Universidad de Deusto
Biblioteca

PHELIPE DIEZ

Conciones

Rogationum

et à Dominic

in Albis. usq.

ad, Aduentum

Tom, 4.°

24 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

IHS
BIBLIOTECA DE LOYOLA.
Sala 1
Estante 47
Plúteo 6

Universidad de Deusto
Biblioteca

R. P. F.

PHILIPPI DIEZ LVSITANI, ORDINIS Minorum, regularis obseruantiæ, prouinciæ Sancti Iacobi,

DOMINICARVM ÆSTIVALIVM Concionum, quæ à Dominica in Albis, vsque ad Pentecosten, & in Rogationibus, & à Pentecoste, vsque ad Aduentum, in omnibus Dominicis in Sancta Dei Ecclesia habentur,

TOMVS QVARTVS.

EDITIO PRIMA.

CVM PRIVILEGIO.
Salmanticæ, Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M D L X X X V.
Esta tassado á maravedis el pliego.

Universidad de Deusto
Biblioteca

EL REY.

POR quanto por parte de vos Fray Phelipe Diez, Predicador de la orden de señor Sant Francisco, de la ciudad de Salamanca, nos ha sido hecha relacion, que auiades compuesto vn libro de Sermones de todas las Dominicas dentre año, el qual os auia costado mucho estudio y trabajo, y que seria de mucho prouecho para las almas christianas: supplicādonos os mandasse mos dar licencia para lo poder imprimir y priuilegio por veynte años, o como la nuestra merced fuesse: lo qual visto por los del nnestro consejo, y como por su mandado se hizo enel dicho libro la diligencia quela prematica por nos hecha sobre ello dispone. Fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra cedula para vos en la dicha razō, y nos tuuimos lo por bien. Por lo qual vos damos licēcia y facultad, para que por tiempo de ocho años primeros siguientes, que corren y se cuentan desde el dia dela data della, vos, o la persona que vuestro poder ouiere, podays imprimir y vēder el dicho libro, que de suso se haze mencion, en estos nuestros reynos, y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impressor delos que vos nombraredes, para que por esta vez le pueda imprimir por el orlginal que en el nuestro consejo se vio que van rubricadas las planas y firmado al fin del, de Miguel de Ondarça Çauala nuestro Escriuano de camara, de los que enel nuestro consejo residen: y con que antes que se venda lo trayays ante los del nuestro consejo, juntamente con el original para que se vea si la dicha impresiō esta conforme a el, o trayays fe en publica forma en como por el corrector nōbrado por nuestro mandado se vio y corrigio la otra impresion con el original y se imprimio conforme a el, y quedando assi mismo impressas las erratas por el apuntadas para cada vn libro de los que ansi fueren impressos, y se os tasse el precio que por cada volumen ouieredes de auer: So pena de caer y incurrir en las penas contenidas en la dicha prematica y leyes de nuestros reynos. Y mandamos que durante el dicho tiempo persona alguna sin vuestra licencia no pueda imprimirlo ni venderlo, so pena q̄ el que lo imprimiere y vendiere, aya perdido y pierda todos y qualesquier li

Universidad de Deusto
Biblioteca

bros y moldes que del tuuiere y vendiere en estos nuestros Reynos: y incurra en pena de cincuenta mil marauedis, la tercia parte para el denunciador, y la otra tercia parte, para la nuestra camara, y la otra tercia parte para el Iuez que lo sentenciare. Y mandamos alos del nuestro consejo, Presidentes, y Oydores, de las nuestras audiencias, Alcaldes, Alguaziles de la nuestra casa, corte, y Chancillerias, y a todos los Corregidores, Assistentes, Gouernadores, Alcaldes mayores y Ordinarios y otros juezes y justicias qualesquier de todas las ciudades, villas, y lugares de nuestros Reynos y Señorios, assi a los que agora son, como a los que seran de aqui adelante, que vos guarden, y cumplan esta nuestra cedula, y merced que assi vos hazemos, y contra el tenor y forma della, no vayan, ni passen en manera alguna, so pena de la nuestra merced y de diez mil marauedis para la nuestra camara. Fecha en Sant Lorenço a veynte y dos dias del mes de Agosto, de mil y quinientos, y ochenta y quatro años.

YO EL REY.

Por mandado de su Magestad.
Antonio de Eraso.

FRATER Franciscus Alderete Prouinciæ Sancti Iacobi ordinis Minorum minister Prouincialis admodum Reuerendo Patri Fratri Philippo Diez nostri Conuentus Salmanticensis Prædicatori salutem. Assiduos tuos labores quibus quotidie concionandi munere Dei Ecclesiam iuuas, iacere in tenebris ferendum non est. Quare publicæ consulentes vtilitati per præsentes literas facultatem tibi concedimus vt quartum tuarum concionum volumen à te iam confectum, quo omnes Dominicæ per annum continentur, post ipsius correctionem, & à Regio Senatu concessam facultatem, in lucem edere possis. Magnam enim ex eo vtilitatem Christi fideles consequuturos speramus. Datæ in nostro Conuentu Salmanticensi tertio Calend. Decembris. 1583.

Frater Franciscus Minister
Alderete Prouincialis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Approbatio Reuerendi admodum & Doctissimi patris Magistri Fratris Dominici Bañes, primariæ Theologorum Cathedræ, in Academia Salmantina præfecti.

ADmodum Reuerendi patris & egregij cõcionatoris fratris Philippi Diez æstiualiũ Dominicarũ conciones à Dominica in Albis & deinceps, vsq; ad Dominicam vigesimam quartam post Pentecosten, vidi ac diligẽter legi, & in eis nihil quod Sacræ doctrinæ aduersetur inueni, quin potius omnia dogmata Catholica & ad ædificationem & salutem animarum maximè vtilia iudicaui. Et quoniam, vt in prouerbio est, vino vendibili nõ opus est hedera, superuacaneum esse arbitratus sum, huius viri & moribus & doctrina omnibus notissimi commendationem pluribus verbis insinuare. Aliorum quidẽ scripta oleum & lucernam olere solent: huius autem Euangelici prædicatoris opera spiritualẽ meditationẽ redolẽt. Securus ergo lector tam sanctis laboribus vtere.

Frater Dominicus Bañes.

FRATER PHILIPPUS Diez Christiano lectori Salutem.

SCRIBENS Diuus Paulus Epistolam primam ad Thessalonicenses capit. 2. dicit, *Facti sumus in medio vestrum tanquam si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum Euangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam charissimi nobis facti estis. Hæc erat illorum cælestium Apostolorum, nostræq; sanctissimæ fidei patrum charitas. Et licet ego miserrimus, ac maximus peccator sim, his tamen cælestibus excitatus exemplis animarum salutem studiosissime concupiscens hoc opus in lucem edere curaui: in quo laborũ, quos in toto vitæ meæ cursu, atq; in literarum studijs toleraui, flores illucescunt. Intelligentesq; plurimi viri eximiæ probitatis, literarumq; splendore non mediocriter illustrati hunc librum maximæ animarum ædificationi esse futurum, meum hoc desiderium adiuuerunt, me sæpenumero solicitando, mihiq́ persuadendo, maximum fore malum si res tam vtiles, ac necessarias, cùm ad explorandos quam plurimos Euangelicæ doctrinæ, totiusque sacræ paginæ fontes, tum ad hominum mores, vitamque prorsus in officio continendam, quas triginta annorum spatio prædicaui, literis non mandarem: quæ quidem diuina cælestis numinis aspirante gratia maximæ luci futuris temporibus esse possunt. Quæ cùm ita sint, Christiane lector, per viscera misericordiæ Dei nostri te deprecor, ne tot thesauros, quot hic tam in multis, nimisq; profundis considerationibus quam literalibus innumerabilium obscurissimorum locorum diuinæ scripturæ declarationibus inuenies, absconditos delitere patiaris. Quos vt rectè intelligas, maxima cum attentione, & simul cum puritate cordis piaq; intentione legere*

debes,

Universidad de Deusto
Biblioteca

debes, quò ex his spiritualibus admonitionibus fructum percipias: ne meum pium desiderium finis sui immune remaneat. Quod cùm feceris, labores, quos Deus à me suscipi voluit, multum tibi conducent, & perquam pauciſsimis libris indigebis, quos antea tibi diligenter euoluere neceſſum erat. Etenim tot, tamque notabilia in hoc quadruplici quadrageſimali myſteria reperies, vt quãuis plurimos annos viuas, concionandi potius tempus, quàm illa tibi defutura ſint. Præterea ſuper Euangelia, quæ in reliquis anni temporibus tam in Dominicis diebus, quam in Sanctorum ſolennitatibus à Sancta Eccleſia decantantur alia tria volumina (ſi Deus optimus Maximus faxit, mihiq; valetudinem cum vita concedat, ad quod impetrandum tuæ piæ preces maximè proderunt) à me componenda ſunt. In quibus omnibus quicquid dixero, ſacroſanctæ Matris Eccleſiæ correctioni volo ſubmitti. Nec verò vitio vertendum cenſeas, librum hunc implicatis, nimiumq; curioſis linguæ latinæ phraſibus, ac decoris rhetoricæ elocutionis floribus carere. Neq; enim eis indiget. Imo velim tibi perſuadeas, eum ita plano, atque communi ſermone conſilio fuiſſe compoſitum, videlicet ne tot, tamq; diuina myſteria, quot lucido, ac perſpicuo dicendi modo meridiana luce clariora cõperies, intricatæ, atq; obſcuræ orationis tenebris deliteſcant. Vale.

DOMINICA
In Albis,
CONCIO PRIMA.

Cum eſſet ſero die illa, &c. Ioannis. 20.

1 OMNES, qui de aduentu filij Dei in mundum facti hominis loquuti ſunt, cauſam eius præcipuam hanc fuiſſe dixerũt, vt nos æterno patri ſuo reconciliaret, pacemq; inter homines conſtitueret. Atque ità S. Iſaias dixit: Vocabitur princeps pacis. Et D. Paulus: Ipſe eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum, & medium parietem maceriæ ſoluit. Vbi illud, &, efficit hunc ſenſum, Ipſe eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum, quia medium parietem maceriæ, ideſt, peccatum ſoluit. Dauid etiam homines hortabatur, vt hanc ipſam pacem à Deo poſcerent, dicens: Rogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalẽ. Eandem poſtulabat Propheta Iſaias 2 cùm clamabat: Veniat pax. Atque ità naſcente Domino Ieſu Chriſto in præſepe Bethlehem Angeli ſuauiter cecinerunt: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vbi illud, & (vt puto) etiam cauſam denotat, & eſt ſenſus: Gloria in excelſis Deo, quia pax datur hominibus: & illud, bonę voluntatis, ad pacem, & non ad homines referendum eſt. Ita notauit S. Cyprianus, qui vt amphybologiam auferret, ſic trãſtulit: Pax bonæ voluntatis datur hominibus. Orem excellentiſsimã pacem: ſiquidem propter eam Dominus Ieſus in mundum venit, eam hominibus prædicauit, ac tandem ob eam mori dignatus eſt. D. Auguſtinus inter huius vitæ bona, dulcius, ſuauius, ac precioſius pacem eſſe affirmat. Ac ſicut (inquit) nullus eſt, qui

Iſa. c. 9. *Epheſ. 2.* *Pſal. 121.* *Iſa. 57.* *Cypri. in ſer. de natiui. Domini.* *D. Aug. lib. 19. de ciuita. Dei.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

lætitiam naturaliter non exoptet, ita nullus est, qui pacem 3
ardenti studio non desideret. Rationem huius rei non assignat
S. Doctor, quoniam cum prudentibus agebat: sed hæc potest
esse, quia vt pax, & lætitia sunt idem, aut sunt adeo coniunctæ,
& vicinæ, vt vna sine altera esse nequeat. Creaturæ tam insensi-
biles, quam irrationales, pacem quærunt. Interrogate, quæso,
lapidem, qui tanta velocitate ex alto in profundum descendit,
quid per illum descensum intendit. Certè si sciret loqui, respon-
deret, pacem: mea enim inclinatio naturalis me ipsum in hoc
bello ponit, quousq; centrum, vbi quiescam, teneam. Interroga-
te fumum, qui per caminum ascendit, quò vadit. Dicet, certè in
aërem pacem quæsiturus tendo, quoniam naturalis propensio
me, nisi in eo, quiescere non permittit. Interrogate ignem, qua- 4
re lignum comburit: si posset responderet, vt pacem habeam:
nam hoc lignum contrarias mihi qualitates habet, & in ignem
omnia conuertere mea est inclinatio, & sic in pace ero. Deniq;
interrogate bruta, quid in suis operationibus intendunt. Profe-
ctò respondebunt, pacem: tanta est enim fames nostra, vt, nisi
vescamur, cum illa simus semper in perpetuo bello. Quòd si ir-
rationalia ita pacem quærunt, profectò multò maiori studio de-
bent homines rem tam pretiosam, vt pacem, auidissimè inqui-
rere. Sed iam ratio postulat, siquidem de pace agitur, vt quid sit
intelligamus. Et quidem, si ab indoctis, & scientiarum imperitis
hoc quæris, per negationes respondebunt. Pax, dicent, est non
rixari, non bellum gerere, & non cum alio litigare, ac non adin-
uicem se interficere. Sed omnia ista, non pacem, imò potiùs effe
ctum, & ostensionem eius esse censeo, nam quidditas, ac substan 5
tia eius in spiritu, & interiori hominis existit. Cum Dominus di
Ioan. 14. xit: Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis, non quomo-
do mundus dat ego do vobis, innuit duo esse pacis genera, alte-
rum mundi, alterum vero Dei. Pax mundi est, vnumquenq; de-
sideria sua satiare, iniurias sibi illatas vlcisci, cupiditatem exple-
re, & ambitioni, ac sensualitati suæ satisfacere. Pax verò Dei
est, suis quemq; proprijs appetitibus, & cupiditatibus terminũ
constituere, id quod iustum est appetendo. Diuinæ autem legis
præcepta sunt quædam veluti fræna ad praua desideria cohi-
bẽda, & vt animus pace interiori fruatur. Nam cũ omnia huius
miserrimęvitę bona nimis angusta, aclimitata sint, si desideria eo

rum

6 rũ ampliẽtur eũ desiderijs cælestiũ bonorũ cõgrediãtur necesse
est atq; ita dissẽsiones, cõtẽtiones, ac bella oriẽtur. Et ne ista duo
desideria inter se pugnarent, Deus proximo tuo iubet, ne te inter-
ficiat, ne furetur bona tua, ne desideret vxorem tuam: tibi verò
eandem legem cum eo seruare imperat. Et ideò immensas ei
gratias agere debemus, propterea quòd terminos istos, ac le-
ges, quibus alij alijs non nocerent hominibus, posuit. O æterne
Deus, infinitæ bonitatis pelagus, quò magis te diligit homo, ma
gisq; desiderat, eò amplius maiora à te consequitur, nec ad hoc
alter alteri erit impedimento. Quod quidem non ità se habet
in rebus creatis, & ideò respectu earum Deus desiderijs nostris
finem imponit. Hanc igitur pacem definit Cassiodorus dicens: Cassiodo. in
Pax est tranquillitas, & quies animorum concordantium in bo *per psal.*
7 no. Notanter dixit, in bono, quoniam multi sunt, qui in malo
concordant: & his non est pax, sicut ait. S. Isaias: Non est pax *Isai. 48.*
impijs. Hæc legitima est charitatis filia, nam charitas secundum
propriam etymologiam, nihil aliud est, quàm chara & amica
vnitas. Quapropter eam D. Dionysius virtutem vnitiuam ap-
pellauit est enim sicut gluten, quo multa, atque diuersa glutinan
tur vnumq; efficiuntur. Nam, sicut glutine librarius multa folia
eo modo coniungit, vt potiùs rumpantur, quàm vnum ab alio
disiungatur: ità per charitatem homines tam perfecta vnione
ligantur, vt multi in frusta (quod aiunt) se effici potiùs permit-
tant, quàm à proximorum suorum vnitate separari. Sic vniti
erant Dauid & Ionathas, de quibus dicitur: Anima Ionathæ cõ- *1. Reg. 18.*
glutinata est animæ Dauid, & dilexit eum Ionathas, quasi ani-
8 mam suam. At hæc vnitas, quæ à charitate procedit, est ipsa
pax in diuinis literis maximè laudata, quam D. Paulus sic com *Ephes. 4.*
mendat. Soliciti seruare vnitatem in vinculo pacis. Vbi hoc ver
bum, vinculũ pacis, valde notandũ est, in quo ostenditur, pacẽ
nõ solùm corda cõiungere, verùm etiã funibus quodãmodo li-
gare. Cum autẽ pax hæc sit quædã quies animorum cõcordãtiũ
in bono, vt animi nostri illam cõsequantur, oportet à seipsis pas
siones cunctas, inordinatasq; affectiones illam impedientes ex
pellere. Loquens Dominus ad Noe dixit: Fac tibi arcam deli- *Genes. 6.*
gnis leuigatis, mãsiũculas in arca facies, & bitumine linies intrin
secus, & extrinsecus. Ne, scilicet, aquæ in eam ingrederẽtur,
hoc iussit. Hæc arca non solum vniuersalis Ecclesiæ, sed etiam

cuiuscunque reipublicæ, aut congregationis rectè constitutæ typum gessit. Ac sicut ligna illius arcæ oportuit dolari, ex eis, vt optimè coniungerentur nodos corticesq; proscindi: ità, nisi nosmetipsos ascia poliamus, *Y nos desbastemos de nuestras iras ambiciones è imperfectiones*, Proximis nostris in vnitate pacis, & amoris vinculo coniungi impossibile erit. Atque his omnibus betumen charitatis interioris & exterioris accedere maximè oportet: volumus dicere, q̃ taliter diligamus proximum, vt exterius
3. Reg. 5. hunc amorem operibus exhibeamus. Volens Salomon templũ Domino ædificare dixit: Nunc non est Sathan: quamobrem cogito ædificare templum in nomine Domini Dei mei. Per illud, non est Sathan, intellexit se non habere hostem, bellum, vel aliquem inimicum, qui eum ab illo sancto opere deterreret. Iure optimo Sathanam vocauit inimicum, qui proximum suum immeritò conturbat: nam in tali Sathanas regnum tenet. Propter
Apoc. 6. quod D. Ioannes ait, se equum rufum vidisse. Et qui sedebat, inquit, super eum, datum est ei vt sumeret pacem de terra, & vt inuicem se interficiant. Equus iste, discordes, iracundos, atque illos qui nimio furore, velut sanguis, rubicundi efficiuntur, significat. Eques verò, qui in eo sedet, Dæmon est: qui quidem huiusmodi improbos homines gubernat: & cuius est proprium munus pacem de medio tollere, ac discordias inimicitiasq;, vnde mors oriatur, seminare. O nimium infœlices, siquidem tam teterrimo equiti vos ipsos submisistis, quibus post quam defessi atque ab oneribus eius fatigati fueritis, æterni ignis & innumerabilium tormentorum præmium paratum est. Quocirca, sicut Salomon ad ædificandam Dei domum pacis tempus opportunum esse inuenit: ita nobis pacem cum omnibus habere, vt in nostra republica templum Deo viuo ædificetur, maximè opus est. Ad hanc virtutem nos, totius nostri esse modus, inuitat: vix enim reperitur animal, cui natura in defensionem sui, & offensionem aliorum arma non concesserit. Alijs namque cornua, alijs dentes, alijs vngues, auibus rostra, apibus etiam ac muscis stimulos in sui propugnaculum dedit: tibi verò, ò homo, non cornua, sicut boui, non vngues, sicut leoni, non dentes, vt cani, nec stimulos sicut apibus, quibus proximo nocere possis, sed imaginem ac similitudinem suam, qua illum imiteris, qui summa pax, & tranquillitas est, Deus Optimus, Maximus donauit.

Sed

12 Sed, proh dolor, ò Deus infinitæ maiestatis, concede obsecro mihi verba, quibus multorum huius tempestatis Christianorũ deprauatum viuendi genus perpendere, exaggerare: &, vt decet possim arguere. Iam non est, cur homines, Leones, vrsos, lupos, aut alia ferocia animalia timeant, sed alios sicut se ipsos homines perhorrescant. Leones enim non ita in homines sunt crudeles, sicut ipsi homines in se ipsos. Continuo nanque in conficiendis armis in interitũ fratrum suorum occupantur: atque ex cauernis terræ ferrum depromunt, vt animas corporibus inclusas interimant. Iam totus mundus in repugnantia, ex contradictione situs est: ac non solum pax inter extraneos minime reperitur sed vix inter parentes, filios, aut fratres, necdum inter virũ & vxorem eam inuenies. In pœnam aliorum peccatorum, nos
13 hac pace priuare Deum permittere credo, quoniam cum Christus Saluator noster natus est Angeli implorantes gloriam, & honorem Deo ac pacem hominibus, cecinerunt. At, quia homines gloriam à Deo suis abominationibus, quãtum ex se est, auferunt: ideò Deus illos pacem amittere sinit. Per immensam igitur Iesu Christi charitatem fratres charissimi vos oro, atque obsecro, nè rem tanti ponderis contemnatis: imò eam totis viribus corda vestra pœnitentia vera purgantes inquirere contendite, & à Deo magna cum efficacia postulate. Ait enim D. Iacobus: Omne datum optimum, & omne donum perfectũ desursum est, descendens à patre luminum. Ac, siquidem pax donum est optimum, de sursum, eam magna cum fiducia expectemus. Pacem habete, & Deus pacis erit vobiscũ: inquit
Iacob. 1.
14 S. Paulus. Dominum, Deum pacis vocat: quoniam ipse est præcipuus eius autor, & ab ipso petenda est, ipsique gratiæ pro ea sunt referendæ. V tautem virtutem hanc ardenti studio inquiramus, magnopere nos scire oportet, Redemptorem nostrum Iesum Christum cum pace natum, & cum ea mortuum fuisse, ac tandem cum ea resurrexisse. Natus est cum pace: siquidẽ ob gloriam eius angeli tunc eam decantarunt: mortuus est cum ea: quandoquidem in morte sua dixit: Pacem meam do vobis. Denique cum pace surrexit, quoniam primum, quod suis sacris discipulis tunc protulit, verbum, fuit, Pax vobis. Ac si diceret, Propter hanc triginta tribus annis laborans dimicaui, iam illã emerui, & obtinui, eam accipite, & illa fruimini. Animaduerti-
2. Corin. 13.

te,obsecrō,quoties bonus Iesus post sacratissimam suam resur- 15
rectionem verba hæc,Pax vobis,repetit:in quo magnum vidē-
di in nobis hanc pacem desiderium significauit. Valde etiam est
notandum, quod, vt hanc pacem nuntiaret, *Stetit in medio discipulorum suorum*. Qui est in medio æqualiter ab extremis distat:
In hoc Diuinus magister Iesus Christus generaliter docet,
Regem suo regno, Prælatum monasterio, ac patrem domui
suæ pacem non posse dare, nisi sit in medio constitutus, ne sit
personarum acceptator. Facite rotundum circulum, in cuius
medio sit punctus, omnes lineæ ductæ ab illo puncto in circun
ferentiam erunt æquales,& rectæ:si verò punctus non est in me- 16
dio,atque ad aliquam circunferētiæ partem magis accedit, om
nes lineæ ductæ ab eo puncto erunt inæquales, & indirectę. Sic
Rex,Iudex, ac quicunque Prælatus punctus est & centrum
suorum inferiorum, subditi verò, circunferentia: at si illi magis
in vnam,quam in aliam partem animum inclinant, sententiæ
ab eis prolatæ,beneficia subditis collata, omnia denique verba
eorum ac facta obliqua erunt,& inæqualia:ac sic magna discor-
diarum causa erunt. Qua propter eos in medio sine personarum
acceptione esse oportet:quod facientes sanctissimæ pacis causa
Rom. 2. efficax,veriq;,Dei sui erunt imitatores. De quo D. Paulus in-
quit:Non est acceptio personarum apud Deum. Ita faciebat S.
Iob. 32. Iob,qui de se ait:Non accipiam personam viri,& Deum homi
ni non æquabo:nescio enim quandiu subsistā,& si post modicū
tollat me. His verbis S. Propheta timorem mortis,& iudicij ad
refrænandos homines ab iniustitijs fortissima fræna esse, nos
docuit. Maximi etiam solaminis ad hoc sunt nobis verba, quæ 17
in huius euangelij principio ponuntur,scilicet: *Cum esset sero die illa, vna Sabbatorum,&c. Vsque venit Iesus,& stetit in medio eorum.*
O fidelissime hominum amator Iesu Christe,quare Domine cū
mane resurrexeris vesperi discipulis apparuisti, sciens eorum
maximum timorem atq; tristitiam? Hoc fecisse credendum est,
vt illorum spem,& fiduciam probaret. Scitote fratres mei spem
sicuti virtus est maximè excelsa,ita rarissimam esse. Inuenies nā
que plurimos plurimis virtutibus ornatos, qui tamen vbi aliqua
calamitas impēderit animā despōdēt, affligūtur angūtur, ac de
nique spiritu pusillanimitatis sic absorbentur, vt nullum in eis
spei vestigium esse videatur. His meritò dici potest illud Pro-

phetæ

18 phetæ Michææ: Et nūc quare mœrore contraheris? Nunquid *Mich. 4.*
Rex non est tibi, aut consiliarius tuus perijt, quia cōprehendit
te dolor, vt parturientem? O miseri animi, siquidem talem Re-
gem, Patrem, ac Deum habetis, quare non reuiuiscitis,& eo fre
ti consolamini? Hoc solatiū erat Dauid, quando animæ suæ mul
tis calamitatibus fere deficienti dicebat, Quare tristis es anima *Psal. 41.*
mea, quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc con-
fitebor illi salutare vultus mei & Deus meus. Et pro eo, quod
nos legimus: Dum anxiaretur cor meum in petra exaltasti me: *Psal. 60.*
B. Hieronymus ex Hebrēo vertit: Cum triste fuerit cor meum,
cum fortis eleuabitur aduersum me, tu eris ductor meus, fuisti
19 spes mea turris fortitudinis à facie inimici. Hoc in sacra pagi-
na manifeste apparuit, vbi sic legitur: Saul & viri eius in modū *1. Reg.*
coronæ cingebant Dauid,& viros eius, vt caperent eum. Satis
humano iudicio, tunc videbatur non posse Dauid à suorum
inimicorum manibus, nisi auis efficeretur, euadere: ac forsan ei
famuli dicebant: Domine, si pennas, vt aquila non sumis statim
sine dubio morieris. Sed longe aliter omnipotens Deus ordina-
uit, nā eo tēpore, quo in illa afflictione erant, nuncius venit ad
Saul dicens. Festina,& veni: quoniam infuderunt se Philistijm
super terrā. Et reuersus est Saul, desistēs persequi Dauid. Atqui
credibile est, eum, cùm se ab hostibus obsessum vidit magna fi
ducia circunstantibus dixisse: In Domino confido, quomodo *Psal. 10.*
dicitis animæ meæ, transmigra in montē sicut passer? Potens est
enim Deus sine aliquo alarū adminiculo ab his omnibus me li-
20 berare: ac deniq;, vt confidit, incolumis euasit. O quanto otio,
quiete, ac tranquillitate viuit anima illa, quæ hanc virtutē diui-
no fauore consequitur. Nam sicut perfecta Charitas, (vt ait B. *Ioan. 1.*
Ioānes) foras mittit timorem, ità perfecta fiducia inanē formidi- *cano. 4.*
nē,& anxias curas ab animo depellit. Ideo charissimi fratres eā
feruenti oratione, sanctissimis exercitijs, ac bonis operibus to- *2. Tim. 1.*
tis viribus adipisci contendite. Dicit enim D. Paulus: Qui bene
ministrauerint gradū bonum sibi acquirēt, & multā fiduciam,
quæ est in Christo Iesu. Ideò Dns statim cū resurrexit discipu-
lis nō apparuit, vt, scilicet, eis ansam fiduciæ, ac maioris meriti
prēberet. In diuinis literis legitur Deus Patriarchæ Abrahæ im- *Gene. 22.*
perasse, vt filium suū Isaac primogenitū immolaret: & quamuis
puerū à morte,& senē ab illa magna afflictione eximere volue-

 rit,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rit, tamen, nec cùm ad montis sinum accesserunt, neque cùm 21
Patriarcha filium suum super struem lignorum posuit, neq; quã
do eum ligabat, sed cum brachium iam ad puerum interficien-
dum, eleuatum habebat, ipse Deus voluit subuenire. Quæ om-
nia, vt duo illi sancti viri plus præmij mererentur, & vt mundus
Abac. 2. vere seruorum Dei fiduciam intelligeret, acta sunt. Merito igi-
tur S. Abacuc propheta ait: Si moram fecerit expecta illum,
quia veniens veniet & non tardabit. Qua propter dilectissime
frater, si cũ labor aliquis te opprimit, auxilium tuum differri vi
deris, ne deficias, Dominus enim tempus, quo tibi subueniet, &
quod vtilius est, non ignorat. Dominus igitur Iesus, ad con-
ferendum discipulis singularia beneficia, *Cum fores essent clausæ in-
gressus est domum: Vbi erant congregati.* In hoc docemur Deũ, quie 22
tis amatoribus, ac & ijs, qui sensus suos occludere sciunt, & non
dissolutis, qui omnia videre, audire, loqui, ac tãgere cupiunt do
Gene. 27. na sua communicare. Nunquam sanctus ille patriarcha Isaac
hæredem suum Iacob, nisi cæcus esset, instituere. Qui cunque
1. Tom. fidelis Christianus (vt est doctrina D. Hieronymi) omnium bo-
norum suorum Iesum Christum hæredem facit, & vt seipsum
suaque omnia illi tradat, oculos ac sensus omnes rebus visibi
libus claudere valde oportet. Cùm esset cæcus sanctus Isaac
fragrantiam odoris filij sui Iacob sentiens inquit: Ecce odor filij
mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus, ò quam sua-
uitatem sentit anima illa, quæ huius mundi rebus sensus suos ob
thurat, & interiori visu operans res Saluatoris nostri Iesu Chri- 23
sti suauissimè pertractat. In topiarium varijs arboribus consi-
tum, & odoriferis herbis plenum ingrederis, & tanta animi vo
luptate ibi afficeris, vt inde discedere tibi sit grauissimum. Ovi-
ta suauissima Redemptoris mei, tu campus spatiosus, & ple
nus suauissimis herbis, tu hortus iucunditate repletus, illis saltẽ,
qui, vt decet res tuas pertractant, quibus tanta est dulcedo,
vt nullus ab eis valeat separari. Quod, quæso, gaudium sen
tit anima iusta, in dulcissimi Iesu Christi natiuitate, atque in
altissimis ibi celebratis mysterijs? Quid in eius ad AEgyptum
peregrinatione? Quid denique in alijs, quæ in toto vitæ cur-
su vsque ad sanctam suam resurrectionem, ac incœlos glorio-
sam ascensionem operatus est? O quam rectè dicere poterit:
Ecce odor hæredis mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit
Domi-

24 Dominus. O vtinam, charissimi fratres, vos ipsos ad omnia
mundi cæcos faciatis, sensusque vestros occludere velitis,
atque ab huius miserrimæ vitæ tumultibus alieni, viua fide,
odorifera filij Dei opera agere, atque animo euoluere gau-
deatis: certe equidem ab hoc suauissimo horto nunquam di-
scedere, semperque tam diuinum exercitium habere cupere-
tis. Postquam igitur Dominus dixit eis.

Pax vobis, ostendit eis manus & latus. Hoc idem D. Lucas nar-
rans affirmat, Dominum eis stupore turbatis (existimabant
enim se spiritum videre) dixisse: Videte manus meas, & pe-
des meos, quia ego ipse sum: palpate, & videte, quia spiri-
tus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Qua-
re Domine vulnera tua manibus contrectanda ostendis? Nõ-
25 ne vides dolorem denuò tibi excitari? Non equidem: cor-
pus nanque meum post resurrectionem glorioſum est. Inter
præcipua signa, quæ hominem cum Christo spiritualiter sur-
rexisse ostendunt, hoc vnum est: si patienter contradictio-
nes proximi, & iniurias illatas perfert. Non dico, vt fias
insensibilis, hoc enim impossibile est, sed te, & omnes ad-
monitos volo, quòd taliter res fratris tui sentias, vt eas pro-
pter Dei amorem, quasi non sentiendo libenter patiaris. Post-
quam Diuinus magister Iesus Christus cæco à natiuitate vi *Ioan. 9.*
sum dedit, atque eius intellectum illuminauit, mentemque
iustificauit, tanta patientia præditus fuit, vt cùm ei Phari-
sæi dicerent: In peccatis natus es totus, eumque à synagoga
veluti excommunicatum detruderent, non ideò indignatus
26 fuerit, nec veram lucem Iesum Christum confiteri, & prose-
qui cessauerit. Et quanuis etiam Pharisæus Magdalenam pec- *Luc. 7.*
catricem, discipuli prodigam (dum dixerunt, vt quid perdi- *Marci. 14.*
tio ista vnguenti facta est,) sororem eius otiosam esse dixerunt, *Luc. 10.*
ipsa tamen se ad gratiam surrexisse hæc omnia pacifico ani-
mo perferendo clarissime ostendit. Propheta etiam Dauid *Psal. 30.*
huius spiritualis resurrectionis singulare specimen dedit, cùm
dixit: Factus sum tanquam vas perditum: quoniam audiui
vituperationem commorantium in circuitu. O admiran-
dam sanctissimi viri patientiam, & admirandum ad se ip-
sum vincendum artificium: quia enim ab inimicis multas in-
iurias, & opprobria ipsi inferentibus se obsideri videbat, ideò

Universidad de Deusto
Biblioteca

tanquã vas fractũ, q̃ nõ nisi ad recipiẽdas totius domus immũ- 27
simile. ditias deseruit, esse putabat. Quasi diceret: Quoties ignominias ac dedecora in me audiebã apud me patiẽter dicebã illos vera dicere, meq; his omnibus, & multò pluribus dignũ esse. Si iter facis per saltuosos mõtes, videbis forsan rupẽ magnã, per quam rapido cursu torrẽs aquarũ fluit, & attẽte cõtẽplaris diuersita tẽ illarũ duarũ rerũ, aquæ, scilicet, quæ indesinẽter & cõtinuo fluit, & rupis, per quã tãta copia aquarũ labitur, ipsa perpetuò in se permanẽte: atq; inde, vt prudẽs labores seruorũ Dei, & patiẽtiã, qua illos perferũt, animo euoluis. Cũ enim labores, ægritudines, ignominiæ, ac persecutiones sint, velut aquarũ torrentes, qui per viros iustos incessanter percurrũt ipsi tãta cõstantia quiete, ac patiẽtia permanẽt, ac si rupes essẽt insensibiles: q̃ qui
Rom. 5. dẽ eorũ sanctitatis signũ est apertissimũ. Propter q̃ D. Paul. sic 28
ait: Tribulatio patientiã operatur, patientia autẽ probationẽ. *Ostendit eis manus, & latus.* Dignũ profectò scitu est, quare Dñs tãta gloria resurgẽs voluit in glorioso corpore suo sanctissima vulnera relinqui? Atq; inter eas, quæ adduci solẽt, rationes, vnã vobis tantũmodò proponã. Omnes pro cõperto habetis beneficiũ incarnationis filij Dei, & sanctissimæ mortis eius immẽsum esse, taleq; ac tantũ, vt nec linguę siue intellectus humani, aut angelici illud valeãt explicare. Vt autẽ nullũ tẽpus, vel occasio aliqua tanti beneficij memoriã deleret, Dñs Iesus Christus ineffabile sui corporis, ac sanguinis sacramentũ vsq; ad finẽ sæculi du
1. Cor. 11. raturũ instituit. Atq; ità D. Paul. ait. Quotiescũq; mãducabitis panẽ hũc, & calicẽ bibetis, mortẽ Dñi annũciabitis donec veniat, scilicet, ad iudicandũ viuos, & mortuos. Sed quoniã post 29
huius sæculi finẽ hoc sacramentum amplius non erit, siquidem facie ad faciem sponsum illum qui sub accidentibus continetur aspiciemus, idem Dominus aliud suæ sanctissimæ passionis, ac mortis perenne memoriale ordinauit, vt beati viuant semper, ac recentem tanti beneficij memoriam haberent. Hoc autem memoriale ipsa sunt vulnera, quæ in suo sacratissimo corpore in cælis continuò suis videnda reliquit. O *sancta Maria señora.* Quid Beati illi in cælis sentient, quandò seipsos abyssõ gloriæ fruentes contemplati fuerint, atque vulnera illa, vnde eis tot, tãtaque bona emanarunt intueantur? Quas gratiarum actiones, eo quòd tale remedium eis adhibuerit, Deo reddent? Et harum laudum

3ǒ laudum occasionem innumerabilis damnatorum, inter quos si vitam degerunt, visus numerus augebit. Beati nanque è cælis vbi sunt, reprobos in inferno vident, vt S. Isaias in Dei nomine *Isa. 66.* loquens testatur. Egredientur, inquit, & videbunt cadauera virorum, qui præuaricati sunt in me: vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur, & erunt ad visionem omni carni. Animaduertite, fratres charissimi, quo amore dominum glorificabunt, propterea quòd eos à tantis malis eripuerit, quibus oculis sanctissima illa vulnera, per quæ eis tot bona fluxerunt, lustrabunt. Atque ita Diuus Ioannes ait, illos semper hæc verba prolaturos: Dignus es Domine accipere librum, & aperire *Apoc. 5.* signacula eius, quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natione, & fe-
3¹ cisti nos Deo nostro regnum: hoc est, elegisti nos ex tot hominum, qui perierunt, multitudine. Quid sentiet S. Iacob cùm fratrem suum Esau vno eodemque partu editum damnatum, & se diuino conspectu fruentem viderit. *Gauisi sunt ergo discipuli viso Domino.* Ecce iam quod promiserat adimplet. Dixerat enim: Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum. Ovtinam verba *Ioan. 16.* promissa Deo, sicut quæ ipse nobis promittit, seruaremus. Dic mihi peccator, qualiter nunc promissa præstas, quæ ad pedes confessoris proiectus, ei fidem tuam obligans, te ampliùs cum fœmina, cum qua antea consortium habueras, non loquuturum semper vera, & nõ falsa dicturũ, nũquã lusurũ, nec iuraturũ, summo Deo, & immortali, qui decipi nõ potest, reddidisti? Hęc omnia qualiter proditor adimplesti, siquidẽ statim post sanctissi-
3² mũ pascha ad scelera, quæ antea patraueras redijsti? Qui per plateas vrbis nocte incedit pulsato cymbalo, quo nocturno tẽpore vagari ꝓhibetur, si ensem pretiosum secũ portat, eũ, ne à lictoribus capiatur amico suo vsq; ad mane seruãdũ tradit: at vero primo manè illũ omni cura, & solicitudine ab amico repetit. Sic tẽpore Quadragesimæ omnes prædicatores, prælati, ac cõfessores proclamant. Y *tañen a queda de pecados*, cunctosq; admonẽt dicẽtes: Relinquite cõcubinas, omittite vsuras, deponite odia, & cõdonate iniurias. Peccator vero ꝓpter sonitũ vocũ resonãtiũ deponit ensem cõcubinã deserit, dictis clamãtiũ obtẽperat: sed primo mane ideſt, trãsacta Quadragesima ensẽ suo lateri reponit, & sine Dei timore tandẽ ad scortũ redit. Statua illa quã

vidit

Universidad de Deusto
Biblioteca

vidit Nabuchodonosor, ac tota illa auri, argenti, ferri, atque 33
æris machina in luto fictili fundamentum habebat, & ideo primo ictu cecidit: ita omnia nostra desideria bonæ intentiones, ac virtutes, dum hanc miseram vitam degimus, in luto, & limo corporis nostri fundãtur, atque ideò minima quaque tentatione dilabimur, & in antiquam miseriam redimus. Dominũ ergo cœlestem, qui tanta firmitate promissa nobis reddit, deprecemur, vt nobis vires, fortitudinem, constantiamque conferat, quibus maximo spiritus feruore ei deseruire incipiamus: ità, vt perseuerantes pleni gratia perueniamus ad gloriam. Amen.

In eadem Dominica in Albis

CONCIO SECVNDA

Cum esset sero die illa, &c. Ioannis. 20.

Apoc. 21. DOminus Deus noster in Apocalypsi hæc verba profert: ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis. Et alibi idem Dominus inquit: Si quis sitit veniat ad me, & bibat. Sitientes tantum Dominus vocat. Vnde infertur admirabilem ad recipienda Dei dona dispositionem esse, ea ipsa magnopere exoptari: ef- 2
Ioan. 7. ficax enim desiderium facit, vt homo ea ardenter inquirat, seq; vt oportet, ad ea consequendum disponat. Ideò recẽter conuersos Deus spiritualibus gaudijs, vt infiniti boni amor in eis crescat, solet præuenire: bona enim spiritualia, quò magis quis gustat eò plus appetit. Atque ita dicit Dñs, Spiritus meus super
Eccle. 24. mel dulcis, & hæreditas mea super mel, & fauum: qui edunt me adhuc esurient, & qui bibunt me, adhuc sitient. Quando
Simile. aliquis venator ab alio canes accõmodatos accipit, eos quia domo exire nolunt, funibus, aut catenis ligat, violenterque in saltibus collocat: qui vbi primum nemora venationi apta recognoscunt à nullo possunt detineri, sed huc atque illuc feras per valles, & cacumina cursitantes se in spinas, tribulos, atque aspera montis loca conferendo indagant. Ita ma- 31
ximus venator Iesus Christus, vt homines à dæmonum potestate

4 potestate eripiat, eos catenis minarum, suppliciorum, promissionum, ac quodammodo per vim, & violentiam à Sathanæ domo auferre contendit. Postquam autem ij à peccato sunt liberi, & diuinas res, ac misericordias Domini degustare incipiunt, ità earum desiderio inflãmantur, vt per spinas currere, hoc est, omnia libenti animo perferre ad tantum præmium consequendũ, eis suauissimum esse videatur. Hoc ad literam ab sponso postulabat sponsa dicens: Trahe me post te, curremus in odorem vn- *Cant.* 1.
guentorum tuorum. Trahere vim quandam, & violentiam denotat. Vbi apertè significatur, quàm necessarium sit, vt homines à peccatis exeant, ac recte operari incipiant, Deum diuinis artificijs eos violenter (si ita dici potest) trahere & impellere.
Sed vbi primùm ipsi spiritualia pertingere incipiunt, statim di-
5 cere poterunt: Curremus in odorem vnguentorum tuorum. O quàm parum huius rei hodie in mundo inuenitur, quàm parum sitimus, & quàm parum diuina dona concupiscimus. Quæro à vobis, charissimi fratres, quoties ploraſtis, & ab intimis visceribus suspiria traxistis Deum deprecantes, vt vos castos corpore & animo, humiles corde, pauperes spiritu, & in proximum misericordes continuò efficiendo seruaret? Forsitan neque alicui vestrum hoc in mentem venit. Contra verò quæ confusio, & quàm lachrymabile est corda vestra improbis, & inhonestis desiderijs incensa videre? In quæ pericula, vt ea opere compleatis vos ipsos infertis? Filij Ruben, & Gad (vt in libro Numero- *Numer.* 32
rum legitur) habebant pecora multa, & erat illis in iumentis infinita substantia. Cumq; eis regio trans Iordanem ad pascẽdum
6 pecudes placeret, sanctum Moysem, vt eam ipsis tribueret, precibus exorarunt. Existimans autem vir sanctus eos ad vitandum belli laborem hoc pactisci velle, noluit eorum dictis acquiescere, nè fortè cæteri propter hoc ad pugnam ignaui fierẽt, eisq; animus deficeret. Ipsi verò, vt votis suis satisfacerent, dixerunt: Armati & accincti pergemus ad prelium ante filios Israel, donec introducamus eos ad loca sua. Satis melior portio, & quę minoris staret, quam illa, quam petebant, his postea in diuisione terræ promissionis contingeret: nemo enim illos obligaret, vt primi essent in exercitu, & in aduerso bello collocarentur: ipsi tamen huic se periculo committere voluerunt, solum vt optata sua adimplerent. Hæc est cuiusq; hominis insania, qui,

vt

vt compos sui voti fiat suaq; desideria licèt caduca & ad rem nõ 7
pertinentia compleat multis se laboribus exponit: cumq; facilius diuina consequi possit terrena semper ac misera insectatur. Per infinitam ergo huius liberalissimi Domini misericordiam vos obsecro, vt sanctis considerationibus, orationibusq; feruidis vos sanctis desiderijs ditare contendatis. *Surrexit igitur author vitæ Christus Dominus manè, & apparuit discipulis suis cum serò esset die illa.* Hoc fecit Dominus, vt in sacris discipulis desiderium, ipsum videndi augeret. In quo docuit se tantò citiùs nouis fauoribus ac delicijs suos afficere, quantò ardentiùs ab ipsis desideratur, vt planè videatis quanti refert homines cælestia ac diuina appetere.

Dixit eis pax vobis. Et cum hoc dixisset ostendit eis manus & latus. Valdè notandum est Dominum Iesum Christum corpus suum 8
micans, & glorioſum, sicut in monte Thabor discipulis non ostendisse, imò in humilibus, vtpotè in vulneribus clauorum, ac lanceæ manifestare voluisse. Sicut (vt notat S. Chrysostomus) cum ad D. Paulum descendit, proiecto Paulo in terram, &
Actuum. 9. interroganti: Quis es Domine, non respondit: Ego sum verbum diuinum, Dominus Angelorum: ego sum qui ad dexteram Patris super omnem principatum, & potestatem consisto. Quod per humilia ab illo cognosci voluit dicens: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris, hoc, ad titulum, quem in cruce habuerat, referens: placuit enim illi per tormenta, quæ in sua sanctissima humanitate passus est, cognosci. O cælestem erga omnes doctrinam, beatus ille, qui eam, & perdiderit & secutus
Genes. 24. fuerit. Cum sancta Rebecca in camelo iter faceret, & sponsum 9
suum Isaac peditem per campum deambulantem videret, à bellua, in qua sedebat desiluisse legitur: quam cùm ità cerneret S. Patriarcha statim sponsam accepit. Omnes nos supra camelos superbiæ, arrogantiæ, & inanis gloriæ ambulamus, sed videntes sponsum Iesum Christum peditem, & humilem, quique post glorioſam resurrectionem profundissimæ summissionis suæ signa ostendit à nostræ superbiæ, atque insolentiæ camelis descendamus oportet, & ei assimilemur, si illi tanquam vero sponso volumus coniungi: excellentias verò, si quæ in vobis fuerint ostendere nolite: imò quo ad poteritis defectus & miserias vestras quibus submittamini ab omnibus cognosci laborate.

Aquila

10 Aquila licèt in altum volet, & in nubibus commoretur, tamen in terram descendere opus habet, quoniam in ea, & non aëre alimenta inuenit. Ita licèt homo in altum volet, quamuis sit nobilissimus, sapientissimus, fortissimus, ac pulcherrimus, tamen in his omnibus animæ sustentationem non inueniet. Ei igitur in cognitionem sui per humilitatem descendere maximè conducit. Ita nos monet Ecclesiasticus dicens: Quantò magnus es, hu- *Eccles. 3.*
milia te in omnibus, & coram Deo inuenies gloriam, quoniam magna potentia Dei solius, etiam ab humilibus honoratur. Quemadmodum enim arbores in montis cacumine consitæ procellis ac ventorum flatibus sunt subiectæ, ità homines in summitate dignitatum, diuitiarum, bonorumq; huius sæculi collocati à superbiæ, & insolentiæ ventis concutiuntur. Ideò ve-
11 ram esse censeo illam sententiam, quæ ait: Rara est humilitas honorata. Et D. Bernardus diuinum magis quam humanum putat esse illum, qui inter epulas optimè conditas, vina suauia, atque opipara conuiuia sobrietatem seruat. Sic huius nominis gloria æquè dignus erit ille, qui in honoribus, & dignitatibus omni efficacia humilis, & abiectus esse studet. Adeò S. Ioseph humilis, *Genes. 47.*
ac demissus fuisse legitur, vt patre eius ac tota familia sua ad AEgyptum perueniente minores fratrum suorum quinque viros, viribus & corpore debiliores, formaque præ cæteris deformiores coram rege cõstituerit, eisque (vt præcedenti capite apparet) hæc verba dixerit: Cùm vocauerit vos Rex, & interrogauerit, Quod est opus vestrum? respondebitis: Viri pastores sumus serui tui, & patres nostri. In quibus omnibus satis apparet
12 sanctum virum viam magis, qua humiliaretur, quam vt exaltaretur, quæsiuisse: sciebat namque superbiam malum esse ingens, & viris sanctis detestabile.

Dicens igitur Dominus eis iterum: Pax vobis, addidit statim: Sicut misit me pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset insufflauit. Hæc sufflatio Domini nouam dignitatem homini concessam significat. Postquam Deus (vt legitur in sacra pagina) corpus primi paren- *Genes. 2.*
tis Adam de limo terræ formauit inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viuentem. Nunc verò iterum in hominem sufflauit, ac sicut anteà limum in hominem viuentem suo flatu mutauit, sic modo eodem spiritu hominem in Deum certo quodammodo conuertit. Illic Dei flatu, ter-

ræ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ræ lutum factus homo, hic verò homo velut factus Deus surre- 13
xit: Deus enim est, qui spiritu Dei plenus existit. Ex his apparet
nos Deo propter redemptionē multò plus quam propter crea-
tionem debere: nam quia nos creauit esse hominis, quia verò re
demit, esse diuinū ei debemus, cum eius gratiæ participes facti
2. Pet. 1. simus. Propter quod D. Petrus ait, Deum diuina sua dona no-
bis dedisse, vt per hoc efficeremur diuinæ consortes naturæ. *Et
dixit eis: Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remit-
tuntur eis &c.* Hinc colligitur verus intellectus verborum Diui
Rom. 4. Pauli: scilicet: Traditus est propter peccata nostra, & resurrexit
propter iustificationem nostram. Quæ quidem verba magnam
videntur habere difficultatem. Nam cùm Christus Redemptor
noster sua passione ac sacratissima morte nobis gratiam, & iu-
stificationē plenissimè meruerit, atque in resurrectione sua iam 14
non potuerit mereri, quia iam non erat viator, cuius est posse
mereri: qualiter verum esse potest id, quod in præsentiarum B.
Apostolus nos docet, scilicet, resurrectionem Iesu Christi fuisse
nostræ iustificationis causam? Locus iste, qui prima facie diffi-
1. Cor. 15. cilis videtur, optimè per aliū eiusdem apostoli explicatur. Vbi
postquam ad confirmandum resurrectionis articulum multas
attulit rationes, hoc addidit: Si mortui non resurgunt, neq; Chri
stus resurrexit: quòd si Christus non resurrexit, vana est fides ve
stra, adhuc enim estis in peccatis vestris. Sed quare adhuc in pec
catis essemus? Quoniam iustificationis gratia peccatorum re-
missio, ac dona Spiritus sancti, sicut Dominus promiserat post
resurrectionem fidelibus danda erant, vt quod nobis ipse mo-
riendo meruit, resuscitando largiretur. Et hoc est quod dicit D. 15
Ioan. 7. Ioannes, Spiritus sanctus nondum erat datus, quia Iesus non-
dum erat glorificatus, & eodem die, quo fuit glorificatus inquit:
Accipite Spiritum sanctum. Atque ità resurrexit propter iusti-
ficationem nostram. Ex quo patet, gloriosam eius resurrectio-
nem, non solùm causam exemplarem nostræ resurrectionis, sed
etiam causam efficientem nostræ iustificationis fuisse: fidem
enim nostram & spem, quæ sunt ad iustificationem necessariæ,
confirmauit. Vnde etiam infertur, ex resurrectione Iesu Christi
duas nostras, animi, scilicet, in iustificatione, & corporis in
vniuersali iudicio, resurrectiones dependere: quarum prima
est causa secundæ. Nam ex eo, quòd Spiritus sanctus in nobis
habitat

16 habitat ratio postulat, vt idem diuinus spiritus domicilium suū Roma. 8.
honore afficiat. Ita concludit D. Paul. dicens: Si spiritus eius,
qui suscitauit Iesum à mortuis habitat in vobis, qui suscitauit
Iesum Christum à mortuis viuificabit & mortalia corpora ve-
stra, propter inhabitantem spiritum eius in vobis: ex eadem nā-
que causa idem effectus oriri oportet. Ideò D. Ioannes ait: Bea Apoca. 20.
tus, & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima, in his
non habet potestatem secunda mors. Primam resurrectionem
vocat eam, quæ animarum est, secundam vero eam, quæ corpo
rum erit. Propter hanc prudens ille mercator D. Paul. non so- Philip. 3.
lùm omnia sua pauperibus distribuere, sed participem laborū
Iesu Christi se esse optabat. Atque ità addidit: Si quomodo oc
curram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. O fœlix nego-
17 ciatio, in qua corruptibile, & mortale corpus seminatur, & sur-
git spirituale, & glorioſum. O miseri auari, quare hāc artem nō
addiscitis, vt tātam fælicitatem lucrari, participesque tam mi-
rabilis resurrectionis esse valeatis? De hac loquutus est Domi- Isaiæ. 26.
nus ad S. Esaiam dicens: Viuent mortui tui. Ille autem in admi
rationem adductus interrogauit: Interfecti mei resurgent? Et
statim in hæc verba cœpit exclamare: Expergiscimini, & lauda
te qui habitatis in puluere. Vbi septuaginta interpretes transtu
lerūt: Resurgent mortui, & resurgent de sepulchris, & lætabun
tur qui sunt in terra. Ex quo aperte constat omnes, qui de sepul
chris cum gaudio, & lætitia surrecturi sunt, prius ex morte cul-
pæ resurrexisse. Postquam enim S. Propheta dixit, Resurgēt
mortui: addidit: Et resurgent de sepulchris. Animaduertite quæ
18 so diligenter, fratres mei, secundam resurrectionem neminem
(resurrectionem inquam gloriosam de qua Paulus ait, Non om-
nes immutabimur) esse consecuturum, qui primam anteà non
obtinuerit. Vt autem sciamus, nos in illa partem aliquam habe
re, multa signa à sacris doctoribus afferri solent. Ex quibus hoc
vnum tantummodo dicam: quando, scilicet, homo ea, quæ pro
pter inclinationē propriam caro abhorrere solet, victa quodā
modo eiusdem carnis natura ardenti cupiditate, & studio ope-
ratur. Certum est enim gratiam esse quandam supernaturalem
formam animis nostris singulari Dei optimi maximi benefi-
cio insignitam. Atque sicut (vt philosophi testantur) rerū actio-
nes naturam formarum consequuntur: ita ab hac forma superna

turali, supernaturalia emanare debent. Si verò quæris, quid ista supernaturalia sint, respondeo, cõmune esse naturæ corruptæ, vt homo sese diligat, ac magni æstimet, carni suæ faueat, eiq; diligenter indulgeat, nimis sit anxius de sui commodi rebus, honorib us ac voluptatibus perfruatur, omni deniq; cura & solicitudine huius sæculi damna deuitet: & ad hæc omnia natura corrupta, & sine gratia propensa est. Sed eadem natura Dei gratia adiuta, atque in diuino esse elevata iã alia via incedit, & aliter erga hæc omnia sese habet. Idcò qui honoribus, & voluptatibus huius mundi contẽptis patienter iniurias pẽrfert, diligenterque carnem suam spiritui subijcere, & tanquam ancillam ei famulari cõtendit, & bono animo pœnitẽtię dura & aspera amplectitur, hũc nõ solũ esse ingratia, sed euãgelicã perfectionẽ cõsequutũ fuisse, satis euidens est argumentũ. Nam cùm hæc operaꝰ supra ipsam naturã esse videantur, aliquid etiã supernaturale in huiusmodi mentẽ esse demonstrant. Ex ijs poterit vnusquisque vestrum de sua spirituali resurrectione philosophari. Vnũ tamen mihi credite fratres mei, pessimum esse signum, nè minimam quidem in vobis scintillam harum rerũ, aut vestigium apparere. *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis.* His verbis supernus Redemptor noster die resurrectionis triumphi, & victoriæ suæ, pœnitentiæ sacramentum promulgauit, & sacerdotibus potestatem atque authoritatem dimittendi ac retinendi peccata præbens, peccatoribus imperauit, vt ea ipsa illis soluẽda manifestarent. Nullus enim iudex sententiã, quin priùs causam cognoscat, proferre potest: ergo nec sacerdos poterit iudicare vel absoluere nisi ei priùs peccata ostendantur. Voluit autem Dominus sacramẽtum hoc in suæ victoriæ die manifestare: quoniã in eo de suis hostibus homo victoriam reportat. Ex quo manifestè colligitur, magnã esse ignauiam illius, qui propter pudorẽ peccata sua occultare contendit. Sunt enim aliqui, quos delictorũ suorũ pœnitet, ad pedes verò confessoris proiecti tanto rubore contrahuntur, vt ea proferre non audeãt. Nõnè filij Israel pusillanimes æstimarẽtur, si cũ AEgyptios in mari demersos viderũt, tũc illos inciperẽt pertimescere? Ità profectò. Simileshis censendi sunt illi, qui scelerum suorum pœnitentiam habentes ea propter pudorẽ haud confitẽtur. Si igitur fratres mei peccata vestra in cõtritione, & lacrymarum flumine iam demersistis, & de-

Exod. 14

& demersa ad huc ore proferre pertimescitis, totõ cœlo erratis, vosq; ipsos seducitis, si ob hoc aliquid ex honore vestro auferri cogitatis. Quod autẽ his, quæ diximus, multò peius est, quodq; sine lacrymis dici nõ potest, crimina illa, quę mũdi vanitas honore digna existimat (qualia sunt iniurias vlcisci, proximũ cõtumelijs afficere, & cætera huiusmodi) libẽti animo facerdoti ostẽditis, cogitantes apud ipsum vos propterea in maiori æstimatione, & nõ ignauos habẽdos esse. O infernalis, ac detestãda superbia, quantũ erga homines vales, siquidẽ eos tanti põderis ac momẽti negocia ità agere efficis, vt in dãnationẽ potiùs, quã in vtilitatẽ animarũ eis vertantur. Pudeat ergo vos (fratres mei) peccata cõmittere: ait enim Spiritus Sanctus: Ante verecũdiã peribit gratia. Sed postquã cõmissa fuerint ea prodere nõ erubescatis, id enim nihil aliud est, quã propter victoriã ab hostibus reportatã, pudore affici. Doctissimus quidã pater ex familia ordinis Prædicatorũ in libro, quẽ de cõcionibus scripsit, narrat duos viros sanctos, alterũ summi põtificis pœnitentiariũ, alterũ verò prædicatorẽ, & ipsius fratrẽ, Roma profectos fuisse, qui apostolicè in diuersis locis prædicãtes tandẽ in oppidũ cuiusdam nobilis fœminæ peruenerunt, vbi ad ecclesiã rem facturi sacrã se contulerunt. Cum autẽ mulier eos vidisset maximalætitia, & gaudio affecta secũ loquuta dixit, Alteri horũ crimina mea sine dubio absque aliqua verecundia, vel pudore, siquidem peregrini & extranei sunt purganda committam. Denique, vt decreuit apud se ità euenit. Cum verò, dum illa sordes animę ablueret, alter eorum prædicator, scilicet, orationi vacaret, in spiritus visione nigros bubones ab eius ore exeuntes & ab ecclesia discedẽtes vidit. Et cum hæc contẽplaretur, ecce terribilis draco volẽs etiã exire apparuit, qui tandẽ non exiuit, sed intra os se misit. Hic horrẽdus draco peccatũ erat, quod pudore detenta misera fœmina cõfiteri nõ est ausa. Ergo sanctus vir iterũ aues illas pessimas, quæ antea egressæ fuerãt, peridẽ os, vnde exierant, ingredientes aspexit. Cùm igitur ambo inde proficiscerẽtur, habitis in itinere vltrò citroq; sermonibus diuinis, cõcionator pœnitẽtiario rẽ, vt euenerat, narrauit. Qui dolore plenus iterùm in oppidũ cũ socio redijt, fœminã miserandam admoniturus, vt peccata sua plenè & sine pudore manifestaret. Cũq; ad oppidũ accessissent mortuã inuenerũt. Tunc mœrore

Ecclé. 32.

Universidad de Deusto
Biblioteca

confecti ieiunijs,&orationibus se dedidерunt. Tandem die ter- 25
tia eis miserrima,&infœliciſsima mulier ſuper horrendum dra
conem,duobus crudeliſsimis ſerpentibus eius pectora ſugenti
bus atque crudeliter dilaniantibus apparuit. Exibat ab ore eius
execrandi fœtoris ignis ardentiſsimus, manus duo rabidi canes
dilacerabant,aures igneis ſagittis plenæ erant,caput venenoſiſ-
ſimi lacerti corrodebant,oculos deniq; duo horrendi bubones
extorquebant . Hac igitur viſione horribili ſancti viri perter-
riti obſtupuerunt,& prætimore magno in terrā ceciderūt. Qui
bus illa ſic ait: Nolite ſerui Dei, nolite timere. Infœlix illa mu-
lier ego ſum,quæ,quoniam graue peccatum cum mihi conſan
guineo cōmiſſum non fui confeſſa ęternis ſuppliciorum tormē
tis damnata ſum . Quam venerandus pater pœnitentiarius ex
parte Dei adiurauit,vt,quid illa tam diuerſa tormenta ſignifi- 26
cabant,explicaret? At illa ſic orſa eſt: Belluę,quę in capite meo
ſunt propter vanum ornatum,quo illud multis fucorum gene-
ribus compoſui me continuo torquent. Illæ autem, quæ in ocu
lis: propter inhoneſta ab eis viſa me exagitant . Igneæ ſagittæ
auriū de ipſis,propter res profanas,quas audierunt ſupplicium
ſumunt,flamma ignis,os meū propter turpia ab eo guſtata , ac
propter detractiones & mendacia affligit. Canes rabidi manus
meas diſcerpunt,eo quòd eas non ad pauperes ſuſtinendos, ſed
ad alendos canes extendi. Porrò draco , in quo ſedeo , corpus
meū à ſummitate pectoris ad infra propter turpia à me com-
miſſa peccata comburit atque inflammat . Quæſiuit etiam
ab ea ſanctus vir,ob quæ peccata plures damnantur ? Cui illa
reſpondit: Homines in omne peccatorum genus plęrumq; in- 27
cidunt,ac propterea iuſte puniuntur : mulieres verò quatuor
præcipuè ſcelerum genera,quæ illas in damnationem afferunt,
ſcilicet,peccata linguę,ornatus ſuperfluos,ſuperſtitiones,& ve
recundiam in confeſsione criminum amplectuntur . Deniq; pa
tri interroganti: An qui apud inferos commorantur fauore ali-
cuius ſuffragij adiuuentur, voce quadam horrida, & terribili re
ſpondit: Non. Quibus dictis amplius non apparuit. O rem di-
ctu,atque auditu tremendam. Cauete obſecro , fratres ac ſoro-
res,à tam graui crimine, cauete ,in quam , nè iniquitatibus ve-
ſtris ſcelus hoc addatis,vt,ſcilicet,propter pudorem eas conte-
gere velitis,ſed potiùs toto animi conatu effucite, vt ab eis per-

fectam

28 fectam in ſanctiſsimo pœnitentiæ ſacramento victoriam obti-
neatis. Si autem quæritis,quare Dominus Ieſus Chriſtus, cùm
in vltima cœna ſacris diſcipulis ſupra ſacratiſsimū verūque cor
pus ſuum poteſtatem dederit,dicens: Accipite & manducate:
hoc eſt corpus meū: hoc facite in meā cōmemorationem,impe-
riū ſuper oues ſuas , quæ myſticum ipſius Chriſti Domini cor-
pus ſunt,eis nō conceſsit,ſed illud poſt reſurrectionē tribuen-
dū reſeruauit ? Ad hoc reſpondetur , Dominum ſuper corpus
quod ex puriſsimis ſanctiſsimę matris viſceribus aſſumpſerat,
eò quòd ſuum erat,& non ſupra oues , quas nondū redemerat,
ſed adhuc in Sathanæ iuriſdictione erant, diſcipulis tunc pote-
ſtatē tribuiſſe. Poſtquā autem mortuus eſt & oues proprio ſan-
guine redemit,ſtatim in ſua ſanctiſsima reſurrectione diſcipu-
lis dixit: Accipite ſuper eas,quia iam meæ ſunt , plenariam po-
29 teſtatem. *Thomas autem non erat cum eis quando venit Ieſus, &c. Vſq;*
Poſt dies octo iterum erāt diſcipuli eius intus, &c. Solùm dies octo di
ſcipulos ſuos ſua voluit Dominus prę ſentia priuare,ne,ſcilicet
chariſsimus eius diſcipulus diu in errore verſaretur. Animad-
uertite,quàm paruo temporis ſpatio B. Petrum in peccato de-
reliquit: vix enim peccandi finem fecerat,cùm eum ſtatim mi-
ſericordiæ oculis reſpexit. Magnum profectò,fratres mei,argu
mentum eſt, ex numero reproborum illum eſſe,qui per longū
tempus in peccatis ſine aliqua moleſtia commoratur. Prędeſti-
natus nanq; , ſi aliquando peccat à delicto ſuo maxima cum ſo-
licitudine, & angore reſurgere conatur,neq; in eo poteſt quieſ-
cere: intelligit enim homines peccatorum perſeuerātia, in quā
30 plurima damna,& incommoda deuenire. De quibus D . Paul. *Roma. 2.*
ait: Tu autem ſecūdum duritiam tuam, & impœnitens cor the-
ſaurizas tibi iram in die irę & reuelationis iuſti iudicij Dei. Pō
derate,obſecro,diligēter,qualiter S. Apoſtolus ab aſsiduo pec-
cato multa mala emanare nos docet: ex quibus vnum eſt cordis
duritia,ſanctas inſpirationes, & optima quæq; cōſilia nō aliter
expellens,quàm res dura ſagittam, quæ ſi in ferri maſſam mitta
tur,ſtatim ſine mora aliquā retrocedit. Aliud verò eſt,quod mi
ſeri peccatoris cor impœnitens reddit, ſicut in Apocalypſi di- *Apocal. 2.*
citur: Dedit illi Deus vt pœnitentiā ageret,& non vult pœnite
re à fornicatione ſua. Aliud deniq; malū eſt , quo miſer homo
cunctis horis,ac momentis irā in diuino pectore theſaurizat,&

Universidad de Deusto
Biblioteca

huiusmodi peccatori alijsq; similibus Dominus ait: Super quō 31
Isa.1. percutiā vos vltrà addentes præuaricationē: id est, addentes pec
cata peccatis, & super omnia vestra scelera addentes impœni-
tentiam. Quanuis autē Deus in istos hoc mūdo tot pœnis ani-
maduertat, vt nihil quod illis maiorē dolorē faciat, supereſſe vi
deatur, tamē hæc omnia tormēta, quibus in hac vita illos Deus
punit, nihili putanda sunt respectu suppliciorū, & pœnarum,
quas ob nouas complacentias de præteritis iniquitatibus habi-
tis addētes quotidiè peccata peccatis, iustissimè merētur. Prin
cipes filiorū Ephraim malū hoc cognouisse in sacra scriptura
2.Para.28. manifestè apparet. Dixerūt namq;: Non introducetis huc capti
uos, ne peccemus Domino. Quare vultis adijcere super pecca-
ta nostra, & vetera cumulare delicta? Grande quidē peccatū est
& ira furoris Domini imminet super Israel. Videte qualiter hi 32
scelus nō imponētes finē pēccatis, exaggerāt. Multi autē ex vo
bis adviā peccatorū indefessi estis, atq; cū in eis ità cōtinui sitis,
si aliquando bonū aliquod opus aggredi vultis in eo vix per spa
tiū vnius diei cōmoramini. O quot huius veritatis testes fortas-
sis hic erūt qui cū crimina sua hebdomada præterita expiaue-
rint, sanctissimūq; corpus Iesu Christi sumpserint iterū in abo-
minationibus, ac scelerū suorū multitudine cōtegūtur. Solent
Simile. pueri exercere ludū, quē vocant ludū Maurorū & Christianorū, Hispanè (*Iuego de Moros y Christianos*) & ità in eo alij cū alijs de
certant, vt adinuicē se ipsos odisse videantur: finito verò ludo
omnes simul esse, magno cū gaudio ridētes, seq; amplexantes
videbitis. Non nè antea ò pueri inter vos dimicabatis qualiter
modo tanta amicitia cōiuncti estis? Omnia illa iocò & nō seriò 33
se egisse respōdebūt. O miserandi peccatores vestras pœniten-
tias, ieiunia, & cōfessiones puerorū ludis possumus comparare.
Nā qui vos pectora percutere, suspiria ab intimo corde trahere,
ac cū crimina cōfessi estis, promittere nunquā ampliùs in ea re
uersuros esse, videret certè, vos ea vehemēter detestari, maxi-
moq; odio prosequi existimaret. Sed lōgè aliter res se habet: nā
transacto paschate libēter iterū ea amplexi istis, & in illis maxi
ma cū voluptate delectati. Profectò omnia per derisionē quodā
modo vos fecisse significatis. Nō ergo, fratres mei, Deū illū sum
mū, & immortalē, cui non ampliùs vos iniuriā facturos promisi
stis, ita offendatis, sed potiùs cōtinuā agite pœnitētiam: glorio
sum

34 sum hunc discipulū imitari conātes, qui tactis vulneribus illu-
minatus diuina claritate fideliter credidit, & se ad Dominū vo-
luit cōuertere. Deniq; in diuino amore fidelissimè tādiu perseue
rauit, quò vsq; plenus gratia migrauit in cœlū fruiturus gloria,
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica in Albis
CONCIO TERTIA.

Cum esset sero die illa, &c. Ioannis.20.

Simile. VEmadmodū pia mater intimis visceribus cō-
motа, infantem suū diu plorare nō patitur: quin
potiùs cū primum videt ad eum amplexādum
eiusq; lacrymas præ delicijs, atq; amore detinen
das accurrit: ita Christus Redēptor noster, amo
re, teneritudine, ac pietate matres omnes longè
superans, discipulos suos dolore ac tristitia ob ipsius mortē mul
to tempore confici non est passus: imò eo diè, quò resurrexit, vt
illos consolaretur, eorūq; lacrymas suæ sanctissimæ resurrectio
nis lætitia cohiberet, inuisit. O quātā ratione iusti etiam in hac
vita illud Prophetæ dicere poterunt, Transiuimus per ignem Psal.65.
& aquam, & eduxisti nos in refrigerium. Tribulationes S. Pro-
pheta in præsenti, ignem vocat. Sicut enim ignis lignum, & pa-
leas inflammat, & comburit, aurum verò emundat & purificat: Simile.
ità improbi tanquam lignum aridum tribulationum igne con-
sumuntur: iusti autem tāquam aurum in fornace illis, & purgan
tur & perficiuntur: atque inde argumentum sumunt Dei ma-
num, si in hac vita grauis est multò magis in futura vltricē esse.
Et ita vbi nos legimus: Cognoscetur Dominus iudicia faciens, Psal.9.
alij transtulerunt: Cognoscitur Dominus iudicia faciens: & sic
etiam est in contextu Græco, ac paraphrasis Chaldaica habet:
Cognitus est Dñs iudicia faciēs. In quo rigorē vltionis Dñi nō
solū in finali iudicio cognoscēdū, sed etiā in præsenti vita à præ
destinatis in multis supplicijs, quę de ipsis Deus sumit, vt ab im
perfectionibus mūdentur, & vt in posterū maiori timore viuāt
sentiēdū esse significat. Vocat etiā propheta Dauid tribulatiōes
aquā, quoniā leuia in aqua nō demergūtur neq; absorbētur, imò
potiùs super eā enatāt: grauia verò statim suo pōdere in profundū

descendunt. Sic in tribulationibus impij, peccatorum pondere demerguntur, iusti verò laborum aquas quodammodo calcãt, neq; ab ipsis suffocari permittunt, quoniã scelerũ põdere carẽt. 3

Sapi. 10. In libro Sapientiæ cũ de Hebræis ageretur, sic scriptum est: Transuexisti illos per aquã nimiã, inimicos autẽ eorũ demersit mare. Filios Israel, quoniã erant amici Dei mare deuorare nõ est ausum: Aegyptios verò quia nefarij & scelerati erant aquæ ipsæ absorbuerunt: vbi apertè figuratũ fuit quã vanè laborum mare in iustis & peccatoribus operetur. Quamuis autẽ boni in hac vita ignem hũc laborum sæpenumero transeant, tamẽ pijssimus Dominus post calamitates eos dilicijs, consolationibusque soletafficere. Sicut cum sacris discipulis actum est, qui post passionẽ ac mortem sui amantissimi magistri tandem gaudio & voluptate ab ipso perfusi sunt. O nimiũ fœlices illi, qui tali tamque pio Domino deseruiunt. 4

Venit Iesus & stetit in medio eorum. Id est, stetit in loco vbi ab omnibus videri posset, hoc enim significat, in medio eorũ, sicut

Eccle. 15. in Ecclesiastico dicitur: In medio ecclesiæ aperuit eos eius, hoc est, publicè aperuit Dominus ostimentis se. *Et dixit eis, Pax vobis.* O caelestẽ salutationẽ. Sic profectò sese debent serui Dei ad inuicẽ salutare. Nè quæ so fratres mei improba cõsuetudine dicẽ di, *Beso las manos de V. m.* Vt velitis: diuinũ magistrũ Iesum Christum in salutationibus vestris imitari contendite,

Et cum hoc dixisset ostendit eis manus, & latus. Quasi diceret dominus. Pacem, quam his vulneribus ac crudelissima morte lucratus sum, accipite. O quam horrendũ malum, & ingens miseria est, vos pacem, quæ Christo reparatori nostro tanti stetit, ita parui pendere, tamque vili pretio cõmutare. Solent enim homines ob quamcunque rem minimam, pacem, qua erga proximum fruuntur amittere. Testes huius veritatis certissimi sunt dissensiones, quæ quotidie circa prælationes, sedilia, ac cæ tera huiusmodi leuia, ac nullius fere ponderis eueniunt, testes sunt lites & controuersiæ, quæ continuò in prætorijs exercentur. Quod autem hoc sit pessimum signum docet Diuus

2. Corin. 6. Paul. dicens: Iam quidem omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis inter vos. Notate fratres mei diligenter quod S. Apostolus ait: scilicet, omnino delictum est in vobis. Vnde colligis diuine Apostole in illis esse delictum? In hoc, quia videlicet,

6 licet, iudicia inter se habebant. O admirabilis exaggeratio, vt à iurgijs & contentionibus abhorreamus. Et statim addidit: Quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudẽ patimini. Aperite ergo fratres viscera vestra, & pacẽ hanc quã Dominus Iesus vobis offert, libẽter accipite, vt cum proximis vestris in illa viuere valeatis. Animaduertite etiam pacis nomine non solum peculiare donum, sed etiam, vt mos est apud Hebræos, omnia bona simul intelligi. Ita habetur in sacris literis Gene. 37. vbi Iacob misit filium suum Ioseph, vt videret an prospera circa fratres, & pecora eius cuncta euenirent. Et pro his omnibus sic habet litera Hebraica. Ito, & vide, an fratres, & pecora sint in pace, ideſt, si cuncta sint prospera. Ita etiã, cùm Christus Redẽptor noster pacem discipulis, & in ipsis toti ecclesiæ deprecare

7 tur, omnia bona sub isto nomine, pacem, deprecatus est. Acsi diceret: Pax, amor, patientia, mansuetudo, omnia denique spiritualia bona, quibus egetis, in cordibus vestris continuò habitẽt. Roma. 5. Faciunt ad rem verba illa D. Pauli, scilicet: Iustificati ergo ex fide pacẽ habeamus ad Deũ per Dominum nostrũ Iesum Christum. Ex fide, ait, quia (vt alibi explicuimus) fides est principiũ iustificationis: atq; his verbis B. Apostolus apertè ostendit, vnũ ex præcipuis iustificationis fructib⁹ esse animã cũ creatore suo pace frui. Ita affirmat Propheta Isaias dicens: Et erit fructus iu Isai. 32. stitiæ pax. Idem annuunt verba Psalmi, vbi dicitur: Iustitia & Psal. 84. pax osculatæ sunt: ad significandũ mẽtis iustitiam & pacẽ nimis coniũctas esse sorores. Propter quod S. Zachariasvirtutum iter, ac sanctitatẽ cunctam, viam pacis appellauit, qui de fine ad Luca. 1.

8 uentus filij Dei in mundum loques illum, Ad dirigendos pedes nostros in viam pacis venisse, testatur. O quàm dulce, quàmq; suaue homini, esse debet Deum amicũ habere: qua tranquillitate cor eius perfruetur? Vnde Regius Psaltes postquam dixit, Psal. 90. Qui habitat in adiutorio altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur, de huiusmodi verba faciens inquit, scapulis suis obũbrabit tibi & sub pennis eius sperabis, id est, (*Al tal Dios le hara espaldas:*) ac sicut pullus sub matris alis ita sub protectione Dei atq; auxilio fouebit. Benedictus ergo sit talis pater, glorificatus talis Dominus. Beati iusti qui tantã pacẽ, quietẽ, ac tranquillitatẽ etiam in hac vita consequuntur. Qui erga Deum in hac pace viuunt, etiam erga proximũ eã habẽt: in quibus facile illud Da-

Psalm. 133 uid, Ecce quã bonũ & quam iucundum habitare fratres in vnũ, 9
experiri videmus: in quo Psalmo statim duæ ex effectibus, qui
à pace oriuntur, similitudines elegantissimè describuntur. Qua
rum altera est, Sicut vnguẽtum in capite, quod descẽdit in bar-
bã, barbã Aarõ, q descẽdit in orã vestimẽti ei⁹, id est: Magnates
Reipublicæ, vbi pax fuerit, virtute Dei replebũtur, & suo exẽ
plo tanquam pretioso vnguento cunctã ipsam Rempublicam
suauissimè vngent. Altera est: Et sicut ros Hermon: qui descẽ
dit in montẽ Siõ, hoc est, sicut rores ac niues, quæ è cœlis in mõ
tes & alta cacumina ceciderunt, & inde præter labentes vmbro
sas valles irrigant, ità pròcerum Reipublicę dõctrina sanctitas
ac rectè viuendi exemplum in minores confluit ideo sequitur:
Quoniam illic mandauit Dominus benedictionem & vitam
vsque in sæculum. Omnia hæc ex eo nascuntur, quia vbi pax 10
reperitur, ibi nidus & domicilium misericordiæ Dei, ac vitæ,
quæ est eius diuina gratia, existunt. Quis est igitur, fratres mei
qui tot tantasque pacis excellẽtias audiẽs eam totis viribus, ac
licèt difficillimis vijs adipisci non contendat? Et quis est, qui
vitam potius, quàm singularem hanc virtutem nolit amittere?
Faxit Deus, vt & oculi vestri illuminentur, & corda vestra ad
hæc opere complenda excitentur. Vt autẽ negotium hoc in
dies in melius augeatur Reipublicæ gubernatores, ac prælatos
omnes conteſtor, vt in illos, qui discordiarum & dissensionum
causa sunt, seuere animaduertant: istos nãque meritò possumus
dicere improbum Sathanæ munus velle vsurpare: qui (vt legi-
Gene. 3. tur) primæ mulieri fallaciter dixit: Cur præcepit vobis Deus, vt
non comederetis ex omni ligno paradisi? O infernalis astutia. 11
Tantum prohibuerat Deus arborẽ scientiæ boni & mali: & hu
mani generis hostis, videte, qualiter rem amplificat? Non enim
ait, Quare Deus vobis præcepit nè ex illa arbore comederetis,
sed vt rem verbis magis ampliaret per circuitũ locutus est. Cur,
inquit, præcepit vobis Dominus ne comederetis ex omni ligno?
Simile. Hoc etiam est sequacium cacodæmonis pessimum ingeniũ,
id, scilicet, quod parui pendendum erat, nimis exaggerare, atq;
amplificare. Siquis (verbi gratia) verba ignominiosa in aliũ siuè
absentẽ siuè præsentẽ profert, statim infamis delator donum
illius, inquẽ dicta fuerũt, pergit, ac suis execrandis sermonibus
efficit, vt miser homo in aliũ indignetur, & quo magis ira incen
ditur

12 ditur eò plura verba improbus susurro addit dicens, Hoc nè ab
q; vltione ferẽdũ est? (*Como y fulano os auia de hazer tal y tal agrauio?*)
O maledictũ Sathanæ instrumentũ, non nè attendis, quam se-
minas tuis verbis discordiã? Ego nomine Beatissimæ Trinitatis
vos omnes, in quos iustitiæ munus incũbit hodierna die adiuro,
vt istos imitatores diaboli impunè abire nõ permittatis. Si ve-
rò cõtigerit (q Deus auertat) vt adhibitis remedijs se in melio
rẽ frugẽ recipere noluerint, illos tanquã pestẽ è Republica ex Iona. 1.
pellere conemini. Apud Prophetã Ionã legitur, cùm in mari
tẽpestas excitaretur, nauẽ, quã ipse & alij cõscenderãt in magno
fuisse periculo. Cum autẽ (vt posteà apparuit) propter Ionam
nautæ procellosum mare turbatũq; viderẽt, hęc, vt nauis inco
lumis ad portũ peruenire t, eorũ animis sententia stetit, scilicet,
13 sanctũ Prophetã ab ipsa naui exturbare, & in aquas proijcere:
quo facto tẽpestas cessauit. Ità cùm Rempublicam, cœnobium,
aut congregationẽ aliquis cõturbat, optimũ remediũ est, eũ ab
illo hominũ cœtu, vt, reliqui pace fruantur, detrudere. Post quã
igitur Dominus pacẽ suã discipulis dedit, eos sic est alloquutus,
Sicut misit me pater & ego mitto vos. Diuinus ille concionator. D.
Paulus altissimum resurrectionis mysteriũ persuadere volens
inquit: Quæ ad patres nostros repromissio facta est hanc Deus
adimpleuit resuscitans Iesum Christum, sicut & in Psalmo se-
cundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodiè genui te. Vbi
apertè conspicimus S. Apostolum verba hæc de sanctissima
resurrectione intellexisse, quæ ita Christo Redemptori nostro
à Patre æterno dicta sunt ac si quidam pater filio suo, qui à
magno periculo euaserat, dicat, Existima fili, te hodiè à me &
14 genitum & natum fuisse. Sic pater æternus, quoniam Filium
suum vnigenitum, vt hominẽ resuscitauit, ei dicit, Ego hodie ge
nui te. Sed quoniam in illo Psalmo nullis interpositis verbis eũ
hortatur, vt à se postulet, & Dabo, ait, tibi gentes in hæredita-
tem tuam (vbi multitudinẽ fidelium, qui in eum crediturierãt
pollicitus est) cũ resurrexit statim discipulis imperauit, vt præ
clarũ hoc opus, scilicet, conuersionẽ infidelium inchoarent: &
ità ait, *Sicut misit me pater & ego mitto vos.* Quasi diceret: quemad
modũ pater me ad illuminandũ mũdũ à suis erroribus misit, si-
quidẽ ego vos doctrina mea atq; exẽplo illuminaui, modò ite &
lucẽ hanc vniuerso mundo diligentissimè cõmunicate. Quibus

verbis

verbis admirabilē Apostolorum authoritatem eis cōcessam 15
ostendit. Quibus tūc meritò illud Diui Pauli dici potuit: Luce
Philip.2. tis sicut luminaria in mūdo verbū vitæ cōtinentes. Notandū tamen est aduerbiū illud, sicut, in euangelio positū non omnimodam dicere similitudinem, quoniam Christus filius Dei, vt mūdū redimeret, nosq; patri suo recōciliaret, è cælis descēdit: Apostoli autē minimè. Vult ergo dicere, quòd, sicut pater filiū, vt gloriā suā manifestaret, misit, ità filius sacris discipulis imperauit, vt gloriā sui sanctissimi nominis cūctis gētib⁹ demōstrarēt.

Hæc cum dixisset insufflauit, & dixit eis, Accipite spiritum sanctum.

O quàm Potentes sunt Dei flatus. Pauperculos hic piscatores Dominus vno flamine gratiæ, & benedictionis vasa effecit. Flatus etiam regū ac principū mundi potentes sunt, sed non vt gratiæ imò iniquitatis, superbiæ, & arrogantiæ vasa confingant. 16
Atq; ità quotidiè illos, qui à Magnatibus, & fouentur & diligūtur tā inflatos, tantaq; pompa incedere videmus, vt vix eos totus terrarum orbis capere possit, nec alios in mundo consistere
Gene.2. patiuntur. In sacris literis Deus sic loquutus fuisse legitur, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostrā. Vbi maximè immensa bonitas eius apparuit. Nam cum esset summus Deus, cui nullus par esse potest, tamen sibi similem, & quē etiā ipse condidit voluit habere. Miser verò homo superbia, & elatione plenus neminē sibi similem in hac vita videre cupit. Imò eò ipsò, quòd alium in aliqua re, siue literis, siuè fauore, siue nobilitate, aut alijs huiusmodi similem conspicit, eum statim toto animi conatu ab illo statu deijcere, &, vt potest quodammodo annihilare intendit. Superbiam, scitote fratres, esse inui- 17
diæ matrem, inuidiam verò odium, & iram peperisse. Quæ quidem mala, Proh dolor, magnam ecclesiæ Dei partem, non sine iactura, euerterunt. Propter quod diuinus Psalmographus
Psalm.79. ait, Singularis ferus depastus est eam. Ferus iste singularitas ipsa, nūcupari potest, qua istorum quisque erga proximum vtitur. Ideo Deum deprecamini, vt vos à tam venenosis flatibus, si quidem id damnū inferunt, sua misericordia eripiat. Est superbia veluti subtilis aer, qui (etiā nobis ferè inuitis) tanquā per rimulas in interiora mentis nostræ ingreditur: & multo meliùs, si flatus, & fauores mūdi querimus, eiq; cordis ianuas patefacim⁹ ingredietur. Date igitoperā, fratres mei, vt flatib⁹ diuinis, diuina

gratia

18 gratia mentem ditantibus ostia reseretis, qui flatus ex parte sua in omnes sufflare parati sunt. Quemadmodum vno eodemq; vento decem vel duodecim naues æquora sulcant, quarum alię velociori, aliæ tardiori, cursu nauigant, quod quidem non ex parte venti, idem enim est, sed ex parte ipsarum nauium prouenit, quædam nanque multis locis confractæ, sunt, quędam verò minimè: quædam oneratæ, quędam verò exoneratæ: atq; ita hę in portum securè plęrumq; perueniunt, illæ vero naufragium faciunt: sic vnus & idem diuinus flatus suis fauoribus in omnes inflat, sed alij tāquam excellentes naues tā prospere nauigāt vt securissimum Paradisi portum teneant, alij autem in purgatorio hyemant, alij denique quia cupiditatibus, affectionibus, atque huius sæculi rebus velut naues onerati se mari commiserūt,
19 tandem in profundum inferni demersi sunt. Quāobrem vnusquisque vestrūm, charissimi fratres, diligēter animaduertat qualiter diuinis flatibus vtitur. *Et dixit eis, Accipite spiritum Sanctum quorum remiseritis peccata remittuntur eis, &c.* O admirabilem hominum dignitatem, Orem admiratione dignā. Adeò nè Deus hominem magnificare voluit vt in eius manibus, ore, ac voluntate animarum remedium comparauerit? Tanto honore ac reuerentia apud Hebræos, Græcos, & Romanos olim sacerdotes habiti sunt vt si aliquem illustrem excellentemque volebant appellare eum sacerdotem nuncupauerint. Ita intelliguntur aliqua loca sacræ scripturæ, in quibus sic legitur. Filij autē Dauid 2. *Reg.* 8.
sacerdotes erant. Nec potest intelligi illos sacerdotis munere 1. *Para.* 18.
fungi quoniā eis qui erāt ex Tribu Iuda hoc prohibitum erat
20 vt ex D. Paul. patet: atq; ita ibi diuina scriptura significat filios *Heb.7.*
Dauid illustres, excellentes, atque in magna æstimatione habitos fuisse vt in nostro modo loquendi crudeles, Nerones, disertos Senecas: & sapientes, Salomones vocamus. Si igitur eo tempore ita venerabantur sacerdotes, quantò maiori honore nunc digni illi debent esse, quibus Dominus potestatē supra verum ac mysticum suum corpus concessit? Hinc etiam inferturillos puriores ac sanctiores antiquis sacerdotibus esse debere: atque hoc ornamenta, vestesque, quibus induuntur significant, nec vacuas cæremonias esse putetis: nam, Amictus pudorem, Alba cōscientiæ puritatem, Cingulum castitatem, Stola obedientiam, Manipulum temperantiam, Casulla quæ eum

totum

Universidad de Deusto
Biblioteca

totum contegit, charitatem, quæ ſuper omnes virtutes ēminet, 21
innuunt & repræſentant. Cùm aliqua comœdia nobis ob oculos
Simile. proponitur, in qua alius perſonam Regis ſuſtinet, alius verò paſtoris perſonam induit, vnuſquiſque horum veſtes illius perſonæ, quam agit, ſumit. Decens ne eſſet vt ille qui paſtoris perſonam repręſentat, ſermone concinno, eleganti atque vrbano alter verò, qui regis perſonam induit, rudi ac pingui loqueretur? Certè ſic repręſentationis ordo peruerteretur: decet enim vnum
quemque loqui ſicuti induit. Ita etiam rationi conſentaneum
eſt vt ſacerdos vt veſtium, quibus ornatur dignitas poſtulat loquatur, & operetur: cōtinuoque ei ob oculos obuerſetur ſe ſummum ſacerdotem Ieſum Chriſtum filium Dei, cuius perſonam
interris gerit, debere imitari. Regius Propheta Deū ſic interro- 22
Pſal. 14. gat: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? Et ipſemet reſpondit: Qui ingreditur ſine macula, & operatur iuſtitiam: qui loquitur veritatem in corde ſuo. Veritas eſt conformitas rei ad intellectum: & ille loquitur veritatem in corde ſuo, qui qualis optat exteriùs apparere, talis interiùs eſſe nititur. Quapropter ſiquidem, ò ſacerdos exteriùs Ieſum Chriſtum repręſentas, atque in bona æſtimatione ab omnibus haberi deſideras, pro virili laborare debes, talis interiùs eſſe, qualis à cunctis exteriùs videri exoptas.

Sed dicet aliquis, Quare (cum ſumma veritas ſacerdotibus dicat, Cùm remiſeritis peccata, remittuntur eis:) quādo ipſi nos à peccatis abſoluunt, pœnitentiam nobis imponunt? Ad hoc fa-
Naum. 1. cile reſpondetur illis ſingularibus verbis Prophetæ Naum quę ſic habent. Dominus patiens & magnus fortitudine & mundās 23
non faciet innocentem. O admirandum myſterium. Quid ſancte Propheta ais? Si Dominus aliquem emundat qualiter eum dānatum ſinit, & ſi damnatum, qualiter purgat? Ad hoc reſpondeo quòd ſacerdos ex parte Dei delinquentem, vt oportet, diſpoſitum à culpa ita abſoluit, vt pœna æterna, quā propter peccatum meruerat, in temporalē maneat cōmutata: excepto, ſi tantam contritionem afferret, vt propter illā ab omni pœna eſſet immunis. Verum eſt tamen, virtute abſolutionis aliquam etiam pœnæ partem remitti: ideò ſaluti animæ non parum conducere videtur, eadem crimina ſæpenumero confiteri, toties enim ea quis poterit confiteri, vt virtute abſolutionis ab omni pœna liberetur.

24 liberetur. Sed proh dolor, qualiter eadē peccata ſæpe confitebi
tur ille, qui vix ſemel in anno, idq; penè inuitus, & magis ad ec
cleſiæ mandatū explendū, quam ad vtilitatē, & cōmodum animæ ſuæ reportandū confitetur? Si eſſet carbonarius, qui per to *Simile.*
tū annū in ſaltibus cōmorans indutus ſemper vna ſubucula carbones efficeret, & in vrbem veniens fullonamq; aliquā linthea mundantē vidēs, ſe celeriter tunica exueret, mulierē deprecās, vt eā ſibi nulla interpoſita mora emundaret, certè, vt ab ipſa fullona derideretur, meritò dignus erat. Diceret namq; carbonario mulier: Amicè videris inſanire: nam ſubucula hæc taliter immunda eſt, & ita ſordes cōtraxit, vt ſi rectè abluēda ſit priùs madefieri, poſtea candificari, tandem ſapone tergi neceſſariū eſt: & his omnibus diligentijs adhibitis albam ſubuculam rema-
25 nere, non parum erit. O quot peccatores animę ſuæ maculas per
totum annum non abluunt, ſcelera ſceleribus, quibus conſcientiæ inficiuntur, ac nigriores carbone fiunt, continuò addentes. Cumq; veluti carbonarij effecti ſint, (ſicut illi de quibus S. Ieremias inquit, Denigrata eſt ſuper carbones facies eorum) veniūt *Ieremi. 4.*
ad lauatricē Ieſu Chriſti, ideſt, ad ſacerdotē confeſſorem. Et, quia eum aliorum confeſsiones audientem aſpiciunt, ſtatim ſine examine conſcientiæ, ac ſine madefactione lacrymarum contritionis, & abſque præparatione, vel diligentia aliqua, vt lauentur, ab ipſo petunt inſenſati, Inſenſati putatis non plus ad confeſsionem requiri, quàm vos ad pedes confeſſoris proiectos ore hoc proferre? Pater peccator ſum, me interroga, & à delictis me abſolue. Non ſufficit hoc, fratres mei, non ſufficit: opor-
26 tet enim ea omnia vos in memoriam reuocare, & de ipſis con
teri, ac tandem firmiſsimo propoſito ab illis abſtinere: & hoc modo vobis ſacerdotis proderit abſolutio. Ecce igitur qualiter Dominus patiens & mundans non faciet innocentem. Si- *Simile.*
quis amicus Regis eum proderet, & poſtea ei reconciliatur, non ideò ſtatim in priſtinum ſtatum reſtituitur, ſed, vt illatæ iniuriæ, ſeque proditorem fuiſſe recordetur, aliquo ſupplicio afficitur: ita peccatori taliter culpa à Deo cōdonatur, vt velit ipſum pœnam aliquam pati, eique, vt pro peccatis ſatisfaciat, & diuinam maieſtatem tradidiſſe non obliuiſcatur, pœnitentiam imponi. Animalia illa, quæ in ſuo Apocalypſi D. Ioan- *Apoc. 4.*
nes vidit, plena oculis erāt ante & retro; ſic veros pœnitētes in

hoc

hoc mundo esse oportet, decetque oculos in vultu habere vt at-27
tente occasiones vitare possint: & retro, vt ante actæ vitæ, &
offensionum in Deum commissarum, ac misericordiæ eius
propter absolutionis beneficium reminiscantur. Est etiam pœ-
nitentia velut frænum, quo peccator ne in posterum delicta cõ
mittat, detinetur. Atque ideo confessorem in imponendis pœ
nitentijs prudentem esse maximè necessum est. Non esset in
sua arte peritus Chirurgus ille, qui vna vnctione varijs vlcerum
generibus mederi voluisset, artis etiam medicinæ esset expers
medicus, ille qui vnam eandemque medicinam multis ægritu
dinibus adhibere cõtenderet: ita confessoris munere abutitur
ille, qui diuersis peccatoribus diuersa peccata committentibus
eandem pœnitentiam imponit. Carnali enim homini flagella
& ieiunia, atque cilicia, quibus caro eius maceretur & contera-
tur iniungenda sunt. Canis solitus in macello sanguinẽ lambe-
re difficile nisi per fustium vim potest ab hoc abstinere: ita cor-28
pori helluonis, voracis, & effæminati violentiã inferre, vt ab-
stinens fiat & castitatem seruet, opus est. Maximè etiam ad hoc
conducit pœnitentem, vt crebrò & frequenter peccata sua con
fiteatur, sanctissimumque Christi corpus accipiat, admonere.
Auaro autem hæc pœnitentia est imponenda vt scilicet quoti
die pauperem sustentet, si dives est: si autem opere seruili quæ-
stum sibi quærit, imperetur ei vt ex eo quod sudore lucratur sti
Leui. 14. pem eroget. Loquens de peccatore Deus hoc iussit. Si pauper
est pro delicto assumat agnum ad oblationem. Mirabile certè
est, qualiter Dominus in lege purificationis mulierum iussit, ne
paupercula teneretur offerre agnum, hic verò vt quis quantũ-29
uis pauper pro delicto agnum offerat, imperat: debebat enim,
si inops erat, siquidem minorem occasionem habebat, à vitijs
se abstinere: quia verò non abstinuit, in pœnam criminis victu
abstineat & agnũ offerat. Quoniam autem cum Dominus pri-
mò apparuit, *Thomas non erat cum eis, post dies octo venit Iesus & ste-*
tit in medio, &c. Per octo dies absens fuit Dominus. Vnde colli
gitur eum post resurrectionem nõ tam continuò sicut antea cũ
sacris discipulis fuisse versatum, vt nos doceret, eos qui cũ Chri
sto resurgunt, familiariterque cum eo agunt, ab hominum licet
sanctorum cœtu & congregatione, quo ad fieri poterit, separa
ri debere. Quod si frequentia colloquia iustorum diuinam con
uersatio-

30 uersationem impediunt, multò magis eidem improborum cõ-
mercium obstabit. Hoc fuit causa, quare Iacob filijs suis præce
pit, vt eum cum patribus suis, & non in AEgypto sepelirent. Iu *Gene. 49.*
sti nanque ab improbis non solum in vita, sed etiam post mor-
tem seiungi volunt.

Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, &c. O vere afflí-
ctorum consolator Iesu Christe, quare Magdalenæ in horto
flenti & amoris plenę dicis, Noli me tangere, huic verò indura-
to, vt digitum in vulnus inferat tuum, iubes? Vt te hominem ad
moneam, ne, quantumcunque in occulto sis loco, fœminæ li-
cèt sanctæ cõtactũ patiaris. In sacris literis sic legit: Tulit Deus
vnã de costis Adã, & repleuit carnẽ pro ea: & ædificauit Domi *Gene. 2.*
31 nus Deus costam, quam tulerat de Adam in mulierem. In hoc,
quòd homo in formatione mulieris amisit costã vnam, & pro
ea carnem accepit, aliquo modo significatum fuit homines pro
pter conuersationem fœminarum constantiam, & fortitudinẽ
amissuros, ac mollitiem & imbecillitatem acquisituros. Deni-
que cum Diuus Thomas sanctissima illa vulnera tetigit, lucem
fidei recepit, ac medicinam gratiæ, qua consequimur gloriam,
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

AD LECTOREM.

SVpra secundam partem huius euangelij, & hanc secundã
apparitionẽ quatuor sermones festiuitatis sancti Thomæ
in libro, quẽ de concionibus aduẽtus scripsimus, inuenies.

DOMINICA II.

Post Pascha.

CONCIO PRIMA.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

CVm de anima iusta in Canticis ageretur sic dicitur: *Canti. 4.*
Sicut vitta coccinea labia tua, & eloquium tuũ dul-
ce. Verba iusti adeò plena charitatis, atque attra-
ctiua sunt, vt peccatores suo creatori per amorem &

charitatem vinciant sicut vitta capillos virginis ligat & capiti eius constringit, Amor enim diuersos loquẽdi modos, variasq; verborum excogitationes, quas qui non diligit, non scrutatur imò in ore eius verba rigescere videntur, continuò facit quærere. Ideo S. Dauid dicebat: Sicut adipe, & pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum. Hoc est, Reple Domine mentem meã tuo diuino amore, & statim lingua mea eloquia viuida & ad te laudandũ, & ad alijs tuũ amorem persuadendum habebit. Quòd, si hanc efficaciam verba iusti habent, quantò efficaciores erunt iustissimi inter omnes iustos Iesu Christi sermones? Quo iure ei possumus dicere, Eloquium tuum dulce? Apertissimum huius veritatis testimoniũ nobis in hoc sacro euãgelio ante oculos proponitur, in quo cœlestis Dominus dulcissima hæc verba protulit. Ego sum pastor bonus. Attendite, quibus tantæ dignitatis nominibus, vt nos ad se alliceret, diuinus Dominus vsus est. At si per aliena ora (vt inquit Apostolus) loquens patribus in Prophetis locutus est tam dulcia verba, vt sunt illa, quæ à sancto Osea scribuntur: Ego quasi nutritius Ephraim portabam eos in brachijs meis, & nescierunt, quòd curarẽ eos: in funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis, & ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum, & declinaui ad eum, vt vesceretur. Quibus verbis amorẽ, quo populum Israel prosequebatur Dominus, tribus amoris generibus comparauit. Per Ephraim autem Hebræus Populus, super quem Ieroboã, quierat de tribu Ephraim, regnabat, intelligitur. Et primò amorem suũ confert cum amore nutricis, quæ tanta cordis teneritudine, pietate, & amoris affectione infantẽ nutrit, vt matres ipsas longe superare videatur: deinde cũ amore pauperis agricolæ iuga boum, quorum opera sustentatur, posidẽtis, qui finito diei labore boues suos comiter & beneuolè domum ducit, eis iugum, vt pascantur & quiescant à ceruicibus auferens. Tãdem cum amore pijssimi patris cõparat, qui ægrotũ filiũ omnẽ cibũ fastidientẽ habens, sua propria manu ei epulas ministrat. Hæc tria amorũ genera erga filios Israel Dñs habuisse confitetur: illis enim amantissimè indulgebat, eosq; in humeris (sicut nutrix infantem) à captiuitatibus duris eripiendo portabat, ac deniq; sicut obseruantissimus pater cumulatissimè sustentabat. Sed his adhuc contentus vide quid

Psal. 62. 2

3

Hebræ. 1. Osea. 11. 3

4

per

5 per S. Isaiam dicat: Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum, vt nõ misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamẽ nõ obliuiscar tui: ecce in manibus meis descripsi te. Sihęc inquã, verba tanta dulcedine, & suauitate plena Deus per prophetarũ ora loquutus est, quid modò in filio suo, qui est propriũ suũ os nobis ipsum loquutũ fuisse credemus? Dulcissima super omnẽ modũ verba diuini verbi facti hominis fuerũt, & quę delicijs & cõsolationib⁹ plena nos diuino eius amori deuincire, atq; religare poterant. Voluit Christus Redẽptor vocari frater noster amicus, Magister, & sponsus. Voluit etiam gallinę comparari, vt apud D. Matthęum. Quemadmodum, inquit, gallina congregat pullos suos sub alas: sic ego meos amore, & beneuolentia protego. Modo autem se pastorem nominat dicens: Ego sum pastor bonus. Nõ hic ait: Sũ iudex, vt vos iudicẽ: non Rex vt vos opprimã, non, dñs: vt vos euertã, & quodammodo euiscerem: sed pijssimo domino placuit, vt sibi nomẽ hic imponeretur quod nobis terrorem non incuteret, imò nos emolliret, & in diuino suo amore incẽderet atq; inflãmaret, Benedictus ac glorificatus sit talis pastor: fœlices oues, quæ ab illo se pasci sinunt. Teste Propheta Ezechiele Deus optimum pastorem suis ouibus sedaturum in hunc modum promiserat: Suscitabo super eas pastorem vnum, qui pascat eas, seruum meum Dauid, & ipse pascet eas, & ipse erit eis in pastorem. Quæ verba D. Hieronymus non posse de Dauid Rege intelligi, quia multis retrò temporibus mortem obierat, sed de Christo Redemptore nostro intelligenda esse testatur. Qui (vt ait D. Paulus) factus est ex semine Dauid secundum carnem. Illum verò Propheta seruum vocat, quia patris æterni seruus, in quantum homo est: & per excellentiam nuncupatur vnus pastor, quem (vt scriptum S. Isaias reliquit) ipse pater ęternus sic nominat dicens: Vnum vocaui eũ & benedixi eum. Mirabile videtur, quòd cum cælestis humani generis reparator multis de causis bonus pastor potuerit appellari, vnã tantũ modo hic asignauit, scilicet: Animã meã pono pro ouib⁹ meis, dicere potuisset: Sum pastor bonus, quoniã oues meas optimis pascuis, atq; alimẽtis depasco nõ solũ enim cœlesti doctrina eas sustẽto, sed etiã meo proprio corpore suauissime reficio. Acde hoc gloriatur sponsa dicẽs: Dilectus meus qui pascitur inter lilia, idest, qui me suo sacro corpore inter lilia,

Isaiæ. 49

6

Matthæ. 24

Ezechiel. 34

7

Roma. 1.

Isa. 51.

Cantic. 2.

qui sunt angeli, Dominum suum ibi comitantes, pascit. Nã quia 8
nos tam diuino cibo pasci magnopere gaudet, ideò se esse eum
qui pascitur, vult, vt sponsa affirmet. Vel etiam potuisset Do-
minus dicere: Sum pastor bonus, quoniã oues meas accuratissi-
Sapien. 3. mè seruo. Scriptum est enim: Iustorũ animæ in manu Dei sunt.
Cùm autem in meis manibus fuerint, nunquã ab eis oculos auer-
tam. His tamen, atque alijs causis omissis, solùm propter hoc
se bonum pastorem esse ait, scilicet, quia pro ouibus suis vitam
posuit, hoc enim præclarum opus amorem eius apertius & cla-
Valerius Maximus. rius præ cæteris demonstrauit. ¶ Valerius Maximus inter anti-
quos insignis Historiographus de pietate erga patriam disse-
rens narrat Codrum Athenienſium Imperatorem, cùm bellũ
Dorensibus inferre vellet, magnum exercitum comparasse: cũ
que belli euentum scire optaret, se ad oraculũ contulisse Apol- 9
linis, qui consultus respondit: exercitum eius, nisi ipse in præ-
lio moreretur, victoriam minimè reportaturũ. Quo á Doren-
sibus cognito, præconis voce cautum esse iusserunt, nequis eorũ
sub pœna capitis Codrum Imperatorem, licèt inermis in me-
dio exercitus inueniretur, interficeret. At vbi Codrus hostium
præconium intellexit, nè sui vincerentur, habitum mutauit: &
indutus pauperis agricolæ vestibus, fascemque lignorum in hu-
meris portãs se in hostium copias interficiendũ contulit. Quod
quidem ità euenit: nam cùm à nemine cognosceretur vita priua-
tus est. Sed (dictu mirabile) statim post mortem eius victoria,
quæ anteà dubia erat, in ipsius partem inclinauit: ac tandem ho
stibus profligatis eam ab ipsis obtinuerunt. Singulari profectò
amore princeps hic suos prosecutus est, siquidem maluit mor- 10
tem oppetere, quàm eos in vitæ discrimen, periculumque vo-
care. Ergo siquidem Ethnicus Princeps suos sic charos habuis-
se, ostendit: multò magis ineffabilem Christi Redemptoris no-
stri bonitatem decebat, amorem eximium ouibus suis, vitam,
omnium pretiosiorem, offerendo, ostendere. Aduertite, quæ-
so, qualiter postquam dixit: Bonus pastor animam suã dat pro
ouibus suis, paulò inferiùs concludit dicens: Animam meã po-
no pro ouibus meis. Non ait, se obtulisse vitam pro omnibus,
quantum ad efficaciã, vel efficientiã, sed solum pro ouibus
suis, quæ sunt electi & prædestinati: hi enim meritò oues, qua-
rũ naturam quodammodo sequũtur, appellantur. Et in primis
inter

11 inter alia illas in obedientia imitantur: est enim ouis animal ni-
mis obediẽs, & quod facile à pastore suo duci patitur. Atq; ità
cũ Propheta Dauid obedientiã sancti Ioseph amplificare vel-
let sic ait, Qui deducis velut ouem Ioseph, hoc est, qui à te, Do- *Psal. 79.*
mine, duci permittit, tibiq; tanquam ouis pastori suo obtempe-
rat: & hoc ex ijs, quæ Deus à suis postulat, præcipuum est.
Postquã Deus Patriarchę Abrahæ dixit: Et statuã pactũ meũ *Gene. 17.*
inter me & te, addit statim: Tu ergo custodies pactũ meũ, ideſt:
Licèt ego ex propria mea voluntate beneficia hæc in te confe-
ro, & fœdus hoc tecum ineo, ratio postulat, vt quantũ exte est,
pactum & fidẽ hanc non frangas. Non profanabo testamentũ
meum, & quæ procedunt de labijs meis non faciã irrita, ait idẽ *Psalm. 89.*
Dñs. Ac si diceret: Siquidem ego promissa tibi præstabo, tu
12 etiã proviri li, quæ pollicitus es, obserua. Ego Deus tuus ero, in
quo omnia bona includuntur, ideò, vt promissis stes, meæ volũ
tati, & obedientiæ adhærendo, maximè oportet. Ad hòc D. *Roma. 1.*
Paulus, se socioſq; suos gratiã, & apostolatum accepisse fatetur.
Accepimus, inquit, gratiam & apostolatum ad obediendum fi-
dei in omnibus gẽtibus, hoc est, vt omnes gẽtes rebus illis, quas
fides docet, obtemperent: pro nomine eius (quod exponit B.
Ambrosius) tanquã vicarij Christi vices eius gerentes in eccle-
sia. Et hoc est, quod antea idẽ B. Apostolus dixerat: Pro Chri- *2. Corin. 6.*
sto enim legatione fungimur. Theophylactus verò sic interpre
tatur: Pro nomine eius: Ideſt, pro exaltatione nominis
Christi, vt virtus ipsius nominis per totum mundum diuulge-
tur. De ijs ouibus dici potest illud Psalmi: Herodij domus dux *Psal. 113.*
13 est eorum.
Gryphs animal est habens crura agni, dorsa verò leonis ac *Simile.*
pectus, caputq; aquilæ simillimum: & ideo nomen Gryphis
optimè Christo Redemptori nostro quadrat: fuit enim in pas-
sione sua sicut agnus, in resurrectiõe, vt leo, & in ascẽsione velut
Aquila. Domus autẽ huius diuini Gryphis ecclesia sancta est,
quę dux & gubernatrix eorũ, qui saluãdi sunt, existit: nisi enim
homo, quicunque ille fuerit, ab ecclesia ducatur & gubernetur,
nũquam Dei faciem videbit. In hoc cœlestis pastoris Iesu Chri
sti oues cognoscuntur, quòd non solum ei obediũt, omnia, quę
ipse in sacro euangelio imperat obseruantes, sed etiam ecclesiæ
sanctæ morem gerere conantur. Ouis si offenditur dicit, va, si

Universidad de Deusto
Biblioteca

verò pascitur etiam dicit, va, denique tam in prosperis quàm 14
in aduersis semper dicit, va. Animal est mansuetum, cornua nō
habens sicut taurus, nec dentes, vt canis, nec vngues, tanquā leo,
nocēti haud nocet: quibus omnibus mansuetudo ac patientia
viri iusti, qui omnia placido ac sereno vultu sustert significatur.
Simile. Et quemadmodum vepres, atq; spinæ campi ouiū lana, quæ eis
adhæret, cooperiuntur.: ità improbi tyranni iustos vexātes &
opprimentes eorum lana, ideſt, bonis operibus contegūtur. At
que ità de sanctis martyribus ecclesia concinit: Cæduntur gla-
dijs more bidentium, non murmur resonat, nō querimonia: sed
corde tacito mens bene conscia conseruat patiētiam. Accedat
1. Cor. 4. ad hoc optimum D. Pauli testimonium. Vbi sic ait: Vsq; in hāc
horam, & esurimus, & sitimus, & nudi sumus, & colaphis cæ di-
mur, & instabiles sumus, (vel vt alij verterunt,) incertis vaga- 15
mur domibus: maledicimur, & benedicimus, persequutionem
patimur, & sustinemus: blasphemamur & obsecramus. Et pau
lo superiùs dixerat: Spectaculum facti sumus mundo, & angelis
& hominibus. Ideſt, tot sunt labores nostri, eosq; tanta patien-
tia perferimus, vt non solū hominibus: verum etiam angelis ad
mirationis spectaculum, vt olim solebāt esse illi, qui in theatris
cum bestijs certabant, facti simus. Quare, fratres mei, non eru-
bescitis, & præ verecundia hæc audientes, vestramque impatiē
tiam in quacunq; licèt minima persequutione cognoscentes,
vos ipsos non confunditis? Causam huius rei hanc esse credo,
quoniam omnes labores à manu Dei prouenire non altiùs ani-
mo euoluitis. Consideratio enim huius rei sufficiēs patiētiæ cau
Leui. 10. sa esset. Quando ignis, de quo in sacra scriptura, duos filios sa- 16
cerdotis Aaron combusit, Moyses eis hæc verba dixisse legi-
tur: Hoc est quod loquutus est Dñs: sanctificabor in his, qui ap
propinquāt mihi, & in cōspectu omnis populi gloriabor. Ideſt,
iustitiā meā in vltione eorum manifestabo, & quanto odio pec
cata prosequor, ostendam. Quod audiens tacuit Aarō, patiēter
Tob. 2. flagellū, siquidē ex Deo, erat, perferens. Hoc etiā S. Tobiā in
nitauit, vt quæcūq; ei euenirent, non molestè ferret, de quo sic
legitur: Nō est cōtristat? cōtra Deū, q̄ plaga cæcitatis eueniret
ei, sed immobilis in Dei timore per māh agēs gratias Deo om-
nibus diebus vitæ suæ. Et quāuis, vt ibi dicitur, parētes & cogna
ti eius irridebant vitam ejus, dicētes: Vbi est spes tua pro qua
eleemo

37 eleemosynas, & sepulturas faciebas? Tobias verò increpabat
eos dicens: Nolite ita loqui, quoniā filij sanctorū sumus, & vi-
tā illā expectamus, quam Deus daturus est ijs, qui fidē suā nun
quam mutant ab eo. O admirabilis tanti viri patientia, & admi
rabilis erga omnes Christianos doctrina. Eam Deus cordibus
nostris infigat, vt nunquā ampliùs illius obliuiscamur. Est etiā
ouis animal nimis timidū: lupum enim vehementer perhorre-
scit: sed multò magis iustus peccatū timet, ac meritò, siquidem
animam interficit. Ideo in prouerbijs dicitur: Beatus homo qui
semper est pauidus. Quis ergo non pertimesceret, si pericula hu- *Prouer. 28.*
ius miserrimæ vitæ rigidamque Dei iustitiam contempletur?
Quamuis D. Hieronymus sanctus erat, solebat tamen sæpenu-
mero dicere: Siuè comedā, siue bibam, semper in auribus meis
sonat illa tremenda tuba: Surgite mortui, venite ad iudicium.
28 Quare ergo nunc, fratres mei, non contremiscimus, nè in vlti-
mo iudicij die timorem habeamus? In quo scelerati (vt dicitur
in Sapiētia) vidētes turbabuntur timore horribili. Quæ maior *Sapien. 5.*
exaggeratio proferri poterat? O cæcitatem ingentem, ò amen-
tiam deplorandam. Dicamus modò cum D. Augustino: Do
mine hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Aliam etiam pro-
prietatem Aristoteles de ouibus refert, scilicet, quando cur- *Arist. de ani malibus.*
rūt ad proprium pedum ac manuum suarum strepitum, magis
quàm ad aliquid aliud paueſcere. Nihil profectò nos in tantam
admirationē rapere deberet, quā strepitus, qui nostris improbis
desiderijs ac scelestis operibus per manus & pedes significatis,
concitatur: & hoc plus quā omnia timere deberemus. In Deu- *Deute. 20.*
19 teronomio iussit Dominus nè munitiones (ideſt, instrumen-
ta mortis) ex arboribus fructiferis instruerentur, sed impera-
uit, vt ex arboribus non pomiferis & agrestibus machinas in
hostium euersionem conficerentur. Qualiter, ergo, ò pecca-
tor, ex proprijs tuis membris ac sensibus, qui arbores fructi-
feræ sunt, mortis instrumenta, vt sint arma, quibus creato-
rem tuum offendas, animamque tuam interficias, audes ef-
ficere? Perhorrescite, fratres, diuinam iustitiam, &, vt in-
quit Apostolus: Sicut exhibuistis membra vestra seruire in *Roman. 6.*
iustitiæ, & iniquitati ad iniquitatem: ità nunc exhibete
membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem. Est
etiam ouis animal sociabile: licet enim lupum venientem

Universidad de Deusto
Biblioteca

fugiat, ipsa tamen congregationem aliarum ouium vehemen- 20
ter amat. Ita iustus concordia, & fraternitate aliorum iustorum
congaudet, colloquia verò improborum, vt potè qui eum euer
tere conantur, detestatur. In Propheta Osea sic legitur: Partici-
ceps idolorum Ephraim dimitte eum. Per Ephraim, decē tri-
bus Israel Regem Ieroboam, qui erat ex tribu Ephraim, haben
tes intelliguntur. Sed (vt explicant D. Hieronymus, Aimon, &
Lira) Deus cum Iudah hic loquitur, eumq; sic admonet: Tu Iu-
da dimitte eum, nè consortio eius corrumparis, quia particeps
est idolorū. Et vbi nos legimus, Particeps, in Hebræo est quod 21
dam verbum significans, colligatum, siuè obstrictum, vt cùm
quis ab aliqua re religatur, & obstringitur. Atque ita particeps
idolorum significat: nimium deuinctus est Ephraim & coniun
ctus idolis. Et in paraphrasi Chaldaica habetur, Particeps idо-
lorum facti sunt viri domus Israel. Deus, ò fratres mei, nos ab
hominibus vitijs, & sceleribus deditis auertat. Dimittite eos,
quia vos perdere totis viribus contendunt. Quid voluit Deus
Deute. 21. significare quando iussit, Non arabis boue simul & asino, nisi,
nequaquam decere hominem pium amicitias cum impio texe
re? Nam quid adumbrat bos nisi hominem iugo legis diuinæ
Psalm. 48. collum summittentem? Et Asinus cuius rei est typus, nisi eorū
de quibus in Psalmo dicitur: Homo cum in honore esset, non in
2. Corin. 6. tellexit, comparatus est iumentis insipientibus & similis factꝰ
est illis? Hoc idem nos monet D. Paulus dicens: Nolite iugum
ducere cum infidelibus. Quę enim participatio iustitiæ cum
iniquitate? aut quę societas lucis ad tenebras? Nō solum nobis ab 22
infidelibus in fide, sed à peccatoribus infidelibus in fidelitate,
quam deo debent separari maxime conducit. Est & alia ouibus
cœlestis pastoris Iesu Christi proprietas, scilicet, sicut cū pastor
oues suas per extremos ac signatos limites ducit, eas satiari nō
simul eò animo, ꝙ cū ad optata & fertilia pascua peruenerint,
abundantissimè saturabuntur: atq; ità oues passim edentes, &
herbam hic & illic quodamodo lambitantes, transeunt: sic
iusti dum miserrimę huius vitæ curriculum peragunt paruo
Luc. 6. sunt contenti, eorum enim supernus pastor blanditias & vo-
luptates huius mundi eis interdicit dicens: Beati qui nunc esu-
ritis, quia saturabimini: beati qui nunc fletis quia ridebitis. Et
paulò inferius: Vę vobis diuitibus, qui habetis consolationem
vestram,

23 vestram, væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis: vę vobis, qui
ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis. O nimium fœlices Dei
oues consolamini, & nè, licèt in paupertate, inopia, ac labori-
bus sitis, tristitia afficiamini, finito enim huius vitę cursu in cœ
lestibus, fertilissimisque pascuis saturabimini: nam ità pastor
vester, Ezechiele teste, pollicetur dicens: In pascuis vberrimis Ezech. 24.
pascam oues meas, in montibus excelsis Israel, idest, videntiū
Deū. In hoc tamen iusti ab ouibus differunt, quod hę manè ac
vesperi, & non meridie pascunt, illi verò continuò: & in dilucu
lo iuuentutis, & in meridie vitæ suæ, & in occasu senectutis
semper pascua animis suis spiritualia præbere cōtendunt. Hoc
faciebat S. Dauid qui ait: Vespere & manè & meridie narrabo Psalm. 54.
24 & annunciabo & exaudiet vocem meam. Et Apostolus de se 1. Corin. 15
inquit: Gratia Dei sum id quod sum. Nam sicut peccatum ho-
minem abiectum facit & quodāmodo annihilat (propter quod
Regius Propheta dixit: Ad nihilum redactus sum & nesciui, sci Psal. 72.
licet: per peccatum) ità gratia hominem eleuat, vt sit consors
diuinæ naturæ: & sicut peccatum efficit hominem iniquita-
tum operatorem (vt idem Apostolus dicit. Peccatum ope- Roma. 7.
ratum est mihi mortem, vt fiat supra modum peccans) ità gra
tia efficit hominem virtutum operatorem: atque hæc gratia
(inquit) non fuit vacua in me, hoc est otiosa, tunc enim gra-
tia vacua & otiosa est, cū id, ad quod fuit concessa non ope-
ratur. Hanc verò diligentiam & operationem in omnibus de
siderans S. Apostolus inquit: Fratres mei dilecti stabiles esto 1. Corin. 15
te, & immobiles abundantes in omni opere Domini, semper
25 scientes, quòd labor vester non est inanis in domino. Notate
maximè illud, semper, iustus nanque omni tempore debet re-
ctè operari. Ecce igitur oues, ob quas cœlestis pastor vitam de
dit. Si autem quis obijciat illud D. Ioannis, scilicet: Ipse est pro 1. Ioan. 2.
pitiatio pro peccatis nostris non pro peccatis nostris tantum
sed etiam pro totius mundi, ad hoc respondetur, quo ad suf-
ficientiam, Christi Redemptoris nostri mortem ad redimen-
dum totum mundum, & etiam si essent, mille mundos, ap-
tam fuisse: at verò quo ad efficaciam eam, nisi pro illis adultis,
quibus efficax voluntas percipiendi ab illa vtilitatem futura
erat, nō obtulisse. Ideo ipse Dominus inquit: Filius hominis ve Matth. 20.
nit dare animam suam in redemptionem pro multis. Et alibi:

Mat. 14. Hic est sanguis meus, qui pro multis effundetur. En qualiter 26
summa veritas mortē suam ac sanguinem multis & non omnibus profuturā fatetur. Si Rex famulū suum in Maurorum, seu infidelium fines captiuos redempturū cū magna numorū copia mittit, ingrediens aliquam eorū vrbem, vbi magnus captiuorū est numerus, si aliqui illorum se à captiuitate exire nullo modo velle, & alij vehementer desiderare libertatem, innuunt, pro illis tantum, qui exire cupiunt, cū eorum domino conuentionem facit. Si verò ei dicatur: Quare de omnium libertate non agis? meritò poterit respondere, se quidem ad omnes redimendos, & multò plures, si essent, pecuniam portasse: sed ex illis alios esse quibus misera illa, in qua erant, placuit seruitutis vita à qua exire nolebant. Ita cum totum genus humanum propter peccatum in vinculis & captiuitate esset, Christus Dominus, 27
vniuersalis omnium Reparator venit in mundum, vt omnes, qui in seruitute erant, redimeret, eique pecunia, scilicet, merita infiniti valoris, ratione infiniti suppositi, non deerat. Sed, vt erat verus Deus, omnium captiuorum voluntatem contemplatus est, & vidit quosdam à peccatis exeundi, alios verò perpetuò in culpæ vinculis manendi voluntatem habentes. At cum esset in cruce, velut numularius in Telonio, pretium suorū meritorum pro illis omnibus, quos prædestinatos esse ab æterno Patre, & quos à captiuitate peccatorum exire velle & nō pro illis, quos exire nolle cognouit, quantum ad efficientiam, nam quantum ad sufficientiā pro omnibus, libentissimè obtulit. Et hoc est quod ait: Animam meam pono pro ouibus meis.

Colos. 1. Vnde intelligetis verba D. Pauli, scilicet, Adimpleo ea, quæ 28
desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia. Quid ais gloriose Apostole? Qualiter passioni Iesu Christi, si quidē infiniti valoris fuit, ac de ea inquit Regius
Psalm. 129 Propheta: Copiosa apud eum redemptio, aliquid defuisse, asserere audes? Ad hoc respondetur, verum quidem esse, passionem, & mortem illam infiniti valoris fuisse, & filium Dei, si vellet, nos ità potuisse redimere, vt nihil ex parte nostra faciendū maneret, sed quia illi eo modo nos redimere non placuit, imò nos etiam aliquid pati, & operari voluit, ideò cum D. Paulus labores, & afflictiones in spiritualibus exercitijs & in conuersione in fidelium ad fidem patiebatur, inquit, se ea quæ defuerūt passio

29 passioni Iesu Christi, in carne sua adimplere: hoc enim illi defuit, scilicet, hominem ex parte sua aliquid etiam operari vt ei ipsa passio proficiat, necessarium esse. Si esset stagnum aquarum multitudine plenum sufficiens ad irrigandam totam, quæ Simile.
circum circa est, terram, si foramen, quò aqua exire queat, non fiat, arida profectò & infœcunda ipsa humus manebit, non propter aquarum penuriam, satis enim erat in stagno, sed quia illā tibi vtilem & fructuosam, aditus, per quos exiret ad irrigandam terram patefaciendo, fore noluisti: ità passio sacratissima Christi Redemptoris nostri stagnum quidem aquarum infiniti valoris extitit. Si verò eam tibi nō applicas, viamque, per quā ipsa aqua in animam tuam profluat, non aperis, arida, infructifera, atque infertilis remanebit, non quidem ob defectum illo-
30 rum meritorum sed ob tuam negligentiam & malitiam. Suspiria verò, lacrymæ, labores patienter tolerati, vsus diuinorum sacramentorum, ac denique cætera pia opera foramina sunt &, per quos hæc diuina aqua in fidelium mentes dilabitur, aditus patentissimi: quantò autem ampliores fuerint, tantò maior in corda vestra fluet aquarum copia. Hoc igitur est, quod sanctissimæ Iesu Christi passioni defuit, scilicet, oportere vos viam & aditum aperire, quò ipsa vobis communicetur. Quam obrem Diuinus hic pastor inquit se vitam pro ouibus suis posuisse: illę enim sunt, quæ ipsum, fide, & amore cognoscunt, quæque merita mortis eius sibi metipsis prodesse contendunt. Per quæ diuina plenæ gratia perueniunt ad abundantissima pascua gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA II.

Post Pascha.

CONCIO SECVNDA.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

Dignum profectò admiratione, & ampliatione illud esse videtur, quod potentissimus Dñs, qui in Exodo dixerat: Ego sum Dñs Deus tuus fortis, zelotes Exod. 20.
visitans iniquitatem patrum in filios: in tertiam & quar

quartam generationem eorum, qui oderunt me: quique passim 2
in diuinis literis in lege scripturæ dicebat. Ego Dominus, nūc
in lege gratiæ tot nomina, quæ singularem ipsius amorem ma-
Ioan. 8. Ioan. 16. nifestè ostendunt sibi imponat. Ego, inquit, sum lux mundi. Et
iterum: Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi. Et Rursus:
Ioan. 14. Ego sum via, veritas & vita. Et idem Euangelista: Siquis sitit ve
Ioan. 7. niat ad me & bibat. Quia, scilicet, aqua dulcissima, & ad refrige
rãdos cõcupiscentiæ ardores nimis apta est. Hic verò ait: Ego
sum pastor bonus. Quapropter meritò dixit sponsa: Guttur il
Canti. 5. lius suauissimum. Iure optimo vocatur guttur illius suauissi-
mum, siquidem illo verba tam suauia, & amoris plena protulit.
Res certè auditui Christianorum dulcissima est, ab ipso ore
Dei proferri: Ego sum pastor vester. In quo eius cura, & so-
Apocal. 1. licitudo erga illos demonstratur, quam in Apocalypsi idem do 3
minus significauit dicens: Hæc dicit, qui tenet septem stellas
in dextera sua, & ambulat in medio septem candelabrorum
aureorum. Septem stellæ & septem candelabra erant septem
ecclesiæ, quas bonus pastor sub potestate sua habebat, ipse ve-
rò in medio earum dux & gubernator ambulabat. Itaque ha-
bere in manu septem stellas & inter septem cãdelabra commo
rari significat, ipsum esse, qui nos manu sua, nè cadamus,
detinet, & qui nos regit &, nè in profundum labamur, gu-
1. Petri. 5. bernat. Beatus Apostolus Petrus non solum Christum Re-
demptorem nostrum vocauit pastorem, sed etiam pastorum
principem appellauit dicens: Cùm apparuerit princeps pasto
rum percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. Christus 4
Dominus princeps pastorum non solum, quia eorum caput
erat, sed etiam quia omnes in hoc munus exequendo ante
Gene. 31. ibat, nuncupatur. Loquens diligentissimus ille pastor Ia-
cob cum socero suo Laban ait: viginti annis fui tecum, oues
tuæ steriles non fuerunt, neque captum à bestia ostendi tibi,
ego damnum omne reddebam, die noctuque æstu vrebar, &
gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. O quam multò maio
ri ratione diuinus Pastor suo æterno Patri dicere potuit: Tri-
ginta tribus annis in hac miseriarum valle tibi diligentissimè
seruiui, in quibus ne oues tuæ steriles essent, laboraui: eas-
que cœlesti doctrina, & admirandis operibus, atque exemplis
vt fructus bonorum operum facerent, abundantissimè paui.

Omne

5 Omne damnum, quod infernalis lupus illis intulit, ego per solu-
ui. Vt gregem tuũ seruarem, æstu vrebar & gelu, multos hy be
no æstiuoque tẽpore labores patiens: somnus ab oculis meis fu
giebat, noctes integras lacrymas profundendo, & in montibus
orando insomnes ducens. Quibus omnibus manifestè apparet,
eum meritò bonum pastorem posse appellari. Nã vltra ea, quæ
diximus hoc etiam peculiare habet, quod cùm cæteri pastores
carnibus ouium suarum vescantur, pijssimus hic pastor oues
propria carne depascit: atque ità eis dixit: Accipite & manducate: Hoc est corpus meum. Quidam vir iustus nomine Razias 2. Mach. 14
in sacris literis Iudæos nimium dilexisse legitur: quam ob cau
sam omnium pater appellabatur. Hic cum Hebræum populũ
in periculo, ac sine remedij spe esse videret, ascendit in lapidẽ
6 postquam se muro præcipitauit, & gladio se euiscerauit, atque
intestina sua super inimicorum turbas vtrisque manibus com-
plexus proiecit: in quo singularem amorem ac beneuolentiam
erga illos ostendit. O diuine Razias Iesu Christe humani gene-
ris Reparator, qui cũ propter homines è cœlis in terram desce
deris, vt apertius eximium amorem ostenderes, crucem ascẽdi
sti, & sacratissimum tuum corpus clauis, spinis, ac lancea perfo
di dignatus es, vt viscera tua super populum tuum ei diuina sa-
cramenta conferens effunderes. O fœlices oues tãlem pastorem
habentes. Non enim vos interficit vt vitam ducat, sed potius
ipse propter vos crudelissimam mortem patitur. Et hoc argu-
mento Dominus se optimum pastorem esse comprobat dicẽs:
Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Et posteà se ità
7 fecisse fatetur cùm ait: Et animam meã pono pro ouibus meis. Amos. 3.
Quomodo (ait Propheta Amos) si eruat pastor de ore leonis
duo crura, aut extremum auriculæ, sic eruentur filij Israel. Hoc
est: Tanta difficultate filij Israel à suorum inimicorum mani-
bus eripientur, sicut cùm leo vorauit agnum, cuius solum cru-
ra aut aures manducanda restant: & pastor leonis os vi aperiẽs
vt agnum liberet, illius rabidos morsus ac dentium scissuras per
fert. His verbis modum quo oues Dei ab ore & potestate Satha
næ eripiendæ ac redimendæ erant S. Propheta significauit. O
Christe animarum fideliũ suauissime pastor, quis te dilaniauit?
Quis corpus tuum sacratissimum cruentauit? Et quis te in cru-
ce crudeliter tractandum posuit? Vngues dentesque infernalis

leonis,

leonis, ministri, scilicet, scelerum & iniquitatum, Pharisæi, Pō- 8
tifices, & sacerdotes Iudæorum: illi me vexarunt, oppresserūt,
atq; cruciarūt. Quæ omnia æquo animo propter oues meas, vt
eas ab ore, & potestate furibundi leonis auferrem, pertuli. O in
fœlices peccatores, Filius Dei ora leonis, atque crudelissimos
eius morsus, ignominiosa sputa, flagella, ac denique mortem
passus est: vos autem hæc, vt vobis proficiant, minimè vultis
animo euoluere. Cumque vos Pijssimus hic pastor à seruitute
dæmonis velit eripere, vos ab illa exire non vultis. O cœli, o
terra, ò creaturæ insensibiles, tantū scelus nobiscū sentite. Vos
Zacha. 11. igitur obsecro, fratres mei, nè tam excellenti pastori ingrati si-
tis. Soluamus ei, quod debemus, vt nos S. Zacharias admonet
his verbis: Si bonū est in oculis vestris afferte mercedem meā. 9
Quasi diceret: Cōtemplamini, si iustum est vestris oculis (meis
enim æquum videtur) vt si quidē propter vos laboraui, mercē-
dem meā soluatis. Quam autem mercedē, Domine, vis? Nè am
pliùs me offendatis, ac merita mea vobis profutura curetis. Si
Ierem. 23. interrogauerit Populus iste (ait S. Ieremias) quod est onus Do
mini? dices, Vos estis onus: proijciam quippe vos dicit Domi-
nus. In mercedem ergo vult, si quidem peccatores onus Domi-
ni sunt, nè ampliùs ei sint onerosi.

Maximè aduertendū est quod Dominus hic ait, scilicet: Bo-
nus pastor animam suā dat pro ouibus suis, ideſt, debet esse pa-
ratus, vt vitā pro ouibus suis in vitæ discrimen offerat. Sed heu,
heu, quàm pauci hodie huiusmodi inueniūtur, ac forsan in pœ-
Zacha. 11. nam scelerum nostrorū hoc contingit, vt S. Zacharias prophe-
tauit, cui Dominus iussit vt sumeret sibi vasa pastoris stulti, 10
hoc est: In duc personā stulti pastoris, accipe pastoralia instrū-
menta, qualia insanus pastor sumit. Sume, inquam, vasa oleo iu
niperino vacua, peram absque cibo, fistulam raucam, quæ vix
possit audiri, baculum denique ferreū, qui vno ictu miserā ouem
interficiat. Quorsum Domine assumam vasa hæc pastoris stul
ti? Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta nō
visitabit, dispersum nō quæret & contritum non sanabit, & id,
quod stat non enutriet, & carnes pinguiū comedet, & vngulas
eorum dissoluet. Ideſt: Ego propter scelera hominum (ait Do-
minus) pastores, qui nō munere rectè fungantur suo in terra su
scitabo, ideſt, suscitari permittā. Et statim exclamat dicēs: O pa
stor,

stor, & idolum, derelinquens gregem. Maximè notandum est, 11
illud, Et, in præsentiarū significare, ideſt, ità, vt sit sensus: O pa-
stor, ideſt, ò idolum, qui es velut lignea, aut lapidea statua, quæ
nihil operatur, & vbi collocatur, insensibilis sistit. Pastor es vt
oues excenteres, pastor es vt honore perfruaris, qui gregē tuum
perinde ac si esses lapideū idolum, obseruas, cui nihil aliud cu-
ræ est, quam ab omnibus veneratione & reuerentia coli: væ ta-
li pastori, Deus enim de eo vindictam sumet. Gladius, inquit,
super brachium eius & super oculum dexterum eius: brachiū
eius ariditate siccabitur, & oculus dexter eius tenebrescens ob
scurabitur. ideſt, gladium vltionis super brachium, & oculum
eius dextrum Deus mittet. Vocatur hic gladius Dei, iudicium,
vltio, & supplicium ipsius. Sumere autem supplicium de bra- 12
chio & oculo dextro pastoris, nihil aliud est, quam permittere
vt solum manus læua, & oculus sinister, quo rectum non videat
nec operetur, sed iniustum, & sinistrum in eo maneāt. Per im-
positam pœnam delicti cōmissi culpa explicatur, Sic cùm Do
minus dicit huiusmodi pastorem cæcum oculo dextro, & bra-
chio dextro priuandum innuit, in eo nihil rectum, sed omnia
sinistra futura esse. Sententiæ eius sinistræ, opera eius similiter
sinistra, ac deniq; quidquid fecerit, aut cōstituerit sinistrū erit.
Itaq; quēadmodum potestate gubernandi, & scientia sibi cō
cessa abusus est, ita hæc omnia ei in malum vertentur. Quam-
uis autem S. Propheta nō explicuit brachium dextrum, sicuti
& sinistrū oculum, tamē cùm absolutè dicit, Gladius super bra
chium eius, per antonomasiam dextrum esse intelligitur, quia
13 principalius est. Satis aperte magnā inopiam bonorū prælato-
rū in hoc mundo diuina sapientia significauit, cùm dixit: Quis Luca. 12.
putas est fidelis dispēsator & prudēs, quē constituit Dñs super
familiā suam, vt det illis in tēpore tritici mensurā? Cùm dicit,
Quis putas est fidelis dispēsator? docuit, paucos reperiēdos esse
quibus hæc oēs essent cōditiones. Quarū prima est fidelē esse,
hoc est, vt nō quærat quæ sua sunt, sed quę Iesu Chri: secūda, q
sit prudēs. Prudētia dicit sciētia operādorū, atq; ita nō solū est
lux intellectū illuminās, sed etiā volūtatis affectū inflāmat. Nō
solū quid, quomodo, & qualiter sit agēdū ostēdit, sed etiā volū
tatē ad bonū operandū & ad malū fugiendū mouet: qui verò
hac virtute pollet, facillimè & suauiter sibi subditos moderat.

Cùm

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cùm Ietro Moysi socer ei ostendit, vt ex populo coadiutō- 14
res eligeret, inter alias, quas ei conditiones apposuit, hę, quę hic
Exo. 18. à Domino ponuntur, fuerunt. Prouide, inquit, viros potentes,
& timētes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam
vbi veritas rectitudinem & ipsam intellectus veritatem significat. Per illud vero, timentes Deum, & qui oderint auaritiam,
fidelitas commendatur. In hoc autem, quod Dominus dicit,
quem constituit Dominus, ostenditur, prælatum non ambitio
nibus, ac largitionibus sed à solo Deo constitui debere. Idem
Ephes. 4. docet D. Paulus dicens: Dedit (scilicet spiritus sanctus) quosdā
Actuū. 20. pastores & doctores. Et in actibus Apostolorum dicitur: Atten
dite vobis, & vniuerso gregi, in quo spiritus Sanctus posuit vos
episcopos regere Ecclesiam Dei. Cū ait, supra familiam suam,
subditos non ceruos, sed filios Prælatorum, Prælatum verò pæ- 15
dagogū patrē & gubernatorē eorū per amorem & charitatem,
esse debere nos admonet. Vt de illis in tempore tritici mensuram, hoc est, vt subditis præcipuè spirituali cibo prouideat. Si
autem quæritis, an plures, quàm ipsi prælati prædicatores esse
2.2.q.187. debeant, ad hoc respondet D. Thomas, prædicare ex officio
arti.4.ad.2. conuenire prælatis, religiosis autem ex commissione. Ideò B.
Ambro. lib. Ambrosius sic ait, Oculorum etiam officium in corpore, ideſt,
de dignit. sa in Ecclesia voluntarius accepisti, vt reliquum per te corpus du-
cer. c. 6. catum lucis haberet: episcopus enim à cunctis indubitanter vo
caris, præsertim cum ipso nomine censeris (si tamen actio nomi
ni concordet & nomen se actioni societ) nam quid aliud inter-
pretatur episcopus nisi superinspector? Ideo postquam Domi
nus dixit: Ego sum pastor bonus: addidit, & cognosco oues, 16
meas. Vbi excellens documentum præstitit videlicet, pastorē,
Genes. 2. ideſt, Prælatum subditos debere cognoscere. In sacris literis sic
legitur. Formatis Dominus Deus cunctis animantibus terræ, &
vniuersis volatilibus cœli adduxit ea ad Adam, vt videret quid
vocaret ea. Ex quo, scilicet, cum Deus Adamo primo parenti
iussit, nomina bestijs terræ, & auibus cœli imponere, ea oculis
priùs videre, voluisse apertissimè significatur. Quantò igitur
magis ipse Deus vellet, vt pastor oues suas & cognoscat, & vi-
deat & propriis nominibus voceat? Qui pastor est ouium (ait
Ioan. 10. Dominus) proprias oues vocat nominatim & adducit eas. O na
las mē la sanctissima Trinidad, Quam aliter hodie à multis Prælā-
tis

tis hoc fit: siquidem quamplurimi oues habent quamplurimas, quas toto tempore vitæ suæ minime viderunt. Struthio 17
oua sua aspiciendo fouere, suoq; solum aspectu fœtùm ab ouis
haurire legitur: quæ si intueri desinat inania & sterilia reddun-
tur. Sic subditi oculis prælatorum sunt fouendi, eorum enim
aspectus subditis, ne pereant, per quam necessarius est. Ideo S.
Tridentina Synodus tantopere residentiam Prælatorum sub
tot pœnis imperat. Inter hirundines & nycticoraces hoc discri-
men versari videmus, quòd illę templa, vt in eis nidos instruāt,
& continuò garriant, hæ verò, vt oleum lampadarum absor-
beant, ingrediuntur. Sic inter bonos & improbos Prælatos hoc
interesse cernimus, quòd probi sunt veluti hirundines domici- 18
lium suum in ecclesijs facientes, Deum diuinis laudibus, & can-
tibus continuò extollentes: improbi verò sicuti noctuæ sunt
qui ecclesias non adeunt, nisi vt temporalia bona maxima cum,
solicitudine extorqueant. S. Moyses duos Cherubim fecisse iuſ
su Dei, & in propitiatorio collocasse in sacra scriptura legitur:
Salomon verò alios duos fecisse hominum memoriæ sacræ lite-
ræ tradunt. Hi autem Cherubim in hoc differebant, quòd illi,
quos fecerat Moyses propiciatorium aspiciebant: illi verò Sa-
lomonis templi ianuam intuebantur. Illi optimorum prælato-
rum, qui propiciatorium, id est, gloriam Dei, & vtilitatem
animarum contemplantur, typum gerebant: hi verò, scilicet,
Salomonis nefarios Prælatos, qui ianuas, id est, vtilitatem, &
commodum, atque oblationes, quæ per ianuas ecclesiæ offeren
dæ portantur conspiciunt, significant. Quamuis turpissimus, & 19
ex omni scelerum colluuione natus erat Sodomorum Rex, ni-
hilominus tamen afflictionem subditorum magis quam tempo
ralium bonorum amissionem dolebat, siquidem (vt in Genesi
legitur) quando Patriarcha Abraham eum à periculo aliorum
regum, qui subditos eius captiuos ducebant, liberauit, cumque
spolia magna cepisset, nihil aliud nisi subditos suos ab eo sum-
mis precibus postulauit. Da (inquit) mihi animas, cætera tolle ti
bi. Quæ omnia, non sine magna Principum Christianorum ac
Prælatorum confusione & verecundia, qui potiùs diuitias tem
porales, quàm subditorum commodum, & commune suæ Rei-
publicæ bonum desiderant, nobis diuinæ literæ scriptum reli-
quere. Satis melius exemplū nobis reliquit S. Moyses, qui cùm

Simile.

Concil. Tri. sessio. 23. c. 1

Simile.

Exodi. 25.

3. Reg. 6.

Gene. 14.

Nume. 27.

esset in cacumine montis, quò iussu Dei conscenderat, eique di-
ceretur, terram promissionis non esse ingressurum, quam tamē
inde oculis lustrare licebat, diffinitiuam Dei sentētiam audiens
nihil de ea curauit, nec quidquam pro se deprecatus est, solum
pro sibi commisso populo exorauit dicens. Prouideat Domi-
nus hominem, qui sit super multitudinum hanc, ne sit populus
Exod. 32. Domini sicut oues sine pastore. Et cum populus in adorationē
vituli lapsus est, ei dixit Dominus: Dimitte me vt irascatur fu-
ror meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentē mag
nam. Alius fortasse animo caderet, vltimamque manum negotio imponeret. Sed vt erat electus vir Moyses, & magnanimus
animum non despondit, imò oblata necessitate maiorem recepīt & Deum ipsum cepit vrgere dicens: Cur Domine irascitur
furor tuus contra populum tuum, quē eduxisti de terra AEgypti in fortitudine magna, & in manu robusta? Nè quæso dicant
AEgyptij: callidè eduxit eos vt interficeret in montibus & de-
leret de terra. Quiescat ira tua & esto placabilis super nequitiā
populi tui. Similem huic amorem in oues, simileque robur, atq;
animi fortitudinē in ecclesiæ sanctę prelatis esse oportet. O sum
mū pastorē Iesum Christū, qui cum crudelissimam mortem subire non recusaret, oues suas crudeliter, & contumelioſe tracta-
ri non est passus. Atque ita Iudæis inquirentibus dixit: Si me
Ioan. 18. quæritis, sinite hos abire. Notabile profectò est, q̄ (vt D. Chry-
sostomus aduertit) cū B. Petrus auriculā seruo pōtificis absci de
rit, nemo illi malū inferre aut verbū aliquod proferre ausus est:
quoniā cœlestis pastor eū abijs omnibus propugnauit, voluitq;
oēs labores solus ipse suscipere: nā bonus pastor animā suam dat
2. Corin. 5. pro ouib⁹ suis. O quāta ratione, inquit D. Paulus, Charitas Chri
sti vrget nos æstimantes hoc, quoniam si vnus pro omnibus mor
tuus est, ergo omnes mortui sunt: & pro omnibus mortuus
est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei,
qui pro ipsis mortuus est. Illi sibi dicuntur viuere, qui omnem
solicitudinem in cibum, vestitum, potum, voluptatem diuitiasq;
que conferunt: illi verò Christo viuunt, qui omnem curam suam
in Dei glorificatione, & amore, atque in mundi contemptu
collocant. In hoc vitam suam continuo ducunt. Ex hoc dedu
citur magni nosmetipsos facere debere, siquidem tanti autho-
ri vitæ stetimus. Si peritissimus lapidarius, gemmam centum
Simile. mille

aureis emeret, in dè profectò in cognitionem quis posset
venire, pretiosum eum lapillum magnæ æstimationis esse atq;
valoris. Talem, ò homo, tibi persuade esse animā tuam siquidē
eius creator se ipsum pro ea donauit. Eam igitur magni pende,
nec pro minimis huius mūdi rebus eam commutes. Si Christus
seruator noster vas sui sacratissimi corporis sanguine plenum
tibi seruandum traderet, qualiter, ne effunderetur, attenderes?
Animaduerte ergo (vt ait D. Bernardus) pluris æstimasse Chri
stum Redemptorem animam tuam, quàm sanguinem suum, si-
quidem illum pro ea abundantissimè largitus est. Quare igitur
eam parui pendendo dispergis? Sicut aqua (dicebat Iacob fi- Genes. 49.
lio suo Ruben) effusus es: sic tu ò peccator sicut aqua effunde-
ris: per oculos enim, per os per aures, perque omnes sensus
misera mens tua effunditur, & id quod vidisti & audisti in se-
quitur. O nimium infœlix, qui tam vili pretio rem tam pretio
sam amisit. O infinitæ maiestatis Deus: propter ineffabilem
clementiam tuam huiusmodi cæcum illumina, vt suorum sce-
lerum magnitudine conuictus vera pœnitentia mentem suam
recuperet.

Iterum diuinus magister ait: *Ego sum pastor bonus & cognosco oues meas & cognoscunt me meæ: sicut nouit me pater & ego agnosco patrē.* Hoc est, quemadmodum ego eo modo cognosco patrem, vt co-
gnoscēdo amē: ita oues meas ea ratione cognosco, vt cū cogno-
sco eas amē & hūc amorē in hoc ostēdo, q̄ vitā pro eis pono: ita
etiam oues meæ taliter me cognoscunt, vt cognoscendo me di-
ligant. Et vt est ouis proprietas, quòd quanto magis dies decli-
nat, tanto celerius pabula sumit: sic iusti viri mos est, quantū vitæ
suæ finis appropinquat, tanto maiori cum diligentia ipsum re-
ctè operari. Atque ita ait Ecclesiasticus: Cum consummauerit Eccle. 18.
homo, tunc incipiet. Et S. Iob de iustis agens, Quasi, inquit ef- Iob. 3.
fodientes thesaurum, gaudentque vehementer, cum inuenerint
sepulchrum. Admirabilis certè similitudo ad significandū fer-
uorē & efficaciam, qua iusti ad occasum vitæ suæ in recte factis
se exercēt. Quēadmodū illi qui spe inueniēdi aurum cuniculos
agūt, quò altius effodiunt, & auro appropinquāt eò amplius, vt
ipso fruantur, accelerant: ita iusti quo magis sepulchro & Simile.
morti appropinquant, eò celeriùs gloriæ thesaurum prome-
reri conantur. Inter motum naturalem, & violentum

hoc interest, quòd naturalis dum ad suum finem accedere intẽ- 26
Arist. 1. de cælo tex. 88. & 89. dit, tunc velocior est, violentus verò semper lentior. Quoniam autem iusti velut motu naturali in virtutem tendunt cùm ad vitæ finem appropinquant, tunc velociori impetu rectè operantur. Si quando verò propter humanæ naturæ fragilitatem ad malum mouentur, statim (vt motus ille in ipsis violentus est) à scelere deficiunt. Quod quidem in oppositum improbis euenit, quibus vita flagitiosa deprauatumque viuendi genus, motus naturalis quodãmodo est, atque ita quò magis ad mortis metã appropinquãt, eò ad scelera, & flagitia, atque abominationes celerius festinant. Ide ò de illis diuina sapientia inquit: Dixerũt im-
Sapien. 2. pij cogitantes apud se non rectè: Exiguum & cũ tœdio est tempus vitæ nostræ, & transibit vita nostra tanquam vestigium nubis. Venite ergo, & fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatu- 27
ra tanquam in iuuentute celeriter: non prætereat nos flos temporis: coronemus nos rosis, antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertrãseat luxuria nostra. O Deus bone, quæ cæcitas, & nequitia hominum? Animaduertite, quot mala hic impij præse ostendunt. In primis enim bonis temporalibus tanquam vltimo fine, vltimaque beatitudine, ac si non esset aliud expectandum, vti volunt: quod summam peruersitatem esse certum est, vt cum pio loquens D. Augustinus ait: Non te pudet peccator tam impiũ Deum, sicut est voluptas, pecunia, aut venter, venerari? Deinde dicunt: Tanquàm in iuuẽtute. Ex quo colligimus illos, qui hæc loquebantur, senes fuisse, & senectute sua tanquam adolescẽtia vti voluisse. Tertiò is omnibus celeriter potiri cupiunt. Nunquam Pharao tam audax fuisse legitur, 28
Exod. 15. quam cùm suæ euersioni propinquior erat. Nã tunc (vt testatur S. Moyses) quasi furore correptus dixit: Inimicos persequar: & comprehendam, diuidam spolia, implebitur anima mea: euaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Iam videbatur sibi in manu habere id, quod tantoperè optauerat: iam existimabat non posse aduersarios à suis manibus euadere: iam potestatis immensi Dei obliuiscebatur. Et tunc operuit eos mare, summersi sunt quasi plũbum in aquis vehementibus. Ità improbi quò magis ad exitium & perditionem suam accedunt,
Gene. 19. eò amplius inflãmantur, vt aperte in nefandis Sodomitis appa ret: qui paulò antequàm à sulphureo igne comburerentur,

suis

29 suis nefarijs ac turpissimis appetitib⁹ incensi angelos profanare voluerũt. Et infælix Iudas, quàm solicitus nocte suæ damnationis erat? Pertimescite igitur, fratres mei propter immẽsam Dei bonitatẽ & cum vos in peccatis summersos senseritis, tunc finẽ & perditionem vestram imminere ducite: atque celeriter antequam diuinus furor vos absorbeat, ad Dominũ conuertimini. Satius tamen erit & securius miserrimum summersionis in peccatis tempus non expectare. Sed nunc scelera derelinquite, & amplectimini virtutem, qua reuiuiscetis in diuinam gratiam per quam comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA II.

Post pascha

CONCIO TERTIA.

Ego sum pastor bonus, &c. Ioan. 10.

1 NOta hæc ecclesiæ catholicæ machina in duobus officiorũ generibus, scilicet, pastorib⁹, & ouibus, hoc est, prælatis & subditis, nititur. Est autẽ res planè inquisitione digna, vt horũ quisque munus suũ ex equinõ ignoret. Quam obrem S. Isaias nomine humani generis efficaciter huius rei exemplar postulabat dicens: Emitte agnum Domi *Isaiæ. 16.*
2 ne dominatorẽ terræ. Quid ais S. Propheta? Si quẽ petis dominator futurus est, qualiter agnus? Et si agnus quomodo dominator? Satis profectò manifestè apparet linguam eius à spiritu sancto moueri, poscebat namque id, quo mundus egebat, quod idem est, ac si diceret. O æterne Pater mitte vnigenitum tuum, qui tanquã dominator, à quo oẽs quales prçlati & pastores, esse debeant erudiantur, & qui tanquã agnus, à quo subditi maioribus obtemperare perdiscant, adueniat. Atque ita vnum ex præcipuis, ad quod filius Dei in mundũ venit, fuit, vt nos hæc duo officia exactissime præstare doceret. Munus agni erudiuit, cũ æterno Patri suo vsque admortem obtemperauit. In quo adimpletum est id, quod S. Isaias prædixerat, dicens: Quasi agnus co- *Isai. 53.*
ram tondente se obmutescet, & non aperiet os suũ. Officiũ vero pastoris verbo tradidit cũ ait: Ego sum pastor bonus: bonus

Universidad de Deusto
Biblioteca

pastor animam suam dat pro ouibus suis. Opere vero quando 3
animam suam pro ipsis ouibus posuit. Cùm Propheta Helisæus
4. Reg. 2. in curru igneo sanctum Eliam in cœlum ascendentem vidit, clamabat: Pater mi, Pater mi currus Israel & auriga eius. Aduerti te, obsecro, qualiter eum bis nominat & appellat patrem, currumque & aurigam Israel vocat. Vbi manifestè ostenditur prælatus in pietate pater, auriga in gubernatione, currus verò ad vehendum subditorum onera esse debere. O æterni patris vnigenite fili, quam ad vnguem (vt aiunt) hæc omnia perfectissimè in te inuenta sunt. Quis vnquam tam paterna, & pia viscera, sicut tua, habuit? Quis vnquam tanta rectitudine, vt tu, moderatus est? Quis deniq; vnquam pastor tot labores pro suis ouibus, quales tu passus es, pertulit, & exanthlauit? Cum longum iter diuinus hic pastor ad quærendam quandam 4
perditam ouem, scilicet, Samaritanam mulierem, pedester faceret, declinante sole rogabant eum discipuli eius dicentes:
Ioan. 4. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis: vbi cibum suum animarum vtilitatẽ appellat. O superne pastor Iesu Christe fili Dei, qui tui ipsius ac sustentationis tuæ obliuiscens vt oues tuæ spiritualem
Simile. pabulum recipiant & hoc cibum tuum esse dicis? Iam aliquando fortasse offendisti pastorem duas peras vasis repletas portantem eumque quid ferat interrogas. Ipse verò vasa oleo iuniperino plena ad oues suas in altera deferre respondit, in altera verò parum salis ipsis ouibus panemque typhaceum, atque cepam sibi ad edendum portare. Quid frater cùm tam multa ouibus de feras, tam pauca tibi ipsi portas? Ille vero: Sit, inquit, pecus 5
meum sanum, & lætum, ego autem minima quaque re vitam ducam. O bone Iesu, ò angelorum gloria, quanta cura & solicitudine oues tuas de rebus necessarijs, quæ autem tibi necessaria erãt ferè nihil curans, prouidere laborasti. Meritò igitur dicere potes: Ego sum pastor bonus. De hoc diuino pasto-
Hebr. 11. re loquens D. Paulus ait: Christus assistens Pontifex futurorum bonorum, i. est, Christus est pontem faciens futurorum bonorum. Admirabilis certè pontifex fuit, qui triginta tribus annis nobis ouibus suis pontẽ, quo ex hoc miserrimo mũdo ad æterna gloriæ pascua transiremus, fabricatus est. Hunc autem pontem vitam euangelicam, de qua verbis & exemplis præ

cepta

6 cepta tradidit, esse cõstat. ¶ Hactenus ecclesia, fratres dilectissimi, sacra dominicæ passionis & resurrectionis mysteria diuinis laudibus celebrauit, quò videlicet tantorum beneficiorũ commemoratione obdurata hominum corda emolliret. Sed quoniam hominum ingenium à labore ad libidinem procliue est facileque tantorum beneficiorum memoriam deponit, & ad assueta reuertitur, ideò ecclesia nouis alijs Christi beneficijs commemorandis nos in officio continere nititur. In sacra pagina iussit Deus, vt ignis in altari semper arderet. Quem, inquit, nutriet sacerdos subijciens ligna mane per singulos dies. Ita Dominus nũc vult, vt in credentium cordibus ignis amoris ardentissimi lucescat. Vt autem conseruetur Ecclesiam suam instruit, vt
7 curam, & diligentiam in recensendis beneficijs à diuina liberalitate sua collatis, (quæ sunt ligna spiritualem ignem nutrientia) adhibeat. *Leuit. 6.*

Hactenus nobis ecclesia explicuit, quid pro suis filius Dei in morte sua passus est: nunc verò quid pro nobis in vita sua fecerit, quid vè nunc ad dexteram patris sedens efficiat, nos docet: quæ ipsum pastorem & custodem nostrum esse ait. Atque ita vnde quaque pastorem hunc cœlestem aspicias, semper amore dignissimum esse inuenies, siue eum in morte, siue in vita, siue nunc in cœlis residentẽ contẽpleris. Ideò Dominus imperabat, vt agnũ integrũ pedes, scilicet, caput & intestina Hebræus populus voraret, innuens in hoc nihil in Christo Iesu redẽptore nostro quod abijciatur, inueniri posse. In pretiosis lapillis nihil hor- *simile.*
8 ridũ est, omnia pulchra & pretiosa reperiũtur. O gẽma pulcherrima ac pretiosissima Iesu Christe mũdi Saluator, qui vndiq; sole micãtior renites. Postquã sponsa multas excellẽtias huius super ni sponsi cõmemorauit, tandẽ concludit dicens: Totus desiderabilis. Sed quoniã multa sunt beneficia, quę in nos diuinus hic reparator cõtulit, ideò tot nominib? voluit in diuinis literis nũcupari: vocatur nanq; panis, fons, sol, & lux, quæ omnia non ad terrorẽ, sed potiùs ad amorẽ nos inuitãt. Hoc significare voluit, cũ apud Oseam ait: Manibus Prophetarũ assimilatus sum, scilicet, diuersis rebus, per quas pietas mea, & in homines misericordia significãtur. Atq; inter hæc nomina vnũ idq; singulare, pastor, est. In Græco, vbi nos legim?: Ego sum pastor bon?: vt trobiq; est quidã articulus hũc sensum efficiens: Ego sum ille pastor bonus, *Cant. 5.* *Oseæ. 12.*

ille, videlicet, de cuius cura, & bonitate tam multa olim veteres 9
Prophetę prædicarūt: ille inquā promissus, & ab omnibus ex-
Isai. 40. pectatus. De quo sic S. Isaias: sicut pastor gregē suū pascet, in
brachio suo cōgregabit agnos, & in sinu suo leuabit, fætas ipse
portabit. O ineffabilē, & immensam Dei bonitatē. In hoc liqui
dò apparet, diuinā maiestatē corruptos & sanguine infectos pec
catores nō fastidire imò eos sub capite, & in sinu, sicut pastor
fætas & sanguine plenas oues collocare. Glorificatus igitur ac
benedictus sit talis Deus. O verba omni gladio ancipite penetra
biliora. Qualiter non erubescimus, & cōfundimur, dū peccata
proximorū nostrorū ita horrescimus, acsi homines, sicut illi, fra
giles nō essemus, vel si Angelorū naturā in gratia confirmatam
qui peccare nō possunt, haberemus? Et quanuis ita foret, illorū 10
tamen infælicem statū maximè dolere debebamus: quādoqui-
dē eos Deus tanta clementia amplectitur. Cùm S. Dauid huius
optimi pastoris curam, & solicitudinē animo euolueret, in hæc
Psal. 22. verba prorupit: Virga tua & baculus tuus ipsa me cōsolata sunt.
Baculus & virga pastoralē Christi redēptoris nostri curam erga
nos significant: quod magno solatio nobis esse debet. Vt autem
curā hanc mūdus intelligeret, & tanti amoris erga oues agnosce
ret, addidit S. Propheta: Parasti in conspectu meo mensam
aduersus eos, qui tribulant me. Et hoc ineffabilis sacramenti al-
taris, ex quo oues fortitudinē se ab infernis lupis defendendi ac-
cipiūt, fuit institutio. Est etiam notandū oues id, quod mandūt,
ruminare solere: ita Iesu Christi oues hunc diuinum cibum, vt
Simile. illis prodesse possit, debent multoties ruminare. Ex his, quę cor
poralem concoctionem multum adiuuant, & quibus ipsum cor- 11
pus reficitur, est sufficiens in dētibus attritio. Ita inter alia, quæ
mētes alūt, & ipsis proficiunt, est profunda singularis beneficij
huius diuini sacramenti in nos collati cōtēplatio: cuius defectu
Simile. rarissimi in sacro sancto Eucharistiæ sacramento, licet frequen-
ter illud sumant, proficiunt. Si habetis puerum aliquem domi
vestræ, quē, cùm optimis epulis quotidie reficiatis, ipse tamen
debilis, macilentus, & oppilatus, atq; infirmo colore indies ma
gis apparet huius rei causam nullā aliā esse iudicatis, nisi, quia ip
se adeo helluo est, vt epulas magis deglutire, quā mādere videa
tur. Sic quàm multi sunt, qui sacram cōmunionē frequētant, nul
lū tamen in eis spirituale cōmodū apparet. Ratio est, quia, etsi
illam

12 illam frequenter sumunt, ipsi ambitiosi, superbi, vani, & suis
passionibus improbis tam obnoxij, quam antea erant, remanēt.
Frequenter igitur cōmunicandi modum istum rem esse sanctā
duco, sed iustissimum esset, vos altissimum huius sacramenti
mysterium per aliquod temporis spatium vobiscum ruminan-
tes animo vestro peruolutare: quare fides viuificaretur, volun-
tas inflammaretur, & sancta desideria cōfirmarentur, & incensis
visceribus diceretis: Adoramus te Christe, & benedicimus tibi,
quia per crucem tuam redemisti mundum. Vos igitur fratres
mei oro atque obsecro, vt hæc magnopere animaduertatis, & tā
quam oues diuinum hunc cibum ruminetis.

Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Super hæc verba sic *Gregor. in*
inquit D. Gregorius: Qui nō dat pro ouibus substantiam suam *homilia hu-*
13 quādo pro ijs daturus est animam suam? Eum vitam suam in di *ius euāgelij.*
scrimen pro sibi commissa oue, cùm eā necessitate spirituali op
pressam viderit, minime offerre, qui corporali necessitati ipsius *D. Augusti.*
non subuenit, satis euidens est argumentum. Et D. Augustinus
ait: Talis debet esse rector, quòd proponat verbum doctrinæ
ignorantibus, & mensam suam indigentibus. Qua propter ho- *Prouer. 3.*
nora (inquit sapientissimus Salomon) Dominum de tua substan
tia, & de primitijs omnium frugum tuarum da pauperibus, &
omnia horrea tua implebūtur saturitate, & vino torcularia tua
redūdabūt. De substātia tua: id est, de ijs, quæ sudore vultus tui
per laborem acquisiuisti. Et, de primitijs: hoc est non de repu-
diatis sed de melioribus. Nec tibi ipsi satisfacias, ò homo, largiē
do solum panem, sed etiam linum & fruges alias erogare debes:
14 quibus non solum in futura vita prēmia æterna consequēris, sed
etiam in præsenti horrea tua implebuntur saturitate. Quod si
Dominus eos, qui familias, & filios alendos habent, hæc præsta-
re vult, quantò magis prælatos ac potētes principes, quibus sub
diti pauperes instar filiorum esse debent, hoc esse contendet?

Mercenarius autem, & qui non est pastor, cuius non sunt oues propriæ,
videt lupum venientem, &c. Mercenarius ille dicitur, qui propter
solam mercedem temporalem ecclesiasticum recipit beneficiū.
Heu quam multis hodie id euenit, quod filijs Iacob. Quibus,
cùm ob terræ sterilitatem gregem suum in AEgypti regionem
pascendum ducerent, Ioseph dixit: Cum vocauerit vos Pharao *Genes. 46.*
& dixerit, quod est opus vestrum, respondebitis: Viri pasto

Universidad de Deusto
Biblioteca

res sumus serui tui. Hoc autem dicetis, vt habitare possitis 15
in terra Iessem. Sic quam plurimi sunt, qui licet nobiles,
tamen propter rerum inopiam (sunt enim nati secundi &
tertij à primogenito, cui omnes paternæ facultates iure
hæreditario euenerunt) apud Reges alioſque principes in ip-
ſorum domibus viros primates interceſſores adhibent, qui
in ditioribus & opimioribus ſanctæ Eccleſiæ locis eis fœcun-
diſsimas portiones ac opulentiſsimas prælaturas, quò eorum
appetitus in eis magis quam Chriſti pauperes paſcantur, im-
petrent, & obtineant. Heu quot nunc reperiuntur, quos
hodie accinctos enſe, poſtridiè verò quatuor, vel quinque
mille aureorum redditus Eccleſiaſticos poſsidentes videbi-
tis: qui forſan eo ſtatu nihil aliud intenderunt, niſi neceſsi
tati ſuæ honorificentiſsime ſubuenire. Quo ſpiritu, zelo, ac 16
charitatis feruore iſti ſibi creditas oues depaſcent? Domi-
nus per infinitam ſuam clementiam deprauatas huiuſmodi
intentiones in meliorem formam redigat, vt poſthac, ſiqui-
Iſaiæ 3. dem paſtores eccleſiaſtici ſunt, verum illum cœleſtem Ieſum
Chriſtum paſtorem diligentiſsime imitentur. Legite S. Iſaiam,
vbi inſigne ad hoc exemplum habetur. Nam cum quidam
homines alium regem voluiſſent conſtituere, ei ſic dixerunt:
veſtimentum tibi eſt, princeps eſto noſtri, ruina autem hæc
ſub manu tua: id eſt, tu, qui virtutis ſtudioſus es, nobis,
qui quaſi perimus, mederi poteris. Ille verò. Non ſum,
inquit, medicus, & in domo mea non eſt panis, nec veſti-
mentum: nolite me conſtituere principem populi. O cœleſti 17
homine dignam reſponſionem. O verba mirifica. Noluit prin
cipatum accipere animo perpendens ſe non poſſe aliorum
peccatis medicinam adhibere, quia ei doctrinæ panis, & cha
ritatis veſtis ad ſubditos operiendos deficiebat. Non ſic illi
non ſic, de quibus modo verba fecimus.

Mercenarius videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit. Multò certe peior iudicandus eſt ille, qui quanuis lupum venientem non videat, aufugit, ille, videlicet, qui nec pa-
cis tempore ſubditos ſibi inuiſit. Quid igitur peſtis, aut
alterius calamitatis tempore iſte efficiet, qui non viſo lupo
fugit & oues deſerit, multò celeriùs eo viſo terga vertet?
Rom. 12. Inter Spiritus ſancti dona B. Apoſtolus hoc enumerat: ſci-

licet,

18 licet, Qui præeſt in ſolicitudine. Quaſi diceret: Donum
Spiritus ſancti eſt, vt qui præeſt, cum ſolicitudine præſi-
deat. Quamobrem non ſolum prælatis eccleſiaſticis, ve-
rum etiam omnibus, qui temporali imperio præſunt, à Deo
ſummis precibus contendere opus eſt, ſolicitudinis donum,
nè ſibi commiſſa munera lente ac negligenter exerceant,
conferat. Hæc autem ſolicitudo duplex eſſe debet, alte-
ra, qua quiſque ſibi prouideat, altera verò, qua ſubdito-
rum curam diligentiſsime adhibeat, ac de rebus eorum tam
ſpiritualibus quam corporalibus ſit valde ſolicitus. Nam de
Dauid Rege licet non prælatus, ſed Dominus temporalis
fuerit, ſacra pagina refert: Elegit Dauid ſeruum ſuum, ſu- *Pſal. 77.*
ſtulit eum de gregibus ouium, paſcere Iacob ſeruum ſuum,
19 & Iſrael hæreditatem ſuam, & pauit eos in innocentia cor-
dis ſui, & in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos. Pa-
ſcere populum cum cordis iunocentia, nihil aliud eſt, quàm
ipſum ſic gubernare, vt ſiquid ei imperaret, iuſtum ration-i-
que eſſet conſentaneum: ita quod Rex iubendo peccatum
non committeret, ſed cor eius, quia iuſta præcipiebat, in-
nocens, quietum, & tranquillum remaneret. Et intellectibus
manuum ſuarum. Ille præcepta in manibus ſuis, & non
in lingua dicitur habere, qui & ſcit præcipere, & quod
præcipit, factis exequitur. Loquens Dominus de Scribis
& Phariſæis ſic ait: Dicunt & non faciunt. Hoc eſt, intel- *Matth. 23.*
lectum non ampliùs quam in lingua habent. Optimi verò
prælati ſimiles Regi Dauidi eſſe debent, qui ſi aliquid po-
20 pulo imperabat, id prius opere complebat. Sed ſatis me-
lius hoc facit Chriſtus Saluator noſter, ſiquidem hæc om-
nia compleuit, & vltra hæc animam ſuam pro ouibus po-
ſuit. Maxime verò notandum eſt, fratres mei, paſtorem
hunc non eſſe luporum, tigridum, aut leonum, ſed ouium
ducem. Ideò iras, inuidiam, auaritiam, luxuriam, atque
alia id genus vitia, quæ homines feras crudeles efficiunt, vos
oportet relinquere: atque tanquam oues mites & obedientes
fieri, vt Chriſtus cœleſtis paſtor dux veſter ſit, poſitiſque
dicere id quod Regius Propheta: Dominus regit me, & nihil *Pſal. 22.*
mihi deerit, quod B. Hierony. vertit: Dominus paſtor meus. Et
alibi, vbi nos legimus: Qui regis Iſrael intende: idē vertit: Paſtor *Pſal. 97.*

Iſrael

Universidad de Deusto
Biblioteca

Israel ausculta. Inter manifesta signa, quæ ouem huius 21
diuini pastoris ostendunt, mansuetudo, & in aduersitatibus
patientia, præcipuum signum est. Loquens inclytus Moy-
ses populo suo ait: Adduxit te Dominus quadraginta an-
Deut. 8. nos per desertum, vt affligeret te, atque tentaret, vt no-
ta fierent omnia, quæ in animo tuo versabantur vtrùm cu-
stodires mandata eius, an non. Bonitas ensis ac fides eius,
si in vnam & alteram partem eum flectas, comprobatur.
Simile. Nam si fixo cuspide instar arcus effectus pristinam rectitu-
dinem conseruat, dum remittitur, signum euidens eius bo-
nitatis est: sed si obliquus manet, reprobatur. Ita seruorum
Dei probitas in patientia dignoscitur.

Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, sicut nouit me pa-
ter, & ego agnosco patrem. Cognoscere hic est idem, quod 22
amare, cognosco oues meas, idest, amo oues meas. Vnde
maxime notandum est, pijssimum Dominum amori, quo
oues prosequitur suas, nullam rem similem potuisse inueni-
re: omnes nanque (licet perfectos amores) longe superat, nec
pastoris amor, vel patris, vel matris, vel sponsi, vel Ange-
lorum, vel Seraphim aliqua ex parte cum eo poterit compa-
rari. Denique in cœlo aut in terra ei quid simile non potuit
reperiri'. Ideò'ait: Sicut nouit me pater, & ego Agnosco pa-
trem: idest, illis amoris oculis, quibus pater æternus me con
templatur, & amore prosequitur eisdem oues meas aspicio
& vehementer diligo. O admirabilem amplificationem. Quæ
regna, quæ diuitiæ, qui honores, vel imperia huic tantæ fa-
licitati aliquo modo possunt conferri? Et si amicorum omnia 23
sunt communia, quid obsecro illi, qui ità à Iesu Christo dili-
gitur, deesse potest?

Sed aduertite Dñm, cũ dixit, agnosco oues meas, addidisse:
Et cognoscunt me meæ: Posteà vero inquit: *Sicut nouit me pater &*
ego agnosco patrem. In quo innuit, iustorum amorem erga ipsum
nulli etiam rei in terris nisi amori, quo Christus Dominus patrẽ
prosequitur, & ab eo diligitur, posse adæquari. O verba terribi
lia, illis saltẽ, qui in cordibus suis maiorẽ amorẽ erga domũ suã,
erga vineam, erga pallium, & erga calceos, quã erga Deum crea
torem suum sentiunt: ex quo fit, vt illum quotidie harum mini
marum rerum amore detenti, & derelinquãt, & offendãt. Quali
ter

ter igitur, ò scelestè, tibi persuadere potes te Iesu Christi ouẽ 24
cum huius miserrimæ vitæ nænijs tam procliuis fis, & licet ille
tanquã pijssimus pastor in tui custodia pernoctet, tu tanquam
perditissimus infernalẽ lupum in tuam euersionem quæritas.

Ait itaque Dominus. *Et animam meam pono pro ouibus meis.*
Beatus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, se vidisse beatos cæ- Apoc. 5.
lestem agnum laudantes & dicentes: Redemisti nos Deo in
sanguine tuo ex omni tribu, & lingua, & populo, & natio-
ne. Non aiunt illum diuinum agnum omnes tribus, & omnes
linguas, nationes atque populos, sed ex vno quoque illorum
aliquos, qui, videlicet sunt oues eius redemisse. Licet enim
infinita merita ad redimendum cunctos habuerit, tamen quia
plurimis ea ob eorum culpam profectura non erant, noluit
25 pro illis ea offerre.

Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili, & illas oportet me addu
cere, & fiet vnum ouile, & vnus pastor. Ex gentibus, scilicet, atq; ex
Iudæis. Quandò autem hoc futurum sit, non est vestrum nosse
tempora vel momenta, quę pater posuit in sua potestate. Quod
ad nos attinet est dictum illud D. Augustini: Si non traheris,
ora vt traharis: si nondum vocatus es ora, vt voceris: & si iam vo
catus es, illud Apocalypsis sæpe numero animo euolue. Tene, Apoc. 3.
inquit, quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam, idest, si cõ
iecturis potes assequi, Deum in te habitare, illum amoris & ti-
moris brachijs, nè à te discedat, amplecti proviribus labora. Na Simile.
uis, quæ in portu est, cum vehemens aliqua tempestas furit, nè
à ventis disipetur, quatuor anchoris retineri solet. Sic tu qua-
26 tuor anchoris mentem tuam, vt perpetuò in Dei obedientia per
seueret, munire contende. Quarum prima est, fixum immotum
que non peccandi propositum. Secũda verò, assidua oratio est.
Ita faciebat Regius vates, qui inquit: Oculi mei semper ad Do- Psal. 24.
minum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. Tertia est
frequens sacramentorum vsus. Quarta denique anchora est di-
uinorum beneficiorum ac mandatorum Dei cõsideratio. Nam,
vt ait S. Dauid: Nisi quod lex tua meditatio mea est, tunc fortè Psal. 118.
perijssem in humilitate mea. Deniq; inquit diuinus pastor. *Illas*
oportet me adducere. Quid est hoc, quod ais Domine? Tibi nè
conducit nos ac omnes gentes in tuã Ecclesiam trahere? Certè
non tibi, sed nobis, nostra, inquam, interest ex numero tui san-
ctissimi

ctiſsimi gregis eſſe. O glorificatus ac benedictus ſit talis Domi 27
nus, qui nos tã ſingulari amore proſequitur, vt neceſsitates, no-
ſtrãque ſalutẽ ſuam eſſe reputet. Atque ità ouẽ ſuam in hume-
ris portãs inquit: Congratulamini mihi, quia inueni ouẽ, quam
perdideram. O pijſsime Domine, oui quidem, & non tibi con-
gratulandũ eſt: ſiquidem ſua refert, & non minus, quàm æternã
Luce. 15. conſequi gloriam. Sed vis, vt tibi, tanquã ſi eſſes ille, qui inuen-
tus eſt, poſtquam amiſſus fuit, iuſti congratulentur. Tanti facis
mentẽ deperditã inuenire. Quis ergo eſt, qui tã dulcia verba au
diens amore dulciſsimi huius Domini nõ liqueſcat? Eum igitur
fratres toto corde, atque animi affectu, qui nos ità dilexit, diliga
mus cõtinue laborantes, vt conſequamur eius gratiã, qua perue
nitur ad gloriã, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amẽ.

DOMINICA III.

Poſt Paſcha.

CONCIO PRIMA.

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicũ & videbitis me, quia vado ad patrem. Ioan. 16.

LEctio huius ſacri euangelij pars quædã eſt illius ſua-
uiſsimi ſermonis, quem ſummus prædicator Ieſus
Chriſtus ad ſuos ſacros diſcipulos poſt vltimam cœ
nã cũ ipſis pridie eius diei, quam pateretur, habuit, 2
in quo efficax ratio, qua pijſsimus Dñs mœrorẽ & triſtitiã, quã
de abſceſſu eius cõceperãt, lenire curauit, cõtinetur. Nã triſtitia
nimia in laboribus, & calamitatibus ita mentẽ perturbat, vt id,
quod fieri debet, penitus ignoret. In diuina ſcriptura legimus,
ignẽ, qui ex altari Dñi proſiluerat, Nadab & Abiu filios Aarõ
Leuit. 10. deuoraſſe. Cũq; poſteà ſanctus Moyſes ſummũ ſacerdotẽ Aarõ
& duos filios eius, qui remãſerãt, cõ q modũ, qui ſacrificijs & ho
ſtijs debetur, nõ ſeruauerãt, reprehẽdiſſet, reſpõdit Aarõ: Obla
ta eſt hodie victima pro peccato, & holocauſtũ coram Dño: mi
hi accidit quod vides, quomodo potui comedere eã aut placere
Dño in cerimonijs mẽte lugubri? Perpendite, quæſo, qualiter
ſanctus

3 ſanctus vir confitetur, triſtitiam, quæ ob infœlicem mortẽ ſuo
rum filiorum acceperat, cauſam ſuæ perturbationis fuiſſe. Et ad
dit ſacra litera: Quod cùm audiſſet Moyſes recepit ſatisfactio-
nem, iuſtã, ſcilicet, exiſtimãs fratris ſui excuſationẽ. Quocirca
diuinus magiſter in illo vltimo ſermone ſacris diſcipulis multis
rationibus perſuadere contendit, vt à ſe nimiam triſtitiam mœ-
roremq; expellerent. In hoc verò ſacro euangelio vnam earum
proponit, quæ ſic ſe habet. *Modicũ & iam non videbitis me.* Quaſi
diceret: Conſolamini chariſsimi diſcipuli, quoniã paruo tẽpo-
ris ſpatio abſens ero. Suam ſacratiſsimã paſsionẽ ſumma boni-
tas parum appellat. Sed quid Domine? Rem tantam, tam ter-
ribilia tormenta, tam crudeliſsimam mortẽ, ac deniq; rem tan-
tæ vtilitatis parum vocas? Parum ne eſt vitam mori, & impaſsi-
4 bilem pati? Nobiliũ animorũ eſt, res magnas parui facere. Atq;
ita inquit Seneca: Magno nihil magnum. Tanta erat libertas, &
amoris vis, quo filius Dei patiebatur, vt grauiſsima tormẽta cru
deliſsimã mortem, omnia deniq; parui penderet. Quamobrem
cùm de ijs verba faciebat ea nominibus ipſa minuẽtibus nuncu-
pabat. Apertè hoc apud D. Lucã oſtenditur, vbi mortẽ ſuã bap
tiſmũ vocauit. Baptiſmo, inquit, habeo baptizari. Nullus enim Luce. 12.
licet æſtuoſus eſſet, tã libenter balneo aquæ frigidæ vſus eſt, quã
Dñs ſe in ſuis tormẽtis recreauit. Et apud Matt. Poteſtis, inquit,
bibere calicem, quem ego bibiturus ſum? O iuſtorũ gloria, cali- Math. 20
cem potionẽ tam amarã vocas? Hoc ſimile mihi videtur vatici-
nio Regij vatis, qui nomine Chriſti ità prophetauit: Circunde-
derunt me, ſicut aqua, tota die circundederunt me ſimul. O dul-
5 ciſsime animæ meæ Redẽptor, qualiter in cruce aqua circũdatũ
te eſſe dicis, ſiquidem totus ſanguine conſperſus es? Sanguinem
ſuũ ac tormẽta Dñs Ieſus aquã appellat: quia nullus in potu dul
ciſsimæ aquæ tantã animo capit lætitiæ voluptatẽ, cùm ſitibun-
dus eſt, quantã fideliſsimus hic amicus noſter in ſuo ſacratiſsimo
ſanguine pro nobis ſpargẽdo recepit. Addit: Circundederũt me
ſimul. Quoniã vndiq; afflictus erat: caput ſpinis coronatũ, hume
ros flagellis duriſsimis cæſos, pedes deniq; ac manus cruci affi-
xos habebat: cumq; ſic cruciaretur, & ſpinis, lanceis, ac crudeliſsi
mis clauis ambiretur, tamen ſe aquis circũdari inquit. In cruce
ſuauiſsime Ieſu, oppreſſus ſiti moreris, ac nullus eſt, qui tibi pa-
rum aquæ ad ſitim explendã tribuat, & aqua circumuentum te

eſſe

esse ais? Quis amor hic Domine Deus? Quare spinas, lanceam, 6
clauos, flagella, sputa, & alia dedecora fontes dulcissimæ aquæ
nuncupas? Tam singularis huius pijssimi Domini erat amor vt
quot quot patiebatur, dulcia, ei viderentur: hoc enim amoris ve
rissimi singulare priuilegium est. Ait etiam: Circundederunt
me simul: quoniam ab instanti suæ sanctissimæ conceptionis
vsque ad sacratissimam in cruce mortem semper omnes labo-
res, quos successiuè pertulit, in mente simul passus est. Nam qui
de Hierusalem prædixerat, non mansurum esse lapidem in ea
super lapidem, optimè sciebat in suo sacratissimo corpore nec
sanguinis guttā vix esse remāsurā, nec mēbra mēbris cohæsura:
& omnia hæc modicum vocat. Hispanè. *Bien sabia que apenas auia*
de quedar de su sangre gota con gota, ni en su sancto cuerpo miembro con
miembro, mas que todo auia de quedar descoyuntado: y a todo esto llama 7
poco. In sacris literis legitur S. Iacob multis annis propter pul-
Gene. 29. chram Rachelem seruituti Laban fuisse obnoxiū. Cui, inquit
sacer textus, videbantur pauci dies præ amoris magnitudine.
Multò igitur pluribus annis cœlestis Iacob Iesus Christus pro
vnaquaque fidelium anima seruiuit, cui tandem omnia modicū
videbantur.

Modicum & non videbitis me. Me adeò (vt ità loquamur) anni
hilabo, & ità vilis manebo, vt à vestris oculis euanescam, ac vix
me poteritis cognoscere. Hispanè. *Apocarme he tanto, y quedare tā*
vituperado que me perdereys de vista, y apenas me conoscereys. Loquens
Dominus ad Eliam vt in Regum historia legitur, dixit. Vade,
& absconde re in torrente Carith, qui est contra Iordanem, &
ibi de torrente bibes, coruisque præcepi, vt pascant te ibi. His 8
verbis sacratissimi filij Dei passio mirificè adumbrata est: nam
Carith idem est, quod exterminatio: & passio illa Domini eius-
que mors torrens exterminationis fuit, in qua crudelissimi illi
ac nefarij homines totius crudelitatis terminos transgressi sunt.
Et ex hoc rapidissimo fluuio verus ille Elias aquam multorum
opprobriorū & ignominiarum amarissimam bibit: ibi coruī, nē
pè scelerum ministri eum amarissimo felle & insipidissimo ace
to pauerunt. Die veneris sancti solo pane & aqua ieiunare rem
esse nimis grauem existimatis, at filium Dei aceto & felle impro
bi Iudæi cibauerunt. Hispanè, *Teneys en mucho ayunar el viernes*
sancto a pan y agua, y el hijo de Dios ayuno a hiel y vinagre. In hoc tor-
rente

9 rente Dominus Iesus, acsi nō esset infinitæ maiestatis, potentiæ
& sapientiæ Deus, humiliter delituit. Et hæc omnia propter sin
gularem amorem erga nos modicum vocat. Ex quo colligemus amorem nostrum erga ipsum gelidissimum esse, siquidem quamcunque rem licet minimā seruitio Dei dicatam maximā esse existimamus. Si enim vno die à cibo abstinemus, vel vna hora contemplationi vacamus, aut stipem, quanuis minimam erogamus, sanctissimos nos esse putamus, atque adeò, vt mentē nostram plus sanctitatis capere non posse cogitemus. Hispanè *Nos parece que ya rebentamos de santos.* Non hęc vestigia sequeban tur, nec ita de se indicabant perfecti Dei amici, vt manifestè in Diuo Petro inspicimus, cui Christus Redemptor noster di-
10 xit: Cùm esses iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas, Ioann. 21.
cùm autem senueris extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Et statim adiecit S. Euangelista: Hoc au-
tem dixit ei, significans qua morte esset clarificaturus Deum. Orem admiratione dignam: qualiter Dominus de morte eius lo
quens inquit, illum, quò non vellet, esse iturum? Ergo D. Petrus nihil in martyrio meruit, quippe qui illud inuitus & coactus adi uit? Ad hoc sic respondeo. Inter ea, quæ in sacra scriptura eos, qui paulò altius eam scrutantur in maximam admirationem rapiunt, hoc vnum est, videre, scilicet, ingentem curam, quam sancti in paruipendendis ijs, quæ propter Deum passi sunt, ha-
buerunt, & maximā solicitudinem, quam ipsemet Deus in eo-
rum operibus extollendis adhibet, cōtemplari. His verbis Chri stus Dominus crudelissimam mortem, quam D. Petrus passu-
11 rus erat, amplificat & exaggerat. Et quamuis futurum erat, vt ca
ro eius eam subterfugeret ac recusaret, ipse tamen illam liben-
tissimè erat accepturus. Atque ita illud, Deducet te quò tu non vis, iuxta fragilem carnis nostræ naturam intelligendum est. Cæ 1. Petri. 1.
terum Beatus Apostolus loquens de ipsa crudelissima morte sua ait: Certus sum, quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod Dominus noster Iesus Christus significauit mihi. Quid sibi vult sanctus Apostolus, cum ait: Depositio ta-
bernaculi mei, nisi id, quod propter Deum passurus erat, parui facere? Ac si diceret. *No es sino mudar casa.* Itaq; Deus illud exag-
gerat, ipse verò parui pendit: cuius rei amor, quo ipsum prose-
quebatur, in causa erat. Siquis magna necessitate appressus esset Simile.

& alter, vt ei subueniret, rapidissimum flumen, eò quòd eum 12
tenere diligit, cum vitæ periculo transmearet: cum verò ille
huic gratias referre vellet, ipse periculũ, quòd propter eũ subie
rat, parui faciens diceret, se vitæ discrimẽ, cui se obtulerat pro
nihilo habere: nõ ne hoc singularis amoris esset manifestissimũ
signũ? Planè quidem. Sic cùm Christus Redemptor noster B.
Petrò quàm plurimos labores, crudelissimamque mortem
propter se ob oculos proponeret, ille constanter sic respon-
dit: Hæc omnia depositionem tabernaculi mei voco, quoniam
propter meum erga te amorem mihi parua videtur. Heu fra-
tres mei, quam aliter nobiscum sese res habet. Nam cum fere
nihil agamus, omnia iam feciſſe nobis persuademus: quod cer-
te ex magna in Deum amoris inopia oritur. Inter conspicilia, 13
quibus senes vtuntur, & illa, quibus adolescẽtes hoc discrimen
est, quòd illa eo modo confecta sunt, vt res maiores, quam
sunt, repræsentent: exiguos enim characteres magnos appa-
rere faciunt: hæc verò è contrà sunt fabricata, nam quæ sunt ma
gna, minora esse ostendunt. Sic inter amorem magnum, &
Simile. paruum hoc differt, quod magnus, tanquam adolescentum
conspicilia, res minores, quam ipsæ sunt, repræsentat: difficil-
lima enim facilia esse persuadet: veluti si quis in alium, quem ni-
mio prosequitur amore ingentia beneficia conferat, ea om-
nia minima esse existimat. Contra verò paruus amor, sicu-
ti senum conspicilia, res maiores, quam sunt, repræsentat.
Licet enim qui lentè diligit, in alium minima beneficia con-
ferat, ea magna esse arbitratur. O miseri filij Adæ, quali-
ter Deum parum diligere non creditis, siquidem quidquid 14
propter eum facitis, illud, licet minimum sit, magnum esse
commendatis?

Discipulos etiam Dominus consolatur dicens: *Modicum & iam non videbitis me.* Quasi diceret: Ego meæ mortis tempus breuiabo, vt vos celerius consolatione afficiam. Atque ita quamuis summa veritas Christus Dominus tribus diebus ac noctibus in corde terræ futurum se esse promiserat, tamen pro pter singularem erga eos amorem voluit, vt fide non fracta dies noctes q; integri minimè essent: sed eos abbreuians duas partes duorum dierum & duas totidem noctium, vt citiùs discipulos consolaretur assumpsit.

E 2

15 *Et iterum modicum & videbitis me.* Et hoc erit tempus, quod post resurrectionem meam vobiscum ero: quanuis enim per quadraginta dies vobiscum in terris commorabor, tamen, quia vobiscum diu esse cupio, eos parum voco. Parũ est respectu vehementis mei erga vos amoris: sed ità nunc esse oportet, quia vado ad patrem, hoc est, quia pater, vt in cœlos ascendam sessurus ad dexteram eius his quadraginta transactis diebus, mihi imperat. O vere hominum amator Christe Redemptor noster, vt quid talibus verbis singularem erga nos amorem ostendentibus nos ipsos confundis? Tibi Domine cum hominibus quadraginta diebus commorari parum videtur, nobis verò, tecum per spatium vnius horæ esse, longissimus 16 annus apparet. O infælices illi, qui vna duntaxat hora concioni, aut orationi, vel contemplationi vacantes annum integrum esse putant. Dies, & anni, ac totius vitæ spatium ad colloquendum cum eo, quem diligitis, vobis breuissimi videntur, tẽpus verò, quod rebus diuinis consumitis, licet breuissimum sit, longissimum esse iudicatis. Cum cœlesti igitur hoc Domino conuersari incipite, quem gustantes diuini eius amoris dulcedine in flammabimini. Pulchra, vt luna vocatur in Canticis ab sponso mens sancta. Pulchritudo lunæ tunc augetur, cum duo eius cornua in altum erecta apparent, quo vsque ipsa totum suum orbem compleat: cum verò decrescit, duo cornua in terram demittit, atque progreditur, quo vsque lumen & claritatem amittit. Simili etiam modo anima proficit, vel in deterius vertitur. Nam cum duo cornua, scilicet, intellectum & voluntatem in cœlum mittit, cogitationes & affectiones in Deo collocando, ipsumque suauiter amplectendo, & amoris affectu pertractando, tunc spirituali pulchritudine concrescit & augetur, & sicut luna vno die suum orbem non implet, sed paulatim. Ità mens non repente perfecta efficitur, sed sensim in cœlum debet ascendere, quo vsque in sublime perueniat & diuina gloriæ luce coruscans plena remaneat: quẽ admodum regius vates nos erudit dicens: Ibunt de virtute in virtutem, & videbitur Deus Deorum in Sion. Cùm verò anima cornua sua in terrã vertit, ei intellectu ac volũtate inhærẽdo tergaque per obliuionẽ cõtra Deũ vertendo, tũc decrescit & pau latim virtutẽ amittit, ac tãdẽ corrupta omnino manet. Nã (vt

Cant. 6. *Simile.*

Psal. 83.

ait

ait B. Gregorius (sicut nemo repentè in virtute fit summus: ita 18
nemo repentè fit pessimus. Hæc igitur fratres mei vobis nimis
conducentia in primis attendite, & in quam partem mentium
vestrarum affectiones inclinent animaduertite, atque ex hoc
de vestra damnatione aut salute aliquid facile colligere poteri-
tis. Si autem in terram vos ipsos versos esse intelligatis, in cœlũ
reuerti, quam citissime, totis viribus contendite. Illos verò, qui-
bus temporis opportunitas adest, saltim duarum horarum spa-
tium singulis quibusque diebus mane ac vesperi ad hæc diuina
colloquia destinare oportet. Illi autem, quibus per tempus non
licet, quoniam familiam labore suo sustentare debent, Deum
laudent, qui sua infinita misericordia eos tam singulari benefi-
cio, mente, scilicet, talibus potentijs ornata donauit, vt exterius
cum corpore laborantes possint simul in cœlum corda sua Deũ 19
ipsum laudantes eleuare. Quapropter vos fratres obsecro, vt al-
teram horam mane, & alteram vesperi saltim constituatis, qui-
bus laborantes corpore, siue textores, siue sarcinatores, siue su-
tores, aut fabri sitis, cùm Deo inter vos conuersemini, & nunc
in morte, nunc in finali iudicio, nunc in interno, nunc denique
in gloria cogitetis. O pater, & quis hoc præstabit? nimis enim
difficile nobis videtur. Ego fratres mei illos in præsentiarum al
loquor, qui Deo licet maximo cum labore placere studeant, non
autem illos, qui de hoc minime curant. Et quanuis in principio
aliquibus arduum hoc & difficile videatur, consuetudo tamen
diuino fauore adiuta illud facillimum efficiet.

Huic literali horum verborum sensui alius moralis optime
nunc arridebit. Nam cùm Dominus inquit: *Modicum & non vi-* 20
debitis me. Considerandum est, quam modico ideò, *Per quam po-*
cas cosas, improbi Deum non videbunt. Inter grauissima tormẽ
ta, quæ damnati in inferno patiuntur, hoc vnum est præcipuũ,
scilicet, Deum non videre. Solent sacri Doctores quærere an in
gehenna futuri sint tortores ad pœnam sensus exequendum. Et
respondent, vtique: quos dæmones futuros esse dicunt: affirmãt
que corpora damnatorum ibi in summo gradu sensibilia futura:
plus enim cuiusque reprobi corpus sentiet, si palea tãgatur, quã
Simile. corpus viuentis in hoc mundo si graui ictu percutiatur. Quod
manifeste apparet in eo, qui podagræ ægritudine laborat, non
enim minimum ictum quantumcunque sit lentus, necdum te-
nuissi

21 nuissimam sindonem, quasi sanus esset, recrearetur, ferre
potest. Ita damnati, vt erunt corruptissimi, quodcunque
tormentum quanuis minimum in suis corporibus nimis sen-
tient. Homines dum sunt in hac vita assuefacti laboribus, il-
los, quia iam callum obduxerunt, quodammodo non sentiũt:
præsciti vero in inferno post millia, vel ducenta millia anno
rum tam teneri erunt in tormentorum tolerantia, acsi eo mo-
mento, quo Tartarum ingressi sunt, essent. Ideo, vbi nos legi- *Ezech. 32.*
mus: Qui cum circunciſis dormierunt, & cum ijs, qui descen-
derunt in lacum, alia translatio habet: Cum ijs, qui descẽdunt
in lacum: & sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldai-
ca. Vbi illi, qui ad infernum descenderunt, multis ante tem-
poribus tam tenere pati, ac si modò descendissent, aperte sig-
22 nificantur. Inter omnia autem tormentorum genera hoc vnum
maius, & præcipuum est, scilicet, illos diuino conspectu pri-
uari: & huius pœnæ, quæ damni vocatur, tortor est ipsemet
Deus, qui sua omnipotentia efficit, vt damnati eum non vi-
dendo incredibili tristitia ac pœna afficiantur. Sed quæro à vo
bis, ò nefarij ac maledicti præsciti, qui modò hoc grauissi-
mum tormentorum genus in æternum patimini, quarè illud
patiamini? Quia ipsi respondere nequeunt cum sacrosancto
euangelio: Modicum & non videbitis me. Quanuis quilibet
damnatorum omnibus mundi voluptatibus ab eius creationis
principio vsque in præsens potitus fuisset, omnia pro nihilo pu
tanda erant, si cum tormentis, quæ, dum conspectu Dei pri
uantur, patiuntur, aliqua ex parte comparentur. Loquens.
23 B. Iob de reprobis inquit: Ad modicum eleuati sunt, & non *Iob. 24.*
subsistent: humiliabuntur, sicut omnia, & auferentur, & sicut
summitates spicarum conterentur. Cuiuscunque peccatoris
cor, dum appetitui suo turpiter satisfacit, in corpore præ
gaudio consistere non potest. Sed hoc ad modicum est. Nam
licet superbus, cum optatum honorem consequitur, exalta-
tur: carnalis, cùm voluptate fruitur, gaudeat: auarus, cùm
pecuniam lucratur, quodammodo satietur: ad modicum ta-
men isti eleuati, & non subsistent, quoniam in momento hæc
omnia euanuerunt. Humiliabuntur sicut omnia, ideſt, con-
summabuntur, & auferentur. Hæc verba difficillima viden
tur, quoniam Ecclesiastes inquit: Generatio præterit, & genera *Eccle. 1.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio aduenit, terra autem in æternum stat. Quod idem de alijs 24
elementis, quia perpetuò permanebunt, dicendum est. Ergò
non consummabuntur, & auferentur omnia. Quare igitur pec
catores sicut omnia consumendos esse, atque auferendos. diui-
na scriptura testatur? Hic, meo iudicio, declaratur modus, quo
Simile. improbi ac damnati in æternum permanebunt. Nam sicut ele-
menta aliquibus qualitatibus, quas modò habent, spoliata ma-
nebunt, materiaque ac forma eorum alijs accidentibus orna-
buntur: sic mentes, & corpora infælicium damnatorum om-
nibus gaudijs, & voluptatibus priuata, & alijs longe dissimi-
libus accidentibus, scilicet tormentis, quibus in perpetuum
cruciabuntur, coopertaremanebunt, & sicut summitates spi-
Simile. carũ conterẽtur. In spica granainter casulasinserta, quælicet ve 25
lut in carcere recto tamẽ ordine collocata videmus. Aliæ verò
sunt summitates, videlicet, quędã stipulæ, & aristę procerę, quę
separatæ, & vicissim diuiũctæ asperæ sunt & acriter pũgunt. Cõ
ueniẽter sacro sancta Ecclesiaspicæ comparatur, in qua grana,
idest iusti tanquàm in carceribus, laboribus, calamitatibus, &
afflictionibus cõcutiuntur: & ij veluti grana recto ordine suauis
simi, atq; maximè beneuoli sunt. Stipulæ verò peccatores sunt
adinuicẽ sibi nocẽtes, asperi, crudeles, inordinati, & tanquam
Simile. aristæ in spica, alij ab alijs separati. At sicut spica in area trita gra
num à palea immune remanens in horreo seruatur, & palea in
ignem comburenda mittitur, vel ad iumentorum pabulum
custoditur: ita in diuini iudicij area iusti in cœlorum horreis
collocabuntur, improbi verò ab infernis belluis deuorandi 26
æternis ignibus consumentur. Quis igitur adeò amens, & insa-
nus est, qui hæc audiens non contremiscat? Quis voluptatum
breuitatem animaduertens, & æternitatem pœnarum, quæ de
impijs sumentur, animo euoluens non omnes huius mundi ille
cebras contemnit & pro nihilo ducit? Deus mentiũ illuminator
vos, fratres mei, illuminet, vt quæ facienda sunt, peragatis.

Iterum modicum & videbitis me. Si in cœlum ascenderetis,
& ineffabilia bona, quibus beati perfruuntur, contemplaremi
ni, meritò omnia, quæ in hoc mundo passi fuerunt, si cum ijs,
quæ ibi possidẽt, comparentur, modica fuisse iudicabitis. Qua
propter nomine cuiusque eorum in sacra pagina dicitur: Modi-
Eccle. 51. cũ laboraui, & inueni multam requiem. Quanuis enim vnus tan
tum

27 tũ iustus omnia martyrum tormẽta, & omnium mortalium la-
bores passus fuisset, si cum bono, quo fruitur, conferantur modi
ca esse ducet. Mentibus igitur vestris, fratres mei, concipite,
Deum vnicuiq; vestrũ sic dicere: En homo adest gloria, volup-
tas, & omniũ rerum æterna abundantia, quibus frueris, si parum
laberis hic patiaris. Vel: eccè cõtinua tormenta, quibus, si parũ
in hoc mundo recreeris, sine dubio torqueberis. Quodnã horũ
eligeretis, penitus ignoro: vnum tamen certò scio, omnes, qui
voluptates huius mũdi elegerint, in æternũ fore, vt illos pœni-
teat, & eis nũquam pœnitentiam profuturã esse. De alijs enim,
qui hanc viã secuti fuerũt, sic in inferno clamasse, diuinæ literæ
testãtur: Errauimus à via veritatis, quid nobis profuit superbia? *Sapien. 5.*
Aut diuitiarũ iactantia, quid contulit nobis? Transierũt omnia
28 illa, tanquã vmbra, in malignitate autẽ nostra consumpti sumus.
Et infra dicitur: Spes impij tanquam lanugo est, quæ à vento tol
litur, & tanquã spuma gracilis, quæ à procella dispergitur, & tã-
quã fumus, qui à vento diffusus est. O digna verba, quæ æternæ
memoriæ mandentur. O vtinã ea cordibus nostris affixa tenea-
mus, vt rerũ huius mũdi paruitatẽ animaduertentes illa ob quæ
impij in infernũ detrudũtur, intelligamus. ¶ *Dixerunt ergò ex di-*
scipulis eius ad inuicem: Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum & non
videbitis me, &c. Vsq; *Nescimus quid loquitur. Cognouit autem Iesus,*
quia volebant eũ interrogare. Verba hæc, cũ essent clarissima, Apo
stoli nõ intellexerũt, & expositionẽ eorũ à suo diuino magistro
deposcũt. Ex quo clarissime infertur, quod si Christus Dns sa-
29 piẽtia infinita æterni patris sanctã scripturã per doctorũ ac præ
dicatorum ora nõ exponeret, ipsam intelligi, impossibile esset.
Hoc Eunuchus Reginæ Cãdacis satis bene cognouit, qui roga-
tus à B. Philippo, An Isaiã Prophetã, quẽ iter faciẽs legebat, in
telligeret, respõdit: Quomodo possum, si non aliquis ostẽderit *Actuum. 8.*
mihi? Solus Agnus clauẽ libri fuit in Apocalypsi dicitur habere
his verbis: Dignus es Domine accipere librũ, & aperire signacu *Apocal. 5.*
la eius. Si enim illenõ aperit, clausus profectò erit. Quo circa qui
diuina eius mysteria percipere optatis, ipsum, vt vos doceat, cla
uemque suæ sapientiæ præbeat ad sacrosanctum eius librum
aperiendum, exorare debetis. Ita faciebat S. Dauid, cum dice-
bat: Reuela oculos meos, & cõsiderabo mirabilia de lege tua. Et *Psal. 118.*
da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam. Nè autem

existimaremus, S. Prophetam curiose diuinam legem velle scrutari, addit statim: Et custodiam illam in toto corde meo. Hic enim debet esse finis, ob quem sacram scripturam intelligere, nobis curandum est. Et ad hoc oportet literarum studiosos id, quod D. Hieronymus, B. Thomas, S. Isidorus inquiũt diligenter adnotare, scilicet, ventrem pinguem subtilem intellectum ad diuina mysteria inuestiganda non gignere. Mens enim multitudine sanguinis & rudi pinguedine submersa quid potest difficile inuestigare? D. Athanasius, & B. Gregorius Nicenus in ea etiam sunt sententia, vt intelligentiam sacrarum rerum, diuinamque eius cognitionem non solum varia lectione, sed perfectissima vitiorum extirpatione acquiri affirment. Et B. Cyrilus asserit, Christum Redemptorẽ nostrum gloriosum euangelistam Ioannem, quia propter conscientiæ puritatem, & mentis aciem ad diuina mysteria intelligenda aptus erat, nimis dilexisse.

D. Hier. ad Nepotia. B. Tho. 2. 2. q. 15. artic. 3. S. Isidor. de summo bono. S. Athana. lib. de incar. verb. B. Grego. in vit. Moysi. B. Cyrilus. lib. 2. in Ioã.

Et *dixit eis, de hoc quæritis inter vos, &c.* vsq; *Sed tristitia vestra conuertetur in gaudiũ.* Pisces nè corrũpantur, solent sale condiri, sed antequam manducentur, vt salem deponant in aquam mittuntur. Ita etiam homines, nè deprauentur vitijs & sceleribus, in tribulationum & angustiarum salem mitti oportet. Si autem illas Deus non miserit, ipsimet ieiunijs, disciplinis atque ciliciis se ipsos salire debent: qui, vt in mensa cœli apponantur, & cibus Dei sint, ab ipso Deo sale abstergentur, vt D. Ioannes testatur dicens: Et absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltra, quæ prima abierunt. Quasi diceret: Postquam salsi fuerint, ab illo abstergentur. Et alibi: Deducet, inquit, eos ad fontes aquarum, & absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum. Hoc est, *Alli los echara en remojo, y les quitara la sal de los trabajos.* Ideò hic dicit Dominus: Tristitia vestra conuertetur in gaudium. Quia licet sacri Apostoli corrumpi non poterant, tamen Dominus illos tot laboribus affecit, tum propter maius meritum maioremque eorum gloriæ coronam, tum propter nostrũ exemplum: vt ipsorum labores contemplantes, quamque patienter eos pertulerunt, nos etiam, siquidem tot peccatis submergimur, illos non moleste patiamur. Quis igitur animum non concipiet, vt in hoc misero vitæ cur-

Simile.

Apoc. 21.

tæ curriculo aliquid patiatur, quandoquidem summa veritas Christus Dominus discipulis inquit: Tristitia vestra conuertetur, in gaudium? Igitur Deum humiliter deprecari debemus, vt nos à laboribus futuræ vitæ, siquidem nunquam finientur, eripiat: nã illi, quos in hac patimur, in nostram vtilitatem & commodum cedunt. Side alicuius tauri ferocitate vis periculum facere, magnum discrimen est, te illum in area campi, vel in foro arenoso experiri. Cũ enim de eo in area campi, id est, *En el corral*, Experimentum sumitur, tribus ad summum, vel quatuor hastilibus percutitur, & parum affligitur, atq;, vt eius ferocitas appareat, pluriſq; ęstimetur, aliquantulum angitur. At vero cùm in foro agitatur, nimis vexatur, opprimitur, lapidatur, quam plurimis ferratis fustibus cæditur, ac tandem cruribus abscisis vita priuatur. Faxit Deus nè in foro iudicij finalis aliquis nostrum agitandus exeat: ibi nanque ab vniuersis mortalibus sibilabitur, & crudeliter ferietur, ac denique ei omnia crudelissimi tormẽti materia erũt. Ante sententiã tormentũ erit, & post sententiæ prolationem tormentum, tormentum, inquam, quod finem aliquem non habebit. Labores verò huius mundi ad experiendum iustos sunt: nam Deus iustos probat, vt virtus, fortitudo, valorque eorum clarius appareant, pluriſque apud Deum & homines habeantur. Quin etiam his laboribus plærunque aliqua consolatio adhæret & coniungitur. Tonsor, cùm aliquem nouacula vult radere, priùs eius vultum odoriferis aquis, nè radendus cædatur, abluit. Omnes sæculi calamitates nouaculæ quædam sunt, quibus Deus culpas, si æquo animo perferantur, aufert. Quandò verò pijssimus pater his nouaculis nos tondêre vult, priùs spiritualibus consolationibus mentem solet abluere, manumque leniter ac suauiter nè tanto dolore afficiamur, super ponit. Atque ita vbi nos legimus: In tribulatione dilatasti mihi, alia translatio habet: in tribulatione dilatasti mihi cor. Vbi insinuatur cor tribulationibus, & consolatione, quam illis Deus iungit, disponi, & ad patienter tolerandum alias multas dilatari. Cùmque dilatatur, capacius efficitur diuinæ gratiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile.

Simile.

Psal. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In eadem Dominica III. Post Pascha

CONCIO SECVNDA

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicū & videbitis me, quia vado ad patrem. Ioan. 16.

INter omnes diuinæ scripturæ effectus singularis ac præcipuus est, afflicta credentium corda cō solari. Ita testatur D. Paulus dicens: Quæcunq; Rom. 15. scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, 2 vt per patientiam & consolationem scripturarū spem habeamus. Atq; inter officia Christi Redēptoris nostri, & ob quod ipse ab æterno patre in mundū missus fuit, hoc vnū est, vt, videlicet, consolatoris munere fungeretur. Sicut docet Isai. 61. S. Isaias: Misit me, vt consolarer omnes lugentes, vt ponerē fortitudinem lugentibus Sion, & darem eis oleū gaudij pro luctu. Ideò cum Dominus morti appropinquaret, tanquam sui oblitus, & in agone positus ad sacros discipulos dulcissimum sermonem habuit, in quo quam plurimas solaminis rationes eis attulit. Profectò interilla, quæ maximè deploranda sunt, iustorum mors est, illorum enim absentia nobis magnum nocumentum affert, licet plærunque nos velut amentes eam non sentiamus. De quo meritò S. Isaias conqueritur dicens: Isai. 57. iustus perijt 3 & non est, qui recogitet in corde suo, & viri misericordiæ colliguntur, quia non est qui intelligat: á facie enim malitiæ collectus est iustus. O insensibiles mortales siquidem iustos de medio tolli, & nefarios in mūdo, quorum sceleribus terra deuastatur, manere videmus, & vix hoc sensu percipimus. Quam aliter hoc contemplabatur Propheta Ieremias cum dicebat: Vsque quò lugebit terra, & herba omnis siccabitur? Et ipsemet Ierem. 12. respondet: Propter malitiam inhabitantium in ea. Quando res iusto deseruiunt, Deo etiam deseruiunt: nam cum ille Deo inseruiat, omnia in eo seruitutem Domino adhibere contendunt. Cum autem improbus diaboli sit seruus, omnia, quæ ei ser-

4 ei seruiunt, diabolo in eo famulantur. Ideo S. Propheta per exaggerationem inquit, terram lugere, quoniam ab iniquis habitatur, & eis seruire compellitur. Hoc loquendi modo vtitur etiam D. Paulus, cum ait: Omnis creatura ingemiscit & Rom. 8. parturit vsque adhuc. Et rationem reddens addit: Vanitati enim subiecta est, idest, ingemiscit, quia peccatorum vanitati subijcitur. Quòd si mortem cuiuscunque iusti non sentire, insensibile est, multo magis profecto absentiam, & mortem iusti iustorum Iesu Christi non lugere, esset insensibile, & gravi culpa dignissimum. Quod cum ita sit, quare Dominus sacros discipulos tam iusta tristitia ac mœrore affectos consolatur? Ad hoc respondeo, ideò eos Dominum consolari voluisse, quoniam ipsorum tristitia nimia erat, quæ homines 5 perturbare solet, ne id, quod debent, vt oportet, exequantur. Continet autem sacra huius euangelij lectio rationem quandam efficacem, qua Dominus discipulos cohortatur, ne propter absentiam suam tanto mœrore conficiantur. Ratio verò hæc est, Modicum & iam non videbitis me. D. Ber- B. Ber. sup. nardus exponens hæc verba sic ait. O modicum, modicum, Ioan. ò modicum longum pie Domine. Modicum dicis, quod non videmus te? Saluum sit verbum Domini mei, longum est, & multum valde nimis: verumtamen vtrumque verum modicum meritis, & non modicum votis, idest, desiderijs. Hoc inquit glorioſus Doctor considerans id quod mens sentit, quæ Deum gustauit, qui quidem aliquando ei auferens dulcedinem in maiorem eius vtilitatem se 6 aliquo temporis spatio ab illa absentem esse permittit. Aliter enim quomodo homo miseriæ suæ, si continuo diuinus sponsus suis consolationibus cum eo esset, in cognitionem veniret? Hoc manifeste apparet in sancto Dauid, Psal. 29. qui ait: Ego dixi in abundantia mea non mouebor in æternum. Domine in voluntate tua præstitisti decori meo virtutem: siue, vt vertit Beatus Hieronymus, Præstitisti monti meo fortitudinem. Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus. Attendite obsecro, quam diuerse vir sanctus in ea statuum varietate de se opinatus est. Ideò oportet, vt modico tempore consolationis nobiscum Dominus sit, 7 & altero modico tempore consolationis à nobis fiat ab

sens

Universidad de Deusto
Biblioteca

Simile.

sens. Sol, cum à nobis recedit, & cùm appropinquat, semper 7
nobis vtilitatem affert. Ità Christus Dominus verus iustitiæ sol
accedens & recedens à nobis propter consolationem, vel tri-
stitiam continuò nobis commodum & emolumentum importat: nam præsentia sua nos in amorem allicit, absentia verò
vt submittamur efficit, & ideò nos visitat. Atque D. Gregorius super illud Iob: Visitas eum diluculo, & subitò probas
illum, sic ait: Hoc operatur, vt homo, & gratiæ dona habeat,
& infirmitatem suam agnoscat. Sed quanuis aliquoties Deus
absit, non ideò mens nimia tristitia & molestia affici debet.
Sponsa enim inquit: En ipse stat post parietem nostrum: in
quo non longe abesse, nec maria nauigari, oportere, vel
mundum circuire ad eum inueniendum, significauit. Et hoc
est, quod ait S. Dauid: Propè est Dominus omnibus inuocan 8
tibus eum.

B. Greg. super Iob. 7.

Cant. 2.

Psal. 144.

Modicum & iam videbitis me. Scilicet, cum resurrexero, quia
tunc paucis diebus vobiscum ero, & his paucis diebus rarissime me videbitis. In quo cœlestis magister nos docuit, eum,
qui per veram pœnitentiam resurrexit, non debere perpetuò
cum mortalibus conuersari. Nam, vt ait D. Chrysostomus,
sicut difficile est, arboris iuxta viam consitæ fructus vsque
ad maturitatem seruari, sic difficile est, hominem consue-
tudine aliorum hominum inuolutum virtutem diu posse re-
tinere. Euelle (inquit idem sanctus) te ipsum ab occasioni-
bus, & in secretum ab hominum consuetudine locum te
recipe, si vis virtutem cõtueri. Admirabili ratione Regius Psal-
tes damnum, quod iustis inferunt praua colloquia, nobis 9
his verbis ostendit. Gladium euaginauerunt peccatores, in-
tenderunt arcum suum, vt decipiant pauperem & inopem,
vt trucident rectos corde. Euaginare gladium est, publice
& coram omnibus peccata committere. Qui enim sic pec-
cant, sunt veluti gladij acuti, quibus mentes eorum, qui
nuper ad Deum conuertuntur, percuti solent. Atque ita vbi
nos legimus: Vt decipiant pauperem, alia translatio habet: Vt
deijciant pauperem: & sic est in contextu Græco, quem B.
Ambrosius sequitur. Paraphrasis verò Chaldaica habet: Vt
occidãt. Vbi aperte designatur, peccatores suo malo exemplo
non solũ decipere, verũ etiam bonos funditus euertere, & spiri
tuali-

Simile.

Psalm. 39.

tualiter necare. Ideò additur: gladius eorum intret in corda ip- 10
sorum. Quasi diceret S. Propheta: Ne permittas Domine vt
peccata eorum plures quàm ipsos inficiant. Quo circa de iusto
verba faciens S. Ieremias sic ait: Sedebit solitarius, & tacebit, Threno. 3.
quia leuauit se supra se: idest, quia se ipsum vicit & superauit.
Et quoniam multi ex vobis non solum se ipsos non vincunt, sed
proprijs passionibus succumbũt, & infra se sunt, ideò nec soli-
tudinẽ diligere, nec tacere sciunt, quin potius prauis, ac nimijs
colloquijs corrumpuntur & labefactantur.

Dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem, quid est hoc, quod dicit nobis, &c. Nescimus quid loquitur. Ea quæ diuinus magister aiebat, 11
difficilia minime erant, sed adeò rudes & ingenio hebeti tunc
erant sacri discipuli, vt clara & manifesta eis obscura viderẽtur.
Qua propter de ijs, quæ anteà dixerat, sermonẽ faciens Domi-
nus inquit: Hæc in prouerbijs locutus sum vobis. Non erant pro-
uerbia res illæ, quas Dominus discipulis suis dicebat, sed ingeni
tarditati, atque hebetudini eorũ obscura prouerbia videban-
tur. Idem contigit sancto Dauid: qui cùm manifestissima quæ Psal. 48.
dam, & omnibus clarissima, (qualia erant, stultus & insipiens si
mul peribunt, & relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eo
rum domus illorum) explanaret, tamen quia coram hominibus
terrena amplectentibus & rerum cœlestium expertibus Hispa
ne, *Hombres enclauados en la tierra y sumidos en el cielo*, De mundi cõ
temptu acturus erat, quod ipsi, quoniam secundum vota & desi
deria sua non erant, parum intelligebant: ideò inquit: Inclinabo
in parabolam aurem meam: vel vt alij transtulerunt: Loquar in 12
ænigmatibus. Licet enim ea, quæ loquebatur, aperta erant, ta-
men improbis ænigmata, parabolæ, atque difficillima prouer-
bia videbantur. Hoc idem apertè quotidie in concionibus con
tingere videmus. De iudicio nanque, de inferno, de præmio,
de bonorum gloria, de beneficijs à Deo acceptis, de morte sa-
cratissima Redemptoris nostri, de eius sanctissima Resur-
rectione, ac de bonis per illam comparatis copiosissime
verba facimus, & hæc omnia parabolas, atque ænigma-
ta esse existimatis: tam parum cordibus vestris adhærẽt. Quid
obsecro, horum est, quod si attentè & sedulò consideretur, non
sufficiat vt sanctè efficiamur? Insignis ille Philosophus Plato,
homines, si Deum vnum rerum omnium gubernatorem, & qui
im-

improbos punit, bonos verò præmio afficit esse crederent, non 13
posse diu in peccatis perseuerare pro comperto habebat: existi
mabatque mortalium malitiam ex ignorantia harum rerum ori
ri. Quid ais Plato? Ecce sunt quam plurimi in ecclesia catholi-
ca, qui id omne, & multò plura credunt. Nam Deum factum
esse hominem, mortuum fuisse, & resurrexisse, firmiter tenent,
atque hæc omnia quotidie in concionibus & extra illas, ne obli
uione excusentur, audiunt, & nihilominus toto vitæ suæ cursu
in peccatis & abominationibus persistunt? Causa harum rerum
forsan est, quia eis hæc obscura videntur, nec vt oportet, in me-
moria atque intellectu eorum resident: Aliter enim, ne tantis bo
nis priuarentur, aut tantis malis punirentur, quid non efficerẽt?

Cognouit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, & dixit eis, &c. Attendite obsecro, qualiter pijssimus Dominus solis de- 14
siderijs correspondet? Nondum enim discipuli eum interro-
gauerant, cùm eorum voluntatem intelligens satisfacit. O in-
finitam Domini voluntatem. Quis tam lapideus est, qui eum
vehementi amore non prosequitur? Tanta est enim misericor
dia tua Domine, vt non poscentibus præbeas, & non interro
gantibus obuiam exeas. Non solum voluit hic benignissimus
Esai. 58. Dominus, vt nomine suo sanctus Esaias Hebræo populo dice-
ret: Si vere conuerteris, tunc inuocabis, & Dominus exau-
Simile. diet: clamabis & dicet: Ecce adsum. Quis vnquam seruus tam
diligenter vocibus heri sui obtemperauit, sicut Dominus vo-
cibus suorum hic se adfuturum esse pollicetur? Non solum
Esai. 65. inquam, hoc voluit, sed quid per eundem Prophetam pol-
liceatur, attendite: Antequam clament, ego exaudiam. O 15
dulcissima verba, quæ immensi Dei pietatem ac desiderium
nostris necessitatibus subueniendi clarissime ostendunt. Er-
go charissimi fratres, nostris difficultatibus ac dubijs hunc
altissimum magistrum, vt nos illuminet, consulamus: & cum
Psal. 118. Regio Propheta deprecemur: Da mihi intellectum & scru-
tabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo. Quan
uis enim literarum studijs operam demus, & cum viris do-
ctis, vt oportet, versemur, id tamen, quod præcipuum est,
Ioan. 12. non relinquamus, scilicet, cum, qui ait: Ego sum lux mun-
di, humiliter in oratione interrogare. In eodem nanque Psal-
mo dicitur: Intellectum dat paruulis. Abiectis enim, & pa-

rum

16 rum de se cogitantibus Spiritus sanctus intellectum luce cla-
rissima, qua voluntas irradiata Deum diligat, & quidquid eius
amorem impedit, abhorreat, perillustrat. Quantum autem
hac diuina luce opus sit, ex hoc patet, quòd totius vitæ Chri-
stianæ summa in Dei amore super omnia & in peccati odio con
sistit. Et, vt hoc fiat, oportet, intellectum humanum à diuinæ
bonitatis & pulchritudinis cognitione illuminari: quæ qui-
dem cognitio voluntatem in hunc amorem, & odium sceleris
ad illud detestandum mouere valet. Atque hoc adeo verum
est, vt S. Thomas dicat hanc lucem charitatis augmento
simul augeri, donum verò intellectus, quod præcipuum in-
ter dona Spiritus sancti locum obtinet, perfici, & multipli-
cari. Hoc verò D. Thomas docet, vt ita inter intellectum & 17
voluntatem sit aliqua proportio, qua voluntas ipsa tantum
diligat Deum, quantum diligi dignum esse, illustrata intelle-
ctus lumine cognoscit.

De hoc quæritis inter vos, quia dixi: Modicum & non videbitis me, &c. Quoniam Dominus hic de morte sua, quæ magnæ trisli-
tiæ causa suis futura erat, & cui læta resurrectio eius succes-
sit, loquitur: ideo hinc occasionem sumit ad amplifican-
dam huius rei materiam, & ad agendum de futuro suorum
discipulorum successu, deque inani mundi voluptate, ac de
vero æternorum bonorum gaudio. Et sic inquit, *Amen, Amen
dico vobis quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos ve
ro contristabimini, sed tristitia vestra conuertetur in gaudium.* Ecce dif-
ferentia, quæ inter sortem iustorum, & vicem peccatorum 18
versatur: post breue namque iustorum tristitiam æternum gau
dium consequitur: caducam vero & momentaneam malorum
lætitiam æterna supplicia, & immensa tristitia manent. Om-
nes denique iustorum labores, quos in hac vita patiuntur bre-
uissimi sunt. Atque ita Dominus teste Propheta Isaia inquit: *Isai. 54.*
Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus mag
nis congregabo te. In momento indignationis abscondi faciem
meã parũper à te, & in misericordia sempiterna misertus sum
tui: dixit redẽptor tuus Dominus. Aduertite, obsecro, diligẽter,
quibus verbis Dominus breuitatem laborum, quos iusti perfe-
runt, hic ostendit dicens: Ad punctum, in modico, & in mo
mento. Misericordiam vero, qua illos remuneraturus est, sempi

ternam

Universidad de Deusto
Biblioteca

ternam appellat. Et idem propheta hoc ipsum amplificat his verbis: V ade populus meus in cubicula tua, claude ostia tua super te: abscondere modicū ad momentū donec pertrāseat indignatio. Non solum inquit, modicū, sed addidit, ad momentum. Et non ait, donec transeat, sed, donec pertranseat indignatio, vt maiorem breuitatem innueret. D. Ioannes totam Apostolorum vitam calamitatibus circumseptam horam vocat, dicens: V enit hora, vt omnis, qui interficit vos, arbitretur se obsequiū prestare Deo. Denique crebrò in sancta scriptura tribulationes, torrens, qui citò transit, vocantur: vt est illud Psalmi: De torrente in via bibit, & illud Prophetæ Ieremiæ: Ecce aquæ ascendent ab aquilone, & erunt quasi torrens inundans. Et D. Paulus, Id, inquit, quod in præsenti est, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Licet enim iustorum vita annos mille perduraret, & in ea ipsi grauissimos labores perferrent, id omne momentum dici posset, si cum gloriæ æternitate compararetur: cū tamen omnium vita breuissima sit: in qua Deus infinita sua misericordia commotus plærumque disponit, ne labores amplius nos affligant, nisi quousque orationē & humilitatem nostram aspiciat: vt apertissime liquet in S. Dauid. Cui cum Dominus diceret, missurum se per tres dies regno eius pestem, sic ait sacra pagina: Immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane vsque ad tempus constitutum. Tempus vero hoc constitutum dicitur tempus sacrificij vespertini fuisse, & vsque illam horam, & non amplius pestis grassata est. Non enim pijssimus Dominus aliud, quam vt humiliarentur, & si ab eo poscerent, expectabat. Sed quæro à te, ò fidelissime tuorum amice Christe Iesu, quare negotium hoc ita disposuisti, vt maioribus tuis necessarijs dicas: Plorabitis, & flebitis vos? Ad hoc respondeo, Dominum cum ecclesia sua, sicut citharœdum cum cithara se gerere, qui artis peritiam, & musicæ artificium plus in prima quam in alijs fidibus ostendit, *Ten ella haze mil redobles*: Quintam nam que aut sextam chordam ipsius lyræ rarò digitis pertangit. Sic Deus tanquam peritissimus musicus illum, qui in sua ecclesia amore, charitate, & aliarum virtutum genere primas tenet pluribus laboribus & afflictionibus pulsat, imperfectos verò ratissimè: V t fiat suauissima melodia & concētus, nullaque sit vocū dissonantia, neminem vult esse: qui non aliquid patiatur: sed nō omnes vno modo, perfectiores, scilicet, plus, imperfectos verò minus, nè impatienter desperent. Atq; hoc D. Paulus insinuat cū ait: Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Qui autem prouentus, seu vtilitas hæc sit, manifestè ex eo apparet, quod in sapientia scriptum est: vbi sic dicitur: In paucis vexati in multis bene disponentur. Quoniā Deus tentauit eos, & inuenit eos dignos se, tanquam aurum in fornace probauit illos, & quasi holocausti hostiam accepit illos & in tempore erit respectus illorum. Vbi Deum, patientiam in laboribus tanquam holocaustum, acceptare, (quod melius ac maius inter veteris legis oblata sacrificium erat) apertissime constat. Hoc autem sacrificium (inquit) tempore suo, id est, opportuno, non solum in cœlo, sed etiam in terris Deus sępissime persoluit: sicut patientia sancti Ioseph, & Regis Dauid illis tanquā gradus fuerunt, quibus in magnos honores tēporales, & in æternam quietem, quo nunc fruuntur, ascenderunt. Maximè notandum est Christum Redemptorem nostrum post tristitiam gaudium iustis futurum esse, non solum hic promittere, sed etiam eandē tristitiā illis in gaudiū versurum se esse, polliceri. Qualiter autem posibile est tristitiā in gaudium verti? Vult Dominus dicere eandem tristitiam eis gaudij & voluptatis materiam futuram esse: quemadmodum strenuo equiti, qui de hostibus victoriam reportauit, cicatrices voluptatis materia esse solent. Numos, quos filij Iacob in AEgypto Regi pro frumento tribuerunt, postea dum reuerterentur simul cum frumento in sacculis inuenerunt: itaq; & triticum & numi apud ipsos remanserunt. Ita labores ipsi, quos sancti pro gloria pertulerunt, eis peculiaris gaudij erunt incitamento? Atque hoc videtur Regius Propheta significare cum ait: Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es & bene tibi erit. Quis vnquam vidit aliquem, qui labores ederet? Non labores, sed id quod illis acquiritur manducatur. Inquit autem S. Dauid, iustum labores edere, quoniam ipsimet in gaudium conuertentur. Nam, vt inquit sacra nostri euangelij lectio, Mulier cum parit, &c. Si lætitia filij editi in lucem, eximij doloris partus obliuionis causa est, quanto magis æternæ gloriæ voluptas præteritorū laborū obliuisci

Isai. 26.
Ioan. 16.
Psal. 109.
Iere. 47.
2. Corin. 4.
2. Reg. 24.
Simile.
1. Cor. 10.
Sapien. 3.
Simile.
Gen. 44.
Simile.
Psal. 127.
simile.

uisci faciet, & immensi gaudij erit principium? Deũ igitur, fra- 25
tres mei, continuis laudibus efferte cũ vos laboribus & afflictio
nibus affecerit: animoq; euoluite, si patienter hic eos perfertis
Ierc. 12. vos ab æternis futuri mũdi tormentis esse liberandos. S. Iere-
mias Deũ deprecari solitus erat, vt à laboribus, quos ei inimici
inferebant, eriperet. Dominus vero, sic respondit: Si cũ pediti-
bus currens laborasti, quomodo poteris contendere cum equis?
Idest, si cũ peditibus, & gregarijs, atq; debilibus dimicãdo defes
sus es, quomodo cũ fortissimis equitibus cõtẽdere poteris? Vo-
luitq; his verbis insinuare, labores perferri, vt mẽs à vitijs purge
tur, valde necessariũ esse. Purgat autẽ, siue in hac vita, siue in pur
gatorio. Si verò vtriq; labores cõparẽtur, huius, scilicet, vitæ & 26
purgatorij, hi, pfectò cõparatione illorũ facillimi apparebũt. At
sicũ ita parui sint, tãtopere torquere solẽt, quid, obsecro, purga-
torij labores efficiẽt? Quocirca æquo animo paruos huiꝰ vitæ la
bores, siquidẽ, ppter illos ab eximijs futuræ liberaris, pati cõtẽ-
de. Inter iustorũ, & improborum sortem hoc discrimen versa-
tur, quod illi hĩc labores perferũt, vt postea æternis præmijs mu
nerentur: hi vero momentanea lætitia & voluptate in hoc mun-
do perfruuntur, vt posteà continuis supplicijs torqueãtur. Dua
rũ harũ sortiũ quotannis in arboribus, atq; in herbis effigies no-
Simile. bis à natura depingitur. Hyberno nanque tempore arbores sic-
cas sine folijs, sine fructu, & sua pulchritudine priuatas, fœnum
verò & omnẽ herbam tunc viridem & perpulchram videmus:
æstate autem appropinquante arbores folijs viridibus, suauissi-
mis floribus, & pulcherrimis fructibus vestiuntur, fœnũ ipsum
atque omnis herba tam arida & sicca manet vt in ignẽ cõburen- 27
da mittatur. Sic in huius vitæ hyeme iusti debiles, & prę abstinẽ
tia macilẽti, laboribusq; afflicti atque oppressi sunt. Quibus D.
Paulus ait: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum
Coloss. 3. Christo. At huius mundi hyeme trãsacta, vt inquit D. Matthęus
Matth. 13. fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum: peccatores ve-
rò, qui in hoc sæculo tanquam fœnum, virides, pulchri, & læta-
bundi sunt, in alio siccitate arescent, & aridi, atque omnis conso
lationis expertes in crudelissimas inferni flammas mittentur.
Quamobrẽ loquens de peccatore. S. Mathathias, Gloria, inquit
2. Mac. 2. eius stercus & vermis. Hodie extollitur & cras non inuenie-
tur, quia cõuersus est in terrã suã & cogitatio eius perijt. Omnia
pec-

28 peccatoris in immũditiã, stercus, fœtorẽ, & vermes tendũt: hũc
purpureæ vestes delicati cibi, atque, diuitiæ malorũ peruenĩũt.
Vnde rectè sapiens Salomon inquit: Diues, & pauper obuiauerũt sibi, vtriusq; operator est Dominus. Idest, alteri in hac vita Prouer. 22.
temporalium bonorum abundantiam, & alteri laborum multitudinẽ tribuit. Sed obuiauerunt sibi, scilicet, in morte: nam iu-
stus ex illis laboribus in æternam requiẽ, impius verò ex cadu-
ca voluptate in continuos labores transit. Ita misero Epuloni di
uiti, ac sancto Lazaro cõtigit. Illũ nãque vt affirmat S. Lucas, Luc. 16.
sic sanctus Abrahã alloquutus est: Recordare fili, quia recepisti
bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autẽ hic conso
latur, tu verò cruciaris. Maximè admirandum est nobis, sanctũ
Patriarcham aliam damnationis diuitis, & gloriæ sancti Lazari
29 causam nullam aliam attulisse, nisi helluonis abundantiam, &
sancti pauperis inopiam. Quod quidem S. Basilius & D. Grego
rius super hunc locum eleganter adnotarunt dicentes, Patriar-
cham Abraham in hoc voluisse significare, voluptatem illam,
illecebras, & temporalium bonorum abundatiam, veluti fontẽ
fuisse: vnde miserrimo diuiti omnia malorum genera promana
runt, labores verò & paupertatem, atque famẽ sancti pauperis
tanquam abundatissimum principium, ex quo ei bona cuncta
fluxerunt. Quę omnia euenerunt, vt vos huius mundi diuites in
magno periculo esse consideretis, vos vero pauperes & tribula-
tionibus obnoxij contẽplemini maximã occasionem habere ad
promerendum diuinam gratiam, qua consequemini gloriam, ad
quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica III.

Post Pascha

CONCIO TERTIA

Modicum, & iam non videbitis me, & iterum modicũ & videbitis me, quia vado ad patrem. Ioan. 16.

SAnctus Oseas Propheta de Rege Ieroboam verba Osea. 7.
faciens inquit: Ephraim quasi columba seducta non
habens cor. Vbi septuaginta interpretes verterunt:
Ephraim quasi columba insipiens & amens, & sic

legit Theophylactus, non habens cor, ideſt intelligentiam. Vo- 2
cat autem Regem illum Ephraim, quoniam ex tribu Ephraim
originem trahebat, qui non aquilæ, non accipitri, vel cuilibet
aui comparatur, ſed columbæ amenti & ſtultæ. Nam reliquæ
aues pullos ſuos, etiam cum vitæ diſcrimine tueri ſolent. Cum
enim colubrum, aut aliud quoduis animal ad nidos ſuos appro-
pinquare vident, roſtro & vnguibus ea expellere, pro viribus
conantur: cum verò pullis ſuis priuantur, dolorem voce queru-
la teſtantur. Sola columba ablatos pullos non dolet, neq; quærit
imò in eodem loco nidificat. Ita Ieroboam tanquã amens, ſtul-
tus, & intelligentiam non habens euerſionem populi ſui mini-
me doluit. His verbis Spiritus ſanctus voluit innuere, illum, qui
ſpiritualia damna non ſentit, quique poſtquam lethaliter pecca 3
uit, & Deum propter culpam commiſſam amiſiſſe credit, tanta
lætitia perfunditur, ac ſi nihil triſte ei vnquam euenisſet, ſtultũ,
amentem & rationis eſſe expertem. Huius conditionis erant il
li, quibus idem Prophetа ait: Noli lætari Iſrael, noli exultare ſi- *Oſeæ. 9.*
cut populi, quia fornicatus es à Deo tuo. Ac ſi diceret: Qualiter
fieri poteſt, vt tu fide, quam habes, munitus, idque quod credis
credens, ſicut gentes quæ ob commiſſa peccata, quia peccata
eſſe non exiſtimant, lætantur, gaudio afficiaris? At iuſti non
ſolum ſcelera, quæ patrarunt, & ſuarum mentium damna, ſed
proximorum iniquitates, atque incommoda ſpiritualia flere
& lacrymari aſſueſcunt. Atq; ita meo iudicio, verba illa Domi-
ni, ſcilicet, Plorabitis & flebitis vos, non tantum de calamita-
tibus corporalibus, quas paſſuri erant, ſed de triſtitia, quã pro
hominum peccatis, & ſpiritualibus damnis, Apoſtoli accepturi 4
2. Corin. 2. erant, intelligenda eſſe cenſeo. Hoc idem ex D. Paulo colligi-
tur, qui aliquos vrbis Corinthiorum incolas peccaſſe intelligẽs
vehementer eorum ſcelera lugebat dicens: Ex multa tribulatio
ne & anguſtia cordis ſcripſi vobis per multas lacrymas, vt ſcia-
tis, quam charitatem habeam abundantius in vobis. Non ſo-
lum iuſti Deũ propter aliquod facinus amiſiſſe, lacrymantur,
ſed etiam abſentiam Dei à ſuis cordibus, ipſos ſpiritualibus gau
dijs & conſolationibus priuantis flebiliter lamentãtur: pertime
ſcunt enim nè ob ſua demerita illis hoc contingat. Ideò verba
hæc, quæ Dominus diſcipulis inquit, ſcilicet: Modicum & iam
non videbitis me, ijs, de quibus agimus, applicari poſſunt. Nam
morulæ

5 morulæ iſtæ Domini quam breuiſſimæ eſſe ſolent, maxime cũ
ſuos defectus cõrrigunt, ipſumque Deum ſpiritus feruore dili-
gẽtiſſime quærunt. Notandum tãdem eſt, vbi nos legimus: Mo
dicum & non videbitis me, aliam tranſlationem habere: Modi-
cum & iam non videtis me: & ſic eſt in contextu Græco. Ideſt,
Haẑed cuenta que ya no me veys. In hoc docemur, nos cum aliquã
calamitatem, vel laborem perhorre ſcimus, iam in illis eſſe de-
bere, animo concipere multos patientiæ actus faciendo, nè cum
nos inuaſerint, imparati ſimus, ſed eos lubentiſſime patiamur.
Neſcimus quid loquitur. Amor & beneuolentia, qua ſacri diſci-
puli cœleſtem magiſtrum proſequebantur, eos obcæcabat, nè
clariſſima hæc intelligerent. Inter ea, quæ nobis magis impe-
diunt cognitionem earum rerum, quæ maxime conducunt, hoc
6 vnum præcipuum eſt, ſcilicet, paſsio & inordinata affectio.
Hæc enim eſt, ſicut Dalila Sanſonis vxor, quæ cum Philiſtęis
vnanimis effecta non ceſſauit quo vſque virum ſuum inimico-
rum manibus fraudulenter prodidit, qui, vt ſacra pagina do- *Iudi. 16.*
cet, eum multis contumelijs ac dedecore affecerunt. Sic dæmo
nes affectionibus noſtris, quibus tenebras nobis offundunt, noſ-
que millies Deum offendere faciunt, tãquam inſtrumento vtũ-
tur. Quanuis autem numorum amor, & cupiditas potens ſit, vt
quemadmodum homini melle delibuta omnia, quibus accedit,
inuiſcantur, ideſt, *Todo ſe le pega*, Sic volũtati delibutæ deſiderijs *Simile.*
acquirendi opes multas omnia adhærent & coniunguntur, ei nã
que mendacium, fraus, dolus, atque alia id genus ſcelera com-
miſcentur. Sed multò ſanè potentior, & efficacior carnis libidi- *Pſalm. 57.*
7 noſus amor eſt. De quo Regius Prophetа ſic ait: Supercecidit ig
nis & non viderunt ſolem. Hoc eſt: Effrænata carnis libido ita
homines obtenebrat, vt ſole clariora non videant. Nam ſi nimia
affectio corporalis præſentiæ Chriſti Redemptoris noſtri adeò
ſacros diſcipulos obcæcabat, vt illa, quæ ab eo clare dicebantur, non intelligerent, quantò magis turpi creaturarum amore
mens occupata cæcutiet, caligabit, & tenebreſcet. Igitur, fra-
tres mei, qui ex vobis cæco hoc amore capti eſtis omnibus mo
dis, nè funditus euertamini, ab eo vos expedire cõtendite: ſi quã
verò difficultatẽ, & cordis triſtitiã ob hoc in vobis eſſe cogno-
ueritis, id omne miſericordi Deo ſummiſſe offerte. At inter
remedia, quibus ad euellendam tantam peſtem ex cordibus ve-

stris vti debetis, hoc vnũ potissimũ est vt scilicet, posita, quã di- 8
ligitis, ante mẽtis vestræ oculos persona, animo cõcipiatis, vos
eam corruptã, fætidam, denigratã coloribus, plenamq; vermi-
bus, sicut aliquãdo mortua canũ cadauera in sterquilinijs aspe-
xistis, oculis contẽplari. Sed fortasse mihi aliquis vestrũ obijciet
dicetque: Pater ea omnia, quæ modo docuisti, advnguẽ sæpissi-
mè seruo, nihil tamẽ cõmodi, & vtilitatis inde percipio. Cha
rissime frater si diligentia hæc adhibita, factaq; consideratio
nihil profuerit, Deũ, qui benignus est, his aut similibus verbis
mente deprecare. O infinitæ bonitatis & excellentiæ immense
Deus, si pulchra creaturæ tuæ facies tantũ valet, tãque efficaci-
ter in intimis cordis mei visceribus imprimitur, vt illud mille
gyris volubile reddat, ideſt, *Lehaze dar milbuelcos*, Quid erit, si te 9
o angelorum gloria videro? si immensam pulchritudinẽ tuam,
quam cœlestes spiritus indefesse contemplantur, aspexero? Ex
tirpa igitur Domine cor meũ á caducis, & vilibus huius mundi
affectionibus, vt illis omnibus expeditus te ipsum admirer, &
in tui sim cõtinua cõtẽplatione. Hæc & alia similia poteris, cha-
rissime frater, sæpenumero repetere: ex quibus magnũ spiritua-
le cõmodum reportabis, atque Deo duce longè distantia, & dis
similia in anima tua desideria orientur. Fuerunt enim aliqui, qui
hac sola consideratione plorantes longissimũ temporis spatium
Deũ videndi cupiditate inflammati consumpserunt. Quãdo S.
Exod. 32. Moyses cũ Domino loquutus est ei dixit: Ostende mihi faciem
tuã. Vbi alia translatio habet: Ostende mihi viã tuam: & sic est 10
in Syriaca. Chaldaica verò habet: Ostende mihi viam veritatis
tuæ. Et in cõtextu Græco legitur, ostende mihi te ipsum manife
ste: quẽ etiã Rabanus sequitur. Quibus omnibus mysteriose sig-
nificatur, mens, quando desiderijs videndi Deũ incenditur, sta-
tim ingenti studio à veritatis via non aberrandi inflammari: &
quo magis desideria Deũ vidẽdi augentur eò magis ipsa etiam
ei seruiendi voluntas crescit.

De hoc quæritis inter vos, &c, Vsq; *plorabitis & flebitis vos*. Oẽs, q
in aliquo collegio cohabitant, eisdem insignibus induuntur, qui
vero in diuersis, diuersis vestiũtur. Alij enim fascia, ideſt, beca,
Simile. viridi, alij purpurea, alij cærulea, alij nigra vtũtur: sicut etiã om-
nes eiusdẽ ordinis monachi eodem vestimento operiuntur. Sic
mundani & scelerati homines, qui ex collegio Sathanæ sunt, ac
iusti

1 iusti sanctique viri, qui ex collegio Iesu Christi sunt, varijs insig
nibus conteguntur. Illi enim lætitia & temporali gaudio in hac
vita tantum insigniti sunt, hi vero lacrymis, persecutionibus, ac
laboribus in hoc mundo, & postea diuinis præmijs ornãtur. Nã
quemadmodum impius Saul nõ solũ sanctum Dauid persequu-
tus est, sed etiam omnes, qui ei fauere videbantur, odio habuit,
eadem enim hasta, vt diuinæ literæ testantur, qua sanctum Da- 1. Reg. 20.
uid voluit transfigere, ea ipsa Ionatham filium suum crudeliter
voluit transuerberare: idem filiam suam Micol quæ Dauid vi
rum suum à morte eripuit, statuam pro eo in lectulo collocans,
grauiter reprehendit: Sacerdotem denique Achimelec eiusque 1. Reg. 19.
socios, quoniam Regi Dauid panem tribuerunt, occidi impera- 1. Reg. 22.
2 uit: sic mundus, & eius sequaces Christum Redemptorem no-
strum non solum oderunt, & cruci affixerũt, sed etiam eius ami
cos & sectatores modò persequuntur, & crucifigunt. Quò cir-
ca, amantissimi fratres, qui laboribus nunc oppressi estis, cor-
da sursum leuate, & quod hic summa veritas ait, Tristitia vestra
conuertetur in gaudium, hilari ac diligenti animo attendite. Ar
tis peritus faber ferrarius iuxta fornacem, gelidam aquam ha-
bere conatur: nam nec absque igne durum ferrum posset mol- *Simile.*
lificari, nec sine aqua posset temperari. Vtrumque ergò, & ig-
nis, & aqua, necessarium est. Sic homo virtutis studiosus,
est velut vas: qui vt fabre & artificiose fiat perfectus, ab ipso sum
mo rerũ omnium artifice in tribulationũ fornace collocatur, ac
iuxta eũ refrigerij & consolationis aqua dulcissima, vt ipse patiẽ
tia tẽperetur ab eodẽ summo artifice, reponitur. Ideò ait D. Pau 2. Cor. 1.
3 lus: Benedictus Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi pater
misericordiarũ, & Deus totius cõsolationis, qui cõsolatur nos in
omni tribulatiõe nostra. Nõ, inquit in vna tãtũ vel in alia, sed in
omni tribulatione, atq; eo modo solatia nobis præbet, & ab om
ni tristitia liberi manemus, ait S. Apostolus, vt possimus & ipsi
cõsolari eos qui in omni pressura sunt. A qua vero refrigerij, qua
labores iustorũ hic minuit, est dicere eos nõ diu esse duraturos,
tristitiãq; eorũ in iucunditatẽ esse reuersurã. Propter quod, D.
Petrus Apostolorum princeps in quadam epistola sic ait: Deus 1. Pet. 5.
autem omnis gratiæ, qui vocauit nos in æternam suam gloriam
in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit,
solidabitque. Quis ergo in maioribus huius mundi tribulatio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nibus maxima cõsolatione nõ sustentabitur anima duertẽs pro- 14
pter eas æterna prẽmia se esse cõsecuturũ? Si in carcere propter
magnã numorum copiã, quam debebas, inclusus esses, ac pro
certo haberes, si eã nõ persolueres, furcæ laqueo te esse suspendẽ
dũ: cũque esses in vinculis vir quidam misericordia commotus
marsupiũ numis aureis plenum in carcerẽ proijciens tuum ca-
putillo percuteret, certe tũc dolore afficereris, postea verò quã
intelligeres, te posse numis illis debitũ persoluere, & à morte eri
pi, dolor ille profectò tibi in gaudium & voluptatẽ verteretur,
multasque, pecuniam eroganti benedictiones precareris. Om-
nes ob multa peccata quotidie commissa, quibus in gehẽnæ fur 15
cã, dũ actualiter in eis sumus, à diuina iustitia dãnamur, immen-
so Deo debitores sumus. Sed, quanuis propter pœnitentiã æter
na illa pœna nobis cõdonetur, plærunq; tamen quia cõtritio no-
stra tam perfecta & intensa, vt oportebat, nõ est, nobis in tẽpo-
ralem pœnã, vt in hoc mundo, siue in purgatorio persoluamus,
æterna illa pœna cõmutatur? Cum autẽ nobis tribulationes eue
niũt, *Vengan de donde vinieren*, In animũ nostrũ inducere debe-
mus, illas marsupiũ auro plenũ esse, quibus licet caput nostrũ
infringatur, si tamẽ eas patienter perferimus, quod debebamus
persoluimus, & immunes à nostris debitis reddimur. Quapro-
pter rectè dicebat S. Tobias: Benedictũ est nomẽ tuũ Deus pa-
trũ nostrorũ, qui cùm iratus fueris, misericordiã facies, & in tẽ-
poretribulationis peccata dimittis ijs, qui inuocant te. Hinc ob
scura nimis verba Regis Dauid plene intelligetis, quę sic habẽt:
Exquisiuit te facies mea, faciẽ tuã de requirã. Vbi aperte innui
tur Deus faciẽ & contra faciem Hispane, *Haz venues*, habere. 16
Idẽ etiã mens nostra habet. Faciesanimæ volũtas est diuina gra
tia & virtute adornata. Emisti pretiosum palliũ eo animo, vt pul
chritudo eius paschalibus festiuitatibus solum modo videretur:
at verò cũ assidue & quotidie eo vsus fueris tã breuiter attritũ
est & consenuit, vt quæ sit facies, aut cõtra facies penitus igno-
res. Sic mẽs tua in Paschæ festiuitate per pœnitẽtiam, quã ege
ras instar recẽtis pallij præclara virtute pulcherrima erat: sed cũ
eã diu noctuq; in scelera & peccata immerseris ipsam eo modo
contriuisti, seu quod potius dicã, neglexisti, vt faciẽ & cõtrasa
ciem eius funditus nescias: adeò euersa corrupta & perdita remã
sit. Cũ autẽ S. Prophetainquit: Exquisiuit te facies mea, in sinuat
volun

Similе.

Tobiæ. 3.

Psal. 26.

Similе.

17 voluntatem desiderijs & affectionibus sanctis illustratam Deũ
inquirere.

Notandũ tamen est verbũ hoc, exquirere, significare, quærẽ
do inuenire, & cũ ait: Exquisiuit te facies mea, vult dicere, Do-
mine quæsiui te & inueni, cũ verò addit, faciem tuam Domine
requirã, designat se eum per contrafaciem inuenisse. Est enim
Deus sicut sericum gausapinum vulgo, *Terciopelo*, cuius altera *Similе.*
pars aspera, & alter alenis, villosa, & suauis est. Sic pars aspera
Dei vulgo, *Ennes de Dios*. Est operatio ipsa virtutũ, quibus san-
cti viri, castitatem, humilitatẽ, spiritus pauperiem, tolerantiam
in laboribus, assiduitatẽ in ieiunijs, & orationibus, quæ omnia
aspera videntur, seruando perficiũtur. Et quantus inclytus Rex
Deum exquisierat, & inuenerat, eũ tamen per asperam partem,
18 quemadmodum pij viri in hoc mũdo reperire solent, adinuenit.
Ideo ait: Faciẽ tuam Domine requiram. Ac si dicat: Siquidem
Domine te mihi per contrafaciẽ ostendisti, te oro atque obse-
cro, vt per faciẽ suauissimã mihi te quærenti permittas videri.
Facies Domini est gloria ipsa gaudijs & voluptatibus plenissi-
ma: vbi nihil aduersum, nihilque molestè ferendũ, sed omnia
sunt gaudium & voluptas. Deniq; cũ suis sacris discipulis &
in illis omnibus iustis Dominus inquit, *Mundus autem gaudebit,*
vos verò contristabimini, sed tristitia vestra conuertetur in gaudium, Pe
rinde est ac si diceret: Vnum hoc pro cõperto habete vos prius
me per asperam partem, hoc est, per duros & continuos labores
reperturos esse, posteà verò per suauem consolationisque reple
tã partẽ inuenturos: mundani autẽ, ac perditi, qui in hac vita om
19 ni voluptatũ genere perfruuntur, postea in alia continuo plora
turos se esse, certò sciant. O vtinam hæc omnia nobis ante ocu-
los assidue obuersarentur: profectò in cordibus nostris cœlitus
ac diuinitus operarentur. Omnis cõsummationis vidi finẽ, latũ *Psal. 118.*
mandatum tuũ nimis, protulit S. ac Regius Propheta. Ratio, ob
quã vita sancta, iustaque viuendi ratio nobis aspera, angusta, &
insipida videtur, est, quia gloriã, quã consequuturi sumus, & vi
tam ex qua nobis omnino cedendum est ac iudicium & tormẽ-
ta, quæ impios manent, non contemplamur. Nam si hæc paulò
altius animo euolueremus, omnia nobis facillima atq; amplissi-
ma apparerẽt. Ideò S. Dauid ait: Latũ mãdatũ tuũ nimis: hoc est
lex tua lata, suauis, & facillima mihi est, quoniã omniũ finibiliũ

vidi, ideſt, cõtemplatus ſum finem. O impie ſcelerator, ſi hæc ẽ accurate attẽderes, maximè ſi ex omnibus finibilibus humanã vitã celerius finẽ habiturã eſſe animaduerteres, nõ tibi tã aſpera & anguſta pijſsimi Dei lex ſancta videretur. Si parieti domus alicuius clauis affixa papyrus ampla eſt, in qua totus mũdus depictus exiſtit, ibi Galliã, Hiſpaniam, Luſitaniam, Italiam atque aliaregnã, prouincias, vrbes, maria, & regiones aſpicies, tandẽ imaginẽ totius mũdi ibi intueberis: ſed porro ea omnia papyrus & atramentũ ſunt: in quæ ſi gutta aquæ ſtillat, ſtatim papyrus ip ſa rũpitur, atramentũ verò diluitur & facillime deletur. Cor ho minis vanis deſiderijs, & cupiditatibus affectũ, eſt quædã papy- rus depicta, & quẽdã, vt aiunt, mappa mũdi, in qua quãplurima ventorũ caſtella, ac turres, ideſt, ingẽtia deſideria, vrbes, prouin cias, ac totius mũdi regna poſsidendi depicta ſunt. Verũ hæc tã dẽ papyrus & atramẽtum ſunt, hoc eſt, vana, caduca, & tranſito ria, in quæ ſi gutta aquę incidit, ſi febris aut ægritudo, vel caſus aliquis eueniat diſrũpitur papyrus, ac deniq; morte fundit⁹ euer titur. O chariſsimi fratres, quo iure Propheta Dauid illud pſalle re potuit: ſcilicet: Domine in ciuitate tua imaginẽ eorum ad nihi lum rediges. Ac ſi diceret: Domine ex cœleſti ciuitate tua in qua es imagines, quas impij incordibus ſuis delineant in terris, ad nihilum rediges, oſtẽdeſq; alijs hominibus ea omnia nõ ſolida & ſtabilia, ſed corruptibilem ac vanam eſſe imaginem, quæ in momento peribit, & in æterna ſupplicia deueniet.

Similes.

Pſal. 72.

21

Cum auarus ille diues à Patriarcha Abraham guttam aquæ petebat, cũ eſſet in tormẽtis, ait S. Euangeliſta Lucas: Reſpõdit ei Abraham: Fili recordare, quia recepiſti bona in vita tua, & Lazarus ſimiliter mala, nunc autem hic cõſolatur, tu verò cruciaris. Vbi bona diuitis epulonis, & mala ſanctiſsimi Lazari finem habuiſſe, apertiſsimè conſtat. Omnia ſimul cum vita quæ licet diuturna eſſet breuiſsima tamẽ iudicanda, perierunt. Nũc autem hic conſolatur, tu vero cruciaris. At menſura huius, nunc qualis eſt? Quali, obſecro menſura diuitis tormenta & ſanctiſsi- mi Lazari gaudia, conſolationeſque nunc proprie metiemur? Ea relictis omnibus æterni & immenſi Dei vita metiamur. O ni- mis infælix ac miſerrime diues, tua bona menſura vitæ, quæ tã dem metam habuit, fuerunt metita: tormentorum verò, quibus nunc magnopere cruciaris menſura, ipſius Dei incomprehen- ſibilis

Luc. 61.

22

ſibilis vita æterna eſt. Igitur dilectiſsimi fratres, ſi corda veſtra adeò dura & indomita eſſe intelligitis, vt à dulciſsimi Ieſu Chri ſti ſermone, & ſuauitate non emolliantur, & quidquid veſtris au ribus inculcatur, eſt, vt aiunt, gelidum ferrum percutere, ſaltim Gehennæ ignibus, nè perenniter ab illis comburamini, calorem concipite. Vos vero iuſti in medio lacrymarum veſtrarum con ſolamini: nam ſumma veritas ſuis nunc amicis ait: Iterum vide- bo vos, & gaudebit cor veſtrũ, & gaudiũ veſtrũ nemo tollet à vo bis. Notanter inquit, gaudebit cor veſtrum: ſola enim diuina cõ ſolatio intima cordis iuſtorum, ideſt, interiora mentis pertingit. Addit etiam: gaudium hoc nemo tollet à vobis. O beatiſsimam vitam, ò ſtatum fæliciſsimũ, ò ſecuriſsimam beatitudinẽ, ò æter nam voluptatem, & gaudium immenſum. Quando Domine fę liciſsima erit hora illa, qua mens mea dulcia verba: Intra in gan- diũ Dñi tui, audiet? Gaudiũ huius mundi leuiſsimis quibuſque rebus perit: quoniam ſicut corporalia, quę ex diuerſis rebus ſunt compoſita, perpetua eſſe non poſſunt. quia in ſe ipſis ſuæ corrup tionis cauſam, ſcilicet, contrariorũ diuerſitatẽ habent: ita hu- ius mundi gaudia, quia multis calamitatibus commiſcẽtur, ac ſe cũ cauſam ſui finis afferunt, diu permanere non poſſunt. Quod quidẽ ſapientiſsimus Salomon affirmat dicens: Riſus dolore mi ſcebitur. Eſt enim gaudiũ, velut ignis, qui ſi ſtupæ applicetur, ſtatim extinguitur, & cõſumitur: ſi verò rebus duris & materiæ denſæ, vt ferro atq; alijs huiuſmodi coniungatur, plus durat, ac non tam facile extinguitur. Sic voluptas, quæ ex caducis huius vitæ rebus capitur, eſt tanquam ignis ſtupę applicatus. Ea enim, quæ hic lętitiam afferre ſolent, vt ſunt carnalia, epulæ, honores, dignitates, & vltiones, pereunt quam breuiſsime. Atque ita S. Iob gaudium hypocritæ ad inſtar puncti: at verò gaudiũ, quod ex rebus diuinis concipitur, ſicuti illæ æternæ ſunt, ita in cœlo in æternum per manebit. Ideò Dominus ait: *Gaudium veſtrum ne mo tollet à vobis.*

23

24

Similes.

Prouer. 14.

Similia.

Iob. 20.

Relinquamus ergo fratres vana huius miſerrimæ vitæ gau- dia, ploremuſque, atque labores nunc patiamur, vt poſteà hila- res & ridentes perfruamur iugiter æterna gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

DOMI-

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINICA IIII.

Post Pascha

CONCIO PRIMA.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

Luc. 12. CVm Christus Redēptor noster, teste sancto Euāgelista Luca, de sacratissima morte sua ageret, inquit: Baptismo habeo baptizari: & quomodo coarctor vsque dū perficiatur. Quibus verbis vehementissimum pro hominibus moriendi desideriū aperte nobis ostendit. Aduertite, quæso, attētissime verba ista: Quomodo coarctor vsque dū perficiatur. Hoc est: Tanto desiderio moriendi pro vobis, *Y de bañarme en mi propria sangre*, Ardeo, & inflammor vt mihi ipsi prę nimia cupiditate huius mortis videar velle disrumpi, & euiscerari. Qua cupiditate inflammatus teterrimo Iudæ dixit: Quod facis, fac citius. Quod etiā significauit, cū protulit: Desiderio desideraui, hoc pascha manducare vobiscū antequam patiar. Hæc est illa diuina sponsæ exaggeratio, quæ sic ait: Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua in die desponsationis illius, & in die lætitiæ cordis eius. Diem mortis diuini sponsi diem lætitiæ cordis illius sponsa nuncupat: nō enim nobilissimus aliquis adolescens, licet amore æstuaret, virginem quam diu ardenter adamauit, sponsam habere, tantum sitiuit, quantum dulcissimi Iesus sanctissimum pectus pro filijs Adami vitam offerendi desiderio exardebat. Atque ita cùm ex proposito Regius Propheta in psalmo, qui incipit: Deus Deus meus respice in me, de crudelissima morte, & opprobrijs filij Dei ageret, Spiritus sanctus titulum illius psalmi pro susceptione matutina, ideſt, pro ijs, quæ tempore matutino Christus, pro nobis susceptt, apponi voluit. Sed ò diuine Spiritus, cū Christus Redēptor noster meridie cruci affixus fuerit & in eavsq; ad vesperā quādo animā æterno patri reddidit, steterit, quare dicis, pro susceptione matutina? O admirabile mysteriū ò profundū sacramētū. Quāuis Dñs vespertino tēpore in cruce mortuꝰ est, tamē qa in instāti suæ cōceptionis ante lucem ad pa-

Ioan. 13. Luc. 22.

Cant. 3.

Simile.

Psal. 20.

4 ad patiendum pro nobis surrexit, & tam multos labores libenter susceptt, ideò inquit: Pro susceptione matutina, vt insinuaret se instar surgentis ante lucem ad consequendum id, quod vehementer cupit, matutino tempore ad crudelissima tolerandatormenta surrexisse. Hinc deducitur singularis intellectus ad illa verba Canticorum, scilicet: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Sed prius notandum est, angelicum Doctorem D. Thomam pro comperto habere, idque probare, tum sanctorum patrum testimonijs, tum etiam rationibus tanto viro dignis, sacram scripturam sub vna litera plures posse comprehendere literales sensus. Ac circa hunc locum ità se res habet: cui inter alios hic communiter assignatur, scilicet, sponsam ab sponso fuisse edoctam, vt charitatem ordinaret. Al-

5 ter verò sensus literalis etiam est, videlicet: Introduxit me Dominus in intima cordis, ac viscerum suorum: & ordinauit in me charitatem, ideſt, omnis charitas sua atq; amor in me retulit, & direxit. O verba dulcissima, & omni suauitate referta: vbi tam lapideum cor inuenietur, quod illis nō emolliatur? Adeòne Deus hominem magnificauit, vt in ipsum cum sit vilis & abiectus vermis, sui diuini amoris torrentem dirigi & ordinari sacra pagina testetur? Atque hic amor adeò ipsum Deum ad moriendū pro hominibus inflammauit, vt eisdem verbis, quibus dæmonem, cum ab ipso petiuit latriç adorationem, à se expulit, eiusdē prorsus Apostolorum principem Diuum Petrum, quia ei, nè pateretur dicebat, vehementissime atque acerrime reprehendit. Nā

6 diabolo dixit: Vade Sathana. At verò B. Petrum, quoniam naturali quadam amoris propensione ipsi de morte sua agenti dixerat: Absit à te Domine non erit tibi hoc, grauiter increpando sic allocutus est: Vade post me Satana, scandalum es mihi, quia non sapis ea, quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum.

Cant. 2.

D. Thom. 1. p. q. 1. articu. 10.

Matth. 4.

Mat. 16.

Hæc omnia, de quibus hactenus, ex sacra hodierna Euangelij lectione, quæ etiam pars est illius ineffabilis sermonis, quē summus mundi prædicator ad suos sacros discipulos post vltimam cœnam habuit, apertissime confirmantur. Vbi Christus Dominus de sacratissima morte sua agens sic ait: *Vado ad eum, qui misit me.* Hoc verbo, vado, amorem, quo se morti obtulit, designauit, ac si diceret. Non vi ire cogor, sed sponte mea me ipsum morti trado. Cum munus aliquod accipimus, non tantum quod no-

Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bis donatur, quantum voluntatem, qua offertur, attendimus. 7
Quod si res, quantumuis minima, nobis oblata magni ęstiman
da est, quia singularem offerētis præ se fert amorem, quanto ma
gis res magna, si vehementi amore offertur, magni facienda est?
Quocirca siquidem immensi Dei filius pro nobis vitam suam,
quæ omnium hominum vita preciosior est, incredibili amore
donauit, beneficium & simul amorem, quo illud in nos contu
lit, magni pendere & facere debemus. Fælix ille nimium, qui
hac in reducem hunc diuinum imitari conatur: & nimium fæ-
lix ille qui vere potest dicere: Vado, hoc est, libenter morti me
offero. Nam mortem perhorrescere deprauatę conscientiæ sig-
num est.

Simile. Si in carcerem ingrederis, multos ibi sine vinculis deambulā
tes videbis, at si interrogas, an inde exire velint, id sibi iam diu 8
in animo esse respondebunt. Si vero interius progrederis, alios
compedibus & catenis deuinctos in tetro & obscuro ergastulo
inuenies, qui rogati, vtrum ex illo miserabili & infælici loco
egredi velint, si, se nolle, responsum tibi præberent, nonnè eis
diceres: Adeo hæc miserrima vita vobis tanto ferri pōdere one
ratis placet? Illi vero, Minime, inquiunt, nobis placet, imo vehe
mēter displicet, sed præ grauitate criminum nostrorū nos mor-
tis supplicio, si ab hoc tenebricoso carcere educimur, damnan
dos esse certo scimus. Inter iustos & sceleratos hoc discrimē ver
satur, quod illi continuo ab infælici mundi carcere exire percu
piunt & cum Rege Dauid semper dicunt: Quemadmodum de
Psal. 41. siderat ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te
Deus. Sitiuit anima mea, &c. Cum enim viuā spem habeant, se 9
postquam è corporis ergastulis soluti fuerint, filiorum Dei li-
bertatem esse cōsequuturos: perpetuò eam anhelantes desi-
derant. Impij verò, quanuis in culpæ ergastulo inclusi, scelerū
suorum multitudine ligati, & conscientiæ angoribus, atque
amaritudinibus pleni sunt, miserrimam illam vitam relinque-
re nolunt, nam cum eam deseruerint, se in crudelissimam tor
mentorum inferni furcam ituros esse, timore maximo percu-
D. August. tiuntur. D. Augustinus commodissimū huius rei nobis exem-
plum affert. Ait nanque probos & improbos cum morte, sicut
duas vxores viros suos absentes multo tempore expectantes, se
Simile. habere. Quarum altera cum semper pudice & castè vixerit, &
quam

10 quandiu maritus abfuit, sedula cura filios, qui sibi remanserāt,
procreauit, omnibus vitæ suæ exemplar fuit, ac continuo affli-
cta & gemebunda lacrymata est, tota in viri sui reditu desiderio
suspensa nullū diem fæliciorem putat, quā quo redeuntē virum
(siquidem aduentus eius meta & finis laborum suorum futurus
est) domi suæ amantissimè excipiat. At verò quæ adultera est,
vt pote quæ pudore amisso thori fidem absenti viro violauit,
cū de ipsius reditu cogitat, ingētes in pectore suo æstus sustinet:
& cū nauis virū redditura ad portum appellere nuntiatur, cura,
solicitudine, ac metu angitur, quoniam vita se priuandam esse à
coniuge suo pertimescit. Hac igitur imagine piorum & scelera-
torū mentes vtcūque poteritis inspicere. Illi morte, quoniam
11 eos tetigerit, laborū suorum præmium adepturos se esse sperāt, *Similia.*
lætitia perfunduntur inenarrabili: hi autem, quoniam propter
nefaria scelera à se commissa pœnam crudelissimā perhorre-
scunt, à morte abhorrent. Denique iustis nō aliter mors gratis-
sima, quā illi, qui post longū & laborioſum iter in domum cha-
rissimi patris, ac matris, & fratrum suorum iucunde & hilarè re-
cipitur: vel illi, qui post longam nauigationem, sæuissimasque
ac procellosas tēpestates peroptatum securissimūque portum
tenet: vel agricolę, qui post diuturnos hyemis labores messis tē
pore vberrimos fructus percipit: vel militi, qui post crudelissi-
mum ac periculosissimum bellum tandem victoria reportata
captaque præda spolia diuidit abundantissima. Multo igitur
his omnibus iustus ac pius vir morte detentus maiorē capiet ani
mo lætitiæ voluptatem. Quando propter aliquod peccatum ali *Simile.*
12 cui pœnitentia imponitur, vt magni ponderis ferri massam, vel
graue crucē die veneris sancto in humeris omnes ecclesias per
agrando portet, postquam pœnitentiam adimpleuit, qua ani-
mi lætitia & alacritate domum reuertitur? Profectò liber à tan-
to onere nō poterit nō magna affici iucūditate. Mēs nostra cor
pus hoc mille ferri massis grauius secū affert, qa (vt in sapiētia di *Sapient. 9.*
citur) corpus, quod corrūpitur, aggrauat animam: atque huius
pœnitentiæ labore ob primi parentis peccatum (nisi enim pec-
catores essemus, corpus nos suo pōdere grauaret) totū vitæ cur
sum peragit. Siquidem autem huius pœnitentiæ explementū
est ipsa mors, qua à tam graui mole, & quæ menti nostræ pec-
candi est maxima occasio, liberamur: meritò atque optimo
iure

iure eam ingenti studio desiderare, & cum ad ipsam peruenimus 13
magnopere exultare debemus. Satis hoc electionis vas D. Pau
Rom. 7. lus intelligebat, cum postquam dixit: Video aliam legem in mē
bris meis repugnantem legi mentis meæ & captiuantē me in le
gepeccati, ab intimo corde suspiria trahens addidit: Infælix ho
mo, quis me liberabit de corpore mortis huius? idest, de hoc
mortali corpore. Hoc etiam confirmat Spiritus sanctus, dū ait:
Eccl. 1. Timenti Dominum bene erit, & in diebus consolationis illius
benedicetur. Diem consolationis iusti diem mortis eius appel-
lat. Quanuis enim aliqui malitia adducti eum, dum vixit, verbis
læserint, omnes tamen mortis die ipsum bene precantur, eiusq;
virtutum ac rectè factorum sunt præcones.

Vado ad eum, qui misit me, & nemo ex vobis interrogat me, Quo va-
dis? Sed quia hæc loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum. Ni- 14
mia tristitia quenquā animo cadere facit, qua nec manus ad ope
randum, nec lingua ad loquendum, quod oportet, sunt aptæ. Iis,
Amos. 8. quos tristitia occupat, illud Prophetæ Amos mystice euenire,
possumus dicere. Occidat inquit Propheta Sol meridie, & tene
brescere faciam terram in die luminis.

Simile. Si quis cùm ruri operam daret, videret solem, qui erat in me-
ridie, occidere, & diem ita obtenebrescere, vt stellæ clarissimæ
in cœlo apparerent, non ne obtupesceret, & præ admiratione
ita animum despondêret: vt vlterius ad laborandum progredi
non posset? Sic tristitia nimia homines pusillanimes, cum labor
aliquis eis aduenit, opprimit. Impleuerat tristia cor Apostolo
rum, eò quod Dominus ille, propter quem ipsi omnia, quæ pos
sidebant, iā reliquerant, eos tantis laboribus oppressos deserere 15
volebat, vt id, quod paulò ante dixerat, scilicet: Venit hora, vt
omnis, qui interficit vos, arbitretur, obsequium se præstare Deo
iam adimpleri eis videretur. Existimabant namque se, dùm cū
illo essent, omnes labores facillime superaturos: si verò soli ma-
nerent & tantis calamitatibus immersi, hoc eis ingentis tristitiæ
causam esse futurā, qua turbati eū non interrogabāt, quò vadis?

Sed ego veritatem dico vobis. Idest. Quanuis intelligo, hæc vo-
bis tristitiam & mœrorem allatura esse, non ideò veritatem silē
tio prætereo. O cœlestem ac diuinam doctrinam, qua supernus
magister nos docet veritatem, licet sciamus eam odium esse pa-
tituram, semper fratribus nostris, cum opus fuerit, dicendā esse.

Mel

16 Mel quanuis dulce, cum tamen vulneribus adhibetur, dolorem Simile.
facit: ita veritas licèt quid excellens & eximium sit, iniquos ta
men sceleribus vulneratos vexat. O quam multis illud prophe-
tæ Isaiæ exprobrare possumus, scilicet: Filij mendaces, filij nolen
tes audire legem Dei, qui dicunt videntibus, idest, prophetis: Isai. 54.
Nolite videre, loquimini nobis placentia. O miseri concionato
res, qui absque spiritus feruore curam popularem captantes, &
inanis gloriæ cupidi placentia humano gustui prædicant. Quā
tum autem hoc nefas sit, ex eo patet, quoniam Deus ob illud gra
uissime conqueritur dicens: Stupor & mirabilia facta sunt in ter Ierem. 5.
ra. Prophetæ prophetabant mendacium, & sacerdotes applau-
debant manibus suis, & populus dilexit talia. Quid igitur fiet
in nouissimis eius? Maximè notandum est, Deum hic stuporē
17 & mirabilia vocare prædicatores non reprehendentes, vt opor
tet, impios & sceleratos homines. Admiratione enim ac stupo-
re dignum est, velle ipsos suis humeris tam graue onus sustinere
cum Dominus per Prophetam Ezechielem dicat: Si dicēte me Ezech. 3.
ad impium: Morte morieris, non annuntiaueris ei, nec loquutus
fueris, vt auertatur à via sua impia, & viuat, ipse impius in ini-
quitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requi-
ram: Si autem tu annunciaueris impio, & ille non fuerit conuer
sus ab impietate sua, ipse quidem in impietate sua morietur, tu
autem animam tuam liberasti. Quando iustitiæ minister aliquē Simile.
in ius vocat, vt sub pœna centum numorum aureorum coram
prætore compareat, dies & hora notificationis imperij iudicis
inscribitur, nè si reus non comparuerit, qui ipsum citauit, sit in
18 culpa. Munus prædicatoris est, omnes delinquentes in Deum,
vt per pœnitentiam coram ipso compareant, conuenire: quòd
si illo fungente munere suo peccatores se in meliorem frugem
recipere noluerint, in damnationem culpæ & pœnæ vocabun-
tur. Cùm famula, aut ancilla per fenestram aquam mittit, si voci Simile.
ferando prætereuntes moneat, vt auertantur, dicens: *Agua va*,
Posteà licèt aliquis madefiat, ipsa ab omni culpa immunis est.
Sic concionatores proclamantes, atque dicentes: *Ea peccadores,*
Agua va infierno va, fuego va, muerte eterna va, mirad no os mojeys, mi-
mirad lo que os cumple: Si nolueritis vosipsos corrigere & in melio
rem viuendi modum recipere, vestra erit culpa & pœna, nos
munere nostro fungimur, & de ijs vos admonendo culpæ exper

Dom. G tes

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes esse iudicabimur. Deũ igitur omnipotentem, vos, Domini prælati & concionatores, deprecamini, vt corda vestra charitatis numine dignetur implere, quo totius Rei publicę Christianę mala, perinde ac si vestra essent, doleatis: sicut S. Isaias faciebat. Apud quẽ vbi nos legimus: Elõgatũ est iudiciũ à vobis, & non apprehẽdet vos iustitia, alia trãslatio habet: Elongatũ est iudiciũ à nobis, & nõ apprehendet nos iustitia. Et sic est in paraphrasi Chaldaica, quã S. Hieronymus sequitur. Vbi populi iniquitates sanctus Propheta suas appellat. Nam qui scelera cõmunia, vt propria sentit, ea spiritus feruore, & efficaciter reprehendet: discrimẽ enim magnũ versatur inter sermones hoc aut illo modo prolatos. Cùm aliquis de vulnere sibi illato litẽ exercere contẽdit, patronũ suũ de rixa & cõtẽtione admonet, ipse verò propter cõmodũ, quod ex lite se reportaturũ expectat, rem coram iudice licet plenè lentè tamen & desidiosè narrat, *Como cosa q̃ le duele poco*. Iudex autem rem apertiùs volens intelligere, ipsum, qui percussus est, interrogat: qui omnia, vt euenerant, magna cũ efficacia & animi sui dolore commemorat. Inter eũ, qui propter lucrũ humanũ prædicat, & illũ, qui charitate commotus concionatur, hoc interest, quod ille sicut proximorum mala non sentit sic tepide ac frigide loquitur. Sauciatus verò diuino amore & fratrum suorum zelo tãto feruore & animi cõtentione verba facit vt viscera ac vitam relinquere velle videatur. Igitur, charissimi fratres, à Deo summis precibus contendite, vt vos ab huiusmodi prædicatoribus doceri, & ab his prælatis gubernari cõcedat. Interim tamen vos admonitos esse volo, vt, quod omnibus prædicatur, vnusquisque sibi id prædicari existimet.

Isaiæ. 59. 9

Simile. 20

21

Cum S. Moyses Hebræo populo persuadere vellet, vt immẽso Deo & pijssimo Domino obtemperaret, eos sic allocutus est: Memẽtote, quæ fecerit Dominus Deus vester Mariæ in via, cũ egrederemini de AEgypto. Vbi alia trãslatio simul & cõtextus Græcus, & paraphrasis Chaldaica sic habent: Memento quæ fecerit Dominus Deus tuus Mariæ. Vbi admonitio illa, qua omnes, vt Deo seruirẽt, admonebãtur, singulis & vnicuiq; eorũ data esse, significatur: Inter corporalẽ cibũ & spiritualẽ præteralia hoc vnũ singulare discrimẽ est, scilicet, ex illo vnusquisq; id, q̃ melius in mensa apponitur, sumere semper curat, ex hoc verò sibi proximiori elargiri gaudet. Cũ inter cõuiuas epulãdo gallina scindi-

Deut. 24.

Simile.

22 scinditur, quod melius est, tibi apponi exoptas: cũ verò cõciona-
tor vitiũ aliquod increpat, hoc, inquis, alijs & nõ mihi dicitur,
cũ tu ipse de illo magis, quã quilibet alius carpi opus habeas. Hu
iusmodi ergò hominibus id, quod Eliseus Propheta duci cuidã
exprobrauit, dici potest, scilicet: Videbis oculis tuis, & inde nõ 4. Reg. 7.
comedes. ¶ Ait vlterius Dominus. *Expedit vobis vt ego vadam, si enim nõ abiero, Paracletus nõ veniet ad vos: si autẽ abiero, mittã eũ ad vos.* Proponit eis pijssimus Saluator efficacẽ hanc rationẽ, qua eorũ nimia tristitia leuaretur. O immẽsa bonitas ac summa innocẽtia, Christe Redẽptor noster. Tu nè peccatũ mortale es, vt cũ Spiritu sancto simul esse nõ possis? Aut forsan cum eo rixatus es, vel bellum aliquod gessisti, quia dicis: Nisi ego abiero, Paracletus nõ veniet ad vos? Minime profecto ita à pio viro & Christiana
23 fide munito existimandũ est: quoniã sacratissima Christi Redẽptoris nostri anima Spiritus sancti ineffabilibus donis continuò repleta fuit. Sed sciendũ est vobis, eũ non solũ Redemptorem, verũ etiam humani generis Reparatorem fuisse: non solum morte sua sanctissima nos voluit redimere, sed etiam vita sua, vt viuere oportebat, nos docere dignatus est. Inter alia, quæ vniuersum mundũ sceleribus infectũ habent, hoc vnum est, quia, scilicet, nemo ad sui status normam reduci & conformari contendit. Faber nanque, & quicunq; infimus & abiectus homo instar opulentissimi mercatoris sumptus facit: mercator, vt nobilissimus comes: comes verò, vt potentissimus imperator: atq; his super fluis sumptibus omnes profane viuũt, & ære alieno deuincti atque oppressi fere dissipantur. Moabitas Deus huius criminis, te
24 ste Propheta Isaia, reos agit dicens: Audiuimus superbiã Moab: Isai. 16.
superbus est valde, superbia eius & arrogantia eius plusquã fortitudo eius. Et per S. Ieremiã eosdẽ sic accusat: Quia plus fecit, Ierem. 44.
quã potuit, idcirco perierũt. Væ, væ, & millies væ tibi ò Hispania. Si Deus tã seuere propter hoc scelus degẽtibus supplicium sumpsit, quid de te, quæ doctrinæ lacte sancti Euangelij edocta tot quotidie huiusmodi crimina cõmittis? Hoc Christus Redẽptor noster suo sanctissimo exẽplo in meliorẽ formã voluit redigere: nã vitã suã cũ viuẽdi statu metit⁹ est. Cũ enim hæc dicebat, mortalis erat & passibilis, ac sequẽti die cruci inter duos latrones erat affigẽdus. Mittere verò Spiritũ sanctũ supernũ & diuinũ opus erat, ad quod licet tũc potestatẽ haberet, tamen, vt se

Universidad de Deusto
Biblioteca

mortali statui, quem tunc sustinebat, conformaret, noluit tantum opus tam q; magnificum operari, quousque sanctissimum eius corpus glorificaretur. Atque hæc ratio nimis literalis est. Ioan. 7. Ait enim D. Ioannes: Spiritus sanctus nondum erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus. Altera verò & non contemnenda ratio est, quoniam Christus Saluator noster tāquam Spiritus sancti erat. Accedit in hanc vrbem regis metator, vulgo, *Aposentador*, domumq; egregiam principi occupandam insterni & parari iubet: at dum domus possessor partem ipsius sibi & familiæ suæ habitandam precibus contēdat, metator non assentitur. Simile. Cui rursus ille, qui domum habitat: Saltem, inquit, arcas istas in angulo, obsecro, esse permitte. Cui ille: Nec hoc consentiam: omnia foras mittēda sunt, nec quid quam intus remanebit: quia à tanto principe, totam domūlicet amplissimā occupari necessarium est. Ita Christus Redemptor noster in sacrorum discipulorum cordibus Spiritum sanctum paracletum habitari volens eos omnibus, quæ carnem, & sanguinem sapiunt, priuare & spoliare conatus est, quoniam tanto hospiti venturo totum integrū domicilium occupandū erat. Amor, quo sacri discipuli sanctissimam Redemptoris nostri humanitatem prosequebantur, aliquo modo carnalis erat, & diuinus reparator illum nimis spiritualem, purissimum, totum cœlestem, & omnis carnalis affectionis expertem esse cupiebat: hic enim amor erat impedimēto, quo minus Spiritus sanctus ea plenitudine, qua postea venit, in discipulorum corda descenderet. Hic mihi verba, fratres charissimi, desunt, quibus rem hanc, sicut oportet, sentire perpendere & amplificare possim. O cœlestes Seraphin diuino amore inflammati, quis spiritus vestri aliquo modo particeps esse posset vt sicut oportet hoc sciret exaggerare? Si amor quo sacri discipuli sanctissimam Christi humanitatem diligebant, Spiritus sancti aduentum impediebat, quid effrenata voluptas carnis, & impudicus amor, quo ad inuicē vos alterutrū amatis efficiet? Qualiter Spiritus sanctus in animā draconibus plenā, belluarū stabulum effectam, & obscænæ lutulentorū suū haræ similē aduenieț? Quod si Spiritus sanctus in ea nō habitat, à Sathana possidendā esse sequitur. Nullo autē remedio aptiori supernus magister ad resecandum effrænatum illum discipulorum amorem vti voluit, quam ab eorum conspectibus abesse, eosq; in sancto oratio-

nis.

28 nis exercitio perseuerantes relinquere: eō enim in cœlū ascēdēte (vt in actibus Apostolorū legitur) omnes vnanimiter persistebant. Ecce igitur fratres opportunum remedium, & singulare antidotū, quo humanas affectiones à cordibus vestris euellere ac funditus auertere possitis, scilicet, absentes ab ijs, quorū amore ardetis, totos vos orationis studio & alijs sanctis exercitijs tradere: absentia enim & orationis exercitiū ijs ægritudinibus efficacissima sunt medicamenta. Facit ad hoc notabile sponsæ dictū, videlicet: Filij matris meæ pugnauerūt contra me, posuerūt me custodē in vineis. Ideſt, Fratres mei bellū mihi intulerūt, vt affectionē, qua æstuabā, à me auerterent. Nullū autē melius remediū ad hoc inuenerūt, quā me à pastoribus separare, & me custodē in vineis efficere. Quæ obsecro, sunt viæ, quibus mens in 29 perditionis profundū deuenit? Nō nē cōuersatio atq; otiū? Plane quidem. Deus optimus maximus nos ab illis auertat: vnum quodq; enim eorū quemlibet, licet virtutis studiosus sit, euerte repotens est. Loquēs B. Iob de diabolo ait: Halitus eius prunas ardere facit. Idē de anhelitu fœminæ Ecclesiasticus inquit, Colloquiū eius quasi ignis exardescit: quod etiā de homine dicendum est. B. Gregorius narrat, quendā eremitā virū sanctitate florentem in AEgypti regione virginem quandā Ethnicam ad fidem catholicam adduxisse: quæ in rebus fidei instructa, & sacro baptismatis fonte à sancto viro abluta in cubiculo inclusa est: vbi ad tantæ perfectionis gradum peruenit, vt quotidie angelorum cantus melodiamq; audiret. Cum verò diuinas laudes & officium de more recitabat, angeli cum ea suauissime concine 30 obant: ac tandē (quod summum est) Christus redemptor noster eam sæpissime inuisebat, & ingenti pietate sua frequentissime solabatur: quæ omnia sæpenumero spiritualis eius pater proprijs auribus audiebat. Verum, quia virgo hæc cauta nō fuit nec prouida, imò cuiusdam viri colloquia susceþit, ideò (dæmone instigāte) ab eo ita solicitata est, vt si mul cū nefario stupratore clausuram violauerit, sancto viro eam cum angelis canentem existimante. Quæ in tantam animæ suæ stragē deuenit, vt in publico lupanari turpissimo sui corporis quæstu vitam egerit. Ex quo plane videbitis exitum eorum, qui otiosis conuersationibus dæmoni aditus patefaciunt. Quanuis postea illius sanctissimi viri industriaf œmina hæc in Deum conuersa suorum sce-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lerum pœnitentiam egit. Orem nimis stupendam, & omni ad- 31
miratione dignam. Quis paucam securitatem, in qua etiam viri
iusti in hoc sæculo viuunt, attendens totis artubus non contre-
miscit? Otium verò multorũ etiam malorum aditus est ampliss-
Ezech. 16. simus. Atq; ita inter ea, (vt S. Ezechiel inquit) quibus Sodomi-
tæ in incredibiles abominationes inciderunt, otium fuisse affir-
mat dicens: Hæc fuit iniquitas, ideſt causa iniquitatis, sororis tuę
Sodomæ, abundantia & otium. Qua propter siquidem otiũ &
nimia conuersatio viæ sunt, quibus mens euertitur & deprauatur,
remedia contraria, scilicet, exercitium & absentia adhibenda
sunt. Fugite eorum præsentiam, quorum amore incensi estis
& otium odite, atq; ita vestris malis facillimum poteritis reme-
Prouer. 31. dium inuenire. Salomom in Prouerbijs inquit: Mulierem for-
tem quis inueniet? Procul & in vltimis finibus pretium eius. Et
paulò inferius addit: Manum suam misit ad fortia & digiti eius
apprehenderunt fusum. Orem mirabilem. Videte qualiter post
quam illius mulieris fortitudinem sapientissimus vir amplifica-
uit eam fortem fuisse ait, quia colum & fusum apprehenderunt
manus eius. Nunquid fortitudo id vocatur? Imo cùm volumus
aliquem deridere, eo quod ignauus sit, dicere solemus: O egre-
gium virum. Afferte colum & fusum, vt neat, & fila torqueat.
At verò hic mulier hæc cum de fortitudine laudatur, fusum di-
gitis apprehendisse dicitur. Quis dubitat eleganter, proprie cõ
cinne vt pote ab Spiritu sancto fuisse dictum? Nam id, in quo
plęrumq; fœminæ se solent exercere, est nendo, texendo, &
acu depingendo: quæ opera, licet mulier diues sit & nobilis, nũ
quam parui pendere, quin potius magni facere debet. Igitur cũ 33
in præsentiarũ quæritur, quæ erit mulier contra dæmonis insi-
dias fortissima, & cuius dextera quam plurimas comparauit vi
ctorias, respondetur: Non illa profectò erit, quæ otiosa, iners,
Que esta mano sobre mano, Ac fenestrarum amica est: sed illa, cuius
digiti apprehenderunt fusum, illa inquam, quæ in sanctis exerci
tijs & bonis operibus continuo occupatur. Quod inferius expli
cans addit, panẽ otiosa non comedit. Hæc autẽ omnia de quo-
uis iusto tã viro quã fœmina intelligẽda sunt. Ideò in Cãticis ait
spõsa, fratres suos ipsam, vt ab amore & affectione, qua æstuabat
auerterent, à societate pastorũ separasse, & in vineis eam custodẽ
Cant. 1. posuisse. Et adiecit statim: Vineam meam nõ custodiui, scilicet,
antea

34 antea quando erã otiosa. Vbi aperte significatur honores, opes,
religionem, atq; alia huiusmodi posita in manibus illius, qui
inordinate diligit, & otiose viuit, facillime perdi, & iacturam
pati. Quapptер maximè oportet à nobis has animi affectiones
expellere. ¶ Cũ Patriarcha Abrahã filiũ habere maximè opta
ret, Deus votis eius satisfecit, eiq; Isaac in ipsius senectute nasci
voluit. Cumq; magna perfunderetur lætitia, in die natiuitatis
pueri aut circuncisionis festum aliquod celebratum fuisse in do-
mo Patriarchæ minimè legitur: sed in Genesi ita scriptum repe Genes. 22.
ritur: Creuit igitur puer & ablactatus est, fecitq; Abraham ma
gnum conuiuiũ in die ablactationis eius. B. Augustinus super D. August.
hunc locum quærit rationẽ, quarè S. Abrahã diẽ natiuitatis, vel sup. Gen. 22
circuncisionis filij sui solenniter non celebrauit, sed solum diem
35 ablactationis conuiuijs festiuũ esse voluit. In hoc diuina sapien
tia nobis voluit insinuare, cum Christianus homo mundi vbera
ideſt, illecebras incipit relinquere, & cùm voluptates eius ei
amarissimæ videtur, tũc in cœlo festũ solennissimum celebrari. Luc. 15.
Et hoc est quod Dominus ait: gaudium erit in cœlo super vno
peccatore pœnitẽtiam agente. ¶ *Cum venerit ille, arguet mundum
de peccato & de iustitia & de iudicio.* Hoc est, vos charissimi disci-
puli Spiritus sancti virtute suffulti mundum de his tribus repre
hẽdetis: de peccato quidẽ, quia non crediderunt in me: ex quo
infertur, infidelitatis peccatũ grauissimũ esse. Ac quemadmo-
dũ cũ nominatur Apostolus, per antonomasiã D. Paulus intelli
gitur propter eximiã sui apostolatus excellentiã: & cũ dicitur
Propheta, Regius Dauid propter singularẽ suæ prophetiæ præ
36 stantiam dignoscitur: sic cũ dicimus peccatum, propter nimiam
eius grauitatem infidelitatis scelus intelligimus, vt aperte hic
Dominus designauit: qui tantũ modò ait: Arguet mundũ de pec
cato. Quod postea explicuit dicens: De peccato quidẽ, quia nõ
crediderunt in me. Tantum (ait D. Augustinus) aliquid est ma
lum, quantum est bonũ quo priuat: sic quanta est fidei bonitas, B. August.
tantũ est malum, quod infidelitas efficit. Fides aditus est, quo in Enchiri.
omnia bonorũ genera in mentem veniũt, estq; omniũ virtutũ D. Tho. 12
ductrix rectissima. Fides erga virtutes Theologales sic se habet q. 73. ar. 9.
sicut erga morales prudẽtia. Vt enim morales virtutes absq; pru Sco. in. 2. d.
dẽtia rectum iter, quo incedendũ sit, penitus ignorant: sic absq; 37. lite. E.
fide theologales. Nullus hac excellenti virtute priuatus, quomo
do spe-

do sperandum sit ac diligẽdũ, intelligit. Ideò egregie Aposto- 37
Hebræ. 11. lus eam substantiam appellat dicens: Fides est substantia rerũ sperandarum. Substantia, idest, fundamentum: nam ablata fide totum spirituale ædificiũ corruit. Atq; ita mens, quæ fidẽ amisit, id quod B. Iob in aliud propositum affert, dicere poterit:
Iob. 30. Quasi rupto muro, & aperta ianua irruerunt super me: deperdita enim fide facillimus omnibus sceleribus patet aditus, vt apertè in intælicibus hæreticis conspicitur. Ergo charissimi fratres in tantum tamq; pernicioſum malũ incidere, sicuti, prohdolor, quam plurimi his tẽpestatibus infælicibus inciderunt, pertimescite. Cui optimũ remedium est id, quod S. Moyses Hebræis ad
Deut. 29. hibuit, dicens: Custodite ergo verba pacti huius, & impleteea, vt intelligatis vniuersa, quæ facitis. Quibus verbis S. Propheta insinuat, diuinæ legis fractionem præcipuam esse causam, qua homines mirabilia, quæ pro illis Deus operatus est, non intelligunt. Igitur omni cura & diligentia diuina præcepta obseruemus, quibus fides conseruatur, & promeretur gratia, qua consequimur gloriã, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amẽ. 38

In eadem Dominica IIII.

Post Pascha

CONCIO SECVNDA.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

VM de crudelissima morte, quam pro mortalibus subiturus erat, Christus Dominus ac Redemptor noster ageret, eam sæpenumero calicem nuncupauit, sicut cùm filijs Zebedæi dixit: Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Et D. Mar-
Matth. 20. *Marci. 10.* cus refert, cum sic eos alloquutũ fuisse? Potestis bibere calicem, quem ego bibo? Vbi differens loquendi modus maximè notandus est, in quo Spiritus sanctus significare voluit, benignissimũ Iesum non solum in cruce amarissimum passionis calicem bibisse, sed etiam in eo præclaro opere triginta tres annos consumpsisse. Illud nihilominus calicem vocat, quod S. Dauid Spiritu
Psal. 68. vidensalio nomine, scilicet, profundissimum mare nuncupauit dicens

3 dicens: Veni in altitudinẽ maris, & tempestas demersit me, infixus sum in limo profundi. Quare ergò amplissimũ mare nũc Domine calicem appellas? Profectò in hoc amoris affectum, & quanta sit eius vis & efficacia nos docuisti. Ac non cõtentus Dominus hoc nomine in sacra hodierni Euangelij lectione eandem sanctissimam passionem iter ad patrem suũ nominat. Dulcis ac *Simile.* suauis solet esse via, qua filius obediens patrem suum, quem tenerè diligit, visurus pergit: & huiusmodi itineri diuinus Saluator crudelissimam suam mortẽ comparat dicens: Vado ad eum qui misit me: quibus verbis amorem erga nos & voluntatem, qua mortẽ susceperus erat, ostendit. Quod S. Euangelista Lu- *Lucæ. 9.* cas explicuit, cùm ait: Factum est, dum complerẽtur dies assumptionis illius, & ipse firmauit faciem suam, vt iret in Hierusalem:
4 vbi robur, fortitudo, & animi prõptitudo, qua ad mortem per gebat, apertissime denotatur. Id etiam ostẽdit B. Marcus dicẽs: *Marci. 10.* Erant autem in via ascendentes Hierosolymam, & præcedebat illos Iesus. O singularem filij Dei amorem. O duriores lapidibus omnes, qui fidelissimum hunc amatorem non redamant.

S. Moyses à Deo in AEgyptum, vt Hebrçorum populũ redimeret, missus fuisse legitur. Quem, vbi lente ac demisse mãdatum hoc exequi incepit, Dominus in itinere voluit occidere. At vxor eius nomine Sephora illico acutissimam petram attu- *Exod. 4.* lit, & circuncidit filium suum, tetigitq; pedes eius, & ait: sponsus sanguinum tu mihi es, & dimisit eum, postquã dixerat, sponsus sanguinum tu mihi es ob circunciſionem. His verbis Sephora insinuauit sanguinem filij sui, quem vt virum suum à mor
5 te eriperet, effuderat, ingens beneficium fuisse, quo eum in amorem ipsius deuinxerat, & obligauerat. Ac si diceret: Duabus de causis singularem mihi amorem debes, altera quia sponsus meus es, altera verò quia sponsus sanguinis existis: quoniam vt te morte liberarem, filij mei sanguinem sparsi. Quod si mulier hæc nouum amoris gradum à coniuge suo postulabat, quia alienum sanguinem proiecerat, & alienum dolorem obtulerat pro eius vita, quod, obsecro, amoris genus merebitur ille, qui proprio sanguine ac tantis doloribus nos ab æterna morte redemit, nobisque vitam perpetuo duraturam cõsecutus est? Merito profecto atq; optimo iure quicunq; homo eum vitæ suæ libentissime debet anteponere. Omnia, quę à Deo optimo maximo be-

neficia accepimus, nos in singularem eius amorem inuitant: at 6
verò hoc (vt ait B. Apostolus) nos ipsos compellit. Charitas, in
quit, Christi vrget nos existimantes hoc, quoniã si vnus pro om
nibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnib⁹ mor
tuus est Christus, vt & qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei
qui pro ipsis mortuus est. Perpendite, quæso, diligenter verbũ
hoc, vrget, quo sanctus Apostolus docet, à nobis, nisi lapides
aut dæmones essemus, eum, qui tanta amoris vi pro omnibus vi
tam obtulit, non posse non diligi: quod quidem admirabilis est
amplificatio.

Vado ad eum, qui misit me. Fælix ille dicendus est, qui cœleste
caput Christum Dominum imitari contendens non vi sed spõ
te in mortem ducitur. Diuiti auaro summa veritas dictum fuis
Luc. 12. se ait: Stulte hac nocte repetent à te animam tuam. Hoc idem cũ 7
ctis improbis contingit, qui inuiti à Deo luce priuantur, & in
mortem rapiuntur. Beatus ille Paulus non solũ libenter se mor-
Philip. 1. ti obtulit, verum eam efficaci studio oppetiuit. Atq; ita, De side
Simile. rium, inquit, habeo dissolui, & esse cum Christo. Accipiter po
quam ardeam auem cepit, si eam rostro & vnguibus dilacerare
cõtẽdit, ab aucupe impeditur, & capitio cõtectus pedibus liga
tis in pertica collocatur: ipse tamen hirsutus pennis horrescit, &
capitiũ vnguibus auferre conatur, ac vix, dum prædæ recorda-
tur, potest quiescere. Sic Beatus Apostolus, dum illis, quæ in ra
ptu vidit, priuatus est, seque corporis capitio coopertum aspe-
xit, in hac miserabili vita positus à nemine poterat detineri, &
omnia confringere ac rumpere, vt Christum Dominum obtine
ret, velle videbatur. Nec mirum est, eum, qui talia viderat, tali 8
desiderio affectum esse. Antequam cœlorum ianua pateret,
Tobiæ. 3. Sanctus ille Tobias, sic Domino dixisse legitur. Et nunc Do
mine secundum voluntatem tuam fac mecum, & præcipe in pa
ce recipi spiritum meum: expedit enim magis mori, quam viue
re. Vbi alia translatio habet: Fac mecũ misericordiam: & sic est
etiã in translatione Syriaca. Sanctissimus hic vir nondũ ea, quæ
Diuus Paulus viderat, expertus fuerat, tamen verba illa profer-
re ausus est. Et omnes Beati Apostoli, vt in sacra pagina legitur,
Ibant gaudentes à conspectu Concilij, sicut etiam D. Aga-
Actum. 5. tha libentissimè & glorianter in carcerem pergebat, & quasi ad
epulas inuitata agonẽ suũ precibus Domino cõmẽdabat. Quod
si nos

9 si nos eo amore, quo ij sancti, Deum prosequeremur, profectò
in nobis ipse eũdem effectũ, quẽ in illis, operaretur, atq; ita mor
tẽ minime pertimesceremus. *Vado ad eum, qui misit me.* Non ait,
vadam, sed vado. Hoc idem vnusquisq; vestrũ, fratres charissimi
dicere debet: vado & non vadã. Idest, iam nũc ad mortẽ me prę
paro, nec dicere debetis, me præparabo. Contẽplamini id, quod
Eccles. 9. Ecclesiastes ait: Nescit homo finẽ suũ, sed sicut pisces capiũtur
hamo, sic homines capientur in tempore malo. Quibus horribi
libus verbis apertissime significatur quã plurimos nõ aliter im-
paratos, quã si bruta essent, à morte inueniẽdos esse, qui totã vi-
tã suam dicentes, vadã, peregerunt. Factum est (inquit sacra pa- Exod. 12.
gina) in noctis medio, percussit Dominus omne primogenitum
in terra AEgypti. Et paulò inferius: Surrexitq; Pharao nocte &
10 omnes serui eius, cunctaq; AEgyptus, & ortus est clamor mag-
nus in AEgypto. His verbis nobis ob oculos proponitur mors
peccatores huius mundi adeò obscuratos tenebris inuenire, vt
quid remedij capiãt illo postremo vitæ tẽpore penitus ignorẽt:
quod quidem eis in pœnam anteactæ negligentiæ à iusto iudi-
ce imponitur. AEgyptios, sacer hic textus ait, proclamasse qui
dẽ, sed nõ obsecrasse Dominũ. Ita plures peccatores mortis do
lore perculsi proclamant, sed Deũ in suorũ criminũ pœnã ora-
re neq; obsecrare sciunt. De Assyrijs, qui Olofernem principẽ
militiæ regis Nabuchodonosor comitabantur, in diuinis literis
sic legitur: Fugit mens & consilium eorum. Ita quam plurimis Iudith. 15.
nunc equidem in mortis articulo euenit. O immense Deus, quã
cæci modò sunt illi, qui tantis periculis, dum possunt, remediũ
11 non adhibent. Ipse Dominus nos illuminet, vt illis, dũ per tem
pus licuerit, clamantes, orantes, ac misericordiam vera pœniten
tia postulantes mederi possimus. Vado ad eum, qui misit me, &
nemo ex vobis interrogat me: Quò vadis? Paulo antea Domi
num B. Petrus interrogauerat. Domine quò vadis? & ipse re-
spondit: Quo ego vado, non potes modo me sequi, sequêris autẽ
postea. Quare ergò nũc Dominus inquit: Nemo ex vobis inter
rogat me: Quo vadis? Ad hoc respondeo, Dominum, cùm à Di
uo Petro interrogatus fuerat, respondisse, se subiturum esse mor
tem, de quo licet Apostoli nimiã tristitiã acceperunt, tamẽ nõ
tãta fuit, vt eis sensus ac vires ad interrogandũ, quo iret, omnino
deficerẽt. At post hæc addidit: Venit hora, vt omnis, qui inter-
fi cit

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuit vos, arbitretur, obsequium se præstare Deo. Quibus verbis ita animo ceciderunt, vt attoniti & stupefacti remanserint, atq; ita iam ab eo non quærebant: Quò vadis? Dicitur enim in Eccle *Eccli.* 21. siastico: Non est sensus, vbi est amaritudo. O humanā infælicitatem. Ita modò omnes tantis miserijs submersi sumus, vt iniurias & offensiones Deo illatas parum sentiamus, plurimū verò nobis facta doleamus. Quod quidem, si verè & ex animo eum dili geremus, aliter omnino esset: sed quoniam amorem, quo Deus optimus maximus nobis colendus erat, apud nosmetipsos collocamus, ideo ob minimā quamq; nobis illatā iniuriā contristamur: vnde quam plurima mala oriuntur. Nam (vt idē ait *Eccli.* 31. Ecclesiasticus) Amaritudo animæ minorās virtutē & faciēs vulnera: supple, est. Quod autem hic sit verus huius loci intellectus ex eo patet, quia diuinus magister statim adiecit: Sed quia hæc 13 loquutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrū. Nobis etiā Dominus verba hæc exprobrare potest dicēs: Nemo ex vobis interrogat me, quò vadis? A nobis enim idēmet Dñs ob crimina in eū cōmissa sæpissime abest: ac licet hoc ingēs sit malū, multò certe id nos minime sentire, ingentius est. Quā plurimi sunt, qui quāuis Deū prosperitatis tēpore in se ipsis habēt & conseruāt, tamē siquid laboriosum aut siniſtrū eis euenit, prę minima intolerātia illū amittunt. B. Apostolus ad Corinthios scribens ait: Tentatio *Corin.* 10. vos nō apprehēdat nisi humana. Vbi alia translatio, & cōtextus Græcus habet: Tētatio vos nō apprehēdit nisi humana. Vbi S. Apostolus testatur, labores nobis nō euenire nec Dñopermittente, tētationes nos apprehēdere, nisi humanas, ideſt, humanis viribꝰ diuino fauore adiutis cōformes. Et ideò statim adiūgit: Fi 14 delis autē Deus est, qui nō patietur, vos tētari supra id quod potestis. Nihilominus tamen sunt aliqui adeò fragiles & inconstātes, vt à quocumq; labore, vel tentatione deprauētur. De quorū *Psal.* 48. quolibet regius Propheta sic ait: Confitebitur tibi, cū benefeceris ei. *Simile.* Psittacus, dū ei indulges & blandiris, humanas voces, promit & personat: at si eū percutis, aut vexas, statim redit in loquelam suā, & vt auis suo more garrit. Ita hi flante fortunæ vento Deū laudibus efferunt, & de eo velut alij sancti & pij viri agūt & loquuntur: aduersa verò fortuna, ideſt labore aliquo perculsi tāquā irrationabiles psittaci, sanctorū sermones derelinquūt, & instar brutorū vitam degunt. Alij verò sunt, qui Deū in laboribus

15 bus retinent & conseruant, eumq; in voluptatibus & illecebris amittunt. Polypus suapte natura ad oram maritimam ita rupibus adhærere & se coniungere dicitur, vt difficillime ab illis extrahi aut separari valeat: si verò oleum super infundatur, statim sponte sua rupem deserit, & ab illa disiungitur: atq; ita id quod dolor & vis in eo efficere nequiuit, lenitas & suauitas effecerunt. *Simile.* Sic quamplurimis euenit, qui licet à laboribus non vincantur, quominus à Deo se auertant, tamen vt ipsum amittant, à mundi voluptatibus superantur. Si nobilis vir à rege in curiam vocatus interrogetur à præside concilij, an iniquo & tyrannico tributo velit assentiri, ipse vt nobilissimus est, se nolle, respondet. At si rursus ei obijciat: Domine vide quid ais, rege enim tuæ sententiæ conscio non poteris non cunctis priuari opibus? ipse verò 16 iterum responsum præbet, velle se potius facultates quam Deū amittere. Deniq; si ei regis imperio mortem minitetur, nisi consentiat, cōstanti animo responsionem reddit, velle se potius diuinis quam humanis iussibus obtemperare. Rex (inquit) quod voluerit, efficiat, ego tamen huic iniquo imperio non acquiescam. Hic Deo sicut polypus lapidi alligatus est, sed si oleum super infundas, hoc est, si ei voluptatem offeras quamcunq;, statim ei assentitur, & Deū ipsum facillimo negotio dimittit. Iste Deum sicut sponsa non tenebat, quæ ait: Tenui eum, nec dimittam. *Cant.* 3. Nec sicut B. Apostolus aut illi, de quibus ipse ac de se ait: *Rom.* 8. Certus sum, quod nec mors, nec vita, ideſt, nec labores, nec voluptates, nec principatus, nec virtutes, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei. At (vt diximus) nos à Deo auerti 17 ingens malum est, & hoc idem non sentire perniciosum etiā est. Sunt enim aliqui, qui postquam atrocissima commiserunt crimina, adeò hilares sunt, acsi opus aliquod egregium & maximā gloria dignum perfecissent: qui ideo non interrogant, Domine quo vadis? Patriarcha Iacob præ cæteris filium suum Beniamin chariorem habuisse legitur. Nam cum alij frumentum quærendi causa peregre proficiscerentur à conspectu patris, ipsum tristitia vel mœrore propter eorum absentiam affectum fuisse nō reperimus. Cùm verò de pueri dilecti Beniamin discessu actum est, plorauit & ingemuit, atq; (vt narrāt diuinæ literæ) dixit: Nō *Genes.* 42. descendet filius meus vobiscum, si quid ei aduersitatis acciderit in terra, ad quam pergitis, deducetis canos meos cum dolore ad inferos.

inferos. Deniq; cum victus precibus eum abire permisit, animas ab eo euulsa est, nec lacrymæ eius vllo modo poterant exiccari quousque puerum redeuntem iterum aspexit. O vtinam verè Deum diligeremus. Quod si ita esset, omnia, quæ nobis aduersa 18
euenirent, facillime toleraremus: nam sola absentia huius super ni Beniamin sanguineis lacrymis ploratu ac sentitu digna est. Dominus Iesus, vt discipulorum tristitiam leniret, eis sic ait: Expedit vobis, vt ego vadam. Discessus meus vobis commodum, mihi verò mortem crudelissimam reportat, quæ quidem etiam vobis vtilitati erit: illa namque aduentus Spiritus sancti paracleti vobis ipsis merear.

Si enim non abiero Paracletus non veniet ad vos. O immensa bonitas ac summa innocentia Christe Iesu: nunquid inter te & Spiritum sanctũ tantæ inimicitiæ sunt contractæ, vt simul esse nõ pos- 19
sitis? Sacri discipuli sanctissimũ magistrum suum, quoniam omnia, quæ requiruntur, vt quis diligatur, in eo perfectissimè concurrebant, amore nimio prosequebantur: erat enim Iesus præ filijs hominum speciosus: dulcissime colloquebatur, tesle diuino Psalmographo de eo asserente: Diffusa est gratia in labijs tuis: *Psal. 44.* erat liberalissimus, pijssimus, & ab omni superbia atq; elatione alienus. Quibus rebus nimis amabilis erat, & sancti Apostoli ita præsentia illa pulcherrima corporali capti erãt, vt amor ille Spiritus sancti aduentũ in eos impediret. Ideò inquit, *Nisi ego abiero Paracletus non veniet ad vos.* Mater, quæ filium nutrit, cum sentit *Simile.* lac infanti non sufficere, ei potiorem cibum, scilicet, carnem erogare conatur: vt autem hoc efficiat, puerum ablactare studet. Nunquid lac carni contrarium est? Minime profecto: sed si puer 20
illud degustat, eius dulcedine ita capietur, vt carnibus vesci nequeat, & ideo ablactatur, vt illius saporem oblitus cibum potiorẽ libẽter manducet. Sic filius Dei, quoniã sacrosanctam humanitatẽ suam, vt discipulos beatos efficeret, solam minimè sufficere videbat, eos ablactare contendit. Non quod sanctissima Christi humanitas & Spiritus sanctus cõtrarij sint: illa enim diuino spiritu cõtinuo plena extitit: sed quia illius cõuersationis dulcedine adeo absorpti erãt discipuli, vt in ea omnẽ fere amorẽ suũ collocarent. At si Dominus ab eis discederet, eius absentia obliuionis causa esset, quo facto ad recipiendũ cibũ potiorem, videlicet Spiritum sanctum diligentius sese disponerent. O ineffabilem

Dei

21 Dei charitatẽ, qui tot artes tamq; exquisitas rationes, vt suos perfectiores reddat, cõtinuo quærit. Plærunq; enim illo, quod nimis diligimus, vt solum ipsum diligamus, nos priuat: sicut Patriarchæ Abrahæ fecisse legitur, quẽ dilecta vxore Agar ac filio eius Ismaele orbauit ei imperãs, vt ancillam & filiũ eius domo eijceret. Quod sanctus Patriarcha adeo moleste tulit vt sacer ibi textus referat: Dure accepit hoc Abrahã pro filio suo. Tantaq; *Gene. 21.* tristitia illius mentem occupauit, vt ab ipso Deo consolationẽ accipere opus fuerit. Ac sic eũ Dñs est allocutus: Non tibi videatur asperũ super puero & super ancilla. Hoc idẽ sancto Patriarchæ Iacob euenisse legimus: cuius filiũ Ioseph, qui ab ipso nimia indulgentia habebatur, Dominus in AEgyptũ vendi per misit. Quãdo mater infantẽ ablactare cõnatur, amarissima quæ 22 que suis pectoribus adhibet, quæ vbi puer etiam, atq; etiam degustauit, amaritudinẽ sentiẽs dulcissimi lactis saporẽ paulatim obliuiscitur: atq; ea quæ ad nutriendũ magis conducentia sunt, sumere non recusat. Omnes huius mundi labores, quos homines ad consequendum diuitias, honores, & voluptates patiũtur, sunt velut amarissima aloe, Hispane, *aźibar*, quã pijssimus Deus instar tenerrimæ matris pectoribus huius mundi adhibet, vt lac eius, scilicet, delicias, quod dulce videtur, omnino abhorreamus omnẽ amorẽ in ipsum Deũ & in ea, quæ ad illũ ducũt cõferẽtes.

Et *cum venerit ille, arguet mundum, &c.* Vt quid Domine Spiritum sanctum inquisitorẽ, vulgo, *pesquisidor*, in mundũ mittere contendis? Inquisitor enim fortis, pertinax, sententiæ suæ adhæ- *Simile.* rens, quiq; in neutram partẽ animũ inclinet, esse debet: at spiritus sanctus minima quaq; lacrymarum gutta vel intimo suspirio 23 se vinci, & (vt aiunt) manus suas ligari permittet. Munus hoc humano iudicio patris omnipotentiæ magis quam Spiritus sancti clementiæ expedire videtur. Nam ipse (vt ait Apostolus) po- *Roman. 8.* stulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. O quantum distat hominum gubernandi modus á iustissimi Dei gubernatione. Regum ac principum inquisitores se ipsos magnificare & ex- *similia.* tollere, crudelitates & iniustitias exercendo frequentissimè volunt. Hunc enim, quoniam delinquentem viam ignoranter docuit, seuerè puniunt. Illum verò, quia eius equum, quo se à periculo liberaret, calceauit, absque aliqua culpa castigant, causantes semper ita fieri oportere: quod secus profectò

est,

Universidad de Deusto
Biblioteca

est, nulla etenim lex innocentem puniri aut vexari iubet. O su- 24
perne Iesu rex cœlestis gloriæ, quid ais? Nolo cum hominibus
per rigorem agere, nolo vt in hostium regionibus exulent, vbi
facillime peribũt, sed volo vt ad me humiliter, & summisso ani-
Simile. mo veniam petentes se conferant. Quando aliquis iniuria affici
tur, solet inferenti illam dicere crucis signũ digitis figurans: Per
hanc crucem iure iurando me astringo te mihi, *Si os alcançe*, Pœ
nas esse daturum. At pijssimus Iesus, postquam à nobis iniuria
affectus est, inquit: Per crucem hanc cui affixus fui, & per vul-
nera hæc sanctissima, quæ in illa accepi, me, si vos consequar,
hoc est, si ad me conuertimini, veniam vobis daturum, multaq;
dona communicaturum promitto. Tua Domine omnes cœle-
stes hierarchiæ atq; omnes iusti pijssima viscera collaudent, qui
bus tam mansuetum, humilem, & pijssimum inquisitorem mit- 25
tere dignatus es. Qui quidem vt ait sacra nostri euangelij lectio
mundum arguet de peccato, quia in te non crediderunt. Nam
cum spiritus sanctus in sacros discipulos descenderet, ipsiq; vir
tute eiusdem spiritus prodigia multa operarẽtur in fideles, quia
in Christũ filiũ Dei credere noluerũt, reprehensi, refutati, & cõ
fusi penitus remanserunt. Atq; ita Dominus discipulos suos ad
prædicandum mittens docuit, vt cum eos in domos suas gentes
Matth. 10. nõ receperint, Exeuntes, inquit, foras excutite puluerem de pe
dibus vestris. Et notanda est pœna, qua illos, qui sacros Apo-
stolos è ciuitatibus, vel è domibus expellebant, Dominus
ibi minitatur. Amen inquit, dico vobis, tolerabilius erit terræ
Sodomorum & Gomorrhæorum in die iudicij, quam illi ciuita
ti. O tremendam vocem. O terribilem sententiam. O verbum 26
horribile. Quid facimus, quidue cogitamus, charissimi fratres?
Quæ fiducia nos tantis periculis salutis nostræ ac saluationis op
positos solatur? Si illi, quibus semel salus oblata est, & ab ipsis re
pudiata, tanquam Sodomitæ multo que grauius puniendi sunt,
quid illos, quibus per tot annos tot prædicatores totq; voces ec
clesiæ sanctæ ac ministrorum eius remedium obtulerunt, & il-
lud exhausto rubore abiecerunt, mereri iudicandum est? Aduer
sus infestissimos illos infideles excussus puluis ab Apostolorũ
pedibus in die iudicij clamabit: at verò aduersus nos parietes, la
pides, & suggesta concionatorum vocibus ferè confracta duri-
tiem nostram, & impietatem increpantia vociferabuntur. Si

Prophe-

27 Propheta Moyses cœlum ac terram contra Hebræorum ingra-
titudinem pro tantis beneficijs acceptis testes adhibebat, quid
Christum Redemptorem nostrum Dei filium contra præuari-
catores suæ legis, qui alia longe maiora beneficia contempserũt
facturum esse putatis? Profectò sanguinem pretiosum, vulnera
sanctissima, crucem pretiosam, durissimos clauos, & crudelissi-
mas spinas suas aduersus nos testes vocabit. Nemo sua fallatur
opinione existimans peccatorum tantum modò & non fauorũ
ac beneficiorũ sibi oblatorũ quę accipere noluit, reddẽdam esse
rationem. Hominem in peccatis conceptum scelera perpetrare
non est mirum, sed eundem remedia, quibus ab illis liberari pos
sit, parui facere & contemnere, maximè mirandũ est. Qua pro-
pter B. Apostolus efficaciter nos monet dicens: Hortamur vos, *2. Corin. 6.*
28 nè in vacuum gratiam Dei recipiatis. Vt autem intelligatis, no
bis res istas animaduertere, maximè expedire, attendite quali-
ter Dominus, postquam dixerat, ab Spiritu sancto infideles de
infidelitate arguẽdos esse, adiecit statim: *Arguet mundum de iu-*
stitia. Sed dicetis, Nunquid de iustitia mundum arguet? imo po-
tius de iniustitia arguere posse videtur. Nam de iniustitijs ho-
mines reprehendi solent: de iniustitijs, inquam, quas mariti in
vxores & ipsæ in coniuges committunt: de iniustitijs filiorum
in parentes suos: de iniustitijs prælatorum in subditos & è con-
tra: de iniustitijs dominorum in vassallos: ac deniq; de iniusti-
tijs iniquorum iudicum, qui authoritatem suam & potestatem *Simile.*
non nisi in pauperibus exercent. Hi sunt velut pala seu compla
natorium cæmentariorũ, quod calcem mollem in pariete com
29 planat: si verò aliqui lapides extra planitiem ipsius parietis foras
eminent, eos minimè explanat. Ita multi iudicis ac ministri iu-
stitiæ huius infælicis tempestatis in debiles, mites, ac pauperes
animaduertunt: proceres verò, diuites, ac potentes, qui multis *Isai. 3.*
iniquitatibus ac sceleribus in lucem prodeunt, immunes & im- *D. Thom. in*
pune abire permittunt. Quos omnes Isaias propheta acerrime *addi. ad. 3.*
minatur dicens: Dominus ad iudiciũ veniet cũ senibus populi *p. q. 89. art.*
sui & principibus eius. Et licet D. Thom. ac B. Augustinus hũc *1. & . in. 4.*
locum sic interpretentur, scilicet: Deus veniet ad iudicãdum vi *d. 47. q. 1.*
uos & mortuos multis viris senioribus comitatus: aliter tamen *artic. 2.*
videtur intelligendus, videlicet: Dominus iudices ac primates *B. August.*
populi sui in iudiciũ vocabit. Statim enim cũ illis loquitur di *sup. psal. 49.*

cens:

cens: Vos enim depasti estis vineã, (vbi alia translatio simul cũ paraphrasi Chaldaica ac B. Hieronymo addiderũt, meã) & rapina pauperis in domo vestra. Quare atteritis populum meum, & facies commolitis? scilicet, alapis. De ijs igitur atq; alijs multis iniustitijs mundus argui & reprehendi iure optimo potest, non autem de iustitia. Quare ergò Dominus inquit: Arguet mundũ de iustitia? Non ait, Spiritum sanctum homines propter iustitias, quas in alios exercerent, reprehensurum esse, sed propter iustitiam eiusdem Christi Saluatoris nostri, qui cum iustus fuerit, & vitam iustitia & sanctitate plenam duxerit, credentes in eum iustitiam hanc, quam ipse operatus est, imitari noluerunt: Atq; ità adiecit, *De iustitia vero, quia vado ad patrem.* Sed qualiter iustitia eius probatur, quia ad Patrem proficiscitur? Quoniam Pater non nisi iustos recipit. Principes terrę quam plurimos nefarios homines, quibus peruerti solent, sæpe numero sibi socios ad iungunt. Mirum enim videtur esse, diu cum impijs conuersari, & non peruerti nec deprauari. Iccirco Sacra Scriptura de B. Iob agens hoc exaggerat dicens: Vir erat in terra Hus nomine Iob, & erat vir ille simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedẽs à malo. Vbi illud, Et, magnam emphasim habet: idem enim significat, ac si diceret: Et valde mirandum est, huiusmodi virũ apud tam impiam nationem, qualis erat Idumęorum, sanctissime vitã degere. Et in Apocalypsi dicitur: Angelo Pergami Ecclesiæ, scribe. Scio vbi habitas, vbi sedes est Satanæ, tenes nomẽ meũ, & non negasti fidẽ meam. Magnis laudibus Spiritus sanctus vigilantissimũ hunc prælatum effert, cum ait, eũ dũ apud impios hæreticos, vbi Satanæ sedens domicilium erat, habitat, nomen Dei tenuisse & non negasse fidem, nec se sicut illi impudentissime fecerunt deprauasse. Hinc vos ò mundi principes & magnates intelligetis, quanto se periculo illi cõmittant, qui peruersos & dissolutos homines ad suam conuersationẽ admittunt. At verò pater æternus solos iustos admittit. Si ergo Dominum Iesum Christũ recepit, & sedere fecit ad dexteram suam, eũ iustorum esse iustissimũ, apertissime sequitur.

Simile.

Iob. 1.

Apocal. 2.

Et arguet mundum de iudicio. Hoc est iudiciũ futurũ esse, ostendet. Nam impij minime sibi persuadere possunt, vt credãt omniũ rerũ, quas egerũt, arctissimã esse reddendã rationẽ, seuerũque iudicium futurũ. At qualiter hoc probabit? Quia princeps huius

huius mũdi iã iudicatus est. Si essent quã plurimi homines, qui atrocissimũ aliquod scelus simul cũ principe suo admisissent, vi dissentq; eũ supplicio dãnatũ, qui à latere regis erat, quid existimare possent aduersus ipsos iudiciũ nõ esse habẽdũ? Profecto mentis expertes & insani essent, si hoc cogitarent. Lucifer, cũ à Deo amantissime diligeretur, propter vnũ tantũ voluntatis motũ æternis pœnis ac supplicio dãnatus est. Ergo peccatores cur quotidie multa crimina perpetrantes se iudicandos non esse sibi persuadere valent? Ideò Dominus ait: Spiritus sanctus probabit iudicium habendum esse, quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Qua propter merito B. Iob nos admonet dicens: Fuge à facie gladij, quoniã iniquitatũ vltor gladius est.

Simile.

Iob. 19.

Et scitote quia iudicium est: Vbi alia translatio habet: Quoniam vltor iniquitatis gladius est. Gladius hic iustitiam, iram, atq; vltionẽ Dei significat. Et cũ ait: vltor iniquitatũ & iniquitatis, insinuat, nõ sufficere cuiquã dicere, se nõ haberę quamplurima peccata, & ideò puniendũ non esse: Deus enim vnius tantũ modo sceleris vltor est. Deniq; dũ Spiritus sanctus nos monet, vt à facie huius gladij fugiamus, idem est ac si nobis diceret, nequid ageremus, ob quod animaduersione & supplicio digni essemus.

Et scitote, quoniam iudicium est. Omnes hoc pro comperto habemus: est enim fidei articulus, sed inter scire & scire discrimẽ est. Fur cùm furatur, optime scit patibulũ esse & suppliciũ latroni bus paratum, ignorat tamen illud in sui ruinam factum esse, quo vsq; à iudice deprehenditur, condẽnatur, & in ipso suspenditur. Sic omnes scimus iudicium futurũ & infernum improbis paratũ, sed cũ delinquimus, non nobis paratum esse existimamus. Ideo Spiritus sanctus ait: *scitote, quia iudicium est vobis*, vt dãnatis propter crimina vestra, nisi eorum modo vos verisime non pœniteat. Attẽdite ergo hoc sæpissime fratres mei, Deumque obsecrate, vt vos illuminet.

Simile.

Adhuc habeo multa vobis dicere, sed non potestis portare modo: Quoniam tristitia occupauit corda vestra. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.* Idest, omnem veritatem quæ tunc Ecclesiæ sanctæ necessaria erat: multa enim ab eodem Spiritu sancto postea de nouo sacri Apostoli didicerũt. Et quãuis dicat, Docebit vos omnem veritatem, intelligendum tamen est, sicut id, quod idem Dominus eis alibi dixerat, scilicet,

omnia, quæ cunq; audiui à patre meo, nota feci vobis. At Do- 36
minus non omnia, quæ audiuit à patre, discipulis manifestauit.
Quod item nō omnia tunc eos docuit Pater ex illa visione, quā
Actum. 10 do facta est vox ad D. Petrū dicens: Surge Petre, occide & mā
duca. Ac postea ipse ait: In veritate comperi, quia non est per
sonarum acceptor Deus. Et in eisdem actibus Apostolorum le-
gitur, sacris discipulis in concilio conuocatis ab Spiritu sancto
reuelatū fuisse, legem Moysi neminem iam ad sui obseruantiam
obligare. Atq; ita Christianis fratrib⁹, qui in diuersis locis erāt,
sic Apostoli scripserunt: Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil
vltra imponere vobis oneris, &c. Ideo Ecclesia in Canticis Auro
ra vocatur, quia quotidie crescit & augetur maiori doctrinæ lu-
mine: quo credentes illuminati á sceleribus separantur, & quam 37
multa recte facta ac bona opera agunt, quibus in hac vita meren
tur gratiam, & postea consequuntur gloriam, ad quam nos per-
ducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica IIII.

Post Pascha

CONCIO TERTIA.

Vado ad eum qui misit me. Ioan. 16.

INter ea, quæ spirituale iter magis impediunt, tri-
stitia primum locū obtinet: atq; ex præcipuis re
medijs, quę tristes, afflicti, & mœrore cōsumpti 1
in suū leuamen adhibere possunt, hoc vnū singu
lare est, videlicet, tristitiā & angorē suū sanctis ac
D. *Tho.* 12 prudentibus viris ostendere & aperire: nā (vt ait D. Thomas) om
ne nociuū inclusum magis nocet. Quemadmodū sanies, quæ in
simile. tra vulnus est, dolorem efficit; at cū aperitur vulnus, & ab eo sa
nies dimanat, dolor reprimitur: ita cor triste, cū tristitia intus est
magis affligitur, & mœrore cōsumitur, cū verò amico reuelatur,
cor ipsum recreatur maxime si, vt diximus, alicui sancto ac pru
dēti viro manifestatur, qui vulneri medicinā, videlicet, suauia
ac sanctissima verba sciat adhibere, vt optimè Spiritus sanctus
Prouer. 16. asserit, cū ait: Fauus mellis, cōposita verba, dulcedo animæ, sani
tas.

2 tas ossiū. Composita verba vocat ea, quæ iusta statera examina-
ta sancte & vtiliter dicta sunt, quæ instar mellis faui per viscera
cordis liquescunt, & illis cor triste & inquietū leuatur & cōquie
scit: Dicūtur autē, Sanitas ossium ad significandū maiorem mo
lestiā & afflictionē mentem lugubrem & mœrore affectā senti-
re, quā corpus, cū ossa extra sua loca debilia vel confracta habet.
Singulare etiam ad hāc ægritudinē leuandā remediū sanctorū li
brorum lectio est, tunc præcipue habenda, cū ille, qui tristis est,
neminē, cū quo cōmunicare valeat, inuenit, imò licèt inueniat,
postquā seu antea cū eo egerit, hoc salutare remediū est. In Exo *Exod.* 32.
do sic legitur: Reuersus est Moyses de mōte portans duas tabu-
las testimonij in manu scriptas ex vtraq; parte & factas opere
Domini, scriptura quoq; Dei erat sculpta in tabulis. Vbi apertè
3 ostenditur scripturā nō ab hominibus sed ab ipso Deo inuentā
fuisse. Deus nanq; literarū & characterū primus autor fuit. Nā
Cadmus, qui literas Græcis dedisse traditur, longa post tēpora
fuit editus in lucē, scilicet, quando Othoniel iudicabat Israel, &
Nicostrata vel Carmenta, qui Latinas literas inuenit, tempore
Lais iudicis extitit. Iustū enim erat, vt res tam vtilis tamq; pre-
tiosa, qualis est scriptura, aliū nisi ipsum Deū autorē non habe-
ret. Nam licet omnes creaturæ nos in creatorē ducant, multò ta-
men magis hoc literæ præstant, quæ nos præteritarū, præsentiū
ac futurarū rerū solertissimè eruditū, & quibus deniq; Deus ip-
se nos alloquitur, vocat, & ad se attrahit, atque sensa cordis sui
patefacit. Et mirum videtur, quod cū tam paucæ tum apud Græ
cos, tum apud Hebræos, tum etiam apud Latinos sint literæ, illis
4 licet paucis tota scripturarū machina cōponatur. Quantū verò
cōmodum & vtilitas ex sacra lectione reportetur, testantur quā
plurimi sancti patres, inter quos D. Hieronymus ad Demetria- D. *Hiero. ad*
dem scribens sic ait: Vt tere lectione diuina vice speculi fœda cor *Demetri.*
rigendo, pulchra conseruando, & pulchriora faciendo. Scriptu-
ra enim speculū est fœda ostendens & corrigi docens. Et inter
præcipua cōmoda, quæ ex sacra lectione percipiuntur, hoc vnū
singulare est, videlicet, consolatio, qua cordis tristitia lenitur &
subleuatur. Satis hoc Hebræi, cū ad Spartiatas scripserūt, exper
ti sunt. Nos, inquiunt, habentes solatio sanctos libros qui sunt in 1. *Mac.* 12.
manibus nostris, &c. Christus Redemptor noster, vt erat verus
Deus, qui corda hominum scrutatur, intelligens sacros discipu-

los mœstos ac tristes esse, ad eos dulcissimis ac suauissimis verbis 5
refertum in eorum leuamen & solatium sermonem habuit. Cuius pars quædam est hodierna sacri euāgelij lectio, in qua eis Spiritus sancti paracleti (& est vna ex præcipuis rationibus, qua eorum tristitiam leuare voluit) aduentum pollicetur. Vocat autē Spiritum sanctum paracletum, quoniam inter mirabiles eius effectus vnus ex præcipuis est consolatio. Cumque ex perfectiori causa effectus melior procedat, iam cernere licet, quantū Spiritus sancti solamina ijs, quæ mundi sunt, antecellāt. Quod si ex vobis plurimi ea non sentiunt, fortassis ratio erit, quoniam diuinum hunc spiritum non habetis. Incipit igitur sacro sancti Euangelij lectio. *Vado ad eum, qui misit me.* Hoc loquendi modo cœlestis sponsus ad significandam suam mortem vtitur. Imposuit autem ei hoc nomē, nè tanto suorum discipulorum corda mœ 6
rore opprimeret. Postquam Angelus Raphael (vt sacræ testantur literæ) diabolum religauit in deserto superioris AEgypti, ac
Tobiæ. 12. postquā sanctū Tobiam illuminauit, eiusque domum prosperitate impleuit, eis dixit: Tempus est, vt reuertar ad eum, qui misit me, vos autē benedicite Deum, & narrate mirabilia eius. Sic
Isai. 9. Christus humani generis reparator (quem S. Isaias magni consilij Angelum appellauit) postquam infestissimum dæmonē suis tentationibus superauit, humanumq; genus cœlestis doctrinæ suæ luce clarissima illustrauit, atq; diuina sua gratia locupletare dignatus est, ait: Tempus est, vt reuertar ad eum, qui misit me, vos autem benedicite Deum, & narrate mirabilia eius.

Sed miror quod dum dico vobis. *Quia vado ad patrem, nemo vestrum interrogat, quo vadis?* Et causa est. *Quia cum hæc locutus sum vobis, tristitia impleuit cor vestrum.* Consolamini discipuli mei, & nè 7
tristitia vos suffocari sinatis, *Nam expedit vobis, quod ego vadam.* Si *enim non abiero, paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Quare diuine Reparator nisi tu vadas, Spiritus sanctus non veniet? Huic quæstioni omnes ferè sancti patres hoc diuino consilio factum esse respondent, nè, scilicet, in hoc mundo duo simul consolatores, alter visibilis, alter
Simile. vero inuisibilis, essent. Voluitq; ipse Deus visibilem abesse, vt inuisibilis mitteretur. Infans tenerrimus, qui vberibus nutricis alitur, eam plusquā parentes suos diligit. Quid igitur remedij erit, vt eos amore prosequatur? Nutrix fiat absens, & cum puer eam

8 eam coram se non aspexerit, parentes sine dubio medullitus amabit. Ita sacri discipuli sanctissimæ Iesu Christi humanitatis nutriti & educati vberibus in ea ferè totum suum amorem collocabant, vixque Deum diligere recordabantur: ideò Dominum abesse opus fuit, vt ipsi diuinitatem eius potius quā humanitatem diligerent. Quam obrem venerabilis Beda inquit: *Beda in homil. huius cuang.* Expedit, vt forma serui vestris abstrahatur aspectibus, quatenus amor diuinitatis aptius vestris infigatur mentibus. Hinc facile intelligent homines, quantum omnes humanæ consolationes ac vitā illecebris plena ad accipiendos diuini spiritus fauores impediant, siquidem solamen illud visibile, quod ex corporali Christi saluatoris nostri præsentia oriebatur, sacros discipulos impediebat, quo minus sacro sancti spiritus plenitudinem reciperent. Satis aperte in hoc videtur illud Prophetæ Isaiæ: *Isai. 28.*
9 Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue vtrumq; operire non potest. In corde nostro non est aptum & Spiritui sancto & fallaci mundo domicilium. Si igitur vultis, vt ille ad vos veniat, huius caducum amorem affectionemque à vobis expellere conamini. Hoc regius Propheta Dauid in rerum omnium opificis conspectu proponebat, vt ipsum ad misericordiam prouocaret, dicens: Erue à framea Deus animam meam, & de manu canis vnicam meam. Pro quo B. Hieronymus ex Hebræo vertit, Solitariam meam, ideſt, seiunctam & ab *Psalm. 21*
omni humana consolatione separatam. Cœlestes ciues (vt in Canticis legitur) veluti stupefacti consolationibus, quas diui-
10 nus hic spiritus menti solitariæ communicat & elargitur, Quæ *Canti. 8.*
est ista, inquiunt, quæ ascendit de deserto, delicijs affluens? In deserto nihil est præter quam quædam solitudo: atque isto exemplo & similitudine mens, quæ in hoc mundo solū Deum inquirit, & quidquid vult, propter ipsum est, plane significatur. Quæ quidem anima ex hac solitudine tam exuberantes spirituales voluptates gustatura in sublime ascendit, vt meritò delicijs affluens dicatur. Et additur ibi: Inixa super dilectum suum: illum enim tantummodo libenter amplectitur: mens verò, quæ terrena amplectitur, & in eis delectatur, atq; solitudinē hāc odit ad cōsolationes, diuinasq; voluptates omnino inepta est. Cū ter
Simile. ra inter lunam & solē opponitur, luna ipsa eclipsim patitur, nā globus terræ solem in aduersa regione cōsistētem impedit, quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

minus lunam radijs & splẽdore suo illustrare valeat. Sic terrenarũ rerum amor impedimentum est, quo diuini spiritus radij mẽtẽ illuminare nõ possint. Sed proh dolor: eclipsis lunę paruo tẽporis momẽto existit, at vero miserabilis animę totiꝰ ferevitę tẽpore perdurat. Sed forte dicet aliquis: Nunquid pater nullam oportet nos admittere humanã cõsolationẽ? Ad hoc respõdeo mũdi cõsolationes aliquãdo gratiæ esse contrarias, cũ, scilicet, in illis finẽ nostrum collocamus: sicut illi, qui in sapientia legun
Sapien. 2. tur dixisse: Coronemus nos rosis, ante quã marcescant, nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra, quoniã hæc est pars nostra. Itaq; isti voluptates huius mũdi pro corona, prẽmio atq; vltimo fine habebãt. Hoc etiam operantur illi, qui non solũ gaudijs & illecebris terrenis sunt contenti, verum etiam Deum offendentes in suarum mentium ruinam lethaliter peccãt. Ali 18 quando verò homines corporaliter sine offensa Dei gaudere solent, imò illa corporalis lætitia eis in posterum ad seruiendum Deo diligentius nouas vires impartitur: Atque ita deuoti & iusti viri plęrumq; gaudia corporalia tanquam baculum, quo eorum feruor spiritus sustentetur, percipiunt. Anima, vbi diuina
Eccle. 24. sapiẽtia habitat, in sacris literis de se inquit: In omnibus requiẽ quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Salomon otium & requiem quæ in terrenis huius mundi rebus inueniri poterat, consequi conatus est, illamque cum peccato quæsiuit: at mens iusta considerat, contemplatur & eandem requiem
Simile. solo intellectu absq; culpa aliqua perquirit. Fur arcas ad furandum & delinquendum scrutatur, iudex verò eas, vt quæ intus sunt, in album referat, & posteà rationem reddat eorum, euol- 13
Eccle. 2. uit. Ità Salomon omnium vanitatum, quæ in mundo erant, instar latronis ad peccandum diligentissimam fecit inquisitionem, sicut ipse fatetur dicens: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, nõ negaui eis, nec prohibui cor meũ, quin omni voluptate frueretur. Et inferius ait: Vidi in omnibꝰ vanitatẽ, & afflictionẽ animi, & nihil permanere sub sole. At mẽs sancta requiẽ rerũ huius mũdi non adꝰ quiescendũ in eis, sed ad illas contẽnendas scrutatur. Atq; ita inquit: In omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Hoc est: Cõsideraui otiũ quod in honoribus, diuitijs, pompa, aut voluptatibus huius vitæ esse potest, & in his omnibus nõ requieui, sed in hęreditate Domini,

14 mini, scilicet, in virtutibus, quibus adquiritur ius ad æternam Dei hæreditatem, moram feci.

Cum venerit ille, arguet mundum de peccato. Arguere aliquem est illum taliter increpare, vt apertis rationibus suorum scelerũ conuincatur. Et sic Spiritus sanctus infideles propter mirabilia Apostolorũ opera, quæ in testimonium diuinitatis Iesu Christi Saluatoris nostri edita fuerũt, de infidelitatis peccato apertissime conuicit. Et est valde notandũ in Biblijs bene correctis vbi nos legimus: *Quia non credunt in me*, aliam translationem habere: Quia nõ crediderunt in me: & sic B. Augustinus legit. Vbi infideliũ pertinax perseuerantia in sua infidelitate manifestę ostenditur.

Et de iustitia. Pro intellectu horum verborum aduertendum,
15 est, Deum aduentum Christi Redẽptoris nostri in mũdum, dũ hominibus legem faciliorem tradidit, & eos maioribus beneficijs ditauit, erga ipsos causam suã plus iustificasse. Nã ante legẽ gratiæ homines aliqua habuisse videntur, quibus aliquo modo sese poterãt excusare. Inter quæ multitudo præceptorũ erat, de quibus D. Petrus ait: Iugũ, quod neq; nos neq; patres nostri portare potuimus. Insuper & illis præceptis gratia deerat. Ideo ea Apostolus egena atq; vacua elementa appellat. Neq; enim habebãt gratiã, neq; cõferebãt, sed vnusquisq; eam pro ratione di
Galat. 4. spositionis ac propter charitatis effectus merebatur. Omnia igitur hæc incõueniẽtia (si ita dici possunt) filius Dei legẽ in amorẽ & charitatẽ reducens abstulit, vt egregie D. Paulus testatur
Rom. 13. dicẽs: Qui diligit proximũ, legẽ impleuit. Qua propter Prophe
16 ta Isaias inquit: Cõsummatio abbreuiata in ũdabit iustitiã. Id est
Isaiæ. 10. Breuitas & facilitas legis gratię efficiet, vt in mũdo iustitia circũfluat & redũdet. Atq; huius legis præcepta, videlicet, sacramẽta, quæ ex opere operato cõferunt gratiã, plena sunt ipsa gratia. Ideoq; euangeliũ lex gratiæ nũcupatur. Nam (vt accurate D.
B. Tho. 1.2 Thomas notauit) res potissimè nominãtur ab eo, quod prũcipaliter efficiunt: & quoniã potissimũ nouæ legis est collatio gratiæ, quæ per eius sacramenta datur, iccirco vocatur lex gratiæ.
Gene. 45. Cũ sanctus Ioseph (vt ex sacra pagina constat) patrẽ suũ Iacob in terram Aegyptiã ducere vellet, currus, cibaria, & omnia iter neri necessaria ad eũ mittere curauit. Ita supernus Ioseph Christus Dominus, dum nos ad se ire imperat per mandatorũ viam, nobis gratiam, prouisionem, & fauorẽ ad id exequendũ elargi-

tur. Reges ac principes terræ ea munera, quæ ex propríjs reddí- 17
tibus sibi offeruntur, minimè grata reputant: Deus verò ea, quæ
ex suis diuitijs sibi præsentātur, libentissime pro munere acci-
pit. Imo si ei homo, quod suum tantummodò est, sine diuina gra
tia offert, illud acceptare non vult: vt autem munera nostra ei
accepta sint, nobis gratiam suam impartitur. Atq; hæc est iusti-
tia, quā Christus Redemptor noster mundo morte sua sanctissi-
ma attulit. Merito ergo Spiritus sanctus illum arguet de iustitia
ab improbis neglecta, quam, si vellent, facillimo possent negotio consequi.

Quia ad patrem vado. Scilicet, per mortem, hoc est arguet mundum de iustitia, quam ego nunc ei morte mea porto. Nam Dominus morte sua sacratissima legi veteri finem imposuit, cœlum aperuit, & gratiam sacramentorum meritus est.

Quia vado ad patrem & iam non videbitis me. Quod perinde est 18
ac si diceret: Hactenus omnes Messiā expectabant: ecce iā veni,
iā admoriendū pergo, iam in mundo prædicans nō videbor, iā
deniq; non est cur Messias aut redēptor expectetur. Si igitur tā
tis beneficijs acceptis mundus non excitatur, quod aliud ei re-
medium adhiberi potest? Veniet dies, qua ille, qui Redemptor
& reparator eius fuit, iudexerit seuerissimus. Qua ergo, ò miser
peccator excusatione purgaberis? Profectò legem tibi impositam grauem fuisse, minime poteris causari. Quid enim minus ti
bi præcipi poterat, quam proximū diligere? vel quid facilius,
si qua medicina peccatis adhibenda erat, quam ea ipsa cōfiteri?
Ergo ō infælix si hoc nūc minimè percipis neq; opere comples,
quid tunc respondere poteris? Vere equidem, qui nobis omnia
donauit, nihil, quo negligentiā & ignauiam nostrā excusare pos- 91
semus, in mundo reliquit. Quo circa B. Apostolus Paulus ait:
Hebr. 2. Propterea abūdātiùs oportet nos obseruare ea, quæ audiuimus
ne forte pereffluamus. Si enim qui per Angelos dictus est sermo
factus est firmus, & si omnis præuaricatio & inobedientia acce-
pit iustam mercedis retributionē, quomodo nos effugiemus, si tā
tā neglexerimus salutē? ¶ *Et arguet mundum de iudicio.* Impij & sce
lerati possent obijcere: Quāuis lex perfacilis est, & per illam tan
ta gratia operantibus cōmunicatur, potentia tamen infestissimi
hostis adeo magna est, vt aduersus eum nullo modo prævalere
possimus. Ad hoc respondendo Dominus ait: Arguet mundum
de iudi-

20 de iudicio, id est, Arguet eos, qui se excusant dicentes, se à dæmo
nis potestate & fortitudine fuisse superatos:

Quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Iam dæmonis vis &
fortitudo superata est, ideò homines, qui se ipsos vinci permit-
tunt, sibi culpam imputent. Ita prædixit S. Isaias: In illa die visi- *Isai. 27.*
tabit Dominus in gladio suo duro, & grandi, & forti super Le-
uiathan serpentem vectem, & super Leuiathan serpentem tor-
tuosum. Vectem appellat, quasi serpentē oblōgum, vt eius latis-
simum imperium per totum mundum denotaret: tortuosum ve-
rò propter varias nocendi vias & artes. Hunc super nos dux an-
gladio suo, id est, vi & ditione spiritus sui superauit, sicut idem
Dominus promiserat dicens: Princeps huius mundi eijcietur fo- *Ioan. 12.*
ras. Vel aliter, Arguet mundum de iudicio, hoc est, Spiritus san
21 ctus iudicium & sententiam eorū, qui sunt in mūdo increpabit:
quia princeps huius mundi iam iudicatus est. Id est, quia cū dia
bolus iam humani generis hostis declaratus sit, ipsi tamen homi
nes eum sequuntur. Alexandros, Darios, Persas, Cæsares, at-
que omnes imperatores Romanos dæmonis vestigijs adhæsis-
se, & idololatras fuisse impium est, sed non ita mirandum, quo
niam ipse adhuc nō iudicatus, nec vt infestissimus hostis sic pro
nuntiatus erat. Nunc vero, cum diabolum Deum non esse mani *Simile.*
festum sit, eum tamen homines venerari maxime mirādum est.
Omni excusatione caret ille, qui postquam vidit quēpiā scissis
auribus, *o enſambenitado*, & vt talis ab omnibus cognoscitur, eū
amplius sequitur. His igitur dæmon simillimus est & multò de- *Colo. 2.*
terior, vt optime D. Paulus refert, cū ait: Spolians (scilicet Chri
22 stus Saluator mūdi) principatus & potestates traduxit eos cōfi-
denter, triūphans palā in se ipso. Traducere est alterius defectus
in publicū manifestos facere, eiusq; ignauiā omnibus patefacere. *Simile.*
Sicut Romani, q victoriæ signo hostes in bello captos, ac de qui
bus victoriā reportauerāt, catenis & cōpedibus ligatos per vicos
& plateas vrbis Romanę in curribꝰ deducebāt, vt cūctis ignauia
& imbecillitas, vincentiū verò fortitudo manifesta fieret: ita su-
pernꝰ dux Iesus Christus postquā de diabolis triūphū egit, eorū
ignauiā manifestare voluit. Et (quod maxime dolendū est) post
quā Satanas & eius sequaces sic à Dño victi fuerūt, mortales nihi
lominus eis parere nō erubescūt. Profecto multo maiori suppli
cio digni sunt, quā illi, qui antequā hæc fierēt, eos venerabantur.

Adhuc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Adhuc habeo vobis multa dicere, sed non potestis portare modo: cum 23
autem venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem. Spiritus sanctus vocatur spiritus veritatis, quoniam ipse omnis veritatis ac sapientiæ fons est vberrimus, qui omnes tam angelicos quam humanos intellectus ad intelligendum clarificat. Nam etiam ipsi Philosophi, vt insignis Aristoteles & eximius Plato Deum sapientiæ fontē esse, cōsecuti & confessi sunt. Ille enim in excellenti Metaphysicæ libro Sapientiam donum esse Dei neminemque absque diuino fauore eam adipisci valere ingenue fatetur. Hic verò in libro de Republica inquit: Nisi enim Dei luce extrinsecus aduenientē intellectus illuminaretur, salutarē ac veram sapientiam consequi non posset. Dicitur etiam Spiritus sanctus veritatis spiritus, quia taliter docet veritatem, vt non solum intellectum illuminet, sed etiam voluntatem ipsi veritati 24
mirabiliter applicet. Quod quidem apertius alia huius loci trāslatio insinuauit, quæ vbi nos legimus: Docebit vos omnem veritatem, eleganter habet: Deducet vos in omnem veritatem: & sic est in contextu Græco & in translatione Syriaca, quas B. Augustinus amplectitur.

Aristot. in 1. Metaphy. Plato in lib. de Repub.

Non enim loquetur à semetipso. Hoc est, Non aliam doctrinam, nisi eam, quam hactenus erudiui, inquit diuinus magister, homines docebit, & hanc mirabilibus portentis ac miraculis confirmabit.

Ille me clarificabit, quia de meo accipiet. Idest: de ijs, quæ scripta sunt de me. Et *annuntiabit vobis.* Quoniam diuinarum scripturarū, quas prophetæ sancti de me prædixerunt, sufficientissimam vobis intelligentiam præbebit. Igitur, charissimi fratres, diuinum 25
hunc paracletum spiritum obsecremus, vt siquidem nos fidei mysteria docuit, mentesque nostras sanctissima sua lege illustrauit, voluntates nostras attrahat & alliciat, quo, sicut credimus, operemur, atque ita locupletati gratia consequamur gloriam.

Amen.

DOMI.

DOMINICA V.

Post Pascha

CONCIO PRIMA.

Amen amen dico vobis, Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

1 Mnium beneficiorum, quæ quotidie in nos Deus confert, fontem & originē diuinum eius amorem esse certissimū est. Quod quidem in hominibus aliter esse
2 solet. Nam (vt ait D. Thomas) In hominibus radix beneficiorum communiter liberalitas est, & nō amor: liberalis enim ac magnificus homo eodem modo illi, quem diligit, & illi, quem amore non prosequitur sua elargitur: eum enim liberalitas & non ille, cui erogat, mouet. Itaq; ipia efficit, vt liberalis id, quod donat, parui faciat, & p nihilo habeat, & ideo impartitur. At verò Deus dona sua non præbet, quia cō temnit: non enim propter liberalitatem principaliter, licet omnium liberalissimus sit, sed propter amorem ea elargitur. Atq; ita idem D. Thomas differens de ordine actuum Dei (qui ordo non realis à parte rei sed rationis est) inquit, electionem in nobis amorem præcedere. Eligit quis aliquem sibi in generū, ex qua
3 electione in animo eius amor oritur. Sed in Deo longe aliter sese res habet: prius nanque Deus quempiam diligit, & quia diligit, eum eligit & beneficijs afficit. Si quæris, quare Deus B. Petrum glorificauit, apte respondetur, quia iustificauit. Et quare iustificauit? quia vocauit. Quare vocauit? quia prædestinauit. Et quare prædestinauit? quia amauit. Quare denique amauit? Non vltra progredi possumus, ibi sisti mus, nec alia potest reddi ratio Prædestinauit nos secundū propositum voluntatis suæ ait B. Apostolus. Et regius propheta, Saluum, inquit, me fecit, quoniā voluit me. Itaq; amori voluntatis hi duo sancti omne bonum tribuunt. Et illa verba, quæ D. Paulus statim adiecit: Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, in solo Deo infinitā perfe-

D. Tho. 2. 2. q. 117. artic. 6.

D. Tho. 2. 2. q. 23. artic. 4. Simile.

Ephes. 1. Psal. 17.

Universidad de Deusto
Biblioteca

perfectionē denotare, aduertendū est. Nam, quia homō vult ali 4
quid consilio volūtatis suę, non ideo bonū est: sicut, quia iudex
pro arbitrio suo sententiam profert, nō ideò erit iusta, sed tunc
Simile. huius nominis digna erit, cum secundum rationem prolata fue-
rit. Quemadmodum rex in vrbibus gubernatores instituit, qui,
Simile. licet sint magnates ac proceres inter omnes totius regni, leges ta
men & iura, quibus iudicare debent, ignorant, & ideò eis iuris
periti dātur assessores, per quos ipsi ducuntur: sic in regno ani-
mæ voluntas gubernatrix est, sed quoniam dominatrix hæc cæ
ca est, ei ratio tanquam assessor adiungitur. Tunc verò voluntas
recte procedit, cum à ratione gubernatur. At in Deo sola eius
diuina voluntas rem iustam efficit, & quidquid ipsa vult, quia
suo proprio consilio ducitur, bonū est: ideò Deus operatur om
nia secundū consiliū voluntatis suæ. Est etiam notādum, Deū, 5
sicut ab æterno sua infinita sapientia omnia intellexit, sic ad-
mirabili prudētia sua omnia, quæ singulis daturus erat, dispositisse.
Si igitur infallibilis veritas est Deū omnia propter amorē elargi
ri, & ab æterno cōstituisse ea, quæ præbiturus erat, quorsum no
bis imperat, vt abeo efflagitemus, dicēs: Siquid petieritis Patrē
in nomine meo, dabit vobis: nostrę enim orationes nec ad ostē
dendū ei illud, quod ab æterno cognouit, nec vt animū eius ad
nobis erogandū inclinēt, vtiles esse videtur? Nā infinita eius vo
lūtas abiecta esset, si ab alia minori volūtate, quā à sua ad volen
dū aliquid moueretur. Neq; etiā oratio nostra potest efficere, vt
si apud se Deus cōstituerat parua tribuere, magna ideò nobis cō
cedat: nā, vt ipse ait teste Malachia Propheta: Ego Deus & non
Malac. 3. mutor. Quare ergo nobis præcipit, vt petamus? Ad hoc respōde 6
tur, illū nobis hoc imperare, vt cū orauerimus, nos ipsos suscite-
mus, humiliemus, & ad deuotionē prouocemus, atq; ita eorū bo
norū, quæ ipse nobis ab æterno tribuere cōstituit nostra oratio
ne intercedente idonei efficiemur. Sic idē Dñs de patriarcha
Genes. 18. Abrahā inquit: Scio qpræcepturus sit filijs suis & domui suæ
post se, vt custodiāt viā Dñi, & faciāt iudiciū & iustitiā, vt ad-
ducat Dñs propter Abrahā omnia, quæ loquutus est ad eum.
Quibus verbis aperte cōstat, iustitiā nostrā efficere, vt promis-
siones Dei adimpleātur. Et etiā cōstat, Deū in homines benefi
Psalm. 118 cia, ppter aliqua bona opera, quę ipsi acturi erāt, cōferre ab ęter
no decreuisse. Atq; ita Propheta Dauid ait. Custodiuit anima
mea

7 mea testimonia tua, & dilexit ea vehemēter. Quod cū ita sit,
Appropinquet deprecatio mea in cōspectu tuo Dñe, iuxta elo
quiū tuū da mihi intellectū: intret postulatio mea in cōspectu
tuo. Dispositionē, quæ orationi præcesserat, S. Rex Dño ꝓponebat, vt omnia, quæ ab eo postulabat, ei cōcederet. Qua ꝓpter
D. Ioānes inquit: Si cor nostrū nō reprehēderit nos, fiduciā habe
mus ad Deū, & quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam *1. Ioan. 3.*
mādata eius custodim⁹, & ea, quæ sunt placita corā eo, facimus.
Cōtra verò ꝓpter peccata homines reddūtur indigni, quomin⁹
à Deo precib⁹ suis exaudiātur. Atq; ita S. Iere. ait: Nos inique *Thren. 3.*
egimus, & ad iracūdiā prouocauimus, iccirco tu inexorabilis es
oppositisti nubē tibi, ne trāseat oratio. Itàq; oratione nostra nō
Deū trahim⁹, vt qđ volumus, ipse velit: sed ille ad se nos attrahit
8 vt ꝙ ipse vult nos velimus. B. Diony. ad hoc elegātissimā affert *B. Diony. lib. 4. de diuin. nomini.*
similitudinē. Animo (inquit) cōcipe catenā lōgissimā, cuius vlti
mū annulū Deus, & ex altera parte alterū manus tua teneat. Dic,
obsecro, si Deus catenā istam ad se trahit, & tu ipse adte trahis,
quis alterum ad se attrahet? Forsan tu Deum, cum sis debilis ver- *Simile.*
mis, an Deus, cum sit infinitæ potentiæ te ad se adducet? Profe-
cto vtroq; cadente te superandum & attrahendum esse certissi-
mū est. Sic oratio sancta cathena est multis annulis, Suspirijs,
videlicet, lacrymis, optimis affectionibus, deuotis & efficacibus
verbis cōposita, qua Deū, vt quod nos volumus, ipse velit,
nō attrahimus: sed ille nos, vt ad ipsius volūtatē cōformemur, & ad recipiēda eius diuina dona disponamur, ad se attrahit. Nā in oratione mēs simul cū suis potentijs disponitur, intel
9 lectus enim credēdo & cōsitēdo Deū omnipotētē, sapiētissimū: liberalissimū, atq; optimū, eximie perficitur, & ipse homo
spe erigitur ad postulādū. Volūtas etiā ꝓ eleuationē mētis, quæ
fit in oratione, disponitur. Nā omnis, qui petit, nouo actu dirigit animū in benefactorē suū, dēptis beatis: qui cū ꝓ nobis in cœ
lo orāt non opus habēt denuo volūtatē in ipso Deo figere, si qui
dē eā cōtinuo in ipso fixā habēt. Ideo oratio in beatis (vt elegā
ter ait Durād⁹) est noua explicatio volūtatis. Memoria deniq; in *Duran. lib. 3. d. 7. q. 2.*
oratione disponit, quæ acceptorū beneficiorū cū gratitudine re
cordatur, & ꝓptereа res vēturas se cōsecurū sperat. Atq; ita nos
D. Paul⁹ monet: Petitiones vestræ cū gratiarū actione apud Deū
innotescāt: homo enim se gratū ꝓ beneficijs acceptis exhiben- *Phil. 4.*
do

do ad multò maiora recipiēda disponitur. Deus in hoc nobiscū ro
agit, sicut mare cū fluminibus, quæ cū, ad ipsum plena reuertan
tur, eis maiorē aquarū abūdantiā iterū impartitur. Sic ex abū-
dantissimo mari diuino in nos quotidie gratiarū & donorū aquę
liquidissimæ profluūt. Quod si nos grati illas ei reddere conten
Eccle. 1. dimus instar fluuiorum erunt. De quibus Ecclesiastes ait: Ad lo-
cū, vnde exeunt flumina, reuertuntur, vt iterum fluant. At si in
vobis dona & beneficia absque gratiarum actione retinetis, eri-
tis velut amnis improbus, qui in mare minime refluit, imo in sta
gnis & paludibus detinetur, vbi eius aqua non pulchros pisces
sed immunda & venenosa nutrit & sustentat. Itaq; in oratione
totus homo perficitur: omnes namque eius potentiæ in optimū
obiectum, scilicet, Deum tendūt. In illa in diuinæ maiestatis &
fragilitatis nostræ cognitionem deuenimus. Id circo luctamen,
illud (quod Patriarcha Iacob cum angelo habuit, cum ei dixit: 11
Gene. 32. Si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines præ
Oseæ. 12. ualebis?) Propheta Oseas sic explicuit: Et inualuit ad Angelum
(scilicet, Iacob) & cōfortatus est, fleuit & rogauit eū. Ex quibus
omnibus colligitur lucta hæc inter Angelum & Iacob planctus
gemitus, & cordis tribulationes ipsius Iacob fuisse: qui tunc tē-
poris, eò quod cum fratre suo Esau, quem magnopere timebat,
congressurus erat, præ nimio angore affligebatur: quo timore
D. Gre. in moral. lib. 9 c. 11. & 12 perculsus gemitibus auxilium postulans sese coram Deo in ora
tione prostrauit. Vide super hoc B. Gregorium in suis Morali-
bus. Finita autem lucta & oratione cum Angelus sic allocutus le
gitur: Nequaquam Iacob appellabitur nomen tuum, sed Israel,
12 idest, videns Deum; quod propter magnam Dei cognitionē &
ineffabilem eius misericordiam, qua cum eo ibi vsus est, euenisse
Isai. 30. ipsi Domino placuit. Et hoc etiam iusti alij consequi solent, cō-
templantes Deum ad omnibus fauendum paratum esse, vt opti
me. S. Isaias perpendit dicēs: Ad vocem clamoris tui, statim vt
audierit, respondebit tibi. Non ait, Ad verbū clamoris tui, sed,
ad vocem. Id est: Vix perfectam orationem pronuntias, & cū
loqui incipis, statim te audit, & tibi libenter subuenit.

Patriarcha Abraham quando pro Sodomitis Deum depre-
Gene. 18. cabatur, vbi nos legimus, Quia semel cœpi loqui, in Hebræo ha
betur: Eia cœpi loqui nunc. Quasi dicat: Tam audax fui, vt cū
Deo loqui ausus sim. Vbi apparet, eum suæ fragilitatis apertam
cogni-

13 cognitionem assecutum fuisse. Atq; ita post quam cœpit orare,
audaciam suam ad loquendum cum Deo admiratus est. Deniq;
in ipsa oratione se abijcere didicit. Ita iusti in oratione tantā co-
gnitionem suæ abiectionis & humilitatis accipere solent, vt, dū
orationi vacant, se ipsos admirētur, & ex humiliatione spiritus
corporis humiliatio sequitur, qua in terram proiecti coram tan
ta maiestate in abysso terræ latere cupiūt. Quemadmodū Chri
stus Redemptor noster, qui sic orasse legitur: Et progressus pu- Matth. 26.
sillum procidit in faciem suam orans & dicens: Pater mi si possi-
bile est, transeat à me calix iste. Et in sacris literis Moyses cum
Pharaone sic loquutus fuisse dicitur: Descendēt omnes serui tui Exod. 11.
isti ad me, (scilicet afflicti ingentibus Dei flagellis) & adorabūt
me dicentes: Egredere tu, & omnis populus, qui subiectus est ti-
14 bi. Vbi alia translatio habet: Orabunt me: & sic est in translatio
ne Syriaca, & in paraphrasi Chaldaica. In quo manifeste conspi
citur cultus & obseruantia, qua Ethnici illi orationi operam da
bant, & sanctum Moysem deprecabantur, si quidem eorum ora
tio à sancto viro adoratio nuncupatur. Quod si illi tantam mor
tali homini adhibebant reuerentiam, qua obsecro obseruantia
& humilitate nos infinitum Deum orare oportet? Itaque humi
lis oratio tantam habet efficaciam, vt de ea in sacro eloquio dica
tur. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & non discedet do
nec altissimus aspiciat. O verba viris abiectis & humilibus con- Eccle. 35.
solationis plena: in quibus diuina scriptura, eorum orationem
vacuam nō discedere donec altissimus aspiciat, pollicetur. Sed
forte obijciet aliquis nobis, se ægrotum esse, nec posse genua fle
15 ctere, &, vt decet, orationi vacare. Cui ego facile respondebo, ei
ante oculos orationem Regis Manasis in Babylonia capti pro
ponens. Qui (vt ex diuinis literis constat) sic ad Dominum ora- 2. Paralip.
uit: Peccaui super numerum arenæ maris, & nunc flecto genua cap. final.
cordis mei ad te Domine. Si igitur, ò homo, genua corporis fle-
ctere non potes, viscera & cordis genua inclina: parū enim pro
desset nobis, si corporis duntaxat & non cordis genua flectere
mus: pluris nanq; Deus motus animæ quam corporis æstimat.
Nam sancti Iosue, dum eques cum hostibus dimicaret, (vt patet
in sacris literis) accepta fuit oratio: quam his verbis habuit: Sol cō
tra Gabaon nè moueris. Quasi diceret: O sol, vt quiescas & nè
occidas, donec ab hostibus victoriā reportē, te obtestor. Cuius Iosue. 10.

sanctissimi viri oratio tantæ fuit efficaciæ, vt, quod postulabat, 16
obtinuerit. Ex quo manifeste apparet, Deum orãtis cor magis,
quã verba & corporis dispositionẽ attẽdere: siquidẽ Iosue nõ fle
xis genibus orationẽ habuit, sed in equo sedẽs: nõ lacrymas, p-
fundẽs, sed magnã sanguinis copiã dispergẽs: nõ obsecrans, sed
adiurãs: nõ deniq; illa postulãs, quæ cõcedi alicui cõsueuerunt,
sed illa, quæ vsq; ad id tẽpus nemo petere est ausus. Super quo
B. Greg. in regist. B. Gregorius ait: Nè diffidas, quoniã Deus, qui S. Iosue, vt de ho
stib⁹ vindictã sumeret, diẽ protraxit, tibi etiã, vt proximo sub
uenias, & peccata tua euertas, tẽporalõgissima producet. Sic
igitur Dñm deprecare: O diuine iustitiæ sol, te oro atq; obsecro
vt radij clemẽtiç tuę quiescãt, & in die misericordiæ tuę me lẽti
fices, vt à sceleribus cũctis auertar, & de peccatis tãquã de infe
stissimis hostib⁹ vlciscẽdo victoriã cõsequar. Ergò cũ tantã vti 17
litatẽ secũ afferat oratio, frequẽter nos ea vti maxime cõducit,
Lucæ. 18. Simile. vt egregie idẽ Saluator nos admonet dicẽs: Oportet semper ora
re, & nũquã deficere. Hoc est, quẽadmodũ numorũ cupidus lo
quẽdo, comedẽdo, ac bibẽdo semper de ipsis lucris ac diuitijs co
Simile. gitat, & quẽadmodũ carnis voluptatibus deditus eã, quã diligit
semper in animo habet: ita Christianus homo in Deo creatore
suo cogitationẽ, curã, & solicitudinẽ debet continuo collocare.
Exod. 14. Cũ S. Moyses Hebrẽo populo suauissima hęc verba diceret, qui
bus eos fortes reddebat, scilicet: Et videte magnalia Dñi, quæ fa
cturus est hodie: Aegyptios enim, quos nũc videtis, nequaquã
vltra videbitis vsq; in sempiternũ: Dñs pugnat pro vobis, cũ in
quã hæc diceret, ecce Dñs eũ sic alloquutus est: Quid clamas ad
me? Vbi aperte ostẽditur, q̃ licet sanctus vir cũ hominibus lin- 18
gua loquebatur, corde tamẽ cũ Deo sermonẽ habebat, atq; eos,
cũ in tãto periculo essent, clamãte propheta vociferatos fuisse
credẽdũ est. At quoniã parua fide & spe nitẽtes vociferabãtur,
Deus S. Prophetæ dũtaxat ait: Quid clamas ad me? Vbi diuina
eius misericordia magnopere enitet, qui propter vnius orationẽ
multis maxima beneficia cõtulit. Quoniã autẽ oratio hominib⁹
Simile. vtilissima est, De⁹ fæpenumero id, qd in ea petitur, vt in ea cõti
nuò perseuerẽt, eis differt. Sicut pater filiolũ habẽs, cui vehemẽ
ter indulget, eũq; pręse diligit, si pomũ puero erogare vult, prius
se illud nolle dare, manũ cõprimẽs simulat: puer verò, vt illius cu
pidus est, nũc digitũ vnũ, postea aliũ, ac tandẽ omnes sua tene-
ra

ra manu aperit: cùi in hac cõtẽtione posito quasi plorãti manus 19
pij parẽtis pomũ dimittit, qui tãdẽ lætitia & voluptate perfun
ditur, eo quod filiũ suũ tot modos totq; artes ad extorquẽdum
pomũ quęrẽtem viderit: ita Dominus cum hominibus agit: qui
decernens beneficia in eos libẽter cõferre, vult, vt ipsi vi quodã
modo plorantes, gemẽtes, ac perseuerantes ab eius manibus ea
extorqueãt, Deus vero perseuerãtiã eorũ ac diligentiã, quã ad-
hibent, videre gaudet. Deniq; ita Deo ob hoc grata est oratio,
vt vltima verba, quæ spõsus spõsę protulit, velut mutuo discedẽ *Cant. 8.*
tis hæc fuerint: Quæ habitas in hortis, amici auscultãt: fac me au
dire vocem tuam. Nomine horti omnis catholica ecclesia intel
ligitur, diuersi vero horti peculiares Ecclesiæ ac religiosorũ con
uentus sunt. In his deuotæ & piæ mentes habitant, & earum sin 20
gulis sponsus ait, vt cũ eo loquãtur, ipsumq; obsecrent: id enim
sibi gratissimum testatur futurum. Et adiecit statim: Amici au-
scultant te. In quo significauit, non solum ipsum, sed etiam An-
gelos suauissimum eius orationis cõcentum delectare. Hoc spõ
sus in vltimo discessu suo sponsæ, vt magis memoriæ eius adhę
ret, vt pote illi vtilissimum dixit. ¶ Ait igitur diuinus magister:
*Amen amen dico vobis, siquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vo-
bis.* Vnum quodque horum verborum diuina in se mysteria re-
condit, & in illis conditiones orationis, quæ diuinæ maiestati iu
cunda est, elegãtissimè cõtinẽtur: quarũ prima est, vt id, quod *Sapien. 5.*
petimus sit aliquid. D. Augustt. sententia est, omnia huius mun-
di corporalia nihil esse: ac rectè inquit, siquidẽ de illis sapientia
ait: Tanquã vmbra trãsierunt: quorũ vilitatẽ & miseriã etiã gen 21
tiles cognouerũt. Atq; ita Philippus Macedonũ rex quadã no
cte Philosophis suis, vt quæstionẽ aliquã post cœnam vẽtilarẽt,
imperasse traditur. Inter quos quæsitũ est, quid in toto terrarũ
orbe maius esset. Cui alius Olympũ mõtem esse respondit, qui
altitudine sua nubes transcẽdit, & eius cacumen eò, quò venti
nequeũt, ascendebat. Alius aquã, quæ ignẽ extinguit, & maiorẽ
terræ partem operit, esse affirmauit. Alium solem dixit, qui suo
splendore terram ipsam, & aquas cõtegit. Alius, nihil in mundo
tam magnũ sicut cor, quod ingẽtia contẽnit, esse asseruit: & hic
meo iudicio cæteros lõge antecelluit. Dictũ enim maxima põ-
deratione dignũ protulit, quo omnia huius mũdi tã vilia & ca-
ducae esse docuit, vt maiorẽ gloriã ille, cui animꝰ & robur est, ad illa

contẽnenda, quã qui artem inuenit ad ea adquirẽda mereatur. 22
Et ideo D. Augustinus ea nihil appellat, dona verò Spiritus san
cti atq; eius diuinã gratiã, & charitatẽ cõparatione totius, qui est
Deus, aliquid nuncupat. Quod si obijcis, Dominũ, siquidẽ ait:
Siquid petieritis, insinuare velle, terrena cuncta à nobis postulã
da non esse, quæ (vt diximus) non aliquid, sed nihil nominari me
D. Augusti. rentur, huic obiectioni idem D. Augustinus respondet dicens:
li. 2. de verb. Super omnia autem vitam æternam petere debemus, sicut facie
Domini. bat sanctus Dauid dicens: Vnam petij à Domino, hanc requirã,
Psal. 26. vt inhabitẽ in domo Domini. Et in quadam homilia ait: Qui ve
re Christianus est, nõ ista temporalia petere debet, sed totũ pon
dus orationis & intentionis suæ ad expetendã æternam beatitu-
dinẽ debet impendere. Nam quando ista tẽporalia Deus dat, & 23
quando tollit, gratiæ ei agãtur: quãdo enim voluerit illa tribuet
& quãdo voluerit illa tollet, tantũ est, vt se ipsum nobis non au-
ferat. Cum ait: Qui verè Christianus est, non ista tẽporalia pete
re debet, hæc absolute petenda non esse intelligendũ est. Quam
B. Chryso. obrẽ B. Chrysostomus nos sic admonet: Illud pete à Deo, quod
sup. Matth. tibi expediat accipere, & illum deceat præstare. Quomodo tibi
præstet libenter non habenti, quæ si habes admonet, vt contem
nas? Si tẽporalia enim petimus, cũ moderatione illa petere debe
mus, quia quid obsit vel prosit, nouit medicus non ægrotus. B.
B. Greg. in Gregorius de hoc agens sic ait: Ecce alius in oratione postulat ve
quadahomi. stem, alius sibi dari deprecatur alimentũ. Et quidẽ si hęc desunt,
ab omnipotenti Deo sunt petenda. Hæc petere non est errare,
sed tamen non nimie petantur. O vtinam vobis hodie hãc veri-
tatẽ persuadere possim, videlicet quòd homo fæpenumerò ma 24
ius cõmodũ & emolumentũ sibi necessaria à Deo postulans, quã
cũ ea consequitur, (saltim de tẽporalibus agẽdo) reportat. Quo
circa multo maius in te Deus beneficiũ cõferet, cum ad ea pe tẽ
da tibi occasionẽ præbuit, quã cum ea elargiri tibi dignatus est.
Et ad hoc aliam rationem adducere nolo, nisi vos interrogare,
quid vestris in animis sentiatis, cum efficaciter aliquid à diuina
maiestate cõsequi intenditis: quã cõpositi & ad formã redacti in
teriũs & exteriũs, & quam à peccatis alieni Domino, quẽ de
precari vultis, placere studetis: tum, vel maxime quoniam mẽs
cum Deo, vt decet, communicare non potest, quin aliquid boni
tatis eius ei adhæreat. Ita mea quidem sententia intelligitur il-
lud,

25 lud, quod de Samuelis matre diuinæ literæ testãtur. De qua post
quam multis lacrymis ac tristitiæ signis (ita vt à sacerdote He-
liebria putaretur) ad Dominum filiũ postulans orationẽ habuit 1. Reg. 1.
sic textus sacer affirmat: Vultus eius non sunt amplius in diuer-
sa mutati, idest, in posterum tristitiæ signum in eius facie nõ ap-
paruit. Quod non propter certitudinẽ impetrandi id, quod ex-
petierat, (illud enim nesciebat) ei contigit. Sed voluit diuina scri
ptura significare, illam à Deo, qui plura quam ipsa petebat ei im
pendit, duplum beneficium fuisse consecutam. Nam intra parũ
tempus non solum ei filium, quem optauerat, concessit, sed etiã
patientiam ad perferẽdam infamiam, cuius sterilitas causa erat,
contulit, doloremque lenissimè mitigauit. Ex ijs, quæ hactenus
dicta sunt, clarissime infertur, nos absolute, & sine aliqua condi
tione diuinam gratiam, quæ est quid, atque autorem eius postu
26 lare debere: nec etiam, vt tentationes, quas patimur, à nobis au-
ferantur, á Deo absolute est petendum: illæ etenim sunt reme-
dia, quæ optimè contra superbiam, præsumptionem, aliasq; mi
serias adhibentur. Ei, qui debilis, vel claudus pedibus, seu læsus Simile.
in aliquo suorum membrorum est, adhibetur in curationẽ epi-
thima quædam, vulgo, Bizma, pice ac certis quibusdam medica
mentis confecta, qua post aliquot dies tanto afficitur dolore &
anxietate, vt caro ipsius edi & morsibus corrodi sibi videatur.
Tunc medicum, vt eam à se auferat, orat, qui respondet: oporte
re quidem parum doloris paruo tempore, dum medicamen ope
ratur, vt posteà infirmitati remedio adhibito sanitas recupere-
27 tur, sustineri: quod si modò epithima auferatur, aer in interiora
corporis ingredietur, & ægritudo deterior remanebit. Ità tenta
tiones hominibus, vt à peccatis sint liberi, adhibẽtur, quæ si aufe
rãtur, multò maiorũ damnorũ aliquã do occasio essent. Qua pro
pter, vt à nobis auferantur, absolute á Deo postulare minime de
bemus. Ait enim B. Apostolus: Ne magnitudo reuelationũ ex- 2. Cor. 12.
tollat me, datus est mihi stimul⁹ carnis meæ, angelus Satanæ, qui
me colaphizet. Propter quod ter Dñm rogaui, vt discederet à
me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmi-
tate perficitur. Quibus verbis ad literam S. Apostolus doctri-
nã, quam hic docuit valde necessariã esse confirmat. Deniq;, vt
petere & orare sciamus Spiritus sancti auxiliũ efficaciter implo
rare, nos oportet. De illo enim D. Paulus inquit: Spiritus adiu- Roma. 8.

uat infirmitatem nostrã. Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autẽ scrutatur corda, scit quid desideret spiritus: quia secundũ Deũ postulat pro sanctis. Vbi diuinus Apostolus peculiarẽ fauorẽ, quo Spiritus sanctus nos afficit, (videlicet, quid in orationibus sit petendũ) nobis explicuit. Ipse enim diuinus spiritus remissionẽ peccatorũ, de qua paulò antea egerat, nõ solũ cõmunicat, & nõ solũ glorificationẽ corporũ, de qua etiã inferius egit, hominibus vult polliceri: sed etiã adiuuat infirmitatem nostrã, nosq; qualiter sit petendũ, erudit: nam quid oremus, sicut oportet nescimus. Nõ ignoramus quidẽ gratiã & gloriã à Deo esse petẽdam, sed quibus medijs postulãda sit, nos latet. Aliquãdo enim tẽtationibus ac persecutionibus, aliquãdo verò mẽtis quietudine & absq; molestia spiritus nostri gratiã cõsequimur. At verò Spiritus sanctus id, quod magis oportet, qualiter desiderandũ sit ac petendũ, nos docet: ipse nãq; illuminat mentẽ nostrã & adiuuat vt oret gemitibus inenarrabilibus. Et ita, postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, significat, Postulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. Tãtopere Deus in nos beneficia cõferre desiderat, vt nobis clamores, voces, ac gemitus ad petendũ elargiatur. Et ita ait S. Propheta: Clamaui quoniã exaudisti me. E cõtra videbatur dicendũ, scilicet, Quoniam clamaui, exaudisti me. In hoc S. Dauid innuit, Deũ cordis humani desiderijs exaudire, post eà voces, verba, ac suspiria, quibus homo ab eo efflagitet, tribuere: atq; ita ait: Quoniã exaudisti me, clamaui. D. Hieronymus explicans illa D. Pauli verba, scilicet, ipse spiritus postulat pro nobis, inquit: Gratiam spiritus spiritũ nominat, qua docet nos pro nobis à Domino postulare. Quã ob causam Idẽ D. Paulus inter dona Spiritus sancti donũ orationis enumerat dicens: Habẽtes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, spiritu feruentes, orationi instãtes. Ideò donũ hoc ab eo summis precibus contendere oportet. Et ait vlteriùs S. Apostolus: Qui autẽ scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat. Spiritus hic appellatur spiritualis homo tali Spiritus sancti dono prẽditus. Ex quo loco manifestè apparet, orationes eius, qui tali dono ornatus est, efficaces esse. Ait enim: Deus scit, id est, Approbat id, quod talis spiritus facit desiderare. Nã si desideriũ & orationẽ approbat, vti q; optata cõcedit,

Psal. 16.

Rom. 12.

dit, tum etiam, quoniam secundum Deum postulat, id est, secundum Dei voluntatem.

Itaque Dominus ait: *Siquid petieritis*, id est, si Petentes perseueraueritis. In quo verbo orationis perseuerantiam adnotauit: est enim hæc quædam perutilis & valde necessaria orationi conditio. Propter quod D. Iacobus sic ait: Multum valet deprecatio iusti assidua. Ideò charissimi fratres, ne petendo deficiatis, agite sicut S. Dauid fecisse legitur. Vnde pro eo, quod nos legimus: In manus tuas cõmendo spiritum meum, alij transtulerunt: In manus tuas commendabo spiritum meum, & sic est in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. Quibus verbis iusti viri, qui non solum orauit, sed in animo suo proposuit, se continuò orationi operam daturum, perseuerantia insinuatur. Cùm quidam monachus (vt legitur in vitis Patrum) nimis orationi deditus ab alijs obsecraretur, vt eos orandi modum doceret, respõdit, se quidem à pauperibus, qui ostiatim petentes vulnera sua iterum atque iterum ostendunt, & indefesse ab illis, qui eis subuenire possunt, obsecrantes postulant eleemosynam, fuisse edoctum, à quibus etiam ipsi doceri poterant. Inter Deum, & homines præterea hoc discrimen est, quod homines nullo modo importunis precibus ab alijs vrgeri volũt, Deus verò hoc magnopere cupit, imò & ad id nos monet, vt aperte ex parabola amici nocte petẽtis à suo amico panes, deducitur.

Iacob. 1.

Luc. 11.

Deniq; inquit: *Siquid petieritis patrem*. Ex quo colligimus, eum hic cum filijs, scilicet, iustis verba facere. Nã peccatores filij dæmonis sunt: de quibus apud D. Ioannem ait quidam cæcus: Scimus quia peccatores non exaudit. Nam (vt ait D. Isidorus) sicut nullum proficit in vulnere medicamentum, si adhuc sit in eo ferrũ inclusum: ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc peccatũ manet in mente. Qua propter S. Dauid ait: Subditus esto Domino, & ora eum. Et ibidem: Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Delectare in Domino, videlicet, per pium amorem. Sic tu tanquam amantissimus filius Dominum diligere, & in eo delectari contende, & dabit tibi petitiones cordis tui.

Ioan. 9.

Psal. 36.

Postremò inquit, *In nomine meo*. Id est, Per merita mea. Quod si ita fecerimus, dabit ipse Dominus hic nobis gratiam, qua comparatur gloria, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In eadem Dominica V. Post Pascha

CONCIO SECVNDA.

Amen amen dico vobis, Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

HOdierna huius sacratissimi euangelij lectio est etiã pars illius suauissimi sermonis, quem pijssimus magister ad sacros discipulos post vltimam cœnam habuit. In supra habitis concionibus rationes, quibus Dominus ipsorũ tristitiã ob discessum sanctissimi magistri leniuit, adductæ fuerunt, in hac verò sacra lectione agitur, qualiter idem Dominus eis singularẽ rationem ad leuandã etiam eorum molestiã ac in nostram consolationem tribuit. Nam verba ista, scilicet: Amẽ amen dico vobis, &c. totius Ecclesiæ diriguntur. In quibus perinde est ac si diceret: Quid pluribus opus est? Hoc vnum, licet aliud non esset, in vestrum leuamen sufficeret, videlicet, quod, siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Quid dulcius, quid suauius aut quid hoc liberalius excogitari posset? Solus sapientissimus Salomon, post quã sacrificia Deo obtulit, sequenti nocte ab ipso 2. Paral. 1. Domino vocatus fuisse legitur, eiq; dixisse: Postula quod vis, vt dem tibi. Nũc autẽ omnibus fidelibus Christianis, licet tot sacrificia nõ obtulerũt, pijssimè dicitur: Siquid petieritis Patrẽ, fiet vobis. Olim cõgregatio fideliũ apud Iudæos synagoga vocabatur: nunc verò apud nos ecclesia dicitur. Rationem discriminis assignat optime B. Augustinus, videlicet, quia synagoga à verbo Græco synagogeo, quod Latine congrego significat, deducitur, at verò ecclesia ab alio etiã verbo Græco, caleo, idest, voco, deriuatur. In quo insinuatur, Iudæos tanquã animãtia propter timorẽ congregari. Olim eos Dñs bellis, morte, serpẽtibus ac bonorũ tẽporaliũ promissionibus ad se trahebat, eis dicẽs: Bona terræ comedetis: Christianos verò amore & cœlestiũ bonorũ promissionibus cõuocat, vt aperte his suauissimis verbis apparet. Vt autẽ maiorẽ huius ineffabilis promissionis fiduciã concipe-

remus,

remus, eam summa veritas duplici iuramẽto confirmat dicens: *Amen amen dico vobis.* Nos cum dicimus, Amen siue in veritate iurare nõ intẽdimus, quia de humana veritate intelligimus: sed Christus Dñs per infinitã veritatẽ, quæ est idẽ quod ejus essentia, se iuramẽto astringit. Ergo magna infidelitas erit nostra, si promissionibus à persona infinitæ bonitatis editis & iureiurãdo cõfirmatis nõ credimus. Qualiter autẽ Dei verbis sit cõfidendũ apositissime nobis exẽplũ Abrahã Patriarcha præbuit. Qui, post quam ei Dñs iurauit, Messiã ab eius progenie esse nasciturum, adeò his verbis credidit, vt, cũ ei filiũ suũ mortis sacrificio offerre iuberetur, statim (vt subtilis adnotauit Scotus) obtẽperauit, Scotus. in. 3 sperãs, filiũ suũ, post quã igni traditus esset, diuino auxilio resurrecturũ, vt id, quod ei antea Dñs promiserat, adimpleret. Quã Hebr. 11. obrẽ egregie D. Paul. ait: Fide obtulit Abrahã Isaac, cũ tẽtaretur, & vnigenitũ offerebat, in quo susceperat repromissiones, Gene. 21. (ad quẽ dictũ est: In Isaac vocabitur tibi semẽ) arbitrãs quia & à mortuis suscitare potẽs est Deus. Atq; fiduciã hãc ostendit, cũ famulis suis dixit: Expectate hic cũ asino, ego & puer illuc properãtes, postquã adorauerimus, reuertemur ad vos. Quid ais Patriarcha sanctæ? Ignẽ & ligna ad cõburendũ filiũ tuũ portas, & inquis: Ego & puer reuertemur ad vos? In hoc profectò fiduciæ suę ingentẽ firmitatẽ ostẽdit. Magna etiã fortissimæ Iudith fiducia fuit. Nã (vt ex sacra pagina cõstat) eũ Holofernes ei ex mẽsa sua iussit epulas ministrare, ipsa nõ nisi ea, quæ præparauerat ancilla eius, edere voluit. Cui Holofernes ait: Si defecerint tibi ista, Iudith. 1. quæ tecũ attulisti, quid faciem? tibi? Illa verò cõfidenter, Viuit, inquit, anima tua, quia nõ expẽdet ancilla tua omnia hęc, donec faciat Deus in manu mea ea, quæ cogitaui. O admirabilẽ fœminæ fiduciam. Quæ etiã in reprehẽsione, quã ipsa sacerdotibus, eò q̃ misericordiæ terminũ cõstituerãt, dederat, clarissime apparuit. Virtus hæc etiã in S. Dauid maximè floruit, qui ait: Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Dño. Et Psal. 129. vbi nos legimus: Eripuit me de inimicis meis fortissimis, in contextu Græco habetur: Eripiet me de inimicis meis fortissimis. Psal. 18. Vbi S. Propheta in magna spe fuisse ostẽditur, quod ille, qui ipsum à suorũ inimicorũ manibus elapsis tẽporibus eripuerat, eũ etiã tẽpore vẽturo eriperet. Et alibi idẽ Propheta ait: Deus nõster refugiũ & virtus, adiutor in tribulationibus, quæ inuenerũt Psalm. 45.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nos nimis. Quibus verbis non solũ fiducia eius conspicitur, verũ 7
etiam omnes in Deo confidere debere manifeste ab ipso docemur: in eo enim remediũ facillime inueniendũ esse ait. In homi
Disimile. nibus plærunq; remediũ, sed non virtutẽ reperies. Diues paupe
ri virgini numos præbebit ad hoc, vt eam virginitatis thesauro
spoliet. O quam multi in hac misera vita sunt, qui proximis suis
in aduersitatibus opem ferũt, vt in propriis sceleribus eis faueãt.
Quod quidem diuersis modis ac vijs fieri solet, aut ad iniurias
vlciscendũ, aut ad dignitates obtinendas, aut ad scelus aliquod
perpetrandum. Hi refugium, sed non virtus dici possunt: at ve-
Psal. 124. rò Deus refugiũ & virtus. Fœlices, qui in eo spem habent. De il
lis enim S. Dauid inquit: Qui cõfidũt in Domino sicut mõs Siõ.
Hoc est, propter fiduciam, quam quis habuit in Domino, stabi
litatem in bono ad instar montis Sion consequetur: quę quidem 8
est valde ingens amplificatio. Contra verò diffidentia mater &
fons multorũ malorũ est, vt ex Propheta Ezechiele patet. Qui
de quibusdam sceleratis hominibus agens sic eos dixisse affir-
mat. Iniquitates nostræ & peccata nostra super nos sunt, & in ip
sis nos tabescimus, quomodo ergo viuere poterim??Ideſt: Onus
peccatorũ ac scelerũ nostrorum nos succumbere fecit, & ita nos
oppressit, vt à nobis expelli sit impossibile. In quo (vt D. Hie-
ronymus hunc locum explicans ait) sic dicere voluerunt: Iam
perpetua mors & æterna damnatio nostra certa est, vulneribus
nostris nullum remedium adhiberi potest: quorsum ergo frus-
tra affligimur, & præ anxietate consumimur? Residuum vitæ
nostræ in præsentibus voluptatibus consumamus, siquidem fu
turas æternæ vitæ amisimus. Attendite, obsecro, qualiter vbi pri- 9
mum diffidere de Dei misericordia cęperunt, omnia vitiorum
Ezech. 33. genera committere constituerũt. At statim Dominus ad S. Eze
chielem ait: Dic ad eos: viuo ego, nolo mortem impij, sed vt cõ
uertatur impius à via sua, & viuat. Conuertimini à vijs vestris
pessimis, & quare moriemini domus Israel? O benedictus sit & glo
rificatus talis Deus, benedicta talia verba, in quibus tanta fidu-
cia peccatoribus præstatur. Igitur fratres mei nè spe cadatis, li-
cet grauissima scelera commiseritis: conuertimini vere, & opti-
mum apud Deum remedium inuenietis. In diuinis literis Deus
sancto Moysi psalmum (in quo peccata, quæ eo mortuo perpe
tranda erant, & vltiones, quæ ob illa sumendæ erant, referren-
tur)

totur) scribere iussisse legitur, ad cuius Psalmi finem idem Dñs im
perauit, vt quædam verba adhiberentur, quibus, cum se Hebręi
sceleribus ac laboribus oppressos vidissent, spe veniæ munirentur, scilicet: Videte, quod ego sim solus, & non sit alius Deus prę
ter me: ego occidam, & ego viuere faciam: percutiam, & ego sa *Deute. 32.*
nabo. Quibus verbis nos etiam, cum peccatis onerati fuerimus,
sicut eos, de quibus hæc diuina scriptura loquitur, Dominus in
spem allicit: videlicet innumerabilem scelerum multitudinem cõ
miserimus, vnusquisque intra se dicat: Domine licet infinita per
petrauerim scelera, tu tamen, qui mentem meam percussisti, vt *Simile.*
ea relinquerem, & te sequerer, me sanabis. Quis adeò crude-
lis est pater, qui filium corrigens, vt bonus esset, si ei vulnus ali-
quod infligeret, illi postea non medeatur ex manibus suis vir-
11 gam, qua eum verberauit, proijciens? Si igitur erga filium hac
pietate homo vtitur, multo magis Deus misericordiarum pater
erga peccatores ea vtetur. Quo circa confidenter ad eum opor-
tet accedere, vt nos D. Iacobus hortatur dicens: Si quis autẽ ve- *Iacobi. 1.*
strum indiget sapientia, postulet à Deo, qui dat omnibus affluẽ
ter, & non improperat: & dabitur ei. Postulet autem in fide, ni-
hil hęsitans. Qui enim hęsitat, similis est fluctui maris, qui à vẽto
mouetur, & circumfertur. Atque id, quod sanctus Apostolus
de sapientia in præsentiarum inquit, idem etiam de alijs necessi
tatibus nos commonefacere intelligendum est. Nam idem
Dominus per psalmistam ait: Inuoca me in die tribulationis, *Psal. 49.*
eruã te, & honorificabis me. O admirabilem ampliationem. Po
tentissimus & magnificentissimus Deus, qui nullius honore in
12 diget, dicit, se ab eo, qui suam opem & auxilium in necessitati-
bus & laboribus implorat, honore affici. Quorsum igitur hoc
summa veritas diceret? vel quorsum si petentibus subuenire
nollet, vt ab eo peteremus, nobis imperaret? Quis enim prin- *Simile.*
ceps famulo suo iubet, vt ea, quæ ipse præstare no vult, ab eo po
stulet? Quanuis autem memoria nostrorum scelerum fiduciam,
quam habere debemus, tepefaciat, nos tamen diuinæ miseri-
cordiæ oportet continuò adhærere. Insignis Philosophus Sene
ca quendam hominem infimo loco natum ab Alexãdro Magno
parũ postulasse cõmemorat: cui ille vrbem quandam magnificẽ *Seneca lib. de beneficijs*
tissime donauit. At cũ vilis homo se ea indignum putaret, Ale-
xander cum sic alloquutus fuit: Vt in te beneficia conferam,

non

Universidad de Deusto
Biblioteca

non quis sis, aut quibus dignus, sed quid me elargiri conueniat, 13
attẽdo. Si ergo hanc magnificentiã vermis terræ sibi tribuebat,
quid potentissimum Deũ ac pijssimũ facturũ existimatis? Qua
propter quando ab eo petimus, non fragilitatem nostram, aut
exigua merita, sed eius infinitam clementiam & pietatem ante
oculos mentis ponere debemus. Memoria etiam præteritorum
beneficiorum in spem & fiduciam, quod maiora conferet (si qui
dem Deus nunquam mutatur) nos allicit. Quod si præteritis tẽ-
poribus Dominus extitit liberalis, multo magis nunc magnifi-
Exod. 17. centissimus erit. Hoc significauit illud Exodi, cum Hebræo-
rum populo aduersus Amalechitas dimicante sanctus Moyses
virgam Dei in manibus habens orabat. Quid, obsecro, oratio-
ni sancti viri virga fauere poterat? Sed absque mysterio factum
fuisse non est credendum. Virga hæc, qua Deus tot mirabilia & 14
prodigia operatus fuerat, in manu Moysi erat, vt innumera be-
neficia, quæ à Deo populus Israel acceperat, in eorum memo-
riam reuocaret: atque ita spes illorum & fiducia ad multo maio-
ra accipienda confirmaretur. In quo ipse Dominus nos docuit
vt orantes beneficiorum acceptorum recordemur: quibus fir-
missimam spem concipiamus, nos ab illo, qui ea contulit, mul-
to maiora esse accepturos. In hoc etiam innuitur, orationes no-
stras in meritis crucis Redemptoris nostri, cuius virga illa typũ
gerebat, niti debere.

Ait igitur liberalissimus Dominus, *Si quid petieritis patrem.* Quidam venerabilis doctor hunc locum sic interpretatur: Diui
nus Saluator nos à patre suo, & non à se, nec ab Spiritu sancto iu
bet postulare: quoniam Patri liberalitas tribuitur: ipse est enim 15
qui dat omnibus affluenter, & nihil ab aliquo recipit. Nam li-
cet verum sit, quod filius Spiritui sancto suam essentiam, quam
à Patre accipit, communicat, & ipse Spiritus sanctus eam à Pa-
tre & Filio absque eo quod alteri eam communicet, accipit: ta-
men solus Pater essentiam suam Filio & Spiritui sancto nihil ab
eis accipiens communicat: ideò meritò ei liberalitas attribuitur.
Et ob hoc nobis diuina Sapientia præcipit, vt à Patre æterno ali
quid petamus. Sed licet hæc ita sint, Pater (meo iudicio) in præ
sentiarum beatissimã Trinitatem (quæ fons & origo est omniũ
bonorũ) significat: à qua in nomine Chri, id est, per merita ei⁹ po
stulare debem⁹. O verba dulcissima. Quare, fratres mei, cordano

stra

16 stra amore non liquescũt, cũ ab eo, qui decipere minimè potest,
Deum trinum & vnum nostrum esse patrem audimus? Multos
filios Dei fecit vnus filius Dei (inquit B. Augustinus) emit sibi
fratres suo sanguine: atq; ita dixit: Ascendo ad Patrem meũ & *Ioan. 20.*
Patrem vestrum. Quid, obsecro, maioris consolationis, aut dig
nitatis reperiri potest? vt optimè D. Ioannes perpendit dicens:
Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nomi- *1. Ioan. 3.*
nemur & simus. Satis profecto esset, nos filios eius vocari, sed nõ
solum voluit, vt filij nuncuparemur, verũ etiam vt essemus: nec
ab aliquo cogitandũ est, nomen hoc tantę dignitatis vacuũ esse.
Summi Pontifices, Imperatores, ac Reges sæpenumero, quia *Dissimile.*
pauperes sunt, honorificos titulos absq; diuitijs vel redditibus
imponunt: veluti cùm episcopos annulares summus Pontifex
17 creat, & Rex ducem aliquem, vel comitem instituit, quæ quidẽ
dignitates nomine sunt honorificentissimæ, vacuæ tamen diui-
tijs. Deus verò nõ ita facit, nam cum Abram vocauit Abraham
(id est, multarum gentium patrem) eum ingentis progeniei pa-
tẽ fecit: & cum glorioſum Baptistam Ioannem nuncupauit, *Gene. 17.*
eum gratia (vt nomen ipsum designat) repleuit. Denique cum
Simonem Cephas (quod lingua Syriaca, vt B. Hieronymo pla-
cet, Petrum vel petram significat) voluit appellari, eum firmissi
mum Ecclesiæ suæ fundamentum posuit. Ergo si nos filios, & se
patrem nominat, ratio postulabat, vt in amore, beneficijs, & soli
citudine patrem se exhiberet. O vtinam hoc continuo in nostro
rum resideat memoria. Qualiter in laboribus vnusquisque dice-
ret, se patrem & potentem patrem, qui nimio amore filios pro-
18 sequitur, habere: & ideo magna fiducia ab eo iusta poterit postu
lare. Quod si cum ab eo efficaciter rem petimus, quam ipse con
cedere non vult, id nobis magis conducere, credendum est.

Adiecit deinde Dominus, *In nomine meo.* Sed quæro, cũ à Deo aliquid petere intendis, quo iure id facere cogitas? Dices fortas
se: Ego coram eius diuina maiestate prostratus creaturã eius, &
opus manuum suarum me esse propono: & hunc titulum sanctus
Iob ei afferebat dicẽs: Manus tuæ fecerũt me & plasmauerũt me *Iob. 10.*
totum in circuitu. Bene quidem ais. Sed illum contra te esse non
dubites, qui cum sis creatura eius & opus manuum ipsius ei, vt
debebas, non seruiuisti, & aduersus eum multoties rebellando
defecisti. Ideò alio tibi opus est titulo: hic enim te ipsum dam-

nat,

nat, quia cum eo ingratitudo tua apertissime ostenditur. Ergō me ad imaginem, & similitudinem eius factum esse adducā: ideò siquidem tam perfectū esse mihi communicauit, fauorem eius & auxilium iure potero implorare. Optime inquis, sed id etiam aduersum te pugnat: nam imaginē ipsam ita deformasti, vt vix imago Dei esse videatur. Itaq; panē eius sanctissimum me manducasse proponā. Sic enim famulus, qui hero aliquando seruiuit, obijcere solet, cùm ab eo aliquid postulare contendit. Cōcede, inquit, hoc Domine famulo tuo, siquidē me panis tuus sustentauit. Ius optimum in petitionem tuā affers. Nam cum quis dicit, se panē Domini sui aliquando comedisse, & ideo iure optimo ad id quod postulat illum posse adducere, innuit huiusmodi famulus, cum Domino famulabatur, panem, quo vescebatur se meruisse. Tu verò, quem Dominus tot annis abūdanter aluit cui panē suū abūdantissime largitus est, qualiter id quod manducasti meruisti? Ideo etiā hoc aduersum te est. Ergo id, quod ante diuinū tribunal poteris allegare, in sacra nos Euangelij hodierni lectione supernus magister Christus Dominus erudit dicens. *Siquid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.* O admirabilem titulū: ò firmissimū ius. Scilicet cū à patre æterno aliquid postulamus, illud per Dominū nostrum Iesum Christum postulare ac dicere: Deus infinitæ maiestatis ex parte mea ad hoc, quod petere intendo, afferre quid possim prēter hoc penitus ignoro. Nā si creaturā tuā & opus manuū tuarū me esse affero, id in meā vergit dānationem, quoniā aduersus creatorē meū impudenter reluctor: si imaginē tuā in me insculptā esse pro titulo allego, pudet illam tibi ostendere, siquidem ipsam tot immunditijs fœdaui: si vero affero panem tuū edisse, id nunquam merui. Igitur nullū aliud mihi refugium est ad petendum, nisi per Dominū nostrū Iesum Christū, per primogenitū illum, per illam bonorū summam, per mediatorem inter te & nos, per illum denique, qui tibi solus placuit infinite, & hoc ius corā te potero adducere. Ideo semper à te petam per Dominum nostrum Iesum Christū filiū tuū. OEchumenius insignis Doctor Græcus super hæc verba inquit: Christum Redemptorem nostrū verū Deum esse, in hoc ostendisse, quod nomen infinitæ virtutis, per quod omnia cōparātur, quod q; non nisi habēti infinitam potestatem, videlicet, soli Deo cōuenit, obtinuerit. Ideò S. Dauid ait: Dñe Dñs noster, quam

19 20

21

Simile.

oEchumen.

Psalm. 8.

22 quā ad mirabile est nomē tuū in vniuersa terra. Ex quo apparet ad Christi Redēptoris nostri gloriā pertinere, ęternū Patrē propter nomē sanctissimū vnigeniti Filij sui, ac propter eius innumera in nos beneficia cōferre. Verissime enim in sacra scriptura dicitur: Deus honorauit Patrē in filijs, videlicet, quādo propter merita parētū filijs licet indignis bonatribuit. Ipse enim ait: Ego sum Dñs Deus faciens misericordiam in millia ijs, qui diligunt me, & custodiūt prēcepta mea. Atq; ita Hebræis in Deuteronomio dixit: Neq; dabo vobis de terra filiorū Esau quantū potest vnius pedis calcare vestigiū, quia in possessionē Esau dedi mōtē Seir, quia filius Isaac patriarchæ viri iusti fuerat. Et inferiùs adiecit: Nō pugnes cōtra Moabitas, nec ineas aduersus eos prælium: nō enim dabo tibi quicquā de terra eorū, quia filijs Loth tradidi eam in possessionē. Si igitur cum Idumęis licet idololatris Dominus post quadringentos annos, quia filij Esau primogeniti sanctissimi Isaac erāt, hanc habuit rationē, quid cū filijs ac mēbris Iesu Christi iustorum iustissimi propter merita ipsius æternum Patrem acturum putatis? Ergo quotiescunque os nostrum ad orandum aperimus, vel oculos in cœlum leuamus, semper nobis gratissimus hic æterni Patris primogenitus est offerēdus. Sanctus Ioseph fratres suos hortatus est, vt corā ipso sine Beniamin eorū fratre non apparerent. Alioquin, inquit, non videbitis faciē meā, nisi fratrē vestrū minimū adduxeritis vobiscū. Hoc idē nobis Patrem æternum dicere cogitare debemus, vt, scilicet corā eo absque dulcissimo fratre nostro Beniamin Iesu Christo nō cōpareamus. Sed ad hoc notāda sunt verba D. Pauli, videlicet: Factus est omnibus obedientibus sibi causa salutis æternæ. Obedientibus, ait, & nō morē gerere nolētibus. Nā in Prouerbijs dicit: Qui declinat aurē suā, nè audiat legē, oratio eius erit execrabilis. Ideò hic statim summa veritas inferiùs inquit: Ipse Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia à Deo exiui. Et D. Gregorius ait: Si obedierimus Deo, obediet Deus orationibus nostris. Atque hęc est ratio, quare Dominus sanctis, ac pijs viris ita obtemperabat, vt, si precabātur: Domine pluat, statim ipse Dominus eorū deprecationibus faueret. Vt enim Regius propheta testatur, Deus voluntatem timētium se faciet, & deprecationē eorū exaudiet. Atque hoc significatur mysteriū in illis verbis eiusdem sancti Dauid, cum ait: Dirigatur Domine ora-

23 24

Exod. 20.

Deute. 2.

Gene. 43.

Hebr. 5.

Prouer. 28.

D. Greg.

Psal. 144.

Psal. 140.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Simile. ne oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo. Thus seu incen- 25
sum in thuribulo positum, nisi ei ignis applicetur, odorem effun
dere non potest: ita incensum orationis Deo odoriferũ, aut gra-
tum nõ est, nisi cor, vnde illa exit, diuini amoris igne nõ ardeat.
Esai.1. Qua propter apud sanctum Esaiam ipse Dominus hæc profert
verba: Cum multiplicaueritis orationem, non exaudiam: manus
enim vestræ sanguine plenæ sunt. Qualiter ò scelerate te Domi
nus exaudiet, cum lingua tua orationem Dominicã pronuntiã
te cor tuum ab ijs, quæ ibi postulantur, longissime absit? Si enim
ore profers, Pater noster, qui es in cœlis: Deus tibi poterit respõ
dere: O infælix qui me patrem appellas, cũ filius meus esse, nec
præceptis meis obedire nolis? Quare ais, sanctificetur nomen tuũ
(idest, nomen tuum ab hominibus glorificetur & honore afficia- 26
tur) siquidem tu ipse nomen meum ignominijs dedecoras? Qua
re inquis, Adueniat regnum tuum, siquidem cogitatione & de-
sideriis ab illo te ipsum continuò auertis, modis omnibus ac vijs
huius mundi miserabile regnum inquirens? Quare dicis: Fiat vo
luntas tua, sicut in cœlo & in terra, siquidem tu ipse mihi non vis
morem gerere? Quare ore profers: Panem nostrum quotidianũ
da nobis hodie, si cum diuitias, videlicet, horrea plena frumen-
to & magnam numorum copiam ad vitam in centum annos pro
pagandam habeas, non te pudet panẽ pro vnius duntaxat diei
spatio à me postulare? Quare postulas: Dimitte nobis debita no
stra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris: siquidem mini
mam tibi illatam iniuriam non solum inferenti parcere non vis,
verum etiam pertinaci animo eam vlcisci contendis? Non ne vi
des huiusmodi deprecandi modum perinde esse ac si diceres, 27
Domine cum impijs ac teterrimis dæmonibus me in infernum
detrude, ac siquidem ego, vt tu iubes, meis inimicis non parco,
nec tu etiam mihi parcas? Quare deniq; inquis: Et ne nos indu-
cas in tentationem, sed libera nos à malo, siquidem tu tentatio-
nes ac scelera quæritas, vt in illis totus submergaris, ac tui ipsius,
instar diaboli proteruus efficiaris tentator? O te nimium infœli
cem: quem tota hæc sanctissima oratio apertissime condemnat,
tuaq; facinora palam ostendit, & te misericordia mea ac benefi-
cijs æternis indignum iudicat. Ergo, ò miserrime peccator ad
Dominum conuertere, veramq; tuarum iniquitatum pœniten
tiam facito, actandem eò quod eas commiseris ingentem lacry
marum

28 marũ copiam profunde, & ita oratio tua diuinæ maiestati gratis
sima erit. Ait enim diuina sapientia: Vox turturis audita est in *Cant.2.*
terra nostra. In quo significauit, vocem & orationem cũ lacry-
mis coniunctam pijssimo Deo esse nimis acceptã. Atq; ita pro
eo, quod nos legimus: Nè tradas bestijs animas confitentes tibi,
alij ex Hebræo verterũt. Nè tradas bestijs animam turturis tuę. *Psal.73.*
Et sanctus Dauid dicebat, Auribus percipe lacrymas meas. Vbi *Psal.16.*
innuit, lacrymas in oratione esse vnũ ex præcipuis ius ac singu-
lare remediũ, vt coram Deo exaudiatur. Ideò B. Augustinus re- *B. August.*
fert, cum pij & deuoti homines cuiusdam ægroti salutem fletu à *lib.22. de ci*
Domino deprecarentur, se ipsum Dominum simul cum eis ob *uit. Dei. c.8*
secrasse, precesq; eifudisse dicendo: Domine quas preces exau
dies, si has non exaudis? Et adiecit statim: Eorum ergo precibus
29 salus ægroto reddita est. Hac igitur dispositione sanctissima ora
tione Dominica, quam ipse Dominus homines docuit, vtendũ
est: in ea nanq; omnia, quæ postulare conducit, continentur. Nã
quemadmodum cuncta tempora in septem dierum spatium re- *similia.*
digũtur: ac septem cœlis, qui prius cœlo stellato ordine sunt, to
tius mundi machina regitur ac gubernatur: & septem planetis
omnes inferiores gignuntur creaturæ, & quemadmodũ homo
quatuor elementis incorpore, & tribus potentijs in anima, quæ
septem sunt, constat: & quemadmodũ hominis perfectio in se-
ptẽ virtutibus, videlicet, tribus theologicis, & quatuor cardina
libus consistit: & quemadmodum septem Spiritus sancti donis
mens sanctificatur: & quemadmodũ in remedium generis huma
ni Christus Dominus septem instituit sacramenta: & quemad-
30 modũ in beatitudine septem mirificis dotibus, scilicet, visione,
tentione, & fruitione in anima, agilitate, impassibilitate, clarita-
te, & immortalitate in corpore glorificabimur: ita omnes neces-
sitates nostræ in septem petitiones, quæ in hac cœlesti oratione
continentur, referuntur. Ac quoniam diuinus magister noster
cum discipulos suos orare doceret, eis dixit: Sic ergo vos orabi-
tis, Pater noster, qui es in cœlis, &c. nos etiam hac sacratissima *Matth.16.*
oratione frequentissime vti debemus. Res etiam plane conside-
ratione in hoc Euangelio digna est: siquidem Deus adeò se libe-
ralem erga nos ostendit, vt in hac sacra lectione Iesus Christus
affirmet, siquid petierimus patrem in nomine ipsius nobis esse
concedendum: nos etiam propter eius amorem erga proximos

nostros liberales esse eis, quæ à nobis post alauerint concedēdo, ꝛr
rationi consentaneum est. Olim hoc iussit Dominus: Ingressus
Deut. 23. vineam proximi tui comedes vuas, quantum tibi placuerit, fo-
ras autem nè efferas tecum. Postea verò Christus Redemptor
noster sic apud D. Lucam ait: Ignem veni mittere in terram, &
Lucæ. 12. quid volo, nisi vt accendatur? In quo, mundum ante aduentum
ipsius frigidū & absq; diuini amoris igne esse, significauit. Sed
proh dolor, quanuis filius Dei tot beneficijs velut flammis incē
sis corda hominū in sui & proximorū amore inflāmare conatus
est, multitam ēaliquo modo frigidores quā ante are māserūt. Nā
si eo tēpore pauperi in alienā vineā ingredi, vuasq; comedere
atq; alia id genus licebant, nūc non solum ad manducandū ra-
cemum in alienam vineam ingredi minime licet absq; pœna &
supplicio, sed etiam aliæ quā plurimæ in miseros pauperes cru 32
delitates exercentur: ob quas (vt credi potest) tot malorum gene
ra his tempestatibus patimur. A Equū est enim & rationi con-
sentaneū, vt tibi qui cum villicus diuitiarum Domini tui esse
deberes, eas omnes tibi vsurpasti, & nunquam filiorū Iesu Chri
sti, videlicet, pauperum recordatus es, cuncta, quæ possides, ip
se Dominus auferat. Igitur, charissimi fratres, quādoquidē vul-
tis, vt erga vos Deus sese liberalem exhibeat vos etiam liberali
tatem erga pauperes ostendite. Quo non solum obligationi ve
stræ satisfacietis, sed diuinam gratiam merebimini, qua compa-
ratur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica V.

Post Pascha

CONCIO TERTIA.

Amen amen dico vobis, Si quid petieritis patrem in no
mine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

Simile. MErito, atque optimo iure veteres philosophi hominē arborem inuersam appellarunt: ille enim radices in cœlo agere, fructum vero in terris, videlicet, in hac vita præbere debet. Et quemadmodum omnis cu-
ra

ra & solicitudo olitoris in irrigandis nouis arboribus, vt radices
altius mittentes vberrimos fructus ferant, sita est: ita præ-
cipua cura hominis Christiani debet esse in cogitandis rebus cœ-
lestibus, vt ea cordis cogitatione, quæ radix hominis est, vir-
tutem cœlestem attrahat, qua bonorum operum fructum fe-
rat abundantissimum. Sic facebat S. Dauid, qui ait: Leuaui ocu Psal. 120.
los meos, in mōtes vnde veniet auxiliū mihi. Et Ecclesiasticus Eccli. 39
inquit: iustus cor suū tradidit ad vigilandū diluculo ad Deū, qui
fecit illum, & in conspectu altissimi deprecabitur. Perpendite
verba illa: Tradidit cor suum: vbi iustus cor suum famulum ac
seruum huius sancti exercitij efficere significatur. Nā sicut oli- Simile.
tor ante lucem surgit ad arbores irrigandas: ita vir iustus, vt cor
suum ad Deum in illa crepusculi matutini quietudine erigat, sur
3 git. Atq; S. Iob inquit: Si diluculo surrexeris ad Deum, & omni Iob. 8.
potentem fueris deprecatus, statim euigilabit ad te, & paca-
tum reddet habitaculum iustitiæ tuæ. Dauid etiam licet Rex &
multis negotijs præpeditus dicebat: Mane astabo tibi, & vide- Psal. 5.
bo, quoniam non Deus volēs iniquitatem tu es. Pro quo B. Hie
ronymus ex Hebræo vertit: Mane astabo tibi, & contemplabor:
& alius Doctor vertit: Mane instituam ad te orationem meā
& suscipiam. Et pro eo, quod nos legimus: Prœueni in maturita- Psal. 118
te, & clamaui: alij ex Hebræo verterunt: Præueni diluculum &
clamaui. Et vbi nos habemus: Exurgam diluculo: alij verterunt: Psal. 56.
Excitabo auroram, idest, non expectabo, vt aurora me exusci-
tet: imo ego matutino tempore surgendo illam suscitabo. Et ita
4 ipse Rex Dauid dicebat: In matutinis meditabor in te, quia fui- Psal. 62.
sti adiutor meus. O magnam multorum confusionem. Nescio
quomodo talia audientes pudore non conficiuntur illi, qui cum
viginti quatuor horas diei naturalis in misero & mortali corpo
ri indulgendo integras consumant, saltim vnam in adhibendo
animæ remedium non impendant. Quod si vir iustus cor suum
tradidit ad vigilandum diluculo, & vos hoc facere minime cu-
ratis, qualiter iustorū nomen obtinere cōtēditis? Igitur ò homo
ignauia, & negligentia sit procul à te: & sic eā arborem videlicet
animam tuā, vt fructum æternę vitæ afferat, cœlorū rore mane
irrigare, cura. Ait enim Spiritus sanctus: Qui conseruat legem, Eccli. 35.
multiplicat orationem: scito namque orationem & contem-
plationem naturæ rationali exercitium esse nimis congruum

Universidad de Deusto
Biblioteca

& conueniens. Quare artes mœchanicas ita nuncupari existima 5
tis? Vocantur mœchanicæ à verbo, mœchor, quia homo ijs vili
bus artibus ac humanis negotijs vtens intellectu suo adulterat
B. *August.* & mœchatur. Nam (vt ait B. Augustinus) fecit Deus hominem
rationalem, vt summum bonum intelligeret, intelligendo ama-
ret, amando possideret, possidendo frueretur: ipse verò homo
ad vilia se abiecit. Atq; ita quãdo intellectus humanꝰ creatus ad
intelligendũ Deum, & in eo contẽplandũ munus hoc sibi tam
proprium, relinquit, & terrena meditatur, tunc mœchari dici-
tur, & opera eius mœchanica, ideſt, adulterina dicuntur. Hoc
aliter etiam in hunc modum probatur. Deo quatenus Deus &
actus purus est, dare & non petere, vel accipere: creaturæ verò,
vt creatura est, accipere competit: ac quemadmodũ Deo sem
per dare naturale est, ita creaturam semper postulare ac petere
rationi est consentaneum: & sicut cum Deus donat, munere suo 6
fungitur, ita creatura cùm postulat. Deniq; oratio sic Deo gra-
Cant. 4. ta est, vt ipse cum anima iusta loquens ei dicat: Fauus distillans
labia tua. Hoc est, oratio, quam labijs profers, mihi fauo mel-
lis dulcior ac suauior est. Atque ita, vbi nos legimus: Clamor
Psalm. 17. meus in conspectu eius introibit in aures eius, alia trãslatio si-
mul & contextus Græcus habent: Intonuit in aures eius: vbi iu-
storum oratio in Dei auribus instar suauissimi concentus essẽ
Simile. significatur. Nam sicut musicus, vt gratam & concinnam coram
Rege efficiat melodiam, lyræ chordas prius cõcinnare conatur:
ita vir iustus cor suum, antequam orationi vacet, diligentissi-
Psalm. 9. me præparat, Deus enim interiora hominis plusquam exter-
nas voces intuetur. Quamobrem diuinus Psalmographus in-
quit: Præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Vnde in- 7
telligetis rationem, quare Dominus iubens sancto Moysi cum
Exod. 4. Rege Pharaone loqui ipse se excusauit dicens: Non sum elo-
quens ab heri & nudiustertius: impeditioris & tardioris linguæ
sum. Mira profectò res. Ad loquendum cum Deo se balbum es-
se, atque insufficientem minime dixisse legitur, cum ad loquen-
dum cum homine se impeditioris linguę esse existimaret. Nam
cum Deus præter hominũ consuetudinem ad cor magis quam
adverba attendat, iusti verborũ elegantiam & compositionem
non curant. Ideo, postquam sponsus sponsæ dixit: Fauus distil
lans labia tua, adiecit statim: Et odor vestimentorũ tuorum, si-

cut

8 cut odor thuris. Per vestimenta virtutes sanctæ, & per thus ora-
tio suauissima intelliguntur. Cum autem dicit, vestes animæ iu-
stę thura redolere, perinde est ac si diceret, in operationibus eius
idem esse operari & orare propter deuotionem magnam & con
sideratione̅, quibus ea, quæ agit, pertractat. Sicut enim mater *Simile.*
cùm filij sui aut mariti ex itinere defessi pedes abluit, simul ser-
uitutem adhibet, & ipsum abluendo diligit, atque in ea opera-
tione delectatur: ita fidelis Dei seruus in ijs, quæ operatur, Do-
minum, propter quem illa agit, contemplatur, & simul ea
propter eius seruitium faciendo delectatur ex animo cupiens
ipsa multo melius & exactius perficere. Et id quod hac ratione
fit, ingentis meriti esse certissimum est: nam merita nostrorum
operum præcipue ab intentione & amore atque deuotione, qua *Simile.*
9 fiunt, dependent. Quemadmodum in monetis non tanti faci-
mus magnitudinem & quantitatem, quanti metallum, ex quo
conflantur, (parum enim auri pluris, quã æris magna copia ex-
tat) ita in bonis operibus non perinde eorum multitudo, sicut
amor & deuotio, qua aguntur, attendenda est. Est autem oratio
Deo grata, quoniam nobis vtilissima: qua propter in ea con-
tinuo insudare, ac dum vitam degimus diligentissimè labora-
re debemus.
Qui flumen aliquod tranare contendit, nisi caput suum super *Simile.*
aquam erigat absque dubio à periculo se mergendi euadere non
potest. Cuilibet nostrum verba illa Prophetæ Dauid, licet in *Psalm.* 67.
alium proposita scripta fuerint, optimè applicari possunt: In
mari viæ tuæ, & semitæ tuæ in aquis multis. Cũ ergo omnes in
10 procellis huius mundi brachia nostra natando concutiamus, si
caput in altum non erigimus, ideſt, si cogitationes nostras, affe-
ctiones, atq; portionem superiorem in Deo misericordiam eius
postulantes non figimus, profectò in peccatorum flumine sub- *simile.*
mergemur. Malum citrũ & alij huius generis fructus (vulgo *Cy-*
dras y limones) diu incorrupti custodiri nequeũt, ideo, saccaro de
libuti (Hispanè *en conserua de açucar*) longum temporis spatium
retento pulchro colore, velut recentes reseruantur. Sic omne
opus studiosum diu à se solummodo absque sanctissimo oratio
nis exercitio conseruari non potest: absq; oratione enim statim
virtus marcescit, cũ illa verò omnia conseruantur & recentia ac
suauissima Deo videntur. Quo circa quidam sanctus frater no-

Universidad de Deusto
Biblioteca

stri ordinis nomine AEgidius dicere solitus erat, velle se potius in sancta religione vnam duntaxat virtutem, quam extra illam in sæculo decem habere: nam decem in sæculo marcescunt, & facile annihilantur, in religione vero vna conseruatur, & multiplicatur sancto orationis exercitio.

Cœlestis igitur magister Iesus Christus, vt animum nostrum advtendum hoc mirifico remedio excitaret, nos in sacra Euangelij lectione hodierna hortatur dicens: *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis.* In diuinis literis 4. Reg. 19. Esaiæ. 37. Rex Ezechias obsessus ab Assyriorum copijs hoc fecisse legitur. Opertus est sacco, ingressusque est in domum Domini, & misit senes de sacerdotibus opertos saccis ad Esaiam prophetam filium Amos, vt eum in suis orationibus Domino commendaret. Attendite, obsecro, ordinem, quem Rex hic sanctus obseruauit. Non solum enim orationibus sancti Prophetæ contentus fuit, verum ipse & omnes sui cilicio prius induti sunt & cooperti. Cumque epistolas ab Assyrijs missas blasphemijs contumelijsque plenas vidisset, ipse ascendit in domũ Domini, & expandit eas coram Domino, & orauit in conspectu eius dicens: Domine Deus Israel, tu es Deus solus Regum omnium terræ, tu fecisti cœlum & terram, inclina aurem tuam & exaudi: aperi Domine oculos tuos & vide & audi omnia verba Sennacherib, quę misit, vt exprobraret nobis Deum viuentem &c. Nunc igitur Domine Deus noster saluos nos fac de manu eorum, vt sciant omnia Regna terræ, quia tu es Dominus Deus solus. O quam multa exemplo huius sancti Regis docemur: quorum primũ est, se non solum orationibus sancti Prophetæ commendasse, verũ etiam se suosq; famulos cilicio cooperuisse, & propheta sancto orante ipse simul orans exauditus est. Nunc vero in hoc miserrimo temporum statu pij & religiosi viri propter totius populi necessitates instanter orationi vacant: principes autem, magnates ac duces scelera & flagitia committentes lætitia ac voluptate afficiuntur. Qualiter ergo Dominus eorũ preces audiet, siquidem pro tam nefarijs hominibus deprecantur? Prophetam Ieremiã Dominus alloquutus sic ait: *Noli orare pro populo hoc, quia non exaudiam te.* Non nè vides, quid isti faciunt in ciuitatibus Iuda & in plateis Hierusalem? Filij colliguntligna, & patres succẽdunt ignem, & mulieres conspergunt

Ierem. 7.

gunt adipem, vt faciant placentas Reginæ cœli, & libent dijs alienis, & me ad iracundiam prouocent. Quasi diceret: Parentes, matres, ac filij omnes diabolo seruitutem adhibent, & tu pro illis me deprecaris? Parũ profecto illis tua proderit oratio. Igitur fratres mei à peccatis vestris & vijs impijs ad Deum conuertimini, & pro vobis ipsi etiam orate, & ita vobis seruorum Dei orationes erunt emolumento. Sanctus Moyses cùm in montis cacumine oraret, Iosue insignis Hebræorum dux aduersus Amalechitas dimicasse, & victoriam cõsequutus fuisse legitur. AEquum nè esset, vt Hebręi dicerent: Siquidem Moyses in mõte pro nobis orat, non sumamus arma, nec aduersus hostes præliemur, ipse enim solus adv victoriam reportandam sufficiet? Certe hoc insania & væcordia iure optimo diceretur. Sed quæro, vnde ad bellum gerendum sibi arma Hebræi parare potuerunt? Nam licet in sacro textu dicatur: Armati ascenderunt filij Israel de terra AEgypti, non tamen tot armis, quot eis opus erant, siquidem captiuitate opprimebantur, ex AEgypto muniti exirent. At in deserto arma nullo modo conficere poterãt: ergo vnde illa habere potuerunt? Huic quæstioni satisfacere volens ait, AEgyptios, quando filios Israel prosecuti sunt, optima secum arma portasse: at postquam submersi fuerũt, in oram maris simul cum armis à profluuio aquarum proiectos fuisse, Hebræos verò mortuorum cadauera rebus bellicis spoliantes se ipsos armis eorum protexisse. Itaque aduersarij non solum Hebræis minime nocuerunt, sed potiùs eis arma ad aliorum hostium vires propulsandas suppeditarunt. Quibus rebus pijssimi Dei, qui suis fauere solet, immensa bonitas plane conspicitur. Alterum verò, quod occasione orationis sancti Regis Ezechiæ docere possumus, hoc est, videlicet, orationem à propria persona orantis habitam erga Deum plus ponderis ac momenti esse, quam si ab alio (cæteris paribus) habeatur. Ratio huius rei ea videtur esse quia intensiore actu vnusquisque sibi quam alijs à Deo postulat. Qua propter nullus adeò alienis orationibus confidat, vt nullum sibi huius negotij onus relinquendum cogitet. In sacra scriptura reperimus, quod cum Ismael & mater eius Agar afflicti ac siti confecti in deserto essent, licet mater leuauerit vocem suam, & fleuerit, tamen statim ibi additur: Exaudiuit autem Deus vocem pueri.

Exod. 17.

Exod. 13.

Gene. 21.

Vbi aperte ostēditur ipse puer suis proprijs lacrymis id, qđ mā-17
tris fletus atq; oratio obtinere nō potuerāt, sibi obtinuisse & cō
parasse. Id etiam, quod statim adijcitur, valde notandum est, sci
licet: Aperuit oculos eius Deus, videlicet, matris Agar, quæ vi-
dens puteum aquæ abijt & impleuit vtrem aquæ, deditq; pue-
ro bibere. Ibi antea puteus erat, sed non ab eis visus est, quoniā
nondum orauerant. Hoc nobis sæpe numero euenit, qui reme-
diū nostris necessitatibus, si orationi vacaremus, cū valde pro
pinquum sit, facile inuenissemus: sed, quia non oramus, ideo nos
latet. Tertium deniq;, quod hic admonetur, est huius sancti Re
gis orationis efficacia & exquisiti modi, quos ad sedādā Dei irā
epistolas corā eo aperiens exquisiuit. Maxime verò nunc dolē
dum est, videre negligentiam, ignauiam, ac vęcordiam eorum,
qui orationi vacant, & multo magis lacrymandum, si curam & 18
solicitudinē, qua plęriq; homines terrena & ea, quæ ad corpo-
ra alēda pertinent, agunt, animo euoluamus. Rex Saul Samuelē
prophetam exorauit, vt à Domino peteret, nè ipse regno suo
1. Reg. 15. spoliaretur: quod tanta instātia à sancto propheta eflagitauit,
vt eius pallium sciderit: quia (vt ibi dicitur) Apprehendit sum
mitatē pallij eius, quæ scissa est: at vero ad obtinendam veniam
suorum peccatorum sanctum prophetam non tanto studio ob-
secrasse legitur. Ita sunt quāplurimi, qui bona tēporalia à Deo
summis precib⁹ obtinere cōtendūt, bona verò animæ ac diui
nam gratiam lentè, & desidiosè petunt. In sacris literis legimus
3. Reg. 18. diligentias, quas prophetæ Baal clamantes & inuocantes Deū
suum, seu potius Dæmonem, vt eos exaudiret, adhibue-19
runt, postquam autem preces suas irritas esse videbant, se
cultris, nouaculis, donec sanguine perfunderentur, incidebant.
O miserandos filios Adæ diligētia ac feruor, quo idololatræ illi
Deos suos inanes deprecabantur, negligentiam vestram & ac
cidiam, qua omnipotentem ac verum Deum obsecratis, iustissi
mè condemnat: qui si aliquādo orationi operā datis, cū vestra
corpora flagellis ac disciplinis percutere deberetis, forsitan de
vltione contra proximos vestros, atq; alijs sceleribus cogitatis.
Vltimū tādē, quod in oratione hui⁹ Regis aduertēdū duximus
quodq; magis ad hui⁹ Euāgelij propositū facere videtur, est re-
spōsio, quā Dñs S. Esaiæ circa Regis Ezechiæ petitionē reddi-
dit dicens: Protegam vrbem hanc, & saluabo eam propter me,
& prop-

20 & propter Dauid seruū meū. O ineffabile mysteriū. Non solā
Dominus his verbis eos proter merita prophetæ Dauid eripuis
se, voluit innuere, verum res vlterius progrediebatur. Nam Do
minus Regi Dauid iurauerat, ex progenie eius Messiam nasci-
turum. Quod si in hac obsidione Ezechias, qui vnicus hæres ex
progenie Dauid erat, mortem oppeteret, iam Dei promissio ip-
si Regi Dauidi facta deesse videbatur. Idcircò ait: Protegam ci
uitatem hanc propter meum promissum Dauid factum. Et huc
spectare videtur dictum illud sancti Moysis cum Deo loquen-
tis propter scelera commissa: Aut (inquit) dimitte eis hanc no- Exod. 23.
xam, aut dele me de libro vitæ. Quasi diceret: Domine si hanc
populi multitudinem perire iubes, hic linea & progenies ven-
turi Messiæ finitur. Quod si ipse non nasciturus est, parum mi-
hi proderit ex numero esse prædestinatorum. Nam si ad redi-
21 mendū mundum minime venturus est, gloriam mihi promis-
sam non ingrediar. Atq; ita his omnibus pereūtibus omnia ces-
sabunt. Hinc est, quod sanctus Noe, licet ingentem multitudi-
nem vitam finijsse aspexerit, non tamen pro illa deprecatus fuis
se legitur: in arca enim Sem filium suum, à quo Messias secun-
dū carnem originem ducturus erat, secum incolumem retine-
bat. Igitur siquidem multis ante incarnationem temporibus
æternus Pater Messiæ venturi in mūdum tantam rationem ha-
buit, vt propter eum Israeliticū populum à multis periculis eri
puerit, quid nūc propter sacratissimum Messiam Redempto-
rem nostrū iam crucifixū, ac propter preces & orationes eius no
22 mini oblatas eum facturū putatis, cū ipse Dominus nobis iure-
iurando se astrinxerit dicens: Amen amē dico vobis, siquid pe-
tieritis patrem in nomine meo dabit vobis? Hæc summæ verita-
tis promissio in magnā certe spem ac fiduciam nos allicit, qua
freti ad æternū Patrem postulaturi oportet accedamus: & hoc
efficax remediū est ad orationem. Ideo S. Dauid dicebat: Audi
tam fac mihi mane misericordiam tuam, hoc est, Fac Domine, Psal. 45.
vt quam celeriter tuam in me sentiam misericordiam. Quo
iure id ò Rex sancte postulas? Quia in te speraui. Et adiungit
statim: Notam fac mihi viam, in qua ambulē, quia ad te leuaui
animam meam. Attendite obsecro duas, quas in suam causam
rationes affert. Quis ergo tali parenti preces fundere, & ab eo
necessaria petere non audebit? Magnū in nos Deus beneficium
contulit,

contulit, cũ erga nos paternũ amorem habere dignatus est. Sed 23
idem Dominus vult, vt nos etiã erga illũ filiorũ fiduciã habeã-
Galat. 4. mus. Quod D. Paulus testatur dicens: Quoniam estis filij Dei,
misit Deus spiritum filij sui in corda nostra clamantẽ, Abba pa
ter, ideſt, facientem vos clamare filiorũ affectu, fiducia, & amo
re, atq; opem illius fidenter implorare. Et ita Christus, Redem-
ptor noster modũ orandi nos docẽs inquit: Cũ oratis, dicite: Pa
ter noster qui es in cœlis. Deum infinitæ maiestatis patrem vo-
care non auderemus, nisi ad id vnigenitus filius eius nobis facul
tatem præberet. Nam, licet olim multi Patriarchæ ac prophetę
exstiterunt, nullus tamẽ eorũ sibi tantũ tribuere ausus est, vt Deũ
Esaiæ. 63. ipsum patrem suũ appellauerit. Solus sanctus Esaias dixisse legi
tur: Tu Domine Pater noster & Redemptor noster. Quam
obrem Ecclesia catholica omniũ fideliũ nomine ait: Diuina in- 24
stitutione formati audemus dicere: Pater noster qui es in cœlis.
Quasi dicat: si vnigenitus filius tuus nos, ò immense Deus, non
erudiret, te patrem inuocare minime auderemus. Valde etiã no
tandũ est, omnes petitiones illius orationis quam cœlestis magi
ster nos docuit, cõmunes esse. Nõ igitur Dominus vult, nostrũ
quempiam in oratione esse proprietariũ, ideſt, neminem sibi so
li, sed abundantia charitatis suis etiã proximis à Deo petere de-
bere: qua quidem charitate pleno ore dicamus, Sanctificetur no
men tuũ, adueniat regnũ tuũ, & dimitte nobis debita nostra. Sã
Psal. 141. ctus Dauid ad Dominũ orans dicebat: Effundo in cõspectu eius 25
orationẽ meam. Vbi verbũ illud, effundere, quod significat, ex
tra aliquid profundere, maxime põderandũ est. Atq; ita effun-
dere orationem in conspectu Dei, idem est, quod pro ijs, qui ex
tra Deũ sunt, videlicet, pro peccatoribus deprecari. Hac igitur
charitate Dominus nos orare præcipit, vultq;, vt orationibus no
stris amicos & inimicos, notos atq; ignotos comprehendamus.
Cùm ergo Dominus ait: *Petieritis Patrem*, Nos ipse diuinus ma
gister reuerentiam, cultum, & obseruantiam, qua ab eo petere de
bemus, admonet. Si quando cùm Regibus terræ sermones habe
Similes. tis, magnã attentionem ac diligentiam in verbis adhibere cõten
ditis, & quidquid profertis lingua, animo diligẽter ponderatis.
Multo maiori attentione, cura, ac vigilantia vos coram Deo es-
se, ratio postulat, in cuius conspectu potestates cœlorũ proster
nũtur, & omnis creatura contremiscit. Nõ melatet, cor hominis

suapte

26 suapte natura inquietũ esse, & multò magis in oratione. Ex pe- Simile.
rientia videmus, aues, dũ liberæ in arboribus sunt, quietas esse &
tranquillas, dũ verò in caueis includũtur, in hãc & in illã partẽ
volitare, caputq; plerumq;, vt inde exeant, cõfringere. Hoc hu-
mano cordi cõtingere videtur: nam si liberũ relinquitur, quietũ
est atq; tranquillũ, cũ verò in cauea orationis includitur, statim
cogitationũ multitudine agitatur, quod plerũq; ex induſtria Sa
thanæ oriri solet. Atque ita interrogatus aliquãdo sanctus frater
AEgidius nostri ordinis vir quidẽ eximia sanctitate præditus,
quare in oratione à dæmone plusquã alibi homines tẽtantur, sic
respõdit: Quẽadmodũ illè, qui cũ alio litẽ exercet, pro viriliLa- Simile.
borat, ne aduersarius eius ad ius postulandũ iudicẽ alloquatur,
ita infestissimus humani generis hostis hominib⁹ orationis exer
27 citiũ, ne diuinæ maiestati gratũ sit, aut ob illud id qđ intẽdũt,
consequatur, impedire conatur. At sicut auẽ, quæ in cauea est, Simile.
vi mitigari & mãsuefieri nõ oportet, (id enim esset in causa, vt
ipsa plus efferaretur) sed potius cũ ea blãde ac leniter agẽdũ est:
ita cor hominis pervim minimè domãdũ est, hinc enim sæpenu
mero nõ paruũ incõmodũ ac dãnũ capiti euenire solet: imò cũ
eo suauib⁹ rationibus tractãdũ est, ei multa incõmoda in ijs, quę
optat, obijciẽdo, atq; his verbis persuadẽdo: Quid miserabile cor
intẽdis? Quid in ijs, quæ cogitas, delectationis inuenies? Quod
gaudiũ, quã voluptatẽ, & quod lucrũ ista tibi afferre possunt?
Otiũ (mihi crede) aut quietẽ in ijs, quæ adipisci conaris nõ inue
nies, sed in pijssimo Deo omne gaudiũ ac voluptatẽ dũtaxat re
periendũ esse, pro cõperto habe. Aliud etiã remediũ huic malo
28 adhiberi potest, videlicet, hoc. Accipiter suapte natura auis est Simile.
fera & inquieta ita, vt audiẽs paruũ strepitũ statim euolare cõ-
tẽdat. At verò auceps, ad cuius manũ ligatus est, eũ propter stre
pitũ volare conantẽ pedicis, videlicet ligulis, vulgo pihuelas qui
bus prehẽsus retinetur, iterũ ad se trahit, & si aliquãdo locũ, vbi
strepitus aliquis resonat, prẽterire cõtingit, ei ante oculos recẽ
tẽ carnẽ sanguine cõspersam proponit, vt eã intuẽs strepitu nõ
moueatur. Ita humanũ cor suopte ingenio inquietũ, cũ ei aliqua
Sathanę instigatio offertur, statim ab oratiõe, in qua erat, diuer
titur. Homo autẽ toto animi conatu debet intẽdere, vt illud ite-
rũ ad se trahat: & vinculis timoris & amoris Dei trãquille retine
re, ei carnẽ sanguine conspersam, vulneratam, ac flagellatam

Christi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Christi Saluatoris nostris offerens, vt ipsum cor in cōsideratione eius saginatum & quodammodo inescatum libentissime cōmoretur, ac placidissime quiescat. Maxime etiam ad hoc conducit in locis solitarijs & ab hominum cœtu seiunctis orationi vacare. Et ita Dominus in lege veteri sic præcepit: Nullus hominū sit in tabernaculo, quando pontifex sanctuarium ingreditur, vt roget pro se & pro domo sua & pro vniuerso cętu filiorū Israel. Leuit. 26. Insuper valde notandū est verbum illud: Siquid petieritis, vt aperte intelligam⁹ ea, quę in oratione petimus, debere esse quid. Nam cum Deus liberalissimus sit in spiritualibus diuitijs tribuēdis, hominem Christianum in eis postulandis parcum atq; auarum esse, magna confusio est. Id enim, quod plerumq; ac maiori ex parte peti solet, corporalia sunt, quæ iure optimo nihil appellari possunt, ac sæpe numero in euersionem & incommodū petentium comparantur. Rachel vxor Iacob adeo filios habere desiderabat, vt (sicut in sacris literis traditū est) viro suo dixerit: Gene. 30. Da mihi liberos, alioquin moriar. Deus autem ei duos concessit: & ipsa ex partu alterius, videlicet, Beniamin animā efflauit. Attendite quanti ei optatus filius stetit, siquidē mortis eius causa fuit. Rebecca etiam (vt narrant, diuinæ literæ) liberorū mater esse peroptauit, quæ duobus in ventre ipsius pugnātibus sic afflicta & mœrore confecta est, vt in hæc verba proruperit. Si sic mihi futurū erat, quid necesse fuit concipere? Gene. 25. O immense Deus, quas afflictiones, & quam ingentes labores multi parentes propter filios, quos diu vehemēter cupierūt, & à Deo summis precibus impetrarūt, perpessi sunt. Quā obrē fratres mei solā gratiā & gloriā absolute petere debetis, reliqua vero cū additamēto & cōditione postulate. Quod si Dñs ea vobis impartiri noluerit, D. Bernardi sententiā libenter amplectimini, quæ sic habet. D. Ber. lib. de interiori domo. c. 51. Sæpe multos nō exaudit Deus ad voluntatē, vt exaudiat ad salutē. Si insanus ac mentis inops ab amico suo ensem postularet, si ipse verus eius amicus est, ei illū negaret, eò quòd existimaret, eū se ipsum velle interficere. Ita Dominus nobis petentibus quam plurima negare solet, eò quòd nos tanquā fatuos & ratione carētes cum illis nobis mortem & dānationem allaturos esse certò scit. Simile.

Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo. Non ait Dñs eis: Hactenus orationi non dedistis operā nec etiam ait tantūmodo, Hacte-

32 Hactenus non petistis, (nam sæpenumero Apostoli orauerant, atq; ita diuino magistro dixerant: Domine doce nos orare) sed addit, in nomine meo, tum quia eo vsq; cœlestem magistrū suū secū habentes in aduersitatibus, & in ijs, quæ opus erant, eum magna cū fiducia consulebant: tum etiam quia vsq; ad id tempus eis Dominus ineffabilem sui sanctissimi nominis virtutem non ostenderat. O superne Magister mundi Iesu Christe, quare virtutem tui altissimi nominis, quando ad patrem ire volebas, patefacere & indicare voluisti? Luca. 11. Quoniam pretiosa medicamēta grauibus morbis adhiberi solent, & in magnis necessitatibus plenissimæ indulgentiæ conceduntur, ac magnæ reliquiæ, & magnæ æstimatione habitæ in magnis calamitatibus in lucem extrahūtur, deniq; (vt in prouerbio est) frater & amicus in diebus infaustis opportunus, id est, *El amigo y el hermano para el dia malo.* D. Thomas inquit, diuini auxilij proprium esse, in maioribus angu- D. Tho. sup. Ioan.
33 stijs & afflictionibus miseris subuenire. Sed quoniam inter maximas angustias, quas sacri discipuli ferre poterant, vna erat sui diuini magistri absentia, ideo ipse Dominus nomen suū, quod vices præsentiæ ipsius supplet, & in quo thesauri meritorū eius sunt absconditi, voluit relinquere: atq; ita suauissimū Iesu Christi nomen coram æterno Patre discipuli ponentes merita eiusdē Domini reponebant.

Iterum igitur liberalissimus Dominus sacris discipulis ait: *Petite & accipietis.* Et, vt eos in maiorem spem erigeret, fortioresq; in id redderet, adiunxit: *Vt gaudium vestrum plenum sit*: Id est, vt ex beneficijs, quæ propter orationem consequimini, gaudium Galat. 5. plenissimū habeatis. Nā (vt D. Paul. docet) Fructus spiritus est Psal. 83.
34 charitas, gaudium, pax. Ac de hoc gaudio sanctus Dauid verba faciens inquit: Beatus populus, qui scit iubilationem. Quare beatus? Rationem innuit dicēs: Domine in lumine vultus tui ambulabunt, hoc est, ducti clarissima luce tua in nomine tuo exultabunt, id est, exte gaudia mirabilia & voluptates deprome nt: & in iustitia exaltabuntur, hoc est, in lege tua maximos progressus facient, & in maiorē perfectionem ac virtutem accrescent. Hoc autem gaudiū non solum humanas voluptates expellere facit, sed etiam ad perferendos labores recreat & animū reddit. Sicut enim vrsi aluearia inuadentes fauorum dulcedine allecti facile apum aculeos & stimulos patiuntur: ita dulcedo cœlestiū gaudiorum efficit, vt non solum omnia, quæ in mundo habentur Simile.

pretiosa

Universidad de Deusto
Biblioteca

pretiosa, contemnantur, sed vt ardua & difficilia hac dulcedine 35
quis recreatus aggrediatur. Hæc etiam dulcedo in mẽte sanctũ
Psal. 85. castum q; timorem ad non peccandũ generat. Ideo S. Dauid di
cebat: Lætetur cor meũ, vt timeat nomen tuũ. Nam qui Deum
gustauit, & ei placere studet, sicut ipsi maximè obtemperare &
inseruire optat, itaillũ velleuissima in re offendere pertimescit.
Atq; hoc gaudio preces & orationes nostræ efficaciores coram
Deo reddũtur, vt idẽ S. Propheta fatetur dicens: Delectare in
Psal. 36. Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Libentius enim Do
minus eas preces audit, quæ ab hilari & deuoto corde, quã quæ
à lãguido & segni proficiscũtur: & propter efficaciã & feruorẽ
(inquit ipse) Dabit tibi petitiones cordis tui. Deniq; hoc gaudiũ
nos per diuinorũ mandatorũ viam celeri cursu facit incedere, si
Psal. 118. cuti idem Regius Propheta testatur, cũ ait: Viam mandatorũ 36
tuorũ cucurri, cũ dilatasti cor meũ. Ecce igitur quam multa bo
na Dominus sola suæ suauitatis gutta in fideliũ suorũ cordibus
operatur. Si autem à me rursus quæratis, quo in loco pij homi-
nes potissimũ hac dulcedine fruãtur, adhoc idem Dñs per Esaiã
Esai. 56. de ijsdem deuotis hominibus loquens sic respondet: Lætificabo
eos in domo orationis meæ. Quis ergo fratres charissimi, tã du-
rus corde ac sui ipsius adeo inimicus est, vt hæc audiens se se in
posterũ sanctissimo orationis exercitio cõtinuo non tradat, ma
xime cum Dominus toties à se postulari nobis imperet?

D. Augus. sup. Ioã. & li. 1. de Tri. B. Augustinus aliter verba hæc explicat, dicens: Gaudiũ ple
num est, Deum ipsum in gloria contemplari. Nam in hac vita
nullũ gaudium plenũ est, quoniam sitim & appetitũ animę no-
stræ minime implet: & hoc est, quod à se postulari, nobis Domi 37
oEchume. nus præcipit. OEchumenius doctor insignis eadẽ verba sic ex-
ponit: Petite, vt gaudiũ vestrũ sit plenũ, videlicet postquam vi
deritis vos nomine magistri vestri omnia, quæcunq; petieritis
Simile. fuisse consecutos. Si alicui magnati aut principi aliquãdo famu
latũ præbuisti, & postea quocunq; pergas, vbi ille cognitus fue-
rit, tibi honor propter eum adhibetur, certè tali Domino seruire,
magnam capis animo lætitiæ voluptatem. Sic sacri Apostoli
magna lætitia perfundebantur, eò quod omnia, quæ optabãt
& petebant nomine sanctissimi magistri sui, facillime fieri, aper
tissime intuebãtur: ita enim tota natura rerum eis, acsi quilibet
ipsorum esset Deus & ipsarum rerum creator, obtemperabat.

Deni-

38 Denique ait Dominus: Et *non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.* Idest, modo nolo agere, an Patrem pro vobis obsecratu
rus sim, de hoc enim iam egi ac dixi vobis: Quia rogabo patrem
& alium Paracletum dabit vobis, nunc autem vobis duntaxat
persuadere intendo, vt Patrem meum, quæ volueritis deprece-
mini, *Ipse enim pater amat vos, quia vos me amastis.* Quo in loco B.
Augustinus ait. Amat nos Pater, quia nos amamus filium, cum B. Augus. sup. Ioan.
tamen à Patre receperimus, vt & Pratrem & Filium amaremus
quia ipse prius dilexit nos. In his verbis Christus Saluator no-
ster suæ reconciliationis ac redemptionis gratiam quanta fuerit
ostendit. Sanctus Dauid filio suo Absalon mortem fratris eius 2. Reg. 14.
precibus Ioab peperciſſe legitur, non tamẽ voluit, vt coram se
amplius appareret. Vnde duplicem reconciliationis modũ esse Simile.
39 deducimus: alterum, cum delinquenti culpa condonatur tantũ
modo: alterum vero, cum ipsi delinquenti non solum remittitur
crimen, sed in pristinam gratiam & amicitiam offensi ita redit,
vt ab eo fauores postulare audeat & non pertimescat. Ita Chri-
stus humani generis reparator fecit, qui nos sic æterno Patri re-
conciliauit, vt filios eius charissimos fecerit, & vt beneficia ab
eo postulare possimus. Iccirco Dñs ait: *Petite, ipse enim pater
amat vos.* Igitur fratres mei, confidenter accedamus, & ab hoc
pijssimo Patre petamus quid gratiæ, & gaudium plenũ gloriæ
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Feria. II. In Litanijs maioribus

CONCIO PRIMA.

Quis vestrum habebit amicum. &c. Lucæ. 11.

HOdie litanias seu rogationes, quod idem est, so
lẽnibus festis incipit Ecclesia celebrare: atq; ita
omnes misericordiã à Deo poscẽtes, glorioso-
que sanctos intercessores habere conãtes simul
conuenimus. Cum Hebræorum populus in so- Exod. 17.
litudine esset (vt in diuinis literis traditur) tanta necessitate pro Numer. 20.
pter aquarum penuriam oppressus fuit, vt contra Dominũ mur
murantes dixerint, sibi terram abundantem ac fertilẽ à ipso
fuisse promissam, aridam tamen solitudinem & à suauitate

alienam

Universidad de Deusto
Biblioteca

alienam eis fuisse datam quas quidē murmurationes linguis prō 2
ferentes manibus ad lapidandū sanctū Moysem lapides collige
bant. Clamauit autem Moyses ad Dominū dicens: Quid faciam
populo huic? Adhuc paululū, & lapidabit me. Medere Domine
huic necessitati. Dominus autem eum sic allocutus est. Loque-
re ad petram, & virga tange, & statim ex ea aquarū profluet co-
pia abundantissima. Moyses verò, Debile, inquit, remediū no-
bis præbes. Cum lapide loquar? Quorsum? nam lapis minime in
telligit. Insuper & illū virga iubes percutere? Virga mollis, la-
pis vero dura res est. Si igitur molli durū tangitur, quam impres
sionē efficiet? Deinde lapis hic ex genere silicis est: ex quo si per
cutiatur, ignis potiùs, quam aqua oriri solet. Deniq; petra hæc
parua nimis est, ex qua tanta aquarū abundantia, quanta multi-
tudini huic opus est, exire quomodo poterit? Hinc sanctus Moy
ses de promissione Domini cœpit dubitare, & ideo terram pro- 3
B. August. missionis ingredi non meruit. O Propheta sancte (ait B. Augu-
stinus) quam immerito dubitasti: nam licet lapis hic natura sua
non intelligit, id tamen cuius typū gerit, non solū verba perci-
pit, sed interiora cordis scrutatur. Christū enim Redemptorem
1. Cor. 10. nostrū significat, de quo D. Paulus inquit: Petra autē erat Chri-
stus: quæ licet in humanitate parua sit, in diuinitate tamen ma-
xima est, & ab ea flumina (sicut aqua maris operientis) promana
re possunt. Quanuis autem verū sit, quod si petra hæc graui su-
perbiæ ictu tangatur, ignis ex ea prodit, tamen si leui humilita-
tis ictū tangitur, consolationis & refrigerij aqua ab ea eximitur.
4. Reg. 1. Quidam seruus Ochoziæ Regis Israel Eliam prophetam in 4
monte commorantem comprehendere volens superbia elatus
ei dixit: Homo Dei Rex præcepit, vt descendas. Quasi diceret,
licet velis nolis ego te inuitū ad Regis conspectū traham, siqui-
dē ipse ita imperauit. Cui vir sanctus, Si homo, inquit, Dei sum
descendat ignis de cœlo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Et
statim descendit ignis de cœlo, & deuorauit eū & quinquagin
ta, qui cum eo erant. Iterum autem venit ad eū alius totidem, si
cut primus, hominibus comitatus: quos etiam ignis deuorauit,
quoniam ictu superbiæ lapidem tetigerunt. Deniq; tertius ve-
nit, & genua contra Eliam curuauit, & precatus est eum & ait:
Homo Dei noli despicere animā meam & animas seruorū tuo-
rū, qui mecū sunt. Quasi diceret: Inuiti & coacti ad te venimus,

Regis

5 Regis imperiū nos coegit, ideo nostrorū miserere. Tūc Ange-
lus, qui ibi erat, locutus est ad Eliam dicens: Descende cum eo,
ne timeas. Ecce igitur quantū differant tactus, qui in Deo ac ser-
uis eius cum humilitate fiūt, ab illis, qui cum superbia atq; ela-
tione efficiuntur. Nam ex his tribus solus tertius, quoniam Dei
seruum humilitatis ictu tetigit, incolumis cum socijs euasit. Cū
ergo Dominus Moysi ait: Tolle virgam, & loquere ad petram
coram filijs Israel, & illa dabit aquas: modū, quem seruare de-
bemus in necessarijs à Deo postulādis & obtinendis significauit
scilicet, debere nos pijs ac deuotis orationibus petram videli-
cet Christū alloqui, & eam virga (id est, intercessione sanctorū)
tangere ac percutere. Sācti autē cōueniēter & appositissimè vir
ga appellantur, nam virga propter mollitiem & teneritudinem
6 facillimè flectitur: ita Sancti præ nimia charitate sua ad miseri-
cordiam proximorum subleuandam facillimè commouentur.
Atq; ità apud sanctum Ieremiam dicitur: Israel virga hæredita Iere. 10.
tis eius. Et quemadmodum hic sanctus Propheta omnē Israel
virgā nuncupauit: sic omnes Angeli & cœlestes incolę ob singu
larem amoris vnitatem, in qua viuunt, possunt virga appellari,
qua in his rogationibus supernam illam ac diuinam petram per
cutimus, vt nobis aquas suorū donorū & misericordiarū imper
tiat & elargiatur. Si autem quæritis, quare potius hoc tempore,
quam alio hæ fiunt rogationes, quatuor vobis causas nunc assi-
gnabimus: Quarum prima est, vt hoc opportuno tempore car-
nalis concupiscentia, quę nunc magis augetur & quodammo-
do ebullit, ieiunijs & orationibus mortificetur & quasi extingua
7 tur. Atq; ita elegans textus, qui incipit, Rogationes, nos admo- Rogationes
net, vt hoc potissimū tempore nos totos ieiunijs & orationibus de consecra.
tradamus. Angelus Raphael cum sancto Tobia sermonem ha d. 3.
bens eum sic allocutus est: Bona est oratio cum ieiunio & elee- Tobiæ. 12
mosyna. Sicut enim accipiter, cum ieiunus est, celerius & ex-
peditiùs aduolat, ac maiori cum impetu ardeam inuadit: ita cor
hominis cum corpus eius ieiunum est & ipsa sensualitas debilis simile.
magis ad volandum in cœlestem contemplationem aptum est.
Ex quo aperte conspicitur, ieiunium duos præcipuos effectus
operari: alterū, scilicet, orationi fauere: alterū verò sensualitatis
pasiones reprimere & mortificare: Idcirco D. Basilius illud D. Basilius.
tantopere laudat, vt in altera concionum, quam deco habuit: sic

Dom. L dicat:

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicat: Custodes Angeli libentius ac studiosius eorũ animas cu- 8
rant, qui per ieiunium purgati fuerunt. Et paulò inferius sic ait:
Angeli per singulas ecclesias eorũ, qui se ieiunijs purgauerũt, ca
talogũ faciũt. O admirabilẽ sanctissimi ieiunij laudem. Videte
qualiter glorioſus Doctor ieiuniũ effert dicẽs, angelicos ſpiri-
tus per parochias & monasteria oẽs ieiunãtes in catalogo militũ
Iesu Christi, atq; in seruorũ eius numero scribere. Possumus au
tẽ cogitare, eos sic ab Angelis in albũ referri. In domo Episcopi
ipse ac famuli eius ieiunãt. In domo prætoris ipse ac famuli eius
ieiunãt. In domo principis huius ciuitatis ipse ac famuli eius ie-
iunãt, &c. Fælix illa domus, in qua vir, cõiux, filij, ac serui oẽs
ieiunio vacãt: hi in numerũ eorũ referentur, quos Angeli corã
Domino cõstituent. Eos etiã, qui cibis & voluptatibus dediti
sunt, & qui nũquam ieiunarũt, maxime cũ Ecclesia iubet, Ange 9
li in suis codicibus numerabũt, atq; in cœlesti regno illos vora-
ces & helluones esse dicẽt. Oratio etiã simul cũ ieiunio præ-
cipuè hac temporũ calamitate, quibus sensualitas ita prævalet,
D. Grego. valde necessaria est. Cũ sanctus Benedictus (vt refert B. Grego-
rius) in solitudine esset tanta iã sanctitate prẽditus, vt multa De⁹
per ipsum miracula ederet, auiculã quandã nigrã circũcirca se
volantẽ aspexit: qua visa tantis luxuriæ incitamẽtis & tẽtationi
bus cõmotus fuit, vt statim de reditu in sæculũ cogitauerit. Orẽ
omni admiratione dignã. Perpẽdite quæso, quousq; tẽtatio vi-
rũ egregiũ ac miraculis & omniũ virtutũ genere clarũ perduxe
rit. At ipse diuino fauente numine ad se reuersus & in se ipsum
iratus, vestibus se spolians in tribulos & asperrimas spinas se vo
B. Gregõ. lutãdo proiecit: atq; ita (vt idẽ B. Gregorius) per vulnera cutis 10
vbi sup. vulnera sanauit mẽtis. Ecce igitur fratres mei, qualiter sancti dæ
monũ tentationes superabant. Multo ergo magis nobis miseris
opportunioribus remedijs vti cõducit, si inclytã de hostibus vo
lumus victoriã reportare. Valde etiã ad Dei optimi maximi do
S. Bonauen. na cõparanda labores & afflictiones simul cũ oratione adiuuãt.
in meditatio Diuus Bonauentura sacratissimã Virginẽ Mariã sanctæ Elisa-
ne. beth viduæ ordinẽ vitæ & orationis suæ explicuisse cõmemo-
rat. Atq; inter alia, quæ ibi refert, hoc vnũ peculiare cõmendat,
videlicet, eã excepta plenitudine gratiæ, quã in visceribus ma-
tris suæ accepit, cætera alia dona & gratiarũ dotes ingẽti labore
assidua oratione, ardẽtissimis desiderijs ac lacrymarũ multitudi

ne com-

mine cõparasse. Et adiecit purissima virgo cũ sancta vidua sermo-
cinas: Hoc vnũ tibi persuade, nullũ cœleste donũ nullãq; virtu
tẽ absq; oratione & corporis afflictione, præter quã cũ Dñs ex
tra ordinariũ opus & intra suarũ legũ limites nõ cõtentũ face re
vult, posse obtineri. Huic cœlestis Reginæ sentẽtiæ verba An-
geli fauere manifestũ est, qui eã plenã gratiæ appellãs dixit: In Luc. 1.
uenisti enim gratiam apud Dñm: vbi ipsam, si tot donis ornata
erat, industria & diligẽtia ea quæsiuisse significauit. His etiã cõ-
cordat dictũ sacerdotis Eliachim, qui obsessis ab Holoferne Be Iudith. 4.
thuliæ incolis & in maximũ periculũ adductis hãc tãto viro di
gnã sententiã protulit: Scitote, quod exaudiet Dñs orationes ve
stras, si manẽtes mãseritis in ieiunijs, & orationibus in cõspectu
eius. Perpẽdite quęso verba ista: Si manẽtes mãseritis: vbi quãne
cessaria sit sanctarũ exercitationũ perseuerãtia aperte insinua-
12 tur. In verbis, quæ supra angelũ dixisse retulimus, orationẽ nõ
solum à ieiunio, sed etiã ab eleemosyna adiuuari, ipse Angelus
dicebat: sunt enim binæ alæ, quibus ipsa oratio vsque ad Dei
conspectum aduolat. Si in curia negotium aliquod vobis cum
Rege agendum est, illud absque magnis sumptibus in finem per Simile.
ducere nequitis, nam famulos Regis, & eos, qui sunt á latere ip-
sius, muneribus ac largitionibus, vt vobis suffragentur afficere
contenditis, idque sæpenumero frustra fieri contingit. Quare
ergo, vt cum Deo agatis, seruis eius ipsiusque charissimis, pau-
peribus, videlicet, aliquid condonare non curabitis? Siquidem
hoc frustra non agi certissimum est, summa enim veritas inquit:
Quãdiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Matth. 25.
13 Ideo S. Ieremias nos admonet, vt corda nostra cum manibus Thren. 3.
ad Dominum in cœlos leuemus. In quo orationes nostras cum,
recte factis ac bonis operibus coram Deo coniungendas esse
aperte ostẽditur. Quapropter, charissimi fratres, per immẽsam
Dei charitatẽ vos oro, vt, liquidẽ tot modos, quibus preces ve-
stræ apud homines irritæ nõ sint, quæritis, multo plures, vt peti-
tiones vestræ corã Deo sint acceptæ, inquirere contendatis.

Secũda autẽ Rogationũ causa est, vt Dñm deprecemur, velit
irãsuã erga nos lenire ac mitigare, nosq; prout scelera nostra me
rẽtur, nõ puniat, & bella ac seditiones, quæ his maxime tẽporibus
oriri solẽt, cõprimere dignetur. Nam (vt in sacra Pagina di
citur) Initiũ veris tẽpus est, quo Reges ad bella solẽt procedere. 2. Reg. 11.

Quod si alijs sæculis hoc fieri oportebat, his profectò tempori- 14
bus calamitatibus plenis multo magis necessarium est, siquidem
aduersus Rem publicam Christianam tanta Maurorum multi-
tudo, tot hæreticorum copiæ, ac tot exercitus Turcarum quo-
tidie conflari, & acerrime pugnare videmns, ita vt vndiq; nos
hostes obsidere & circumuallare videantur. Et rationi consenta
neũ est, vt non eorũ vires, non multitudinem, non potentiam,
sed scelera nostra, quæ ipsi contra nos vt tela fortissima afferũt,
Simile. pertimescamus. Cũ quidam exercitus aduersus aliũ dimicat, si
alter alterius arma possit arripere, sine dubio victoriam facile re
portabit. Igitur, quia aduersarij nostri peccata, quæ cõmisimus,
pro armis portant, si ab eis arma hæc auferimus, certissima pro-
nobis victoria erit: veram autem iniquitatũ nostrarũ pœniten-
Deutero.28 tiam facientes, eos his armis facillime exuemus. Cum sanctus 15
Moyses Israeliticum populum alloqueretur, hæc in Deutero-
nomio eis dixisse legitur: Si audire nolueris vocẽ Domini Dei
tui, vt custodias & facias omnia mandata eius, venient super te
omnes maledictiones istæ, & apprehendent te. Et inter maledi-
cta, quæ ibi in filios Israel conijciuntur, hoc vnum est, videlicet:
Tradat te Dominus corruentem ante hostes tuos. Et statim infe
riùs ait: Adducet Dominus super te gentem de longinquo in si
militudinem aquilæ volantis cũ impetu. Et infrà: Opprimet te
hostis tuus. Propheta etiam Ieremias, quoniam Deus in vrbe
Ieremi.5. Hierusalem iustos minime inuenit, sic inquit: Iccirco percussit
eos leo de sylua, lupus advesperam vastauit eos, pardus vigilans
super ciuitates eorũ. Omnis, qui egressus fuerit ex eis, capietur,
quia multæ sunt præuaricationes eorum. Per feras istas Domi- 16
nus tyrannos & hostes immanes, qui eos iussu Dei ob ipsorũ fla
gitia perdituriatq; euersuri erant, intelligit. Ideò S. Ieremias de
Thren. 1. hoc agens sic lamentatur: Peccatũ peccauit Hierusalẽ, propter
quod instabilis facta est. Peccatũ peccauit, idest, Peccata pecca
tis accumulauit, vel nimiè peccauit. Propter quod instabilis fa-
cta est, idest, fragilis & non potens aduersarijs resistere. Quid igi
tur cogitatis fratres mei, nos illis (maxime cum maiori obliga-
tione nunc astricti simus) bonitate antecellere? Credo equidem,
imò & procerto habeo nos illos nũc minime superare. Ergo ne
miremur, si quotidie nos tot hostib⁹ obsessos videam⁹: verã pœ
nitẽtiam agentes tanto malo facile diuino fauore medebimur.

Domi-

17 Dominus Hebræorum populum sic mininatus fuisse à diuina *Iere.21.*
pagina commemoratur: Ecce ego (inquit) conuertam vasa belli,
quæ in manibus vestris sunt, & quibus vos pugnatis aduersum
Regem Babylonis. Hoc est, eadem tormenta bellica contra vos
displodent, vulgo, *Los mismos tiros disparara contra vos*, & cogitãtes
hostibus vestris nocere, à proprijs armis percutiemini. Et adie-
cit statim: Posui faciem meã super ciuitatem hanc in malũ &
non in bonum. Rex nefarium proditorem & fidelissimum du- *Simile.*
cem eisdem externis oculis contemplatur, sed illum vt puniat,
hunc autem vt muneribus ac præmijs afficiat. Sic Dominus in
præsentiarum ait, se in vrbem illam peccatricem, vt in ipsam se
uere animaduertat, ita oculos conjecturum esse ad puniendum
sicut iustos, vt præmijs eos muneret & condecoret, aspicere so
18 let. Postquam autem Dominus sic toties minitatus est, vt iam
iam supplicio Dei puniri, eiusq; flagellum in ipsos imminere vi
deretur, eos iterum sanctus Propheta eiusdem Dei nomine ad
amicitiam ipsius Dei inuitat dicens: Audite verbum Domini
Domus Dauid, hæc dicit Dominus: Iudicate mane iudicium.
Quasi diceret: Animaduertite diligenter & cauete, ecce ego vos
ipsos continuo expecto, igitur conuertimini ad me: ne forte
egrediatur, vt ignis, indignatio mea. O ineffabilem Domini cle-
mentiam & misericordiam: fælices illi, qui eam totis viribus ap
prehendũt. Nos ergo ipsam, siquidem sese temporis occasio of-
fert, vere scelerũ nostrorũ pœnitẽtes diligentissime apprehen
damus: qua non solum à pœnis æternis, sed à temporalibus fla-
gellis eripiemur. Nam experientia patet, à nubibus turbationes *Simile.*
19 nunquam in terram descendere, nisi ab ipsa terra exhalationes
ac vapores, ex quibus gignuntur eædem nubes, tonitrua, nimbi,
niues, fulgura, ac reliquæ cœli turbationes, prius ascendant. At
vapores ij sensim & inuisibiliter quodammodo in altum ascen-
dunt, fulgura verò, grandinem ac tempestates palam & in pro-
patulo ex eodem cœlo descendere videmus. Ita Deum nostrũ
adeo iustum esse cogitare debemus, vt in nos, nisi propter ingen
tia scelera nostra sua supplicia non mittat, ipsumq; Deum à no-
strorũ secreta culpa excitari, vt publice de nobis suppliciũ su-
mat: & sic quia peccata nostra ascendũt, supplicia Dei in nos de
scendũt. Atq; ita, siquidẽ ob flagitia nostra in nos turbationes
istæ ceciderũt, & nos tot aduersarijs obsidentib⁹ oppressos vide

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus, vnicũ ac singulare remediũ est, nos ipsos in Deũ reuerti, an 20
1. Reg. 2. tequã penitus euertamur. Egregie enim Anna Samuelis mater dixit: Arcus fortiũ superatus est, (scilicet pro peccatis eorũ) & infirmi accincti sunt robore, idest, virtute Dei. Hoc in Machabęis manifeste apparuit, quorũ aliqui milites in quodã prælio ad uersus hostes suos cõmisso cecidisse legũtur. Cũq; posteà ab alijs sepulturæ traderentur, sic ait diuina scriptura: Inuenerũt autem
2. Mach. 12. sub tunicis interfectorũ de donarijs idolorũ, quæ apud Iamniã fuerũt, à quibus lex prohibet Iudæos. Omnibus ergo manifestũ factũ est ob hanc causam eos corruisse. Omnes itaq; benedixerũt iustũ iudiciũ Dñi, qui occulta fecerat manifesta. Quid igitur ò peccatores, speratis, in vobis tot à Deo prohibita habentes? Quid tu vsurarie expectas, tot latrocinia cõmittẽs? Quid tu di- 21
ues, pauperis atq; egeni pignus apud te retinẽs? Quid tu irac ũde odiũ cõtra fratrẽ tuũ in corde reseruãs? Quid tu ecclesiastice, pectus ambitionibus & auaritijs plenũ habẽs? Quid deniq; tu, o libidinose, expectas, turpẽ ipsi⁹ libidinis amorẽ in corde retinẽs? Qualiter ergo seruorũ Dei cõtinuæ orationes & strenuissimorũ ducũ exercitus victoriã cõsequẽtur, vobis huiusmodi deprauatã vitã viuẽtibus? Ergò à vobis omnia ista scelera, expellite, mẽtesq; vestras, antequã diuin⁹ furor vos absorbeat, expurgate. Cũ
Iosue. 7. aliquãdo Hebræorũ manus (vt diuina pagina refert) cõtra hostes pauciss imos pugnaret, statim tergaverterẽtes percussi sunt ab illis pertimuitq; cor populi, & ad instar aquę liquefactũ est. Iosue verò sciditvestimẽta sua, & pnus cecidit in terrã corã arca Dñi vsq; ad vesperã tã ipse quã oẽs senes Israel. Perpẽdite verbũ illud, Io 22
sue verò, habet enim magnã emphasim: ac si diceret: Cor populi
simile. pertimuit, & omnẽ fortitudinẽ suã amisit. Itaq; sicut aqua minimè resistere valet, sic Hebræorũ corda adeò ad resistendũ impotẽtia remãserũt, vt corda esse nõ viderẽtur: Iosue verò ac senes Israel animũ recipiẽtes negotiũ Dño tradiderũt. Hoc etiã munere senes & maiores natu in Republica atq; in cõgregationib⁹ vti debẽt totis viribus conãtes, vt remediũ pauperibus adhibeatur. Pronus igitur in terrã dux sanctus dicebat: Mi Dñe Deus, qd dicã vidẽs Israelẽ hostibus suis terga vertẽtẽ? Quid facies magno nomini tuo? Dixitq; Dñs ad Iosue: Surge, cur iaces pronus in terra? Peccauit Israel, & præuaricatus est pactũ meum, nec poterit stare ante hostes suos, eosq; fugiet, quia pollut⁹ est anathemate.

Hæc

23 Hæc omnia Dñs aiebat, eo quod vnus duntaxãt ex filijs Israel palliũ coccineũ, & ducẽtos syclos argẽti, regulãq; aureã, quę in hostiũ castris supererãt, sibi collegerat, & sub terrã abscõderat. O rẽ stupendã. Videte qualiter Deus (licet ibi quã plurimi viri probi erãt) propter vnius peccatũ auxiliũ suũ ac fauorẽ omnibus denegauit. Atq;, vt rem magis amplificet, cũ vnus tantum peccauerit, omnẽ Israel deliquisse, Dñs inquit. Deniq; propter furtũ ab vno cõmissum omnis exercitus superatus est. O incomprehensibilia iudicia Dei. Vt quid fratres talia audiẽtes nõ obstupescimus. Quare, cũ modo in ecclesia catholica tot pij ac religiosi viri sint, tot sacerdotes sancti, tot monachi multis virtutibus ornati, tot purissimæ virgines, tot deniq; sanctí cõiuges, si to
24 ties ab hostibus nostris superemur, in admirationẽ rapimur, si- quidẽ inter hos bonos tot improbi ac scelerati reperiũtur, maxime in ipsis bellorũ copijs & exercitibus, vbi omnes fere milites secluſa fide Barbaros infideles cũctis moribus imitari videntur? Sic vbi nos legimus: Egressi sunt de castris Philistinorũ ad præ- 1. Reg. 13.
liandũ tres cunei, alia trãslatio habet: Egressi sunt ad prædandũ. Et in cõtextu Græco & paraphrasi Chaldaica habetur: Egressi sunt ad corrũpẽdũ: vbi illos oẽs latronũ & corruptorũ magis quã militũ nomẽ obtinere posse, significatũ est. Nec, illos fuisse tales mirãdũ est, siquidẽ perfidi erãt ethnici. At verò militẽ Christianũ furẽ esse, aut blasphemũ, aut populorũ vastatorẽ, aut aliaid genus crimina perpetrare, nefariũ & impijssimũ est, atq; lacrymis omnicũ miseratione deplorãdũ. O infinitę maiestatis Deus,
25 medere Dñe, ppter infinitã clemẽtiã tuã, siquidẽ in terris nõ est, qui velit remediũ adhibere tot flagitijs atq; sceleribus. Maxime põderanda est sapiẽtissimi ducis Iosue in supra narrato casu prudẽtia. Qui delinquẽti vt crimẽ suũ confiteretur, persuadens blã Iosu. vbi sup.
dis & amorẽ præse ferẽtibus verbis sic ait: Fili mi da gloriã Domino Deo Israel, & cõfitere, atq; indica mihi, quid feceris. Da gloriã Deo, inquit, quoniam Dominus, eo quod verba, quæ Hebręis promiserat circa tutelã acipsorũ defensionẽ, nõ seruabat, diffamatus esse videbatur. Cõfessio autẽ furti erat, Domino gloriã dare: nã ex illa ostendebatur Dominus iure optimo Hebręis propter scelera eorũ opẽ ferre noluisse. Cũ his omnibus S. Moy
si dictũ cohæret, qui sic ait: Vtinã saperẽt, & intelligerent, atq; Deut. 32.
nouissima prouiderent! Quomodo persequębatur vnus mille

Universidad de Deusto
Biblioteca

& duo fugarent decẽ millia, nõ nẽ ideò quia Deus ſuus vendidit eos, & Dñs cõcluſit illos? O vtinam nũc milites Chriſtiani, quã do inſidelibus bellũ inferre volũt, ante oculos ſuos gloriã & pœ nã æternã, quæ nouiſsima ſunt proponerẽt. Nã ſi ita eſſet, vnus duntaxat miles mille hoſtes ſuperaret, & duo fugarent decẽ mil lia. Simul etiam cũ mentis puritate optimũ armorũ genus eſt ad inſignẽ victoriam reportandam ipſa oratio. Hac ſanctus Pa-
Genes. 48. triarcha Iacob honorificẽ vicit. Et ita cũ filio ſuo Ioſeph loquẽs, Do tibi, inquit, partẽ vnam extra fratres tuos, quã tuli de manu Amorrhæi gladio & arcu meo. Hic ſanctus Patriarcha nuſquã armis accinctus, nec arcũ intendiſſe, vel arma ſumpſiſſe legitur, cũ populus ille tempore, quo filij eius iniuriã ſorori ſuæ Dinæ illatam vlti fuerũt, euerſus & ſolo æquatus eſt: imo ipſe ſenex aduerſus eos, eò quod rem crudeliſsimã cõmiſiſſent, indignatus eſt. Quare ergo nunc vi & armis eã cepiſſe teſtatur? Huic quæ-
27 ſtioni Chaldaica tranſlatio latis facit, quæ ſic habet: Quam orationibus acquiſiui: hæc nãq; lõge meliora ſunt arma, quàm enſes, arcus, atq; alia tela manu fabricata. Vbi etiã aliorũ tranſlatio notanda eſt, quæ ſic habet: Quã tuli de manu Amorrhæi gladio & prece mea.

Tertia ratio, ob quã rogationes fiunt, eſt ad Dñm obſecrandũ vt nobis frugũ abundantiã, qua ipſi ſeruiamus, conferat: ex hoc enim tẽpore totius anni remediũ pendet. Vt autẽ hoc facile conſequamur, ſimul cũ oratione vera pœnitẽtia atq; animi ſynceritas eſt nobis neceſſaria. Nã Deus propter peccata hominũ, vt ipſi ad eũ conuertantur, ſterilitate eos punire ſolet. Quemadmodũ
Simile. 28 tenera mater ſibi dilectiſsimũ filiolũ habẽs, quẽ domi ſuæ nunquã detinere valet, ſed vix mane ſurgit, cũ ſtatim auiæ ædes petit, eò quod ipſa ei poma præbet, ac multis cupedijs & liguritionibus indulget, hoc remedio (nè puer auiã tãto amore proſequatur, vt matrẽ ſuam deſerere velit) vtitur, videlicet, infantis auiã admonet, vt ei illa, quæ ſolet, nõ præbeat, imò potius ipſum illis omnibus priuet: quo facto (inquit ipſa) me matrẽ, vt ratio poſtulat, iſte puerulus diliget: ſic Dñs, cũ nos terrena diligẽtes, noſtrãque auiã, videlicet, terrã propter fructus atq; alia parui momẽti, quæ ipſa nobis producit, nimio amore proſequẽtes aſpiciat, vt amorẽ, quo ipſam terrã diligimus, totũ in Deũ trãsferamus, ipſi terræ imperat, vt ſterilis ſit, nobiſq; panẽ, vinũ, atq; aliosfructus

29 ctus nõ proferat. Ideo Hebræis in ſacra pagina dixit: Quod ſi nõ audieritis me, nec feceritis omnia mãdata mea dabo vobis cœ- *Leuit. 26.*
lũ deſuper ſicut ferrũ & terrã æneã: cõſumetur in caſſum labor veſter: nõ proferet terra germẽ, nec arbores poma præbebũt. Iuſtũ eſt enim, vt ſiquidẽ tu, ò peccator, erga Deũ ſterilis es, ipſæ creaturæ erga te etiã ſteriles fiãt. Et per Oſeã Prophetã ipſe Do-
minus de peccatoribus, eò quod tẽporalibus bonis in Dei offen- *Oſeæ. 2.*
ſam vtũtur, his verbis conqueritur: Iccirco cõuertã, & ſumã fructũ meũ in tẽpore ſuo, & liberabo lanã meã, & linũ meũ, quo operiebant ignominiã ſuam. Perpẽdite, quæſo, verba hæc: Liberabo lanã meã, &c. Vbi Dominus aperte innuit, creaturas, quæ peccatoribus inſeruiũt, ſ captiuas eſſe, in ipſum q; vt eas redimat *Simile.*
voces mittere. Si Rex ſeruo ſuo, qui Chriſtianã fidẽ, profeſſus
30 eſt, imperaret, vt improbo Turcarũ imperatori, licet ipſius infeſtiſsimus ſit hoſtis, ſeruitutẽ adhiberet, quomodo huiuſmodi ſeruus clamaret? Quas voces in cœlũ mitteret dicẽs: Dñe Rex, qd tibi mali feci, aut in te cõmiſi, quare rẽ mihi tãgrauẽ iubes? Ita omnes creaturæ, quæ peccatoribus inſeruiũt, ingemiſcunt, & in Deũ vociferãtur: ac ſi ſcirent loqui, ipſum deprecarẽtur, vt eas à ſeruitute miſera liberaret, ac dicerẽt: Dñe ab his inimicis tuis, in quorũ captiuitate ſumus, nos eripe. Dominus vero ſic ait: Ego liberabo lanã meã & linũ meũ. Tunc autẽ creaturas eripit, quando ipſas ab impiorũ poteſtate educit, fructus gelu, frigore, & ariditate cõſumẽs. Et apud eũdem prophetã idẽ Dominus inquit:
Area & torcular nõ paſcet eos, & vinũ mẽtietur eis. Vbi maxi- *Oſeæ. 9.*
mè ponderandũ eſt, Dominũ hic non dicere, vineas & agros eis
31 fructũ eſſe negaturos, ſed areas & torcularia ipſum non eſſe præbitura. In quo ſignificauit, peccatores ipſos frumento & vino eo tẽpore, quo iam in areis & torcularibus collecta erant, iure optimo fore priuandos, vt maiori dolore ac triſtitia miſeri afficiantur. Quo circa fratres mei ad Dominũ reuertamur, ſiquidem, vt nos ad ſe attrahat, tot modos, artes, & inuentiones quærit. Cũ igitur pluuiæ, atq; aliarũ rerum ſterilitas eſt, ad eas poſtulandas Domini deprecationes ac pompæ fieri ſolent. Cum verò rerũ abundantia ac fertilitas eſt, tunc ad agẽdas ipſi Domino gratias
fiũt: nam ſancta Eccleſia nunquã pro beneficijs acceptis ingrata
extitit. Felis ſeu cattus cũ eſurit, iuxta Domini ſui pedes veſti- *Simile.*
mẽta eius vnguibus blãde atterens gemebũdus vociferatur, atq;

pedibus, manibus, totoq; corpore cibũ poſtulare videtur. Qui 32
vbi primũ aliquid ab ipſo accipit, ſtatim illud in ore ferẽs mu-
giẽs trãſilit, & in domus angulo mãducãs & mugiẽs, dũ prædã
in vnguibus habet, oculos in Dñm minimè ſubleuat: finito vero
cibo iterũ gemẽs, vt prius fecerat, à Dño illũ repetit. Sic ingrati,
cũ neceſsitate opprimũtur, oculos ſuos & corda in Deũ erigũt,
& inſtãter ab eo remediũ poſtulãt. Dño verò precibus eorũ an-
nuẽte ipſi, poſtquã poſtulata cõſequũtur, illis detẽti & occupa-
ti, cũ proximis rixãtes, & cõtra ipſos murmurãtes, ac velut catti
edẽtes & mugiẽtes amplius ipſius Dei nõ recordãtur, nec oculos
in cœlũ eleuãt, quouſq; iterũ neceſsitate opprimũtur. Nõ ſic Ec
cleſia ſancta, nõ ſic, ſed creatori ſuo pro beneficijs acceptis grata
Iere. 14. quas poteſt illi gratias refert. Sanctus Ieremias ait: Nũquid ſunt 33
in ſculptilibus Gẽtiũ, qui pluant, aut cœli poſſunt dare imbres?
Nõne tu es Dñs Deus noſter, quẽ expectauimus? Tu enim feci
ſti hæc omnia. Omnes cœli, nubes, & cũcta terra imbres ſeu vnã
tantũmodo aquæ guttã abſq; imperio Dei mittere nõ poſſunt:
ideirco ab eo pluuia cæteraq; hominibus neceſſaria petẽda ſunt
eiq; ob illa gratiarũ actiones referẽdæ. ¶ Quarta deniq; ratio, p
pter quã rogationes fiũt, eſt ad cœleſtẽ reparatorẽ noſtrũ Ieſum
Chriſtũ obſecrãdũ, vt nos, ſiquidẽ ipſe hoc tẽpore in cœlũ aſcẽ
diſſe creditur, doceat, erudiat, atq; in ſanctiſsima veſtigia ſua di
rigat, nobiſq; tribuat virtutẽ, quaad recipiendũ Spiritũ ſanctũ
Ioel. 2. (quæ etiã modò ipſe Dñs poſt aſcẽſionẽ ſuã in ſacros diſcipulos
miſit) præparemur. Apud S. Prophetã Ioelẽ Deus promiſsionẽ
hanc feciſſe legitur: Effundã ſpiritũ meũ ſuper omnẽ carnẽ: ideſt 34
virtus ſpiritus mei vſq; ad vltimos fideles, qui in mũdo futuri
ſunt, perueniet. At ſicut illi primi parẽtes, vt, pmiſsio hæc adim
pleretur, erãt in oratione perſeuerãtes, ità nos etiã eſſe debemus
Theſſal. 5. ſpiritus enim noſter vitã ſine illo diuino ſpiritu habere non po-
teſt. Quo circa egregie nos D. Paulus admonet dicẽs: Spiritũ no
lite extinguere: ſpiritus enim humanus extinguitur, quãdo fuga
Simile. tur ſpiritus diuinus. Elegãs profectò metaphora hæc ex lucerna
ſumpta eſt, quę tũc extinguitur, cũ linam ẽtũ Hiſpane, paulo, ig
nis participatione priuatur. Sic ſpiritus noſter, cũ abigne diuino
Epheſ. 4. priuatur, ſtatim extinguitur. Idem etiã S. Apoſtolus inquit:
Nolite cõtriſtare Spiritũ ſanctũ Dei, in quo ſignati eſtis in die re
dẽptionis. Vbi alia trãſlatio habet, in diẽ reſurrectionis: & ſic eſt
in

35 in cõtextu Græco & in Syriaca trãſlatione. Hoc eſt: Ne permit-
tatis Spiritũ ſanctũ à vobis, ppter ſcelera veſtra abeſſe: ei⁹ enim
abſentia erit cauſa, qua ſpiritus veſter triſtetur, & afflictus ſit. At
que ita, Nolite cõtriſtare Spiritũ ſanctũ, ſignificat, Ne Spiritus
ſanctus abſentia ſua vos propter culpã veſtrã faciat contriſtare.
Poſtulãtes autẽ hunc diuinũ ſpiritum & accipiẽtes (inquit idem *Epheſ. 4.*
B. Apoſtolus) ſolliciti eſtote ſeruare vnitatẽ in vinculo pacis, vt
veſter ſpiritus, ſcilicet, inſeparabilis ſit à ſpiritu diuino: nam ab
ea re, cui noſter ſpiritus accedit, bonum vel malum in ſe recipit. *1. Corin. 6.*
Ideo Apoſtolus ipſe ait: Qui adhæret meretrici, vnũ corpus effi
citur: (videlicet cũ ea) qui autẽ Domino, vnus ſpiritus eſt, (ſcili-
cet cum eo) vt plane quantum inter vtrumq; interſit, videatis.
Ideò ſoliciti eſtote ſeruare vnitatẽ ſpiritus, ideſt, cum ipſo Spi-
36 ritu ſancto. Id autẽ, quo ſpiritus hic plurimum cõſeruatur, inter
alia pax cum proximis eſt: & ideo adiecit, in vinculo pacis. Sed
vt hæc omnia poſtulare ſciamus, nobis huius ſancti Euangelij
lectionẽ ſacro ſancta Eccleſia proponit: in qua habetur parabo-
la hominis neceſsitate oppreſsi, qui media nocte amicũ, vt tres
panes ſibi accõmodaret, obſecraturus inuiſit: à quo tandẽ illos
quoniã ipſum precibus importunis obſecrauit, accepit. In quo
diuinus magiſter perſeuerantiã, qua orare, & Deum ipſum ardẽ
ti ſtudio obſecrare debemus, nos docet. Finita vero parabola in-
quit: *Et ego vobis dico, Petite & dabitur vobis.* Vbi verbum illud, Et
ego vobis dico, magnã emphaſim habet. Quaſi diceret: Ego, qui
propter vos homo factus ſum, & qui veſtris neceſsitatibus mede
ri cupio, dico vobis, vt hoc modo petatis. *Quærite & inuenietis, pul*
37 *ſate & aperietur vobis.* Neminẽ otioſum eſſe, Dñs vult, ſed ore,
corde, ac manibus petendũ eſſe, ipſius Dñi voluntas eſt. Id autẽ,
quod petere debemus, nõ nominatur, quoniã diuina gratia, fauor
ac gloria, verbis explicari minime poteſt. Ne autẽ quis exiſtima
ret, hęc omnia ſacris tantũmodo diſcipulis dicta eſſe, adiungitur
ſtatim: Omnis enim, qui petit, accipit, &c. O admirabilẽ ſummi
Dei liberalitatẽ, qui tot vijs, modis, ac rationibus nos in ſpẽ con
ſequẽdi illa, quę poſtulam⁹ illicit, & fortiſsimos reddit inuitãdo.
Deniq; cõcludit dicẽs: Si ergo vos, cũ ſitis mali, noſtis bona dare
filijs veſtris, quãto magis pater veſter de cœlo dabit ſpiritũ bonũ
petẽtib⁹ ſe? O vtinã hãc efficaciſsimã rationẽ cordibus nr̃is re-
ponerem⁹, ac nũquã à nr̃a memoria laberet. Illa enim dũtaxat
nos

Universidad de Deusto
Biblioteca

nos moueret, vt tanquam filij ad huiusmodi Patrem, qui nos tan 1
to amore prosequitur, spiritum bonũ (idest omne spirituale donum) petituri accederemus: atq; ita diuites diuina gratia fieremus, qua consequeremur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Feria. II. In Litanijs maioribus

CONCIO SECVNDA.

Quis vestrum habebit amicum. &c. Lucæ. 11.

Iac. vlt. GLoriosus Apostolus D. Iacobus in vltimo suæ epistolæ capite hæc suauissima profert verba: 2
Multũ valet deprecatio iusti assidua. Quod cõ firmat dicẽs: Elias homo erat similis nobis, passibilis, & oratiõe orabit, vt nõ plueret super terrã & nõ pluit annos tres & mẽses sex. Et rursum orauit, & cœlũ dedit pluuiã, & terra dedit fructũ suũ. Si igitur oratio cuiusdã iusti tãtæ efficaciæ & potẽtiæ erga Deũ est, quãto maioris efficaciæ multorũ iustorũ erit oratio. His etiam diuina
Gene. 8. scriptura assentitur, quæ sic ait: AEdificauit Noe altare Domino, & obtulit holocausta super altare, odoratusq; est Dns odorẽ suauitatis, & ait ad eũ: Nequaquã vltra maledicã terræ propter homines. Ostupendã efficaciã orationis & sacrificij serui Dei. Pro
Gene. 6. pter multorũ peccata Dns sic paulò ante dixerat: Deleboho-
minẽ, quẽ creaui à facie terræ. At propter sacrificiũ & orationẽ 3
quam iustus Patriarcha Noe ei obtulit, se amplius terras aquarũ multitudine non esse operturum, pollicetur. Et in eadẽ sacra scriptura dicitur, quod AEgypti regno plaga ranarũ oppresso Rex Pharao cũ sancto Moyse & Aarõ sic locutus est: Orate Dominũ, vt auferat ranas à me & à populo meo. Egressiq; sunt Moy-
Exod. 8. ses & Aarõ à Pharaone, vt orarẽt. Qui enim orationi attente vacare vult, omnem populi tumultũ vitare debet. Nam licet verũ sit, hominẽ vbiq; orationi posse operã dare, Deũq; laudibus efferre, (propter quod S. Dauid ait, In omni loco dominationis ei⁹ benedic anima mea Dño) tamẽ multo melior in solitudine ad hoc agẽdũ cõgruitas & dispositio reperiẽ. Cũ autẽ egressi essent ambo

4 ambo à Pharaonis domo clamauit Moyses ad Dominum: fecitque Dominus iuxta verbum Moysi, & mortuæ sunt ranæ de domibus, & de villis, & de agris. Perpendite, quæso, emphasim verborũ istorũ: (videlicet, Fecitq; Dominus iuxta verbũ Moysi) res enim plane consideratione digna est, quod Dominus serui voluntatem adimpleat. Ideo merito S. Dauid ait: Quam bo- Psal. 72.
nus Israel Deus ijs, qui recto sunt corde. Abiectus ille pauperculus ac contẽptus Moyses plus apud Dominum, quam diues & superbus Rex Pharao cũ sui Regni amplitudine valebat, vniusque iusti oratio omnibus totius Regni remediũ obtinuit. Quod vero in præsentiarum maxime ponderare debemus, hoc est, videlicet, orationem solius duntaxat hominis pij, quam plurimis
5 impijs prodesse posse. Vnde, obsecro, oriri existimatis, quod cũ tot scelera ac flagitia in vrbibus & Rebuspublicis grassentur, Dominus seuera rigidaq; supplicia in nos pro culparũ meritis non mittit? Potissima certe causa est, quoniam aliqui Moysi similes in locis secretis & in religionũ angulis pro nobis cõtinuo orant. Qualiter hoc in Dei amorem (siquidem optimũ amicũ eũ esse videmus, & suos etiam in hac vita nimio honore afficere) nos inuitat. Discamus ergo hinc omnes iustos magni facere, & non solum illos, qui in cœlis sunt, sed etiam eos, qui interris vitã degunt, eò quod à Domino ita diliguntur. Si igitur vnius iusti oratio tam potens est, quanto magis multorũ potentior erit de precatio? Hoc nobis D. Hieronymus explicans Annæ matris D. Hieron.
Samuelis canticũ eleganter insinuat. Nam vbi nos legimus: Do sup. 1. Reg. 1
mini enim sunt cardines terræ, & posuit super eos orbem, ipse in tom. 4.
6 transtulit: Domini enim sunt afflicti terræ, & posuit super eos capit. 105.
orbem. Vbi ipse D. Hieronymus quandam Hebræorum antiquorum doctorum approbat expositionem, quæ asserit, Deum propter merita & orationes pauperum spiritu mun- Danie. 2.
dũ sustinere. Satis optime Propheta Daniel orationem multorũ potentem esse intellexit, siquidem ad intelligendũ somnij Regis Nabuchodonosor mysterium: (vt sacra pagina testatur) Ingressus est domum suam, Ananiæ q; & Misaeli & Azariæ socijs suis indicauit negotiũ, vt quærerent misericordiam à facie Dei cœli super sacramento isto. Et B. Apostolus ait: Deus de tantis peri- 2. Corin. 1.
culis nos eripuit & eruit, in quem speramus, quoniam & adhuc eripiet adiuuantibus vobis in oratione pro nobis, vt ex multarũ perso-

personis facierũ, eius, quæ in nobis est, donationis, per multos 7
gratiæ agantur pro nobis. Ecce quo pacto S. Apostolus fatetur,
orationes à pluribus fusas ante Deũ pro se non parũ illi adiumẽ
Ioel. 1. ti cõtulisse. Atq; ita Propheta Ioel ait, non vnũ aut alterũ ad im
ploranda misericordiam esse congregandũ sed multos. Voca
te, inquit, cœtũ, cõgregate senes, omnes habitatores terræ in do
Eccle. 4. mum Dñi Dei vestri, & clamate ad Dñm. Ecclesiastes etiã sic ait:
Funiculus triplex difficile rũpitur. Quid sunt orationes, nisi fu
niculi, quibus diuinas manus, nè de nobis vindictam sumãt, liga
mus? Quantò igitur plures fideles orauerint, tantò plures funicu
li, videlicet, orationes iungentur. Et si funiculus triplex difficile
rumpitur, laborioſius profectò centesimus ac ducentesimus rũ
petur. Sacro sancta ergo Ecclesia plurimorũ simul fidelium ora-
tiones efficaces esse intelligens, rogationes has & litanias vniuer 8
sales his diebus ad placandam Dei optimi maximi iram, eiusq;
diuinam misericordiam obtinendam solenniter celebrat. Quod
si præteritis temporibus hoc fecit, multò magis nunc facere ei
opus est, maximè cum se vndiq; tot tamq; immanibus hostibus
obsessam videat. Quod quidem obingentia scelera nostra eueni
re, maxime pertimescere debemus. Dñs enim Hebræorũ popu
Iere. 1. lum per Ieremiam Prophetam sic minatus est: Ecce ego conuo-
cabo omnes cognationes Regnorum Aquilonis, & veniẽt & po
nẽt vnusquisq; solium suũ in introitu portarũ Hierusalẽ, & super
omnes muros eius in circuitu, & super vniuersas vrbes Iudã, &
loquar iudicia mea cũ eis super omnẽ malitiam eorũ, qui dereli
querũt me. O terribilẽ & admirandã commonitionẽ. Cogitatis
ne ò peccatores, eos, qui nobis bellũ inferunt, homines esse? Sci 9
tote iras Dei esse, ipsumq; Deũ esse præcipuũ aduersus nos ho-
stiũ conuocatorem? Hispanè, *El es el muñidor principal, que anda mu*
ñendo las vanderas de los enemigos cõtra nosotros, Vt aperte S. Prophe
ta hic significat, cum ait: Ecce ego conuocabo omnes cognatio-
nes regnorum. Examinate vobiscum verba illa: Loquar iudicia
mea, in quibus Dominus linguam suam, voces, atq; reprehensio
nes esse flagella, quibus nos cædit, manifeste insinuat. Cum ego,
inquit, conuocauero & inclusero in domos vestras hostiũ vexilla
& ad ianuas vestras eorũ tẽtoria castrametatus' fuero: ipsiq; ad-
uersarij vobiscũ infestissimũ bellũ gesserint, tũc loquar iudicia
mea cũ eis. Ensis illorũ, tela, tormenta bellica, machinæ, ac muni
tiones

10 tiones erunt voces meæ, & altisoni præcones, qui, quales vos
estis, prædicabũt. Et idem S. Propheta sic alibi inquit: Cogita-
Thren. 2. uit Dominus dissipare murũ filiæ Sion, tetendit funiculum suũ
& non auertit manũ suam à perditione. Hic etiam sanctus Pro-
pheta ostendit, flagella, quæ hominibus inferũtur, non casu eue
nire, sed ab immẽso Deo mitti. Et adiecit sanctus Propheta Do
minũ, vt supplicium de eis sumeret, funiculum suum hoc est, iu
stitiam suam tetendisse, vt, videlicet, animaduersio & punitio
pro ratione criminum fieret. Væ, væ, væ ac millies væ nobis, si
Dominus secundũ peccatorũ nostrorum mensuram nos punit.
O infinitæ maiestatis Deus: si super scelera nostra funiculũ tuę
iustitiæ tendis, visq; sicut iniquitates nostrę merentur, nos flagel
lare, quid erit nobis? Maxime vobis notandum est, adeo homi-
1 nes in alios diuina permittente iustitia truces atq; crudeles exi-
stere, vt Hebræi hoc intelligentes satius esse putauerint, se ma-
nui Dei, vt ab ipso punirentur, subijcere, quã per manus aliorũ
hominũ puniri. Hoc aperte in diuinis literis apparet: vbi Do-
Iudic. 10. mino Iudæis minitante ipsi sic dixerunt: Peccauimus, redde tu
nobis quidquid tibi placet: tantũ nũc libera nos. Nam licet im
probi ad puniendũ iussu Dei sint ipsius Dei manus, sunt tamen
manus crudelissimæ. Aliæ vero causæ secundæ non tam seueræ
sunt in castigando. Ipsi autem carnifices, & qui Domino permit
tente alios corrigũt & puniũt immunes à supplicio se mansuros
esse non existiment. Isaias enim Propheta de Rege Nabucho Isai. 10.
donosor, qui immanis erga plurimos extitit, sic ait: Væ Assur
12 virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eius indignatio
mea. Et paulo inferius inquit: Et erit, cum impleuerit Dominus
cuncta opera sua in monte Sion, & in Hierusalem visitabo su-
per fructũ magnifici cordis (idest, superbi) Regis Assur, & su-
per gloriam altitudinis oculorũ eius. Attendite, obsecro, quali
ter S. Propheta atrocia flagella, quibus homines vapulant, ope-
ra Dei appellat. Aduertite etiam, qualiter postquã Assyrij He-
bræos euerterũt, Dñs ipsos etiam euertit, & solo æquauit. Deus
enim peculiarem hominem ditione potentem, improbum ac
nefarium, vt alios puniat, in terris esse permittit, illum tamen
impunè non abiturum certissimum est. Sicut in Christianorum
infestissimo hoste Rege Turcarum contingit, qui quanuis cru- Simile.
delissimum Ecclesiæ Dei flagellum sit, non tamen ipse iustus
Dominus

Dominus eum ob has crudelitates ac tyrannidē absq; supplicio 13
relinquet. Cùm igitur modo hunc potentissimū hostem non so
lū ex aduerso sed etiam tot hæreticos atq; infideles habeamus,
maxime nobis orationis sanctæ refugio & asylo opus est. In sa-
Iosue.6. cra pagina dux Iosue ad omnē Israel sic dixisse, fertur: Vocife-
ramini, tradet enim vobis Dominus ciuitatem. Nec existimandū
est, ipsum ducem eis vociferari sine oratione ac diuinis laudi
bus iussisse: nam solis linguis vocē emittere, parū aut nihil pro
dest. Aduertite etiam, eū in plurali numero loqui: vult enim, vt
omnes simul clamores edant & ad Dominum corde vociferen-
tur. Intelligebat nanq; vir sanctus concordiam in clamoribus ac
multorū vocibus apud Dominum multum ponderis ac momē
Matth.18. ti habere. Atq; ita Christus Redemptor noster apud S. Mat-
thæum sic ait: Dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint su, 14
per terram de omni re, quam cūq; petierint, fiet illis à patre meo
qui in cœlis est. Quid igitur erit, quando mille aut duo mille cō
senserint? At credendū est, quod quemadmodū, cū Hebræi cō-
Iudic.7. tra Madianitas duce Gedeone arma ceperunt, gladius Domini
& Gedeonis clamauerunt: ita voces illæ, quibus Hebræi clama-
bant, gladius Domini & ducis Iosue fortissimi erant. Vbi in-
nuitur, quod clamor fortissimus, est gladius Dei, id est, potentia
Dei & Iesu Christi. Quid enim mūdus, vel infernus contra Dei
& Iesu Christi filij eius potentiam facere poterunt? Ideo, fratres
mei, vos obsecro, vt ad hunc supernū Patrem per cœlestis eius
filij merita spiritu vociferemini, vt nobis in tot aduersitatibus
& pressuris opem ferre ac fauere dignetur. Vbi nos legimus
Iob.31. apud S. Iob: Quis mihi tribuat auditorem, vt desideriū meū aur 15
diat omnipotens? alij transtulerunt: Quis mihi tribuat adiuto-
rem? & sic etiam B. Gregorius legit. Hunc adiutorem, quem san
ctus vir desiderabat, iam nos habemus, videlicet Christum Re-
demptorem nostrum, qui coram æterno Patre suo continuo nos
a liuuat: ideo nobis præcipit, vt nomine suo petamus. Propheta
Daniel.9 Daniel calamitates, quas Hebræus populus ob immensa scele-
ra sua patiebatur, animaduertens oratione deuotissima Domi-
num deprecatus est, ac postquam eū populū iustissime puniri
confessus est dicens: Tibi Domine iustitia, nobis autem confu-
sio faciei, sicut est hodie habitatoribus Hierusalem & omni Is-
rael. Et postquā etiam dixit: Propter temetipsum inclina Deus
meus

16 meus aurem tuam, & audi, aperi oculos tuos & vide desolatio-
nem nostram & ciuitatem, super qua inuocatum est nomen tuū
statim adiecit: Nec enim in iustificationibus nostris prosternimus
preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis.
Nos verò in deprecationibus nostris & orationibus aliquid am-
plius addituri sumus. Nam sic dicere debemus: Non in iustifica-
tionibus nostris prosternimus preces ante faciem tuam, sed in
miserationibus tuis multis, atq; in filij tui Domini nostri Iesu
Christi meritis. Id autem, quod ad res bellicas oratione compa-
ratur, aperte in sacra scriptura cōspicitur. Vbi cùm aduersus Io
saphat Hebręorum Regem ingens infidelium copia aciem di- *2. Paralip.*
rigeret, Rex ipse timore perterritus totum se ad Dominum de *20.*
precandum contulisse legitur, & prædicauit (aiunt sacrę literæ)
17 ieiunium vniuerso Iudà, congregatusq; est Iudas ad deprecan
dum Dominum, sed & omnes de vrbibus suis venerunt ad obse-
crandum eum. Et paulo inferiùs: Cum iam Rex misericordiam
à Domino postulasset, sic dicitur: In nobis quidem non est tan
ta fortitudo, vt possimus huic multitudini resistere, quæ irruit
super nos. Sed cùm ignoremus, quid agere debeamus, hoc solū
habemus residui, vt oculos nostros dirigamus ad te. Ante exer-
citum suū, cum iam ad hostium conspectum appropinquarent
prudens rex cantores, qui Dominum in templo suis canticis
laudare solebant, collocauit, vt antecedentes exercitum voce
consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in æternum
misericordia eius. Cumq; cœpissent laudes canere, vertit Do-
minus insidias eorum in semetipsos filiorum, scilicet, Ammon
18 & Moab, & montis Seir, qui egressi fuerant, vt pugnarent con-
tra Iudā, & percussi sunt. Itaq; Hebręis laudes Domino decan
tantibus ipsi hostes in semetipsos versi mutuis concidêre vulne
ribus: Iosaphat verò & omnis populus cum eo spolia inimicorū
ac diuitias eorū per tres dies auferre & portare non potuerunt:
tanta erat prædæ magnitudo. Ex his potest optime intelligi ra-
tio, ob quam Balach Moabitarum Rex, cùm ad præliandū con
tra filios Israel exercitum comparare deberet, huius rei immē-
mor nuntios ad Balaam misit, vt verbis & orationibus imprecā- *Numer.22.*
torijs eos superaret, atq; ita hostes propulsaret ac vinceret, &
ipse à periculo, in quo erat liberaretur. Quod (vt Origeni viro sa
pientissimo placet) rex ille Ethnicus fecit eò quod, populū Is-

raeliticum orationibus magis quã armis hostes superare, audie-19
rat: iccirco ipse etiam verbis aduersus eos pugnare cõtendebat.
Vt autẽ hoc ita esse (inquit Origenes) intelligatis, ex sacra scri
ptura intelligite id, quod ego à quodam magistro Hebræo (qui
relicta sua secta ad Christianorũ fidem se cõuertit) accepi. Scri
ptũ est (inquit) quod dixit Moab ad seniores Madian: Nunc
Simile. ablinget synagoga hæc omnes, qui in circuitu nostro sunt, si-
cut ablingit vitulus herbam campi. Cur (ait) tali vsus est exem-
plo? Propter hoc absque dubio, quoniam vitulus herbam cam
pi ore conterit & euellit, lingua verò tanquam falce omnẽ, quã
inuenit, secat. Ita populus hic labijs & lingua contra hostes prę
liatur, & pro armis verbis vtitur. Hæc Origenes. Satis aperte
hoc, quod narrauimus, in sancto rege Iosaphat & exercitu eius
apparuit. Licet autem ibi orationibus duntaxat filij Israel ho-20
stes vicerint, victoriamq; ab eis reportauerint, tamen non de-
cet, nos eo modo in orationibus fiduciam nostram collocare, vt
id, quod in nobis est, ad eam consequendam prætermittamus.
Quemadmodũ sanctus Ezechias rex fecisse legitur, qui cũ Sen
nacherib regẽ Assyriorũ contra se aciem magnã dirigere cerne
ret, muros ciuitatis muniri ac refici curauit, & fecit vniuersi ge-
neris armaturã, & clypeos, & cõuocauit vniuersum exercitũ, &
2. *Paral.* 32. locutus est ad eos dicẽs: Viriliter agite, & cõfortamini, nolite ti
mere, nè paueatis regẽ Assyriorũ, & vniuersam multitudinem,
quæ est cũ eo: multò enim plures nobiscum sunt, quã cum illo.
Cum illo enim est brachiũ carneum, nobiscũ Dominus Deus
noster, qui auxiliator est noster, pugnatq; p nobis. Animaduer
tite, obsecro, hũc sanctũ regẽ ita in Dño spẽ habuisse, vt id, qđ 21
ex parte sua ad defendendũ & propugnandũ se ab hostibus face
re posset, nõ fuerit oblitus. Iudas etiã Machabæus suis militibus
post quã eos ad præliandũ cõtra ingentẽ hostiũ copiã præpara
1. *Mach.* 3. uerat, sic dixisse legitur: Nõ in multitudine exercitus victoria
belli, sed de cœlo fortitudo est. Ipsi veniũt ad nos in multitudi
ne cõtumaciæ & superbiæ, vt disperdãt nos: nos verò pugnabi-
mꝰ p animabꝰ nostris & legibꝰ nostris, & ipse Dñs cõteret eos an
te faciẽ nostrã. Qua propter nõ solũ oportet nos sanctæ Eccle-
siæ nostris orationibus hoc tẽpore fauere, verũ etiã illos, qui vi
ribus pollent, personaliter cõtra infestissimos sanctissimæ fidei
nostræ hostes ad præliandum ire iustissimum est.

Quod

22 Quod vt intelligatis quam sanctũ & coram Deo meritoriũ
sit, sciendũ est, quod (vt ex diuinis literis constat) postquam He
bræi á quodam crudeli tyranno nomine Sisara, qui cos ingenti
virorũ copia inuaserat, victoriam reportarunt, Debora Prophe
tissa Spiritu sancto admonita omnibus tribubus, quæ ad fauẽdũ
illi prælio pugnaturi venerant, summas dedit benedictiones.
Tribui verò Ruben, qui eo quod gregem suũ pascebat, suis fra-
tribus non est auxiliatus, dixit: Quare habitas inter duos termi *Iudic.* 5.
nos, vt audias sibilos gregũ? Et paulò inferius adiecit: Maledici-
te terræ Meroz, dixit Angelus Dei, maledicite habitatoribus
eius, quia non venerunt ad auxilium Domini. Vbi valde pon-
derandum est, hanc sanctam mulierem auxilium Domini ap-
pellare, cum seruis eius subuenitur, quoties à tyrannis atq; insi-
23 delibus opprimuntur. Omnium fælices, ac perbeatos illos, qui
sanctissimæ fidei nostrę zelo contra infideles in bellum se cõfe-
rũt, siquidẽ de illis dici potest, in auxiliũ Dominipergere. Sed
heu heu, quã multi in auxiliũ Domini ad bellũ pergunt, vt sen-
sus suos in sceleribus paseant, & suis voluptatibus atq; abomina
tionibus satisfaciant. Hi vitam suam in seruitute Sathanæ po-
tiũs, quam in seruitio Dei consumere volunt. Dicite, quæso, mi-
hi, ò miseri & infælices peccatores, non nè satius esset, vitam ve
stram, quæ hodie aut cras minima quaque ægritudine consu-
metur, in prælijs ad propugnandam fidem catholicam Domi-
no offerre? Profectò scelera vestra vos tanto bono indignos red
dunt. Rationi etiam consentaneum est, nos maxime hoc tempo
re, quo carnis incitamenta cũ spiritu magis cõtendunt, orationi
24 vacare: illa enim telum est præcipuũ, quo victoria reportanda
est. Atq; Christus Redemptor noster suis sacris discipulis di-
xit: Orate, nè intretis in tẽtationẽ: non, vt non tentemini, sed ne *Lucæ.* 22.
intretis in tentationẽ, idest, nè ab illa vincamini. Et quemadmo
dum fur, cum voces illius, quem prædari conatur, audit, sta-
tim terga vertit, quoniam intelligit, vicinos vocibus alterius *Similia.*
vicini clamantis ad fauendum adesse: sic oratio dæmones fugat,
& angelos sanctosque ad fauendum oranti prouocat. Et quẽad
modum seruus, qui latronem domum heri sui spoliantem videt,
si non vociferatur, consentiens & proditor censetur, ita ille, qui
tentationẽ in corpore suo sentit, si auxiliũ orando nõ implorat,
Dei & animæ suæ proditor esse iudicatur. Lacæ demones glorio

sius esse putabant, hostem arte potius quam viribus superare. 25
Nam vires hominibus & brutis communes sunt, ars vero & sapientia solius hominis propria est. Quapropter cum viribus vincebant, gallum gallinaceum Marti offerebant, cùm verò arte, bouem, innuctes in hoc, plus secundo victoriæ generi, quã primo deberi. Sic passiones nostras, dæmonem, & mundũ, atq; carnem arte & stratagemate oportet superare: nam illos solis viribus nostris nos velle superare, est impossibile. Inter præcipua autem stratagemata & artes ad victoriam cõparandam singularis est oratio. Hac S. Dauid vsus est, qui sic ait: Tu Domine cu
Psalm. 11. stodies nos à generatione hac in æternum, in circuitu impij ambulant. Hoc est: Tu Domine ab hac impia generatione, quę nos vndiq; circundat, vt damnũ inferat, eripies. Quod si tu, quẽad modum vallasti Iob ac domum eius per circuitum, nos etiã tuo diuino auxilio & protectione circumdas, quis nobis poterit 26.
Psalm. 67. nocere? Modò etiam nos pro fructibus terræ cum cordis purita te ad Dominum oportet orare. Cordis (inquam) puritate, quoniam S. Dauid ait: Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ. Idest: Si homines iusti & hæreditas tua sunt, eis pluuiam quotiescunq; voluerint, & pro voluntate ac placito ipsorũ concedes. Si vero fructuum abundantiam nobis Deus elargitur, ei pro illis summas gratias agere orando debemus. Horridi & lutulenti sues, dum sub fructifera quercu ab ipsorum custode arborem ex alto diligenter concutiente glandibus pascuntur, oculos nequaquam erigunt, imò illos in terram, vbi cibus est, figentes, & ad inuicem gruniendo rixantes nihil aliud curãt, quã se ipsos abundantissime satiare: at cibo deficiente statim ocu- 27
los subleuant, quasi ab ipso opem ac victũ postulantes. Hoc mirandum non est, quippe cum isti irrationales sint belluæ. Quod vero in magnam admirationem nos rapere debet, est videre homines, qui instar porcorum, dum à Domino rerum temporaliũ abundantia recreantur, oculos in cœlum leuare, ipsiq; Deo ob
Psalm. 16. accepta beneficia debitas gratias agere, penitus obliuiscuntur: quin potius (vt regius Propheta inquit) Oculos suos statuerũt declinare in terram. Omnes cogitationes suas, curam, & solicitudinem in terram, videlicet, in voluptates huius mundi, in contentiones cum proximis suis, & in alia terrena conferunt. O ingrati sues, ita nè Domino vestro summo rerum omnium opifici

pro.

28 pro beneficijs acceptis vos gratos exhibetis? Hi autem, qui in abundantia oculos in terram fixerunt, glãdibus deficientibus, hoc est, dũ necessitate aliqua opprimuntur, statim oculos in cœlum efferũt. Non sic iusti non sic, sed in abundantia, vel in opia continuò Dominum collaudantes & glorificantes tanquam grati in cœlũ aspiciũt. Atq; ita sacro sancta Ecclesia, vel cum temporũ sterilitas, vel cũ abundantia rerum est, semper has rogationes remediũ postulans, cũ necessitas est, & Deo gratias referens cum abundantia, celebrat. In illis verò huius sacri Euangelij lectio proponitur, in quo similitudo cuiusdam amici continetur, qui ab alio panes, quos mutuo summis precibus petierat, & quibus egebat, obtinuit. In qua diuinus magister, nos perseueranter à Deo necessaria postulare debere,
29 erudiuit: ipse enim Dominus ardentibus obsecrationibus vult à nobis vrgeri. Siquis nobilis & illustris vir in regis curiam eo animo proficiscitur, vt ab ipso munus aliquod obtineat, rex vero præsentia eius gaudens, eiq; multa alia beneficia conferre desideransillud, quod postulat, vt ibi plurimis diebus commoretur, differt & in longius tempus protrahit. Nam si statim negotium eius absolueret, ipse etiam illico inde proficisci vellet. Sic cum Dominus intelligat, nos necessitate oppressos & & mœrore afflictos curiæ eius & coram eo ad implorandam eius opem & auxilium interesse debere, vt diutiùs coram diuino eius conspectu commoremur, nobis beneficia & auxilia (licèt ea velit conferre) sæpenumerò differt, & procrastinat. O be
30 nedictus & glorificatus sit talis Deus, qui tot modos totque intentiones ad ostendendum suũ erga nos amorem, & vt mentes nostræ diuina eius gratia ditentur, quærit atq; inuestigat. Est autem maximè notanda omnibus quædam insignis orationis præstantia, videlicet, quod nõ solum vim ac virtutem impetrandi id, quod petitur, habet, sed etiam (sicuti & cæteræ virtutes) efficax est admerendum. Atq; ità si ea, quæ à Domino postulamus, non obtinemus, (fortasse enim nobis minime expediunt) meritum tamen orationis non amittimus. Quod quidem immẽsam Dei bonitatem nimis explicat, qui pro obsequio reputat, misericordiam à se postulari. A qua profecto bonitate longe satis absunt filij hominum qui ab alijs ardenti studio obsecrari, multisq; precibus vrgeri, vt aliquid eis concedant, grauiter ac

Simile.

molestè ferunt, Dominus verò in præsentiarum ait: Propter im- 32
probitatem dabit ei. Non solum enim id non grauiter fert, verũ
illud pro obsequio sibi præstito ac meritorio seruitio ducit. Et
hoc adeo verum est, vt propheta Dauid quærens aliquem mo-
dum, quo multorum beneficiorum, quæ à Deo acceperat, pos-
set se gratum exhibere, eaq; aliquo modo persoluere, hoc obla
tionis genus inuenerit. Atq; ita inquit: Quid retribuam Do-
Psal. 115. mino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Et ipse respondet: Cali-
cem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo: id est: vir-
tutem Dei implorabo. Vbi apparet, eum sibi persuasum ha-
buisse, ob memoriam & gratitudinem antiquorum beneficio-
rum singulare oblationis genus esse, alia denuò postulare. Quis
igitur, fratres mei, hæc audiens huius liberalissimi Domini
amore non inflammatur? Perseuerantia enim orationis ad mul- 33
tiplicationem beneficiorum valde necessaria est. Nam vna dun-
taxat oratio ea omnia non meretur. Huius rei appositissimum
nobis in sacra scriptura exemplum est: vbi propheta Dauid, cũ
in vrbe Ceila cõmoraretur, pertimescensq; ipsum ab incolis ci-
uitatis Sauli esse tradendum, orationem habuisse, & à Deo hæc
1. Reg. 23. duo postulasse legitur. Alterũ, scilicet: Si tradent me viri Cei-
læ in manus Saul. Alterum verò: Si veniet Saul, sicut audiuit
seruus tuus. Dominus autem respondit: Descendet, scilicet,
Saul. Nunquid Domine in hac oratione, quam seruus tuus Da
uid fecit, duo non postulauit? Ita profectò. Quare ergò alteri
tantum eorum respondes? Quoniam vna sola oratione vnum
tantum beneficiũ meruit, atq; ita iterum orare ei opus fuit. Di-
xitq; rursum: Tradent me viri Ceilæ? Tunc Dominus respon- 33
sum præbuit: Tradent. Quo audito vir sanctus inde abijt & in
tutiorem locum se recepit. Atq; in hoc capite manifestè appa-
ret, sanctum prophetam inde discedere non ausum fuisse, quin
priùs ad Dominum preces funderet. Ter enim aut quater ipse
in varia negotia, quę à Dño cõsequi volebat, ibi orasse legitur.

Maxime autem notandum est, diuinum magistrum, licet in
hac parabola nos docere voluerit, vt ab eo ardẽti studio aliquid
postularemus, eumq; precibus importunis obsecraremus, ta-
men in modo verborum, quibus eam proposuit, nos etiam my-
steria magna erudiuisse. Nam cùm ait in parabola, amicum al-
terius amici ianuas clausas inuenisse, atq; seruis eius omnibus
dormien

34 dormientibus eum vigilasse, aperte insinuauit, Deum, li-
cet omnes angeli dormiant, nullamque de fauore erga nos
curam habeant, (quod ipsi nullatenus efficient, quia, vt
ait Diuus Paulus: Omnes sunt administratorij spiritus) nun- Hebr. 1.
quã dormiturũ esse in opem & auxiliũ nostrum, imò conti-
nuò ad fauendum nobis, nimiũ euigilantẽ atq; paratissimum es-
se. Ait præterea, eum media venisse nocte, tempore, sci-
licet, ad negotiandum cum hominibus importuno. In quo
significauit, omnia tempora ad agendum cum Deo esse oppor-
tuna. Media nocte: etiam in hoc monemur, debere nos tran-
quillitatẽ, quietẽ, ac solitudinẽ quærere ad orandũ aptã. Nam
(vt ait S. Isaias) in silentio & spe erit fortitudo vestra. Mag- Isai. 30.
nam profecto verba hæc quam plurimis Christianis confusio-
35 nem ac verecundiam injiciunt, qui consumptis noctibus, cre-
pusculo ac toto mane, meridie, post prandium cibo & potu tu-
mescẽtes horas canonicas, & alias deuotas orationes recitare in
cipiunt. Sed quæro hoc, si homo ab amico suo videlicet Deo
postulat, quis est huius hominis foras venientis alter amicus? re
spondeo, esse eius cor, quod foras vagatur, & illud homo, vt at-
tente orationi det operam, colligere debet. Atq; ita S. Da-
uid Domino dixit: Inuenit seruus tuus cor suum, vt oraret te 2. Reg. 7.
hac oratione. Nunquid vir sancte, cor tuum amiseras? Vtique
profecto, vt palam Deo confessus fui, cum dixi: Cor meum de
reliquit me: quod, quando ea, quæ non debui, amaui, mihi con- Psal. 39.
tigit. O immense Deus, quot homines in mundo ac forsan hic
abfq; corde sunt: aliorum namq; corda honores, aliorum volu-
36 ptates, aliorum diuitias insequuntur: atq; ita ipsi miseri tanquã
statuæ væcordes & fere exanimes remanent, quibus sanctus
Isaias ait: Redite prævaricatores ad cor. Eia agite peccato- Isai. 46.
res, quærite corda vestra, & illa, à rebus, quas dilexerunt,
euellite ac deducite, & in vestra pectora recipite, vt ita ora-
tioni attente vacare possitis. Nam teste D. Paulo, Si orem
lingua, (scilicet tantummodo) mens mea sine fructu est. Quid 1. Cor. 14.
ergo? Orabo spiritu, orabo & mente, psallam spiritu, psallam
& mente. Ideo cum horas canonicas recitamus, continuo di-
cere solemus: Deus in adiutorium meum intende, Domine ad
adiuuandum me festina, vt nobis, sicut oportet, orantibus
Deus faueat & opem ferat. Quid igitur, fratres mei, esset, si-

Simile. quis vestrum regem deprecaretur, vt in auxilium suũ ad negotium sibi necessariũ ac magni ponderis properaret, veniente vero rege in eius opem & auxiliũ ipse tunc aranearum telas aspiceret & contemplaretur? Quibus opprobrijs iste insanus vir dignus esse iudicaretur? O stulte & væsane, ita regem contemnis? Eum celeriter vocasti, at tempore, quo tibi auxiliari volebat, huiusmodi insaniæ crimen committere audes? Dignus profectò es, qui ab ipso seuere rigideque puniaris. Hoc igitur scelus fere omnes committimus, qui fauorem & auxilium à Domino postulamus dicentes: Festina Domine ad adiuuandum me. festina & veni, vt pijssimus pater: nos autem cogitationes nostras in mille vanitates ab oratione diuertimus, oculis nostris circumcirca in hanc & in illam partem aspicientes. O infinitæ maiestatis Deus, qua pœna isti vilissimi terræ vermes propter hunc in te commissum contemptum digni erunt? Vtinam, fratres mei, hinc modestiam & sensuum ac potentiarũ interiorũ & exteriorum, quæ ad orationem requiruntur, compositionem intelligatis. Humiliter igitur ac reuerenter te, ò homo, in conspectu creatoris tui prosterne eumq; animi summissione & amore sic alloquere. O dulcissime mẽtis meæ spõse, te oro atq; obsecro, vt benevola ac suauissima brachia tua extẽdens, me ita amplectaris, vt nec in vita nec in morte à te vllo temporis momento separer: non enim ignoras, creaturam in te melius quam in se esse. In te namq; tanquam in Deo est, in se vero tanquam in debili quadam ac fragili creatura. Aquæ

Simile. gutta minima quaque aura, si sola est, consumitur, sed si mari (quod eius principium est) coniungatur, diu permanebit.

Ergo Domine me à meipso erue & deprome, & tandem in te recipe, vt in te viuam in hac vita cum gratia, & postea in alia æterna cum gloria. Amen.

FERIA

Fer. IIII. In Litanijs maioribus

CONCIO VNICA.

Subleuatis Iesus oculis in cælum, &c. Ioannis. 17.

QVi attente & accuratè diuinas tam veteris quã noui testamenti literas euoluerit, nihil in eis sæpius commendatum reperiet, quam vt oremus, & auxilia à diuina pietate petamus. Sed, ò immense Deus, quid hoc est? Non nè satius esset, vt nobis præciperes, res nostras egentibus elargiri

2 (quod si non haberemus, tu ipse quid possemus pauperibus impartiri, nobis abundanter tribueres) quam nobis pauperibus & egenis effectis imperare, vt petamus? Donare libertas est, petere vero & accipere seruitus. Atq; ita diuina sapientia ait: Diues pauperibus imperat, & qui accipit mutuũ, seruus est fœnerantis. Illi angeli in cœlis maiores esse reputantur, qui suos hierarchicos actus alijs angelis communicãt. Sol etiã inter planetas, quoniã eos sui luminis participes facit, primatum tenet: alij verò planetæ, quoniam ab eo lumen accipiunt, non dicuntur præcipui. De niq; homo distribuendo ac donando ea, quæ habet, magis efficitur similis magnificentissimo Deo, cuius proprium est & peculiare, omnibus tribuere, & nihil ab alio accipere. Huic quæ-

3 stioni respõdetur, quod quanuis hominem homini aliquid tribuere, sit nobilius, quam accipere, idque propter supradictam rationem: tamen inter Deum & hominem ê contra res se habet. Nam honorificentius est, hominem de manu Dei accipere, quam alteri tribuere. Cum enim homo ab alio aliquid accipit, libertatem quidem amittit: verum si à Deo accipit, non sic est: imò potius quo plura recipit è diuina manu, eò magis liber remanet. Ille namque maiorem libertatẽ habet, qui magis à peccato elongatus Deo subditur & subijcitur. Quæ creatura melior est? Illa, quæ plus Deo eget. Quæ creatura melior est, lapis an homo? Hominem cæteris creaturis præstare aperte constat: & tamen homo Deo plus quam lapis indiget. Atq; ita quemadmodum si quis Deo eget, ei in dedecus hoc non

Prouer. 22.

Similia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

imputatur, sed potiùs in honorem: sic etiam à Deo accipere 4
non ignominiosum, sed honorificum est. Et quemadmodum
Eccle. 10. seruire Deo melius est, quam toti mundo imperare, (seruire
enim Deo regnare est: & de regibus inquit Ecclesiasticus: Rex
hodie est, & cras morietur: de illo vero, qui Deo inseruit ibi-
Hebr. 1. dem dicitur: Seruo sensato liberi seruient, id est, angeli, nam
D. Paulus ait: Omnes sunt administratorij spiritus, propter
eos, qui hæreditatem capiunt salutis) ita melius est, à Deo
aliquid petere, quam hominibus elargiri. Quod cum ita sit,
inter ea, quæ nos ad orandum maxime mouere debent, hoc
vnum est, videlicet, magna strages, quæ in nobis non solum
in corpore verum etiam in anima propter peccatum facta est.
Matth. 6. Si igitur (vt Christus Redemptor noster ait) lumen, quod in
te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ quantæ erunt? Id est, si mēs 5
ac ratio, quæ lux & ductrix vitæ operumque nostrorum est,
& quæ nos in cœlestia atque spiritualia ducere debebat, cæca,
fragilis ac deprauata est quid ex carne expectare poterimus si-
quidem ipsamens tanquam vilis serua cupiditati ancillatur?
Nam licet spiritus ex natura sua in spiritualia inclinetur: sen-
sus tamen ab exterioribus rebus attracti, & à voluptate, quam
Roma. 7. ob illas accipiunt, allecti spiritum ad se attrahunt. Quam
obrem Diuus Paulus nomine carnalium hominum inquit:
Non quod volo bonum, hoc ago, sed quod nolo malum illud
Simile. facio. Cœli omnes suos proprios motus habent. Vnumquod-
que enim eorum proprie ab occidenti in orientem mouetur,
violenter vero ab orienti in occidentem: qui vero naturalis
est motus, lente fit, violentus autem celeriter atque vno die. 6
Sic mens nostra duas habet portiones: alteram, qua cœlestia
diligit & contemplatur: alteram, qua in terrena propensa &
procliuis est: at portionem illam superiorem, quæ ei magis
naturalis est, lente ac negligenter exercet, inferiorem verò
magno impetu & feruore pertractat. O lamentabilem &
commiseratione dignam filiorum Adæ miseriam. Et adeò
cæci & væcordes sumus, vt vix tantum malum sentiamus.
Ex quo fit, vt homines quotidie in tot tamque intricata nego
tia laqueis quodammodo irretiti, vt quærant buccellam pa-
nis ad vitam vtcunque tranſigendam, immergantur. Quibus
Nahum. 3. merito illud Prophetæ Nahum dici potest: Pluresfecisti ne-

gotia-

7 gotiationes tuas, quam stellæ sunt cœli. Cui tanto malo vt
mederi possimus, & vt fortunę casibus, qui euenire solēt, obuiā
ire valeamus, singulare remedium est sancta oratio.

Atque ita cum Christus cœlestis magister noster suis sacris
discipulis labores, quos passuri erant, prædixisset, ait B. Ioānes:
Hæc locutus est Iesus, & subleuatis oculis in cœlum dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum. Vbi notandum est, Dominum oculos
in cœlum subleuasse, vt & apostoli & nos intelligeremus inter
remedia, quæ cōtra tentationes atq; animi perturbationes adhi
beri solent, præcipuū esse orationem. Ideò Dominus subleuatis
oculis in cœlū (vt nos etiam, cum oramus, id facere debere, eru-
diret) orationem incepit. Quando Eua peperit filium suū Cain, *Gene. 4.*
sic diuinæ literæ eam dixisse referunt: Possedi hominem per
8 Deum. Pro quo alia trāslatio habet: Emi virum in Domino.
Hoc autem aiebat, quoniam à Domino precibus & orationi-
bus filium impetrauerat. Vbi orationem pretium vocasse
videtur, pretium, inquam, quo aliquo modo dona Dei ac
beneficia eius emuntur. Quantùm vero diuinæ maiestati sit
grata sancta oratio, egregie regius propheta significauit dicēs:
Dirupisti Domine vincula mea, tibi sacrificabo hostiam lau-
dis, & nomen Domini inuocabo. Sanctum regem Dominum
laudare, eò quod vincula eius diruperit, optime congruit. Sed *Psal. 115.*
quor sum adiecit: Et nomen Domini inuocabo? Quoniam in-
telligebat, Deum tanti facere preces & orationes nostras, qui-
bus ab eo aliquid postulamus, quanti æstimat laudes, quibus
eum, vt decet, efferimus. Ideo propheta sanctus vnum alteri
9 adiunxit dicens, se, vt pro acceptis beneficijs gratus appareret
erga Deum, ipsum esse laudaturum, multoque plura benefi-
cia petiturum. Tam ineffabilem igitur liberalitatem omnes
cœlestes Hierarchiæ pro nobis ad id faciendum non sufficien-
tibus benedicant. Hoc etiam D. Ioannes confirmat, à quo ora
tiones sanctorum odoramenta, quoniam in diuino conspectu
suauissim m ex se odorem emittunt, appellantur. Nam cum *Apocal. 8.*
Deus infinitè sit bonus, & ad se communicandum alijs sua
pte natura inclinetur, gaudet oblata ad benefaciendum op-
portunitate: magna verò tunc opportunitas est, cū creatura
precibus & orationibus suo creatori, vt in eū beneficia conferat
subijcitur & humiliatur. Quod quidem intelligens S. Dauid

ait:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ait: Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam & mi- 10
sericordiam suam à me. Si enim orationem meam amoueret à
me, suam etiam misericordiam auferret: sed quoniam non abstu
lit orationem meam, sua misericordia non priuauit. Hoc autem
intelligendũ est, dummodo, vt oportet, oratio habeatur. Quod
vero requiritur ad rectam orationem est conscientiæ puritas, &
animi integritas, & quod orans in Dei sit amicitia. Atque ita
cum summus mundi magister Iesus Christus suos sacros disci
Lucæ. 11. pulos orare docuit, eos sic allocutus est: Quis vestrum habe
bit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi: Amice
commoda mihi tres panes, &c. Vbi illum, qui petit, amicum
ei, à quo petit, debere esse significauit. O Christe Angelorum
gloria, quo iure & quanta ratione amici nomen tibi quadrat. In
Eccli. 6. Ecclesiastico dicitur quædam diuinæ sapientiæ sententia: Ami 11
co fideli nulla est cõparatio. Quæ verba nulli tam conuenien-
ter quam Christo Redemptori nostro adaptari possunt: qui
adeò fidelis noster amicus est, adeoq; omnia, quæ habet, nostra
sunt, vt aliqua, quæ nobis communicare non potest, (quia nobis
minime conueniunt) se illa etiam non habere dicat. Atq; ita
iudicij finalis diem se scire negauit, eò quòd illius diei scientiam
Marc. 13. & 6. nobis ostendere & communicare noluit: sicut apud D. Mar-
cum dicitur: De die autem illo vel hora nemo scit, nec filius, ni-
si pater. Et alibi idem euangelista sic ait: Non poterat ibi virtu-
tem vllam facere. Hoc est: Non poterat in patria sua miracu-
la edere, quoniam incolis eius propter ipsorum malitiam cõmo
do & vtilitati futura minime erant. Qui Dominus adeò libera
Simile. lis amicus est, vt pro nobis omnẽ sanguinẽ suũ fuderit. Siquis li 12
bẽter debitũ aliquod soluit, postquã numos ex marsupio eruit,
illud, vt omnia, quę int⁹ erãt, in publicũ prodeãt, excutere solet.
Ita filius Dei, vt manifestè ostenderet, quã libẽter ac liberaliter
nos redimebat, parũ sanguinis, qui in eo remanserat, vulnere lan
ceæ, quod in suo sacratissimo latere factũ est funditus effudit &
proiecit, sicut qui marsupiũ excutit. Quod siquisita obijciat:
Si Christus Redẽptor noster tã liberalis tãq; fidelis amicus est,
quorsum per hũc amicũ, cuius ostia alter amicus (qui necessita-
te oppressus opẽ & auxiliũ ab eo postulauerat) obserata inue-
nit, & qui priusquam ei subueniret, ipsum molestis sermonibus
exasperauit, voluit significari? Ad hoc respõdeo, quod quamuis
verum

13 verum sit, amicos sæculi huius talis ingenij & conditionis esse,
vt cum nobis maximè necessarij sunt, maximeq; illis egemus,
tunc ianuas eorum clausas, & viscera eorũ occlusa inueniamus:
at si aliquando munus aliquod in nos conferũt, prius nos insipi-
dis verbis lędere solitos esse videmus. Tamẽ dulcissimus hic ami
cus noster Iesus Christus nõ sic est, qui per ianuas clausas & per
asperas alterius amici in alterum responsiones voluit significa-
re siccitatem ac tædiũ, quod sæpenumero iusti, dũ orationi va- 1.
cant, ex diuina permissione sentiunt. Quod quidem tũ ad exer
citiũ, tum ad maius meritum eorum eis euenit: nam cũ eam vo-
luptatẽ, quam solebant, orando non accipiant, in ipsa efficacius
oratione perseuerant. Atq; ita Dominus per Ieremiam ait: Re
cordatus sum tui, quoniam secuta es me in deserto. Diuinæ nã *Ierem. 2.*
14 quæ maiestati mẽtes, quæ ipsum in deserto arido ac sicco inse
quũtur, (hoc est, quæ in sancta oratione, in ea nõ maius solatium
quam in solitudine inuenientes perseuerant) magnopere plãce-
re solẽt. Simia, cum in nucem arborem ascendit, nuces eius col *Simile.*
ligens & ipsarũ amaritudinem extrinsecus sentiens, statim eas
abore proijcit: at vero prudens homo solerter corticem illum
amarũ ab ipsa nuce expellit, fractaq; crusta eius nucleum sa-
pidissimũ edit. Sic imprudentes, dum in oratione voluptatem
& dulcedinem non sentiunt, eam statim relinquunt, prudentes
vero in ea perseuerantes amaritudinem eius perferentes, ac dif-
ficultates ipsius superãtes tandẽ ingentibus postea à spiritus cõ
solationibus perfruuntur. Aliquando autem hæc siccitas & tę-
dium orationis propter demerita ipsorum orantium continge-
re solet. Quamobrem, cum tibi, ò frater, dulcedines ac suauita-
15 tes, quas capere solebas, in oratione defuerint, id quod Saul fecit
facere contende. Qui (vt Regum narrat historia) cum Dominũ
consuluisset, eiq; respõsum nõ fuisset redditum, intelligens silẽ
tium illud Dei propter aliquod à se in ipsum commissum sce-
lus fuisse, constituit, vt ille ob cuius peccatum Dominus respõ-
sum negauerat, licet Ionathas filius eius esset, moreretur. Sic 1. Reg. 14.
pius ac deuotus vir propter aliquod crimen à se in Deũ perpe-
tratũ illa dulcedine orationis priuari, cogitare debet. Oportet
igitur, vt illud peccatum, siue imperfectionem, ob quam credis
orationis dulcedine priuari, à te penitus auertas atque ita soli-
tas à Dño in ea dulcedines ac voluptates rursus accipies. Vt

ergo

ergò oratio nostra. Corũ Deo accepta sit, oportet sicut supra di- 16
ximus, nos & amicos ipsius Dei, & in gratia eius esse. Lapis qui
Simile. dã nomine Diascorides quam plurimas legitur in se habere vir
tutes, qui tamen in ore hominis mortui inclusus eas omnes amit
tit. Sic oratio gẽma multarũ virtutum pretiosissima est, sed si
in ore peccatoris, videlicet, peccatis mortui reponatur eas om-
nes facillimo negotio deperdit. Propter quod Dominus per
Isaiæ. 1. Isaiã ait: Cum multiplicaueritis orationẽ, non exaudiam vos,
Simile. manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. Si à Rege seu principe
aliquo beneficium postulare voluisses, & manus tuæ sanguine
filij eius coram eo conspersæ essent, petitio tua esset ne in con-
spectu eius accepta? Quin potius eum magis ad indignationem
aliquid petendo prouocares. O miseri peccatores, vt quid vos
non pudet, cùm manus rapinis, ac damnis pauperibus illatis ple- 17
nas habeatis, à Domino eorum parente fauorem & auxilium
postulare? Idcirco Dominus statim ibi adiecit: Lauamini, mun
Vbi sup. di estote, quærite iudicium, subuenite oppresso, & venite & ar
guite me. Hoc est, si vobis nõ fauero & opem tulero, de me con
Ierem. 3. querimini. Idem etiam Dominus apud S. Ieremiã inquit: Ver-
terunt ad me tergum & non faciem, & in tempore afflictionis
suæ dicent: surge & libera nos. O terribilem filiorum Adæ abo
minationem: qui cum immenso Deo veluti cum vili seruo hu-
ius mundi agunt, & cũ eũ suis sceleribus magis læsum & offen-
sum habent, tunc ab eo fauorem & auxilium postulant. Quam
igitur ò infælices responsionem speratis, nisi eam, quæ ibi à Do
mino præbetur, scilicet, vbi sunt dij tui, quos fecisti? surgant, &
liberẽt te in die afflictionis tuæ. Vos ergo fratres mei per salutẽ 18
vestram oro, vt vos à peccatis, & abominationibus, quibus infe
cti estis, maxime nunc, auertatis, siquidem tot laboribus oppres
si, ac tot calamitatibus & hostium contradictionibus obside-
mur. Quæ omnia non solum ab illicitis voluptatibus, sed etiam
à licitis vt orationes nostræ puriores & efficaciores coram Deo
1. Corin. 7. sint, nobis abstinendum esse inuitant. Nam egregiè D. Paulus
cum coniugibus loquens eos sic admonet: Nolite fraudare in-
uicem nisi forte ex consensu ad tempus vt vacetis orationi, &
iterum reuertimini in id ipsum ne tentet vos Sathanas propter
incontinentiam vestram. Vbi alia translatio habet: Vt vace-
tis orationi & ieiunio: & sic etiam est in cõtextu Græco. Quod
si huius

si huius sancti Concilij quouis tempore optima est adimpletio 19
multò melior propter calamitates ac labores, quibus opprimi-
mur, nunc erit. B. Eucherius & venerabilis Beda singulare my Eucher. lib.
sterium super Genesim adnotarunt, videlicet, quod cùm sacra 1. in Gene. c.
scriptura Patriarchæ Noe in arcam ingressionem narraret, sic 40.
ait: Et ingressus est Noe, & filij eius: vxor eius & vxores filio- Beda in ex-
rum eius cum eo in arcam. Finito verò diluuio cùm Dominus positione Ge
eis imperaret, vt inde egrederentur inquit: Egressus est Noe, ne. c. 5.
vxor eius, filij eius & vxores filiorum eius cum eo. Vbi valde
perpendendum est & magnopere notandum, sacrum textum,
cum tempus, quo in arcam ingrediebantur, esset vltionis at-
que iræ Dei, & ideò tempus pœnitentiæ, Patriarcham cum fi- 20
lijs suis seorsum numerasse, mulieres verò filiorum Noe sepa-
ratim etiam recensuisse ac si in hoc significare vellet, eos in
arcam ad fruendum etiam licitis matrimonij voluptatibus non
fuisse ingressos: ideò eos seorsum, videlicet, viros separatim
à mulieribus recensetur. At vero finito diluuio, quippe cum iam
tempus lætitiæ & tranquillitatis erat, eos ab arca simul, videli-
cet, Noe cum coniuge sua, & filios eius vna cum vxoribus pro-
dijsse diuina scriptura cõmemorat, innuens eos ad fruẽdũ matri
monialibus oblectamentis inde exijsse. Excellens etiam ad su-
perandas contradictiones armorum genus est sancta obedien-
tia. Quamobrem cùm Dominus insigni duci Iosue in terrã pro Iosue. 1.
missionis aduersus tot potentes hostes ingredi iussit, non alia
ei arma ibi in ipsius defensionem, quam obseruantiam præce- 21
ptorum suorum designasse reperietis, eique dixisse: Tu sorte di
uides populo huic terram, pro qua iurani patribus tuis, vt trade
rem eam tibi. Confortare igitur & esto robustus valde, vt custo
dias & facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses seruus
meus. O incommutabilis Deus, quam ampla nunc se se nobis
hic offert materia ad ingentem lacrymarum copiam profundẽ
dam, cum fere omnes huius infælicis tempestatis duces penitus
horum armorum oblitos esse videamus. Quod quidem in cau-
sa esse reor, quare tam paucas his temporibus ab infestissimis fi-
dei nostræ hostib⁹ victorias reportemus. Vos igitur fratres mei
illis armis, quibus S. Iosue se muniuit, videlicet, sacri euangelij
obseruantia armate, eruntq; vestræ sicuti illius fuit oratio. De
quo sic legitur: Obediente Deo voci hominis, Iosue. 10.

Hæc

Hæc locutus est illis & subleuatis oculis in cœlum dixit: Pater venit 22
hora, clarifica filium tuum. Postquam diuinus magister suis sacris discipulis afflictiones & calamitates quas passuri erant, explicuit, statim oculos in cœlum subleuauit, & orare incepit. In quo illos nosq; erudiuit, vt idem continuo faceremus. Si habes imaginem ab insigni artifice depictam, cui aliquā labes vel macula forte fortuna inusta est, eam cum illa deformitate sic esse permittis: si verò aliquis tibi obijciat, quare tam pulchrā imaginem lauari non curas? Quoniam, inquis, tam artificiose tamq; elegantèr depicta est, vt eam potius sic maculatam esse velim, quam ipsam imperiti artificis qui eā omnino inficiat, manibus tradere. O anima mea pulcherrima Dei viuentis imago, si forsan aliqua labe, videlicet, peccati maculata aut aliqua molestia siue angustia oppressa es ecce summus artifex, qui te de nihilo 23
formans sapientissime delineauit & perfectissimè effinxit, ipse tibi remediū præstabit tuosq; defectus exactissime resarciet. Quam igitur putatis nostræ destructionis causam esse, nisi quia in necessitatibus, & pressuris nostris oculos in cœlum non leuamus, neq; inde auxilium quærere intendimus? Cum vos proximus vester iniuria afficit, ne quidem vobis in mentem venit à Domino humiliter postulare, vt vobis patientiam ad eam perferendam impartiatur: imo potiùs oculos in terram deprimitis, carnem & sanguinem consulentes, quid in eo negotio agendū sit. Cumq; perditos & carnales homines consulatis, ipsi vobis vltionem de inimicis vestris sumendam esse persuadere conantur: quo consilio non solum mentes, sed vitam vestram, honorē, 24
ac res familiares penitus euertitis & effunditis. O Christe nostræ vitæ reparator & amor animarum nostrarum dulcissime, qui in tuis agonibus oculos in cœlum leuasti, at plurimi ex ijs, qui te magistrum veritatis esse confitentur in suis laboribus & necessitatibus oculos in terram, vnde eis nullum remedium oriri potest, impudentissime figunt. Medere obsecro his perditorū hominum insanijs & væcordijs. Et vos fratres sursum leuate corda, vestrūq; supernū ducem sequimini, nec vestris solum orationibus sitis contenti, sed iustos ac pios viros, vt ad Dominū pro vobis preces fundāt, deprecamini. Nam vt ait D. Iacobus, multū valet deprecatio iusti. Cū Abimelech S. Patriarchę Abrahæ vxorem acciperet, cum Dominus sic admonuit: Redde viro suo

Similc.

Iacob. 5.

Genes. 20.

25 suō vxorem, & orabit pro te, quia propheta est, & viues. Vbi valde notandū est, nihil ei orationem prodesse, qui alienā mulierem, vel opes retinet. Ideo Dominus huic Regi ait: Redde viro suo vxorem. Velim etiam intelligatis Prophetam hic pro iusto accipi: non enim quia Propheta sed quia iustus, à Domino in suis precibus erat audiendus. Atq; ita vbi D. Lucas ait: Lucæ. 13.
Requiritur sanguis Prophetarū, D. Matthæus dixit: Requiritur sanguis iustorum. Sed quæro Domine à te, quare hanc rem Matth. 23.
huic Regi imperas? Nunquid à Patriarcha Abraham depēdet, vt tu in regem beneficium hoc conferas, quia ais: Orabit pro te & viues? Minime profectò, sed volo in hoc peccatores docere, vt se se iustorum orationibus, quia mihi gratissimę sunt, commē Genes. 19.
dent. Huius rei nobis appositissimum exemplum sacra pagina
26 proponit. Vbi S. Loth, cum ciuitas quædam nomine Segor diuino iudicio, sicuti & aliæ, comburenda esset, pro ea sic orasse legitur: Quæso Domine mi, quia inuenit seruus tuus gratiam coram te, vt saluares animam meam, nec possum in monte saluari. Est ciuitas hæc iuxta, ad quam possum fugere, parua, & saluabor in ea. Nunquid non modica est, & viuet anima mea? Non pro Sodoma, vel Gomorrha vrbibus opulentissimis, & ideo multò magis quā alię peccatricibus & nefandis deprecatus est. Atq; ita cum pro Segor orauit, adiecit: Nunquid non modica est? Quasi diceret: Et si in ea nefarij homines commorentur, nō tamen tot sunt, quot in alijs magnis vrbibus. Sic, prohdolor, his infaustis temporibus in maioribus ac magis populosis ciuitatibus maiores quam in paruis peccatores reperiūtur. Vix S. vir
27 orandi finem fecerat, cum ei Angelus nomine Dei sic ait: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, vt non subuertam vrbem, pro qua locutus es. O ineffabilē immensi Dei bonitatem: qui sic ab amici sui voluntate se superari permittit, vt plane videatis orationes seruorū Dei corā diuino conspectu efficacissimas, ac maximi esse momenti: Nec cogitetis iustorū orationes tantā modò efficaciam, quantam illis temporibus habuerūt, non habere. Nam cum ad literam Dominus per S. Isaiam de legis gratiæ tē Isaiæ. 65.
pore loqueretur sic ait. Et antequam clament, ego exaudiam, adhuc illis loquentibus ego audiam. Quod quidem sacrosancta Ecclesia intelligens has rogationes per totum terrarum orbem celebrari instituit. Nam si vnius iusti plurimū valet depre

catio, multò plus plurimorũ acceptæ erunt orationes vtitur au- 28
tem diuino spiritu illuminata multis orationibus, quæ sonoris vocibus, vt Christianorum corda in deuotionem prouocent, tristitiamq; ac tepiditatem ab ipsorum canentiũ & audiẽtium mentibus auertant, solent decantari. Nam D. Iacobus in
Iacob. 5. quit: Tristatur autem aliquis vestrum? oret æquo animo, & psallat. Notanter ait, æquo animo, ideſt, bono & iusto: quia si animus, (vt iam diximus) bonus non est, oratio deprecantis minime à Domino acceptatur: sicut eorum animus non erat
Osee. 8. rectus, de quibus summa bonitas ait. Me inuocabunt Deus meus, & cognouimus te Israel. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet: Erant omni tempore, quo adduco super eos angustiam, & dicunt Deus meus cognouimus te Israel. Et adiunxit statim: Proiecit Israel bonum, inimicus persequetur eũ. Ac si diceret: 29
Quamuis populus hic multis ac dulcissimis verbis me deprecetur, ego tamen ab ipsius inimicorum manibus eum non eripiã,
Psal. 70. quoniam proiecit bonum. Quocirca oret qui tristatur æquo animo, & psallat. Et S. Dauid Propheta inquit: Exultabũt labia mea, cum cantauero tibi. Oratio etiam altis vocibus prolata nimis vtilis est, quoniam adcontemplandum ea, quæ ibi continen
4. Reg. 3. tur, plus temporis spatiũ, quam in illis, quæ summissa voce ac celeriter recitantur, nobis præbet. S. Propheta Eliseus ad vaticinandum, instrumentum musicum pulsari iussisse commemoratur. Cumq; caneret Psaltes, facta est super eum manus Domini. Vbi Nicolaus de Lyra egregie adnotauit, quod, vt spiritus propheticus cor prophetæ inspiret, deuotio ipsius prophetæ qua mentem suam in Deum eleuat, maxime iuuat & conducit. 30
Vt autem hanc deuotionẽ S. Eliseus excitaret, musicum instrumentũ fecit pulsari. Et ad hoc sacrosanctæ ecclesiæ modo nobis cantus inseruiunt.

Sublenatis Iesus oculis in cœlum, &c. Hic etiam aptè possumus dicere, diuinum magistrum, quoniam sacris discipulis paulò ante dixerat, vt Patrem æternum orarent, statim id quod docuerat, sicut bonus magister facit, qui ea quæ docet, factis complet: opere fuisse executum. Atque ita vt homo incipit orare dicens *Pater venit hora, clarifica filium tuum.* Sed quæro, Cur Dominus id à patre postulat, quod ipse eum facturum esse certo scit? Cui quæstioni Respondeo, nullum esse inconueniens nos illa à Deo

postula-

31 postulare, quæ nobis ipse daturus est. Promiserat Dñs Patriarchæ Abrahæ multas ex filio eius Isaac proles nasciturasesse, & tamẽ sacra scriptura inquit: Deprecatus est Isaac Dominũ pro
Genes. 25 vxore sua eo quod esset sterilis: qui exaudiuit eum & dedit cõceptum Rebeccæ. Non dubitabat Patriarcha sanctus de diuinis promissionibus, sciebat enim optimè, Deum mentiri aut mutari non posse, & nihilominus Deum deprecatur, vt sibi filium ad prolem propagandam daret: quoniam intelligebat, Deum in homines interuenientibus ipsorum orationibus beneficia conferre constitutum ac decretum habere. Ità Christus filius Dei postulat ab æterno patre, vt eum in passione sua clarificet, cum tamen certò sciret, se per illam, vt post ea ita fuit, esse clarificandum. Ita q; si à me petatis, quæ fuerit causa hono
32 ris supremi, quem Christus in quantum homo in terris & in cœlis habet, vtrum fuerit propter singulares & profundissimas, quas ad populum habuit, conciones, aut propter prodigiosa miracula, quæ edidit, minime profecto: sed propter ignominiosam & dedecore plenam mortem, quam passus est, respõdebo. Atq; ita D. Paulus ait: Videmus Iesum propter pas-
Hebr. 2 sionem mortis gloria & honore coronatum. Et hæc est via regia, qua iusti ad verũ honorem consequendum incedunt, videlicet, se ipsos humiliare & summittere, ac patienter opprobria & iniurias sibi illatas perferre. Loquitur autem de præterito in his verbis: Venit hora, cum nondum venisset: quoniam in sacra scriptura id, quod propinquum & certissimũ est, tanquam
Daniel. 4. præteritum enarratur. Atq; ita, vbi nos legimus: Regnum 33 tuum transibit à te: alia trãslatio habet: Transijt à te: & sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica, & sic etiam legit B. Hieronymus. Vbi vox illa è cœlo prolata, quæ Nabucho donosor admonuit, breuitatem, & infallibilitatem illius terribilis comminationis aperte significauit. Et apud S. Ezechielem
Ezech. 15 vbi nos legimus: Lignum vitis eo modo, quo dedi igni ad deuorandum, sic tradam habitatores Hierusalem, & ponam faciem meam in eos, ideſt, contra eos, de igne egredientur, & ignis consumet eos, alia translatio habet: Tradidi habitatores Hierusalem: & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi etiam breuitas atque infallibilitas, qua supplicium illud sumendum erat, designatur, adeoque certum post bre-

uissimũ tempus futurum esse, vt iam pro præterito posset nu- 34
merari. Hoc idem iure optimo de huius mundi voluptatibus
possumus considerare, easq; vt præteritas, siquidẽ tam celeriter
1. Corin. 7. transituræ sunt, reputare. Quam ob causam. D. Paulus nos ad-
monet dicens: Hoc itaq; dico fratres: tẽpus breue est: Reliquum
est (quasi dicat) ex hoc colligi debet, vt & qui habent vxores, tã
quam non habentes sint, & qui flent, tanquam nõ flentes, & qui
gaudent, tanquam non gaudentes: præterit enim figura huius
mundi. Vbi S. Apostolus nos docet, tam labores quã voluptates
huius mũdi pro præteritis & tanquã si nõ essent, siquidẽ quã
breuissime præteritura sunt, esse habẽda. Mortem igitur crude
lissimam, quam sine macula agnus propinquam habebat, propter brevitatẽ cũ nondũ appropinquasset, iam venisse Dñs ait.
Venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. Et ita ve 35
re & realiter factum est. Quoniam ex eo, quod pater æternus
vnigenitum filium suũ Christum Redemptorem nostrũ clarifi
cauit, cũ fecit, vt totus mũdus in eum crederet, & ipse ab omnibus filius Dei vere esse crederetur, ortum est, vt ipse Christus pa
trem suum clarificaret, ideſt, ostenderet gloriam, & magnitudinem eius, efficeret q; vt á mundo cognosceretur. Atq; ita addit:
Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt det eis vitam æternam. Et statim explicat, quid vitam æternam appellet dicens:
Hæc est autem vita æterna, vt cognoscant te solum verum Deũ
Cyril. August. & Hilarius super Ioan. 17. c. & quem misisti Iesum Christum. B. Cyrilus, D. Augustinus, &
S. Hilarius in expositione huius loci, expresse dicũt, hunc lo- 36
cum non esse intelligendum de gloria, sed de fide, tanquam ra-
dice, ex qua æternæ vitæ fructus oritur. Cum autem dicit, se fi-
dem hanc & cognitionem omnibus daturum esse, perinde est
ac si diceret, se ex parte sua id, quod oportebat ad veram huius
immensi beneficij cognitionem obtinendam, esse facturum. At
Ioan. 1. que ita intelligitur etiam illud D. Ioannis: Erat lux vera, quæ il
luminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Laudemus igitur fratres mei, & glorificemus hunc supernum repa
ratorem nostrum, siquidem nos claritatis fidei participes fecit:
qua illuminati conemur totis viribus per viam, quam nos docuit, videlicet, per diuinam eius legem incedere: vt sic diuites
gratia consequamur gloriam, ad quam nos perducat Iesus Ma-
riæ filius. Amen.

DOMI.

DOMINICA INFRA octauam Ascensionis Domini CONCIO PRIMA.

*Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à pa
tre, &c.* Ioan. 15.

Vm filij Israel (vt refert sacra pagina) *Iudic. 3.*
maxima necessitate & labore opprimerẽ
tur, clamauerunt ad Dominum, qui susci
tauit saluatorem vocabulo Aioth, qui
vtraq; manu pro dextera vtebatur. Inter
2 præstantias & excellentias viri iusti vna
est, q̃ de eo spiritualiter ea dici possint,
quę de hoc insigni duce corporaliter af- *Cassianus col
latio. 6.*
firmãtur. Cassianus grauissimus author
inquit, Manum dexteram esse spiritualem prosperitatem, cuius
digiti sunt deuotio, cordis teneritudo, rerum spiritualium dulce
do suauissima, dominium in carnis desideria, & rerum visibiliũ
contemptus, simul cum iubilo ac lætitia incredibili videndi se
à terrenis fere auulsum, & in cœlis per spiritualem conuersatio
nem collocatum. Manus autem sinistra est spiritualis aduersitas:
cuius etiam digiti sunt tentationum tribulatio, priuatio deuo-
tionis, acerbitas seu tędium totius boni, siccitas cordis, & amari
3 tudo atq; tristitia spiritus. Ecce igitur duas manus dexteram, vi
delicet, & sinistram. Fœlix illa mens, quæ vtraq; prudenter vti-
tur. Harum vtrãq; manum S. Dauid, cùm tanta esset præditus
sanctitate, formidabat, Hispanè *De ambas estas dos manos se recelaua
Dauid con ser quien era.* Nam de manu dextera solent aliqui præ-
sumptionis occasionem sumere, de sinistra verò occasionem im *Psal. 29.*
patientiæ. Atq; S. vir confitetur: Ego dixi in abundantia mea
non mouebor in æternum. Auertisti faciem tuam à me, & fa-
ctus sum conturbatus. Ecce igitur qualiter in prosperitate spiri-
tus, Rex sanctus de se, plusquam oportebat, sensisse videtur.
Nam statim adiecit: Auertisti faciem tuam à me & factus sum
conturbatus. Manu etiam sinistra se bene vti formidabat. Ideo

ait: Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me. Manus dextera etiam prosperitas temporalis est, cuius digiti sunt, honor, diuitiæ, salus, pulchritudo & generis nobilitas. Hac manu P*sal.* 72. abutebantur illi, de quibus Regius Psaltes ait: Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorũ. Limax vulgò, *Caracol*, minima quaq; roris *Simile.* humiditate (quæ, super ipsum, incidat) extenditur & ab ipsa in qua est, casula facile, ꝓdit: ita miser homo minima quaq; prospe ritate, & minima fortunæ aura flante quodammodo extra se prodit, profanatur, dissoluitur, & carnales voluptates amplectitur. Manus vero sinistra temporalis aduersitas etiam est, cuius digiti sunt, dedecus, infamia, paupertas, ægritudo, ac generis ignobilitas simul cum persecutione. Neutra harum manu sapientissimus Salomon imperare audebat. Ideò à Do P*rouer.* 30. mino efficaciter contendebat dicens: Mendicitatem & diuitias 5 nè dederis mihi, sed tantum victui meo tribue necessaria: ne forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Domi- nus, aut egestate cõpulsus furer & periurem nomẽ Dei mei. O P*hilip.* 4. beate Apostole Paule, sit bene dicta immensi Dei infinita ma iestas, qui tibi tam diuinitus fauit, talemque animum tribuit, vt verè affirmares: Ego enim didici, in quibus sum sufficiens esse. Scio & humiliari, scio & abundare. In omnibus institutus sum & satiari, & esurire, & abundare, & penuriam pati. Om nia possum in eo qui me confortat. Ecce igitur, qualiter hic san ctus vir vtraque manu pro dextera vtebatur: in laboribus namque patiens, & in fauoribus gratus erat. Sic etiam S. Ioseph blã ditijs & illecebris patris sui nec dissolutus, nec ambitiosus, sed obediens præ cæteris fratribus extitit: in aduersitatibus verò ca 6 stus, fidelis Domino suo, in carcere inclusus iniuriæ sibi illatæ immemor, ac tandem ijs, qui eum occidere voluerunt, & crudeliter vendiderunt, pro virili subuenit & auxiliatus est. Quod cum ita sit, videlicet, rem esse nimis difficilem ac maximæ perfectionis, hominem his duabus manibus bene vti, pijssimus Deus, vt ille aduersitatis manu sciat bene vti, cum laboribus spirituales consolationes fauoresq; corporales solet aliquã D*aniel.* 14. do miscere: vt aperte apud S. Danielem apparet. Vbi cum ipse Propheta Daniel in lacu leonum eò quod Deum offendere noluerit, esset inclusus, Prophetam Abacuc in messem euntem & prandium messoribus portantẽ apprehendit Angelus Domi niinver-

7 ni invertice eius, & portauit eũ capillo capitis sui, posuitq; eum in Babylone super lacũ, vbi erat Daniel, eiq; cibũ illũ, quẽ labo rantibus portabat, dedit. Vir autẽ sanctus sic respondit: Recordatus es mei Deus, & non dereliquisti diligentes te. O infinitæ maiestatis Deꝰ, quid hoc est? Quare Domine, si beneficiũ hoc amico tuo impendere volebas, prãdiũ, quod messoribus laborã tibus mittebatur, eivis tribuere? Nõne satius esset, vt angelus ille culinã alicuius magni principis ingrederetur, & inde delicatas epulas otiosis paratas sumeret, easq; sancto Danieli asportaret? Nos etiã minimè latet, Angelos tibi in deserto finita tentatione absq; alicuius iniuria quid mãducares ministrasse cũq; idẽ modò sic facere posses, quare afflictis & defessis messoribus victũ 8 aufers? Ideo quia messores sunt, eos prãdio volo priuare, & illud Danieli tribuere, vt in hoc aperte insinuẽ, nullũ messorẽ delas satũ, neq; aliquẽ mercenarium esse, qui cibo & mercede ita dignus sit, sicut iustus laboribus, & necessitatibus ꝓpter me oppres sus fauorẽ spiritualẽ ac corporalẽ cõsolationẽ meretur. Atq; ita D. Paulus ait: Benedictus Deus & pater Dñi nostri Iesu Christi 2. *Cori.* 1 pater misericordiarũ, & Deus totius cõsolationis, qui cõsolatur nos in omni tribulatione nostra. Prudẽs atq; in arte sua peritus faber ferrarius semper iuxta se craterẽ plenũ aquæ frigidæ habe *Simile.* re solet: quoniã neq; absq; igne durũ ferrũ posset cudi aut doma ri, neq; absq; aqua tẽperari. Sic Deus iustos fornace atq; igne tri bulationis cudit, & mollificat. Ideo Eccleſiasticꝰ ait: In igne ꝓbat E*cceli.* 2. aurũ, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Vbi alia trãslatio habet: Homines vero acceptabiles in camino humi 9 liationis: scilicet fiũt. Sed statim ipsemet Deus cũ aqua diuinę cõ solationis eis adest, P*orq̃ no se deste plẽ cõ impaciencia*, Sicut (vt refert sacra pagina) cũ tribus pueris, quos Nabuchodonosor in fornacẽ D*aniel.* 3. ignis mitti iussit, feciſſe legitur. Qui fecit (ait sacer textꝰ) mediũ fornacis, quasi ventũ roris flantẽ & nõ cõtristauit eos ignis, neq; qdquã molestię intulit. Hebręis etiã in AEgypto oppressis Dñs ad Moysem dixit: Immittã manũ meã super AEgyptũ, & educã E*xod.* 7. exercitũ, & populũ meũ filios Israel de terra AEgypti per iudi cia maxima, & sciẽt AEgyptij, q̃ ego sum Dñs. Perpẽdite, queso fratres, dulcissima verba, quę Dñs hic loquit: scilicet: Educã exer citũ meũ populũ meũ, filios Israel. O benedictus sit & glorifica tus talis Deus. Te Dñe omnes angelici cœtus, atque omnes iusti

collaudet, qui tuis in afflictionibus sic faues & opitularis. Quod 10
vno verbo poterat dicere, id plurimis amplificat. Vt enim ostē
deret singularem suum erga illos amorem, satis esset dicere:
Educam filios Israel, vel, educam populum meum, vel, educam
exercitum meum: sed volnit omnia ista proferre, vt quanti eos
faceret, significaret, & vt in laboribus eorum ipsos consolare-
tur. Vt autem dextera manu possimus bene vti, ipse Dominus
prosperitatem cum afflictione & laboribus solet coniungere:
2. Cori. 12 sicut cum D. Paulo fecit, qui de se ait: Ne magnitudo reuelatio-
num extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, Angelus
Sathanæ qui me colaphizet. Cum temporali vero prosperitate
ipsemet Dominus aliquas amaritudines, quæ sunt velut aqua
temperans humanæ voluptatis vinum, nè nos inebriet, & intel-
lectum faciat amittere, immiscere consuescit. Atq; ita reperie- 11
tis quosdam multis diuitijs affluentes, qui tamen suæ infimæ
sortis angustijs oppressi sæpenumero prorumpunt dicentes: O
vtinam nobilibus ortus fuissem natalibus, nullus profecto me
posset fœlicior reperiri. Alij sunt, qui generis nobilitate & maio
rum suorum fama claresc unt, tamen suspirijs vehementibus
(eò quòd honorem illum præ egestate sustinere non possunt)
volunt potius à nemine cognosci, quam honorem suum tanta
rerum inopia ostendere. Alij sunt nobiles diuites & ab omnibus
magno habiti honore qui tamen, quoniam placida ac sibi gra-
ta coniuge carent cum rixosa & quasi leæna viuentes miserri-
mam atq; amarissimam vitam ducunt. Alij deniq; diuitias, ho-
nores, ac vxorem sibi charissimam habentes intimo corde suspi
ria trahunt, & lacrymantur, eò quod filijs priuati opes ac diui- 12
tias suas extraneos esse possessuros existimant. Si autem aliquis
est, cui aliquid horum, quæ diximus, non desit, si prudens est, sa
tis lacrymarum potest profundere secum animaduertens ama-
rum atque infœlicem humanæ prosperitatis finem maxime in
Psal. 67. improbis ac sceleratis. Quod secum euoluens S. Dauid de ipsis
improbis loquens ait: sicut deficit fumus deficiant. Fumus
Simile. cum in altum ascendit in nihilum redigitur: sic mundi gloria,
quo magis in sublime vehitur, eo plus in maiorem confusio-
nem possidentis eam vehi solet. Qua propter sicut expertus
Simile. nauta & diu in mari versatus cum tranquillum mare & tempus
prosperum videt, corde intimo suspiria ducit procellosas tem
pestates

13 pestates pertimescēs. Ita prudēs vir in prosperitate gemitus ede
re & plorare debet, fines amarissimos, qui euenire solent, formi
dans. Itaq; cum verum sit, quod quemadmodum Deus conso-
lationes seruorum suorum afflictionibus ac laboribus, nè super
bia tumescant, solet immiscere, ità afflictiones & labores eo-
rum aliquibus consolationibus, nè patientiam amittant,
temperat.

Quo circa in illo cœlesti sermone, quem summus prędicator
Iesus Christus suis sacris discipulis post vltimā cœnam habuit,
(cuius etiam hæc sacra euāgelij hodierni lectio est quędā pars)
cum ingentes labores, quos passuri erant, iam enarrasset, quoniā
multi alij ei ad narrandū supererant, nè ipsi mœrore ac tristitia
penitus conficerētur, ideò pijssimus Dominus in narratione tot
14 afflictionum hanc singularis consolationis periodū inseruit: scri
licet, *Cum venerit paracletus, quem ego mittam vobis spiritum veritatis
qui à patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.* O Christe nostra
rum animarum amor dulcissime benedicta sit ineffabilis tua sa
pietia, & tua prouidētia, qui ita labores, quos amici tui pro te pa
tiuntur, scis temperare. Quę cordis afflictio ac molestia tam su
perna promissione non leniretur? Ideo cœlestis spōsus egregiè
in Canticis ait: Descēdi in hortum nucum. Quę verba B. Anselmus, & S. Theodoretus explicantes dicunt, has nuces viros sanctos esse, qui velut nuces foris amaritudine persecutionū, famis ac paupertatis sunt pleni: intus verò mirabilem quandam dulcedinem in cordibus suis inclusam habent. Atq; ita hortus nucū sacrosancta ecclesia est. Dominus etiam de aduentu Spiritus
15 sancti agit, cum de laboribus loquitur, vt aperte doceret inter
tēpora, quibus diuini spiritus fauor ac presentia magis necessa
ria est, hoc vnum esse prącipuum, videlicet, cùm homo multas
tribulationes & ingentes labores patitur. Ideo suis sacris disci-
pulis ipse Dominus ait: Sedete in ciuitate, donec induamini vir
tute ex alto. Atq; ita signum eiusdem est, quod hæc virtus diui
na in mente habitat, cum ipsa patienter labores perfert. Qui lon
gum iter pedester facere vult, emit calceos duplici aut triplici
solea consutos, ita, vt magis ex ferro quam ex corio confecti vi-
deantur, & tamen tribus aut quatuor diebus itineris rupti & la
cerati sunt. Alius verò qui etiam pedester sine calceis tamen iter
facit, quo magis iter continuat, eo plus corium pedū eius indura

Canc. 6. B. Anselm. & Theodo. super Cant. 6.

Lucæ. 24.

Simile.

tur, durioremq; callum obducit. Huius rei ratio discriminis 16
est, quoniam corium calceorum mortuum est, pedum verò viuum, atq; corij viui natura est, vt quanto magis conteritur & pedibus conculcatur, tanto fortiùs ac durius efficiatur: Ita omnes qui vita gratiæ Spiritus sancti viuunt, quò magis affligũtur & laboribus opprimuntur, eo fortiores & constantiores effici solent. Peccatores vero culpa peccati mortui licet fortes & constantes videantur, tamen ipsi labores & afflictiones eos rumpunt, ac per impatientiam dilacerant.

Dominus igitur suis sacris discipulis ait: *Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à patre, &c.* Attendite, quo nomine Spiritum sanctum appellet, videlicet, consolatorem. Quasi diceret: Ne animo cadatis charissimi discipuli, aut tristitia aliqua afficiamini, quoniam licet vobis grauissimos labores & tribulatio- 17
nes prænuntiem, in illis tamen Spiritum sanctum consolatorem vos habituros esse credite. Maximè verò notãdum est, Christũ Redemptorem nostrũ vno quoq; horum verborum aliquam earum, quæ post sanctissimam ascensionem suam in mũdo grassaturæ erant, hæresim destruxisse. Nam cum dicit, *Quem ego mittam vobis*, Aperte docuit Spiritum sanctum non solum à patre, sed à se, qui filius est procedere: quod manifeste contra Græcorum errorem est. Et cum dicit: *Mittam à patre*, Clare explicat, eũdem filium esse eiusdem cum patre substantiæ: siquidem pater & filius habent vnum Spiritum, quod contra impium Arrium fortissime militat. Cum vero inquit, *Qui à patre procedit*, Spiritum sanctum non creaturam, sed Deum esse ostendit, contra eundẽ Arriũ. Quod enim ex Deo procedit, Deus est: creature namq; 18
non ex substãtia Dei, sed ex nihilo factæ sũt. In hoc vero quod dicit, *Ego mittam a patre*: eũ aliã personã distinctã esse à patre cõtra sceleratissimũ Sabelliũ nos erudit

De hoc autem diuino spiritu sic ait: *Cum venerit Paracletus, ille testimonium perhibebit deme*. Testimoniũ certe infallibillis veritatis fuit, quod Christus Redẽptor noster verus Deus erat, ipsum in mundum tam supernum donum misisse. In diuinis literis
Gene. 45. legitur, quod cum fratres Ioseph patri suo Iacob dixerunt: Filius tuus viuit, & ipse dominatur in omni terra AEgypti: audiẽs Patriarcha Sanctus quasi de graui somno euigilans, non credebat eis. Illi è contra referebant omnem ordinem rei: cumque vidisset

19 vidisset plaustra, & vniuersa, quæ miserat, reuixit spiritus eius. Vbi apparet ditissima dona à sancto Ioseph missa, euidens fuisse testimonium, quod ipse in AEgypto princeps erat, multisque gentibus dominabatur. Atque ita postquam senex venerabilis ea vidit, statim filiorum dictis acquieuit. Ita summa veritas in præsentiarum ait: Siquidem ego in mundum tam pretiosum donum, qualis est Spiritus sanctus missurus sum: id, me verum Deum esse testimonium est euidentissimum. Sanctus Propheta Elias, vt ostenderet illum, 3. Reg. 18.
quem ipse colebat, esse verum Deum, sacrificium quoddam fecisse legitur, in quo ipse ligna composuit, & postquam composita fuerunt, holocausta super struem lignorum collocauit, ac tandem super holocausta, & super ligna
20 aquam infundi iussit, & in oratione positus orabat dicens: Domine Deus Abraham & Isaac, & Israel, ostende hodie quia tu es Deus Israel, & ego seruus tuus. Et statim cecidit ignis Domini, & vorauit holocaustum, & ligna, & lapides puluerem quoque & aquam, quæ erat in aquæductu labens. Quod cum vidisset omnis populus ait: Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus. Propter ignem, qui è cœlo descendit, eum, à quo mittebatur, verum Deum esse cognouerunt. Sic conuenientissime possumus dicere, sacratissimam virginem Mariam ijs post ascensionem vsque ad Pentecosten diebus sacros apostolos (sicut Elias ligna) composuisse. Nam ipsa tanquam omnium magistra eos quemadmodum oportebat, suo ordine in oratione collocabat. In
21 vno loco D. Petrum, vt pote virum maiori fide præditum cũ cæteris apostolis collocabat. In alio sanctũ Lazarũ virum scilicet, maioris experientiæ simul cum alijs discipulis constituebat. Alibi Mariam Magdalenam mulierem, videlicet, præ cæteris magis deuotam cum alijs sanctis fœminis disponebat. Atque ita omnibus recto ordine constitutis beatissima Domina in medio eorum sita eos (sicut Elias) aquarum abundantia perfundebat. Talia enim, tamque admirabilia verba & considerationes eius erant, vt omnes ad ingentem lacrymarum copiam profundendam commoueret. Holocaustum vero, quod in hoc sacrificio offerebatur, erant contrita omnium atque humiliata corda. Et sic sanctissi-

ctissima virgo simul cum illis Deum humiliter deprecabatur 22
vt ignem, videlicet, Spiritum sanctum mittere dignaretur.
Qui visibiliter descendit, eosq; inflammauit, igne ipso lapides
scilicet, aliquas duritias & incredulitates, quas viri illi sancti ali
quando habuerant, pulueremque alicuius vanitatis & ambitio-
nis, qua ad inuicem se ipsos antecellere voluerunt, consumen-
te: aqua etiam aliqualis inconstantiæ & pusillanimitatis eorum
consumpta est. Omnes deniq; deificati atq; diuino incensi amo
re remanserunt. Atq; igne hoc diuino è cœlo descendẽte, Chri-
stum Dominũ, siquidem illum mittebat, verũ Deum esse, fuit
cognitum & manifestum.

Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. O ver-
bum admirabile, ò sententia profunda. Vos, ait Dominus, qui
mecum ab initio prædicationis meæ versati estis, & qui expe 23
rientiam vitæ atq; operũ meorum habuistis testimonium per-
hibebitis de me. O verbi diuini concionatores, perpendite ob-
secro iterũ atq; iterũ horũ verborũ altissimũ sacramentũ. Con
templamini Dominum hic dicentem, illos duntaxat, qui cum
eo ab initio, ideſt, multo tempore fuerunt, de ipso testimoniũ
esse præbituros. Videamus igitur, qualiter cum Domino con-
uersamini. Quæro à vobis, quot horas quotidie in meditatione
& diuinorum operum, sanctissimæq; vitæ huius cœlestis Do-
mini contemplatione consumitis? O Christe Iesu lux beatissi-
ma illumina quęso omnes tui sacratissimi euãgelij ministros, vt
vere intelligant non oportere eos omne tempus consumere
in studio librorum mortuorum, sed illis magnopere conduce
re in te, libro vitæ perfectissimo lectitare. Inter alias causas, 24
ob quas illi, qui mundum relinquentes se in sanctas religiones
recipiunt optimum sibi viuendi genus instituisse dicuntur,
vna est quoniam ibi ad diuinæ contemplationi vacandum &
cum Domino cõuersandum expeditiores sunt, & ita efficacius
Psal. 75. de eo possint testimonium perhibere. Circa quod S. Dauid no-
tabilissima verba profert dicens: Quoniam cogitatio homi-
nis cõfitebitur tibi, & reliquiæ cogitationis diem festum agent
tibi. Vouete & reddite Dño Deo vestro omnes, qui in circui-
tu eius affertis munera, terribili & ei, qui aufert spiritũ principũ
terribili apud reges terræ. Pro intelligentia horũ verborum no
tandũ est, quod Christo redeptore nostro crucẽ portãte defesso
& fati-

25 & fatigato in Caluariæ locũ iter faciente Iudæi quendam homi
nem, qui eum adiuuaret, conduxerunt. In quo significatum est,
hunc Christum mysticum (videlicet, populum Christianũ) qui
in hoc mundo mansurus erat, in multis membris suis lassandum
& defatigandum fore: sicut vere modo quamplurimis in Chri
stiana republica, qui crucis mortificationẽ ac pœnitentiam re-
nuunt, contingere videmus. Cumq; paucissimi essent qui hanc
crucem portare vellent, diuinæ personæ sacrarum religionum
constitutores ad eam portandam, atq; ad alios, vt idem facerẽt,
inuitandũ conduxerunt. Dicimus diuinas personas religionũ
fundatores conduxisse, quoniam solus Christus Redemptor
noster crucem locatione non portauit, ideſt, *No lleuo la cruz, por*
26 *alquiler*. Nam per illam neq; gratiam neq; gloriam essentialem
sibi meruit: accidentalis vero non erat sufficiens tot tantisq; la-
boribus præmiũ. Reliqui autem sancti mercenarij sunt, & ideò
de illis dicitur: Conuentione autem facta cũ operarijs ex dena- *Matth. 20.*
rio diurno misit eos pater familias in vineam suam. Itaq; reli-
giones in sacrosancta ecclesia ad hoc institutæ fuerunt, vt, qui
in eis vitam agunt, nõ solum in humeris suis pœnitentię & mor
tificationis crucem portarent, sed etiam suis bonis exẽplis eos,
qui in seculo viuunt, huius sanctissimæ crucis suauissimo iugo
colla submittere, incitarent, fortissimosq; redderent. Huiusmo
di tamen religiosos cautissime viuere oportet. Quemadmodũ
enim religio introiuit in mundum, vt eos, qui ibi erant, ab ipso
educeret: sic mundus magno impetu religionem solet inuadere,
27 vt eos, qui ibi sunt, ab illa educat. Hic etiam scitu dignissimum
est, quod sicut in templo Salomonis erat locus dictus Sancta san
ctorum in interiori ipsius templi parte, quem paucissimi ingre
diebantur, & velũ tenuissimũ duntaxat, signabat inde interius
non esse progrediendũ: sic in religione alia etiam est interior re
ligio, quam perpauci ingrediuntur: quoniam à subtilissimo sua
rum passionum & miserabilium affectionũ velo impediuntur.
Hoc autem Sancta sanctorum est continua oratio, meditatio,
contemplatio & sanctissima cũ Domino conuersatio, qua mul-
tæ virtutes ac dona spiritualia comparantur. Quoniã vero quã
plurimi hanc profundissimam Dei conuersationem non ingre-
diuntur: ideo sæpe numero hanc crucis mortificationem relin-
quunt, seque iterũ mundi rebus affigẽtes ad ea, quæ in ipso sunt
conuer-

conuertuntur. Loquens Dominus cũ filijs Israel dixit: Nisi oc- 28
cideritis habitatores Chanaan, erunt vobis quasi claui in oculis,
Numer. 33. & quasi lanceæ in lateribus. Idem fere religiosis & omnibus
Christianis dicere possumus, quibus ipsæmet passiones & de-
prauati mores, nisi eos correxerint: & mortificauerint, erũt qua
si claui ac lanceæ eorũ oculos affigentes & obcæcantes. Hac igi
tur præhabita doctrina verba Prophetæ, quæ improbos ac ne-
farios huius tempestatis hæreticos persequentes religiones, &
quæ in eis fiũt vota, possunt cõfundere, facilius intelligetis. Lo
quitur ergo hic sanctus Dauid cum illis, qui in circuitu Dei af-
ferunt munera, videlicet, in lege gratiæ, cũ illis, inquã, qui sunt
velut à latere Dei, & in quibus ipse Dominus diuinos suos ocu
los figit. Hi enim dũ orationi vacant, rem sacram audiunt, ieiu- 29
nant, eleemosynam erogant, & se se in alijs huius generis operi-
bus exercent, diuinæ maiestati gratissima offerunt sacrificia. Et
his Propheta ait: Omnes qui in circuitu eius affertis munera, vo
uete & reddite. Vbi notandum est illud, Vouete, consiliũ esse,
& non obligationem inducere: nam Spiritus sanctus, id volũta
ti nostræ atq; arbitrio relinquit. Vult namq; vt tota mẽtis acie
inspiciatis & contẽplemini varios huius mudi laqueos, quibus
plerumq; illi, qui in eo manẽt, sunt irretiti. Vt autem ab illis eri
pi possitis, in aliqua vouere religione singulare remediũ est. Vo
ta enim sunt veluti quædam fortissima parietis, idest, obserua-
tionis diuinæ legis fulcimenta, atque etiã veluti quidam fræni,
quibus passiones mortalium cohibentur. De quibus verba illa
Prouer. 8. prouerbiorum apte dici possunt: videlicet: Legẽ ponebat aquis, 30
nẽ transirẽt fines suos. Humanæ namq; passiones instar furibun
darũ, & magno impetu currentium aquarũ sunt: homo verò, in
quo diuina sapientia habitat, his aquarum torrentibus & pro
fluuijs legem ponit, nẽ rationis terminos prętergrediantur. At
inter leges, quas iustus ad refrænandas suas passiones diuersis
vijs & rationibus quærit, vota in hũc finem remedia efficacissi-
ma esse solent. Sed valde omnibus, qui volunt emittere vota,
attendendum est, eos ipsa ad vnguem seruare atque adimplere
teneri. Quia licet illud verbum, vouete, consilium sit, vt dixi-
mus, tamen illa, Reddite Domino Deo vestro, præceptum &
obligationem inducũt. Scitote vos fidem Deo terribili dedisse,
cuius potestati si omnes vires ac potentiæ Regũ terræ compa-

rentur

rentur nihil esse putantur. Ipse est enim, qui vita, cũ ei placet, 31
illos, quos vult, facillime priuat. Et ideò S. Propheta adiecit:
Terribili & ei, qui aufert spiritum principum. Idest: Tu, qui-
cunq; voues, cogita te Deo terribili vota promisisse. Ergo, ò reli
giosi, vos oro & obtestor, vt animaduertatis, fidem vestram Do
mino astrinxisse, non propriam voluntatem, sed ipsius vos esse
facturos. Dominus per Isaiam promiserat, productum se *Isai. 62.*
gentem adeo sibi peculiarem, vt vocaretur, Voluntas mea in
ea. Hæc gens vos omnes religiosi estis: idcirco Dei voluntatem
magis quam vestram adimplere curate. Vir nobilis ignominia *Simile.*
afficitur, si quod ei promittitur non præstatur: quantò magis
Deus illud seuere & rigorosè postulabit. Præter vtilitates, quas
in votis esse diximus, 5. Propheta hic singulare nobis commo-
dum proponit. Quoniam cum dixit: Vouete & reddite, iam 32
antea reddiderat causam & rationem dicens: Quoniam cogita-
tio hominis confitebitur tibi, & reliquæ cogitationum diem
festum agent tibi. Vbi aperte S. Propheta de oratione, medi-
tatione, atque contemplatione verba facit: his enim Dominus
laudatur & glorificatur. At quia hoc exercitiũ sanctissimũ est,
vos Spiritus sanctus admonet, vt mundi illecebris derelictis in
sanctas religiones ingrediamini, ibiq; vota mittatis, vbi ad diui-
næ contemplationi vacandũ maxima est opportunitas. In ora
tione vero Deus mentibus ei operam dantibus festum agere so-
let, eis ipsis gaudia & cõsolationes spirituales imperties. Quod
si alicui vestrum festum hoc tam celeriter nõ agit, nihilominus
perseuerare debetis: nam & in hoc mundo vani amatores præ 33
nimio amore illius, quam diligunt, neque comedunt, neq; dor
miũt, neq; tranquillam vitam ducunt. Quin etiã licet, (vt aiũt)
ianuis in oculis percutiantur, nullosq; fauores recipiãt, nunquã
in amãdo deficiũt, sed vsq; ad optatũ finem perseuerant. Quare
igitur fidelis Christianus in Dei amore non persisteret, quousq;
ipse ei ostia & brachia pandat, eumq; dulcissime amplexetur?
Ex hoc autem festo, quod Dominus suis amicis agit, ipsi reli-
quias, quibus postea ei etiam diem festum agunt, depromunt:
inde enim animum ac feruorem sumunt, vt promissis plenissi-
me satisfaciant, victoriasq; amplas de mundo, carne, ac diabo
lo reportent. Ideo Rex sanctus adiunxit: Et reliquiæ
cogitationum diem festum agent tibi. Solet aliquando con-

tingere

simile. tingere, vt princeps aliquis, seu nobilissimus vir iter faciens in 34
domo agrestis & inculti agricolæ diuersetur, ibiq; prandium su
mens panem, vinum, carnes, & multa alia, quibus vescebatur,
superflua ei relinquat: totq; reliquiæ ibi remanent, vt ipse pau
per multis diebus habeat victus abundantiam. Sic homini cum
Domino agenti, eumq; domi suæ, videlicet, in intimis cordis
viscеribus recipienti ipse Dominus tot tantaque dona ac bono
rum reliquias relinquit, vt cũ illis postea ipsi Deo festum agat
solenne, ei in ijs, quæ se se obtulerint, occasionibus inseruiens.
Ecce igitur vnũ ex præcipuis finibus, ad quos sacrosanctæ fue
runt institutæ religiones. Illi verò, qui in eis sunt, efficacius de
Christo Iesu in suis sermonibus testimoniũ perhibendi multo
maiorem occasionem habent, quam ij, qui in sæculo vitam de-
gunt: quibus tanta licet ad hoc non sit opportunitas, ipsi tamen 35
iusta omninò si se his sanctissimis exercitijs nõ dediderint, excu
Psal. 118. satione carent. Nam Propheta Dauid Rex erat, & multis ac
magnis occupationibus detentus, & tamen dicebat: Quomodo
dilexi legem tuam Domine, tota die meditatio mea est. O Rex
sancte, non nè tibi vna aut duæ sufficiũt horæ? Minimè profe-
cto, sed tota die in lege Domini meditabor. O magna nostrorũ
confusio: siquidem in toto integro die vix vnam horam in hoc
sancto exercitio scimus consumere: at q; ita testimonia, quæ de
Iesu Christo summa bonitate nostris colloquijs reddimus, tepi
da sunt ac paruæ vtilitatis. Incipiamus igitur Patres mei, & cha
rissimi fratres, incipiamus, inquam, vos obsecro, per immẽsam
Dei charitatem hanc sanctissimam conuersationem exercere:
vt ex eaoribus nostris verba exeant tanto amore intensa, vt 36
corda audientium possimus inflammare, eosque ad diui-
nam gratiam disponamus, qua comparatur glo-
ria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ
filius. Amen.

In eadem

In eadem Dominica infra octa uam Ascensionis Domini CONCIO SECVNDA.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à pa tre, &c. Ioan. 15.

SI, quoties Christus saluator mũdi aduentum Spiritus sancti in hoc vltimo sermone repetijt, cõtemplemur magnam profectò nobis admirationem afferet. Non solum enim hic de aduentu eius egit, sed paulò post 2
eis dixit: Si ego non abiero, paracletus nõ veniet ad vos: si autem abiero mittam eũ ad vos. Et paulo inferius adiecit: Cum venerit ille arguet mundum de peccato, &c. Posteà verò iterum repetit: Cum venerit ille spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatẽ. Hæc omnia diuinus magister fecit ad infinitã tanti doni excellentiã significandam, &, vt sancti apostoli illud, vt æquum erat, magni facerẽt, seq; ad illud recipiendũ efficacissime disponerẽt. Effectus enim, qui in cordibus credentium ab ipso diuino spiritu faciẽdi erant, singularissimi futuri erãt, sicut S. Isaias multò ante *Isai. 4.* prædixerat: In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria, fructus terræ sublimis, & exultatio his, qui saluati fuerint de Israel: & sanctus vocabitur omnis, qui scriptus est in vita in Hierusalem. His verbis S. Propheta excellẽtem magnificorum 3
donorum abundantiam, honorem, lætitiam, voluptatem, ac sanctificationem, quę fidelibus Spiritus sancti aduentu cõmunicanda erant, ostendit. Iccirco adiecit: Si abluerit Dominus sordem filiarum Sion, & sanguinem Hierusalem lauerit de medio eius in spiritu iudicij & spiritu ardoris. Pro cuius intelligentia oportet aduotare, peccatum in duabus præcipuis potẽtijs, videlicet, voluntate & intellectu hominẽ tangere, & ferire, intellectum enim cæcitate, voluntatem verò malitia percutit. Has autem duas maculas à peccato effectas S. Propheta hic Dominum in spiritu iudicij & spiritu ardoris mundaturum commemorat. Ad cæcitatem erit spiritus iudicij, videlicet, veritatis, qui ipsum intellectum illuminet & componat: ad voluntatem verò gelidam & corrup-

Exod. 12. tam erit spiritus ardoris, qui suo diuino amore eam inflammabit & in formam rediget. In sacra pagina Dominus iubebat, omnes agni paschalis reliquias igne consumi. In quo significauit, reliquias immaculati agni Iesu Christi Saluatoris nostri, videlicet, sacros discipulos, qui in hoc mundo remanserunt, igne, scilicet, Spiritu sancto in flamandos & comburendos fore. Vbi adimpletum est id quod mystice S. Dauid prædixerat: Ignis à facie eius

Psal. 17. exarsit, carbones succensi sunt ab eo. Facies patris æterni est filij eius: nam, sicut homo per faciem dignoscitur, ita pater æternus per filium suum in hoc mundo cognitus fuit. Ex hac autem facie ignis, qui est Spiritus sanctus, sicut ab eodē patre procedit: carbones verò, quos succendit, sacrosancti fuerunt discipuli, qui veluti carbones nigri atq; aridi erant: nigri quidem propter profundam eorum humilitatem, & aridi ab omni humana consolatione: vt ita ad illud mirabile incendium & inflammationem diuini spiritus parati ac dispositi essent. O vtinam nunc diuinus hic ignis corda nostra tam cruda & debilia penetraret.

Simile. Inter vasa fictilia iam igne cocta & vasa tantummodo compacta, nondum tamen in fornacem coniecta hoc discrimen est, quod his, videlicet, crudis paleæ ac puluis facillime adhærent, & quidquid ipsa tangit, statim ea flectere facit, eisq; nocet: cocta vero facilius his omnibus resistunt, nec enim flectuntur, nec puluis aut paleæ eis adhærent. Sic inter iustos & peccatores hoc differt, quod iustis velut vasis diuini ignis amore decoctis nec puluis vanitatis seu arrogantiæ, nec paleæ voluptatum terrenarū adhærent aut coniunguntur, nec denique rebus huius mundi flectūtur: peccatores verò tanquā cruda vasa minima quaq; re mouētur, vixq; voluptas aut vanitas est, quæ eis facillime nō adhæreat, & tandē omnibus huius mūdi nenijs animū inclināt.

Ezech. 37. Hoc etiā mysteriū adumbratū fuit apud sanctum Ezechielem: vbi Dominus ei campum, in quo erant multa ossa sicca, ostendisse legitur, eiq; iussisse, vt prophetaret, atque nomine ipsius Dei diceret: Ossa arida audite. Ecce ego intromittam in vos spiritum & viuetis, & dabo super vos neruos, & succrescere faciam super vos carnes, super extendam in vobis cutem, & dabo vobis spiritum & viuetis. Statimq; commotio magna & admirabilis sonitus factus est, & in illis ossibus omnia, quæ Dominus promiserat, adimpleta sunt. Sic sacri discipuli tanquam ossa arida & ab om-

7 ab omni humano fauore aliena erāt: quibus Christus Dominus verus Deus ac verus homo se eis suum diuinū spiritum, & simul cū eo carnem, videlicet, cordis teneritudinem, (vbi omnia præcepta sua imprimerentur) atq; etiam neruos, scilicet, virtutem, vires, & fortitudinē ad resistendū omnibus malis, & ad omnes mūdi persecutiones perferendas daturū promiserat. Promisit etiam se eos cute suæ diuinæ protectionis & vmbraculo suæ sanctissimæ tutelæ cōtecturū esse. Quæ omnia tūc adimpleta sunt, quādo factus est repētе de cœlo sonus tanquā aduentis spiritus vehemētis. Adeo enim mirabilia dona, quæ Spiritus sancti aduētu sacri discipuli erāt accepturi, futura erant, vt Dns voluerit ea prius ab ipsis vehementer exoptari: & idcirco hūc supernū aduentū toties enarrando percenset dicens, *Cum venerit paracletus*, Ideſt, consolator. Merito atq; optimo iure Spiritus sanctus cōsolator appellatur, quoniā nullū solamen, quod verè solatiū sit, esse potest, quin ab hoc diuino cōsolatore nō profluat & dimanet, per quē etiā charitas Dei diffunditur in cordibus nostris vt D. Paulus ad Romanos scribens testatur dicens: Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritū sanctū, qui datus est nobis. Vbi autē habitat hæc charitas, ibi verū gaudiū & voluptas, quæ sunt eiusdem spiritus fructus, vt etiam idē apostolus his verbis asserit: Fructus autē spiritus est charitas, gaudiū, pax, patiētia, benignitas, bonitas, &c. Vbi valde perpendē dū est, q̄ cū S. Apostolus quā plurimos fructus, quos Spiritus sanctus in nostris operatur mētibus, hic enumeraret, statim post charitatē intexuit gaudiū tanquā rē aliquo modo ab ipsa charitate inseparabilē. Quam obrē venerandus Hugo de sancto Victore inquit: Vis nunquā esse tristis, semper bene viue, quia bona vita semper gaudiū fert. Et sic etiā diuina sapiētia ait: Secura mēs quasi iuge cōuiuiū, ideſt, cōtinuū. Ergo fratres charissimi hūc supernū cōsolatorē diligite, ac votis omnibus appetite, vt à vobis nūquā discedat, quo facto nūquā etiā vobis verū gaudiū, solamen, ac voluptas deerit, sicut sacris apostolis in suis agonibus & afflictionibus minimè defuit. Ibāt enim (vt sacra historia refert) gaudētes à cōspectu cōcilij, quoniā digni habiti sunt pro nomine Iesu cōtumeliā pati. Nulla persecutio, seu labor, aut calamitas eos hoc gaudio valuit priuare. Res etiā plane cōsideratione digna est, tēpus, in quo Christus Redēptor noster

Rom. 5.

Gal. 5.

Hugo.

Prouer. 15.

Actuum. 5.

hæc suis sacris discipulis verba protulit, fuisse, cum iam ab illis discedens mortem subire volebat. In quo misericordia Dei maxime elucet & ostenditur, qui in maioribus afflictionibus maioribus auxilijs opem ferre & subuenire solet. Hoc perfido Sathanæ inest ingenium, quod si quempiam incipit affligere & vexare, quo vsq; illum omninò (Domino permittente) non perdat, minime quiescit. Sic sanctum Iob, cum sibi à Deo facultas data est, prosequutus fuit, vt ei nihil ex omnibus, quæ possidebat præter coniugem & ipsam etiam ad eum perfequendum & indignatione prouocandum reliquerit. A quo teterrimo magistro omnes nefarij eius discipuli peccatores docentur, qui, si aliquem persequi incipiũt, eum vsq; ad finem destructionis perducunt. At verò Deus sicut neminem vexat, vt perdat & destruat, sed vt ei vitam tribuat, efficit, vt in medio turbinũ ac tempestatum quies sit & tranquillitas. Postquam homo peccati venenũ delibauit, nociuis humoribus adeò plenus remansit, vt quidquid recipit, siue bonum siue malum illud in lethiferum conuertat venenum. Atq; ita non in minori periculo versatur, cum fauores accipit, quàm cum vexatur & opprimitur: nam tam ex bonis, quàm ex malis acceptis malum educere solet. Quapropter sicut Dominus ei bona, vel fauores solet temperare: ita mala, videlicet, labores & vexationes, ne vno aut altero funditus euertatur, temperare cõsueuit. Et hoc est quod sponso dicebat sponsa: Fuge dilecte mi & assimilare capreæ hinnuloq; ceruorum. Super hæc verba id, quod Philosophi naturales dicunt, notandum est, videlicet, capream & hinnulum ceruorum hanc habere proprietatem, quod cum venatoris congressum fugere volentes celeriter currunt, vultum & oculos passim in terga vertunt, ac retorquent. Ideo his verbis sponsa suum charissimũ spõsum deprecari contendit, vt si aliquando ab ea discedere voluerit non omnino discedat: id enim animæ suæ vtilissimum fore scit; sed, Assimilare, inquit, dilecte mi capreæ hinnuloq; ceruorũ. Id est: Cum à me recesseris, verte obsecro aliquando, imo & sæpissime hilarem in me faciem tuam, sicut caprea oculos ac faciem retorquet. Ne quæso à me pulcherrimos oculos auertas: hoc est, ita me laboribus opprime, vt etiam aliquibus fauoribus seu gaudijs & voluptatibus sint coniuncti. Sic supernus spõsus cum suis sacris discipulis in præsentiarum egit, qui cũ eis dixisset,

Cant. 8.

dixisset, si me persecuti sunt & vos persequentur, afflictionẽ hãc cum promissione magnæ consolationis coniũgit dicens: Cum venerit paracletus quem ego mittam vobis à patre, &c. Describens sanctus Ezechiel modũ & figuram templi quam Deus ei ostendit ait: Ab hoc templo aquæ egrediuntur, & vsq; ad mare profluũt, & aquas ipsius maris dulces efficiunt: pisces vero quos producebant, quam plurimi & pulcherrimi erant. Vbi adumbratũ est, omnes afflictiones & amaritudines ac labores seruorũ Dei, licet tanquam amplissimũ mare sint, dum illis dulces consolationum ac refrigerij aquæ (quæ ab illo admirabili templo, videlicet, Iesu Christi promanant) cõiunguntur, dulcissimos fieri, vt in illis quam plurimi pisces producantur, hoc est, vt sint causa multorũ meritorum. Ex quo intelligetis verba D. Pauli, quæ non paruam videntur habere difficultatem, scilicet: Repletus sum consolatione: superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. Quid ais diuine apostole? Id nè charitas docet? Aliter profectò te docuisse mihi visus es, cum dixisti: Gaudere cũ gaudentibus, flere cum flentibus. Qualiter ergo modo inquis: super abũdo gaudio in omni tribulatione vestra? Ad hoc facilis est responsio, scilicet, sanctũ Apostolum tanto gaudio & voluptate fuisse perfusum, cũ labores propter Deum patiebatur, vt si quos propter eundem finem etiam afflictiones perferentes videbat, suauitatem, qua illas patiebantur, considerans diceret: Superabundo gaudio in omni tribulatione vestra. Negotium hoc intellectu difficillimũ est, *Son cifras de Dios*, Quas non nisi qui eas studet, & in eis diligentissime insudat, intelligere valet. Reges solẽt habere aliquos à secretis, quos vocant, *Scruanos de cifras* Per quos difficillima quæque negotia tractant: sic Deus potentissimus Rex modos ac sifras habet, quæ à paucissimis intelliguntur: nam exaltari hominem & statim tentari, (vt sanctus Iob inquit cum ipso Deo loquens: Visitas eum diluculo & subito probas illum) immensi Dei difficillima sifra est. Similiter beatitudinem cum fame, & solatia cum lacrymis iniungere, sifræ sunt, quas non nisi ille, qui eas experitur, eo quod ab ipso Domino docetur, intelligit. Fœlices ergo illi, quos summa sapientia res tam admirabiles erudiuit. Dominum fratres mei summisse deprecamini, vt vos tanti ponderis ac momenti negotia, vestrisq; mentibus tam vtilia docere dignetur.

Ezech. 47.

2. Corin. 7.

Rom. 12.

Simile.

Ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis, 16
quia ab initio mecum estis. Animo, hic, quæso, euoluite infinitũ im
mensi Dei artificium, cui (vt ait D. Paulus) placuit per stultitiã
1. Corin. 1. prædicationis saluos facere credentes. Stultum quippe huma
no intellectui videbatur, vt Dominus abiectam, vilem, paupe
rẽ, & ignorantem gentem eligeret, eosq; per totũ terrarum orbẽ
ad prædicandũ hominem, qui crucifixus fuerat, esse verũ Deũ,
per quem saluandi eramus mitteret. Ac tandem hoc, quod in
sania videbatur, omnipotens Deus stultam huius mundi con
fudit sapientiam, & per hos infimos & abiectos homines, quĩ
erant quasi non essent, id quod habere esse videbatur, destruxit
Vbi sup. & consumpsit. Atq; hoc verba illa Apostoli significant, scilicet: Contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ 17
sunt destrueret, vt non glorietur omnis caro in conspectu eius,
sibi tam præclarum hoc opus tribuens, cum immensi Dei opus
fuerit. Cuius rei fidelissimum, hi sancti viri proprias vitas in di
scrimen offerentes, testimonium reddiderunt: nam vt erant ve
ri discipuli gloriam sui sanctissimi magistri quærere conaban
tur. Eia ergo concionatores vestrarũ concionũ quis finis esse de
beat, diligenter addiscite, & quid vobis summa veritas dicat, at
tendite. Vos testimonium perhibebitis deme: vt videlicet, obe
dientiæ meæ atq; imperij iugo subiectentur. Quod si hic finis
D. Tho. 2. vester non est, væ, væ & millies væ vobis. B. Thomas de prædi
2. q. 100. ar catoribus agens, eos si præcipue pro mercede prædicant, letha
tic. 5. liter peccare, affirmat: quem ibi Dominus Caietanus explanãs
Caiet. aliquas notabiles distinctiones adhibet. Magna profecto confu 18
sio & ingens insania est, eos, vt alij gloriam adipiscantur, ipsi
Num. 32. vero, vt gehennam sibi comparent, continuo laborare: quemad
modum de tribubus Ruben & Gad refert sacra pagina. Qui
cum terram promissionis vi & armis alios adiuuantes expugna
rent, post ea in ea partem aliquam seu portionẽ noluerunt: imò
quadam regione, quæ ante Iordanem erat, eo quod pinguia ad
pascendos greges pascua habebat, contenti fuerunt. O infelices
illos, qui huius miserrimæ vitæ bonis sunt cõtenti, vt belluinos
suos & sensuales appetitus pascant, & propter illa immẽsa æter
næ gloriæ bona amittere volunt. Igitur vos, ò prædicatores, cõ
fessores, ac ministri tam diuini muneris hodierna die obtestor at
que obsecro, vt mẽtis oculos erigatis, eosq; terrenis rebus contẽ
ptis

ptis in summo illo atq; ineffabili Deo, qui vos in tanta tãq; sin
gulari dignitate collocauit, figere cõtendatis, ipsumq; solũ pro
laborũ vestrorũ præmio votis omnibus appetite. Id quod san
ctus Isaias licet in aliud propositũ ait, efficere totis viribus labo *Isai. 13.*
rate: Super montem caliginosum leuate signum, exaltate vocẽ,
leuate manũ. Mons caliginosus sæculũ hoc erroribus & ignorã
tijs plenũ est, super quẽ exaltate signũ, scilicet, crucẽ. Attendite
quæso, pœnitentiæ & mortificationis crucẽ in mũdo nimis esse
demissam & neglectã, vos eã erigere & eleuare cõtendite. Exal
tate vocem, videlicet, ad hunc finẽ spiritus feruore prædicãtes,
virtutẽ docentes, & vitia seuere increpantes. In magnã certe ad
mirationẽ rapimur, quoties gentiũ & ethnicorũ libros euolui
mus, in quibus videre est, qua seueritate, & quo rigore Poetæ il
eolius tẽpestatis vitia reprehẽdebãt: nos vero Christiani vix nisi
ad placitũ saporẽq; audientiũ loqui audemus: quodquidẽ pau
cissimi amoris Dei euidens signũ est. Penuria enim ac defectus
amoris & cõscientiæ culpa homines ad vera loquendũ ignauos
efficiunt. Atq; ita Anna mater Samuelis egregiã protulit sentẽ 1. Reg. 2.
tiam, scilicet: Impij in tenebris conticescent, idest, Impij in pec
catis suis obmutescẽt. O dilectissimi in Christo Iesu patres desi
derio medẽdi & succurrẽdi animabus exaltate, quæso, vocẽ, le
uate manũ, scilicet, bene operando. Et hoc, licet à sancto Pro
pheta fuerit posteriùs dictum, vos illud priùs exequi oportet,
vt doctrina vestra in cordibus audiẽtiũ, qui viderint vos id, qđ
docetis opere complentes, efficacius operetur.

Hæc locutus sum vobis, vt non scandalizemini, absque synagogis faciã 21
ves, &c. Vsq; *Arbitretur, obsequium se præstare Deo.* Dum ait diui
nus magister sacros discipulos de ipso testimoniũ esse reddituros, statim ingentes labores, quos in executione huius minister
rij passuri erant, eis explicat. Ex quo apertissime constat, præcla
rosillos & sanctitate excellentes viros non blãditijs, vel bono
rum temporaliũ promissionib⁹ fuisse attractos, sed vi verborũ
Christi Redẽptoris nostri, & euidentia miraculorũ ac sacratissi
mæ vitę eius: qua adeò cõfirmati fuerũt mediãte Spiritus sancti
gratia, vt oẽs mũdi persecutiones & calamitates, quæ eis euene
rũt, nè sanctissimũ hoc testimoniũ ab eis nõ redderetur, minimè
suffecerint. Exquibus etiã liquidò & manifestè apparet, quantũ
sit rationi cõsentaneũ, nos omnes in fide, quam illi tradiderunt

& sacrosancta Ecclesia hoc vsq; obseruat, firmissimos esse debe-
22 re siquidē tam clare & aperte conspicitur, totū hoc negotiū à
Deo & non ab hominibus emanasse. Admirabile quippe omni
bus visum est, pauperculos homines tantū animi robur & for-
titudinem habuisse vt toti terrarum orbi resistere ausi fuerint.
2. Corin. 4. Qua propter D. Paulus inquit: Habemus thesaurū istum in va-
sis fictilibus vt sublimitas sit virtutis Dei, & nō ex nobis. In om
nibus tribulationem patimur, sed non angustiamur, aporiamur
idest, *Somos puestos en lo vltimo de las tribulationes*, Sed non destitui
mur. Quasi dicat: Stupenda res est, tam pretiosum tamq; mirifi
cum thesaurū, qualis est diuina gratia, hominibus imbecillis &
fragilibus traditū & commissum fuisse, cumq; debiles ac fragi
lesimus tyrannos omnes atq; huius sæculi potestates à nobis
facillime superari. In hoc profectò omnipotentis Dei magnitu
23 do ostenditur & apparet, quod vasa tam fragilia & caduca in cru
deles carceres sæpenumero proiecta, tot tantisq; ictibus percus
sa, nec vnquam fuerūt confracta, nec ab eis gratia aliquo impa-
tientiæ genere defluxerit. O ineffabilem altissimi magistri sa-
pientiam, qui talia operatus est. Itaq; quēadmodū omnes artes
& inuentiones, quas Laban ad opprimendū & molestia afficien
dū sanctū Iacob excogitauit, in illius sanctissimi Patriarchæ cō
modū & vtilitatem redūdarunt: sic omnes inuētiones, quas ne
farij tyranni exquisierūt, vt sacros Apostolos torquerent ac tor
mentis afficerent, eis in gloriæ coronam & ad maiorem ipsorū
tyrannorū confusionem versæ sunt. Nam propter crudelitates,
quas improbi in iustos exercent, Deus non solū in alia vita, ve-
rū etiam in hoc sæculo eos punire solet. Atq; ita Dominus Pro-
24 phetæ Nathan iussit, vt sancto Dauid de filio eius Salomone di
ceret: Misericordiam meam non auferam ab eo, sicut abstuli à
Saul, quem amoui à facie mea. Vbi alij transtulerunt, quē amo-
ui à facie tua: & sic est in translatione Syriaca & in contextu
Græco, atq; in Paraphrasi Chaldaica. Vbi aperte significatur
Deū propter persecutiones, quas impiusille Rex in sanctum
Dauid exercuit ipsum regno & vita spoliasse.

Et hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem nec me. O verba ter-
ribilia, & quæ maximum cuiq; timorem injciūt: à quibus nos
terribile etiam argumentū in hūc modū sumere & formare pos
sumus. Si ij, qui ob defectum cognitionis Iesu Christi atq; æter
ni

25 ni eius patris, iustos persecuti sunt, & de meo sustulerūt, obse-
quiū se præstare Deo arbitrantes, æternis supplicijs digni sunt
(licet suis persecutionibus illos glorioſos martyres effecerint, *Simile.*
sicut cùm quis flumen aliquod in cymba, vel scapha traijcere &
transmeare contendit, alius cymbam impellit, quo impulsu eū
celeriter fluuiū transire, & ad portū breuissimè peruenire facit:
ita improbi tyranni varijs tormentorū generibus quę in sanctos
excogitarunt, ipsos procellosum huius mūdi flumen breuissi-
me transire, & celerius ad tutissimū gloriæ portū peruenire fe-
cerunt propter quod Dominus ait: Nolite timere eos, qui occi- *Matth. 10.*
dunt corpus animam autem non possunt occidere) quanto ma-
iori culpa, maioribusq; tormentis Christiani digni erūt, qui suis
persuasionibus & deprauatis exemplis animas suorū proximo-
26 rum interficiūt? O crudelissimi tyranni, qualiter talem fidem
profitentes talemq; Dei cognitionem habentes huiusmodi ty-
rannide vti audetis? O pater luminū, illumina obsecro per in-
finitam clementiam tuam hos miserabiles ac detestandos homi
nes, vt tantum scelus intelligentes ab illo se abstinere totis viri-
bus contendant. Nouit Dominus (inquit S. Iob.) & decipientē *Iob. 12.*
& eū, qui decipitur. Et ad quid eos cognoscit Deus? V-tiq; vt dig
na rependat meritis vtriq;. Cum Eua serpentis suggestione pec
casset, interroganti Deo, Quare hoc feciſti? respondit: Serpens *Gene. 3.*
decepit me. Dominus autem ad serpentē ait: Quia feciſti hoc.
Quid est hoc, quod serpens fecit Domine? Quasi deceptionē
nominare pudeat eius nomen subticet, & nec per os suū profer-
27 re vult peccatū, solum ait: Quia feciſti hoc. O magna exaggera
tio: quam aperte in hoc grauitas abominationis & sceleris, quod
committit ille, qui alium ad peccandum persuadet, explicatur.
Deus optimus maximus nos ab huius modi crudelitate eripiat,
nobisque spiritum conferat, vt ad inuicem alij alios in
virtutem & sanctitatem moueamus: atq; ita ple-
ni gratia tandem perfruamur gloria, ad
quā nos perducat Iesus Mariæ fi-
lius. Amen.

In eadem Dominica infra octauam Ascensionis Domini CONCIO TERTIA.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam vobis à patre, &c. Ioan. 15.

SAcrosancta huius euangelij lectio quædam etiam illius cœlestis sermonis, quem summus prædicator Iesus Christus post vltimam cœnam ad suos discipulos habuit, singularis pars est. Vbi aduertere oportet Dominum paulò ante eis dixisse: Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret, quia verò de mundo nō estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Terra herbis, quas ex se germinat & producit, tantam virtutem communicat, vt nemine eas colente & circūfodiente ipsæmet crescāt, & augeantur: at verò triticum, & alia, quæ ex se terra non producit, ante quam nascatur, crescat, & in suam perfectionem perueniat, prius seminari & coli diligenter oportet. Itaq; terra erga herbas, quas ex se producit, se habet, sicut mulier erga filios quos peperit, quibus solicite & omni cura indulget: filiorū verò mariti sui, quorū ipsa nouerca est & non mater, obliuiscitur & sæpenumero eos vexat. Sic mundus mūdanos, vt potè qui filij sui sunt & ipse eorū pater, honore afficit, eisq; fauet & indulget, bonos verò cum filij Dei sint, natos suos esse nō agnoscit, sed cum illis tanquam victricus vulgo, *padrasto*, & non pater agit ipsos multis opprimens tribulationibus. Ideo D. Ambrosius explicans versiculum illum: Omnia mandata tua veritas, iniqui persecuti sunt me, adiuua me, sic ait: Fortasse quia persecutiōes non patimur, tanquam condēnati habemur: quia homines, qui pie viuere volunt, in Christo Iesu persecutionem patiuntur. Si igitur eas non perferimus, signum est quod non pie viuimus, & quod mundi iam filij esse reputamur. Si autem quæritis, quare Dominus permittat filios suos in hoc sæculo opprimi & vexari? Huic quæstioni B. Augustinus egregiè satisfacit dicens: Omnis tribulatio aut pœna impiorum aut exercitatio iustorū est.

Simile.

Ambr. sup. psal. 118.

D. August. lib. 33. qq.

Et

4 Et alibi idem S. Doctor sic ait: Auferuntur ista bona temporalia bonis, vt probentur, malis autem vt crucientur. Atq; ita quidam non contemnendus Doctor dixit: Fides inexercitata langueſcit. Inter arces, quæ hostibus finitimæ sunt, & illas quæ in medio regni ædificatæ sunt, magnum discrimen versatur: quod illæ armis & rebus bello necessarijs sunt munitissimæ, hæ vero minime. Si arces, quæ in toto regno Castellæ veteris sunt, ingrediamini, omnes belli machinas & bellica tormenta rubigine fere consumpta videbitis, thoraces & loricas rubiginosas & puluere conspersas: ita, vt si aliquod bellum vel ciuile vel commune insurgeret, plus operis & numorum in purgandis & reficiendis illis armis consumeretur, quam in alijs denuo conficiendis. Cuius rei pax, quæ nunc viget, causa est: 5 nam cum bella aduersus Mauros quotidie instabant, omnia in promptu ac paratissima erant. Hoc idem equitibus ecclesiæ militatis contingere videmus, qui contradictione deficiente statim animum demittunt, desides fiunt, torpescunt, ac vitijs se tradunt, atque ita tota machina, idest, *Toda la artilleria*, Consumpta est rubigine, videlicet, vitio sensuali, quod in multis vsq; ad ossa penetrauit, qui etiā auaritiæ musco idest, *Moho* & superbiæ puluere sunt contecti. Qua propter egregiè D. Bernardus ait, ecclesiam catholicam id, quod Rex Ezechias aiebat, posse dicere, videlicet: Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Itaque si hodie ad patiendū pro Christo Domino arma capere iuberemur, sicut quotidie in Gallia & alijs regnis ad hostium infestantium iniuriam repellendam 6 euenire solet, Hispane, *Si oy tocaßen al arma a padeſcer por Chriſto*, Maior profectò in præparandis armis & in disponendo nos ipsos, quam in moriendo esset difficultas. Nam optima disposition est, vitia relinquere: potiùs autem concubinarius vitam suam deseret, quam adamatam concubinam: & luxor facilius millies mortem oppetet, quam à ludo abstineat & sic de alijs peccatoribus. Cum res in tanta pace & tranquillitate, sicut modo sunt, non erant, homines vitijs & voluptatibus non ita erant dediti: imò quamplurimi tanto animo & voluntate mortem pro Christo subire volebant, quanta nunc eam multi ex Christianis recusant. Quocirca iusto Dei iudicio fit, vt eorum amici ingentes labores ac tribulationes patiantur. Ideo

Epist. 80.

Simile.

D. Bernár.

vbi

vbi nos legimus: Prosperũ iter faciet Deus salutariũ nostrorũ, 7
Felix ex Hebræo sic vertit: Aggrauabit nos Deus salute nostra,
hoc est, permittet nos persequi propter salutem nostram. Facil
lime posset omnipotens Deus in cordibus hominũ fidem absq;
illa contradictione, quæ in principio nascentis ecclesiæ habita
est, imprimere: sed quoniam iustis pro Christo pati maxime cõ
ducebat, ideo ipse Dominus permisit, vt illi, qui primi fidem
receperũt, tam crudeliter oppressi necarentur, vt, videlicet, om
nes, qui in progressu ecclesiæ catholicæ in ipsa nascerẽtur, quo
animo ac patienter quidquid eis eueniret, perferrent. Hinc in-
telligetis obscura illa Diui Pauli verba, scilicet: Nunc gaudeo
Colossen. 1. in passionibus pro vobis, & adimpleo ea quæ desunt passionũ
Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia. O glo
riose Apostole, vt quid ausus es dicere, Christi Redẽptoris no- 8
stri passioni aliquid defuisse: siquidem illa ad redimendos mil-
le mundos, si tot existerent, sufficientissima fuit? Absit, vt dica
Chrysost. mus, ei merita defuisse. Sed (vt ait D. Chrysostomus) contin-
gere posset, quod, cùm prædicatores hominibus persuadere vel
lent, vt supernum magistrum Iesum Christum imitarentur, eis
sic dicerent: Oportet vos vitam vestram pro Iesu Christo parui
facere: siquidem ipse filius Dei propter obedientiam patris ei
iubentis, vt veritatem prædicaret, & tueretur, ac pro defensione
eius, si se offerret occasio, vitam relinqueret, eam libentissime
obtulit. Vobis ergo idem facere maxime conducit: quia vt prin
ceps Apostolorũ ait: In hoc vocati estis, quia & Christus passus
1. Petr. 2. est pro nobis, vobis relinquens exemplũ, vt sequamini vestigia
eius. Ipsi eis in hunc modũ respõdere possent: Si Iesus Christus 9
mortuus est, ac tot labores pertulit, licet verus homo erat, simul
etiã verus Deus erat, & diuinũ suppositum humanitatẽ illam,
quam sibi vniuit, adiuuabat. Quod si pro veritate mori voluit,
non mirum videri debet: nam anima illa sanctissima veritatem,
pro qua patiebatur, ad oculum (vt aiunt) aspiciebat: nos vero
miseros, fragiles, & caducos pro veritate, quam non videmus,
licet eam credamus, pati difficilius est. Hoc igitur ait D. Paulus
Christi Redẽptoris nostri passioni deficiebat, q, scilicet, purus
homo sicut ego & alij quã plurimi insurgerẽt, & pro defensione
veritatis quã nõ intuebãtur, licet eã crederẽt, hilare ac libẽtissi
me paterẽtur. Atq; ita, cũ ego in carne mea debili pro veritate,
quam

10 quam non video, licet eam credam morior, tũc id, quod Christi
passioni defuit, adimpleo: nam Christus Dominus pro veritate,
quam clare contemplabatur (siquidem anima eius ab instanti
suæ creationis vidit diuinam essentiam, & fuit beata) mortem
obijt. Id vero quod ego patior, est pro corpore eius, quod est
ecclesia: quoniam mei ac sodalium meorũ exemplo multi alij
volunt vitã suã pro hac veritate in discrimẽ vocare, videntes ea,
quæ nos puri homines carne & ossibus sicut illi cõpacti perferi
mus. Quoniam autem sacros Apostolos tot labores, quot pertu
lerunt, pati maxime oportebat, vt, videlicet, omnibus Christia
nis, qui vsq; ad finem mundi futuri sunt, tam gloriosum mane-
ret exemplum: ideo Dominus in præsentiarum eos præadmo
net, & crudelissima prælia ac conflictus, quos passurierant, præ
11 dicẽs adhortatur, vt spiritualibus armis se ipsos munirẽt, & prę
pararẽt, quibus armati hostiũ telis possent facilius resistere, cer
tissimamq; de illis victoriã habere. Sic etiã D. Paulũ de grauissi
mis persecutionibus, quas in Hierusalem passurus erat, admo- *Actuũ. 21.*
nuit. Ideo Agabus propheta sumens zonam Pauli & alligans si-
bi pedes & manus dixit: Hæc dicit Spiritus sanctus: Virũ, cuius
est zona hæc, sic alligabunt in Hierusalem Iudæi, & tradent in
manus gentiũ. Suauissimus autem magister narrans sacris disci-
pulis multos, quos passuri erant labores, verba hæc singulari
dulcedine plena inseruit, scilicet: Cùm venerit Paracletus, quẽ
ego mittã vobis à patre, ille testimoniũ perhibebit de me, vos-
que vt idem faciatis, fortissimos reddet.

Hæc vt intelligatis vos nimis attentos esse velim: nam licet
12 ea, quæ dicenda sunt ex se obscura sint ob minimã tamen expe
rientiã quã prohdolor, de illis habemus, obscuriora reddũtur?

Spiritus sancti consolatio non est aliquod peculiare donum,
sed fontes illius sunt tres theologales virtutes, quibus diuinus
hic spiritus quando eas inflat, auget & eleuat, tantum gaudium
& dulcedinem in suorum fidelium cordibus operatur, vt in cor
pora etiam abundantissime redundet, sicut Propheta Dauid *Psal. 83.*
expertus est, qui de hoc agens inquit: Cor meũ & caro mea exul *Simile.*
tauerunt in Deum viuum. Quemadmodum flumina cùm per so
litos alueos fluunt leniter & suauiter collabuntur, cũ vero aqua
rum multitudine hyberno tempore crescunt, ita inundant & ex
tra ripas diffluũt, vt etiã campos longe ab illis semotos irrigẽt:
sic

sic hæ virtutes operatione Spiritus sancti, qui eas implet, clari-13
ficat, & perficit, suas inundationes habent, quibus iusti non
solum in mentibus, verum etiam sæpenumero in corporibus
recreantur. Lumen fidei, quo diuina & cœlestia cognoscimus, ita aliquando ab ipsa luce, videlicet, Spiritu sancto clarificatur, vt iustus res fidei iam aliquo modo non credere, sed manibus tangere & oculis intueri videatur. Hoc autem facit, quoties per donum intellectus fidem explicat & illustrat, quod quidem donum à Domino nobis Apostolus implorat dicēs: Deus
Rom. 15. autem repleat vos omni gaudio & pace in credendo. Huius rei plenus fuit Eunuchus ille, qui (vt sacra refert Apostolorum hi-
Actuum. 9. storia) postquam fidem accepit, ibat per viā suam gaudens. Spes etiam plerūq; tam viua & abūdans hoc diuino spiritu voleate esse solet, vt iustus iam non futura sperare, sed præsentia certissi-14
ma habere sibi videatur: ac dici non potest, aut verbis explicari
Rom. 12. gaudium & voluptas, quam hoc iusti animæ affert: de cuius
& Rom. 5. spei modo. D. Paulus inquit: Spe gaudentes. Et idem Apostolus: Gloriamur in spe gloriæ filiorū Dei. Charitas deniq;, cum ab Spiritu sancto suis diuinis flatibus afflatur, ingētes flammas, quæ etiam magnæ voluptatis causa sunt, ex se emittit. Porro his
Rom. 8. virtutibus Spiritus sanctus in suorum mentibus operatur illud, quod idem Apostolus ait, scilicet: Ipse spiritus testimoniū perhibet spiritui nostro, quod sumus filij Dei. Quod quidem testimonium licet nos aliquo timore recipiamus, tamen (vt ait Aristoteles) rerum maximarum, vel tenuis cognitio & certitudo maximam parit oblectationem. Ecce igitur consolatio, qua ille, qui in se nihil reperit, quod conscientia accuset, perfruitur.15
Qualis erat D. Ambrosius, cum in hora mortis quædam protu-
D. August. lit singularia verba, quæ D. Augustinus laudibus magnopere extollit, Scilicet: Non sic vixi, vt me vixisse pœniteat, nec mori timeo, quia bonum habemus Dominum. O fœlix ille, qui sic vitam transigit, vt hoc dicere possit. Hic vero maximè notandum est, inter discrimina, quæ in carnalibus voluptatibus & spiritualibus reperiuntur, hoc vnum esse, videlicet, quòd illæ homines debiles, molles & effœminatos efficiunt, hæ verò fortes, constantesque reddunt. Ideo in Canticis dicitur: Quid
Cantic. 7. videtis Sunnamite (id est, pacifica) nisi choros castrorum: pro quo alij choreas verterunt. Sed quæro, quomodo chorus & chorea

16 rea atq; castra inter se conueniāt? Nam castra exercitus militantiū ac bellum gerentium sunt, chorus vero est canentium congregatio: deniq; choreæ sunt hominum, vel mulierum voluptatem capientium cœtus & multitudo, in qua ipsi saltando delectantur. Qualiter ergo ludus & saltatio cū bello conueniet? Multum profecto, quoniam nihil est, quod iustos tam fortes addimicandum, perseuerandum, ac patiendum reddat, quam cum iam ipsi suauitatem diuini spiritus, (quæ talis ac tanta est, vt omnia libenter pro ipsa perferri faciat) gustauerunt. Duæ hominis potentiæ, videlicet, concupiscibilis, in qua est & fundamentum habet ipsa voluptas, & irascibilis, in qua fortitudo fundatur, sic genuinæ & coniunctę sunt atq; altera alteri correspondet, vt quò magis in concupiscibili voluptas augetur, & quo magis ipsa in
17 voluptate inflāmatur & incēditur, tanto magis in irascibili fortitudo crescit, siue vt id, quod optat, consequatur, siue vt id, quo iam gaudet non amittat. Qua propter minime mirandum est, si dulcedo & suauitas Spiritus sancti, cum talis ac tanta sit, iustorū mentibus tantam afferat fortitudinem, vt se se omnibus laborū periculis & contradictionibus exponāt. Hac suauitate Sācti in principio nascentis ecclesiæ maxime fruebantur, de quibus in apostolorum actibus sic legitur: Ecclesia ædificabatur ambulans in timore Domini, & consolatione Spiritus sancti replebatur. Actuum. 9.
Ac de sacris apostolis præcipuè in eodem libro dicitur: Ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Tantum abest, vt laboribus, Actuum. 5.
carceribus, flagellis, tormentis, ac mortibus superarentur, vt
18 potius illis gaudio & voluptate afficerentur: talis erat fortitudo, qua eorum mentes firmæ & solidatę erant. Et quod magis est, gaudebant, quoniam digni habiti sunt, pro nomine Iesu contumeliam pati. Magnum profecto est in laboribus quempiam gaudere, sed multò maius esse reputatur, non solum in laboribus gaudere, sed pro Iesu Christo mori & ignominijs affici, summam existimare dignitatem. Atque ita diuina dispensatione & prouidentia factum est, vt sancti illi viri priùs ab spiritu sancto fortitudine muniti essent, quam mundus contra eos insurgeret. Nam (vt ex sacro euangelio colligitur) licet antea prædicauerint, Dominus tamen non permisit eos ab aliquo opprimi & vexari quousque ex alto virtute indu-

ti

ti essent. O benedictus sit talis Deus, glorificata talis pietas. Ter 19
Domine cœlorum angeli & terrarum iusti benedicant & col-
Psal. 9. laudent, qui tuis sic faues & auxiliaris. Merito ergo S. Dauid
ait: Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Et in cõ
textu Græco atq; in paraphrasi Caldaica habetur: Orphano tu
eras adiutor. In quo ostẽditur, quam continuus sit pijssimi Dei
fauor ergà illos, qui se à mundi fauoribus omnino abdicarunt.
Ideo dum ait: Eras adiutor, perinde est ac si diceret: orphano tu
eras, es, & eris adiutor: vt plane videatis, quanto otio & securita
te orphanus huiusmodi tutela ac protectione potest viuere. Eia
igitur fratres mei, quid facitis? Quare vobis hæc audientibus
corda vestra desiderio eorum non inflammãtur? Et quare, cùm
mundus tantis contradictionibus sit plenus, arma hæc, quibus
non solum minime vincemini, sed gratissimam victoriam repor- 20
tabitis, diligentissime non quæritis? Si autem à me quæratis,
quid remedij ad tot tantaq; dona comparanda inueniendum
Lucæ. 11. sit? ad hoc respondeo, summam veritatem per S. Euangelistã
Lucam dixisse: Si vos cum sitis mali, nostis bona data dare filijs
vestris: quanto magis pater vester cœlestis dabit spiritum bonũ
petentibus se, hoc est, Dona Spiritus sancti? Ergo hæc dona ab
æterno patre per merita Iesu Christi filij eius cõfidenter ac fiant
mis precibus efflagitate: nam merita Iesu Christi totius nostræ
spei & fiduciæ debent esse fundamenta. Atq; ita vbi nos legi-
mus: Dominus fundauit Sion, & in ipsa sperabunt pauperes po-
Isaiæ. 15. puli eius, alia translatio habet: In ipso sperabunt pauperes po-
puli eius: & sic est in contextu Græco. In quo docemur quod
quamuis iure optimo spem habere & confidere possimus, Deũ 21
per merita sacrosanctæ ecclesiæ, quam Christus verus saluator
in mundo fundauit, nobis propitium fore: principalius tamen
in ipso, cuius merita infiniti valoris sunt, nos oportet confidere.
Vnum tamen vos non latere cupio, videlicet, orationem hanc,
vt id quod intenditis consequamini cum conscientiæ puritate
ac bonis operibus coniunctam esse debere. Idcirco B. Apostolus orandi formam tradens inquit: Volo viros orare in omni lo-
1. Tim. 2. co leuantes puras manus. Idem Apostolus ait: Templum Dei
1. Corint. 3. sanctum est, quod estis vos. Vt autem quilibet sciret, qualis esse deberet, Dominus Salomoni iussit templũ ædificare, quod
totius vitæ nostræ & actionum singulare esset exemplar. At in

ter-

22 ter præcipua, quæ templum illud habebat, erant duo altaria, al-
terum intus in oraculo, alterum vero foris: in illo thus igne cõ-
crematum offerebatur, in hoc animalia mactabantur, & in obla
tionem offerri consuescebant. Hoc idem in quolibet nostrorũ
oportet esse, scilicet, in interiori animæ, hoc est, in portione su-
periori quoddam altare esse debet: in quo thus deuotæ oratio-
nis igne diuini amoris inflammatæ offeratur: in portione verò
inferiori, vbi carnis affectus sunt, alterum esse debet: in quo bru
ta animalia, videlicet, inordinati appetitus mactentur & sacri
ficentur. O quam gratum sacrificium Domino fit, quoties gla-
dio diuini timoris eius omnes passiones & affectiones suæ san-
ctæ voluntati contradicentes mactamus. Nemo cogitet vnum
duntaxat horum altare sufficere, nam duo esse maxime opor-
23 tet, imo & necessario nobis habenda sunt. Quam plurimi ex-
tant, qui interius habent altare, seque orationi tradunt & deli-
cias illius habere conantur, sed nihil, quod eos aliqua molestia
afficiat, agere volunt: nec enim ambitionem, nec superbiam,
nec iram, aut cupiditatem suam mortificare & comprimere
contendunt. Quid vero isti à Domino in oratione postulent,
penitus ignoro: nam si gratiam ad te ipsum vincendum & ad
euellendas proprias passiones, atq; ad subijciendum diuinæ
obedientiæ corpus & animam precibus non expostulas, quid
obsecro in oratione petis? Siquidem postquam orasti & thu-
ris sacrificium obtulisti, omnes appetitus tui viui remanserũt,
nec eos sacrificare voluisti. Conare igitur charissime frater
hæc duo altaria in te habere, & hos duos sacrificij modos perfe
24 ctissime offerre: hæc est enim regia via, qua dona & consola-
tiones Spiritus sancti comparantur.

Deinde sacris discipulis Dominus ait: *Hæc locutus sum vobis, vt non scandalizemini.* Hoc est: Labores, quos passuri eratis, præ-
dixi vobis, nè posteà in illis offendatis & ab ipsa virtute cadatis
ac declinetis. *Quoniam non solum absque synagogis facient vos, sed venit hora vt omnis, qui interficit vos, arbitretur se obsequium præstare* *1. Corin. 4.*
Deo. Hoc est quod D. Paulus de se ac socijs suis dixit: Tanquã
purgamenta huius mundi facti sumus. Pro quo alij verterunt:
Tanquam lustramenta huius mundi facti sumus, ideſt, tales nos
mundus reputat, & in tali existimatione ab infidelibus habiti
sumus, vt existiment, Deos suos nulla alia re, quam sanguine

 mor-

& morte nostrorum, quo ab ipsis beneficia, accipiant, posse fa- 25
cilius placari. O rem stupendam & omni admiratione dignam.
Quæ patientia sanctis illis viris necessaria erat, vt tormenta tan-
to errore illata æquo animo paterentur?

Et hæc facient nobis, quia non nouerunt patrem nec me. Ex hoc infer
tur, nos multo magis nunc eos posse admirari, qui cum sint Chri
stiani illuminati fidei splendore iustos ac sanctos viros, eò quod
ipsorum vitia increpant, odio habent & persequuntur. Nam illi
quoniam infideles erant, nec veritatem intelligebant, arbitran-
tes se obsequiũ præstare Deo, crudelitates illas horrendas per
petrabãt: tu vero ò Christiane, qui scis & intelligis te in his graui
ter Deum offendere, quare non erubescis, confunderis, & timo
rem concipis animaduertẽs terribilia, quæ tibi ob tam grauem
abominationem parata sunt, tormentorum genera? O infini- 26
tæ maiestatis Deus & pater luminum, per immensam clemen-
tiam tuam hos cæcos illumina, vt aperte videant quo eos mali-
tia sua perduxit, & antea quam furor tuus eos absorbeat, tantis
malis mederi, seque in meliorem frugem recipere conentur.

*Sed hæc locutus sum vobis vt cum venerit hora eorum reminiscamini,
quia ego dixi vobis.* Magno enim solatio vobis erit cum huius tan-
to tempore ante à me prędictæ veritatis memineritis. In quo me
verè Deum esse apparet, qui ea, quæ ventura sunt, infallibiliter
scio quiq; vobis in omnibus vestris laboribus adero & opẽ fe-
ram, quo vsque ab illis eripiamini ac præmijs dignis donemini.
Cum populus Israeliticus (vt nobis refert sacra pagina) in mag-
Exod. 3. na esset afflictione Dominus Prophetæ Moysi apparuit, eiq; di
xit: Vidi afflictionem populi mei in AEgypto & clamorem 27
eius audiui, & sciens dolorem eius descendi, vt liberarem eum
de manu AEgyptiorum, & educerem de terra illa in terram bo-
nam. O infinitæ potẽtiæ Deus. Nunquid Domine, siquidem
te miseri illi & calamitatibus oppressi ad misericordiam prouo-
cauerant, eos è cœlis vbi eras absque eo quod in terram descen-
deres non poteras liberare? O admirabilem omnipotentis Dei
pietatem, qui afflictorum miseriam ità compatitur, vt velit
etiam, quod ipsi intelligant se cum eis in eorum esse afflictio-
nibus. Cum igitur ait: Descendi vt liberarem eum, singula-
ris quidam amor, & indulgentia atque cordis teneritudo ip-
sius Dei erga illos, qui propter ipsum patiuntur, denota-
tur

28tur. Quo circa fratres dilectissimi, cum nos laboribus &
fortunæ casibus seu contradictionibus oppressos viderimus
nè deficiamus aut animo cadamus, sed in hoc fidelissimo socio
confidentes spem habeamus, eum nos, si patienter perstite-
rimus, diuites gratia ad præmia perducturum gloriæ, ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

AD LECTOREM.

PRo die Pentecostes, & feria secunda & tertia eiusdem so
lennitatis in volumine, quod de sanctis in lucem edidi-
mus, proprias conciones reperies: quatuor etiam concio-
nes in festo sanctissimæ Trinitatis inuenies, quod celebratur
29 dominica prima post pentecosten.

DOMINICA II.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos, &c. Lucæ. 14.

VNigenitus filius Dei cum in mundum non solum ad redimẽdum verum etiam ad erudiendum nos veniisset, (sicut eius pater æternus per Isaiam Prophetã pro *Isai. 55.* miserat dicens: Ecce dedi eum ducem ac præceptorem gentibus) postquam hoc negotium incepit, ab eo omni loco & tempore oblata opportunitate non destitit. Atque ita cum introisset in domũ cuiusdam principis Pharisæorũ Sabbatho mãducare panẽ, & occasione illius cõui-uij quidã ex inuitatis dixisset: Beat⁹ qui mãducabit panẽ in reg no Dei, ipse parabolã hãc elegãtissimã ꝓposuit, in qua cœlestis

cœnæ magnitudinem,& inuitantis liberalitatem,atq; eos, qui ab ea repudiandi,quiq; in ipsa admittendi sunt, commemorat. Incipit ergo parabola:Homo quidam fecit cœnam magnã,&c. Per hunc hominem pijssimus Deus significatur, quod quidem nomen singularem eius clementiam & benignitatem designat. Cum Dominus furorem suum,iram, atq; iustitiam significare vult,in sacra scriptura Tigris,Leo,aut Vrsus vocatur,sicut apud S.Oseam vbi sic ait:Ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via Assyriorum.Occurram eis quasi vrsa raptis catulis, & dirumpam interiora iecoris eorum, & consumam eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos.Cum autem pietatem suam aut amorem insinuare vult, homo appellatur. Atq; ita dicitur apud S. Zachariam: Homo agricola sum, & hic: Homo quidam fecit cœnam magnam. Sed in primis notandum est hoc Dei conuiuium non vocari prandium, quod meridie fieri solet, sed dicitur cœna, quæ vesperi & in fine diei parari consueuit, & vltra quam nullus alius cibus sumitur. Mundus suos ad prandium inuitat, sed ipsos absq; cœna relinquit: eis in vita nimias delicias ac voluptates offert, vesperi vero, idest, mortis hora conuiuas suos fame enectos & absque cœna dimittit. Ideò Prophe ta Baruch nomine mundi dilectos eius sic alloquitur: Nutriui illos cum iucunditate,dimisi autem illos cum fletu & luctu. O immense Deus,quem fletum,quem luctum, & quem planctũ amatores mundi incipient, postquam ab hac miserabili vita discesserint? Fames enim propter inordinatam abundantiam, qua in hoc mundo largiter vsi sunt, eos magnopere vexabit, atque grauissime torquebit. De quibus sanctus Dauid ait: Conuertentur ad vesperam & famem patientur vt canes. Et B. Iob postquam de ipsis dixit:Tenent tympanum & citharam & gaudent ad sonitum organi:ducunt in bonis dies suos & in puncto ad inferna descendunt:paulo inferius adiecit: Quoties lucerna impiorum extinguetur,(idest,cum eorum vita consumpta fuerit.)Quid tunc erit?Sequitur:Superueniet eis indignatio,& dolores diuident furoris sui. Erunt sicut paleæ ante faciem venti, & sicut fauilla, quam turbo dispergit: & cum reddiderit eis, id est,cum Dominus eos, sicut eorum peccata merentur, punierit,& pœnas luere fecerit,tunc sciet,hoc est,tũc quilibet eorum fraudem, in qua vixerunt, intelliget. Videbunt oculi eius

Oseæ. 13.

Zacha. 13.

Baruch. 4.

Psal. 18.

Iob. 21.

eius interfectionem suam,idest,eterna supplicia,quibus torquebitur,aspiciet.Et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se? Postquam,ò infœlix peccator,in inferno fueris, quid tibi potens & illustris familia,quam in mundo reliquisti,proderit? Quod filij tui diuites ac potentes in sæculo manserint,non solum minime gaudebis,verum propter peccata,quæ ipsi tuis deprauatis exemplis commiserint, cruciabilissime torqueberis.O verba horribilia illis præcipue, qui largiter in mensa huius mundi omnibus eius voluptatibus perfruẽtes, epulantur. Medicus ægrotos, qui in prandio cibum necessarium sumunt, cœna priuari iubet. Sic Deus ijs, qui in hac vita temporalibus bonis saturantur,& stomachum suum, videlicet, voluntatem caducis voluptatibus implent, præcipit, ne æterna beatitudinis cœna perfruantur.Ideò in fine huius euangelij ait: Dico autem vobis quod nemo virorũ illorum gustabit cœnam meam. Dicitur vero cœna magna propter magnitudinem epularum,quæ in illa exhibentur. O cœnam illustrissimam,quam semper votis omnibus desiderare debemus,siquidem ipse Deus cibus est, qui in ea apponitur.Itaque omnes conuiuæ eandem escam & in eodem cratere & lance(in qua Dominus) edunt:ibi enim non vnus cibus Domino & alius inuitatis conditur, sed sicut ipse Deus vescitur & fruitur sua diuina essentia: ita conuiuæ eadem diuina essentia vescuntur & perfruuntur, atque in ea saturantur & beatificantur. Quæ autem sit & quanta hæc voluptas linguæ hominum aut angelorum nequeũt explicare. Si domum alicuius principis aliquando ingrederis ibique vides ex furfuribus candidos ac sapidos panes seruis & famulis ipsius Domus fieri, statim ex eo colligis panes, qui ex farinæ flore domino ac filijs compinguntur, ita esse perfectos vt meliores vix possint cogitari. Sic ex bonis huius miserrimæ vitæ ad æterna cœlorum bona possumus argumentum formare. Si voluptates huius mundi depromptæ ex furfuribus,videlicet, ex creaturis, quæ seruis, scilicet, corporibus humanis dantur, tanta delectatione & suauitate nos afficiunt, quales erunt deliciæ, quæ ex infinita Dei diuinitate charissimis filijs ipsius, videlicet, iustis educuntur? Merito profectò Diuus Paulus eas æternum gloriæ pondus appellat. Tanti enim ponderis ac momenti voluptas illa est, vt mentes ipsæ(nisi ad

Simile.

Simile.

2. Corin. 4.

Matth. 25. id diuino numine fuissent adiutæ) eam nullo modo ferre pos- 8
sent. Magnitudinem hanc Dominus etiam significauit, cùm
dixit: Intra in gaudium domini tui. Vbi insinuatur, gaudium
illud esse quasi abyssum vbi iustus submergitur, quo beatorum
quisque adeo plenus, hilaris, & contentus est, vt nihil quod
alius habet, omnino desideret.

Exod. 16. In sacris literis S. Moyses populum Hebræorum nomine
Dei sic allocutus fuisse legitur: Colligat vnusquisque ex eo
quantum sufficit ad vescendum Gomor per singula capita. Mi-
rabile certe est, vnam duntaxat illius cibi mensuram magnis
ac paruis suffecisse, & illa omnes contentos & satiatos fuisse.
Qui igitur tam paruo bono omnibus illis satisfecit, quare in
cœlo iustis, eis suam infinitam essentiam tribuens non ita sa-
tisfaciet, vt alij alijs nõ inuideant? S. Ioseph in AEgypto fratres 9
Genes. 43. suos ad prandium inuitasse legitur. Et sederunt (inquit sacer tex
tus) coram eo primogenitus iuxta primogenita sua, & mini-
mus iuxta ætatem suam. Et mirabantur nimis sumptis parti-
bus, quas ab eo acceperant, maiorq; pars venit Beniamin, ita
vt quinque partibus excederet. Dignum profectò admiratio-
ne extitit, eos, qui antea fratri suo Ioseph propter peculiarem
parentis erga eum amorem inuidebant, postquam simul cum
eo mensæ accubuerunt, ab omni inuidiæ genere cessasse: quã
uis excessus beneficiorum ab ipso Ioseph in illos collatorum
non cessauerit. In quo certe significatum fuit, omnes que-
relas & inuidias in illo cœlestis gloriæ æterno conuiuio, cui
verus Ioseph Iesus Christus ministrabit, deponendas fore.
Nam ordinatissima eius dispositio tam integram & perfectam 10
in vno quoque beatorum efficiet voluptatem, vt nullus eorum
licet alios plures gloriæ gradus possidentes videat, tædium
aliquod vel molestiam accipiat. Hæc ergò splendidissima
cœna in pulcherrima & ampliſsima cœlorum aula proponi-
tur: cuius excellentiam & amplitudinem nullus intellectus
humanus potest comprehendere. Etenim si omnes huius mun
di homines vno ore & corde effecti suis artibus, ingenio &
potentia iucundissima quædam ac ditissima, & quæ meliora fie
ri non possent, palatia ædificare contenderent, qualia obsecro
esse possent? Multo igitur meliora vnus dũtaxat angelus, quip
pe

11 pe qui omnibus hominibus potentior est, ea si vellet construe
ret. Sed his etiam alia longe pulchriora ac meliora omnes
hierarchiæ cœlestes, si in vnum coniungerentur efficerent.
Ergo quanto his omnibus meliora ab ipso summo rerum om
nium artifice, qui homines & angelos ex nihilo creauit, &
in cuius comparatione omnes, tanquam si non essent, sunt
fieri posse cogitatis? Talia igitur erunt pulcherrima atria
illa, quæ summi Dei in suorum filiorum atque electorum
domicilium omnipotens dextera ædificauit. Nam cum Do-
minus propensionem, naturam, & capacitatem nostram opti-
mè sciat, illumque locum in delicias nostras ac perfectum
otium & tranquillitatem creauerit, in eo nihil ex omnibus
quæ desiderari possunt, deesse certissimum est. Quod qui-
12 dem regius Propheta considerans dicebat: Quam dilecta ta- Psal. 83.
bernacula tua Domine virtutum concupiscit & deficit anima
mea in atria Domini. Ideſt: Anima mea gaudio prosilit &
desiderio pulcherrima atria tua videndi liquescit. O quam
ingens fratres mei hoc nobis confusio est: qui hæc omnia au-
dientes tam gelidi remanemus, acsi ea non crederemus. Nam
si illa, sicut S. Dauid, paulò altius euolueremus, sine dubio
suspiria ex corde traheremus, vt illa consequeremur, & om
nibus huius mundi voluptatibus, sicut ipsæ merentur, con- Isaiæ. 28.
temptis efficaciter ea cuperemus. Ita nos sanctus Isaias admo
net dicens: Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebrio-
rum Ephraim, & erit flos decidens gloriæ exultationis eius, Simile.
quasi temporaneum ante maturitatem autumni. Quibus ver-
13 bis S. Propheta honores, lætitias, ac voluptates huius mun-
di cum fructu temporaneo comparat, qui antequam ad maturi-
tatem perueniat, manducantitalem dentium stuporem generat
vt quanuis non sit saturatus tamen optimos cibos & delicatissi-
mas epulas edere non possit. Sic huius mundi deliciæ, cum ni
hil sint & illis fruentem ac vescentem non satient, saporem ac
desiderium gaudiorũ, consolationumq; cœlestiũ auferũt. Ideò
S. Propheta affirmat, nos ipsas debere contemnere & pedibus
cõculcare, quod verè, (si Deũ, vt iustũ est, diligeremus) ac sine
dubio cõpleremus. Nam sicut duo, qui se ad inuicẽ amore pro Simile.
sequuntur, cum absentes sunt, nihil eis vel epistolæ, vel nuntij,
vel dona, sed sola charissimi sodalis præsentia satisfacit ipsumq;

Universidad de Deusto
Biblioteca

satiat & consolatur: ita qui vere Deum diligunt in nulla re, nisi 14
in eo solatium & voluptatē inueniunt: & ideo semper eius præ
sentiam suspirando videre cupiunt. Nam si sponsus, videli-
cet, Deus pro sponsa hoc est, pro anima iusti suspirat & ait:
Cant. 2. Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox
enim tua dulcis & facies tua decora, quanto potiori iure mens
ipsa desiderijs illum videndi inflammata dicere debet: Ostende
mihi faciem tuam, &c? Si quidem de eo illud Prophetæ Dauid
Psal. 15. dicere potest, scilicet: Dominus pars hæreditatis meæ. Si autem
quæritis, qualiter Deus, cum sit tota hæreditas, ac totum bonū
hominis, pars esse potest? Ad hoc respondetur, illum in se esse
integram hæreditatem, quæ beatificat, in eo verò, qui beatifica
tur, esse partem: quia nullus beatorum nec omnes possunt eum
B. Thom. 1 p. q. 12. art. 7. ad. 1. totaliter comprehendere, ideſt, omnibus modis, quibus com- 15
prehendi potest, vt egregiè angelicus Doctor D. Thomas ad
notauit. Ergo agite charissimi fratres & corda sursum leuate,
siquidem in terris nihil, quod desiderari possit, reperitur. Ad
hanc igitur lautissimam cœnam noster omnipotens Deus, qui
benedictus sit in sæcula, nos magnificentissimè inuitat. Quod
vt compleret, *Misit seruum suum hora cœnæ dicere inuitatis, Vt venirent, quia iam parata sunt omnia.* Hora cœnæ, ideſt, tempore op-
portuno, videlicet, dum in hac vita sumus, in qua nunc interio
ribus inspirationibus, nunc prædicatoribus, nunc calamitati-
bus, nunc fauoribus & auxilijs nos vocat: & vnumquodque ho
rum seruus Dei dici potest. Hi autem nuntij quid dicunt? Hoc
scilicet, iam parata sunt omnia, *Ya esta muy apunto todo*: Non
est cur amplius expectetis. Veteres illi & antiqui patres, licet 16
ex hoc mundo pleni meritis prodierunt, non tamen statim illa
cœlesti cœna potiti sunt, multo enim temporis spatio, vide-
licet, quousque Christus Saluator noster sanctissima morte
sua cœlorum ianuas aperuit, in limbo expectauerunt: nunc
vero nulla alia re opus est nobis, quam manus abluere, &
statim cœnæ possumus accumbere. Volumus dicere, quod
mentes, quæ ex hoc mundo omnibus sordibus omnino ex
purgatæ & cunctis virtutibus adornatæ exeunt, statim
in gloriam omnipotenti Deo fruituræ ingrediuntur: sicut B.
Hebr. 9. Apostolus testatur dicens: Christus assistens pontifex futu-
rorum bonorum per amplius & perfectius tabernaculum non
manu

17 manu factum, nec per sanguinem hircorum aut vitulorum, sed
per proprium sanguinem introiuit semel in sancta, æterna re-
demptione inuenta. De quo etiam eleganter B. Thomas multa *D. Tho. 3. p. q. 49. ar. 5.* ait. Atq; ita Dominus latroni iuxta se pēdenti dixit: Amen di- *Lucæ. 23.*
co tibi hodie eris mecū in paradiso. Ideſt: Ego breui admodum
pro te & totius mundi salute moriar: & ideo statim vt animam
exhalaueris, diuinitatem videbis, & ea frueris: quæ visio & frui-
tio vera & ineffabilis deliciarum paradisus est. Ideò ait: Iam pa-
rata sunt omnia. *Ya esta hecha la costa, Y la mayor que nunca se hizo*, Si-
quidē mors innocentissimi agni Iesu Christi fuit. Atq; ita, vbi
nos legimus: Exultauit vt gigas ad currendam viam, alij transtu- *Psalm. 18.*
lerunt, Exultabit vt gigas ad currendam viam. Et sic est in con-
textu Græco & paraphrasi Chaldaica. In quo significatum est, ad
18 uentum filij Dei in mundum, atq; eius mortem, quam pro no-
bis lubentissimè subiuit, tantum valere, acsi quotidie ipse Do-
minus in mundum veniret & mortem susciperet. O immense
Deus: qualiter non confundimur videntes omnia ex parte tua
paratissima esse, ex nostra verò cuncta deficere? Igitur quilibet
nostrum mentis oculos in conscientia sua figat, & eam omni-
bus rebus necessarijs, vt digne ad hanc Dei mensam accedat,
spoliatam esse videbit. Hoc etiam lacrymis & commiseratione
dignum est, quod cùm cœna, ad quam Deus homines inuitat,
opulentissima atq; excellentissima sit, ipsi de quouis minimo
oblato negotio occasionem sumunt, vt ea non fruantur: sicut in
hoc quod hic Dominus ait, manifeste apparet, scilicet, cœ-
perunt simul omnes se excusare. Et quod peius est, ita se ipsos
19 excusant, vt aliqui dicant: Non possumus venire: ac si plus vtili-
tatis in ijs quæ præmanibus habent, quam in ijs quæ relinquunt,
videlicet, in cœna, ad quam inuitantur, essent percepturi. An-
tè quàm autem de excusationibus, quas afferunt, agamus, ve
lim animaduertatis res istas, quæ hos, de quibus sacra euan-
gelij lectio agit, impediunt, non esse ex illis, quæ de se ma-
læ autin diuina lege prohibitæ sunt, vt furta, adulteria, ho
micidia, sed ex illis, quæ cōmuniter bonæ ab hominibus repu
tantur. Vnde infertur non solum illa, quæ aperte sunt de
prauata, verum etiam illa, quibus mundo inseruire solemus
(licet optima videantur) si eis parce & moderate non vtimur,
posse nos æternæ gloriæ voluptatibus priuare & in perpe-

tuis tormentis sepelire. Atque (vt vera dicam) apud Chri- 20
stianos in his aliquo modo maius, quam in alijs periculum est.
Nam adulteria, furta, & homicidia & cætera, *Como tienen la cara descubierta*, Facillimè cognoscuntur, & ab eis nos ipsos
auertimus : at vero damna & incommoda, quæ ex alijs se-
cundis rebus euenire solent, *Como vienen cubiertos*, Non tam
facile vitantur. Certum est enim, hominem facilius posse
alienam mulierem non rapere, quam sua moderate vti, faci-
liusque non furari, quam bonis suis bene vti, & sic de alijs.
Iccirco vitæ spiritualis Reformator Iesus Christus non so-
lum ea, quæ praua sunt, prohibet, sed etiam periculum,
quod in bonis esse solet, in hac sacra euangelij lectione no-
bis ostendit. Quidam itaque ex inuitatis hanc prębuit ex
cusationem : Villam emi, & necesse habeo exire & vi- 21
dere illam, rogo te habe me excusatum. Quasi diceret,
Deo intime inseruire, & curam de re familiari habere mi-
hi difficile videtur. Cùm ait, videre illam, innuit ex cu-
piditate oculorum impedimentum ad bene operandum ori-
ri. Auarus enim opes suas ac facultates videndo nunquam
satiatur, & si quotidie eas non auget, quotidie ei pauciores
videntur : qua cupiditate inflammatus plures quotidie compa
rare, vineas emere, & domos ædificare contendit. Qua
propter omnibus, qui hoc morbo laborant, S. Isaias ait: Væ *Isai. 5.*
qui coniungitis domum ad domum & agrum ad agrum co-
pulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis vos so-
li in medio terræ ? Ecce qualiter S. Propheta eos non propp-
ter latrocinia commissa, sed propter cupiditatem, qua mul- 22
ta superflua habere conabantur, reprehendit. Et ideò non
ait: Væ qui furamini domos alienas, sed, væ qui coniungi-
tis domum ad domum. Nam si res illis supererant, alijs de
futuras esse certum est, tum vel maxime quia cum ad cœle-
stia comparanda cœlestium nobis desiderio opus sit, ea, quæ
rerum desiderium impediunt, ipsarum etiam consecutionem
impedire solent : cum vero mens in his temporalibus bonis
effrænata quadam cupiditate immergitur, etiam ad æterna
desideranda impeditur. Quemadmodum si quis ad splendidis-
simum conuiuium & preciosissimis epulis adornatum inuita- *Simile.*
retur & paulo antequam illuc pergeret, cepis, allijs, atque
id

23 id genus crassis cibis ventrem expleret, certe appetitus eius
ac desiderium vescendi illis preciosis epulis hebetaretur. Nam
(vt est in prouerbio) ientaculum tenue prandio priuat opipa-
ro. Et ad hoc referre potest illud D. Pauli, scilicet: Ani-
malis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus Dei, idest:
Homo, qui se totum appetitibus sensitiuis & irrationalibus 1. *Corin.* 2.
tradit, cœlestia & Spiritualia contemnit. Hoc autem incon-
ueniens ex mundi voluptatibus generaliter oritur, quæ licet
legitime possideantur, si tamen inordinate executioni man-
dentur, gignunt in mente hoc bonorum spiritualium fasti-
dium. Quocirca homo non solum attendere debet quales
delicias capit, sed etiam quantum ex eis sumit, vt & secun-
dum qualitatem iustus, & secundum quantitatem parcus
24 moderatusque sit. Hæc vero intemperantia licet in omni-
bus huius mundi bonis nociua sit, eam tamen diuinæ literæ
maxime in diuitijs damnant: istæ enim sunt velut instrumen
tum, quo omnia temporalia bona comparãtur, & quibus homo
vires ad satisfaciendum appetitibus suis accipit. Ideò, vbi nos
legimus: Diues effectus sum, (scilicet, mea industria non Dei au *Oseæ.* 12.
xilio) inueni idolum mihi, Hebraice est: inueni vim mihi. Vbi
diuitiæ, quibus erat effectus ille diues, quæ in nostra tranſlatio-
ne idolum vocantur, dicuntur vis diuitis: illis enim diues ad id
quod vult, animum recipit. Et idcirco idolum etiam vo-
cantur: quoniam fiducia, quæ in solo Deo homo habere debe-
bat, in ipsis ab eo collocatur. Atq; ita Salomon dixit: Subst an- *Prou.* 10.
tia diuitis vrbs fortitudinis eius. Adhæreat (faxit Deus) hæc fra
25 tres mei cordibus vestris cœlestis doctrina, vt omni cura ac soli
citudine cupiditatem ab eis euellatis, quam. D. Paulus radicem
omnium malorum appellat. Possumus etiam & fortasse con 1. *Tim.* 6.
uenientius dicere, Villam emere significare superbiam &
ambitionem, qua homines primatus & dominationes hu-
ius mundi acquirere contendunt, eosque cœlestibus gloriæ
bonis anteponunt. O ingentem dementiam, qua non tan-
tum aurum præbent, cum, scilicet, volaticos honores emũt,
sed, quod plus est, animas suas diabolo tradunt. O pesi-
ma & modis omnibus detestanda commutatio. Hinc Beatus B. *August.*
Augustinus sic ait: In villa empta dominatio notatur, er- *lib. de verb.*
go superbia castigatur. Habere enim villam & posside- *Dñi. ser.* 33
re,

re, homines in illa subdere & dominari delectat: vitium malum: 26
vitium primum, primus quidem homo dominari voluit, qui
Dominum habere noluit. Quid est dominari nisi propria pote
state gaudere? Villam emi, habe me excusatum. Inuenta su-
perbia ad cœnam venire noluit. Hæc ille. Conuenienter igitur
superbia & ambitio in primo conuiua, qui se excusauit, signifi-
cata sunt, quia grauissimum peccatorum est secundum suum
genus, eò quod excedit in auersione, quæ formaliter pecca-
D. Thom. 2. 2. q. 162. ar ticu. 6. tum complet, vt optime B. Thomas inquit.

Maxime etiam hic ponderandum est, hunc inuitatum se nõ
excusare dicendo castrum, ciuitatem, aut regnum emi, sed
villam se emisse ait. In quo tanta esse auari & ambitiosi cupidi
tas ostenditur, vt pro vilissima re rem tantam, videlicet, cœ-
lestem gloriam contemnat. Nam etiam insanum esset, & à ra- 27
tione alienum tantum bonum pro totius mundi monarchia &
Matth. 16. imperio amittere: quia (vt ait Dominus) Quid prodest homi-
ni, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detri-
mentum patiatur? Et, (quod peius est,) impius iustam se
habere excusationem existimat, ideo ait, Rogo te habe me
excusatum. Quod perinde est ac si diceret, Dominus sum, alie
nis & plurimis curis vexor: seruire Deo nequeo, verbum Dei
& rem sacram audire minime vacat: Regni cœlestis iustitiam
meditari multis implicatus negotijs non valeo. O stulte, stul-
te, itanè Deum, qui falli non potest, & cordium scrutator est,
cogitas decipere? Vere tu ipse seduceris. Quapropter non so-
lum illa ineffabili cœna haud frueris, verùm etiam æternis sup
pliciorum generibus in inferno cruciaberis. 28

Et alter dixit. Iuga boum emi quinque & eo probare illa. Per hunc
cupidi & auari proprius significantur, qui nimia cupiditate
totam vitam in emendis bobus atque alijs animantibus ad ter-
ram subigendam consumunt. Hoc vero maxime mirandum
est, quod tam ille, qui villam, quam qui boues emerat, emp-
tiones illas antequã res emendas viderent fecerunt. Et hoc
vnum est ex præcipuis hominum malis, scilicet, ea, quæ arden
ter cupiunt, & quorum amore flagrant, non contemplari.
O miserrime peccator, qui diuitias, honores, ac voluptates
nec prius id quod cupis & intendis, consideras, nec quid inde
vtilitatis ac emolumenti percipies, postquam illud obtinue-
ris

29 ris animaduertis? Merito igitur de te & tuis similibus S. Dauid
ait: Nescierunt, nec intellexerunt, in tenebris ambulant. Nõ sic Prouer. 31
mens illa sancta fecit, de qua dicitur: Considerauit agrũ & emit
eum. Prius considerauit, & postquam bonũ esse cognouit, tunc
illum emit.

Et alius dixit, vxorem duxi & ideo nõ possum venire. O *sancta Maria señora*: Quæ res tam stupenda. Cum matrimonium à Domi-
no institutũ fuerit, & in eo gratia ex opere operato, nisi aliquod
impedimentũ adsit, conferatur, ac de ipso D. Paulus dicat: Ho- Heb. 13.
norabile connubiũ & thorus immaculatus: eo dementiæ huma
na malitia peruenit, vt id, quod in remediũ animæ & in viam sa
lutis concessum fuit, in suam homines verterint damnationem.
Res quidem commiseratione digna est, esse aliquos homines,
30 quibus si vt Deo inseruiant, persuadere velis, respondebunt, se,
quia vxores habent, minime posse. O miseri, nonnè matrimo-
niũ ad euitanda peccata, & non vt causa eorum sit, institutũ est?
Quarè ergò dicitis, vos, quia coniugati estis, non posse Deo ser-
uire? Forsan respondebitis: O pater cum sis in loco tuto, & hũc
statũ coniugalem nunquam expertus fueris, ad tuũ placitum
secure loqueris. Quid mihi prodest habere cõiugem, quæ vnius
inconuenientis sit remedium, si ipsamet aliorum millium, qui-
bus absq; illa non vexarer, mihi est occasio? Illa enim sua ferita-
te mihi multarum iracundiarum, suis varijs vestium cultibus
multorum sumptuũ, suis dissolutionibus & impudicitijs multa
rum suspicionum ac solicitudinum, suis deniq; inuidijs, quibus
31 alijs inuidet, multarum litium & contentionum causa est. O *va-
la me la sanctissima Trinidad*: Tot nè ac tanti sunt mulieribus defe
ctus? Ita profectò ac multo plures maioresq;, non omnibus sed
aliquibus. Ergo illas, quę his morbis laborant, vos cõiuges opor
tet diligentissime docere, ad hoc enim Deus cum illis vos con-
iunxit. Matronæ Romanæ inter se non minus de honestate &
pudicitia contendebant, quam viri earum de pluribus victorijs
reportandis bello, armis ac viribus decertabant. Atq; ita fanum
Deæ Honestati, in quod nulli fœminæ alicuius impudicitiæ no
ta infectæ ingredi fas erat, ædificarunt. Si igitur honestas in illis
Ethnicis mulieribus florebat, quanto maiori ratione in Christia
nis nitescere oportet? Vnũ tamen velim, vt oẽs fœminæ diligẽ
ter perpendant, videlicet, solam castitatem in muliere non suffi
cere.

cere. Quid enim prodest castitas, si alioquin superbia, inuidia, ri32
xa, cõtẽtio, loquacitas, atq; cętera id genus mala cũ illa cõiũgã
tur? Hoc ergo vos cõiuges vxores vestras zelo animarũ suarum
erudire oportet: memẽtote parentẽ nostrũ Adã, vt vxoris suæ
appetitui & volũtati satisfaceret, ex oblato cibo comedisse &
mortuũ fuisse: cp si nõ comederet, vterq; minime moreretur, sed
propter viri cõstantiã mulieri remediũ adhiberetur. Cũ vxor
tua, quæ est altera Eua, vetita cupit: cũ, inquã, corporis ornamẽ-
ta, vestiũ elegantiam, ancillarũ põpam, atq; alia multa impertinentia desiderat, suaq; desideria absq; tuo consensu exequi non
potest, si tu, ne eã molestia aliqua afficias, voluntati eius assentiris, iam deliramentorũ eius particeps factus es: cũq; eã ab errore
Gene. 3. suo liberare deberes, mortis vtriusq; occasionẽ præbes. Postea
verò excusationem affers: Vxorẽ duxi, nõ possum venire, sicut33
Adã se excusauit dicens: Mulier, quã dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi. Quemadmodũ autẽ illi sua nõ profuit, sic nec tibi tua proderit excusatio. Qua propter per immẽ
sam Dei charitatẽ vos tã viros, quã mulieres obsecro, vt tã ingẽs
beneficiũ, quale in vos Deus conferre voluit, vestræ fragilitati
sanctissimo matrimonij sacramẽto medẽdo cognoscatis, detisq;
operã in eo ita viuere, vt hic cõsequamini gratiã, qua perueniatis
ad gloriam, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica secunda post Pentecosten, in cuius fine de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento agitur

CONCIO SECVNDA.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos. Lucæ. 14.

BEatus Ioãnes ait omne, qđ est in mũdo, cõcupiscẽtia carnis est & cõcupiscẽtia oculorũ, & superbia vitę. Hęc tria tam cõmunia mala summa veritas alijs verbis in hac parabola causam fuisse asserit, ob quã inuitati

2 tati splendissima cœna, videlicet, gloria, ad quam creati & vocati sunt, perfrui noluerunt. Per illum enim, qui se excusando dixit: Villam emi, superbi & ambitiosi in quos superbia vitæ dominatur, significãtur. Per eum vero, qui ait: Iuga boũ emi quinque, auari, inquibus oculorum concupiscentia regnat, designantur. Ac dum alter inquit: Eo videre illam, & alter, Eo probare illa rogote habe me excusatum, friuolæ & parui momenti excusationes, quibus improbi, vt Dei vocationibus nõ acquiescãt, vtũtur, aperte denotantur. Si alter diceret: Venditur quædã villa & iam publicæ præconis voci subiecta est, antequam aliquis eam emat, ipsam videre volo, quam, si mihi placuerit, tunc emam: hic idonea excusatione vsus fuisse videretur. Alter verò si etiam diceret: In foro boues præconis voce vendũtur, antequã eos ali
3 quis emat, ibo, & videbo illos, & tunc, si placuerint, emam, ideò habe me excusatũ: huiusmodi excusatio iusta aliquo modo videretur. Sed postquã alter villam, alter vero boues emerat, quid obsecro iacturæ, aut dispendij fiebat, si id quod emerãt, in sequẽtem diẽ ad videndũ differretur, maximè cũ iam sero esset & hora cœnæ? Satis in hoc ostẽditur homines dequacunq; minima re ad non obediendũ Deo, sicuti debent, occasionem sumere: atq; adeò sunt cæci, vt hæc tã parui momẽti ipsos excusare existimẽt. O insani & amẽtes, ita nè tã vili precio æternam illam fœlicitatem amittere, & ab illa cœlesti cœna discedere conamini? Ob hoc profecto vos alia miserrima cœna dignos efficitis: de- *Apocal. 19.*
qua D. Ioãnes ait: Vidi vnũ angelũ stãtẽ in sole, & clamauit vo
4 ce magna dicẽs omnib⁹ auib⁹, quæ volabãt per mediũ cœli: Venite & cõgregamimi ad cęnã magnã dei, vt mãducetis carnes Regũ, & carnes tribunorũ, & carnes fortiũ, & carnes equorũ, & sedentiũ in ipsis. O infœlices peccatores, qui quoniã cœlestẽ illã cœnã, in qua diuina essentia æternus fuisset cibus vester, contẽpsistis, ideo vos in inferno æternis cruciatibus improbæ eritis Dęmonũ epulæ, sicut huius S. Apostoli verbis ostẽsum est. Si igitur modo dũ per tẽp⁹ licet, tãto malo obuiã ire nõ cõtẽditis væ vobis. Omnes Philosophi cũ Aristotele cõueniũt, qui ait: Beatitudinem esse bonũ, quod omnes appetunt. Et alibi: Natura, *Aristot. 1. Æthic. 1. c. & c. 8.*
inquit, maxime fugit triste, & appetit delectabile. Licet autẽ verũsit, nullũ eorũ cognouisse, qua in re beatitudo cõsisteret, si quis tamẽ ad ianuas fere huius veritatis accessit fuit ipse omniũ philo

sopho-

Universidad de Deusto Biblioteca

sophorum princeps Aristoteles, qui in suis Ethicis asseruit, beatitudinem in speculatione veritatis animi virtutis studiosi benè ordinati consistere. Hic vero, quoniam Deum, vt ei aperiret, ipsumq; illuminaret, non inuocauit, in tenebris mansit & æternis cruciatib⁹, sicut cæteri, in gehenna torquetur. De quib⁹ omnibus S. Dauid ait: Deum non inuocauerunt, & confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos. Et B. Apostolus, Euanuerunt, inquit, in cogitationibus suis & obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes, se esse sapientes, stulti facti sunt. Quod autem hi ineffabile gloriæ bonum non fuerint consecuti, minime mirandum est, si quidem fidem nō habuerunt: at vero Christianos (quibus Deus sua diuina misericordia tantam lucem communicauit, eosq; toties, vt æternis gloriæ bonis fruantur, vocauit) pro huius mundi rebus damnare, maxime dolendum est, & omni commiseratione dignum reputatur. Deniq; per eum, qui se excusauit dicens: Vxorem duxi, & ideo non possum venire, carnales & voluptuosi, in quibus ipsa carnis concupiscentia dominatum tenet, significantur. Vbi maxime perpendendum est, tam primum, qui villam emit, quam secundum, qui iuga boum, seruo patris familias modeste respondisse dicentes: Rogamus te habe nos excusatos: vxoratum vero non ita sed perfricata fronte dixisse: Non possum venire. Ratio est, quia luxuria ita hominem ligat & obcæcat, vt ipsi voluptates illas nullo modo se relinquere, & Deū sequi posse videatur. Commune est omnibus peccatoribus, cū ctas creaturarum delicias, vt videāt in quibus meliùs se habeant gustando tentare, cumq; quasdam obtinent, alias ardenter desiderant. De quibus egregiè D. Paulus ait: Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum. Non inquit, in desideriū, sed in desideria: quoniam plurimorum desideriorum serui sunt, atq; expletis quibusdam alia succedunt. Quamuis autem hoc peccatoribus commune sit, multo tamen luxuriosis communius est, quos carnis & voluptatis varia desideria ita torquent, vt nullo modo turpia vijs omnibus inquirere, & inuestigare prætermittant, & idcirco dicunt: Non possumus venire. Deus optimus maximus nos à tanta tyrannide eripiat, idque ab eo omnes summis precibus contendere & deprecari debemus. Si Propheta Dauid Deū humiliter obsecrabat, vt ipsum à prauo desiderio liberaret, & sic ait: Ne tradas me Domine desiderio meo peccatori: quanto magis

Arist. 10. Ethicor.

5

Psalm. 52. Rom. 1.

6

Roma. 1.

7

Psal. 139.

8 magis nos ardenti studio precibus instare debemus, vt à multis, quibus capti & ligati sumus nos eripiat? Itaq; iste se excusauit dicens: Vxorem duxi & ideo non possum venire. Libido essræ nis hic taxatur & reprehenditur, & non status. Quemadmodū villam emere, & iuga boum comparare nullatenus prohibetur sed affectus iniquus dominādi & praua volūtas in diuitijs acquirendis damnatur, quæ ad cœnam illam cœlestem accedere prohibet. Ergo intellige, ò homo, non satis esse, quòd ad tuā vxorē accedas: memento quod ait B. Augustinus quòd Noe non ex aliena vinea, sed ex propria, quā possidebat, bibit, & nihilominus inebriatus est. Si primus parens noster Adā Dño dixit: Mulier, quā dedisti sociam, dedit mihi de ligno, & comedi: (quod perinde est ac si diceret: Mulier quā dedisti mihi, decepit me) si inquā

9 mulier, quā Dñs Adamo dedit, tot tātisq; donis cœlestibus adornata ipsum fefellit, quid obsecro putas illam, quam tu elegisti, vt appetitui tuo absq; alia ratione diuini cultus satisfaceres, facturam esse? Quod si legitima tua vxor ad gloriam comparandā tibi solet esse impedimento, quid concubina tua, cū qua tot crimina contra diuinam bonitatē committis, efficiet? O infœlix nimiū: quam citò hæ tuæ breuissimæ voluptates, quas tanto studio quæsiuisti, finientur? B. Ioannes angelū quendam se vidisse affirmat, qui magnis vocibus & clamoribus Babyloniæ sic dicebat: Poma desiderij animæ tuæ discesserunt à te, & amplius illa non inuenies. Hæc poma voluptates sunt, quas miser homo ingenti labore & studio ex arboribus sæculi decerpit, & cū illis frui incipit, ab eius manibus surripiūtur. Sicut ille, qui magna solicitudi

10 one & vitæ discrimine in arborem, vt fructus carperet ascenderet quibus collectis cū eos iam edere vellet, ità priuaretur, vt nunquam eos ampliùs videret, quam tristis ac deceptus iste pauperculus manebit. Sic, & absq; aliqua cōparatione infœlicius peccatori eueniet cū se omnibus voluptatibus, quas tanto studio & labore acquisiuit priuatū viderit & ob quas dignus factus est, vt de eo illud Iob dicatur: Non videat riuulos fluminis torrētis mellis & butyri. Hæc non oratio sed prophetia est: atq; ita alia translatio habet: Non videbit riuulos, &c. Et sic etiam est in paraphrasi Chaldaica. Perpendite quæso, quibus nominibus hic Spiritus sanctus æternæ gloriæ dulcissima bona appellet: gloriā namq; flumē vocat, quod multos riuulos dulces ac suauissimos

B. Augus.

Gene. 3.

Apoca. 18.

Simile.

Iob. 20.

Universidad de Deusto
Biblioteca

habet, in quibus beati reficiuntur, & recreantur. His igitur inef- 11
fabilibus bonis immẽsus Deus homines inuitat & obsecrat: ipsi
verò tales sunt, vt ea cõtẽnant: in quo profecto diuinæ maiestati
magnam iniuriam inferunt. Nam liberali & magnifico cordi
tunc magna fit iniuria, cum dona vel beneficia, quæ offert, non
acceptantur. Patriarcha Iacob (vt ex sacra scriptura constat)
Genes. 32. munus fratri suo Esau offerre constituit. Elegit, (inquit sacer
textus) & separauit de ijs, quæ habebat, munera Esau fratri suo,
capras ducentas, hircos viginti, oues ducentas, & arietes viginti,
camelos fœtas viginti cum pullis suis, & vaccas & asinas. Cui
hæc omnia offerenti tyrannus frater respondit: Frater mi, sint
Genes. 33. tua tibi. Dixitq; Iacob: Noli ita obsecro: sed si inueni gratiam in
oculis tuis accipe munusculum de manibus meis. Quibus ver- 12
bis, sanctum Patriarcham, iniuriam sibi fieri, existimasse con-
stat, eo quòd frater eius oblata munera accipere nolebat: quod
(vt diximus) liberalis ac magnifici cordis proprium est. Mul-
tò igitur maiorem iniuriam Domino facimus, cum supernas di
uitias, quibus nos inuitat, contẽnimus. Hoc D. Paulus his ver-
Roma. 2. bis inquit: An diuitias bonitatis eius contemnis? Quasi dice-
ret admirans humani cordis ingratitudinem, & cũ ipso loquẽs:
Tantum nefas committere audes, vt diuitias bonitatis Dei
contemnas?

Intelligens itaq; Dominus illorum inuitatorum nequitiam di
xit seruo suo. *Exi cito in plateas & vicos ciuitatis, & pauperes, ac debi
les, & cæcos, & claudos introduc huc.* Hic apertè docemur, quã plu-
rimos principes, magnates, ac potentes huius sæculi, qui ad epu
las cœli sunt inuitati, in gehennam atq; inferna loca cœnaturos 13
detrudi, qui ad id occasionem de dominijs, diuitijs, honoribus,
atq; alijs temporalibus bonis sibi à Domino liberalissime con-
Deut. 32. cessis arripiunt. De quibus in Deuteronomio dicitur: Incrassa-
tus est dilectus & recalcitrauit: incrassatus, impinguatus, dilata
tus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari
suo. O summam filiorũ Adæ perfidiam, dignam profecto quæ
sanguineis lacrymis deploretur. E contra vero nobis hic osten-
ditur, quam plurimos pauperes, afflictos, & ægrotos eisdem la-
boribus se ipsos disponere, vt in eis efficacius diuinũ verbũ ope
D. Greg. retur, & sic in cœlũ facilius ascendant. Ex quo illud D. Gregorij
dictũ confirmatur, scilicet: Mala quæ nos hic premunt, ad Deũ

nos

14 nos ire compellũt. Vnde etiam infertur, nos maxima obligatio
ne astringi ad Deũ quotidie pro laboribus, quibus nos premit,
glorificandũ, siquidem tantũ bonũ & vtilitatem mentibus no-
stris afferre solent. Porrò hic pater familias homines docet, vt
panem suũ absq; communicatione pauperum comedere nolint
siquidem ipse quam plurimos ad cœnam suam inuitat, & do-
mũ pauperibus, atq; egenis impleri iubet. Hoc idem S. Tobias *Tobiæ. 4.*
filiũ suũ docebat dicens: Panem tuũ cum esurientibus & egenti-
bus comede. Et in Ecclesiastico dicitur: Si benefeceris, scito cui
benefeceris, & erit gratia in bonis tuis multa, Benefac iusto & *Eccle. 12.*
inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certe à Do-
mino. Hæc sola Spiritus sancti admonitio hominibus sufficere
debebat, vt & mundo nec guttam aquæ darent, & erga Deum
15 liberalissimi existerent. Mundus enim ingratissimus Deus ve-
ro adeo gratus est, vt duos pro nomine suo oblatos obolos nun
quam prædicandi ac remunerandi finem faciat. Hoc etiam cla-
rius idem Ecclesiasticus ostendit cũ ait: Misericordia viri quasi *Eccle. 17.*
sacculus, cũ ipso gratiam hominis quasi pupillam conseruabit.
O mirifica verba, digna sane æterna memoria: quibus Spiritus
sanctus asserit, opera misericordiæ, quæ iustus operatur, posse
ipsum atq; eius gratiam quousq; in cœlũ perueniat, cõseruare:
quemadmodũ fascia Hispane, *Funda o arpillera*, In qua precios us *Simile.*
pannus inuoluitur, ipsum à puluere & immunditia tuetur & de
fendit. Quis ergo has misericordiæ in pauperes excellẽtias au-
diẽs, illã ardẽti studio cõsequi nõ optabit? Scitu etiam digniss i-
mũ est, D. Paul. cũ dona Spiritus sancti enumeraret, sic dixis-
16 se: Qui miseretur in hilaritate. Vbi manifestè ostendit miseri- *Rom. 12.*
cordiam cũ lætitia & gaudio esse exercendam, atq; ita fieri do
nũ Dei esse: iccirco ab eo efficaciter postulandũ est. Qua prop-
ter diuinam maiestatem, charissimi fratres, obsecrare debetis,
vt vobis hoc singulare donũ cõcedat, vosq; in hoc sibi cõformes
efficiat: qui (vt ait D. Iacobus) dat omnibus affluenter. Vbi in *Iaco. 1.*
contextu Græco habetur: Qui dat omnibus simpliciter, hoc est
propter suã dũtaxat bonitatẽ, Y *sin interes.* ¶ Vt autẽ Dominus
desiderij ũ, quod, habet vt homines ipsius gloria fruantur, magis
ostenderet, iterũ seruo suo ait. *Exi cito in vias & sepes, & compelle
eos intrare, vt impleatur domus mea.* O infinitæ maiestatis Deus,
quid est hoc, quod imperas? Nũquid isti, qui vocãtur bruta sunt

an homines? Nam si bruta, conuiuiũ hoc ad eos non pertinet: si 17
vero homines rationis compotes, iustũ non videtur eos cogi ipsisq; vim inferri? Ad hoc respondetur, duplicem esse modũ inferendi vim: alterũ cum bruta ictibus & flagellis cogũtur alterũ cũ homines rationis capaces amore compellũtur. Atq; ita cùm Dominus ait: Compelle eos intrare, perinde est, ac si diceret seruo suo: Tot tantaq; beneficia nomine meo hominibus ante oculos propones, vt aliquo modo eos, vt boni sint, & me diligãt, cõpellas. Qualiter vero Domine possibile erit, vnũ solũmodo nũtium tot homines, vt ingrediantur ad cœnam, posse compellere? Ad hoc facilis est responsio, si dicas, per hũc nuntiũ omnes euãgelicos prædicatores significari, qui omnes propter vnitatẽ & consensum doctrinæ, quam prædicant, & propter finem, quẽ in suis concionibus habere debẽt, scilicet, pro gloria Dei & pro 18
vtilitate animarũ vnus vocantur. Finis nanq; prædicatorũ gloria Dei & non humana merces esse debet, quãuis aliquin non sine
Simile. magno animarũ suarũ dispendio è contra faciũt. Capo, si in ventre deplumetur, pullos gallinarũ facillimè alere cogetur, illos verò non propter ipsorũ vtilitatem, sed propter suam ad se trahere & sub alis suis fouere nititur: pennis enim caret, ideo calore indiget. Ita aliqui concionatores, vel confessores, quia plumas bonorũ temporaliũ non habent, spirituales filios conseruant, vt, videlicet, calore eorũ, hoc est, temporalibus bonis foueantur, non autem vt illis commodo & emolumento spirituali esse possint. O infœlices homines, quibus satis esset vtilius in triremibus continuo remigare, quàm tantũ tamq; præclarũ munus tam vili intẽtione exercere. O Patres concionatores & ministri Dei aduerti 19
te, obsecro, verba hęc ab omnipotenti Domino prolata, scilicet, compelle eos intrare. Quibus vobis imperat, vt tales opere & exemplo vos exhibeatis, vt homines illis commoti probi & virtutis studiosi esse compellantur. Exemplũ enim alicuius principis, seu in aliqua Republica primarij magnam vim habere, vt
Galat. 2. quam plurimos ad se trahat certissimũ est. Ideo D. Paulus Beatũ Petrũ reprehẽdit dicens: Tu cũ Iudæus sis, gentes cogis iudaizare. Non compellebat D. Petrus, nec verbis Gentes, vt iudaizarent, docebat: sed quoniam Iudæorum cæremonias coram gentibus obseruabat, ideò dicitur à B. Paulo ipsos adiudaizandũ cõpulisse. In quo significauit, exemplũ duntaxat D. Petri tantæ fuisse

2 0 fuisse efficaciæ, vt gentes ad id faciendũ cogeret. Contendamus ergo, fratres charissimi, tale populis, vbi cõcionamur, simul cũ sancta doctrina exemplũ præbere, vt homines vitia relinquere, & virtutes amplecti, illo adducti aliquo modo cogantur. Nã sicut monstrosa ac prodigiosa res esset, aliquem hominem linguam duorum cubitorum, manus vero exiguas ac iuxta humeros habere: ita quemlibet in verbis nimium, operibus vero breuissimum esse portentum est. Non sic primi illi parentes fidei nostræ erant, vt aperte constat ex iis, quæ D. Paulus ad Thessalonicenses scribens affirmat, cum ait: Vos testes estis & Deus quam sancte & iuste & sine querela vobis, qui credidistis, affuimus, sicut scitis, qualiter vnum quemq; vestrum (sicut pater filios suos) deprecantes vos & consolantes testificati sumus, vt am
2 1 bularetis digne Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriã. O vtinam verba hæc Spiritus sanctus cordibus omnium ministrorum sacrosancti euangelij faciat adhærere, vt per illa digne sanctissimum hoc munus exercere discant.

Simile.

1. Thess. 2.

Pro ineffabili sacramento altaris.

BEatus Augustinus hanc parabolam aliter explicat dicens: Quis est iste homo, qui fecit cœnam magnam, & vocauit multos, nisi mediator Dei & hominũ homo Christus Iesus? Et hæc cœna magna fuit admirabilis sanctissimi sacramenti Eucharistiæ institutio. Dicitur autẽ cœna magna, ppter ingentẽ cibũ, qui in ea fuit & nunc est appositus, videlicet, ipsemet Chri
2 2 stus. Atq; ita cœlestis Dñs cœnam hanc magno apparatu voluit celebrare, vt manifeste colligitur, cum ipse Dominus sacros discipulos in ciuitatem Hierusalem miserit, eisq; necessaria iusserit parari dicens. Ipse demonstrabit cœnaculum grande, stratum: & illic parate nobis. Mirabile profecto est, Dominum Iesum in stabulo voluisse nasci, & in præsepio reclinari, & in monte Caluariæ loco, videlicet, infimo & abiecto in cruce mori, & in angusto sepulchro sepeliri: ac denique dum vixit, dicere solebat: Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet, hanc vero cœnam voluisse, vt esset cœnaculum grande stratum & pompa adornatum. In hoc singularem magnificentiam, qua erga homines

B. Augus. de verbis do mi. ser. 33.

Marci. 14.

vtebatur, voluit ostendere: non contentus, pro illis factus fuis- 23
se homo, sed præbens se ipsum eis in cibum tam singulari modo
ac tanta amoris teneritudine, vt mentes eorum mirifice sustentarentur, & in maximam perfectionem peruenire possent. At
Concil. Tri. sess. 13. c. 2. queita Concilium Tridentinum de hoc altissimo sacramento loquens ait: In quo diuitias diuini sui erga homines amoris velut effudit. Quæ sententia maxima ponderatione digna est, in
ea nanq; aperte ostenditur magnificentia, qua Dominus in hoc
D. Tho. 3. p. q. 79. ar. 1 erga homines vsus est, siquidem velut effudit in eo sui amoris diuitias. Ideò egregiè. D. Thomas diffinit, quod licet per baptismum detur primus actus vitæ spiritualis, per Eucharistiam
tamen datur eiusdem vitæ spiritualis complementum. Et hoc
Ioan. 6. significauit Dominus cum dixit: Ego sum panis viuus. Quid est
sum panis viuus, nisi vita hominibus hic cibus largitur? De hac 24
Cant. 2. magna cœna sponsa in Canticis ait: Dilectus meus, qui pascitur inter lilia, donec aspiret dies: ideſt, Dilectus meus, qui
pascit me inter lilia, donec dies huius vitæ finiatur. Si autem quæritis, quare verbum illud, pascitur, significet, pascit? respondeo esse modum loquendi sacræ scripturæ, quæ cum
loquitur de beneficijs, quæ Deus in aliquem confert, quia in
illis conferendis magnopere delectatur, inquit, ipsum Deum
illa accipere, sicut cum ait: Super quem requiescit spiritus meus
nisi super humilem? Certissimum est enim, Deum, cum in
mentem iustam ingreditur, nouam quietem minimè recipere,
neque etiam antequam ingrediatur, in labore est: Sed ait, se re
quiescere, quoniam quietem menti, in quam ingreditur, præ-
Apocalyp. 3. bet. Et in Apocalypsi dicitur: Siquis mihi aperuerit, cœnabo 25
cum ipso. O immense Deus, vt quid possibile est, te, cum sis satietas infinita, cum anima iusta de nouo cœnare? Inquit, se cũ
ea cœnaturum, quoniam ipsam reficiet, eique cœnam dabit.
Ita in præsentiarum ait, pascitur, quia pascit: vt gaudium &
lætitiam, qua mentem iustam pascit, insinuet. O benedictus
& glorificatus sit talis Deus, siquidem tot modis & rationibus
suum erga nos amorem apertissime ostendit. Qui pascitur (ait)
inter lilia: quoniam nos inter millia angelorum, qui sacratissimam illam mensam circunstant, depascit. Qua propter, siquidem cibus talis est, nobisq; inter puros & angelicos spiritus
præbetur, rationi consentaneum est vt ad ipsum angelica etiã
purita

26puritate accedamus. Hoc Spiritus sanctus insinuauit, cũ dixit:
Sapientia miscuit vinũ, & posuit mensam, & ait: Venite, come-
dite panem meum, & bibite vinũ, quod miscui vobis. O mensa *Prouer. 9.*
regia, ò altare sanctum, vbi nõ cibaria corruptioni obnoxia, sed
sacratissimũ corpus, & sanguinem benedictum regis æterni fide-
les manducant. Vt autem doceret, non omnes hoc sacratissimo
cõuiuio dignos esse, adiunxit: Siquis est paruulus veniat ad me:
& insipientibus locuta est sapientia: Venite, comedite panem
meũ, & bibite vinũ, quod miscui vobis, relinquite infantiã, & ve-
nite, ambulate per vias prudẽtiæ. Ecce quomodo apparet, quod
nõ homines turgidi & arrogantia inflati hac mẽsa & cœna mag-
na digni sunt, sed humiles spiritu: nec sapientes huius sæculi, qui *1. Corin. 3.*
gloriam mũdi quærũt. Ideo clamat B. Apostolus: Qui sapiens *Lucæ. 15.*
27est inter vos, fiat stultus, vt sapiens sit. Hoc etiam D. Lucas in
parabola filij prodigi significauit, dũ prius quã pater cibũ filio,
& epulas ministrare iussisset, dixit ad seruos suos. Citò proferte
stolã primã, & induite illũ & date annulũ in manu eius, & cal-
ciamentũ in pedibus eius. Et postea addidit: Et adducite vitulũ
saginatum. Posset aliquis huic patri sic obijcere: O pie parens,
nonnè vides filium tuũ itinere defessum, & fame enectũ venien-
tem? Iube ergo priùs dari cibũ, & postea his vestibus paulatim
induetur. Non ita futurum est, sed priùs vestietur, & postea
comedet. Itaque cum iubet ipsum stolam primam indui, signi-
ficat, peccatorem tantam dispositionem & contritionem scele-
rum suorũ posse habere, vt ad tantam gratiam perueniat, quan-
tam, antequam peccaret, habebat: cum vero præcipit, ipsum
28calciari, perinde est, ac si iuberet, eum affectibus terræ priuari
Ideo per prophetam Ieremiam inquit Dominus: Prohibe pe- *Ierem. 2.*
dem tuũ à nuditate, ideſt, Nè permittas aliquam affectionum
tuarum infimæ terræ adhærere. Annulus magis ad sigillandum,
quam adornandum digitos inuentus est, atque ita fidelitatem *Simile.*
significat. Quam obrem sancta ecclesia eum sponsis in signum
fidelitatis, quam ad inuicem seruare debent, adhibere consue-
scit. Episcopis etiam annulus imponitur ad insinuandam illam,
quã ecclesijs suis debent, fidelitatẽ obseruare. Cum ergo huic
filio annulus dari iubetur, fidelitas, amor, & obedientia, quam
habere debet ille, qui vitulum saginatum in mensa sacrosancti
altaris manducaturus est, apertissime denotatur. Quam

Universidad de Deusto
Biblioteca

Leuit. 16. etiam dispositionem Dominus in Leuitico significauit, cũ, san- 29
cto Moysi imperauit, vt fratrem suum Aaronem admoneret, ne
sanctuarium ingrederetur, quin priùs tunica linea vestiretur, &
fœminalibus, inquit, lineis verenda celabit, accingetur zona li-
nea, cidarim lineã imponet capiti: hæc enim vestimenta sunt san
cta, quibus cunctis, cũ lotus fuerit, induetur. In his ornamentis,
confectis ex lino, quod postquam madefactum, ictibus concus-
sum, & coctũ est, candorem suũ obtinet, & ex viridibus, atq; in
cultis herbis tandem albũ & pulcherrimum efficitur, significa-
tur munditia & puritas, quæ laboribus, asperitatibus, & pœni-
tentia comparatur: atq; ita homines ex voluptuosis & carnali-
Apoc. 19. bus puri, iusti, ac sancti efficiuntur. Ob quod in Apocalypsi di-
citur: Byssinum iustificationes sunt sanctorum. Et hac puritate
omnes potentiæ interiores omnesq; sensus exteriores adornari
debent. Deniq; cum hic peculiaris fit mentio de lineis puritatis
indumentis, castitas atq; honestas corporalis manifeste designa
tur, sacrilegum enim esset ad sanctissimum & immaculatũ agnũ
turpi corde & corpore accedere. Veritas catholica est, hoc san-
ctissimum sacramentum, cũ digne accipitur, gratiam conferre,
& spirituales vires augere: nam hic est panis ille, qui cor hominis
confirmat. Vnde pro eo quod nostra edictio habet: Panem an-
Psalm. 77. gelorum manducauit homo, B. Hieronymus ex Hebræo vertit:
Panem fortium manducauit homo. Quod si ita est, quare hi, qui
fæpenumero hanc diuinam escam sumitis, nõ aliquid vobis pro
desse ostenditis? Vbi incrementum & auctio spiritualis est? Vt
quid cœlos non rumpimus? Vt quid mundum non conuerti-
mus? Vt quid Sathanæ machinas & insidias non euertimus? Vę, 31
væ, væ, quam malum signum, signum, inquam est, quod ad hãc
Simile. cœnam cum supradictis conditionibus non accedimus. Sæpe-
numero solet euenire, quod etsi puer nimia indulgentia, cura, &
solicitudine alatur, & optimis ac delicatis cibis sustentetur, ipse
tamen macilentus, pallidus, ac tristi colore sit: quod si medicus
de huius rei causa interrogetur, respondet, ipsum absq; dubio
terram comedere, & ideo licet gallinis atq; optimis epulis ve-
scatur, non melius se habere, nec viribus proficere. Quæ est ra-
tio charissimi fratres, quare cum frequenter hunc diuinum ci-
bum accipimus in moribus ac viuendi ratione non proficimus,
& tam prauum colorem habemus, vt vix Christiani esse videa-
mur?

32 mur? Huius profecto rei causa est, quoniam terram edimus, hoc
est, in caducis & terrenis, huius mundi rebus vsq; ad oculos (vt
aiunt) amore inordinato immergimur. B. Euangelista Marcus
narrat, quod cũ Christũ Redemptorẽ nostrum magna hominũ Marci. 5.
ac mulierũ multitudo comitaretur mulier, quæ sanguinis fluxũ
patiebatur, ad eum plena fide accessit dicens: si vel vestimentõ
eius tetigero, salua ero. Quæ per multitudinem gentiũ prorum-
pens ipsum tetigit. Dominus autẽ ad eam conuersus dixit: Quis
tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbã
comprimentem te, & dicis, quis me tetigit? O *quanta differencia*
33 *ay de tocar a tocar*. Multi Dominum tangebant, *Yl o atropellauan*, Ip
se tamen interrogat, quis me tetigit? Quoniam illa duntaxat mu
lier eum tactu fidei, spei, atq; humilitatis tetigit: & hoc vocat Do
minus, tangere. Sic quam plurimi modo ad hunc eũndem Do-
minũ accedimus, & ipsum manducantes tangimus, *Yl oatropella-*
34 *mos*, Si ita dici potest. Sed paucissimi sunt, qui ipsum tangunt, &
ad eum humilitate, amore, atq; fiducia necessaria accedũt. O bo
ne Iesu gloria iustorum, ecquis sepoterit, vt, ad te dignè acce-
dat, absq; tuo fauore & auxilio prępararẽ? Igitur pijssime Deus,
da quod imperas & postulas, postula autem & impera quod vo
lueris. S. Ioseph (vt diuina scriptura cõmemorat) in sacco Benia Genes. 44.
min nihil præter aurum, quod ipse ibi posuerat, inuenit. Sic tu, ô
suauissime spense, nihil in cordibus nostris inuenies præter bo-
num, quod in illis collocaueris: tuum est, nobis hanc dispositio-
nem largiri, ad te pertinet, ad nos autem eam petere, & summis
precibus postulare, actuis donis non abutẽtes coadiutores tuos
nos esse oportet. Deniq; per tead te accessuri sumus tali dispo- Psal. 68.
sitione, vt hoc tantum bonum nobis in malum minime vertatur,
sicut ob sua demerita multis vertitur: de quibus S. Dauid ait. Fiat
mensa eorum coram ipsis in laqueum, & in retributiones, & in Iudicum. 7.
scandalum. In libro Iudicum sacrosancta refert historia, quendã
hominem in castris Madian proximo suo somnium narrasse, sic
dicentem: Videbatur mihi quasi subcineritius panis volui & in
castra Madian descendere. Et respondit is, cui loquebatur: Non
est hic aliud, nisi gladius Gedeonis. Stupenda profecto res & ad
miratione digna: ecce panis illis gladius videbatur. Sic hic diui-
nus panis, qui digne sumentes fortes reddit, gladius ijs, qui illum
indigne sumunt, & ęterna damnatio erit. Nam (vt ait D. Paulus) 1. Cor. 11.

qui eum manducat indignè, iudiciũ sibi manducat & bibit. O terribilia verba. Attende peccator quid agis, attende qualiter ad hanc sacratissimam mensam accedas, caue nè accipiendo sanctissimi Christi corpus accipias aduersum te iudicium, hoc est, omne diuinæ iustitiæ tribunal, (veluti si dicas: omne prætoriũ, vel omne conciliũ regiũ) nã hic iudex est, videlicet, Iesus Christus, à quo te iudicari oportet. Est etiam fiscus, scilicet, idem Dominus, qui te accusabit, & qui etiam testis tui sceleris ac tortor erit, à quo in æternum cruciaberis. Licet enim ad pœnam sensus Deus carnifices immanes, videlicet, ipsos Dæmones, qui dãnatos torquent, habeat, tamen ad pœnam damni exequendum ipsemet Deus vltor est & tortor. Qua propter probet se ipsum homo, & sic de pane illo edat, nec temporalibus negotijs à tam supernæ cœnæ participatione excusetur, sicut illi, de quibus huius sacrosancti euangelij lectio agit: in illa namq; communicatur gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA III.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum. Lucæ. 15.

Simile.

SIvenator aues absq; arte aliqua & industria capere vellet, sine dubio ipsæ terrerẽtur, & ità labor eius inutilis esset atq; inanis. Idcirco ille, qui peritus & expertus est, solet colore viridi nemoris, in quo vẽnatur, vestes induere, ac si columbas capere contendit, columbam quandam iuxta retia collocat: si vero perdices, perdicem alligatam, seu in cauea inclusam, vt cæteræ illius speciei aues illuc concurrant, & ita in retibus capiantur. Olim Deus homines rete suæ diuinæ legis venari, & ad suum diuinum amorem atque

que obedientiam voluit attrahere, qui tanquam aues per saltus & nemora suorum peccatorum cursitabant. Atq; ita propheta Oseas de populo Israelitico ait: Ephraim quasi auis aduolauit. *Osea. 9.* At vero aues istæ venatorem, qui ipsas capere volebat, pertimescebant, quoniam viderunt eum in monte Sinai maximafulgurum & tonitruorum maiestate assistentem. Atq; ita in Exodo dicitur: Perterriti ac pauore concussi steterunt procul dicentes Moysi: Loquere tu nobis & audiemus: non loquatur nobis Dominus, nè forte moriamur. *Exod. 20.* Quod ergo remedium adhibetur, nè aues istæ terrore concutiantur? Id quod venator facit agendum est, sic altissimus filius Dei fecit, (*El qual se disfraço,*) Et vt homines caperet, factus est homo. In similitudinem hominũ *Philip. 2.* factus & habitu inuentus vt homo: ait B. Paulus. Sed quoniam peccatores capere volebat, figuram peccatoris assumpsit, & ita idem Apostolus inquit, ipsum ab æterno patre in similitudinẽ carnis peccati fuisse missum. Non in carnem peccati, sed in carnem similem carnis peccati. *Yponiendo se desta manera por añega ça,* Ad eum aues illius speciei accedebant, quæ retibus cœlestis doctrinæ eius capiebantur, sicut. B. Lucas hic testatur dicens: *Roma. 5.* Erant appropinquates ad Iesum publicani & peccatores. In sacra Regum historia de Rege Dauid sic legitur: Conuenerunt *1. Reg. 22.* ad eum omnes, qui erant in angustia constituti, & oppressi ære alieno & amaro animo, & factus est eorum princeps. O Christe Reparator vitæ, & amor dulcissime animarum nostrarum, quam perfectè in te hoc, quod de sancto Dauid dicitur, adimpletum est: siquidem princeps ac dux peccatorũ peccatis oneratorũ & amaritudine plenorum factus es, eosq; infinita clementia tua recepisti. Quoniam autem hanc singularem prędam, præclarumque facinus adeptus es, æternus pater eosdem peccatores tibi pro corona concessit: atq; ita de te optime dici possunt illa verba, scilicet: Veni coronaberis de capite Amana, *Cant. 4.* de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus leonum & de montibus pardorum. O admirabilem erga omnes peccatores fauorem: ò spem omnibus mortalibus certissimam: ò supernam cunctis filijs Adæ gloriam. Inuictus dux Iesus Christus coronabitur de capite Amana, ideſt, male, quod perinde est ac si diceretur: Coronabitur de capitibus ac principibus flagitiorũ. Nam Regẽ Dauid adulterũ & homicidã D. Paulũ persecutorẽ eccle

siæ,

siæ ac alios huiusmodi peccatores pro corona habet. Et de 5
vertice Sanir, ideſt, decacumine eorũ, qui vanitatem inuenerũt
& ſuſtinuerunt, ſicut Magdalena atq; alij ei ſimiles fuerunt. Et
Hermon, ideſt, anathema, qualis fuit publicanus, D. Matthæus
& Zacheus atque alij huiuſmodi. De cubilibus leonum, ideſt eo
rum, qui fures, prędones, atque graſſatores extiterunt, de quo-
rum numero fuit latro, quem in cruce ipſe Dominus ad ſe con-
uertit. De montibus pardorum, ſcilicet, carnalium & volupta-
riorum, qui pedes ſuos fere nunquam ab ſtercore auertunt, qua-
lis Maria AEgyptiaca ante conuerſionem ſuam extitit. De his
omnibus fit corona, qua vniuerſalis Rex Ieſus Chriſtus corona
tur, qui enim tam prędara facinora edidit, tali etiam corona dig
nuſeſt. In quo ſignificatur, inter ea, quæ pluris facit diuinus
Saluator noſter, hoc vnum ſingulare eſſe, videlicet, peccatores 6
conuertere, & ad ſe per gratiam atque amorem attrahere. O
benedictus & glorificatus ſit talis Dominus, qui tali tantaque
pietate erga eos, qui ea minime digni ſunt, liberaliſsimè vtitur.
1. Tim. 1. Fidelis ſermo & omni acceptione dignus, (ait. B. Apoſtolus)
quia Chriſtus Ieſus venit in hunc mundum peccatores ſaluos
facere. Eia agite peccatores, animum concipite, & á ſceleri-
bus veſtris in Deum conuertimini: & quamuis à teterrimo ini-
mico Sathana nunc conculcemini, tamen (diuino numine fa-
uente) illius Regis Regum Ieſu Chriſti corona eritis. In iuſtifi-
catione peccatoris duplicem Deus ſinẽ habet, alterum honoris
& gloriæ ſuæ, alterũ vero vtilitatis & cõmodi ipſius peccatoris.
Rom. 9. Idcirco D. Paulus inquit: Vt oſtenderet diuitias gloriæ ſuæ in
vaſa miſericordiæ, quæ præparauit in gloriam. Atq; ita ex pec 7
catore Dominus bonum hoc aliquo modo magis quam ex
iuſto educit. Nam (vt experientia patet) quædam res ad fi-
nem aliquem melior eſt alia, licet ipſam precio & valore non
adæquet. Serram auream pluris quam ferream æſtimari ne
Simile. mo eſt qui dubitet: ſed ad ſerrandum ligna ferream melio-
rem quam auream eſſe conſtat. Sic peccator ferreus eſt: nec
tantum ſicut iuſtus valet: at vero in admirabilem effectum
iuſtificationis, quam Deus in ipſo operatur, magis quam
iuſtus, qui in peccatum non incidit, conueniens eſt. Hoc
Pſal. 78. ſanctus Dauid ad poſcendam miſericordiam Domino addu
cebat, atque ita inquit. Adiuua nos Deus ſalutaris noſter &
prop-

8 propter gloriam nominis tui Domine liberã nos, & propitius
eſto peccatis noſtris propter nomen tuum.

Ait igitur ſacroſancti euangelij hodierna lectio: *Erant appropinquantes ad Ieſum publicani & peccatores.* Publicani dicebantur il
li, qui vectigalia & tributa publica exigebant, vel (vt ait gloſſa
ordinaria) redemptores, campſores, mercatores, ſeu negotia-
tores. Et communiter omnes, qui hoc munere fungebantur, in-
fames reputabantur, non quia ſit illicitũ, mercatorẽ, campſorẽ,
aut publicanũ eſſe, nullũ enim horũ officiorũ de ſe malũ eſt:
ſed quoniam plęrũq; illi, qui hæc munera exercent, deprauata
conſcientia homines eſſe ſolent, quiq; pauperibus mille extor-
ſiones & iniurias faciũt: ideò propter malitiam & peruerſam ty-
rannidem ea exequentiũ miniſteria & officia hæc infamia eſſe
9 iudicantur. Atq; ita S. Euangeliſta, vt Domini miſericordiam
amplificaret, inquit, ipſum publicanos, gentem, videlicet, perdi
tam & in Republica pernicioſam recepiſſe. Status etiam phari-
ſæorũ inter Hebræos perfectiſsimus erat, at cũ illo homines de-
prauati ac diſſoluti fungebantur, propter ipſos adeo infamis re-
manſit, vt cùm modo dicimus, phariſęos, ſub hoc nomine hypo
critas, inuidos, malitioſos, tyrannos, atq; ambitioſos intelliga-
mus. Itaq; Publicani & Phariſæi ſuis ſceleribus ac corrupto vi-
uendi modo ſtatus illos, qui de ſe boni erant, ſordibus ac macu-
lis ignominiæ afũciebant. Et nũc, proh dolor, idem fere in re-
buſpublicis contingit: nam iuris periti, ſcribæ, lictores, prætо-
res, atq; alij huiuſmodi, quorũ munera de ſe bona ſunt, improba
ſua viuendi ratione ipſis infamiæ notam inurũt. Sed quid eſſet,
10 ſi perditus ac deprauatus viuendi modus ſtatũ clericorum, vel
monachorũ infamiæ nota coinquinaret? Hoc certè ingens ac de
teſtabile malũ eſſet, à quo Deus per infinitam miſericordiã nos
eripiat: ſicut B. Apoſtolus admonet dicens: Adiuuantes exhor- 2. Corin. 6.
tamur, ne in vacuũ gratiam Dei recipiatis, nemini dantes vllã
offenſionem, vt non vituperetur miniſteriũ noſtrũ. Gratiã Dei
hic B. Apoſtolus tempus & opportunitatem huius vitæ ad me-
rendũ, atq; ſtatũ, in quo nos diuina miſericordia conſtituit, ap-
pellat. Hortatur vero omnes, vt illũ ſanctè exerceant. Ad quod
exequendũ maximè oportet, gubernatores ac principes Reipu
blicæ inſtituere in ea optimos miniſtros & vectigaliũ exactores
qui pauperibus iniuſtitias non inferant, eoſq; minimè lædant.

Ita

Psal.100. Ita S. Dauid faciebat, sicut ipse fatetur dicens: Oculi mei ad fide 11
les terræ, vt sedeant mecũ, (ideſt, vt sint ministri & coadiutores
mei.) Ambulãs in via immaculata hic mihi ministrabat. Quod
igitur ex his omnibus ad nostrã doctrinam colligimus, est hoc,
videlicet, quod sicut peccatores & publicani erãt appropinquã
tes ad Iesum, vt audirent illũ, ita nos idem diligentissime facia-
D. Amb. li. de virgini. mus, sicuti B. Ambrosius nos monet dicẽs: Omnis anima acce-
dat ad Christum, quia omnia Christus est omnibus. Si vulnera
curare desideras, medicus est: si febribus æstuas, fons est: si graua
ris iniquitate, iustitia est: si auxilio indiges, virtus est: si mortẽ ti-
D. Augus. lib. 5. meditationum. mes, vita est: si cœlũ desideras, via est: si tenebras fugis, lux est: si
cibum quæris, alimentum est. O quanta ratione D. Augustinus
in suis meditationibus ait: Cur per multa vagaris homuncio quę 12
rendo bona animæ & corporis: quære vnum bonũ, in quo sunt
omnia bona, & sufficit: ibi enim est, quidquid amas, quidquid
D. Thom. 1. p. q. 3. art. 1. ad. 3. desideras. Sed circa hoc valde notandum est id, quod D. Tho-
mas inquit: videlicet: ad Deũ non accedi passibus corporalibus,
cũ vbiq; sit, sed affectibus mentis & eodem modo ab eo recedi.
D. Greg. li. 25. moral. Id quod etiam B. Gregorius adnotauit his verbis. Tot gressibus
anima ad Deũ accedit, quot bonis moribus mẽtis proficit, & tot
gressibus longe fit, quot malis cogitationibus decrescit. O quã
procul à Deo (iuxta hæc sanctorũ dicta) sunt aliqui Christiani,
Psal.72. qui non solũ cogitatione, verũ etiam opere & desiderio illũ quo
tidie offendunt. De quibus S. Dauid ait: Qui elongant se à te, pe
ribunt: saltim si diligẽter remediũ non adhibent. Qua propter
charissimi fratres, qui ex vobis mortali macula infecti & inquina-
ti estis, periculũ grande, in quo versamini, attendite, atque om- 13
ni cura & solicitudine ad hunc diuinum medicum accedere, con
B. Thom. 2. 2. q. 62. ar. ticul. 8. tendite. B. Thomas inquit, nec per modicũ tempus licere in pec
cato commorari, & quemlibet debere illud statim deserere. Gra
uissimi autem Doctores quærunt, an teneatur peccator, quotie-
Alex. Alẽ. 4. par. q. 68. Gamẽ. 2. ar. 2. Ricar. in. 4. d. 14. ar. 9. q. 1. Gab. d. 14. scunq; peccatũ cõmissum memoriæ occurrit, de illo dolere. Ad
quod Doctor irrefragabilis Alexander Alensis, Ricardus, Ga-
briel, & alij multi respõdent, hominẽ, quotiescunq; peccatũ cõ
missum memorię occurrit practicè, teneri de illo pœnitere, etiã
si remissum fuerit, & à fortiori si non fuerit remissum. Tunc au-
tem peccatum memoriæ practice occurrit, quando aut tanquã
opere exequendum, aut tanquam delectatione in eius cogitatio-

nę

ne 14 sistendo occurrit. Quam sententiam videtur etiam B. Tho
mas amplecti. O vtinam hæc omnia æqua lance ponderaremus, *B. Tho. in. 4 d. 17. q. 3. ar tic. 3.*
& animis nostris paulo altius euolueremus: certe peccatũ odio
habere, & animis nostris detestari conaremur. Hoc cogitanti-
bus admirationem affert, quod licet epulæ & cibi sapidissimi
sint, si tamen illis per quindecim dierum spatium vtimur, fasti-
dium nobis generant: perdices & gallinæ, si ipsis quatuor diebus *Simile.*
vescimur, statim nobis afferunt nauseam, *Luego nos dan en rostro:*
Peccata vero, quæ sunt venenosi cibi, mentes sumentium inter
ficientes, cum toties ac tot diebus quam plurimi manducent,
nunquam eis fastidium generant. O diabolicam peruersitatẽ.
Væ, væ, & millies væ illi, qui creatorem suum offendere non
cessat, & qui postquam multa tempora suis sceleribus in crucifi 15
gendo Iesu Christo consumpsit, nullo propter hoc tædio vel
molestia afficitur, nec à vitæ suæ sceleribus animum auertere
conatur, se ipsum in meliorem frugem recipiens, maxime cum
Dominus eum quotidie ad pœnitentiam conuocet, & ad veniã
inuitet. Hoc D. Augustinus in suis confessionibus lamentaba- *D. Augus. in confess.*
tur dicens: Quoties vocatus à te venire contempsi, & quasi ex-
pergiscens de somno dicebam: Sine me paululum, expecta me
modicum: & illud modicum ibat in longum, & illud paululum
nesciebat habere modum. Et iterum de hac mora affectuose cõ
querens dicebat: Sero te cognoui pulchritudo tam noua: sero te
cognoui pulchritudo tam antiqua. Si tu, ò homo, cùm alium læ- *Simile.*
seris, vel alapis cædendo iniuria affeceris, ipse per ianuas domus
tuæ ingrederetur, ac tecum beneuole loqueretur, pristinam ami
citiam tuam postulans, & desiderans: tuum cor, si eum expelle 16
res, lapideum profecto dici posset: quis duritiem tuam non ad-
miraretur, eamq; omninò nõ execraretur? Quanto igitur magis
abominandum est, quod cum summus Deus, & infinitæ maie-
statis Dominus toties & tam grauiter à te, ò vilissime vermis, læ
sus fuerit, ac te ipsum sæpenumerò ad veniam & amicitiã suis
diuinis inspirationibus, prædicatorumq; vocibus inuitauerit,
hanc amicitiam & misericordiam contemnas, veliscq; tanquam
capitalis inimicus eius in vitijs tuis ac sceleribus immersus rema
nere? Hoc Lactantius Firmianus diuinitus exaggerat & amplifi *Lact. Firm. lib. de diuin. institutio.*
cat. His igitur fratres charissimi præhabitis præsupponamus,
vos his considerationibus diuino fauore ad hoc summũ bonum

acce-

accedere velle, veramq; vestrorũ scelerũ pœnitentiam facere, oportet, vt sciatis, eundẽ Dominũ dixisse: Nemo potest venire ad me, nisi pater meus traxerit eũ. Nam ad Deũ ire, est ipsum super omnia amare, ac de proprijs peccatis firmissimè dolere. Hic verò amor & dolor à nemine, vt oportet, nisi ab ipso Deo concedatur, haberi potest. Cùm autem Deus hoc peccatori cõcedit, inter omnia bona quæ ei facere potest hoc præcipuũ est. Licet enim gloria maius bonũ sit, quam gratia: tamẽ maius est, hominem à peccato educere, ipsumq; in gratia reponere, quam post quam in gratia fuerit, gloriam illi tribuere: quoniam magis distat peccatum à gratia, quam gratia à gloria. Ex hoc apparet, cor peccatoris domui Dædali conuenientissimè cõparari, quæ domus vocabatur Labyrinthus, ideſt, labor intus, (vt D. Isidorus in suis Etymologijs explicat) sic appellatus propter eximiũ laborẽ, quẽ in eius egressu ille, qui ingrediebatur, suscipiebat: nã vias adeo implicitas & perplexas, doloſq; tam irremeabiles habebat, vt vix ei, qui semel ingrediebatur, egredi liceret. Intus verò monstrũ horrendũ à Dædalo inclusum fuisse dicitur, quod inde exire minime poterat. Sic in corde peccatoris diabolus mõstrũ horrendũ, videlicet, peccatum abscondit, atq; in eius intellectu diuersa itinera animis perplexa & cõfusa: qualia sunt, timor pœnitentiæ, amor voluptatis, pudor confessionis, spes longæ vitæ, pigritia bonorũ operũ, ac negligentia, fabricatur. Quoniam verò tot tamq; perplexæ sunt viæ cordis peruersi, ab eo difficillimè peccatũ exit. Vnde apertissime cõstat, quam stultus ac demens sit habendus ille, qui, cũ peccata committit, ait: Hoc peccatum perpetrare volo, & statim ad Deum conuertar. O cæce & insane quam periculoſe tua te fallit opinio. Quando Hebræi in AEgyptum ingressi sunt, non ibi plusquã per quinq; annos se habitaturos esse existimarũt, postea verò per quadringentos annos ibidem commorati sunt: ita vt necessum fuerit Deũ quã plurima miracula facere ad educendũ illos ex illa misera, in qua erant, captiuitate. Sic quam plurimis euenit, qui in peccatum eo animo ingrediuntur, vt per pauciſsimũ temporis spatium in eo sint, postea vero in ipso ità veterascunt, vt Deũ ipsum ad illos inde abstrahẽdũ mirabilia, singularia & prodigia operari, opus sit. Quocirca si quidem à peccato exire, & ad Deum perveram contritionem ire, tam difficile est, oportet eum, qui peccatum relinquere

Ioan. 6.

Simile.

S. Isi. lib. 4. Etymolo.

17 18 19

20 relinquere contendit, instanter & humiliter opẽm atq; auxiliũ à summa bonitate implorare, quemadmodum faciebat S. Dauid, qui sic ait: Factꝰ sum sicut nicticorax in domicilio. Ideſt: Quẽad modũ nicticorax, siue noctua fugiens aliarum auiũ consortia habitat in secreto aliquo loco domicilij, lucem & conspectũ hominũ odiens noctibus vigilat & grauiter cantat, velut edens canticũ lugubre: sic (inquit. S. Dauid) ego lucem & hominũ aspectũ effugiens, per noctem vaco fletibus & lugubres gemitus è pectore haurio. Ovtinam sic nos ploraremus, & gemitus ederemus remediũ nostrum profectò certissimum esset.

Psal. 101.

Simile.

Inquit igitur sacra euangelij nostri lectio: Et *murmurabant scribæ & Pharisæi dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* O cruenta bellua & immaniſsima inuidia, quæ sic amatores tuos vexas. O filia diaboli & inferni scintilla, ne dicã ò flamma exurens pectora multorũ. Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum, ait Sapiens. Animaduertite obsecro, ex quo fonte hoc lethale venenũ longe lateq; diffusum profluit, nempe ex diabolo oborta est inuidia in mundo, qua atrociter inuidũ excruciat. Est quidem tristitia de bono alieno, (vt ait S. Damascenus) de quo pia charitas mirè gaudere solet. Hac igitur cruenta bellua præcordia Phariſeorũ & scribarũ dilacerante ad murmurationes se conuerterũt dicẽtes: Hic peccatores recipit. O quam maxima ratione Dominus his nefarijs & sceleratis hominibus dixit: Progenies viperarũ, quomodo potestis bona loqui, cũ sitis mali, ex abũdantia cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro suo profert bona, & malus homo de malo thesauro suo profert mala, ideſt, ex dispositione cordis bona aut mala locutio per os exit. Improbus ac sceleſtis homo, cum sit inuidus, iracũdus, superbus, & ambitioſus, atq; alia huius generis scelera habeat, horum omniũ thesaurũ in corde suo retinet abũdantiſsimũ, à quo maledicto thesauro verba malitioſa prodeũt. Contra vero bonus ac pius vir in corde suo thesaurũ virtutũ amplisimũ retinet, à quo etiam singularia & magnæ ædificationis verba profert. Appellat autem illos Dominus genimina viperarũ: quoniã quemadmodũ catuli viperini matris viscera rũpũt, & illam, quæ ipsos genuit, interficiunt: ita hi venenoſi Phariſæi Christi Redemptoris nostri honorem mordentes ipsum, videlicet, factorem suum vita priuare cupiebant. Mulier cum vbe-

21 22

S. Dama. lib. 2.

Matthæ. 12

Simile.

Simile.

ra plenissima lactis habet, magnam voluptatem capere dicitur, 23
si ei lac illud, quo abundat, suggatur: contra vero ipsam magna
molestia ac tædio affici dicunt, si non sit, qui illud exuggat, &
in suum commodum & vtilitatem accipiat. Sic Deus optimus
maximus sua diuina misericordia & pietate pectora plenissima
habet, ac si lætitiam voluptatemq; nouam posset accipere, mag
nam profectò caperet, si homines ad suggendū & accipiendū di
uina eius dona ac beneficia ad ipsum accedant: contra verò si tæ
dio affici posset, illud certe magnū acciperet, cum videret ali-
quos ita impios esse, vt suis irrisionibus, subsannationibus, &
murmurationibus peccatoribus sint impedimento, quo minus
Eccli. 13. diuinæ clementiæ lacte fruantur. Isti illud Ecclesiastici legerāt,
scilicet: Qui communicat superbo, induet superbiam: & illud:
Viri iusti sint tibi commensales. At propter malitiam suam nō 24
intelligebant, verba hæc iustos ac perfectos viros minime tan-
gere, quorum maxime interest cum sceleratis cōmercium ha-
bere, & cum illis conuersari, vt eos à delictis suis ad pœniten-
1. Corin. 9. tiam trahere possint. Idcirco. D. Paulus aiebat: Omnibus om
nia factus sum, vt omnes lucri facerē. Maiorē tamen iusti capiēt
animo lætitiæ voluptatem, dum cum alijs iustis conuersantur.
Atque ita D. Paulus Romanis (quorum sanctitate ita fretus
Roma. 15. erat, vt se ipsum eorum orationibus commendaret his verbis:
Obsecro vos fratres per Dominum nostrum Iesu Christum, &
per charitatem sancti spiritus vt adiuuetis me in orationibus ve
stris) sic dicebat: Veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei
vt refrigerer vobiscum. Vbi alia translatio habet: Vt requie-
scam vobiscum, & sic etiam est in textu Græco. In quo signifi- 25
catum est, iustos ac pios viros in aliorum iustorum societate
non solum refrigerium, verum etiam quietem, ac requiem inue-
nire, & ideo maximo cum gaudio in illam se conferunt: conuer
sationē autē peccatorū ideo quærunt, vt ipsos à vitijs & sceleri-
bus, inquibus versantur, auertant. Signum vero optimum est,
cùm ipsi peccatores iustorum colloquia admittunt: & multo
Eccle. 12. melius, quando ea inquirunt: nam in Ecclesiastico dicitur: Pon-
dus super se tollit, qui honestiori se communicat. Improbus
magnopere torquetur, quotiescumq; probum ante oculos aspi
cit, vita nam q; pij ac iusti viri improbo & sceleratо onus est gra
uissimum, quod quidem difficillime ferre potest. Ita Saul vi-

tam

26 tam sancti Dauidis sustinere non poterat, erat enim ei nimis gra
uis: nam vita iusti continua improborum reprehensio est. Quo-
niam ipsa quoddam speculum est, vbi illi suas deformitates vi-
dent, ac nè tales se aspiciant, speculum, si possent, frangere vel
lent: ideo cùm peccatores diligunt & quærunt iustorum collo-
quia signū est, ipsos peccata & scelera velle relinquere, iustos-
que effici. Quod si verba illa Spiritus sancti: Qui graditur cū
superbo, induet superbiam, ad viros heroicos non attinent, quo
modo ad Christum Dominum, qui peccare non poterat, perti-
nebunt? Fragiles & imperfectos cum peccatoribus minime con
uersari, nè simul cum eis corrumpantur, maxime oportet. Ideo
Dominus populo Israelitico iusserit, ne fœdus cū Chananæis in
iret. Nè forte (inquit) peccare te faciāt in me. Hoc illis impera- *Exod. 23.*
27 uit, quoniam cū in Ægypto diu habitassent, idololatrijs nimis
dediti erant. Atq; ita aliqui doctores dicunt, Ægyptios quos-
dam qui se ad Moysem conuerterant, eo quod in Ægypto eū
multa prodigia operantē viderant, fuisse primos, qui Hebræos,
vt vitulū ad idololatrandum conflarent, incitarunt: cumq; ab
ineūte ætate in improbo idololatrandi cultu vixissent paruaoc
casione in illum iterum nefarie inciderunt.

Et murmurabant scribæ & Pharisæi. Quoniā Pharisæi homines
erant in tota Republicæ præcipui, ideo eorū aduersus Dominū
murmuratio pernicioſa fuit: nam multis ad eum nō sequendū oc
casionem dederunt. Qui de sancta Susanna murmurauerūt, iudi
ces erant, & viri magnæ æstimationis de quibus apud S. Danielē D*aniel. 13.*
dicitur: Credidit eis multitudo, quasi senibus & iudicibus popu
28 li. Qua propter eos, qui magnæ authoritatis in Republica sunt,
& in ea grauibus muneribus fungūtur à detractione alicuius se
abstinere maxime oportet: improbo enim vitio murmuratio-
nis authoritatē præbent, & cū illa omnibus sunt nocumento.

Intelligens igitur cœlestis Dominus horum sceleratorum
maledicam murmurationem ait ad illos parabolam istam di-
cens: *Quis ex vobis, qui habet centum oues, &c.* O Christe veris-
sime ac summe mundi magister, sit tua ab omnibus creaturis su
perna clementia ac pietas benedicta, quandoquidem ex malis
sic bona scis educere: ex malitiosa enim improborū Pharisæo-
rum murmuratione occasionem cepisti, vt his suauissimis para-
bolis nobis tot tantaque de tua diuina misericordia patefaceres,

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt & illos & nos ad tuũ diuinũ amorem atq; obedientiam attra- 29
heres. O mortales filij Adami, discite ab hoc cœlesti magistro,
malũ pro malo minime reddere. Quando isti merebantur, vt
igne è cœlo descendente propter tantum facinus comburerentur, ac penitus absorberentur, tũc Dominus in eos singularia be-
neficia confert, ipsis ineffabili mansuetudine cœlestem doctri-
Oseæ. 2. nam prædicans, sicut cũ per Prophetã Oseam Synagoga dixit:
Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi, idest, post
idola, Dominus cùm iure optimo terræ posset præcipere, vt ip-
sam deuoraret, inquit: Propter hoc ecce ego lactabo eam, & lo-
quar ad cor eius. O immensam atque ineffabilem summi Dei
pietatem: quis hæc audiens in eius diuino amore totus non deli-
quescit?

Quis ex vobis homo, &c. Idest: Vos, qui murmuratione & male 30
dictis, me læditis quoniã peccatores ad me veniẽtes libenter, ac
cipio, scitote hæc omnia parũesse respectu eorũ, quæ facere de
creui. Nõ solũ enim expectabo, vt ad me veniãt, sed instar opti
mi pastoris per alta cacumina & per vmbrosas valles eos diligẽ
tissime quæram, & in humeris meis portabo, peccata eorũ ferẽs
pro quibus tandem patiar & eis veniam consequar, & gratiam,
qua comparatur gloria, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

In eadem Dominica tertia post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores, vt audirent illum. Lucæ. 15.

Genes. 28. IN sacra scriptura legitur, quod cùm Patriarcha Iacob è somno (in quo scalam, quæ cœlos attingebat, vidit) euigilaret, tulit lapidem, quem superposuerat capiti suo, & erexit in titulũ fundens oleũ desuper.
1. Cor. 10. D. Paulus inquit: Petra autem erat Christus. Hanc autem petrã æternus pater tam abundanter vnxit, vt S. Dauid dicat: Vnxit te Deus

2 te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ consortibus tuis. Vbi illud, Psal. 44.
Deus, in primo loco positus in vocatiuo casu est, & loquitur Regius Propheta cum Christo mundi Saluatore, qui per illũ lapidem, quem Iacob vnxit, adumbratus est. Itaque ait: Te Deus Christe Iesu vnxit Deus tuus, videlicet, pater æternus, qui est Deus tuus inquantũ tu ipse homo es: & vnxit te præ consortib⁹ tuis, videlicet, omnibus sanctis, super quos Christus Dñs vnctus fuit: omnibus enim gratia per mensurã donata est. De ipso verò Dño Ioãnes ait: Nõ est datus ei spiritus ad mẽsurã: imò (vt idẽ Ioan. 3.
ipse inquit) de plenitudine eius omnes accepimus. Si igitur vn Idem. 1.
ctio, qua Iacob lapidem vnxit, nimis abundans fuit (oportebat enim, vt ipsa terram, quæ circumcirca erat fluendo vngeret) & vnctio diuini lapidis fuit abundantissima, certissimum est, om-
3 nes qui ad eũ fide, amore, & obedientia accesserint, diuinæ eius gratiæ participes futuros esse. Qua propter optime in præsen- Psal. 132.
tiarũ illud Prophetæ Dauid mystice applicari potest, scilicet, Ephes. 1.
sicut vnguentum quod descendit in barbam, quod descendit in oram vestimenti eius. Caput est Christus Iesus, de quo D. Paulus inquit: Ipsum dedit, scilicet, pater æternus, caput super omnem Ecclesiam, idest, super Ecclesiam triumphantem & militãtem: & in hoc capite omnis plenitudo vnguenti & vnctionis spiritus sancti est. Hinc autem effluxit vsq; ad barbam, videlicet, sanctos Apostolos. Nam sicut barba hominẽ nobilitat & hono- Simile.
re afficit: ita sacri Apostoli suis virtutibus ac rectè factis Christũ vnigenitum filium Dei honore condecorarunt. Ab hoc verò di-
uino capite in subuculam, videlicet, in ecclesiam ipsius eadẽ vn- Simile.
4 ctio effluxit. Quemadmodum enim subucula in collari multos sinus vulgo, *Plieges*, Habet, qui omnes vniti & coniũcti sunt: ita in primitiua ecclesia (quæ veluti subuculæ collariũ erat) omnes fideles per amorem & charitatem vniti atq; coniũcti erãt, vt in actibus apostolorũ dicitur: Multitudinis autẽ credentium erat cor vnũ & anima vna. Ac sicut subuculæ sinus & rugæ quã- Actuũ. 4.
to magis ab ipso collari ad inferiora descendunt, tanto magis ampliantur & dilatantur, ità vt in ora nulli iam sint, sic ecclesia catholica quanto magis proceditur, tanto plus multa illius mẽbra odijs, pasionibus, & inimicitijs ad inuicem separantur. Denique sicut in fimbria seu ora subuculæ nullæ duplicationes vel sinus sunt, aut aliquid, quod cum alia re sit coniunctum, sic

Universidad de Deusto
Biblioteca

in nobis, qui sumus, in quos fines sæculorũ deuenerũt, vix amo 5
ris vestigium aut charitatis reperitur, imo potiùs mutuo nos ad
instar rabidorũ canũ mordemus: & non solũ proximis nostris in
rebus familiaribus nocere atq; officere contendimus, verũ etiã
in fama, vita, & conscientia eos lædere, ac de ipsis detrahere to-
tis viribus conamur. Merito ergo fimbria vestimenti appella-
mur, nã scelera nostra vsq; ad vltimũ terminũ, quo peruenire
poterant, quodammodo accessisse videntur: & nihilominus si
ad meliorẽ viuendi modũ reduci, & ad hanc diuinam petrã hu-
militer accedere volumus, ipse nobis aliquid ex vnctione suæ
diuinæ gratiæ impartietur, siquidẽ ait, ipsam vsq; ad orã vesti-
Psal. 118. menti accedere. Cũ. S. Dauid dixit: Lõge à peccatoribus salus
nõ ibi stetit, sed adiunxit: Quia iustificationes tuas nõ exquisie
rũt, In quo significauit, peccatores efficaciter quærentes Dei iu 6
stificationes nõ lõge à salute esse. Igitur fratres mei, qui lethali
macula infecti estis, & Dei iustificationes quærere minime co-
namini, vos longe à salute esse intelligite, ac pro certo habete,
Simile. vos ipsos esse, sicut terram, quæ cũ à sole nõ calefiat & attinga-
tur, fructus propter nimiã frigiditatẽ parere seu præbere nõ va
let, sicut experiẽtia patet in septẽtrionalibus regionibus, in qui
bus (vt aiũt) res viua nõ gignitur, nec viride aliquid ob defectũ
Simile. caloris producitur. Ita in mẽtibus vestris ni hil viuũ nihilq; viri
de, sed omnia mortua sunt & sicca præ frigiditate peccati & diui
nę gratiæ caloris penuria. Si cadauer veste pellicea induatur, ve
stis ipsa cadauer minimè calefaciet: nã vt vestis corpori calorẽ tri
buat prius ab ipso corpore calorẽ exire oportet, qui vestẽ pelli-
ceã calefaciat, & postquã illa calefacta fuerit, facile calorẽ ipsi 7
corpori cõmunicabit. Hę autẽ operatiões fieri nequeũt in cada
uere, sed in corpore viuo. Sic bona opera sunt quędã vestis pelli
cea, qua mẽs induit & cõtegitur, sed, vt ei calorẽ meriti afferãt,
pri⁹ ab illa ipse calor gratiæ & charitatis, q vitam caloremq; bo
nis operibus præbet, exire debet. At si mens per culpã mortua
est, sicuti ab illa calor hic exire non potest, ita nec operibus cõ-
municari, nec etiã ipsa opera animæ calorẽ hunc impartiũtur:
atq; ita misera mens, tanquã terra septentrionalis, arida & steri
lis remanet, quoniã à vero iustitiæ sole, videlicet, Deo longe ab
est. Aliud etiã nõ minus malũ peccatori euenit ex eo q⁹ à Deo
se elongat, scilicet, omnia, quæ Dei sunt, ei minima videri. Res,
quas

8 quas à longẽ videmus, minores quam sunt nobis repræsentari, *Simile.*
certissimum est: illas verò, quas prope & iuxta nos videmus,
magnas esse iudicamus. Sic peccatori, quoniam à Deo procul
est & in mundi rebus summersus, omnia mundi magna esse vi-
dentur, & propter illa facillime mortem oppetet: illa autẽ quæ
Dei sunt minima & ideo ea parui facit & pro nihilo ducit, vult-
que potius breuissima quadã voluptate, quã illis omnibus frui.
Non sic. D. Paulus faciebat, sed, quoniam cum Christo Iesu vni
tus, & corde separatus à mundo erat, dicebat: Omnia arbitror *Philipp.* 3.
vt stercora, vt Christum lucrifaciam. Qua propter, siquidem in
tam infœlici statu omnes, qui à Deo auersi estis, versamini, &
ipse vos sua diuina misericordia expectat & inuitat, vt ad eũ ac-
cedatis, quid moramini? Quis vos detinet, quo minus à tanto pe
9 riculo euadatis, tantũq; beneficiũ accipiatis? Ephraim (inquit S. *Oseæ.* 14.
Oseas) quid mihi vltra idola? Audiens Ephraim (idest Israel) be
neficia, quę ei Dominus pollicebatur, hæc verba protulit: Quid
mihi vltra idola? Et in paraphrasi Chaldaica habetur, Dicẽt pro
gnati dom⁹ Israel, Quid ad nos attinet vltra seruire idolis. Deus
autem statim eis alia longe maiora beneficia promittit dicens:
Ego exaudiam & dirigam eũ ego, vt abietem virentẽ. Paraphra
sis Chaldaica explicat Deũ hic Israeli promisisse, se populũ Is-
raeliticum tanquam abietem virẽtem facturũ. Vel potest intel-
ligi, quod ipse Deus tanquam abies frondosa, quæ supereminet
virens (idest, qui suis diuinis fauoribus & auxilijs eis faueret)
erga ipsos futurus esset. Idcirco quandoquidem Deus modo
peccatoribus, si ad eũ conuertuntur, multo maiora & præclario
10 rabeneficia pollicetur, omnes puro corde dicite: Quid ad nos
attinet vltra seruire idolis? Vere relinquamus illa, & ad summũ
bonũ Iesum Christũ accedamus, sicut isti faciebant, de quibus
sacrosancti euangelij lectio ait: *Erant appropinquantes ad Iesum Publicani & peccatores.* Quis ægrotus est, qui salutẽ non desideret?
Quis est in carcere, qui libertatem non optet? Quis nudus, qui
vestes non cupiat? Quis famelicus, qui cibos nolit? O animæ in-
duratæ vos estis illæ, quæ remediũ contemnitis. O vtinam om-
nipotens Deus his meis sermonibus efficaciã præberet, vt lapi-
dea corda vestra transfigerent, quo omnes ad Deũ conuersi sta-
tim hæc, quæ nomine ipsius vobis intimo, faciatis.

Et murmurabãt Pharisæi, & scribæ dicẽtes: Quia hic peccatores recipit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iob, 28. *& manducat cum illis.* Conuenienter de cæco illo populo verba, 11
quæ sanctus Iob inquit, dici possunt, scilicet: Semitam ignorauit auis, nec intuitus est oculus vulturis. Vbi alia translatio habet: Non est intuitus oculos vulturis, & sic etiam B. Gregorius legit. Vultur acutissimo suo olfactu cæteras omnes aues facile antecellit: qui per aerem volans cadauera mortuorum longissime distantia olfacit, & in ea celeri ac veloci impetu descendit, non vt inter ipsa spatietur, sed vt fami suæ satisfaciat carnibus illis vescens, & eas in se commiscens & incorporans. Non solùm autem eas edere contendit, verum etiam ipsas in altas rupes atq; asperas crepidines, inquibus nidificauit, pullis suis asportare conatur. D. Ambrosius inquit, esse quoddam genus vulturum, quorum fœminæ absq; maris accessu concipiunt. Quapropter 12
Christus Redemptor noster aptè vultur appellari potest, siquidem mater sua sanctissima ipsum integra virginitate concepit. De hoc cœlesti vulture improbe Hebræi dixerunt, Plus valet in manibus passer, quam vultur in aere volans, vt vulgo dicitur: Ioan. 11. *Mas vale paxaro en mano que Buytre volando.* Venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Habebant Iudæi in manibus passerem, hoc est, dominatum & imperium, & nè hunc minimum passerem amitterent, supernum redemptorem tantis miraculis ac tam alta doctrina volantem contempserunt & aspernati sunt. Hoc etiã vnusquisq; peccatorum inquit, scilicet, *Mas quiero paxaro en mano que Buytre volando.* Qui licet verbis illud nõ proferat, operibus tamen dictitat, quando quidẽ propter voluptates, honores, atq; alia temporalia bona Deũ derelinquit. Iustus verò econtra ait: Malo volantem vulturem, quam in manibus 13
passerem, hoc est, vt Christum Saluatorem meum sequar, & ei toto corde seruiam, voluptates ac delicias humanas contemno & pro nihilo habere volo. Hic igit diuinus vultur magno impetu suæ diuinæ charitatis, olfaciens humanum genus, quod propter culpam mortuum erat, è cœlo in terram descendere dignatus est, qui inter mortuorum cadauera incedebat, hoc est, cũ publicanis & peccatoribꝰ versabatur: Hebræus vero Populus semi tam auis ignorauit, & non intuitus est oculos vulturis. Oculi intentionem alicuius significant, & oculos non intueri, idem est atq; animum & intentionem non attendere. Ita Hebræi dulcissimum Iesum tanquam vulturem inter cadauera cum peccatoribus

D. Amb. li. 5. exaemerõ.

14 bus commorantem aspexerunt, sed intentionem eius atq; animum, quo id faciebat (videlicet, vt fami suæ satisfaceret) minime attenderunt. O quam maxime Deus iustificationem impiorum & saluationem animarum esurit. Quando aliquis fame (vt aiunt) enectus est, panis septem hebdomadarum coctus, licet durissimus sit, ei recens videtur. Sic Deus ita salutẽ animarũ esurit, vt peccatorem septem peccatis mortalibus durũ vera pœnitentia contritum, ac si esset panis recens, deuoret & manducet. Hæc igitur fames ipsum quodammodo coegit, vt inter cadauera, hoc est, inter peccatores versaretur, ipsosq; ederet, & in se per gratiam incorporaret, atq; in cœlorum nidum asportaret. Nam, Matth. 9.
vt ipse ait: Non veni vocare iustos, sed peccatores. Circa quod notandum est, Dominum tam iustis quam peccatoribus è cœlis
15 in terram venisse. Dicit autem, se præcipue pro peccatoribus venisse, tum quia isti plus aduentu eius egebant, tum quia eius virtus & potentia in his sanandis magis ostendebatur. Iccirco D. Paulus inquit: Iniquitas nostra iustitiam Dei commendat. Roma. 3.
Denique isti scelerati atq; impij homines animũ & intentionem qua pijssimus Iesus cum peccatoribus & publicanis communicabat, minime attendebant, & ideo impudentissime murmurabant. Hoc vnũ expræcipuis negotijs est, ad quæ pater æternus eum in hunc mundũ misit. Hinc vox illa insonat miræ suauitatis plena, nec dum eius desideratum aduentũ, sed vnctionem & prædicationem illius palam faciens, scilicet, spiritus Domini super me, eo quod vnxit me ad annuntiandũ pauperibus misit Isai. 61.
me, vt mederer contritis corde, & prædicarem captiuis indulgẽ
16 tiam, & claudis redemptionem, vt prædicarem fortitudinem lugentibus Sion, & annuntiarem annum placabilem Domino. Et paulo post: Et darem coronam pro cinere, oleũ gaudij pro luctu palliũ laudis pro spiritu mœroris. Quam prophetiam Saluator noster dignatus est, de se ipso explicare, vbi in synagoga petijt librum, & sedens verba hæc ore suo sacro protulit dicens: Hoc die impleta est prophetia hæc in oculis vestris, & statim librum clausit. Quid precor commodius & nobis salubrius dici potuit, qui captiui à tyranno Sathana tenebamur? Clausi in tetro carcere eramus, & delictorum nostrorum tenebris, perinde atq; æreis vinculis irretiti: veruntamen Redemptor Christus Iesus cruore sanctissimo suo suaq; preciosissima morte vincula nostra diru-

pit, & mirabili sua virtute libertatem nobis etsi immeritis donā-17
uit: sicole ũ gaudij pro luctu largitus est pœnitentibus, & coronam gloriæ pro cinere humilitatis. Murmurationi igitur istorũ Phariſæorum patientiſsimus Ieſus ſuauiſsimis ſermonibus ſatiſ facit eis efficaciſsimas quaſdam in modum ſimilitudinum ratio nes proponens. In quo admirabile artificiũ ad ſuperandos eos,
Simile. qui nobis calumniam inferunt, nos docuit. Narrat Plinius egregius naturalium rerum indagator, in mari quendam eſſe piſcem qui cum cetoperpetuam habet contentionem, vt autem tantam belluam poſsit ſuperare, virus abominabilis fętoris per os mittit, cetus verò ad ſe defendendum fumum quendam odoriferũ & anhelitum maximæ fragrantiæ, qui ex ambro, quod in viſceribus habet, oritur, dicitur immittere, atq; ita venenum aduerſarij nocere ei minime poteſt. Sic cũm improbi lethale ve-18
nenum iniuriarum & opprobriorum in iuſtos ac pios viros eis nocere intendentes couijciunt, ipſi verborum dulcedine, vultus manſuetudine, & vitæ ſanctitate ſe non ſolum ab eorum iniurijs tuentur, verum etiam illos hac admirabili arte, facillimè ſu
2. Cor. 12. perant. Ita. D. Paulus faciebat, ſicut ipſe teſtatur dicens: Signa apoſtolatus mei facta ſunt ſuper vos in omni patientia. Inquit: In omni patientia, tum quoniam non deficiebat, nec deſiſtebat ab incepto, cum videbat peccatores nolentes ſe conuertere, ſed vna die atque alia patienter expectabat: tum etiam quia æquo animo contradictiones eorum, qui eum à ſancto propoſito deterrere volebāt, ſuſtinebat, atque ita eos manſuetudine vincebat. O chariſsimi fratres, quot quantaque mala euitaremus, ſi hanc cœleſtem doctrinam, quam hic diuinus magiſter19
nos docet, ſeruaremus.

Inquit igitur ſacra euangelij lectio: *Quis ex vobis homo, qui habet centum oues, &c.* Vſque, *Cõgratulamini mihi, quia inueni ouem meam quæ perierat.* Hæc omnia, quæ bonus paſtor hic facere dicitur, filius Dei Ieſus Chriſtus fecit: qui nouem angelorum choros in cœlo reliquit, & in terram quæſiturus ouem, quæ perierat, ſcilicet, naturam humanam profundiſsime deſcendit. Si autem quæritis qualiter angelos reliquit, ſiquidem ab eis nunquam diſceſsit, quippe qui vbique eſt? huic quæſtioni Rupertus Abbas eleganter ſatisfacit dicens, hunc loquendi modum eſſe per
Simile. comparationem. Veluti cum Rex aut princeps aliquis in domo

20 mo ſua famulum habet, quo familiariſsime vtitur, & in quem maxima quotidie beneficia cõfert: poſtea vero ad ſe aliũ, quem plus diligit, & maioribus beneficijs exornat, attrahit & beneuolentia proſequitur, tũc dicere ſolemus: Iam Rex illum, quem nimio amore charum habebat, reliquit: non quod in domo eius vt antea non habitet, & in eum ipſe Rex multa beneficia conferat, ſed quia comparatione alterius, quem denuo recepit, & maioribus beneficijs auxit, illa, quæ erga illum confert, minima videntur: ita filius Dei nũquam angelicos ſpiritus omiſit, quin potius illos continuis beneficijs afficit. Sed comparatione innumerabilium mirabiliorum, quæ pro hominibus (dũ homo fieri voluit) operatus eſt, dicitur aliquo modo angelos reliquiſſe: ſiquidem *Hebræ. 2.*
(vt ait D. Paulus) Nuſquam angelos apprehendit, ſed ſemen
21 Abrahæ apprehendit. Vocat autem oues, angelos ipſos atq; homines propter innocentiam, in qua creati fuerunt, cœlum verò
Simile. appellat deſertum, quoniam in deſerto ouis paſcua abũdantiſsima ac ſapidiſsima inuenit, in vrbe verò macellum eſt, vbi ipſa vitam amittere ſolet. Ita homo in cœlis tantũ ſatietatẽ & requiẽ integram atq; perfectam inueniet, in mundo autem omnia afflictio, fames & mors ſunt. Atq; ita Dñs inquit: In mũdo preſſurã *Ioan. 16.*
habebitis, in me pacem. Deſertum etiam cœlũ ſumma veritas appellat, quoniam ibi id, quod maxime ipſe diligebat, videlicet homo, non erat. Cũ quis alium nimio amore proſequitur, licet *Simile.*
cũ alijs quam pluri mis eo abſente ſit, in ſolitudine ſe abſq; illo eſſe exiſtimat. O ineffabilem Dei bonitatem, ò immenſam diuini amoris magnitudinem. Vt quid fratres nõ confundimur? Vt
22 quid pudore talia audientes non erubeſcimus? Ecce Deus locũ in quo homo non eſt, ſolitudinem vocat, cum tot angelorum millia cum eo ſint: nos vero è contra locum, in quo Deus eſt, videlicet, vbi negotia ſeruitio eius dicata aguntur, ſolitudinem putamus: ac tunc multitudine comitati nobis eſſe videmur, quando cũ illis ſumus, cũ quib⁹ murmurare, ludere, atq; alia id genus ſcelera committere facile poſſumus. Maxime verò perpendendum eſt, amiſsionem hominis à Domino comparari cũ ouis iactura. Ideo S. Dauid inquit: Erraui ſicut ouis, quæ perijt. *Pſal. 118.*
Ouem ab alijs, vt parumper in herba edat, facile errare contingit. Gradiũtur omnes ſimul, & ex illis quædam, vt viridẽ ra- *Simile.*
mũ, vel dulcem herbã manducet, cæteris vltra progrediẽtibus ipſa

ipsa sola retrorsum manet. Sic primus parens quoniam vetitum 23
fructum manducauit à via recta aberrauit: quod etiam nũc quã
plurimis euenit. Nam quid est illud, propter quod homines pe
reunt, nisi parum herbæ viridis, quæ in momento marcescit &
consumitur? O miseros ac cæcos filios Adæ, quam studiose pa-
rentes primi suum creatorem prouilibus huius mundi rebus of-
fendentes vestigia sequũtur. Ait etiam, se tanquam ouem errasse,
quoniam discrimen est inter amissionem ouis & amissionem
Dissimile. margaritæ pretiosæ. Si enim margaritam pretiosam amisisti, in
eo loco, vbi eam amisisti, ipsam inuenies: at vero si ouem perdi-
disti, ipsam longe ab eo loco, in quo remansit, comperies: conti-
nuo namq; eius perditio augetur, quia in dies magis in saltuosa
nemora & in asperos montes sese immittit. Ita homo nõ tanquã
margarita, quæ quiescit vbi remansit, sed tanquã ouis deperdi- 24
tur: nã postquã vnũ scelus cõmittit, aliud, & aliud, atq; alia mul
ta perpetrare cõtendit. Ouis amissa rapaci lupo subiecta est, nec
habet dentes, vel vngues, aut cornua, quibus se tueri valeat. Sic
peccator, postquã gratiam amisit, arma, quibus á teterrimi ini-
Simile. mici viribus se possit defendere, & ab eius potestate liberari, mi
nime habet. Canis aut felis, si aliquando à domo heri sui aber-
rauit, in eam facile redit, ouis verò in gregem, à quo discessit, re-
Psal. 118. uerti nescit, si à pastore suo nõ quæritur. Iccirco. S. Dauid, post
quam dixit: Errani, sicut ouis quæ perijt, statim adiecit: Quære
seruum tuum Domine. Quasi diceret: Non ad me Prophetæ, nõ
patriarchæ quærentes veniant, ipsi enim à peccato me ipsum
haud poterũt eripere. Tu Domine, qui meus pastor es proprius
quiq; ab his malis eripere vales, me quære. Hanc igitur errantẽ 25
ouem filius Dei è cœlis in terram quæsiturus descendit: atq; ita
Luca. 10. per S. Euãgelistam Lucam ait: Venit filius hominis quærere &
saluum facere, quod perierat. O incommutabilis Deus, quare
cum in mundo tot perditi homines sint, quidam propter ludũ,
alij propter voluptates, alij propter superbiam, alij propter cupi
ditatem, inquis esse vnam tantum modo ouem perditam? Quo
niam dulcissimus Iesus vult, vt credas, se taliter te ipsum quæsi-
uisse, vt si in toto mundo tu solus esses, propter te duntaxat mo
reretur. Ideo vnusquisq; se vt ouem illam perditam reputare de
bet, & beneficia redemptionis, non vt vniuersalia, sed vt particu
lariter sibi facta existimet, eaq; vt talia gratiñcetur.

Et

26 Et *vadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat illam.* Hic immensa
Christi Saluatoris nostri charitas denotatur, qui tanta cura, dili
gentia, ac perseuerantia nos diu noctuq; mane ac vesperi inde-
fesse quæsiuit, tot à natiuitate sua vsque ad crucis mortem labo
res patiens. Vbi apertè nostrorum ingratitudo reprehenditur,
siquidem tam lente & ignaue hoc summũ bonũ inquirimus: qđ
si aliquando illud quærere incipimus, statim laborando defi-
cimus, cum aliàs in perquirendis caducis huius mundi rebus ni-
mis constantes ac diligentes simus. De hoc Dominus per Ag-
gæum prophetam conqueritur dicens: Quia domus mea deser-
ta est, & vos festinastis vnusquisq; in domum suam: propter hoc
prohibiti sunt cœli, ne darent rorẽ, & terra prohibita est, ne da- *Aggæi. 1.*
ret germen suum. Discamus igitur fratres à nostro diuino magi-
27 stro, qui tanta cura, diligentia, & constantia ea, quæ nostra inte-
rerant, effecit, vt nos omni sedulitate ac solicitudine ea, quæ ad
eius seruitutem attinent, agamus. Rex Iosaphat in sacra scriptu-
ra sic iudices allocutus fuisse legitur: Sit timor Domini vobis, & *2. Para. 19.*
cum diligentia cuncta facite. O admirabile consiliũ: Spiritus san
ctus illud cordibus nostris, vt per ipsum ducamur, affigat.

Donec inueniat illam. O Christe angelorum gloria, quorsum
Domine tanta cura & solicitudine rem tam vilem, qualis est ouis
quærere intendis? Ad hoc responderi potest, aliqua esse, quæ cu
ra & solicitudine quæruntur non propter id quod in se sunt &
habent, sed propter id quod esse possunt, alia vero propter id
quod in se sunt tantũ. Inquirimus aurum & argentũ diligenter
eò quod res pretiosæ sunt: sculptor verò arboris truncum seu *Simile.*
28 stipitem quærit, non quod de se pretiosum sit, sed quia ex eo sa-
crarium magni valoris facere potest. Sic Deus omni cura ac dili
gentia peccatorẽ quærit non propter id quod in se est, nec pro-
pter bonum quod in se retinet, (est enim alter Sathanas) sed illũ
quærit propter id quod esse potest, nam melior esse, quam ange
lus, aut Archangelus, seu Cherubim aut Seraphim & plusquam
ipsi valere potest. O peccator, qui nihil vales, sed tamen pluri-
mum valere potes. *En el juego del axedrez ay differencia entre aque-* *Simile.*
llos trebejos y pieças, que se assientan en la tabla. El peon es el mas infimo
y mas alto es el arfil, y mas el caballo que el arfil, y mas el roque que el ca-
ballo, y mas el rey que el roque, y mas la dama que el rey: pero aunque son
todos mayores que el peon ninguno puede subir á ser mas. El arfil no puede

subir

Universidad de Deusto
Biblioteca

subir a ser caudllo, ni el caudllo a ser roque, ni el roque a ser rey, ni el rey a 29
ser dama: Solo el peon, que es menor en acto, es mayor en potencia, porque
puede subir a ser mas que arfil, y mas que caudllo, y mas que roque, y mas
que rey, porque puede subir aunque con difficultad a ser dama. Ita En *el*
axedrez del vniuerso, Hoc discrimen versatur inter creaturas intel
lectuales, quod ex omnibus infimæ sunt homines, super quos di
gnitate & excellentia Angeli sunt, & super Angelos Archange
li, & ita vsq; ad Seraphin ascendendo. Et inter eos hic ordo ser
uatur, quod neq; Angeli ad dignitatem Archangelorum, neque
Archangeli ad dignitatem Thronorum, nec Cherubin ad dignitatem Seraphin valent ascendere. Soli homines, qui infimum naturæ gradum retinent, diuina gratia & fauore adiuti ad digni
tatem plusquam Angelorum, Archangelorũ, Cherubin, ac Se
raphin ascendere possunt, sicut vere & realiter sacratissima vir- 30
go Maria Domina nostra ascendit. O nuntia filijs Adæ fœlicis
sima. Quo circa omnes peccatores è somno euigilate, capita ve
stra leuate, & hanc singularem libertatem arripere, atq; capesse
re incipite. Tempus, in quo ad tantam sublimitatem peruenire
potestis, ne frustra consumatis.

Et cum inuenerit eam, imponit in humeros suos gaudens. O vere no
strarum mentium amator, qui cum eas tanto precio emere ac re
B. Petr. 1. dimere dignatus fueris (sicut B. Petrus testatur dicens: Scientes
Canon. 1. quia non corruptibilibus auro & argento redempti estis, sed pre
cioso sanguine, quasi agni incontaminati Iesu Christi: redem
pti (ait) id est, iterum empti, quoniam pijssimus Iesus nos sæpe
numero emit, siquidẽ quodlibet opus eius infiniti valoris erat)
cũ, inquam, animas nostras tanto precio emeris, quomodo di- 31
Ioan. 17. cis te eas inuenisse. Quin etiam loquens cum tuo æterno patre
dixisti: Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mi
hi de mundo. O liberalissime Iesu, id quod tibi tanti stetit, &
propter quod tot labores tamq; crudelem mortem passus es, do
natum tibi esse videtur? O Benedictus ac glorificatus sit talis
amor. Cum quis rem, quam magnopere exoptabat, etiam maxi
Simile. mo premio emit, postea amico suo ait: En Domine miiam id,
quod studiose quærebam, inueni. Egregie profecto: rem pluri
bus numis emit, & eam se inuenisse inquit, eò quod ipsam emis
se, nimia lætitia & gaudio perfundebatur. Sic filius Dei cum er
rantem hominem inuenit, tanta lætitia affectus est, vt omnia,
quibus

32 quibus illũ emit, licet preciũ emptionis proprius ipsius sanguis
ac mors fuerit, parui pẽderit & pro nihilo habuerit. Et ideo post
quam bonus Iesus dixit, *Cum inuenerit eam*: Adiunxit statim, *Im*
ponit in humeros suos gaudens. Loquens. S. Moyses de populo He
bræo inquit: Inuenit eũ in terra deserta in loco horroris & vastæ
solitudinis: circũduxit eum, & docuit, & custodiuit quasi pupil *Deut. 32.*
lã oculi sui, & assumpsit eũ, atq; portauit in humeris suis. Hoc
ait sacer textus, quoniam Deus illis legem dedit, & eorũ mole
stias, atq; onera pertulit. Hic verò, dum ouem in humeros suos
imponit, aperte innuit, se humani generis peccata in humeris
portasse, & pro illis in cruce debitũ ipsorum persoluisse, quia (vt
ait. B. Petrus) Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super *1. Pet. 2.*
lignũ, vt peccatis mortui, iustitiæ viuamus. Adiecit autẽ, *Gaudẽs*
33 quoniam licet mens eius secundũ portionem inferiorem tristabatur, tamen secundũ superiorem magnopere gaudebat: quod *Ita D. Tho.*
quidem gaudiũ neq; ipse vehemens dolor, quẽ sanctissima eius *3. p. q. 46. ar*
caro vi tormentorum patiebatur, impedire potuit. *tic. 8.*

Et ait, *Congratulamini mihi, quia inueni euem meam, quæ perierat.*
Quemadmodũ pijssimus pastor dãna & incõmoda suarũ ouiũ,
vt sua propria reputat, & ea plusquã ipsæmet oues sentit: ita eui- *Simile.*
gilantissimus pastor Iesus Christus hæc omnia obseruans inquit
vt sibi congratulẽtur de oue, quã inuenit, ac tandem concludit
illa mirabili sententia, videlicet: *Dico vobis quod gaudium erit in cœ*
lo super vno peccatore pœnitentiam agẽte, quam super nonaginta nouem
iustis, qui non indigent pœnitentia. Nescio quid prius amplificem,
aut quid prius admirer, an beatorum erga omnes admirabilem
34 charitatem, an singularem virtutem & dignitatem pœnitentiæ,
quæ omnem cœlestem curiam nouo gaudio lætificat, an pecca
ti malitiam? Siquidẽ cùm homo ab illo exit, Deus ipse atq; eius
angeli lætantur. An deniq; væcordiam, pigritiam, ac cæcitatẽ
filiorũ Adæ, qui nec his verbis virtutẽ eximiã & singularẽ ex
cellentiã pœnitentiæ intelligũt: siquidem ad illã agendam se se
minimè applicare volũt. O infœlices illos, quos hæc omnia ad
hãc supernã medicinã sumendam non mouẽt. Pro intellectu ta
mẽ istorũ verborũ notandũ est, quòd cũ excellentior sit inno
cẽtia quã pœnitẽtia, maiꝰ gaudiũ fit in cœlo de innocẽte iusto, *D. Tho. 1.*
quã de cõuersione peccatoris, qa de maiori bono maiꝰ gaudiũ di *p. q. 20. art.*
manat, vt egregie D. Thom. inquit. Sed dictũ est, plus gaudere *4. ad. 4.*
de pœ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

de pœnitente, quam de iusto innocente, eo quod plærumque pœnitentes humiliores resurgunt, & feruentiores. Sic S. Gregorius exemplum adducit de milite, qui in certamine succumbēs, deinde fortiter inimicum prostrauit, de quo eius dux plus exultat, quam de alio milite, qui in bello nunquam cecidit. Quo circa, siquidem Angeli hominum peccatorum conuersione lætantur, rationi etiam consentaneū erat, vt pharisæi ipsa gauderent, & contra Dominum non murmurarent, quoniam ipse eos ad se recipiebat, & ab eorum peccatis & sceleribus auertebat. Discamus igitur fratres charissimi hanc cœlestē doctrinam, & ad veram pœnitentiam agendam ad inuicem nos excitemus, qua hic gratiam consequemur, & postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

B. Gregor. hom. 34. in euange.

DOMINICA IIII.
post Pentecosten
CONCIO PRIMA.

Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, &c. Lucæ. 5.

Origē. sup. numer.

ANtiquissimus Origenes sacratissimū euāgelium agro pulcherrimo & floribus referto comparat, ex quo, licet omnis eius pulchritudo magnopere delectet, omnes flores, rosas, ac violas, quas intueris, minimè carpis: sed ex illa multitudine florū illos, qui oculis placidiores sunt, & quorū odore magis delectaris, colligere assuescis. Quoniam autem hoc sacrum euangelium est veluti cāpus floribus repletus, nos siquidem omnes decerpere non valemus, eos, quos poterimus colligemus. Inter quos vnus euangelicæ lectionis huius principij valde excellens est, dum ait: Cum turbæ irruerent, idest, cum impetu irent in Iesum. Hoc initium maxima amplificatione dignū est: vbi satis aperte docemur, quo feruore, spiritu, ac diligētia diuina eloquia audire debemus. Perpē

dite,

dite, quæso, si in quadam vrbe maxima fame oppressa vnū dūtaxat horreū frumento plenū esset, qua solicitudine, cura, & festinatione omnes ad illud, quærendi triticū causa confluerent? Multo igitur maiori cura, angore, & anxietate nos ad accipiendū cœlestē panem, videlicet, sacram doctrinā properare, ratio postulat. Quod si ad id diligentiam non adhibemus, satietas & fastidiū, quod de rebus spiritualibus habemus, huius rei causa est. Ecce, dies veniūt, dicit Dñs, & emittam famem in terrā: non famem panis, nec sitim aquæ, sed audiē di verbū Domini, inquit Amos Propheta. Magnū profecto in nos Deus beneficiū conferret, si famem hanc, quæ nos suscitaret, & à nobis frigiditatem atq; acerbitudinem, res diuinas audiendi, auerteret, mētibus nostris immitteret. Si sciretis in hac ecclesia esse ditissimū thesaurū, ex quo quantū cuilibet placeret, posset accipere, quo impetu & solicitudine, ac celeritate omnes ad depromendū aurū veniſſetis? Non ne ergo diuina verba omni auro & argento pretiosiora sunt? Ita profectò, sicut S. Dauid testatur dicens: Iudicia Domini desiderabilia super aurū & lapidē pretiosum multum, & dulciora super mel & fauum. Si igitur concio diuinarū rerū thesaurus est, quo mentes vestras ditare potestis, quare magno impetu magnaq; lætitia ad hoc tam pretiosum aurū colligēdum huc non confluitis? Aliter profectò ac longe dissimili spiritus feruore S. Dauid illud sibi arripiebat, dū ait: Lætabor ego super eloquia tua, sicut qui inuenit spolia multa. O admirabilem Spiritus sancti metaphoram, qua efficacia, & vehementia ac feruor huius sancti viri explicatur, & quanta solertia, quantaq; auiditate ad audiendū verbū Dei conuenire debeamus. Quemadmodū milites post quā ditissimam aliquam vrbem expugnarūt, eam spoliare conantes omni cura, anxietate, & solicitudine spolia colligūt, sinus ac manicas exuuijs implēt, tandem omnia, quę possunt, in humeris portant: sic (inquit S. Dauid) Ego facio, cum Deus meus sanctissima tua verba audio: ea ad cor, ad oculos, & ad omnes animę meæ potentias colligo, atq; sicut illi, vt diuitiae spoliorū comparent, non bibūt, neq; comedunt, ita ego in tuis diuinis sermonibus immersus sæpenumero necessitatū corporaliū obliuiscor. Prętereà dicite mihi, obsecro, fratres charissimi si omnes huius vrbis ciues Regi infesti essent, ac propter grauissima crimina morti damnati: Rex vero clementia commotus

Simile.

Amos. 8.

Simile.

Psal. 18.

Psal. 118.

Simile.

Simile.

non ministros aut carnifices, qui pœnas in eos exercerent, sed le 6
gatos mitteret, qui ipsos adveniam & amicitiã inuitarẽt, eisque
nomine Regis noua ac magnifica beneficia promitterent: quo
animo, quo gaudio, aut qua affectione, cũ eos ad legationem nũ
tiandam vocarent, eam audituri accederẽt? O vtinam hac simili
tudine spiritum, affectum, ac feruorem, quo legatos Dei prædi-
2. Cor. 5. catores, scilicet, audire debetis, plane intelligatis. Ita nos D. Pau
lus admonet, cùm ait: Deus erat in Christo mundũ reconcilians
sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit nobis verbum
reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur tãquam
Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconcilia-
mini Deo. O fæliciſsima nuntia, ò verba digna quæ perenni me
moriæ mãdentur. Ponderate quæso vnumquodq; eorũ, quoniã
omnia ponderatione magna digniſsima sunt. Non, inquit, S. 7
Apostolus: Rogamus pro Christo, sed, obsecramus pro Chri-
sto. Quasi diceret: Ad pedes vestros proiecti vos vehementi de
Actuũ. 20. siderio vestræ vtilitatis, Christi nomine petimus, vt reconcilie-
mini Deo. Meritò ergo summa veritas diuinam legem, euange-
liũ (ideſt, bonum nuntium) appellauit: & D. Paulus eandem in
actibus apostolorũ euangelium gratiæ Dei (ideſt, bonum nun-
tium ad obtinendam gratiam & amicitiam erga Deum) nuncu-
pauit. Quibus ergo viſceribus & quo amore talia nuntia audien
Simile. da sunt? Sicut apes omni cura & solicitudine prata floribus ple-
na circum voluentes quæritant, vt flores ipsos ad fabricandum
dulce mel in interiori aluearis parte colligant: sic ac multò maio
ri diligentia nos ad diuina colloquia colligenda (quæ veluti flo-
Psal. 118. res sunt, quibus in intimo corde hominis cœlestis dulcedo gig- 8
nitur) aduolare oportet. De quibus diuinis sermonibus. S. Da-
uid inquit: Quã dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori
meo. Cum ait: Quam dulcia, dulcedinem spiritus sentiri posse,
Simile. verbis autem exprimi non valere significat. Hyemis tempore,
cum frigus viget, videre est qua voluntate ad ignem, vt calefia-
Ierem. 23. mus, accedimus. Nunc ergo siquidem in diuino amore adeò fri-
gescim⁹, & ipse Dñs per Ieremiã ait: Nũquid nõ verba mea quasi
ignis, quare magna cũ animi affectione ad hunc cœlestem ignẽ
non accedimus? Propheta Dauid huius rei causam assignat di-
Psal. 118. cens: Ignitũ eloquium tuum Domine, & seruus tuus dilexit il-
lud. Quoniam autem tu, ò peccator, seruus Dei non es, sed diabo

li,

9 li, ideo eloquium ignitum Dei minime diligis. Si vis cognosce- Simile.
re an piscis sanus sit vel corruptus ad aurem eius oportet olfacere, qui si ibi fætet, signum corruptionis eius est, sivero benè olet, signum sanitatis & incorruptionis. Ita in aure, videlicet, in affectione aut in tepiditate, qua diuina verba audiũtur, cognoscitur aliquo modo, an homo iustus sit vel peccator. Ait enim summa veritas: Qui ex Deo est, verba Dei audit, propterea vos Ioan. 8. non auditis, quia ex Deo non estis. Ergo, ò homo, si in peccati corruptione es, hoc esse certissimum iter, per quod si incedas, facile tuis vulneribus medeberis, pro comperto habeas. Viuer- Simile.
ra vulgo, *Huron*, Cùm in foueas cuniculorum ingreditur, ipsos plerumq; per aures inde extrahit: sic ex quinquaginta hominibus, qui ad Deum conuertuntur, quadraginta, ex antris peccato
1 orum ipsorũ Deus per aures (ideſt, quia diuina verba audiũt) educit. Cum aliquando. D. Bernardus in quadam vrbe concionare tur, quidam perditus peccator videns alios homines in ecclesiã audiendi sermonis causa euntes, ipse etiam illuc simul cum eis se contulit, ac sancto viro peccatores aspere increpante cæpit plorare & suorum peccatorum pœnitentiam habere. Quem cùm D. Bernardus aspiceret, vidit cathenam quandam multis annulis ipsum in faucibus habentem, & singulis lacrymis ab eo profusis singulos quoq; cathenæ annulos dissolui. Quod prodigiũ vir sanctus intuens maiori efficacia vitia cępit detestari: pec cator verò maiori amaritudine flebat, quo vsq; oẽs annuli simul cũ cathena fuerũt cõsumpti. Porro finita cõcione vir sanct⁹ pec catorem illũ vocauit & consolatus est: qui eius monitu crimina
1 1 sua confessus est, & in posterum sanctissime vixit. Si ergo tantũ commodum & vtilitatem ille, qui absq; aliqua sancta intentione concionem audit, ex ea reportat, quid obsecro ille reportabit, qui spiritu, affectione, ac desiderio proficiendi conuenit? Heu, heu, heu, quot forsan ex vobis hic sicut ille peccator cathe nis, videlicet, inuidijs, iris, ambitionibus, luxurijs atq; cupidita tibus ligati estis. Accedite igitur fratres mei sicut oportet, acce dite inquã, vt in vobis diuina eloquia imprimãtur, diuinasq; in cordib⁹ vestris efficiẽt operatiões. Pierius valerianus inquit, vas ex stipite hederç cõfectũ, talẽ habere pprietatẽ vtsi in illud aquã & vinũ infundas, vinũ ab eo exit, aqua vero in ipso remanet. Heu quot hic fortasse sũt quorũ corda hãc naturã habẽt, vt res diuinas

& sermones sanctos, qui animam ad instar meri in diuino amo- 12
re inebriant statim vt eos audiunt à se expellunt: si autem fabu-
læ scurrilitates, & profana eloquia narrantur in eorum memo-
rijs insident & inhærent, atq; alijs ad inuicem narrant. Quæ
omnia ex eo oriuntur, quod res profanas ipsi magna animi af-
fectione diuinas vero absque illa & grauiter audiunt. Igitur fra
tres mei ad vos reuertimini & desiderium ac voluntatem, quam
ad huius mundi res inanes applicatis in necessarijs ac vestræ sal
uationi pertinentibus collocate, atque ita non tam facile à ve-
strorum memoria labentur.

Et *ipse stabat secus stagnum Genesareth, &c.* Ascendens autem in
vnam nauim, quæ erat Simonis rogauit eum vt à terra educeret
pusillum. O ineffabilem Iesu Christi clementiam & humilita-
tem, qui tanta modestia seruum, cui absolute poterat imperare 13
Sapien. 8. deprecatur: est enim sapientia: quæ attingit à fine vsque ad
finem fortiter, & disponit omnia suauiter. Ab hoc diuino ma-
gistro prælati ac domini temporales blande & benigne, non
1. *Pet.* 5. violenter aut coacte subditos gubernare addiscant. Ita B. Pe-
trus eos admonet dicens: Pascite, qui in vobis est, gregem Dei
prouidentes non coacte, sed spontanee, neq; vt dominantes in
cleris, sed forma facti gregis ex animo. Inter discrimina, quæ iu-
Iob. 11. stum à peccatore discernunt hoc vnum singulare est, videlicet,
Sapien. 10. quod de peccatore inquit sanctus, Iob: Sicut pullum onagri se
D. *Tho.* 1.2 natum putat. De iusto vero in sapientia dicitur: Deduxit iustũ
q. 90. *art.* 2. per vias rectas, videlicet, per vias diuinæ legis. De qua D. Thom.
ait: non esse aliud quam regulam & mensuram actuũ agendorũ
vel omittendorum. Itaque peccator suapte natura inobediens 14
est, iustus vero nihil aliud magis exequi intendit. Y *de lo que mas*
Cant. 1. *se precia*, Est esse obediens. Idcirco in Canticis sponsus animæ
iusti inquit: Equitatui meo in curribus Pharaonis assimilaui te
amica mea. Ac si apertius diceret: Quemadmodum equas mites
parentes fræno aurigę vt eas vertat quo quo voluerit facile cerui
ces loris & iugo currus submittentes Rex Pharao iungebat: in
eundem modũ tu ò soror & sponsa mea, legis meæ nexibus te
deuinctam conspicio, qua mea præcepta dicunt eundum, per-
gis & non alia via, scilicet, peccati. Atque ita Dominus sancto
3. *Reg.* 2. Dauid dixit: Si custodierint filij tui vias meas & ambulauerint
coram me in veritate, Pro quo alij transtulerũt: Si custodierint
filij

15 filij tui viã suã & sic est in translatione Syriaca & in paraphrasi
Chaldaica, atque in contextu Græco. In quo significatur pro-
prium hominis iter debere esse summo Deo obedire & per vias
diuinorum mandatorum eius incedere: nam cæteræ viæ magis
præcipitatio, quam iter dicendæ sunt. At sicut iustus Deo obe-
diens est, ita etiam & prælato suo, aut domino temporali. Vt au
tem hæc obedientia subditis videatur suauis maxime oportet
prælatos ac dominos modeste, ac verbis significantibus potius
preces, quam imperium, in subditos dominari eisq; præcipere:
suapte enim natura cor hominis generosum est, & amore po-
tius vult trahi, quàm violentia. Atque ita vbi nos legimus: Prin
cipatus sensati stabilis erit, alia translatio habet, terribilis erit. *Eccli.* 10.
Et in contextu Græco habetur, ordinatus erit. Vbi aperte in- 16
nuitur, principẽ, qui sapientia & suauitate subditos gubernat,
suum principatum optime constitutum ac nimis securum esse
habiturũ suisq; inimicis terribilem fore: intelligent enim ini-
mici illius ipsum ab eius subditis diligi & tanquam patrem obe-
diri atque ob temperari.

Et *sedens docebat de nauicula turbas.* Hoc fecit diuinus magister
ad ostendendum quanta quietudine & tranquillitate verbum
diuinum & prædicandum sit & audiendum. Cùm quis vestrũ
aliquos ad epulas inuitauit, eis in ipso conuiuio varietate cibo- *Simile.*
rum ministrata, in principio dicere solet: Domine, noster est
totus dies, nè festinemus, sed lente & paulatim his epulis frua
mur, edendo enim nulla festinatio esse debet. Nam prima de-
coctio ciborũ (vt aiũt Philosophi) inter dentes fieri debet, quod
17 mihi verisimum videtur: quoniam si cibus dentibus bene con-
teritur & (vt dicitur) fit optima masticatio, melius in stoma-
cho ipse naturali calore decoquitur: id vero quod satis deco-
ctum est, in substantiam corporalem subtilius conuertitur. Sic
ergo cũ ad audiendum sermonem Dei conuenitis, animo per-
pendite, fidelissimum amicum vestrum Iesum Christum vobis
lautissimũ conuiuium præparare. Quis igitur vos opprimit?
quis vexat? qs festinare facit? Sedete & omnẽ tẽporaliũ negotio
rum curam deponite, quæ paruo temporis spatio occasionem
minime amittent: nam prima diuinorum verborum decoctio
hic facienda est. Si nunc optime manducatis & intelligitis sacro
sanctam doctrinam, & si in cordibus vestris diuina eloquia in

Universidad de Deusto Biblioteca

sident, facillimè animis vestris proficient. *Et sedens docebat.* Vt ex
Marci. 4. D. Marco cõstat, Dominus sedens longissimam habuit concionem: in quo prædicatores ipsius gloriã zelantes erudiuit, vt, cũ se se obtulerit occasio, prædicando non defatigẽtur. Iuxta hũc
2. Tim. 4. sensum aliqui illud B. Apostoli explicant, scilicet: Prædica verbum, insta opportune importune. Idest: Cum videris tempus opportunum ipse in tuis concionibus nimius esto, & (vt aiunt)
Actuũ. 24. importunus. Ità faciebat idem. S. Apostolus, de quo in Actibus Apostolorum sic dicitur: Protraxit sermonem vsq; in mediam noctem. Et paulò inferius: Ascendens autem, frangensq; panem & gustans satis allocutus est vsq; in lucem. *O sancta Maria señora,* Quæ tempora illa erant, qui concionatores, & qui diuini eloquij auditores? Nec illi diu noctuq; prædicando, nec hi audiendo deficiebant. Nunc verò in hoc miserrimo temporum statu, si prædicator parũ perhoram trãsgreditur, illico eum prolixum & molestum esse dicunt, atq; ab ipso tanquam à peste fugiunt. Perpendite autem sacrum textum dicentem: Frãgens panem & gustans. Et non inquit, manducans: nam vix sanctus vir panem gustauerat, cum statim ad prædicationis munus vsq; ad mane se contulit, gustus enim diuini verbi ac zelus salutis animarum ipsum à gustu corporalis cibi priuabat.

Vt autem cessauit loqui dixit ad Simonem: Duc in altum. Prius imperauerat, vt pusillum nauiculã à terra reduceret, nunc verò iubet vt ipsam in altum traheret. In quo aperte insinuauit, nos in eius seruitio & obedientia à minoribus ad maiora debere procedere, non autem, sicut quam plurimi modo faciunt, qui initio suæ conuersionis de magnis contemplationibus, ac de vita illuminatiua & vnitiua agunt obliti operum pœnalium mortificantium sensuales passiones, ac tandem nullam aliarum exercitationum humilium & pijssimarum habentes rationem. Igitur
Iob. 5. fratres mei si vultis recte procedere, à minoribus incipite, & id quod S. Iob ait, attendite: Ingredieris in abundãtia sepulchrũ,
Simile. sicut infertur aceruus tritici in tempore suo. Quemadmodum sepulchrum locus est cadaueris, ita diuina contemplatio animæ deuotæ sepulchrum est gratissimum. Ac sicut Ethnici mortuorum corpora diuitijs adornata humare solebant: ita prisci illi sancti ijn diuinam contemplationem corporalibus exercitijs humilibus, pijs, ac pœnalibus ornati ingrediebantur. Sicut infertur

21 tur aceruus tritici in tempore suo, quod postquam tritum est, ictibus concussum, & à palea puluereque immune in granarium includitur. Ideo. D. Bernardus agens de modo, qui ad vitam contemplatiuam attingendam necessarius est, illa verba Psalmographi: Circuiui & immolaui hostiam vociferationis, cantabo & psalmum dicam Domino, (in quibus S. Propheta fatetur, se prius circuisse & sacrificia obtulisse animalia mactando, postea vero se contemplationi & diuinis laudibus tradidisse) sic explicat: Quando accipiter ardeam inuadit, si recta via contra illam aduolat, auceps, qui alias huic similes contentiones expertus est, sodalibus suis inquit: Hic accipiter cum vitæ periculo prædam aggreditur, ideò meo iudicio eam non capiet. Debebat enim faciendo gyros, *Y haziendo*
22 *puntas,* In hanc & in illam partem in altum ascendere, & hoc modo optatam prædam facillime consequeretur. Sic tu Christiane, qui in diuinam contemplationem cupis ascendere super nam q; ardeam, videlicet, altissimũ Deum capere, & te ipsum illi perfectè vnire debes ascendere, prius gyros faciendo, idest, te ipsum in operibus pœnalibus exercendo, Y *haziendo primero vna punta al ayuno, otra a la disciplina*, Aliam in elee mosynam aliam in pauperes, aliam in infirmos, aliam deniq; in tuarum passionum mortificationem, atq; ita finẽ optatũ facillime consequeris. Nam si statim absq; his gyris recto tramite in ardeam vis ascendere viscera rumpes, & præda non obtenta patiers.

Igitur loquens pijssimus Dominus cũ B. Petro ac socijs eius eis inquit: *Laxate retia vestra in capturam.* Et *respondens Simon dixit*
23 *illi: Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus.* O quam multi verba ista merito proferre possunt: Retia nostra in mari huius mundi tetendimus, & per totam noctem laborantes nihil cepimus. Non imponimus mundo falsum crimen, cũ illum mare nũcupamus: quoniã S. Dauid inquit: Hoc mare magnũ & spatiosum manibus. Hic mũdani retia sua tendũt, videlicet, varia ac diuersa negotia, quibus in huius vitæ nocte tanta cura & solicitudine implicantur: ita vt de illis S. Isaias Propheta dicat: Te
Isai. 59. las araneæ texuerũt. Sicut enim araneæ in texendis telis ad capiendas muscas se ipsas euiscerant: ita filij huius sæculi in negotijs parui ponderis ac momenti torquentur & defatigantur. Musca non solum vilis & sordida est, sed etiam molesta & (vt
Simile. aiunt)

aiunt) importuna: etenim licet eam semel iterum atque iterum 24
abigas, ipsa tamen statim ad pungendum redit: Sic auarus in
tranquillitate noctis vult quiescere, & statim superuenit cura &
solicitudo mercium, quo pacto eas cariùs vendet, ac quantum
in illis lucrabitur: & ita secum contendit, eamque muscam, vi-
delicet, angorem ad quiescendum parumper expellere conatur;
sed statim cura illa & solicitudo veluti musca iterũ atq; iterum
reuertitur. Idem misero ambitioso, qui honores adipisci contẽ
dit: idem carnali homini, qui voluptates ac delicias captat: idẽ
demq; illi, qui iniurias sibi illatas vlcisci vult, alijsq; huius ge-
neris perditis hominibus contingit. O miser peccator, qui tot
curis & solicitudinibus te ipsum in vanũ opprimis & affligis.
Ideò meritò S. Propheta adiecit: Opera eorũ, opera inutilia: co
gitationes eorum, cogitationes inutiles: contritio in vijs eorum, 25
viam pacis nescierũt. Magna certè fuit plaga illa, quàm Domi
nus ad Aegyptios torquendũ & ad molestiam eis inferendam
misit: sed multo maior est, quam nũc omnes mũdani suis curis &
angoribus patiũtur: nam illa Aegyptiorũ breuis fuit, hæc vero
assidua est, ac toto tempore vitæ eorum permanet; qua finita ip
si vacuis (vt aiunt) manibus reperientur. O si nũc ex sepulchris,
in quibus sunt, Cæsares, Alexandri, Darij, & reliqui mũdi mo-
narchæ, quibus voluptatũ & honorũ temporaliũ maxima cura
fuit, resurgerent. Quid obsecro dicerent? Qualiter vociferaren-
tur, ac pœnitentia commoti exclamarent: Per totam noctem la
Sapien. 5. borantes nihil cepimus? Diuina sapientia confessionem, quam
impij circa hoc in inferno faciunt, nobis ante oculos proponit.
Ipsi enim sic dicunt: Lassati sumus in via iniquitatis & per 26
ditionis, & ambulauimus vias difficiles. O rem stupen-
dam & omni admiratione dignam. Si isti saltem dicerent:
Per momentum gaudium nostrũ & deliciæ perdurarunt, nunc
verò æternis supplicijs illas persoluimus, non tanta admiratio-
ne digni erant: at non dicunt, se gaudiũ & voluptatem habuisse,
sed inquiunt: Lassati sumus in via iniquitatis, scilicet, in captan-
dis caducis huius sæculi rebus. Itaq; per labores & lassitudines
ac defatigationes infœlices illi ad inferos descenderunt. Igitur
omnes, qui eos modo sequimini, non putetis plus commodi &
vtilitatis, quam ipsos, vos esse reportaturos. Nonè experti estis
id, quod ex laboribus vestris & ærumnis hactenus percepistis,
& conse-

27 & consequuti estis? Ponite corda vestra supervias vestras, ait S. Aggæus, & aperte videbitis vos multũ seminasse, & parũ intu Aggæi.
lisse. Comedistis, (inquit idem S. Propheta) & non estis satiati,
bibistis & non estis inebriati, operuistis vos & non estis calefacti
& qui mercedes congregauit, misit in sacculũ pertusum. Hoc est
omnes vestræ negotiationes & lucra corpori sunt & non ani-
mæ, *Yesto es echarlo todo en sacoroto*. Opater luminum per infinitam
clementiam tuam hos, obsecro, cæcos illumina, vt aperte videãt
quanta insania & væcordia sit, tot tantaq; corpori, quod mini-
mo flatu comprimitur & perit, solicite quærere, suarũ animarũ
penitus immemores: atq; ita ab hoc sæculo tandem vacui exeũt
& inanes. Iusti verò ac pij non ita se gerunt. Nam sicut B. Petrus
dicens, In verbo tuo laxabo rete, copiosam piscium multitudi-
28 nem inclusit: sic illi omnia in verbo Domini faciunt: & ideò licet
quam plurimas patiantur persecutiones, ex hoc sæculo in æter
nam vitam ditissimi egrediuntur. In diuinis literis Laban gene Genes. 31.
rum suum Iacob maxime persecutus fuisse legitur, sicut ipse cõ
questus est dicens: Immutasti mercedem meam decem vicibus
vbi numerus determinatus pro indeterminato accipi debet.
Quod perinde est ac si diceret: Millies decepisti me. Iacob tamẽ
e domo soceri sui Laban cum duabus filijs, cum pecoribus, cũ
camelis, ac deniq; cum omni bono comitatus exiuit: quæ ipse
Laban minime potuit impedire, quoniam Deus ei terrorem in
cussit. O iusti quam diuites ex hoc sæculo egredimini, licet in
eo laboribus & ærumnis oppressi fueritis: quoniam id quod in
hoc mũdo melius est, iustorũ merita sunt, & his vos satis ornati
29 ab eo exitis, eo quod in nomine Christi retia vestra laxastis. O
vtinam Deus spiritum his meis verbis imprimeret, vt illis corda
vestra sanctis desiderijs inflãmarentur. Ac ita omissis illis, qui
ad capiendas muscas retia tendũt, illos, qui ad captandam diui-
nam gratiam retia laxant, imitaremini.

Prædicatores etiam sacrosancti Euangelij dicere possunt: Per
totam noctem laborantes nihil cepimus. Res plane admiratio-
ne digna est, videre tot concionatores singulis ferè diebus con-
cionantes, qui quam parũ capiant, & quam pauci suis concioni
bus à suo deprauato viuendi modo se se in meliorem frugem re
cipiant, maxime dolendũ est. Huius rei causam esse reor, quo-
niam non in nomine Iesu Christi, sed in nostrorum nomine re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia laxamus, hoc est, nostris rationibus, nostris studijs, ac diligẽ- 30
tia nitentes, & propter peculiares fines prædicamus: atq; ita hoc
nihil aliud est quã retia noctu absq; gratiæ lumine laxare, ideo
nihil capimus. Quod q; peius est, (vt ex eodem D. Matthæo,
qui piscaturam tandem refert, colligitur) quanuis ea nocte pi-
scatores illi nihil ceperint, eorũ retia rupta fuerant: inquit enim
facer textus: Erant reficiẽtes retia sua. Hoc multis sacri euãgelij
prędicatoribus euenit, qui studẽtes, laborãtes, sudãtes, & viscera
sua concionãdo fere rumpentes nullum spirituale commodũ re
portant, sed dilaceratis retibus & immundis quãplurimas ægri
tudines propter assidua studia contrahunt, conscientijs ipsorũ
propter vanitatem sordidis manentibus. O æterne Deus doce
obsecro me in tuo nomine retia laxare. Nunc ergo in nomine
Dei, *Echo este lance*: In nomine tuo, pro gloria tua, pro zelo ani- 31
marum, pro desiderio attrahendi multos ad pœnitentiam & ad
amorem tuum dulcissimum. Ita Patres concionatores in nomi-
4. *Reg.* 5. ne Christi piscari debetis, vt piscatura vestra fructuosa sit. Cum
Naaman leprosus (vt Regum narrat historia) è Syria in eum lo-
cum, vbi Eliseus prophetaveniisset, ipse. S. Propheta non exiuit
ad eum, sed misit nuntium dicens: Vade & lauare septies in Ior-
dane. Tunc Naaman, vt erat Regi dilectus, existimauit, S. Pro-
phetam, & omnes prophetas, ac Dominum prophetarũ ipsum
magnifacturos esse, & iratus est, eò quòd vir sanctus ad eum ex
cipiendũ non egrediebatur: atq; ita in Iordanem ire nolebat, sed
dixit: Nunquid nõ meliores sunt Abana & Pharphar fluuij Da
masci omnibus aquis Israel, vt lauer in eis & munder? Sed tan-
dem à suis famulis persuasus in Iordanem profectus se lauit & à 32
lepra sanitatem recepit. Quam plurimi in illo flumine Iordane
se abluerant, & ab ægritudinibus suis minime sanati fuerant, hic
vero, quoniam iussu sancti Prophetæ se lauit, à lepra mundatus
est. In quo nobis aperte ostenditur, magnum discrimen versa-
ri, si res sponte tua, aut imperio Dei facias. Hæ nanq; si, vt opor
tet, fiant, maximum fructum afferunt ipsas exequentibus.

Rumpebatur autem rete eorum: Præ multitudine piscium, qui eo
fuerunt capti. Vbi significatum est, quod ex eo quia multi eorũ
qui non sunt electi & prædestinati ad fidem Christianam se cõ-
uerterunt, ex eo inquam ortũ est, & oritur, vt rete fidei ac Rei
publicæ Christianæ tot tantisq; schismatibus & hæresibus rum
pere-

33 peretur, atq; sacrosancta ecclesia tot procellarum fluctibus, la-
boribusq; iactaretur: nefarij enim perditionis filij in illa horum
tantorum malorum causa sunt. Orem sanguineis lacrymis deplo
randam. In Chalcedonensi concilio sexcenti & septuaginta Epi
scopi quietos & catholicos episcopatus habentes subscripserũt
ex quibus, proh dolor, in sanctæ Ecclesiæ obedientia, atque fi-
dei integritate pauciss imi extiterunt. Nos verò adeo sumus in
sensibiles, vt vix tot mala sentiamus, cùm assiduè illa plorare de
beremus, & à diuina maiestate postulare, vt per infinitam cle-
mentiam suam illis remedium adhibeat, & nos ipsos in sanctissi
ma fide conseruet, & cum illa nobis impartiatur gratiam, qua
gloria comparatur, ad quam nos perducat idem Dominus Iesus
Mariæ filius. Amen.
34

In eadem Dominica quarta, post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, &c. Lucæ. 5.

CVm Dominus in sacra scriptura formã & modũ edendi agnũ Hebræis daret, eis dixit: Non come *Exod.* 12.
detis ex eo crudum quid, neq; coctũ aqua, sed assum tantũ igni. Atq; (vt D. Gregorius adnotauit)
1 hæc eadem verba legis ibi aliquod mysteriũ late
re insinuant: alias enim quorsum diceret: Non comedetis illum
crudum, siquidem apud Hebræos, quemadmodum & apud nos
non est mos carnibus crudis vescendi? Ergo superfluũ esset, illud
imperare, nisi ad aliquod mysteriũ significandũ. Voluit igitur
in hoc Dominus innuere, quòd sicut ille, qui crudũ agnũ mãdu
cat, eum saporem non sentit, quem si assum vel coctũ aqua per-
ciperet, ita ille, qui cœlestem agnũ Iesum Christũ manducat, il-
lũ omni sapore, gustu, suauitate, & affectione edere, conari de-
bet. Et est notandũ, nos hũc diuinũ agnũ non solũ, cum sacratis-
simum eius corpus in altissimo sacramento altaris accipimus
manducare, verum etiam illum, quoties aliquod sanctũ exercitium

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiũ operamur,(per quod participes meritorum eius efficimur) spiritualiter edere: vultq; Dñs, vt cibus iste nobis horrorẽ vel tædiũ,non afferat,sed vt illũ maximo gustu,sapore,& suauitate percipere contendamus. De credentibus legi gratiæ ,inquit. S. Isaias: Lætabũtur corã te,sicut lætantur in messe,sicut exultant victores captapræda quando diuidũt spolia. Licet Deus intime in omnibus rebus sit,(propter quod semper corã illo sumus) tamen singulari quodãmodo ante eius diuinũ conspectũ esse dicimur,quotiescũq; illũ cũ animi attentione orando, meditãdo, & contẽplando consideramus: & quãdo tanta affectione concionẽ audimus,ac si ab ipsius diuino ore illam audiremus: & quando rẽ sacram tanta attentione & reuerẽtia audimus ,acsi in mõte Caluario præsentes essemus morti Redẽptoris nostri Iesu Christi,cũ se pro omnibus in cruce obtulit: quãdo libros sanctos,qui nos ad deuotionẽ prouocãt,lectitamus: ac deniq; quando carceres & xenodochia seu hospitalia inuisimus,& ægrotos,qui in eis sunt,animi teneritudine curamus, eorũq; necessitatibus medemur. In quibus omnibus pertractandis nõ aliter gaudio affici debemus,quàm si preciosa spolia in expugnatione vrbis opulẽtissimæ caperemus. Et hoc est,quod vere significare videtur verba illa: Lętabũtur corã te, sicut exultãt victores capta præda. O vtinã ad tantã perfectionẽ venissemus,vt hoc modo Deo inseruire conaremur,fœlices profectò vocari possemus. Volens Dñs homines docere,eisq; ostẽdere,quantũ,cũ ipsis cõuersando,gaudiũ accipiat,per S. Oseã sic ait: Quasi vuas in deserto inueni Israel: quasi primapoma ficulneæ in cacumine eius vidi patres eorũ. O admirabilẽ amplificationẽ,in qua Dñs fatetur, iustos ac piosviros sibi gratissimos esse & cũ illis gaudere, sicut ille, qui vuas sapidas ac dulces pręcocesq; ficus in solitudine defessus & fame enectus inuenit. Si igitur Deus ille infinitæ gloriæ & maiestatis Dominus,cũ vermibus terræ gaudere & lætitia affici, inquit,quare ipsi non gaudebũt,& maxima voluptate perfundẽtur,cũ illo conuersari? Si autem à me quæritis,quid ad operãdũ sancta exercitia cũ gaudio & voluptate faciendũ sit,ad hoc vobis respondeo,vt hoc magnopere desiderare totis viribus contẽdatis: hoc enim ad illud obtinẽdũ iter est rectissimũ. Interim tamen verba D. Pauli adnotate, quæ sic habent: Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis . Quod si ad

Isai. 9.

Esai. 9.

Osea. 9.

2. Corin. 3.

si ad cogitandũ bonũ non sumus sufficientes, quanto minus ad illud optandũ erimus? Nam (vt ait D. Augustinus) Desiderare auxiliũ gratiæ initiũ gratiæ est: viuũ enim desideriũ gratiæ mẽtem inflammat,vt nihil ex necessarijs ad illam obtinendam prętermittat. Ideo congrue desideria floribus comparãtur. Quoniam quemadmodum cũ arbores florũ multitudinem præ se ferunt,signũ est abũdãtiæ fructuũ: ita plurima sancta desideria plurimorũ donorũ Dei signa sunt manifesta. Qua propter egregiè D. Bernardus ait: Sicut fides ducit ad plenam cognitionem , sic desideriũ ad perfectam dilectionem. Et sicut dicitur: Nisi credideritis,non intelligetis: sic dici potest: Si non desideraueritis, nõ perfecte amabitis,quia sapientia inquit: Initiũ sapientiæ verissima est disciplinæ concupiscentia. Ait, verissima, quoniam desideria aliqua falsa sunt & fraudulenta. De quibus in prouerbijs dicitur: Desideria occidunt pigrum, noluerũt enim quid quam manus eius operari. Heu quot desideria hodie in mundo fallacia & inania inuenientur, quibus quam plurimi seipsos decipiunt existimantes rectè dirigi, eò quod ipsa habeant , licet nunquã ea adimpleãt & exequantur. Idcirco D. Bernardus inquit: Si nolumus frustra quærere Dominũ, quæramus veraciter , quæramus frequenter, quæramus perseueranter, & ne quæramus pro illo aliud, nec cũ illo aliud, sed nec ab illo ad aliud cõuertamur. Facilius est enim cœlũ & terrã transire quã vt sic quærẽtes nõ inueniãt, sic petẽtes nõ accipiant, & sic pulsanti nõ aperiatur. Quo circa siquidẽ efficacia acviua desideria boni tãtę excellẽtię sunt & dignitatis, si ea volumus adipisci, ipsa ab eo qui est fons & origo omniũ bonorũ nos ipsos simul disponentes ad illa accipienda debemus postulare. Nam si animæ nostræ his desiderijs ditatæ fuerint, magno cũ gaudio & affectione res ad diuinũ cultum seruitutemq; pertinentes operabũtur, & ad illas eo impetu & feruore properabimus, quo ij ad diuina eloquia audienda accesserũt, de quibus sacrosancti euangelij lectio hodierna inquit: *Cũ turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei*. In Ecclesiastico dicitur: Tibiæ & Psalterium suauem faciũt melodiam, sed super vtraq; lingua suauis. Quod si tanta suauitas est in hominũ eloquentia, qualis in filio Dei esset? Cœlestis prędicator Iesus Christus corda hominũ adeo ad se attrahebat, ac tanto impetu ipsum sequebantur, vt pijssimo Domino, se in nauiculam recipere, ne com-

5 D. Augus.

Simile.

D. Bernar. in quadãepis.

Sapien. 6.

6

Prouer. 21.

B. Bernar.

7

Ecclc. 40.

Universidad de Deusto
Biblioteca

comprimeretur, necessarium fuerit. Magna profecto Christia- 8
norum huius temporis confusio est, audire feruorem, quo olim
diuinum verbum accipiebatur, maxime si negligentiam, socor
diam, ac tepiditatem, qua nunc ad illud audiendũ confluunt,
animaduertant & contemplentur: quam ob causam multis ita
prodest ac si illud non audirent, aliquibus vero propter suã ma-
litiam magis nocet, quam prodest. D. Antoninus narrat, quen-
D. Antoni. in par. histo. dam eximium prædicatorem, cũ quadam solenni festiuitate cõ
cionem habiturus esset, in morbum incidisse. Cumq; magna po
puli multitudo audiendæ concionis causa in cœnobium con-
flueret, Prælatus illius monasterij maxima tristitia ac molestia
affectus est, eò quòd nullus sibi erat, cui, concionatore deficien-
te, prædicandi munus committeretur. His itaq; paractis ecce
adest ad fores pulsans quidam Dæmon monachi habitu indu- 9
tus, qui concionatorem se esse ait, & concionem illam se habi-
turum promittit. Porro suggestum ascendens de gloriæ bonis
amplissimis, de magnis inferni tormentis, de crudelibus gehẽ
næ pœnis, de grauibus, quæ in mundo committuntur, sceleribus
altissime prædicauit: & tanta efficacia hæc proferebat, vt quot-
quot aderant lacrymas profundere cogeret. Diuina igitur reue-
latione quidam religiosus virsanctitate insignis ex ijs, qui in eo
conuentu habitabant, illũ concionantem dæmonem esse cogno
uit, eumq; post quã concioni finem imposuit, nomine Dei adiu
rauit, vt causam, propter quam ad prædicandã illã concionẽ cõ-
motus fuerat, exponeret. Cui dæmon sic respõdit: Iam grandia
mysteria, quæ prædicaui, audiuisti, & qualiter illi, qui aderant,
plorauerunt, aspexisti, ego optime mores & ingeniũ eorũ cogno 10
sco, nam ex his, quæ dixi, nihil percipient, aut cõmodũ aliquod
reportabũt, imo statim bona desideria, quæ ibi conceperunt, il-
los deposituros esse credo, atq; ita verba, quæ audierũt, in maio
rem ipsorũ damnationem vertentur: & hoc est quod ad prædi-
candũ me incitauit. Quibus dictis ab eius oculis euanuit, & am-
plius nõ apparuit. Per immensam nũc Dei charitatem vos, fra-
tres mei, oro, nè permittatis, vt tantũ bonũ, quale est verbũ diui
Simile. nũ, vobis in malũ vertatur, sed diligenter in illo proficere, totis
D. Chryso. hom. 8. de sa mue. educat. viribus contendite. Nam (vt ait D. Chrysostomus) quemadmo
dũ arbor perpetua irrigatione in magnam crescit altitudinem,
sic diuinorũ eloquiorũ doctrina assidue irrigatus ad virtutis fa-
stigium

stigium peruenit. ¶ *Ascendens autem in vnam nauim, quæ erat*
Simonis rogauit eum, vt à terra educeret pusillum. Ab hoc superno
prælato Iesu Christo omnes sanctæ Ecclesiæ prælati modestiã,
qua subditis suis præcipere debent, addiscant, intelligantque
Dominum per Ezechielem prophetam de illius temporis prę
latis conqueri, qui sic ait: Cũm austeritate imperabatis eis, & Ezech. 34.
cum potentia, & dispersæ sunt oues meæ. Statimque paulo
inferius inquit: Cornibus vestris ventilabatis omnia infirma
pecora, donec dispergerentur foras. Vbi Dominus insinuat,
inter alias vnam destructionis & perditionis ouium causam es-
se imprudentem asperitatem & arrogantiam atque superbiam
pastorum. Quod si hoc pastoribus legis scripturæ vituperabile
erat atque reprehensibile, quanto magis nunc legis gratiæ præla
12 tis erit odiosum, qui tale humilitatis exemplum in summo præ-
lato Iesu Christo habent?

Vt autem cessauit loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum & la
xate retia vestra in capturam. Et respondens Simon dixit illi: Præce-
ptor per totam noctem laborantes nihil cepimus. O quam multi nũc
in hac vita sunt, qui verè hæc verba dicere possunt, quoniam
in nocte tribulationis absque eo, quod aliquid meruerint, labo
rauerunt. Vult Deus te ò peccator, ægritudine, paupertate,
ac rebus aduersis opprimere, vt in illis tanquam in nocte posi-
tus multa merita piscareris: tu autem ob culpam tuam labores
pateris, & nihil mereris. Fige oculos, ò miser, in te ipso, contem
plare, qualis ex morbi periculo, ex naufragio, aut ex alia ali-
qua tribulatione euasisti, à qua quidem, cùm plenus fructibus
13 & bonis spiritualibus exire deberes exis sicut D. Petrus illa no
cte exiuit, insomnis, defessus, & omni bonorum genere va-
cuus prodis. Dissipati sunt, nec compuncti, inquit S. Dauid de Psal. 34.
tibi similibus. Quibus Propheta Sophonias ait: Vlulate habita
tores pilæ. O singularem Spiritus sancti metaphoram. B. Hie Sophon. 1.
ronymus inquit, hoc nomen, pilæ, in genere fœminino sig- B. Hiero.
nificare mortarium: atque ita, habitatores pilæ, perinde est
ac si diceretur, *Moradores del almirez*. Mortarium est hic mun
dus, grana vero, quæ in eo teruntur & emoluntur, sunt bo-
ni atque improbi homines. Probos Deus laboribus & tri-
bulationibus in maius ipsorum meritum opprimit, improbos verò, vt in meliorem frugem se recipiant, eisdem labo-

ribus

Simile.

ribus afficit. At, sicut grana cuiuscunq; seminis, si arida sunt & 14
sicca, statim dū ictibus in mortario concutiūtur, crustas á se &
siliquas seu tegumēta expellūt, & in puluerē redigūtur: si verò
humida sunt, licèt quam plurimis ictibus conterantur, nec sili-
quas aut tegumenta à se expellunt, nec in puluerem reuertuntur
imò quanto pluribus ictibus percutiuntur, tanto magis compri
mūtur & condensantur, atq; in massam quodammodo efficiun
tur: sic inter bonos & improbos hoc discrimen communiter ver
satur, quod illi velut sicca grana & absq; humore malitiæ, dum
alicuius laboris ictu (Domino permittente) feriūtur, statim cru-
stas imperfectionū, si quas in se habēt expellūt, & in puluerē re
uertūtur animo euoluētes, se quā citissime esse morituros. Et si
tanta, inquiūt, molestia parui ac leues huius mūdi labores op-
primunt, quid magni & æterni alterius vitæ labores efficient? 15
qualiter vexabunt, & quam crudeliter torquebunt? Ideo hos
patienter ferre ad illos æternos euitandos satius esse iudicamus.
Improbi autem tanquam grana humiditate concupiscentiæ &
malitiæ humida quanto pluribus à Domino laboribus vexan-
tur & concutiūtur, tanto magis comprimūtur & ira atq; impa
tientia condensantur & contrahūtur. His ergo Spiritus sanctus
inquit: Vlulate habitatores pilæ, ideſt, vos, qui estis in tribula-
tionibus, quæ sunt veluti medicamenta, quibus animæ ægritudi
nes curantur, & illa prodesse vobis non curatis, instar campe-
Simile. striū ferarū vlulate, quoniam id vestræ damnationis signū est
apertissimū. Cùm aliquis ægrotus maxima tristitia afficitur, &
ab aliquo inuisus interrogatur, quæ tantæ tristitiæ causa sit? re-
spondet, se potionem amaram, quæ taurū purgare sufficiens erat 16
accepisse, & eam absq; aliqua operatione seu cōmotione in cor
pore suo habere. O infœlix peccator, quā iure sanguineas lacry
mas posses profundere, siquidem tam efficacia medicamenta,
qualia sunt labores à Deo missi, nihil in tuo corde operantur.

*In verbo autem tuo laxabo rete: & cum hoc fecissent, conclusserunt pi-
scium multitudinem copiosam*, Rationi consentaneum est, vt hoc
loco promptitudinem, qua B. Petrus Domino in omnibus, quę
ei iussit, obtemperauit, perpendamus. Nam prius nauiculam à
terra pusillū reduxit, postea vero ipsam in altum protraxit, ac
tandem in nomine ipsius Domini imperantis retia tetendit, &
ideo ex illa piscatura tot tantosq; fructus percepit. Hic, fratres
mei

17 mei, præcipuus est nostræ saluationis punctus, videlicet, nos ad
beneplacitum Dei & voluntatem eius continuo incedere, at
que in omnibus rebus ab eius diuino imperio gubernari permit
tere. Hoc. S. Dauid magnopere exequi cōtendebat, & se ipsum *Psal. 22.*
iactabat dicēs: Dñs regit me, & nihil mihi deerit, ideſt, ego à
Dño meipsum duci sino & tali ductore ac duce quid mihi deesse
potest? Non errabo certe quoniam me totum gubernationi eius
commisi. Et statim eleganter & succincte bona, quæ à Domino
acceperat, & accepturus expectabat, incipit exponere & enarra
re dicens: In loco pascuæ ibi me collocauit, ideſt, Dominus me
in suorum fidelium congregatione posuit, vbi spirituali pabulo
pastus fui. Hæc, quędam pura & gratis data gratia est, quæ nul-
lis meritis præcedentibus potest tribui. Nam quid obsecro ani
18 ma illa, quę in corpus genitum in vtero mulieris Christianæ in-
fusa est, plus meruit, quam ea, quæ in corpus genitum in vtero
mulieris gentilis & infidelis inclusa est? Quid, inquam, meruit,
vt altera, cum in lucem prodijt, nunc in lege gratiæ sacrosancti
baptismatis sacramentum plenum gratia & sanctificatione, & in
lege veteri circuncisionē reperiret: altera verò minimè? Et hoc
significat: In loco pascuæ ibi me collocauit: nam locus pascuæ
est hæc sacrosancta Ecclesia, quam Dominus in terris habet. Et
addit: Super aquam refectionis educauit me. Hæc & alia singu-
laris gratia est, videlicet, Deum mihi parentes, qui doctrina san-
cta me vsq; ad annos discretionis educarunt, concessisse: &
hanc doctrinam S. Propheta aquam refectionis appellat. Quo
niam autem, licet parentem habebat, qui ipsum doctrinæ mori
19 bus imbueret, tamen crescente sensualitatis impetu eum tanquā
fragilem per deuia itinera, scilicet, malitiam cordis ipsius turpi-
ter sectando, atque appetitibus corporis satisfaciendo incipien-
tem aberrare Dominus oculis misericordiæ aspexit, mentemq;
eius errantem, nè has fallaces voluptatum vmbras sequeretur, &
ne ex vno malo in alia deteriora incideret, conuertere dignatus
est, iccirco adiecit statim: Animam meam cōuertit. At quia pa
rum prodest, hominem bene incipere, nisi in ipso bono perseue
ret, ideo vlterius aliam gratiam, quam sibi Dominus communi-
cauit, commemorat dicens: Deduxit me super semitas iustitiæ
propter nomen suum. Quoniam verò Deum ipsum ducem &
fautorem in virtutum exercitatione habuit, ei tanta fiducia ac

Universidad de Deusto
Biblioteca

vigor ortus est, tantasq; vires atq; animum recuperauit, vt adiẽ-20
cerit: Nam si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo
mala, quoniam tu mecum es. Adeò nè Propheta sancte securus
es, vt errare & in malum aliquod incidere, atq; à bono te separa-
ri sit impossibile? Et quis est, qui his periculis non sit obnoxius?
Fateor equidem me errare & incidere posse: sed Virga tua & ba
culus tuus ipsa me cõsolata sunt. Correctio & reprehensio iusto
rum est quædam in peccatorem virga: dulcia autem verba, quĩ
bus ipsum nomine Dei ad veniam & misericordiam inuitant,
Psal. 27. sunt baculus, quo idem peccator, ne in diffidentiam labatur, &
vt à culpa resurgat, sustẽtur. Hæc etiam est gratia eximia, qua
Dominus electis suis fauet. Væ autem illis, quos tanquam per-
ditos Deus absq; flagellis & correctione relinquit. Quam obrẽ
idem S. Dauid maximo affectu hoc à Domino postulabat di- 21
cens: Ad te Domine clamabo Deus meus, nè sileas à me: nè quan
do taceas à me, & (ideſt, quia) assimilabor descentibus in lacum.
Quod perinde est ac si diceret: Si in me ac scelera mea virga, re
B. August. prehensio, & vltio non est, cum in peccatum incidero, ero velut
diabolus. Ideo B. Augustinus ait, nihil infælicius esse fa licitate
peccatorũ, qui se fælices putant, cum à Domino non vapulant,
nec reprehendũtur. Deniq; quia Dominus in ipsum hæc omnia
beneficia conferre non fuit contentus, sed plura contulit, ideò
adiungit: Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tri
bulant me. Hæc sacrarum scripturarũ lectio est, in qua mens spi
ritualem refectionem, qua dæmones vincit, superat, & præcipi
tat, suauissime accipit & ex hac oritur alia gratia, videlicet, de
uotio, quæ affectionem cordis in omnia bona corroborat, fir- 22
mat, & impinguescit. Hæc iustos in medio tribulationum sua-
rum lætabundos reddit, atq; ad currendum per rectas vias Do-
mini velocissimos. Hoc vinum est, quod iustos inebriat, ipsos
que perfectissime Deo coniungens attonitos & extra se fere re-
linquit. Hanc vero gratiam significauit: cum dixit: Impinguasti
in oleo caput meum, & calix meus inebrians quam præclarus
est? Quæ quidem gratia deuotionis quoniam facile amittitur &
sæpenumero absque culpa, Deus hominem, nè tunc deficiat in
bono, sua misericordia protegit. Et hoc est quod dicit: Et miseri
cordia eius subsequetur me omnib⁹ dieb⁹ vitæ meæ. Sed hoc cõ
Psalm. 58. tradicere videtur ei, qđ ipse S. Dauid alibi dixerat, scilicet: Deꝰ
meus,

23 meus, misericordia eius preueniet me. Hic meo iudicio nulla est Psal. 118.
cõtradictio, quia vt idẽ Propheta ait: Misericordiæ tuæ multæ
Dñe. Et ex his misericordijs quędã nos pręueniũt, aliæ vero nos
sequũtur. Prædestinauit nos Dñs, vocauit, in sua ecclesia posuit,
& sanguine suo lauit, hæ & aliæ similes misericordiæ præcedũt
nos: at verò nobis parcere per pœnitentiã, nos in sua gratia con-
seruare, ac in tẽtationibus vim & auxiliũ præbere, hæ & aliæ hu
ius generis misericordię nos subsequuntur. Sed quęro ò Rex san
cte, quorsum Deus has omnes gratias & misericordias in te ope
ratus est? Ipse statim explicat dicens: Vt inhabitẽ in domo Do
mini in longitudinem dierũ, ideſt, in æternũ. Iam igitur, fratres
mei, obligationes ac rationes, quas S. Dauid habebat, vt Dei nu
tu & volũtate se regeret & gubernaret, ei magna in omnib⁹ prõ
24 ptitudine obediẽs, audientes intellexistis. Vos etiam ex his mul
tas gratias accepistis quarũ aliquę lõge illis maiores fuerũt, siqui
dẽ vos ipsos Deus in sua Ecclesia & in lege gratiæ posuit. Quòd
si aliquas hactenus ex his misericordias non estis cõsecuti, id cul
pæ vestræ tribuendũ est. Nam iccirco D. Paulus nos admonet
dicens: Pacẽ sequimini cũ omnibus, & sanctimoniã contẽplan Hebr. 12.
tes, ne quis desit gratiæ Dei. Quib⁹ verbis. S. Apostolus ostẽdit,
gratiã Dei nemini deesse, nisi ei, q prius ipsi gratiæ deficit. Quo
circa per immensam eius charitatẽ vos fratres obsecro, vt à tam
recto duce & rectore gubernari sinatis, & cũ eodẽ S. Dauid dici Psal. 72.
te: Vt iumẽtũ factus sum apud te. Tu domine eques esto, & ego
equus ero: tu auriga & ego currus: tu deniq; nauclerus & ego na
uis. Discę igitur, ò homo, disce à brutis tibi subiectis obedientiã
25 & illorum efficere discipulus. Interroga, inquit S. Iob, iumen- Iob. 12.
ta & docebunt te: attende quanta beneuolentia tibi inseruiunt,
quanta lætitia tibi obtemperant. Equus namq; pulcher licet fe-
rox, tumidus, & furibundus sit, atque præ ferocitate spumas ab
ore mittat fræno quocumq; ac tenuissimis loris cohibetur, & in
hanc atq; in illam partem trahitur, currit, & sistit, quotiescũq; Similia.
tibi placet. Contemplare bouem, qui licet horridus sit, & corni
bus suis terrorem incutiat, quam patienter iugo colla summittit,
aratrum trahit, & terram, quandiu tibi placet, colit & proscin-
dit. Animaduerte, quam facile à tenero puero multitudo equa
rum & boum custoditur. Ipse eas, quo vult, ducit, ad prata &
ad bibendum trahit, & inde ipsas obtemperantes domum

Universidad de Deusto
Biblioteca

mansuetudine mirabili reducit. Intuere curam & diligentiam, 26
qua canes domum tuam & pecora vigilantes & noctu latrantes
ad lupos latrones q; terrendos obseruant, & sui ipsorum obliti la
pidibus, telis, & fustibus, vt ea, quæ eis commisisti, custodiant,
se libenter exponunt: Quæ quidem brutalicet tu non alueris, ne
que eis esse, quod habent, dederis, tamen quia creatori eorũ pla
cuit, ea omnia tibi subijcere, ideo tam facile tibi atq; efficaciter
obtemperant. O homo multò peior animantibus, quanto magis
& efficacius te creatori tuo summittere debebas, eiq; obedire, à
quo quidquid habes, & habiturus expectas, & quidquid tibi de
est, te accepisse & accepturum esse certum est. O durissimã cer-
uicem: ò diabolicam hominũ superbiam. Ferendũ ne est, vt bru
ta rationis expertia tibi obtemperent, tu verò tanta ratione prę
ditus & ornatus summo rerũ omniũ opifici non pareas? Dicito, 27
Psalm. 61. dicito id quod S. Dauid ait: Nonne Deo subiecta erit anima
mea? Ab ipso enim salutare meũ: nam & ipse Deus meus, saluta-
tor meus, & susceptor meus. Hoc est: Quare ego Domino non
obediam, siquidem ratio id exigit, & in lucrũ hoc mihi vertitur?
Discite etiam fratres à B. Petro, & cũ eo in cordibus vestris Do
minũ alloquentes dicite: In verbo tuo laxabo rete. Fælix ille ni-
mium, qui nec pedem, nec manũ (vt aiũt) mouet absq; eo quod
in se reflexionem faciat, vt omnia in gloriam & honorem Dei
dirigat. Et hæc (vt ait quidam pater) est vitæ spiritualis metho-
dus ac regula quædam, vbi quantũ quisq; in virtute proficit, ali
quo modo cognoscet, scilicet, quanto pluries in vno quoq; die
hoc amore & affectione egerit.

Rumpebatur autem rete eorum, & annuerunt socijs, qui erant in alia na- 28
ui, &c. In hac mortali vita nullus sibi soli sat est, sed omnes ad in
uicẽ auxilio & fauore aliorum egemus. Ideo D. Paulus inquit:
1. Cor. 12. Non potest oculus dicere manui, Opera tua non indigeo, aut ca
put pedibus, non estis mihi necessarij. Atq; ita maxime rationi
consentaneũ est, vt id, quod sacri Apostoli fecerunt, exequamur
qui signis & nutibus intelligentes suorum fratrũ necessitatem,
statim eis opem & auxiliũ ferre conati sunt. Hæc est genuina &
perfecta charitas, scilicet, non expectare, vt proximus ad aliquã
sibi opem ferendam te ardenti studio atq; importune obsecret.
In hoc etiam Dominus significauit, piscatores animarũ mutuò
se adiuuare debere maximam amoris conformitatem habentes.

Primi

Primi euangelij sacri prædicatores Christus Redemptor no- 29
ster ac Diuus Ioannes Baptista fuerunt: id vero, quod alter eo-
rũ concionabatur, alter libentissime commendabat. Cæpit. D.
Ioannes prædicare dicens: Facite fructus dignos pœnitentiæ: & *Lucæ. 3.*
Iesus Christus filius Dei sic incepit: Agite pœnitentiã, appro- *Matth. 4.*
pinquauit enim regnum cœlorum. Ad hanc amoris vnitatem
D. Iacobus nos hortatur dicens: Fructus iustitiæ in pace semina- *Iacob. 3.*
tur facientibus pacem: nam si sacrum euangelium inuidijs, con-
tentionibus, ac liuoribus seminatur, est operam perdere. Rursus
notandum est in præsentiarum piscatores alios piscatores in au
xilium vocasse. In quo prælati docẽtur, vt cùm viderint, se om
nibus adesse non posse, suum q; munus erga omnia minime pos-
se exercere, coadiutores sibi adhibeant, sicut S. Moyses fecisse
30 commemoratur. Sicut enim manus ad suum munus exercendũ *Exod. 18.*
non est minus apta ac fortis, eò quòd in digitos diuidatur, quin *Simile.*
potius ob id ad operandum aptior & dexterior est: ita non mi-
nus strenuus princeps aut prælatus est habendus, si negotia, quę
ipse perficere non potest, prudentibus viris committat: quini-
mo sic Respublicæ melius reguntur & gubernantur, ipsis prin-
cipibus aut prælatis ad res maioris ponderis expeditioribus ma
nentibus.

Quod cum videret Simon Petrus procidit ad genua Iesu dicens: Exi à
me, quia homo peccator sum Domine. Hic vnus est ex fructibus, quos
homo ex colloquio & conuersatione Iesu Christi percipit, vide
licet, se ipsum vt abiectum peccatorem cognoscere, & summis-
se ac profunde se ipsum prosternere & demittere. Ex hoc infer
31 itur manifesta fraus & pernicios a fallacia illorum, qui dicunt, ni
miam sacrosancti sacramenti altaris assiduitatem contemptum
parere. Apud homines verum esse fateor, nimiam consuetudi-
nem contemptum gignere: quia propter nimiam consuetudinẽ
& rerum, ad inuicem cognitionem miserias ac defectus alterius
tandem intelligunt, vnde contemptus ipse oritur. Secus est in
Dei conuersatione: nam quo magis quisq; eum pertractat, & cũ
ipso conuersatur, tanto magis de eius bonitate ac magnitudine
cognoscit: ex quo fit, vt ipsum plus æstimet, & maiore amore
prosequatur. Apparuerat Dñs Patriarchæ Abrahã, ac fæpenume
ro cum eo de multis egerat, postea vero (vt ex sacra scriptura pa *Genes. 17.*
tet) Postquam nonaginta annorũ esse cœperat, apparuit ei Do

minus, dixitq; ad eum. Ego Dominus omnipotens: ambula co-32
ram me & esto perfectus. Post longos verò cum eo habitos ser-
mones, inquit sacer textus: Cecidit Abrahã in faciem: quod an-
tea minime fecisse legitur. Itaq; S. vir maioribus beneficijs &
intima Dei conuersatione se ipsum magis contemnebat, parui
æstimabat, & humilius abijciebat. Propter nos, charissimi fra-
tres mei, demissio hæc & humilitas S. Patriarchæ & non prop-
ter ipsum scripta est, quoniam multis retro tẽporibus, cùm hæc
scripta fuerunt, ipse mortem obierat. Idem nos. D. Petrus hic
docet, & cùm Dominus pedes eius voluit abluere, qui cùm ip-
Ioan. 13. sius cor ardentissimo amoris feruore id ferre non posset, sic pro-
rupit: Domine tu mihi lauas pedes? In cognitione quorum pro
nominum, videlicet, tu, & mihi, idest, in Dei cognitione & tui
ipsius omnis euangelica theologia comprehenditur. Tu mihi la33
uas pedes? Tu Deus infinitæ maiestatis mihi vilissimæ creatu-
ræ? Conuersamini igitur, fratres mei, cum hoc magnifico Deo
qui rectissimum iter est, & ad ipsum magnifaciendum & ad vos
D. Tho. 2.2 ipsos contemnendos. En fons, inquit B. Thomas, à quo deuotio
q. 82. art. 2. in oratione scaturit, nempe ex consideratione profunda nostrę
fragilitatis & contemplatione maiestatis Iesu Christi: paupertas
enim & fragilitas nostra cum beneficentia & clementia Dei
in nostris excitat cordibus deuotionem.

Et ait ad Simonem Iesus. Noli timere, ex hoc iam eris homines capiens. Tales esse debent sacrosancti euangelij prædicatores, scilicet, hominum piscatores & non numorum, aut dignitatum, vel ho-
norum temporalium. Ideo dicebat D. Paulus: Ecce tertio pa-
2. Cor. 12. ratus sum venire ad vos, & non ero grauis vobis, non enim quæ-34
ro, quæ vestra sunt, sed vos. Silentio etiam prætereundum ne-
quaquam est, Dominum Diuo Petro se hoc modo humilian-
ti honorem tribuisse, ei tam mirabilem dignitatem promitten-
do. Vbi aperte docuit, vnam ex virtutibus præcipuis, quam in
prælatis & concionatoribus nitere oportet, & quæ diuinæ ma-
iestati magnopere placet, esse humilitatem atque animi demis-
sionem.

Illuminati igitur sacri discipuli illa diuina luce & ab illo diui-
no ore, Iesu Christi vocati, *Subductis ad terram nauibus relictis om-
nibus secuti sunt eum.* Fœlices nos si tam glorioso exemplo com-
moti & inflammati idem facere toto animi conatu studeamus

Inter

35 Interrogatus Plato, quando esset fugienda ciuitas, respondit: Quando maiores sunt expensæ lucris, & in ea mali sunt plures bonis, ac Domini terræ sunt mendaces, & illa est quærenda, in qua omnia sunt opposita. Omnia hæc mala in mundo esse mani festum est. Qua propter illum relinquere nobis maxime condu cit, saltim ab eo animum auertere, inquirentes per rectum virtu tis iter omni cura & solicitudine supernam ciuitatem gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Platonis vẽ sponsio acu ta, in vitis Philosopho.

DOMINICA V.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

*Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia ve-
stra, &c.* Matthæi. 5.

Sacrosancti huius Euangelij principiũ nobis maximum terrorem & admiratio nẽ inijcit. Valde enim horribile est, Deũ nobis aperte dicere, nos, si iustitia nostra in virtute altiores ac meliores, quã Pha-
risæorum, radices non egerit, in regnum cœlorũ nequaquã esse ingressuros. Nũquid Domine illi non ieiunabant? ita profecto, & aliqui eorum bis in Sabbatho. Non ne eleemosynas erogabant, non nè orabant? ita sanè, imò & assidue. At mul-
tos reperies Christianos, qui non solũ se à cibis minimè abstinẽt, verùm etiam epulones & voraces sunt: alios verò inuenies, qui non solum pauperibus subuenire nolunt, verum aliena rapiunt. alij deniq; quã plurimi existunt, qui nec orationi vacãt, nec pre
ces fundunt, imo multis periurijs, iuramentis, & blasphemijs sa-
cratissimum Dei nomen polluunt & offendunt. Pharisæis verò omnia illa bona opera exercẽtibus, tu Dñe nobis inquis: Nisi abundauerit iustitia vestra plusquã scribarũ & Phariseorũ nõ in

trabitis in regnum cœlorum? Pro huius rei intelligentia notanda sunt verba D. Dionysij dicentis: Bonum consurgit ex integra causa, malum autem non. Ideſt, ad hoc quòd aliquid ſit perfecte bonum, oportet multis circũſtantijs exornari, & nihil quod ad perfectionem pertineat, in eo deficere, vt autem ſit malum, ſufficit parum mali habere. Sunt aliqui nobiles viri, qui quanuis pij, magnifici, & erga pauperes liberales ſint, tamen inter illos referri poſſunt, quos Deus per Iſaiã minatur dicens: Qui ponitis Fortunæ menſam, & libatis ſuper eam, numerabo vos in gladio, & omnes in cæde corruetis, hoc eſt, *Son vnos tahures*, cõtinuo ludẽtes, Quoniam licet ea omnia bona in ſe habeant, ſi hoc tantummodo malum habent, ſufficiens eſt, quominùs ipſi probimi nime dicantur. Id autẽ, quod de perſonis dicimus, de operibus etiam affirmandum eſt. Nam vt aliquod opus bonum ſit, nihil ei boni deeſſe debet, imò omnibus circunſtantijs ornatum eſſe oportet, inter quas prẽcipua eſt finis, vt, videlicet, opus propter Dei amorem fiat duntaxat. Hæc autem finis circunſtantia operibus ſcribarum & Phariſæorum deficiebat: Idcirco de eis Dominus apud D. Matthæum ait: Omnia opera ſua faciunt, vt videantur ab hominibus: atq; ita coram Deo vacui meritis & abſque præmio remanſerunt. Nam idem Dominus inquit: Attendite, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Iſti ſimiles illis exiſtunt, qui mimos agũt & tota die ſaltantes, & geſtientes, atq; choreas ducẽtes, trepidãtes corpora ſua diſtorquent: quæ omnia ad hoc tantum modo faciunt, vt, videlicet, ijs, qui ipſos vident, ſtudeant placere, qui tandem noctis tempore corpora ſua defeſſa & abſque aliquo lucro aut vtilitate fere confracta ſentiunt. Ita miſeri hypocritæ mille vultus ac demonſtrationes ſui ipſorum faciunt, & hoc tantum vt hominibus placeant, nocte vero mortis appropinquante ſe ipſos defeſſos abſque aliquo merito contemplantur. Cum caſtellum aliquod optimis munitionibus ſeptum, & fortiſſimis tormentis bellicis munitum & circumuallatum eſt, omnibus, qui illud foris intuentur, terrorem affert, & admirationem. Sed plerumque contingit vt in eo nihil aliud ſit, quam ille exterior apparatus, nam ſi interiùs aſpicitur, omnia illa bellica tormenta vacua ſunt, & abſque puluere ſulphureo, atque globo aliquo.

D. Diony. c. 4. de diuinis nom.

Simile.

Iſai. 65.

Matth. 23.

Matth. 6.

Simile.

Simile.

Simile.

3

4

5

Ita

6 Ita videbis hypocritam exteriùs armatum & munitum, *Con vn tiro de ayuno, con otro de lymoſna, y otro de oracion*, Ita vt aſpicientibus maximum inijciat terrorem. *Mas como a aquellos tiros les falta la poluora del amor de Dios, y la pelota de la buena intencion, no dan golpe, ni hazen operacion en los muros del cielo.* Atque ita cum deberent ſuis bonis operibus cœlum lucrari, illis ipſis infernum merentur. Radix & fundamentum, ex quo illis hoc malum oriebatur, erat ingens ſuperbia & arrogantia ipſorum, quæ in illa miſerrima & infœliciſſima natione cõtinuo regnauit. Propter quod S. Propheta Oſeas ait: Et reſpondebit arrogantia Iſrael in facie ſua. Vbi ſeptuaginta, interpretes ſi tranſtulerunt: Et reſpondebit iniuria Iſrael in facie ſua. Et Theodocion vertit: Et reſpondebit ſuperbia Iſrael in facie ſua. In quarum tranſlatio-
7 num varietate ſignificatur ſuperbia & arrogantia, adeò ſemper eſſe coniuncta, vt vna ſine altera eſſe nequeat: quarum quæ libet tantum malum eſt vt per antonomaſiam iniuria Dei appelletur. Alij vero Doctores accipiunt arrogantiam propria ſignificatione, in quorum numero eſt. B. Thomas, qui ſic ait: Arrogantia eſt elatio mentis vel ſpiritus, qua vſque in Dei contemptum erigitur, vt eum non agnoſcat: id eſt, vt cognoſcere vel venerari contemnat. Huc videtur ſpectare Chaldaica Paraphraſis, quæ ſic habet: Reſpondebit gloria Iſrael in facie eius, ideſt, publice punietur, veluti cùm dicere ſolemus, *Eſto le ſaldra a fulano al roſtro*. Velaliter, Reſpondebit arrogantia Iſrael in facie ſua, ideſt, eum peccatum ſuum accuſabit. Ergo homo attende quid agas: nam cùm peccatum aliquod committis,
8 teſtes aduerſus te coram diuino tribunali adhibes, ſicut. B. Paulus ad Romanos ſcribens inquit: Teſtimonium reddente illis conſcientia ipſorum, & inter ſe inuicem cogitationibus accuſantibus, aut etiam defendentibus in die cùm iudicabit Deus occulta hominum. Quapropter, frater chariſſime, ſancti Iob accipe conſilium: qui ſic ait: Depone magnitudinem tuam abſq; tribulatione, id eſt (vt egregie D. Thomas explanat) Depone ſuperbiam animi tui, ſantequam tribulatio tibi a Deo immittatur ad tuam humiliationem. Ac ſi apertius diceret: Ideo Deus homines præcipue punire ſolet, vt, videlicet, ſe à peccato auertant. Ex his, quæ dicta ſunt, calamitatem horum infœlicium temporum, in quibus homines aliquo modo magis perditi & cor-

Oſea. 5.

B. Tho. 2. 2. q. 162. ar. 1. ad. 2.

Roma. 2.

Iob. 36.

T 3 ruptũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

rupti sunt, quam illi, de quibus hic summa veritas agit, facile 9
poterimus colligere. Nam (vt constat) illi in exteriori cauti
erant, nec aliquem suis deprauatis exemplis offendebant,
licet in interiori improbi essent: tamen omnibus probi appa-
rere studebant, ac bona opera exterius exequebantur. Atq;
Ioan. 3. ita idem Dominus de illis temporibus agens inquit: Omnis,
qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, vt non ar-
guantur opera eius. Nunc autem in hoc miserrimo tempo-
rum statu iam homines à luce, vt improbi existant, non abhor
rent, sed publice fornicarij, adulteri, fœneratores, detracto
res, epulonesq; passim reperiuntur: & (quod peius est) hæc
nefaria scelera vrbanitatem atque elegantiam esse putant, &
cum alijs sui similibus tempus conterentes illa extollunt, pu-
blice Christum Dominum crucifigentes ac se ipsos de illis glo 10
Esai. 3. riantes. Itaque de huiusmodi sceleratis hominibus id, quod S.
Esaias ait, possumus affirmare. Peccatum, inquit, suum
quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Væ animæ
eorum. Denique eo mali peruentum est, vt homines illa so-
lum modò peccata, quæ mundus infamia, turpia, & inhone-
sta esse reputat, (qualia sunt, furari, peccatum contra natu-
ram committere, fidem deserere, & proditores esse) erube-
scant: at verò iniurias vlcisci, carnales esse, lusores, & in ve-
stibus profanos, hoc summæ gloriæ atque honori tribuunt.
Itaque si ab his turpibus peccatis, fratres mei, cauetis, non
ideo est, quia illa Deus prohibet, sed quoniam ea mundus dã-
nat: nam si propter Deum ab illis vos abstineretis, alia cõ-
mittere verecundia afficeremini. Quibus igitur flagellis tan 11
ta scelera ac dissolutiones digna sunt? Vt quid iram Dei &
furorem eius non pertimescitis? Per infinitam ipsius Dei cle
mentiam vos oro, vt his malis nunc remedium adhibeatis, &
interius exteriusque omni cura ac diligentia probi esse conten-
datis: ne alijs vestris deprauatis exemplis peruersionis causa si-
tis & occasio.

In Exodo vbi nos legimus: Si egressus ignis inuenerit spicas,
& comprehenderit aceruos frugum, reddet damnum qui ig-
Exod. 22. nem succenderit, alij transtulerunt: Si egressus ignis inuenerit
spinas, & sic est in transtatione Syriaca, & in contextu Græco,
& Paraphrasi Chaldaica, & sic quoque legit Rabanus. Quæ
omnia

12 omnia rem exaggerant & amplificant. Si ergo ille, qui ignem
spinis, ex quibus ignis ipse egressus messes combusit, admouit,
damna resarcire tenetur, quanto magis is, qui causa peccandi
suo fratri, fuit & ad cuius exẽplum alij peruersi & cõbusti fue-
runt, spiritualia damna satisfacere tenebitur? Vt ergo ab his
omnibus calamitatibus liberi esse possitis, satagite, vt abundet
iustitia vestra plusquam scribarum & Pharisęorũ, idque quod
B. Apostolus docet, adimplere contendite, qui ad Colossen- Colossen. 3.
ses scribens sic ait: Omne quodcunq; facitis in verbo aut in ope
re, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite gratias
agentes Deo & patri. Videlicet, quia vobis vires & voluntа-
tem ad id faciendum prębet. Et alibi idem S. Apostolus inquit:
1. Corin. 10. Siue manducatis, siue bibitis, vel aliud quid facitis, omnia in
31 gloriam Dei facite. Sine offensione estote iudæis & gentibus &
Ecclesiæ Dei, idest, omnibus bonum exemplũ reddite. Aiunt
naturales Philosophi, aquilam, vt cognoscat an pulli sint vere Simile.
filij sui, oculos eorum contra solem vertere, & qui ex illis in ip
sum solem oculorum aciem non intendit, ab ipsa repudiatur.
Sic vnũ ex præcipuis signis, quibus filij regiæ aquilæ Iesu Chri
sti cognoscuntur, est, cùm oculorum aciem in verum iustitiæ
solem intendunt, hoc est, cum omnes actiones suas in Deum ho
noremq; eius & gloriam dirigunt. Animaduertite Deum, si no
bis iustitiam exercere imperat, non id propter suam vtilitatem
facere, bonorum enim nostrorum minime indiget: sed id præci
pere propter maiorem gloriam & honorem nostrũ certissimũ
est. Solent Regesterræ in homines beneficia conferre cum ho-
14 nore & absq; honore. Aliquando Rex, alicui viro nobili diplo- Simile.
ma mittit, quo eum commendato, cuius redditus quotannis
stant quatuor mille aureis, insigniuit: in diplomate scriptum
continetur, ipsum Regem ei beneficium illud donasse, eo q
in tali prælio talem arcem expugnauit, & in ea strenue segesit.
Alterum vero diploma alij etiam viro nobili mittit, in quo licet
munus & beneficium, quo eum afficit, scriptum continea-
tur, tamen causam & rationem, propter quam illud in eum
confert, minime exprimit: non enim habet aliquid, propter
quod tantum beneficium in illum conferat, sed duntaxat
quia voluit. Primum beneficium cum honore esse cer-
tissimum est, hoc vero secundum absque honore.

Idcirco

Idcirco Dominus vult, nos iustitiam operari, vt ipse in nos be- 15
neficia magnificentissima cum honore conferat: ita, vt dicere
possit: Do vobis gloriam meam, quoniam vos ipsi eam auxi-
lijs meis & fauore adiuti meruistis. O benedictus & glorificatus
sit talis Deus, qui tot modos, totq; inuentiones ad afficiendum
nos honore & gloria condecorandum quærit. Quis igitur ani-
mum non recipiet, & in bonam spem non excitabitur, vt totis
viribus atq; animi conatu tam pio tamq; grato Domino inser-
uiat, qui nunquàm seruitiorũ, & earũ rerum, quas pro eius amo-
Iere. 1. re quis fecerit, obliuiscitur? Cùm S. Ieremias à Dño interroga
retur: Quid tu vides Ieremia? respondit: Virgam vigilantem ego
video. Et dixit ei Dominus: Bene vidisti, quia vigilabo ego su-
per verbo meo vt faciam illud. Ecce qualiter Deus virga vigi- 6
lans appellatur, nunquam enim dormit, sed semper sibi ad ex
hibita seruitia attendit. Reges vero, principes, ac prælati huius
mundi non virgæ vigilantes, sed potiùs dormientes erga homi
num seruitutes dici possunt, perpauci enim eas remunerant &
compensant. Quibus profecto debet esse magna confusio, id,
Esther. 6. quod sacra pagina de Rege Assuero enarrat, qui cum noctem
quandam insomnem duxisset, iusit sibi afferri historias &
annales priorum temporum, vt videret, siqua erãt seruitia sibi
aliquo tempore adhibita, quæ ipse non persoluerat, reperiens-
que singulare quoddam officium, quod Mardochæus ipsi ex
hibuerat, illud exactissimè remuneranit. Quod si Rex hic,
cum Ethnicus esset adeò gratus & beneficiorum memor erat,
quare Christiani, quibus. D. Paulus ait: Pax Christi exul-
tet (idest, exultare vos faciat) in cordibus vestris, & grati 17
estote, beneficia in se collata mutuo non reddent? Ac si hæc
gratitudo in homine infideli reperta est, qualis in Deo re-
perietur? Notandum tamen est, quod quanuis (vt diximus)
iustitiam nostrã Pharisæorum iustitiã oporteat excedere, (nam
illis deerat finis circunstantia, siquidem opera sua faciebant, vt
ab hominibus viderentur) tamẽ licet eorũ opera optimo fine es
sent facta, adhuc iustitiã nostrã eorũ iustitiã superare, necesse
est: illi enim falsam legis diuinæ habebant intelligentiam. Nam
(vt inquit. B. Augustinus) Praua desideria cordis, aut odiũ pec-
D. August. cata non esse existimabant. Atq; ita cum Dominus dixit: Amẽ
contra Fau. dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra &c. statim rei huius
adic-

18 adiecit rationem, scilicet: Audistis, quia dictũ est antiquis, Non
occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Vbi summa veri-
tas explicuit, illos solum hoc pro peccato habuisse. Sed quæro,
vnde eis tantus error oriri potuit? nã in Leuitico præcipiebatur: Leuit 19.
Non oderis fratrem tuum in corde tuo, & S. Dauid ait: Quæ di- Psalm. 4.
citis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris compungimini,
& S. Isaias inquit, Auferte malũ cogitationũ vestrarũ ab oculis Esaiæ. 1.
meis? Inquibus locis apertissime docetur, esse aliqua peccata &
scelera, quæ corde dũtaxat patrantur, à quibus pœnitentiã age
re maxime oportet. Adhoc respondeo, passiones hominum
adeo esse potentes, ipsosq; ita obcæcare, vt id quod malum est,
eis bonum esse videatur. Cum autem illi miseri Pharisæi varijs
passionibus pleni essent, malitia eorum excæcauit eos, vt in tã B. August.
19 tum errorem inciderent, quem eleganter B. Augustinus, & D. ad Faustum.
Thomas refutant. Ac precipuus huius erroris cõfutator est ipsa D. Tho. 1.
summa veritas Iesus Christus Dei filius, qui in huius sacri euan- 2. q. 18. art.
gelij lectione ait: *Ego autem dico vobis, quia omnis, qui irascitur fratri* 3. ad. 3.
suo, reus erit iudicio. D. Augusti. atq; alij nõnulli doctores iuxta
Græca exemplaria pro, autem, legunt, enim, quæ quidem coniũ
ctio aptius cum præcedentibus videtur cohærere. Vbi etiam
notandum est, vocem illam, Fratri, non vacare significatione,
aliud namq; est, in fratrem irasci, aliud verò in fratris vitia irasci.
Idcirco inquit S. Dauid, Iniquos odio habui, & legẽ tuam dile
xi, iniquos, idest, iniquitatem iniquorum, & de hoc odio atq; ira Psal. 118.
invitia intelligitur illud eiusdem S. Prophetæ, scilicet: Irascimi- Psal. 4.
ni & nolite peccare. Ego autem, vt vos à periculo iracundiarum
20 in fratres vestros liberi esse possitis vellem potius, vos eorum ca
sus compati, quam in ipsos irasci. Nam peccata binas facies ha-
bent, quarum altera nos ad compassionem, altera vero ad indig
nationem prouocat & inuitat. Peccatũ enim, vt est offensa Dei,
in iram concitat: vt vero est casus hominis in compassionem in
uitat. Et quoniam ex iracundia peccati potest aliquando euenire,
vt in fratrem peccantem irascaris, ideo tutius est cõpati pro-
pter casum eius. Aduerte tamen in præsentiarum, nomine iræ,
non primum motum intelligi: quia (vt theologi testantur) primi
motus non sunt in hominis potestate & arbitrio, nec eis subiacẽt
& ideò culpa vacare dicuntur: non enim potest esse peccatum,
quod non est voluntarium. Sed loquitur hic Dominus de ira de
libe-

Universidad de Deusto Biblioteca

liberata, ad quam voluntatis consensus accedit, qua quis commo-21
tus occisionem fratris, vel grauem læsionē appeti: de qua Salo-
mon spiritu Dei afflatus dixit: Ira non habet misericordiā, neq;
erūpens furor. O virulentam rabiē, quæ sic hominē deformem
reddit. Atq; ita in Prouerbijs Salomon ait: Spiritum ad iracun-
dum facilem quis poterit sustinere? Etalibi: Impetum concitati
spiritus quis ferre poterit? Hæc iracons & origo multorum ma-
lorū est, à qua homicidiū oriri solet, quòd (vt D. Thomas asse-
rit) ex peccatis, quæ in proximū cōmittuntur, grauius est, quia
maius nocumentum infert, siquidem vita priuat. Qua propter
merito. S. Dauid quemlibet nostrum admonet dicens: Declina
ab ira & derelinque furorem. Atq; hoc Christianum adimple-
re, non multum est, siquidem gentes id facere se iactant. Nā (vt
refert. M. Tullius) cum insignis quidam philosophus nomine22
Architas famulos suos scelus, quoddam admittentes comperis-
set, animaduertens se ira inflāmatū eos punire noluit, sed in hæc
verba prorupit: Fortunati estis, quia iracor vobis. Plato etiam
(vt in vita ipsius narrat Laertius) interrogatus, quo indicio cog
nosceretur sapiens, respondit: Sapiens, cum vituperatur, non ira
scitur: cum laudatur, non extollitur. Quæ sententia maxime co
hæret cum illa Ecclesiastici, scilicet, Ira in sinu stulti requiescit:
& S. Iob, Iratum virum stultum vocat. Quo circa fratres mei,
vt equis in ipso cursu non fræna iniicit homo, sed longe ante: ita
qui animo sunt in iram præcipiti, & ad res molestas facile irrita
biles rationibus quibusdam diu ante præsumptis in certamen
sunt producendi.

D. Thom. 2.2.q.158. ar.3.ad.2.

Prouer. 18. & 27.

S. Tho. 1.2. q.10.art.6. & 2.2.q. 72.art.3.

Psal.26.

M. Tullius lib.4. Tuscu.

Laertius in vita Pla.

Eccle.7. Iob.36.

Simile.

Valde etiam notandum est, Dominum hic nomen fratris po-23
suisse, vt nos doceret, aliam esse fratris in fratrem, hoc est, æqua-
lis in æqualem conditionem, aliam vel patris in filium, vel Do-
mini in seruum, vel prælati in subditum: hi namq; subditos sibi
corripere tenentur, & non solum verbis, sed verberibus coerce-
re possunt. Sed videant, quod pro qualitate criminum sit casti-
gationis temperamentum, atq; vt verborum acrimonia, quibus
interdum vti opus est, internam animi pacem atq; tranquillita-
tem, quantum fieri poterit, minime turbet. Hoc enim modo ira
cundia non reprehensibilis, sed sancta est. Qua succensus. B. Pau
lus cuidam mago nomine Elimæ dixit: O plene omni dolo &
omni fallacia fili diaboli, inimice omnis iustitiæ non desinis sub
uer-

Actuum.13

24uertere vias Domini? Et nunc ecce manus Domini super te,
& eris cæcus non videns solem vsque ad tempus. *O vala me la beatissima Trinidad:* Tanta nè verborum asperitas est in tam sanc-
to viro? Hinc apparet, merito B. Augustinum dixisse, in no
stra disciplina non tantum attenditur, an animus Christianus
ira commoueatur, quantum illius iræ causa spectatur: sicut
non attenditur, vtrum aliquis mœstus sit, sed causa tristitiæ
eius aduertitur. Nam qui contra peccatum alicuius irascitur,
vt ipse peccator in meliorem frugem se recipiat, à nemine po-
test æquo iure damnari. Sed id quod D. Gregorius circa hoc
ait, attendite: Summopere præcauendum est, nè ira, quæ instru
mentum est virtutis, antecedat. Perpendite obsecro, quo nomi-
ne, iram appellet, scilicet, instrumentum virtutis, aitque ipsam
25 tanquam Dominam non debere antecedere, sed tanquam ser-
uam & ancillam retro ire. Hoc est, ira non debet esse præcipua
causa, quæ te ad alios increpandum & puniendum moueat, sed
potiùs zelus honoris Dei atq; proximi vtilitas: ita, vt fere ne-
cessitate coactus irascaris: punitio enim ac reprehensio, vt pro
sit, magno cum feruore & efficacia præberi debet. Scopeta, aut
quoduis aliud tormentum bellicum globum nullo modo à se
excutiet, nisi prius puluerem sulphureum ei adhibeas, & ei ig-
nem admoueas, quæ duo non ante sed retro adhibenda sunt. Si
enim puluerem sulphureum tormento bellico ante adhibeas, id
est, *Si por delante le echays la poluora al arcabuz, y le poneys el fuego,*
Facile rumpetur, ac te interficiet, si vero à tergo, statim globus
ab eo exibit. Ita ira necessaria est, qua bilis incenditur, & ita
26 supplicium ac reprehensio, vt oportet, exibit: sed (vt diximus)
retro & non ante procedere debet. Iam fratres mei vidistis, qua
liter cœlestis magister nos doceat, non solum homicidium es-
se peccatum mortale, sed etiam iram atque interius humani
cordis odium. Idcirco ab vtroque summa cura & solicitudine
nobis abstinendum est. Cum dux aliquis contra hostes ad pug
nandum perrexit, ipsosque superauit, sæpenumero euenit e so-
let, vt reportata victoria rediens, ab alijs hostibus ipsi insidias oc
culte parantibus interficiatur, cui nihil profuit publicos hostes
occidisse, siquidem occulti ipsum interemerunt. Sic non sat
est, à sceleribus abstinere, sed à prauis cordis desiderijs omnino
recedendum est. Nec sufficit dicere: Ego illum minime

B. Augus. lib.9. de ciui ta. Dei.

D. Greg.

Simile.

Simile.

lædo,

lædo, licet ipse mihi damnum intulerit, ego nihil ab eo coram 27
iudice peto, cùm eum video, libenter alloquor: id enim perinde
est, ac si inimicos externos superares. Sed si iræ & odia tanquã
occulte insidiantes hostes in corde tuo remanẽt, ipsa animã tuã
interficient, & morte æterna damnabunt. Videbis adolescentẽ
Simile. pulcherrimum & formam elegantem venustamq; habentẽ, qui
cum alio in certamine quodam æquatis hastis vulgo, *En vna justa*
grauiter percussus, & postea curatus esset, tandem non integrã
assecutus est sanitatem: Hispanè, *Quedo sobre sano.* Cùm autem il
lũ postea gibbosum, debilem, macilentum, & prauo colore af-
fectum vides, eum interrogas: Quid est hoc Dñe, tu ne gibbosus
ac debilis eras? Profecto recto corpore incedere solebas? Forsan
tuis vulneribus remedium non est adhibitum? Qui respondet:
Profecto multi chirurgi vulneri meo quam plurima medicami- 28
na adhibuerunt, sed intus quædam assula lanceæ vulgo, *Raja de*
lança, Remãsit, quæ vexat, & vexabit me, quousque foras eijcia
tur. Sic tibi, ò frater, qui cum proximo tuo rixatus es, euenit.
Amicitiæ quidem inter te & ipsum cõtractæ sunt, sed assula quę
dam, videlicet, odiũ in interiori cordis tui remansit, & hoc est
in causa, vt in seruitio Dei & amore proximi tam imperfectè
ambules. Sed nunquid tua crimina sacerdoti non es confessus?
Non ne in gratiam inimici tui redijsti, & cum eo reconciliatus
es? Ita sane. Verum in corde meo adhuc quędam assula videli-
cet, odium remansit, & quousq; à me non extrahatur, nunquã
quiescam, nec in Dei amicitiam redibo.

Qui autẽ dixerit fratri suo, Racha, *reus erit concilio*. Hoc nomen,
D. *August.* Racha, (sicuti D. Augustino, B. Chrysostomo, & Remigio pla- 29
Chrys. & Remig. sup. hunc locum. cet) non est vox significatiua, sed verbum Hebræum indigna-
tionem denotans, veluti si quis ira inflammatus diceret, O. Cùm
autem inquit, Concilio, magis pœnam quam iudicium insinuat
quia iudicium ad vnum tantum pertinet.

Qui autem dixerit, Fatue, reus erit gehennæ ignis. Sed quæro, qua
re, cũ primus, secũdus, & tertius ira consummata excandescẽtes
mortaliter peccent, Dñs hoc discrimen posuit dicens, quendã
illorum reum esse iudicio, alterum cõcilij, aliumvero gehennę?
Ad hoc respondeo, Christum Dominum hanc differentiam in
ter hos collocasse ad significandum, omnes eadem met pœna
non esse in inferno puniendos: siquidem non omnes æqualiter
delin-

quũt. Nam primus sola ira non tantum peccat, sicut secun 30
dus, qui eam voce manifestauit: hic vero non tantũ peccat, quã
tum ille, qui eandem iram verbis ignominiosis ostendit. In hoc
loco Christus Redemptor noster processum & discursum pec-
cati in ipso homine docet. Ex ira enim peccator in exteriora si-
gna prorumpit, postea verò in ignominiosa verba: ac tandem
inde homicidia & alia quam plurima mala oriuntur. Vnde exa
ctè Salomon in Prouerbijs dixit: Qui ad indignandum facilis *Prou. 29.*
est, erit ad peccata procliuior. Ergo fratres mei iracundiam in
principio, & aliud quod vis peccatum, antequam in alia maio-
ra incidatis, comprimere & à vobis expellere omni studio cõ-
tendite. Nefarius enim ac perditus Iudas ex eo quia cupidus
fuit, tandem furatus est, & quia latro murmurauit, ac de pissi-
3 mo opere, quod B. Magdalena exercebat, detraxit dicens: Vt *Matth. 26.*
quid perditio hæc? Deniq; per hæc scelera vsq; ad summum fla
gitium, videlicet, vsque ad traditionem & venditionem magi-
stri sui ac Domini nostri Iesu Christi peruenit. Puer numos
ex crumena patris sui prius capere incipit, postea ex marsupio *Simile.*
vicini, ac tandem ex domibus exterorum aliena rapit, atq; ita
vsq; ad patibulum minimè fistit. Explicãs sacra pagina causam
mouentem Saram, vt à viro suo Abrahã filius eius Ismael è do
mo expelleretur, inquit: Cũq; vidisset Sara filium Agar Aegy *Genes. 21.*
ptiæ ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham: Eijce an-
cillam hanc & filium eius. Mirabile certe: quia duntaxat vidit,
cum filio suo Isaac Ismaelem ludentem tanta molestia affecta
est, vt non quieuerit quousq; pater eius ipsum è domo eiecit.
32 Nunquid tam impium tamq; nefarium erat, duos pueros inter
se pacifice ludere? Cum quo alio puer Isaac melius, quam cum
fratre suo ludere posset? Ad hoc communiter respondetur, lu-
dum illum fuisse idololatriam, & Ismaelem idola fictilia fabri-
casse, fratremq; suum Isaac ad illos adorandum docuisse, sicut
modo pueri altaria erigunt, *Thazen sanctos*. At vero Sara pericu
lum illius ludi intelligens, (nam idololatria, quæ tunc ludendo,
cum pueri erant, ludus & iocus puerilis tantum modo erat, po-
stea cum prouecta ætate essent, grauissimum scelus, & fidei, quã
receperant, esset apostasia) & tanto malo obuiam ire intendens
coniugem suum tam importunis precibus obsecrauit, vt ipse
Domino ei iubente, & ad id impellente Ismaelem è domo de

Universidad de Deusto
Biblioteca

truserit. Vbi aperte docemur, quam plurima, quæ in tenera ætate, cum pueri sumus, facimus ludi sunt, quæ quidem, cum in prouectiori ætate sumus, grauissima peccata esse non est dubium. 3

Monemur etiam in hoc facto, vt initio malis mederi & obstare contendamus antequam in cordibus nostris altiores agant radices, sintq; aliorum maiorum causa & origo, ita vt eis remediũ adhiberi difficillimum sit. Regius psalmographus peccata funes appellat dicens. Funes peccatorum circumplexi sunt me. *Psal.* 118. Quod si (vt ait Ecclesiastes) Funiculus triplex difficile rumpitur *Eccle.* 4. quanto maiori difficultate funiculus cẽtuplex rumpetur? Multiplicauit Israel fornicationes suas recordans dies adolescentiæ suæ, inquit, S. Ezechiel. Et quid inde secutũ est, ò propheta sancte? Insaniuit libidine super concubitum eorum, quorum carnes *Ezech.* 23. sunt, vt carnes asinorum, & sicut fluxus equorum, fluxus eorũ. 34 Ecce qualiter ex multiplicatione peccatorum homines insaniunt & præuertuntur, ac quodammodo vt bruta animantia remanent. Deus à tantis malis per infinitam clemẽtiam suam nos eripiat, ac nobis vigorem & spiritum clargiatur, vt statim verã pœnitentiam facere incipiamus, qua consequamur hic gratiam & postea gloriã, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amẽ.

In eadem Dominica quinta Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Amen dico vobis, nisi abundauerit iustitia vestra, &c. Matthæi. 5. 1

CVm Christus Redemptor noster modũ, quem in exequendis bonis operibus obseruare debemus, apud. B. Lucã erudiret sic ait: Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuũ lucidum erit. Vbi aperte innuit, sanctam intẽtionẽ, qua aliquis exercet opus, ipsum illustre efficere, quod quidem intelligitur, dum modo opus sit bonũ, & in gratia Dei fiat. Idem namq; Dñs cũ suis sacris discipulis loquens inquit: Venit hora, vt omnis, qui in ter- *Lucæ.* 11. *Ioan.* 16.

2 terficit vos, arbitretur obsequiũ se præstare Deo. Ecce isti iustorum persecutores bonã intentionem habebant, & tamen opus eorum, videlicet, cùm iustos odio prosequebantur, sceleratissimũ erat. Ergo non sufficit, bonam duntaxat intentionem habere, vt opus luçidũ sit & præclarũ. Et valde notandum est, Dominũ non fuisse contentũ, cùm dixit: Si oculus tuus bonus fuerit, sed voluisse addere: Si oculus tuus simplex fuerit, quia verbum, simplex, Hebræis significat integrum & perfectũ. Ita de sancto Iob. 1. Iob sacra scriptura dixit: Erat vir simplex. Vbi alij in Hebræo peritissimi transtulerunt: Erat vir integer, & aliorum translatio habet: Erat vir perfectus. Ita cùm Dominus ait: Si oculus tuus simplex fuerit, nobis aperte ostendit, se velle, vt intentio in operibus nostris integra sit atq; perfecta.

3 Iccirco sacra hodierni Euangelij lectio nos admonet dicens: *Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum & Pharisæorum nõ intrabitis in regnum cælorum.* Quod siquis hoc modo arguat: Pharisæi habebant iustitiam, ergo erant iusti: & si iusti, ergo poterãt saluari: si autem illi ea iustitia saluari poterant, ergo etiam illa iustitia, qui non erant pharisæi poterant saluari, ad hoc respondetur, pharisæos non veram iustitiam, imo fictam & simulatam atq; inanem habuisse. De quibus id quod D. Paulus ait, affirmari potest: Ignorantes Dei iustitiam, & suam quærentes statuere, *Rom.* 10. iustitiæ Dei non sunt subiecti. Hinc legitimum sensum illorum verborum, scilicet: Cùm accepero tempus, ego iustitias iu- *Psalm.* 74. dicabo, facile intelligetis. Quæ sunt istæ iustitię, quas Dominus se iudicaturum ait? Profecto iustitiæ apparentes & non veræ:

4 quales erant Pharisæorum iustitiæ, quibus summa veritas inquit: Væ vobis scribæ & Pharisæi hypocritæ, quia similes estis *Matth.* 23. sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, *Simile.* intus vero plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia: sic & vos à foris quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Sed væ, væ, & millies væ, quot nunc in mundo pharisæorum sunt discipuli, falsa atque apparenti iustitia pleni, in quo certè non paruam suo creatori iniuriam irrogant. Quid obsecro nobilis vir sentiet, quãdo vxorẽ suam se ipsam componentem & adornantem varijs vestibus aspexerit, non vt ipsi sed vt alijs complaceat? Certissimum est, hoc ei maximę tristitię & afflictionis causam esse, magnãq; sibi *Simile.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

iniuriam fieri huiusmodi vir existimabit. O infinitæ maiestatis 5
Deus, quibus verbis iniuria & offensio, quam tuæ sanctissimæ
celsitudini illi inferunt, qui opera sua faciunt, vt videantur ab
hominibus, aliquo modo poterunt amplificari? Qua pœna, si il
la posses accipere afficereris videns illos se ipsos bonis operibus
exterioribus adornãtes, non vt tibi, qui animarum verus es spõ-
sus, sed vt alijs sibi similibus abiectis ac vilibus creaturis pla-
Psal. 74. ceant. O scelus æternis supplicijs dignum. Fugite fratres mei,
fugite à tanta iniquitate: & id quod Dominus ait, videlicet, cũ
accepero tempus, ego iustitias iudicabo, attentis animæ oculis
contemplamini. Nunc Deus tempus hoc, in quo vitam degimus
nobis concessit, sed mortis hora illud à nobis auferet, & tunc fi-
ctas has iustitias iudicabit, illasq; seuerè puniet. Quo circa fra-
tres mei bona opera pura ac sancta intentione propter Dei glo- 6
riam solummodo, toto animi studio ac viribus facere conten-
damus. Vt autem iactantiæ & inani gloriæ facilè resistamus, si
miles illis, qui templum ædificarunt, nos esse oportet: de quibus
2. Esdræ. 4. sacræ literæ aiunt: Vna manus sua faciebat opus, & altera tene-
bat gladium. Sic nos partim bene operari, partim verò contra ia
ctantiam, inanem gloriam, ac malam intentionem pugnare de-
bemus, & sic abundabit iustitia nostra plus quam scribarum &
pharisæorum, ac non solum exterius, verũ etiam interius (quod
Leuit. 7. Deo magnopere placet) boni erimus. Ad hoc autem significan
dum iussit Dominus sibi offerri super altare pinguedinem arie
Psal. 102. tis, quæ iuxta viscera est, & ipsa operit. Hoc S. Dauid Deo obtu
lit, cum dicebat: Benedic anima mea Domino, & omnia quæ in
tra me sunt nomini sancto eius. Non solum vero studere debe- 7
mus, vt iustitia nostra abundet plusquam scribarum & Pharisęo
rum, sed omni animi contentione & spiritus feruore laborare,
vt iustitia nostra vere iustorum excedat iustitiam, ipsos diuino
fauore atq; humili corde antecellere contendentes, in sanctis &
Prouerb. 4. spiritualibus exercitijs nunquam cessantes. Nam (vt Salomon
ait) Iustorum semita, quasi lux splendens, procedit & crescit vs
que ad perfectam diem. O verba mysteriosa: diuinus spiritus
1. Ioan. 3. nos illuminet, vt ea explicare atq; intelligere, & ex illis (sicuti
oportet) vtilitatem capere valeamus. B. Ioannes in sua Canoni
ca inquit: Qui facit iustitiam, iustus est. Quo in loco atq; in hoc
sacro Euangelio nomen, Iustitia, nõ pro vna ex quatuor cardi-

neis

8 neis virtutibus accipitur, sed omnem virtutem significat. Atq; Arist. 5.
ita inquit Aristoteles: Iustitia communis est virtus. Et alibi idẽ Ethico.
ait: iustitia est virtutum præclarissima, & ipsa est omnis virtus. D. August.
Licet autem D. Augustinus sic iustitiam definiat: Iustitia est lib. de mori-
amor Deo tantum seruiens, in amore Dei proximi dilectio in- bus eccle.
cluditur, vt B. Thomas asserit. Atq; ita hæc definitio omnes vir B. Thom. 2.
tutes amplectitur. Alij doctissimi viri iustitiam definientes di- 2. q 58. ar. 1.
xerunt: Iustitia est perpetua & constans voluntas ius suum vni- Inst. de iu-
cuiq; tribuens. Signanter in hac definitione ponitur primo, vo- stitia & iu-
luntas ad ostendendum, quòd actus iustitiæ voluntarius ac spõ- re in prin.
taneus est: & quia firmitate opus est, additur, quòd sit perpetua D. Tho. 2.
& constans voluntas illa, vbi actus ponitur pro habitu. Sæpe ha 2. q. 58. ar. 1
bitus specificantur per actus. Potuissemus autem iustitiam sic de
9 finire: Iustitia est habitus secundum quem aliquis constanti &
perpetua voluntate ius suum vnicuiq; tribuit, & qui facit hanc
iustitiam, iustus est. Sunt autem tres, quibus ius suum tribuere
debemus, videlicet, Deo, nobis, & proximo. Quid vero Deo
possumus tribuere? Non ne ait S. Dauid, Domini est terra & Psal. 23.
plenitudo eius? Ita profecto, sed ipsa omnia hominibus dedit; sicut
idẽ S. Dauid testatur dicens: Omnia subiecisti subpedibus eius. Psal. 8.
Opes, quas Deus peculiariter diligit, sunt hominum animæ, &
eas suas appellat. Omnes, inquit, animæ meæ sunt: & has ei red- Ezech. 18.
dere debemus. Sed qualiter? Non ne ipse eas omnes habet, si qui
dem illarum creator est? Hoc per similitudinem quandam faci-
le intelligetis. Habet Rex munitissimam arcem, & vt melius Simile.
seruetur, præsidi cuidam viro bonæ existimationis eam sub pu
10 blica fide seruandam & custodiendam cõmittit ea lege, vt quo-
ties ab eo petita fuerit, ipsam libenter tradat: quas conditiones
idem præses arcis sub pœna proditoris acceptat. Sic Deus cum
hominibus se habet, quorum cuilibet animam vnam iuxta nor
mas idest, Conformie alos aranzeles, Suæ diuinæ legis regendam &
gubernandam ea lege committit, vt quando ab eo petita fuerit,
eam reddat: tunc autem ipsam Deus ab homine exigit, cum ali-
qua res sui diuini seruitij, cui ipse homo se totum dedat & addi-
cat, offertur. Atq; ita diuinus Psaltes ait: Anima mea in manibus Psal. 18.
meis semper, & legem tuam non fui oblitus. Hoc est, Domine
animæ meæ claues, vt eam custodiã, mihi tribuisti, & id, quod
promisi, cùm ipsam mihi tradidisti, non oblitus sum. Ex hoc in

Universidad de Deusto
Biblioteca

fertur, peccatores non solũ esse iniustos, sed etiã proditores, fi- 11
quidem fidem, quam in baptismo præbent, violant. O infælices peccatores, vt quid non erubescitis & vos ipsos confunditis nõ præstantes diuinæ maiestati debitum, quo astricti estis? Qui cũ à vobis animam commissam exigit, ipsam minime redditis, eò quod eam alienatam & varijs sceleribus oppressam habetis. O execrandam abominationem. Ferendũ nè est, vt anima, inæstimabilis valoris, à quibusdam vili precio vendatur, ab alijs vero impudenter pignoridetur? Quod vt melius percipiatis, notandũ est, hominem esse animal rationale, hoc est, duabus rebus cõstare, altera quidem infima & abiecta, videlicet, misero & corruptibili corpore, pluribus ægritudinibus quã cæterorũ animaliũ corpora obnoxio: altera vero preciosa & excellenti, videlicet, anima, quam Dominus ad imaginem & similitudinem suã 12
Simile. procreauit. Solet imago, quæ peritissimi artificis manu depicta est, summopere laudari, & qui illam possidet, sæpenumerò dicit: Hanc effigiem nullo precio aut dabo, aut commutabo, quoniam à celeberrimo pictore Apelle, qui cæteros arte pingendi longe antecelluit, confecta est. Quanto ergo magis facienda est mens, quæ à solo Deo creata & effecta est? Ad generationẽ omnium rerum Deus cum causis secundis concurrit, at vero animã
Simile. sua dunta xat infinita potentia creat. Sicut pictor, qui amplam tabulam multis figuris ornatam in lucem edere conatur, iubet discipulis suis, vt imagines, quæ in extremis partibus atq; in angulis ipsius tabulæ futuræ sunt, depingant: quod vt melius efficiãt, idem artifex manus eorum penicillo ducit, imaginem vero, quę in medio apparere debet & cuius pulchritudine omnis tabula 13
decorãda est, ipse propria manu, vt perfectior sit, depingit. Hic mũdus tabula quędã est varijs imaginibus, scilicet, diuersis creaturis, quæ in eo sunt, adornata: ad conficiendas autem has imagines omnipotens Deus artifices quosdam, videlicet, solem, lunam, & alios planetas, atq; elementa habet, quæ omnia ad illarum generationem concurrunt, & ideo vocantur pictores imaginum huius tabulæ, scilicet mundi, Deo ipso cum illis tanquã magistro (qui manum discipulorum pingendo ducit) concurrẽte: effigiem autem ideſt, animam, quæ in medio est, omnemq; tabulam sua pulchritudine decorat, Deus opt. Max. sua infinita sapientia solus scit depingere. Multis verò lacrymis, & maxima com-

14 cõmiseratione dignum est, quod cum homo corpore vili & anima preciosa constet, corpus nullo precio commutat, animã vero breuissima quaq; voluptate vel paruo honore aut minimo lucro libentissime præbet. Quanti, obsecro, ò infælix peccator *Simile.* tuũ miserrimum corpus, vt in vinculis & captiuitate apud Turcas esset, vẽderes? Illud profecto centũ millẽ aureis & pro totius mũdi rebus minime traderẽ, quid enim mihi omnia ista prodesſent, si ego miserrimę seruituti obnoxius futurus eram? Ergo si corpus tanti facis, quarè mentẽ, quæ inæstimabilis precij est, *Ezech. 13.* non pluris æstimas? De hoc per Ezechielem prophetam Dominus conqueritur dicẽs: Violabãt me propter pugillũ hordei, & propter fragmen panis. Illi, qui animam vendunt, sunt omnes, qui tã deprauate delinquũt, & vitijs ita deditisunt ac propensi,
15 vt de correctione sua nũquã cogitent, nec vitia relinquere, & ad Deũ se cõuertere, aliquo tẽpore proponant: illi autem, qui eam pignerant, sunt ij, qui peccantes & multa scelera committentes dicũt: Statim me corrigam, & in meliorem frugem recipiam. Quibus ad instar illius euenit, qui pignus aliquod in cauponam *Simile.* mittit non eo animo, vt apud ipsum cauponem maneat, sed animo illud statim repignerandi: at vini cupidus quotidie plus vini sibi mitti ad bibendũ iubet, & quantũ ipsius vini augetur cupiditas, tantũ super pignore debitũ multiplicatur, ita vt tanto debito obligatus dicat ipsi cauponi: Pignus, quod apud te pignerauì, si quidẽ debitũ, quod super illo debeo, ita multiplicatum est, vt illud soluere minime possim, tuum fit. Sic aliqui sunt, qui aiũt se peccatum aliquod semel & non amplius velle committere,
16 postea vero aliud atq; alia multa admittunt: & taliter super pignore, videlicet, super anima debitũ peccatorũ onerant, atq; in ipsis sceleribus ita veteraſcunt, vt omnino impotentes ad pœnitentiã agendam sibi esse videantur: quos mors sic imparatos rapit, pignus vero videlicet anima remanet in dęmonis potestate. O æterne Deus cõcede, obsecro, mihi per infinitam clementiã tuam spiritus feruorem, vt hæc tanta flagitia, vt oportet, sciam amplificare. Qualiter ò miseri animas vestras omnipotẽti Deo præbebitis, si ipsas à vobis alienatas, & vt quid vile, venditas habetis? Quare non contremiscitis vos ipsos in tanto periculo positos contẽplãtes? Sed quædã vobis optima nũtia nũc significare volo, atq; vtinam ea capere, vobisque prodesse velitis. Scitote

vos, quandiu in hac vita commoramini, libertatem & opportu- 17
nitatem habere, vt has venditiones possitis irritas facere atq; dis
soluere. Nam publica huius Regni lege permissum est, vt om-
nes pupilli & qui sub tutoribus sunt, possint quoscunq; contra-
ctus, qui in ipsorum damnum facti fuerint, annullare. Dum hãc
D. Bernar. miseram vitam ducimus, omnes (vt ait D. Bernardus) pupilli su
Ephes. 4. mus, donec (sicut. B. Paul. inquit) occurramus oẽs in vnitatẽ fi-
dei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in mensuram ęta
tis plenitudinis Christi: vt iam non simus paruuli fluctuantes. Et
Psal. 90. tanquam pupillis Deum nobis Angelos tutores ac pædagogos
tribuisse testatur Regius Psalmographus dicens: Angelis suis
mandauit de te, vt custodiãt te in omnibus vijs tuis. Iccirco mo
do quamcunq; venditionem dæmoni, mundo, aut carni factam 18
optime possumus reuocare, siquidem ad illam faciendam nullã
facultatem habebamus. Fit autẽ irrita hæc vẽditio per verã, quã
de peccatis nostris agere debemus, pœnitentiã. Eia fratres mei,
est nẽ aliquis vestrum, qui animam suam vendiderit? Est ne hic
aliquis concubinarius, qui propter carnales diuitias se Sathanæ
vendiderit? Est hic aliquis honoris ambitiosus, aut aliquis ana-
rus, qui propter caducam & inanem gloriam, vel propter vilem
pecuniam corda sua vendiderunt: Soluite fratres, soluite per la-
lutem vestram ac remedium animarum vestrarum has infælices
venditiones. O vos miseri, ò infausti, quis vos ita dementauit, vt
tam bonam opportunitatem contemnatis, illamq; præterire
absq; vtilitate vestra permittatis? Quid, quæso, damnati in in-
ferno darent, si libertatem, quæ nunc vobis sese offert, haberent? 19
Si Angelus nomine Dei ad prædicandum illis è cœlo descende-
ret, qualem pœnitentiam agerent, vt se à tantis tormentorũ ge-
neribus eriperent? Ergo existimate nunc, & animo concipite,
iam vos in horridis inferni ignibus ardere, possęq; ab illis facile
liberari, si vestrorum peccatorũ verã pœnitentiã egeritis, atq;
ita ad illam agendam vos ipsos incitabitis, animasq; vestras, vt
ad suũ verũ Dominum, videlicet, altissimum Deum redeant, re
dimetis.

Secundus vero, cui ius suum tribui debet, est vnusquisque si-
bi ipsi. Sed dicetis: Opaterid certe prędicarenõ opus est, nullus
enim extat, qui vt sibi, puideat, aliũ pelle, si posset, nõ exuat. Nõ
id profecto fratres, est ius, quod ad inuicẽ vobis debetis, quin po
tius

actius magis nociuum quam vtile est. Sed quod vobis debetis, est 20
quædam vestrorum appetituũ & affectionum mortificatio: &
hoc inquit S. Propheta Oseas: Seminate vobis in iustitia & me- Oseæ. 10.
tite in ore misericordiæ. Quoniam si seminatis in misericordia,
vos ipsos, vt oportet, non castigantes nec mortificantes, metetis
in iudicio condemnationem. Pro quo est notandum, seminatio
nem nostram esse diuersam à seminatione agricolarũ. Illi enim
id, quod seminant, colligunt: si triticum seminant, triticum colli
gunt, si vero hordeum, hordeũ metent. Nos autem, si in hac vi-
ta lacrymas seminamus, gaudium colligemus: si labores, otium:
si paupertatem voluntariam, diuitias: si obedientiam, libertatem
metemus. Ergo seminate vobis in iustitia, & metetis, in miseri-
cordia.

Tertius denique, cui ius suum reddere debemus, est proxi- 21
mus noster. Ius vero ei debitum à nobis, est bonum exemplum,
quo eum ad bene operandum prouocemus. In diuinis literis
quidam Angelus sanctum Moysem sic alloquutus fuisse legitur: Exodi. 3.
Immolabis Deo super montem istum. Pro quo in cõtextu Græ
co & in paraphrasi Chaldaica habetur: Immolabitis Deo super
montem istum. In quo significatur, bonum opus publicum ab
vno factum alios quam plurimos ad id faciendum commouere?
atq; ita ex, immolabis: sequitur, immolabitis. Sed, proh dolor,
quam aliter multi faciunt, qui publice delinquere, gaudent, ac
suis depraua tis exemplis proximũ peruertere conantur, sicut Oseæ. 4.
illi, de quibus Dominus per Oseam prophetam conqueritur di
cens: Super capita montium sacrificabant, & super colles accen 22
debant thimiama: ideo fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ ve
strę adulterę erunt. Hoc est: ex publicis parentem & sponsa-
rum peccatis filiæ & sponsæ ad se ipsas peruertendum occasio-
nem capiebant. Qua propter egregie S. Thomas inquit, pecca- D. Tho. 3.
ta publica esse nimis exec randa: tum quia peccator publicus vi p. q. 84. ar. 6
detur ex maiori contemptu peccare, tum quia cum scandalo ad. 1.
aliorum peccat. Ideo B. Paulus ait: Peccantes coram omnibus
argue. Quasi dicat: Nunquã dissimulandalunt pec cata publica, 1. Tim. 5.
sed obiurgãda & arguenda. Et rationem reddens addit: Vt &
cæteri timorem habeant. Qui hæc tria adimplet, nullum iam facit
& iustus est: ac de huiusmodi inquiunt superius addueta verba:
Iustorum semita quasi lux splendens procedit, & crescit vsque

ad perfectam diem. Semitam iustorum vocat Spiritus sanctus piorum hominum vitam propter coarctationem & rectitudinem conscientiæ, ac propter sanctum timorem, quo reguntur & gubernantur. Horum autem tranquilla & sancta vita quotidie in melius vsq; ad perfectam diē augetur. Ad intelligendum vero, quæ sit ista perfecta dies, maxime perpendendum est sanctum Moysen, cùm modum, quo Deus omnes dies fecit, numeraret, semper à vespere inchoasse. Factum est (inquit) vespere & mane dies vnus: id est: primus. Et inferius: Factum est vespere & manè dies secundus. Ac. S. Dauid ait: Vespere & manè & meridie narrabo & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Hunc ordinem numerandi dies à vespere incipiendo Spiritum sanctum voluisse intexere existimo, vt, videlicet, per illum significaretur ordo, quem habet dies spiritualis, quo iusti perficiuntur, quia vespere vitæ actiuæ eorum incipit, statimq; mane vitæ contemplatiuæ sequitur: & ita augetur & crescit vsq; ad meridiē, in quo vmbræ fidei consumuntur, scilicet, vsq; ad claram Dei in gloria visionem. In cuius rei mysterium Christus Redemptor noster veſperi in cruce mortuus est, & mane resurrexit, ac meridie cœlos ascendit, innuens in hoc nos in vesperi vitæ actiuæ debere corpora nostra cruce & pœnalibus exercitijs mortificare, in manè vero vitæ contemplatiuæ, resurgere nouo spiritu ac nouo diuini amoris feruore, tandem postea in claram Dei visionem ascendemus. De illis duobus S. Dauid ait: Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Nam in vita actiua mens in deplorandis peccatis atq; in tolerando aliquid pœnale prolixe se exercet: inuita autem contemplatiua solet gaudia & cœlestes consolationes accipere. Appellatur verò vita actiua vesper, & contemplatiua mane, quoniam vesper solet esse mane futuri prænuntius. Atq; ita Dominus dixit: Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim cœlum. Nam sicut rubedo vespertina signum est, ex qua colligimus venturum mane clarum & serenum futurum esse: sic disciplinæ, flagella, cilicia, ieiunia, atque alia opera pœnalia, quibus vir iustus in vespera vitæ actiuæ corpus suum affligit & macerat, signa sunt aperta, ex quibus colligi potest, mane vitæ contemplatiuæ splendidum ac lucidum futurum esse: & hoc modo augēdo progredi debet vsque ad perfectum diem, scilicet, vsque ad claram Dei

Genes. 1. *Psal. 54.*

Psal. 29.

Matth. 16. *Simile.*

visionem. Ecce igitur fratres charissimi, qualiter iusti non solum volunt, vt iustitia sua pharisæorum iustitiam excedat, verum etiam omnes, qui veram iustitiam habent, præclaris virtutum exercitijs anteire & superare conantur. Maxime etiam oportet, vt iustitia nostra abundet plusquam scribarum & pharisæorum propter falsam, quam legis habebant intelligentiam: iram enim & odium cordis peccatum esse non existimabant: quod hic summa veritas apertissime reprobat & condemnat, inquiens: *Audistis, quia dictum est antiquis, &c.* Vsq; *Reus erit gehennæ ignis.* Pijssimus Dominus nec solo duntaxat verbo aut inordinata voce vult vt nos proximos nostros offendamus. Plinius insignis rerum naturalium indagator inquit, Regem apum, cum à natura pulchrior ac duplo maior cæteris omnibus, & colore nitidior conditus fuerit, tamen stimulo, quo reliquæ apes nocent, priuatum esse. Vbi eiusdem naturæ author nos apertissime docuit, tanto aliquem debere plures molestias & iniurias pati, atque ad nocendum alijs esse impotentior, quanto nobilior est, & alios magis antecellit.

Plinius lib. 2. cap. 16. *Simile.*

Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quod frater tuus habet aliquid aduersus te, relinque ibi munus tuū ante altare, & vade, prius reconciliare fratri tuo, & tunc veniens offer munus tuum. Mira docendi ratione Dominus his verbis vsus est. Vbi enim ad summū repentè gradū conscendit, inferiores omnes in eo complexus est. Satis esse videbatur dixisse: Si proximum læseris, illum placare, illiq; satisfacere, solicite contende, sed nequaquā hoc solo contentus omni sacrificio & oblatione ei interdixit, donec offensum fratrem debita satisfactione placaret. Cum vero ait, vt sacrificium inceptum relinqueret, & opus interrumperet, atq; ad quærendum fratrem, quem læserat, ipsum q; placādum tenderet, rem hanc magis amplificauit, ostenditq; se pacis inter proximos maximum esse amatorē. Atq; ita B. Chrysostomus explicans hunc locum inquit: Vidi misericordiā Dei quæ plus respicit hominū vtilitatē, quàm suum honorem. Hic præintelligi vult quod vis opus externū, quo Deū promereri studemus, vt est oratio, ieiunium, carnis afflictio, eleemosyna, & alia id genus. Nihilominus tamē munus præcellentissimum altaris noui testamenti eucharistia est. Itaq; vbi commode fieri potest

D. Chrysost. sup. Mat. c. 5

recon

Universidad de Deusto
Biblioteca

reconciliatio, sanctam cõmunionem præcedat, oportet. Vnde 29
B. Hieronymus: Si munera nostra absq; pace non offerre possumus, quantò magis corpus Christi accipere? Iudiciũ damnationis sibi conciscit, qui cũ Iuda accedit ad sacramentũ summæ pacis. Cæterùm quando munus sit relinquendum in altari donec reconciliatio fiat, prudẽtia maxime opus erit. Est enim hoc mãdatum affirmatiuum, quam obrem loci & temporis circunstantia maxime eget: lex nanq; spiritus sapientiæ & intellectus omnia sapienter præcipit. Itaq; quo ad animum attinet, absolute dictum est: Vade, prius reconciliare fratri tuo: quo ad executionẽ vero, nisi commode fieri possit, non ita. Tu verò, ò homo, qui læsus es, offensori tuo libenter parce vt Deus tua etiam scelera remittat, eumq; ex toto corde tuo dilige, & Dominũ propitiũ
Psal. 114. habebis. Contemplare quæso id, quod S. Dauid ait, scilicet: Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. S. pro- 30
Caieta. pheta nisi quẽ dilexit, minime explicat, sed Caietanus hoc animaduertens inquit: Attende, quo tempore, & vbi S. Prophetã hunc psalmum ediderit, & quem dilexit facile intelliges: tẽpus nanq; fuit, cum in spelunca Saulem ipsum persequentem potẽs occidere, non interfecit: & tunc temporis ait: Dilexi, scilicet, inimicum meum Saulem, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. Hoc est, Deum in meis necessitatibus habebo propitium, nam propter eius amorem dilexi illum, qui me odio prosequebatur. Sic tu eundem Deum, si hoc ipsum feceris, propitium habere non dubites. Ad confusionem autem omnium, qui se maximos Christianos esse putant, vobis egregium dictũ
Seneca. ad sententiam hominis ethnici referre volo. Seneca philosophus 31
inquit: Dissentio ab aliis, reconciliatio à te incipiat. O vtinam verba hæc in cordibus nostris scriberentur, & per illa duceremur, magnum profectò gloriæ coronã in conspectu diuinæ maiestatis consequeremur. Ergò, ò Christiane, nõ expectes, obsecro vt frater tuus veniam à te postulet, sed tu ipsum inuita. Festina,
D. Chrysost. hom. 12 sup. Matth. inquit. D. Chrysostomus, inimicũ tuũ præuenire ad amicitias, ne forsan te tardante ille præueniat adrogandũ, & de manu tua rapiat pietatis intercedem. Illuminet Deus, atq; inflammet suo diuino amore corda nostra, vt posthac ità faciamus, & sic abundantem mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quã nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMI.

DOMINICA. VI.
Post pentecosten.

CONCIO PRIMA.

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marci. 8.

LOquens sponsa de suo sponso in Canticis ait: Botrus cypri dilectus meus mihi: inveneis Engaddi. Non inquit: Dilectus meus granum est botri, sed botrus. Quemad- *Cant. 1.* *Simile.*
2 modum enim in botro non vnum, aut alterum granum inueniuntur, sed multa: ita sponsa multa remedia & beneficia á Domino accepisse hic fatetur. Hoc autẽ donis, quæ S. Ecclesia à Deo, antequam fieret homo, accipiebat recte applicari potest. Nam postquam liberalissimus hic Dominus homo factus est, non solum se botrum appellauit, sed apud D. Ioannem inquit: Ego sum vitis vera: innuens, quòd sicut vitis *Ioan. 15.* *Simile.*
vuis onerata racemum superat & antecellit, sic beneficia, quæ in homines, postquam factus est homo, Deus confert, illa, quæ olim ante eius sanctissimam incarnationem præstitit, longe an-
3 tecedunt. Huius apertæ veritatis testimonium certissimum est id, quod D. Matthæus eandem, quam hic B. Marcus agit, historiam narrans inquit, scilicet: Ascendens Iesus in montem sedebat ibi, & accesserunt ad eum turbæ multæ habentes secũ multos cæcos, claudos debiles, & alios multos: & proiecerunt eos ad pedes eius & curauit eos. *Matth. 15.*

Nequaquam vero contentus est pijssimus Dominus hæc tot tamq; singularia beneficia præstando, sed (vt hic S. Euangelista Marcus ait) Sciens illos non habere aliquid ad mãducandũ, *Conuocatis discipulis suis ait illis: Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent.* Certè cum animaduerto, turbam illam triduo in deserto sine domo, sine lecto, sine hospitio,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tio, sine cibo, (quæ prope iam defecerat) perdurantem, dieiq; 4
æstum, & noctis intemperiem cum parvulis etiam & vxoribus
tolerantem, ac super nudam humum cubantem, quid aliud iudi
care potero, quam eam fuisse dominicæ præsentiæ gratiam, eã
in sanando virtutem, eam in docendo suauitatem & eloquentiã,
vt homines illi sui quodammodo obliti vsq; adeò à diuina illa
Domini præsentia, & docentis ore suspensi essent, vt neq; lon-
gioris vię, neq; inediæ, quæ illos iam premere cœperat, recorda
rentur. Optima quidem sese mihi nunc offerebat occasio ad in
crepandos huius tempestatis Christianos. Sunt enim aliqui, qui
fere nunquam concionem audiunt, quos ego admoneo, vt mag-
Oseæ. 4. nopere perhorrescant, nè super illos id, quod Dominus per Pro
phetam Oseam Hebræ, ęgenti ait, incidat: Oblita es legis Dei
B. Tho. 1. 2. tui, obliuiscar filiorum tuorum & ego. Id est: Contempsisti le- 5
q. 47. ar. 2. gem Dei) quia (vt B. Thomas inquit) obliuio, paruipensionis est
euidens signum: ea enim, quæ magni æstimamus, magis memo-
riæ infigimus) & in pœnam huius sceleris obliuiscar filiorũ tuo
rum & ego. Sed quæro, qualiter obliuio in Deo esse potest? Ad
D. August. hoc D. Augustinus respondet dicens: Tunc Deus meminisse di
li. 15. de Tri citur, quando aliquid facit, tunc obliuisci, quando non facit. Et
nit. c. 16. alibi apertius explicuit, quod obliuisci est non misereri. O terri
Idem. lib. de bilia verba. Quomodo, ò peccator, qui diuinæ legis ita obliui-
efficietia di scęris, & concionatores illam tibi in memoriam reuocare volen
unitatis. tes contęnis hæc verba non pertimescis? Si Deus in pœnam tã-
ti sceleris tui non miseretur, quid facies? quid remedij capies?
Eisdem namq;, quibus antea supernus Dominus fuerat minita
Ezech. 16. tus, per Prophetam Ezechielem sic ait: Ecce, ego extendã manũ 6
meam super te, & auferam iustificationem tuam, & dabo te in
animas odiętium te. Vbi alia translatio habet: Auferam ius tuũ
à te: & in Hebræo est: Auferam statutum tuum à te: & in cõtex
tu Græco legitur: Auferam legitima tua à te. In quarum trans-
lationum varietate significatur Deus in pœnam grauium pecca-
torum multoties permittere homines in tot scelera ac flagitia in
cidere, vt fidem, legem, obedientiam, atq; illa, quæ ipsorum iusti
ficationem adiuuabant, amittant. Et hac grauissima pœna Do-
minus hic infœlicibus peccatoribus minatur. Quid igitur, ò mi
ser, expectas, siquidem ijsdẽ quibus illi ambularũt, vijs ince-
dis? Deus ipse, qui luminũ pater est, te illuminet, vt resipiscas &
in

7 in meliorem frugẽ te recipias, atq; remediũ, siquidem nunc per
tempus tibi licet, diligentissime quæras. Alij autem sunt, qui ad
audiendum quidem verbum Dei conueniunt, sed non sicut isti
venerũt ieiuni: postquã enim cibis se onerarunt, tunc in ecclesiã
ad audiendam concionem, seu, vt potiùs dicam, ad dormitandũ
in concione, vel ad propriam & aliorum attentionem peruertẽ
dam confluunt. Quanuis concio ad populum habita, non sit sa-
crosanctæ Eucharistię communio, vt ieiuni eam audire teneami
ni, tamen, vt melius cordibus vestris imprimatur, ieiunos conue
nire maxime conducit. In sacra Regũ historia legitur Saul puel 1. Reg. 9.
las quasdam Hebræas, quæ è fonte veniebant, interrogasse: Nũ
hic est videns? Et ipsæ responderunt: Hic est, hodie enim venit
in ciuitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelso. Ingre
8 dientes vrbẽ statim inuenietis eũ antequam ascẽdat excelsum
ad vescendum, neq; enim comesturus est populus, donec ille ve
niat, quia ipse benedicet hostiæ: & deinceps comedẽt, qui vocа
ti sunt. Perpendite, obsecro, fratres, qualiter Hebræus populus
non afficiebatur molestia, cùm ieiuni prophetam sacra peragen
tem expectabant. Nunc autem ex vobis quam plurimi viginti
horas ludentes absq; ciborum memoria consumitis, & ad cõcio
nẽ venire nõ potestis, quin prius cibũ sumatis: atq; ita diuinum
verbũ parũ dispositi & minus attẽti auditis. Et licet hoc malum
sit, tamẽ multo peius est, vos inordinatis affectionibus & passio
nibus, quæ effectũ verbi diuini impediũt, plenos ad diuinã cõ
cionẽ audiẽdã accedere. B. Ambrosius inquit, q sicut illi, qui vi- Simile.
nũ colligũt, dolia & cados præparare debẽt, parũ enim prodest,
9 vuas optimas & vini abũdãtiã magnã habere, si vasa, in quę mit
tendũ est, immũda sunt: ita ad recipiendũ diuinũ verbũ corda
nostra mundari, ac sanctis affectibus ornari oportet: nam alias
ex his, quæ in concione dicta fuerint, parũ fructus atq; vtilita- Simile.
tis percipiemus. Qualiter, obsecro, musicus instrumentũ, quod
pulsare cõtendit, cõcinnare poterit, si ipsum chordas nõ habet?
Impossibile erit illud, si ita est, in consonantiam posse redigi.
Quid peccator est, nisi instrumentũ sine fidibus, videlicet, sine
timore & amore? Qualiter ergo à cõcionatore in harmoniam,
dum ita fuerit, redigetur? His similitudinibus dispositionem,
qua ad audiendam cœlestem sacrosancti Euangelij doctrinam,
vt in mentibus vestris operetur. conuenire oportet, facile intel-
ligetis.

ligetis. Nam idem Dominus per Esaiam prophetã ait: Ad quẽ respiciam, nisi ad pauperculum & contritum spiritu, & trementem sermones meos? id est, ad sermones meos. Quibus verbis ostenditur, quantum diuinæ maiestati placeat ille, qui ab omni inordinata affectione expeditus, (hoc enim per pauperculum significatur) & timore plenus ad audienda diuina verba exore prædicatoris accedit. Ideo non inquit: Ad quem aspiciam, sed: Ad quem respiciam, id est, in quo sæpenumero oculos meos, tanquam re mihi gratissima, figam. Valde etiam notandũ est, hanc hominum multitudinem, dum esset cum Christo Redemptore nostro in deserto, licet victum non habebat, minimè conquestam fuisse, nec Domino dixisse, vt ipsam accepta eius benedictione dimitteret. Quando vero Israeliticus populus cũ Moyse in solitudine erat, cum singularem & excellentem cibum, videlicet, manna, quo absq; aliquo magno labore fruebatur, habe ret: tamen in sacra pagina alter ad alterum dixisse legitur: Constituamus nobis ducem, & reuertamur in AEgyptum. Ex quo apparet discrimen, quod, inter esse cum Deo, aut esse cum hominibus, reperitur. Nam cum Deo, licet cibus non habeatur, voluptas & gaudium est, sine Domino autem, quanuis manna sit, omnia amaritudo esse videntur. Merito ergo in Sapientia dicitur: Non habet amaritudinem conuersatio illius, nec tædiũ conuictus illius, sed lætitiam & gaudium. Hac dulcissima conuersatione S. Propheta, dum per asperas Palestinæ solitudines exulabat, detinebatur, vt ipse fatetur dicens: Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ in loco peregrinationis meæ. Et alibi: In terra deserta, inuia, & inaquosa sic in sancto apparui tibi, vt viderem virtutem tuam & gloriam tuam. Hoc est, perinde ac si in sanctuario tuo tibi assisterem, ita tuam gloriam, maiestatẽ, omnipotentiam, & perfectionẽ in hac solitudine contemplor: quod quidem labores meos dulces ac suaues reddit, eosq; patiẽter perfero. Iccirco merito in Prouerbijs dicitur: Melius est vocari ad olera cum charitate, quam ad vitulum saginatum cum odio. Et in Hebræo atq; in Paraphrasi Chaldaica clarius habetur: Melius est vocari ad conuiuium oleris cum charitate, &c. quod idem est, ac si diceretur: Plus valet conuiuium oleris cum Deo, quam sine eo abundantes epulæ atq; opiparæ. Ex defectu autem huius conuersationis multa mala in mundo oriri solent, vt B.

Esai. 65. 10 11 *Numer. 14.* *Sapien. 8.* *Psal. 118.* *Psal. 62.* 12 *Prouer. 15.*

13 vt B. Paulus ad Romanos scribens nos docet. Sicut (inquit) non probauerunt Deum habere in notitia, (id est, quia conuicti sunt, nullam Dei memoriam habere) tradidit illos Deus in reprobũ sensum, (id est, permisit eos tradi) vt faciant ea, quæ non conueniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, &c. Atq; huius veritatis ratio est apertissima, quoniam actualis, quæ de Deo habetur, memoria in ipsis mentibus reuerentiam, timorẽ, & amorem gignit: reuerentia verò, amor, ac timor Dei obedientiam generat: obedientia autem omne peccatum expellit: ac deficiente memoria Dei hæc omnia deficiunt, & ità vitijs & sceleribus locus atq; aditus patefit. Hanc eandem causam assignat S. Daniel circa illorum improborum senum peruersitatẽ. Auerterunt (inquit) sensum suum, & declinauerunt oculos suos, vt 14 non viderent cœlum, neq; recordarentur iudiciorum iustorũ. Diligamus igitur, fratres, hanc sanctam conuersationẽ, & in illa dies noctesq; consumamus toto animi conatu laborantes & contendentes, ab hoc cœlesti Redemptore non discedere. In Canticis namq; dicitur, sponsus ab sponsa propter ipsius pigritiam, ignauiam, & negligentiã fugisse. Ob cuius rei causam quę rens ipsum sponsum in manus percutientium & spoliantiũ eam incidit, vt ipsamet fatetur dicens: Inuenerunt me custodes, percusserunt me, & vulnerauerunt me, tulerunt pallium meum custodes murorum. Caue igitur, ò anima, nè à te hoc summum bonum secedat, statim enim in manus alicuius, qui te percutiat, vulneret, spoliet, & perdat, scilicet, in manus mundi, carnis, & diaboli incides.

Rom. 1. *Daniel. 13.* *Cant. 5.*

15 Ait igitur Dominus: *Misereor super turbam, quia ecce iam triduò sustinent me, &c.* Vsque, *Quidam autem ex eis de longe venerunt.* Res plane admiratione digna est, videre rationẽ, quam gratissimus hic Dominus munerum & seruitiorũ sibi factorum habet. Attẽdite qualiter dies, quibus turba illa cum ipso in deserto fuerat, & longum iter, quod confecerat, magnificiens peculiariter enumerat, & specificat. Ita cum Maria Magdalena fecisse legitur, nam omnia seruitia, quę ipsa in domo Pharisæi illi exhibuit, singulariter enumerauit. Et Patriarchæ Abraham factũ, quod imperio suo egerat gratificans dixit: Per memet ipsum iuraui, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicã tibi, &c. Videte quomodo omnes illius eximiæ obedientiæ circunstan

Luca. 7. *Genes. 22.*

cunstantias peculiariter commemorat. Non solum enim ait: Filio tuo, verum etiam adiecit, vnigenito. O benedictus & glorificatus sit talis Deus! Fælices ac beati illi, qui se totos seruituti eius dicant, & ei libētissime inseruiunt. Inter probos & improbos hoc præter alia discrimen versatur, quod probi Deū imitantes beneficia in se collata magni æstimant, & multis gratiarum actionibus amplificant. Ita S. Moyses in Deuteronomio inquit: Dominus Deus tuus introducet te in terram bonam, terram riuorum aquarum q; & fontium, in cuius campis & montibus erumpunt fluuiorum abyssi: terram frumenti, hordei, ac vinearum, in qua ficus & malogranata. & oliueta nascuntur: terram olei ac mellis: vbi absq; vlla penuria comedes panē tuum, & rerum abundantia perfrueris, vt cum comederis & satiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima, quā dedit tibi. Perpendite, qualiter sanctus vir, vt pote Deo gratus, excellentias illius optimæ terræ peculiariter commemoratam plificans & magni faciens immensū Dei beneficium. E contrà improbi quippe, qui ingrati sunt, beneficia accepta parui faciūt & contemnunt, sicut illi duo maledicti Dathan & Abiron, qui (vt in Numeris legitur) sancto Moysi impudenter dixerunt: Nunquid parum est tibi, quod eduxisti nos de terra, quę lacte & melle manabat, vt occideres in deserto, & vt nostri dominatus esses? Reuera induxisti nos in terram, quæ fluit riuis lactis & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum & vinearū: an & oculos nostros vis eruere? Hoc per ironiam aiebant, quasi dicerent: Promisisti nobis terram abundantem, & dedisti sterilem ac siccam solitudinem. Eandem ingratitudinem omnis populus ostendit S. Moysi & Aaron dicens: Quare nos fecistis ascendere de Ægypto, & eduxistis in locum istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gignit, nec vineas, nec malogranata? O diabolicam peruersitatem & hominum nequitiam: qui cū ingentes gratias diuinæ liberalitati agere deberent, eo quod in terra sterili cibum tam sapidum, & manibus angelorum conditum, & absque labore ipsorum comparatum (siquidem ad fruendum illo terram colere, aut serere, vel in ea insudare non opus habebant) eis tribuebat: tanti beneficij immemores de sterilitate terræ, & per consequens, de ipso Domino detrahebant & murmurabant: atque ità gratiarum actiones,

Deuter. 8.

Num. 16.

Num. 20.

gnēs, quas Domino reddere debebant, in querelas cōmutabant. Omnipotens Deus per infinitam clementiam suam nos eripiat, ne in huiusmodi ingratitudinem prolabamur, quin potius tanquam grati minimum quodque beneficiorum eius magnifaciamus.

Misereor inquit *super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me.* Sustinere est idem quod expectare. Atque ità diuinus Psaltes ait: Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Domino. Vbi posterior particula declaratiua est prioris. Hoc pijssimus Iesus ad subuenendum illis egenis pro ratione adducit inquiens: In me hucusque sperauerunt, & propter mei amorem laboribus & necessitatibus se commiserunt: ideò meæ pietati conuenit, eis lubentissimè subuenire. Si homines hoc obseruare solent, vt licet cum magno detrimento suo fiat, illis, qui in ipsis confidunt, opem ferre, & succurrere conantur, quantò magis hoc infinitæ Dei bonitati conueniet? Animaduertite, quanto se periculo senex ille, qui Leuitam in domum suam recepit in Gabaa, subiecerit. Qui nefariæ genti & abominabili hospitem suum violare contendenti sic ait: Nolite fratres, nolite facere malum hoc, quia ingressus est homo hospitium meum, & cessate ab hac stultitia, habeo filiam virginem, educam eam ad vos, vt humilietis eam. O *santa Maria señora*, Quæ fidelitas viri erga hospitem suū. Eadem virtute sanctus Loth in hospites, quos domi suæ hospitio recepit, vsus est. Nam cum eos turpes & nefandi Sodomitæ profanare vellent, ipse sic illos allocutus est: Nolite, quæso, fratres mei, nolite malum hoc facere, habeo duas filias, quæ necdum cognouerunt virum, educam eas ad vos, dum modo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Quid igitur expectandum est de infinita Dei bonitate si fidelitas hæc apud homines reperitur? O fratres si molestias ac labores, quos pro adimplendis appetitibus vestris patimini, ad sequendum cœlestem reparatorem nostrum, diuinam q; voluntatem eius faciendam perferretis, quam singularia diademata & gloriæ coronas consequeremini? Sed, proh dolor, quia ad sustinendū ipsa importabilia onera artes & inuentiones quæritis, ad sustinendum autem Christum Iesum in ijs, quæ vobis imperat, nec minimam quidē diligentiam adhibere vultis. Quapropter merito

Psal. 129.

Iudic. 19.

Genes. 19.

hic diuinus Dominus per Prophetam Esaiam conqueritur di- 22
Esaiæ.5. cens. Væ qui trahitis, quasi vinculum plaustri, peccatum. Sumi
tur metaphora hæc à bobus vel mulis, quæ magnum pondus,
Simile. quod per se solę portare non possent, currui iunctæ illud facilè
vehunt. Sic peccatores coniũcti plaustro facilè peccatorum põ
dera ferunt, aliàs enim illa supportare non possent. Videbitis
hominem, qui sudore vultus sui victum sibi quotidie quærit, &
cum hoc se (vt aiunt) tanquam principem induit & componit,
atq; ad hoc quanto potest ære alieno se opprimit, se pignerat,
versutias facit, mille fraudes committit, ac mille molestias, &
angores patitur, solum modò vt eleganter induatur. Vanitas illa
qua vult eleganter indui, currus est, qui illa cuncta onera & affli
ctiones ei portare adiuuat, nè ipse tantum ea sentiat. Videbitis
aliũ, qui per vicos & plateas vrbis, in equo seu mula multis fa- 23
mulis comitatus incedit, & qui abundãter & laute epulatur red
ditus autem eius ad dimidium illius pompæ non sufficiunt:
quam ob causam ære alieno opprimitur, & quotidie à creditori
bus affligitur, & molestia afficitur. Si autem quæratur, quare tot
tantaq; onera ille perferat: ad hoc ego respondeo, insaniam illã
qua videlicet, vult ab omnibus nobilis & magnificus haberi,
Simile. esse currum adiuuantem ipsum ad onera supportanda. Videbi
tis iuuenem per vrbem cum vitæ suæ discrimine cursitantem,
& alium sui similibus sociatum, qui eo demẽtiæ peruenit, vt viã
propter illud quo nunquam fruetur, vi & armis propugnare cõ
tendit & alia id genus crimina perpetrat. Si autem illum admo
neas, vt ab illis adolescentibus, quorum amicitia familiariter vti
tur, se se auertat, attendatq; offensiones Dei, quas simul cum illis 24
committit, respondet: Domine nunquam vile aliquid, nec abie
cto aut infimo homine dignũ feci & nunc minime faciam: igno
biliũ enim hominũ est beneuolentiã amici pari amore nõ refer
re. Ecce qualiter stultitia illa, qua nobilis & gratus haberi cona
tur, est veluti currus, quo ille onera, licet grauia sint, vehit. Deni-
que esset infinitũ si modo onera, quę miseri peccatores sustinẽt
velim numerãdo percẽsere. Nã sicut boues currui iũguntur, sic
isti alicui fallaci fundamẽto aut inani cogitationi adhęrẽt, qua
velut curru onera eis tã grauia nõ videtur. Iccirco ait S. Pro-
pheta: Væ vobis, qui trahitis quasi vinculũ plaustri peccatũ. Hi
verò, qui onera teterrimi Sathanæ sic perferũt, nihil propter

Dei

25 Dei amorem sustinere volunt: quam obrem cœlestis conui-
uij participes minime erunt: ipse namque Dominus illos, qui
eum sustinent, inuitare solet. Sed, ò bone Iesu, & hominum
amantissime, quot annos patienter expectasti & sustinuisti
nos, antequam ad te veniremus? Sanè pigritiæ nostræ quasi
oblitus rationem duntaxat trium dierum habes, quibus nos
æquo animo misericordiam tuam expectantes, non desperа-
mus. Videte, obsecro, summi Numinis stupendam tolerantiam. *Esai.42.*
Tacui semper, silui, patiens fui. Et iterum clamat: Labora- *Esai. 1.*
ui sustinens.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Beatus
Matthæus pro, sustinent me, inquit, Perseuerant mecum. Hæc *Matth.15.*
est vna præcipua diuinæ miserationis causa, scilicet, boni ope-
26 ris perseuerantia. Inter ea, quæ in hoc mundo magis deplora-
tu, & pluribus lacrymis digna sunt, est parua, quam in bonis
habemus, perseuerantia: nam cùm incipimus, statim defici-
mus, quod plerumq; diuitibus & deditis voluptatibus contin-
gere solet. Quibus illud sancti prophetæ Dauidis exprobrare
possumus, scilicet: Filij Ephraim intendentes, & mittentes ar-
cum, conuersi sunt in die belli: non custodierunt testamentum *Psal.77.*
Dei, & in lege eius noluerunt ambulare, & obliti sunt benefa-
ctorum eius. Filij Ephraim, ideſt, Abundantes. Isti licet per viã
Domini ambulare incipiant, in ea tamen perseuerare minime
volunt: sed in die belli, videlicet, in die tẽtationis conuersi sunt.
Sunt aliqui, qui dicunt: Ego post hac castitatem seruabo, imò
si vxor mea è vita migrauerit, alicui religioni me dicabo: & sta-
27 tim minima quaque tentatione vel oblata occasione in solitas
turpitudines reuertitur. Sed pauper cum iam laboribus sit as-
suefactus, tanquam veteranus miles est, quilicet supra se glo-
borum nimbum aut multitudinem cadentem aspiciat, nunquã *Simile.*
se tradere, vel subijcere vult. Ille vero: qui delicate sibi indulget, *Simile.*
est veluti equus, qui cum in stabulo omni cura & diligentia per
tractetur, vbi primum strepitum aliquem bellici tormenti au-
dit, fugit & à nemine potest detineri. Hoc in primis oritur ex
eo, qa iste Dei beneficia in se collata obliuiscitur. Et obliti sunt
benefactorum eius. Vbi illud, Et, est causale, & est sensus: Cõ
uersi sunt in die belli, quia obliti sunt benefactorum eius. Tũm
etiam quia communiter huiusmodi homines propter timorem

inferni magis, quam propter Dei amorem conuertuntur, & isti minus perseuare solent. Cum AEgyptij multis Dei flagellis ac plagis opprimerentur, metu potius quam voluntate commoti, Exod. 12. Vrgebant (inquit sacra pagina) populum Israel exire velociter de terra. Et statim eos pœnituit, ipsumq; populum Israel persecuti sunt vsque ad mare, vbi suorum scelerum pœnam luentes summersi sunt. Ita delicati ac diuites facere solent, qui metu potiùs, quam amore peccata à se expellunt, & ea confitentur, postea vero minima quaque occasione adducti ad ea redeunt ipsa ad se trahere conantes, quousque hac infælici lite in inferno sum merguntur. Igitur fratres mei in omni virtute persistite, si diuinæ misericordiæ participes esse vultis. Ac ne in die belli, idest, in die tentationis superemini, & terga vertatis: in oratione etiam permanete, sicut Beatus Hieronymus, qui acriter à Dæmone tentatus, opem Domini implorans tandiu in oratione perseuerauit, vt ipse de se in epistola ad Eustochium dicat: Memini me clamantem diem crebro iunxisse cũ nocte, nec prius à pectoris cessasse verberibus, quam rediret Domino imperante tranquillitas. Discite etiam ex hoc fratres, cui potissime eleemosynam exhibere debeatis, nempe omnibus, sed præcipue ijs, qui Christum Iesum sequuntur, eiq; diu ac noctu inseruiunt, laudes atque encomia indefesse persoluunt. Vnde B. Paulus ait: Operemur bonum ad omnes, maximè ad domesticos fidei. Valde etiam hic notandum est, Dominum, vt hoc conuiuium faceret, præcepisse turbæ discumbere super terram. Credendum autem est, eos recto ordine sedisse, vt facilius eis sacrosancti Apostoli possent ministrare, & vt in eo significaretur Deus illos, qui ordinem seruant, velle inuitare: ipse namque Dominus rerum ordinem magnopere diligit. Qua propter D. Paulus vehementer gaudebat, eò quòd illum Colossenses seruabant. Atque ita ait illis: Spiritu vobiscum sum, & si corpore absens, gaudens videns ordinem vestrum. Et inter cætera, quæ Deus Ecclesiæ promittit, vnum est, agnos pascendos non vtcunque sed ordine seruato. Pascentur (inquit S. Esaias) agni iuxta ordinem. Itaque quoties fines ordinis transigimus, & inordinate siue verbis, siue comedendo, siue vestiendo viuimus, non agni sumus, quoniam agni pascuntur iuxta ordinem. Inter alia, quę Reginæ Saba in domo Salo-

28 29 30

B. Hiero. ad Eustochium.

Galat. 6.

Coloss. 2.

Esai. 5.

monis vehementer placuerunt, ipsamque in admirationem rapuerunt, fuerunt ordines ministrantium. Atque ita vnum ex his, in quibus pulchritudo sanctæ Ecclesiæ consistit, & quod magnopere Deo & Angelis eius placet, sunt ordines ministrantium, idest, Christianorum. Vnde B. Iob Dominus ait: Nunquid nosti ordinem cœli: & pones rationem eius in terra? Quid est rationem ordinis cœlestis ponere in terra? nisi quod quemadmodum inter ipsos spiritus cœlestes & angelicos ordo seruatur, sic ad imitationem eorum homines in sacrosancta Ecclesia, vt digni sint cœlesti conuiuio, se disponere debent. Voluit etiam diuinus magister vt illi homines, antequam, saturarentur, sederent: vt intelligeremus, necessarium nobis esse, si saturitatem volumus, vnumquemque nostrum in loco, in quo Deus illum posuit, sedere: videlicet quod artifex in loco artificis, mercator in loco mercatoris, & nobilis in loco nobilis sedeat. Hoc D. Paulus erudiuit dicens: Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Seruus vocatus es, non sit tibi curæ (idest, nè afficiaris molestia, nec fatigêris, vt libertatem consequaris, in ipsa namque seruitute gloriam poteris adipisci) qui enim in Domino vocatus est seruus, libertus est Domini. Similiter qui liber vocatus est, seruus est Christi. Vultis fratres mei causam & rationem cognoscere, quare mundus tantam patitur diuitiarum famem, vt vix in eo homines saturentur? Ratio (meo iudicio) est, quoniam ipsi in loco, vbi eos Deus posuit, esse nolunt. Artifices enim in sedili mercatorum sedere volunt, hoc est, filias suas dotare, & se ad instar mercatorum induere volunt: mercatores vero sedile ingenuorum equitum cupiunt: equites comitum & ducum locum obtinere volunt: comites denique ac duces pompam, & Regum amplitudinem contendunt. Atque ita omnes fame & necessitatibus oppressi viuunt, & vt statum suum & naturæ conditionem (quæ nulli ipsorum satisfacit) amplificent atq; augeant, alij alio rum bona vsurpant. Quibus verba illa prophetæ Habacuc optime quadrant, scilicet: Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui tuæ, concidisti populos multos, & peccauit anima tua, quia lapis de pariete clamabit,

31 3. Reg. 10.

Iob. 33.

32

1. Corin. 7.

33

Habacuc. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorum est, respondebit. Multi enim, vt suum statum amplient & nobilitent, proximis suis, quantum possunt, damnum inferunt: væ illis, quia propriæ ipsorum diuitiæ contra eos in die iudicij clamabunt. Igitur fratres mei quiescite in loco & statu, quem Dominus vobis dedit, in eo recto ordine viuite, & gaudium ac saturitatem facillime habebitis, imò & vobis multa supererũt, quibus pauperibus subuenire possitis, & mereamini diuinam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 34

In eadem Dominica sexta Post pentecosten 1

CONCIO SECVNDA.

Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent, quod manducarent, &c. Marci. 8.

Zacha. 1. Sanctus propheta Zacharias inquit, nomine Dei sibi à quodam Angelo verba hæc fuisse dicta: Reuertar ad Hierusalem in misericordijs: domus mea ædificabitur in ea, & perpendiculum extendetur super Hierusalem. Ex quo apparet, perpendiculum, quo in terris domus Dei ædificata fuit, e cœlo descendisse. Vbi Diuina sapientia docuit, nos si domicilium ac domus eius esse cupimus, debere ædificari, & duci perpendiculum, quod æternus Pater nobis e cœlo misit, videlicet, per Christum Redemptorem nostrum & vnigenitum filium eius, ipsum totis viribus nostris, atq; animi conatu in virtutibus, quas in vita sua operatus est, imitantes inter quas vna ex præcipuis, in qua eum sequi debemus, est misericordia. Cum Dominus per prophetam Esaiam Hebræo populo, & in ipso nobis regulam ac normam, qua duci & gubernari conducit, præberet, sic ait: Lauamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quie- 2

Esai. 1. scite

3 scite agere peruerse, discite benefacere, quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite & arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabuntur, & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Ac si diceret: Si peccata vestra coram oculis meis sanguine fluunt, & vltionem contra vos postulant: si vultis, vt me ad iram non prouocent, Lauamini. Peccatũ (vt inquit Scotus, & Alexander de Ales) mentem quadam macula inficit, quæ (sicut eisdem placet) est priuatio pulchritudinis spiritualis. At vero D. Augustinus hanc maculam in Dei imagine, quæ in ipsa anima impressa est, videtur collocare. Quẽadmodum enim imago, quæ in lutum incidit, ita inficitur & fœdatur, vt vix imago esse videatur, sic anima, quæ in peccatum
4 mortale labitur, polluitur & maculatur. Ait igitur Deus: Si animas vestras peccatorum immunditijs inquinastis, lauamini. Mundus duo habet lauacra, videlicet numos & fauores: nec aliquod saponis genus ita maculas ex panno emundat, sicut hæc duo purgare solent. Licet enim quis improbus ac nefarius sit, si numos fauoresque habet, in tribunalibus hominum, facillimè purgabitur: at coram Deo impius non nisi vera pœnitentia mundatur. Et non solum (inquit cœlorum supernus Rex) oportet, vt peccatores lauentur, sed addit: Mundi estote. Hoc est, in ipsa perseuerate munditia: & ad hoc auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Idest, cum in corda vestra cogitationes malę intrare cœperint, omni cura & diligentia
5 illas statim auertite: ipsæ enim sunt fons & origo omnium malorum. Non ait: Cogitationes improbas ne in corda vestra ingredi permittatis, hoc nanque in manu hominis nequaquam est. Atq; ita Dominus per prophetam Ieremiam dicit: Vsque quò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Morabuntur, inquit, & non, Ingredientur: quia, vt ait. B. Gregorius, in bona corda cogitationes illicitæ veniunt, sed morari prohibentur. Sit in Apocalypsi B. Ioannes inquit se vidisse similem filio hominis, vestitum podere, & præcinctum ad mammillas zona aurea: caput autem eius, & capilli erant candidi, tanquam lana alba, & tanquam nix. In quo significatum est, caput, videlicet, cor hominis tunc capillos albos, idest, cogitationes mundas, & licitas habere, cum viscera & pectora charitate circundata reti-

Scotus. lib. 4 dist. 14. Alexan. de Ales. 2. par. q. 14. D. Augus. de salutaribus documẽtis. 8. c. Simile.

Ierem. 4. *D. Greg. li. 17. moral. c. 10.*

Apocal. 1.

X 5 net.

net. Nam quod noxiæ cogitationes diligenter ab humano pectore amoueantur, vt licitæ in eo duntaxat remaneant, ab ipsa charitate prouenit. Vt autem Dominus magis hæc omnia peccatoribus persuaderet, adiecit: Quiescite agere peruerse. Quasi dicat: Aduertite ingentem laborem & afflictionem, quam peccatum ipsum secum affert, & nolite cum laboribus æternam damnationem comparare. Sed quoniam nō sufficit ad integritatem iustitiæ, desistere à malo, nisi etiam id, quod rectum est, agatur, adiunxit: Discite benefacere. O cœlestem doctrinam & omni studio amplectendam: fælices illi, qui eam sequuntur. Vt quis theologiam sciat, aut ius pontificium, seu ciuile, vel etiam medicinam, oportet vnam quamlibet harum scientiarum multis annis addiscere: quod si eis non dat operam, nunquam profecto eas comparabit. Multo igitur minus recte operari, ac bonus esse scietille, qui id non discit & consequi omni studio conatur. O magnam filiorum Adæ cæcitatem, qui absque studio & labore boni esse existimant. Dic mihi homo quot annos theologiæ vacasti? Et tu quot annos iuri pontificio? Et tu quot annos philosophiæ? Certe si plurimos annos in eis studijs consumpsisti, doctus euades. Tu vero quantum temporis, vt bonus esses, impendisti? Nullum equidem. Ergo nunquam bonus eris. O charissimi in Christo fratres, quare cum tantum temporis in comparandis scientijs humanis consumitis, duas saltim horas diei in addiscenda scientia bonitatis non eligitis? Discite bene agere, discite vestras inclinationes superare, discite appetitui vestro non succumbere, discite passiones & inordinatas affectiones à cordibus vestris radicitus euellere, & discite, humiles, pij, & casti esse. O Christe Iesu vitæ Reparator, & mundi magister, qui in sacratissimæ crucis cathedram ascendisti, vt paupertatem, patientiam, humilitatem, mansuetudinem, obedientiam, & ineffabilem charitatem in ea doceres, te oro atque obsecro, vt hos fratres meos has diuinas lectiones erudias: & fælices illi, qui eas à te omni cura & solicitudine addiscere laborauerint. Hic, hic fratres mei, Discite bene agere. Sed valde notandum est, quòd cùm Dominus nobis dixerit: Discite bene agere, statim bona opera, in quibus nos exercere debemus, cœpit numerare dicens: Subuenite oppresso, iudicate pupillo, defendite

Simile.

6

7

8

9 dite viduam. Quæ omnia sunt pietatis & misericordiæ opera. O infinitæ Sapientiæ Deus, nunquid omnia bona opera in operamisericordiæ resoluuntur? Minime quidem. Sed hæc in præsentiarum peculiariter referre voluit, vt doceret, nos, si in operibus misericordiæ exercemur, inde facile disponi ad obtinendum diuinum fauorem, vt alia omnia recte facta ac bona opera agere sciamus. Quam obrem in principio huius concionis diximus, vnam ex præcipuis virtutibus, in qua Christum Redemptorem nostrum nos imitari oportet, esse misericordiam. B. Iob de se ipso sic ait: Ab infantia creuit mecum miseratio: & de vtero matris meæ egressa est mecum. Hic locus singularis est, quo ex sacra scriptura conuincitur, ponendas esse virtutes infusas, siquidem S. Propheta hic ait: De vte
10 ro matris meæ agressa est mecum miseratio. In quo aperte fatetur, se illam diligentia sua minime comparasse, imò potius à potenti Dei manu obtinuisse, quæ in ipso, vt pote viro prudenti & grato ab infantia in dies creuit: quod certe non parum bonum reputandum est. Nam plurimi sunt, qui suapte natura in bonum sunt propensi, & vi quodammodo illam optimam ingenij propensionem deprauant & amittunt. Quocirca, siquidem aliquem misericordem esse donum Dei & valde necessarium est, illud instanter ab ipso summis precibus contendere maxime oportet, vt tandē illo suffulti & ornati nostris proximis in suis necessitatibus opem feramus, & diuina misericordia digni efficiamur. Merito Raab (vt sacra pagina refert) exploratoribus, quos domi suæ excepit, postquam ipsos à
11 morte eripuit, dixit: Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita & vos faciatis cū domo patris mei. Ita qui Dño in pauperibus eius, dum vixerit, succurrerit, & cū eo vsus fuerit misericordia, cōfidenter & iusto titulo ab eo poterit misericordiā postulare. E cōtra verò, (vt D. Iacobus asserit) Iudiciū sine misericordia fiet illi, qui nō facit misericordiā. O tonitruū terribile: quis adeò stupens & graui somno sopitus est, qui nō excitetur? Ex hoc infertur, quāta obligatione Christiani ad eleemosynā erogandā astringātur, qa alias nō plecterētur pœna æterna immisericordes. Hinc B. Ambrosius illā stupendā sententiā & in cordibus nostris scribendā protulit, scilicet: Pasce esurientem, si non pauisti, occidisti. Quis ergo

Iob. 31.

Iesue. 2.

Iacobi. 2.

D. Tho. 2. 2. q. 32. ar. 5.

B. Ambro.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ergo hæc audiens totis viribus hanc virtutẽ adipisci nõ cõtẽdit? 12

Qua propter, charissimi fratres, si in hoc vultis optime procedere, oculos in cœlestem magistrum nostrum vertite, qui in sacra hodierni euangelij lectione illud mirabiliter docet, quæ sic incipit: *Cum turba multa esset cum Iesu, nec haberent quod manducarent, conuocatis discipulis ait illis: Misereor super turbam, &c.* O admirabilem Iesu Christi humilitatem & clementiam, qui filius Dei altissimi est, qui sapientia patris vocatur, is nunquã dedignatur Apostolos rudes conuocare, & veluti ab illis in re tam graui tãque seria consilium audire. Hinc discant Reges & prælati, quos Deus posuit in Ecclesia, negotia, quæ magni momenti sunt, absque multorum consilio non expedire. Salomon enim ait: Qui autem sapiens est, audit consilia. Ecce quomodo sapientis signũ est, consilium aliorũ audire. Idem etiã inquit: Erit salus, vbi multa consilia. Ergo vbi consiliũ defuerit, infirmitas non deficiet. Et B. Bernardus dicit: Omnia illi desunt, qui sibi nihil deesse putat. Licet autem principibus & prælatis aliorum consilium capere magis oporteat, (eorum enim negotia graviora esse solent) tamen hæc sacra doctrina omnibus perutilis & necessaria est. Aliqui se ipsos excusare solent dicentes: Tanta iracundia & furore in hac re inflammatus fui, vt consiliũ sumere, non fuerit in mea potestate. O egregiam excusationẽ. Imo potiùs quia ira excandescebas, & iracundia in te dominabatur, illud capere debebas. Insanus enim & mentis inops esset cæcus ille, qui diceret: Nolo ductorẽ, quia non video: imo quia cæcus es & non vides, ductore indiges. Sic qui præ furore & iracundia cæcus est, & veluti torris absq; oculis factus, tunc opus habet, cõsiliũ accipere. 14

Prouer. 12.
Prouer. 24. & 11.
B. Bernar.
Simile.

Quãuis Rex Assuerus ethnicus erat, & quia regina Vasthi vxor sua imperiũ ipsius contẽpsit, iratus est, tamen iracũdia illa duci noluit, sed prudentes viros super negotio consuluit. Atq; ita sacra scriptura inquit: Iratus Rex, & nimio furore succẽsus interrogauit sapiẽtes, qui ex more regio semper ei aderãt, & illorum faciebat cuncta consilio scientium leges ac iura maiorum. Quanto ergo maiori studio Christiani homines hoc facere tenentur? Maxime autem oportet vt viros apostolicos sapiẽtia ac sanctitate plenos consulamus: nam si ita non fit multorum malorũ consilium huiusmodi causa erit, vt apud S. Ezechielem apparet. Vbi legitur, quòd videns Dominus desolationem populi dixit

Esther. 1.

15 dixit ille sancto prophetæ: Assume planctum super principes Israel, & dices: Quare mater tua leæna inter leones cubauit, in medio leũculorũ enutriuit catulos suos? Vnde ingẽs malũ ortũ est videlicet: Et eduxit vnum de leunculis suis, & leo factus est: & didicit capere prædam, hominemq; comedere. In quo aperte significatur, quòd ideò Rex aut princeps aliquis tyrannidem & crudelitatem in subditos exercet, quia inter leones, hoc est, improbos & crudeles cõsiliarios educatus est. Nõ ita S. Dauid faciebat qui de se ait: Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat: qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. Heu, proh dolor, quam pauci sunt modo, qui hũc Regem inclytum imitentur, quin potius iam nunc ad eam temporum calamitatem peruenisse videmur, de qua D. Paulus in- 2. Ti. 4.
16 quit: Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coaceruabunt sibi magistros prurientes auribus.

Ezech. 19.
Psal. 100.

Ait itaq; Dominus: *Misereor super turbam, quia ecce iã triduo sustinent me.* His verbis supernus magister nos docet, cui præcipuè erogãda sit eleemosyna: nam licet omnibus pauperibus fieri debeatur, iustis tamen & sectatoribus Iesu Christi potiori iure debetur. Iccirco in sacra scriptura dicitur: Benefac iusto, & inuenies retributionem magnam, & si non ab ipso, certe à Domino. Vbi Vatablus legit: Benefac, pro vt reportes pretium ingens: & propheta Regius inquit: Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis. Pro quo alius vertit: erga sanctos, qui sunt in terra & præclaros, omnis voluntas mea.

Eccle. 12.
Vatablus.
Psal. 15.

17 Quia supra dixerat: Dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges, ait nunc se velle misericordiam eius cum sanctis ipsius exercere, siquidem ipse bonis hominum non eget. Quanquam autem pauperes improbi sint, & eleemosynam non mereantur, tu ad eos non attendas, sed ad ipsum Deum, propter quem illam præcipue erogas. In sacra Regum historia Rex Dauid cuidam filio Ionathæ nomine Miphiboseth vtroq; pede claudo dixit: Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Ionatham patrem tuum, & restituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in mensa mea semper. Sic licet pauper vtroq; pede claudus sit, nec patiẽtiam in aduersitate, nec humilitatem in paupertate habeat, tu nõ ipsum

2. Reg. 9.

ipsum sed patrem eius Iesum Christum aspice,& propter illum 18
necessitatiegentis succurre. Antequam hi famelici cibum à Do
mino postulassent,ipse in eis oculos clementiæ suæ ac miseri-
cordiæ collocauit.O vtinam in cordibus nostris vera miseri cor
dia regnaret,certe non opus esset,vt pauperes à nobis precibus
importunis eleemosynam peterent. Nam(vt inquit D. Augu-
D. August. lib.9. de ciuitat. Dei. cap. 13. stinus)Misericordia est alienæ miseriæ in corde nostro cõpas-
sio,qua vtiq; si possumus,subuenire compellimur. Et B. Isido-
B.Isido.lib. 9.Etym. rus ait,compassionem vocari misericordiam,quia miserum cor
facit dolens de aliena miseria:& quia hac compassione caremus
pauperibus,licet magnos clamores mittant,remedium adhibe-
1.Ioan.3. re nolumus. Omnia hæc ex defectu charitatis proficiscuntur,
sicut.B.Ioannes testatur dicens:Qui habuerit substantiam hu- 19
ius mundi,& viderit fratrem suum necessitatem habere,& clau
serit viscera sua ab eo,quomodo charitas Dei manet in eo? Im-
possibile videtur, quoniam ferrum durius est hominis corde,
Simile. & ignis diuini amoris fortior est igne materiali:si vero ignis ma
terialis ferrum durissimũ mollificat:multo melius diuinus amor
humanum cor emolliet. Ergo si impossibile est, ferrum diu
esse in fornace,absq; eò quod emolliatur,impossibiliꝰ profectò
erit, humanum cor in fornace charitatis esse absque eo quod vi
scera eius misericordia commoueantur. Hi vero,qui ad elargien
dum proterui & duri sunt, ad accipiendum facillimos se præ-
Simile. stant ad instar spongiæ,quæ facile liquorem in se missum reci-
pit,illum autem,non nisi prius comprimatur, à se emittit . Sic
istos oportet premere & precibus quodãmodo vexare,vt obo-
lum pauperi egenti præbeant. Alij etiam sunt, qui non solum 20
erga pauperes ita se gerunt,sed sunt tanquam vas quoddam ficti
Simile. le vnde quaq; circumclusum,quod nullum foramen præter te-
nuissimam rimã habet,Hispane,*Alcancia*,In quod si nummos mit
tas,ipsum quidem in se illos recipit,sed postquam intus sunt, ni
hil ab eo extrahi & educi potest, quanquam illud millies huc at
que illuc inuoluas & inuertas. Itaq; vt numis ipsis fruaris,opus
est tibi vas ipsum frangere:& postquam fractum est, numi cir-
cumcirca sparguntur. Sic auari,qui nimia cupiditate & deside-
rio bona temporalia accipiunt, licet postea à prædicatoribus
multis reprehensionibus inuoluantur, & increpentur, atque
á paupe-

21 à pauperibus concutiantur,nihil ad operandum aliquod opus
pium commouentur, quousq; Deus illos morte confringit, &
tunc ipsis inuitis omnes opes & res familiares eorũ per hæredes
clericos,ac pauperes sparguntur & diuiduntur. O miseros vos,
siquidem absq; vtilitate vestra plurimi facultatibus & diuitijs,
quas sudore nimio cõparastis,fruentur. Amici sancti prophetæ *Iob.2.*
Iob videntes ipsum in sterquilinio sedentem, sederunt cum eo
in terra septem diebus & septem noctibus,tantaq; fuit immani
tas eorum,vt nullus ei nec pannum quidem,quo vir sanctus vul
nera sua mundaret,elargiretur.O terribilem inhumanitatẽ ho-
minum,qui videntes amicum suum testa saniem radentem, ei
in tam graui necessitate opem ferre & auxiliari noluerunt. Sig-
num profecto erat,illos plus crudelitatis quã compassionis ha-
22 buisse.Deum igitur,fratres mei,obsecrate, vt vobis corda com-
passiua præbeat,atq; ita pauperes contemplantes eorum neces-
sitatibus subuenire curabitis. In sacra Regum historia legitur
Rex Achab(postquam tres anni sterilitatis transacti sunt,& fa-
mes adhuc in Israel increbuerat)dispensatori domus suę dixisse: *3.Reg.18.*
Vade in terram ad vniuersos fontes aquarum,& in cunctas val-
les:si forte possumus inuenire herbam,& saluare equos & mu-
los,& non penitus iumenta intereant.Diuiseruntq; sibi regio-
nes, vt circuirent eas. Achab ibat per viam vnam, & Abdias
per viam alteram seorsum . Quid, ò Rex,non sunt tibi alia ne-
gotia,in quibus occupatus te exerceas?Non ne esset melius dice
re: Quæramus victum & necessaria viduis, pupillis,atq; alijs
pauperibus, quam circuire terram ad quærendam herbam mu-
23 lis & equis tuis sustentandis? O rem lacrymis & commiseratio
ne dignam,videre Christianos quam plurimos, qui in quæren-
da herba ad alendos equos,& multo plus in recreandis proprijs
sensibus ac corporibus suis obliti fere proximorum suorum soli
citi sunt & occupantur.

Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinent me. Ex his
verbis sequitur illos,qui Iesum Christum in laboribus & necess
sitatibus sectantur , fiduciam magnam & securitatem habere
posse. Qua propter vobis hodierna die,fratres charissimi, id
quod sanctus Samuel populo Israelitico dicebat, in medium
propono, videlicet: Nolite recedere à tergo Domini, & noli *1.Reg.12.*
te declinare post bona, quæ non proderunt vobis. Idest: Ne
in ho-

in hominibus confidatis, sed Domino vere & ex animo seruite, 24
atq; in eo omnem fiduciam vestram collocate, & ita solatio ple
ni vitam ducetis. At, vt verũ fatear, hanc doctrinam surdis me
prædicare existimo. Quis enim afflictus & necessitate oppres-
sus in Domino, sicut decet, quadam animi fortitudine confidit?
Hoc autem magis dolendum & multis lacrymis deplorandum
est, quòd cum in laboribus hanc fiduciã penitus fere contemna
mus, ad perpetranda scelera ei fortiter ac misericordiæ Dei con
fidenter adhæremus. Itaq; vix aliquid est, quod nos ita ad pec-
candum ex parte nostra commoueat, quam grandis misericor-
diæ Dei fiducia. Sæpenumero alicui solet euenire, vt, cùm mul
ta, quæ ad vitam propagandam necessaria sunt, nõ nisi per frau
dem, & grauia scelera cõmittendo obtinere posse existimet ip-
se tunc minime recordetur, se Deum Patrem habere, & in eo (vt 25
Psal. 21. ratio postulat) siquidem infinitæ misericordiæ est, confidere de
bere. Quemadmodum S. Dauid faciebat, qui sic ait: Tu autem
Domine nè elongaueris auxilium tuum à me. Vbi alia transla-
tio habet: Ne elongaueris auxilium meũ à me. Auxilium Dei
sanctus propheta suum vocat, quoniam ipse Deus illud ijs, qui
(vt æquum est) in eo confidunt, promisit: atq; ita velut rem sibi
debitam Regius propheta suum appellat. Hac igitur sancta fi-
ducia destitutus se totũ in fraudibus & latrocinijs alijsq; iniusti
tijs exercet. O te infælicem peccatorẽ, qui ad scelera commit-
tenda in Dei misericordia confidis dicens: Licet peccauerim, in
finita tamen est Dei misericordia, ipse mihi veniam præstabit.
Vt autem peccare desinas, & à peccato desistas, in eadem mise- 26
ricordia Dei minime confidis, pro comperto habens illum tibi,
si vlterius flagitia non committis, opem & auxilium laturũ esse.
O cæce, cæce quanto cum periculo falleris. Dic obsecro, si Do-
minum misericordem esse, & qui tibi scelerum tuorum veniam
condonabit, confiteris, quare multo apertius non fateris, illum
tibi in necessitatibus tuis ac laboribus absque hoc quod tot pec-
cata committas, pro futurum? Eum misericordem erga flagitia
tua reputas, & in necessitates tuas crudelem ac negligentem?
O cœli, ò terra, super tanto scelere ac perfidia obstupescite. Di-
sce ergo, frater charissime, disce, te totum ac tua diuinæ miseri
cordiæ credere & committere, atq; ita in maioribus aduersitati
Psal. 4. bus cũ Regio Psalmographo dices: In pace in idipsum dormiã
& requie-

27 & requiescam, quoniam tu Domine singulariter in spe consti-
tuisti me. Vbi B. Hieronymus vertit singulariter in spe securũ
habitare fecisti me.

*Et responderunt ei discipuli: Vnde istos poterit quis hic saturare pani-
bus in solitudine?* Antea, volens Dominus miraculum illud, quan
do quinq; panibus saturauit quinq; millia hominũ, facere, Bea-
tum Philippum interrogauit: Vnde ememus panes, vt manduc-
cent ij? Ipse vero respondit: Ducentorum denariorũ panes non Ioan. 6.
sufficiunt eis, vt vnusquisq; modicum quid accipiat. Non mi-
ror Philippi diffidentiam, qui quamuis alia Domini miracula
viderat, hoc tamen nouum miraculi genus, quo sine commea-
tu populus erat reficiendus, nondum viderat. Sed isti, qui paulò
ante viderant maiorem hominum turbam in deserto minori pa
28 num numero satiatam, cui & ipsi panum & piscium fragmenta
ministrauerant, & duodecim cophinos fragmentorum ex ijs,
quæ saturato iam populo super fuerant, Domino præcipiente
collegerãt, quomodo tam breui temporis mora interiecta, quod
ipsi viderant, manibusq; tractauerant, obliti sunt, curad hũc mo
dum non philosophati sunt? Qui potuit exigua annona tot ho
mines pascere, poterit vtiq; & ipsum modo facere, quod anteà
fecit. Quam facile ergo erat, quærenti Domino respondere: Ti
bi Domine omnia possibilia sunt, sicut antea fecisti, fac modo.
Quis quæso, fratres, adeò tardus atq; hebes ingenio esset, quinõ
hanc responsionem in promptu haberet? Non dubium, quin
aperte hoc argumento colligamus, non Philippum modo, sed
omnes etiam discipulos, qui huic consilio interfuerunt, tardissi-
29 mos ingenio fuisse, qui sic in meridiana luce caligabant, vt nec
hanc rẽ adeò perspicuam assequi possent. Quos Dominus ideò
tales elegit, vt incomparabilem diuinitatis suæ potentiam hac
ratione declararet, qui talibus instrumẽtis vniuersum potuerit
mundum superare, tyrannorum vim effringere, aras & templa
idolorum euertere, & dijs repudiatis crucifixum inter latrones
hominem pro illis Deum verum mundiq; conditorem prædi-
care. Volens igitur Dominus necessitati corporali suorũ secta
torum subuenire, ac sacros discipulos illuminare, quærit ab il-
lis, quot panes haberent. At illi septem se habere dixerunt.

Et præcepit turbæ discumbere super terram. Omnibus discumbere
imperauit, neminemq; ab illo conuiuio excepit, inmẽs in hoc

Ioan. 1. se ex parte sua velle omnes saluos fieri. Atque ita. D. Ioannes agens de fausto sacri euangelij nuntio inquit: Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Nunquid magnatibus tantummodo vel Regibus aut principibus hanc potestatem concesit. Minime profectò. Quibus ergo? Ijs, qui non ex sanguinibus, nec ex voluntate carnis, nec ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt, hoc est, omnibus illis, qui carni & sanguini renunciare, & Deum inuere voluerint, siue pauper, siue dives sit, vel nobilis aut ignobilis. Ideo. B. Apostolus Paulus respondens huic quæstioni, videlicet: Quis maius ius in sacrosancto Euangelio haberet, Iudęi vtrum, an gentes, quoniam Iudæi affirmabant, illud sibi iure hæreditario pertinere, siquidem & ad ipsos promissio facta erat, & ab eis Christus Dominus nasci dignatus fuerat: gentes vero asserebant, id quidem verum esse, sed sufficere, illos ipsum Dominum crucifixisse, idcirco eis sacrum Euangelium nequaquã cõpetere, huic in quam quæstioni satisfaciens ad Romanos scribens ait:

Rom. 10. Non est distinctio Iudæi & Græci: nam idem Dominus omnium, dives in omnes, qui inuocant illum. Omnis enim, qui inuocauerit nomẽ Domini, saluus erit. O benedictus & glorificatus sit talis Deus: te omnes cœlestes hierarchiæ collaudẽt, siquidem omnibus, qui efficaci voluntate ad te venire contenderint, pijssima viscera tua aperis. Igitur fratres mei per fidei, obedientiæ, atq; amoris viam currite, vt illius cœlestis conuiuij, cuius excellentiam omnes hominum linguæ, vel Angelorum minime possunt explicare, participes esse possitis. Si in Regis palatium ingrederis, & in aula eius mensam pretiosis mappis instratam, & delicatissimis epulis ornatam vides, cui mulionesatque alij viles totius domus famuli accumbunt, quibus postquã illæ epulæ consumptæ fuerunt, aliæ atq; aliæ abundantissimæ ministrantur: diceres certe & iure optimo: Deus bone qualis erit mensa, vbi Rex cũ filijs suis manduca, & quibus epulis erit ornata, siquidẽ huiusmodi mẽsa mulionibus atq; infimis seruis paratur? O *vala me la beatissima Trinidad*, Quam incensi & inflammati bonorũ cœlestium desiderio essemus, si profunde & attẽte illa animo euolueremus cum huius vitæ bonis ipsa quodãmodo conferentes. Quid enim est mũdus hic visibilis tanta rerum diuersitate adornatus, nisi quædã mensa à diuina potentia instructa? Quam pulchræ mappæ sunt campi, & prata multa herbarum

Simile.

rum, florum, & rosarum varietate florentia? Quot epulæ in hac mensa sunt, idest, quot sapida gustui, pulchra visui, & olfactui odorifera? Et sicut in conuiuio ablato vno cibo alius apponitur: sic in hac mensa finitis quibusdam fructibus alij opportune matureścere incipiunt, quibus consumptis alij atq; alij succedunt. Quod idem in carnibus contingere videmus: aliquã dò enim perdices tempestiuæ sunt, alio vero tempore pulli, alio gallinæ, alio caro arietina, alio deniq́ue aliæ carnes. Idem etiam de piscibus dicere possumus, quorum tempestiuitas non semper eadem est. Ad condiendas autem has epulas omnipotens Deus multos coquos, videlicet, cœlos, solem, lunam, atq́ue alios planetas habet: atq; hæc tam excellens mensa vilibus solum mulionibus, videlicet, caducis hominum corpo-
ribus sic adornata est. Si ergo talis est mensa, quam Deus miseris corporibus parauit, qualis erit illa, in' qua ipse Dominus & supernus Rex cum filijs suis, scilicet, iustis manducat? Igitur quis adeò demens erit, qui ardenti studio & cupiditate ei accumbere non exoptet, atq; ad tantum bonum consequendum omnẽ curam ac diligentiam non adhibeat?

Simile.

Et accipiens septem panes, gratias agens fregit & dabat discipulis suis vt apponerent, & apposuerunt turbæ. O quam multa in his paucis verbis sese nobis considerandа offerunt. Primum est, quod Dei filius æterno patri gratias agit exemplo suo nos erudiens, vt cum ad mensam accedimus, tot diuinis beneficijs, quot fercu lis onustam, largitori bonorum omnium gratias agamus, qui no bis cœlestium atq; terrestrium creaturarum ministerio vitam,
quam degimus, & ad vitæ vsum necessaria larga manu suppeditat. Quo animi affectu S. Iacob Domino dicebat. Deus in cuius conspectu ambulauerunt Patres mei: Deus, qui pascit me ab adolescentia mea vsque ad præsentem diem. Eodem ergò affectu nos ob id Dominum glorificare oportet, ne de nobis, sicut de illis ingratis, cõqueratur, de quib⁹ per Prophetam Ieremiam inquit: Et non dixerunt in corde suo: Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis pluuiam temporaneam & serotinam in tempore suo: plenitudinem annuę messis custodientem nobis. Deinde in his verbis notandum est, qualiter Dominus suis sacratissimis manibus panem frangebat, & sacris discipulis suis turbæ distribuendum largieba-

Genes. 48.

Ierem. 5.

Universidad de Deusto
Biblioteca

giebatur: ad significandum prælatos non solum doctrina spiri- 39
tuali sed etiam corporali cibo subditos debere reficere. Circa
D. Amb. li. 2. officiorũ. cap. 28. quod. D. Ambrosius inquit: Aurum habet Ecclesia, non vt seruet, sed vt eroget, & subueniat necessitatibus. Dominus per infinitam clementiam suam illos illuminet, vt ita faciant, ac suo bono exemplo nos ad ipsum imitandum prouocent, atq; ita mereamur gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA. VII.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Dixit Iesus discipulis suis, Attendite à falsis prophetis. &c. Matthæi. 7.

Simile. VM filius alicuius Regis aut magni principis educandus est, omni cura & solicitudine nutricis aptitudo, videlicet, sanitas eius, corporis dispositio, ac temperies seu cõplexio solet attendi: lac eius appẽditur in statera, & aliæ quam plurimæ diligentiæ adhibentur: quod si tam apta, vt opus 2
est, nõ reperitur, nullo modo infans ei nutriendus traditur. Sic Christus Dominus Princeps Regum terræ, quoniam sciebat, eos, qui verbũ diuinum docent, esse velut nutrices nutrientes filium, scilicet, populum Christianũ, (ideò enim. D. Paulus ait: Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi) vult omnem solicitudinem & diligentiam adhiberi,
1. Cor. 3. vt hæ nutrices corruptum lac, ideſt doctrinã, qua populus Christianus peruertatur, minime habeant.

Et ideo ait: *Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces.* O Christe vere hominum amator, frustra vidéris de hoc nos admonere, siquidem id no-

3 id nobis prodesse non potest: nam si isti falsi prophetæ tanquã oues venturi sunt, quid mirum, si nos deceperint? Et siquidem tanquam oues venturi sunt, si instar luporum vlularent, eos hoc signo cognoscceremus. At si venientes vt oues balant sicut oues, quis eos poterit dignoscere, aut quis ab eis se poterit tueri? Verum quidem est, illos sic esse venturos: sed aduertite, quod si pel Simile. le quadam ouina, licet magna sit, aliquis, lupum vellet contegere, non posset illum ita operire quin ex alia parte auris, ex alia rostrum, ex alia pedes, & ex alia cauda appareret, exquibus lupus esse ostenderetur. Ita licet aliquis munus pij sancti & religiosi hominis velit præstare, licet loqui vt sanctus, licet deniq; sanctus velit apparere, si intus nulla ei virtus est, vna aut alia via (quando id non cogitaueris) tibi non ouis sed lupus apparebit.

4 Non vocat hic Dominus falsos prophetas, hypocritas, licet verum sit hos etiam fallis ostensionibus & fictionibus se ostendere, qui intus lupi honoris cupidi sunt. illæ autem simulationes & mortificationes, quas faciunt, sunt velut esca ad decipiendos principum animos, & ad consequendum finem intentum. Nã, Simile. sicut vulpes (vt fertur) videns agricolam portantem in curru multos pullos finxit se esse mortuam iuxta viam, & cũ eam rusticus vidisset cupiditate pellis commotus ipsam in currũ proiecit, & illa ibi à nemine impedita pullos manducaúit: quo facto se nõ esse mortuam sed viuam manifestauit: sic hypocritæ, fingunt mortificationem, vt vbi desiderant, collocentur: sed statim vbi primum id quod intendunt, consequuntur, ostendunt se non mortuos, imo potiùs viuos esse. His etiam contingit id, quod
5 pauperibus & vagabundis, qui tempore, quo volunt vxores du- Simile.
cere, eleganter & perpolite induti in longinquas vrbes, vbi à nemine cognoscantur, se conferunt, atq; ita illo apparatu miseras vxores decipiunt credentes illos diuitijs abundare. Sic hypocritæ externa ostẽsione & optimo apparatu Reges & principes fallunt: postquam vero vxorem ducunt, ideſt, postquam optatum finem adipiscuntur, statim ostendunt quam pauperes virtutis sint. Alij vero licet honores ac dignitates non intendant hanc mortificationem & optimam ostentationem propter mũdi duntaxat laudes demonstrant, quæ etiam paruo temporis spatio permanere potest. Nam inter colores naturales & artificiales hoc discrimen versatur, quod illi non facile euanescunt, hi

vero facillime. Effigies alabstri licet fricetur panno, & aquâ 6
abluatur, nunquam candorem amittit, quin potius à puluere ex
cutitur & mundatur: at vero imago diuersis coloribus depicta, si
aqua abluitur, statim illos deperdit. Sic inter veras ac solidas vir
tutes & inter fictas & simulatas hoc aliquo modo discrimen est
q̃ illas, vt habent in corde fundamenta sua, iustus, licet in aqua
tribulationum immergatur, non amittit, imò cum illa puluе-
rem vanitatis, si quis erat, à se expellit: hæ vero, scilicet, simulatæ
virtutes veluti ficti & artificiales colores minima quacumq; oc-
casione incidunt & euanescunt: atq; ita interior miseria in publi
cum prodit & demonstratur. Quanuis autem huiusmodi hypo
critæ sibi damnum inferant, proximis tamen suis minime sunt
nocumento, saltim enim foris de se bonum exemplum præ-
bent. Qua propter peius est, homines publicos peccatores 7
esse propter damnum, quod deprauato suo viuendi modo alijs
Simile. afferunt, maxime si nobiles ac primates sunt in Republica. Nã,
sicut in ædificio maxima differẽtia est, si lapis magnus corruat,
(nunquam enim solus incidit, sed casu suo totum ædificium
nutare & contremiscere facit) an si lapis minimus & in infimo
loco collocatus decidat, nulli namq; suo casu nocet: ita ma-
gnopere differt, si homo nobilis & in Republica præcipuus
Ezech. 44. peccet, an homo infimus & abiectus. Qua propter Dominus
per prophetam Ezechielem de huiusmodi conqueritur dicens:
Et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. Idcirco
leuaui manum meam super eos, ait Dominus Deus, & portaue
runt iniquitatem suam, & non appropinquabunt ad me, vt sa-
cerdotio fungantur mihi, sed portabunt confusionem suam & 8
scelera sua, quæ fecerunt. Vbi alia translatio habet: Et porta-
bunt iniquitatem suam: & sic est etiam in contextu Græco &
in paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur, quod propter crimi-
num grauitatem, & quia ipsa publice atq; à personis nobilibus
committebantur, flagella per multum temporis spatium dura-
tura erant. Hoc enim signat, Portauerunt, & portabũt, hoc est:
Passi sunt & patientur. Alibi etiam idem Dominus in eosdem
inuehitur dicens: Dilexerunt afferre ignominiam protectores
Osee. 4. eius, scilicet, Israel. Obseruate principes, Reges, iudices, & præ
lati quod nomen Deus vester vobis imponat, nempe, Protecto
res. Hoc munus vestrum est, videlicet, inferiores non solum à
tyran-

9 tyrannis defendere & protegere, verum etiam à dæmone san- Simile.
ctis operibus propugnare. Et quemadmodum, Clypeus ictus re
cipit, vt corpus illæsum & incolume seruetur: ita vos debetis la
bores perferre, vt subditi vestri ab omni malo immunes sint &
liberi. Notandum est etiam, quòd vbi dicitur, Protectores, po-
terat verti, Clypei: vox enim Hebraica puta, magen, clypeum
etiam significat. Atq; ita illud Psalmi: Quoniam Dij fortes ter Psal. 46.
ræ vehementer eleuati sunt, transferri potest: Quoniam prin-
cipes qui terræ sunt clypei, vehementer erecti sunt, vel vt vertit
B. Hieronymus, Dij scuta terræ vehemẽter eleuati sunt. O qua 2. Reg. 1.
le scutum erat sanctus Danid se obijciens Deo percutienti po-
pulum ne subditos interficeret dicens: Ego sum, qui peccaui, &
ego inique egi, isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur, ob-
10 secro, manus tua contra me. O pretiosissimum scutum ex auro
purissimo charitatis fabricatum. Heu, heu quam pauca hodie
huiusmodi scuta reperiuntur, quam pauci principes, aut præla-
ti, qui vitam suam pro vita subditorum in discrimen offerant.
E contra vero quot Respublicæ nunc extant, quibus dici po-
test: Dilexerunt afferre ignominiam protectores tui. Nam cum
earum gubernatores ipsas protegere & tueri deberent, illas suis
deprauatis exemplis peruertunt & labefactant. O Domini &
patres mei per immensam Dei charitatem vos oro, vt dignitatis
statum, in quo Deus vos posuit, attendatis, & ne sitis causa dã-
nationis proximorum ac subditorum vestrorum, quibus fauo-
rem & tutelam protectionemq; debetis. Cùm igitur publici
peccatores magis noxij & nociui sint, quàm hypocritæ, qui si-
bi duntaxat nocent, de his (vt iam dixi) Dominus in præsentia
11 rum, mea sententia, non loquitur, sed per falsos prophetas in-
telligit hæreticos, qui veniunt ad vos in vestimentis ouiũ, id est,
verbis dulcisonis & suauibus. Hoc enim falsus propheta hære
ticus sua malicia intendit, nempe miseris hominibus blandi-
ri & eos in suũ nefarium propositũ adducere, dicens non esse ne
cessariam pœnitentiam, nec ieiunium, nec disciplinam, aut ali-
quod opus pœnale. Quod si aliquando veritatem loquitur, illa Simile.
non aliter quam sutor apri seu porci seta vtitur, qui filũ multo-
ties duplicatũ & pice delibutũ componit: & vt possit per coriũ
ingredi, in fine eius subtilem porci setam adaptat, qua per coriũ
ingressa filũ pice delibutum ipsam sequendo per idem foramẽ

introgreditur. Sic hæretici, vt in hominum intellectibus mendacia grandia imprimant, vnam veritatē loquuntur, qua id, quod dicunt contegere, & (vt aiunt) palliare conantur, & illam veritatem in fronte afferentes mendacia magna & pernicioſa intromittunt, & in publicum proferunt. Execrandus ac maledictus propheta Balaam (vt in libro Numerorum legitur) populum Iſrael benedixiſſe traditur dicens: Quam pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael, vt valles nemoroſæ, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula, quę fixit Dominus. Poſtea vero conſilium dedit, vt Moabitidæ fœminæ cum Hebræis contra præceptum Domini iungerentur. Ita hæretici populum Chriſtianū beatificantes, ac dicētes illū eſſe populū electū ipſis cōſulūt, vt in peſtifera libertate viuant, & nullam vicario Ieſu Chriſti obedientiam præſtent. Dominus autem cum diſcipulis ſuis loquens eis inquit. *Veniunt ad vos cum veſtimentis ouium*. Nam iſti hæretici prophetæ non ſe in Maurorum regionem, vel idololatrarum ad eis prædicandum conferunt, ſed ad Chriſtianos huius diuini Redemptoris diſcipulos, vt eos peruertant, & decipiant: quia (vt ait B. Gregorius) dæmō eos tentare negligit, quos iure perpetuo ſe poſſidere ſentit. Hos etiam in eccleſia non defuturos, aperte B. Paulus in ea concione, quam ad ſeniores Epheſi habuit, his verbis expoſuit: Ego ſcio, quod poſt diſceſſionem meam intrabunt lupi rapaces non parcentes gregi, & ex vobis exurgent viri peruerſa loquētes, vt abducant diſcipulos poſt ſe. Maxime perpendendum eſt verbum iſtud, lupi rapaces, vbi fames & ſolicitudo denotatur, qua miniſtri Sathanæ candidas & innocentes oues Ieſu Chriſti edere cupiunt, & in ſe incorporare, atque ſui ipſorum ſectatrices efficere. Quando in horto Gethſemani illi infernales carnifices innocentiſſimam Dominum aggreſſi ſunt, (non aliter quam lupi multi vnum agnum inuadunt, qui dum plurimi ſunt agnus vero vnus duntaxat, ſinguli eorum currunt ad deuorandum illum & dilacerandum & ita omnes ſimul ad eum accedunt) eis ipſe Dominus tanquam agnus manſueciſſimus dixit: Hæc eſt hora veſtra & poteſtas tenebrarum. Quod perinde eſt ac ſi diceret: Quemadmodum dæmones, ſi facultatem Dei haberent, hominibus ſecundum vires ſuas nocerent, (nam ſicut agentia naturalia omnem potentiam, quam habent in exercendis ſuis operationibus, impendunt, ita dæmo-

Num. 24.

B. Greg. in moralibus.

Act. 20.

Simile.

Luc. 22.

Simile.

dæmones in malitia ſua confirmati ad perdēdos homines quidquid poſſent, operarentur) ſic ego vobis nunc permitto, vt in me quotquot poteritis crudelitates exerceatis. Illo autem furore, quo miniſtri ſcelerum á teterrimo Sathana cōmoti ſanctiſſimum Eccleſiæ caput, videlicet, Ieſum Chriſtum filium Dei vexarunt, & ignominijs affecerunt, eodem nunc hæretici atq; eadem rabie ab ipſomet maligno ſpiritu incitati eius ſanctū corpus, ſcilicet, Eccleſiam dilacerare & morſibus lædere conantur. Et tanto potentiores ad fallendum ſunt lupi iſti, quanto magis ſanctitatis ſpeciem atque ouium imaginem referunt. De his B. Paulus, Huiuſmodi, inquit, pſeudoapoſtoli, ſunt operarij ſub doli, transfigurantes ſe in apoſtolos Chriſti. Et non mirum, ipſe enim Sathanas transfigurat ſe in Angelum lucis. Non eſt ergo magnum, ſi miniſtri eius transfigurentur, velut miniſtri iuſtitię quorum finis erit ſecundum opera ipſorum. Sic etiam venatores pellibus ſe ferarum, quas illaqueare ſtudent, veſtiunt. Sic aucupes anicularum, quas captare cupiunt, vocem & cantilationē atte imitantur, quo illas hac ſimulata vocis imitatione decipiāt. Sed quantumuis iſti falſi Prophetæ ſimulent atque diſſimulent. A *fructibus eorum* (*ait Dominus*) *cognoſcetis eos*. *Nunquid colligunt de ſpinis vuas, aut de tribulis ficus? ſic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit*. Si igitur hoc indicio, qualis arbor ſit, agnoſci poteſt, reſpondeant hæretici, quinam boni fructus, quæ morum commutatio, quæ vitæ diſciplina, quæ puritas aut ſanctitas ex hoc eorum euāgelio conſecuta ſit: Ipſis plane tacentibus res ipſa loquitur. Sublata enim annua confeſſione (quæ magna ex parte homines in officio continebat) ſublatiſque eccleſiæ ieiunijs, delectuque ciborum, quibus carnis petulantia cōmprimitur, quōdque his maius eſt, ſublatis bonorum operum meritis, quid ſupereſt, niſi vt in omni libidine & intemperantia homines verſentur? Id adeo verum eſt, vt in comitijs Germaniæ habitis de reſtituenda Cæſaris legibus peccatorum confeſsione deliberatum ſit, quod re ipſa animaduerſum fuerit, abrogata confeſsione (quæ velut humanæ intemperantiæ frænum quoddam erat) in omnia turpitudinum atque libidinum flagitia, & homines & mulieres ſoluti, habenis irruſi ſe. Hi ſunt igitur fructus, qui ex ſanctiſſimo hoc Euangelio conſecuti ſunt, vt omittam interim totas ædes, tot homicidia, tot

Simile.

2. Cor. 11.

bella, quibus vniuersus pene Christianus orbis ardet, totque 18
discordiarum seminaria, quibus non modo priuatorum domus,
sed etiam vrbes, prouinciæ, & regna intestinis inter se atque
feralibus odijs conflictantur, adeo vt nec maria à sanguinolen-
tis bellis & assiduis direptionibus immunia sint. Ab his igitur
fructibus noui isti prophetæ dignosci poterunt.

Nunquid colligunt de spinis vuas aut de tribulis ficus? Merito quidē
Dominus hæreticos spinas ac tribulos appellat. Et certe multò
deteriores illis sunt. Nam spinæ ac tribuli non pungunt, nisi
eum, qui ad ipsos accedit: hæretici vero ex Germania & Bri-
tannia atque Vngaria nos huc stimulant. Parua nanque ra-
tio, quam modo de animabus, quæ in Purgatorio sunt, habe-
mus, negligentia in explendis testamentis, paucitas poten-
tum ac diuitum, qui relicto mundo in sanctas religiones ingre- 19
diuntur, assiduitas ciborum, voluptates carnales, odia in san-
cta ac pœnalia exercitia, alia denique huiusmodi ex illis infæ-
licibus Regnis, atque execrandis hominibus in nostram regio-
nem promanarunt. Pertimescamus ergo fratres charissimi,
nè in pœnam nostrorum scelerum & deprauationum Domi-
nus permittat, vt omnino ab illis decipiamur, fidem catholi-
cam, vt multis contigit, amittentes. Loquens Deus cum Regio
Propheta ait: Si derelinquerint filij eius (scilicet Salomonis) le- *Psal.88.*
gem meam, visitabo in virga iniquitates eorum, misericor-
diam autem meam non dispergam ab eo, nec nocebo in veri-
tate mea. Vbi alij transtulerunt: Nec decipiam in veritate
mea. In quo significatur, quod cum peccatores ex malitia &
cum assiduitate delinquunt, solet diuina iustitia eos aliquando 20
decipere, idest, permittit eos decipi. Illorum autem, qui non
ita deprauate & tam frequenter peccata committunt, visitat
Dominus in virga iniquitates, sed non nocet eis nec decipit
in veritate sua. O stupendum Dei supplicium: quis tam lapi-
deus est, vt illud audiens non perhorrescat, ipsumque omni cu
ra & solicitudine vitare contendat? Peccatum per se solum ita
mentem obcæcat, vt, cùm Adamus in statu innocentiæ esset *Genes.2.*
sapientissimus, (atque adeo vt ad ostendendum Dominus sa-
pientiam eius coram eo animantia terræ & aues cœli posuerit,
vt eis secundum vniuscuiusq; naturam nomina imponeret) sta-
tim postquam peccauit, tanta ignorantia & cęcitate obtenebra

tus

tus est, vt crediderit, sibi locum, vbi ab oculis Dei latere posset, 21
minime defuturum esse: & ita audiens vocem ipsius Dei absco-
dit se ab oculis eius in medio ligni Paradisi. O miserabilem ho-
minis cæcitatem, qui, cùm tanta sapientia esset præditus, eo stul
titiæ deuenit, vt crederet, se ibi à Domino nō esse videndū. Id- *Gene.3.*
circo ait: Timui eo quod nudus essem, & abscondi me. Hæc ea-
dem ignorantia & cæcitas in prophetam Ionam cecidit. Cui *Iona.1.*
postquam Deus spiritū prophetiæ communicauerat, ipse cōsti
tuens apud se diuino præcepto (quo in vrbem Niniuen prædica
turus ab ipso Domino ire iubebatur) non obedire, ignorantiæ
tenebris ita coopertus est, vt putauerit, visum ac potentiā sum-
mi Dei non nisi vsq; ad omnem Iudæam extendi. Ideo nauim
conscendit iturus in Tharsum existimans sic à præsentia & po- 22
tentia Dei posse liberari. Quid vobis tam grandis cæcitas vide-
tur? Dominus nos à tanto malo eripiat. Quòd si mens amissa
gratia ita remanet cæca, qualē amissa fide remansurā esse puta-
tis? Nam (vt ait D. Thomas) inuisibilia Dei quantum ad plura *D. The. 2. 2.*
percipit fides, quam ratio naturalis ex creaturis in Deum proce *q. 2. artic. 3.*
dens. Atq; ita dicitur in Ecclesiastico: Plurima super sensum ho *ad. 3.*
minis ostensa sunt tibi. Et B. Paulus cognitionem fidei quandā
visionē appellat dicens: Videmus nūc per speculū in ænigma *Eccle. 3.*
te tūc autem facie ad faciem. Si ergo ratio lumine fidei adiuta
propter peccatū tantopere obscuratur, qualis obsecro absq; gra
tia & fide remanebit? Qua propter mirandum non est, si amis- *1. Corin. 13.*
sa fide homines in tot tamq; varios errores atq; abominationes
incidāt. Ex his omnibus apparet, quā necessariū sit, nos, vt ab 23
his falsis prophetis nequaquā decipiamur, & in eorū errores nō
prolabamur, à peccatis cauere, & in cōscientiæ puritate viuere.
Cōtra hos voraces lupos valde etiā cōducūt canes, qui eos mor-
deāt & in fugā cōuertāt. In libris gentiū legitur, q̄ cū Philip-
pus Rex Macedonū Athenas vrbē florentissimam obsessam
teneret, misit ad gubernatores ei⁹ legatos, qui eis dicerēt, vt sibi
darētur decē oratores, quos ipse eligeret, quo facto eorū amicus
esset, & statim ab obsidione desisteret. Cui Demosthenēs insig
nis orator respōdit dicēs: Scias, potētissime Princeps, lupos pa-
storib⁹ quōdā dixisse. Omnis discordia, quę inter nos ac vos ver
sat, est, ppter canes: si eos nobis dare vultis, erim⁹ vobis amicitia
maxima cōiūcti. Quibus traditis & cōcessis, cū pastores sōmnū

caperent

caperent, lupi oues inuaserunt, & eas incolumiter deuorarunt. 24
Hac quidem parabola voluit hic philosophus innuere, Rempublicam illam, quæ caret oratoribus, qui sua prudentia & singulari doctrina ipsam moderentur, & a tyrannis defendant, multo in maiori periculo esse, quam oues absque canibus, qui eas à rabidis luporum morsibus tueantur. Illud munus, quo olim Ethnici oratores fungebantur, nunc Christiani prædicatores excellentius & præclarius exercent: illi enim sunt veluti canes, qui nos ab inferni lupis protegunt & tutantur. Ideirco nobis maxime conducit, à Domino omnibus viribus postulare, vt nobis concionatores spiritus feruore efficaces concedat: & non
Esaiæ. 56. tanquam illos, de quibus S. Esaias ait: Canes muti non valentes latrare, dormientes & amantes somnia, sed similes maximo prædicatori Diuo Paulo, qui, cum intelligebat oportere, tanta 5
feueritate concionabatur, vt hominibus ingentem terrorem in-
1. Cor. 4. cuteret. Et ita inquit: Quid vultis? In virga veniam ad vos, an in charitate, & spiritu mansuetudinis? Quid? quando venit in virga, non venit in charitate? Maxime profecto, sed quia homines non existimant esse charitatem, nisi quando cum ipsis blande agitur: ideo, vt diceret, se ad eos seuerum aut mansuetum esse venturum, id hoc modo ait: in virga, an in charitate? O Deus infinitæ maiestatis, per viscera misericordiæ tuæ te obsecramus, vt prædicatores mittas & elargiaris, qui, cum opus fuerit, veniant ad nos in virga: & acrimonia ac seueritate sua lupos, qui damnum inferunt, abigant & expellant. Apud S. Ma-
Malach. 2. lachiam dicitur, qualis debet esse ille, à quo hoc diuinum ministerium exercendum est. Labia, inquit, sacerdotis custo- 26
dient scientiam, & legem requirent ex ore eius: quia Angelus Domini exercituum est. Quod si Angelus est, opera angelica debet efficere. Cùm sanctus propheta Elias ab impiissimæ
3. Reg. 19. Reginæ Iezabel conspectu fugeret, atque adeo defessus, vt vltra progredi non valens sederit subter vnam iuniperum, & in vmbra eius obdormierit: & ecce Angelus Domini tetigit eum & dixit illi: Surge & comede, respexit, & ecce ad caput suum subcineritius panis & vas aquæ: comedit ergo & bibit. In hoc sancto Propheta obumbratur vita insti à sua sensualitate vexati & oppressi. Munus vero sacerdotis, siquidem Angelus dicitur, est panem cœlestem in igne charitatis coctũ, vide-

27 videlicet, sacrosanctum sacramentum altaris, & aquam doctrinæ euangelicæ huiusmodi viro iusto tribuere & erogare: quibus rebus ad prosequendam cœlestem viam vires recipiat & corroboretur. Et in Actibus Apostolorũ sic legitur: Erat Petrus dor- *Act. 12.*
miens inter duos milites, vinctus catenis duabus, & ecce Angelus Domini astitit, percussoq; latere Petri excitauit eum dicẽs: Surge velociter. In hoc vita hominis, qui in peccato persistit, significata est. O miser peccator, qui carcere inclusus dormis inter duos lethales hostes mortem, videlicet, & dæmonium duabus catenis fortissime vinctus. Mors quidem tuo corpori insidiatur, diabolus vero menti quam plurimas insidias parat. At duæ catenæ, quibus ligatus es, sunt amor mundi & amor tui ipsius. Quid igitur remedij ad tantum malum? Veniat Angelus,
28 scilicet, sacerdos, & tãgat te ac sanctis admonitionibus & charitatis plenis reprehẽsionibus suscitet: & sic à carcere culpæ, in qua es, te faciet exire. Vltra hæc Angeli continuo coram diuina maiestate assistunt, & ita Dominus dixit: Angeli eorum sem- *Matth. 18.*
per vident faciem patris mei, qui in cœlis est. O patres sacerdotes & concionatores, attendite diligentissime, siquidem Angeli estis, hoc esse munus vestrũ, nempe coram Deo contemplantes & plorantes, ac pro peccatoribus mundi remedioq; animarum deprecantes assistere. Quod si ita feceritis corda vestra ferventissima erunt, vt tanquam canes efficaciter lupos á sacrosancta Ecclesia, & vitia detestanda penitus deterreatis.

Quoniam autem diuinus magister dixerat: Ex fructibus bonis & non ex foliis pulchris bonam arborem esse cognoscendã,
29 statim inferius se ipsum plus explicat dicens: *Non omnis, qui dicit mihi, Dñe, Dñe intrabit in Regnũ cœlorum, sed qui facit voluntatem patris mei.* Ille voluntatem æterni Patris adimplet, qui diuinam eius legem obseruat ductus ab illa in omnibus operibus, cogitationibus, ac desiderijs suis. Quemadmodum enim qui sortiti *Simile.*
sunt aciem oculorum obtusam, semper secum afferunt conspicilia, vt oculis super ponentes clarius cernant, & exactius res cognoscant: sic & nos, ne nos præcipites demus in voragines inexplicabiles peccatorum, debemus ante oculos mentis præcepta diuina ponere. Atq; ita S. Moyses populo Israelitico, quando *Deut. 6.*
eis nomine Dei legem dedit, hæc locutus est: Erunt hæc verba, quæ ego præcipio tibi, hodie, in corde tuo, eruntque & mouebuntur

Universidad de Deusto
Biblioteca

Psal. 118. buntur inter oculos tuos. Quid est: Erunt inter oculos tuos, 33
nisi nihil facies, nihil concupisces, nisi prius per conspicilia legis diuinæ illud prospexeris? Ideò S. Dauid ait: Tunc non confundar, cùm perspexero in omnibus mãdatis tuis. Si igitur hæc opere non complemus, quotidie in mille miserias incidemus, maximè cum debilem oculorum aciem sortiti simus. Qui alium inuitat, omni cura & diligentia conatur, epulas non gustui suo sed inuitati aptas præparare. Cum ergo nos Deum nostris operibus inuitemus, illa opera, quibus ipse gaudet, & non illa, quæ nobis placent, facere debemus. Voluit Saul Dominũ pinguibus vaccis Regis Amalech inuitare, quas ideò viuas reliquit, cum ipsum Regem in bello spoliauit: & hoc egit, vt sibi ipsi & non Domino placeret: quam obrem à diuina iustitia seuerè reprehensus & punitus fuit. Vt autem in hoc rectè procedatur, valde vtilis ac necessaria est oratio. Ideo Ecclesiasticus ait: Qui conseruat legem, multiplicat orationem: ideſt, quoniam iustus multiplicat orationem, conseruat legem. Et sanctus Dauid inquit: Vnam petij á Domino, & hanc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Quarè, ò Rex sancte, vis toto tempore vitæ tuæ in ipsa domo sancta habitare? Vt videam voluntatem Domini, hoc est, ad Dominum continuis precibus obsecrandum, vt suam mi voluntatem doceat, mihique vires ad illam explendam tribuat.

Simile. 1. Reg. 15. Eccle. 35. Psal. 26. 31

Discite ergo, fratres mei, ab hoc sancto Rege orationes vestras in tam excellentem finem dirigere, attendite, quid hic summa veritas dicat, scilicet, *Qui facit voluntatem Patris mei intrabit* 32 *in Regnum cœlorum*. Quis tali promissione animum non recipiet vt negotium hoc facillime & efficaciter comprehendat? Merito quidem Ecclesiasticus inquit: Homo sensatus credit legi Dei & lex illi fidelis. Ideſt: Homo sensatus obtemperat legi præcipienti, & credit legi promittenti, & sicut in obediendo fidelis est: ita lex in exhibendo id quod promittit, illi fidelis erit. Hoc significat Sponsa cum ait: Dilectus meus mihi & ego illi. Vbi notandum est, linguam Hebræam nominibus adiectiuis carere, quorum loco pronominibus vtitur. Nam dictura erat sic: Tu me? & ego tua, & dixit: Ego tibi. Quod perinde est ac si diceret: Si tu, ò homo, es Dei & ipsi obtemperas, ille tuus erit & tibi obediet. Hinc quilibet nostrum probabiliter poterit coniecturam

Eccle. 33. Cant. 2.

33 ram facere, qualiter cum Deo est. Omnes hoc scire cupimus, & ad intelligendum illud non opus est cœlos ascendere. Ingredere frater in te ipsum, & tecum ratione subducens intra te inquire, quem erga Deum animum habeas: & quale fuerit cor tuum & animus erga Deum, talem erga te Deum animum suum habere, poteris cogitare. Si inuenis tibi nihil esse charius, nihilque iucundius aut suauius, quam Deo obedire, & hanc tibi esse primam & præcipuam curam ac solicitudinem, scilicet, ei seruire, & in nullare ipsum offendere, tunc hoc indicio pie & probabiliter poteris credere eundem erga te Deum animum & curam, tanquam pijssimum patrem, habere. Quemadmodum qui magnum solis splendorem intueri non potest, ipsum in fonte aut in vase pleno aquæ aspicere potest, atq; ita in terra contempla- 34 tur illud, quod in cœlo est: sic tu in tuo pectore & ex ijs, quæ in illo sentis, id quod in diuino pectore est, poteris conijcere. Hoc significare videtur illud Psalmi: Cum sancto sanctus eris, & cũ electo electus eris, & cum peruerso peruerteris: ideſt: Eris Domine pius erga pios, parens erga filios, & seuerus in proteruos. Hoc idem ipse sanctus Dauid apertius alibi cum iam morti appropinquaret, loquens cum filio suo Salomone, in vltimis verbis dixit: Tu Salomon fili mi, scito Deum patris tui, & serui ei corde perfecto, & animo voluntario: Omnia enim corda scrutatur Dominus, & vniuersas mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, inuenies: si autem dereliqueris eum, proijciet te in æternum: ideſt, qualis tu erga Deum fueris, talem erga te Deum experieris. Quo circa, siquidem hoc ita est, eum toto animi conatu, ac syncero corde diligamus, eiusque diuinam voluntatem 35 in omnibus adimpleamus, & sic certissimam habebimus in hoc mundo gratiam, & posteà gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Simile. Psal. 17. 1. Para. 28.

IN

In eadem Dominica septima Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Attendite à falsis prophetis, &c. Matthæi. 7.

IN hodierna sancti Euãgelij lectione cœlestis magister scopulum quendam, in quo nonnunquam innocentiæ nauis alliditur, nobis demonstrat, & signa, quibus illum deprehendere, & ab eo declinare valeamus, detegit. Ait igitur: *Attendite à falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces, à fructibus eorum cognoscetis eos.* Non casu sed alto Dei consilio in sancta Ecclesia hoc accidit. Nam per hos falsos prophetas super nos Deus experiri vult, vtrum diligamus eum nec ne. Hoc sanctus Moyses populo Israelitico ostendit dicens: Deut. 13. Non audies verba prophetæ illius, aut somniatoris, quia tentat vos Deus vester, vt palam fiat, vtrum diligatis eum, an non in toto corde & in tota anima vestra. Cui veritati concinit id quod 1. Corin. 10 Apostolus ad Corinthios scripsit. Oportet (inquit) hæreses esse. Cur ita Paule sanctissime? Sane, vt qui probati sunt, inter vos manifesti fiant. Et ita Dominus ait: Veniunt ad vos in vestimentis ouium, quia veritatis zelatores se iactant dicentes, Verbum Domini, verbum Domini, Euangelium, Euangelium, sicut olim prophetæ falsi clamabant. De quibus Dominus per Ieremiam Iere. 23. prophetam conqueritur dicens: Ecce ego ad prophetas, qui assumunt linguas suas, & aiunt, dicit Dominus, quia narrauerunt ea, & seduxerunt populum meum in mendacio suo, cùm ego non misissem eos, nec mandassem eis. Hoc significauit bestia illa, quam D. Ioannes vidit ascendentem de terra, & habentem Apoc. 13. capita septem & cornua duo similia agni, & loquebatur sicut Draco. Cornua agni virtutes Euangelij sunt, quas vbique prætexunt hæretici laudantes humilitatem, paupertatem, & modestiam agni incontaminati Iesu Christi. Veruntamen vox Draconis, sermo eorũ est lethalis & venenosus, quo animæ inficiuntur.

tur. A *fructibus eorum cognoscetis eos.* Nunquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? De istis hodie apud vos plus agere mihi non placet. Cùm enim totius Hispaniæ termini Dei beneficio ab hæreticorum veneno immunes sint, non est cur aduersus absentes multum inclamare debeamus: qui etiam si præsentes essent, nihil oratione nostra commouerentur. Quos enim ecclesiæ authoritas, & conciliorum decreta, sanctorumque Patrũ consensus, & totius antiquitatis vetusta religio à perfidia sua nõ reuocant, quomodo rudi hac oratione nostra reuocarentur? Illud tamen vnum dicam, quod nisi penitus à Dæmone subuersi essent, eos ad sanam mentẽ reduceret, nempe sectarum confusa multitudo, quas hodie zizaniorum seminator Sathan inter eos sparsit. Numerãtur enim à viris doctis supra decem & octo centum sectarum nomina, quæ ab eis ortasunt, vt non fuerint plures linguæ eorum, qui turrim Babylonis ædificabant. Quis igitur hoc argumento non aperte eorum errores & mendacia agnoscat? Veritatis enim natura simplex est, & simplici via tendit, mendacium autem fæcundissimum, quod infinitis modis à veritate deuiat: vnica enim via est collimãdi atq; attingendi scopum, at infinita prope diuerticula sunt, quibus ab eo deflectimus. Cùm autem vnusquisq; eorum aliorum dogmata impugnet, & sua tantum modo tueatur, ipsi se suis armis iugulant, quemadmodum olim Madianitæ expugnante Gedeone mutua se cæde truncabant. Quid enim mirabilius aut etiam miserabilius, quam in tam paucis annis tot hæresum monstra atq; prodigia ab vna radice pullulasse? Quod quidem iustissimo Dei iudicio euenisse putandum est, vt aperte homines viderẽt, in quam multa & horrenda præcipitia, vbi á Deo deseruntur, ruant. Quo etiam indicio nullum miseris excusationis velamẽ relinquitur. Quod enim maius erroris & mendacij argumẽtum quam hæc tam multiplex sectarum varietas? Sed hæreticos missos faciamus, & ad mores nostros instruendos atq; examinandos veniamus. Iudi. 7.

Sic omnis arbor bona bonos fructus facit, mala autem arbor malos fructus facit, &c. Ex his verbis possumus inferre sacrosanctam Ecclesiam esse velut hortum, fideles vero esse arbores, & antliam, vulgo, *Noria*, qua irrigantur, esse sacratissimam Christi Redemptoris nostri passionem, fistulas denique *Hispane*, *Arcaduzes*, qui Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus aqua diuinæ gratiæ in arbores profluit, esse diuina sacra- 7
menta. Vnde Christiani possunt colligere singulare beneficiũ
quod Deus in eos contulit, dum ipsos in tam fructifero loco plã
tauit, vbi cum nascerentur, haberent fistulas gratia & sanctifica
tione plenas, quibus mentes eorum rigarentur, & fertiles fierẽt.
Quo summo beneficio tot tamq; innumerabiles nationes per
totum terrarum orbem dispersæ errore & infidelitate plenæ ca
rent. At sicut maxime dolendum est, videre in horto, vbi antlia
magna aquarum abundantia scaturiens instructa est, arbores
marcidas & aridas esse, eò quòd nullus est, qui illis aquam appli
care velit: ità grandi commiseratione dignum est, videre in sa-
crosancta ecclesia quam plurimos Christianos aridos, languen-
tes, & absq; aliquo virtutis fructu adornatos, quoniam ad diuinã
gratiam, quam diuinorum sacramentorum vsu poterant accipe 8
re, sese minimè volunt disponere. Qua propter Spiritus sanctus
Eccle. 18. nos admonet dicens: Ne fueris mediocris in contentione ex fœ
nore, & non est tibi nihil in sæculo. Idest, Nè sis piger in acqui-
rendo & comparando, dum tibi per tempus licet, nec sis contẽ
tus mediocri diligentia, atq; ita hoc sæculũ tibi inutile nõ erit.
Et est notandum, quod vbi nos legimus, Et non est tibi nihil in
sæculo, alia translatio habet: Non est tibi nihil in sæculo. Vbi
Simile. significatur, quòd sicut homines cupidi id, quod lucrantur,
quotidie in sæculum includunt, & quanuis plurimum lucri fa-
ciant multo plus lucrari conantur, & posteà omne lucrũ simul
inueniunt, & illud in suũ commodũ & vtilitatẽ accipiũt: ita iu-
sti semper in sæculo suæ conscientiæ quam plurima bona ope-
ra thesaurizant, quorũ meritum in hora mortis congregatũ in- 9
ueniunt, ideo nè fueris, charissime frater, mediocris in conten-
tione ex fœnore, festina & nè sis contentus bonis operibus, quę
Simile. aliquando egisti. Inter arbores quædam sunt, quæ virtutem in
radicibus habent, quædã in frondibus, quædam in cortice, quæ
dam in medulla, quædam in ramis, quædam in floribus, quædã
in fructu, quædam deniq; in semine, quod ab eis colligitur. Iu-
stus verò arbor est habens virtutem in omnibus: nam in radice,
videlicet, in corde, à quo cogitationes sanctæ, exeũt, & in corti-
ce, scilicet, in bono exẽplo, & in foliis, hoc est, in sanctis sermoni
bus, & in floribus nempe in bonis desiderijs, & in fructu, scilicet
in sanctis operibus virtutẽ habet. Cũ enim voluntas sit tam po-
tens

tens, vt per modũ agentis moueat omnes potẽtias animę ad suos
actus præter vires naturales, quæ nõ arbitrio nostro subdũtur, D. Tho. 1.
vt egregie D. Thomas testatur, si volũtas bona est, bonũ homi- 1. q. 62. ar. 4.
nẽ efficit, & è cõtra si prava est, pravũ hominẽ facit. Quãobrẽ
bona voluntate stante homo tanquam arbor bona bonos ac
salubres fructus profert, & quãdiu volũtas iniqua est, pestife-
ros fructus, videlicet, peccata ex se producit, quę quidẽ quã pra
ua sint solus ille poterit intelligere, q cognouerit, quis est Deus,
si quidẽ illa cõtra eius infinitã bonitatẽ sunt. In Exodo S. Moy
ses Dominũ sic allocutus fuisse legitur: Ostende mihi faciẽ tuã.
Ille verò respondit: Videbis posteriora mea, faciem autem meã Exod. 33.
videre non poteris. Hoc est, effectus quidẽ bonitatis meæ & mi
sericordiæ atq; omnipotentiæ & sapientiæ meæ videbis, sed in
a 1 finitã essentiã meã in hac mortali vita minime poteris videre. Si
cut ergò in hac vita licet effectus Dei conspici valeant tamen fa
cies eius videri non potest: ità non potest cognosci, nec perfectè
cerni facies peccati, sed eius dũtaxat effectus, per quos aliquo
modo potest cognosci, per strages nẽpè, quas in anima facit: per
ingẽtia mala, quę affert, & per bona, quibus priuat. Ex quo intel
ligetis quantũ beneficiũ in vos Deus cõfert, dũ vos à tãto malo,
quantũ est peccatũ, eripit, & vt tale in sacra scriptura recẽsetur
in qua magna præmia ei, qui omnẽ fiduciã suã in Deo collocat,
proponũtur. Ait nãq; S. Dauid: Non saluabitur Rex per mul- Psal. 32.
tã virtutem, & gigas non saluabitur in multitudine virtutis suę.
Fallax equus ad salutem in abundantia autem virtutis suæ non
saluabitur. Idest, Vires, diuitiæ & fortitudo deficere solent,
a 2 & si fiduciam in Rege aut principe aliquo collocasti, cum ma-
gis tibi necessarius erat, tunc moritur: sed ecce oculi Domini su
per metuentes eum, & in eis qui sperant super misericordia eius
vt eruat à morte animas eorum, & alat eos in fame. Post quam
autem Sanctus Propheta recensuit, quam plurima singularia bo
na, quæ Dominus confidentibus in ipso largitur, concludit in fi
ne sequentis psalmi dicens: Non delinquent omnes, qui sperant Psal. 33.
in eo. Vbi aperte ostenditur, quantũ sit bonũ nõ peccare, si qui-
dẽ illud pro vltimo præmio tantæ virtutis, qualis est fiducia, cõ
stituit. Omnibus igitur viribus, fratres charissimi, cõtẽdam⁹, vt
simus arbores bonæ, & quæ fructus optimos, pferemus si quidẽ
in tã fertili loco, qualis est sacrosancta Ecclesia, sumus plantati.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Psal. 1. Nam de vnoquoq; eorum, qui saluandi sunt, idem S. Propheta 13
inquit: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo. Quid est fructum præbere suo tempore? Ad hoc respondetur, quod quoties cunq; aliquis ignominia & iniuria afficitur, tunc tempus est producendi fructum patientiæ: & cùm carnis tentationes patitur, tempus est proferendi fructum castitatis eis toto animi conatu reñstens. Cum quis in sua potestate inimicum, qui eũ
Simile. grauiter læserat, habet, & de ipso vindictam sumere potest, tũc tempus est præbendi misericordiæ fructum ei liberaliter parcendo: & cùm pauper, nudus, & famelicus à te remedium postulat,
Matth. 25. tunc tempus pietatis est, ei opem & auxilium ferendo, nè terribili illa Domini maledictio te comprehendat, scilicet: Ite maledicti in ignem æternum, esuriui enim & non dedistis mihi mã 14
Matth. 21. ducare, nudus eram & non cooperuistis me. Beatus Matthæus narrat, quod cum Dominus famem pateretur, videns fici arborem venit ad eam, & nihil inuenit in ea, nisi folia tantum, & ait illi. Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. O Christe mansuetissime Agne, quid
Marci. 11. nocuit ficulnea? vt enim ait D. Marcus non erat tempus ficorum. Volunt diuinus magister in hoc significare illud, quod inter pauperes ac diuites agendum erat. Quoties contingit pijssimum Iesum Christum in suis pauperibus domum alicuius diuitis petere, & in eo nihil præter folia arboris fici, id est, verba, quæ asperrima sunt, inuenit. O terribilem inhumanitatem. Cũ diues miserum pauperem dulcissimis verbis ac bonis operibus deberet consolari, eum duris sermonibus opprimit & vexat ei 15
dicens: Vade piger & vagabunde ad laborandum, non enim dignus es, cui eleemosyna erogetur. Si ergo Iesus Christus in vobis, ò diuites, fructum pietatis non inuenit, sed folia tantum modo aspera, scitote maledictionem, quam ipse in ficum deprecatus est, non fuisse propter illam, sed ad significandum id quod de vobis futurum est, qui quoniam in proximum crudeles extitistis, eritis maledicti, aridi, & in æternum steriles, atque ad merendum & ad remedium obtinendum impotẽtes. Est etiam notandum, quod Regius propheta ait, videlicet, Dabit fructum
Simile. suum. Nam sicut in horto quælibet arbor secundum suam propriam naturam fructum præbet, pyrus pyra profert, malus mala,

16 la, & ficus ficos: ita in Ecclesia catholica quilibet Christianus debet fructum secundum suam status conditionem præbere. O rem lacrymis sanguineis deplorandam. Videbitis Christianos, qui non suum, sed alienum fructum producunt. Hi sunt religiosi, qui relicto monasterio, silentio, choro, & alijs sanctis exercitijs, quæ ad eorum statum pertinent, se totos negotijs sæcularibus tradunt & committunt, quæ penitus ab eis relinquenda esse cœlestis magister docuit. Cui (vt ait Euange- Luc. 12.
lista Lucas) cùm quidam de turba diceret: Magister dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem, respondit: Homo quis me constituit iudicem aut diuisorem super vos? Nec etiam sacerdotes suum fructum producunt, qui relicto suarum ecclesiarum sacro ministerio ac diuinis officijs se in gubernationes reg 17
norum & rerum publicarum intromittunt. Tales etiam sunt nobiles equites, qui omissis armis & negotijs militaribus ad bonum & pacem regnorum pertinentibus se ipsos voluptatibus, ludis, & negotiationibus diuitiarum dedunt, ob quod melius possunt vocari mercatores quam equites. Nec etiam fructum suum proferunt matronæ, quæ habentes familias, relicta earũ cura & tutela omne tempus in peregrinationibus consumunt: ex quo solent quotidie quam plurima inconuenientia oriri. Igitur fratres mei vnusquisq; vestrum iuxta sui status conditionem viuat, monachus vt monachus, clericus vt clericus, coniuges vt coniuges, nobiles vt nobiles, mercator vt mercator, & ita vnusquisq; fructum suum dabit vberrimum. Dicite mihi, obsecro, si oculi vellent audire, aures videre, pedes palpare, &
18 manus ambulare, non nè esset nociua omni corpori hæc officiorum commutatio? Nunquid nescitis, omnes nos esse diuersa membra huius corporis mystici Iesu Christi? Sic profecto testatur D. Paulus dicens: Sicut in vno corpore multa mem- Rom. 12.
bra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus sumus in Christo, habentes donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes.

Quo circa fratres mei id, quod D. Petrus nos admonet, oportet agere. Vnusquisq; (ait) sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes, ne sit confusio in corpore Domini, videlicet, in sacrosancta Ecclesia. Hunc autem fructum vnusquisque in tempore suo nempe cum se (vt iam diximus) obtu- 1. Petri. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lerit bene operandi occasio, præbere debet. Hoc etiam significat oportere hominem in hac vita, cùm tempus suum est bene operari: nam in morte Dominus illud sibi capiet, & ab eo arripiet. Atque ita per sanctum Dauid inquit: Cùm accepero tempus, ego iustitias iudicabo. Illi qui eleemosynas, restitutiones, atq; alia bona opera differunt vsq; ad tempus, quo morti appropinquantes testamentum condunt, reddunt fructũ in tempore non suo, quoniam recte facta ac bona opera vel debita quæ dum viuebant soluere poterant, suis hæredibus post mortem soluenda atq; adimplenda relinquunt. In quo profecto maximè decipiuntur, vt optime Spiritus sanctus nos hortatur dicens: Ante mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas exporrigens da pauperi, non defrauderis á die bono, & particula boni diei non te prætereat. O admirabilem doctrinâ fælix ille, qui eam apprehenderit, sicut ipsam custodire cupiebat sanctus Dauid, cum ait: Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiam in morte. Vbi alij transtulerũt: Nè vnquam obdormiam in mortem, & sic est etiam in contextu Græco. Quod perinde est acsi diceret: Illumina oculos meos, ne in præparatione mortis meæ, dum vixero, negligens sim, atq; ita ipsa me imparatum inueniat. Eia agite fratres, nemo ignauus aut negligens sit, festinate modo dum per tempus licet ad bona opera facienda, vt cum Dominus venerit, vos tanquam fructiferas arbores optimis fructibus oneratos, & ab omni nequitia ereptos inueniat: ne in illa tremenda confusione, in qua improbi se videbũt, cùm eorum scelera manifesta fuerint, vos ipsos aspiciatis. Attẽdite id quod S. Iob ait de Deo loquens: Omne pretiosum vidit oculus eius, profunda quoq; fluuiorum scrutatus est, & abscondita produxit in lucem. Egregiè inquit, Deum intueri omne pretiosum, actiones, videlicet, commendabiles piorum hominum, quibus incumbunt, vt ieiunia, orationes, eleemosynæ, cæteraq; id genus, vt rependat dignam mercedem. Sed etiam ab oculis eius non sunt abscondita profunda fluuiorum, ideſt, voluptatum & peccatorum, quibus se homines ingurgitant. Elegãter enim cum fluuio ea comparat. Nam quemadmodum dulcedo fluuiorum tandem amaritudine maris suscipitur, (ad illud nanq; flumina tendunt) sic corporeas voluptates pœnæ gehẽnalis acerbitas amarissima consequetur. Hæc autem omnia peccata

Psal. 74.

Eccle. 14.

Psal. 13.

Iob. 28.

Simile.

cata in publicum prodibunt, vt ab omnibus cõspiciantur, quod in maiorem confusionem & ignominiam committentium ea cedet. Quod si quis mihi obijciat: O pater ego non adulter sum, nec fornicarius, nec latro, aut homicida, nec deniq; illa, quę commemorasti, flagitia committo, ideò securus ero? Minime profectò, quoniam summa veritas in præsentiarum ait: Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. O dura & tremenda verba, quare corda ipsa audientia non contremiscunt, & terrore liquescunt? Quis hac terribili comminatione, licet deprauato animo sit, ad Dominum non conuertitur dicens: Væ, væ, væ mihi peccatori, quandiu hanc pœnam iam merui? Quod si hactenus eam Domine in me non exercuisti, id certe tuæ infinitæ clementiæ tribuendum est. Nam si arbor non quia fructum malum, sed quia non bonum præbet, meretur, vt euellatur & in ignem mittatur, ego, qui tam pessimos fructus protuli, quid mereor? Cum ciuitas Hierusalem à Babylonicis euersa est: sacerdotes ipsius, inquit sacer Textus, acceptum ignem de altari occulte absconderunt in puteo alto & sico, & inde postea hauserunt aquam, qua ligna aspergentibus ignis succensus est, postquam solis radij in eis refulsit. Sic tu, ò peccator, in corde tuo hunc ignem infernalem, quo Dominus tibi minitatur, absconde, quem ob immensa scelera tua iam meruisti. Profunde contemplare, quod tormẽtum illud sit, & ipse ignis in aquam timoris, doloris, & pœnitentiæ commutabitur, quo aspersa voluntate tua primo solis radio, ideſt, prima inspiratione sancta ignis in te charitatis succendetur, qui aquam ipsam timoris seruilis consumet, & tu viuis puri amoris flammis inflammaberis. Dico illum ignem consumpturum esse timorem seruilem, quoniam timorem filialem, qui à diuino amore procedit, semper cùm ipso retinere & conseruare debes, vt egregie Ecclesiasticus monet dicens: Serua timorem Dei, & in illo veterasce. Magna certe res est hic timor, siquidem nobis dicitur, vt in illo veterascamus, ideſt, vsque ad senectutem & per totum vitæ cursum ab eo non desistamus. Cum aliquis fundum seu villam optimam possidet, ex qua ei multi prouentus accrescũt, licet cæteras alias facultates & opes suas dispendat, illam tamen vt refugium in senectutẽ suam obseruare contendit. Sic timor Dei

2. Mach. 1.

Eccle. 2.

magna hæreditas est, ideò illum nunquam derelinquere oportet: ipse enim domum tuam bonis abundantissimis implebit, & cum eo placidam senectutem habebis. Idcirco in illo veterasce: nam inferius additur, Qui timent Dominum, inquirent, quæ placita sunt ei. Timentes Deum non solum ipsi seruitutem debitam offerunt, sed in quærendis modis & inuentionibus, quibus ei magis placeant, peruigilent, & quamuis plurima bona operentur, nunquã suo desiderio satisfaciunt, nec illud adimplent.

Aitita q; Dominus, *Excidetur & in ignem mittetur.* In hoc duę gehennales pœnæ, videlicet, damni & sensus explicantur. Et quidem pœna sensus, quæ præcipua est, quemlibet à suauissima Dei visione, atq; infinito bono priuat. Mater Tobiæ (vt eius refert sacra historia) flebat lacrymis irremediabilibus atq; dicebat: Lumen oculorum nostrorum, solatium vitæ nostræ, omnia simul in te vno habentes te non debuimus dimittere à nobis. O quanto iure & ratione damnati in inferno hæc verba proferre possunt: Væ nobis, quitam cæci atq; stulti fuimus, vt te ipsum summum bonum propter inanes & caducas voluptates, quam velocissime transeuntes dereliquerimus, nunc vero æternis supplicijs id persoluimus. Licet autem hoc dicerent in cassum & absq; aliqua vtilitate esset. Qua propter tu, ò peccator nunc magno cordis tui dolore ea profer, siquidem credis, quod cùm actualiter in peccato mortali sis, à gratia & amore huius summi boni auulsus es, & hac via illud poteris recuperare. Dic ergo frater maxima spiritus tui amaritudine hæc verba: O Domine infinitæ maiestatis, qualiter mihi persuadere potui, vt te ipsum, qui omnium bonorum fons es, relinquerem, igitur perinfinitam clementiam tuam te oro, vt me iterum ad te redire facias. Pœna vero sensus est, In ignem mittetur. Infernus fornax quidam est absq; foramine, quo fumus respiret, & in eo tot erũt titiones, quot sunt Dæmones, & quot erunt corpora atq; animæ, quæ ibi in æternum exardebunt. Cùm quidam religiosus morti esset propinquus, quandã horribilem vocẽ protulisse fertur dicẽs: Hei mihi, maledicta hora, qua in religionẽ ingressus fui, & statim cõticuit. Post parũ vero tẽporis spatiũ hilari vultu ridens dixit: Non maledicta, sed benedicta sit hora, qua in religionem intraui, & benedicta sit sanctissima Iesu Christi mater,

Tobiæ. 10.

ter, quam ego semper dilexi & colui: quibus dictis iterum tacuit. Et post duas horas monachos, qui pro eo orabant, vocauit eosq; sic allocutus est: Scitote fratres mei, dæmones mihi ad animam meam asportandam hic apparuisse, me autem alienatũ à mente & timore perterritum horam, qua religionis habitum suscepi, detestatũ & execratum fuisse. Et, vt planè vobis verũ dicam, si hic metallorum ac sulfuris liquefacti ingenti flamma ignis ardentis tanta esset copia, vt vsq; ad fines totius orbis terrarũ pertingeret, mihi q; optio daretur, vtrùm velim per mediũ illarum flammarum transire, an iterùm horridos illos nefariorum spirituum vultus aspicere, eligerem potiùs illius ignis pœnam sustinere, quam teterrimos dæmones denuo intueri. Sed statim affuit sanctissima illa cœlorum Regina & mater misericordiæ & illos omnes hinc expulit & abegit. Quam vbi primũ vidi ilico magnam spem concepi, atq; ingenti gaudio ridens horam, qua religionem ingressus fui, benedicere inchoaui. Quibus dictis ab hac vita religiosus hic fœliciſsime migrauit. *O vala me la sanctissima Trinidad.* Quæ lingua aut quæ vox poterit explicare tormentorum genera, quæ in inferno damnati patiuntur magna continuo dæmonum multitudine sociati, siquidem sola breuissimi spatij visio ipsorum, adeo religiosum illum terruit? Quo igitur timore nos viuere oportet, siquidem in tanto periculo sumus in illum miserrimum locum eundi? Licet enim Deus nobis promisisset se gloriam daturum, nos tamen pertimescere debebamus, quoniam promissiones Dei ea lege & cõditione intelliguntur, videlicet, si illis indigni nostris demeritis non efficimur. Atq; hoc sic intelligens Caleb sancto Iosue dixit: Nosti quid locutus sit Dominus ad Moysem hominẽ Dei de me, &c. Da ergo mihi montem istum, quẽ pollicitus est Dominus, te quoq; audiente, in quo Enacim sunt & vrbes magnæ atq; munitæ, si forte sit Dominus mecum, & potuero delere eos sicut promisit mihi. Non dubitabat hic sanctus vir Dominum promissa sua præstiturum: sed ait, si forte, dubitans & pertimescens nè forte ipse suis demeritis efficeret, vt Dominus id quod ei promiserat, non adimpleret. Idem etiam Patriarchæ Iacob contigit. Qui (vt sacræ referunt literæ) audiens fratrem suũ Esau contra ipsum aciem direxisse quadringentis militibus comitatum, timuit valde, quamuis Dominus ei pollicitus fuerat, ipsum

Iosue. 14.

Genes. 32.

incolumem & pacificum in patriam suam esse asportãdum. Ta- 31
men munera tunc ad fratrem mittere cœpit, opemq; & auxiliũ
ab eodem Domino implorare, dicens: Erue me de manu fratris
mei Esau, quia valde eum timeo. Accedens autem ad fratrem
suum quodam inaudito seruitutis genere vsus est, septies coram
eo se prosternens, existimans illum hac profunda summissione
fore placandum: timebat namq; vir sanctus, ne forsan suis deme
ritis diuina promissio sibi facta impediretur. Quare ergo nos
continuo non contremiscimus, siquidem toties Dominum of-
fendimus? Quare omnem diligentiam ad eum mitigandũ nõ
adhibemus? Non solum Patriarcha Iacob munera secum vo-
luit asportare, vt sic frater eius, cùm ad ipsum perueniret, placa-
retur, sed ea ante se ferri iussit, vt cùm frater Esau accederet, iam
placatus inueniretur. Quare ergò tu ò peccator munera, quæ 32
Domino offerre debes, vsq; ad mortis horam differs? Præmit-
te, præmitte veram pœnitentiam, ieiunia, eleemosynas, atq; alia
bona opera, vt cùm ad eum perueneris ipsius iram sedatam re-
perias.

Concludit igitur Dominus iterum dicens. *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Non ex folijs, videlicet, ex verbis: & ideò adiecit.
Cant. 5. *Non omnis, qui dicit mihi, Domine Domine intrabit in Regnum cœlo-
rum, sed qui facit voluntatem patris mei.* Iccirco sponsa in Canticis
non ad colligenda virentia folia, sed ad edendos fructus pomo-
rum sponsum inuitat dicens: Descendat dilectus meus in hortũ
suum, & comedat fructus pomorum suorum. Multi sunt, qui
quotidie decipiuntur, & negligentes atq; ignaui fiunt: nam licet
eis prædicemus, vt in ieiunijs atq; orationibus se exerceant, di- 33
uinaq; sacramenta frequenter sumant, & alia sacra exercitia ac-
cipiant, ipsi tamen dicunt: Ego non ecclesiasticus aut religiosus
sum, nec huiusmodi operibus aliqua obligatione astringor, mea
enim status conditio talem perfectionem minime postulat. Hi
forsan tanto auxilio egent, vt latrones, adulteri, & homicidæ
non sint, quanto alij, vt omnia, quæ possidẽt, propter Deũ pau
peribus erogent. Non enim mihi videtur opus minoris poten
tiæ à malis eum prohiberi, qui in medio eorum immersus vitã
degit, quam efficere, vt ille, qui expeditus est à negotijs sæcula-
ribus & ab occasionibus, quæ ad peccandum mouere solent, se
1. Corin. 15. motus ingentia bona operetur. Quo circa merito Diuus Pau-
lus

34 lus omnes cohortatur dicens: Itaq; charissimi estote stabiles & *Simile.*
immobiles in omni opere Domini. Sicut enim citharœdus, vt
optimam faciat melodiam omnes lyræ chordas nulla excepta
pulsat: sic Christianus omnes virtutes debet amplecti, se ipsum
in charitate, misericordia, castitate, patientia, atq; alijs exercẽs,
& hoc modo suauissimum concentum diuinis auribus efficiet.
Fœlix ille, qui cum sancto Dauid vere dixerit: Hæreditate ac- *Psal. 118.*
quisiui testimonia tua in æternum, quia exultatio cordis mei
sunt. Idest, quamuis tot tantasque diuitias ac potentiam ha-
beam, ea omnia inania & caduca esse reputo, hæreditas mea
& thesaurus meus in obseruantia tuorum mandatorum colloca
tus est, Quia exultatio cordis mei sunt. In hoc lætitia cordis
mei consistit. Qui vere filij Dei sunt, licet aliquando à dæmo
35 ne decipiantur, & ab eo ducantur, tamen clamore Domini crea
toris sui vocem ipsius dignoscunt, & relictis sceleribus ad eius
obedientiam sancte operando redeunt. Quam obrem dæmoni
verba illa Prophetæ Ieremiæ applicari solent: Perdix fouit
quæ non peperit, fecit diuitias & non in iudicio, in dimidio die
rum suorum relinquet eas. Perdix aliena oua furari dicitur, eaq; *Ierem. 17.*
alis fouere, ac tandem pullos excludere, quibus magnopere in-
dulget: at postquam illi vocem veræ matris, quæ illos genuit, *Simile.*
audiunt, illam sequuntur, & adulterinam matrem deceptam re-
linquunt: itaq; calor ille, quem illis misera perdix impartieba-
tur, sicuti naturalis non erat, ad illos detinendos minime suffi-
ciens fuit. Sic dæmon licet vanitatibus ac delicijs mundi quam
plurimos ex filijs Dei fallat & seducat, ipsi tamen, vbi primũ
36 vocem & inspirationem sui veri parentis audiunt, nefarium de
monem omittunt & se vera pœnitentia ad Dei obsequium
atq; obedientiam recipiunt, & sic ditati gratia cõ
sequuntur gloriam, ad quam nos perducat
Iesus Mariæ filius.
Amen.

DOMI.

DOMINICA VIII.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Homo quidã erat dives, qui habebat villicum. Lucæ. 16

4. Reg. 22. REferunt sacræ literæ quod cũ Rex Iosias decimum octauũ annum ageret, initio Regni sui sacerdos Helchias legis librum inuenit, qui propter temporũ præteritorum iniurias & calamitates iacebat neglectus inter alia vtensilia templi: in quo & magnificentissima Dei promissa legis cultoribus, proposita & horrenda supplicia improbis constituta cõtinebantur. Hũc ergo librũ sacerdos Regi legendũ misit. Cũ ergò ad eum locũ ventũ esset, quo inaudita pœnarũ atrocitas improbitati & perfidiæ à Deo proponebatur, quæ tyrannidẽ, famem, gladiũ, obsidionẽ, pestem, esum carniũ filiorũ, cæteraq; clades cõplectebatur, tanto terrore atque metu pij Regis animus cõsternatus est, vt vestimenta sciderit, & 2
HOldã Prophetem, quæ eo tempore Hierosolymis erat super ea re consuluerit, & omnia publica peccata è Regno suo funditus eliminauerit. Hũc timorẽ, hunc affectũ, hanc religionem & admirationem lethalis peccati grauitas perspecta in eius animo peperit. O vtinam nos hodie fratres tanta dicendi facultate peccati malitiam vobis ante oculos poneremus: & diuini iudicij seueritatem ita verbis amplificare possemus, vt idẽ terror, idemq; animus, idẽ peccati odiũ, eademq; religio mentibus vestris supernò Dei beneficio instillaretur. Celebris est enim sentẽtia Dui Hierony. nihil esse fœlicius Christiano, cui Regnũ cœlorũ proponitur, nihil autẽ infœlicius illo, q de vita quotidie periclitatur. Vnde merito Ieremias ait: Quis nõ timebit te, ò Rex gentiũ? Et B. Petrus: In timore incolatus vestri tẽpore cõuersamini. Hæc, quę supra retulim⁹, occasione huius parabolę dixim⁹, quã summ⁹ prædicator & magister mũdi Iesus Chr̃s in sacra hodierna Euãgelij lectione proposuit: qua ipse timore arctissimę rationis,

Ierem. 10.
1. Petr. 1.

4 nis quæ in suo diuino iudicio reddenda est, homines mouere conatus est, vt pij sint, suamq; viuendi rationem ita instituant, vt mortis tempore in æterna domicilia recipiantur. Beatus Euangelista Lucas inquit, quod cum Dominus hanc parabolam proponebat, pharisæi, qui erant auari, eum audiebant. Vbi diuinus Magister euangelicos concionatores docuit, vt doctrinam secundum necessitatem audientium prædicarent: coram auaris de liberalitate, pietate, & misericordia: apud carnales de castitate, ac pudicitia &c. Auaritia in omnibus reprehensione digna est, quantũ autem sit malum patet ex eo quod Christus Redẽptor noster apud. D. Matthæum testatur, scilicet: Facilius est, camelum per foramen acus transire, quam diuitẽ intrare in regnum cœlorum: quod quidem non de luxuriosis, nec voracibus, *Matth. 19.*
5 aut pigris, vel ambitiosis affirmauit. Atq; ita videmus leges humanas pœna mortis luxuriosos, epulones, iracundos: aut superbos non punire, latrones verò maxime. Cuius rei inter alias causa est, quod auaritia horũ incurabile vitiũ esse reputatur, quod quidem hominem inquietum reddit, efficitq; vt ipse auarus sit tanquam argentum viuum, quod semper ebullit & scaturit, cuius natura est, vt omnia super eo enatent dempto auro. Nam si *Simile.*
in vas plenum argento viuo aliquid infundas, licet graue sit, videlicet, ferrum aut plumbum in illo natat, aurum verò penetrat ipsum argentum viuum & vsque ad profundum eius descendit. Ita cor auari inquietum, nihil ingreditur nec veritas nec pietas aut charitas, aurum duntaxat ipsum penetrat, & ad profundum eius descendit, atq; ibi placidum domicilium inuenit. Hoc est,
6 auarus ad nullam virtutem animum applicat: omnes in illo natant & fluctuant, omne deniq; studium suum in auro ac lucro collocat, & hæc efficiunt, vt ipse ebulliat, & inquietus sit, atque vnam solummodo otij & tranquillitatis horam non habeat, factus miser suarum diuitiarum seruus, nec illis vti sciens. Idcirco *Eccle. 11.*
in Ecclesiastico dicitur: Est qui locupletatur parce agendo, & hæc est pars mercedis illius in eo quod dicit: Inueni requiem mihi, & nunc manducabo de bonis meis solus, & nescit, quod tempus prætereat & mors appropinquet, & relinquat omnia alijs & moriatur. Hic o! ẽdit Spiritus sanctus, qualiter cupidus gaudiũ voluptatem, atq; otium suum procrastinat, illudq; in vlterius differt dicens: Volo ad senectutis tempus lucrum facere & dies

fieri

sieri, nunc quæcunq; licet minima res mihi sufficit. Nescit infœ 7
lix vtilitatem educere ex ijs quæ acquirit existimans se in poste
rum illis esse fruiturum, & hac pessima cogitatione à morte arri
pitur, atq; ita illis rebus, quas lucratus est, minime fruitur. Qua
Eccle. 14. propter merito vlteriùs dicitur: Viro cupido & tenaci ad quid
aurum? Qui aceruat ex animo suo iniuste, alijs congregat, & in
bonis illius alius luxuriabitur. Iure optimo ait: Ad quid aurũ,
quoniam harum rerum perfectio in ipsarum vsu est, & illæ, qui
bus non vtimur, sunt tanquam si non essent: sic diuitiæ, quibus
non fruitur dives, sunt tanquam si non essent. Vatablus in præ
sentiarum sic legit: Viro sordido non sunt ornamento diuitiæ:
idest, immerito eas possidet, siquidem in eo minime elucent.
Luce. 14. Quanuis autem auaritia in omnibus reprehensibilis sit, multo
magis in ecclesiasticis. Ait enim summa veritas: Nisi quis renũ 8
ciauerit omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipu-
Luca. 9. lus. Et apud eundem Euangelistam Dominus præceperat di-
scipulis suis, nè duas tunicas haberent. Vbi aperte omne su-
perfluum prohibuit. Id enim, quod necessarium est ad vitam
B. Hiero. ad peragendam vna tunica vocatur, vt. B. Hieronymus ad Hel-
Heliodiam. uidiam scribens testatur: quod clarius apparet ex eo, quia ip-
se Dominus duas tunicas habuit. Ex hoc infertur, quam per
nicioſa res sit auaritia & tenacitas, maxime in eis, qui se di-
Simile. scipulos huius diuini magistri iactant. Solent in ecclesijs esse
quædam gazophylatia tali artificio fabricata, vt omnem pe-
cuniam, quæ in ipsa mittitur & includitur, facillime recipiant, at inde depromi ne obolus quidem potest. Sic quam
plurimi Ecclesiastici ad accipienda beneficia & officia para- 9
tissimi sunt, promptasque voluntates suas habent, & licet
quam multa in eos conferantur, ipsi tamen nunquam satia-
ri possunt. Si autem ab eis aliquid auferri vel accipi conten-
dimus, hoc difficillimum est: cùm ipsi pauperibus bona
Vrban. V. sua debeant distribuere, sicut Vrbanus quintus summus pon
tifex testatur dicens: Ipsæ res fidelium, quæ Domino offe-
runtur, non debent in alijs vsibus quam ecclesiasticis & Chri-
stianorum fratrum vel indigentium conuerti: quia vota sunt
fidelium, & pretia peccatorum ac patrimonia pauperum.
Quanquam vero imperatoris Constantini voluntas & inten-
tio fuerit sanctissima, & opus optimum quando ministris sacro-
sanctæ

rosanctæ Ecclesiæ redditus impartitus est, hoc tamen multis per- Liran. 2. p.
ditionis causa extitit. Atq; ita Nicolaus Liranus citans Henri- sup. Deuter.
cum de Gandauo inquit: temporibus, quibus Constantinus mi cap. 32.
nistros ecclesiæ his redditibus affecit, in aere auditam fuisse hãc Henric. in
vocem, scilicet, Hodie cecidit venenum in Ecclesiam Dei. quodlibet. 6.

Cùm igitur Dominus hanc parabolam pharisæis, qui erant illo tempore religiosi, quoniam auaritiæ dediti erant, propo-
suerit, licet omnes oporteat ab illa commodum elicere, multò magis religiosis & ecclesiasticis hoc conducit: quæ sic incipit:
Homo quidam erat dives, qui habebat villicum. Hic homo Christus Dominus est, qui non hominis solũ sed etiam Dei filius est, &
paternæ hæreditatis atq; gloriæ hæres. Qui licet in arctissima
paupertate in hoc mundo vitam egerit, natus in stabulo, nudus- 11
que affixus patibulo, & alieno conditus tumulo fuerit, quate-
nus tamen Dei filius est, vniuersorum est hæres atq; Dominus. Rom. 10.
De quo D. Paulus sic ait: Diues in omnes, qui inuocant illum.
In mundo nullus tam dives est, qui erga omnes abundet. Nam
si maior princeps totius orbis terrarum cuilibet homini vnũ dũ
taxat dipondium elargiretur, certe nihil ei remaneret, & pauper
rimus omnium esset. At filius Dei, licet omnibus multa impar
tiatur, tã dives remanet, sicut antea. In quantũ etiam homo est,
meritis ditissimus est, quoniam ratione personæ diuinæ, merita
eius infinita fuerũt. Atq; ita in omnibus alijs sanctis, quãuis mul
tũ meruerint, semper præmia, quibus à Deo afficiuntur, sunt
maiora quã merita ipsorum. Si in cœlum ascenderes, & ibi glo-
riã, qua B. Petrus vel B. Paulus fruitur, videres, profecto diceres
nihil esse quidquid fecerunt aut passi sunt, si cum gloria, quam 12
habent, comparetur. Meritis autem Christi Redẽptoris nostri
nullũ æquale præmiũ tribuitur, semperq; præmiũ minus est,
quã merita ipsius fuerũt: nõ enim habet hic cœlestis Reparator
in quo tot merita præmiẽtur. Nã licet alij mille mũdi essent, nõ
sufficerẽt ad omnia illius merita exhauriẽda. Quis ergo vestrũ,
fratres, est q ingẽti lętitia nõ perfruat, sciẽs tot esse sui fidelissimi
amici Iesu Christi diuitias, & q̃ si quilibet hominũ tot peccata
haberet, quot oẽs mũdi homines simul cõmiserũt, venia ipsorũ
omniũ ab æterno Patre filio suo Iesu Christo debetur, si homi-
nes ex parte sua se ad illã recipiendã volũt disponere. Si autẽ di
citis: Núquid Chr̃s filius Dei vnũ tantũ villicũ habet ad hoc re-

spon

Universidad de Deusto
Biblioteca

spõdeo, omnes homines esse illius villicos. Dicitur vero vnicũ habere, quoniam à quolibet nostrũ adeò arctam & peculiarem rationem exiget, ac si in mũdo vnus dũtaxat esset villicus. Gloriæ etiam retributio apud sacram scripturam in particulari ponitur. Et ideò sanctus Dauid ait: Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini. Quasi diceret: Tempore necessitatis veri amici cognoscuntur, & siquidem tot sunt modo, qui Deũ offendũt, nũc etiam tempus est, quo amici eius se fideles exhibeant illũ benedicentes & glorificantes. Hoc etiam sanctus Mathathias allegabat dicens. Nũc confortata est superbia, nũc ergo ò filij, æmulatores estote legis, & date animas vestras pro testamento patrũ vestrorũ, & mementote operũ patrũ, quæ fecerũt in generationibus suis, & accipietis gloriam magnam & nomen æternum. Nunc, ait, quando tot dissolutiones fiunt, tot peccata committuntur, ac tam pauca virtus exercetur: nunc, quando tot mali & tam pauci boni existũt: nunc ergo vires sumite, & ad virtutem bonitatemq; animũ concipite. Hoc idem ego fratres charissimi, nomine Dei vobis dico: Nunc memẽtote operũ patrũ, quæ fecerunt in generationibus suis. O singularia verba: vtinam ea adimpleamus. Si autem dicitis, vos non posse illos sacros Apostolos, illos fortissimos martyres, & illos primos patres, qui Ecclesiam sanguine suo fundauerũt, imitari, si ad illos æmulandũ iguaui & animo pusillo estis, mementote illorũ, qui in generationibus suis ab hinc centũ annis transierunt, aut eorũ qui post quinquaginta, aut deniq; illorũ qui post decem annos mortui sunt, quos tam iustos ac Dominũ timentes cognouistis, & rubore confundimini eo quod nunc illis similes nõ estis. Quo circa filij æmulatores estote legis. Et hoc significant illa verba: Ecce nunc benedicite Dominũ omnes serui Domini. Sed quæro, ò Rex sancte, quare statim inferiùs dicis: Benedicat tibi Dominus ex Sion? Siquidem inuitas omnes ad Dominum laudandũ eiq; seruiendũ, cur non ais: Benedicat vos Dominus? Aduertite, quando aliquis pater multas diuitias habet, easque quã plurimis filijs impartitur, cuilibet illorum parum remanet: at si vnũ duntaxat filiũ habet, ditissimus post obitũ parentis manet. Sic ne tu cogites, fore vt tibi minima præmij pars cõtingat propter multitudinem seruorũ Dei, ideò inquit: Benedicat tibi Dominus ex Sion, significans in hoc præmiũ & benedictionẽ Dei

Psal. 143.

1. Mach. 2.

Simile.

à quolibet ita esse obtinendam, ac si ipse solus hæres esset, & qui solus illam meruit. Et addidit: Qui fecit cœlum & terram. Voluit Spiritus sanctus in benedictione iusti de cœlo ac de terra mentionẽ fieri, vt intelligeremus, Deum suos non tantum in cœlo ditare, sed etiam in terris ipsis fauere, Atq; ita apud S. Matthæum ipse Dominus ait: Quærite primum Regnum Dei & iustitiam eius, & hæc omnia adijcientur vobis. Itaq; villicus hic quilibet hominum est, & ita D. Paulus cum singulis hominibus loquens ait: Quid habes, quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?. A Domino accepisti Corpus cum omnibus suis membris ac sensibus: ab ipso animã cum potentijs: ab ipso tempus, quod huc vsq; vixisti, cum horis & momentis: ab ipso salutem & vires, cœlũ ac terram, quæ te sustinent: ab ipso deniq; solem, lunam, stellas, campos, aues, pisces, atq; animalia, quæ iussu eius tibi inseruiunt. Vis videre quanta sint hæc omnia? Profecto si quodlibet horum beneficiorum per se consideras, hoc facile intelliges. Dic mihi obsecro, si aerem, quo respiras ac viuis, empturus esses, quanti illum quotidie emeres? Et si pedes aut manus non haberes, quãti illas emeres ab eo, qui illas tibi voluisset vendere? Et si cæcus esses, quanti oculos emeres? comparatione quorum licet quam plurimas opes ac facultates possideres, ea omnia pro nihilo penderes, ac cum sancto Tobia diceres: Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video? Deniq; quot terras peragrares, si scires esse aliquem artificem, qui tibi lumina ad videndum præstare posset? Benedic ergo frater Dominum Deũ, qui tibi rem tam pretiosam absq; aliquo pretio donauit, & qui alijs in lucem prodeuntibus oculorum lumine priuatis te tam pulchris ac lucidis oculis ornare dignatus est. Tandem perpende & animo euolue toties illos tibi denuo tribuere, quoties mereris illis priuari, ac toties mereris vt tibi eruantur, quoties illis abuteris in eius, qui illos tibi dedit, offensionẽ. Quod si ex corporeis oculis, quibus alijs animantibus similis es, ita ad Dominum laudandum, ac te ei gratum ostendendum obligari colligis, quid erit, si mentis oculos & fidei lucem, qua te affecit, alios quã plurimos in infidelitate sua relinquendo consideras? At vero quid erit si dona & gratias, quibus animam tuam in sacro baptismate ornauit, alioq; fauores spirituales animaduertis, quibus & te

1. Corin. 4.

Matthæ. 6.

Tobiæ. 5.

alit, & tu ipse mentē tuam poteris meritis ditare. Apud S. Oseā 19
Osea. 14. vbi nos legimus: Ero quasi ros Israel germinabit sicut liliū, para
phrasis Chaldaica habet: Ero quasi ros Israeli, germinabit sicut
lilium, ideſt, omnia prospera succedent ei talibus fauoribus. O
Christe ros cœlestis quanto maiori iure ac ratione Christiani
veberiores bonorū operum fructus, quam Hebræi facere debe-
remus, siquidē nos multò potioribus beneficijs quā illos aspersisti, atq; ditasti. Sed væ, væ, & millies væ, quoniam cùm pijssimus Iesus erga nos sit ros abundantissimus, nos ipsi nimis aridi & infructiferi sumus. Qua propter egregie D. Paulus nos admo
Hebr. 13. net dicens: Beneficentiæ eius nolite obliuisci: atq; ita huic sum
mo benefactori non ingrati sed fideles villici eritis. In eo loco,
vbi D. Paulus dixerat: Quid habes, quod non accepisti? adie-
cit etiā hæc verba: Hic iam quæritur inter dispensatores, vt fide 20
lis quis inueniatur. Hæc autem fidelitas duabus maxime rebus
nititur, altera in congregandis diuitijs, altera verò in ipsis distri-
buendis iuxta Domini voluntatem. O mundi diuites, si iterum
atq; iterùm vobiscū cogitaretis vos immensi ac seueri Dei vil-
licos esse, non acquireretis, & augeretis eo modo diuitias ve-
Iob. 27. stras, quo ille, de quo S. Iob ait: Ædificauit sicut tinea domū
suam. Sed quomodo tinea domum ædificat? Certe se ipsam pin
Simile. gue faciens & ligna, in quibus habitat, destruens: ipsa enim mate
riem, quæ domus eius est, corrodit, & sese ex ea sustentat & pin
guem facit. Sic multi ex vobis agunt, qui, vt pinguescatis & di-
uites efficiamini, proximos vestros destruitis ac perditis. Si etiā
animo vestro euolueretis, vos esse villicos, & arctissimam bono
rum, quæ possidetis, rationem esse reddituros, illa in sceleribus 21
Ezech. 5. non consumeretis. Sancto Prophetæ Ezechieli Dominus sic iu
sit: Sume gladium acutum, & capillos tibi rade, & assumes state-
ram ponderis, & diuides eos. Tertiā partem igne cōbures in me
dio ciuitatis, tertiam gladio concides, tertiam verò aliā dispar-
ges in ventum. In hoc Dominus voluit ad literam vltionē He-
bræorum innuere, qui in tres partes diuidendi erant. Quorum
alteri à Chaldæis comburendi erant, alteri gladio occidendi, ter
tij deniq; in seruitutē & captiuitatem adducendi. At vero my-
stice in hoc significatum est, quā profane plurimi diuitias, quas
Dominus eis largitus est, dispendunt. Nam per capillos (qui, si
nimis crescunt & augentur, oculorum aciem impediunt) bona
tempo-

22 temporalia intelligi possunt, quæ, si plurima sunt, incautos atq;
imprudētes obcæcare solent. Partem horum capillorum ignem aliqui mittere consuescunt, & ita eos consumunt. Hi sunt, qui diuitias & facultates suas in carnis illecebris ac voluptatibus effundunt. Quare, ò peccator, debitum famulis tuis non solues? Quare filijs tuis non adhibes remedium? Quare eleemosynas pauperibus non erogas? Profectò quia carnalis es, & partem tuarum facultatum in luxuriæ rogum proijcis. Altera verò pars horum capillorum gladio scinditur, & sic consumitur. Hoc autem est id, quod in rixis, iurgijs, & litibus dispenditur. Porrò tertia pars, dum in aerem proijcitur, consumitur. Vis tot canes venaticos, tot equos, tot famulos habere, tantaq; pompa incedere, vt aer iste omnes opes tuas ac diuitias disperdat. Ecce igitur tō-
23 sus Ezechiel, quoniam capillos suos in ignem iniecit, & per aerem dispersit, ac gladio procidit. O infælix peccator atq; infidelis, siquidem diuitias, quas Dominus tibi donauit, vt cum illis ei inseruires, in offensionibus eius sparsisti. Quid igitur de naturæ bonis dicam? Salutem, pulchritudinem, ingeniū, atque omnes vitæ annos in Sathanæ seruitute maxima cum iniuria creatoris tui dispendisti. Quo circa meritò existimare poteris te esse villicum, de quo in hac sacra Euangelij lectione dicitur: *Hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius.* Hoc aduerbiū, Quasi, non denotat diminutionem, sed veritatis, vt ita dicam, realitatem, sicut cum D. Paulus de præpositis loquens ait: Ipsi enim peruigilant, quasi rationē pro animabus vestris reddituri: ideſt Hebr. 13.
24 qui vere de illis rationem reddituri sunt. Et sicut apud diuū Ioan. 1.
Ioannem dicitur: Vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, ideſt, gloriam tanquam veri filij Patris æterni: ita hic dicitur: Quasi dissipasset bona illius, ideſt, vere & realiter dissipauerat.

Res plane digna ponderatione est, quam hic Dominus ait, scilicet, *Hic diffamatus est apud illum.* Veritas infallibilis est illud D. Pauli, Quod omnia nuda & aperta sunt oculis Dei, & ipse nouit abscōdita cordis nostri. Et hoc audaciam nostrā, atq; impuden- Hebræ. 4.
tiā maxime aggrauat & amplificat: videlicet, q; cū ipse Deus omnia contēpletur, nos coram diuinis ipsius oculis peccare ausi sumus, de quo per Isaiā prophetā magnopere cōqueritur dicēs: Esai. 65.
Et faciebatis malum in oculis meis. Et apud S. Ieremiam: Iere. 7.

Ego vidi, dicit Dominus. Quod q; peius est, esse aliquos, qui sine aliquo timore vel conscientiæ angore ita delinquunt & peccant, ac si Dominus eos non videret: quod perinde est, ac si dicerent, non verbis quidem, sed operibus Deum esse lapidem aut truncum. Hoc significauit S. Dauid, cum inquit: Dixit insipiens in corde suo, Nō est Deus. Quomodo autem hoc dixerit exposuit protinus, cum subdit: Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studijs suis. Hac ratione improbi dicunt, nō esse Deum, quādo quidem nihil minus peccant, Deum esse credentes, quam si omnino non crederent: quod genus peccandi grauissimum est, quia maximum Dei contemptum præsefert. Tales erāt illi, quos S. Iob sic dixisse refert: Quis est omnipotēs vt seruiamus ei? Et in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur. Quid est omnipotens, vt seruiamus ei? Cùm dicūt, Quid, apertius eorum contemptus ostenditur, cùm verò, Omnipotens, ipsorum insania & cæcitas apparet, siquidem Deum omnipotentem vocant, & dicunt, Quid est? Si est omnipotens, quid amplius vultis? Ergo siquidem omnipotens est, qualiter abeius potentissimis manibus absq; vltione euadetis? Cùm igitur sit catholica veritas Deum omnia intueri, quid tibi vult, Hic diffamatus est apud illū? Ad hoc respondeo ipsamet peccata delatoris officium coram diuino conspectu gerere. Atq; ita idem Dominus ad Cain dixit, Sanguis fratris tui Abel clamat ad me de terra, i. dest, opus execrandum, quod temere patrasti, accusator tuus est, & coram me clamat vltionem commeritam efflagitans. Et alibi: Clamor Sodomorū multiplicatus est, qui venit ad me, quin etiam clamor oppressorum pauperū cœlos penetrat, vt patet in eo quod dicitur: Ascendit clamor eorum, scilicet, filiorū Israel ad Deum. Quo circa peccatores attendite quid agatis quoniā scelera, quæ committitis, vos corā diuino iudice accusant, ac de vobis vltionē postulant. Atq; ita quilibet peccator potest dicere illud S. Iob: Rugæ meæ dixerunt testimoniū contra me. Rugæ, quæ animam fœdant, & debilem reddunt, sunt ipsa peccata. Considerare etiam poteritis cœlū, terram, elementa, & creaturas, quæ in eis sunt, & quæ vobis continuo seruiunt, vt vos creatori vestro seruiatis, esse quasdam linguas, quæ ingratitudinem vestram ostendunt, & propalant, vosq; accusant, & dedecore coram diuina maiestate afficiunt.

Psal. 52.

Iob. 21.

Gene. 4.

Gene. 18.

Exod. 2.

Iob. 16.

Vt autem hoc melius intelligatur, sciendum est, Aristotelem sic dixisse: Omnis substantia viuens melior est non viuente. Ex quo apparet, formicam, muscam, & vermiculum, quæ vitam sensitiuam viuunt, habere altiorem & nobiliorem naturam, quā stellas, cœlos, atq; planetas. At cum hæ creaturæ viuentes tantæ sint nobilitatis & valoris, quam plurimæ ex illis vitam suam vt hominis vita conseruetur, amittunt. Quotidie nanq; videmus, pisces, aues, atq; alia animantia mori, vt ipsis mortuis vita hominis sustentetur. O vita humana, quam pretiosa es, siquidē ad tui conseruationē tot quotidie strages fiunt in vitis animantium. Merito ergò homo animaduertere debet, qualiter vitam degat, siquidem alijs creaturis, quæ nobiliores sunt cœlo & stellis, tanti stat. Igitur iure optimo omnes istæ creaturæ hominem accusant, quando vitam suam seruitio Dei, vt obligatus est, nō dicat.

Arist. 17. *de animali.*

Ait vlterius sacra nostri Euangelij lectio, *Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio de te?* Quanuis (vt diximus) scelera hominis omnia Deo manifesta sint, nihil tamen hoc in loco discernere voluit, nisi prius reum ipsum conueniret, & illius confessionem audiret. Sic in Genesi postquam dixit Dominus: Clamor Sodomorum multiplicatus est, &c. adiecit statim: Descendam & videbo, vtrū clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint an non. In quo omnes iudices docuit, nè contra inauditam partē sententiam aliquando ferant. Valde vtiles ac necessarij sunt in Rebus publicis iudices: vt autē rectè munus suū præstent, oportet quā plurimis virtutibus ipsos adornari. Iccirco sanctus Rex Iosaphat regnum suum componere & reformare volens, atque ad hoc iudices creans eis dixit: Videte, quid facitis, non enim hominis exercetis iudicium, sed Domini: & quodcunque iudicaueritis, in vos redundabit. Sit timor Domini vobiscum, & cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominū Deū nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. Quasi diceret, Tales vos esse oportet. O diuina verba, digna profecto, quæ literis aureis in omnibus prætorijs, & multo magis in omnium iudicum cordibus scribantur. O Domini mei quam optimè in vestris actibus procedetis, si illa sæpenumerò memoria repetatis. Valerius Maximus insignis Tiberij Cæsaris & aliorum historiographus narrat, ipsum cum timeret non posse iu-

Gene. 18.

2. *Paral.* 19

Vale. Max.

se iudices à cupiditate alienos inuenire, noluisse illos, quos vri-
bibus atq; alijs locis præfecerat, crebro permutare. Interroga-
tus autem, quare hoc ageret, vsus est appositissimo exemplo
Simile. hominis vulnerati musculis cooperti, cuius miseria cõmotus qui-
dam alius eas ab illo misero abegit, de quo vulneratus conque-
stus est dicens: Quare has à me expulisti? hæ, enim quæ in me
aderant, iam saturatæ erant, atq; ita non me adeò vexabant: ve-
nient nunc aliæ famelicæ, & me multo plus oppriment. Sic post
quam aliquis iudex vrbem aliquam deprædatus est, & ciues
eius quodammodo euiscerauit, alius denuo in ipsam famelicus
ingreditur, & prioris vestigia sequens idẽ faciet: ideo minus ma-
lum est, eum, qui iam plenus in vrbe erat, ibidem commorari.
Scipio etiam, cùm senatus duos consules in quandam prouinciã
mittere voluisset, dixisse legitur: Neuter mihi placet, quia alter
nihil habet, alteri nihil sat est, existimans alterum illorum cupi-
ditate commotum, alterum vero necessitate munus suũ, vt opor
tebat, non esse executuros. Inter has conditiones, quas iudices
habere debent, est etiam valde necessaria hæc, quam supernus
iudex in præsentiarum docet, scilicet, vt sint efficaces iustitiæ
executores: penuria enim huius rei maxime Reipublicę nocet.
Ierem. 1. Prophetam Ieremiam Dominus sic interrogasse legitur: Quid
tu vides Ieremia? Et ipse respondit: Virgam vigilantem ego vi-
deo. Et paulò inferius iterùm eum interrogauit: Quid tu vides?
ille vero responsum præbuit: Ollã succensam ego video. Prius
itaq; virgam, & postea ollam succensam aspexit. In quo mysti-
ce significatum est, impium & sceleratum hominem esse veluti
quandam feruentem ollam & quoddam domicilium malorum
esse deniq; domum, in qua improbi & nebulones se in ludis at-
que alijs flagitijs exercent. Dicitur etiã improbus esse olla fuc-
censa & feruens, in qua animę multorum coquuntur & condiũ-
tur, vt eas Sathanas in stomacho, videlicet, in inferno deuoret &
absorbeat: & prope has ollas debet esse iustitiæ virga, quæ illos
pro ratione delictorum puniat, ne penitus Rempublicam euer-
tant & labefactent. Maxime autem conducit, vt ante executio-
nem huius iustitiæ sufficientissima examinatio præcedat, quo-
niam præcipitatio, iudicij nouerca esse dicitur. Antequam Do
Gen. 6. minus Patriarchæ Noe sententiã illam proferret, scilicet: Finis
vniuersæ carnis venit coram me, ait sacer Textus, Dominum

apud

apud se dixisse: Nõ permanebit spiritus meus in homine, quia
caro est. Et iterũ: De lebo hominẽ, quẽ creaui, à facie terræ. Vbi
omnes iudices docuit, mature & paulatim ante prolationẽ sen-
tentiæ esse processuros. Sic Dominus dicẽs: *Quid hoc audio de te?*
Non solũ iudices, sed etiam alios admonet, nẽ facile assensum de
trahentibus præbeãt, cùm non raro ex malitia magis quam ex
vero aliorum errata commemorent: qui eo ipso quod detrahũt,
se ipsos prodũt, & maledicos re ipsa esse confitentur, atque ita
se ipsos fide indignos faciunt. Quod si de alijs male iudicare, nõ
decet, licet de illis detrahere audiamus, quanto minus de proxi-
mis nostris iudicare debemus propter nostrum duntaxat bene-
placitum? O diabolicam peruersitatem, & euidens signũ cor-
dis corrupti ac malitia deprauati. Nabal (inquit sacra pagina)
erat pessimus & malitiosus. Sic hodie quam plurimi extant, *1. Reg. 25.*
qui, cum malitiosi & pessimi sint, existimant, sub vnoquo-
que lapide esse quendam scorpionem, de omnibus male suspi
cantur, quia per se ipsos alios iudicant. Atque ita dicitur in Ec- *Eccle. 10.*
clesiastico: In via stultus ambulans, cùm ipse insipiens sit, om-
nes stultos æstimat. Impijssimus Nero dixisse fertur, omnes
homines illa, quæ ego committo, scelera perpetrarent, si quam
ego potestatem habeo, haberent, quoniam eis voluntas mini-
mè deest. Isti tales eos, qui benè operantur, hypocritas reputãt,
existimant enim, neminem esse virtutibus & earum exercitijs
deditũ: è contra vero virtutis studiosi de nullo male iudicãt, sed
de omnibus bene cogitant. Cum Dñs populo iussisset Hebræo
rum, ne in montem Sinai ascenderet, iterum ad Moysem dixit: *Exod. 19.*
Descende & contestare populũ, nè forte vellet transcendere ter
minos ad videndũ. Respondit autem ei S. Moyses: Non poterit
vulgus ascẽdere in mõtẽ Sinai, tu enim testificatus es, & iussisti.
Cui ait Dominus iterum: Vade, & descende. Existimabat vir
sanctus, iam populũ non posse ascendere, siquidem Dñs id pro
hibuerat, & sicut ille nimis obediẽs erat, alios etiã futuros ita es
se iudicabat. Hãc animi synceritatẽ ipse alibi demonstrauit. Nã
cùm Pharao sæpenumero mentitus esset, & verbũ, quod promi
serat, fregisset, post quã dixit: Peccaui etiam nunc, orate Do-
minum, vt desinant tonitrua, & dimittam vos, respondit ille: *Exod. 9.*
Cum egressus fuero de vrbe, extendam palmas meas ad Do-
minum, & cessabunt tonitrua, &c. vt scias, quia Domini

est terra. Perpẽdite, obsecro, qualiter, licet multoties à Pharaõne deceptus fuerat, tamen de eo bene iudicabat, quia (vt ait B. 37
1. Corin. 13. Paulus) Charitas omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet, & de nullo, quamuis improbus sit, desperat. Cùm vero ait: Extendã palmas ad Dominũ, efficaciã, qua pro tyranno ac pro eius populo oraturus erat, significauit. Quid hoc audio de te? Mira plane hominis huius lenitas & patientia. Alius rerum suarum iactura exacerbatus diceret: Prædo & bonorum meorũ dissipator cur bona mea dilapidasti? In crucem & in carcerem te agam do nec nouissimũ mihi quadrantem reddas. Nihil horum dicit, sed blande leniterq; ait: *Quid hoc audio de te? Redde rationem villicationis tuæ.* Hac igitur diuitis hominis proposita mansuetudine Dominus clementiæ ac lenitatis suæ magnitudinem voluit ostẽdere: Qua etiam erga grauissimos peccatores vtitur. In Apoca- 38
Apocal. 4. lypsi dicitur: Ecce sedes posita erat, & super sedem sedens, & iris erat in circuitu sedis. Hic sedens Christus Dominus est: sed dum sedit iudicaturus, quo circundatus est? Obserua quid dicat: Et iris in circuitu sedis. Quid, iris, adũbrat nisi diuinam clementiam? Sic enim scriptum est: Nequaquam vltra interficietur omnis caro aqua diluuij: arcũ meũ ponam in nubibus cœli, & erit signum inter me & inter terram. Circundabitur vero diuinus iudex tempore iudicij ab arcu, qui signum misericordiæ eius est, quoniam etiam ibi illa maxime vtetur. Vnde infertur, quod ille, qui patiens & mansuetus minime est, iudex vel prælatus non debet esse. Quamuis sanctus Dauid vnctus erat Rex Israel, nũquam tamen eũ impius Saul recognouit, quouisq; vidit, eũ partem chlamydis suæ scidisse, & cum facile potuisset 39
1. Reg. 24. interficere, nequaquam voluisse. Tũc dixit: Nunc scio, quia certissime regnaturus sis, & habiturus in manu tua Regnum Israel. Nam vir adeò mansuetus, & qui cum vindictam de inimico suo potuisset sumere, id non fecit, dignus profectò Regno est atq; imperio.

Redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris villicare. O verbum horribile cunctis humanis cordibus, licet dura & lapidea sint. Si nunc quot quot estis in hoc templo vocem quandam audiretis dicentem, Dei voluntatem esse, vt hic cum parentibus & maioribus vestris maneretis, quid, obsecro, vobis esset faciendum? Quam rationem redderetis? Quales vos Deus hac hora inueni-

40 ueniret? O cæci, cæci, quare hæc profũde nõ animaduertitis: si quidẽ nescitis, an Deus hodie aut eras vobis dicet: Redde rationẽ villicationis tuæ? Attẽdite, hunc villicũ non dixisse Dñs meus auferet à me villicationẽ, sed aufert in præsenti & ita oportet vos animo euoluere, & quo maiores peccatores estis, eò plus hoc timere debetis. Nã scelerati in pœnã delictorũ suorũ digni sunt, quibus Dominus vitam abbreuiet. Hoc D. Hiero- *B. Hieron. sup. 6. capit. Gene.*
nymus testatur, Deum ante diluuium fecisse, & sic locum illũ Geneseos explicat: Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est, eruntq; dies illius centum & viginti annorum. Id est, quia omnis caro, hoc est omnis homo corrupit viam suam, ideo omne genus hominum, & omnia quæ, in seruitutem ipsorum in terris fuerunt creata, euertere ac destruere
41 volo. Eis tamen centum & viginti annorum spatium ad pœnitentiam agendam concedo: & hoc tempore iussit, arcam illam ingentis magnitudinis fieri, quæ veluti quædam admonitio & comminatio esset diuinæ vltionis in cũctos mortales. Et ob hãc causam D. Petrus Patriarcham Noe iustitiæ præconem nuncupauit: quoniam ipsius arcæ fabrica mundo de peccatis suis mi- 2. Petri. 2.
nabatur, videlicet, homines, nisi pœnitentiam egissent, aquarũ illuuione esse perituros. Quia verò se in meliorem frugem non receperunt, & has omnes minas contempserunt, ex illa summa centum & viginti annorum Dominus abstulit viginti, & vltionem (vt ait D. Hieronymus) centesimo anno fecit. Qua propter siquidem vos ob scelera vestra digni estis, à quibus Dominus statim villicationem auferat, de morte nõ agatis tanquã de
42 re futura, sed tanquam de re præsenti, ac vera pœnitentia vos ipsos præparate facientes de facultatibus vestris amicos, Christi pauperes, vt cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula gloriæ, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In eadem Dominica octaua Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt cum defeceritis recipiant vos in æterna tabernacula. Lucæ. 16.

INter præclara beneficia, quæ liberalissimus illerum omnium Dominus generi humano largitus est, principem locum obtinet, quod vnigenitum filium suum non modo in Redemptorẽ & libertatis nostræ vindicem, sed etiam Doctorẽ ac voluntatis suæ interpretem nobis donauit. Quod beneficiũ non immerito Apostolus amplificat, cùm ab hac sententia epistolam ad Hebræos scriptam exorsus est dicens: Multifariã multisque modis olim Deus loquens patribus in Prophetis, nouissime diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit hæredem vniuersorum, per quem fecit & sæcula. Huius autem beneficij gratia exultare & gratias agere nobis Propheta Ioel iubet, cùm ait: Filij Sion exultate in Domino Deo vestro, quia dedit vobis doctorem iustitiæ, & descẽdere faciet super vos imbrem matutinum & serotinum, vt, videlicet, verbi diuini semen ipsius opera in terra cordium vestrorum iactum, & cœlestis gratiæ imbribus irrigatum fructus germinet vitæ æternæ. Munus autem hoc Saluator noster cumulatissime præstitit, sicut ipse loquens cum æterno Patre in psalmo ait: Annuntiaui iustitiam tuam in ecclesia magna, ecce labia mea non prohibebo, Domine tu scisti: quid enim aliud sacra euangelia, nisi iustitiam Dei annuntiant? Iustitiæ autem nomine virtutem omnem & sanctitatem Hebræo more significauit. Quia enim ad iustitiã præcipue pertinet, vnicuique reddere quod suum est, & virtus hoc ipsum cumulatissimè præstat, ideo non mirum, si iustitiæ nomine virtutem omnem complexus est. Inter documenta verò vtilia

Hebr. 1.

Ioel. 2.

Psal. 39.

vtilia & fructuosa, quæ hic cœlestis magister nos docuit, vnũ est hodierni euangelij sacra conclusio, quæ misericordiæ & beneficentiæ officijs continetur, quæ facit, vt misericordiam apud Dominum in iudicio inueniat ille, qui misericordiæ officijs vsus est.

Vt autem virtutis huius fructum & salutarem vim commendaret, hanc nobis parabolam in euangelica lectione proponit, quæ sic habet. *Homo quidã erat dives, qui habebat villicũ, & hic diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius*: Et quæ sequuntur vsq; in finem. Hunc villicum, Dominus noster vult, vt in hoc imitemur, videlicet, scientes amicos in tempus necessitatis cõparare, & acquirere, siquidem omnes diuinæ maiestatis villici sumus. Non solum quilibet nostrum bonis naturalibus & gratuitis, quæ â diuina manu accepimus, bene vti debet, sed (vt ait D. Thomas) vnusquisque obligatur ad exequendum officiũ, quod accepit. Sacerdos habet pro villicatione ipsum sacerdotium, iudex iudicaturã, mercator mercaturã seu negotiationẽ, & sic de alijs. Quẽlibet autem illud Prophetæ Habacuc dicere oportet, scilicet: Super custodiam meam stabo, & figam gradũ super munitionem & contemplabor, vt videã quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Est enim in porta Christus teste Ezechiele dicente: Et funiculus lineus & calamus mensuræ in manu eius, videlicet, ad metiendũ huius ædificij lapides, qui sunt fideles, & electi. Vnde locus ille Prophetæ ab Apostolo citatus in ea, quæ extat ad Romanos, epistola dicẽs: In omnẽ terram exiuit sonus eorũ, potest verti ex Hebræo: In omnem terrã exiuit norma, siue amussis, siue funiculus, & directorium eorũ. Quẽ locum D. Paulus de euãgelij prædicatione intelligit: in quo normæ, per quas quilibet Christianus iuxta suam status conditionem duci & gubernari debet, perfectissime continentur. Hoc sapientes viri intelligentes munera, & officia publica, atq; omnes dignitates renuere totis viribus contendebant: cùm autem illa per obedientiam compulsi accipiebant, hoc maximo timore affecti faciebant. Quod satis apparuit in sancto Iosue: quẽ, cũ gubernationem populi Hebræorum subiuit, bis sanctus Moyses sic allocutus est: Confortare & esto robustus. Et statim iterum ei dixit: Ecce præcipio tibi, confortare, esto robustus: noli metuere, & noli timere, quoniã tecum est Dominus Deus tuus.

4

5

D. Tho. 3. p. q. 67. ar. 8

Habac. 2.

Ezech. 40.

Rom. 10.

6

Iosue. 1.

tuus. Ex quo apparet, virum sanctum timore perculsum ac per 7
territum fuisse tanti muneris sibi commissi magnitudine: aliàs
enim non fuisset necessarium, toties ipsum ad munus acceptan-
dum cogere. Et est notandum summam consolationem ei fuisse
cùm ipsi dicebatur: Quoniam tecum est Dominus Deus tuus.
Hoc præcipuũ est, quod in omnibus curare debemus, quoniam
1. Reg. 16. omnes huius mundi res absq; Deo nihil sunt aut valent. Cùm
S. Dauid in sacra scriptura à quodam laudaretur, sic laudans di-
xisse legitur: Vidi filium Isai scientem psallere, & fortissimũ ro
bore, & virum bellicosum & prudentem, & virũ pulcherrimũ
& Dominus est cum eo. Hoc vltimũ sigillũ (vt aiunt) cũctis eius
laudibus appositum, quoniam omnes hominis excellentiæ absq;
Deo magis nocẽt quam prosunt. Insipientes vero, quoniam nõ
intelligunt sibi onus impositũ, cùm munus aliquod aut dignita- 8
tem accipiunt, lætitia afficiuntur, cùm illis præficiũtur, mole-
Seneca in li. de breuit. vi- ſtia vero, cum eisdem priuantur. Seneca insignis Philosophus
ta. in libro, quem de breuitate vitæ inscripsit, narrat, quod cum se-
natori cuidam Romano à Caio Cæsare facultas daretur, vt iam
nonagesimum annum agẽs otio vacaret, Reipublicæque nego
tia relinqueret, ipse vbi primum hoc intellexit, se mortuum esse
reputauit: ac suis famulis iussit, vt in tumulo tanquam defun-
ctus poneretur, siquidem officio publico priuabatur, sine quo
nullo modo vitam se agere posse existimabat, adeò negotia ei
suauia & iucunda videbantur. At postquam huius rei imperа-
tor certior factus est, ei præcepit, vt illa Reipublicę negotia vs-
que ad mortem exerceret. Nec hoc valde mirandum est in ho-
mine Ethnico, in maximam verò admirationem nos rapere de- 9
bet, videre homines Christianos doctrinæ euãgelicæ lacte nutri
tos, qui in quiete ac tranquillitate viuere minime sciant, & ne-
gotijs implicari etiam in senectute magnopere delectẽtur. Quã
uis autem omnes villici simus, de multis tamẽ illud Prophetæ
Oseæ. 4. Oseæ dici potest: Dum dereliquerũt in nõ custodiẽdo, scilicet,
idq; custodire debebãt: & ità derelinquũt, vt id publica infamia
sua efficiãt. Quã obrẽ de illis etiã dici potest, qđ vlteriusidem
Oseæ. 7. Propheta testatur: Reuelata est iniquitas Ephraim, & malitia Sa
mariæ, quia operati sunt mẽdaciũ. Iniquitas & malitia peruersita
tẽ & cõtumaciã significant: iniquitas enim ex verbo Hebraico
idẽ est, quod peruersitas & deuiatio, malitia vero, qđ Grẽcũ ma-
lithia

lithia est, quãdam ægritudinem cordis, quæ foris exprimitur,
significat. O vtinam ego tanto spiritus feruore pollerem, vt efficaciter dicerem, & multis lacrymis deplorarem exteriorẽ mul
torum Christianorum dissolutionem ac malum exemplũ, quod
quidem omne ex interiori suorum cordium strage oritur & pro
cedit. Peccatum tantũ malum est, vt non solum ipsum peccato
rem illud committentem infamia afficiat, sed propter eundem
peccatorem tota congregatio & etiam integra Respublica in- Ioan. 12.
famia notatur. Quando beata Magdalena super caput Domini
vnguentum profudit, Iudas duntaxat impius indignatus est,
& murmurauit: sacer verò textus inquit: Videntes discipuli in
dignati sunt. Omnem sacram illam congregationem infamia in
dignationis & murmurationis nefarij Iudæ infecit. Ideò infa-
11 mi peccatori illud Prophetæ Esaiæ dici potest: Tu populũ tuũ Isai. 14.
occidisti: quod dictum sanctus Propheta in Regem Nabucho
donosor coniecit. Qua propter de quolibet peccatorum dici po
test: Et hic diffamatus est apud illum. O quam denigrata est fa
ma cuiusuis peccatoris, & quam pessimus odor ab illo dimanat.
Vtinam mens improba putredinem suam odoraret: fugeret, ni
fallor, à se ipsa, & ad Christi Iesu brachia conuolaret. Putruerũt
& corruptę sunt cicatrices meę à facie insipientiæ meæ, inquit Psal. 37.
sanctus Dauid, quoniam pessimum odorem peccatorum suorũ
sentire cæpit. O miser peccator, quare non cõfunderis, animad-
uertens eam, cuius in Republica tuo deprauato exemplo causa
es, corruptionem? Multas maledictiones Dominus in mulierẽ
coniecit, quoniam hominem ad peccandum prouocauit. Quid
12 igitur expectas in te venturum, si non solum vnum, sed plurи-
mos ac totam Rempublicã tuis manifestis dissolutionibus per-
uertis? B. Ambrosius inquit, Euam, cùm peccauit, timuisse, ip- B. Ambr. li.
sam solam e paradiso à Domino proijciendam fore, & vt Ada- de paradi. ca
mus etiam simul cum ea ejiceretur, ipsum ad peccandum com- pit. 6.
mouisse & solicitasse, eò quòd siquidem illa à paradiso expellẽ
da erat, non sola sed charissimi sui coniugis protectione comita
ta abiret: atq; ita ad prouocandum virum suum Adam, vt pec-
caret, aliquam occasionẽ habuisse videtur. Sed te, ò infœlix pec
cator, quid commouere potest, vt alios tuo malo exẽplo peruer
tas? In Exodo Dominus iubebat, vt siquis proximum percute- Exod. 21.
ret, opera quæ sanus facturus erat & impensas in medicos resti-
tueret.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tueret. Non solũ supernus Dominus volebat, vt soluerẽtur ægro 13
to omnes expensæ factæ in ægritudine, & curatione ipsius, sed
etiam, vt persolueretur ei quidquid lucraturus erat. Vbi insinua
uit Dominus, quod si sceleratus homo aliquem in aliquam ægri
tudinem spiritualem incidere fecerit, & aliqua culpa percusserit, persoluet non solum illa scelera, quæ alius commisit, malo
exemplo commotus, sed etiam omnia, quæ ipse lucraturus erat
1. Reg. 2. si in peccato non esset. De filijs Heli in sacra Regum historia sic
legitur: Erat ergo peccatum puerorum grande nimis coram Do
mino, quia detrahebant homines à sacrificio Domini. Notate
obsecro fratres mei, Qualiter sacra scriptura illorum deprauato
rum hominum malum exemplum ponderat, siquidem ait, Pec-
catum grande nimis. Erant enim occasio illis, à quibus vide-
bantur, vt Domino non inseruirent. Iccirco ille, qui alios scan 14
dalizauit, ita in virtute proficiendo festinare debet, vt suo bono
exemplo damnum, quod fratribus suis intulit aliquo modo re-
Habac. 2. sarciat. Dominus per prophetam Habacuc conqueritur di-
cens: Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ, vt sit in
excelso nidus eius, & liberari se putat de manu mali, quia lapis
de pariete clamabit, & lignum, quod inter iuncturas ædificiorũ
est, respondebit. Ex quo apparet, peccata non solum peccato-
res coram Deo accusare & infamia afficere, sed etiam ædificia
ipsa, quæ sanguine pauperum ædificauerunt, & ornamenta sua-
rum personarum, atque omnia supellectilia eorum contra ip-
sos esse vociferatura.

Et vocauit illum. Multifariam Deus peccatores vocare solet,
vt mala ac scelera sua animaduertant, & ipsa, dum tempus ha- 15
bent, diligenter corrigant. Ex multis autem modis, quibus hoc
facere solet, vnus est conscientiæ commotio. In omnibus la-
boribus & iacturis, quæ sancto Iob euenerunt, semper vnus
remanebat, qui ei malum, quod euenerat, nuntiabat, atq; ita in
Iob. 1. primo sui libri capite dicitur. Nuntius venit ad Iob, qui diceret:
Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos, & irruerunt
Sabæi, tuleruntque omnia, & pueros percusserunt gladio, &
euasi ego solus, vt nunciarem tibi. Idem contigit, quando
eius oues concrematæ fuerunt, & cameli ipsius rapti, ac deni-
que quando ventus irruit, & domum, in qua omnes filij eius
erant, præcipitauit, eosque percusit, semper vnus rema-

ne-

16 nebat, qui diceret: Et fugi ego solus vt nuntiarem tibi. Sic
in detrimentis spiritualibus peccatoris euenire solet, nam
quoties instigante Sathana peccatum committit, & dona Spi
ritus sancti gratiam, charitatem, ac merita amittit, semper
vermis conscientiæ mordens & rationis synderesis clamans,
& annuntians id, quod per peccatum amittitur in eo remanet.
Dominus etiam per concionatores peccatorem vocat, ãtque
ita D. Paulus ait: Deo exhortante per nos obsecramus pro 2. Corin. 5.
Christo, reconciliamini Deo. Quo circa vnusquisque in sermo
ne, quem audit, animaduertat illud, quod sibi magis conduce-
cit, & id vocatio eius est. Non attendatis fratres mei illud
quod alios, sed quod vos ipsos tangit. Animo concipite ser
monem, qui à concionatore declamatur, esse velut ditissi- Simile.
17 mam quandam variarum mercium officinam, in qua princi-
pes, nobiles, ignobiles, ecclesiastici, vxorati, domini, ac
serui aptissimas sibi mercimonias inueniunt. Nam, si nobi-
lis in eã ingrediatur, videns ibi aptam suo corperi loricam, eã
emere contendit: si sarcinator, cernens ibi optimas acus, ip-
sas emere curat: si ingenua aliqua & curiosa fœmina, au-
ratas ibi vittas, velamina, atque alia pretiosa mulierum or-
namenta aspiciens, ea emere studet: denique vnusquisque
quod sibi conuenit, emere conatur.: neque eques seu nobi-
lis acus emit, nec sarcinator loricas. Ita cum ad sermonem
audiendum conuenitis, vos facere oportet, siquidem tanquã
officina quædam ditissima multarum mercium est, vnus-
quisque suæ personæ atque status conditioni necessarium
18 accipere debet: sed longe aliter hoc fieri solet. O miseri filij
Adæ quam inimici vobis ipsis estis, quandoquidem id quod
vobis vtilissimum est, eligere minime vultis. Si nobiles reprehẽ
dimus, artifices gaudent: si vero artifices carpimus, nobiles lęti-
tia afficiũtur. Vnusquisq;, quod alijs & nõ sibi vtile est, animad
uertit: atq; ita perpauci vocationi Dei respõdent. De hoc con- Ierem. 25.
querebatur S. Ieremias dicẽs. Misit Dominus ad vos omnes ser
uos suos prophetas cõsurgens diluculo, mittensq; & non audi-
stis, nec inclinastis aures vestras, vt audiretis, cũ diceret: Reuer
timini vnusquisq; à via sua mala, & à vestris cogitationibus pes
simis. O ineffabilẽ Dei bonitatẽ, qui tãta cura & solicitudine no
bis remediũ adhibere conat. Sicut illi, qui præ nimia cupiditate rerũ Simile.

acqui-

acquirendarum se à somno matutino, qui dulcior & suauior est, priuat, & maxima anxietate ad mittendos operarios in agrum suum diluculo surgit: ita, ait sanctus Propheta Dominus ad mittendum suos ministros, qui nomine ipsius nos doceant, reprehendant, & arguant, antelucatur. Hoc inquit S. Propheta ad insinuandum desiderium, quo pater ille misericordiarum nobis fauendi habet. Nos igitur diuinis eius vocationibus surdos minime esse oportet. Inter ea autem, quæ prædicatores magnopere intendũt hoc vnum est, scilicet vt omnes peccatores animo concipiant, Deum cuilibet ipsorum continuo dicere, *Redde rationem villicationis tuæ: iam non poteris amplius villicari. O sancta Maria señora*: quã excellẽtes effectus hoc fratres mei in cordib⁹ vestris operaretur si profunde illud contemplaremini. Quis ad Dominum non cõuerteretur, si ante oculos suos proponeret, se iam coram seuero supernii iudicis esse tribunali? In Exodo legitur, quòd cum Dominus ad loquendum cũ sancto Moyse in monte Sinai descenderet, Ecce cœperunt audire tonitrua, ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, clangorq; buccinæ vehementius perstrepebat: & timuit populus, qui erat in castris. Quæ omnia ideò contingebant, quoniam Deus ad ferendam legem veniebat. Ergò, si cùm lex dabatur, tot tantæq; tẽpestates, ac tormenta extiterunt, & homines tãto terrore percussi fuerũt, quid erit, cùm ipse Dominus rationem obseruationis suæ sanctæ legis ab hominibus postulauerit? Quando expectabunt homines, vt alterum ex duobus tam disparibus sibi dicatur, vel, venite benedicti patris mei, vel, ite maledicti in ignem æternum? In Prouerbiorum libro sic legitur: Pondus & statera iudicia Dei sunt. Solent numularij sæpenumero monetas aureas in statera appendere, quas, si pondere, quod habere debent, carere vident, nõ admittunt: si vero iustũ pondus retinent, in thecis seu arcis eas obseruãt. Quid, obsecro, sentiet homo, cũ iustus iudex Iesus Christus cor eius in statera sui diuini iudicij appenderit ipso nesciente, an in infernum perenniter arsurus detrudendus sit, an vero admittendus & in gloriæ eius thesauro collocandus? Qualiter pertimescet, ne sibi eueniat id, quod illi contigit, de quo sanctus Ieremias ait: Vigilauit iugum iniquitatum mearum, in manu eius conuolutæ sunt, & impositę collo meo, infirmata est virtus mea. Quando ille, qui falsam monetam cusit, in carcerem coijcitur,

Exod. 19. 19 20

Prouer. 16. 21

Simile.

Thren. 1.

Simile.

22 citur, & sententia fertur, vt igni comburendus tradatur, congregatis omnibus, quas cusit, adulterinis monetis, & ad collũ eius appensis in rogum ducitur præcone dicẽte: Hęc est iustitia, quę fieri iubetur, &c. Sic Dominus scelera peccatoris congregabit, & illa ad collum ipsius in maiorem eius confusionem appẽdet, atq; ita in ardentissimas inferni flammas perpetuò cremandus mittetur. Eia peccator cæce, quid in corde tuo hęc audiens euoluis? Cogitas nè, quià Dominus nunc scelera tua dissimulat semper ita futurum esse? Falleris profecto. Ab hoc errore te auertit D. Paulus dicens: Existimas hoc, ò homo, qui iudicas eos, qui talia agunt, & facis ea, quia tu effugies iudicium Dei? Quasi dicat, Non. Hoc B. Apostolus suo eleuatus intellectu locutus est considerans tremenda immensi Dei iudicia. Sæpenumero occulto 23 licet iusto Dei iudicio cõtingere solet, quòd cum duo malefactores idem crimen commiserint, alter comprehenditur & punitur alter vero minime. Contra hos autem, qui in hac vita delinquũt, & in ea non puniũtur, loquitur D. Paulus eos admonens, ne ideò ab vltione Dei sol liberos ac securos esse existiment, quia hic nõ puniuntur quin potius magnopere timere debent. Nam hoc magnum solet esse iræ Dei signum, sicut S. Dauid aperte testatur dicens: Exacerbauit Dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæret. Quid est, Non quæret, ait B. Augustinus? Idest, Non puniet in præsenti, quia multum irascitur, illud in futurum sæculum ad puniendum maiori cum seueritate reseruans. Si autem mihi dicitis: Pater, quod remedium adhibebimus, vt à tantis malis liberi esse possimus? Id quod cœlestis 24 Magister Iesus Christus in præsentiarum præbet videlicet, vt hunc villicum, quem vobis in sacra hodierna lectione proponit non in iniquitate, sed in prudentia, quam in comparandis amicis necessitatis tempore habuit, imitari contendatis, non inquã in infidelitate atq; iniquitate illum æmulari oportet: quoniam in ea omnis peccati machina fundatur. Cõmunis solet esse hominum cura, dare operam vt se à laboribus corporeis liberent licet, illos ad animam transferant.

Rom. 2.

Psalm. 9.

B. August.

Hoc villicus hic agere contendit, qui animaduertens se à villicatione fore priuandum, dicebat: *Fodere non valeo, mendicare erubesco. Scio quid faciam.* Iniustissimum scelus committam, ita vt labor, quem corpus passurum erat, in animam transferatur. Si habes

Simile.

bes domum seu villam in qua animum à curis recreare & reficere soles, quæ non plus valoris habet, quam tua volūtas, & curiositas ei præbet, tamē molestia afficeris eo quòd censibus subiecta sit, &, vt eam ab illo onere liberes, cēsum illū in aliam possessionē tuam, licet melior sit ac maioris vtilitatis, transferre conaris. Sic homo adeò ad corpus suū animum inclinat, vt quod melius est, videlicet, animam contemnat, & ideo cēsum vnius partis in aliam transferre studet scelera committens, vt corporis à laboribus liberetur, se ipsum ob hoc obligans, vt illos mens in
Oseæ. 10. æternū patiatur. Ephraim vitula docta diligere trituram, inquit Dominus. Idest, scitote populū meū esse veluti quandam vitulam, quæ aratrū renuit, & se ad aream, vbi triticum teritur, inuitat. Nam labor aratri ipsi grauis & non fructuosus est, labor verò
26 areę plus commodi quam fatigationis habet. O gens misera, quę
1. Corin. 12 non attendit aliud, quā à corporis laboribus liberari, quāuis hoc cū animæ dispendio fiat. Longe aliter D. Paulus vos erudit dicens. De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres, scitis, quoniā cū gentes essetis ad simulacra muta, pro vt ducebamini, euntes. Quasi diceret: Velim sciatis, quod postquam lumine fidei illuminati estis non sicut antea esse debetis. Nam tūc ex quouis ligno aut lapide Deum vnū faciebatis, & quodcunq; vitiū sequebamini, nunc vero omnem curā & solicitudinem in cōparā
Iere. 21. dis spiritualibus bonis collocare debetis, mentē magni faciētes & corpus aspernantes. De iusto namq; S. Ieremias ait: Et erit ei anima sua quasi spoliū. Idest, Tantifaciet iustus animā suā, quāti ditissimum spolium in crudelissimo bello acquisitum.

27 Cæterū absq; dolore nimio dicere nequeo id quod iam sequitur, scilicet: *Prudentiores sunt filij huius sæculi filijs lucis in generatione sua.* Idest magis astuti, & perspicaces sunt improbi in suæ perditionis negotijs, quam multi ex iustis in rebus suæ saluationis. Quā doquidē, charissimi rōphea bis acuta sententia hæc est corda nostra percutiens, & (vt ingenue fatear) quoties verbi huius recordor, in meipsoualde confundor. Proh dolor quā expediti sunt filij Sathanæ huius tēpestatis in hæresibus suis dispergēdis, & veneno suo diffundēdo, nec non ad dogmata sua lethalia prędicanda. E contra vero quanta catholicorum est tepiditas in veritate & integritate sacræ fidei diuulganda. Quid plura? Quanta etiam orthodoxi subeunt pericula transfretantes maria, vt alii

quas

28 quas diuitias cōgerant? Quot probra & labores honoris cupidi, quò dignitatē, ad quā aspirant, conscendant? Deniq; quas calamitates scortatores, & adulteri nō vltro patientur, vt carnis oblectamētis satisfaciāt? Contritio & infælicitas in vijs eorū, & viā
Psal. 13. pacis non cognouerūt, inquit. S. Dauid de huiusmodi peccatoribus. Agite ergo filij lucis, & date operam, ne filij tenebrarū plus laborent in adipiscendis caducis rebus, quam vos in æternis &
1. Corin. 9. nūquam casuris diuitijs comparandis. Qui in agone est (ait B. Apostolus) ab omnibus se abstinet: illi quidem, vt corruptibilē coronā accipiant, nos autem incorruptam. Procul dubio vox illa, Ab omnibus se abstinet, emphatica est, & adnotatione digna ac si patenter dicat: Qui agonem agit, nihil de rebus familiaribus, nihil de cibo & potu, nihil de alia re excogitat, sed totus est
29 in conflictu & omnes conatus eius eò tendunt, vt victoriam sibi comparet, & brauium sui laboris adipiscatur: quo omnia ouanter sustinet, vt marcescibilem ac cito periturā coronam accipiat: at nos stertimus in vtraq; aurē dormientes, nec insudamus, vt diu desideratam coronam gloriæ cœlestis comparemus.

Vere sane dictum est, *Prudentiores sunt filij huius sæculi filijs lucis.* Vt ministri ac famuli Regis Assueri in quodam conuiuio ipsi placerēt, spatiū medij anni consumpserūt in adornando horto
Esther. 2. quodā tanta cura & diligentia, vt glossa ordinaria dicat, fuisse in eo vites a genteas cū palmitibus aureis & racemis ex lapillis pretiosis. De vxoribus vero eiusdem Regis sacra scriptura commemorat, ipsas, vt semel in anno corā Regis conspectu apparerent per annū integrū faciem fucasse, ita vt sex mensibus oleo vn-
30 gerentur myrtino, & alijs sex quibusdam pigmentis & aromatibus vterentur. O Deus infinitæ maiestatis, quanta confusio nobis est hæc audiētibus, qui tam paucam diligentiam, vt tibi placeamus, adhibemus. Cum aliquādo monachus quidam singulari sanctitate præditus mulierē quandā profane cōpositam & nimis ornatā ad placendū hominibus videret, flere cœpit dicens: Væ mihi, qui nō tāta diligētia ad placendū Dño mentē meā cōposui, quāta hęc mulier corpus suū, vt hominib⁹ placeat, adornauit. Pudeat vos ergo, fratres, q̄ improbi maiori cū diligētia Sathanę inseruiāt, quā vos vero Dño Iesu Chrō, & post hac magno
1. Thessa. 4. spirit⁹ fauori ei verā seruitutē adhibere cōtēdite. Hoc D. Paul⁹ efficacissimis verbis hortatur dicēs: De cętero, fratres, rogamus

 vos,

vos,& obsecramus in Domino Iesu Christo, vt quemadmodũ 31
accepistis à nobis,quomodo oporteat vos ambulare,& placere
Deo,sic ambuletis,vt abundetis magis. Idest,in omnibus operi
bus bonis,quæ egeritis,iterum atq; iterum respicite modũ, quo
Cæsarius. magis grata sint diuinæ maiestati. Refert Cæsarius,quendã villi
cum Ducis Brabantiæ,postquã mortuus fuit, vxori suæ maxi-
mo strepitu diuina dispẽsatione apparuisse, eiq; dixisse se æter
nis suppliciorum cruciatibus esse damnatum. Cui cum illa di-
xisset,ita ne agitur? Postquam ianuæ nostræ pauperibus & pere
grinis nunquam clausæ fuerunt, & postquam tot tantaq; bona
opera in hac vita exercuisti,tandem nunc damnaris? Ita profe-
cto,inquit ille,quoniam ea non charitate commotus, sed cadu-
ca & inani gloria incitatus operatus sum. Quinimo & hoc vnũ
tibi affirmo,omnia cũctarum arborum folia,licet in linguas ver 32
terentur,non posse magnum tormentorum genus,quod patior,
aliquo modo explicare. Quibus dictis hoc etiam adiecit, Hic
amplius commorari non possum, quoniam cacodæmones me
foras manent. atq; ita horribili quodam vlulatu, qui per totam
vrbẽ sonuit,ab eius oculis euanuit. Iste sane infælix hãc D. Pau
li admonitionem minime fuerat secutus,siquidem magis homi-
nibus quam Deo placere studuit. Quis ergo est,qui hæc tam tre
menda & horribilia audiens non dicat,Quid faciam, quia Do-
minus meus aufert à me villicationem: fodere non valeo, men-
dicare erubesco. Idest,vtraq; res & rationis reddendæ periculũ
& futuræ inopiæ malum me vehementer angit. Duo hic ingen-
tia pericula,quæ vnicuiq; nostrum imminent, ob oculos nobis
proponuntur: vnum est ratio vitæ nostræ reddenda,alterum su- 33
blata per mortẽ satisfaciẽdi atq; negotiandi opportunitas. Quã
dui enim in hac vita sumus locus misericordiæ,locus veniæ,lo-
cus pœnitentiæ precibus,ieiunijs,eleemosynis, cæterisque re-
medijs est: vbi autem ab hac vita excesserimus,hæc omnia sub-
sidia (nisi cum viuentium suffragijs adiuuamur) nobis interclu-
sa sunt,iccircò,nisi nobis in hac vita prospexerimus,in altera nul
Iob.10. la spes relicta est. Quę res facit, vt viri etiã innocentissimi hoc
mortis iudicum reformident, vt patet de Beato Iob, qui huius
rationis metu perculsus pœnitendi spatium petebat dicens: Di
mitte me,vt plangam paululum dolorem meum,antequam va-
dam ad terram tenebrosam & opertam mortis caligine. Hoc po
stulabat,

34 stulabat,qui Domini testimonio neminem in terra similem ha-
bebat,hoc petebat,qui de se dicere potuit: Pater eram pauper-
rum,oculus fui cæco, & pes claudo: qui etiam dicebat: Nec re
prehendit me cor meum in vita mea. Deniq; hoc petebat, qui
tot calamitatibus in ipsum eodem temporis momento irruenti-
bus sic se gessit,vt de eo scriptum sit: In omnibus ijs non pecca-
uit Iob labijs suis,nec stultum quid contra Deum locutus est.
Hic igitur tantus vir vsq; adeò trepidatione iudicij huius ange
batur, vt post tanta virtutum & patientiæ merita paululũ spa-
tij à Domino flagitauerit. Et sanctus Dauid eodem timore per *Psal.142.*
territus dicebat: Non intres in iudiciũ cum seruo tuo Domine,
quia non iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuens. Heu me
miserum, si tales viri,qui ab spiritu sancto certissimo veritatis
35 magistro erudiebantur & agebantur,sic timebant quid nos mi-
seri facimus,qui toties peccata peccatis & scelera sceleribus cu-
mulamus? Vnde tantus hic stupor? tanta cæcitas? An hæc fortè
cæcitas noua peccati pœna est? Sic enim quidã ex patribus ait:
Puto quòdiam magna sit pœna peccati, metum ac memoriam
futuri iudicij esse deperditam: quæ enim saxa his tantis exẽplo
rum fulminibus non frangentur? Hic ergo Dei atq; hominum
fidem imploro: hic cœlum,terras,maria in testes aduersus de-
mentiam & cæcitatem nostram aduoco: si hoc iudicium proti-
nus à morte nobis imminet,quomodo tam secure agimus? quo
modo nulla cura,nulloq; metu angimur? Quis nos ita fascina-
uit? Quis sic excæcauit, vt hanc tantam rem nec sentiamus,nec
nos ad illam opportune præparemus? Facite,obsecro,vobis,fra
36 tres,amicos de mammona iniquitatis,vt cùm defeceritis, recipi
ant vos in æterna tabernacula. Hoc idem Propheta Daniel
Regem Nabuchodonosor erudiuit dicens: Peccata tua eleemo
synis redime. Nam (vt ait S. Isaias) computrescit iugum à facie *Dani.4.*
olei. Quid ais sancte Propheta? Quis vnquam vidit, lignũ oleo *Isai.10.*
computrescere aut corrumpi? Quin potius (vt experientia pa-
tet) cum ipso conseruatur. Ad hoc D. Augustinus respondet di
cens, quòd iugum est potestas & dominium dæmonis. Dum ali
quis mortaliter peccat super se iugum Sathanæ imponit, & hoc
iugum computrescit à facie olei, idest misericordiæ. Econtra
vero (vt in Ecclesiastico dicitur) Fortissimus non habebit in il *Eccle.35.*
lis patientiam, vt contribulet dorsum impiorum. Vbi alia trans

latio habet: Fortissimus non habebit in illis patientiã quo vsq; 37
contribulet dorsum impiorum: & sic est etiam in cõtextu Græco. Vbi aperte ostenditur, quam celeriter Dominus impios puniet. Et est etiam hic notandum, quod loco impiorum in cõtextu Græco habetur, immisericordium. Consideratione vero dignum est, quod quemadmodum hic villicus in debitores Domini sui hoc beneficium contulit, nemine ipsum importunis precibus obsecrante, ita oportet vos non expectare, à pauperibus & egenis multis seu importunis precibus vrgeri. Nam oleũ, quod ex ipsis oliuis absq; eo quod premantur, effluit, melius est & ad plurima medicamenta vtilius, quam illud, quod per vim educitur & exprimitur, id quod etiam in vino contingere solet. Sic eleemosynæ, quæ voluntarie & absq; molestia, seu importunis petentium obsecrationibus fiunt magis sunt Deo acceptæ. Et 38
sicut villicus ille dixit: *Sede, cito scribe*, ita oportet vos non solùm libenter sed celeriter ac diligenter eleemosynas erogare. Nam
1. Corin. 9. quemadmodum (vt ait D. Paulus) sicut hilarem datorem diligit Deus, ita & diligentiam amore prosequitur. Iccirco in
Prouer. 3. Prouerbijs dicitur: Nè dicas, Vade, cras dabo tibi, cùm statim possis dare. Et sicut hic villicus pauperibus & ære alieno oppressis
Eccle. 11. debitum condonauit, sic tu pauperibus & non diuitibus elargiri debes. Hoc Spiritus sanctus aperte admonet dicens: Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa inuenies illum. Aquas transeũtes, id est, pauperes & afflictos. Vbi maxime perpendendum est, non dicere in præsentiarum: Da panem tuum, sed, Mitte panem tuũ, vt intelligas, pauperes esse
Simile. velut agasones Dei vulgo, *Recueros de Dios*, Qui bona huius mũ 39
Simile. di, vt ea coram eius diuinis oculis repręsentẽt, in cœlũ portãt. Qui in aliquo horto fructus arborum colligit, & intelligit, se, cùm exierit, ab olitore ipsis penitus esse priuandum, conatur illos per parietes extra hortum mittere, vt postea cùm potuerit, eos in domum suam ad manducandum portet. Sic, fratres mei, nunc in horto huius mundi estis, quidquid in eo extat, fructus
Iob. 1. est, quem hortulanus, videlicet, mors à vobis, cùm ab hac vita exieritis, auferet. Vt enim ait B. Iob: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus illuc reuertar. Vultis in cœlo quid mãducetis reperire? Nunc per parietes fructus proijcite eleemosynas pauperibus tribuentes: quamuis eleemosyna citra extremam

40 omam necessitatem, non habenti superfluum, in præcepto nõ est sed in consilio, vt optime D. Thomas docet. Sed quæro, cur diuitijs nomen iniquitatis Dominus imponit? Respondeo, quia frequenter malis comparantur artibus, & ad malum, hoc est, ad fastum, luxum, voluptates, atq; superbiam multos mortaliũ animos alliciunt. Quemadmodum ergo Apostolus concupiscentiam carnis siue fomitem, qui intra nos latet, peccatum appellat, quod à peccato primi parentis originem ducat, & ad peccatum incitet: ita diuitias Dominus iniquas appellat, quod frequẽter in iustitia & iniquitate parentur, & ad iniquitatem inuitẽt: non quod in diuitijs iniquitas vlla sit, sed in earum abusu. Cum enim (vt in libro Ecclesiastes dicitur) Pecuniæ obediant omnia, qui pecuniosus est, si diuino timore destitutus fuerit, ad quæuis
41 facinora parata habet instrumenta. Tandem diuitiæ iniquitatis rectè dicuntur, quoniam solis iniquis diuitiæ sunt, iuxta B. Augustini mirã sentẽtiã dicẽtis, Iusti etsi ista possideant, tamẽ diuitias habẽt in cœlo. Quid mihi est in cœlo? aut à te quid volui super terrã? Deus cordis mei, pars mea Deus in æternũ, dicebat S. Dauid. Et etiã est hęc vox iustorũ, quibus vilescũt tẽporalia bona. Licet autem Dominus est, qui misericordes in æterna tabernacula recipit, tamen pauperes dicuntur hic eos recipere: sicut etiam alibi dicitur: Mensuram bonam dabunt in sinum vestrum scilicet, pauperes, quia ipsis intercedentibus dabitur hæc merces. Hoc etiam inquit, vt pauperes honore afficiat, eosq; fortes reddat, vt illi cum patientia, diuites vero cum misericordia gratiam mereantur, qua comparatur gloria,
42 ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

D. Thom. 2.2.q.32.artic.5.

Eccle. 10.

B. Augusti. de concord. Euang.

Psal. 72.

Luca. 6.

DOMINICA IX. 1
Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam, videns ciuitatem fleuit super illam. Lucæ. 19

D. Tho. 1. p. q. 23. artic. 3. ad. 2.

ANgelicus doctor D. Thomas doctissimè probat, præscientiam meritorum nõ posse esse aliquã rationẽ prædestinationis, 2
in cõmuni, qa merita præscita cadunt sub prædestinatione, esto præscientia peccatorũ sit aliqua ratio reprobationis ex parte pœnæ, quæ præparat reprobis, in quã tũ, scilicet, Deus proponit se puniturũ malos, ppter peccata, quæ à se ipsis habẽt & nõ ab illo. Iustos autem proponit se præmiaturum propter merita, quæ à se ipsis tãtum non habent. Et confirmat hanc sententiam illo Prophetæ

Osee. 13. Oseæ vaticinio, scilicet: Perditio tua ex te Israel: tantummodo in me auxilium tuum. Perditio tua Israel, idem est quod tu ipse es causa perditionis tuæ. At verò Paraphrasis Chaldaica sic hæc verba explicat, Cum vos deprauatis opera vestra, ò domus 3
Israel, dominantur in vos populi, sed quoties conuersi estis ad legem meam, verbum meum fuit vobis præsidio. Vbi cõstat ab hac translatione, hunc locum laboribus ac Dei fauoribus in hoc mũdo applicari. Propter peccata enim Dominus bella atq; alia infortunia hominibus euenire permittit, at propter pœnitẽtiã ipsos ab eisdem laboribus eripit. Atq; ita pereundẽ Prophetam ipse Dominus ijs, qui se per veram pœnitentiam ad Deum con-

Osee. 2. uerterint, hoc tanquam singulare beneficium pollicetur. Et percutiam inquit, cum eis fœdus in die illa cum bestia agri, & cum volucre cœli, & cum reptili terræ, ideſt, in eorum gratiam & vtilitatẽ. Ita in libro Iob, dicebat Eliphaz: Eruet te de manu gladij in

Iob. 5. bello

4 bello, in vastitate & fame ridebis, & bestias terræ non formidabis, sed cum lapidibus regionum pactum tuum, & bestiæ terræ pacificæ erunt tibi. Volucres cœli vocat sanctus Propheta Reges superbos: & ita apud S. Ieremiam de Rege Assyriorum dicitur: Quasi aquila volabit ad Moab. Et apud S. Oseam de Nabuchodonosor: Quasi aquila super domum Domini. Sicut enim aues rapaces, vt accipiter, dum viuunt, in magna habentur æstimatione, atq; in manibus magnatum maximis delicijs gestantur & nutriuntur, post mortem verò in sterquilinium proijci solent: ita potentes tyranni dum in hac vita sunt, magni- Simile.
fiunt & ab omnibus honorantur, ac corpora sua delicijs atque illecebris tradunt: at verò post mortem in inferni sterquilinium miserrime detrudentur. Bestias agri vocat homines crudeles,
5 reptilia vero terræ (quæ sunt venenosæ viperæ) appellat homines mordaces, veneno ac malitia & inuidia plenos. Denique omnia hæc nomina S. Propheta inimicis imponit, cum quibus Dominus fideles seruos suos pactum inituros esse pollicetur. Et adiecit: Et arcum & gladium & bellum conteram de terra, & dormire eos faciam fiducialiter. Sicuti cum sancto Dauid Psal. 4.
fecit, qui, cum se hostibus obsessum videret, dicebat: In pace in id ipsum dormiam & requiescam: Atque ita sanctus Iob Iob. 11.
inquit: Si iniquitatem, quæ est in manu tua abstuleris à te, & non manserit in tabernaculo tuo iniustitia, tunc leuare poteris faciem tuam absque macula, & eris stabilis & non timebis, defossus securus dormies, requiesces, & non erit, qui te exterreat, Quid est, Defossus securus dormies? Vatablus vertit: Iavatabl.
6 cebis securus, scilicet, vt fossa circundatus, ideſt, in summa fiducia dormies. Ad consuetudinem bellantium alludit, qui fossis quibusdam, quas Hispane dicimus, *Trincheas*, Se ab hostium impetu & insidijs defendunt. Nulla certe fortior fossa est, vt securi simus, quam ad Deum conuersio. Atque ita vbi nos legimus, Non est idolum in Iacob, nec afflictio in Israel, Num. 23.
Hebræi legunt, Non est labor in Iacob. Et subdit statim rationem dicens: Deus eius cum eo & clangor victoriæ. Vbi significatur, illos qui creaturas non adorant, nec, vt idola, venerantur, in bellis & contradictionibus à summo numine esse protegendos, & in hoc clangor victoriæ auditur. Nam (vt ait S. Dauid) in Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tri- Psal. 106.

Osee. 2. bulantes nos. E contra vero Dominus per Prophetam Oseam 7
Hierusalem minitatur inquiens: Comedet eam bestia agri, & vi
sitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum. At
tendite, quod nomen Dominus militibus, qui Hierosolymam
euerterunt, imponit, non eos nuncupat hostes sed bestias, &
non qualescunque sed bestias agri & syluestres, quæ crudelio-
res esse solent, nec vnquã domari consueuerunt: homines enim,
qui in alios homines crudeles fiunt, indigni profectò sunt homi
Psal. 73. nũ nomine sed potius bestiarũ. Ita eos S. Dauid appellat. Ne tra
das, inquit, bestijs animas cõfitẽtes tibi: bestijs, idest, crudelibus
hominibus. Vbi Paraphrasis Chaldaica habet: Ne tradas popu-
lis similibus animalibus syluestribus animas discentium legem
Ezech. 29. tuam. Milites etiam, qui Regnum Pharaonis euersuri erant per
Ezechielem prophetam Dominus bestias appellat his verbis: 8
Bestijs terræ dedi te ad deuorandum. Hoc Plinius philosophus
magnopere amplificat dicens: Nec bruta animantia, nec pi-
sces, nec aues alia suæ speciei animantia interficere solere,
vel contra illa crudeles fieri, non enim leo aduersus alium leo-
Plinius li. 7 nem dimicat, nec aquila contra aliam aquilam, homines vero
in se ipsos quotidiè irasci, & bellum gerere videmus. Maxime,
cùm tot rationibus cogantur, vt se ad inuicem diligant, quas
B. August. quidem bruta animantia non habent. Et inter eas vna est, vt B.
lib. 12. de ci uit. Dei. ca pit. 16. Augustinus perpendit) Deum in mundi principio non multos
homines simul sed vnum duntaxat, ex quo reliqui procedunt,
creauisse. Hoc Deus ob ipsorum hominum peccata permittit,
atq; ita peccatores cũ alijs peccatoribus punit, sicut verba hęc, 9
Comedet eam bestia agri, significant. De quo manifestissi-
mum testimonium in sacra hodierni Euangelij lectione habe-
mus, in qua refertur, qualiter princeps clementiæ Christus fi-
lius Dei miserandam Hierosolymorum euersionem propter
ciuium ipsorum innumera peccata plorans nuntiauit. Erit au
tem operę pretium, quo potissimum tempore hæc Dominj la-
mentatio contigerit, explicare. Cùm igitur iam tempus appro
pinquaret, quo bonus Iesus se ipsum pro generis humani sa-
lute in ara crucis immolare destinauerat, ad passionis locum
sponte venire, & se ad mortem parare voluit. Vt autem om-
nibus esset conspicuum, qua animi alacritate se ad hoc sacri-
ficium offerebat, voluit cum magna totius ciuitatis lætitia
& gra-

10 & gratulatione excipi, quasi non ad crucem sed ad optatas nu-
ptias properaret.

Quid igitur Dominus in hac communi omnium lætitia
animo agitabat, sacra euangelij lectio explicat dicens: *Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam videns ciuitatem fleuit super illam.* Christus Dominus, sicuti erat verus homo, ita & verus Deus. Ideo eius sanctissima anima in diuina essentia, omnia, quæ in illa vrbe erant, scelera, latrocinia, ambitiones, cupiditates, atque alias abominationes, quæ in omnibus statibus erant, contempla batur. Videbat ex sacerdotibus quosdã esse insipientes & idio tas, alios inhonestos, quosdam ambitiosos, & alios nimia cupiditate inflammatos. Aspiciebat ministros iustitiæ & gubernato res Reipublicæ suis commodis atque vtilitatibus consulentes, 11 rapina & mendacio plenos. Denique causas pauperum & viduarum ob defectum tutelæ cadentes, causas vero diuitum protectas & in sublime elatas cernebat: &, quod peius erat, omnes absque cura aliqua in vtranque aurem dormiebant multis flagitijs ac sceleribus onerati. Dominus autem illarum deliciarum breuitatem & punitionis æternitatem, qua in alia vita illi puniendi erant, contemplans, atque terribilia flagella, quibus in hoc mundo castigandi erant animaduertens, commotis ipsius viscеribus tanquam pijssimus homo lacrymas profundere cœpit, & voce lamentabili in hæc verba prorupit: *Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi.* Iam multis retro temporibus Propheta Sophonias illam miserabilem vr- Sophoniæ. 3.
bem in spiritu fuerat lamentatus his verbis: 12 Væ prouocatrix
& redempta ciuitas, columba non audiuit vocem, & non su-
scepit disciplinam: in Domino non est confisa, ad Deum suũ
non appropinquauit: principes eius in medio eius, quasi leones
rugientes: iudices eius lupi vespere non relinquebant in mane:
Prophetæ eius væsani, viri infideles, sacerdotes eius polluerũt
sanctum, iniuste egerunt contra legem. *Vala me la Beatissima Trinidad*, Quot quantæq; abominationes erant in vrbe illa,
quæ velut columba sine felle esse debebat, quoniã à miserrimis
captiuitatibus redempta fuerat. Multitudo hominum pluri-
morum peccatorum sępenumero solet esse occasio: atq; ita quã
to maiores sunt vrbes, tãto in illis plura ac maiora sunt peccata.
Ideò Amphides dixit, quod ciuitates sunt theatra infælicita- Amphides.
te sca-

teſcaturiętià. Huius rei præſagium fuit primus vrbium ædificator, videlicet, præſcitus Cain, qui (vt ex ſacro Geneſis textu colligitur) ædificauit ciuitatem, & vocauit nomen eius Henoch. Stratonicus Athenienſis exiens ab Heraclea ciuitate portas ac muros eius contemplari cœpit: interrogatus autem à quodam, quid intuebatur, ſic reſpondit: Pudet, ſi videar exire è lupanari. O egregiam viri vocem, in qua corruptionem illius vrbis, cuius quam plurimæ in mundo fuerunt ac ſunt modo ſociæ, denotauit. Sed illa, quæ omnes ſcelere & nequitia ſuperauit, fuit Hieruſalem, in qua adeo malitia regnauit, vt maius, inter omnia peccata, ſcelus commiſerit: quæ omnia clementiſſimus Dominus hic lamentatur. Vbi aperte nos docuit, vt fratrum noſtrorũ calamitates & peccata, ſicut noſtra lugeamus, quandoquidem omnes corporis vnius mẽbra ſumus. Sic faciebat diuinus Paulus, qui in quadam epiſtola ſic ait: Timeo nè iterũ, cũ venero, humiliet me Deus apud vos, & lugeam multos ex ijs, qui antea peccauerunt, & non egerunt pœnitentiã ſuper immunditia, & fornicatione ſua, & impudicitia, quã geſſerũt. Et alibi intelligens idem Apoſtolus, aliquos ciues vrbis Corinthiorũ peccaſſe, ita ipſorũ ſcelera lugebat, vt diceret: Nam ex multa tribulatione & anguſtia cordis ſcripſi vobis per multas lacrymas, vt ſciatis quam charitatem habeam abũdantius in vobis. Et S. Propheta Samuel ita Regem Saulem lugebat, vt Deus illi diceret: Vſque quo luges Saul? Et in Eccleſiaſtico dicitur: Modicum plora ſupra mortuum, quoniam requieuit: luctus mortui ſeptem dies, fatui autem & impij omnes dies vitæ illorum. Ob huius rei defectum conquerebatur D. Auguſtinus his verbis: Sunt nè in te Chriſtiane, viſcera cõpaſsionis, qui plangis corpus, à quo receſsit anima, & non plangis animam, à qua receſsit Deus? Iccirco de anima iuſta in Canticis dicitur: Oculi tui ſicut piſcinæ in Heſebon. Quis ſit autem huius doloris & cõpaſsionis fructus, aperte Dominus per Ezechielem prophetam oſtendit, vt diſtrictis gladijs ciues omnes Hieroſolymitanos propter abominãda eorũ ſcelera trucidarẽt, nec ſeni adoleſcẽti, virgini paruulo, aut mulieri parcerent, iuſſit ſimul alij viro, ſigna Thau ſuper frõtes virorũ gemẽtiũ & dolẽtiũ ſuper cũctis abominationib⁹, quę fiũt in medio eius. Vt hi tantũ modo ſiquidẽ tãtã charitatẽ habebãt, vt aliena peccata plorarent, à crudeliſsima morte

Gene. 4.

2. Corin. 12

2. Corin. 2.

1. Reg. 16.

Eccle. 22.

B. Auguſt.

Cant. 7.

Ezech. 9.

morte & à miniſtris diuinæ iuſtitiæ immunes euaderent. Quis autem ex nobis, fratres, hoc tempore (quo mundus tot calamitatibus, peccatis, & hæreſibus quatitur, quando ex altera parte pagani, ex altera verò hæreticorum perfidia Eccleſiam Chriſti deuaſtant) his gemitibus & lacrymis tot malorum vbiq; graſſantium turbines deflet? Quis aſsiduis precibus Eccleſiæ cauſam Domino tuendam committit? Fere omnes, quæ ſua ſunt, quærunt, & cum res ſuas in tuto poſitas eſſe arbitrantur, communia Eccleſiæ mala & aliorum proximorum damna negligunt. Quãdo mare propter peccatum Prophetæ Ionæ intumuit, ait ſacer Textus: Clamauerunt viri ad Deum ſuum, & miſerunt vaſa, quę erant in naui, in mare, vt alleuiaretur ab eis, & Ionas deſcendit ad interiora nauis, & dormiebat ſopore graui. Qui ſine culpa illius tempeſtatis erant, anxij & ſoliciti remedium, ne nauis periret, adhibere contendebant, Ionas vero, ob cuius peccatum tempeſtas illa emerſerat, abſq; aliqua cura ſomnum capiebat. Sic nunc in mari tempeſtuoſo huius mundi contingere videmus. Nam peccatores, ob quorum ſcelera Dominus permittit tot turbationes, quot cernimus quotidie inſurgere, dormiunt & in otio ac tranquillitate ſuarum voluptatum quieſcunt obliti penitus remedij ad tot malis ſuccurrendum. Non vacat myſterio, quòd cum Dominus ſæpenumero Hieruſalem ingreſſus fuerit, nunquam, niſi hodie ſuper illam plorauerit. Ratio huius eſt, quoniã in hoc duntaxat ingreſſu eum ciues illius cum pompa ac triumpho exceperunt, ipſumq; Regem appellarunt dicentes: Benedictus, qui venit in nomine Domini Rex Iſrael. Vt autem doceret, Regibus ac prælatis ſubditorum neceſsitates eſſe impoſitas, vt illas lugeant & eis compatiantur, ipſiſq; remedium adhibeant, Dominus plorare voluit, cum eum Regem vocabant, & tanquam Regem honore afficiebant. Inter ea, quæ principem maxime decent, præcipuum locum obtinet clementia. Atq; ita in Prouerbijs dicitur: Miſericordia & veritas cuſtodiunt Regẽ, & roboratur clementia thronus eius. Hæc Salomonis ſententia ſatis in filio eius Roboam confirmata eſt contra quem decẽ tribus Iſrael manente cum eo tribu Iuda & Beniamin rebellarunt eò quod ipſe tyrannuſerat, & clementia ac pietate erga ſubditos minime vti voluit.

Ionæ. 1.

Lucæ. 19.

Prouer. 20.

Plorans igitur clementiſsimus Dominus dicebat: *Quia ſi cognouiſſes*

Universidad de Deusto
Biblioteca

nouisse & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi nunc autem 19
abscondita sunt ab oculis tuis. Maxime hic perpendendum est, Do
minum in his verbis orationem perfectam, aut clausulam inte-
gram non fecisse, vt significaret magnam tristitiam, qua illa pro
Simile. ferebat. Quando aliquis tristissimus est, præ nimia angustia
dimidium verborum non pronuntiat, sed plurima in ore ipsius
remanent. Sic Dominus hoc modo in præsentiarum loquitur.
Et his verbis idem est ac si diceret: O Hierusalem, si in hac die
tua, ideſt, in hoc tempore, quo tibi ad quærendũ remediũ & ad
salutẽ comparandã conceditur, quæ ad pacem tibi, ideſt, cùm
ego tibi fælicitatem offero, quam æternus Pater per me ad te
mittit & offert, illam cognoscens tota animi deuotione & ala-
critate reciperes, vt bonorum & gratiarum eius particeps effi-
ceréris. Hæc autem bonorum omnium plenitudo, pacis no- 20
mine significatur, Pax enim Hebræis non singulare aliquod
bonum, sed omnia bona significat, quæ Dei filius secum in mun
dum attulit. In eius nanque aduentu rupti sunt fontes abysi
magnæ, & cataractæ cœli apertæ sunt, & effusa est grandis su-
per terram omnium gratiarum pluuia. Hoc est enim, quod
Isai. 40. Isaias insinuauit, cùm dixit: Suscepit de manu Domini dupli-
cia pro omnibus peccatis suis, ideſt (vt quidam interpres ait)
satis abunde fuit diuinæ iustitiæ pro hominum peccatis satisfa-
ctum. Hanc eandem bonorum affluentiam & visitationis gra
tiam regius propheta aptissima aquarum similitudine signifi-
cauit, cum dixit: *Psal. 64.* Visitasti terram, & inebriasti eam, multipli
casti locupletare eam. Flumen Dei repletum est aquis. Aqua
rum nomine diuinas gratias & opes in sanctis literis significa- 21
re notissimum est. Aqua nanque sordes purgat, terram fæ-
cundat, calorem temperat, sitim extinguit: quæ omnia in ge-
nere suo diuina gratia plenissimè in mentibus piorum ope-
ratur. Qua autem libertate & copia aquæ istæ in mundum
per hanc visitationem effusæ sint, satis aperte hoc in loco va-
tes sanctus inebriandi, locupletandi, & replendi verbis decla
rauit. His enim ingentem huiusmodi aquarum, hoc est, om-
nium gratiarum vim & copiam voluit designare. Nec sa-
tis Domino fuit, aditum hominibus ad hanc tantam gratiarum
inundationem patere voluisse sed etiam ipse per se maxima vo
ce ad eas hauriendas eos inuitare dignatus est. Sic enim apud
D. Ioan-

22 D. Ioannem legimus: In nouissimo die magno festiuitatis sta
bat Iesus, & clamabat: Siquis sitit, veniat ad me & bibat. In *Ioan. 7.*
die magno festiuitatis, vbi plures sunt homines non consue-
ta & familiari voce, non sedens sed stans maxima voce clama-
bat ad has cœlestes aquas inuitans. O immensam Dei nostri
bonitatem, ò ineffabilem erga genus humanum charitatem,
ò perpetuis laudibus prædicandam atque celebrandam benig-
nitatem. Quæ tandem omnia, quamuis incredibilia humano
sensui videantur, credibilia tamen erunt, si personæ redimentis
maiestatem ac diuinitatem expendamus, quam Isaias Prophe- *Isai. 35.*
ta insinuauit, cum dixit: Deus ipse veniet, & saluabit nos. Quid
enim hominibus à tali Saluatore sperare non liceret? Hæc
igitur sunt, quæ populus ille agnoscere debuisset, quæ ta-
23 men ab eius oculis abscondita esse Dominus vehementer
doluit.

Atque ita annuntians eis illud terribile supplicium, scili-
cet: *Venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, &c.*
causam non assignat esse ingentia scelera & peccata, quæ
commiserant, sed ait: *Eo quod non cognoueris tempus visitationis*
tuæ. Nam si cognosceret, & ab illa cognitione commodum
eliceret, non ita in hoc mundo, & minus in alio puniretur.
In hoc etiam diuina misericordia enituit, illos enim non sta-
tim, sed post quadraginta annos, vt pœnitentiam agerent, pu-
nire voluit. Peccante Angelo Lucifero statim diuina iustitia
ipsum puniuit. Atque ita Dominus ait: videbam Sathanam *Luc. 10.*
sicut fulgur de cœlo cadentem. Vbi breuitatem, qua suppli-
24 cium in illam infælicem creaturam atque omnes sequaces eius
executus est, aperte significauit, propter eorum paruam occa-
sionem, & propter maximam malitiam, qua peccauerunt. Ho-
mines verò, quoniam debiles & caduci sunt, idem Dominus
per aliquod breue temporis spatium, vt pœnitentiam agant, ex
pectare solet. Quo circa in Ecclesiastico dicitur: Ne dixeris, pec *Eccle. 5.*
caui, & quid mihi accidet triste? altissimus enim est patiẽs red-
ditor. Peccator cum non videt, à diuina iustitia se puniri, statim
securus, & liberum se esse existimat, ideo iterum aliud & alia
peccata committit cogitans simulationem Dei suam (vt iunt)
litem bonam facere. O stulte, stulte, attende quòd altissimus
est patiens redditor & quò magis te expectauerit, si tu ipse
in

in meliorem frugem te non receperis, eò maiori seueritate in te 25
Simile. animaduertet. Quando aliquis aries cum alio congredi contendit, quãto magis ab illo retrocedit, tanto maiori ictu eum percutit: sic Dominus quò plus punitionem differt, eo ipsa seuerior erit.

Sed Iudæos missos faciamus, & ad nos ipsos veniamus, causam que nostrã cũ illorũ causa cõparemus: constat enim, hanc pacẽ, quã Dñs commemorat, (hoc est, hanc tantam fælicitatem, tam tam cœlestium donorum & gratiarum vbertatem) non minus
Hebr. 13. nobis quam Iudæis oblatam fuisse. Nam Iesus Christus (vt B. Apostolus asserit) heri & hodie ipse in sæcula, ideſt, Iesus Christus omnibus, qui fuerunt à principio mundi, & qui erunt vsq;
Isai. 49. ad finem sufficientissima merita habet. Sic enim per Prophetã Isaiam cœlestis Pater eum alloquitur: Parum est, vt sis mihi ser- 26
uus ad suscitandas tribus Iacob, & fæces Israel conuertendas, de di te in lucem gentium, vt sis salus mea vsq; ad extremũ terræ. Vtrique igitur populo & Iudæorum & gentiũ hæc salus à Domino missa est. Quid igitur minus nos quam illi percepimus, siquidem cœlesti huius superni Redemptoris doctrina, ac diuinorum sacramentorum munere, quę ad nostrum remediũ instituit perfruimur. Iccirco vereor, fratres mei, ne lacrymæ Domini multorum ex nostris cæcitatem deplorent: vereor, ne de nobis quoq; ipse dicat, Si cognouisses & tu, & quidẽ in hac die, quæ ad pacem tibi, scilicet, data est, quam tamen percipere noluisti. Plurimi enim inter fideles modo sunt, quibus perinde venit Christus, quasi omnino non venisset: qui nec eius doctrina quic quam proficiunt: nec clarissima virtutum eius exempla sibi ad 27
imitandum proponunt: nec magnificentissima eius beneficia mente retractant, vt eius amore accendantur, nec ad sacramentorum eius medicamenta & præsidia, nisi vi coacti accedunt. Quid autem mihi prodest, quod cœlestis medicus tot secũ medicamenta afferens in mundum venerit, si ego nec illam audio, nec sacramentorum medicamenta, quæ ille mihi gratis offert, percipere volo? Igitur si Iudæi tam atroces rebellionis suæ pœnas dederunt, eo quod diuina beneficia neglexerunt, quid nos timere par est, qui eadem beneficia percepimus, nec tamen illis meliores effecti sumus? An non æquum est, vt aut similem pœnam, aut etiam maiorem vereri debeamus? Num Deus aut iniustus

28 iustus aut personarum acceptator est, vt in simili causa dissimilem ferat sententiam? Dominus Abimelech Regi Geraræ (vt sacra refert historia) sic iussit: Redde viro suo vxorem: si autẽ nolueris reddere, scito quod morte morieris tu & omnia, quæ tua sunt. Omnia hæc verba magnã emphasim habent. Et in primis verbum illud, scito, ideſt, pro certo habeas, nec de illo dubites. Deinde, nõ ait simpliciter, Morieris, sed Morte morieris, hoc est, dupliciter, & in corpore & in anima. Deniq; inquit: Tu & omnia quę tua sunt, ideſt, tu eris causa perditionis omniũ tuorũ. Ex quo colligitur, qualiter propter peccatũ principis omnis populus punitur, ipse vero princeps in omniũ mortibus culpatur. Quod quidẽ optime Rex ille intelligebat: quoniã cũ Abrahã loquens ei dixit: Induxisti super me & super Regnũ meũ pecca- *Gene.* 20.
29 tũ grande. Quapropter siquidem hoc ita est, minime mirari debemus tot labores, quot nos vndiq; circundant, quin potius in maiorẽ admirationẽ rapi deberemus, eò quòd multo plures nõ patimur. Dominus totũ integrũ Regnũ euertere volebat, quoniã princeps Ethnicus alienã vxorem cepit: quare ergo nũc funditus euerti, non pertimescimus, si cũ Christiani simus, tam magnates quã parui tot iniustitias committimus? Velim, maxime perpendatis verba quæda, quæ Rex ille Saræ vxori Abrahæ dixit, cũ eam viro suo reddebat, scilicet: Memẽto te deprehẽsam. Quasi diceret: Nè iterũ dissimules te virũ habere. Vbi B. Chry- *B. christ.*
sostomus ex alia translatione sic legit: Quocũ q; perrexeris, verũ dic, ideſt: Dicito verum, te à me minime fuisse tactam, & tuũ
30 ac meũ honorem tuere: vt videatis zelũ, quem honoris sui Rex ille habebat, vt proximis malum exemplũ non praberet. Si autem dicitis: Nunc, diuina gratia adiuuante similia peccata in Regibus non videmus, vt propter illos euertamur. Ad hoc respondeo, quod licet verum sit, illa in Regibus nõ inueniri, tamen in eorũ subditis atrocia crimina esse reperiemus, & hoc sufficit, vt merito à diuina iustitia destruamur. Cùm Patriarcha Isaac in Palæsthinã pergens simulauit, Rebeccam nõ esse vxorẽ suam, *Gene.* 26.
eum Rex Palæsthinæ sic allocutus est: Quare imposuisti nobis? Potuit coire quispiam de populo cũ vxore tua, & induxeras super nos grande peccatum. Ecce qualiter Rex ille licet Ethnicus existimabat, sibi ac Regno suo damnũ, & grande incõmodũ futurũ, si quispiam cũ aliena vxore delinqueret, cùm etiam ignoraret,

raret, illam vxoratam esse, cognoscens peccata subditorum super Reges & gubernatores ac super omnem populum incidere: super Reges propter negligẽtiam, quam habent, nè subditi delinquant, super populum, quoniam non curauit, vt tales punirẽtur ac digno supplicio afficerentur. 31

Cæterum cum dicat Aristoteles sermones vniuersales esse minus vtiles vnicuiq; eorum, qui cæca mente in sceleribus suis perstant, eisdem Domini verbis dicamus: *Si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua.* Peruersa quippe anima (vt D. Gregorius hoc in loco ait) rebus præsentibus dedita, in terrenis voluptatibus resoluta abscondit sibi mala sequentia, quia præuidere futura refugit, quæ præsentem lætitiam perturbent. Sed quæro, ò Christe superne omnium rerum Domine, cùm S. Dauid dicat, Tuus est dies, & tua est nox, tu fabricatus es auroram & solem, 32 quare tu inquis, in hac die tua? Si tuus est dies, quare dicis esse hominis? Ad hoc multis modis respõderi potest. Et primus sit hoc exemplo. Siquis vir nobilis equum alteri accommodat, & ille eum per vnius mensis spatium apud se retinet, ac tandem ipsum debilem & claudum ad Dominum mittit: cũ Dominus equum suũ per ianuam ingredientem videt, eum, qui illũ affert, interrogat, cuius est hic equus? Seruus vero respondet: Tuus est Domine. Ille vero, Non meus, inquit, iste equus est. Sit equidẽ ille heri tui: ego enim illum sanum & perpulchrum ei tradidi. Sic Dominus diem vitæ homini accommodat, vt illo bene vtatur: sed videns quod homo illum tot abominationibus inficit & maculat, inquit: Ita, ò miser peccator diem fœdasti, vt meum ipsum appellare nolim, tuus sit. O infælix, qualiter non confunde 33 ris, siquidem diem sic fœdasti, vt Deus illum suum vocare negligat? Quam vere illud Psalmi dicere potes, scilicet:, Dies mei sicut vmbra declinauerunt, & ego sicut fœnum arui. Vita peccatoris vmbræ comparatur. Nam sicut vmbra figuram, quã homo vult, repręsentat: (si enim surgit, ipsa etiam surgit, si sedet, illa sedet, si currit, illa etiam currit, denique quidquid homo id ipsum illa facit) sic peccator quidquid dæmon vult, à quo ipse gubernatur, efficit. Si illum carnalem optat, ecce miserab eo carnalis reperitur, si auarum, auarus inuenitur, si superbum, superbus apparet. O infælix creatura, quandoquidem de te diabolus absque aliquo obstaculo tuo mille gestus edit, teq; mille modis irri

D. Gre. sup. Lucã. c. 18.

Psal. 73.

Simile.

Psal. 101.

Simile.

det: & sicut vmbra paulatim cõsumitur nemine illã detinere valente, ita voluptates & humana vita consumuntur: tu tamen ad illa semper anhelas, & ex illis nullam aliam vtilitatem educis, quam sicut fœnum manere, vt postea cibus eiusdem diaboli sis. O vtinam vires & spiritus feruorem ad execrandum, & lacrymas haberẽ ad plorandũ quã aridus miserrimus peccator remaneat postquã peccatũ cõmisit, & quã deperditus pulchritudinis spiritualis flos, ita vt si ipse sese videret, timorẽ cõciperet, & perhorresceret. Dies etiã hominis vocatur dies vitæ eius, quoniã ipse totũ illũ in suis delicijs & voluptatibus & nõ in seruitio creatori suo adhibẽdo cõsumit. Ad hoc explicari possunt illa verba Prophetæ Dauidis: Viri sanguinũ & dolosi nõ dimidiabũt dies suos. Viros sanguinum appellarũt aliqui in hoc loco improbos 35 Christianos, qui sanguinẽ sacratissimũ Iesu Christi diffundũt & dispergũt, ipsumq; amittere volũt nullã ex eo vtilitatẽ educentes. Ob quod maiori iure illud dici potest, quod de Magdalenæ vnguẽto impius Iudas affirmauit, scilicet, Vt quid perditio hęc? Poterat enim vnguẽtũ istud venũdari multo, & dari pauperib⁹ Nã cũ vna tantũ gutta illius ad redimendũ mille mũdos suffice ret, & cũ liberalissimus Dns totũ illũ pro hominib⁹ profuderit, multi ex illis adeò sunt ingrati, vt ipsum amittãt & hi vocari possunt viri sanguinũ. De quibus dici potest, Non dimidiabũt dies suos, quoniã tã improbi in senectute quã in iuuẽtute esse volũt. Qui adolescẽtię tẽpus in perpetrãdis sceleribus cõtriuit, & postquã conuertitur, ipsum in exercẽdis virtutibus cõsumit, hic dimidiabit dies suos. Ille vero, qui semper improbus esse vult, nec 36 cum Dño partitur, nec ipse Dns aliquid ei impartietur. De quo etiã illud Ieremiæ dici potest: Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est, (scilicet, anima eius) finis sui. Nũquid nõ potiꝰ est pedes immũdos quã caput sordidũ habere? Ad hoc respondeo, minus malũ esse habere caput sordidũ quã pedes saltim in proposito, de quo loquimur: nã caput est vitæ principiũ, pedes vero finis & senectus. At ex his duobus malis minus est, quẽpiã in adolescẽtia esse vitijs deditũ quã in senectute. Nã si plenꝰ canitiei malũ est, quã si ipsa, cũ adolescẽs eras, patrares. Sicut enim segetes cũ jã albescũt, ipsum messorẽ, vt eas falce metat, inuitare videtur: ita homines canitie pleni & annis plurimis onerati tãquã albæ

Psal. 54.

Matth. 26.

Threno. 1.

Simile.

albæ & maturæ segetes Deum quodã modo inuitant, vt ipsos 37
morte metat. Ex obliuione autẽ harum rerũ homo in senectute
tam turpiter & impudice viuit quã in iuuentute. Deniq́ue vita
dies hominis vocatur, quoniam Deus illam ei donauit, vt in ip-
sius tempore æternam vitam valeat comparare.

Si ergo, ò homo, *Cognouisses & tu & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi.* Idest, si cognouisses, Dominum in hac vita te pace & venia peccatorum tuorum inuitare, tu te ipsum in tempus tã
Simile. tæ necessitatis præparares, *Quia venient dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo.* Quando perdix sub rubo inclusa est, & circũ circa se videt multos canes ipsam deuorare volentes, & in aere multos accipitres ad ipsam dilacerandam & multos homines fustibus & lignis rubum percutientes, vt inde exeat, quo timore misera concutietur se ipsam sic circundatam aspiciens? O *sancta* 38
Maria sõtera, Quæ lingua aut quæ vox poterit timorem & pauorem explicare, quo anima peccatrix mortis hora perhorrescit, inclusa adhuc in rubo corporis, cum se peccatorum multitudine circundatam aspexerit, & animaduertens, se etiam ab hostibus, videlicet, dæmonibus obsessam teneri, & dolores, quos patitur, esse quosdam ictus, qui ipsam ad exeundũ ex illo rubo cõpellunt, vt in crudelissimas ministrorum & executorum diuinæ iustitiæ manus incidat, vbi æternis suppliciorum generibus breuissimas, quibus nunc fruitur, voluptates persoluet? Et hæc est ratio, propter quam Dominus præsentem vitam diem appellat, tempus vero vltionis dies nuncupat dicens; *Venient dies in te.* O vtinam tu hæc nunc cognosceres, certe si cognouisses, plorares. Siquidem ergo Iesus videns ciuitatem fleuit super 39
illam, tu ò peccator conscientiam tuam intuere, & si mente alie-
Isai. 23. nus nõ es, mala, quæ in ea sunt, etiã lugebis. Fac id quod S. Isaias ait, scilicet: Sume tibi citharam, & circui ciuitatẽ meretrix obliuioni tradita, bene cane, frequenta canticum, vt memoria tui sit. O diuina verba, Deus nobis spiritum conferat vt illa, sicut oportet, explicare sciamus. B. Hieronymus hanc ponderationem facit, quod quando meretrix adolescentem aliquẽ maximo amo-
Simile. re prosequitur, & aliqua inter eos rixa seu indignatio fuit, ipsa citharã in manibus sumit, & canendo amatorem suũ cantus suauitate ad se iterum attrahit, & in pristinum amorem ipsum placando adducit. Meretrix est anima peccatrix Dei & sui ipsius oblita,

40 oblita, cithara verò, quam præ manibus capere debet, est proprium suũ cor, quoniã eodem modo facta sunt, vt patet, cithara idest, *Arpa*, & ipsum cor: chordæ vero, quæ huic citharæ ligatæ appẽdent, sunt culpæ contra Deũ cõmissæ, quia de corde exeũt homicidia, adulteria, fornicationes, furta, & cætera. Hæ autẽ cul *Matth. 15.*
pæ è corde exeũt, & in ipso ligatæ remanent, quoniã idem cor illarum amore captum est. Ictus, quibus ipsas chordas atq́; citharã tangere debet, sunt dolores. Et actus cõtritionis: canticũ denique, qđ canere debet, est lacrymosa cõfessio. Et quoniã cõfessio vera, frequens, atq́; optima esse debet, ideo ait: Bene cane, frequenta canticum. O quam suauissimum canticũ canit suo amatori meretrix, cum eum ad suum amorem redire facit. Cupis, ò anima suauissimum concentum facere, quo Deum tuum mi-
41 ges, & è cœlo vsq́; ad sinum tuum attrahas, tuumq́; amatorem efficias, canticum, quod supra retulimus, ei cane, quod quidem ad hæc omnia efficacissimum est. Et circui ciuitatem, videlicet, conscientiam tuam, quæ velut ciuitas est diuersis vicinis plena. Per omnes vicos eius nullo dempto spaciare, & incolas, qui in eis sunt, videbis. Transi per vicum oculorum, & ibi diuersas ac variasornatus tui inuentiones domus tuæ diuitias dissipantes cõspicies. Et inde vltra progredere in vicum gulæ, & ibi inuenies inordinatas manducandi ac bibendi curas, ibi ieiunia confracta, atq́; alia quam plurima mala, quæ secum ipsa gula affert, cõperies. Et non ibi quiescas, sed progredere ad vicum linguæ: & ipsam plenam mendacijs, murmurationibus, falsis criminibus, iuramentis, atq́; secretis apertis inuenies. Et vlteriusprogredere
42 in vicum olfactus, & ibi odores, aromata, pulueres mille modis confectos, aquas odoriferas, atq́; alia delicatissima Sathanæ artificio inuẽta ad te alioq́; in turpia prouocandum deprehendes. Deniq́; progredere ad vicum auditus, & ibi voluptatem, quam in audiendis defectibus alienis, turpissimis fabulis, atq́; inhonestis canticis cor tuum corrumpentibus nanciscaris. Atque hæc omnia mala in ea vrbe contemplans, si lapis aut diabolus non es super illam plorabis, & viscera tua commouebuntur, ad imitationem Christi Saluatoris, qui videns ciuitatem fleuit super illam. Et hoc modo te te ad diuinam gratiam recipiendam dispones, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica nona Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum appropinquaret Iesus Hierosolymam videns ciui tatem fleuit super illam. Lucæ. 19.

CErtissimum est, calamitates, quæ in cõmune omnes attingunt, propter hominum peccata à Deo immitti, quod Ecclesiasticus testatur dicẽs: Mors, sanguis, romphæa oppressiones, fames, contritio, & flagella super iniquos creata sunt, & propter illos factus est cataclysmus, ideſt, diluuium. Inter flagella, quibus magis assidue olim Dominus Hebræos puniebat vnũ erat captiuitas. Atq; ita in libro Iudicũ dicitur: Fecerunt filij Israel malum in cõspectu Domini & secuti sunt Deos alienos, iratusq; Dominus tradidit eos in manus diripientium, qui vendiderunt eum hostibus, nec potuerunt resistere aduersarijs suis, sed quocunq; pergere voluissent, manus Domini super eos erat, sicut locutus est & iurauit eis. Hoc autem, quod hic additur, sicut locutus est, in Deuteronomio continetur, vbi dicitur: Si audire nolueris vocem Domini, vt custodias omnia mandata eius, seruies inimico tuo in fame, & siti, & nuditate, & in omni penuria, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conterat. Et præcipue in terrore malorum hic dicitur: Quocunq; pergere voluissent, manus Domini super eos erat, vt plane intelligamus, neminem manus Dei posse effugere. Et inferius in eodem libro dicitur: Addiderunt filij Israel facere malum in conspectu Domini, & tradidit illos Dominus in manus Iabin Regis Chanaã, quierat grãdis tyrannus. In Hebræo vero habetur: Vendidit illos in manus Iabin. In quo significatur Dominus eos reliquisse, sicut ille, qui merces tanquam viles & parui ponderis contẽnit & vendit. Significatur etiam cum eis ab illo tyranno tanquam cum brutis actum fuisse, vt plane videatis, quo Hebræorum prospe-

Eccle. 40. 1 2

Iudic. 2. 3

Deute. 28. 3

Iudicum. 4. 4

ritas propter ingentia scelera sua peruenit. Et sequitur inferius, clamaueruntque filij Israel ad Dominum, per viginti annos vehementer oppresserat eos. Videtur sacer textus insinuare, hos post viginti annos ad Dominum clamasse, verisimile tamen est, eos ante illud annorum spatium sæpenumerò clamasse: at quia non ita contriti erant, sicut oportebat, Dominus eos non exaudiuit, quo vsque illi maiorem suorum peccatorum cognitionem habuerũt. Ex quo aperte constat, orationes & clamores, quos peccatores eduntabsq; eo quòd à peccatis suis exire velint, corã diuino cõspectu nec pro orationibus nec pro clamoribus reputari. Qualiter enim Deus preces & clamores peccatorum exaudiet, quorum peccata tunc fortius ad Dominum clamant. & de ipsis vrgentius vltionem postulant? Contege ergò, ò peccator, prius vera pœnitentia scelera tua, & tunc clamor tuus poterit exaudiri. Iccirco Rex Niniue dixit: Operiantur saccis homines, & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur vir à via sua mala. Nunc etiam, quoniam Christiani suis horrendis sceleribus Dominum ad iram prouocant, eos ipse eisdem flagellis punit. Vnde pro eo quod nos legimus, Dominus iustus concidet ceruices peccatorum, alia translatio habet, concidit ceruices peccatorum: & sic est in contextu Græco & paraphrasi Chaldaica. In quo docemur, Dominum non solum illis temporibus inimicos suos dilaceraſſe, verum etiam nunc dũ peccatores extiterint, idem supplicium de ipsis sumpturum esse. Atq; ita B. Hieronymus in epitaphio Nepotiani inquit: Barbari fortes fiunt, nostris vitijs Romanus superatur exercitus. Infælices nos, qui tantum displicemus Deo, vt per rabiem barbarorum illius in nos ira desæuiat. Ex his autem vniuersalibus flagellis electi magnam vtilitatem educunt, præsciti vero duritiem & obstinationem. Hoc significauit Dominus per Zachariam Prophetam his verbis: Sumpsi mihi duas virgas, & alteram vocaui decorem, & alteram vocaui funiculum. Hæ duæ virgæ tribulationem significant, tribulatio vero iusto pulchritudo est atque dulcedo. Vox enim Hebræa, Noam, pro qua Latinus interpres vertit, virgam, significat etiam dulcedinem & iucunditatem, quæ omnia iusti in tribulatione inueniunt, & ita redduntur pulchriores: iccirco tribulatio à Domino decor vocatur. Quo-

4 5 Ionæ. 3.

Psal. 128.

6 B. Hieron. in epitaphio Nepotiani

Zacha. 11.

niam autem peccatores supplicijs plus irretiuntur peccatis sese, 7
ad impatientiam atq; indignationem prouocantes, ideo tribulationes eorum Deus funiculũ appellat. Interea, quæ in hoc mũdo maxima admiratione digna sunt, vnum est parua vtilitas, quam improbi præscitie ex punitionibus Dei educunt. Quis in
Simile. admirationem non rapietur videns in agro bestiam pascentem ac viridem herbam manducantem, quæ cùm iterum atq; iterũ sagittæ ictu percutiatur, ipsa tamen nunquam ab eo loco, in quo est, dimouetur, nec sagittarum ictus euitat, nec pascua ipsa relinquit? Multò ergo magis admirari debemus, cum peccatorem in viridi prato suarum voluptatum ac deliciarum pascentem videmus, & cùm à Deo acutissimis sagittis feriatur, viuendi statum non mutet, suaq; detestanda scelera & abominationes non derelinquat. O infernalis bestia, quis te in lapidem conuertit? Deus 8
enim ex molli carne te formauit, vt facilius suarum sagittarum
Iob.30. ictus sentires, & illos euitares. Quod autem labores sagittæ sint, testatur S. Iob dicens: Pharetram suam aperuit, & afflixit me. Vocat hic sanctus Propheta pharetram ipsam altissimi Dei prouidentiam, qua hominibus flagella mittit. Nam sicut pharetra in se plurimas sagittas inclusas retinet: sic Deus plurimos ac varios flagellorum modos, quibus homines punit, habere solet. Alios nanq; amissione diuitiarum, alios filiorũ mortibus, alios captiuitatibus, alios deniq; ignominijs percutit. Ac sicut sagittæ, in pharetra tanquam in marsupio sunt, ita, vt non videantur, quo vsq; ipse sagittarius illis indiget, ipsasq; iactat: sic diuina cõsilia, quibus Dominus supplicia mittit, in illa pharetra suæ diuinæ prouidentiæ conteguntur. Has autem sagittas nec indurati 9
peccatores euitant. Percussisti eos, & non doluerunt, attriuisti
Ierem. 5. eos, & renuerunt accipere disciplinam: indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti, ait S. Ieremias. Huius rei ap-
Iudicum.1. positissimum exemplum in impio Adonibezec habemus, quẽ sacræ literæ referunt, habuisse septuaginta Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus, qui colligebant submensa eius ciborum reliquias. Hunc autem tyrannum filij Israel bello superarunt, eique manuum ac pedum summitates abscinderunt. Qui, cum se ita truncum videret, in hãc vocem querulam prorupit: Sicut feci, ita reddidit mihi Deus. In crudelitate, qua hic Ethnicus tyrannus in illos Reges vsus est, apparet, quam improbi

10 probi ac nefarij erant illi Chananæi non solum erga Deum, verum etiam erga proximos suos, & quanto iure Dominus eos solo æquauit, & ab eis regna ac patriam eorum abstulit. In supplicio etiam, quo Hebræi illos punierunt, æquitas diuini indicij conspicitur, quam tyrannus ille lumine naturali cognouit, si quidẽ dixit: Sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Iccirco S. Isaias *Isai.33.* ait: Væ qui prædaris, non nè ipse prædaberis? Væ qui spernis, non nè & ipse sperneris? In hac denique punitione videmus, Deum non solum iniurias iusto illatas minime perferre, sed nec pati illam qua impius alium impium affecit, sicut erant illi septuaginta Reges. Et apud prophetam Amos Dominus Moab *Amos.2.* supplicijs minitatur eo quod ossa Regis Edom, qui impius erat, combusserit. Porro vltimum, quod hic ostenditur, quodque ad
11 propositum nostrum facit, est quod impij licèt cognoscant, à Domino propter peccata sua puniri, ad ipsum se conuertere, eumq; minimè inuocare sciunt misericordiam ab illo humiliter postulantes, vt aperte in hoc miserrimo tyranno apparet, qui intelligens, se à Deo propter scelera sua puniri, veniam ab eo minime popposcit.

In huius veritatis confirmationem in sacro hodierno Euangelio efficacissimum habemus testimoniũ. In quo narratur, *Quod cum appropinquaret Iesus Hierosolymam, videns ciuitatem flevit super illam dicens: Quia si cognouisses & tu:* Et quæ sequuntur vsque, *Non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ.* O quam multa hic sese nobis offerunt docenda, & accipienda. Quorum primum est, Deum, vt impios & scelera-
12 tos puniat, diuersis vti ministris: aliquando enim eos per Angelos bonos, aliquando per Angelos malos, aliquando per alios homines, supplicijs afficit. Hinc obscura illa D. Pauli verba intelli *Roma.1.* getis; scilicet: Reuelatur enim ira Dei de cœlo super omnem impietatem & iniustitiam hominum. In hoc loco & in omnibus sacræ scripturæ, in quibus ira Dei dicitur, per illam pœna, seu vltio, vel supplicium intelligitur: in Deo enim non est ira, quamuis sit effectus iræ, videlicet vltio. Et inquit, De cœlo, quoniam ei Dominus reuelauit, qualiter aliquoties homines per Angelos bonos puniuntur, sicut erant illi duo Angeli, qui Sodomam venerunt, & ille qui aquam maris rubri super Ægyptios conuertit. Aliquando vero per Angelos malos iussa

Psal. 77. Dei puniuntur, vt in psalmo dicitur: Misit in eos iram, & tribulationem immissiones per Angelos malos. Ideo hic, De cœlo, intelligitur de cœlo empyreo Deus Angelos bonos mittere, de cœlo verò aereo angelos malos. Aliquando etiam ira Dei de terra venit, videlicet, cum homines alijs hominibus punit. Atq; ita idem Dominus Prophetæ Ezechieli dixit: Tu fili hominis vaticinare aduersum Gog, & dices: Hæc dicit Dominus: Ecce ego super te Gog principē capitis Mosoch & Thubal, seducam te, & ascendere te faciam de lateribus Aquilonis, & adducam te super montes Israel, & cades tu & omnia agmina tua. Et paulò inferius de Hebræis loquēs inquit: Deprędabuntur eos, quibus prædæ fuerunt, & diripient vastatores suos. Vbi alia translatio habet. Reducam te: & alia, Educam te. Et est notandū, quod Dominum permittere, vt tyrannus ille cæcus ac passione sua deceptus deprauata intentione ad populum Israeliticum iret, vt ab illo penitus euerteretur, vocat ipse Dominus, Seducam te. De vltionibus autem, quæ per homines in alios homines fiunt, sunt quam plurima in sacra scriptura testimonia, inter quæ vnum præcipuum est hoc, quod summa veritas in præsentiarum refert, *Circundabunt te inimici tui vallo.*

Ezech. 39. 13 14

Alterum quod hic docemur est, quod ciuitas illa non tantum propter scelera, quibus se fœdauit, euersa fuit, quātum eò quòd non se mundari per misit, nec remedium accipere voluit, cum illud Dominus ei offerebat, & ob hanc causam adiecit. *Eo quod non cognouerit tempus visitationis tuæ.*

15

Aliud etiam grande supplicium, quod Dominus per Regem Nabuchodonosor populo Hebræo intulit, sacræ literæ commemorant. Et præcipua causa, quam assignant, hæc est: Mittebat Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nuntiorum suorum, de nocte consurgens, & quotidie commonens: eo quod parceret populo: at illi subsannabant nuntios Dei, & parui pendebant sermones eius, donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio. Hæc, fratres mei, est præcipua querela, quam Deus erga nos habet: non tantum, quia peccamus, conqueritur, sed quia ad eum non conuertimur. Et ita primo parente Adamo peccante, statim Dominus ad ipsum venit dicens: Adam vbi es? Quasi diceret: Quare fugis

2. Para. 36.

Genes. 3.

16 gis conspectum meum? qui huius loci magis proprius sensus est. Atq; ita intelligens Adam sibi à Domino dictum esse, quare præsentiam meam fugis, respondit: Timui eo quòd essem nudus, idest, tuā præsentiā declinaui, eo quod nudus erā. Et apud sanctum Ieremiam cùm Dominus ingentia scelera Hierusalem narraret, sic ait: Et dixi, cum feciſſet hæc omnia: Ad me reuertere, & non est reuersa. Vbi magis de hoc vltimo, quam de omnibus, quæ supra narrauerat, Dominus conqueri videtur. Et cū S. Zacharias refert, se amphoram vidisse, & talentum plūbi, mulieremq; sedentem in medio amphoræ, de qua angelus ei dixit: Hæc est impietas. Et cum proiecisset eam in medio amphoræ, misit massam plumbeam in os eius. In hoc omnium peccatorum perditio resoluitur, videlicet, dæmonem in eos ita do-
17 minari, vt ipsi à se nec vnum vitium expellere possint: non aliter, quam si pondere plumbi os obtusum haberent, & ianuam cordis, ita, vt nec ad Dominum vno veræ confessionis verbo suspirare valeant. O Deus infinitæ pietatis, & pater luminum nos, obsecro, per infinitam clementiam tuam illumina, nè in tantum malum incidamus. Tertium, quod hic nobis ostenditur, est, qualiter in Christo Redemptore nostro illa, quæ habere debet, qui alios recturus & gubernaturus est mirabiliter enituerunt. Plorauit pijssimus Dominus eo tempore, quo de vltione, quam de ciuitate Hierusalē sumpturus erat, verba faciebat: & eodem die, quo plorauit, in ipso delinquentes ab ecclesia flagello expulit. In quo docuit, iudices & gubernatores debere esse iustitia & misericordia adornatos. Iustitia in operi-
18 bus ostendenda est, misericordia vero in corde regnare debet. Sed aliqui sunt iudices, qui quodammodo lętitia affici videntur, cùm malefactores inueniunt, quos suspendendo aut alio modo interficiendo puniant. Valde profecto necessaria est iustitiæ executio, sicut eam Zelancus Rex Locrescij habuit. Qui cum leges suis subditis ferret, inter quas vna fuit, vt adulterium committenti oculi eruerentur, filio autem eius adulterium patrante ipse illum in vincula conijci iussit, & sententiam tulit, vt eius oculi effoderentur: congregatis vero principibus Reipublicæ ac regni illius ad eū obsecrādum, ne tam crudelem pœnā in principe filio suo exequi vellet, nihil aliud ab eo precib⁹ potuit obtineri, quā vt fili⁹ ei⁹ in pœnā crimi-

Zacha. 5.

criminis vno duntaxat oculo priuaretur, ipse vero pater se sibi 19
alterum ex suis euulsit, vt sic legis norma penitus adimpleri
videretur. Sed oportet, vt hæc executio legis cum cordis cõ
passione coniungatur, quam in illis iustitiæ ministris minimè
esse credo, qui, vt illam exequantur, reuerentiam, quæ sacris lo
cis debetur, non obseruant. Non me latet, esse aliqua crimina,
Exod. 21. ob quæ licitum est, delinquẽtes à locis sacris, vt puniãtur, extra
here. Dominus enim in sacro Exodi libro dixit: Si quis per indu
striam occiderit proximum suum & per insidias, ab altari meo
auelles eum, vt moriatur. At quando delinquentes Ecclesiæ im
munitate iure optimo possunt gaudere, magna profecto diuinę
maiestati irreuerentia fit, cum priuilegia suæ sacræ domus con-
fringuntur: & multo minus ferendum est, quando illi, qui ad Ec
clesias se recipiunt, & sacrosanctæ eucharistiæ custodiam ample 20
ctuntur, inde pervim extrahuntur. Quod quidem nefas diuina
2. Mach. 3. iustitia seuere punire solet, sicut puniuit Eliodorum, quoniam
tyrannicè (vt ex sacris literis constat) in templum vrbis Hieru-
salem ingredi tentauit. Quod si ita Dominus Ethnicum prop-
ter irreuerentiam illi sancto templo habitam puniuit, quid ip-
sum facturum expectat Christianus ille, qui contra ius ingredi-
tur templum, vbi viuus Deus in sacrosancto & ineffabili sa-
cramento altaris est, vt tibi irreuerentijs contra ipsum Dominũ
tatur? Omnes delinquentes vrbis Hierusalem, tam paruos,
quam magnos diuinus iudex puniuit, quoniam ipse persona-
rum acceptator non est: nunc autem vix nisi in paruos animad-
uertitur, potentes vero licet nefarij & scelerati sint, nullus est, 21
qui (vt aiunt) in filo chlamydis pertingat, nec ipsos punire ve-
Simile. lit. Quando flumen aliquod extra ripas exit propter aquarum
multitudinem, solet secum ligna atq; arbores integras magno
impetu ferre: tunc pauperes vncis & harpagonibus omnia lig-
na, quæ possunt, colligere conãtur. Si quis autem eis dicit: Heus
ecce lignum magnum per flumen labitur, aut ingens arbor, quæ
forsan pontem aut molina præcipitabit, magnasq; faciet strages,
& ante se alia quam plurima ligna parua impellendo fert, ite &
colligite illa: ipsi respondent: Non possumus tãtas trabes tam
que magnos stipites colligere, sed sola ligna parua, quæ non tã
tũ habent ponderis, nec nobis tantopere resistunt. O iustitiæ mi
nistri, q vncos & harpagones ad capiẽdos minimos pauperes per

aquam

22 aquam labentes, & in sceleribus suis immersos habetis: quod ego
non quidem reprobo, sed quare magnas arbores & tigna pontes
præcipitantia non capitis? Quare, inquam, magnos ac potentes,
qui suo deprauato exemplo totam Rempublicam euertunt, nõ
punitis? Quia non habemus vncos, id est, *Garauatos*, Ad tantas tra
bes detinendas. Hoc est non habemus animum ad puniendũ tã
potentes homines, eosq; à suis sceleribus extrahendum, atq; ita
illos impune relinquimus, siue quia eos pertimescimus, siue quia
manus nostras pecunijs & largitionibus implent. Loquens. S.
Isaias de Christo mundi Saluatore dixit: Erit iustitia cingulum *Isaiæ. 11.*
lumborum eius, id est, iustitia erit cingulum corporis mystici il
lius cœlestis capitis, quod est Respublica Christiana. Et hoc
cingulum per aliquas partes torqueri solent, O *por el peso de la*
23 *escarcela*, hoc est, P*or el interesse*, Aut propter pondus ensis, hoc
est propter timorem ac minas magnatum & potentum. O quã *Eccle. 7.*
merito in Ecclesiastico dicitur: Noli quærere fieri iudex, nisi va
leas virtute irrumpere iniquitates, nè forte extimescas faciẽ po-
tentis, & ponas scandalum in agilitate tua: & in contextu Græ-
co habetur, in æquitate tua. Et iuxta hanc literam Spiritus san-
ctus docet, hominem non habentem fortitudinem ad resistẽn-
dum sceleratis si munus aliquod publicum adiudicandum susci
pit, suæ propriæ æquitati scandalum ponit, ob quod nomen in-
iusti meretur. O Domini iudices & Reipublicæ gubernatores
Deum obsecrate, vt vobis animum & vires cõferat ad tantum
ministerium & tam vtile, vt oportet, exercendum. Dicite cum
S. Dauid, Doce me facere voluntatem, non hominũ sed tuam, *Psal. 118.*
24 quia Deus meus es tu. Hæc est norma, qua boni iudices duci de-
bent. Contendite autem vos ab omnibus timeri, non tanquam
homines simpliciter, sed tanquam homines Dei authoritatẽ ha-
bentes, contendite etiam, vt in vobis Deus ab omnibus timea-
tur. Quando rex Saul mortuos boues & dilaceratos misit in om *1. Reg. 11.*
nes terminos Israel per manum nuntiorum dicens, Quicunque
non exierit, & sequutus fuerit Saul, sic fiet bobus eius, ait ibi sa-
cer textus: Inuasit timor Domini populũ, & egressi sunt quasi
vir vnus. Nõ inquit, timor Regis Saul, aut timor amissionis boũ
inuasit populum, sed timor Domini, cuius authoritatem Saul
in terris habebat. Et cũ Saul hoc egit, etiam ibi dicitur: Insiluit
in eum spiritus Domini. Vbi apparet, quod sicut caput in spiri

tu

tu Domini incepit, sic membra per spiritum Domini processe-25
runt. Igitur siquidem Dei ministri estis, minas ac potentiam ho
minum non pertimescatis, quoniam ipse vos, si id, quod debetis
Nicolaus de Lyra. præstatis, absque dubio ab eis eripiet. Nicolaus Lyranus ait,
quòd cùm homines Patriarcham Noe aquarum diluuium, præ
dicantem audierunt, ei mortē minitabantur dicentes, illum etiā
Gene. 6. viuum non esse remansurum. Vt autem Dominus eum securū
redderet, & ab hoc periculo liberaret, ei dixit: Ponam fœdus
meum tecum, & ingredieris arcam tu & filij tui. In quo satis ap
paruit, hunc esse verum literæ sensum, quem Lyranus exponit,
Exod. 3. scilicet, Ne timeas, quia viuus ingredieris in arcam, & ego te ab
illorum morte eripiam. Moyses etiam, quoniam propter mor-
tem illius, quem in arena interemptum humauit, exulabat, &
coram rege Pharaone comparere oportebat, ne timeret, appa-26
ruit ei Dominus in rubo igne incenso, acsi apertius per visionē
illam ei diceretur: Quemadmodum hic rubus licet debilis con-
tra ignis fortitudinem flammis ardet, & non consumitur, sic tu
quamuis pauper poteris tutus ac securus coram regis Pharaonis
potentia apparere: & etiā verbis ei dixit, Ego ero tecū. Idem er-
go Dominus, qui illos ministros suos liberauit, vos etiā à tyran-
norū potentia eripiet. Sed quæro, siquidem post aduentum Spi-
ritus sancti in sacros discipulos multi Hebræi incolæ vrbis Hie
rusalem ad fidem Domini Iesu Christi veri Saluatoris mūdi se
conuerterant, & fideles ac perfecti amici eius fuerunt: nunquid
etiam hi euersi & cū alijs infidelibus destructi fuerunt? Hæc est
quæstio, quam Patriarcha Abraham Dño dissoluendam propo
suit, quando ipse Deus ei manifestauit, se opulentissimas illas 27
Gene. 18. vrbes Sodomam & Gomorrham velle comburendo diripere &
funditus euertere. Nunquid (ait S. Patriarcha) perdes iustum
cum impio? Absit à te, vt rem hanc facias: non est hoc tuum, qui
iudicas omnem terram. Et in contextu Græco & in paraphrasi
Chaldaica habetur, Nūquid iudex vniuersæ terræ nō faciet iudi
ciū. Ex quo colligitur iustitia nō fieri, nec iudiciū, quādo iustus
cum impio punitur. Et sunt valde ponderanda verba ista,
scilicet, Non est hoc tuum, qui iudicas omnem terram. Quod
perinde est acsi diceret, Cum sis supremus iudex à quo non da-
tur appellatio, nō debes hoc facere. Ex hoc colligitur summa
obligatio, quam supremi iudices, à quibus nulla est appellatio,
habent,

28 habent, vt rectissimè in suis iudicijs procedant, siquidem non
est, qui sententias eorum corrigat. Vt autem inde constat, Do-
minus iustos cum impijs illarum vrbium non combusit, siqui-
dem sanctum Loth ac filios & vxorem eius ab illo incendio li-
berauit. Et in sacro libro Exodi videns Moyses populum, quod
nudus esset ab omni pudore (Aaron enim ipsum spoliauerat, im
portunationem & impudentiam ac petulantiam eius discoope-
riens) videnscq; ipsum populum suam culpam ac scelus non co-
gnoscentem, quin potius contra ipsum (eo quod idolum confre-
gerat,) congregantem se & ad inuicem perturbantem, vir san- *Exod. 32.*
ctus gladio vtens pertinaces puniuit, & non Aaron fratrem suū,
qui culpam recognoscens humiliter reprehēsionem sancti Moy
si accepit. Et cum ibi dicitur: Occidat vnusquisq; fratrem suum,
29 de illis, qui pertinaces erant, intelligitur. Atq; vbi nos legimus,
In illa die ceciderunt viginti tria millia licet in Hebræo habe-
tur, Tria millia, intelligitur ex præcipuis, nā in fine capitis dici
tur: Percussit Dominus populum pro reatu vituli, quem fecerat
Aaron, atq; ita ex alijs fuerunt illa viginti millia. Brisonius &
Stobæus narrant Solonem Soloninum fuisse interrogatū, quod
nam esset inclytum & excellēs regnum. Cui ille respondit, illud
esse, in quo bonis præmia proponebantur, improbi vero pœ-
na ac supplicio afficiebantur. Profecto ille verum dixit: infæ-
lix enim dici potest Respublica & regnum, vbi hoc non seruā-
tur, quin potius probi humiliantur, improbi vero sublimantur.
Ideo D. Petrus ait, Dominum dedisse regibus & gubernatori- *1. Petri. 2.*
30 bus mundi potestatē ad vindictam malefactorū, laudem vero
bonorū. Ex his omnibus colligitur ad propositam quæstionem
responsio, scilicet, quod proculdubio iusti in illa subuersione ni
hil mali passi sunt, quoniam cœlitus admoniti se vltra Iordanē
in ciuitatem Pellam, vt refert Eusebius, receperunt. Qua in re *Eusebius. li. 3. cap. 3.*
benignitas magna Dei eluxit. Sic de Hebræis in AEgypto le-
gimus, quos tenebræ non cruciabant. Vnde sapiens ait: Sanctis *Sapien. 18.*
tuis maxima erat lux.

Et *ingressus in templum cœpit eijcere vendentes in illo & ementes dicens illis: Scriptum est, quia domus mea domus orationis est, vos autem fecistis eam speluncam latronum.* Ex his verbis colligi-
tur, quod licèt in omnibus locis orare, & Dominum laudare
possimus, (ait enim S. Dauid, in omni loco dominationis eius
bene-

benedic anima mea Domino) tamen ad hoc peculiaris locus est templum. Atq; ita vbi nos legimus: Laudate Dominum in sanctis eius. B. Hieronymus vertit, Laudate Dominum in templo sancto suo. Et ita literalis sensus horum verborū, in sanctis eius est, In locis sanctis eius: in templo enim duo peculiaria loca erāt videlicet, sancta & sancta sanctorum. Et vbi nos legimus, Mirabilis Deus in sanctis suis, B. Hieronymus vertit, Mirabilis Deus in sanctuario suo, quoniam tunc nullum aliud in mundo ad Deū obsecrandum templum nisi illud erat, in quo ipse Deus in beneficijs, quæ ibi hominibus conferebat, se mirabilem ostendebat. Occasione sumpta huius purificationis, fratres mei, quam Dominus angelorum in illo materiali templo fecit, ad nos nostra se vertat oratio. Ex illa nanq; infertur magna obligatio, quam, vt nos ab omni nequitia purificemus, quilibet nostrum habet, si-32 quidem immensū Dei vera templa sumus, quemadmodū B. Paulus testatur dicens: Vos estis templū Dei viui, sicut dicit Deus, Quoniam inhabitabo in illis. Atq; ita loquens idem B. Apostolus de Deo ait: Hic cœli & terræ cū sit Dominus, non in manufactis templis habitat. Et Salomon in consecratione templi dixit: Ne putandum est, quod vere Deus habitet super terram? Si enim cœlum & cœli cœlorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificaui? O rem admirabilem. A Edificauerat hic sapientissimus vir templum illud magnificentissimum, in quo ingentem numorum & diuitiarū copiam consumperat. Animo concipite, quas expensas facere poterant ducenti mille homines, qui in opere eius per septem annorum spatiū, quo ædificiū illud durauit, laborabant, præterlapillos pretiosos 33 & aurum, quo totum templum operiebatur, & præter innumerabilia vasa aurea, argētea, atq; aliorum metallorum, quæ ad seruitium eius fabricata fuerunt. Post quam autem confectum fuit, fatetur Salomon, Deum in templis materialibus non habitare. Insanus certe videtur Salomon tam opulentam domum, ędificasse, vt dominus in ea habitaret, & postea dixisse, ipsum ibi nō esse habitaturum. Quorsum ergo illam tantis sumptibus, ò Salomon, ædificasti? Ego dicam, dummodo & vos prius ad aliā quæstionem respondeatis, videlicet, Ad quid Dominus cœlum fecit, siquidem ille hic & illic atq; in omni loco habitat, nec cœlis indiget? Ad hoc respondetur, Deum fecisse cœlum, vt in ipso ser-

P*sal.* 150.

P*sal.* 67.

2. *Corin.* 8.

Actorū. 7

3. *Reg.* 8.

34 so serui eius habitarent. Sic ergo, ait Salomon, templum hoc ego ædificaui, vt homines serui Dei in eo habitent, ipsumque Deū ibidē venerētur & adorēt, & vt homines, qui propria tēpla sunt Dei, per diuitias, ornatum, & puritatem huius templi materialis se ipsos adornare & purificare addiscant. O vtinam hæc, fratres mei, sæpenumerò nobiscum animo euolueremus, sanè mentes nostras immunditijs peccatorum polluere, maxime pertimesceremus. Ostende domui Israel templum, & confundētur ab iniquitatibus suis, dixit Dominus ad Ezechielem Prophetam. Ego autem etiam dico vobis, vt reminiscamini vos esse veri Dei templa, atq; ita à sceleribus vestris confundemini. S. Dauid ait, Vnam petij à Domino, & hāc requiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Mirabile profe-35 ctò est, sanctum Dauid vnam tantummodo rem à Domino postulasse. Te alloquor, ò rex sancte, aut cogitas Deum esse pauperem, aut tam parcum esse, vt difficillimè id quod ab eo petitur, concedat? Porro id, quod postulas, non tantum nec tam pretiosum videtur, siquidem ais, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. O incommutabilis Deus, quā singulare beneficiū in illum confers, cui hoc concedis. Dauid nanq; Rex erat, & regnum suum gubernaturus erat, propter quod in domo materiali Domini semper habitare non oportebat, & tamē ait: Hoc requiram, (ideſt, consecuturus sum) vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Sequitur ergo, illū non fuisse locutum de habitatione domus materialis, sed perinde est ac si diceret: Hoc beneficium à Domino postulaui, & illud con-36 secuturus sum, videlicet, vt mihi virtutem & gratiam conferat, vt intra me ipsum continuò habitem, & ad conscientiam meam attendam, & animam meam mundare laborem, ipsiusq; strages reficiam, siquidem templum & habitaculum eius sum. Fabrica autem & ædificium huius domus debet esse omnino diuersa ab ædificio domorum materialium, nam artifices in fundamentis lapides incultos & incisos, in progressu vero ædificij perpolitos & affabre laboratos, omnibus videndos collocant, sic peccatores ædificant, qui scelera sua pro fundamentis ponunt. In quo obsecro, fundatur superbus? Omnia opera eius in aere & vanitate fundantur. In quo auarus? Certe opera eius fundantur in conseruādis diuitijs & in pluribus acquirēdis. In quo voluptuarius?

P*sal.* 26.

Simile.

In delicijs & carnis immunditijs. Hæc autem fundamenta scele37
rati tanquam lapides fundamentorum, qui non apparent, con-
tegunt: quod si aliquod bonum operantur, id in sublimi, vt ab
omnibus videatur, reponunt. Iusti autem ad imitationem Dei
ædificant, qui pro fundamento optimum posuit. A Edificauit
mundum & cœlos pro fundamento elementorum, & eorũ, quę
in eo sunt, posuit: ædificauit hominem, & pro fundamento cor-
poris eius animam posuit, atque ita ablata anima corpus corruit
& corrumpitur, ædificauit Ecclesiam, & pro fundamento vni-
1. Corin. 3. genitum filium suum factum hominem posuit. Ideo D. Paulus
inquit: Fundamẽtum aliud nemo potest ponere pręter id, quod
positum est, quod est Christus Iesus. Sic iusti fundamenta iaciũt
Ephes. 3. in lapidibus perpolitis, quæ sunt virtutes, patientia, mansuetu-
do, & charitas, in charitate radicati, vt ait D. Paulus. Hoc au-38
tem fundamentum ipsi iusti terra humilitatis contegunt, & fo-
ris lapides minus cultos & politos reponunt, hoc est, cupiunt
quantum in se est, vt imperfectiones suæ ab omnibus cognoscã
tur, & videantur, vt sic contemnantur & pro nihilo fiant, quòd
si eas non propalant, ideo est, vt malum exemplum de se non
Dissimile. præbeant, nec fragilibus scandalum. Quanuis autem omnes
Christiani templa sint, tamen discrimen est inter eos. Nam si-
cut inter templa materialia differentia versatur, (quædam enim
sunt ædiculæ in solitudine ædificatæ, ideſt, *Hermitas*, quædam
sunt ecclesiæ parochiales, & quædam sunt ecclesiæ cathedra-
les) sic inter Christianos discrimen est: quidam nanque sunt
velut ædiculæ in solitudine, quæ nec verruntur, nec mundan
tur, nec in eis res sacra fit, nisi semel in anno, die, videlicet,39
illius sancti, cuius est aduocatio eius, reliquum vero temporis
telis araneorum atque alijs immunditijs plenæ sunt. Ita quam
plurimi sunt Christiani, qui sanctissimo confessionis sacramen
to minime purificantur, nec sacrosanctam eucharistiam, ni-
si semel in anno & fere pudore ac timore compulsi, ne nomina
tim excomunicentur, accipiunt, reliquum vero temporis ple
ni immunditijs atq; paccatis sunt. Alij velut ecclesiæ paro-
chiales sunt, vbi plerunque diuinum officium celebratur, &
singulis quibusque hebdomadis verruntur. Hi sunt Chri-
stiani mediocri virtute præditi, qui in festis solennibus anni
crimina sua expiare conantur, & sacrosanctam eucharistiam
sumunt,

40 sumunt, atque ita maiori conscientiæ puritate vitam degunt.
Alij denique sunt velut cathedrales ecclesiæ, quæ fere quo-
tidie mundantur, & sanctum missæ sacrificium in eis maxi
ma solennitate celebratur, suauesque musicæ concentus fiunt
in laudem & honorem Dei, atque pulcherrima, & ditissi-
ma ornamenta, imaginesque magni valoris in eis reperiun-
tur. Hi sunt perfectissimi Christiani, qui quotidie animas suas
seuera conscientiæ examinatione mundant, & purificant, at-
que abundantissimis lacrymis irrigant, frequenter diuina sa-
cramenta suscipiunt, & corda eorum, sunt veluti chori, ex qui-
bus continuæ laudes Dei deuotissime prolatæ exeunt, quoniã
id, quod Apostolus monet, adimplere studeant, scilicet, Cantã Ephes. 5.
tes & psallentes in cordibus vestris. Pretiosa vero ornamenta
41 sunt diuersæ virtutes, quibus ornantur. Denique in eis sunt pul
cherrimæ imagines, videlicet, imago sanctissimæ Trinitatis,
quæ est libertas, quam tanto aliquis perfectiorem habet, quan-
to magis bona sua proximis cum charitate distribuit: nam pa-
ter æternus totum se filio dat, filius vero ac Pater totam suam Simile.
essentiam Spiritui sancto conferunt. Atq; ita si quis ex centum
aureis, quos possidet, octoginta elargitur, & alter, qui alia cen-
tum habet, tota integra ea pauperibus impartitur, hic profe-
cto magis est similis Deo, quam ille. Est etiam in illis imago Ie-
su Christi crucifixi, quia (vt ait idem Apostolus) Qui sunt Chri Galat. 5.
sti, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs.
Et sicut ille, qui cruci affixus est, nec pedes nec manus moue-
re potest, sed ad omnem motum impotens est: ita iusti carnem
42 suam, desideria, & cupiditates cum clauis timoris, amoris, at-
que spei crucifixerunt, ne in aliquid contra diuinam legem mo
ueantur. Est etiam in illis imago sacratissimæ virginis Mariæ,
videlicet, purissima castitas. Deniq; in eis imago Apostolo-
rum reperitur, qui est verus mundi atq; omnium rerum eius cõ
temptus & renuntiatio. Et ita in Decreto est quidam textus de
sacerdotibus monachis imaginem Apostolorum gerentibus. 16. q. 1. c. 1.
Omnes autem totis viribus conari debemus, vt his præcipuis tẽ
plis assimilemur in omnibus, quæ potuerimus iuxta cuiusq; no-
strum status conditionem.

Concludit igitur sacrosanctũ hodiernũ Euangeliũ dicẽs. Et
erat docẽs quotidie in tẽplo. Non erat bonus Iesus sicut quam

plurimi frigidi huius tempestatis prædicatores, qui grandē la- 43
borem esse reputant, octauo quoque die ad populum sermonē habere: &, (quod peius est) ipsis concionatoribus non est tam laborioſum concionari, quātum auditoribus, audire, qui sic lassantur, & audiendo vna duntaxat hora sermonem fatigantur, ac si in illa torquerentur. Non deficiebat cœlestis magister quotidie prædicando, nec auditores illius temporis admirabilem eius doctrinam audientes languescebant, nunc vero incipiente concionatore statim quam plurimi oscitari incipiunt. Dominus ip se suum diuinum spiritum & feruorem nobis communicet, vt gustu, suauitate, & affectione diuina eius verba audiamus, & per obedientiam eorum mereamur consequi gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amē. 1

DOMINICA X.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant. &c. Lucæ. 18.

IN sacro huius diei Euangelio, dilectissimi, cœlestis magister mirabili quadam si 2
ue parabola siue rei gestæ historia & superbiæ crimen detestatur, & humilitatis virtutem commendat. Tam sublimis virtus humilitas est, vt videns Deus, in terris non esse magistrum, qui eam, vt oportebat, doceret, vnigenitum filium suum doctorem eius in terram mittere dignatus est. Atq; ita ipse Dominus ait: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. De insigni philosopho Homero legitur, omnes vrbes Græciæ pugnasse & inter se quanlibet contendisse, illum in se ipsa fuisse natum, vnaquæq; enim se felicem & nimio honore condecoratam reputa-

Matth. 11.

3 putabat, si vir in Philosophia tam doctus, & in poesi tam singularis in ea nasceretur. Ita dici potest, oēs virtutes aliquo modo inter se contendere, qualibet earum dicente, humilitatem suā esse, sibique proprie pertinere: tanta est humilitatis excellētia.

Et inter illas prima, quæ hoc postulat, est temperantia, & habet pro aduocato angelicum doctorem D. Thomam, qui eleganter probat, humilitatem esse temperantiæ partem. Quod vt recte intelligatur, notandum est, virtutem esse bonum arduū. Quælibet virtus habet duo in se, bonitatem, scilicet, & difficultatem. Ex parte bonitatis oritur in mente quædam passio, quæ est boni spes, quod quidem omnes appetunt, ad difficultatem non attendentes: ex parte vero difficultatis oritur alia passio, videlicet, quædam ignauia & diffidentia ad illud arduum consequendum. Exemplum huius reperitur in brutis. Si enim cani venatico leporem à longe ostendas, licet propensio eius & inclinatio naturalis ipsum inuitat, vt eam insectetur, ipse tamen eum tam procul à se videns sistit, quoniam instinctu naturali docetur, difficultatem esse ad obtinendū illum. Sic humanum cor, considerans bonitatem & pulchritudinē virtutis eam exoptat sed ex alia parte contemplans difficultatem, quæ in ea comparanda est, ignauia & diffidentia afficitur desperans se illam posse consequi. Ad huius autem remedium inquit sanctus Doctor, esse duas virtutes, alteram magnanimitatem, alteram vero humilitatem. Illa animum & vires præbet ad opus incipiendum, & illud prosequendum, licet difficile videatur, humilitas vero impetum desiderij & spei reprimit, ne se incaute proijciat. Sicut 5
ad regendum & moderandum equū ipse eques eget calcaribus vt eum velociter & diligenter faciat currere, fræno verò opus habet, vt moderate ambulet: sic cor nostrum calcaribus indiget, videlicet, magnanimitate, & etiam fræno, quæ est humilitas, ne se in id, quod per vires non potest, præceps proijcere audeat. Hanc virtutem S. Dauid se iactabat habere dicens: Domine nō est exaltatum cor meum, neq; elati sunt oculi mei: neq; ambulaui in magnis, neq; in mirabilibus super me. Idest: Non me in illa, quæ vires meas superabant, proieci. At sicut magnanimitas est pars fortitudinis, sic humilitas temperantiæ, quæ efficit, vt mens reprimatur, & se cohibeat cognoscendo paruum sui valorem, & cum hac cognitione se coram Deo tanquam impoten

4 Simile.

5 Simile.

D. Tho. 2. 2 q. 161. art. 1

Psal. 130.

tem ac debilem repræsentat implorans à diuina liberalitate auxilium ad comparandam, quam intendit, virtutem, cognoscens illam per se solum non posse consequi. 6

Secunda autem virtus, quæ intendit humilitatem esse suam propriam, est fortitudo. Hæc pro aduocato habet doctorē Martinum de Magistris in quodam libro, quem de ipsa fortitudine inscripsit. Intentum verò sic probat: Omnes tētationes, quibus homines in hac vita prouocantur, ad duo genera reducuntur: aut enim homines tentantur rebus prosperis, aut aduersis: & vtrumq; tentationum genus iustus humilitate superat. Nam in aduersitatibus cōtemplatur, sibi labores à Domino propter peccata sua tribui, & multo plures mereri: quia licet aliquis sit virtute præditus, saltim venialia peccata committit, siquidem D. Ioannes asserit: Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Et cùm iustus cogitet, propter peccata venialia in hoc sæculo non purgata animas terribilia tormenta in Purgatorij igni sustinere, existimat magnum sibi à Domino beneficium conferre, si pœna illa, quam in alia vita passurus est, in pœnam huius vitæ sibi commutetur. Quod si rebus prosperis tentatur, illas etiam humilitate vincit. Itaque humilitas est veluti arma, quibus se tuetur, ne rebus prosperis in superbiā efferatur, & ne in aduersis patiētiā amittat. In quo apparet quātū fortitudo in humilitate habeat.

Martin. de Magiſtris li. de fortitu.

1. Ioan. 1. 7

Tertia virtus, quæ intendit, humilitatem suam esse, est prudentia, quæ sic diffinitur: Est prouida scientia, qua homo prouidet se in futurum. Quod autem humilitas sit pars huius prouidentiæ, patet, quia vnus ex præcipuis effectibus humilitatis, est efficere, vt virtutes, quas homo habet, & bona opera, quæ operatur, omnia ipsi licet magna sint, parum esse videātur: è contra vero superbia efficit, vt parua, quæ quis operatur, magna esse existimet. Inter conspicilia, quibus adolescentes vtuntur, & illa, quibus senes, hoc discrimen versatur, quod ea, quibus adolescentes vtuntur, res minores quam sunt, repræsentant: conspicilia vero senum res maiores quam sunt, referunt. Sic hoc differt inter superbiam & humilitatem, quod illa est velut conspicilia senum, quæ res maiores quam sunt, repræsentat. Quidquid nanque superbus in seruitio Dei agit, licet minimum sit, ei magnum videtur, & magno pretio dignum

8

Simile.

9 num. Humilitas vero est tanquam conspicilia adolescentum quæ res minores quam sunt, refert, quamuis enim magna atque optima opera ille, qui humilis est, operetur, ei tamen parua & imperfecta esse repræsentantur. D. Bonauentura narrat, Dominum fratri Ruffino socio Patris nostri Francisci reuelasse, se quandam singularem gloriæ coronam sancto illi viro seruatam habere. Cupiens autem frater Ruffinus scire, quantam humilitatem haberet, eum quandam die sic interrogauit: Pater maxima lætitia afficerer, si vnum, quod scire cupio, mihi patefeceris, videlicet, quid de te sentis, & in qua existimatione te ipsum habes? Cui beatus Franciscus respondit: Existimo, me omnibus mundi peccatoribus esse maiorem, & qui minus omnibus Deo inseruio. Qualiter, ò pater (inquit frater Ruffinus) id vere dicere potes, siquidem alij sunt latrones, alij homicidæ, & adulteri, tu vero hæc minime habes? Tunc sanctus vir respondit: Si tam liberali manu Dominus ipsis sicut mihi auxilium & fauorem præbuisset certe magis grati quam ego se erga illum ostenderent: insuper si ipse Dominus me deseruisset, maiora quam illi simul crimina perpetrassem. O responsum profundissimum, & tanto viro dignum. Sed certe illud non est considerandum lumine naturali, nec prudentia humana, quoniam videtur nō posse verificari. Nam si Dominus vidisset, ab alio sibi illis donis maiorem seruitutem esse adhibendam, illa ei daret. Sed perpendere debetis hanc huius sancti viri humilitatem ab altissima Dei cognitione processisse: quanto enim quis altius in hanc diuinā cognitionē ascēdit, tāto 11 clarius suam vilitatem & miseriā intelligit. Iccirco sponsa in Canticis ait: Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decolorauit me sol. Sicut enim ille, qui solis radijs obfuscatus domum suam ingrediens ea, quæ in ipsa sunt, non videt: ita qui alta contēplatione diuini solis eleuatur, quæ sua sunt, minime respicit, omnia ei tenebræ & nihil videntur. Vnde ei quidam mæror sui ipsius ac fames & sitis iustitiæ oritur, qua ad bona opera quā plurima operandum, multaſque virtutes comparandas festinat. Et hoc modo humilitas pars est prudentiæ. Quarta denique virtus, quæ humilitatem suam esse intendit, est iustitia, sic à doctissimis viris diffinita: Iustitia est perpetua & constans volūtas ius suū vnicuiq; tribuens. Et hic etiā est vnus inter præcipuos

Canti 1. Simile.

humilitatis effectus, quoniam mediante illa homo defectus & culpas, quas committit, sibi tribuit; & Deo gloriam bonorum, quæ agit, reddit, cognoscens se eius fauore & gratia adiutum illa operari. Atque ita vbi nos legimus: A facie tua Domine concepimus, & quasi parturiuimus spiritum, septuaginta interpretes transtulerunt: A facie tua Domine concepimus, & peperimus spiritum salutis tuæ, quem fecimus in terra. Et sic etiam legit B. Hieronymus. Ex quo apparet, qualiter iusti sua bona desideria ac recta opera Deo tribuunt siquidem aiunt: A facie tua, idest à virtute & fauore tuo concepimus: bona vero opera appellant spiritum salutis Dei. Atq; ita probatum manet, humilitatem esse omnium virtutum partem, ideo à summo veritatis magistro Iesu Christo nuncupata est omnis iustitia. Nam (vt D. Matthæus narrat) cùm gloriosus Baptista ipsum Dominum baptizare renueret reputans se tanto munere indignum, Dominus ei dixit: Sine modo, sic enim decet nos implere omnem iustitiam, idest, humilitatem, vt ait glossa. Quis igitur est, fratres mei, qui has de humilitate excellentias audiat, illius desiderio non inflammetur, & ad ipsam comparãdam omnes modos, atque inuentiones possibiles non quærat?

Isaiæ. 26.

Matth. 3.

Hæc præclarissima virtus illis deerat, de quibus sacer Euangelista dicit, *Qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros*, Licet propter aliquam virtutis imaginem, quam in se ipsis deprehendebant, & se ipsos pluris quam par erat, æstimabant, & alios præ se ipsis contemnebant. Quemadmodum enim sunt quidam adeò imbecillo & infirmo capite, vt vel vna vini guttula inebrientur, & corruant, ita nonnulli sunt, qui si aliquam virtutis scintillam in moribus suis deprehenderint, vel plusculum aut orauerint, aut ieiunauerint, protinus inflantur, & alios præ se ipsis facile contemnunt.

Simile.

Vt autem diuinus magister ostenderet, in quanto isti periculo versarentur, & quam longe ab ea iustitia, quam sibi arrogabãt abessent, hanc illis parabolam proposuit, *Duo homines ascenderunt in templum, vt orarent*. In templum non debet quis ire, nisi vt oret & Deum glorificet. Et ita ait S. Dauid: In templo eius omnes dicent gloriam. Et filius eius Salomon in templo orans dixit: Domine Deus meus audias preces, quas fudit famulus tuus coram te. Ipsum orare ac templum vocat. Salomon orare corã Domino:

Psal. 28.

2. Para. 6.

Domino: & hæc erat vna circunstantiarũ, ob quam orationem suam exaudiri postulabat. Et paulo inferius dixit: Quicunque orauerit in loco isto exaudi de cœlis, & propitiare. Est autem notandũ, quod hic vbi nos legimus, Preces, quas fudit famulus tuus coram te, alia translatio habet, Preces, quas fundit famulus tuus, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica & in translatione Syriaca. Vbi perseuerantia regis in oratione denotatur, sicut orauerat & orabat. Quòd si Hebræi, eò quòd in templo illo orabant, confidebant, hanc vnam futuram esse rationem, propter quã Dominus preces eorũ exaudiret, multo maiori ratione Christiani confidere possumus, quod preces fundentes in Ecclesia, vbi verè & realiter Christus fidelissimus aduocatus noster in admirabili altaris sacramẽto est, exaudiemur. Si vero reprehensione dignum est, in templũ ire aliquem, vt ibi verba iocosa loquatur, quanto maiori dignus erit ille, qui eò se confert, vt peccet aspiciens ibi ac desiderans id, quod non oportet. O sacrilegam abominationem. Vt rex Assuerus nequitiam & tyrannidem impij Aman amplificaret, dixit: Etiam reginã vult opprimere me præsente in domo mea. Quanto magis exaggeranda est audacia & impudentia hominis Christiani, qui in loco sacro coram superno imperatore Iesu Christo audet aliquod peccatum committere?

Esther. 7.

Exijs, qui orationis causa templũ ingressi sunt, *Vnus erat Pharisæus, & alter publicanus. Pharisæus autem stans hæc apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri homines, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus*. O diabolicam crudelitatẽ. Ferendum ne est, vt aliquis homo coram Deo ad amplificandũ & exaggerandum proximi sui peccata se seponat? Hoc certe est superborũ ingenium. Atq; ita vbi nos legimus: Superbia cordis tui extulit te, in paraphrali Chaldaica habetur, impietas cordis tui seduxit te. Vbi apparet, qualiter superbia efficit homines impios & in proximos suos crudeles. Deus, vt est pater misericordiarum, occasionem quærit ad hominum peccata aliquo modo excusanda: atq; ita dixit: Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines: sensus enim & cogitatio humani cordis in malum pronasunt ab adolescentia sua. Attendite, obsecro, quã rationem diuina bonitas quæsiuit, vt alterum in mundum diluuiũ non mitteret, videlicet, homines in malum propensos esse. O bẽ

Abdiæ. 1.

Genes. 18.

nedictus & glorificatus sit talis Deus, qui ita humanam miseriã 18
& fragilitatem compatitur. Hanc etiam benignitatem apud D.
Matth. 26. Matthæum ostendit, cum postquam discipulos suos, eò quod
Psal. 102. dormiebant, increpauit, eos ipsos excusauit dicens: Spiritus qui
dem promptus est, caro autem infirma. Satis hoc S. Dauid intel
lexit, cùm dixit: Misertus est Dominus timentibus se, quoniã
Osee. 4. ipse cognouit figmentũ nostrũ. Simile est illud prophetæ Oseę,
vbi postquã Dominus quamplurimas Hebræorum abomina
tiones recensuit, adiecit statim dicens: Spiritus enim fornicatio
nis decepit eos. Si spiritus pro vento hic sumatur, (vt ait quidam
interpres) aperte in hoc voluptatis & carnis deliciarum breuitas
significatur. At verò Theodoretus & Theophylactus inquiũt,
spiritum fornicationis esse studium & curam appetitus volup-
tatis. Sed quęro, quomodo in præsentiarum Dominus ait, Spiri- 19
tus decepit eos? Vbi deceptio est, ibi voluntas non est, & vbi
volũtas nõ est, quomodo potest esse peccatũ? Ergo Dñe, quomo
D. Tho. 1. p. q. 17. art. 1. ad. 1. do dicis, spiritus fornicationũ decepit eos? Et quomodo potuit
hic spiritus decipere eos? Resenim (vt rectè docet D. Tho.) per
se non fallunt, sed per accidens. Rationem autem subiun-
D. Augustl. de Verare ligione. xit desumptam à Beato Augustino, quia res non ostendunt
aliud, quam suam speciem. Dicuntur vero res per accidens
decipere, quia præbent occasionem falsitatis, eò quòd simi-
litudinem eorum gerunt, quorum non habent existentiam, &
sic non est vere deceptus peccator nisi largo modo, quatenus
voluptas præbuit occasionem, vt iudicaret bonum, quod erat
iniquum. Cùm autem Dominus hoc de Hebræis dixit, fuit, sua
immensa bonitate occasionem quærens ad excusandum aliquo 20
modo eorum peccata. Tale est etiam iustorum ingenium, ta-
Daniel. 13. lis eorum laudanda conditio. Atq; ita Propheta Daniel iniqui-
tatem turpis senis excusauit dicens: Species decepit te, & con-
cupiscentia subuertit cor tuum. Et in actibus Apostolorum D.
Actũ. 3. Petrus postquam ciuibus Hierusalem dixit, Vos sanctum & iu
stum negastis, & petijstis virum homicidam donari vobis, au-
thorem verò vitæ interfecistis, extenuauit peccatum eorũ ad-
dens paulo inferius: Et nunc fratres scio, quia per ignorantiam
fecistis, sicut & principes vestri. Perpendite bonitatem san-
ctissimi Apostoli, qui ex omnibus peccatis, quæ in mundo com
missa fuerunt, ita maximum excusat. Imitemur ergo, fratres
charis-

21 charissimi, nostrum benignissimum Dominum, sicut eum
sancti imitati fuerunt, peccata proximorum nostrorum ne
amplificemus, quin potius ea modis omnibus amore & cha-
ritate excusare contendamus. Nam vnum ex nominibus, quę *Apoc. 12.*
sacra scriptura Diabolo imponit, est accusator fratrum no-
strorum. Nolo dicere, quod cùm correctio fraterna obligat,
ipsa cum efficacia & spiritus feruore minime fiat, siquidem
valde necessaria est, maxime si delinquens nimium frequen
tauit peccatum. Sicut enim arbor denuo plantata facile *Simile.*
euellitur: si vero diu plantata est, & altas egit radices, ma-
gnis viribus, & inuentionibus ad eam euellendam opus est:
sic benignius agendum est cum homine, qui semel pecca-
uit, quãcum eo, quipluribus se irretiuit peccatis. Apud Di-
22 uum Marcum legitur, quod cùm dæmoniacus Christo Re-
demptori nostro præsentaretur, ipse Dominus parentem eius
interrogauit: Quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?
Et cum pater responsum præbuisset: Ab infantia: videre est *Marci. 9.*
quo pacto exierit dæmon ab illo, multum (vt ait sacer tex-
tus) discerpens eum. Poteras quidem Domine Iesu dæmo-
ni imperare, ne miserum hominem illum sic vexaret: qua-
re ergo Domine id non iubes, sed permittis, vt ipse pauper-
culus ita torqueatur? Hoc cœlestis magister fecit ad sig-
nificandam vim & violentiam, quæ ad expellendum dæ-
monem, qui à multo tempore in mentem aliquam domina-
tur, necessaria est.

Postquam Pharisæus dixit, se nõ illa scelera, perpetrare, quæ
23 alij homines cõmittunt, cœpit numerare bona, quæ faciebat, di
cens. *Ieiuno bis in sabbatho, &c.* Quid in hac oratione accusari po
test? Siquidem hic pharisæus Deo gratias agit, eò quòd se à pec-
catis abstinebat, & bona opera operabatur. Quando Dñs pro-
phetam Ieremiã ad prædicandum misit, id quod præcipuè ei
iussit, fuit, vt euelleret & destrueret, & postea vt ædificaret &
plantaret. Prius conare, ò Ieremia, vt vitia euellãtur & pessimæ
consuetudines penitus extirpentur, & statim de nouo ædificiũ
spirituale erige, nouasq; virtutes planta. Sic hic pharisæus feci-
se videtur. Quod si bona sua proferre, vitio datur, quid ad illa
D. Pauli verba respondebitis, scilicet: Rememoramini pristinos *Hebr. 10.*
dies, in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis
passio

passionum, & in altero quidē opprobrijs & tribulationibus spe24
ctaculū facti, in altero aūt socij taliter conuersantiū effecti. Nā
& vinctis compassi estis, & rapinam bonorum vestrorum cum
gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manē
tem substantiam. Nolite itaq; amittere confidentiam vestram,
quæ magnā habet remunerationē. Ecce qualiter gloriosus Apo
stolus illos nuper cōuersos admonet, vt suorum bonorū operū
recordentur, & ad præmium illorum spē recreentur. Quinimò
1. Corin. 15. idē Apostolus de se ipso fatetur, plus omnibus laborasse in euā-
gelio diuulgādo, & plura propter Christū supplicia pertulisse.
Simile. Optimi & odoriferi cibi post quā eduntur, & in stomacho sunt
gaudiū illis, qui ipsos manducarūt, afferre solent, atq; ex se sua-
uissimū odorē mittunt, & in labijs manducantis saporē quendā
relinquūt, quo, qui māducauit, relingit, & māducasse degustat, 25
vulgo, Se *esta relamiendo*. Sic bona opera postquam probe acta
sunt, ipsum operantem gaudio & consolatione afficiūt, & ea fe-
cisse delectatur. Quamuis S. Iob se vulneribus plenū & labori-
bus circundatū videbat, tamen sterquilinio sedens, & bona ope
Iob. 29. ra, quę aliquando egerat, in memoriam reuocans se ipsum con-
solabatur dicens: Cor viduæ consolatus sum, oculus fui cæco, &
Simile. pes claudo, pater eram pauperum. Et sicut insipidi cibi, quales
sunt allia, cepæ, & cætera id genus, post quam ab aliquo mandu
cati sunt, efficiunt ipsi manducanti quandam acerbitatem & tę
diū: sic mala opera post quam facta sunt, quandam amaritudinē
& afflictionē ipsi operanti gignunt. Sunt quædam in mūdo re-
giones, quæ quosdam fructus prębent, aliæ vero alios dissimiles
producunt. In frigidis enim mali citreæ ideſt, *Naranjos* minimè 26
producūtur. Quod si arbores huiusmodi ibi plantātur, nascūtur
quidē, sed aduenientę gelu statim marcescūt, licet omni cura ob
seruētur, cœlū enim illius regionis illas nō patitur: in calidis au
tē regionibus parua industria cōseruātur. Sic virtus terra est, seu
regio, in qua fructus lætitiæ oritur, & crescit mirabiliter. Atq;
ita de iustis inquit D. Paulus: Quasi tristes semper autē gaudē-
1. Corin. 6. tes. Peccatū vero tetius est frigidissima, nullū lætitiæ fructū, sed
amaritudinis & molestiæ affert, quod si aliquādo in eo aliquod
gaudiū oritur, est veluti in locis frigidis malę citreæ, quæ statim
Iob. 20. marcescit & cōsumitur. Et ita apud S. Iob dicitur. Gaudiū hy-
Eccle. 14. pocritæ ad instar pūcti. Et Ecclesiasticus ait: Beatus vir, qui non
est stimu-

27 est stimulatus in tristitia delicti. Cum igitur hoc ita sit merito.
D. Paulus Hebræis consulebat, vt bonorum operum suorū re-
miniscerentur ea ipsa profunda humilitate considerātes tanquā
beneficia à Deo accepta & non tanquā propria sua opera. Nā
(vt ait B. Augustinus) ipsa hominis opera beneficia Dei sunt.

Hoc ergo infælici pharisæo deerat, qui quamuis realiter bo-
na opera exteriora fuerat operatus, non tamen interiorem hu-
militatem habebat, sed superbia plenus se tanquam iustum re-
putabat, alios vero vt peccatores, atq; ita cum vanitate & præ-
sumptione dicebat, *Non sum sicut cæteri*. Si parum acetii in cadum
vini plenum incidat, totum vinum corrumpitur & in acetum Simile.
vertitur. Sic vnum duntaxat peccatum mortale omnia merita
ac bona opera deprauat & in acetū vertit, vt in hoc impio pha-
28 risæo apparuit. Quamuis Dominus iubebat, vt ex omnibus sa-
crificijs daretur quædam pars sacerdotibus, tamen imperabat,
vt thus non distribueretur, sed totum sibi offerretur. Et postea
ait: Incensum abominatio est mihi. O Deus infinitæ maiestatis Isaiæ. 1.
siquidem Domine incensum nemini impartiri iubes, & illud tā-
ti facis, quare modo ais, tibi esse abominabile? Quoniam per ma
nus immundas & perfœdatas conscientias transit. Sic bona ope
ra, scilicet, ieiunia, orationes, & eleemosynæ, quæ Dominus ita
magni facit, vt iubeat propter suū duntaxat amorē & nō pro-
pter alium ab hominibus heri (hoc est enim nolle ea ipsa cū ali-
quo alio partiri) si à deprauata conscientia procedunt, immun-
da esse reputat, & ipsa ad meritū gratiæ & gloriæ acceptare non
vult. Quando illi duo fratres Cain & Abel munera sua Deo ob
29 tulerunt, ait tibi sacer textus: Et respexit Dominus ad Abel & ad Gene. 4.
munera eius, ad Cain verò & ad munera illius non respexit. Ex
hoc infert doctissimus Abulensis, Cain, cum obtulit, in peccato Abulēs. sup.
fuisse, & Dominum munera eius non acceptasse, eò quòd ipse Leuit. fol. 7.
acceptus non erat. Cui sententiæ D. Paulus fauet ad Hebræos Hebræ. 11.
scribens. Vbi sic ait: Fide, plurimam hostiam Abel, quam Cain
obtulit Deo, per quam testimonium consequutus est, esse iu-
stū, testimonium perhibente muneribus eius Deo. De Cain
autem tanquam de peccatore nec de muneribus eius aliquid di
xit. Et Rupertus ait: Abel offerens sacrificium se ipsum primo
obtulit Deo, & ideo respexit Dominus ad Abel: Cain vero se
ipsum non obtulit, & ideo ad Cain non respexit. Cōtendamus
igitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

igitur, fratres charissimi, vt opera, quæ fecerimus, à conscientia pura & ab omni peccato aliena procedãt, vt sic diuinæ maiestati grata sint.

Sed iam omisso pharisæo ad Publicanum veniamus, de quo Saluator ait, *Publicanus autem à longe stans nolebat neq; oculos ad cœlos leuare, sed percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori*. Omnia sunt humilitatis plena: locus & oratio eius cum animo, & oculis consentiebant, totus interius & exterius velut quodam humilitatis indumẽto amictus erat, quare nihil mirum, si humilitatis amatorem ad se traxerit. Eia fratres, est nè hic aliquis peccator? Aliquis vsurarius? aliquis adulter? aliquis ambitiosus &c? In hũc Publicanum oculos conijce, eum magistrum accipe, & ad Dominum vera contritione cõuertere, ac te ipsum corã eius diuinæ maiestatis conspectu prosterne. Nam Sponsis de sponsa, quam singulari amore prosequebatur, dixit: Sicut fragmen mali punici genætuæ. Color maxillarum pudorem quendam ac summissionem & animi humilitatem denotat. Et cum sponsus ait, sponsam habere maxillas rubicũdas sicut fragmen mali punici, perinde est ac si doceret, animam, licet sancta sit, coram diuino conspectu humilem, confusam, & pudore affectam esse debere, nimium, quod à liberalissima manu accepit, & parum, quo ei inseruire potest, contemplando. Et si dilecta sponsa hoc facit, & coram cœlesti sponso humiliter se repræsentat, qua obsecro humilitate, pudore, atque animi summissione oportet peccatorem sceleribus & iniquitatibus oneratum se ipsum coram Domino ostendere? Cùm Azael frater Ioab ducem Israelitici populi Abner fugientem insequeretur, dixit illi Abner: Recede & noli me sequi, nè compellar confodere te in terram, & leuare non potero faciem meam ad Ioab fratrem tuum. Si igitur hominem aspicere iste verebatur, cuius insequentem fratrem in bello occidisset, quonam modo ad cœlestem patrem oculos attollere, sine verecundia & confusione poterit ille, cuius ipse vnigenitum filium toties crucifixit, & toties flagellauit, quoties lethaliter peccauit? Sanctus Esdras cum Domino loquens & populi sui peccata considerans in oratione sua dicebat: Deus meus confundor & erubesco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates nostræ supergressæ sunt caput nostrum, & creue-

Cant. 4. 31

32

2. Reg. 2.

1. Esdræ. 9.

33 creuerunt vsque ad cœlum. Si igitur sanctus ille vir propter aliena peccata cœlum aspicere erubescebat, quanto magis rationi consentaneum est, vt tuorum te peccatorum pudeat? Hoc igitur primum est, ò peccator quod ab hoc publicano discere debes, scilicet, erubescere & pudefieri ante Deum in peccatis tuis, ne propheticum illud audire merearis. Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Valde etiã hic notã dũ est, qualiter Dominus cæremonias & dispositionẽ exteriorem, qua hic peccator orabat, laudat, & amplificat, videlicet, habere demissos oculos, pectora percutere, & longè ab altari esse. Vnde conuincitur, cæremonias sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, scilicet, genuflexiones & inclinationes atque alias huiusmodi, quas hæretici diaboli suggestu decepti vilipendũt, magni faciendas atque æstimandas esse. De iusto enim S. Da-

Ieremi. 3.

34 uid loquens ait: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, & folium eius non defluet. Vbi Spiritus sanctus docet, quod quemadmodum folia arboris necessaria sunt ad fructus conseruationem in ipsa arbore, ita in iusto necessariæ sunt cæremoniæ, vt virtutes in ipso conseruentur, & ideo folium eius, ideſt cæremonia, non defluet. Quo circa Dominus per Prophetam Ioelem mystice conqueritur dicens: Gens ascendit super terram meam, dentes eius vt dentes leonis, ficum meam de corticauit, nudans spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. Gens crudelis veluti leones sunt hæretici, qui ecclesiã sanctam decorticare contendunt, sacras cæremonias ab ea aufe-

Psal. 1.

Simile.

Ioel. 1.

35 rentes, vt arida & absque virtute tanquam ficus decorticata remaneat. Vos autem fratres non ita, sed sicut filij morigeri matris vestræ doctrinam & cæremonias obseruate. Nonne in omnibus actibus latriæ id, quod est exterius, refertur ad id, quod interius, sicut ad principalius? Ergo exterior adoratio fit propter interiorem: adeò, vt per signa humilitatis, quæ corporaliter exhibemus, noster ad subijciendum se Deo affectus excitetur. Et sic homines, qui duplici natura conditi sumus, videlicet, corporali & spirituali, par est, (sicut ait D. Thomas) vt duplicem adorationem Deo offeramus.

D. Tho. 2. 2. q. 84. ar. 2.

Hacten⁹, fratres mei, audiuim⁹ in pharisæo superbũ accusatorẽ in pu-

in publicano autem humilem reum, nunc superni iudicis sentẽ-
6 tiam audiamus. *Dico vobis descendit hic iustificatus in domum suam*
ab illo: quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exalta-
Prouer. 16. *bitur.* O admiranda Dei iudicia quam vere in Prouerbiorum li-
bro dictum est, omnes viæ hominum patent oculis eius, spiri-
tuum ponderator est Dominus. Quis hos duos homines cogno
scens, vídens alterum sceleribus oneratum, alterum vero bonis
operibus adornatum, id quod Dominus hic ait, iudicaret? Qua
Eccle. 16. propter nemo in se confidat, sed omnes id quod singulis Eccle-
siasticus ait, faciamus, videlicet, Memento iræ, quoniam nõ tar
dabit, humilia valde spiritum tuũ, quoniam vindicta carnis im
pij, ignis & vermis. Et hoc modo hic per gratiam exaltabimur,
& postea per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Marię filius.
Amen. 1

In eadem Dominica decima Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confi
debant. &c. Lucæ. 18.

2 SAnctus Propheta Isaias agens, quam copiose Do-
minus in aduentu suo gentibus, & quam parce Iu-
Isaia. 54. dæis se communicaturus erat, sic ait: Lauda sterilis,
quæ non paris: decanta laudem & hymnum, quæ nõ
parturiebas, quoniam multi filij desertæ magis quam eius, quæ
habebat virum. Hæc sterilis, quæ plurimos fructus prolatura
erat, est ipsa gentilitas, illa vero, quæ habebat virum, est gens Iu
daica. Scitu profecto dignissima est causa, quare cùm Christus
Redemptor noster præcipue Iudęis promissus fuerit, sese gen-
tibus plus communicauit. Si enim dicatur, hoc ideo fecisse, quo
niam Iudæi plura peccata, quam gentes habebant, ad hoc dico,
quod quauis ita esset, tamen Deus ideo venit in mundum, vt

ijs,

3 ijs, qui peccatores erant, mederetur, gentes etiam sine dubio tot
peccata, quot ipsi Iudæi, habebant, siquidẽ ligna ac lapides pro
dijs venerabantur. Quod si adhuc obijcias, Hebræorũ peccata
fuisse multo deteriora quam gentiũ, eò quòd illi maiora à Deo
beneficia acceperant: nec hoc videtur esse sufficiens, vt pijssima
infinitæ misericordiæ Dei viscera clauderentur.

Qua propter rebus omnibus circunspectis huic quæstioni
(meo iudicio) responderi potest, quod vt Deus in aliqua mente
habitet, magis impediunt aliquo modo falsæ virtutes, quam
vitia magna, & reputatio sanctitatis cũ mala cõscientia, quã in
gentia scelera. Nam scelera magna plerunq; solent esse pudoris,
humilitatis, & correctionis occasio, falsa vero sanctitatis opinio
ita hominem obcæcat, & ipsum sui ipsius tam amicum reddit,
4 vt aditus, quibus Spiritus sanctus in animam venturus est, inter
cludat. Falsas autem virtutes illas voco, quæ in sancta cordis pu
ritate atq; in vero Dei amore non fundantur. Et cùm Iudæi of-
ferrent sacrificia, ac viderent se legem habere, nec idola sicut gẽ
tes colere, ita in superbiam elati sunt, vt hæc eorum vana præ-
sumptio fuerit maius impedimentum quam gentium peccata
ad hoc, vt verbum diuinum factus homo eis se communicaret.
Hoc etiam manifestè apparet in parabola, quam in hodierna sa-
cri Euangelij lectione nobis diuinus magister de pharisęo & pu
blicano ante oculos proponit: siquidem pharisæus plenus boniș
operibus tandem propter superbiam damnatus est, publicani
vero sceleribus onerati propter humilitatem Dominus miser-
tus est. O rem omni admiratione dignam. Quis non stupescit,
5 & totis artubus non contremiscit hæc paulo altius animaduer-
tens? Merito. S. Dauid ait: Venite & videte opera Dei, terribi- Psal. 65.
lis in consilijs super filios hominum. Sicut aliquando euenire so
let, vt si optimi cibi inordinatè sumantur, sint ægritudinis causa
venenum vero in medicina qualis est theriaca, sumptum sanita Simile.
tem faciat, sic aliqui cum virtutibus tumescunt, alij vero cum
peccatis humiliantur, quemadmodum sancto Dauid contigit,
qui sic ait: Prius quam humiliarer, ego deliqui. Hinc ergo boni
addiscant periculum, in quo versantur, & negligentia, vel incu- Psal. 118.
ria non tepescant: improbi vero se ipsos abijciant, humilient, &
à Domino veniam postulent, nec à diuina misericordia despe-
rent. Siquis existimat se stare, videat ne cadat, inquit B. Paulus. 1. Corin. 10

Simile. Qui vas aliquod plenum pretioso liquore portat, quanto ipse li 6
quor pretiosior est, & vas plenius, tanto maiori cura ac diligen-
tia illud ferre conatur, nè liquorem spargat & infundat, sic quan
Simile. tò aliquis virtutibus plenior est, tanto maiori cura & cautione
viuere debet, ne, offendendo ipsas euertat & proijciat. Sicut
etiã artifex quanto altius parietem ædificauit, tanto plus eget
in eo maiori vigilantia incedere, ne cadat & caput confringat:
altitudo enim eiusdẽ ædificij suapte natura efficit, vt caput am-
bulantis in ipso euanescat: ita iustus quò altius spirituale ædi-
ficiũ ædificauit, eo plus maiori cura & solicitudine indiget, ne
superbia elatus euanescat: Nam virtutum præstantia humanũ
cor ad ipsam inuitare solet.

Dixit ergo Iesus ad quosdam, qui in se confidebant &c. Duo homines
ascenderunt in templum, vt orarent. Ecce, fratres mei, causam, ob 7
quam ad Ecclesiam quotidie pergere debemus, nõ ad colloquẽ
dum, aut noua quædam pertractanda, sed ad orandũ & ad Do-
minũ ipsum laudandum. O nos beatos, si domum Dei adeuntes
nihil nisi orationi instemus: nec semel tantum in die ad illam ire,
contenti simus, sed quibus opportunitas est, sæpenumero hoc
Psal. 54. facere debebãt. Nam S. Dauid ait: Vespere & mane & meridie
narrabo & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. Idest: Omni
tempore ad Dominum confugio, quia semper ipse paratus est,
vt in me beneficia conferat. Si igitur omne tempus orationi ap-
tum & opportunum est, & locus magis illi conueniens est tem-
plum, profecto necessarium erit ad illud sæpenumero conflue
Actuum 3. re. In Actibus Apostolorum sic legitur: Petrus & Ioannes ascẽ 8
debant in templum ad horam orationis nonam. Ex quo appa-
ret, sacros Apostolos non solùm manè in templum verum etiã
alijs diei horis ad orandum conscendisse.

Pharisæus stans hæc apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia nõ sum
sicut cæteri hominum, raptores, adulteri, velut etiam hic publicanus. Vi-
dete petulantiam Pharisæi orantis. Apud se orabat non apud
Deum, qui superborum prælationem vilipendit. Apud se orat
(inquit D. Basilius) ille, qui cogitat, preces, quas fundit eo quod
suæ sunt, mereri, vt exaudiantur, & si Dominus in eum benefi-
cia confert, id propterea esse, quoniam ipse illis dignus est. Quã
quidem orationẽ Deus omnino execratur. De huiusmodi orã-
Thren. 3. tibus sic scriptũ est apud S. Ieremiam: Oppositisti nubem tibi,

ne

9 ne transeat oratio. Quid superbia detestanda est, nisi nubecula
quædam tetra orationi nostræ obsistẽs, ne cœlos ipsos penetret,
& ad conspectũ Dei nostri perueniat?

Gratias tibi ago Domine, Ait hic Pharisæus. O suauissimũ om-
nium verbum & semper atq; vbiq; tum in corde, tum in ore no
stro versandum, Gratias tibi ago Deus meus. Quid obsecro dul-
cius proferre orthodoxus poterit, quam Deo gratias? Hinc viri
religiosi tam in cœnobijs quam extra inuicem salutantes, Deo
gratias dicere consueuerunt. Quod verbum (vt fertur) exore sa- *1. Thessal. 5.*
cratissimæ Virginis Mariæ Dominç nostræ prodijt. Semper
gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite,
admonet B. Paulus. Perpendite quomodo dicit, vt in omni-
bus gratias agamus tam in aduersis quam in prosperis. Et alibi
10 idem S. Apostolus nos admonet, vt orationes nostræ incipiant *Philip. 4.*
sicut oratio huius pharisæi incipiebat, dicens: Cum gratiarum
actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. Quid plura
fratres? Tam mirabile est exordium orationis huius Pharisæi, *Matth. 11.*
vt saluator eo vsus ita orauerit: Gratias tibi ago Pater Domi- *D. August.*
ne cœli & terræ. Vnde D. Augustinus pulchre hunc locum *de verbis Do-*
explicans sic ait: Non reprehenditur Pharisæus, quia Deo gra *mini.*
tias agebat, sed quia nihil sibi addi cupiebat, tanquam si iam ple
nus & abundans esset, nec haberet, cur diceret: Dimitte nobis
debita nostra. Si forte legerat Isaiam dicentem, Omnes iustitiæ
nostræ sicut pannus menstruatæ, non tamen legendo intellige- *Prouer. 18.*
bat amore suo excæcatus. O si illud Salomonis ob oculos ille ha
11 beret, Iustus in principio accusator est sui, se & non alios accusa
re moliretur, nec magnifice de se loquẽs diceret: Non sum sicut
cæteri hominũ. Quid est, Non sum sicut cæteri, inquit B. Augu *D. August.*
stinus, nisi: non sum sicut omnes homines? Ego quidem iustus *lib. de verbis*
sum, cæteri autem peccatores: alij sunt raptores, iniusti, adulteri *Domini.*
velut etiam hic Publicanus. Satis optimè huic superbo quadra- *Iob. 8.*
bat illud Iob: Vsq; quo loqueris talia, & spiritus multiplex ser-
monis oris tui, idest, ventus multiplex sermo oris tui. Et illud *Iob. 16.*
eiusdem: Nunquid habebunt finẽ verba ventosa? Heu quot ho-
die hunc infælicem Pharisæum imitantur, qui cum publicano *Simile.*
peccatore se comparans se ipsum iustum reputabat. Qui specu
lum lutulentum inspicit, faciem suam tetram videre nequit,
sic peccator, qui alios nequiores se conspicit, fœditatem suam

Psal. 25. agnoscere non valet. Ideò S. Dauid aiebat: Lauabo inter innocẽtes manus meas, ac si aperte dicat: Non speculũ lutulentũ vnquã aspiciam: ideſt, improborũ hominũ piacula respicere nolo, sed candidam iustorũ vitam, & eorum facta conspicua respiciam, quo velut in speculo lucidissimo meipsum contẽplans manus meas, ideſt, opera mea exemplo iustorũ commotus abluã. Sed, proh dolor, quot hæredes habet hodie Pharisæus hic. Multi enim peccatores, dũ alios nequiores se considerant, sibi blandiũtur, & innocentes se existimant. Ergo, fratres charissimi, hũc superbũ Pharisęũ ne imitemini: S. Dauid æmulari contendite, lauantes inter innocentes manus vestras. Hoc est, ne profanã sceleratorũ vitam sed perfectum iustorũ viuendi modum ante oculos proponite, & ita de vestris imperfectionibus confundemini. Quod si aliquis in se virtutem aliquam aspexerit, cogitet alios quã plurimos virtutẽ illã, atq; alias multo perfectiores habere.

Iudic. 6. In sacro Iudicũ volumine legitur, qualiter quidã Angelus Gedeoni apparuit, eumq; sic est allocutus: Dominus tecũ virorum fortissime. Dixitq; ei Gedeon: Obsecro mi Dñe, si Dominus nobiscũ est, cur ergo apprehenderũt nos hæc omnia? Angelus ei peculiariter dicit, Dñs tecũ. Et ipse existimans Deũ etiam cũ alijs esse, inquit: Si Dominus nobiscum est. Iustus enim non cogitat, se aliquam particularẽ gratiã habere, quam alij nõ habeãt: ideirco non sicut Pharisæus ait, Non sum sicut cæteri.

Quia vero expedit, non solũ declinare à malo, sed etiam agere bonum, ideo postquam Pharisæus dixerat, *Non sum sicut cæteri hominum, raptores &c.* addit, *Ieiuno bis in sabbatho: decimas do omnium, quæ possideo.* Attendite, obsecro, dementiam huius miseri. Ibat ad preces fundendas, videlicet, ad postulandũ aliquid à Domino, & tempus consumit in bonis operibus suis enarrandis. In

Simile. sanus esset pauper ille, qui cum eleemosynam ostiatim postulare vellet, digitos suos annulis aureis seq; pretiosis vestibus ornaret, existimans hoc sibi prodesse ad inclinandũ in suam volũtatem diuitum animos. Non sic viri prudentes necessitate oppressi faciunt, quin potiùs vulnera sua ad commouendum illos, à quibus postulant, ostendunt. Sic nos in oratione oportet agere, videlicet, vulnera nostra coram diuino cõspectu patefacere remedium illis postulando. Sic S. Dauid faciebat, cũ dicebat: Miserere mei Dñe, quoniã infirmus sum: sana me Domine, quoniam cõ-

Psal. 6. turbata

turbata sunt ossa mea. Et alibi: Pauperes facti sumus nimis, adiuua nos Deus. Propter ista bona operahic Pharisęus se tantifacie bat, & iustũ reputabat: qđ quidẽ magna est abominatio, sicut B. Iob testatur dicens: Si osculatus sum manũ meã ore meo, quæ est iniquitas magna, & negotiatio cõtra Deũ altissimũ. Quæ nã culpa est, ò Beate vir, manũ propriã oscolari? Nempe manũ suã osculatur, qui perperã suis operibus vim iustificandi tribuit, & in hãc Scyllã incidit hic superbus homo. Cui & omnibus eius similibus illud, quod Dominus in Apocalypsi ait prælato cuidã Laodiceæ ecclesiæ dici potest: Vtinã frigidus esses aut calidus, sed quia tepidus es, incipiã te euomere ex ore meo. Vbi insinuat sacra scriptura, illũ, qui aliquas apparẽtes virtutes habet, quiq; se iustũ esse existimat, in maiori periculo versari, quã illũ, q gra-

16 uia scelera cõmisit: nã qui ægritudinẽ suã nõ cognoscit, qualiter ei remediũ adhibebit? Quod autẽ hic sit huius loci verus sensus, patet ex ratione, quam Dominus ibidẽ reddit, dicens, tepidum deterioris conditionis esse his verbis, Quia dicis, quod diues sum & locupletatus & nulliusegeo, & nescis, quia tu es miser & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudꝰ. O infęlicẽ classem, quã peccatũ habet. Ille diuitem se putabat, & omnibus virtutibus præditũ, attamen miser erat, quia elongatus à Deo. Miserabilis erat & pauper, quia sine Christo. Licet quis diuitiarũ corporaliũ copia affluat, pauper est: sicut è contra satis diues est, qui cũ Christo pauper est, teste B. Hieronymo, & ita nudus manet impius, quia gratia & charitate est orbatus. Est autẽ notandũ Do-

17 minum in vltimo loco dixisse, peccatorem esse cæcũ: hæc enim est quædã miseria, quæ super alias omnes additur, quod cũ peccator in scelerũ abysso immergatur, periculũ, in quo versetur, nec videt, nec sentit. Ergo quanuis homo se virtutibus & bonis operibus plenũ videat, tamen non est, cur manus suas osculetur, siquidem omnia illa à benefica & liberali immensi Dei manu procedunt. Quod aperte D. Paulus ad Galatas scribẽs docet in quiens: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c. Fructus autem spiritus est charitas, gaudiũ, pax, patiẽtia, &c. Opera carnis, ideſt, hominis. Ita D. Augustinus hũc locũ explicat: sicut etiam dixit Isaias: Videbit omnis caro, ideſt omnis homo, salutare Dei. Inquit autẽ hic sanctus Apostolus, manifestũ esse, quæ sunt opera & actus homi-

Psal. 78. Iob. 31. Apocal. 3. B. Hieron. ad Heliodo. Galat. 5. Esai. 40.

nis in quantum talis: & statim ibi ponit, quendam peccatorum 18
numerum, quæ vocat opera hominis propria: virtutes autem ap
pellat opera Spiritus sancti, nam (vt idem Apostolus ait) Deus
Philip. 2. est, qui operatur in nobis, & velle, & perficere pro bona sua vo-
luntate. Quod cum ita sit, de nihilo miser homo se potest iacta-
re, quin potiùs de multis se confundere & humiliare. Nemo in
Simile. mensa regis apponit fructus, qui ex arboribus vento ceciderunt
sed qui manu & opportuno tempore decerpti sunt. Sic Domi-
no nullo modo offerenda sunt opera vento inanis gloriæ percus
sa vel contaminata.

Primum bonũ opus, de quo Pharisæus iste gloriatus est, fuit, *Ieiuno bis in sabbatho*, Id est, in hebdomada: & in hoc, licet super-
bus erat, rectè fecit. Ieiuniũ enim, abstinẽtia, & mortificatio car
nis sunt quidã fons, ex quo quam plurima bona procedũt, sicut 19
è contra à gula & intẽperantia quã plurima mala oriũtur. Vnus
nanq; ex crudelioribus inimicis nostris est ipsa caro, & illi vires
præbere, vt spiritũ superet, magnũ est inconueniens. In diuinis
Genes. 21. literis scriptũ est, quod cũ vidisset Sara filiũ Agar AEgyptiæ
Galat. 4. cũ Isaac, dixit ad Habrahã: Eijce ancillam & filium eius. At D.
Paulus hunc locũ explicans sic ait: Sed quemadmodum tunc is,
qui secundũ carnem natus fuerat, persequebatur eũ, qui secũdũ
spiritũ, ita & nũc. Videtur non cohærere hoc, quod S. Apostolus inquit, cũ eo, quod in Genesi dicitur. Ibi enim ait sacer textus, Ismael cũ Isaac lusisse, at vero sanctus Apostolus hic ait, Ismaelem persecutũ fuisse puerũ Isaac. O admirabile mysteriũ. Merito D. Paulus ludos vocat persecutionem: nam verè illecebræ, ludi, deliciæ, & recreationes carnis sunt grandes spiritus persecutiones. Ludos Ismaelis Beatus Apostolus persecutionem appellauit, quoniam puerũ Isaac ad conflanda idola docebat: cui malo si mater obuiam non iret, fortasis puer efficeretur idololatra. Nunc etiam voluptates & ludi carnis incitamẽto sunt spiritui, vt creaturas diligat, & eis tanquã Deo obediat & obtemperet.
Qua propter hanc miserabilẽ carnẽ ieiunijs & exercitijs pœna
1. Corin. 9. libus nos vexare oportet, ne spiritũ persequatur, sicut idẽ Apostolus faciebat, & de se fatetur dicẽs: Castigo corpus meũ, & in seruitutẽ redigo, ne cũ alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Quæ quidẽ verba, si perspicue expendãtur, stuporẽ magnũ nobis ingerent: cũ qui raptus vsq; ad paradisum Deifuit, is sanè sic trepi

21 trepidat, & carnẽ suam vigilijs & ieiunijs edomat, nos vero mo
le peccatorũ oppressi delicijs indulgemus, & ieiunia sacrosanctæ ecclesiæ vix obseruamus, quin potius frequenter ea frangimus. Iussit rex Saul, ne qui in castris erant, aliquid ederent, quò
vsq; ipse de hostibus suis Philistæis vindictam sumeret: quod
1. Reg. 14. quidem populus magna cum vigilantia obseruauit. Et quoniã Ionathas filius eius parũ mellis ausus est manducare, & parentis mandatũ trãsgressus est, ipse pater eius imperauit, vt filius interficeretur. Quid igitur helluones expectant, qui tam effrænate epulantur & ieiunia sanctæ ecclesiæ reginæ potentissimæ pote
state Dei, quæ in ipsa est, frangunt & labefactant? Per immensam igitur Dei charitatem vos, fratres, obsecro, vt nõ solũ ieiunia sanctæ ecclesiæ obseruetis, sed super illa & alia spiritus feruo
22 re addatis, carnẽq; vestrã re tam vtili domare & macerare do-
ceatis. Quãdo aliquis nobilis eques ab hostibus captus & apud *Simile.*
ipsos detẽtus fugã quærere intẽdit, hoc sibi remediũ adhibet, vi
delicet, antequã equũ ascẽdat, eũ, quanuis dolore afficiatur, ver
sis retro soleis ferreis calceat, ita vt cũ illũ venientem quis pũtauerit, ipse vlterius progrediatur, & sic deceptus hostis, qui eum insequitur, à via, qua captiuus pergit, funditus aberret. Sic, fratres mei, qui Sathanę vinculis capti estis, & a beius potestate vultis euadere, soleas ferreas equis vestris cõmutate, hoc est, mores
corporibus vestris, licet ipsa dolore vexentur, cõmutate & qui
ea molliter & suauiter ducebatis nũc aspere, & seuere tractate, ita nãq; vobis cõducit, si iterũ ad dęmonis potestatẽ redire nõvultis. In sacra scriptura iubebat Dñs, vt sacrificiũ sibi propeccatis
23 oblatum ab oleo & incẽso immune esset, ad significandũ in hoc *Leuit. 5.*
peccata debere aspera pœnitentia & nõ odoribus & blanditijs
curari. Mirabile certe & notatu dignũ est, quod inter bona opera, quæ pharisęus iste perpetrauerat, nõ reperietis dixisse, se eleemosynã erogasse quoniã hoc genus hominũ erat notabiliter erga pauperes impiũ, & fortasse si iste arrogãs, eleemosynã pauperibus tribuisset, Dñs eũ ab illa cæcitate, in qua erat, videlicet, ex proprio amore & fiducia, quã de se habebat, educeret. Cum enim Dñs quodã pharisæos de eorũ sceleribus increparet, eis dixit: Verũtamen quod superest date eleemosynã, & ecce omnia
mũda sunt vobis. In quo Dominus insinuauit, hominẽ propter *Lucæ. 11.*
misericordiã disponi ad hoc, vt Deus eũ illuminet, & ad veram

suorum peccatorum pœnitentiã adducat, atq; vt in ipsum quã plurima alia beneficia conferantur. Deus cũ homine sic agit, sicut pater cũ puero suo, cui pomũ donat, & vt videat, si eũ diligit, iterũ illud repetit dicens: Fili mi da mihi pomũ: & si puer illud libenter patri reddit, tunc ipse illũ amplectitur & osculatur multisq; alijs illecebris pertractat. Postquam Patriarcha Abraham multas preces Deo fuderat, vt filiũ sibi daret, tandem Dominus eũ exaudiuit: vt autem appareret, qualiter S. Patriarcha ipsum diligeret, ab eo filium eius repetijt dicens. Tolle filiũ tuũ quem diligis, Isaac, & offer eum. At sanctus vir statim iussa Dei opere compleuit. Deus vero bonam ac rectam voluntatem eius aspiciens ei dixit: Quia fecisti rem hanc, benedicam tibi, & multiplicabo semen tuũ, sicut stellas cœli. Anna etiam vxor Elcanę obtulit filiũ, quem multis lacrymis & orationibus à Domino impetrauerat, & (vt sacra refert historia) sacerdos Heli eam sic allocutus est: Reddat tibi Dominus semen profœnore, quod cõmodasti Domino. Et ob hanc liberalitatem, qua sancta mulier vsa ẽst, inquit ibi sacer textus: Visitauit Dominus Annam, & cõcepit, & peperit tres filios, cùm antea sterilis fuisset. Sic bonatẽporalia, quæ hic cœlestis pater vobis elargitur, ipse per suos pauperes repetit. Quod si ea libẽter tribuitis, Deus ipsa, ac si nõ dedisset, gratificat, & in vos ob id plurima beneficia confert. Atq; ita S. Dauid postquam simul cũ populo Domino ingẽtia munera obtulerat, dixit: Tuũ, Domine, regnũ, tuæ diuitiæ, tua sunt omnia, & quod de manu tua accepimus, reddimus tibi. Sed væ, væ & millies væ, quod eũ omnia bona Dei sint, homines ea vsurpant, & quilibet eorum illis absque eo quod pauperũ recordetur, solus vti delectatur. Diogenes Cynicus exemplum magnæ paupertatis fuisse legitur, voluisseq; de eleemosynis tanquã pauper vitam propagare. Videns autem homines ad subuenien dum suis proximis nimis parcos & durissimos, à lapidibus eleemosynam postulauit. Reprehensus autem eo quod id faceret, respõdit: Hic me exerceo & actus patiẽtiæ ago, vt cũ ab auaris, qui lapides sunt, petiero, & eleemosynam mihi concedere nolue rint, non afficiar molestia, neq; eorũ duritiẽ admirer. Singularis profecto hæc pauperibus doctrina est, siquidem hodie plurimi extant Christiani tam duri lapides, sicut illi Ethnici.

Simile.

Genes. 22.

1. Reg. 1. & 2.

1. Para. 29.

Tempus est iam, vt pharisæum missum facientes ad publicanum

nũ veniamus. In illo vidimus quid timere, & fugere debeamus, in hoc videbimus, quid sequamur. Illũ quidem superbia è cœlo deiecit, hũc humilitas in cœlum sustulit. De quo hic Dominus ait: *Publicanus de longe stans nolebat neque oculos leuare*. Super quo B. Bernardus inquit: Cum oculos ad cœlum attollere noluit, ipsum ad se cœlũ traxit. Et demissis oculis pectus percutiebat dicens: *Deus propitius esto mihi peccatori*. O verbum mirabile, satis breue sed vehementer efficax. Quantum differt oratio huius ab illius improbi Pharisæi oratione. Hæc humilitatis plena fuit, illa superbiæ: hic peccatorem se appellat, ille iustũ. Itaq; orationes, horum erant veluti duæ dispares venæ scissiones. Hispanè, *Dos sangrias differentes*. Cum alicui vena scinditur, & abeo bonus sanguis profluit, statim dicere solemus, illud esse sinistrum signum exit enim bonus sanguis & putridus atq; corruptus intus remanet, & ita ægrotus corrumpetur, & facilè moriẽtur. E cõtra verò si corruptus sanguis ab eius corpore scissa vena profluit, bonũ signum dicere solemus: intus enim bonus remanet, & ita ægrotus facile sanitatem consequetur. Sic, ò frater, cũ ad confessorẽ adis, & ei dicis: Pater, ego non furatus sum, nec interfeci aliquẽ nec aliud malum commisi, ista certe est incauta & improba venæ scissio: bonum sanguinẽ à te exire facis, corruptum vero, videlicet, peccata intus hoc est intra conscientiam remanere permittis. Hoc profectò æternæ damnationis signũ est. At verò si purè & humiliter omnia crimina tua coram sacerdote fateris, id equidem bonum signum est, siquidẽ de prauato sanguine extra corpus expulso mens tua sana & mũda remanebit. Infælix pharisæus pessimã venæ scissionem fecit: foras enim bonũ sãguinẽ proiecit corrupto intra viscera eius remanente. Quod quidẽ lõge aliter publicanus fecit, qui se peccatorẽ multoties nuncupare non erubescebat, & hac humili oratione ex publicano & mũdi seruo Dei filius & amicus effectus est tantum humilis oratio & pœnitentia apud supernum iudicem valet. Loquens Prophẽta Oseas cum Israelitico populo sic ait: Cõuertere Israel ad Dominũ Deũ tuũ, quoniã corruisti in iniquitate tua. Quod autem remediũ ei sanctæ Propheta tribuis? Ipse statim explicat dicẽs: Tollite vobiscũ verba, & conuertimini ad Dominũ, & dicite ei: Omnẽ aufer iniquitatẽ & accipe bonũ, & reddemus vitulos labiorũ nostrorũ. Verba humilia, & quæ à corde cõtrito exeũt

Simile.

B. Bernard⁹

Oseæ. 14.

Simile. sanctus Propheta hic vitiosos appellat, quibus Dominus placa- 30
tur. Et quemadmodum ille, qui diploma, vt nobiles efficiantur,
à rege consequuntur, exemptionibus & priuilegijs nobilium
gaudent, & illi, qui ad aliquem ordinem promouentur, eccle-
siastica immunitate fruuntur: sic qui veram pœnitentiam agit,
cùm antea seruus fuerit Sathanæ, iam incipit Dei amicus esse,
Psal. 118. & priuilegijs amicorum eius gaudere. Hoc sanctus Dauid ef-
ficacissimè postulabat dicens: Aspice in me & miserere mei
secundum iudicium diligentium nomen tuum. Ideſt: Hoc à te
obsecro, & hanc misericordiam obtinere desidero, vt mecum
agas, sicut cum amicis tuis agere soles & in me paternis illis ocu
lis respicias: illam curam de me habeas, atq; in me illa beneficia
conferas, quæ in amicos tuos conferre soles. O admirabilem
pœnitentiæ efficaciam, quæ ita hominem eleuat, vt ex inimico 31
ipsum Dei amicum reddat, & ex immundo mundum efficiat at
Psal. 50. que niue candidiorem: sicut sanctus Dauid testatur, cùm dixit:
Lauabis me & super niuem dealbabor. Quemadmodũ illi, qui
papyrum conflare solent, ipsam ex immundis & veteribus atq;
Simile. in sterquilinio collectis pannis faciunt, qui postquam abluti &
ictibus concussi sunt, tandem candidissima papyrus efficiũtur:
sic tu Domine ex immundis peccatoribus deductis ab sterquili
nio consuetudinis deprauate viuentium ipsos lacrymarũ & do-
loris flumine abluendo, laborum ictibus concutiendo, & vera
contritione pungendo sanctos eximios efficis in quorum men-
tibus tãquã in alba papyro singulares characteres, videlicet, cœ
lestia dona, quæ in illis imprimis, scribis. Qua propter Domine
me obsecro hoc modo ablue, & ita super niuẽ dealbabor. Hanc 32
diuinã mutationẽ supernus artifex Iesus Christus in istius publi
cani mente facere dignatus est. Eia agite immundi peccatores,
cum fiducia nunc accedite, siquidem vobis per tempus licet, &
niue candidiores remansuros vos esse, pro comperto habete.
Quid expectatis? Quis vos detinet, fratres, vt tantũ bonũ nõ cõ
sequamini? O Christe dulcissime amor nostrarũ mentiũ, ignis
frigida corda inflammãs, per infinitam clementiã tuam pectora
ac viscera horũ meorum fratrum incende, vt hunc publicanum
imitantes ad te summum bonum libentissime accedant.

Sequitur iam diuini iudicis æquissima sententia: *Amen dico vobis; descendit hic iustificatus in domum suam ab illo.* Vnde vero
tam

33 tã varius euẽtus euenerit erga hos duos homines orãtes, statim
aperit saluator dicens: *Quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur, & om-
nis, qui se humiliat, exaltabitur.* Hæc verba diuinus magister fæpe-
numerò repetijt: sciebat enim optimè, quam necessariũ erat,
vt cordibus nostris adhærerent, vt tantam pestem, qualis est su-
perbia, omni cura & solicitudine fugeremus, ac rem tam vtilem
qualis est humilitas, omni studio amplecteremur. Nam hæc cœ
lestis virtus appetitum deprimit, ne præter rationem rectam tẽ
dat in magna. Iccirco quod anchora in naui; hoc humilitas in
mente operatur: adeò vt inter feroces mundi fluctus & sæculi
honores vndas tumentes cor tranquillum reddere & prorsus se
dare queat. Humilitatis autẽ comes indiuulsa magnanimitas
est, quippe quæ animũ (vt ait D. Thomas) ad maiora impellit se *D. Thom. 2. 2. q. 161. arti. 1.*
34 cundũ rectã rationem: & sic humilitas sociata magnanimitate
vel abiectissimos homines super æthera exaltat. Quod si à me,
charissimi fratres, quæritis, qualiter hanc admodum vtilem vir
tutem, consequemini, ad hoc respõdeo, duo esse adid singularia
præter alia multa, quæ alibi docuimus, itinera. Alterum quidẽ
docet D. Paulus ad Philippenses scribens, vbi sic ait: Siqua con *Philip. 2.*
solatio in Christo, si quod solatium, si qua societas spiritus, si qua
viscera miserationis, implete gaudium meum, vt idem sapiatis
eãdem charitatem habentes vnanimes id ipsum sentientes, nihil
per contentionem nec per inanem gloriam, sed in humilitate
superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli cõ
siderantes, sed ea quæ aliorum. O cœlestem doctrinam: Do-
minus suum diuinum spiritum nobis conferat, vt ea intelligere,
35 & sicut oportet, exercere sciamus. Si accepistis (inquit) aliquam
consolationem ex Iesu Christi conuersatione, si experti estis
aliquod charitatis solatium, si cum Spiritu sancto aliquam socie
tatẽ habetis, si viscera vestra aliqua misericordia cõmota sunt,
per hæc omnia vos adiuro, vt me hoc gaudio & lætitia afficiatis:
implete gaudium meum. Sed quomodo, ò sancte Apostole, ple
nũ gaudium habebis? Ipse statim explicat, scilicet, vt idem sa-
piatis, &c. vsq; sed ea, quæ aliorum. In his verbis aliqua notatu
digna sunt.

Primum est, quod hic, vbi nos legimus, Siqua vescera mi
serationis, alia translatio habet, siqua viscera & miseratio-
nes; ac sic est in contextu Græco, & sic etiam Beatus Ambro-
sius

siuslegit. Vbi aperte denotatur, non sufficere quempiam pijssi- 36
ma viscera habere, sed oportet eum misericordiæ opera exerce-
re. Alterum est, quod postquam diuinus vir charitatem, vnitatẽ
& fraternalem concordiam commendauit, humilitatem com
mendat. Vbi ostenditur, vnam ex præcipuis charitatis & pieta
tis effectibus esse humilitatem: ipsa enim est, quæ conseruatio-
ni vnitatis & concordiæ fauet. Ideò si humiles esse volumus,
oportet vt pij simus & charitatem habeamus, atq; oculos in no-
strorum proximorum virtutibus & non in nostris (vt hic nos
D. Paulus admonet) collocemus: & hoc modo illos vt superio-
res habebimus. Statim vero nobis imperat, vt hanc humilitatẽ
à cœlesti magistro discamus, & in illa ipsum omni contentione
imitemur. Ideo adiecit: Hoc enim sentite in vobis, quod & in
Christo Iesu, qui cùm in forma Dei esset, non rapinã arbitratus 37
est, esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinauiuit &c. Et hu
miliauit semetipsum factus obediens vsque admortem mortẽ
autem crucis.

Alterum vero iter ad humilitatem comparandam est, cum
Eccle. 13. humilibus conuersari, & superbos vitare: nam Spiritus sanctus
inquit: Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea, & qui commu-
nicauerit superbo, induet superbiam. In quo insinuatur, quod si
cut difficile est, aliquem picem tangere absq; eo quod ab illa in
quinetur: sic multo difficilius est, quempiam cum superbo com
municare absq; eo quod superbia illius inficiatur. Quodcunq;
vitium homini facile adhærere solet, sed inter omnia vitium su-
perbiæ magis adhæret. Si enim quis duobus diebus cum super- 38
Simile. bo conuersetur, iam eius superbiam quodammodo induisse vi-
detur. Vocatur autem superbia vestis, quoniam qui superbiam
habet, eam dissimulare nescit: statim ipsa in conspectu omnium
apparet, & est tanquam vestis, quæ foris cernitur, licet in corde
magnas habeat radices. Si ergo per has duas vias incedimus, ex
cellentem diuino fauore consequemur humilitatis virtu-
tem, qua ditati gratia exaltabimur in gloria, ad
quam nos perducat Iesus Mariæ fi-
lius. Amen.

DOMI.

DOMINICA XI.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA

Exiens Iesus de finibus Tyri &c. Marci. 7.

1 INter ea, quæ in sacra scriptura maxime laudari solent, est desideriũ boni erga pro-
2 ximos: & propter illud serui Dei coram diuino conspectu nimis illustres fuerunt. Magna in progressu vitæ suæ opera San-
ctus Moyses operatus est. Et inter illa vnum, de quo eum B. Basilius magnope re laudat, est, illum per quadraginta anno rum spatiũ oues soceri sui pauisse, se ipsum in rerum diuinarum meditatione cum silentio exercendo, prius quam in AEgyptũ vt dux populi Israel esset, se conferret. Postea vero fuerunt pe-
ne innumerabiles molestiæ ac labores, quos pro adimplẽdo Dei mandato sustinuit, cùm populum illũ ab AEgyptiorum seruitu te eduxit, ipsum q; in deserto prudentissime gubernauit. Sed propter nullum illorum operum tam illustris, nec tanta laudatione celebratus fuit, quantum propter boni communis desideriũ ac spirituale suorũ proximorum remediũ, quo affectus est,
3 cũ Deus ipsos propter idololatriam, quam cõmiserant, voluit euertere. Et ita Domino dicere ausus est: Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. *Exod. 32.* Quod perinde fuit ac si diceret: Tanti facio, te eis parcere, quan tum in libro tuæ diuinæ prædestinationis me scriptum esse. Patriarcha Abraham magnopere etiam commendatur propter de siderium, quod liberandi illas quinque ciuitates peccatrices habuit. Cuius rei commiseratione commotus illam feruidam oratione m habuit, scilicet: Nunquid perdes iustũ cum impio? Ab sit à te, vt rem hanc facias. Non est hoc tuum, qui iudicas omnẽ *Genes. 18.* terram, nequaquam facies iudiciũ hoc. Optime sciebat vir sanctus

ctus, Deum posse prius bonos ex illis vrbibus educere, & po- 4
stea impios ac nefandos comburere, sed hanc rationem quæ
fuit, ob quam improbis propter bonos venia condonaretur. Et
quanuis regius Propheta ingentes victorias comparauit, ex il-
lis tamen vna, ob quam magis laudatur, fuit illa, quam de se ip-
so cum desiderio adhibendi remedium suis subditis consequu-
tus est, quando Deo percutienti populum se obijciens dixit:
2. Reg. vlt. Ego sum, qui peccaui, & ego inique egi: isti, qui oues sunt, quid
fecerunt? Vertatur, obsecro, manus tua contra me. Optime san
ctus rex intelligebat, in populo etiam peccatores esse (quin po-
Simile. tius (vt ait B. Gregorius) sicut ægritudo capitis ex humoribꝰ cor
ruptis stomachi prouenire potest: sic propter populi scelera Do
minus permittere solet, vt principes vel reges tumescant & ty-
ranni fiant) & nihilominus dicit, se duntaxat peccasse, vt cæte- 5
ri omnes liberi euaderent. Beatum etiam Apostolum in hoc ad
mirari possumus, si incēsa desideria eius erga proximos suos cō
sideramus: qualiter vir sanctus voluptates, quibus in conuersa-
Rom. 9. tione Christi afficiebatur propter illos, qui eum toties flagella
runt, & tam dure persequebantur, amittere cupiebat. Optabam
inquit, anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cog
nati mei secundum carnem. Hoc vnum est ex præcipuis, quæ
Deus à Christiana vita expectat. Quādo Christus Redemptor
noster paralyticum sanauit, se à calumnia sibi imposita de non
Ioan. 5. obseruando sabbatho excusauit dicens: Pater meus vsq; modò
operatur, & ego operor. Idest, ego die sabbatho illa opera fa-
cio, quæ pater meus continuo facit, & ad quæ dies particulari-
ter constitutos nunquā habuit, videlicet, ad succurrendū homi- 6
nibus & ad eorum necessitatibus auxilium præstandum: quan-
uis enim ab operibus creationis die sabbatho cessauit, tamen ab
huiusmodi nunquam cessauit, neq; vsque ad finē mūdi cessabit.
Et hoc tam libenter, vt D. Paulus dicat: Sine pœnitētia sunt do-
Rom. 11. na & vocatio Dei. Idest: tanta est Dei bonitas, vt nunquam eum
bonorum, quæ in homines confert, pœnituerit. Sponsa etiam in
Cant. 5. Canticis ait: Manus eius tornatiles, idest, torno rotundæ, quæ
quidem dona ac diuitias minime retinent, sed ea liberaliter im-
partiuntur, sicut in globo nihil retineri potest. Quanuis autem
peccata, quæ homines committunt, duas facies habeant: alte-
ram, qua malitiam perpetrantium ipsa ostendunt: alteram, in
qua

7 qua miseria & infælicitas eorū, qui ea habent, conspici-
tur, hanc tamen Deus modo respicit. Et ideo quanto pecca-
ta sunt maiora, tanto magis miseriam committentium ipsa ape-
riunt, magisq; ad pietatem inuitant, si ipsi peccatores ad eam
recipiendam ex parte sua se disponant. Atque ita quanuis pecca
ta, quæ homines perpetrant, sint penè innumerabilia, non
ideo Dominus eis benefacere cessat: & in hoc vult hic cœlestis
Dominus, vt ipsum peculiariter non sine maximo lucro no-
stro imitemur. Et sicut ille, qui proximis suis nocere conten-
dit, hoc semper proprio damno efficit, ita vt proprium sit cer
tum, alienum autem incertum, sicut B. Augustinus his ver-
bis inquit: Quod malitia tua alteri non noceat, fieri potest:
quod autem tibi non noceat, fieri non potest: sic ille, qui alijs
8 acere conatur, semper id proprio lucro suo efficit, licet aliquā
do re ipsa id quod cupit propter impossibilitatem suam opere
non adimpleat.

Hæc omnia diximus occasione sumpta ex eo, quod facer
Euangelista inquit, oblatum Domino à quibusdam fuisse ho
minem surdum & mutum, à quo suppliciter petebant, vt
manus suæ contactu ægrum contingens illi sanitatem dona-
ret: qua in re fides & pietas illorum claruit. Quemadmodū er-
go illi se congregarunt, vt bonum opus huic egenti facerent, ita
oportet nos adinuicē congregari, & mutuo nosipsos inuitare,
vt operapietatis erga egentes proximos nostros exerceamus. In
libro Sapientiæ vbi nos legimus: Liberabit illum de manibus Sapien. 2.
contrariorum, alia translatio habet, Liberabit illum de manu
9 contrariorum: & sic etiam est in contextu Græco. Vbi signi-
ficatur concordia malorum ad impie operandum, & quod plu-
rimæ manus eorum sunt velut vna, ita ad scelus committēdum
vnanimiter omnes concurrunt. Si igitur impij ad malum con-
gregantur, & se se mutuo ad illud prouocant, quare boni non
congregabuntur, & ad inuicem sibi animum præbebunt, vt ne
cessitatibus pauperum subueniant? Quoniam autem in proxi-
mis & corporales & spirituales necessitates sunt, licet in om
nibus eis auxilium sit præstandum, tamen præcipuè in spiri-
tualibus, siquidem magis vtiles & necessariæ sunt. Cum fra-
tres mei, proximum vestrum surdū & mutum videritis, omni-
bꝰ viribus cōtēdite, ei auxiliari. Surdꝰ est, qui aure cordis verbū

Dei

Dei minime percipit: mutus vero, qui os habet in oratione clau-10
sum & in confessione. Quæ mala hominem in extremũ salutis
discrimen adducunt, quando miser homo nec Deũ loquentem
audit, nec Deus ipsum. Cõstat autem (vt de priori morbo prius
dicamus) inter præcipua diuini spiritus instrumenta, quo men-
tes hominũ sanantur, esse Dei verbum, quod per aures corporis
in aures penetrat mentis, easq; diuina luce complet, & erga diui-
Sapien. 16. na afficit, atq; ita demum sanitatem confert. Hinc sapiens, Non
inquit, herba aut malagma sanauit eos, sed sermo tuus Domine,
qui sanat omnia, quo deficiente infirma, ieiuna, arida, & sterilia
cuncta sunt. Et ideo Salomon in Prouerbijs ait: Vbi non sunt
Prouer. 14. boues, præsepe vacuum est, vbi autem plurimæ sunt segetes, ibi
manifesta est fortitudo bouis. Quo genere loquendi vir sapiẽs
significauit, quid copia vel inopia cœlestis doctrinæ pariat: bo-11
uis enim nomine strenuos atq; fideles diuini verbi operarios in-
Exod. 32. tellexit. In Exodo legitur, quòd cùm Hebræi sacerdoti Aaron
dixerunt, Surge, fac nobis Deos, qui nos præcedant, ipse eis di-
xit: Tollite inaures aureas de vxorum filiorumq; & filiarũ ve-
strarum auribus, & afferte ad me. Mirabile profecto est, nõ pe-
tisse ab eis torques aureos nec armillas aut alia huiusmodi pretio
sa, quæ plus auri quam inaures habere solent. Hoc meo iudicio
diuina permissione factum fuit, vt, videlicet, in hoc significare-
tur, homines ex eo, quia diuinũ verbum audire nolunt, & Deo
obedire renuũt, sæpenumerò fidem amittere solere, idololatras
fieri, & alia quam plurima scelera perpetrare. Mutus autem ille
dicitur, qui os & cor suo creatori in oratione minime aperit, vt
cùm plenus miserijs spiritualibus sit, Deus ipse ei opem ferat, re12
mediumq; adhibeat, neq; etiam illud aperit ad crimina sua, vt
debet, sacerdoti manifestanda, & ita in illis desidiose inuetera-
Psal. 31. scit. Quam obrem cum regio propheta dicere potest: Quoniã
tacui, inueterauerunt ossa mea, dum clamarem tota die. Idest:
Quoniam os admentiendum, murmurandũ, & proximos meos
ignominia afficiendum habebam, & non ad orandum, nec ad
loquendum bona, aut sancta, ideo inueterauerũt ossa mea. Ossa
virtutem significant, sicut & caro vitium: atq; ita idem Prophe
Psal. 77. ta ait: Recordatus est quia caro sunt. Et alibi: Omnia ossa mea
Psal. 34. dicent tibi, Domine quis similis tibi? Ossa non loquuntur, sed
virtutes sunt, quæ Deum benedicunt & glorificant, & hæc ossa
inuetera-

13 inueterascunt & arescũt, cùm homo id, quod decet, non loquẽs
de proximis suis detrahit, ipsosq; ignominia afficit. In prouer- Prouer. 13.
bijs enim dicitur: Abominatio Domini est omnis illusor. Et B. B. Tho. 2. 2æ
Thomas docet, derisorem de re notabili mortaliter peccare. At q. 75. art. 2.
que ita Propheta Oseas regem Ieroboam increpat dicens: Ex Osee. 7.
tendit manũ suam cũ illusoribus. Hoc principes & omnes, qui
gaudent proximos suos ludibrio habere, maxime debent ani-
maduertere. Qui igitur os habet ad hæc pernicioſa, & non ad
preces Domino fundendas, nec ad confitendum crimina sua, iu
re optimo mutus appellari potest.

Et adducunt ei surdum & mutum. Prius sanctus Euangelista de
minori quam de maiori malo facit mentionem: prius nanq; eũ
surdum appellat, & postea mutum, vt denotaret, peccatorem,
14 qui per hunc hominem significatur, à paruis in maiora scelera
venire consueuere. Iccirco Ecclesiasticus inquit: Qui spernit Eccle. 19.
modica, paulatim decidit. Et sanctus Isaias ait: De radice colu- Isai. 14.
bri egredietur regulus. Regulus basiliscus est. Per hæc vero duo
venenosa animantia intelliguntur peccata: & quòd venenosius est
animal, eò grauius peccatum insinuat. Atq; ita basiliscus, qui in
ter omnia animalia venenosa pessimus est, (soloenim visu suo
necat) non solũ peccatũ mortale designat, sed etiam inter omnia
peccata maius, quod (vt B. Augustino placet) est maiori virtute
priuans. Ergo si maior virtus est charitas: peccatum, quod magis
contra charitatem militat, erit maius videlicet, odium Dei, si
possibile est, nam Scotus inquit, non posse in aliquo homine hu Scotus in. 2.
iusmodi peccatum reperiri. Quod si huiusmodi peccatum non d. 43.
15 est, maius peccatũ erit illud, quod magis charitati contrariatur,
scilicet desperatio, quæ est peccatum in Spiritum sanctum. Et
hoc significat basiliscus: & coluber, qui licet venenosus sit, non
tamen vita priuat, peccatũ veniale, quod charitatem nõ aufert,
significat. Ait igitur S. Propheta, quod ex radice colubri, qui est
peccatũ veniale facile oritur basiliscus, qui omnium peccatorũ
maius est. Hoc satis in reprobo Cain apparuit, qui Deo sacrifi-
cium obtulit, & forsan ex deterioribus, quæ habebat. Cumq;
Dominus sacrificium eius sicut oblationem fratris sui Abel nõ
acceptasset, inde ei magna inuidia orta est, cui si tunc restitisset,
veramq; pœnitentia egisset, in scelera quæ commisit non inci-
deret. Sed cum id non fecit, ex illa inuidia ei intestinum odium

contra fratrem suum ortum est, quo ipsum per fraudem in agrũ 16
exire fecit: & ecce proditio, nam cum ibi essent, eum crudelissime trucidauit. Ecce igitur qualiter homicidiũ ex proditione se
Genes. 3. quutũ est. Et cũ Dominus ei dixit: Vbi est Abel frater tuus? respondit, Nescio. Nunquid custos fratris mei sum ego? Ecce hæresim, in quam incidit, existimans Deũ non vidisse ipsum fratrẽ suum interficientem. Intelligens autem Deũ sciuisse & vidisse, quoniam ei dixerat: Quid feciſti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, in desperationẽ venit dicẽs: Maior est iniquitas mea, quã vt veniã merear. Hæc desperatio basiliscus fuit, qui ex radice colubri ortus est, videlicet, ex eo quod primo motui cupiditatis nõ restitit. Atq; ita ex illo cupiditas, & ex cupiditate inuidia orta est, & ex inuidia proditio, & ex proditione fratricidiũ, & ex fratricidio hæresis, & ex hæresi desperatio, de radice. 17
Simile. colubri egredietur regul⁹. Ecce igitur in quot mala miser homo incidit eò quòd aditus paruis sceleribus patefacit. Atq; ita peccatori sæpenumero euenit id, quod mãducanti cerasa cõtingere solet, qui existimãs vnũ dũtaxat ad se trahere, illud secũ duo, & illa duo quatuor, & quatuor octo, ac deniq; octo secũ viginti simul afferũt. Atq; ita B. Gregorius inquit, Peccatũ, quod mox per pœnitentiã nõ diluitur, suo põdere aliud trahit. Et ita natura corrũpitur, & homines ad bonũ tã impotẽtes remanẽt, vt S.
Ierem. 13. Ieremias dicat: Si mutare potest AEthiops pellẽ suã, aut pardus varietates suas, & vos poteritis benefacere, cũ didiceritis malũ. O terribilẽ amplificationẽ, qua Spiritus sanctus docet nõ impossibilitatẽ quidẽ, sed magnã difficultatẽ, quæ illis hominibus qui peccatis sunt assuefacti, esse solet, vt ab illis se auertãt & vir- 18
tutes operentur. Qua propter fratres mei filũ vestro pessimo viuẽdi modo scindite: nullus dicat, in posterũ me corrigã, omnes animo cõcipite postea minorẽ opportunitatẽ ad id agendũ fu-
Simile. turam esse. Cùm quis iter facit, & riuulũ aliquem offendit, quẽ saltu quod ã poterat transire, & non vult, sed dicit, inferius facilius illum transibo, quanto magis infra descendit, tanto eum ampliorem & ad transmeandum difficiliorem inuenit. Sic qui initio peccatum vno tantum modo doloris transitu peragere poterat, postea in tot difficultates immergitur, vt vix remedium in
Similia. uenire possit: facilius enim vnũ vulnus, quã multa curantur, & melius recentibus vulneribus quã veteribus medicina adhibe-

tur,

19 tur. Sic anima meli⁹ ab vno peccato recẽter cõmissoquã à multis, quæ in corde veterascunt, curatur. Cũ igitur peccator surdus sit & mutus, vos qui spirituales estis, omnibus vijs & rationibus contendere debetis, vt eum ab his malis educatis. Et ad hoc singulare iter est fraternalis correctio ac sancta admonitio. Iccircò in Canticis postquã dictũ est, Tempus putationis aduenit, sta- *Cant. 2.*
tim sequitur: Vox turturis audita est in terra nostra. In quo significatur, quod cũ intendimus vitia proximorũ nostrorũ putare, statim auditur vox peccatoris pœnitẽtis, qui peccata sua plorat, & ingemiscit: nã ex tali seminatione talis fructus colligendus est. Cũ peccator gladio reprehensionis putatur, statim vult Spiritus sanctus, vt ipse lugeat & ingemiscat. Quando autẽ hoc non expectatur, theologorũ sententia est, quam etiam D. Tho- *D. Tho. 2.*
20 mas amplectitur, à fraterna esse correctione cessandũ. Atq; ita *2. q. 33. ar. 6*
Dominus per Oseã prophetã ad Iudã dixit: Particeps idolorũ *Osea. 4.*
Ephraim dimitte eũ, ideſt, ne corrigas eũ, quoniã idolis nimis adhæret, & ita eis animum adiunxit, vt ipsa licet eum acriter reprehendas, nequaquam relinquat. O extremum infælicitatis gradum, cum peccator ad talẽ statum deuenit vt ei correctio denegatur, eò quòd iam incorrigibilis esse reputatur.

Simul etiam cum his curare debemus, hunc cæcum & mutũ ad Dominum Iesum Christum veræ salutis medicum asportare ei persuadentes, vt ad ipsum vera suorum peccatorum cogni- *Iob. 14.*
tione ac magna fiducia reuertatur. Nã vbi nos legimus, Tu quidem gressus meos dinumeraſti, sed parce peccatis meis, in Hebræo & in paraphrasi Chaldaica habetur, sed parces peccatis
21 meis, & B. Gregorius legit, sed parcis peccatis meis. Vbi significatur affectus, quo peccator correctus iã & in meliorẽ frugẽ receptus veniã suorũ peccatorũ à Dño postulare debet, magnam habens fiduciã, eũ non solũ sibi veniã esse cõdonaturũ, sed quod actualiter ipsimet iam parcet. Ita regius propheta accesit, cum *Psal. 54.*
dixit: Ego autem ad Dominum clamaui, & Dominus saluabit me. Vbi alia translatio habet, Et Dominus saluauit me. In quo insinuauit, se auxilij & protectionis Dei, cum illam ab eo postulabat, adeò certũ esse, ac si ipsam iam accepisset. Ad perfectum autem huius pij operis cõplementũ non solum has omnes diligẽtias debemus adhibere, sed ipsum cœlestẽ medicũ omni animi contentione de precari oportet, vt illi manũ imponat. Duas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Psal 100. Dominus habet manus, quas super homines imponere solet, & 22
sunt illæ, de quibus regius vates dixit: Misericordiam & iudiciũ
cantabo tibi Domine. Manus iustitiæ ita grauis est, vt omnia in
fortunia, quæ sanctus Iob accepit, licet magna fuerint, ipsa hu-
Iob. 19. ius manus tactum appellauerit dicens: Miseremini mei, quia ma
nus Domini tetigit me. O *sancta Maria Señora*, quam grauis ma-
nus est Dei iustitiæ, siquidem tot diuitiarum iacturam, tot filio
rum mortes, tot vulnera, ac tantam sui corporis corruptionem
hic sanctus vir tactũ illius appellat. Quid esset, si Deus plena ma
nu illũ percussisset, siquidem vnus duntaxat tactus ideſt, T*oque*
Iob. 13. ei tam grauis visus est. De hac terribili manu idẽ sanctus Iob di-
cebat: Duo tantũ ne facias mihi, & tũc à facie tua non absc ̃odar,
Manum tuam longe fac à me, & formido tua non me terreat. 23
Quasi diceret: Domine vt ego audeã loqui, & corã tuo diuino
conspectu apparere, nec terrore tuæ diuinæ maiestatis obstupe-
scam, me, obsecro, à grauissima manu tua eripe. De hac etiã S.
Psal. 20. Dauid aiebat. Inueniatur manus tua omnib⁹ inimicis tuis. Ideſt,
grauem iustitiæ tuæ manum super hæreticos, Turcas, Mauros,
Ethnicos, infideles, & non supernos repone, quin potius manũ
Psal. 143. tuæ diuinæ misericordiæ in nobis colloca. Immitte manũ tuam
de alto, eripe me de aquis multis. Hanc igitur misericordiæ ma-
nũ à Domino postulare debemus, vt super peccatorem ponat,
Psal. 84. vt audiat, loquatur, & cũ regio Psalmographo tanquã perfectiſ
simus obediẽs dicat: Audiã quid loquatur in me Dns Deus, quo
niam loquetur pacẽ in plebẽ suam. Et, os meũ aperui & attraxi
Psal. 118. spiritũ, quia mandata tua desiderabam, hoc est, ex intimo corde
preces ad te Domine fudi, vt mentem meam corroborares, quo 24
mandata tua per gratiam adimplere possem.

Et *apprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit, & ait illi: Ephathah, quod est adaperire, & statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.* Nemo adeò stupidus erit, qui in his Domini cæremonijs otiosum aliquid eſ se credat, omnia mystica sunt, omnia salutarem doctrinam sub his imaginibus continent. Vt igitur quid Dominus hac noua cu randi ratione docere voluerit, expediamus à primo incipiendũ est, scilicet, quod ægrotũ à turba separauit. In quo innuere vo-
luit, (cùm in hoc homine surdo & muto is designetur, qui men-
tem

tem habet surdam & mutam) vt quisquis à peccatorũ contagio
immunis esse cupit, eorumdem peccatorum occasiones non mi
nori studio quam ipsa peccata fugiat. Cum enim corruptæ natu
ræ vitio peccatorũ semina intra nos maneant, facile peccãdi op
portunitate oblata cupiditates, quæ velut sopitæ erant, excitan-
tur, & quæ intus latebant, foras erumpunt. Cuius rei imaginem *Similẽ.*
in silice ære percusso passim videre licet. In venis quippe silicis
quædam ignis scintillæ latent, quæ vbi silex ferro ictus fuerit,
emicant protinus, quibus facile ignis accenditur. Ad hunc mo-
dum cupiditatũ nostrarũ scintillæ, quæ in imo pectore velut in
silice latent, vbi æris ictus accesserit, hoc est, vbi peccandi op-
portunitas oblata mentem pupugerit, statim cupiditatis scintil
la, quæ intus latebat, foras exilit: à scintilla autem vna, (vt sapiẽs
26 ait) augetur ignis, quo mens nostra aduritur atq; accenditur. Ab *Eccle. 11.*
hoc igitur tãto periculo sublata peccandi opportunitate libera-
mur. Narrant diuinæ literæ, quod domus Dei cum ædificaretur
de lapidibus dolatis atq; perfectis ædificata est: & malleus & se *3. Reg. 6.*
curis & omne ferramentũ non sunt audita in domo cùm ædifica
retur. Cum autem postea dedicatio eius fieret, quando, scilicet,
Deo consecranda erat, ait ibi sacer textus: Nebula impleuit do- *3. Reg. 8.*
mũ Domini, & non poterant sacerdotes stare & ministrare prop-
ter nebulam. In quo significatũ est, quod ad opera corporalia
& materialia exercenda vix impedimẽtum aliquod seu contra
dictionem inuenimus: cùm autem nos ipsos Deo volumus addi
cere & consecrare, statim superueniũt obscuræ nebulæ & aspe-
ræ, quæ nos impediũt, quæ sunt homines obscuræ & deprauatæ
27 conscientiæ. Iccirco ab illis nos segregare oportet, si mentibus
nostris remedium adhibere contendimus. In sancto Iob sic dici
tur: Interroga volatilia cœli, & indicabunt tibi. O magnam filio *Iob. 12.*
rum Adę confusionem. Animaduertite, qualiter eos suæ passio
nes & affectiones præcipitarũt, ita vt necessarium sit eis volati-
lia cœli pro magistris dare. Ab illis ergo, ò homo, disce & parti *Similẽ.*
culariter ab apibus, quæ hyberno tempore virium suarum debi
litatem sentientes in aluearibus latent, & quæ illa non habent in
terræ cauernis se absc ̃ondunt, timentes, si in publicum prodeũt
se ab aere rapiendas esse, vel à pluuia suffocandas. Ne igitur fra-
ter sis brutis animantibus ineptior, ne permittas te ab apibus su-
perari: fragilitatem tuam agnosce, & tempestates, quæ cõtra spi
ritus

ritualē vitam insurgunt, fugere labora: quære angulum, in quo 28
ab hominū cætu & congregatione separatus, inclusus vitā agas
Isaiæ. 32. tranquillam. De homine nanq; prudente apud S. Isaiam scriptum est: Et erit vir sicut, qui absconditur à vēto & celat se à tempestate. Quod si tantopere improborum hominum conuersatio vitanda est, quanto magis fœminarū? Dequibus sapiens ait:
Eccle. 42. In medio mulierum noli commorari: de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri. Et quod magis in hoc admirari debemus, & nos terrere debet, est id, quod in Prouerbijs
Prouer. 6. Salomon ait: scilicet: Nunquid potest homo abscondere ignem in corde suo, vt vestimenta illius non ardeant, & ambulare super prunas, vt non comburantur plantæ eius? In chronicis fratrum Minorum traditur quidam religiosus adeò castitatem coluisse, vt oculos suos coram aliquo aperire nec personam ali- 29
quam aspicere auderet. Interrogatus autem ab alio monacho, quare cùm gratia Dei adiuuante tam castus esset, ita visum obseruabat, sic respondit: Scito frater, quod cū homo id, ad quod ex obligatione astringitur, facit, Deum ipsum si ita dici potest, obligat, vt ei faueat: quando vero id, quod facere debet, minime efficit, Deum ab obligatione (vt ita loquamur) liberat, nè ei fa-
Genes. 20. ueat. Cum Abimelech rex Saram in domū suam adduceret (vt sacræ referunt literæ) postquā intellexit illam esse Abrahæ vxorem, se ipsum excusabat dicens: In simplicitate cordis mei, & in mūditia manuū mearum feci hoc. Dixitq; ad eū Deus: Et ego scio, quia in simplici corde feceris, & ideo custodiuite, nè peccares in me, & nō dimisi, vt tāgeres eā. In hoc manifestè ostēditur donū Dei esse peculiare, nō peccare aliquē postquā in occasio- 30
ne positus est, & illū, qui se per malitiā in illā intromittit, dignū esse, quē Dominus permittat cadere. Quocirca non solū ei gratias agere debemus, eò quod nobis scelera in se cōmissa condonat, sed etiā quoniā nos ipsos à plurimis, in quæ incidere poteramus, eripit. Super hoc autē verbū, quod Dns ait, Ne peccares in me, rationi consentaneū est adnotare, quod cū dæmon aliquē tentat, non solū animā eius destrūere intēdit, sed finis illius præcipuus est, Deū ignominia afficere. Qua propter tu, ò Christiane contra eū debes illo zelo dimicare, quo rex Dauid cū gigante certauit. Cui (vt ex sacra Regum historia patet) ipse sanctus
1. Reg. 17. Dauid dixit: Dabit te Dominus in manu mea, & percutiam te,
& auſe-

31 & auferam caput tuū à te, vt sciat omnis terrā, quia est Dominus Deus in Israel, & nouerit vniuersa Ecclesia hæc, quia non in gladio nec in hasta saluat Dominus, ipsius enim est bellum. Non attendebat sanctus adolescens ad honorem neq; ad libertatem populi Israel, sed tantum gloriam & honorem Dei aspiciebat: & ideò dicebat, Bellum, victoriam, & honorem esse illius, & his considerationibus corsuū ad decertandum inflammabat. Eisdē etiam quilibet Christianus ad præliandū contra dæmonem se debet incitare, ne, scilicet, Deus ipse offendatur.

Quanuis autē omnia, quæ vt hunc surdū & mutum anaret, Dominus fecit, mystica sint, (vt diximus) illud tamen maxime mirabile videtur, quod ipse, cum omnipotens sit, ingemuit. Maximū enim malum esse necesse est, quod potentissimo Domi-
32 no gemitū excutere potuit. Hoc nanq; fecit initio mūdi, cū omnis caro corruperat viam suam, ipse dolore cordis tactus fuisse Genes. 6.
dicitur. Idēq; cum stupendam Iudæorum cæcitatem & vastationem eorū animaduerteret, lacrymatus est dicens: Si cognouisses & tu. Sic igitur cùm in hoc ægro hominem spiritualiter Lucæ. 19.
surdum & mutum contemplatus esset, ex imo pectore gemitū duxit. O quam magnam alapam bonus Iesus hic peccatoribus impingit, qui cū peccatis circundentur, viuunt tanta alacritate, & tanta lætitia rident, ac si contra Deū lapideum vel ligneum, qui nec audit nec videt nec sentit, peccauissent. O miseros vos, siquidem ipse Dominus propter peccata vestra plorat & ingemiscit, vos vero tanquam mente capti, qui periculum, in quo versantur, nō intelligūt, hilares ridetis. De iniquitatibus regius Psal. 37.
33 Propheta inquit: Sicut onus graue grauatę sunt super me. Quod si ipsæ adeo graues sunt, quare peccator earum onus non sentit, quin potiùs illas vno die & vna hebdomada & vno mense atq; etiam vno integro anno humeris suis habere delectatur? Ad hoc respondetur id, quod Aristoteles de elementis ait, scilicet, ele- Simile.
mentum in suo loco non ponderare. Dum homo in profundo maris summersus est, licet supra se mille amphoras aquarum habeat, pondus illud, cum tam graue sit, minime sentit: si autem quando ibi non est, in humeris vnam duntaxat amphoram plenam aquæ portet, defecisitur & sudat, ita vt eam portare non possit. Si vero quæratur, quare illud parum aquæ ei tam graue est, tanta autem multitudo, quantam supra se ha-

se habebat, illi grauior non videbatur, respondetur, quòd ele- 34
mentum in suo loco non ponderat: & cum aqua, dum in mari
vel in flumine est, in suo loco sit, non ponderat, illa vero, quæ in
amphora, quia in suo loco non est, ponderat. B. Augustinus in
libro de natura boni, & alibi inuestigat, quis sit proprius peccati
locus. Et inquit, non esse corpus: quoniam lapides corporei sunt
& tamen peccatum non habent: nec esse sensus, nam bruta ani-
mantia sensibus minime sunt expertia, & tamen peccatum ne-
quaquam habent. Itaq; neq; intellectus potest esse peccati lo-
cus, sed sola deprauata voluntas, in qua dum peccatum est, in suo
loco sistit & non ponderat. Conuertatur ergo ipsa mala volun-
tas, & desinat esse improba, & iam peccatum in suo loco nō erit
ac tunc graue peccatori videbitur, ipsiusq; grauitate oppressus
peccator ingemiscet, & lacrymas ex corde abūdantissimas pro 35
fundet se ipsum tam vili re oppressum contemplans. Per multū
temporis spatium rex Dauid in peccato fuit, & graue ei non vi
debatur eò quòd volūtatem deprauatam habebat, & peccatum
eius tunc in loco suo erat: cum autem ad Dominum conuersus
est, ei tam graue extitit, vt diceret: Sicut onus graue grauatę sunt
super me (scilicet iniquitates) Afflictus sum & humiliatus sum
nimis, & rugiebam à gemitu cordis mei.

B. *August. lib. de liber. arbitr. & libro de na. boni, et lib. de fide ad Petr. contra Manich.*

Psal. 37.

Quapropter, charissimi fratres, vos oro per infinitam huius
superni saluatoris clementiam, & per lacrymas, quas pro pecca
tis nostris profundere dignatus est, vt vestras deprauatas volun
tates componere & reformare contendatis, quo peccatorū pon
dus, sicut oportet, sentiatis, & sic ploretis & gemitus edatis per
veram pœnitentiam, qua comparatur gratia in hoc sæcu- 36
lo & postea gloria, ad quam nos perducat
Iesus Mariæ filius.
Amen.

In eadem

In eadē Dominica vndecima Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Exiens Iesus de finibus Tyri &c. Marci. 7.

1 HAbemus in hac sacra huius diei lectione mira-
bilem quandā ægroti curationē longe alijs dis-
similem, quas in euāgelica historia legimus: quæ
2 sane magnis mysterijs salutarijq; doctrina refer
ta est. Narrat enim sanctus Euangelista Domi
no à finibus Tyri & Sidonis egresso (quæ vrbes erant gentilium
vbi Chananææ filiam à dæmone liberauerat) oblatū ei à quibus
dam hominibus surdum quendam & mutum deprecātibus, vt
illum ab his duobus grauissimis incommodis solita pietate, qua
nemini ad se confugienti salutarem opem denegabat, curare di-
gnaretur. Quando aliquis iter facit defessus, languens, & fame *Simile.*
ac siti oppressus, magnū solatiū ei esse solet, si discus pretiosis fru
ctibus plenus ad manducandum sibi offeratur: pijssimo Iesu,
cum pedes fatigatus & defessus iter faceret, cupido inueniendi
aliquem, cui benefaceret, & cum quo misericordia vteretur, qui
3 dam ægrotus & egenus oblatus est, qui quidem ei gratior & iu-
cundior extitit, quā fructus recentes, pulchri ac maturi viatori
sunt. Hic est enim pijssimus ille Dominus, de quo Ecclesiasti- *Eccle.* 18.
cus postquam plurimas hominum miserias retulerat, sic ait: Ef-
fundit super eos misericordiā suā. Vbi alia trāslatio habet: Effun
det super eos misericordiam suam. Et alius transtulit: Effudit su
per eos misericordiam suam, & sic est in contextu Græco, & sic
etiam legit Rabanus. In quo significatur Deus nunquam cessa-
re erga miseros homines misericordias operari. Et ita in verbo,
Effudit, diuinæ misericordiæ abundantia ac sana voluntas, qua
hominum miseretur, aperte ostenditur. Satis hoc manifestè hic
apparuit, siquidem isti homines ab eo tantummodo postula-
runt, vt ægroto manum imponeret, at liberalissimus Dominus

manus digitos, ac saliuam suam imposuit. Largiores Deus manus habet, quam homines os, siquidem plus dare solet, quam ipsi ab eo petunt. Atq; ita inuitans nos B. Iacobus ad petendum ab illo inquit: Qui dat omnibus affluenter & non improperat. *Ephes. 3.* Et D. Paulus ait: Qui potens est omnia facere super abundanter, quam petimus, aut intelligimus. O benedictus & glorificatus sit talis Deus, qui sic vermiculis terræ vilissimis fauet. Quis, fratres, hæc audiens cum fiducia in suis necessitatibus, vt à tam pijssimo Domino postulet, non accedet? *1. Ioan. 3.* Ad hoc B. Ioannes nos inuitat dicens: Si reprehenderit nos cor nostrum, maior Deus est corde nostro, & nouit omnia. Idest, si quoniam cor nostrum & conscientia nostra nos reprehendit, ad Deum accedere nequaquam audemus, ne animo cadamus: Deus enim maior est corde nostro, pietatem infinitam habet ad nos recipiendum, nobisque remedium adhibendum, & ideò nos inuitat, vt in ipso confidamus. Quemadmodum cum aliquis plenus est vulneribus fœtidis & corruptis, si chirurgus ad vulnera illa sananda eo accederet, & ipse ægrotus ei diceret: Ne huc Domine accedas eò, quod vulnera mea pessimum odorem ex se emittunt, ita vt egomet me ipsum ferre nõ possim, & adeò corruptus sum, vt nec tu etiam odorem pessimũ ferre possis, ipse vero chirurgus pietate commotus ad eum accederet dicens: Si tu de te ipso horrorem habes, ego certe de te non habebo, imo potiùs omni beneuolentia & amore te curabo, & tuis vulneribus remedium diligentissimè adhibebo. O immensa Dei bonitas. Animaduertite singularem Dei erga peccatorem amorem. Peccator de se horrorem habet, & Deus de illo minime. Maior est ergo Deus corde nostro. Quocirca ò peccator, accede & postula: remedium enim opportunissimum inuenies. *Psal. 25.* Vbi nos legimus apud S. Dauid: Exaudiat illum de cœlo sancto suo, alij transtulerunt: Exaudiet illum de loco sancto suo. Et sic est in contextu Græco, & sic etiam legunt B. Hieronymus & B. Augustinus: & in paraphrasi Chaldaica habetur, Exaudiuit illum de cœlo sancto suo. In quarum translationum varietate significatur Deus omni tempore paratum esse ad audiendum peccatorem & ad subueniendum oppresso, qui ad ipsum accedit: &, quod magis negotium hoc amplificat, est, Deum sibi honorificum (vt ita loquar) reputare, vt homi

Simile.

4 5 6

nes

7 nes in suis necessitatibus ad eum accedant, & vt ipse eis tanquam pijssimus pater remedium adhibeat. Atq; ita apud regium Psalmographum inquit: Audi Populus meus, & loquar Israel, & testificabor tibi: Deus Deus tuus ego sum, non in sacrificijs tuis arguam te, holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper. Idest: In hoc nihil habeo de quo vos reprehendam: quam plurima enim quotidie mihi sacrificia offertis. Quid ergo est, quod tibi placet, & quid de nobis vis Deus æterne? Ipse paulo inferius explicat dicens: Immola Deo sacrificium laudis, & redde altissimo vota tua, & inuoca me in die tribulationis, eruam te & honorificabis me. Idest: Cum in vestris necessitatibus ad me confugitis, me honore afficitis. Talis profecto clementia tuam infinitam Domine maiestatem decet: fœlices 8 illi, qui ex ea commodum sciũt elicere. Diligentia, quam hi homines adhibuerunt, proponentes coram diuino medico hunc ægrotum, & procurantes eius corporalem salutem, laude digna est: sed certe multo magis meritoria & maiori laude digna est illa, quam iusti adhibent contendentes, vt peccatores spiritualẽ salutem consequantur, & ad Deum suis sanctis admonitionibus & consilijs accedant. Enumerans D. Paulus Spiritus sancti dona inquit: Siue qui exhortatur in exhortando. Vbi aperte docuit, quod aliquem peccatorem exhortari, & ad veram pœnitentiam efficaciter induci est Spiritus sancti donum, iccircò humiliter & instanter illud ab eo postulare debemus. B. Bernardus quendam sceleratum hominem sic ad Dominum conuertisse fertur. Prius ei prædicauit, & ipsum precibus exora- 9 uit, vt cum Deo pacem ageret, quod cum peccatori non placeret, vir sanctus ab eo petiuit, vt saltim cũ Domino per tres dies inducias faceret relictis interim suis sceleribus: cui consilio peccator acquieuit. Trãsactis vero illis tribus diebus seruus Dei alios tres propter sacratissimam Virginem Mariam postulauit, postea alios tres in B. Ioannis Baptistæ (cui ille se deuouerat) reuerentiam petiuit. Quibus finitis tanta voluptate erga Deum homo ille affectus est, vt diceret, se non solum inducias sed perpetuam pacem per totum vitæ cursum cum diuina maiestate velle pacisci. In quo certe apparuit, industriam illam Spiritus sancti fuisse, siquidem in indurato corde illo tam efficaciter operata est. Quãti autẽ meriti hoc sit, ex eo conspicitur, qđ D. Pau-

Psal. 49.

Rom. 12.

lus

Thessalon.2 lus ad Thessalonicenses scribens testatur dicens: Quæ est enim
10 nostra spes, aut gaudiũ, aut corona gloriæ? Non ne vos ante Do
minum nostrum Iesum Christum estis in aduentu eius? Quem
Simile. admodum Dux, qui induxit ad pugnandum milites, post ac-
quisitam victoriã coronatur eò quòd ipse illius causa extiterit:
Aliud. sic qui splendidũ candidarum actionum exemplũ alijs submini
strant, & eos verbis admonẽt, ingenti laude & gloria digni sunt
Et ita in Ecclesiastico dicitur: Qui docet filium laudabitur in il-
Eccle.3. lo. Eia fratres mei, siquidem hoc intelligitis in id totis viribus in
cumbite, & cũ videritis aliquem à Deo instinctu dæmonis sepa
ratum, omnibus vijs & rationibus contendite, ipsum iterum ad
Dominũ dirigere. Et si hoc cum extraneis agendum est, multò
diligentiùs & maiori cum ratione cum filijs vestris obseruare de
11 betis. Magna profecto confusio est, vos, qui patres filiorũ estis,
nimis solicitos esse atq; anxios, vt post mortem vestram ipsi di-
uites remaneant, nunc vero nullam rationem de eorum virtute
Simile. ac bona indole habere. Insanus & maxime demẽs diceretur ille
qui cum pedes ægritudine podagræ tumidos haberet, & manus
vulneratas & lepra coopertas omni cura & solicitudine ocreas
angustas & cõprimentes pedes, & manicas pretiosas quæreret.
O stulte stulte, non ne vides, ocreas ipsas pedibus tuis nocumen
to futuras esse, quoniam ipsi infirmi sunt, chirothecas vero pellẽ
manibus tuis esse detracturas? Conare prius salutem pedibus
ac manibus adhibere, & postquam sani fuerint nec ocreæ pedi-
bus, nec chirothecæ manibus nocebunt. Dicere soletis, filios ve
12 stros esse pedes & manus vestras. Si igitur ipsi pedes & manus
tuæ vitijs corruptę sunt, insanum profectò est, eis multa bona
temporalia relinquere, illis enim magis corrumpentur & dete-
riores fient. Id enim perinde est ac si ocreas & chirothecas pedi
bus tumidis & manibus lepra infectis adhiberes. Labora, frater
mi, & da operam, vt filij tui ab spiritualibus infirmitatibus sa-
nent, ne sint mendaces, superbi, & inhonesti, vel ludo dediti,
sed vt sint boni ac virtute præditi: & si hoc habuerint, ditissimi
post mortem tuam remanebunt. Sic sanctus senex Tobias fi-
lio suo dicebat: Noli timere fili, pauperem quidem vitam
gerimus, sed multa bona habebimus, si timuerimus Deum, &
recesserimus ab omni peccato, & fecerimus bonum. Quod si illi
fuerint virtute præditi, tunc diuitijs, quas post mortem eis reli-
queris,

13 queris, digni erunt. Sed, proh dolor, quot hodie reperiẽtur, qui
non solum filios suos vel etiam extraneos ad Iesum Christũ mi
nime adducũt, sed Sathanæ munere fungẽtes eos à diuino amo
re ac seruitute verbis suis ac deprauatis exemplis auertunt. Qui
bus Propheta Isaias seuere minatur dicens: Disperdet Dominus *Isaiæ.9.*
ab Israel caput, & caudam incuruantem & refrænantem die
vna. Vbi alij transtulerunt: Deprauantem, & sic etiam legit B.
Hieronymus. Per caput & caudam nobiles & ignobiles intelli-
guntur. Sed multo magis timenda est illa Domini comminatio,
quam apud D. Matthæum ipse ponit dicens: Qui scandalizaue *Matth.18.*
rit vnum ex istis minimis, qui in me credũt, expedit ei, vt suspẽ
datur mola asinaria in collo eius, & immergatur in profundum
maris. Quid autem sit scandalum egregiè B. Augustinus osten- *B. August.*
14 dit inquiens: Scandalum est dictum, vel factum, vel concupitũ *lib.21. con-*
minus rectum, præbens occasionem ruinæ. Et D. Hieronymus *tra Faustũ.*
exponens illud D. Matthæi, scis quia pharisæi audito hoc ver- *D. Hieron.*
bo, scandalizati sunt, sic ait: Quando legimus, Quicunq; scanda *sup. Matth.*
lizauerit, hoc intelligimus, scilicet, qui dicto vel facto occasionẽ *D. Thom.2.*
ruinæ dederit. De hoc etiam videre poteris D. Thomam, qui il *2.q.43.ar.1*
lud eleganter suo more tractat. Quæ lingua poterit explicare,
quantum scelus illorum sit, qui non solum Deum offendant, sed
alios ad id faciendum impudenter inuitant? Hæc est magna per
ditionis mundi pars. Non contenta fuit Eua Dei præceptũ fran
gere, sed (vt sacra scriptura refert) Vidit quod bonum esset lig- *Gene.3.*
nũ, & tulit de fructu illius & comedit, deditq; viro suo. Et alibi
quædam ex filiabus Loth ad aliam dixit: Ecce dormiui heri cũ
15 patre meo, etiam demus ei vinum hac nocte, & dormies cũ eo. *Gene.19.*
Deus nos à tanta peruersitate eripiat. Primum præceptũ, quod
inter amicos Marcus Tullius seruandũ esse dixit, fuit, vt nullus
propter amicum suum peccaret, nec ei aliquid, quod ipsum ad
peccandum adduceret, persuaderet. Fœlix & nimiũ fœlix ille,
qui hoc præceptum seruauerit. Inimicitia, (ait Dominus ad ser *Gene.3.*
pentem) ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semẽ il-
lius. O fons charitatis, pacis, & misericordiæ, quare te discordia-
rum autorem inter bonos & malos efficis? Vt homines doceam
non esse minorem virtutem improbos amicos, qui ad malũ inui
tant, deserere, quam bonos, qui ad bonum alios incitant, conser
uare. Non veni pacem mittere sed gladium, ait ipse princeps pa *Matth.10.*
cis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis Iesus Christus, veni enim separare hominem aduersus patrē 16
suum, & filiam aduersus matrem suam. Quibus verbis diuinus magister docet, debere quemlibet, se ab illo, qui occasionem peccandi præbet, siue pater sit, vel mater, omni cura & studio separare.

Omnia hæc à nobis dicta sunt occasione sumpta à pietate, qua hi homines erga proximū suum egenum vsi fuerunt. Hunc igitur ægrum Dominus mirabili quadam ratione curauit. Tulit enim eum à turba seorsum, *Et misit digitos in auriculas eius, & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cœlum ingemuit & dixit, Ephathah quod est aperire, & statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.* Quis hoc genus curationis non miretur? Quis hæc omnia mysterijs vacare credat? Si enim in tota hac mūdi fabrica nihil otiosum à naturæ authore 17
factum est, quonam modo idē ipse omniū conditor in morborū curatione cæterisq; operibus gratiæ aliquid otiosum fecisse putandū est? Illuminet corda nostra, qui lux vera est ipse Christus Iesus, vt ea intelligamus. Vt igitur hæc mysteria excutere incipiamus, notandū est cū sanctis patribus ægrotū hunc surdū & mutū periculosissimū quendam animorū morbum significare, eorū, videlicet, quibus omnis pene ad salutē aditus industria Sathanæ intercluſus est. Is nanq; sensus omnes, per quos lux aliqua obtenebratæ menti fulgere possit, obstruere contendit: os enim eorum claudit, ne opem Domini implorent, sine qua nemo ab ei⁹ vinculis eximi potest. Aures etiā cordis ita claudit, vt nullis nec internis Dei motibus, nec externis concionatorū vocibus quidquā proficiant. Multos enim reperies, qui cū tota fere 18
vita cōcionibus audiendis interfuerint, in quibus quam plurimas cōminationes ac Dei promissiones audierūt, & nullā earū aure cordis acceperūt, ij dē prorsus manēat, qui antea fuerūt. Lo
Lucæ.7. quēs Dñs de pharisæorū ac doctorū duritie & obstinatione dixit: Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquētibus adinuicē, atq; dicētibus: Cantauimus vobis tibijs, & nō saltastis, lamētauimus & nō ploraſtis. Quasi diceret: O infœlices homines venit Ioannes Baptista prædicās timorē, horrorē, & luctū, & vos ad Deū minime conuersi estis. Veni ego, vobis amorem peccatorū remissionē, gratiā, & regnū cœlorū prædicans, & vos doctrinā meā abhorretis, itaq; nec amore nec timore in verā pœniten-

19 nitentiam & Dei amorem adduci potestis. Hoc idem multis in suis sceleribus obduratis dicere possumus. O duriores adamantibus. Quæ obsecro spes salutis vestræ haberi potest, si quidem nec blāditijs nec asperitate vos deo summittere vultis? Infelices animæ, quæ nec suauibus medicamentis, nec cauterijs ignis sanitatē cōsequūtur. Homines, qui nec inferni ignibus nec præmijs cœlorum propositis conuertūtur, & à Dño veniā postulāt, quibus rebus conuertentur? Hos igitur surdos & mutos ægrotus, quem Dominus tantis cæremonijs sanauit, repræsentat: quarū prima fuit, apprehēdere eū de turba seorsum. O fælicē, hominē quē Christus Iesus à rudi turba segregat. Nec ab re turba vocat, nam in ea maximæ disidiæ & turbationes insurgunt. Ne sequa
ris turbam ad faciendum malum, ait Dominus, nec iudicio plu *Exod.23.*
20 rimorū acquiescas sententiæ, vt à vero deuies. Etenim qui rudē & tumultuantem turbam sequitur calamitatibus plurimis se exponit, & innumeras patietur perturbationes. Ideo vbi nos legimus: Non est tibi nihil in hoc sæculo, alia translatio habet, Non *Eccle.18.*
est tibi nihil in sæculo, & sic etiā est in cōtextu Græco. Conuenienter hic mundus appellatur sæculus: in eo nanq; omnia inuoluta & absq; ordine aliquo sunt, sicut illa, quæ in sæculū includūtur. Hoc igitur donū ardentissimis votis optabat spōsa, ideò dicebat: Thrahe me post te, & curremus in odorē vnguentorū
tuorū. Ecce quomodo à turba fluctuanti exire affectat, sed se so *Canti.1.*
la id efficere nō valet, nisi sponsi Christi Iesu virtute fulta.

Primū igitur ægrotum seorsum à turba separat, vt is, qui sanare cupit, intelligat à turbulētis huius mūdi curis atq; negotijs
21 paulisper secedēs de salute sua cogitare debere. Eū etiam à turba separat ad significā dū esse aliquos homines, qui de proximis detrahere, & ea, quæ de ipsis dicuntur, audire adeò soliti sunt ac de lingua & auribus ita laborant, vt ab hac infirmitate minime sanēt, nisi prius ab illorū cōgregatione, qui eis detrahendi de alijs *Isai.6.*
sunt occasio, separētur. Cōquerebatur S. Isaias dicēs: Væ mihi quia tacui, quia vir pollutus labijs ego sum, & in medio populi polluta labia habētis ego habito. Vbi illud, Et, causam denotat: & sic est sensus, vir pollutus labijs ego sum, quia in medio populi polluta labia habētis ego habito. Quā pluriminūc de hac ęgritudine possūt etiā cōqueri, & ideò vt sanitatē cōsequātur, oportet eos ab hominū turba seiūgi, & vniuersaliter omnib⁹ peccatorib⁹ con-

conducit, si à suorum scelerum infirmitate sanari cupiunt, occa-22
sionem peccandi relinquere. Quam obrem apud S. Ieremiã dici-
Ierem. 4. tur: Si reuerteris ad me Israel, ait Dominus, ad me conuertere, si
abstuleris offendicula tua à facie mea, non commoueberis. Qui
bus verbis Spiritus sanctus docet, neminem ad Deum vere con
uerti, nisi illum qui à peccatis suis conuertitur: nullus autem ve-
Simile. re conuertitur, nisi prius occasiones peccatorum, quæ offendicu
la vocantur, deponat. Si quis habet capitalem hostem, non solũ
eum pertimescit, sed etiam omnes qui eius sunt factionis, ipsius-
que partes agunt. Sic non solum peccatum sed omnes occasio-
nes, quæ eius partes agunt, pertimescere debemus. Et sic in Ec-
Eccle. 7. clesiastico dicitur: Qui timet Deum, nihil negligit: omnia timet
& de omnibus sibi prouidet. Quod si Salomon egisset, & recor
daretur eius, quod in Prouerbijs dixit, scilicet, Sapiens timet & 23
Prouer. 14. declinat à malo, stultus transilit & confidit, non incideret in tan
tam confusionem, quantam incidit. Ob hoc etiam tam pauci à
suis sceleribus sanitatem consequuntur. Ascende in Galaad, &
Ierem. 46. tollere sinam virgo Aegypti: frustra multiplicas medicamina, sa
nitas non erit tibi, ait S. Ieremias. Quibus verbis ad literam san-
ctus vir remedijs eludit. quæ Aegyptus quærebat, ad eximen-
dum se ex Dei flagellis, significans eis minimè profutura esse.
Spiritus vero huius literæ tecũ, ò peccator loquitur, & tibi in-
quit: Quid tibi, ò miser, prodest, vt in sacrosancta Ecclesia tot
tamq; efficaces sint medicinæ, (qualia sunt diuina sacramenta,
& illa admirabilis resina, videlicet, sacratissima Iesu Christi ca-
ro) si tu ad illas accipiendas te ipsum, vt oportet, nequaquã præ
paras, nec ab occasionibus ad malum inuitãtibus te vis auertere? 24
Frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi, quin po-
tiùs illa in tuam erunt maiorem damnationem. Quid prodest,
in pharmacopolium ad quærẽdas pictimas ac potiones cor tuũ
Simile. lætantes, aliaq; salutifera medicamenta te conferre si cum illis
simul venenum sumis? Deprecare igitur frater cœlestem medi-
cum Iesum Christum, vt sua potenti manu te de turba seorsum
Galat. 1. apprehendat, & in tranquillo statu semotum ab omni peccan-
di occasione cõstituat. Loquens D. Paulus de hoc superno Do
mino inquit: Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eri-
peret nos de præsenti sæculo nequam. Non vult sanctus Apo-
stolus dicere, Christum Redemptorem nostrum voluisse mori
vt nos

25 vt nos ab hoc sæculo per mortem eriperet, sed vt efficeret, ne vi
tam turpem, cupidam, superbam, atq; ambitiosam viueremus:
hoc enim est à sæculo nequã nos eripere. Atq; ita apud S. Isaiã Isai. 9.
de illo dicitur: Vocabitur pater futuri sęculi, quoniã aliud sæcu
lũ lõgè melius, purius, & cãdidius, videlicet, vitã iustorũ ab om
ni peccati occasione alienam facturus erat. Postquam vero Do
minus hominem à turba secreuit, misit digitos in aures: quia (vt
diximus) ægrotus hic surdus & mutus obduratæ mentis homi-
nem repręsentat, quisquis autem hoc modo sic obduratus est,
etiam si omnia diuinorũ voluminũ oracula ante illũ proposue-
ris, nihil prorsus aure cordis accipiet. Et sic de illo dicitur: Cor Eccle. 21.
fatui, quasi vas confractum, omnem sapientiam non tenebit. Et Eccle. 27.
rursus: Quasi in percussura cribri remanebit pulvis, sic aporia
26 (id est scoria) hominis in cogitatu illius. Hoc est: Non percipit
nec cogitat aut animũ adiungit nisi rebus immundis & scorijs
huius sæculi. Istius autem miserandum stuporem Dominus per
Ieremiam Prophetam designauit, cùm ait: Audi populestulte, Ierem. 5.
qui non habes cor, qui oculos habentes non videtis, & aures &
non auditis. Quod vero ait, stultũ populũ non habere cor, signi
ficat, ita sensu ac mente obrutum esse, vt nec periculi aut morbi
sui magnitudinem agnoscat, nec eius remediũ quærat. Hoc
enim fratres inter leues & graues corporis morbos distat, quod Similia.
leues quidem nec multum sentimus, nec admodũ diligenter eis
remedia quærimus: at quo grauiores sunt, eò maiorẽ nobis sen-
sum doloris incutiunt, & ad quærenda remedia acrius incitant.
Longe tamen aliter in animi morbis euenit: pios enim viros per
27 fectioris q; vitę studioso leuia etiam peccata non leuiter angũt.
Quod quidem longe aliter in grauissimis sceleribus contingit,
quæ quanto grauiora sunt, tanto minus sentiuntur, quoniam ip-
sam vim sentiendi in hominibus impediunt. Quod aperte Salo Prouer. 18.
mon significauit, cùm dixit: Impius cùm venerit in profundũ
malorũ, cõtemnit, hoc est: Pro nihilo ducit grauissima etiam de
licta committere. In has igitur aures necesse est, vt cœlestis me
dicus digitos immittat, id est, spiritus sui dono ad rectè audien-
dum idoneos efficiat. Quo quidem beneficio in Actibus Apo-
stolorũ fœminam quandam nomine Lydiam Dominus affecit, Actuũ. 16.
cuius ipse aperuit cor, vt perciperet quæ à Paulo dicebantur.
Ergo fratres cum ad concionem cõuenitis corda vestra in Deũ

attollite illũ suppliciter exorantes, vt digitos suos, ideſt, dona 28
ſpiritus ſui in aures mẽtis veſtræ immittat, quibus intẽdere ijs,
quæ dicũtur, poſsitis, & vt ad ſalutẽ audiatis. Sic enim audire ip
ſius donũ eſt & beneficiũ, quẽad modũ in Prouerbijs legimus:
Prouer. 20. Oculũ videntẽ & aurẽ audientem Dominus fecit vtrũq;. Hoc
eſt: ea, quæ ad ſalutẽ noſtrã pertinẽt, recte intelligere, eadẽq; piè
& religioſe audire, vtrũq; Dei munus & gratia eſt. Cæterũ non
ſolũ digitos Dñs in ſurdi aures immiſit, ſed etiam ſaliua linguã
eius tetigit. Per ſaliuã autẽ, quæ ex ore procedit, Dei ſapientia,
quæ ex ore altiſsimi prodijt, ſignificatur. Sapientiæ autẽ nomẽ
à ſapore deductũ ſpiritualem ſuauitatem atq; dulcedinẽ repræ
ſentat. Hoc eſt etiã aliud beneficiũ ad ſalutẽ noſtrã maxime ne
ceſſariũ: nõ enim ſatis eſt diuini verbi myſteria intelligere, niſi
illa etiã ſpirituali quodã ſapore deguſtemus. Ob cuius rei defe- 29
ctũ ſæpenumero euenire ſolet, imperitos & illiteratos homines
ad illud audiendũ magis propẽſos eſſe, quã ſapiẽtes. Atq; ita au
diẽs B. Auguſt. enarrare D. Antonij Abbatis deuotionẽ, in hæc
verba prorupit: Surgũt indocti & rapiũt cœlũ, & nos cũ noſtra
ſcientia in carne & ſanguine volutamur, & in infernũ demergi-
mur. Vt igitur intellectus quæ intelligẽda ſunt, percipiat, tactus
auriũ neceſſarius eſt vt autẽ affectus ea quæ intelligimus ample
ctatur, diligat, atq; deguſtet, palatũ animæ ſaliua Chriſti Ieſu,
hoc eſt, ſapiẽtiæ dono ſanandũ eſt. Quod varijs vitiorũ mor-
Simile. bis infectũ erat, vt cui antea ſola terrena noxia ſapiebant, nũc ſo
la cœleſtia atq; diuina dulceſcãt. Apes hic vnũ florẽ, ibi aliũ car
pere ſolet: poſtea vero in aluearijũ ſe recipit, & ibi mellificat: nã
ſi totũ tempus in colligendis floribus cõſumeret, & nunquã vel 30
let mellificare, inanis eſſet eius labor & diligẽtia. Sic fratres mei,
licet quã plurimos flores in vna atq; alia cõcione carpamus, ſi
nũquã nos ipſos ad illos exprimẽdos in aliquẽ locũ recipimus
hoc eſt, ſi diuinas ſententias, quas intellectu noſtro percipimus,
nõ meditamur, parũ nobis proderit, quidquid vel audimus vel
legimus. Hoc autẽ ex eo oritur, quia ſpiritualia nõ deguſtamus.
Qua propter maximè oportet nos hanc diuinam ſaliuã à Domi
no humiliter poſtulare, vt illa deguſtantes ipſa ſæpenumero ani
mo euoluamus & ab eis magnã educamus vtilitatem.

Poſtquam Dominus ægroti linguam tetigit, aliud longe mi-
rabilius operatus eſt, *Suſpiciens enim in cœlum ingemuit*, O gemitũ
mira-

31 mirabilem õmni adnotatione dignum. O Ieſu bonẽ, & ho-
minum amantiſsime, angelorum gaudium, & cunctorum bea-
torum lætitia: quid ſubeſt cauſæ, vt ſuſpiciens in cœlum inge-
miſcas? Oculorum aſpectus cum affectione, & cordis deſideriũ
ſemper vno eodemq; fere motu coniunguntur, oculi enim cor-
dis ſunt prænuntij, atq; ita dicere ſoletis, eo aſpiciunt oculi, vbi
cor diligit. Ideo in Eccleſiaſtico dicitur: Poſuit oculum ipſo- Eccle. 17.
rum ſuper corda illorum: nam id, quòd corde manifeſtari nõ Plinius lib.
poteſt, oculis, qui ſunt cordis prænuntij, oſtenditur. Plinius 11. cap. 37.
etiam inquit: Profecto in oculis animus inhabitat, nec vlla
ex parte maiora animi indicia cunctis animalibus, ſed homini
maxime, ideſt, moderationis, clemẽtiæ, miſericordiæ, odij, amo
ris, triſtitiæ, & lætitiæ colligi poſſunt. Atque ita ſacra ſcriptu-
32 ra hoc loquendi tropo vtitur ad explicandum, quomodo popu
lus Dauid regẽ diligebat. Acceptus, inquit erat Dauid in ocu- 1. Reg. 18.
lis omniũ, ideſt, omnes eum diligebant. Vt autem referret odiũ,
quo Saul ipſum Dauid proſequebatur, inquit: Non rectis ocu-
lis Saul inſpiciebat Dauid. Hinc infertur, eum, qui in cœlum ſu
ſpicit, & ſuſpiria trahit, ibi ſuam habere ſitam atq; collocatam
affectionem. Et hoc eſt ſingulare medium ad auferendam affe
ctionem rerum terrenarum, & ipſam in cœlo collocandam, vi-
delicet, illud ſæpenumero attente ſuſpicere. Ariſtoteles enim Ariſt. 9.
ait, amorem maxime oriri & fieri per ſenſum viſus. Quod & Ethic. 12.
probatur ex eo, quod apud S. Ieremiam dicitur: ſcilicet: Oculus Threno. 3.
meus deprædatus eſt animam in cunctis filiabus vrbis meæ. Sæ
33 penumero Chriſtus Redemptor noſter in cœlum oculos ſuble
uaſſe legitur, quippe qui ſuam ibi fixam habebat affectionem:
& hoc ideo faciebat, vt nos ad idem agendum erudiret. Et, in-
gemuit, vt hoc indicio declararet, inter innumera mala, quæ ſe-
cum peccatum affert, hoc maximum & ſummum eſſe, quod il-
lius ſummi rerũ omniũ Domini maieſtatem violet. Hac enim
de cauſa peccati deformitas & malitia dicitur eſſe digna infini-
ta & ſempiterna pœna, quod aduerſus illum pugnat, cuius bo
nitas & maieſtas eſt infinita. Quo circa mirum non eſt, ſi qui,
quanta eſſet ex hac parte peccati deformitas, adeo perfecte no-
uerat, ingentem ex imo pectore gemitum duceret. Quod perin
de fuit ac ſi cum peccante homine his verbis ageret: O ſi ſcires
miſer, in quem te baratrum, cũ Deum offendis, præcipitas? In

gemuit Dominus, vt tu etiam cũm te in aliquo peccato immer- 34
sum videris, ingemiscas, & nunc, siquidẽ per tẽpus licet, lacry-
mis & gemitibus tibi remediũ adhibere contendas. Euenire so-
Simile. let vt in pomũ pulchrum, candidũ & rubicundũ, odoriferũ &
sapidũ, ita vt cor aspicientis lætificet, vermiculus ingrediatur, &
ipsum breuissimo tẽporis spatio corrũpat, atq; ita totũ putridũ
absq; odore, sapore & pulchritudine remaneat, sic vt ad nihi-
lũ prosit, nisi vt in sterquilinũ mittatur. Tu vero, qui illum pul-
chrum odoriferumq; vidisti, dolore afficeris, cũ ipsum corrup-
tũ reperis, & eo frui minime potes. Quanto igitur maiori cũ ra
tione tu ò peccator considerans animæ tuę pulchritudinem, dũ
in gratia erat, & quam odorifera ac sapida Deo & angelis, cum
autem in eam peccatũ introiuit, quam corrupta & inutilis remã
sit, ita vt ad nihilũ prosit, nisi vt in infernũ torquenda mittatur, 35
poteris lamentari? Quare ergo non ingemiscis & ploras? O de
testabilem amentiam. O execrandum stuporem. O spiritualem
animi frenesim, quæ hominem in tanto periculo constitutũ ri-
dere, ludere, epulari, & lætũ diẽ agere facit. Quæ igitur vis ista
est, quæ sic te obstupefacit & à mente deducit, vt nolis exiguo
huius vitæ labore redimere quod nullis vnquam cruciatibus po
stea redimendũ est? Ad hanc sanè peccatoris cæcitatem explica
ndam verba desunt, mens deficit, affectus succumbit, & om-
nes ingenij humani vires fatiscũt. Quocirca mirandũ non est,
si magnus ille humanæ salutis amator dum obstinatum in scele
ribus hominem in hoc surdo & muto mentis oculis contempla
tur pœnam illi diuino iudicio decretam animaduertens eximo
pectore gemitum ducat, vt nos exemplo suo mala nostra geme 36
re, atq; lamentari doceat.

Postquam vero ægrotum sanauit, verus magister humilitatis illis præcepit, ne cui dicerent. *Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant.* Vbi obseruandum est, quod impensum beneficium prædicantes non contra præceptũ fecerunt: quin potiùs vehementer fidei & gratiæ virtutem annũtiatio hæc declarat, & gratos se se ostendunt. Nec verbum hoc vt sonat accipiẽdum est, eo quod voluntate absoluta rem hanc non reticeri voluit Saluator. Vnde B. Augustinus ait: Si sciebat eos, sicut notas habebat & præsentes & futuras hominum voluntates, tanto magis prædicaturos, quanto magis ne prædicarent eis præcipiebat, vt

D. Augustin. de concordia euangeliorũ.

37 vt quid hoc præcipiebat? Pigris volebat ostendere quanto ala-
crius, quantoq; feruentius eum prædicare debeãt, quando illi,
qui prohibebantur, tacere non poterant. Mirabile dictu. Domi
nus vetabat, eos loqui opus singulare, quod patrarat, & ipse in-
ternè eos excitabat, vt voce magna tonarent encomia illius. O
mira satisq; miranda fidei viuæ energia, quippe quæ talis est, vt
etiam adiurata Dei laudes tacere nequeat. Huc pertinet illud *Actuum. 4.*
actuũ: Non possumus ea, quæ audiuimus & vidimus, nõ loqui.
Vbi merito torpór fidei nostræ arguitur, qui Dei innumera be-
neficia prædicare iussi silemus. Referens D. Paulus, cũ ad Corin
thios scriberet, immensa, quæ à diuina ac liberali manu benefi- *1. Corin. 6.*
cia acceperant, inquit: Non estis vestri: empti enim estis pretio
magno, glorificate & portate Deũ in corpore vestro. Glorifica
38 te Deum ad internũ affectũ & oris clamorem: portare vero eũ
in corpore ad externũ opus attinet, ita vt vterq; homo Christo
Iesu seruiat fide viua, & opere obsequiũ ei offerens & summis
eũ laudibus extollens, iuxta illud Ecclesiastici: Exaltate illum *Eccle. 43.*
quantũ potestis, maior est omni laude. Exaltantes eũ replemini
virtute, & repleti hic virtute & gratia, postea replebimur gloria
ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XII.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. &c. Lucæ. 10.

T recte intelligamus, quorsum Domin⁹ verba hæc protulerit, quid sanctus Euangelista paulò ante referat, exponere necesse est. Ait enim ipsum Dominum discipulos suos ad euangelizandum misisse, potestatemq; illis langores curandi, dæmonesq; pellendi tradidisse: quod cũ ipsi fecissent, resq; illis fœliciter euenis-

set, læti ad eũ redierunt dicentes: Domine, etiam dæmonia subij- 2
ciuntur nobis in nomine tuo. Tum Dominus pro hoc tam fœli
ci nuntio æterno Patri gratias agens, quod sapientiæ suæ myste
ria paruulis illis reuelare dignatus fuerit, ad eosdem his verbis
conuersus est: Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis; O Chri-
ste summa æterni patris sapientia, Vt quid Domine hos pauper
culos homines, quos expuluere terræ suscitasti, collaudas? Non
ne vides, hoc esse aditũ aperire, quo ipsi insolescant? Ad hoc re-
sponderi potest, virtutem laudare esse quandam iustitiæ distri
butiuæ partem, videlicet, vnicuiq; quod suũ est reddere. Patet
autem quòd laus virtuti & virtutis studioso debetur. Qui vitio-
sum & sceleratum hominem laudat, contra distributiuam iusti-
tiam facit: ei nanq; non laus sed vituperiũ debetur. Quantũ au-
tem hoc malũ sit, ex illo Psalmi colligi potest, vbi Regius vates 3
Psal. 6. Deum sic interrogat: Vt quid Domine recessisti longe, despi-
cis in opportunitatibus in tribulatione? Et respondet: Quoniam
laudatur peccator in desiderijs animæ suæ & iniquus benedici-
tur. Ideo Ecclesiasticus admonet: Nè laudaueris hominem in vi
Eccle. 11. ta sua. Nequaquam vult dicere, vt hominem, dum vixerit, non
laudes: contrariũ enim Christus Redemptor noster fecit, cuius
opera (vt ait D. Augustinus) sunt velut exemplar quoddam &
norma rectissima, qua duci & gubernari debemus. Scimus autẽ
illum laudauisse Beatum Ioannem Baptistam, Centurionem,
Cananæam, & Nathanael: & olim etiam sanctum Iob, Abrahã
atque alios plurimos viros sanctos, cùm adhuc viuerent, con
mendasse. Quid igitur significat, Ne laudaueris hominem in vi
ta sua? Vult dicere hominem non in vita sua sed in aliena esse 4
Osea. 13. laudandũ. Quid homo ex se habebat? Propheta Oseas id expli
cat dicens: Perditio tua Israel, tantummodo ex me auxilium
tuũ. Quando gula, luxuria, aut superbia in te dominantur, hæc
est vita tua, cũ vero patientia, mansuetudo, & charitas in te reg-
nãt, hæc non vita tua sed aliena est, idest, Christi tantum modo
ex me auxilium tuum. Iccirco D. Paulus ad Galatas scribens,
Galat. 2. Viuo, inquit, iã nõ ego, viuit vero in me Christus. In ipsa ergo
vita, quæ aliena est, poteris hominẽ laudare, non autem in sua,
quæ peccatrix est: Et ideo inquit sapiens: Ne laudaueris homi-
D. Bernar. epist. 23. nem in vita sua. Quod autem hoc ita sit, D. Bernardus egregie
explicat dicens. Cum laudatur homo, in quo iam viuit, non ip-
se sed

5 se sed Christus, non in sua laudatur, sed in Christi vita: ac per hoc
non laudatur contra sententiam, quæ prohibet laudare homi-
nem in vita sua. Quam obrem angeli fragilitatem humanam co-
gnoscentes, videntes animam quandam virtutibus adornatam
inquiunt illud Canticorum: Quæ est ista, quæ ascendit sicut Cant. 6.
aurora consurgens, pulchra vt luna, electa vt sol, terribilis vt ca-
strorum acies ordinata? Merito profecto admirantur videntes
in tanta fragilitate virtutem, in carne mortali puritatem, & in na
tura humana vitæ angelicæ similitudinem. Quemadmodũ ho-
mines admirari solemus cùm in brutis quendam prudentiæ ac
diligentiæ modum in procreandis filijs suis, & in eorũ necessita
tibus prouidendis, atq; proprijs vitis prospiciendis similem hu- Simile.
manæ prudentiæ videmus: sic superni spiritus in admirationem
6 rapiuntur, cum animam misera & caduca carne circũdatam, in
peccatis conceptam, & in malum procliuem habere quandam
admirabilem suæ ipsorũ puritatis & sanctitatis similitudinem
contemplantur. Iccirco eam tot nominibus hic nũcupãt, ac tot
rebus comparant. In quo certe Diui Bernardi sententia confir-
matur. Hæc autem laus vtilis est ad ipsum iustum, nam virtus
laudata crescit, si vera virtus est. Vt enim in Prouerbijs dici- Prouer. 27.
tur: Quomodo probatur in flatorio argentum, & in fornace au
rum, sic probatur homo ore laudantis. Ideſt: Sicut argentum ig-
nis fornace purificatur, ita vt falsum & adulterinum in spumam
& fumum vertatur, optimum vero purificetur: sic virtus lauda-
ta, Passando por el crisol del loor, Si falsa est, inani quadam gloria cõ Simile.
sumitur, si autem pura & vera, solidatur atq; ad crescendum ha-
7 bet occasionem. Quando segetes multum creuerunt ita, vt
spicas iam protulerint, quæ iam iam ad maturitatem pernenire
volunt, cupiunt earum Domini, vt venti sufflent, quibus ipsa-
rum grana tumescant, & augeantur. Sic laudum venti iustos cre
scere & augere faciunt. Laus etiam iustorum aliquando peccato
ribus prodesse solet, sicuti D. Gregorius testatur dicens: Infir- D. Greg. li. 22. moral. cap. 7.
mæ mentes cùm bona de alijs audiũt aliquando ad operationẽ re
ctam non amore virtutis, sed delectatione laudis accedũt: qui li
cet nõ bono fine incipiãt, postea virtutẽ ipsam amore amplecti
& recta intentione operari sæpenumero contingit. Verum est
tamẽ prudentiã & tẽperantiã in humanis laudibus necessariam
esse, vt prosint & non noceant. Solet olitor recentes, plantas

irrigare, vt crescant & fructus proferant: at si eis tantam aquarum 8
copiam infundit, vt radices earũ putrescant, non olitor sed hor-
ti & plantarum pestilentia dicetur. Bonus ac prudens vir iustum
ita laudibus effert, vt ipse ad vlterius progrediendum & ad Do-
minum glorificandum propter talentum sibi ab eo concessum
animũ concipiat: adulator vero tot tamq; excessiuas laudes con-
iungit, vt humilitatis radices faciat putrescere. Laudauit ergo
Diuinus magister suos sacros discipulos, vt ipsi dignitatem suã
intelligentes se se ad vilia & caduca huiusmodi non abijcerent:
Matth. 5. & propter hũc finẽ eos apud D. Matthæũ ita laudibus amplifi-
cauit dicens: Vos estis sal terræ, & vos estis lux mũdi, & nõ po-
test ciuitas abscondi supra montem posita. O quantũ nobis pro
desset, hanc cœlestem doctrinam omni studio & diligentia am
plecti, nos ipsos adinuicem incitantes memoria lucis fidei quã 9
Dominus nobis donauit, atq; etiam recordatione beneficiorũ,
quæ in nos contulit. Adolescens Tobias sponsam suam Saram
incitabat, vt per tres noctes integras orationi vacarent, dicens:
Filij sanctorum sumus & non possumus ita coniungi, sicut gen-
tes, quæ ignorant Deum. Antiquissimus Philo Iudæus inquit,
Philo in lib. de opificio mundi. hominem secundũ spiritum ad imaginem & similitudinem Dei
fuisse procreatũ, vt, scilicet, ob hanc causam incontaminatum
se ab omni peccato seruaret propter honorem illius, ad cuius
imaginem & similitudinẽ fuerat formatus, & vt puderet se ima
ginem Dei delere & fœdare. Quanto igitur maiori obligatione
ad hoc astringimur, siquidem Deus hãc imaginem, quæ per cul
Osius in confessione apol lonica. pã hominis fœdata erat, suis donis cœlestibus instauranit. Nã 10.
(vt inquit Osius) per fidem, spem, & charitatem imago Dei in
homine instauratur.

Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis. Non loquitur hic Dominus
B. Augustin. lib. 3. de ciuitate Dei. c. 5. & 8. de illa beatitudine, de qua dixit D. Augustinus: Beatus, qui ha-
bet omnia, quæ vult, & nihil mali vult, quæ in visione & fruitio
ne Dei consistit. Est tamen alia beatitudo in hoc calamitoso sæ-
culo, vbi homines mortali corpore grauati oculis fidei creatorẽ
contemplantur, & contemplantes vnice diligũt, diligentes mã
datis eius diligenter obediunt. Tales erant sancti Apostoli.

Postquam vero Dominus eos fœlices & beatos vocauit, bea
titudinis huius magnitudinem ex sanctorũ patrum desiderio ex
ponit, cum subdit. *Dico enim vobis, quod multi prophetæ & re-*

ges

reges voluerunt videre, quæ vos videtis, &c. Tanto enim videndæ salu-
tis huius desiderio veteres sancti tenebantur, vt ipse Dominus
desideratus cunctis gentibus, & desiderium colliũ æternorum,
id est, sanctorum omniũ, qui veluti editi colles inter alios homi
nes virtutis altitudine eminent, in literis sanctis appelletur. Me
rito ergo discipuli Domini beati prædicantur, qui desideratum *Aggæi. 2.*
cũctis gentibus viderunt, & tam larga manu huius gratiæ primi
tias acceperunt. Nec hac benedictione orthodoxi nunc priuan-
tur, quia non vt patres antiqui typis vmbrisq; Christum intuẽ-
tur, sed reuelata facie gloriam Dei speculantes in eandem imagi
nem transformantur, à claritate in claritatem tanquam à Domi *2. Corin.*
ni spiritu, scilicet, edocti & adiuti. Ideo ore suo sacro Dominus
ipse eos benedixit, vbi Thomæ vulnera eius tangenti respon- *Ioann. 20.*
12 dit: Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati, qui non viderunt
& crediderũt. O nos fœlices, fratres, si nec saluatorem in carne
viuentem, nec miracula patrantem videntes, non sacra eius ver-
ba ipso concionãte audientes, nihilominus per sacrosanctũ Euã
gelium instructi Christũ filium Dei & sacratissimæ Virginis
vnigenitum adoramus, fide syncera confitemur, & ardentissi-
mis desiderijs in cœlestibus considentem ad dexterã Patris vi-
dere affectamus, cũ Apostolo Paulo ad Philippenses scribente
ac clamantes: Cupio dissolui & esse cũ Christo. His verbis Chri
stus Redemptor noster discipulos suos, & in illis nos docuit, es- *Philip. 1.*
se gratos. Magister, quando puerum docet, profert literam. A. *Simile.*
vt ipse puer discat & dicat etiã: A similiter & literam. B. vt & ip
se puer eam apprehendat & dicat. B. & hoc modo ipsum in legẽ
13 do instituit: sic cœlestis magister Iesus Christus dixit: Beati ocu
li, qui vident, quæ vos videtis, vt & ipsi in terram proiecti, maxi
meq; gratos se ostendentes dicerent: Fœlices homines, qui cũ
essemus mundi fœces & purgamenta, nos Dominus discipulos
suos elegit, nobisq; id, quod regibus & prophetis non concessit,
donare dignatus est. O Domine, vnde meruimus nos regi Dauid
Patriarchæ Abrahæ, & Prophetæ Isaiæ atq; alijs anteponi? Sit
tuũ sanctum nomen benedictum, & pro tam singularibus bene
ficijs in nos collatis glorificatum. Hoc fratres mei debet esse no *Colossen. 3.*
strum continuum exercitium ita enim nos D. Paulus admonet
dicens: Omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia
in nomine Dñi nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo

& Patri per ipsum. Prius ait, Omne, & postea adiecit, Omnia. 14
Sicut enim ingrato omnia in nihilū rediguntur: ita grato omnia augentur & multiplicantur. Nam gratitudo est veluti clauis viscerum Dei, qua plerunq; ipsa aperiuntur, vt inde ingentes thesauri prodeant. Et adiunxit amplius, Per ipsum: quoniam gratitudo restāta est, vt ipsam absq; fauore Iesu Christi habere minime possimus.

Gene. 13. Quidam interpres explicans illa Genesis verba, Erat Abrahā dives valdè in possessione auri & argenti, reuersusq; est per iter, quo venerat à meridie in Bethel vsq; ad locū, vbi prius fixerat tabernaculū & inuocauit ibi nomen Domini, ait, quod, vt sanctus Patriarcha Deo pro acceptis beneficijs gratias ageret, reuersus est in paupertatis locū, quē anteà habuerat. Vbi aperte docemur, eum, qui in prosperitate existit, vt gratum se erga 15
Deū ostendat, debere suę paupertatis principij reminisci, vt sic circumspecta statū differentia crescat ipsius erga Deū gratitudo & glorificatio, atq; ei seruiendi desiderium.

Exod. 25. Dominus etiam Hebræos ad gratitudinem commouere voluit, cum seruo suo Moysi imperauit, vt in arca virgam Aaron & tabulas legis reconderet, vt per virgam recordarentur mirabiliū, quæ Dominus pro illis operatus fuerat, tabulæ verò in memoriam ipsorū id, quod pro Domino agere debebant, reuocarent. Et in eadem sacra pagina exploratores quidam meretrici Raab dixerunt: Innoxij erimus à iuramento hoc, quod adiurasti nos, si ingredientibus nobis terrā signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaueris eum in fenestra, per quam dimisisti, 16
Iosue. 2. nos. Vbi valde notādum est, eos iussisse in eadem fenestra, per quam ipsos à morte eripuerat, & non alibi signum apponere, vt illud videntes beneficij accepti recordarentur, & ad gratitudinem erga illam domum commouerentur. Ita oportet nos fratres modos & inuentiones quærere, vt beneficiorum in nos collatorum recordaremur, & ingratos nos minime exhibeamus: est enim Diuinæ maiestati hoc nimis odibile, quod quidem ipse Dominus grauiter & seuere punire solet.

Pincerna ille regis Pharaonis, à quo sanctus Ioseph fauorē & auxilium imploranit, & ipse illud ei debebat, & de quo in sacra scriptura dicitur, quod succedentibus prosperis præpositus pincernarum oblitus est interpretis sui, propter ingratitudi
Gene. 40. nem

17 nem, qua in eum vsus est, punitus fuit. Deus enim sanctū Ioseph præpositum domus Pharaonis & seruorū eius constituit: & hoc fuit vindicta, quæ de illo ingrato homine sumpta est: quo enim pudore miser afficeretur, cū se coram S. Ioseph aspiceret, & ingratitudinis, qua erga eum vsus fuerat, recordaretur? Hoc dignus est ille, qui obliuiscitur eius, qui in ipsum beneficia cōtulit, scilicet, se famulū illius ac seruum videre, nimio pudore coram eius conspectu affectum. Et hæc erit vna ex vltionibus, quæ de ingratis sumetur, videlicet, illos visuros esse Iesum Christū, à quo tot tantaq; beneficia acceperunt, & quem maxime offenderūt factum iudicem & omnium vniuersalem Dominum. Atq; ita
Ioan. 29. inquit D. Ioannes: Videbunt, in quem transfixerunt. Quod si ingens malum & grandi supplicio dignum est, quemlibet pro acceptis beneficijs se gratum non præbere, (propter quod
18 sacra scriptura in confusionem nostram nobis proponit exemplum Sodomitarum, qui cum essent pessimi & nefandi homines, grati tamen extiterunt, Rege eorū nomine omnium subditorum offerente Patriarchæ Abrahæ omnia spolia, quæ in prælio à quatuor regibus exceptis animabus ceperat: atq; ita ei dixit: Da mihi animas, cætera tolletibi) quid erit benefactorē ip-
Gene. 14. sum bonis ab eo acceptis offendere? Quibus verbis tanta abominatio amplificari poterit? Hæc est vna ex præcipuis querelis quibus Dominus de gente peccatrice conqueritur, vt in prophe
Ezech. 16. ta Ezechiele patet, maxime illis verbis: Perfecta eras in decore
Per totum. meo, quē posuerā super te, & habēs fiduciā in pulchritudine tua fornicata es. Propter hæc scelera cōsueuit Dns reges ab ipsorū
19 regnis priuare. Atq; ita in Leuitico, vbi Dominus populo Hebræorū dixit, vt sibi cauerent, nè cū illis bonis, quæ ab ipso acceperāt, eū offenderent imitātes in abominationibus illius regionis incolas, adiecit: Nè polluamini in omnibus ijs, quib⁹ cōtami
Leuitic. 18. natę sunt vniuersę gētes, quas ego ejciā ante cōspectū vestrū, & quibus polluta est terra, cuius ego scelera visitabo, vt euomat habitatores suos. Et paulò inferiùs: Cauete ergo nè & vos similiter euomat, cū paria feceritis, sicut euomuit gētē, quæ fuit ante vos.
Hæc solet esse fons & origo omniū errorum. Atq; ita D. Paulus
Roma. 1. loquens de philosophis ait: Quia cū cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed euanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor
eorum

corum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt, & mu- 26
tauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imagi-
nis corruptibilis hominis, & volucrum, & quadrupedum, &
serpentum. O stupendum & seuerum iustitiæ Dei suppliciũ.
Quod adeo lapideum erit cor, quod hoc audiens non contre-
miscat? vt, videlicet, in pœnam ingratitudinis homines pruden-
tes in tantam cæcitatem deuenissent, vt bestias ac serpentes pro
Dijs adorarent. Si autẽ quæris, quid sit glorificare Deum, sicut
Simile. Deũ: est ipsum summe glorificare & super omnia diligere. Aliud
est seruire regi, & aliud ei tanquã regi inseruire. Seruire regi est
te eius licet nolis esse seruũ & subditum, atq; ei tributum licet
coacte persoluere, quanuis nunquã eum videas nec audias. At
ei tanquam regi inseruire est ei seruitutem adhibere cum amo-
re, obedientia, atq; diuitijs. Et sic aliud est glorificare Deum, & 27
aliud glorificare ipsum tanquam Deum. Glorificare Deum est
esse opus manuũ eius: in omnibus enim creaturis, licet irratione
les & insensibiles sint, Deus glorificatur, quoniã in eis bonitas,
sapientia, atq; potentia eius ostenditur. Sed glorificare ipsum
tanquã Deũ est illum diligere, honorificare, & ei animi prom-
ptitudine & hilari voluntate obedire. Quia vero philosophi eũ
hoc modo non glorificauerunt, nec ei gratias pro sibi impensis
beneficijs egerunt, ideo ipse Deus eos tanquã ingratos in abomi
nabilium errorum tenebras permisit incidere. Glorificate igitur
fratres mei Deum sicut Deum, & ei pro fidei luce, quam vobis
donauit, & pro alijs innumeris beneficijs, quæ à liberali manu
eius accepistis, gratias agite, & hac gratiarum actione veluti qua
dam claue magnificẽtissimi Dei viscera aperietis, atq; ab eis the 28
sauros misericordiæ eius conseruationis, & augmenti illorum
deprometis.

Hæc vbi Dominus dixit, quidam legisperitus quæstionem
ei bonam non tamen sano animo proposuit. *Magister*, inquit,
quid faciendo vitam æternam possidebo? O vtinam hi nostri omnes
essent sermones, videlicet tractare quid ad salutem animæ com
parandam agendum sit, siquidem hoc vnicum & singulare om-
nium negotium est, atque omnia alia respectu huius imperti-
Galatas. 6. nẽtia appellari possunt. Apostolus enim ad Galatas scribẽs ait:
Quæ seminauerit homo, hæc & metet: qui enim seminauerit in
carne, de carne metet corruptionẽ, qui autẽ in spiritu, de spiri-
tu

23 tu metet vitam æternã. Cùm vero omnia negotia excepto hoc
& illis, quæ in illud non diriguntur, sint in carne seminare, hinc
apparet, ea non solũ esse impertinentia, sed etiam perniciosa, si-
quidem per illa corruptionem ac damnationem æternam com
paramus. Si hæc igitur ita se habent, quanta, obsecro, hominum
insania & quãta cæcitas est, omnes curas, & cogitationes, & locu
tiones suas, & omnia vitæ studia in his acquirendis, quæ ad hãc
momentaneam vitam pertinent, impendere; ad illam vero, quę
nullo fine clauditur, & quæ sempiternis sæculorũ ætatibus aut
in summis delicijs aut in acerbissimis cruciatibus duratura est,
nihil omnino parare, nihil prouidere, nihil de ea loqui, nec vlla
eius cura & solicitudine tangi? O mentes horrendis tenebris cir
cũfusas: ò sensus serpentis antiqui fraudibus oppressos: ò exi-
24 tialem animorũ insaniam. Quid enim est, si hic stupor & furor
& insania non est? Quæ mentis cæcitas cũ hac tanta cæcitate cõ
parari queat? Vbi, quæso ratio? vbi iudicium? vbi consilium? vbi
futurorũ cura & prouidẽtia, quæ propria creaturę rationalis est?
In hoc enim homo à pecudibus distat, quòd pecudes sola præ-
sentia, & quæ habent ante oculos posita cernunt, homo autem,
qui rationis est particeps, & præteritorum meminisse, & futura
ex antecedentibus causis partim præuidere, partim etiam proui
dere potest. At illi pecudibus similes effecti sola cogitant, curãt
& de ijs loquuntur, quæ præsentia sunt, futuræ autem æternita-
tis nullam magis curam aut rationem habent, quam si ipsorum
animæ perinde atq; brutorũ cum corpore simul interirent.

At ille dixit: *In lege quid scriptum est? Quomodo legis?* O admira-
25 bilem responsionem illis præcipue, qui cauillationibus & falla-
cijs vtuntur: & ad conuincendum hominem, qui veritatem sub-
terfugere conatur, interrogans, an licitus sit suus viuendi mo-
dus, optans inuenire aliquem, qui illũ iustificet huiusmodi ho-
mines negotiũ oportet ad ipsummet remittere, ipsumq; inter-
rogare quid de hoc sentis? quid lex in hoc casu dicat? & ipse se ip
sum conuincet ac respondebit, sicut iste legis peritus, qui quod
sciebat, caute & cum mala intentione interrogabat. Qui interro
gat an quidam contractus diabolici sint liciti, responsionem in
eius capite oportet ponere. Dicite ei, Quid tibi videtur? Quid
tibi dictat conscientia? Et ipse si verũ dicere non erubescit, re-
spondebit. Illicitum mihi videtur. Id igitur ego tibi dico: *In le-*

ge

Universidad de Deusto
Biblioteca

ge quid scriptum est, ait summa veritas: Quasi diceret, in lege scri- 26
ptum est quid ad salutem consequendam te oportet facere.

Quo circa fratres mei, qui literas non didicistis ab illis, qui literati sunt, addiscere contendite: magna enim confusio est, esse aliquos iam proiectæ ætatis Christianos, qui id, ad quod obligatione astringuntur, penitus ignorant pueris ipsis illud scientibus & per vicos vrbis cantãtibus, Qui autẽ literis operam dedistis, diuinam legem lectitate, ibi enim quod vos oporteat facere, &
2. Tim. 3. à quo sit fugiendũ inuenietis. Iccirco egregie D. Paulus inquit: Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendũ, ad arguendũ, ad corripiendum, ad erudiendũ in iustitia, vt perfectus sit homo Dei ad omne opus instructus. Si quis ab homine profano quærat, Quare ita viuis tanto fastu & pompa? quare subditos tuos euisceras? quare dies nostes q; ludendo consumis? quare debita non soluis? quare factiones lequeris? quare conciones non audis? quare sæpenumero crimina non confiteris, & sacro sanctum eucharistiæ corpus non accipis? impudenter respondebit, sic homines suæ conditionis & status viuere. Sed quæro à te, ò miser, in lege quid scriptum est? Profecto diuina lex id non asserit. Disce disce infælix circa res tuas diuinam legem consulere, & per illam vitam tuam gubernare, dicito cum regio
Psal. 118. Propheta, consiliũ meum iustificationes tuæ. Nam via, qua incedis, abs q; dubio in æternam te ducet condemnationem.

Respondens legis peritus ad id, quod Dominus interrogabat dixit. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex omni mente tua, & proximum tuũ*
D. Chrys. in hom. ad populum Antiochenum. *sicut te ipsum.* B. Chrysostomus in quadam homilia inquit, magnum esse signum, quod Deus nos maximo amore prosequitur, siquidem nobis tã stricte imperat, vt ipsum diligamus. Primũ, quod à nobis Deus postulat, est cor. Nam cum hominis cor sit præcipua eius pars, sic rationi consentaneum est, vt sit primum quod Deo subijciamus, facile nan q; totus homo cor ipsum insequitur. Et quoniam opera nostra nisi à corde exeant, nihil sunt, si autem ab eo prodeãt cum debitis circunstantijs tunc vere bona sunt, (licet enim manus eleemosynam eroget, & lingua bonum consulat, si id à corde non exeat, nihil prodest) ideo postquam rex Dauid peccauit, à Domino magno affectu postulabat dicens: Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum
Psal. 50. inno-

29 inn ua in visceribus meis. Nequaquam petijt, vt Dominus in eo alios pedes ad rectè ambulandum crearet, nec alias manus, quibus bonum operaretur, nec aliam linguã, qua sanam doctrinam doceret: nec alias aures, quibus verba sancta audiret: nec alios oculos, quibus necessitates proximorum suorũ inspiceret, nam hæc omnia parui sunt valoris ac momenti, si cor immundũ est, & spiritus inueteratus & debilitatus cũ peccato. Iccirco cor mundũ & spiritum nouũ à Deo postulat: hoc enim modo omnes aliæ potentiæ innouabuntur, earum q; operationes vtilissimæ erunt. Cor istud, (quod, vt B. Augustinus ponderat, est ipsa voluntas) fons est & origo, vnde exeunt duo vberrima amoris flumina. Nam cùm per appetitũ ad exteriora profluit, dicitur cupiditas aut concupiscentia: at cùm ad spiritualia vel diuina la
30 bitur, charitas appellatur. Veluti cum duo flumina ab vno fonte oriuntur, alterum in vnam partem fluit, proprium q; nomen retinet, alterũ vero in aliam, quod & diuerso nomine nuncupatur, vna tamen est ex eodem fonte aqua dimanans: quæ cùm per diuersa loca labantur, diuersos etiam sapores accipiunt, sicuti & varia nomina sibi vendicarunt: ita humanũ cor est amoris fons, à quo duo flumina oriuntur, alterum cupiditas dicitur, alterum charitas appellatur: & hæc quidem diuersimode sapiunt, nam charitas Dei saporem habet, cupiditas vero carnis. Cũ autem iubemur Deũ diligere ex toto corde, præcipimur quidẽ, vt omni studio & diligentia carnalia extinguere, at q; odio habere contendamus, & tantũmodo diuinũ amorem amplectamur: Deus enim non vult semicorde aut tertia eius parte sed ex toto corde
31 ab hominibus diligi. Et quãuis ipse nobis imperet, vt proximos nostros amore prosequamur, hoc tamen propter eundem Deũ esse debet: At q; ita amor proximorũ nequaquã diuersus est ab amore Dei sed idem: siquidem finis minime diuiditur aut mutatur, quia (vt ait philosophus) vbi vnum propter alterum vt robique tantum vnum. Diligimus potionem amaram propter sanitatem & totum sub vna amoris ratione. Sicut etiam res amicí propter ipsum charas habemus, & ita vtrobiq; tantũ vnũ, ex eo enim quod res illius diligimus, amorẽ erga ipsum nõ minuimus quin potius illũ augemus: ita quidquid propter Deũ amatur, intra amorẽ, quo ipse diligitur, continetur. Non solum autem vult Dñs ex toto corde diligi, sed ex toto corde tuo. Sed fortasse

dices

Universidad de Deusto
Biblioteca

dices: Cuius, obsecro, cor erit nisi meum? Nonne illud mecũ ha- 32
beo? Aliquando minime. Iccirco non vacat mysterio Dominũ
dixisse, Ex toto corde tuo. Cùm regius Propheta preces Deo
funderet, sic eũ allocutus fuisse dicitur: Inuenit seruus tuus cor
tuũ, vt oraret te hac oratione. Nunquid rex sancte cor tuũ ami
2. Reg. 7. seras, vt illud inuenisse dicas? Ita profectò, quoniam cor ea, quæ
diligit, insectatur, & ideo idem S. Propheta dixit, Cor meũ de
reliquit me. Atq; ita vbi nos legimus apud S. Isaiam: Audite du
Psal. 39. ro corde, septuaginta interpretes transtulerunt, Audite me, qui
Isaiæ. 46. perdidistis cor. Oculi solent esse causa amissionis cordis. Sũt ali
qui famuli, qui Dominis suis in hoc duntaxat seruiũt, vt ipsos,
videlicet, induant, quod postquam adimplent, statim discedũt,
Sic oculi vbi primũ aliquare sibi placita vestiũtur, hoc est, vidẽ
tes aliquid pulchrum, quod eis placeat, statim illud sequuntur, 33
oculos vero ipsum cor sequitur. Deniq; cor mens sectatur, illa
Simile. nanq; plus esse in amante dicitur, quam vbi animat: atq; ita ho
mo sine corde & absq; anima aliquo modo remanet. Quocirca
fratres mei ne sinatis obsecro oculos vestros pulchra sectari, si
quidem tantorũ malorũ causa sunt, illos diuini amoris claue oc
cludite. O carnalis, qui Deum toto corde tuo non diligis, quo
niam tuum non est, quin potius illud à te alienatum, & in perso
na, quam turpiter diligis, collocatum habes. O auare, qui Deũ
toto corde tuo non diligis, quoniam illud in thesauro retines. O
ambitiose, qui Deum ex toto corde tuo non diligis, quoniam
illud in honoribus posuisti. Quærite ergo fratres corda vestra,
sicut S. Dauid suum lacrymis & contritione quæsiui, vt Deũ 34
ex toto corde vestro diligere valeatis. Hic tamen prætereundũ
non est, & vellem, notetis, quod vbi nos legimus, Diliges Domi
nũ Deum tuũ ex toto corde tuo, in Hebræo ponitur verbum,
quod si Latine commode reddi posset, hunc sensum facit, cum
toto tuo valde, seu multo, hoc est vt quidquid in re vel in tua po
testate est, totũ id vehementissimo studio in obsequiũ Dei tui
velut perfectissimũ quoddam holocaustum offeras: in quo nihil
sit, quod igne diuini amoris non incendatur, ita quòd omnia,
quæ à te pertinent, siue corpus, siue animam, siue diuitias cum
ardore & tota animi propensione & voluntate offeras, hoc est,
cum toto multo tuo. O ineffabilem Dei sapientiam, qui sic in-
finitam bonitatem suam detegit huiusmodi amoris genus à no
bis

35 bis postulans. Voluntas hic cor appellatur: quoniam sicut à cor
de motus in alias corporis partes procedit, sic à voluntate ori-
tur, vt intellectus humilietur, & rebus fidei consentiat, memo-
ria verò acceptorum beneficiorum ipsa gratificando recorde-
tur. Per voluntatem etiam appetitus sensitiuus mouetur, vt cũ Simile.
ratione conueniat, quemadmodum sphæra superior cœlos infe
riores suo motu mouet: hoc totum volũtas à charitate informa
ta mirabiliter operatur. D. Bernardus interpretatur hunc locũ
hoc modo, Diliges ex toto corde tuo. Idest, sic Deũ diliges, vt
nullis voluptatũ illecebris ita capiaris, vt ab eius obsequio &
amore disiungaris: quemadmodum illum sanctæ virgines dilexe
rũt, quæ regnũ mundi, & omnem ornatũ sæculi, omnesq; carnis
voluptates propter eũ contẽpserũt. Diliges etiã eũ tota anima
36 tua. Hic anima pro parte sensitiua accipitur iuxta illud: Ne soli Matth. 6.
citi sitis animæ vestræ, quid manducetis. In Exodo dixit Pha- Exod. 10.
rao Moysi & Aaron: Ite & sacrificate Domino, oues tamen ve-
stræ & armenta remaneant. Moyses verò respondit: Cuncti gre
ges pergent nobiscum, non remanebit ex eis vngula, quæ neces
saria sunt in cultũ Domini Dei nostri. Sic veri serui Dei facere
debent, qui licet dæmon eis persuadeat, vt omnes sensus exterio
res humanis voluptatibus tradant, respondere debent, quod nec
vngula ex eis remansura est, quæ seruitio creatoris sui nõ dedice
tur. Et hoc significatur in eo, quod statim sequitur, scilicet, Dili
ges ex omnibus viribus tuis, vt, videlicet, omnes animæ tuæ vi-
res, omnes corporis sensus, atq; mẽbra omnia, quæ à Deo cõdi-
ta sunt, suo modo conditoris dilectioni inseruiant. Quod etiam Rom. 6.
37 Apostolus à nobis exigit dicẽs: Humanũ dico propter infirmi-
tatẽ carnis vestræ, sicut enim exhibuistis mẽbra vestra seruire
immũditiæ & iniquitati ad iniquitatẽ, (hoc est, ad inquinãdos
& cõspurcãdos vos & veris cõtumelijs afficiendos) ita nũc exhi
bete ea seruire iustitiæ in sanctificationẽ, hoc est, ad vos perficiẽ
dos & sanctificandos & ab omni contumelia vindicãdos. Dili-
ges etiam eũ tota virtute, idest, (vt D. Bernardus exponit) adeò
constanter diliges, quòd nullis minis & nullis calamitatibus aut
incõmodis ita perturberis, vt ab eo nulla vnquam ratione diuel
laris: quomodo illũ sancti martyres dilexere, qui nulla tormento
rũ vi frãgi & superari potuerũt, quo minus dilectionẽ & fidem
illi præstitam constantissime seruarent. Deniq; Diliges eũ ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

omni mente tua, ideſt, intellectu. Notate obſecro, quam ſingula- 38
riter diuina ſapientia hæc omnia diſpoſuit: nam primo loco voluntatem poſuit, in vltimo vero intellectū, tanquam duas præcipuas ſpiritualis ædificij amoris columnas. Poſuit, inquam, in principio voluntatem, quoniam illa fons eſt amoris & origo motuū hominis, intellectū vero in fine collocauit ad ſignificandū, quod vt amor creſcat & ad finem debitū perueniat, valde ſunt neceſſariæ ſanctæ intellectus conſiderationes.

Cant. 2. Et *proximum tuum, ſicut te ipſum*. Enumerans in Canticis ſponſa fauores ac delicias, quas ab ſponſo acceperat, vna fuit hæc: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem. Hoc eſt: Inter præcipua dona, quæ mihi cōmunicauit, me ipſam in viſcera ſua intromittens, vnum hoc fuit, videlicet, me docere charitatis ordinem obſeruare, vt cuncta ſuo ordine dili- 39
gerem, in primis Deum, deinde animæ meæ ſalutem, poſtea proximorum ſaluationem, & ſtatim meū propriū corpus, deinde alienū, proſtremo bona externa neceſſaria. Quo in ordine omnis pietas & religio conſiſtit. At quæro, ſi prius me ipſum quā proximū diligere debeo, quomodo inquit: Diliges proximum tuū ſicut te ipſum? Reſpondeo quod illud, ſicut te ipſum, nō dicit omnimodam æqualitatē, ſed ſignificat, ſicut te ipſum, ideſt, ad quod te ipſum, videlicet, ad gratiam & gloriam, & in opere & in veritate ſicut te ipſum diliges. In amore autem erga proxi-
B. Tho. 2. 2 mos ordo etiam debet eſſe: ideo B. Thomas egregie docet me-
q. 26. art. 7. liores magis eſſe diligendos. Atq; ita interrogans S. Dauid, Do-
Pſal. 14. mine quis habitabit in tabernaculo tuo, inter illa, quæ reſpon-
det, vnum eſt, Ad nihilum deductus eſt in conſpectu eius ma- 40
Pſal. 15. lignus, timentes autem Dominū glorificat. Et alibi: Sanctis, qui ſunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis. Pro quo alij verterunt: Erga ſanctos, qui ſunt in terra eius, & præ-
2. Tho. 2. 2. claros omnis voluntas mea in eis. Ille vero, qui nobis magis
q. 26. art. 1. coniunctus eſt, plus à nobis eſt diligendus, ſicuti idem B. Tho-
& 8. mas teſtatur. Quod aliqui è contra faciunt, qui ſuorum obliuiſcuntur, & extrancos beneficijs quam plurimis afficiunt. Hi
Galat. 6. ſimiles ſunt oculis qui ſibi coniuncta non poſſunt videre, ſed
Iob. 31. quæ ab ipſis ſunt ſeparata. Et quāuis D. Paulus dicat: Operemur bonum ad omnes, ſicuti ſanctus Iob faciebat, qui inquit. Foris non manſit peregrinus, oſtium meum viatori patuit, tamē hic

41 hic ordo obſeruandus eſt, videlicet, plus nobis coniunctos diligere, & prius eis remedium quærere, atq; auxiliari debemus, quam extraneis. Quod ſi hunc ordinem obſeruauerimus, diuites meritis & gratia tandem cōſequemur gloriam, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eadē Dominica duodecima Poſt pentecoſten

CONCIO SECVNDA.

1 *Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. &c.* Lucæ. 10.

HIc primum aduertendum eſt, quod B. Lucas ait, Conuerſus, ſcilicet, Dominus ad diſcipulos ſuos dixit, Beati oculi, &c. At vero B. Mat- *Matth. 13.* thæus & B. Marcus indicant, ſeorſum Domi- *Marci. 4.* num hæc dixiſſe, ipſis poſcentibus declaratiōnē parabolæ de ſatore. Itaq; ſeorſum à turbis quadam affabili cōuerſatione & dulci vultus ſui conuerſione hæc ſuauiſsima verba ad ſacros diſcipulos dixit. In hoc docemur debere nos ſolitudinē quærere, vbi Dñs talia tam q; ſublimia ſeruis ſuis cōmunicat, vt licet ea ſentire poſsint tamen ipſa nequaquam ſciunt explicare. Hoc idē Dominus per Oſeam Prophetā teſtatur inquiēs: *Oſeæ. 2.* 2 Ecce ego lactabo eam. O ſingularia verba. Quando in aliquo libro calamo ſignatam manū vel aliquod huiuſmodi ſignū inue- *Simile.* nitis, ſtatim animo cōcipitis aliquod ibi latere myſteriū. Sic vbi in ſacra ſcriptura ponitur hoc aduerbiū, Ecce, ab auditoribus attētio poſtulatur, quoniā ibi myſteriū latet, ſicut vere hic eſt. Et ideo ait, Ecce, ideſt, animaduertite hoc, pfunda animi cōſideratione. Et quid nobis Dñe eſt animaduertendū? Ego lactabo eā. Ego, qui Deus infinitæ potētiæ & pietatis ſum, dabo animę pię & deuotæ lac diuinæ cōſolationis, ſicut pia mater illud infanti *Simile.* ſuo tanta animi teneritudine ſuggendum erogat, vt omnia viſcera ſua in eo poſita habere videatur. Et vt magis expedita ſit

ad hos supernos ac diuinos fauores accipiendos, Ducam eã in 3
solitudinem & loquar ad cor eius. Et dũ separata fuerit sponsa
mea à consortio hominum atq; in oratione mecũ cõuersata fue
rit, tunc arcana secretorũ reuelabo ei, & lætabunda ac mirum
in modũ iucunda verba mea audiet. Intelligens hoc regius pro-
pheta ab imo pectore suspiria trahebat dicens, Quis dabit mihi
pennas sicut colũbæ, & volabo & requiescam? Et non consum- *Psal. 54.*
psit omne tẽpus in trahendis suspirijs & desiderijs tantũmodo,
sicut aliquibus cõtingere solet, qui sæpenumero dicũt, O quis
esset in solitudine: ò quis se ab hominũ cætu & congregatione se
paratũ videret: ipsi vero quotidie in huius mũdi rebus caducis
& inanibus se immergunt. Non sic S. Dauid fecit, sed statim sua
bona desideria opere cõplere conatus est, sicut ipse ibidẽ testa-
tur adijciẽs: Ecce elõgaui fugiens & mansi in in solitudine, idest, 4
Ilico mea bona desideria studui executioni mandare. Et quid
ibi faciebas rex sancte? Expectabam eũ, qui saluũ me fecit à pu
sillanimitate spiritus & tempestate. Hoc est, Expectabam eum,
qui omnipotens est, qui requies, tranquillitas, & fortitudo est
sperantium in ipso & eorũ qui expectant se à tempestate, quam
mũdus, caro, & diabolus excitare solet contra iustos, & ab igna-
uia & væ jordia cordis per eũ eripiẽdos esse, sibiq; fore cõcedẽ
dam quandã magnanimitatem humilem, & quandam humilita
tem magnanimã, qua inferni potẽtiam superare, & cœlũ ipsum
expugnare valeant. Ex hoc infertur, quã bonam viuendi ratio-
nẽ eligant, & quã recte procedant illi, qui in adolescentia sua re
licto mũdo se se alicui sacræ religioni dedicãt. B. Ambrosius du 5
pliciter explicat illa Threnorũ verba: Bonũ est viro, cũ portaue *8. Ambros. de obitu Valenti. Thren. 3.*
rit iugũ ab adolescentia sua, sedebit solitarius & tacebit, quia le
uauit se supra se. Prima expositione illorũ verborũ ostenditur,
quã magnũ sit in ecclesia catholica esse aliquos, qui in feruore iu
uentutis, quando mundus & carnis corruptio maiorem in homi
nibus vigorẽ habet, non solum iugũ obligationis, sed etiã onus
perfectionis euangelicæ voluntariè & æquo animo suis humeri-
is imponant, & carere voluptatibus humananis libentissime
eligant. Ad intelligendũ autem, quanta res hæc sit, non egemus
maiori probatione quã videre, quã pauci reperiantur, qui etiã in
senectute inueniles delicias ac peccata à se expellere velint. At-
tẽdite obsecro quã paucos ætas ab ipsorum fraudibus liberet, &

quot

6 quõt decipiat consuetudo, & inde videbitis, quãti faciendũ est
beneficiũ quod Dominus in eos confert, quibus spiritũ dedit,
vt mundum contemnentes possint diuinæ eius conuersationi
suauissime vacare. Atq; ita verbailla, Sedebit solitarius, à sancto
Doctore hoc modo explicantur.

Habebit paucos socios in ijs sublimibus, & præclaris quæ ap
prehendit: pauci enim sunt, qui humanas voluptates relinquere
volunt. D. Augustinus in suis confessionibus inquit, bonam par D. *August. in confessio.*
tem suæ conuersionis & vt in perplexitatibus, in quibus erat, se
confunderet, fuisse videre pueros ac puellas, qui in cordis, & ani
mæ puritate Deo seruiebant. Et B. Athanasius id reputat esse
vnam ex præcipuis veræ religionis Christianæ probationibus.
Est enim id apertum signũ spiritus Iesu Christi & veritatis pro
missionum eius, præcipuè si cum hoc coniungant desideriũ vi-
7 uendi ab omnibus ignoti, & fugiendi non solum oculos verùm
etiam cognitionem mundi, & vt ab illo dunta xat cognoscantur
cui ipsi placere studeant, quod quidem vnum ex præcipuis est, *Eusebius.*
quod in religiosis commendatur. Nam (vt ait Eusebius) mona-
chi gloria est à nemine cognosci. Quoniam autem hoc extra na
turæ cursum & hominum intẽtiones est, ideo inquit: Leuabit se
supra se. Altera explicatio, quam B. Ambrosius his verbis adhi
bet, est quod ipsa verba ostendunt obligationem & viam il-
lius, qui hanc monachalem vitam eligit, & hæc videtur esse ma
gis propria huius loci expositio. Atq; ita hic erit sensus: Qui tã
de mane surgit, vt iugo Domini tanta naturæ repugnantia suc-
cumbat, sicut semper experietur, singulare iter ad illud suppor-
tandũ est eligere aliquẽ locum ab hominum congregatione se
motum, vbi possit iuuari à sanctis cogitationibus & considera-
tionibus, vt propriæ ipsius passiones vincantur. Nam si die, qua
religionem ingressus est, mundiq; voluptates, pompas, & gau-
dia deseruit, se se ab omni affectione illorũ spoliaret, & simul
cum veste se quodam inseparabili paupertatis mortificationis,
& humilitatis amore, quem ipsa significat, indueret, posset secu
re & cõfidenter procedere. Sed cũ appetitus, qui hodie mortifi
cati apparent, non sint omnino mortui, & tempus sæpenumerò
magnam partem feruoris, quo initio monachalis vita eligitur,
tandẽ cõsumat, oportet, vt cogitationes sanctę pectus amore &
desiderio rerũ cœlestiũ inflãment, & strages, quas eiusdẽ natu-

1 Corin. 7. ræ corruptio in vita spirituali facit, penitus reforment. Atq; ita 9
D. Paulus castitatem cõmendans ad Corinthios scribẽs ait: Hoc
ad vtilitatẽ vestrã dico, nõ vt laqueũ vobis iniiciã, sed ad id qđ
honestũ est, & quod facultatẽ habeat (scilicet, quis) sine impedi
mẽto Dñm obseruãdi, vbi alia trãslatio habet, Dñm obsecrãdi:
quod valde necessariũ est, vt puritas animæ in melius vlteriùs
procedat. Nã licet honor & opinio efficiant, vt quis in statu, quẽ
semel professus est, progrediatur, tamẽ quod int⁹ puritas animę
puritati corporis correspõdeat, nõ nisi per cõsiderationẽ diuina
rũ rerũ & continuũ meditationis & orationis exercitiũ & sancto
rũ librorũ lectionẽ obtinetur. Atq; ita D. Bernard⁹ hæc omnia
scalã monachorũ appellat qui autẽ per illã nõ ascendunt, væ il-
lis. Dicite mihi, ò monachi & moniales, cũ in monasterijs tan-
quã in perpetuis sepulchris inclusi fuistis, & mũdus & caro suo 10
munere vsi fuerint, vosq; multis tẽtationibus Sathanæ artificio
expugnauerint, quid remedij capietis? Quod refugiũ, quod asy
lũ, quod solamẽ habituros vos esse speratis, si vobis gaudiũ spiri
tuale quod in interiori animæ vestrę possidere valetis, deficit?
Et hoc qualiter obtinere poteritis, si cõsideratione & meditatio
ne ita ad bona, quę expectatis animũ nõ adiũgitis, vt omnia ma
la, quæ toleratis, vobis facillima videãtur? Qua propter homini
b⁹ religiosis nos velle modo persuadere, vitã ipsorũ debere esse
quandã diuinarũ rerũ assiduã cõsiderationẽ, & ad hoc institutã
fuisse, perinde est ac si eis modũ, quo religionis oneri nõ succũ-
bãt præbeamus: imo quo eis omnia facillima ac suauia diuinis fa
uoribus appareãt, quos sic ab hominib⁹ segregati his sanctis exer
citijs consequẽtur. De quibus loquẽs diuinus sponsus cordibus 11
ipsorũ inquit, Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis.

*Et ecce quidam legis peritus surrexit tentans illum & dicens, Magi-
ster quid faciendo vitam æternam possidebo: At ille dixit ad eum: In lege
quid scriptum est? Quomodo legis? Ille autem respondens dixit: Diliges*
Gene. 2. *Dominum Deum tuũ ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex om-
nibus viribus tuis & ex omni mente tua, & proximũ tuum sicut te ipsum.
Dixitque illi, Recte respondisti, hoc fac & viues.* Prima lex, quã Deus
homini dedit, amoris fuit. In sacra scriptura sic legitur: Tulit Do
minus Deus hominẽ, & posuit eũ in paradisum voluptatis, præ
cepitq; ei dicẽs: Ex omni ligno paradisi comede. Hoc quoddã
præceptũ fuit, De ligno autẽ scientiæ boni & malinè comedas,
fuit

12 fuit alterũ. Quæ duo præcepta si rectè perpẽdantur, amoris prę
cepta fuerũt. Magnũ profectò Deus amorẽ hominibus ostẽdit
eis præcipiens, quod ipsi alias erãt facturi, & eis dicẽs, Comedi-
te &c de vobis ipsis curã habete. Inter ea, in quibus amor digno-
scitur, est in cura, quæ de aliquo habetur, vt mãducet, & illis quę Simile.
ipsi apponũtur fruatur. Siquis aliũ inuitauit, quẽ grãdi amore p
sequitur, dũ mẽsæ vterq; accũbit, semper ei dicit: Dñe mãduca,
accipe hoc, quod bene conditũ est, nihil mãducas: & huius curæ
amor est causa. Sic hũc amorẽ Deus hominibus ostẽdit, cũ eis
iussit, vt mãducarẽt. In religionibus si Prælatus charitate ferui- Simile.
dus est, quãdo aliquis subditus ægrotat, ipsum orat vt mãducet
ei dicẽs: Frater ex hoc comede, & vt plus in eo merearis, id per
sanctã obedientiã tibi præcipio. Ita Deus primo parẽti fecit, cui
cũ diceret vt de omni ligno comederet, id per obediẽtiã ei impe
rauit. In quo apparet, hãc amoris legem fuisse: siquidẽ cũ homo
ipsum deprecari deberet, vt ei facultatẽ ad id faciendum daret
13 Deus illam præ nimio amore prius voluit concedere, & curam,
quæ homini futura erat, habere voluit.

Secundũ præceptũ negatiuũ fuit, & siquis illud superficie te-
nus inspiciat, cogitabit ipsum ex amore nõ processisse, dũ in eo
prȩcipitur, vt de arbore, quę vere & realiter bona erat, homo nõ
comederet. At si profundè cõsideretur, reperiemus certè illud
etiã in amore habuisse fundamentũ. Pro quo est notãdũ, primũ
parentẽ Adã fuisse sapientissimũ sciẽtia sibi à Deo infusa, sed
hæc sciẽtia rerũ vniuersaliũ fuit, videlicet, proprietatũ herbarũ,
lapidũ, animaliũ, stellarũ, cœlorũ, &c. Sed de omnib⁹ peculiari
14 bus, quæ hominibus euenire solẽt, scilicet, scire in cũctis rebus
particularibus pretiosum à vili discernere, perfectã nõ habuit
cognitionẽ, hæc enim alia peculiaris sciẽtia est. Atq; ita videm⁹
sapiẽtissimos quosq; virosin his particularib⁹ deficere, quoniã
nullus est, q scientiã de particularib⁹, quę in toto vniuerso eueni
re solẽt, possit obtinere. Iccirco Annibal scripturã Vegetij de re
militari derisit, inquiẽs, esse scripturã vniuersalẽ, quæ casib⁹ &
infortunijs particularibus minime pficiebat. Posset quidẽ De⁹
facere, vt Adã primus parens de illa arbore mãducãs, aut alio
modo (vt tãgit B. Thomas) hãc scientiã cõsequeretur, sed no- D. Tho. 1. p.
luit illã ei cõmunicare, quod quidẽ ingentis amoris fuit signũ. q. 7. ar. 2.
Nam, si Adam hanc scientiam obtinuisset, adeò potens rema-

neret, vt ad Dñm confugere ad ipsum in aliqua re consulendũ non egeret. At pijssimus Deus, vt homo maiorẽ occasionẽ habe-
Simile. ret ipsum cõmunicandi & sæpenumero tractandi, voluit ei hãc scientiã denegare. Si tu cũ alio litigares & iurisperitũ cõsuleres, in quo, obsecro, ille maiorẽ tibi amorẽ ostenderet? Vtrũ si tibi instructionẽ quandã vniuersalẽ præberet, qua data statim te discedere iuberet, an potius si tibi diceret: In quacunq; peculiari oblata difficultate me cõsule, & ego ostendã tibi iter, quo rectè incedendũ sit? Certissimũ est, hũc legisperitũ in hoc secundo maiorẽ tibi ostendisse amorẽ. Sic etiã Dñs eũ magis demonstra-
uit, cũ Adamo scientiã de omnibus particularibus successibus non dedit, vt singulis horis ad ipsum cõfugeret, & per cõuersationẽ amor eius erga diuinã maiestatẽ magis augeretur. Quoniã autẽ hæc omnia significata fuerũt, cũ eis Dominus dixit: De li-16
gno scientiæ boni & mali ne comedas, iccirco aperte conspicitur, hoc amoris fuisse præceptũ. In lege etiam scripturæ Deus præceptũ amoris maximè cõmendauit, vt patet in Deutero-
Deuter. 6. mio. Vbi postquã ppheta Moyses dixit, diliges Dñm Deũ tuũ ex toto corde & ex tota anima tua & ex tota fortitudine tua, statim nomine ipsius Dei adiecit: Eruntq; verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis sedẽs in domo tua, & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens, & ligabis ea quasi signũ in manu tua, erũtq; & mouebũtur inter oculos tuos, scribesq; ea in limine & ostijs domus tuæ. *O sancta Maria señora*, Et quæ verborum multiplicatio, quæ (nostro videri) vnam duntaxat rem cõmendãt? Sed qui ea attente legerit, intelliget quantum Dominus cupiat, vt hoc 17
amoris præceptum adimpleatur: siquidem tot verbis & circumloquijs illud commendat. Ex omnibus autem particulis, quæ in hoc præcepto continentur, infertur Dominũ nobis imperasse, vt ipsum super omnia diligeremus, hoc est quod posito Deo ex vna parte & toto mũdo ex alia, vellet potiùs homo totum mundũ quam Deum amittere. Quod quidem optime filij Leui ad impleuerunt. Dicente enim sancto Moyse post adorationẽ vituli conflatilis: Ponat vir gladium super fœmur suum, ite & re-
Exod. 32. dite de porta vsq; ad portam per mediũ castrorum, & occidat vnusquisq; fratrem suum & amicum & proximum suũ, sequitur statim: Feceruntq; filij Leui iuxta sermonem Moysi, cecide-

runt-

18 runtq; in die illo quasi viginti tria millia hominũ. Et ait Moyses, consecrastis hodie manus vestras Domino, vnusquisq; in filio & fratre suo, vt detur vobis benedictio. Nec hac benedictione propheta contẽtus fuit, sed vbi iã morti propinquus esset, de eodẽ Tribu Leui in hæc verba prorupit: Qui dixit patri suo & matri suæ, Nescio vos, & fratribus suis, ignoro illos, & nescierũt filios suos ij custodierũt eloquiũ tuũ & pactum tuũ seruauerũt. *O valame la Beatissima Trinidad*, Quæ res tam stupenda Leuitã cernere in hac tanta strage districtũ ferrũ in viscera parentum, fratrũ, & filiorũ condere, nec parentũ canitiẽ reuereri, nec filijs amantissimis parcere, nec matrum gemitibus concuti, nec vbera, quibus lactati sunt, agnoscere, nec riuis cognati sanguinis vbi que decurrentis commoueri. Hanc autem mentem & animum
19 quis illis sine Deo immittere potuit? Ipse enim supernaturali quodam lumine ita mentes eorũ illuminauit, ita eorũ animos diuino quodã feruore incendit, vt apertissime viderent, quantũ amoris & reuerentiæ immensæ illi maiestati ac bonitati deberetur. Vnde factũ est, vt extremo supplicio dignissimos esse decerẽt, qui aduersus illũ rebellassent, quãuis fratres, sorores, parẽtes, & filij essent: non enim parẽtes agnoscebãt, quos Dei hostes esse videbãt. Hoc etiã præceptũ in lege scripturæ efficacissime Hebræi illi obseruarũt. De quibus in sacra pagina dicitur, q; cũ eis infideles die festo eo animo bellũ inferrent, vt fidem & obedientiã Dei sui desererent, ipsi existimãtes se diẽ sabbathũ, si cõtra hostes præliabantur, fracturos esse, nec lapidẽ miserunt in
20 eos dicẽtes: Moriamur omnes in simplicitate nostra, & testes *1. Mach. 2.* erũt super nos cœlũ & terra, quod iniuste perditis nos, & mortui sunt ipsi & vxores eorũ & filij eorũ. Alij etiam in eodem libro & in alijs testamẽti veteris legũtur, ostẽdisse, qualiter Deũ super omnia diligebant, quã plurimas & crudeles mortes pro ipso patientes. Tẽpore verò, quo summus mundi Magister Iesus Christus filius Dei legem gratiæ hominibus prædicabat, de hoc diuino præcepto verba faciens huic legisperito dixit, *Hoc fac & viues*. Vbi aperte docuit neminem posse vitam gratiæ aut gloriæ viuere, nisi hæc duo præcepta amoris adimpleat: in quibus, vt ipse Dominus asseruit, vniuersa lex pendet & prophetæ. *Matth. 22.*

Super his omnibus valde notandũ est, quod loquens Dominus in vltima cœna de amore inquit: Mandatum nouum do vo- *Ioan. 13.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

bis: Quomodo mandatũ nouum appellas Domine, quod tantis 21
retro temporibus præceptũ fuerat? Illud nouũ appellat ad signi
ficandũ rationi consentaneũ esse, vt nouo modo adimpleretur.
Nã postquã Dominus tam singularẽ amorẽ erga homines ostẽ-
dit, vt propter ipsos crudelissimam mortẽ crucis subire nõ recu
sauerit, oportebat certe, vt homines ipsum nouo modo diligere
addiscerent, quibus tam nouũ & inauditum dilectionis modũ
demonstrauit. Sed, o ingentem confusionem nostram, tales nẽ
futuri sumus, vt cum Dominus ita nos dilexerit, & tam singula-
Simile. ria beneficia in nos contulerit, oporteat vt nobis arctissimo præ
cepto imperet, vt ipsum diligamus? Perpendite hoc in quodam
potentissimo rege, qui cum expulsuere terræ hominẽ aliquem
ad summum dignitatis gradum euexerit, ipsumque multis bo-
norũ affluẽtijs ditauerit si ei diceret: Dilige me, quod si nolue- 22
ris, caput tuum abscindi iubebo, Nũquid Domine (diceret ille)
adeò me ingratum esse existimas, vt id mihi impere? Mea pro
fecto ignominia est, domine, vt cogites opus esse mihi præcipe
re vt te diligam. O filij Adæ, quare rubore & verecundia non
afficimini, vt necessarium sit, Deum vobis absoluto præcepto
imperare, vt ipsum amore prosequamini? O Deus infinitæ maie
statis, adeo ingratus sum ego Domine, vt postquam me creasti
& tanti redemisti, & postquam mihi tot tantaq; beneficia im-
pendisti, tale præceptum imponere necessarium sit? O Domine
qualiter me vndiq; hoc mandato non confundis? Si mihi præci
peres, vt te non diligerem, hoc mihi impossibile & intolerabile
videri debebat: at vero cũ imperas, vt sub pœna æternæ damna
tionis te diligam, cũ hoc facies mea pudore conficienda erat. 23
Certe frater in hoc ratione minime cares: nam si peccatum non
esset, amoris præcepto nequaquam egeremus: sicuti & modo
non opus est præcepto, vt vnusquisq; se ipsum diligat: id enim
ipsa natura facillime & plusquam oportet facit. Sit quamuis ho
mini sit magis naturale Deum diligere quam se ipsum tamẽ præ
ceptum habemus de diligendo Deo, & non de diligendo nos,
cuius rei causa est peccatum, quod oculos animæ ita retorsit vt
ipsos à Deo auerteret, & in se ipsa figeret: atque ita ffuuiũ amo
ris, qui in Deum fluebat, in se retinuit. Itaq; si homo in puritate
perseuerasset, non opus esset hoc præcepto. Sed propter pecca-
tum adeo alienati à nostra propria natura, & adeo corrupti re-
manſimus, vt vix præceptis, promissionibus, minis, & cõtinuis
beneficijs in nos collatis in amorem pijssimi Dei nostri adduci
possimus. Sed quemadmodũ magnũ pondus plumbi, si sursum
per violentiam mittatur, vbi primũ omittitur, deorsum redit:
ita mens nostra, si ad cœlestem contemplationem atq; diuinũ
amorem aliquando ascendit, hoc magna violentia facit: & cum
ille impetus ac violentia deficit, iterum ipsa cadit, ferq; per crea-
turas miserrime spargit: quia (vt in Sapiẽtia dicitur) corpus, qd *Sapien. 9.*
corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio depri-
mit sensum multa cogitãtem. Quapropter fratres, oportet vos
continuo hac violẽtia vti, siquidem Dominus ait. Regnum cœ *Matth. 11.*
lorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

Diliges ergo Dominum Deum tuum. In his duobus verbis, sci-
licet, Deum, &, Tuum, clauditur amoris ratio. Atq; ita, Diliges
Dominum Deum tuũ, perinde est ac si dicat, Dilige eum, quia
Dominus tuus est, & quia Deus tuus est. Picus Mirandula in *Picus Mirã. in quæst. de homine.*
quadam quæstione quærit, quare Deus hominem postquam om
nia creata sunt, voluit creare? Creauit cœlos & ipsos angelis im
pleuit: creauit terrã & illam animalibus impleuit: creauit aquã
& eam piscibus impleuit: creauit aerem & illum auibus imple
uit: postquam autem omnia creata & plena sunt, creauit ho-
minem, cum iam omnia dederat. Vt quid Domine homi-
nem creas tam excellentem, quando nihil ex ijs, quæ creasti ad
ei tribuendum habes? Vbi eum repones? Si in cœlo, dicent
angeli, cœlos esse suos, quoniam illos eis iam dedisti. Si in
aere, conquerentur aues, ac dicent suum esse. Si in aquis, pi-
sces suas esse dicent. Si denique in terra, animalia clamabunt,
te iam eam eis hæreditate dedisse. Dic ergo, ò homo, quod erit
tuum sedile? Quo ibis? Deus tibi cœlum hæreditate propria
non concessit: quoniam si cum in terra creatus esses, cogitare po
tuisti, te velle Deum fieri si in cœlo crearetis, quo peruenires?
Non donauit tibi ignem ad habitandum: quoniam cum tu geli-
dus ac frigidus sis, tamen in corde tuo ardet continuus cupidita
tis & malitiæ fornax, quo totam vrbem incendis, si in igne esses
quanto magis combureretis? Nec tibi aerem dedit pro habita
culo: nam cum tu plumbo grauior sis, leuior pennis incedis, &
mille ventorum turres instruis: si aerem tibi donasset, quid face
res? Non dedit aquas tibi: quoniam cum ex ossibus validis
& duris

& duris neruis sis cõpositus, tamen ipsa aqua inconstantior es: si 27
aquam tibi dedisset, quanto inconstantior esses? Non dedit tibi
pro natura terram: quoniam cum spiritualis mente sis, tamẽ ma
gis terrenus es quã talpa, si totus esses terrenus, quid de te esset?
Ergo Domine, siquidem hominem creasti, quando omnia occu
pata erant, quoniam ex his nihil ei conducebat, vbi eũ colloca-
turus es? Quæ erit hæreditas eius? Creaui, inquit Deus, hominẽ,
quando omnia occupata erant, & quando fere nihil ad donandũ
supererat præter me ipsum, vt in hoc docerẽ me solũ esse homi
nis hæreditatẽ, possessionẽ ac centrũ, & extra me verũ otium &
tranquillitatẽ illũ minime posse inuenire. O benedictus & glori
ficatus sit talis Deus, glorificata talis liberalitas. Benedicant te
Domine omnes cœlestes hierarchiæ, quandoquidẽ sic voluisti
vermiculos terræ sublimare, vt eis te ipsum pro hæreditate & 28
possessione tribuere dignatus fueris. Itaq; sicut auibus naturalis
Simile. est aer & piscibus aqua, sic proprius hominis locus est Deus. Si
auiculam aliquis cepit, & in caueã inclusit, quamuis ei nucleos
pineos vel cannabale semẽ ad mãducandũ eroget, & in ipsa ca-
uea à frigore protegat, ac tandem multis illecebris afficiat, nun-
quã tamẽ ipsa contẽta est, sed cõtinuo & indefesse hinc inde sal
tat quærens locũ aliquẽ seu foramẽ, quo ex cauea exire possit.
O misera & stulta auicula, quo pergere vis? Non ne ibi necessa-
ria tibi suppeditantur, foris verò vix herbã quandã, qua susten-
tari possis, inuenies? Responderet ipsa, si sciret loqui, Væ mihi
quia cauea ista domicilium meum non est. Dominus me ad ae-
rem possidendum creauit, & ille hæreditas mea est, atq; ideo in
eo magis contenta sum quadam herba ad vitam sustentandam 29
quam in hac cauea multis delicijs & illecebris affecta. Sic animã
dũ in cauea corporis inclusa est, non omnes mundi voluptates
& gaudia consolãtur, sed semper suspiria trahẽs alas mouet, &
Simile. perfecta consolatione nõ afficietur, quousq; ad suam propriã
hæreditatẽ, videlicet, ad ipsum Deum perueniat. Si in vas triã
gulare aliud rotundũ includas, certissimũ est nũquã illud posse
plenũ remanere, nam tres anguli vacui erunt: at si in idem vas
triangulare aliud etiam triangulare includas, id certe quadrabit
& angulos alterius implebit. Sic animavas triãgulare est, quoniã
est quædam essentia tribus potentijs consistens: mũdus vero est
vas orbiculare. Et quanuis in animam (quod impossibile est)
totus

totus mũdus cũ suis voluptatibus, honoribus, ac prosperitati- 30
bus intromittatur, tam famelica & vacua sicut antea ipsa rema-
neret: quoniã eius potentiæ, quæ sunt eius anguli, vacuæ essent.
At si aliud vas triangulare, videlicet, beatissima Trinitas, quę est
vna, simplex essentia & tres personæ in animam ingreditur, tũc
impletur & satiatur. Qua propter licet, ò homo mundũ ad quæ-
rendas voluptates & delicias circũeas, ipsas nõ nisi in solo Deo
qui bonũ infinitum est, inuenies. Hunc igitur bonum & pijssi-
mum Deum, siquidẽ tuus est, totis viribus diligere cõtende. Ari Arist. in To-
stoteles in Topicis sic ait: Quæ sunt amicabilia ad alterũ, præ- picis.
supponunt amicabilia ad se. Diligis hunc puerum, quoniam fi- Similia.
lius tuus est: diligis illum adolescentem, quia frater tuus, diligis
hanc fœminam, quia vxor tua: diligis domum illã vineam, pal-
lium, quia tua sunt, & in hoc tuus amor fundamentum est, quid 31
igitur magis tuum quam Deus est, qui tuus creator, tuus pater,
tuus frater, tuus amicus, & totum tuum bonum est? Vt quid er-
go rubore non afficeris & de tua ingratitudine ac peruersitate
non confunderis, qui domũ, vineam, soleam, ac cingulum tuum
diligis, & Deum tuum amore non prosequeris? A misisti palliũ,
& tristitia conficeris: perdidisti numum & ploras, & Deum,
qui thesaurus infinitus est, amisisti, & rides, nec plus sentis, ac si
corrigiam calcei tui amisisses. O cœli, ò terra, ò creaturæ insensi
biles obstupescite, & tantam abominationem admiramini. Ferẽ
dum ne est, vt homo Deum amittens, aliquam possit capere
animo lætitiæ voluptatem? Certe si hoc summum bonum dilige
res, tristitiam caperes, eò q illud amiseras: sed ex defectu amoris
32 tui defectus doloris procedit. Diliges ergo Dominum Deũ tuũ
qui sic tuus est, & ita homines diligit, vt bonũ, quod alij in alios
conferunt, dicat se illud recipere, sibiq; esse factum. Atq; ita vbi
nos legimus in Deuteronomio, Histabunt ad benedicendum Deuter. 27.
Domino super montem, alia translatio habet, Histabunt ad be-
nedicendũ populo, & sic est in contextu Græco & in paraphra
si Chaldaica. Ex quo apparet, Deum benedictionem, quæ po-
pulo dabatur, suam appellare. Dilige etiam Deũ tuum, ò homo
qui adeò tuus est, vt homo factus sit propter homines: amor
enim, quem erga illos habebat, ipsum inuitauit, vt eis hoc tantũ
beneficium impenderet. Quod quidem bonum angeli in eius na
tiuitate satis ostenderunt dicentes: Gloria in excelsis Deo, & in Luc. 2.
terra

terra pax hominibus bonæ voluntatis. Circa hoc notandus est duplex apud Hebræos loquendi modus, sine quibus hæc verba rectè intelligi non possunt. Alter est, quod pax significat omnium bonorum abundantiam: alter verò, quòd homines bonæ voluntatis, perinde est ac si diceretur, homines, quib⁹ Deus bene vult sicuti è contrario illi in quos ipse Deus indignatur & eos punire vult vasa iræ & filij iræ nuncupantur. Atq; ita, quod angeli cecinerunt, significat, gloria detur Deo in cœlis, quoniã hodie in mũdo fons quidam omnium bonorum, & thesaurus cunctarũ diuitiarũ apertus est hominibus, erga quos Deus bonam voluntatẽ habet. Dilige etiam Deum tuum, quoniam amor vim & vigorem tribuit bonis operibus, quæ in eius seruitio fiũt: tantũ enim bonum opus valet, quantum ponderis in amoris statera habet. *Leuit. 5.*

Olim in lege veteri duo pondera seu stateræ habebantur, alterum publicum alterum vero pondus sanctuarij, quod subtilius erat. Sic modo est publicum pondus seu statera, videlicet, publica æstimatio, & communis hominũ sententia: pondus autem sanctuarij est charitas, per quam Deus æstimat & ponderat. O quot ieiunia, quot eleemosynæ, quot bona exercitia hodie fiunt, quæ in statera publica, hoc est in publica hominũ æstimatione magni appenduntur, quæ si in pondere sanctuarij appenderentur, tanquã pluma esse inuenirentur, eò quod propter vanitatem & non propter amorem fiunt. Appẽde igitur frater tua bona opera in statera solius amoris Dei, & sic maximi valoris erunt. Est amor veluti cifra arithmeticę, quæ si numero vno addatur, valet decem, si vero addatur altera, efficitur numerus centenarius, & si alia millenarius, & sic in infinitum. In hunc modũ si operi bono addatur vnus amoris gradus, efficitur maioris valoris, & si duplex, plures etiã gradus meriti augentur, si vero triplex, adhuc plures augẽtur &c. Non solũ autẽ amor bonis operibus valorẽ tribuit, sed (vt ait B. Thomas) nulla virtus, quanuis eximia, sine charitate simpliciter & absolute vera virtus dici potest. Sunt ipsæ in suo gradu morales virtutes, quæ hominem ordinant ad naturalẽ fœlicitatẽ quam etiam philosophi posuerũt: non tamen sunt virtutes ad vitam æternã promerendũ. Ideo nõ debẽt simpliciter veræ virtutes appellari, quia (vt Aristoteles definit) virtus est dispositio perfecti ad optimum, optimũ verõ Christiana fœlicitas est. Hic autem amor debet habere quali- *Simile.* *S. Tho. 2. 2. q. 23. art. 7.*

qualitates, quæ in his verbis particulariter recensentur, scilicet, Diliges Dominũ Deum tuũ ex toto corde tuo &c. Quę D. Augustinus sic explicat: Ita Deum diligere debemus, vt nos & omnia nostra in eo ponamus, & in ipsum dirigamus, ac tali modo, vt quidquid cogitamus, optamus, loquimur, & operamur, per diuinã eius legem regulemus. Et B. Gregorius elucidans hęc verba ait: dicendo, Cor, substantiam corporalem significauit, videlicet, vitam nutritiuam: dicendo vero animã, sentiuã, dicendo autem mentem, intellectiuam potentiam indicauit. Vbi sanè illud intelligamus expedit, quod oportet nos omnem animæ virtutẽ amori diuino subijcere, & hoc viriliter & nõ remisse. Atq; ob hanc causam ait, Ex totis viribus tuis & proximum tuum sicut te ipsum. Olim Romani amicitiam hac forma depingebant, sci licet, iuuenem pulcherrimũ habentem caput discoopertum, veste abiecta & hirta indutũ, & in fimbria vestimẽti eius scriptũ erat, vita & mors, in frõte vero ipsius literis exaratũ erat, A Estas & hyems. Habebat latus vsq; ad cor apertũ, brachiũ vero retortũ illud digito demõstrabat: in corde deniq; hæc verba scripta cõtinebãtur: Longe & prope. Dũ amicitia figurã iuuenis habet significat amorẽ amici semper debere esse recentẽ, nũquã vero veterascere. In hirta veste denotatur, semper amicũ debere esse paratũ ad perferẽdos pro amico suo labores. Discoopertũ caput innuit, nũquã propter pudorẽ amicũ negãdũ imò semper confitendũ esse. Duo verba scripta, scilicet, vita & mors, designãt ipsum tã in vita quã in morte amicũ esse diligẽdũ. Verba autẽ scripta, A Estas & hyems insinuãt amicũ tã in aduersitate, quã in prosperitate esse diligẽdũ. Latus vsq; ad cor discoopertũ significat amicũ vere & syncere & absq; malitia ex corde esse charũ habẽdũ. Dũ ostẽdit cor manu, insinuat amorẽ, qui in corde est, operibus esse manifestandũ. Deniq; duo verba, Lõge & ppe, designãt amicũ, siue prẽsens siue absens sit, maximo semper amore prosequẽdũ esse: nã distãtia loci nõ debet amorẽ impedire. His omnibus cõditionib⁹ debemus & nos proximos nostros, ppter Dei amorẽ diligere: imo eadem charitas, idẽq; habitus ad Deũ & proximũ diligendũ animã inclinat, vt schola theologorũ, asserit. Dixit autẽ legisperito Dñs: *Recte respondisti, hoc fac & viues. Ille autẽ volens iustificare se ipsum dixit ad Iesum:* Et quis est meus proximus? Existimabat hic solos gẽtis suæ homines in proximorum *D. Augus. lib. 1. de doctri. Christ.*

nume-

numero esse habendos. Cuius ignorãtiam Dominus insigni qua 39
dam parabola curare volens, omnes homines inter proximos
numerandos esse declarauit. *Suspiciens enim Iesus dixit.* In contex
tu Græco est verbum significans, suscipiens autem Iesus. Vbi
denotatur cœlestis magister interrogationem & quæstionem
acceptasse, & ideo dixisse. *Homo quidam descẽdebat ab Hierusalem
in Hierico & incidit in latrones &c.* Quæ sequuntur vsq; ad finem.
hoc loco apparet, minorem pietatem in aliquibus ecclesiasticis
sæpenumero, quam in sæcularibus reperiri. Ostenditur etiam
in præsentiarum tempora illa quo ad hoc fæliciora fuisse, quam
nostra: tũc enim inter tres saltim in vno reperta est misericordia,
nunc vero inter centum vix vnus misericors inuenitur, qui pau
perum necessitatibus, vt oportet, succurrat. Videbitis plateas & 40
vicos egenis, vulneratis, claudis, ægrotis, atq; debilibus plenos,
& cũ illos totus populus pertranseat, vix inter tot vnus est, qui
saltim oculos in eis figat, nedum eis faueat. Væ huiusmodi obdu
Prouer. 21. ratis corde, quoniam scriptum est: Qui obthurat aurẽ suam ad
clamorem pauperis, & ipse clamabit & non exaudietur.

Notatu etiam dignum est, quod hic de hoc Samaritano dici-
tur, scilicet, illum expẽdisse omnia, quæ ad pauperis ægritudi-
nem necessaria esse intellexit. Quid prodest ægrotum pauperẽ
ad domum tuã accedere, vt ei subuenias, si tu ipsi frustum pa-
nis aridi & durissimi elargiris? Qualiter necessitati suæ remediũ
Isaiæ. 58. adhibebit? Eum igitur domi tuæ excipe, sicut S. Isaias admonet
dicens: Egenos vagosque induc in domum tuam. Et ab hoc Sa-
maritano disce, post hac horrorem de pauperibus vulneratis nõ
habere. Animaduerte qua pietate ad hunc vulneratum accesit, 41
eumq; curauit, & propter ipsum fatigatus pedes iuit, vt proxi-
mus eius in iumento ipsius sedens iter faceret. Tu ita agere
contende, & Dominus hic suam gratiam tibi elar
gietur, qua comparatur gloria ad quã nos
perducat Iesus Mariæ filius.
Amen.

DOMI.

DOMINICA XIII.
Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

*Cum iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Sa
mariam & Galilæam, & cum ingrederetur quod-
dam castellum, occurrerunt ei decem viri le-
prosi.* Lucæ. 17.

2

EXplicans B. Augustinus, quomodo Spi
tus sanctus in sacra scriptura vocetur di-
gitus Dei, (vt apud D. Lucam, Si in digi *Lucæ. 11.*
to Dei eijcio dæmonia) inquit, huius rei
causam esse ad significandum magnum
discrimen, quod inter dona & bona iu-
stis à Deo in alia vita communicata, &
inter illa, quæ eisdem in hac vita com-
municantur, versatur. Nam cum Spiritui sancto diuisio bono-
rũ tribuatur, nũc digitus Dei appellatur, vt significetur, quod
quanuis dona, quæ in hoc mundo ab Spiritu sancto communi-
cantur, magna sint, tamen respectu eorum, quæ in alia commu-
3 nicantur, sunt veluti gutta alicuius liquoris, qui digito ex aliquo
loco educitur. Certum est enim, quod quanuis aliquis iuxta ma *Simile.*
re sit, si ex abundantissima eius aquarum copia digito distribue
re vult, id minime poterit efficere, nisi guttatim. Atq; ita san-
ctus Dauid animaduertens, quòd quanuis gratia, charitas, & di-
uitiæ, quas iusti in hac vita à liberali manu Dñi accipiunt mag-
næ sint, tamen, si cũ illis, quas Dñs in alia eis elargitur, cõparen-
tur, minimæ sunt, omnia inferiora quendã gustũ appellat, supe-
riora verò ebrietatem & satietatẽ nuncupat. Et ita inquit: Gusta
te & videte, scilicet, hic quoniam suauis est Dominus. Sed de su *Psalm. 33.*
perioribus bonis ait: inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & *Psalm. 35.*
torrente voluptatis tuæ potabis eos. Et alibi: Satiabor, cum ap- *Psalm. 26.*

Simile. paruerit gloria tua. Multum distat, si tibi dicatur: Degusta pa- 4
rũ huius liquoris, an si tibi proponatur magnum pelagus aut flu
men abundatissimũ eiusdem liquoris vt quantũ poteris bibas.
Multo ergo plus differt id, quod in hoc mũdo iusti degustant,
ab eo quod in alio accipiũt. Illa autem bona cũ tanta sint, aliã
Psal. 124. etiam admirabilem excellentiam habent, videlicet, secura esse
& perpetua: nam vt regius propheta inquit: Non cõmouebitur
in æternũ, qui habitat in Hierusalem. Hęc est vna ex præcipuis
circũstantijs illius perfectæ fœlicitatis, ob quam S. Dauid illam
Psal. 147. cœlestem ciuitatem inuitat, vt peculiariter suum factorem col-
laudet, dicens: Lauda Hierusalem Dominum, lauda Deum tuũ
Sion, quoniam confortauit seras portarũ tuarũ & benedixit fi-
Scotus in 4. d. 49. q. 6. lijs tuis in te: qui posuit fines tuos pacem & adipe frumenti sa-
tiat te. A dipe frumenti, idest diuinitate. Subtilis Scotus inquit,
hanc firmitatem & stabilitatem bonorum beatis oriri ex securi 5
tate, quam à Deo habent, qui non consentit ipsos ab aliqua re,
quæ non sit beatitudo, tangi. Atq; ita Dominus ait: Date &
Luca. 6. dabitur vobis: mensuram bonam & confertam & coagitatam
& superefluentem dabunt in sinum vestrum. Per hæc omnia
verba Dominus insinuat præmium cœleste superaturũ esse iu-
storum merita & inquit, In sinu eorum futurũ esse, quoniam
ab eis nũquam incidet. E contra verò vna ex magnis miserijs bo
norũ huius vitæ est, quòd cũ parua sint, stabilia non sunt nec fir
ma aut secura: si quidem omnibus horis ac momentis ea amittẽ
di, in periculo versamur. Apertum huius rei in sacro hodierno
Euangelio testimoniũ habemus in quibusdã leprosis, quos Do
minus sanauit, & qui in corporibus & mentibus ditati omnes 6
præter vnum ab illa spirituali prosperitate quam citissime
ceciderunt.

Simile. Narrat igitur B. Lucas, quod cũte Iesu in Hierusalem, *Tran-
sibat per mediam Samariam & Galilæam &c.* Quemadmodum sol
hic oculis nostris obiectus nunquã quiescit, nec itineris sui cur-
sum aliquando remittit, sed incessabili motu terras & maria lu-
strat, quo rebus omnibus, quæ hoc inferiorim mũdo continentur,
lucis & caloris beneficiũ impertiat: ita sol iustitiæ Christus Do
minus, cũ primũ doctrinę suæ lucẽ spargere in homines cœpit,
per vicos & castella discurrẽs nũquã destitit omni ratione mor
tales iuuare, eosq; doctrinæ suæ luce, & clarissimis virtutũ exẽ-
plis

7 plis, maximisq; beneficijs ad diuinarũ rerũ cognitionẽ & amo-
rem excitare. Putant aliqui Christiani, quod iter facientes ab
obligatione cuiuscunq; studiosi ac boni operis sunt liberi, &
quod tempus itineris in narrandis fabulis consumendum est, at-
que ita nec rem sacram audiunt, nec eleemosynam erogant, nec
orationem Dominicam recitant, dicentes cum in domibus no
stris fuerimus, nos in bonis operibus exercebimus, nunc ridea-
mus & lætitia afficiamur ad itineris molestiam leuandam.

In actibus Apostolorum legitur quod cum eunuchus reginę
Candacis venisset in Hierusalẽ & reuerteretur sedẽs super cur-
rũ portabat secum sacram Bibliam, legebatq; in ea prophetam
Isaiam, licet illũ non intelligeret. O magnã Christianorũ confu
sionem. Hic, cùm barbarus Gentilis esset, hoc faciebat, propter
8 quod meruit in fide Saluatoris illuminari, & vos Christiani tale
exemplum habentes vos ipsos per itinera verbis immundis &
operibus nequam profanatis & turpiter polluitis. Animaduer-
tite, quomodo cœlestem magistrum Iesum Christum imitemi
ni, qui iter faciens pedestris, & absque calceis, fatigatus & de-
fessus in operibus pietatis se exercebat, vt in hoc itinere appa-
ret, quo à Galilæa in Hierusalem moriturus profectus est: &
tunc hos leprosos sanauit, & cæcos iuxta Ierichoviui restituit,
Zachæum conuertit, & alia singularis clementiæ opera facere
dignatus est.

*Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri
leprosi, qui steterunt à longe.* Non ausi fuerunt ad ipsum Do-
minum, nec ad eos, qui eum comitabantur, accedere, quo- *Leuit. 13.*
9 niam lege prohibiti erant cum hominibus tractare, ne illos
inficerent, & contaminarent ad significandum, quod si Deus
ita volebat, vt homines alios homines lepra corporali non pol
luerent, quanto magis vellet vt ipsi spiritualiter ad inuicem
non inficerentur. O si Rerumpublicarum gubernatores in-
telligerent quanta obligatione astringuntur ad separandum
publicos illarum peccatores, ne ipsas fœdent & euertant,
quam maximam in hoc diligentiam adhiberent. Lugebat
sanctus Isaias dicens, facta sunt morticinia eorum quasi stercus *Isai. 5.*
in medio platearum. Quanuis lacrymis dignum sit videre pla-
teas alicuius vrbis corporibus mortuis plenas tamen multo ma
gis lamentandũ est, cernere ipsas publicis peccatoribus refertas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Simile. quorum vnus duntaxat sufficit ad totam Remp. corrumpendã & labefactandã. Maxime autẽ dolendum est, quod cum ægroti corporalibus morbis naturaliter alijs non nocere cupiant, præcipuè illis, quos diligunt, ægroti spiritualibus morbis contra faciunt, qui quos plus diligunt, socios in suis sceleribus habere conantur: atque ita ipsis ludos, ambitiones, vltiones, atq; carnales delicias persuadent. O vos infœlices, & si onus, quod vestris humeris imponitis, & quantum iram Dei in hoc incitatis, intelligeretis, totis profecto artubus contremuissetis. *Simile.* Cum venator laqueos & retia tetendit, si auem quam intra ipsa retia esse vidit, aliquis auolare fecit, & ab ipsis laqueis liberari, magnam iram contra illum concipere solet: quanto igitur maiori indignatione Deus afficietur, si cum animas tanti tamq; singularis valoris retibus suæ diuinæ misericordiæ venatus fuisset, vos diabolicis 11
vestris persuasionibus eas ab eius laqueis & obedientia aufugere facitis? Nolite fratres mei per huius magni Dei reuerentiam tam grandem offensionem contra ipsum committere. Vos autem, qui leprosi non estis, omni studio & vigilantia contendite, cum leprosis minime versari, nè vos suo morbo inficiant. Inter ea, quæ in sacra scriptura maxime nobis commendantur, vnum est, vt occasiones peccatorum, si bene viuere studemus fugiamus. A tq; ita vbi nos legimus, *Vt non loquatur os meum* *Psal. 16.* *opera hominum, propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras*, B. Hieronymus vertit: Ego obseruaui vias latronis. Id est, Ne loquerer vnum prauum verbum de his, quæ peccatores facere solent, & vt tua Domine diuina præcepta obser- 12
uarem, omnes occasiones, quas latro, id est Sathanas mihi offerebat, (hæ enim viæ eius sunt) vitare conatus fui. Ideo vbi nos *Exod. 12.* legimus: In die septimo non erit fermentatum in domibus vestris: quicumq; comederit fermentatum, peribit, alia translatio habet: In die septimo non erit fermentum in domibus vestris, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi insinuatur, quod cum Dominus aliquam rem prohibet, occasionem eius vetare etiam intelligitur: iccirco iussit, vt fermentatum & fermentum, ex quo fit, nullo modo in domibus esset. Si autem omnes occasiones sunt fugiendæ, inter illas vna præcipua est malorum conuersatio & familiaritas, & inter ipsas, quæ magis adhærere solet, est carnalium consuetudo: de qua

13 qua Diuus Paulus inquit: Nescitis, quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum, vt sitis noua conspersio: id est voluptuosos homines & sensuales fugere conendite, vt vos mundi & pudici sitis. Luxuria est, veluti quædam lepra, inficiens, fœtida, & alijs facile adhærens, hæc totum ferè mundum penetrauit. Dicebat quidam vir Sanctus parabolice loquens, dæmonium vxorem duxisse iniquitatem, & in ea nouem filias genuisse, quarum octo particularibus octo maritis in matrimonium dedit: vna verò noluit viro peculiari nubere, atque ita omnes vniuersaliter aggreditur. Prima Sathanæ filia est superbia, hæc peculiariter regibus, principibus & mundi magnatibus nupsit, quoniam in his ipsa plerumque regnat. Secunda est Simonia, hæc particulariter clericis 14 nupsit, quoniam hoc peccatum communiter ab illis committitur. Tertia est hypocrisis, quæ religiosis nupsit, illa enim in ipsis magis quam in alijs regnare solet. Quarta est rapina, quæ militibus & ijs, qui in exercitibus versantur, nupsit. Quinta est vsura, hæc mercatoribus nupsit. Sexta est mendacium, & hæc artificibus & mechanicis operarijs nupsit, qui vix sciũt verum dicere. Septima est pigritia, hæc nobilibus nupsit, *Gene. 6.* qui ab illa lege pœnali, scilicet, in sudore vultus tui vesceris pane tuo, immunes esse volunt. Octaua est murmuratio, & hæc rusticis agricolis nupsit, qui quoties congregantur, vix vnum verbum ædificationis loquiscuntur, sed omnes ad inuicem tanquam canes se ipsos mordent, & de alijs detrahunt. Nona autem filia, quæ luxuria est viro peculiari nubere noluit: ipsa 15 enim in omnes status ingreditur, paruos & magnates, diuites & pauperes, ecclesiasticos & sæculares fortissimè aggreditur, & pauci sunt, quos aliquo modo non superet. Hispanè, *Pocos ay donde no haga presa.* De hac Diuus Hieronymus ait: O infernalis ignis luxuria, cuius materia gula, cuius scintillæ praua colloquia, cuius flamma turpitudo, cuius fumus infamia, cuius cinis inopia, cuius finis gehenna. Deus nos à tanto igne & tam pestifera lepra eripiat. Hoc adeo perniciosum malum est, vt sæpenumero Dominus permittat homines spirituales tentationes pati: & instituit ipsos perferre corporales labores, vt in his occupati ac detenti carnales tentationes, in quibus casus certior esse solet, superent & extinguant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Deut. 7. Sicut populo Israelitico sanctus Moyses dixit, Deus magnus, 6
& terribilis ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes, non poteris eas delere pariter, ne forte multiplicentur contra te bestiæ terræ. In hunc modum Deus non vult, vt omnes tentationes spirituales superemus, & ab aliis laboribus simus liberi, ne bestiæ, videlicet, carnales tentationes
Eccle. 11. multiplicentur: siquidem scriptum est: Malitia (id est labor) horæ obliuionem facit luxuriæ magnę. Omnii igitur cura & studio fratres nos à peccatoribus & præcipuè ab effœminatis & luxuriosis separare contendamus: liquidem luxuria vitium est, quod tam facile hominibus adhæret.

Hi ergo leprosi, *Leuauerunt vocem dicentes: Iesu præceptor miserere nostri.* Notandum est, vnumquęnq; eorum non sibi soli, sed sibi & alijs omnibus à Domino salutem postulasse. Nam charitas
1. Corin. 13. (vt ait Apostolus) non quærit, quæ sua sunt. Ideo D. Iaco- 17
Iacobi. 5. bus nos admonet dicens: Orate pro inuicem, vt saluemini.

Quos vt vidit, dixit; ite ostendite vos sacerdotibus. De hoc eodē Do
Hebræo. 4. mino inquit D. Paulus: Non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius, omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius. Hoc peccatores confunderet, si profunde animaduerterent, se abominationes suas coram oculis & conspectu illius magni Dei & maiestatis infinitæ committere. Quod idem Dominus volebat, vt Hebræi cogitarent, cum eis per Prophetam
Osee. 5. dicebat: Ego scio Ephraim & Israel non est absconditus à me, quia nunc fornicatus est, & Ephraim contaminatus est Israel. Vbi septuaginta interpretes transtulerunt: Ego cog- 18
nosco Ephraim. Et verbum, scio, plus importat, quam verbum, cognosco: & sic trasslatio Chaldaica habet, Palam mihi nota sunt opera Ephraim. Idem autem est, scio Ephraim, quod intus & in cute cognosco illum: quemadmodum dicere solemus, Ego cognosco optime, *A fulano, y se sus mañas.* Et per Ieremiam prophetam inquit: Si occultabitur vir in absconditis, & ego non videbo eum. Dum eos Dominus de hoc admonet, vult vt ipsi confundantur committere peccata, quæ coram talibus oculis perpetrabant. Et hoc debebat esse iustis incitamentum in suis sanctis exercitijs, consideran
Simile. tibus Deum oculos suos in ipsis positos habere, sicut nobilis eques animum concipit, & incitatur ad præliandum coram

regem suo. Ieeirco cùm quidam in Canticis interrogarent: Cant. 6.
Quæ est ista, quæ progreditur, terribilis vt castrorum acies ordinata; respondet sponsus: Descendi in hortum nucum, vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisset vinea, & germinassent mala punica. Ac deinde post pauca adiecit: Quid videtis in Sunamite, nisi choros castrorum? Vbi cœlestis sponsus innuit, quod fortitudo sponsæ, & eam esse velut vineam florentem atque hortum fructibus plenum, ideò erat, quia ipse eam aspiciebat. Quanuis autem hæc verba: Quid videtis in Sunamite, nisi choros castrorum? (vt optime notat Theodoretus) videntur inter se quodammodo pugnare, (non enim in castris conueniunt chori) tamen elegantissimè significant æquanimitatem & tolerantiam iustorum in afflictionibus. Habet nanque ecclesia viros virtute patientiæ insignes, qui simul & choros ducunt, & præliantur animaduertentes Deum in ipsis oculos fixos habere. Patriarcha Abraham in tantum certamen descenderat, quale erat filium suum interficere: & ad tantum prælium superandum dimicante paterno amore cum diuino præcepto considerauit, Deum ipsum respicere, atque ita locum, in quo filium suum Isaac sacrificare constituit, vocauit, Dominus videt. Ac si aperte diceret. Considerabam Deum videntem me decertantem, & ideo obedientia paternum vicit amorem. Cum igitur omnia oculis Christi veri Dei & veri hominis continuo pateant & manifesta sint, quare hic dicitur: Quos vt vidit, siquidem antea iam eos videbat? Ad hoc respon- 21
deo, Dominum in eis tunc nouam quandam fidei, obedientię, fiduciæ, & amoris dispositionem vidisse, quam antea ipsi non habebant. Theodoretus sup. hunc locum.

Et cum eos ita dispositos aspexit, dixit: *Ite & ostendite vos sacerdotibus.* Vt quid Domine ad sacerdotes eos mittis? Quid leprę tū sacerdotio? Nimirum, quia lex ita præcipiebat, vt lepræ iudicium ad sacerdotes deferretur. Et si quęras, cur non magis ad medicos, quorum est de corporis morbis ferre sententiā, quā ad sacerdotes iudiciū lepræ præcipiebatur differri? hoc certe aperte declarat, hanc quoq; legē sicut & cæteras eiusdem rationis spiritualium rerū imagines esse. Nisi enim lepræ nomine peccati deformitas intelligeretur, (quod proprie ad sacerdotum pertinet

Universidad de Deusto
Biblioteca

auditu) parum decens videretur medicis prætermissis huius morbi cognitionem ad sacerdotale officium delegari. Quia igitur magis Dominus de spirituali animarum lepra, quam de corporis solicitus erat, ideo causam hanc lata lege sacerdotibus examinandam commisit, quorũ est spirituales animæ morbos non solum iudicare, sed etiam sanare. In quo notandum est dictum
D. Tho. 1. 2 q. 102. art. 5. ad. 7. Diui Thomæ, scilicet, quòd quamuis aliquãdo sacerdotes in eo iudicio deciperentur, iudicantes mundum esse eum, qui tamen adhuc infectus erat, Deus supplebat illud sanando ęgrotos propter authoritatem sacerdotalis dignitatis.

Ait ergo Dominus eis: *Ite ostendite vos sacerdotibus*. Illi autem fide & fiducia prædicti, cùm adhuc lepram corporibus suis hærere cernerẽt, tamẽ ire cœperunt. Animaduertite, obsecro, hic fratres fidei & obediẽtiæ vigorem. Poterãt nãq; homines isti, si solius rationis iudicium consulerent, intra se dicere: Quorsum nos ad sacerdotes mittit, illi enim non vim sanandi lepram, sed diiudicandi facultatem habent? Quocirca nemo ad eos, nisi iam sanatus & à lepræ contagio immunis proficiscitur, nos ad huc istis oculis testibus corpora lepræ infecta gestamus, nihil in eis nouum, nihil sanum cernimus: quorsum ergo nos contra legis præceptum & inurbium conuentus, à quibus lege prohibemur, & ad sacerdotum iudicum mittit? Sed nihil horum dixerũt non enim sensus cõsuluerunt, nec rationis iudiciũ sequuti sunt, sed supra sensus, & supra rationem sublati, fidem ac fidei comitem obedientiam tota mente complexi, in spem contra spẽ crediderunt, vt B. Paulus de Abrahã testatur: ideoq; amplissimum fidei & obedientiæ suæ præmium retulerunt.
Rom. 4.

Factum est enim dum irent mundati sunt. Vbi apparet quam merito in Prouerbijs dicitur: Vir obediens loquetur victorias. Nã,
Prouer. 21. quia vir obediens in diuinã voluntatẽ intentos semper oculos habet ideo summus ille obedientiæ amator piam eius voluntatem & sancta desideria adimplenda curat.

Vnus autem eorum, vt vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit ad pedes eius, & hic erat Samaritanus. Respondens autem Dominus ait: Nonne decem mundati sũt, & nouem vbi sunt? Non est inuentus, qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena? Ecce humana miseria, isti omnes bene cœperunt, siquidem ad Dominum fide clamarunt, & diuino eius præce-

præcepto pomptè obedierunt, sed accepta gratia & salute minime perseuerarunt, siquidem statim in peccatum ingratitudinis ceciderunt. Inter miserias & infælicitates, quas S. Iob de homine recensẽt vna est, quod nunquam in eodem statu permanet. Quot homines videbitis, qui vitam optime institutam & nimis studiosam incipiũt, post duos vero dies defeciscũtur & retrocedunt. Statua illa, quam in somnis vidit Nabucodonosor habebat caput aureũ, pectora argentea, ventrem æneum, tibiæ autem eius ferreæ erant, deniq; quędam pars pedum fictilis erat: itaq; incepit in auro, & desijt in luto. In hac statua, multorum inconstantium vita denotatur, qui initio ardentes fuerunt in Dei amore, paulatim verò deteriores fiunt, quousq; ad vitiorum lutum miserrime perueniunt. Per aurũ, quod omnia me-
Iob. 13. *Daniel.* 2.
talla antecellit, charitas intelligitur, quæ omnes virtutes superat. De illo in Apocalypsi sic dicitur: Suadeo tibi emere à me aurum, vt locuples fias. Hoc aurum iusti lacrymis, suspirijs, orationibus, eleemosynis, atq; alijs bonis operibus emũt. Per argẽtum bona verba designantur, atq; ita regius Propheta inquit:
Apocal. 3. *Psalm.* 11.
Eloquia Domini eloquia casta, argentũ igne examinatũ. A cacapite autem aureo descendit homo inconstans vsq; ad pectora argentea, quoniã amissa charitate adhuc tamẽ ei bona verba remanent, sed ipsum argentũ paulatim efficitur æs, quoniam bona verba, quæ loqui bona intentione solebat, postea cum vanitate, vt, videlicet, bonus ab alijs reputetur loquitur, post quam autem æs factum fuit, ferrum efficitur: quoniam cum quis vanus & superbus est, plerumq; durus & crudelis efficitur. Deni-
que immundũ lutũ redditur, quoniã tandẽ vsq; ad turpissimas
Threne. 4.
abominationes accedit. Hos incõstantes lugebat S. Ieremias dicẽs: Filij Sion inclyti & amicti auro purissimo quomodo cõputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli? Et quanuis inconstantia sit quædam cõmunis miseria plerunq; tamen qui voluptatibus & illecebris assuefacti sunt, inconstantiores esse solẽt.
Simile.
Bombyces, vulgo, *Gusanos de seda*, Cum folia viridãtia continuo edant, adeo delicati sunt, vt minimo quoq; tonitruo seu fulgure cõmoti subtilissimam illam telam, quam paulatim fabricant, texere desinant, & statim moriantur, ideo qui eos alere consueuerunt, inuentiones quærunt, ne ipsi tonitrua audiant, aut fulgura videant. Sic homines in viriditatibus, idest, delicijs & voluptatibus

tibus humanis educati adeo teneri & delicati sunt, vt si aliquan-
do opus aliquod studiosum incipiant, minima quaq; oblata oc-
casione ab incepto desistant, & peccata committentes moriũ-
Psal. 77. tur. De quibus illud Psalmi dici potest: Filij Ephraim intenden
tes arcũ, conuersi sunt in die belli. Filij Ephraim, id est, diuites &
prosperi huius mundi. Hoc autem in hac materia maxime plo-
randum est, quod cũ homines in bono valde inconstantes sint,
in malo solent magnopere perseuerare. Atq; ita Dominus de il
Genes. 11. lis, qui cum superbia infernali turrim Babylonis ædificabant, di
xit: Cœperunt hoc facere, nec desistent à cogitationibus suis,
donec eas opere compleant. Vbi aperte conspicitur, qualiter
homines contendunt, vt in inceptis sceleribus vltra progrediã
tur, maxime quando plurimi ad vnum deprauatum opus con-
currunt: ipsi enim se ad inuicem adiuuant. Iccirco Deus illos di- 29
uisit, nè cùm se vnusquisque solum videret, malitiam suam
opere compleret. Atq; ita inquit sacer textus: Diuisit illos
Dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessauerunt ædi-
ficare ciuitatem. Iusti autem è contra in bono perseuerantes
sunt. Et hoc est vnum ex signis, quæ sancti præbent diuinæ
prædestinationis. In sacra Regum scriptura legitur, quod cùm
Philistæi arcam Domini in captiuitate haberent, magnis pla-
gis à Domino vapularunt. Vt autem intelligerent, vtrum il-
1. Regum. 6. læ ægritudines casu ipsis, an à manu Dei euenirent, sacerdo-
tes ipsorum eis dixerunt: Facite plaustrum nouum vnum &
duas vaccas fœtas, quibus non est impositum iugum, iungite
in plaustro, & recludite vitulos earum domi, tolletisque ar- 30
cam Domini, & ponetis in plaustro, & dimittite eam, vt va-
dat, & aspicietis. Et siquidem per viam finium suorum ascen-
derit, contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande, sin
autẽ minime, sciemus quia nequaquã tetigit nos, sed casu acci-
dit. Ipsis vero sic facientibus inquit sacer textus: Ibant autem
in directum vaccæ & itinere vno gradiebantur, pergentes &
mugientes, & non declinabant ad dextram nec ad sinistrã. At-
que ita cognouerunt hoc Dei esse negotium. Hoc modo possu
mus conijcere, an recte dirigamur, & an res nostræ diuinæ sint
maiestati gratæ. Tunc velut vaccæ illæ super humeros nostros
imponimus arcam Dei, hoc est, legem diuinam, quando bonũ
eo animo incipimus, vt illud prosequamur. At non est vacca,
quæ

31 quæ non habeat suum vitulũ, qui ad ipsam clamet, & mugitus
edat, vt ipsa retrocedat. Profana mulier vitulus est, quæ virum
suum excitat, ne virtutem prosequatur. Maritus improbus &
peruersus vitulus est, qui mugitus edit, & ad vxorem suam vir
tutis studiosam clamat, vt ipsa retrocedat. Affines, cognati, &
amici conscientiæ deprauatæ, vituli etiam sunt, qui suis mugiti
bus & persuasionibus iustos à sanctis ipsorum itineribus auerte
re conantur. Deniq; nostræ propriæ passiones & appetitus sen-
suales vituli sunt, qui clamant, & cõqueruntur, ne ita ieiunemus
ne orationi vacemus, nè ita fleamus, &c. Sed in hoc efficacia ve
re seruorum Dei inspicitur, quod itinere vno gradiuntur pergẽ
tes, & mugientes, atq; nec ad dextram nec ad sinistram declinã
tes. Itaq; licet mugitus vitulorum, hoc est, molestias suæ ipsorũ
32 sensualitatis sentiant, tamen vlterius progrediuntur in bono cœ
pto perseuerantes, intelligentes, quia (vt ait B. Isidorus) salus per
seuerantibus solum datur: non enim beatus erit, qui bonum fa-
cit, sed qui perseueranter facit: Et ideo D. Bernardus in quadam
epistola ait: Scias, diabolum, ò Christi miles soli perseuerantiæ
inuidere, quam solam nouit à Domino virtutem coronari. In
huius rei typum Dominus in Exodo iubebat, vt tunica sum-
mi sacerdotis in simbria seu ora per gyrum mala punica mistis
in medio tintinnabulis haberet, ita vt tintinnabulũ esset & ma-
lum punicum, rursumque tintinnabulum aliud & malũ puni-
cum. Malum punicum fructus est coronam habens, per
quam cœleste præmium significatur. Atque ita cum iubet
Dominus, vestem sacerdotis in simbria malis punicis & tin-
33 tinnabulis adornari, significat præmium & coronam atque ve-
ram laudem virtuti perseueranti vsque ad vltimum vitæ debe-
ri. Ideo D. Paulus ad Philippenses scribens, ipsos ad virtu-
tem incitabat dicens: Confido in vobis, quod qui incepit in
vobis opus bonum perficiet vsque in diem Iesu Christi. Diem
mortis appellat hic sanctus Apostolus diem Iesu Christi. Nam
dies, quos nunc viuimus nostri vocantur, vt patet apud B. Iob.
Vbi dicitur: Sicut mercenarij dies eius. Et paulo inferius:
Dies mei velocius transierunt, quam à texente tela succiditur.
Et S. Dauid inquit: Sicut fumus dies mei: & in eodem psalmo:
Sicut vmbra declinauerunt. Itaque nunquam finem impone-
remus, si locos, in quibus sacra scriptura dies hominis

B. Isidorus. lib. de Summo bono.

D. Ber. in quad. epis.

Exod. 28.

Philippẽ. 1.

Iob. 7.

Psal. 101.

appel-

appellat dies vitæ ipsius, recensere vellemus. Illos autem sic vocat, quoniam homo libertatem habet, vt in eis quod voluerit, efficiat, siue cœlum mereri, siue illud amittere. Dies vero rationis dies Domini nostri Iesu Christi nuncupatur, quoniam tunc iam non poterit homo mereri nec demereri. Atq; ita sicut homo in diebus suis id quod vult, facit, licet contra Domini voluntatem sit, sic Deus in die suo voluntatem suam exequetur; quanuis contra ipsius hominis voluntatem sit. Ergo vsque ad illum diem perseuerare debet, qui opus aliquod bonum incepit. O sancta perseuerantia, quot bona animæ affers: te enim duce habitus virtutum gignuntur, & difficultates, quæ in ipsis sunt, faciles fiunt. Hoc Spiritus sanctus significauit, cum dixit: vade ad formicam, & considera vias eius & disce sapientiam. O magnam filiorum Adæ confusionem & ignominiam: siquidem sua ipsorum negligentia & pigritia ita superati & summissi sunt, vt necessarium sit eos ad formicas mittere, vt ipsas magistras habeant. Videbitis multitudinem formicarum quæ per duram rupem multoties transeuntes, tandem cùm parnæ sint, vestigium manifestum assiduitate transeundi relinquunt. Considera ergo, ò homo (inquit Spiritus sanctus) qualiter tam vilia ac tam parua animalia cum sæpenumero per duram rupem transeant, tandem in ea iter patefaciunt. Sic tu per virtutum actus persæpe transi, & in ipsis perseueranter te exerce, qui absque dubio in anima tua tam præstantes habitus gignent, vt aperte & manifeste videri possint in facilitate & suauitate, qua opera bona exercebis. Nam cùm verum sit dictum Aristotelis, scilicet, quod delectatio conseruat operantem in opere, hinc fit vt homo perseuerans breuiter perfectionem consequatur.

Prouer. 7. 34 35 36

3. Reg. 6. In sacra Regum historia legitur, templum Dei intra septem annorum spatium fuisse instructum. Et apud Diuum

Ioann. 2. Ioannem dixerunt Iudæi: Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc. Quod quidem fuit postquam illud Babylonici euerterunt. Vbi adumbratum est, quod perseuerans homo in gratia baptismali breuiter perfectum Dei ædificium efficitur: At si non perseuerat, & in peccatum incidit, difficillime postea ad perfectionem peruenit, quod B. Apostolus testatur dicens: Volũtarie peccantibus nobis post acceptam notitiã

Hebr. 10. veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia: terribilis autem quædam expectatio iudicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est aduersarios. Quibus verbis S. Apostolus nemini quidem viam salutis percludit, sed quantum sit eius conuersio & restauratio difficilis qui post veritatis cognitionem peccat, aperte declarat. Tam desiderabilis est perseuerantia, vt S. Augustinus & B. Cyprianus dicant: Nos in singulis orationis dominicæ petitionibus donum perseuerantiæ postulare, vt animaduertenti facile est deducere. Itaq; cùm dicimus, Sanctificetur nomen tuum, à Deo petimus, vt ipsum continuo sanctificemus: cum dicimus, Adueniat regnum tuum, postulamus à Domino, vt sem per ad nos dona regni sui descendant: cum dicimus, Fiat voluntas tua, Deum precamur, vt semper diuinæ eius voluntati ob-

S. Augustin. lib. de bono perseuerantiæ. & B. Cypria.

37 38 temperemus, & sic de alijs. Sed hoc perseuerantiæ donum non solum à Domino efflagitare debemus, sed ex parte nostra aliquot nobis diligentiæ sunt adhibendæ, & aliquot sanctæ cõsiderationes faciendæ. Ex quibus vna est, quod si à bono incepto desistimus, statim omnia merita, quæ hactenus comparauimus, amittimus. Insanus profecto esset ille, qui vna vice, id est, *En vna mano*, Omnes diuitias, quæ diu ac magnis laboribus acquisierat ludendo perdere & iactare voluisset. Quid, obsecro, diceretis, si vidissetis hominem, qui maximo vitæ suæ discrimine mare trã segit, & quam plurimos annos in comparandis diuitijs apud Indos magna cordis sui afflictione consumpsit, & in Hispaniã per ueniens è naui descendens omnes illas diuitias in portu vna vice ludendo iactauit? O insane & mente alienate, ad hoc te tantis pe-

Simile.

39 riculis exposuisti, totq; labores pertulisti, vt vno horæ momẽto ab omnibus facultatibus spoliatus remaneres? Si igitur hunc insanum existimatis, maiori ratione eũ putare debetis, qui quã plurima merita coram diuino cõspectu ieiunijs, disciplinis, orationibus, vigilijs, eleemosynis, atq; alijs sanctis operibus acquirens, postea illa omnia breuissimo temporis spatio amittit, vt effrænato suo appetitui satisfaciat. De huiusmodi enim homine per prophetam Ezechielem inquit Dominus: Si auerterit se iustus à iustitia sua, & fecerit iniquitatem, omnes iustitiæ eius, quas fecerat, non recordabuntur. O *sancta Maria señora*, Et quod tam ingens malum: nos pater luminum illuminet, vt illud fugere & vitare sciamus.

Ezech. 18.

Alia

Alia etiam ad hoc vtilis consideratio est, videlicet, illum, qui 40
veram pœnitentiam faciens per sanctum virtutis iter cœpit in
cedere, & non perseuerauit, nō solum acquisita merita deperde
Lucæ. 11. re, sed (vt Dominus ait) Fient nouissima hominis illius peiora
prioribus. Et hoc duabus rationibus, quarum prima est, quoniã
Simile. diabolus eum maiori vigilantia, quam antea obseruat. Solet ali-
quando euenire, vt cum aliquis delinquens sit in carcere inclu-
sus, custos ipsius reputans eum hominem, qui promissis stabit,
ipsum catenis non opprimit, quin potiùs per totam domum
incedere permittit. Ille vero promissa non seruans è carce-
re fugit, & posteà siue ob idem delictum, aut propter aliud ite-
rum in illo includitur, tunc custos carceris, eum maiori cura &
diligentia custodit, ipsumq; catenis & compedibus ligando op
primit, nè sicut antea rursus aufugiat. In hunc modum dæmo- 41
nium cum peccatoribus agit. Illos enim, qui semel per veram
pœnitentiam ab ipsius vinculis liberi fuerunt, si iterum peccãt,
& in carcerem culpæ ingrediuntur, maiori cura & diligentia
obseruat: ac si antea eos vna duntaxat tentatione solicitabat, po-
stea omni studio illos quam plurimis afficit.

Secunda autem ratio est, quoniam natura nimis corrupta &
Simile. debilis ac deprauata per malam consuetudinem remanet. Si ve
ste noua atq; optimo panno confecta diu vtamur, tandem tra-
ctu temporis ita attenuatur & vilis fit vt si eam sartori resarcien
dam tradas, dicat: Profecto melius esset aliam denuo fieri, hæc
enim ita attenuata & attrita est, vt acus quid in ea prehendat,
non inueniat. Sic conscientia peccatoris assiduitate peccandi
adeo corrupta & deprauata remanet, vt vix in ea sit aliquid, in 42
quo diuina verba, vel sanctæ inspirationes, vel prælatorum re-
prehensiones, vel amicorum admonitiones apprehendant. Val
de etiam conducit ad perseuerantiam obtinendam continua be
neficiorum acceptorũ memoria. Idèo cum S. Dauid dixit, Cõ-
uersi sunt in die belli, rationem statim reddidit dicens: Et obliti
sunt benefactorũ eius, id est, Quia obliti sunt benefactorũ eius.
Isaiæ. 17. Et S. Isaias ait: Eris deserta, quia oblita es Dei Saluatoris tui, &
fortis adiutoris tui nõ es recordata. De illo autẽ, qui perseuera-
uit, & tanquam gratus Domino gratias egit, inquit S. Euange-
lista: *Vt vidit quia mundatus est, reuersus est cum magna voce magnifi
cans Deum.* Hoc est, Vbi primum oculos considerationis in be

neficio

43 neficio accepto collocauit, statim commotus est ad id, quod de-
bebat faciendum. Ergo fratres charissimi & nos oculos in ineffa
bilibus bonis, quæ à diuina manu accepimus, figamus, & illa
continuo memoria nostra repetamus, quod quidem nobis erit
maximo adiumento, ad perseuerandum in eius seruitio & amo-
re. Et hoc modo plenigratia consequemur gloriam, ad quã nos
perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica XIII.
Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum iret Iesus in Hierusalem, transibat per mediam Sa
1 *mariam & Galilæam, & cum ingrederetur quod*
dam castellum, occurrerunt ei decem viri le
prosi. Lucæ. 17.

BEatus Apostolus Paulus ad Corinthios scribẽs 1. Corin. 9.
sic eis inquit: Nescitis, quòd hi, qui in stadio cur
rũt, oẽs quidẽ currũt, sed vnus accipit brauium:
sic currite vt cõprehẽdatis. Omnis, qui in agone
cõtendit ab omnibus se abstinet, & illi quidẽ vt
corruptibilẽ coronã accipiãt, nos autẽ incorruptã. Hic S. Apo
2 stolus alludit ad eos ludos, quos Græci ac Romani celebrabant
imitãtes fortissimũ Herculẽ, qui cursum quendã lõgitudinis cẽ
tũ & vigisti quinq; passuũ (quẽ ipse Hercules vno impetu absq;
respiratione currebat) fecisse legitur. Posteà verò homines velo
ces signatis dieb' in alio cursu illi simili, quẽ stadiũ appellabãt,
se se exercebãt. Ad hoc iudices cõstituebantur, & in fine stadij
præmiũ quoddã pretiosum proponebatur: ad quod is, q nõ respi
rãs atq; incessabili cursu prius accedebat, illud cũ circũstantiũ
honore & applausu cõsequebatur. Vt autẽ vestes aut cibi eis im
pedimento non essent, se ipsos exuebant, & à multitudine cibo
rũ priuabant, & omnia, quæ ipsos impedire poterant, omitte-
bant. Hinc ortum est, vt Diuus Paulus Christianam vitam

stadium

stadium, idest, cursum appellaret, in quo nunquam cessare debemus, nec vix in ipso respirare quo vsq; præmium consequamur. Philon Iudæus inquit, legem diuinam ideo in deserto fuisse datam, vbi nec cibi, nec conuersatio, nec lætitia, nec gaudium humanum erat, ad significandum hæc omnia impedimento esse solere ad eius obseruationem, efficereq; vt homines filũ obedientiæ frangãt, & retrocedant. Quod si ad illius legis obseruantiam abstinentia tot rerum necessaria erat, multo magis conducit ad obseruantiam legis gratiæ, quæ perfectior est. Et ideo eã D. Paulus hic stadio comparat, quoniã nec per vnum vitæ momentum à cogitatione harum rerũ desistere debemus. Hinc intelligetis legitimum sensum illorum verborum Apocalypsis, quæ vnus de senioribus ad D. Ioãnem de iustis gloriosis loquẽs dixit: Hi sunt, qui venerũt de tribulatione magna. Quæ quidem verba videntur esse contraria illis sancti regis Dauid, scilicet: Multæ tribulationes iustorum. Si plurimæ sunt iustorum tribulationes, quomodo eas sanctus ille vir vnam tantummodo appellat? Quoniam omnis Christiani hominis vita debet esse quædam assidua tribulatio, & crux perpetua atq; cursus laboriosus. Sed id in varijs rebus esse debet, nunc orando & suspiria trahendo, nunc lugendo & gemitus edendo, nunc ieiunando, nunc corpus flagellis opprimendo, nunc iniurias perferendo, nunc carceres & hospitalia visitando, & in alijs pietatis operibus se exercẽdo. Et hæc, sunt multæ tribulationes, quæ illa magna tribulatione comprehenduntur, sicuti corpus humanum, quod licet vnũ sit, diuersa tamen membra habet, quod maioris eius pulchritudinis causa est. Hanc autem perseuerantiam commendauit etiã B. Paulus, cũ dixit: Induimini Dominũ nostrũ Iesum Christũ. Idest, ita ad Dominum Iesum Christum accedite, & vos illi vnite, vt nunquam ab eo discedatis. Proprium ac peculiare est Hebraicæ linguæ ad denotandam perseuerantiam & durationem alicuius, dicere illum ea re, in qua perseuerat, esse indutum, vt in psalmo dicitur: Fiat ei maledictio, sicut vestimentum quo operitur, idest, semper maledictione contegatur: & inferiùs: Operiãtur sicut diploide confusione sua, idest, Nunquam ab eis confusio & ignominia auertatur. Et ita intelligendum est illud Isaiæ: Et erit iustitia cingulum lumborum eius, & fides cinctorium renum eius. Hoc est: Omnes virtutes ita Christo Saluatori mundi adhę-

Philon. lib. de decemoraculis.

Apocal. 7.

Psal. 33.

Simile.

Roma. 13.

Psal. 108.

Isaiæ. 11.

adhærebunt, vt ab eo nullo modo disiungantur, & ipse continuo se in studiosis operibus exercebit. Sic cùm hic dicit B. Apostolus, Induimini Dominum nostrum Iesum Christum, vult dicere: Diligite Dominum nostrum Iesum Christũ & ei tam per seuerantes seruite & obtemperate, vt nũquam ab eo discedatis. O fœlices illos, qui hac firmitate & stabilitate ei inseruiũt, siquidẽ ipse ait: Qui perseuerauerit vsq; in finẽ, hic saluus erit. Itaq; adeo excellens est perseuerantia, vt Dominus ipsam velut in præmium aliarum virtutum elargiatur. Hoc aperte in sacra Regũ historia cõspicitur, vbi propheta Samuel Hebræis dixit: Si timueritis Dominum, & seruieritis ei, & audieritis vocẽ eius, & non exasperaueritis os Domini, eritis vos, & rex qui imperat vobis sequentes Dominum Deum vestrum. Ecce quomodo sequi Deum perseueranter, hic pro præmio aliarum virtutũ promittitur. E contra vero in peccatorũ pœnam solet Dominus in constantiam permittere. Sic testatur S. Ieremias. Peccatum, inquit, peccauit Hierusalem, propterea instabilis facta est. Peccatũ peccare, est corde & ex animo grauissima peccata committere. In libro Sapientiæ sic dicitur: Tanquam momentũ stateræ, sic est ante te orbis terrarũ. Vbi aperte omnium filiorum Adæ inconstantia ostenditur. Examen seu lingua stateræ res est subtilissima, quocunq; enim grano, licet minimũ sit, ducitur in vnam vel in aliam ipsius stateræ partem. Sic filios Adæ quæcunq; res, quãuis parua sit, ad se attrahit & adducit. Sed hoc multo aptius perditis & corruptis hominibus præ multitudine peccatorũ cõuenit. Et ideo post quã S. Dauid de iusti perseuerantia egerat, & quod fructũ suum dabit in tempore suo, & quod foliũ eius non defluet, dixit: Nõ sic impij nõ sic, sed tanquam puluis, quẽ proicit ventus à facie terræ. O appositissimam similitudinem. Quid obsecro, in mũdo maioris inconstantiæ quam puluis reperiri potest, siquidem vnus duntaxat flatus eum dispergit, & penitus euertit? Pars huius inconstantiæ ipsis peccatoribus ex humanis timoribus oritur. Lepus adeò timidũ animal esse fertur, vt quãdo currit, caput in tergavertat, quod aliquando amissionis vitæ eius causa est: nã hoc detẽtus à canibus venatieis obtinetur & interficitur. Sic quã plurimi ex his, licet aliquoties à dæmone fugere incipiant, & virtutes insequãtur, tamen præ timore incidẽdi in morbos, paupertatem, aut amissionem honoris & authorita-

Simile.

Simile.

Simile.

tis retrocedũt & in crudelissimos dentes ac horridum Sathanæ 9
os incidant. Et quanuis diuina sacramenta recipiant, tamen cũ
statim ad eadem peccata redeant, signũ est manifestũ eos ipsa
exactè non fuisse confessos, nec ea vere reliquisse. In corporali
bus morbis hoc experimẽto apparet. Si enim quis postquã ab
Simile. ægritudine exiuit, iterũ in eam incidit, dicere solemus, eũ non
perfectam sanitatem fuisse consequutũ, nec humorẽ, vnde illa
ægritudo promanabat, omnino expurgasse. Hæc autẽ cõiectu-
ra adeò vehemens est, vt lex sit, qua iubetur, quod si ægrotus ali
licui medico certam pecuniæ summã ea conditione dederit, vt
ab ægritudine, in qua est, sanetur, si facile in eandẽ infirmitatẽ
incidit, postquã sanus factus fuerat, teneatur medicus ipsi ægro
to denuò medicinã adhibere, quoniã lex præsumit eũ perfectè
Lucæ. 9. nonfuisse curatũ. Itahic præsumi potest, & hoc ponit Dñs pro 10
vno ex reprobationis signis dicens: Nemo mittẽs manũ suã ad
aratrũ & aspiciẽs retrò aptus est regno Dei Quo circa fratres
mei ego ad pedes vestros proiectus vos oro, & per sanguinẽ Ie-
su Christi & per amorẽ, quo ipsum profudit, adiuro, vt salutẽ
vestrã & remediũ vere atq; omni studio curare & adhibere cõ
tẽdatis, & in hac vitã omni perseuerãtia cõsumatis: nec sitis si-
cut hi leprosi, (de quib⁹ hodierna agit sacri Euãgelij lectio) qui
ad autorẽ vitæ Iesum Christũ fide accesserũt & ab eius liberalis
sima manu corporalẽ salutẽ atq; spiritualẽ consecuti sunt, sed tã
quã ingrati & incõstantes in ipsius diuino amore minimè per-
stiterunt. Aitigitur sacrũ euangeliũ: *Cum iret Iesus in Hierusalem*
&c. Leprosi isti magnã curam quærendi remediũ habuerũt, an- 11
tequã Dominus castellũ ingrederetur, nã postea nulla eis esset
opportunitas, quoniam ingressus in illud eis prohibitus erat. In
telligitis hoc fratres mei? Festinate modò, siquidem per tẽpus
licet, ad misericordiã postulandã. Nam postquã sponsus in cœ
lestes nuptias ingressus fuerit, & ianuas clauserit, non poteritis
eo ingredi nec remediũ aliquodinuenire. Ecce nũc vos expectat
& iniquũ est vos hanc benignitatem ac patientiam cõtemnere:
Rom. 2. erit enim hoc ad maiorem vestram confusionẽ ac damnationẽ.
Sic D. Paulus testatur dicens: An diuitias bonitatis & patiẽtiæ
& longanimitatis eius contẽnis? Ignoras, quoniam benignitas
Dei ad pœnitentiã te adducit? Secũdũ autem duritiã tuã & im
pœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iu

sti iudicij Dei, qui reddet vnicuiq; secundũ opera eius. O terri
bilia verba. Quod tã lapideũ cor est, quod illa audiẽs timore nõ
frangatur? Ad quorũ intelligentiã oportet vos meminisse eius,
quod aliquando vobis forte alle cõtigit. Cũ quis vestrũ iter facit *Simile.*
cũ aliquo viro nobili, & magna authoritate prædito, si ob aliquã
necessitatẽ longe ab eo remansisti, & ille, qui vltrà progreditur,
te in comitatu expectat, nũquid postquã intelligis ipsum te ex
pectare id tibi in causa est, vt, ppter expectationem eius intra te
dicas, siquidẽ ille me expectat, ego in hoc diuersoriũ ad come-
dendũ & ludẽdũ ingredi volo, aut ex hoc amæno fonte bibere,
& iuxta illũ quiescere sub vmbra huius arboris mihi placet? Ne
quaquã profectò, quin potius è cõtra quilibet vrbanus homo fa
ceret. Si enim cognoscis eũ te expectare in comitatu, dicis. Nõ 13
oportet me in aliquare detineri, nec in dulcissima fontis aqua,
nec in gratissima arboris vmbra &c. quin potiꝰ festinabo, donec
illũ cõsequar: inurbanitas enim esset, tantũ virũ & tã nobilẽ qui
me expectat propter me detineri. Hoc est quod D. Paulus in
præsentiarũ ait: Attẽde peccator, Deũ immẽsum ac maximũ
Dñm te expectare, & inurbanã rẽ esse, te ipsum expectare face
re, Hispanè, *Es mala criança, hazelle esperar.* Animaduerte q; si ip-
se te expectat, nõ ideo est, vt in creaturis per affectionẽ te deti-
neas, in illis voluptatẽ capiẽs sed vt festines dicẽs: Heu, vniuer-
salis ille cœli ac terræ Dominus me expectat, & magna inurba
nitas ac irreuerẽtia esset ipsum expectare facere. Si propter ne-
cessitatẽ in aliquod diuersoriũ fueris ingressus, & aliqua creatu
ra vsus fueris, id omni cura & sedulitate facito animaduertẽs te
14 Deũ expectare, & quã celeriter te à necessitatibꝰ expedire con
tẽde. Sed vç vç & millies væ, quia hæc attẽtè nõ consideras atq;
animo euoluis. Nõ cogitas q; patiẽtia & lõganimitas Dei ad pœ
nitẽtiã te adducũt? Secundũ autẽ duritiã tuã thesaurizas tibi
irã. Vno die vnũ cõmittis peccatũ, alio duo, alio quatuor, &c.
deniq; singulis horis magis in Dei pectore irã thesaurizas: & cũ
minus cogitaueris, diuina eius misericordia rũpetur, & ira ip-
sius, velut profluuies amnis cũ extra ripas exit, & molendina, *Simile.*
domos, atq; arbores euellit, sic te ipsum perdet & euertet. Auicu *Simile.*
la quæ dã nomine Cornix magnũ diſsidium & contentionẽ cũ
aquila dicitur habere: nã illã volantem persequitur & molestia
afflicit; nũc in alis, nũc in cauda, nunc in corpore suo rostello

Universidad de Deusto
Biblioteca

ipsam mordens. Aquila vero, vt est nobilis, omnes illas mole- 15
stias perfert, & nobili corde dissimulat, ipsa importuna auicula
maiorem inde ad eam vexandam occasionē sumente, quo vsq;
aquila defessa iam illis molestijs & importunationibus miserā
auiculam vnguibus crudeliter dilacerat. O quam propriè hoc
inter Deū & peccatorem contingit, nam miser homo videtur
quodammodo particulari gustu affici, cùm diuinam maiestatē
suis sceleribus & peccatis, quantum ex se est, vexat & persequi
tur. Cùm autem Deus sua infinita clementia cū illo dissimulat,
eumq; iterum atq; iterū patitur, inde ipse peccator ad Deum
magis offendendū occasionem capit: quia si Deus, cùm ipse pec
cator primum aut secundum scelus commisit, terræ iuberet, vt
viuum eum absorberet, ille abominationes amplius non perpe-
traret, & alij forsan sibi cauerent, alienoq; saperent periculo. O 16
infœlix homo, attende quod Dominus, si ita dici potest, defeci-
scetur ideſt, *Secansara*, Tot molestias & iniurias perferendo, ac
te inter vngues iustitiæ suæ per mortem dilacerabit, à corpore
animam separans, ipsamq; in æternas gehennæ flammas arsu-
ram proijciens. Et hoc est, quod ait D. Paulus: Secundum duri-
tiam tuam thesaurizas tibi iram &c. Quapropter siquidem nūc
tibi vacat, occasionē arripe, antequā illā amittas. *Occurrerunt ei*
decem viri leprosi, qui steterunt à longe, & leuauerunt vocem dicentes: Ie
su præceptor miserere nostri. O precationem mirabilē, quam Spiri-
tus sanctus confecit, & per ora horum hominum protulit. Quid
obsecro breuius hac oratione fratres, quid sapientius, quid sacra
tius, quid vtilius dici potuit? Vtinam diu noctuq; non dico cē
ties, sed millies hanc efficacem orationem corde & ore profera- 17
mus: Iesu præceptor miserere nostri. In hoc sacratissimo nomi-
ne, Iesus, nomina illa cuncta, quæ Isaias de Messia recenset, mi
rabiliter continentur, scilicet: Admirabilis Deus, fortis, pater fu
turi sæculi, princeps pacis. Quod pulchre disserit B. Thomas. *Isai. 9.*
At minime contenti remanserunt illius nominis, Iesus, prola- *B. Thom. 3. p. q. 37. ar. 2*
tione, sed addiderunt: Præceptor, diuinitatem eius profitentes,
qui præcipere possit lepræ vt face cessat, & saluti vt statim adue-
niat. Et tanquam Deo ei dicunt, Miserere nostri: & ea miseratio
Domini fuit, vt vix illa verba finierint, cùm salutem illis impar-
titus fuerit: vt appareat fidelem esse, qui per Isaiam prophetā
dicit: Eritq; antequam clament ad me, ego exaudiam: adhuc illis *Isaias 65.*
loquen-

18 loquentibus, ego audiam. Hæc tanta fœlicitas omnibus pijs ho
minibus promissa est, qua non video quid optabilius illis in vi-
ta possit accidere. Quod si illum tam facilem tamq; exorabilē,
cùm in hoc mūdo inter homines versaretur, experti sunt, non
alium plane existimare debemus, cum in cœlum est assum-
ptus. Locum enim tantum, non animum, non affectum, non
miserendi officiū mutauit, cū in cœlum ascendit. Hinc B. Pau-
lus ad Hebræos scribens dixit, Iesus Christus heri & hodie ipse *Hebræ. 13.*
& in sæcula. Hoc est: Eadem in illo mens, eadē pietas, eadē no-
stri cura, & prouidentia, quæ in illo fuit, semper erit. Quid enim *Psal. 101.*
mutare illū poterit, de quo scriptū est per Psalmographū: Tu
autem Domine idē ipse es, & anni tui non deficient? Si ergò idē
ipse est in cœlo, qui in terris extitit, cur non semper eadē pieta
19 tis & misericordiæ opera ab eodem fonte diminabūt? His ergò
fratres diuinæ veritatis & promissionis testimonijs suffulti adea
mus cū fiducia ad thronū gratiæ eius, (vt nos B. Paulus admo-
net) vt misericordiam inueniamus in auxilio oppertuno. Et vt *Hebr. 4.*
ad hoc animū acciperemus, sacra scriptura toties de diuina mise
ricordia agit, & peculiariter in Ecclesiastico, vbi dicitur: Pius
& misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata, *Eccle. 13.*
& protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Vbi alij
transtulerunt: Et remittit in die tribulationis peccata: & sic est
etiam in contextu Græco. Vbi insinuatur, quòd nūquam Deus
lassatur nec lassabitur, remedium adhibē di peccatoribus, si ipsi
ad eum se conuertere volunt. Et ideo dicitur: Remittit, &, Re-
mittet. Et propheta Oseas ait: Eius qui in te est misereberis popu *Osee. 14.*
20 li. Et Hebraice pro his verbis habetur: Eo quod in te sit misera-
tio pupillo, & ita etiam transtulerūt septuaginta interpretes. Et
est sensus, quod Deus tantæ sit misericordiæ, vt per eum seruen
tur etiam infirmissimi. In hoc etiam res quędā cōsideratione di
gna est, videlicet, in diuinis literis solere tæpenumero duplicari
nomē, quod de misericordia Dei loquitur, vt apud S. Dauid di *Psal. 85.*
citur: Misericors & miserator Dñs: & apud S. Isaiam, Miserans *& 110.*
misereb itur tui. Huius autem rei mysteriū est, quod Hebraica *Isai. 30.*
lingua superlatiuis careat, & vt illa formet, nomen duplicat: Ita-
que, Miserator & misericors idem est quod multū misericors.
Et miserans misereb itur tui ideſt: quod misericordia ingentissi-
ma afficiet te Dominus. Quis ergo hæc audiens adhunc pijssi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

mũ Dñm cõfidenter in suis necessitatibus misericordiã postulãrẽt do nõ accedet. Ita S. Dauid faciebat, qui ait: Et veniat super me
Psal. 118. misericordia tua Dñe, secundũ eloquiũ tuum viuifica me. Vbi alia translatio habet: Et veniet super me misericordia tua Domine: & sic est in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur fiducia qua hic sanctus rex Dño preces fundebat, siquidẽ petens, vt super se diuina misericordia veniret, adeò certus erat illam esse vẽturã, vt dicat: Et veniet super me misericordia tua Domine. Velim etiam fratres, vt notetis in præsentiarũ, quid est quod petitis cũ à Domino misericordiam postulatis. Non ab eo mutuũ petitis aut commodatũ, sed aliud altius ab eo postulatis. Quando eidicitis, Miserere nostri, perinde est ac si diceretis: Domine obse
Simile. cramus te, vt leges, quas contra peccatores, qui mandata tua trãsgrediuntur, sanxisti, frangere digneris. Magna profecto audacia præditus ille esse diceretur, qui ad regem se conferret, & ab eo hoc munus & beneficium postulasset, vt, videlicet, leges & statuta sui regni erga ipsum irrita faceret: mereretur profecto iste, vt magna confusione sua reprehensus grauiter puniretur. B. Paulus ad Ephesios scribens inquit, Deum legẽ po-
Ephes. 5. suisse, quod omnis fornicator, aut immũdus, aut auarus, quod
Roma. 1. est idolorũ seruitus, non habet hæreditatem in regno Christi. Et ad Romanos etiã scribens, postquã catalogũ quoddã multorũ & horribilium peccatorũ fecit, adiunxit statim: Qui talia agũt, digni sunt morte, scilicet, æterna & temporali. Cum ergo tu, ò peccator, aliquod horum scelerum commisisti, & à Deo misericordiam postulas, profectò in eo exigis, vt erga te legem illam, quam aduersus eum, qui tale peccatũ commisit, condidit, con-
fringat: ipse autem adeò misericors est, vt velit te ab eo id postulare, quod, si vt oportet postulas, sine dubio tibi concedet: at nõ pro te sed pro vnigeniti filij sui meritis. In Exodo legitur, quod
Exod. 32. cum S. Moyses ex monte Sinai portans legis tabulas descendisset, cũ appropinquaret ad castra, vidit populi abominationem & idololatriam, iratusq; valde proiecit de manu tabulas & eas
Simile. ad radices montis confregit. Siquidam inquisitor per diploma regiũ, quod habebat, de omnibus alicuius prouinciæ delinquentibus cognoscens, & quoniam aliquos regis proditores inuenit, ira cõmotus diploma ipsum rũperet, non nè reprehensione & supplicio dignus esset, eò quod signum ac diploma regis ita par
uifa-

quifecit? At cũ sanctus Moyses hoc fecisset, ob id à Domino mi
nime reprehensus fuisse legitur. O ineffabile mysteriũ & admirabile sacramentum. Non fuit reprehensus sanctus Moyses, quoniam diuina ordinatione tabulas illas ad radicem montis confregit, vt significaretur, omnia peccata tam mortalia, quam venialia, quæ à principio mundi vsq; ad finem eius fuerunt & erũt condonata, ideò fuisse condonata, quoniam diuinæ leges ad radices montis confractæ fuerunt. O Christe vitę reparator, amor dulcissime animarum nostrarum tu mons ille es, de quo regius
Psal. 67. propheta ait: Mons Dei mons pinguis, mons coagulatus, mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo. Huius montis altitudo est diuinitas, radices verò seu infima ipsius montis est humanitas, & hic diuinę leges confractæ fuerunt: quoniã ipse Do
minus Iesus Christus in cruce patiens meruit efficaciter veniã peccatorum omnium, quæ condonanda sunt, & quod diuinæ leges cum peccatoribus, qui scelera commiserunt, frangerentur.

Quos vt vidit, dixit: Ite, *ostendite vos sacerdotibus*. Eos nimirum ijsdem clementiæ suæ oculis, quibus populum sum minge
Exod. 3. miscentem in Aegypto contemplatus est: vbi (vt ait sacer
Psal. 24. textus) videns afflictionem populi descendit, vt liberaret eum. Vnde scite S. Dauid orabat, cum quo & nos orare debemus: Respice in me & miserere mei, quia vnicus & pauper sum
Isai. 64. ego. Et in sancto Isaia scriptum est: Ecce, respice, populus tuus omnes nos. O quantum nos sic preces fundere oportet, potissimum his temporibus, quando vndiq; Saraceni, hæretici, & ho
mines procaces nos premunt, & sanctam Romanam Ecclesiam
Psal. 79. prorsus euellere contendunt. Nos igitur cum S. Dauid dicamus: Respice Domine vineam istam, quam plantauit dextera tua, & perfice eam, quam exterminauit aper de tylua, (id est spurcissimus Mahometus) & singularis ferus depastus est eam (id est superbus Lutherus.)

Et *factum est, dum irent, mundati sunt*. Non eis Dominus dixit, Vbi primum eos vidit, Sani estote. Propter quod ipsi tãquam homines dicere possent, quando iussi sunt ab eo, vt irent & ostẽderent se sacerdotibus: Nos in conspectu suo minime sanat, qua
4. Reg. 5. liter in absentia sanabit? Nec indignati sunt, sicut Naaman ille princeps militiæ regis Syriæ leprosus, qui eò quod Eliseus ei per famulum dixit, Vade & lauare septies in Iordane

Universidad de Deusto
Biblioteca

& recipiet sanitatem caro tua, iratus recedebat dicēs: Putabam 27
quod egrederetur ad me, & stans inuocaret nomē Domini Dei
sui, & tangeret manu sua locum lepræ, & curaret me. Nihil horū
isti dixerunt, sed magna animi promptitudine ei obedierunt.

Et factum est dum irent, mundati sunt. O insignis obedientiæ vis,
statim vt Christo imbenti paruerunt, virtutem obedientiæ ex-
D. *Basil. homilia. 12. in Prouerbia. Simile.* perti sunt. Hinc D. Basilius merito ait. Præclara est obedientiæ
merces. Obediamus igitur bono patri certaminum præmia no-
bis ex spiritus oraculis proponenti qui instar venatorum in locis
inuijs, quasi catuli cuiusdam venatici indicio cursus nostri ex-
perimentum vult capere. Et iterum, Animaduertite, inquit,
D. Basil. in monasticis constitut. quid in Euangelio Dominus dicat, cū de obedientia seruis suis
adhibenda legem sanciret: Qui vos audit, me audit, & qui vos
spernit, me spernit. Quod de Apostolis dixit, intelligendum 28
Luc. 10. est in communi sanxisse in posteros, qui aliorum futuri erant
B. *Thom. 2. 2. q. 186. articul. 5.* moderatores. Hæc ille. Huius sancti doctoris sentētiam B. Tho
mas confirmat.

Vnus autem ex illis vt vidit, quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum, & cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens, & hic erat Samaritanus. Sed quæro, quis hunc Samari-
Ioan. 4. tanum cum Iudæis coniunxit? Nam apud D. Ioannem dicitur:
Non coutuntur Iudæi Samaritanis: illos enim velut excommu
nicatos reputabant. Ad hoc respondetur, inter ea quæ magis
dispersos congregant & concordes efficiunt, esse laborem, pau
pertatem, atque ægritudinem. E contra vero vnum ex his, qui
bus humana corda magis separantur est corporalis prosperitas
& diuitiarum affluentia. Quam ob rem licet huius mundi bo- 29
na aliud præter hoc malum non haberent, videlicet, homines
mutuo ab alijs separari, patrem à filio, diuitem consanguineū
à paupere, hoc solum sufficeret vt illa merito odiremus & par-
ui faceremus. Et quanuis labores aliud etiam bonum præter hoc
non haberent, videlicet, concordiam facere & confraternita-
tem quandam in hominibus gignere, satis esset vt illos diligere
mus. De Patriarcha Abraham & consanguineo eius Loth in sa
cra pagina sic legitur. Nec poterat eos capere terra, vt habita-
Gene. 13. rent simul, erat quippe substantia eorum multa & nequibant
habitare communiter: vnde facta est rixa inter pastores Gre-
gum Abraham & Loth. Antequam plurimas diuitias possedis-
sent,

30 sent, ambo simul incedebant, ambo de terra sua egressi sunt, &
regionem Palestinæ peragrarunt, & se ipsos simul ad inuicem
consolabantur. Cum vero diuites & opulenti facti sunt, nequi-
banthabitare communiter. Diuisusq; est Loth, & factus est in
cola in regione Sodomorum: & quoniam à sancto Abraham se
disiunxit, ei quam plurimi casus & infortunia euenerunt. Ete-
nim non post multum temporis à quibusdam barbaris captus
est, postea verò facultates eius in Sodoma incensæ fuerunt, de
nique post hæc mala inebriatus est, & stuprum duabus filijs
suis turpissimè intulit. Heu quot mala hominibus euenire so
lent, eò quod à bonorum societate segregantur. Maledictę diui
tiæ, quæ tot malorum causa sunt & occasio. Illæ non solum ho-
minem ab alio separant, & efficiunt, vt filius cum patre, & fra
31 ter cum fratre litigent, sed ipsum hominem à Deo auertunt.
Atque ita Salomon in Prouerbijs dicebat: Diuitias ne dederis *Prouer. 30.*
mihi, nè forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam: Quis est
Dominus? De primis fidelibus in principio nascentis ecclesiæ
legitur. Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & ani *Actuum. 4.*
ma vna: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum
esse dicebat: sed erant illis omnia communia. Attendite, quo-
modo de illis, qui aliquid proprium non habuisse dicuntur, etiā
dicitur, quod erat ipsis cor vnum & anima vna. Alterum ex al
tero sequitur. Diligamus ergo fratres paupertatem & labores,
siquidem in cordibus humanis pacem & concordiam gignunt.
Satis profecto huius Samaritani gratitudo manifeste apparet, si
32 quidem commouebatur, magna voce magnificare Deum. Insa *Tob. 12.*
cra scriptura legitur quòd cum Tobias & filius eius intellexis-
sent, angelum Raphael esse illum, qui ex parte Dei tot in ipsos
beneficia contulerat prostrati per horas tres in faciem benedixe
runt Deum, & exurgentes narrauerunt omnia mirabilia eius: in
quo gratitudinem suam ostendebant. Hunc modum laudandi
Deum vocibus & canticis cœlestis magister Iesus Christus nos
docuit. Qui postquam sacros discipulos in sacerdotes consecra
uit, & admirabile eucharistiæ sacramentum instituit, suam san-
ctissimam vocem simul cum ipsis extulit, & laudes æterno pa-
tri in quantum homo decantauit pro illis ingentibus beneficijs *Matth. 26.*
quæ ibi vniuerso mundo impendit. Atque ita D. Matthæus D. *Augus.*
inquit: Hymno dicto exierunt in montem Oliueti. D. Augu- *sup. psal. 72.*

Universidad de Deusto Biblioteca

B. Isidor. li. 6. Etymolo. c. 34.

stinus ait, hymnum esse verbũ Græcum, & significare laudem Deo redditam cum cantu. Itaq; vt hymnus sit, tria debet habere. Primum quod sit laus, deinde, Dei, tertio cum cantu. Idem ait B. Isidorus. Hoc sancto exercitio vsus est D. Paulus cum socio suo Sylla, qui (vt in Actibus Apostolorum legitur) post quã eis gentiles multas plagas impossuerunt, ipsosque miserunt in carcerem, Media nocte adorantes laudabant Deum, & audiebant eos, qui in custodia erant. Illæ autem laudes Domino ita acceptæ fuerunt, quod subito terræ motus factus est magnus, ita vt mouerentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia, & vniuersorum vincula soluta. Et idem Apostolus ad Corinthios scribens ait: Si quis in mœrore est, ptallat. O infœlices ingratos, qui nihil horum faciunt, quanuis à Domino plurima beneficia accipiant: de quibus B. Augustinus ait: Væ tacentibus de te Domine, quoniam ipsi loquaces muti sunt, cùm non tuas laudes dicunt. Tales nouem leprosi extiterunt, qui quanuis à Domino sanitatem acceperunt, ad ipsum non rediere, vt ei pro tanto beneficio gratias agerent. Nicolaus Lyranus inquit, sacerdotes eis persuasisse vt crederent, ipsos virtute legalium cæremoniarum & non virtute Christi fuisse sanatos. Deus nos à tam pessimis sacerdotibus eripiat, qui cum deberent homines virtutem doceret, eos corrumpunt & peruertunt. Misit Dominus leprosos ad ipsos, vt honore eos afficeret, & illi conuerterentur, videntes non solum vnum sed decem in instanti mirabili potentia edita miracula, ipsi autem magis caci & duriores remanserunt, ad instar fontis, qui quanto maiori calore circundatur, tanto frigidior est & sicut pisces, qui quò magis in aqua salsa alitur, eò magis insulsus est. Multò melius hoc de sacerdotibus legis gratiæ dici poterit, siquidem maiora beneficia à Deo acceperunt, si ipsi, quales esse debent, non sunt. De illis per sanctum Ieremiam Dominus conqueritur inquiens: Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi? Auis duos colores habens est ille sacerdos, qui cum in altari coram Deo est, sanctus apparet, cùm verò coram hominibus cũ illis se conformat: nam cũ lusoribus lusor est, cũ meretricibus voluptuarius, sicut animal quoddam dictum Chamaleon, quod illarum rerũ, quibus se adiungit, colorem refert. O patres euangelici sacerdotes, vt quid vos ipsos non confunditis, & pudorem non contrahitis qui

Actuũ. 16.

1. Corin. 14.

D. Augus. in medita.

Nicol. Lyra.

Simile.

Ierem. 12.

36 qui cùm tot beneficijs diuinis condecorati sitis, hoc malum in vobis sentitis, & vix sæcularis perditus peccator est, cui vos in suis deprauatis moribus nõ cõformetis, ipsumq; imitari contẽdatis? Per infinitã ergò maiestatem illius magni Dei, à quo sic honore affecti estis, vos adiuro, vt vobis ipsis atque illis, quos vestris deprauatis exemplis corrumpitis, compatiamini, & sanctissimũ ministeriũ vestrum, ea, qua oportet animi puritate in posterũ exerceatis. Satis digni erant leprosi illi, à quibus Dominus propter eorũ ingratitudinẽ salutem, quam dederat, auferret, eosq; iterũ lepra inficeret, sed noluit, vt nos doceret, ne vindictam sumere de inimicis curaremus. Sunt aliqui, qui videntes non sibi pro collatis beneficijs gratias reddi, ipsa omnia destruere volebant.

37 Discamus igitur ab hoc superno magistro, & id quod sponsa in Canticis ait, attendamus: Crura eius columnæ marmoreæ quæ fundatæ sunt super bases aureas. Acsi dicat, pedes eius nõ esse faciles ad motũ, sed grauissimos: vbi patientia eius denotatur. Et quod crura eius, idest, à genibus vsq; ad pedes sint sicut columnæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas, significat, quod patientia Dei & eius erga scelera nostra tolerãtia omnia in diuino eius amore fundantur. Per hunc ergò amorem nos etiam commoueri debemus, nè malum pro malo reddamus:

Cant. 5.

Respondens autem Iesus dixit: Non ne decem mundati sunt, & nouẽ vbi sunt? *Non est inuentus qui rediret & daret laudem Deo, nisi hic alienigena?* O quam damnata hic remanet Christiani hominis in gratitudo per huius infidelis gratitudinem. Voluit Dominus 38 tempore Heli vt arca testamenti veteris in bellum duceretur, & à Philisthęis caperetur, & eam in templa sua asportarent, vt videretur reuerentia, quam ipsi ei adhibebãt, & vt nequitia sacerdotum Hebræorum magis confunderetur, qui in domo Dei coram ipsa arca comedebant, & bibebant, furabantur, & fœminas in turpitudinem prouocabant. Nunc etiam grãdis confusio est Christianis, contemplari feruorẽ ac deuotionẽ, qua gentes Indicæ sanctissimam fidẽ Iesu Christi accipiũt. Animaduertere etiam hic licet eximiam Domini largitatem & beneficẽtiam, qui pro impenso oblatissimæ salutis beneficio solã gratiarũ actionẽ à leprosis exigebat. Nec minor in nos sed multo maior eadẽ Domini benignitas est, qui cùm tam eximia quotidie

1. Reg. 6.

Colossens. 3. tidie nobis conferat beneficia, adeò exiguum à nobis requirat, 39
obsequiũ, nẽpe gratũ animũ & beneficij memorẽ. Pax Christi
exultet in cordibus vestris, in qua vocati estis, & grati estote, in-
quit B. Paulus. Idest, ipsa pax, quæ est donorum Christi abũdan
tia, moueat & illuminet corda vestra, vt grati sitis. Vult sanè Do
minus, quia pater benignissimus est, nos debitum gratitudinis
adimplere, vt nacta occasione maiora atq; longe potiora nobis
B. Ber. sup. Cantica. donaipse impendat: qui enim donis acceptis bene vtitur, mere-
tur copiosiora accipere. E contra vero (vt ait B. Bernardus) ingra
titudo inimica est animæ, exinanitio meritorum, ventus vrens
siccans fontẽ pietatis. Ecce quam sit graue facinus ingratitudo,
D. Tho. 2. 2ę. 107. artic. 3. quippe quæ licet non semper mortale peccatum est, nisi inte-
rior adsit contemptus, (vt egregie B. Thomas docet) tamen nõ
dubito, hos homines mortaliter deliquisse, contra quos saluator 40
noster tam acriter querimoniam facit. Pudet me, fratres, tot ver
ba in commendatione gratitudinis tantorũ beneficiorum, qua-
lia accepistis, consumere: siquidem etiam in brutis hæc reperi-
tur. Narrat enim AElianus, quòd cum mercator quidam in nun
AElianus. dinas, quæ in vrbe Theonte apud Græcos fiebant, se conferret,
quidam eius famulus, qui numos portabat, casu propter neces-
sitatem quandam à via declinauit: rediens autem in iter oblitus
est marsupium numis plenum: canis vero, qui ipsum comitaba
tur, videns marsupium remanere, remansit & ipse illud seruans.
At cum posteà mercator & famulus eius marsupium cum nú-
mis amisisse sensissent, illud rursus quærere contenderunt: & cũ
peruenissent ad locum vbi id remanserat, inuenerũt ibi mortuũ
canem, qui potius fame ibi mori voluit, quam marsupium heri 41
sui deserere. Quid vobis de hac fidelitate videtur, quã summus
ille naturæ autor in creatura irrationali ad nostram confusionẽ
posuit? Si ergo tot tantisq; beneficijs, quæ à diuina manu accepi
mus, grati non extiterimus, quibus supplicijs digni erimus? Nè,
obsecro fratres, permittamus, vt bestiæ nos in hoc antecellant,
laudemus & glorificemus hunc summum benefactorem, quo-
niam nos ipsos hac via disponentes merebimur dona maiora ac
cipere & nimiam gratiam, qua comparatur gloria, ad quam nos
perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMI.

DOMINICA XIIII.

Post pente costen

CONCIO PRIMA.

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matthæi. 6.

TErtullianus in libro, quẽ aduersus Her- Tertulliã. li-
mogenem hęreticum edidit, perpendit, bro in Her-
quomodo in sacra scriptura Deus ante mo. Hæret.
quam hominẽ creasset, Dominus appel fol. 339.
2 lari minimè reperitur. Itaq; quoties de
eo fit mentio, Deus tantummodo nuncu
patur, vt in sacri libri Geneſis principio
videre est. Vbi sic dicitur: In principio Gene. 1.
creauit Deus cœlum & terram: & paulò inferius. Dixitq; Deus:
Fiat lux, & vidit Deus lucem, quod esset bona: & postea, dixit
quoq; Deus, Fiat firmamẽtũ: ac deniq; ibi sæpenumero Deus
solum vocatur. Post quam vero hominem creauit, incipit Do-
minus appellari, vt ex eodem libro patet, cum dicitur: For-
mauit igitur Dominus Deus hominẽ de limo terræ: & inferius: Gene. 2.
Plantauerat autem Dominus Deus paradisum voluptatis, pro
duxitq; Dominus Deus de humo terræ omne lignum. Tandem
vt ex illo capite atq; ex cæteris apparet, passim Dominus Deus
3 nuncupatur. Huius rei mysterium est, quod Deus non appella
tur Dominus, antequam homo fuisset creatus, ad significandũ
diuinam maiestatem & potestatem non magnificere istarũ re-
rũ inferiorũ, vocari Dominum nisi solius hominis. Etenim prin
cipatus politicus apud homines rationis participes duntaxat
reperitur: & quãnis ipse Dominus cœli & terræ sit in hoc pe-
culiariter hominem voluit honore condecorare, cum se Domi-
num non appellat, nisi postquam ille creatus est.

Est etiam aduertenda Diui Hieronymi adnotatio, videli-
cet, Quotiescunq; in diuinis literis ponuntur duo nomina Dei,
alterum significare essentiam eius, alterum vero dominium: vt
cum dicitur Dñs Deus, Deus ab hoc nomine, Iehoua, quod sig-
nificat

Universidad de Deusto
Biblioteca

nificat essentiam Dei, transfertur: Dominus verò ab hoc nomine Adonai vel Heloim, quod Dei dominiũ significat. Vbi insinuatur, quod nihil, vltra esse Dei essentiæ infinitæ, ei magis cõuenit, quã esse Dominum. Atq; ita D. Thomas inquit, cum nõ posse dominiũ, ius, & actionem, quam super homines habet, relinquere. Hinc infertur, quantã ille committat iniustitiam, qui cor suũ & cogitationes, desideria atq; opera à beneplacito & obedientia Dei alienat. Si cum tu arborem in horto tuo plantasses, circũfoderes, atq; irrigares, ipsa arbor, si manus haberet, inimicũ tuum eò ingredientem inuitaret, atq; ei omnem fructum tribuens diceret, Accipe, accipe non nè obsecro diceres, O perfida, ego te plantaui & in te tempus consumens & laborans desudaui, & tu fructũ inimico meo erogare & tribuere nõ erubescis? Magna certe proditio & iniustitia ista est. O homo, qui plantatus, creatus, cultus, & irrigatus es à Dei potentissima manu, attẽde magnam esse proditionem & iniustitiam, te fructum tuarũ cogitationũ, operũ, ac desideriorũ in Sathanæ inimici eius seruitium impẽdere. Omnia tuo legitimo Domino, videlicet, Deo offer, ei tuis omnibus rebus inserui, siquidem ei omnia debes, animaduerte quod in sacro hodierno euangelio dicit: *Nemo potest duobus Dominis seruire: aut enim vnum odio habebit*, qui est dæmõ *& alterum diliget*, qui es Deus, *aut vnum sustinebit*, id est diabolum *& alterum contemnet*, scilicet, Deum.

D. Tho. 2. 2. q. 10.

Simile.

4

5

Ex hac contrapositione, qua hic Dominus vtitur B. Augustinus infert, hos duos Dominos, de quibus hic agitur, esse Deũ & diabolum: & ideò post quã dixerat Saluator noster, *Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget*, non adiecit, Aut vnum diliget, & alterũ odio habebit, sed dixit, Aut vnum sustinebit, id est diabolum. Non ait (inquit B. Augustinus) diliget, quia nemo diabolum diligit, sed sua cupiditate implicatus ei subditur: & alterum contemnet, scilicet, Deum, nõ dicit, odio habebit, quia nullius conscientia Deum odio habuit. Si autem obijcitis: Qua re ergo S. David inquit, Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper? Ad hoc respondetur, dæmones Deum odio habere non secundum quod Deus est, sed secundum quod punitor eorum est. Vocat autem hic summa veritas diabolum Dominum quia (vt S. Iob testatur) Ipse est rex super omnes filios superbiæ, nam peccatores sua depranata voluntate serui eius

6

Psal. 73.

Iob. 41.

7 eius efficiuntur, eiq; tanquam regi famulantur. Quibus B. Paulus inquit: Nescitis, quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius, cui obeditis? Quoniam cum quis se diabolo tradere incipit, statim se sic omnino ei tradit: charitas enim non amittitur per partes sed tota simul, atque illa amissa remanet miser homo totus Sathanæ seruitio dedicatus. Quocirca siquidem quilibet horum dominorum tam disparium totum hominem sibi postulat, vultque vt totus seruituti ipsius tradatur, attende cui te tradere iustum est, an Deo vel diabolo. Animaduerte, quod (vt ait B. Gregorius) seruire Deo regnare est. Atque vbi D. Lucas ait, Dominum dixisse, Multi prophetæ & reges voluerunt videre, quæ vos videtis, B. Matthæus hanc eandem historiam referens inquit: Multi prophetæ & iusti cupierunt videre quæ vos
8 videtis. Itaq; quos ille Euangelista Reges appellat, hic iustos nominat.

Rom. 6.

Lucæ. 11.

Matthæ. 13.

Huius rei duæ solent assignari rationes, altera est, reges iustos vocari ad docendum nullum regem debere esse, qui iustus non sit, ita vt si aliquis regem dixerit iustus intelligatur. Si hoc ita esset, munera ac beneficia seu dona non per passionem sed pro cuiusq; meritis referrentur. In sacra scriptura legitur Patriarcha Isaac, quoniam cæcus erat benedictionem & primogenituram filio suo Iacob, qui domi erat, absq; labore tribuisse, qui si optimum cibum ipsi parenti suo Isaac dedit, illum ex gregibus eius deprompsit: filio autem Esau, qui in agro frigori & calori expositus venationem eidem patri procurans incedebat ipse patriarcha Isaac nullam benedictionem esse dicebat.

Gene. 27.

Simile.

9 Sic quam plurimi reges ac principes & magnates huius mundi sunt, qui primogenituras, fauores, benedictiones, munera, ac beneficia ijs, qui à latere sunt, & qui in curia resident, absq; labore & fatigatione aliqua conferunt. Qui, si aliquem bonum cibum regibus ac dominis suis offerunt, illum ex eorum diuitijs, sicut Iacob Isaac, depromunt: & nihilominus in illos munera commendata, atq; alia beneficia conferuntur. Ad miseros autem duces, milites, ac cæteram gentem bellicam, qui cum periculo vitæ arcum & hastam & alia tormenta bellica humeris portantes, & ipsi regi plurima regna venantes, & dominium atque imperium ipsius conseruantes in bello continuò versantur,

nulla

nulla est benedictio, nullum munus, nullum beneficium, nec re-
etiam vnum bonum aut saltim gratiosum verbum. Profecto
qui hoc agunt, dici non potest, quod cum reges sint, iusti valeant
appellari.

Altera ratio, ob quam illos, quos alter euangelista reges ap-
pellat, alter iustos nuncupat, est quoniam iusti vere & realiter
reges sunt, qui suos appetitus, affectiones, ac desideria per ratio-
nis ac diuinę volūtatis regulā sciunt optime gubernare. Atq; D.
Apocal. 4. Ioannes in Apocalypsi ait, se illos viginti quatuor venerandos
senes mittentes coronas suas ante thronum Dei vidisse. Si ergo
iusti coronas habent, benè sequitur, illos esse reges. Quapropter
si seruire Deo regnare est, & seruire Sathanæ est esse seruum in
misera seruitute, quare non intelliges, quantū te oporteat huius
maledicti Domini seruitutem vitare, & te ipsum totū summi atq;
optimi Dei seruitio tradere. Vult dæmon, vt omnes, qui ei
D. Augus. inseruiunt, omnibus etiā vitijs inseruiant. Atq; D. Augustinus
ait, Peccator seruus est tot dominorum, quot vitiorum. Hoc op
time intellexit magnus ille philosophus Diogenes. Iccirco cum
Alexander se totius mundi dominum appellaret, ipse ei sic ait:
Nequaquam es Dominus, sed seruorum meorum seruus, vitia
enim sunt domini tui, & serui mei, tenanq; dominantur, & ego
ea suppeditaui. Hoc etiam obtinuerunt gentes quædam dictæ
Bragmanæ, quæ eidem Alexandro multas vrbes expugnanti
& plurimas nationes in potestatē & imperium suum redigenti
in hunc modum scripserūt: Inimicos externos euertere conaris
vt internos sustentes. Quid tibi prodest totius vniuersi dominū
fieri, si tam infimæ & abiectæ rei, qualia sunt peccata, seruus es?
Sententia profecto notabilis & digna, quæ æternæ memoriæ
mandetur, qua illi Ethnici significarunt, in Alexandro propter
victorias, quas de inimicis reportabat, superbiam, vanitatem,
ambitionē, atq; alia vitia augeri. Et isti domini sunt nimis graues
quoniam contraria imperant. Superbia enim vult, vt homo
maximos sumptus, faciat, perpetuam sui memoriam relinquat,
& magna pōpa atq; apparatu incedat. Auaritia vult, vt homo
nec vnum obolum consumat, & mille afflictiones, nè numos ex
pendat, patiatur. Gula, hominem ad opiparos cibos prouocat,
pigritia ad otium inuitat, & sic homo nec buccellam quidem ad
manducandum habebit. O infœlices peccatores, in quibus

afflictionibus

afflictionibus & laboribus vos summergere vultis, tam diuersis
ac disparibus dominis, tamq; contraria iubentibus seruire vo-
lentes. Merito vobis dicere possumus id, quod Propheta Iere-
mias Hebræis dixit: Seruietis Dijs alienis die ac nocte, qui non *Ierem. 16.*
dabunt vobis requiem. Et D. Paulus loquens de peccatis, è qui-
bus Christus Redemptor noster nos eripuit, inquit: Et nos om-
nes aliquando conuersati sumus in desiderijs carnis nostræ, faciē *Ephes. 2.*
tes voluntatem carnis. Vbi alia translatio habet, Facientes volū
tates carnis: & sic est in contextu Græco, & sic etiā legit B. Hie-
ronymus. In quo ostenditur, quod seruire carni est etiam pluri-
bus dominis seruire, siquidem tot voluntates habet, hoc est, tot
tamq; diuersos appetitus & ad implendum tam difficiles. Hoc
insinuauit S. Isaias dicens: Væ qui trahitis iniquitatem in funi- *Isai. 5.*
culis vanitatis, idest, væ vobis, qui eò impudentiæ & petulantię
erga Deū & homines deuenistis, vt cū vitia à vobis fugiant, quo
niam Deus, qui lux est tenebras ipsas fugere facit, vos ea per
vim quodammodo funiculis vanitatum vestrarum attrahere au
sifitis. Videbitis hominem, qui quotidiano labore victum sibi
quærit, tam pretiosis vestibus indutū, vt princeps esse videatur
quin etiam & illis non contentus alios pretiosiores in arca serua
tos retinet. Si autem inquiratur, qualiter illas habet, inuenietis
eum illas mille fallacijs, fraudibus, & mendacijs comparasse. Ec
ce igitur qualiter illæ vestes sunt vanitatis funiculi, quibus licet
à te peccata fugiant, tu ea ipsa per vim attrahis. Videbitis nobi
lē equitem, qui splendide quotidie tribus & quatuor cibis epu-
latur, & iuxta possibilitatē, ac redditus suos vnum duntaxat po
terat manducare. Si autem ei aliquis dicat, Domine. Quor sum
tot tantosq; sumptus in cibis fieri permittis? Respondebit ipse:
Ita in more positum est, quod si ego ita non fecero, famuli mei
vilem & infamem me esse reputabunt, alias iste vt hanc vanita-
tem sustentet, famulis ipsis, tarcinatori, mercatori, atq; alijs quā
plurimis debitor est. O vanitatem funiculum detestandum ad
attrahendum miserę animæ quam plurima peccata. Idem con-
tingit alijs, qui in alijs scelerum generibus immerguntur, quæ
omnia funiculi sunt vanitatum, quibus per vim grauissima alia
peccata attrahuntur. Ideo merito S. Propheta inquit: Væ qui
trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis. O fratres charissimi,
vtinam recte intelligeretis, quam improbus hospes peccatum

Universidad de Deusto
Biblioteca

est, non solũ illud per vim in domum vestram minimè adduce-16
retis, verùm ab illo longissimè abesse cupieretis. In hoc verbo, Trahitis, ostenditur labor & difficultas, qua homines peccata committunt, quoniam, Trahere, significat per vim ad se trahere: id autem, quod per vim trahitur, labore certè ac molestia trahi solet. Nos vero adeò imprudentes sumus, vt id quod maiorẽ nobis laborem & incommodũ affert, maiori studio diligamus, id autẽ quod facilius, suauiꝰ atq; vtilius est, abhorrere soleamus.

Genes. 21. Patriarcha Iacob socero suo Laban pro Rachele pulcherrima septem annis seruiuit, quibus finitis ei data est Lia abſq; eo quod pro illa seruierit, & postea per aliorũ septem annorũ spatiũ ad obtinendam desideratissimam suam Rachelem seruiuit. Tandem Lia, quæ ei gratis data est, fructũ ipsi benedictionis afferebat, & cũ eo maximã consolationem, Rachel verò, quæ ei tot 17
annis seruitutis stetit, non fructũ, sed labores & molestias afferebat quoniã sterilis erat. O miseriam humanam. Ecce qualiter homines non intelligimus id quod carius & laboriosius est, inutilius esse, quod verò facilius, vtilius. Heu, heu, non solũ septem annis aut quatuor decim, sed per totũ vitæ spatiũ mũdo ac diabolo inseruimus, vt nobis honores, diuitias, ac voluptates cõferant, & tandem afflictionem & amaritudinẽ in hac vita postea vero æternam confusionem & supplicia nobis præbent: virtutes autem, quas gratis & tã facile sicut Iacob Liã obtinuit, possemus consequi, & nobis fructũ & gaudiũ afferrent, capere minime volumus. Iam fratres vidistis, quam sceleratus & quam grauis dominus Sathanas sit, & quã difficilia suis imperat: Deus au 18
tem è contra Dñs est infinitæ bonitatis, & qui suis facillima im-
Matth. 11. perat. Et ita ait: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugũ meum supervos, & inuenietis requiem animabus vestris, iugũ enim meũ suaue est & onus meum leue. O Christe vniuersalis cœli ac terræ Domine, benedicta sit lingua tua, benedictũ os quo tam sancta & gloriosa verba locutus es, quibus fragilitatẽ nostrã, vt te sequamur, roboras. Et quoniam maxime conducit, vt prædicatores facilitatem diuinæ legis ostendant, nè infirmi atq; imperfecti terreantur, quin potius animum concipiant, & ad diuinam eius obseruantiam incitentur, notandũ est diuina præcepta merito indulgentiam, *Y desmandamientos*, appellari posse.

Pro

19 Prõ cuius intelligentia obseruandũ est, subtilem Scotum, cũ de satisfactione ageret, opinionem D. Anselmi recitare, qua probat, nos Deo vix posse satisfacere, quoniam satisfactio est redditio voluntaria æquiualentis alias indebiti: sed nos nullũ bonũ possumus operari, quod Deo non debeamus. Nam secundum Aristotelem summe tenemur summo benefactori. Sicut, cũ aliquis omnes diuitias & facultates suas tecum consumeret, magnoſq; simul pateretur labores, vt te à misera captiuitate eriperet, aut si cum maximo vitæ suæ discrimine te e mari penè summersum educeret, vbi nisi esses ab eo adiutus, sine dubio perires, tunc apertissimum est, te ei maxime obligatum esse qua propter nihil facere posses, quod ei non deberes. Cum igitur Deus propter creationem, conseruationem, redemptio-20
nem, & iustificationem nostram sit summus noster benefactor, manifeste constat nos quidquid propter eius seruitium fecerimus ei debere. Quod si ita est, locum non habebunt opera, quæ theologi vocant supererogationis, videlicet, illa, quæ absq; aliqua obligatione fiunt. Cum enim Deus sit summus benefactor, summa ei obligatione tenemur: & per consequens nihil addere possumus, quod gratiæ sit, & quod ei prius non debemus: atq; ita nihil nobis remanet indebitum, quo ei possimus pro præteritis nostris sceleribus satisfacere. Huic argumento Scotus sapientissime satisfacit dicens, quod quanuis Deus sit summus benefactor, & ei summe obligemur, ipse tamen per infinitam bonitatem suam à nobis plus non postulat, quam decẽ præcepta, & diuinorũ sacramentorũ vsum necessariũ, atq; sacro 21
sanctæ matris Ecclesiæ obedientiam, cuius in terris caput est summus pontifex. Et cũ ad hoc nos obligat, ab aliis innumerabilibus debitis, quæ in illa summa obligatione includebantur, nos liberat. Et si ad hoc attendimus, præcepta Dei vocabimus deprecepta, hoc est, *Desmandamientos*, quoniã à pluribus rebus nos exonerant, quã onerant. Nã si Deus præcepta nobis nequa quã dedisset, obligati maneremus ad omnia, quæ ppter eius seruitũ facere possemus. Est tamẽ aduertẽdũ, hæc decẽ præcepta priꝰ fuisse in lege naturę & in lege scripturę dedita: itaq; anteq̃ Dñs ea præciperet, cũ dixit cuidam iuueni, si vis ad vitã ingredi *Matth. 19.*
serua mãdata, iã ad illa tenebamur: & cũ ea iussit obseruari, nihil nouũ præcepit, sed id, quod antea de lege naturali, & de lege scripta,

Sco. in. 4. d. 15. q. 1.

Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pta erat, legis euangelicæ fecit, atq; ita ad illa, lege naturali & le-22
ge diuina positiua astringimur obligatione. Grandis profecto
hæc fuit Dei misericordia, nam cum ipse suo in mundum aduē
tu factus homo nobis tam singularia beneficia impendit, cogita
re possemus, illum à nobis magna seruitia postulare: ille autem,
vt nos securos & quietos redderet, eadem præcepta, ad quæ an
tea lege naturali obligabamur, iterum nobis præcepit, nos ipsos
(vt supra diximus) ab illa summa obligatione liberans. Hoc au-
tem parum, quod nobis imperat, iugum appellat, quod est onus
solitum semper duobus imponi, innuens in hoc nunquā Chri-
stianū hominē suis humeris hoc onus imponere absq; eò quòd
idem Dominus eidem simul non coniūgatur. Atq; ita suis sacris
Matth. 20. discipulis in horto dixit: Sustinete hic & vigilate mecum. Non
inquit, sustinete & vigilate tantum, sed addidit, Mecum, quoniā
hic pijssimus Dominus non solet in vigilijs & laboribus suos de23
serere, sed ibi cum eis est, ipsis fortitudinem ad illos perferendos
tribuens. Ideo vbi nos legimus: Ad fontes aquarum potabit eos:
Isai. 46. alij transtulerunt: Ad fontes aquarum portabit eos: & sic est etiā
in contextu Græco. In quo significatur, idem Dominus suos su
stinere, & tanquam pijssimus pater in brachijs portare, eisq; di
uinæ suæ gratiæ aquis in laboribus atq; afflictionibus eorum fa
uere. Cum aliquis nobilis te inuitauit, dum cibi præparantur, &
Simile. epulæ condiuntur, afferri solet aliquid saccaro delibutum, vul-
go, *Alguna conserua*, Quo tempus suauiter consumitur. Sic Deus
interim quòd suis conuiuium gloriæ non præbet, eos quibusdā
buccellis adeo sapidis detinet, vt ipsi labores huius miserrimæ vi
Roma. 12. tæ suauissimè perferant. Ideo D. Paulus inquit: Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in nouitate sensus vestri, vt24
probetis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta.
Idest, Hoc facite, vt experiamini quam bonam ac rectam, volū
tatem Deus erga suos habet, & quam suauiter cum illis agit. O
Simile. quot serui Dei in terris sunt, qui hanc veritatem experiuntur:
illa enim, quæ de se difficilia sunt, facillime operantur. Quando
aliquis pater cum filio suo paruulo iter facit, si ad flumē aliquod
perueniunt, quod traijciendum sit, vel per locum asperum tran
seunt ipsum puerum suis humeris aut brachijs imponit, & hoc
modo puer per difficiliora loca facilius & suauius quam per pla
na transit: nam itinera plana ipse pedester ambulat, aspera verò
& saltuo-

25 & saltuosa aut trāsitu difficilia in parentis brachijs cum otio & in
columiter transit. O appositissimam similitudinem: qua admira
biliter docetur, qualiter misericordiarū pater cū filijs suis agit,
qui, quo res difficiliores sunt, eò maioribus auxilijs eos ad illas
superandas adiuuat: atq; ita ipsos suis humeris imponit, vt vix
laborem aliquem sentire videantur: in alijs verò rebus, quæ faci
liores sunt, ipsos nō solos relinquit sed eos tantis fauoribus mini
me afficit. Vnde sæpenumero euenire solet, vt qui difficillima
quæq; facillimè vincunt, posteà in alijs minoribus & multo fa- B. Greg.
cilioribus molestia afficiantur. Hoc autem (vt ait B. Gregorius)
diuina fit dispensatione, videlicet, vt hinc iusti intelligant, se, cū
maiores difficultates superarūt, peculiari Dei fauore fuisse adiu
tos, siquidem illas, quæ valde minores sunt, vix possunt supera-
26re. Hos fauores sancti Angeli in Canticis significarunt, interro- *Cant. 8.*
gantes: Quę est ista, quæ ascēdit de deserto delicijs affluēs, inni-
xa supra dilectū suū? Id est, Quę est, ista, quæ licet ascensus asper
& arduus sit, sine labore imo delicijs plena ascendit? Et statim,
rationem reddunt, quare tam facile ascēdat, quia inquiūt innixa
supra dilectum suum: nam si ita non ascenderet, magnopere fati
garetur, & defeciscereturSuper quod B. Bernardus eleganter B. *Bernard.*
sicait: Frustra spōsa nititur, si nō innitatur, si autē innititur omnia *super Cantic.*
posibilia sunt innitēti super eū, qui omnia potest. Hoc Hebræi *Iosue. 1.*
experimēto viderunt, quādo Dñs S. Iosue iussit: Surge & transi
Iordanem tu & populus iste: quāuis fluuius profundus erat, nec
pontem aut cymbam ad illum traijciendum habebant, sed solū
ipsum Deū, qui eis fauens aquas diui sit, & iter, quo transire pos
27sent, mirabiliter patefecit. Ex quo apparet, Deū cum difficilia
imperat, difficultates amouere: atq; ita cum eis iussit, vt Iordanē
trāsirēt sese (vt ita dicā) obligauit, eis modū daturū, quo facilè &
sine periculo transirent. Sed cum lex diuina sit iugum & onus
quāuis suaue & leue, & sit ascensus difficilis licet delicijs affluēs
dæmon conatur & omnibus suis viribus laborat, nè in suauitatē
& facilitatem eius, sed ad difficultatem & laborē oculos conij-
ciamus, vt sic nobis sit exosa. Sicut detestandus Rex Balac,
qui volens prophetæ Balaam persuadere, vt populo Israelitico
maledicereti, ei dixit: Veni mecum in alterum locum, vnde par
tem Israel videas, & totum videre non possis, inde maledicito *Numer. 23.*
ei. At circa peccatū efficit Sathanas vt voluptatem, quā affert

Universidad de Deusto
Biblioteca

& non pœnam, ad quam nos obligat, inspiciamus, vt ita ipsi ani- 28
mũ adiungamus, eiusq; amore capiamur. Sicuti Hebræi, qui car
nes & cepas Aegypti in memoriam reuocantes & non seruitu-
tem miserabilem, qua eos sine aliquo solatio laborare faciebant,
& quod magis est, filios eorum in vberibus matrum lactantes
sustocabant, suspiria ab imo pectore trahebant, vt iterum in
Aegyptum redirent. O cæci & mente alieni, qui ad volup-
tatem duntaxat attenditis, & non ad supplicia, quibus ob illam
astricti & obligati remanetis, & iccirco eam desideratis & om-
nibus vijs ac modis illam quæritis. Hic etiam cœlestis Domi-
Simile. nus legem suam iugum appellauit, quoniam iugum boum ca-
pitibus imponitur quodam puluillo, vulgo, *Melena*, ne eis no
ceat, sic diuina lex fidelibus imponitur cum puluino, quæ est
1. Corin. 13 charitas, de qua D. Paulus inquit: charitas patiens est, benigna
est, omnia suffert, omnia sustinet. Diabolus autem suum exe- 29
crandum & maledictum iugum super colla suorum absq; pul-
uillo collocat ad vsum & consuetudinem Italiæ, vbi iugum
ceruicibus boum absq; puluillo adhibetur & ideo ceruices eo-
rum excoriantur & vulnerantur. O miser peccator, qui diabo-
lo tanta grauitate & molestia vulneratus, sicut bos Italus, inser-
uis: nam Sathanas non habet puluillum, quod suo iugo adhibeat
hoc est, nõ habet consolationem, qua labores tuos, quos pro eo
pateris, leuare possit. Hi duo domini tam dispares & cõtrarij,
quiq; tã diuersa imperãt, suis seruis disparia etiã prẽmia largiũ-
tur: Deus enim suos æternæ gloriæ munere cõdonat, diabolus
Rom. 6. vero sempiternis æternæ dãnationis supplicijs. Atq; ita D. Pau
lus agens de fructu, quem probi atq; improbi de suis operibus
percipiũt, inquit: Stipendia peccati mors: gratia Dei vita æter- 30
na in Christo Iesu Domino nostro. Gratiam Dei vocat hic S.
Apostolus sanctã iustorũ vitam, quoniã ipsa est per gratiã Dei
emeritã per Iesum Christũ Dominũ nostrũ, hæc autẽ pro præ-
mio habet vitã æternã. O vtinam in hoc ineffabili præmio ocu
los continuo poneremus: quanta facilitate per cursum diuinæ le
B. Augustin. sup. psal. 93. gis braniũ expectantes curreremus. Ita B. Augustinus testatur,
2. Corint. 4 qui explicans illũ versiculũ Psalmi, Qui fingis laborem in præ-
cepto, & adducens illa D. Pauli verba, Id enim, quod in præsen
ti est momentaneũ & leue tribulationis nostræ, sic ait: Quibus
momentaneũ? quibus leue? Non contemplantibus quæ viden-

tur

tur, sed quæ nõ videntur: Quæ enim videntur tẽporalia sunt, quę
autem non videntur, æterna. Quoniam autẽ oculos considerationis in æternis nõ figimus, sed in temporalibus, tãta ignauia & ne
gligentia viuimus. Vellem autẽ vos, fratres mei, hoc sanguineis
lacrymis deplorare, quòd cum Deus infinitæ bonitatis sit, & no
bis tam honorifica, tam facilia, tamq; suauia præcipiat cũ infal-
libili veritate præmia æternæ gloriæ promittens: Sathanas autẽ
inter omnes creaturas suo scelere & malitia vilissimus cũ homi-
nibus ignominiosa & laboriosa iubeat, suisq; æternis supplicijs
persoluat, oẽs fere mũdi homines ei inseruiũt, Deo autem, qui
summè bon' est pauci sunt, qui velint inseruire. O terribilẽ cæci
tatẽ: ò detestandã abominationẽ: ò homines brutis animãtib'
rudiores. Quis vobis iudiciũ & intellectũ deprędatus est, vt crea
32 torẽ vestrũ, qui vos tanto amore prosequitur relinquatis & im
piũ Sathanã, qui tãtoperè vos odit, sequamini? O quã merito ip
se Deus per Michæã prophetã cõqueritur dicẽs: Væ mihi, quia *Michæ. 7.*
factus sum, sicut qui colligit in autũno racemos vindemiæ. Nõ
est botrus ad comedẽdũ, pręcoquas ficus desiderauit anima mea
perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus nõ est. O verba ad
maximã cõmiserationẽ prouocãtia. Quod adeò lapideũ cor est
quod illa audiẽs dolore nõ frãgatur? Ió illis nãq; significatur q
si Deus tristitia & amaritudine posset affici, illã sine dubio & val
de incõparabilẽ acciperet vidẽs, q cũ ipse tã magnã vineã, quã
tu hic mũdus est, plantauerit, ipsam q; tot tãtisq; beneficijs co-
luerit, eam fere totam diabolus vindemiet. Ferẽdũ ne est, vt prę
cipua totius orbis pars, reges videlicet, principes, duces, illustres
33 ac potentes huius sæculi tam abominabili domino inseruiant,
& vix vnus duntaxat maturus racemus ad mẽsam Domini re-
periatur? Sumitur hic metaphora ab eo, qui vineã suã vindemia
re volens illam iam ab alijs vindemiatam inuenit, & gemens ac
plorans colligit paucos racemos, quos latrones reliquerũt. Qua
re fratres hęc audientes pudore non conficiamini. Vidẽtes quam
adhuc hodierna die adimpletur, siquidẽ nostris proprijs
oculis tot improbos ac nefarios homines & tã paucos bonos ac
virtutis studiosos videmus? Hoc mystice S. Isaias pphetauit di *Isai. 24.*
cẽs: Sic erũt in medio terrę, in medio populorũ, quomodo pauci
racemi, cũ fuerit finita vindemia. Hi pauci racemi sunt pauci, q
in mũdo reperiũtur iusti respectũ multorũ, q diabolo inseruiũt

Maxime vero hic perpendendũ est, Deum quippe qui nobilis-34
simus Dominus est, paucos quos in mũdo seruos habet magni-
facere & maximi æstimare. Quod quidem ipse ostendit, cũ di-
Iob. 1. centi sibi diabolo, Circuiui terrã & perambulaui eam, interroga
uit eũ. Nunquid considerasti seruũ meũ Iob, quod nõ sit ei simi-
lis in terra, homo simplex & rectus? Posset tũc dæmon respõde
re: Vt quid Domine tantam rationem vnius duntaxat seruitui
habes, & ego cũ tot millia milliũ seruorũ habeam eos vilipẽdo
& pro nihilo duco? O ineffabilem Dei bonitatem: te omnes hie
rarchiæ cœlestes benedicant, quoniam cũ tantus ac talis sis ver-
miculũ terræ ita magnifacis. Igitur charissimi fratres Sathanam
relinquite, qui vos non quod æstimet, quærit, sed quia vos odio
habet, hunc supernũ Dñm inquirite & ei seruite, siquidem vos
ita magnifacit, vt vitam suam pro vobis dederit. Itaq; cũ Chri-35
stus Redemptor noster ait, Nemo potest duobus Dominis ser-
uire, nõ ideo prohibet seruitutẽ, quæ Dominis tẽporalibus de-
betur, in ijs, videlicet, quæ diuinæ legi minime repugnant, quan
Ierem. 27. uis ipsi improbi sint & tyranni. Atq; ita per Ieremiam prophe-
tam dixit: Gens & regnũ, quod non seruierit Nabuchodonosor
regi Babylonis, in gladio & in fame & in peste visitabo super gẽ
tem illam, ait Dominus, donec consũmam eos in manu eius. Ex
quo infertur, quòd licet Prælatus aut Dominus temporalis ty-
rannus sit, ei tamen obedientia, obsequiũ, & subiectio propter
Dei amorem debetur. Infertur etiã hinc Domino maxime pla-
cere captiuos humiles atq; obedientes, & quod siquid ẽ illis fors
illa euenit, non sint in illa rebelles atq; impatientes. Si autẽ quis
Iosue. 1. illud Iosue obijciat, quòd Hebræi ipsimet duci dixerũt, Sicut36
obediuimus in cũctis Moysi, ita & obediemus tibi, tantũ sit Do
minus Deus tecũ, sicut fuit cum Moyse: ex quo Hebræi viden-
tur promisisse Duci Iosue obedientiam & seruitutem, si ipse bo
nus esset, aliàs minime, ad hoc respondeo hanc locutionem non
esse conditionalem, ita, vt sit sensus, Obediemus tibi sicut Moy
1. Petr. 2. si, dum modo tu, sicut ille bonus sis, nã subditi maioribus, etiam
discolis (vt ait D. Petrus) obedire debent. Et hoc summa veritas
Matth. 23. testatur dicens: Quod cunq; dixerint vobis, facite, secundũ ope
ra eorũ nolite facere. Sed quoniam maxime decens & necessa-
riũ est, vt subditi prælatos suos virtute & bonitate claresc ere vi
deant, vt ipsorum voluntas ad eis obediendũ magis inclinetur,

isti

37 isti huiusmodi sanctitatẽ in duce Iosue sicut in S. Moyse nitere
desiderabant. Atq; ita illud, Tantũ sit Dñs Deus tecũ, perinde
est ac si dicerẽt: Ideo optamus, vt Dñs sit tecũ, sicut cũ illo erat.

Nè autẽ cogitaremus, solũ Deũ & dæmonẽ esse Dominos in
cõpatibiles, adiecit summus magister: *Non potestis Deo seruire & mammonæ*, Hoc est, diuitiarũ cupiditati, quia alter, scilicet, De9
nos ad omnia bona stimulat, alter vero è contra ad omnia mala
nos inducit. Hac enim de causa in alio loco, Mãmona iniquita-
tis à Deo appellatur: ipsa enim auaritia curarũ & solicitudinum
fons atq; origo est. Ideo ab illa in his verbis nos cœlestis magi-
ster deterret, vt extincta matre filię simul cũ ea extinguãtur. Ser
uire autẽ dixit, qa aliud est pecunię seruire, aliud pecuniã posside
re: possidere enim dominorũ est, seruire autẽ mancipiorũ. Et
38 (vt ait B. Hieronymus) bene potest quis seruire Deo, & domina
ri diuitijs: sed impossibile est seruire Deo & diuitijs. Dñs otio & Simile.
quieti vacans famulũ suũ in vnã atq; aliam partem mittere po-
test, eiq; dicere: Fac hoc & illud. Sic iustus diuitijs suis tanquam
ancillis imperat, vt viduis, pupillis, pauperibus, ægrotis, atq; in-
carcere inclusis subueniant, & ipse tanquã Dominus à quiete
& trãquillitate sua nõ cessat. At auarus diuitias suas tanquã do-
minas domi inclusas habet, & ipse seruus earũ factus in alias at-
que alias nũdinas negotiaturus magna cũ animi sui afflictione,
vt ipsas augeat & conseruet, se cõfert. Iccirco de huiusmodi ver
ba faciens S. Dauid eos viros diuitiarũ, hoc est, seruos ipsarũ ap Psal. 75.
pellauit, quos & B. Paulus non modo pecuniæ seruos, sed etiã Ephes. 5.
39 idolorũ cultores nũcupat, siquidẽ vt pecuniã cumulent, Dei le-
ges transgredi nõ verentur. Cætera omnia huius sacræ lectionis
verba mirã quandã in se spirant suauitatem, dum paternã Dei
nostri curã & prouidentiã non tantũ erga magna sed etiam erga
minima nobis ob oculos proponũt. Sequitur enim: *Ideo dico vo-
bis, Ne soliciti sitis &c.* Vsq;. *Nonne anima plus est quam esca, & cor-
pus plus quam vestimentum?* Hoc est, Qui maiora præstitit, vtiq;
& minora præstabit. Hac ratione monemur, vt in maiora
Dei beneficia oculos conijciamus, & ex præteritis futura,
& ex maioribus minora sperare discamus. Si enim tu, ò ho
mo, credis, Deum te creasse, & suo pretioso sanguine re de
misse, atq; in tuũ remediũ diuina tibi sacramenta plena gratiæ
& sanctificatione dedisse: quis fieri potest, vt qui tam magna in

Universidad de Deusto
Biblioteca

te beneficia contulit, vitæ subsidia, quæ brutis non negantur, ti- 40
bi negaturus sit? Qui seipsum tibi donabit, quomodo frustum panis in vsum vitæ non ministrabit? Confide ergò frater in eius diuina prouidentia, & cordis quietudine te totũ eius seruitio cõmitte, & ipse tanquã fidelissimus Dñs tibi prouidebit de cibis corporalibus ad corpus, & de spiritualibus ad animam, videlicet, cum gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica XIIII. Post pentecosten

CONCIO SECVNDA. 41

Nemo potest duobus Dominis seruire. Matthæi. 6.

B. Greg. li. 21. moral. & Thom. 2. 2. q. 180. artic. 7. 1. Timot. 6. Simile.

BEatus Gregorius in suo lib. Moraliũ auaritiã capitale vitiũ appellat, nempe quia alia vitia ex illo oriũtur, quod etiã B. Thomas asserit, & ante illos idẽ docuit B. Paulus dicens: Radix omniũ malorũ est cupiditas. Nã, sicut terra, quæ aurũ ex se producit, ad cætera omnia sterilis est, ita miser homo auaritia & adquirẽdi aurũ cupiditate plenus ad nihil aliud, quã ad ipsam cõparandũ prodest. Ob hãc causam Christus Redẽptor noster in sacra hodierni euãgelij lectione nihil intentatũ relinquit, quo hãc pessimã radicẽ, ex qua propemodũ innumera mala dimanãt, penitus à pectoribus nostris euellat.

Est autẽ hæc sacra lectio pars quædã diuinissimi illius sermonis, quẽ ipse Dñs ad sacros discipulos in mõte habuit, in quo tota pene euãgelicæ vitæ perfectio disertissimis ab eo verbis atq; documẽtis traditur, quæ sic incipit: *Nemo potest duobus Dominis seruire, aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget, aut vnum sustinebit & alterum contemnet.* Vbi notandũ est, quod loquens hic Dñs de diabolo dicit: Peccator eũ sustinebit. In quo verbo significauit ingens onus, quo maledictus ille & execrandus princeps suos vexat & opprimit: sicut antea per Isaiã prophetã ostẽderat dicẽs: Facta sunt simulacra eorũ bestijs & iumentis, onera vestra graui pondere vsq; ad lassitudinẽ. Contabuerunt & contrita

Isai. 46.

2 trita sunt simul: non potuerunt saluare portantẽ. Quibus verbis docemur, quod, sicut Idola Babylonica, (quæ adeo grauia erãt, vt vix à iumentis ferri possent) ab hominibus in humeris maxima afflictione & labore, atq; sine aliquo lucro portabãtur, quæ cum tam grauia essent, non poterant saluare portantem: ita diabolus illis, qui ei inseruiunt, grauissimus est, eo quod humeris eorum onera intolerabilia imponit, & non potest saluare portantem. Et de Deo loquens non inquit: Eum sustinebit, sed ait: Eum diliget: quoniam Deus seruos suos graui onere nec vexat, nec affligit, si autem improbis eius diuina lex grauis videtur, hoc propter eorum malitiam est, & quoniam illi libenter ei se minime volunt subijcere. De præceptis Dei dicitur in Ecclesiastico: Vincula illius alligatura salutis. Et quemadmodum funes, quibus animal ligatur, ei nullum dolorem aut molestiam afferunt, si ipsum pacifice, & absq; violentia gradiatur: at si resistit, quanto maiorem vim adhibet, maioremq; resistentiam ipsum trahentibus facit, magis affligitur & vexatur ab ipsis funibus: ita si homo magna cũ animi prõptitudine diuinis præceptis obtẽperat, & ab illis se duci permittit, nullam ei molestiam, afferunt, quin potius suauissima videntur: at vero si illis resistit quanto maiorem eis resistentiam fecerit, tanto maioris afflictionis & molestiæ ei causa erunt. Nec etiam de Deo loquens ait: Alterum odio habebit, sed: Alterum contemnet. Impius enim Deum contemnit delinquens, non autem odio habet: quia Deus est prima & essentialis bonitas: nullus autem potest odire 4 primam & puram veritatem, vt egregie D. Thomas asserit. Itaque Deus secundum se non est odibilis, veruntamen in suis effectibus, qui ab impijs apprehenduntur vt mali, Deus aliquando oditur per accidens quidem, quatenus punitor est, & pœnarum illator. Et sic intelligitur illud psalmi: Qui oderunt te extulerunt caput. Quis ergo non videt, quam impium sit ac detestabile derelicto & contẽpto omnipotẽti Deo Sathanæ mãcipiũ fieri? Omnes sane hoc vidẽt, nemo aliter iudicare potest, sed interim tamẽ maior hominũ pars re ipsa præstat quod verbis detestatur: atq; ita fit, vt rẽ quidẽ amplexemur, eius verò nomẽ exhorreamus. Nemo patitur se superbũ, auarũ, raptorẽ, ac Sathanæ seruum appellari, multi tamen his sceleribus, quæ Christus prohibet, & Sathanas suadet, dãt operam. Quo quid esse

3

D. Tho. lib. 4. d. 50.

Psal. 82.

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse detestabilius, & quid monstruosius potest? Ideo B. Anselmus exclamat dicens: O cur non diaboli detestor imitationē, cuius nomen sic horreo? Et siquidem iustissimū esse existimo diligere creatorem meū & ei inseruire, quare id omni animi & cordis affectione non facio? Huc omnes actiones dirigere sanctus
Psal. 118. Dauid cupiebat, atq; ita à Domino efficaciter postulabat dicēs: Vtinam dirigantur vię meę ad custodiendas iustificationes tuas in omni tēpore. O si hoc etiam nos quotidie ab eodem Domino ardentissimo desiderio peteremus. Hæc futura est prima oratio quam Domino, cū mane surgimus, fundere debebamus: Vtinā dirigantur viæ meæ ad custodiendas iustificationes tuas in omni tēpore. Vtinam Domine sciam ego tibi in hoc statu, quē dedisti mihi, siue vxoratus, siue clericus, siue monachus in seruire. Maxime ad etiā hanc rē cōducit, vt vnus quisq; in se ipso hoc addiscat. Si Dominus est, discat ex modo, quo vult, vt seruiatur sibi, qualiter Deo seruire debet: sit tam prōptus in seruitute eius quantū vult, vt famuli sui in sua ipsius seruitute sint parati. Si autem seruus est, discat ex se, qualiter Deo seruire debet: animaduertat reuerentiam, quam Domino temporali adhibet: videat quomodo eius volūtati nec in aliqua minima re vult resistere, & sic cum Domino Deo agat. Si mercator est, in suis etiam mercaturis lectionem habeat, per quā Deo seruire addiscat: animo euoluat, quam curam, solicitudinē, & diligentiā in lucris de mercibus reportandis adhibeat, & ex his maiora Dominus eum docebit. Hoc sancto exercitio S. Dauid vtebatur ex famulis suis,
Psal. 122. qualiter Deo seruire debebat, addiscens: & ita inquit: Ecce sicut oculi seruorū in manibus dominorum suorū, sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deū nostrū, donec misereatur nostri. Oculi seruorū in manibus sunt dominorū, nō solū ad accipiendū, sed etiam ad aspiciēdū, quid eis præcipiatur ad illud exequendū.

Ait igitur nostri Euangelij sacra lectio: *Nemo potest duobus Dominis seruire.* Vna hasta nullus duobus ducibus inseruire potest:
Similia. vno pileo nō possunt simul duo capita operiri, nec vno calceo duo pedes calceari, nec vno oculo cœlū suspicere & terrā simul intueri nequim⁹: sic vno corde Deo & Sathanæ minime seruire
Isai. 28. possum⁹. Coangustatū est stratū, ita vt alter decidat: & pallū breue vtrūq; operire non pōt, ait ꝓpheta Isaias. Si anima sicut lectulus

8 lus regem regū Christū & regem super omnes filios superbiæ Sathanam capere nequit: alter decidat, necessum est: nec non & amor noster, qui pallio rectè comparatur, vtrumq; operire non valet. Huic sententiæ astipulatur quod B. Paulus ad Corinthios scribit, vbi luculenter hoc expressit dicens: Quæ participatio iustitiæ cū iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? Quæ au- *2. Corin. 6.*
tem conuentio Christi ad Belial? Ingrediens arca Domini (vt sa- *1. Reg. 5.*
cra refert historia) in templū Dagon, vbi primū in altari collocata fuit, idolū in terram cecidit. In quo significatū fuit, quod in
9 grediente Domino in animam per gratiam & amorem statim incidit idolū: ilico Sathanas & qui eius sunt factionis cadūt: statim gula, auaritia, superbia, atq; alia id genus vitia incidunt. O quam malū signū est, fratres mei, postquam Dominus in alicuius animam introiuit, & idola eius præcipitauit, iterū illa erecta videri & ab ipsa adorari. O quot hodie in mūdo decepti viuūt, qui ita Deo seruire volūt, vt vitia relinquere nolint, sed vtrūq; simul amplecti volunt. O vos infœlices, quos, si in meliorem frugem nō recipiamini pœna & suppliciū comprehendet, quo Do- *Sophon. 1.*
minus alios vobis similes per prophetam Sophoniam minatur dicens: Disperdam eos, qui adorant & iurant in Domino, & iurant in Melchom, & qui auertentur de post tergū Domini, & qui non quæsierunt Dominum.

Quanuis autem seruitus, quæ omnibus vitijs adhibetur, sit incompatibilis cū seruitute, quæ Deo exhibetur, tamen diuinus magister hic cupiditatem diuitiarū peculiariter recensēt dicēs. *Non potestis Deo seruire & mammonæ.* Nam, vt diximus, hæc ra-
10 dix omniū malorū est, hinc omnes lites, contentiones, inimicitiæ, inuidiæ, iræ, homicidia, latrocinia, vsuræ, & cordis anxietates oriūtur: tot enim amaritudines cupido animo occurrunt, quot negotiagerit. Itaq; ex diuitijs ipse diues deteriorem partē videlicet, peccata, quæ pro illis acquirendis committit, & tristitiam ac molestiam, quam ex illis accipit, sibi comparat. Nam omnes serui eius & filij comedūt, induūt, & illis magna cū voluptate fruuntur, solus infelix diues miseriam patitur, vt alij gaudentes delicijs perfruantur. Ideo in Ecclesiastico dicitur: Noli *Eccle. 5.*
anxius esse in diuitijs iniustis: non enim proderunt tibi in die obductionis & vindictæ. Vocat hic Sapiens diuitias iniustas, quoniam iniustitiæ causa sunt: sicuti etiam Dominus eas ipsas

propter

propter eandē rationem māmonā iniquitatis appellauit: atq; ita illas nō profuturas in die obductionis & vindictæ, hoc est, nec in vita nec in morte. Non in vita, siquidem in corde possidentis totam aritudines & molestias gignunt: nec etiam in morte, quoniam (vt ait S. Propheta) Diues cū interierit, non sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius. Vbi maxime perpendendū est, non dixisse sanctum Dauid: Nihil sumet, cum interierit, sed, Non sumet omnia. In quo significauit, illum partem earum esse relicturum, partem vero portaturum. Relinquet quidem diuitias, peccata autem, quæ cum illis commisit, asportabit. Visui profecto delectabile est, videre in Oceano nauem multis mercibus oneratam passis velis ac multis vexillis adornatam nauigantem: cum autem ad portum peruenit, vela eius dimittuntur, vexilla auferuntur, deniq; omnibus, quas portat, diuitijs exoneratur, ita vt in ea nihil præter fœtorem & immunditias, quæ ex diuitijs in ipsa portatis productæ fuerunt, remaneat. O *vala mela beatissimæ Trinidad*, quam ad viuum in hoc diues ac potens huius mundi repræsentatur. Quam gratū & delectabile est humanis oculis intuere illū pulchrū, elegantibus vestibus indutū, multis famulis comitatum, & magna pompa incedentem, per mare huius sæculi nauigantem, sed cum ad mortis portum peruenit, ea pompa atq; illis omnibus denudatur diuitijs, & nihil ei præter immūditias & peccata, quæ cū illis cōmisit, remanet. O Christe vera lux, quæ illuminas omnem hominem venientē in hūc mundū, illumina obsecro hos cæcos à cupiditate sua, vt hæc, quæ nomine tuo eis prædico, intelligant, siquidem aliqui extitere infideles, qui solo lumine naturali illud aliquo modo intellexerūt. De Dionysio tyrāno narrat Marcus Tullius, quòd cum ei quidam homo nomine Diomedes diceret, O te fœlicē, qui tam dulci ac suaui vita tot diuitijs ac famulis tanta pompa & apparatu frueris, quotidie pretiosos cibos manducans, & multis voluptatibus perfluens, ita ne (inquit tyrannus) mea tibi vita dulcis videtur? ego eam tibi faciam experiri. Et ad hoc iussit in aula magna mensam insternere, epulis suauissimis plenam, cui solus Diomedes accumberet, & ei omnes ipsius famuli reuerenter ministrarent, ac plurimi cantores, qui suaui musica & diuersis melodię instrumētis ei canerēt, super ipsum vero dū māducaret capite discooperto & nudato, acutissimus ensis euaginatus à sub

Psal. 48.

Simile.

Cicero in Tusculā.

14 à subtilissimo filo ita penderet, vt caput ipsius si filū deficeret, transfoderet. Postquam autem ibi per magnū temporis spatiū fuit, ingressus rex ipsum sic interrogauit: Nūc, ò Diomedes magno solatio ac lætitia afficeris, siquidem tam spendidæ mensæ honorifice accūbis? Cui ipse respondit: Væ mihi misero, qui nūquā in tanta afflictione me collocatū aspexi, sicut postquā hic sedi, nec quidquā manducaui, nec musica famulorū tuorū fruitus sum, quoniam singulis momentis videbatur mihi filū illud delicatissimū frangi, & ensem acutissimū caput meū trāsfigere. Inde, ait Dionysius, intelliges quales afflictiones cordis mei sunt in medio honorū & mundi prosperitatū, siquidem tanto timore vitam dego, continuo expectans tempus, in quo seuerissimo mortis ictu percutiar, quæ quidem cogitatio me his, 15 quæ possideo, bonis (sicut ego volebam) frui nequaquā sinit. Si ergo fratres tyrannus ille ictum mortis ita formidabat, quanto maiori ratione nos illū perhorrescere æquū est, siquidem credimus nobis post mortem seuerum Dei iudiciū futurū esse? Nunquam tyrannus ille D. Pauli sententiā audierat, scilicet, Statutū est hominibus semel mori, post hoc autem iudiciū: at ei cogitanti aliquando bona illa finem habitura omnia in amaritudinē vertebantur, nos autem qui illa audimus & credimus, tam lætī & securi viuimus? O detestandam væcordiam & insaniam. Quis nos ita fascinauit & dementes reddidit, vt non timeamus, videntes bona hæc, quæ tanta solicitudine & angore inquirimus, esse velut lapsum, quo miser homo in quam plurima peccatorum genera, & inde in infernum labitur? Vbi (vt ait regius 16 Propheta) Laborabit in æternum, & viuet adhuc in finem. Et alij transtulerunt: Laborauit in æternum: & sic est in contextu Græco, & sic legit etiam B. Hieronymus. In quo notatur ita certum esse, peccatorem ad patiendum in æternas flammas iturum, si ad meliorem vitæ frugem per veram pœnitentiam se non recipit, ac si iam passus esset, & æternitas illa præterita fuisset. Inter ea, quæ à nobis D. Paulus efficaciter postulat, vnum est vt animaduertamus periculū, quod in his temporalibus bonis est. Atq; ita ait: Obsecro vos fratres per misericordiam Dei reformamini in nouitate sensus vestri. Fuit quidam homo, quī (vt à persona magnæ autoritatis audiui) insaniuit, & post ea quā sanitatē & iudiciū recepit, affirmauit se, cū in luto vsq; ad genua immer-

Hebræ. 9.

Psal. 48.

Roma. 12.

immersus erat, existimare super tapetes & bombycinia atq; de-17
aurata peristromata ambulare: & pueros, qui ipsum illudentes
lapidibus petebant, famulos suos esse, qui ei capitibus nudatis
reuerentiam adhibebãt. Hæc est frenesis & insania filiorũ huius
sæculi, qui terrena bona, in quibus vsq; ad oculos summersi sunt
cùm lutũ & scoria sint, tanquam aurũ & pretiosissima quæq; re
putant: seruitutes autem vanas & excessiuas reuerentias, quibus
à suis honore afficiũtur, cùm sint lapidũ ictus miseram animam
percutientes magnũ honorem atq; æstimationem esse cogitãt.
Quibus B. Apostolus ait, Reformamini in innouitate sensus
vestri, ita vt relicta insania res in sua æstimatione perpendatis,
Gene. 1. & periculũ, quod in eis est, sentiatis, atq; vt tales ipsas contem-
natis. In sacra scriptura legitur, quod post quam Deus aues & pi
sces creauit, & vidit quòd esset bonũ, benedixit eis. Et paulo in 8
ferius dicitur: Fecit Deus bestias terræ, sed non inquit facer tex
tus, eis sicut auibus & piscibus Dominũ benedixisse. O Deus in
finitæ maiestatis, nũquid bestiæ terræ magis peccauere, quã aues
cœli & pisces maris, vt eis benedictionẽ non adhibueris? O ad-
mirabile mysteriũ. Hoc fecit Dominus vt doceret eũ, qui bene
dictionem illam cõsequi vellet, scilicet, venite benedicti patris
mei, debere volare ac natare, & non super terram viuere. Nam
Matth. 25. qui velut animantia bruta in terris viuunt rebus terrenis animũ
applicantes Dei benedictionem minime cõsequentur, quin po
tius eis dicet: Ite maledicti in ignem æternũ. Igitur sicut auem
te, ò frater, in contemplatione oportet aduolare, & velut piscẽ
in amaris contritionis & pœnitentiæ aquis adnatare, non autẽ
velut bestia in terra viuere debes, & hoc modo æternam benedi- 9
ctionem obtinebis.

Non potestis Deo seruire & mammonæ. Hic seruiendi verbũ ob-
seruandũ est. Ille enim diuitijs seruili animo famulatur, qui eas
non vt Dominus dispensat, sed vt seruus illis cumulandis inui-
gilat. Atq; vt serui frigus & æstus & imbres, varioq; labores nõ
sui, sed Dominorũ gratia perferunt, sic isti, quo diuitias suas au-
Simile. gere, & marsupia auro & argento suffocare possint, nulla nec
terræ nec maris pericula reformidant, non vt diuitijs suis fruan-
tur, (quas attingere nequaquam audent) sed vt eas iure vel iniu-
Maximus in concion. ria cumulent. Talis erat ille cuius famulos cũ philosophus, quí-
dam (vt narrat Maximus) oneratos quam plurimis preciosis va-
sis, atq;

sis, atq; alijs diuitijs ornatos videret, sciens ipsum eorũ Dominũ
nimis parcũ & auarũ esse, in hanc vocem prorupit: Vt quid nõ
pudet eũ tot tamq; pretiosa habere, qui se ipsum non habet? Illũ *Simile.*
diuitiarũ eius seruũ adnotans. Imprudens & incautus esset ille,
qui candelæ habenti tenuem lychnũ plurimũ seuũ adhibet: cũ
enim ipsum liquescit, illa quasi sternuta nas lumẽ & claritatẽ nõ
præbet. Sic multo magis imprudens erit ille, qui cũ lychnũ vi-
tæ tenuem, fragilem, ac breuissimũ habeat, & seuũ diuitiarum
adhibet: illis enim cum profanitate liquefactis, & per bonã famã *Simile.*
non illuminabit. Sic etiam esset imprudens ille, qui cùm vellet
ascendere in cacumen alicuius asperrimi montis, & grauissimũ
onus suis humeris sustinens modũ quæreret, quo se plus onera-
ret. Profecto iste innueret, se in montem nolle ascendere, si qui-
21 dem talia quærebat impedimenta. Cœlum mons est altissi-
mus, quo tu, o Christiane, viam dirigis, & cum acer & laboriosus
sit ascensus, & mens tua graui corporis onere sit onerata, (de il-
lo enim Sapiens ait, corpus, quod corrumpitur, aggrauat ani-
mam) tu, vt magis bonis temporalibus onereris, quotidie la- *Sapien. 9.*
boras. Non nè vides hoc imprudentiam & insaniam esse? Cona
re, conare frater, te ipsum exonerare, vt facilius ascendere pos-
sis, quo desideras. Sic D. August. te hortatur his verbis: Quid
est quod dicis: Ego sum diues, ille pauper, nisi ego oneratus,
ille leuis? Pondus tuum laudas, ò onerate. Quid te laudas? Mi-
nue de sarcina tua, da comiti tuo, vt te releuet.

Dominus autem statim adiecit dicens: *Ideo dico vobis: Ne soli-*
citi sitis animæ vestræ, quid manducetis, nec corpori vestro, quid indua-
22 *mini.* Super quo B. Augustinus inquit, Non dicit, vt ista non pro *D. August.*
curentur, quantum necessitatis est, vbi honeste poterunt susten *de operibus*
tari, sed, vt ista non intueantur, & propter illa faciant, quod nõ *monachorũ.*
facere iubentur. Non vult Dominus, vt otiosus sis, & cùm fa-
miliam ac filios sustentandos habeas, toto integro die sub deuo
tionis titulo in hanc & illam atq; aliã ecclesiam te conferas non *Ephes. 4.*
laborans, ad vitam filiorum tuorũ sustentandam. Nam D. Pau-
lus postquam dixit: Nolite locum dare diabolo, statim corpo-
ralem laborem commendat significans, otiositatem esse aditũ
amplum, quo Sathanas ingreditur, atq; ita ait: Qui furabatur,
iam non furetur, magis autem laboret operando manibus suis,
quod bonum est, vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti-

Quod verò hic Dominus prohibet, est nimia bonorum tempo-23
ralium solicitudo, ideo non dixit: Ne laboretis, sed ait, Nè soli-
citi sitis: non enim oblitus est verbi sui, quod primo parenti post
lapsum dixit: In sudore vultus tui vesceris pane tuo.

Gene. 3.

Atq; ita exemplum apponens in auibus non inquit, illas nõ volare ad victum sibi quærendum, sed ait: *Respicite volatilia cœli, quoniam non serunt, nec metunt, nec congregant in horrea, & pater vester cœlestis pascit illa.* In quo diuinus magister docet, quod quẽad modum aues ad cibum quærendum aduolant, ita oportet homines laborare, & aliquam honestam diligentiam, vt parce & commode sustententur, adhibere: fœlices enim homines ac diuites dici possent, si cum rebus tantum modo necessarijs contẽti essent. Qua propter luculenter Seneca ait: Si secundum opi-
nionem vuis, nunquam dives eris, si vero secundum naturam, 24
nunquam pauper: quoniam opinio nunquam satiatur, natura au
tem paruo contenta est. Et sicut esset monstrosum aues serere, metere, & in horrea congregare, ita etiam monstrum esset ac multo maius, homines per media illicita & pernicioſa victum quærere. O quot nefarij patres & abominabiles matres filias suas vendunt, vt cibos ad vitam sustentandam & vestes ad in-
duendum habeãt. Quid, obsecro, de patre illo diceretis, qui fi-
lium suum infidelibus ad sustentandum & alendum equũ ven-
deret? Multo ergo maior ac terribilior crudelitas & abomina-
tio est, te animam tuam & animam filiæ tuæ vendere, ipsaſq; ad sustentandum equum, videlicet, corpus tuum dæmoni trade
re. Insanus profectò ac demens esset ille, qui, vt vmbram alicũ-
ius tauri fugeret, sese in cornua ipsius iactaret. Vmbra pœnarũ 25
inferni sunt omnes huius vitæ labores, fames, nuditas, & rerum
necessariarum penuria: ergo magna insania est, vt has vmbras
euitemus, scelera committere: id enim perinde est, ac si nos in
cornua infernalis tauri proijceremus, siquidem ob ea peccata
nos ipsos æternis supplicijs obligamus. Itaq; agricolam & me-
chanicum artificem laborare, vt honeste sustententur, & nobi-
lem suis redditibus parce & moderate vti, est veluti aues ad quę
rendum cibum aduolare, quibus hoc naturale, decens, ac ne-
cessarium est: id autem, quod præter hoc fit, monstrum est.

Simile.

Simile.

D. Greg. homi. 15. sup. Lucam.

Ne ergo soliciti sitis &c. Estote fratres mei soliciti ad veras di-
uitias, videlicet, virtutes comparandas. Ita D. Gregorius inquit:

Si

26 Si fratres charissimi diuites esse cupitis, veras diuitias amate, quę
tanto meliores sunt, quanto vtiliores, & in interiori animæ
magis inclusæ. Cum quis vineam aliquam seu prædium possi
det, quanuis optima sint, si tamen longe ab vrbe distant, illa
non magnifacit, si verò prope muros ipsius vrbis sunt, pluris ea
æstimat, si autem intra domum, multo pluris. Virtutes sunt
diuitiæ ac possessiones, quæ intra animam sunt, vnde à nemi-
ne nec per vim nec per litem poterunt extrahi nisi tu per mali-
tiam tuam eas amittere permittas. Sed, proh dolor, quam am-
pla se se nobis ad profundendas lacrymas materia hic offere-
bat, videntibus solicitudinem, qua plurimi Christiani has tem
porales diuitias inquirunt, quæ, vt diximus, non veræ diui-
tiæ sunt. Atque ita vbi D. Lucas ait ipsas à Domino diuitias
27 appellari, B. Matthæus inquit, ipsas fallaciam diuitiarum
ab eodem Domino nuncupari. Super quod Beatus Grego-
rius dicit: Fallaces enim sunt, quæ nobiscum diu permanere
non possunt: fallaces sunt, quæ mentis nostræ inopiam non
expellunt. Satis optime hoc Bias Philosophus intellexit,
qui (vt narrat Marcus Tullius) cum patriam captam fugeret,
videretque cæteros diuitias secum asportantes, interrogatus,
quare non idem faceret, & de bonis suis aliquid etiam se-
cum ferret, respondit: Omnia mea mecum porto, innuens
in hoc omnes diuitias suas esse sapientiam & virtutes, corpo-
rales autem diuitias non suas, sed fortunæ esse, quæ inopina-
te homines illis priuat, ipsis deceptis remanentibus. Cùm
autem ita fallaces & volubiles sint, homines nihilominus eas
28 omni cura & solicitudine quærunt: virtutes verò, quæ ve-
ræ diuitiæ sunt, alij tepide & desidiosè inquirunt, alij non
solum ipsas non quærunt, sed etiam earum tædium & fasti-
dium habent. Sicut æger, qui in epulis optimè conditis non
solum saporem & dulcedinem minime inuenit, verùm illas
edere sibi molestissimum est: sic quamplurimi Christiani
adeò pigri & indeuoti atque spiritu imbecilles sunt, vt in lec-
tione sacra, in oratione, in sermone spirituali, in con-
templatione, in concionibus, atque alijs huiusmodi sacra-
tis rebus non solùm voluptatem, aut dulcedinem minimè
reperiant, sed hæc omnia ita exhorrent, ac si essent vene-
num, quod eis mortem allaturum erat. De his illud

Luca. 8. Matth. 13.

B. Greg. vbi sup.

M. Tull. in Paradox.

Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Psal. 106. psalmi dici potest: Omnem escam abominata est anima eorum, 19
ideò appropinquauerunt vsq; ad portas mortis. Contendite ergo, fratres mei, satietatem istam & fastidiũ ab animis vestris vehementibus bonorum gloriæ & tormentorum inferni considerationibus auferre, maxime diuinũ fauorem implorantes, vt sitis velut homo sanus, qui magna dulcedine & grato sapore epulas etiam insipidas, nedum sapidas manducat, siquidem in diuinis literis scriptũ est: Anima esuriens etiam amara pro dulci sumet. Ad hoc etiã maxime conducit, vt, Ne solliciti sitis animæ
Prouerb. 27 vestræ, &c. Ad euellendam hanc solicitudinem ab humanis cor-
Leuiti. 7. dibus iubebat Dominus, vt in eodem die, quo sacrificium offerebatur, in ipso totum manducaretur, & nihil in diem crastinũ
Exodi. 16. remaneret. De manna etiam iussit idem Dominus, vt colligeretur quantum singulis quibusq; diebus ad vescendũ sufficeret, & 30
non amplius: quod si aliquid in sequentem diem seruabatur, statim corrumpebatur. Et in lege gratiæ nobis imperauit, vt peteremus panem nostrum quotidianum, vt, videlicet, quotidie ad
Luce. 11 eum postulandi causa confugeremus, & ideo nobis paulatim bona sua elargiri vult: vt sic necessitas ipsa nos ad ipsum adeundũ
Simile. cogeret & inuitaret. Si canis frustum panis proijciatur, celeriter illud manducat, & statim ad Dominum redit: si vero ei integer panis obijciatur, illico eum ore sumet, & foras exit, ac per mag-
Luce. 15. num temporis spatium ad Dominum non reuertitur. Sic filius prodigus egit, cui postquam data est portio, quę ei contingebat e domo patris peregre secessit, & ad illam non redijt, quo vsq; non habuit quid manducaret. Maxime hic notandum est, Dominum particulariter nobis iubere, Ne soliciti simus animæ 31
nostræ, idest, vitæ nostræ, quid manducemus, neque corpori nostro quid induamus. Nam manducare & induere intemperate & immoderate aliorum multorum malorum est
Prouerb. 23. occasio. Ideo de cibis in prouerbiis dicitur. Cui væ? Cuius patri væ? Cui rixæ? Cui foueæ? Cui sine causa vulnera? Cui suffusio oculorum? Non ne ijs, qui commorantur in vino & student calicibus epotandis? Et quanuis hæc de damnis corporalibus, quæ propter vinum & nimiam ebrietatem eueniunt, aliqui explicẽt etiam de damnis spiritualibus, in quæ helluones & voraces incidunt, explicari possunt: huiusmodi enim homines in foueam vitiorum & in væ æternæ damnationis delabuntur. O infœlices

vos,

32 vos, qui in indulgendis corporibus vestris occupati estis, quomodo mortis hora videbitis quam inanis & frustraneus vester labor extitit. Tunc enim vestra miserrima corpora, quæ tanti fecistis, vermibus terræ dabitis. Ibi aspicietis, qualiter soliciti vermiculorum coqui extitistis: quibus id, quod plus diligebatis, videlicet, corpora vestra in cibum præparastis: quod certè magna est stultitia. Qua propter si, cùm viri autoritate præditi sitis, iniuria afficeremini, si Simile. vos aliquis inuitaret, vt coqui alicuius regis aut imperatoris essetis, quomodo nõ erubescitis, & ignominia cõficimini, vos immundorum vermium coquos esse, eis corpora vestra prępa
33 rantes & condientes? Cum quo occasionem præbetis, vt passiones vestræ & appetitus corporales vires accipiant, & sic animã euertant: nam quò magis imbecillior est caro nostra, eò debiliores sunt passiones, quæ ab illa procedunt, & è contra. Quemad modum in terris aridis plantæ tenues & imbecilles oriuntur, in Simile. fertilibus autem & irriguis plantæ roboreæ ac potentes: sic passiones, & appetitus sunt, qui ex corporibus debilibus & præ abstinentia consumptis nascuntur, & illæ, quæ ex pinguibus, satiatis: & nimia voluptate affectis oriuntur. Quando simili per tectum simul cum claua lignea hoc est, *Con vna maça al pescueço*, Simile. Incedit, non ipsa est, quæ tegulas frangit & damnum ipsi tecto infert, sed claua lignea quã secum portat. Sic præcipua mala, quæ in mundo fiunt, vt in plurimum non tantum ab anima licet per consensum eius committantur, quantum à claua lignea, vi delicet, à corpore, quod secum ipsa affert, procedunt. A vesti-
34 mentorũ autẽ abusu quæ lingua poterit explicare, quanta mala oriantur: Et hoc maximè in fœminis, quę, vt profanè induantur, viros suos cogunt, vt remedium filiorum auferant, & omnes facultates in ipsarum vanitatibus consumant: ipsis autem re nuentibus ecce in domo rixa, quo vsq; miseri homines, nè à vicinis, sentiantur, mille se debitis onerant, & mille offensiones Dei committunt, vt appetitui suarum mulierum satisfaciant. Cũ verò aliæ vicinæ vos, ò profanæ mulieres, sic ornatas vidẽt statim volũt, vt id ipsum secũ à maritis suis agatur, denique tot eos molestijs afficiunt, vt illi petitionibus earum tandem consentiant. His etiam accedit occasio, quam præbetis, vt de vobis aliæ, quæ similibus vestibus propter paupertatem indui non

Universidad de Deusto
Biblioteca

possunt, detrahant, & mortuos (vt aiunt) à sepulturis extra- 35
hant, publicantes qui fuerint maiores vestri, & quod peius est,
miseros homines vestris indumentorum elegantijs incitatis, vt
vos igne concupiscentiæ ardentes insequantur. Seueram igi-
tur Domini sententiam audite, quam per Isaiam prophetam
ipse potentissimus Dominus contra quasdam mulieres in va-
nitate vobis similes fulminauit: quæ quidem sententia super
vos etiam incidet, si vos ipsas in meliorem viuendi formam
Isai. 3. non recipitis. Pro eo, inquit, quod eleuatæ sunt filiæ Sion,
& ambulauerunt erecto collo, & nutibus oculorum ibant,
& pedibus suis composito gradu incedebant, decaluabit Do-
minus verticem filiarum Sion, & Dominus crinem earum nu-
dabit, & erit pro suaui odore fætor, & pro zona funiculus, &
pro crispanti crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium. 36
Quamuis autem hæc comminatio in fœminas lata fuerit, non
ideò æterna supplicia hominibus deficient; qui, vt corpo-
ra sua vltra modum adornant, grauissima scelera commit-
tunt. Qui autem in his profanitatibus delinquunt, eis qui ip-
sos reprehendunt respondere solent: Mei etiã vicini hoc modo
induuntur, quare ego siquidem per facultates mihi licet sicut
illi non faciam? Sed quæro à vobis, coram quo scriba fa-
cta est talis obligatio, vt vos sicut vicini vestri, qui vanè &
profanè vestibus induuntur, indui debeatis? Certe dæmon scri
ba est: superbia autem vestra & præsumptio testes huius obli-
gationis sunt, tandem in inferno hanc litem diremptam & con
clusam videbitis. Dicite mihi, obsecro, si vester vicinus se in-
terficit, nunquid vos ad id faciendum obligatione astricti estis? 37
Et si in puteum se conijcit, vos etiam illum fortasse sequi de-
betis? Ad hoc nulla est obligatio, si vero in infernum se con-
fert, illum sequi vultis. O execranda & maledicta talis pietas:
omnes eunt in infernum sociare vultis. Vestrum igitur mi
seremini, fratres mei, & à tanta dissolutione vos abstinete, co-
gitantes, quod si Dominus non vult, vt de rebus corpori neces-
sarijs nimiam solicitudinem & anxietatem habeamus, multò mi
nus ei placet, vt in inquirendis superfluis soliciti simus aut
euigilemus.

Respicite volatilia cæli &c. Considerate lilia agri &c. Non vulga
ris res est, pro qua tam serio Dominus tot argumenta affert.

Quo

38 Quomodo ergo fieri potest, vt cùm huius mũdi moderator Do
minus nullum neq; animal neq; vermiculum à prouidentiæ suæ
cura excludat, sed omnibus abunde omnia suppeditat, & fœnũ
agri sic vestit, pium hominem (cuius obsequio cuncta destina-
uit) fame & inedia confici patiatur? Si pater aliquis filij sui fami
liam, seruos, ancillas, & iumenta diligenter curaret, illisq; neces- *Simile.*
saria abunde prouideret, quomodo ipsum filium fame perire si
neret, cuius familiam tanta cura fouet & alit? Quis enim hoc in
animum inducere possit?

Efficax est hæc ratio, qua cœlestis magister diffidentiam
nostram curare, & spem in ipsum alere, atque fulcire studet:
sed infirmitatis nostræ conscius alia adhuc spei nostræ fir-
mamenta adducit dicens: *Nolite solicuti esse, dicentes: Quid mã*
39 *ducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur?* Hæc enim om-
nia gentes inquirunt.

Magna certe vis in huius orationis particula inest, qua Domi
nus aliam esse gentium, hoc est, infidelium, aliam vero fide'ium
conditionem docet. Infidelis enim aut Deum esse non credit,
aut illum res nostras administrare non putat. Cum enim ligna
& lapides colant, de quibus S. Dauid inquit: Simulacra gen- *Psal. 113.*
tium argentum & aurum, opera manuum hominum, os habẽt
& non loquentur, oculos habent & non videbunt, quam fidu-
ciam huiusmodi Deorum cultores in illis habere poterunt,
quos nec oculos nec aures nec manus, quibus cultores suos ad
iuuent, habere sciunt? At fidelis homo longe aliter de Dei sui
prouidentia sentit. De quo in Ecclesiastico scriptum reperi- *Eccle. 11.*
40 tur: Est homo laborans & festinans & tanto magis non abun-
dabit. Est homo marcidus egens recuperatione, plus deficiẽs
virtute, & abundans paupertate: & oculus Dei respexit illum
in bono, & exaltauit caput eius, & mirati sunt in illo multi, &
honorauerunt Deum. Quibus verbis Ecclesiasticus fortunas
hominum à diuina prouidentia pendere innuit. Quod aper-
tius declarat, cùm protinus subdit, Bona & mala vita &
mors, paupertas & honestas à Deo sunt. Denique nunquam
finem dicendi faceremus, si loca sacræ scripturæ, quæ paternã
Dei prouidentiam astruunt, recensere voluissemus, cum vix
quidquam frequẽtius diuina oracula vbiq; proclament. Cũ igi
tur hoc credamus, æquum est, vt longe aliã de Deo nostro fi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Amos. 6. duciam, quam homo ethnicus de Deo suo habeamus, ne sicut illi simus, de quibus propheta Amos ait: Væ qui opulenti estis in Sion, & confiditis in monte Samariæ. Idest, væ vobis qui omnem fiduciam vestram in terræ fertilitate, & industria vestra, atque in vestrarum manuum labore reponitis. Sed proh dolor, ecce in vobis video tantam solicitudinem, vt ipsi ethnici illam admirentur, quæ quidem à fidei nostræ confessione maximè dissentit. Credimus cum intellectu Dei optimi maximi prouidentiam, & tantam curam & solicitudinem in procurandis necessarijs habemus, ac si illam non crederemus. Non ita S. Esdras fecit, qui cùm populum à captiuitate Babylonica in patrias sedes transferre, multaq; in tam longo itinere pericula sibi imminere sciret, ausus non est auxiliares milites à Persarum Rege petere, apud quem paternam Dei erga suos prouidentiam
1. Esdræ. 8. prædicauerat, nè hac petitione professionis suæ fidem abrogaret. Cuius verba sunt: Erubui petere auxilium à Rege, quia dixeramus regi, Manus Dei nostri super omnes, qui quærunt eum in bonitate, & imperium eius & furor super omnes, qui derelinquunt eum. Si enim auxiliares à Rege copias postulassem, proximum erat, vt is mihi insultaret & paternam Dei nostri curam & prouidentiam inanem esse diceret, cum ego alia præter ipsum patrocinia quærerem. Hæc erat sanè plena, atque perfecta fides, quæ quod ore prædicabat, rebus ipsis profitebatur. Non sic impij non sic, sed quod verbis profitentur, moribus impugnant. Aliam Dominus statim subiungit rationem, quæ paucis verbis non minus fiduciam nostram, quam quæ hactenus inducta sunt, fulcit: subdit nanque: Scit enim pater ve-
43 ster, quia his omnibus indigetis. Quæ vis obsecro orationis hãc tantam piorum hominum dignitatem (quòd, videlicet, Deum patrem habeant) pro meritis valeat amplificare? Satis erat ad singularem hominis dignitatem habere eum in regem Dominum, magistrum, ductorem atq; tutorem & vitæ nostræ custodem, sed quanto maius & mirabilius est habere in patrem? quæ enim affinitas coniunctior? Quanta ergo hæc fælicitas rerum omnium Domino tam arcto necessitudinis vinculo coniungi?
Ierem. 31. vt ipse dicat per S. Ieremiã, Si filius honorabilis mihi Ephraim si puer delicatus. Pro quo alius interpres vertit, an non filius mihi pretiosus Ephraim? An non puer solatiorum siue deliciarum?

44 rum? Quod si de populo Israelitico rebelli (qui Ephraim hic appellatur, quoniam pro Rege habuit Hieroboam ex tribu Ephraim) Dominus ait verba hæc tanto amore & teneritudine plena, quid de populo Christiano fideli, & diuinæ voluntati obtemperante dicet? Quæ cum ita sint, cur modicæ fidei homo, qui Deum agnoscis patrem angeris? Cur de eius prouidentia dubitas? Cur varijs curis animum discerpis solicitè cogitans quid manducabo? quid bibam? quo operiar? Qua, quæso, de re dubitas? Si de eius potentia, Deus est. Si de eius voluntate, pater est. Si de rerum nostrarum scientia, hanc plenè filius eius declarat, cum dicit: Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis. Quid ergo habet pius homo, cur de rebus, quæ ad vitæ vsum spectant, solicitus esse debeat? Sed væ væ, quam parũ
45 hæ omnes rationes in cordibus multorum infidentiæ filiorum operantur. Quibus illud Isaiæ prophetæ dici potest: Ecce, cõ Isaias. 36. fidis super baculum arundineum confractum, cui si innixus fuerit homo intrabit in manum eius & perforabit eam. O quam egregium innixum & profulturam habet miser ille, qui confidit Dominum suum temporalem sibi ad victum necessaria esse præbiturum, & vt illi placeat, Deum offendit, & cum eius auxilio & fauore sibi opus fuerit, nullum inueniet, quin potius in pœnam suæ culpæ temporalis Dominus contra illum vertetur. Deus enim ipsum pro tortore contra illum sumet: sicut infœlix Esther. 6. Aman, qui in maiori necessitate Regem Assuerũ Dominũ suũ contra se ipsum indignantem expertus est. Iccirco merito S. Psalm. 117 Dauid ait: Bonum est sperare in Domino, quam sperare in prin
46 cipibus.

Quærite ergo primum regnum Dei & iustitiam eius, (ait supernus magister) *& hæc omnia adijcientur vobis*. Prius nominat regnũ Dei, quod finis est, & posteà iustitiam, quæ est medium ad illud obtinendum: nam finis prius in intentione debet esse, quam media, perquæ ipse comparatur. De hoc solum modo nimis solicitari esse debemus, quam enim maiorem solicitudinem in hoc adhibuerimus, tanto melius erit, quia (vt ait Philosophus) Illa, 1. Polyticor. quæ propter se quæruntur, in infinitum quæruntur: beatitudo autem est propter se quærenda ergo nullus finis nec terminus in illa inquirenda est ponendus.

Sed quæro, qualiter hic summa veritas dicat: *Et hæc omnia adjcien-*

adiscientur vobis., Siquidem quam plurimos videmus, qui regnũ 47
Dei & iustitiam eius inquirunt, & tamen quam plurimis sunt
corporalibus necessitatibus oppressi? Ad hoc respondeo, quòd
si ab eis quæras, vtrum illa paupertate & egestate, quam patiun-
tur sint contenti, sine dubio ingenuè fatebuntur, se illam pro to-
tius mundi diuitijs commutare nolle. Insuper & dicent, se tan-
tam quietem & tranquillitatem in cordibus suis habere, vt nul-
læ diuitiæ cum eis possint adæquari. Etenim qui ex nihilo om-
nia creauit, facere potest, imò & sæpissime facit, vt iustus paruo
Simile. magis sit contentus quam rex suo imperio. Si ægrotus magna
febri laborat, & simul insatiabilem sitim patitur, dupliciter eius
siti satisfieri potest, vel si ei tanta aquæ gelidæ copia tribuatur,
quo vsq; ipse satietur, vel si à febri ipsa liberetur, à qua sitis illa
dimanabat. Si huic ægroto optio daretur, quid potius vellet, an 48
aqua frigida satiari ea conditione, vt quanuis sitis eius tunc ex-
tingueretur manente febri statim iterum sitiret: an vero vt om-
nino à febri liberaretur, vtrum horũ eligeret? profectò, nisi in-
sanus esset ac demens, eligeret potius à febri liberari: hoc enim
multo magis ei quam illud expediebat. Ergo maius beneficium
Deus in illum confert, à quo sitim & cupiditatem bonorum tẽ
poralium aufert, quam si ei diuitias tribuat, quæ desiderium ipsa
Psalm. 36. rum magis incendere & inflammare faciunt. Ideo S. Dauid ait:
Melius est modicum iusto super diuitias peccatorum multas.
Cùm autẽ regnum cœleste & iustitiam eius quærere nolumus,
Dominus in huius culpæ pœnam permittit, vt res temporales
Aggæi. 1. nobis maxima cordis afflictione deficiant. Atq; ita ipse per pro
phetam Aggæum inquit de quibusdam, qui dicebant: Nondũ 49
venit tempus domus Domini ædificandæ, cùm tempus habe-
rent ad proprias domos ædificandas, iccirco eis ait: Ponite cor-
da vestra super vias vestras: seminastis multum & intulistis
parum: comedistis & non estis satiati: bibistis & non estis
inebriati: cooperuistis vos & non estis calefacti, & qui mer-
cedes congregauit, misit eas in sacculum pertusum. Quod pe-
rinde est ac si diceret: Quoniam vos ipsos totos seruitio meo
tradere non vultis, omnia inter manus (vt aiunt) vobis in
nihilum redigentur, atque ita nec spiritualia nec temporalia
habebitis. Ergo fratres mei nè dicatis non esse tempus pœni-
tentiæ nec ædificandi conscientias vestras, habentes illud ad
mille

somille nænias, & impertinentia: atq; ita super vos pœna hæc
non incidet, si tempus benè consumere scitis, & in hac vita
regnum Dei quæritis per gratiam, vt illud possideatis per glo-
riam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA XV.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, &c. Luc. 7.

NTer sententias, quas Ecclesiasticus Spi
ritu sancto inspirante scripsit, hæc vna
singularis est. Gloria magna est sequi Eccle. 23.
Dominum. Hic præcipue de spirituali loquitur sequela, quæ est per imita-
tionem, ad quam nos D. Paulus inui- Ephes. 5.
tat dicens: Estote imitatores Dei, si-
cut filij charissimi. Sed dicet aliquis:
Nunquid Deum possumus imitari & ei similes effici? Non
ne omne malum, quod Angelis & hominibus euenit, ex hac
radice & fundamento ortum habuit: Referens sanctus Isaias Isai. 14.
peccatum primi angeli, qui suos sequaces ad æternam du-
xit damnationem, Quomodo, inquit, cecidisti Lucifer, qui
mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo, In cœlum conscen-
dam, similis ero altissimo. Et in sacro Geneseos libro refertur, qua
liter astutus serpens primam mulierem decepit, quæ hominem, Gene. 3.
& in eo humanum genus præcipitauit, ei dicens: Eritis sicut
dij, hoc est, Eritis similes Deo. Ecce quomodo omne malum
Angelis

Angelis & hominibus ex eo ortum est, quia Deo similes effici vo 3
luerunt. Qualiter ergo hic S. Apostolus inquit, Imitatores Dei
estote, sicut filij charissimi? Ad hoc respondeo in medium ad-
ducens id, quod prophetæ Ionæ cõtigit, qui (vt inquit sacra hi
storia) cum in naui dormiret, orta est in mari propter eum ma-
xima tempestas. Esomno vero euigilans & cognoscens, se illius
Ione. 1. tempestatis esse causam, dixit: Tollite me & mittite in mare, &
cessabit mare à vobis: scio enim ego, quoniam propter me tem
pestas hæc grandis venit super vos: & tulerunt Ionam & mise-
runt in mare, & stetit mare à feruore suo. Itaq; antequam Ionas
in mare proijceretur ob eius causam orta est tempestas, vbi pri-
mum vero in mare proiectus est, cessauit tempestas & tranquil-
litas ac serenitas in mari eius etiam causa successit. In hunc mo-
dum cum verbum diuinum inclusum esset in naui suæ inuisibi- 4
litatis dormiens & capiens illum suæ infinitæ gloriæ & quietu-
dinis somnum, orta est maxima in mari huius sæculi tempestas
propter primi parentis peccatum. Intelligens autem filius Dei,
hãc tẽpestatem sui causa, aliquomodo, ortã esse, (ipse est enim
æterni Patris sapientia, & peccatum in hominibus ortum ha-
buit ex eo quod sapientes sicut Deus esse voluerunt) dixit,
Propter me orta est hæc tempestas grandis, ideo, ò pater æter-
ne mitte me in mare. Idest: Quia homines mihi similes esse vo-
luerunt scientes bonum & malũ, peccarunt, tu ò æterne pater
me in mare sæculi per assumptionẽ humanitatis proijce, proij-
ce, inquã in mare iniuriarũ, in mare flagellorum, in mare cru-
cis, in mare tormentorum ac crudelissimæ mortis, & statim
cessabit tempestas, quæ propter me orta est. Et ita factum est, 5
nam misso verbo diuino in mare huius mundi & pœnalitatum
propter admirabilem eius incarnationem tempestas, quæ antea
propter eum orta fuit, in serenitatẽ ac tranquillitatem versa est.
Volumus dicere, q̃ si antequã Deus factus esset homo, Angeli
mali dãnati sunt, & homines, quia similes eidem Deo esse volue
runt, in tot tantaq; mala inciderunt, nũc postquã factus est ho-
mo & in mare nostrarũ pœnalitatum fuit proiectus bonũ, quod
hominibus venit, ideõ est quia eis similes sunt. Nã qui tũc Deo
similes esse voluerũt, id maxima superbia fecerũt: qui autẽ nũc
similes ei fiũt, ideo, quia postquã Dominus vsq; ad mortẽ crucis
se humiliauit, ei per humilitatẽ & amorẽ similes esse cupiunt,

& cum

6 & cum hoc desiderio eũ in virtutibus, quas operatus est diuino
eius fauore imitari contendunt. Vt autem apertius hanc simili
tudinem, sequelam, & imitationem intelligatis, scitote fratres
mei, quod sequi & imitari Christũ cœlestem reparatorem no-
strum est opera nostra & cor nostrum cum operibus eius & cor
de ipsius conformare: & cum hac conformitate magnum hono
rem & valorem operibus nostris & cordi nostro tribuimus. Ita
que tantæ excellentiæ & præstantiæ conformitas est, quod sola
ipsa efficiat vt nos genua flectentes coram ligno, si in forma
crucifixi est licet alias si illam formam non haberet, in ignem
esset mittendum, maxima illud veneratione adoremus. Sicut
igitur illi ligno propter conformitatem, quam cum Christo cru
cifixo habet, honor debetur: sic opera nostra, quando cum
7 Christi operibus conformantur, valorem atq; honorem accipiunt. Rursus conformare opera nostra operibus Christi est,
quod quando aliquod bonum opus facerimus illud operantes cogitemus hoc: Si Christus Saluator noster hoc opus ageret, si hoc ieiunium ieiunaret, si hanc eleemosynam tribueret,
si hanc orationem recitaret, si hanc concionem ad populum
haberet, & si hanc rem sacram faceret, quomodo in illo se
gereret? quibus circunstãtijs illud adornaret? qua puritate, quo
amore, qua intentione & quo feruore illud perficeret? Et quid
quid illum facturum esse cogitaueris, tu pro virili facere labora:
& hoc est opera tua cũ Christi operibus conformare. O Deus
infinitæ charitatis & misericordiæ, te per infinitam clemẽtiam
tuam obsecro, vt robur, virtutem & efficaciam his meis sermo-
8 nibus tribuas, quo in cordibus horũ fratrũ meorũ, qui hanc cœlestem doctrinam audiunt, imprimantur, siquidem tantum eorũ animabus conducit. Hoc sanctum exercitium quidam spiritualis & deuotus pater Diuo Paulo admonitum fuisse asserit,
cum ad Corinthios scribens eis dixit: Omnia in gloriam Dei fa- 1. Corin. 10.
cite. Non vacat mysterio dixisse sanctum apostolum, In gloriã
Dei, hoc enim est vnum ex præcipuis exercitijs, quibus Deus
in terris magis glorificatur, nam in eo aliquo modo Iesu Christi
opera, quæ æterno Patri tam accepta ac tantæ gloriæ fuerunt,
innouantur. Hoc medium necessarium est & in nostram glorifi
cationem à Domino constitutũ, sicuti B. Paulus testatur dicẽs.
Quos præsciuit & prædestinauit, conformes fieri imaginis fili Rom. 8.
sui.

sui. Hoc est: Præsciuit conformes fieri imaginis filij sui, quia eos 9
prædestinauit. Et ex hoc fonte eis hæc conformitas oritur, vt
per illam effectum prædestinationis, videlicet, gloriam conse-
quantur. Quemadmodum, vt aliquid videamus, oportet nos
prius eius similitudinem in nobis habere, mediante qua illud vi
deri potest: sicut vt ego videam parietem illum, necessarium est
vt prius species illius, videlicet, similitudo eius in oculos meos
intromittantur, atq; in ipsis imprimantur. Sic, vt Christum ve-
rum Deum nostrum in gloria intueamur, oportet prius nos eius
similitudinem modo supradicto in nobis metipsis, atque in ope
ribus nostris impressam habere. Et hoc est nos ipsum sequi &
imitari. Vt autem turba & populus suum verum ducem & ma-
gistrum Iesum Christum hoc modo imitetur, maxime opor-
tet, vt ecclesiastici primi sint ad hæc sancta exercitia complen- 10
da, & alios suo exemplo incitent & commoueant. Hoc voluit
hic Spiritus sanctus docere, cum per sanctum euangelistam in-
quit: *Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius & turba copiosa.* Prius de sequela discipulorum mentio-
nē facit, & postea de sequela turbæ copiosæ. Nam ex eo quod
discipuli illum sequebantur, maximò alijs incitamento erant ad
idem faciendum: qui verò peculiariter in populo Christiano
discipulorum nomē habent, sunt ecclesiastici: certum est enim
illos dignitate priores esse. Aman (vt ait sacra scriptura) videns
se à Regina Esther simul cum Rege ad manducandum fuisse
inuitatum, conuocauit, inquit sacer textus, ad se amicos suos &
Zares vxorem suam, vt eis bonum euentum suum nuntiaret, &
quanta cum gloria super omnes principes & seruos suos Rex eū 11
elenasset. Et post hæc ait: Regina q; quoq; Esther nullum aliū
vocauit ad conuiuium cum Rege præter me, apud quam etiam
eras cum Rege pransurus sum. Quanto igitur maior dignitas
& excellentia sacerdotis est, quem summus Rex Iesus Chri-
stus exaltauit, ei tam sublimem dignitatem præbens, vt digni-
tas summi Pontificis non sit maior quam sacerdotis? illa enim
ordinatur ad hoc, vt super corpus mysticum Iesu Christi pote-
statem habeat, sacerdos vero super corpus verum Domini Iesu
Christi, qui sedet ad dexteram Patris, habet potestatem. At sa-
crosancta Ecclesia, quæ regina est, sacerdotem inuitat, vt per po
testatem, quam habet, in sacra altaris mensa manducet, ad quā

Simile.

Esthe. 5.

non

12 non solum Rex Iesus Christus tanquam inuitatus accedit, sed
etiam tanquam cibus. Et cum sacerdotes sint priores dignitate
etiā in honore primi esse debēt. B. Ioānes (vt in Apocalypsi le-
gitur) videns Angelū quendam cecidit, vt adoraret ante pedes *Apocal. 22.*
eius: angelus verò ad eū dixit: Vide nè feceris: conseruus enim
tuus sum. Non sic his temporibus domini temporales faciunt,
qui à sacerdotibus se adorari permittunt. Non consensit Ange-
lus, vt sacerdos D. Ioannes ei reuerentiam illam adhiberet: quili
bet autem dominus temporalis, & quod peius est, etiam quæli-
bet domina inaniter consentit, vt Dei sacerdos corā illa genua
flectat. O miser sacerdos, qui hoc agit, & miserrima mulierecula,
quæ id consentit. O Deus, ò Deus, ò Deus, in admirationem ra
piantur omnes, qui altissimam maiestatem diligunt videntes sa
13 cerdotes, quos Angeli venerantur, tanto ludibrio & despectui
haberi. Mouit Spiritus sanctus corda vicinorum Hierusalem, vt
asinam, super quam Dominus sedebat, ita honorarent, vt vesti
bus se exuerent, & super illas ipsa incederet, quoniam Iesum
Christum vniuersalem rerum omnium Dominum vehebat: quanto magis digni sunt sacerdotes, vt honore afficiantur, quo
rum manus quotidie sunt eiusdem Domini thronus, linguæ
vero cœlorum claues, pectora autem tam ineffabilis sacra-
menti sacrarium? In Numerorum volumine Dominus ad Moy *Nume. 27.*
sem sic dixisse legitur: Tolle Iosue filium Nun virum, in
quo est spiritus Dei, qui stabit coram Eleazaro sacerdote: ad
verbum eius egredietur & ingredietur ipse & omnes filij Is-
rael cum eo. Attendite reuerentiam & obedientiam, quam
14 Dominus volebat, vt princeps & omnis populus in lege ve-
teri sacerdoti adhiberent. Quam igitur obedientiam ac re-
uerentiam sacerdotibus legis gratiæ deberi putatis? Siqui-
dem ergo priores dignitate & honore sunt, priores etiam
debent esse imitatione & sequela illius magni Domini, qui
sic eos magnificauit, tantisque honoribus affecit. Sicut in
domibus regum ac principum maior puritas, & elegantia in *Simile.*
illis requiritur, qui ei in camera & in mensa inseruiunt, & co-
ram eius conspectu semper asistunt, quam in illis, qui in cu-
lina stabulis & in præsepibus ei seruiunt: sic in sacerdotibus,
qui Domino infinitæ maiestatis in sacra altaris mensa mini-
strant, & coram eius diuino conspectu, nunc orantes,

nunc

Universidad de Deusto
Biblioteca

nunc diuina sacramenta ministrantes sunt, maior puritas ac san- 15
ctitas desideratur. Cùm igitur munus eorum sit alios mundare
& sanctificare, quales eos oportet esse? B. Chrysostomus inquit:
Illum, qui pro vniuerso mundo officiũ obsecrandi habet, & de
precatur Deum, vt non solum viuorũ sed & mortuorum mise-
reatur, qualem debere esse existimas? Puto, quod fiducia sancti
Moysi & prophetæ Eliæ ad talem orationem non est sufficiens
certe verba illa huius tanti doctoris magnum in cordibus sacer-
dotum timorem incutere debebant qui totius mundi sunt aduo
cati. Ad quorum orationem existimat hic sanctus Doctor mini
mam esse fiduciam sancti Moysi & Heliæ, quorum alter veniã
exercitui Hebræorũ, qui per desertum ibant, à Domino obti-
nuit alter vero cœlum occludebat, nè plueret, & cum sibi vide-
batur, illud aperiebat, tandem sua oratione è cœlo ignem trahe- 16
bat, quo viuos interficiebat, atq; eadem mortuos ad vitam reco
cabat. Qualis igitur vita nostra esse debet, siquidem B. Chry-
stomus ait, illam horum tuorum sanctorum vitam debere supe
rare? O Patres sacerdotes, quid de nobis erit, cùm in tremendo
Dei iudicio apparuerimus, nobisq; bella, pestilentiæ, sterilita-
tes, atq; hæreses quæ in mundo sunt impositæ fuerunt eò quod
non fecimus id quod debebamus, (scilicet, Deum efficaciter de
precari, vt illa omnia extingueret. Quid dicemus? Heu, heu quã
multis tunc amarum erit, se sacerdotes fuisse. Dura res est, quod
cum ego aptus non sim adorandum pro me, & auxilio vici-
norum meorum ad placandam Dei iram egeam, eũq; tam parum
spiritualis sim, vt defectus meos nec sentiam nec sciam deplora
re, petatur à me, vt habeam viscera maximo feruore charitatis 17
& amoris incensa, & mala totius mundi perinde sentiam, ac si
pater sim omnium viuentium, tantamq; ac talem sanctitatẽ ha
beam, vt iræ Dei me opponere ausus sim, ipsumq; ex irato pa-
cificum, & ex vltore condonatorem reddam. De sacerdote legis
Hebr. 7. naturæ Melchisedec sic inquit B. Apostolus: Melchisedec Rex
Salem sacerdos Dei summi sine patre, sine matre, sine genealo-
gia, assimilatus autem filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
Doctores Hebraici testantur, Melchisedec fuisse primũ patriar-
chæ Noe filium vocatum Sem, eumq; cum benedixit Abrahã
fuisse ætatis trecentorum & nonaginta annorũ, & ipsum Abra-
ham suum octauum pronepotem triginta quinq; annis superas-
se,

18 se, hoc est postquam Abraham mortuus est, triginta quinq; an-
nos vixisse, & cum Dominus diluuium misit in mundum, cen-
tum annos iam egisse. Semper autem sacra scriptura hunc sacer
dotem, Sem Appellat, præter quam cùm munus sacerdotis exer
cuit: tunc enim Melchisedec, idest, rex pacificus vel rex iustus
appellatur. Quando etiam sacra scriptura mentionem facit de
origine & progenie huius sacerdotis illam sub nomine Sem fa-
cit & non sub nomine sacerdotis, quoniam sacerdos de proge-
nie & suorum nobilitate curare non debet, atq; (vt in præsentia
rum ait D. Paulus) existimare debet, se in mundo nullum ha-
bere consanguineum, & super omnia contendere, vt sit similis
filio Dei. Quòd si D. Paulus hæc de sacerdote legis naturæ prę
dicabat, quantò magis oportet, vt de sacerdotibus legis gratiæ
19 prædicetur, siquidem eorum sacerdotium ac dignitas ita Mel-
chisedec dignitati præstat & antecellit. Sancta Iudith loquens
cum sacerdotibus, vt populum docerent ad patientiam præstã
dam & fiduciam in Domino habendam eos sic est allocuta: Vos, Iudith. 8.
qui estis presbyteri in populo Dei, & ex vobis pendet anima il
lorũ ad eloquium vestrum, corda eorũ erigite, vt memores sint,
quia tentati sunt patres nostri, vt probarentur, si vere colerent
Deum suum. Notate, obsecro, fratres per immensam Domini
charitatem, quæ verba tanta admiratione digna sancta hæc mu-
lier illius temporis sacerdotibus dixit, quæ multo magis euan-
gelij sacerdotibus conuenire debent, vt vere & non tantũ no
mine sint presbyteri in populo Dei, idest, præbẽtes iter verbis,
operibus, ac sanctis exẽplis, & illud patefaciẽtes omnibus in cœ
20 lũ, atq; ita viuere debẽt, vt dicere possint: Hac via, qua ego ince
do, vos etiã incedere debetis: sicuti B. Apostolus faciebat, cum 1. Corin. 4.
dicebat: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi. Et idem S.
Apostolus, qui nuper cõuersis dicebat, vt ipsum sequerẽtur, de
se fatetur, animũ cõcepisse, vires q; ac robur ad sequendũ Chri-
stũ filiũ Dei accepisse, oculos collocans in alijs sanctis viris,
qui ipsum præcesserãt, dicens: Gratias ago Deo meo, cui seruio 2. Ad Ti.
à progenitoribus meis in conscientia pura. Ecce quomodo illos 1.
eximios Patriarchas tot virtutum ornamentis præclaros se imi-
tatum fuisse fatetur. Nos ergo ita faciamus, nec animũ demit-
tamus, & si illos in omnibus sequi non potuerimus, saltim in ali-
quo imitari contendamus. In sacra scriptura legitur, quod An-

gelis in figura iuuenũ peregrinorũ Sodomam introeuntibus S. Loth, vbi primũ eos vidit, surrexit & (vt ait sacer textus) iuit obuiam eis. At vero antea eadẽ sacra pagina de Patriarcha Abraham, cũ ei Angeli apparuerũt, sic refert: Quos cũ vidisset, occurrit in occursum eorũ, quod maiorem charitatem & deuotionẽ denotat: & tamen sanctus Loth laudatur, quoniam licet non in omnibus, in multis saltim patruũ suũ Abraham secutus est. Ad hunc modũ, si cũ sanctis currere nõ possumus, saltem vt melius potuerimus, vestigijs eorũ insistamus: & sicut discipuli Domini erant primi, qui suum cœlestem magistrum sequebantur, & posteà sequebatur eum turba copiosa: ita nũc in spirituali sequela oportet, vt ecclesiastici primi sint, & ipsorum bono exemplo totus populus ad id faciendũ commoueatur.

Gene. 19. 21

Gene. 18.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim. Nunquam Dominus quandiu inter homines versatus est, promouendæ salutis humanæ officiũ intermisit. Interdiu enim docebat in templo, noctu pro nobis pernoctabat in oratione Dei, circuibat etiã ciuitates, vicos, & castella, vbiq; regnũ Dei euãgelizans, vbiq; dæmones ab obsessis corporibus pellens, & salutis beneficia omnibus impertiens. Hanc autem adeo solicitam salutis humanæ & paternę gloriæ curam declarauit, cùm discipulis cibum ipsi offerẽtibus respondit: Meus cibus est vt faciam voluntatem eius, qui misit me, vt perficiam opus eius. Hoc autem exemplum sequẽtes sancti omnes tantam temporis rationem habent, vt ne momento quidem à diuinis operibus & mandatis Dei exequendis vacẽt. Et hæc non solum eis ex Domini exemplo oritur diligentia, verũ etiam ex assidua virtutũ exercitatione, nã in Ecclesiastico dicitur. Religiositas custodiet & iustificabit cor, iucunditatem atque gaudiũ dabit. Religiositas est quædam vniuersalis ab omnibus malis abstinentia, & quædam omniũ mandatorũ Dei obedientia atq; operatio. Hæc autẽ non solũ cor custodit & ipsum paulatim iustificat & in dies perficit, verũ in eo iucunditatẽ & gaudiũ gignit, sicuti in corde Dauid faciebat, qui sic ait: In via mandatorũ tuorũ delectatus sum, sicut in omnibus diuitijs. Et B. Augustinus inquit: Dulciores sunt lacrymæ orantium quam gaudia theatrorum. Ex hac vero iucunditate & gaudio oritur quædam grandis in mẽte fortitudo, atq; ita sacerdotes ad populũ dixerunt: Gaudiũ Domini fortitudo nostra est: è contra autẽ volu-

22

Ioan. 4.

Eccle. 1.

Psal. 118.

B. Augus. sup. psa. 117

2. Esdræ. 8.

24 voluptates carnales animã debilẽ & in cõstantẽ reddũt. Hoc vero gaudium non solum fortitudinem gignit ad non retrocedendum & vlterius progrediendum, (quia, vt ait Philosophus, Delectatio conseruat operantem in opere) verum in anima singularem quandam diligentiam generat. Atq; ita vbi nos legimus, Religiositas iustificabit cor, alia translatio habet, Religiositas viuificabit cor, hoc est, cor feruidum ac diligens efficiet. Iccirco quidã sanctus Abbas dicebat, singularem cuiusq; hominis Christiani iustitiam consistere in hoc, quod ipse sibi non placeat, & se ipsum continuò reprehendat, non contentus solis beneficijs, quæ à diuina manu accepit, sed plura quotidie postulãs, & totis viribus contendens se nouis seruiendi modis gratum præbere. Quod quidem in sancto Moyse maximè floruit, qui (vt ait sacra pagina) quando incepit cum Deo loqui, abscondit faciem 25 suã, non enim audebat aspicere contra Deũ. Postquam autẽ cũ illo conuersatus est, ab eo postulabat, Domine ostende mihi gloriam tuam. Quid ais vir sancte? Non nè tibi satis erat cum Domino per quadraginta dies conuersari, & quod ipse tecũ, velut cũ peculiari amico locutus fuerit? Ad hoc respõdeo, hanc esse seruientiũ Deum & efficaciter eum amantium conditionẽ atq; ingenium, videlicet, non æstimare quod habent propter desideriũ eius, quod expectant: & quantò plus eis cõmunicatur, plus desiderant, plus expectant, & maiorẽ diligentiam ad illud obtinendũ adhibent. In huius sententiæ confirmationẽ sanctus ille Abbas dictũ illud D. Pauli, scilicet, omnia mũda mũdis, sic interpretabatur, ideſt, iustis quidquid in se & in alijs videt, maior puri 26 tatis animę ipsorũ & humilitatis occasio est. Quãdo enim videt proximũ suũ peccatũ aliquod cõmittentẽ, vt homicidiũ, adulteriũ, blasphemiã, &c. Se ipsos summittũt & humiliãt considerãtes se nõ benè correspõderetãto beneficio, quale est se illud peccatũ per Dei misericordiã nõ cõmittere: si autẽ in se virtutẽ aliquã aspiciũt, se ipsos etiã humiliãt cogitãtes & animo euoluẽtes se humilẽ & abiectũ locũ obtinere, cũ in sublimiori & magis excelso esse possent. Quis autẽ hoc in loco cęcitatẽ & socordiã aliorum hominum satis deplorare valeat, qui tempus præclarissimum Dei mũnus in rebus nihili cõsumũt, in quo sempiternę felicitatis opes cõparari possent? Quid illos memorẽ, qui tẽp'om ne in chartarũ & alearũ similium q; rerũ ludo cõsumũt? Quid

Aristo.

Exod. 3.

Exod. 33.

Ad Titũ. 1

Universidad de Deusto
Biblioteca

isti, quæso, cùm ante superni iudicis tribunal sistant, pro salute 27
sua offerre poterunt, quando quidem vitam omnem in somno, ludo, otio, & ludicris rebus consumpserunt? O miserandam hominũ conditionem, qui cũ ad sempiternam beatitudinẽ à Deo conditi sint, sic se abiecerunt, sicq; vitam suam instituerunt, vt pecudũ more ventri solum & voluptatibus nati esse videãtur.

D. August. in quinquagenis. Simile.

Vnde B. Augustinus ait, quamplurimos esse Christianos adeò pigros & socordes, vt deteriores sint multis ethnicis, qui in infidelitate sua in melioribus operibus quam illi se exercent. Considerate & animo concipite duo agmina Toletum iter faciẽtia ea obligatione, vt ante noctem illuc perueniant: quorum alterũ viam non ignorat, alterum vero penitus iter, quo eundũ sit, nescit. Hoc omni celeritate per valles & cacumina aberrans, tandẽ propter viæ ignorantiam qua incedebat in præcipitium deue- 28
nit, vbi omnes miserrime perierunt. Illud vero agmen quod iter non ignorabat, existimans diem vernũ longum esse, ac proinde satis temporis ad iter conficiendum habere iuxta quemcunq; fontem & ad vmbras arborum, quas inueniunt, otiose sedent, & cũ ad aliquod oppidum perueniunt, inquiunt omnes: Comedamus & bibamus atq; otio hic vacemus. Postquam autem cibis, vino, ac ludis saturati sunt, nunc aiunt: Somnũ parumper capiamus: multùm enim temporis ad iter conficiendũ nobis restat. Deniq; ita se ipsos quieti tradiderunt, vt cũ è somno euigilarũt, obscura nox esset, nec per tempus eis iter facere licebat: atq; ita sicut alij Toletum minime peruenerũt. Quæro vtri horũ maiorem culpam commiserunt, & maiori culpa digni sunt eò quòd ad destinatum locum non peruenerint? Planum profectò est & 29
manifestum, illos, qui iter non ignorabant, maiori culpa dignos esse. E. his duobus agminibus alterum sunt philosophi naturales, qui fide caruerunt, alterum verò sunt pigri, socordes, & ignaui Christiani. Illi quidem viatores ad gloriam extiterunt, ad illam enim creati fuerunt, & naturaliter beati esse cupierunt. In die verò vitæ suæ per virtutes morales mirabiliter cucurrerunt, fuerũt nãq; abstinẽtes, casti, patientes, & bonorũ temporaliũ contemptores, sed quia propter superbiã fidei iter nescierũt, nihil eis ipsorum profuit diligentia. Atq; ita de illis illud psalmi dici potest: Errauerunt in solitudine, viam ciuitatis habitaculi non inuenerunt, & antequam ad illam peruenirent cecide-

Psal. 106.

runt

30 runt in detestandum inferni præcipitium. Hi verò, qui alterius sunt agminis, recte fidei iter sciunt, atq; obseruantiam diuinę legis, qua ad ciuitatem gloriæ eũdum sit, non ignorant, sed putant ipsis multum temporis restare ad iter illud conficiendum, longumque esse vitæ diem existimant, & hac fiducia in quolibet fonte, hoc est, in qualibet voluptate detinentur, & vix creatura est, in qua ipsi non sistant se ipsos ad inuicem inuitantes, atque (vt sacra scriptura testatur) dicentes: Venite, fruamur Sapien. 2.
bonis, quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter: coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Atque in his tempus inaniter consumentes spe ducuntur, se in posterum pœnitentiam esse facturos. Illis autem hæc facientibus & co- Simile.
31 gitantibus obscura mortis nox superuenit, atque ita ad vrbem in quam iter faciebant, minime valent peruenire. O *sancta María Señora*, Quantam stragem in mundo spes faciendi in futurum pœnitentiam efficit. Quemadmodum venator viridi colore induitur ad vaecordes bestias aueſque capiendas: sic dæmon viridi falsæ spei colore se contegit, ad quam plurimos miseros capiendos, eis persuadens, satis temporis ad voluptates capiendas futurũ esse, & quod nunc delicijs & gaudijs, licet cõtra Deũ sint frui possint, postea vero pœnitentiam agent. Atq; ita inopinanter à morte rapiuntur, & sicut alij in infernum descendunt, nullum commodum educentes ex eo, quòd iter non ignorauerint, quin potius quia illud scierunt, & inde vtilitatem elicere noluerunt, granioribus apud inferos suppliciorum generibus
32 torquebuntur. Quia (vt perquam doctè D. Thomas docet) Pec cata infidelium magis merentur veniam quam fidelium propter ignorantiam. Et ita D. Paulus dixit: Misericordiam consequutus sum, quia ignorans feci in incredulitate mea: & per cõsequens minora tormenta patientur infideles cæteris paribus quam fideles.

D. Tho. 2. 2. q. 89. artic. 5.

1. Timo. 1.

Sed iam ad historiam redeamus. *Cum ergo Dominus appropinquaret portæ ciuitatis Naim, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ.* Non erat mos apud Hebræos in Synagogis, vbi ad audiẽdam legem cõfluebant, sed in campis mortuos sepelire, & ideò hic defunctus extra vrbem efferebatur. Hoc Sathanæ stratagema & inuentionem fuisse existimo, vt, videlicet, à viuis consi-

deratione mortis auerteret, & nè continuum excitatorem illũ habe-
rent, quem nunc quoties in templa ingredimur, habemus
videntes sub pedibus nostris illos, cũ quibus ridentes & gauden
tes manducauimus, bibimus, lusimus, atq; alia fortasse scelera
perpetrauimus. S. Ioseph (vt sacra refert scriptura) cũ iam mor
Gene. 50. ti appropinquaret, fratres suos adiurauit dicens: Asportate ossa
mea vobiscum de loco isto. Quid, obsecro, o Patriarcha sancte,
ad rẽ facit, vt magis in illo quam in alio loco terræ mãderis? Pro
pter commodũ & vtilitatẽ illorũ id sanctus vir imperauit, quia,
videlicet, magnã existimationem, qua erga illos habiturus erat,
intelligebat, iccirco eis inquit: Asportate ossa mea vobiscũ, vt
scilicet, vestræ mortis memoriæ sint, & ipsa in conspectu vestro
cernentes dicatis: Hæc sunt ossa illius potentis ac sapientis viri
Ioseph, & tandem mortuus est, quid de nobis erit? Nunquid & 34
nos nõ moriemur? Cum Christus Redemptor noster ineffabile
eucharistiæ sacramentum instituit, suis sacris discipulis dixit:
Luca. 22. Hoc facite in meam commemorationem, idest, in memoriam
1. Cor. 11. mortis meæ. Atq; ita B. Paulus inquit. Quotiescunq; manduca
bitis panẽ hunc, & calicem bibetis, mortem Domini annũtiabi
tis, donec veniat. Inter vtilitates, quas ex recordatione mortis
Iesu Christi elicere possumus, vna est nostræ ipsorũ memoria,
singuli animo euoluentes, atq; intra nos dicẽtes: Nunquid mors
quæ in filiũ Dei, qui ipsa vita est, dominata fuit, in me non do-
minabitur? Sed cũ dæmõ animũ & intentionẽ sancti Ioseph nõ
habeat, & spiritui Iesu Christi filij Dei sit contrarius, forsan He
bræis persuasit, vt mortuos in locis remotis, vbi raro eorũ sepul
turæ viderentur, humarent, atq; ita magis obliti mortis viuerẽt. 35
Nunc autem in lege gratiæ inuentio fuit Spiritus sancti, vt in ec
clesijs, ad quas glorificandi Deum in diuinorum officiorum ce
lebratione causa conuenimus, mortui sepultura donarentur. In
Exod. 38. sacro Exodi volumine sic legitur: Factum est labrum æneum cũ
basi sua de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio taberna
culi. Hoc ideò factum est, vt cum sacerdotes se ibi lauarent, in
illis speculis se ipsos contemplarentur, & sui ipsorum ornamen
ta, ne incomposita essent, diligentissimè componerent. Et Rab
bi Moyses testatur, illa specula fuisse aliquarum mulierum,
quæ cum aliquando profane vixissent, se se conuertebant, & in
templum se recipiebant. In cuius rei signum summo sacerdoti

36 specula, quibus faciem composuerant, tradebant, & hæc in laua
torio ponebantur, vt sacerdotes se abluentes & in illis se ipsos
aspicientes recordarentur se ad imitationem illarum mulierum
a peccatis abstinere & mentes suas purificare, siquidem illę pro
fanæ mulieres eis sanctificationis exemplum præbuerunt. Bo-
na profectò inuentio illa fuit, sed multo melior & vtilior exti-
tit, quæ nunc in sacrosancta ecclesia obseruatur, vt, videlicet, in
templis mortui sepeliantur, quoniam sunt quædam excellentis-
sima specula sepulturæ illorum, cum quibus vixi mus, comedi-
mus, & conuersati sumus, vt in illis contemplantes nos ipsos in
meliorem vitæ modum reciperemus. Siquidem omnes illud
Ieremiæ dicere possumus: Non fugiat velox, nec saluare se pu-
tet fortis, vbi alij transtulerunt: Non fugiet velox. Veloces
37 enim aut fortes a morte se poterunt minime defendere: nam il-
la adeo fortis est, vt Spiritus sanctus ad ostẽdendam amoris for
titudinem ipsum cum ea comparauerit dicens. Fortis est, vt
mors dilectio, idest, sicut mors in omnia humana corpora absq;
aliquo obstaculo & impedimento ingreditur, sic amor omnia
corda penetrat, & in omnibus locum inuenit. Lactantius Firmia
nus inquit, cineres combustæ viperæ esse optimũ medicamen-
tum & remedium contra eiusdem viperæ morsus. Animaduer-
te, ò peccator, tuam sensualitatem esse velut venenosam viperã,
quæ tuam miserabilem animam crudeliter mordet. Vis sanari
& ipsis morsibus medicinam adhibere, eis vehementi considera
tione cineres alterius viperæ adhibe. In memoriam reuoca alte-
rum iuuenem te non solum pulchritudine, sed etiam diuitijs su-
38 perantem, cuius corpus, cui ille maxime indulgebat, in cineres
versum est. Recordare etiam pulcherrimæ adolescentulæ, quali
ter suam pulchritudinem & formæ elegantiã amisit, & in pulue
rem miserrime versa est. Et his considerationibus tuę animæ vul
neribus medeberis, teq; ipsum poteris conseruare, vt alia mini-
me recipias. Cum B. Maria Magdalena (vt refert D. Ioannes)
pedes Domini Iesu Christi vngeret, sceleratus Iudas murmu-
rabat: Dominus vero dixit: Sinite illam, vt in diem sepulturæ
meæ seruet illud. Quasi diceret: Tacete, ibi enim me nequa
quã vnget, ideò nunc sinite illam pro deuotione sua hac parua
lætitia affici, & hac voluptate perfundi nã dum mortis meæ illud
soluet. O bone Iesu, cœlestis nostrum animarum magister

quam vtilem hic nos doctrinam doces, siquidem in hac tam mi-39
nima voluptate mortis tuæ recordaris & de ea loqueris. In
quo certe nos erudis debere nos in ludis & recreationibus no-
stris mortis meminisse, nè iudicium nostrũ euertant & nos ipsos
perdant. Sed heu adeo miserabiles sumus, vt non solum in gau-
dijs & recreationibus humanis illius minime reminiscamur, sed
nec, cũ fratres nostros & amicos vitam finire videmus, & cum
tam terribile spectaculum nostris oculis proponitur, ipsam in
memorijs nostris non imprimimus. Nabuchodonosor (vt ait S.
Daniel. 2. Daniel) somnium vidit, & contritus est spiritus eius, & postea
suis Magis & ariolis dixit: Vidi somnium, & mente confusus ig
noro quid viderim. Vt autem ex eodem sacro textu apparet,
Rex statuam grandem varijs ac diuersis metallis conflatam vi-
derat, cuius pedes, qui fictiles erant, lapis absciſſus de mõte per-40
cussit, & statuam comminuit. Et quoniam Nabuchodonosor,
cùm hanc visionem vidit, dormiebat, factum est, vt eius, quod
in somnijs viderat, obliuiscere tur, eiq; pauor duntaxat remane-
ret, quo vsq; Daniel propheta Dei, lineamenta statuæ, quam vi
derat, in memoriam reuocauit. Idem nobis nunc quotidie con
tingit. Videmus hominem potentem, diuitem, honore affectũ,
& pretiosis vestibus indutũ, (sicut hæc statua diuersis erat con-
flata metallis) in flore autem suæ ætatis, & in maiori prospera
te vitæ suæ tensis velis & cùm centum annos viuere putabat, ec
ce, quia fundamentum, quo nitebatur tota illa machina, fictile
erat, mors illum tetigit, & tandem ipsum interfecit. Pulsantur
cymbala & vos timore correpti interrogatis: Quis mortuus est?
Respondetur, Fulano, vos vero iterum perterriti dicitis: Iesus, 41
Iesus, Iesus: illa iuuentus, illa pulchritudo, illa nobilitas, & illa
pompa mortua est? Quorsum in vita confidimus, siquidem
velut aer sumus. At cum finem admirandi facimus, iam amplius
horum omnium non recordamur, & tanquam si non fuissent,
illorum obliuiscimur, quoniam in somno sumus. Itaq; ex his
omnibus repræsentationibus nihil nobis remanet præter pauo
rem & timorem, quem, cum audiuimus aut vidimus de alicuius
morte, concepimus. Et ad hoc Dominus prouidet, vt sanctus
Daniel, videlicet, concionator hanc visionem in memoriam ho
minum reuocet, qui illius adeò obliti sunt. Huic etiam rei inser
uit, mortuos in ecclesijs sepeliri. Qua propter siquidem tem-
pla

42 pla sunt mortuorum domus, in illa debetis eo animo conuenire,
vt non solum Deum videatis, sed etiam tanquam in speculis
clarissimis, videlicet, in mortuorum sepulturis vos ipsos aspi-
ciatis.

Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super illam dixit: *Noli flere.* Commouit fontem pietatis matris viduæ calamitas, & solitudo, & ad misericordiam flexit. Qualis autem hæc mise ricordia in Christo Domino fuerit, expendendum est. Scire igi tur oportet, esse misericordiam virtutem, quæ à fraterna chari-
tate procedit, & esse etiam naturalem cordis affectum magno
diuinæ prouidentiæ beneficio humanis animis ingenerato. Hùc
misericordiæ affectum conditor & amator hominum Deus ho-
minum præcordijs infixit, quo tantum fere de aliena calamita-
43 te, quantum de sua dolorem concipiunt, atq; ita periclitantibus
omni ratione subuenire contendunt. Christus igitur saluator no
ster cùm verus esset homo, hoc affectu cæterisq; similibus non
caruit, licet affectus, qui in nobis passiones appellãtur, in eo nõ
passiones sed propassiones appellentur, eò quod erãt plenissi-
ma obedientia rationis imperio sine vlla repugnantia subiectæ.
Cum ergo Dominus in hoc loco misericordia erga viduam cõ-
motus fuisse dicatur, vtrumq; intelligere debemus, & misericor
diæ affectum & eam etiam misericordiam, quam virtutem à
charitate manantem esse diximus: nam vtraq; res in eo vnice
nituit ac singulariter. Et ita dixit per S. Dauid: Factum est cor *Psalm. 21.*
meum tanquam cera liquescens in medio ventris mei, ideſt, in
medio viscerum meorum. Cera naturaliter dulcis est propter
44 mel, vnde depromitur & paruo igne liquefit: ita cor Christi Re *Simile.*
demptoris nostri suapte natura misericors est, eo quod à dulciſ-
sima virgine sumptum est, & paruo igne dispositionis, quam in
nobis inuenit, liquescit. Quod etiam in Canticis significauit di- *Cant. 4.*
cens: Vulnerasti cor meum in vno oculorum tuorum & in vno
crine colli tui. His verbis Dominus teneritudinem cordis sui
mirabiliter explicat, siquidem vna duntaxat bona cogitatio-
ne, vel altera sancta cordis affectione vulneratur. Parum pro-
fectò resistentiæ habet res illa, quæ vno pilo sauciatur. Et quan
uis initio huius cõcionis diximus oportere nos hunc cœlestem
sponsum cunctis virtutibus imitari, & ei similes effici, tamen in
ter omnes vna, qua magis ei similes efficimur, est misericordia

Universidad de Deusto Biblioteca

Simile. charitate informata. Cùm enim quis alteri similis esse dicitur, 45
plerunque non ideò est, quia similes manibus aut pedibus sunt
sed facie quæ superior pars ac perfectior in corpore humano
est. Sic nos Deo in facie similes esse oportet. Facies est id,
quod in homine magis patens & manifestum est, & ideo fa-
cies Dei est eius misericordia. Siquidem Regius propheta
Psal. 144. ait: Miserationes eius super omnia opera eius. Hoc est id,
quod magis in Deo elucet, est eius ineffabilis misericordia,
quæ in omnibus ipsius operibus nitet, & in ea ei similes ef-
fici contendere debemus, illa erga omnes pauperes & ege-
nos & maxime erga pupillos & viduas vtentes: sicut bonus
Iesus fecit, qui mirifica misericordia motus hãc viduam con-
solatus est.

Prius ipsi compassus est, deinde ad illam accedens ver- 46
bis dolorem lenire voluit, cùm dixit: Noli flere, postremo
ad locum deueniens adolescentem à morte ad vitam reuo-
catum viduæ matri lætanti atque miranti restituit. Corde igi-
tur & verbo & opere viduæ subuenit. Sunt autem hi gra-
dus quidam, quos perfecta viri iusti misericordia comple-
ctitur. Primum enim erga alienam miseriam miserationis
affectu commoueri debemus: nisi enim & verba & facta no-
stra ex pio cordis affectu prodierint, inania sunt. Deinde
blanda & amica oratione laborantem fratrem alloqui & con-
solari debemus. Ac postremo, si facultas suppetit, benig-
nitatis officijs eius miseriam subleuandam curemus. Qui
bus itaque rebus animas nostras gratia ditabi-
mus, qua comparatur gloria, ad quam nos 47
perducat Iesus Mariæ filius.

Amen.

In ea-

1 # In eadem Dominica XV.
Post pentecosten
CONCIO SECVNDA.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim, & ibant cum illo discipuli eius, & turba copiosa.
Lucæ. 7.

2 IN illa mirabili visione, quam S. Ezechiel vidisse Ezech. 1. & 10.
refert (vbi hæc monarchia & Christiana Respu-
blica, quam Deus in mundo habet, repræsenta-
ta est) conuenientissime per illa quatuor anima-
lia quæ rotas currus trahebant, prælati sanctæ ec
clesiæ significantur: per rotas vero, subditi insinuantur: illæ
enim proprium motum non habent, eadem nanque facilitate
in vnam atque in aliam partem mouentur. Et ideo S. Prophe-
ta ait: Rotas vocauit volubiles audiente me, hoc est, Faciles
vt in vnam & in aliam partem voluerentur. Et inter notabilia,
quæ ibi de illis animalibus ac rotis dicũtur, hoc vnum est, cùm
ambularent animalia, ambulabant pariter & rotæ iuxta ea, &
cum eleuarentur animalia de terra, eleuabantur simul & rotæ.
3 In quo significatum fuit bonum exemplum maiorum efficacis-
simum esse ad commouendum minores ad virtutem sectandũ.
Si enim prælati in via virtutis antecedunt, & à terra se se erigũt,
affectionem suam atq; amorem in cœlo collocantes, statim sub
diti & inferiores idẽ maxima cum promptitudine faciũt. Quã
uis verũ sit, quod Dominus cũ discipulis suis loquens eosq; ad Luæ. 10.
prædicandum mittens dixit: Qui vos audit, me audit, & qui vos
spernit, me spernit. Iuxta quã sententiã B. Paulus etiã dixit: Nõ 1. Thess. 4.
enim vocauit nos Deus in immunditiã, sed in sanctificationem
(hoc est, Deus non vocauit nos, vt homines immundos, sed vt
ipsos sanctos redderemus) itaq; qui hæc spernit, non hominem
spernit, sed Deum, qui etiam dedit spiritũ suum sanctum in no
bis.

bis. Et ante hæc S. Moyses loquens ad Core & ad tribum Leui 4
Num. 16. dixerat: Num parum vobis est quod separauit vos Deus Israel ab omni populo &c. vt vobis etiam sacerdotium vendicetis, & omnis globus tuus stet contra Dominum? Non ait, stet contra Aaron pontificem, sed contra Dominum, quoniam obedire prælato est Deo obedire, & ipsum spernere est etiam Dominũ spernere: tamen vt prælatis obediatur, & ipsi subditi sint quales esse debent, oportet prælatos in Domini Iesu Christi sequela subditos anteire, eosq; suis bonis exemplis incitare. Iccirco Do
Ezech. 46. minus per Ezechielem prophetam iussit, quando sacrificia essent offerenda & lex audienda, Princeps, inquit, in medio erit aliorũ, cũ ingredientibus ingredietur, & cũ egredientibus egredietur. Hoc Dñs imperauit, vt princeps ac prælatus intelligerẽt
Simile. ipsos esse cor populi, & quod sicut cor, dũ in medio corporis est 5
omnibus mẽbris motũ præbet: sic prẽlatus suo bono exẽplo omnes subditos ad virtutẽ mouere & incitare debet. Quantæ autẽ
Rom. 11. efficaciæ sit talium exẽplum, ex eo patet, quod D. Paulus ad Romanos scribens ait: Quandiu ego sum gentiũ Apostolus, mi nisteriũ meum honorificabo (videlicet perfectione operũ ac vitæ meæ) si quomodo ad æmulandũ prouocem carnem meam (ideſt Iudæos) & saluos faciam aliquos ex illis. O admirabilem potentiam iusti, qui vere dicere potest, se peccatores saluos facere, quoniam ad eorũ saluationẽ magnopere adiuuat, maxime si Prælatus, princeps, aut Pater familias est. Hoc etiam comproba
Iudic. 2. tur ex illo Iudicũ, scilicet, Seruierunt filij Israel Domino cunctis diebus Iosue & seniorũ, qui longo post eum vixerunt tempore, & nouerunt omnia opera Domini, quę fecerat cum Israel. 6
Ita q; dum in illo populo Israelitico principes, prælati, ac senes iusti extiterunt, ipse fideliter Domino seruiuit, illis autem deficientibus rursus quam plurimis peccatis corruptus & deprauatus
Ierem. 10. est. Atq; ita Sanctus Ieremias ait: Quia stulte egerunt pastores & Dominum non exquisierunt, propterea omnis grex eorũ dissipatus est. Inquit: Stulte egerunt, quoniam magna insania est, ex Dei beneficio quemlibet maleficium facere, & inde occasionem sumere in suam damnationem. Eodem gladio, quem
Saul ad propugnandum populum Dei habebat, ipse se interfe-
1. Reg. vlt. cit, vt ex sacra scriptura patet. Sic ingenij acies, literarum sciẽtia, & dignitas, quam Dominus alicui pro armis ad se suosq;

proxi-

7 proximos ab insidijs dæmonis defendendum præbet, sæpenumerò sunt in causa, vt ille, qui ipsis pollet, se ipsum illis interficiat, dũ eis abutitur, & alijs peccãdi occasionem præbet. Quã
Simile. do canis in capite percussus est, vita eius in maximo periculo versatur, quoniam vulnus suũ lingua lambere non potest, at si in alijs membris vulneratus est, cum ipse vulnera possit lingua pertingere, paruo temporis spatio sanitatem consequetur. Sic cũ prælatus, qui caput est, imperfectè viuit, cũ non sit lingua, quæ eum possit lambere, hoc est, non sit, qui vitia, & defectus eius, atq; imperfectiones carpere audeat, difficilis est eius correctio. Si vero prælatus vitæ sanctitate præfulget, quanuis subditi improbi sint, lingua eius, hoc est, bonũ exemplũ, reprehensiones, & sana eius doctrina eos curabit & sanos reddet. Spiritus
8 sanctus, inspirauit sancto Euangelistæ narranti, quomodo turba copiosa sequebatur Christũ Redemptorem nostrũ, vt prius diceret, discipulos eum secutos fuisse: vt in hoc hæc cœlestis doctrina, quam modo prædicamus, significaretur: scilicet, maiores dũ ad sequendũ suum ducem præeunt esse causam, vt minores ipsum sequantur. Qua propter fratres mei à Domino summis precibus postulemus, vt nobis principes ac prẽlatos tribuat, qui omnibus virtutibus alios antecedant.

Ait ergo sacer Euangelista: *Ibat Iesus in ciuitatem &c.* Pergebat cœlestis Dominus per vicos, castella, & ciuitates, vt vbique cœlestem doctrinam diffunderet, morbosq; omnis generis pelleret, & clarissimis operum suorũ miraculis ad fidem homines excitaret: in hoc erudiens nos, vt in virtutũ operatione & proxi
9 morũ remedio, si diuinæ maiestati placere volumus, maxime diligentes essemus. In sacra scriptura legitur sanctus Rex Iosa-
2. Paral. 16 phat suis ministris sic dixisse: Cum diligentia cuncta facite. Et paulò inferiùs eis iterum dixit: Confortamini, & agite diligenter, & erit Dominus vobiscum in bonis. Vbi alia translatio habet: Et erit Dominus vobiscum cũ bonis: & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur Deus cum bonis ac iustis esse, non solum dum ipsi bona operantur, verum etiam dũ in bonis perseuerant: Iccirco sanctus Rex toties diligentiam suis ministris repetijt & commendauit, vt pote rem seruitio Dei maximè necessariam, qua deficiente tam parũ in virtute proficimus.
D. Bernardus rem quãdam maxima commiseratione dignam D. Bernar.

refert

Universidad de Deusto
Biblioteca

refert dicens: Plures vidi, qui ex malis boni effecti sunt, quã qui ex bonis ad perfectionis culmen peruenerint. Huius autem rei duæ solent causæ assignari: altera est diuina dispensatio, quę sic aliquando disponit, vt, videlicet, homines habeant, in quo humilientur. Videbitis plurimos ad Dominũ conuersos, qui ab atrocibus & horrendis sceleribus se seauerterũt, & tamen alia minima peccata penitus à se non expellunt, in quo certe maximã motionẽ habent ad se ipsos summittendũ & humiliãdum. Atq; ita D. Augustinus ait: Humilitatis magister verba illa in oratione sua posuit: Dimitte nobis debita nostra, vt hanc quotidie vocẽ repetentes, infirmitatis nostræ admoneremur, & vt debita nostra & non merita commemorantes lamentandi magis quã gloriãdi causam habere intelligeremus. Altera verò, quã magis assiduã esse credo, est ignauia, pigritia, & vę cordia nostra ob cuius causam tam parum in incæpta virtute proficimus. Magna profecto confusio est, videre diligentiam, quam improbi in effrænatis appetitibus suis explendis adhibent & segnitiem, qua plurimi, qui Deo inseruiunt, virtutes operantur. Loquens Dominus per Habacuc prophetam de Chaldæis, qui ad euertendũ Hebræorum populum venturi erant, inquit: Ecce ego suscitabo gentem amaram & velocem ambulantem super latitudinem terræ, vt possideat tabernacula non sua, leuiores pardis equi eius, & velociores lupis vespertinis, equites namq; eius volabũt, quasi aquila festinãs ad comedendũ. O incõmutabilis Deus, & quę diligentia hominũ ad alijs nocendum hic cõmemoratur, quæ autem desidia & pigritia in nobis ad bene operandum reperitur. Et quod peius est plurimi sunt, qui nec desidiose saltim Iesu Christo in virtutum exercitio seruire volunt, videntes proprijs oculis non tantum suos maiores, verùm & socios suos ipsis præcedere. Causa, quæ reddi solet, ob quam Rex Dauid in tantum malum incidit, vt crudeli homicidio turpissimum adiecerit adulterium, hæc fuit (vt sacra refert historia) quoniam tempore, quo solent Reges ad bella procedere, misit Dauid Ioab & seruos suos cum eo & vniuersum Israel, & vastauerũt filios Amon, Dauid autem Rex mansit in Hierusalem. Itaq; cum exercitus eius in campis frigus & æstum patiebatur, ipse domi suæ illecebris & voluptatibus se tradebat. O miser peccator, quæ spes tuæ salutis restat, si tempore, quo alij Christiani

Habac. 1.

2. Reg. 11.

Christiani ieiunijs, cilicijs, orationibus, vigilijs, & lacrymis bellum cum carne, mundo ac diabolo committentes se tradunt, tu voluptatibus, ludis, & comessationibus te committis? Pudeat pudeat te frater ex bonis exemplis tuorum proximorum nullam vtilitatem educere, & nouo spiritus feruore ipsos totis viribus sectari incipe.

Cum autem appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ. Et hic quidem adolescens erat, cui ætas & sibi & matri longioris vitæ spem præbebat: hæc autem spes multos sæpe fallit. Quoties enim patres filiorum magis, quam filij parentum hæredes sunt? Ideò omnis ætas trepida esse debet, fratres, & de morte & de genere mortis & hora mortis solicita. Alij enim naufragio, alij ferro, alij casu aliquo & fortuna intereunt: alij longa ægritudine, alij celeri atque inopinata morte rapiuntur, quibus nec testamenti condendi, nec sacramenta percipiendi (quod est maximè formidandum) facultas suppetit. Propter peccatum mors vniuersaliter in omnes filios Adæ ingressa est. Atq; ita S. Dauid ait: Quis est homo, qui viuit, & non videbit mortem? Nullus. Magnis ac singularibus priuilegijs Deus sanctos suos, qui omnem naturæ facultatem superabant, affecit & donauit. Alios quidem, vt absque cibo & potu sine domo, ab omni hominum cõmercio separati inter bruta animantia & inter serpentes vitam degerent: alios, vt in medio ignis non comburerentur, & in tempestuosis fluctibus maris ambulantes non suffocarentur. Sed hoc nemini illorum concessum fuit, videlicet, per horribiles mortis ianuas non esse ingressurum. Heliam tantum & Enoch sacra scriptura adhuc viuere commemorat, sed ipsæ diuinæ literæ vt asserit B. Thomas testantur, illos aliquando esse morituros. Et si quæratis, quare alicui sanctorum prærogatiua hæc singularis non fuit concessa, respondetur, id propter duas rationes esse. Altera est, quoniam diuinum illud verbum sacræ scripturæ, scilicet. inquacunque hora comederis, morte morieris, in æternum verissimum remaneret: aduersus quod dæmon impudenter dixit: Nequaquã moriemini, atq; ita manifestissimè appareret quã mẽdax sit ipse diabolus, & quã verus immẽsus Deus. Altera vero ratio est, vt mundũ & omne, quod in eo est, parui faceremus, pro

Psal. 38.

D. Tho. sup. Apocal. c. 2.

Gene. 2.

pro certo habentes ipsum à nobis esse relinquendũ. Nam, si cũ 16
hoc experientia sciamus quotidie nostris proprijs manibus amicos, fratres, parentes, filios, ac vicinos nostros sepelientes, tamen diuitias, honores, ac voluptates tãta animi affectione diligimus & tanta solicitudine quærimus, quid fieret, si de morte aliquam dubitationem haberemus, scientes, Deum aliquando cũ aliquibus, nè morerentur, dispensare solere? Iccirco cũ nemine voluit dispensare. In quo hæc lex pœnalis moriendi misericordia nimis sociata esse videtur, siquidem ab ea tantam vtilitatem elicere possumus. B. Ambrosius inquit, illũ hominem, qui se quoquo modo immortalem cogitauerit, siue in hac vita, siue in alia, miserũ, afflictũ & dolore plenum statum habiturũ esse, si diuina gratia & fauore caruerit, qui eam immortalitatem gloriosam & fœlicem efficiat. Ideò homini maximè conducit ita viuere, vt nũ- 17
quã ipsum pœniteat immortalem esse, & Domino gratias agat, siquidem cũ propter originale peccatum malis obnoxius remãserit, hac mortis pœnali lege magnam occasionem habet se ab illis cohibendi & refrenandi. Valde autem notandum est diuinã misericordiam etiam magis elucere in eo, quòd non solum voluerit, vt omnes morerentur, sed quod id diuersis esset ætatibus. Posset quidem Dominus pro diuino suo arbitrio constituere, vt omnes vsq; ad certam & præfinitam ætatem, scilicet, vsq; ad sexaginta aut septuaginta annos viuerent, & cum ad illum terminum peruenirent, morerentur. Sed voluit, vt in varijs ætatibus mortis debitum persoluerent, alij quidem cùm decem annos agerent, alij cùm duodecim, alij cum quindecim, alij cùm viginti &c. Nè, scilicet, alicuius ignauiæ aut incuriæ occasionẽ 18
haberent, quin potius continuò essent parati. Iccirco cum Dominus diceret, Vigilate ergo, adiecit statim: Quia nescitis, qua hora Dominus vester venturus sit. Quasi diceret: Siquidem horam nescitis, omnibus horis vigilate. Si rex domum quandã ædificari iuberet, tam altis fundamentis ac tam fortibus muris circũdatam, vt nullo modo perfodi possent, & ibi magna delinquentium multitudo esset inclusa, in quos iam mortis sententia lata esset, & ipse rex diceret, suam esse voluntatem, vt omnes simul nõ interficerẽtur, sed vna die quinq; è domo educerentur, & eorum capita abscinderentur, alia decem necarentur, alia quindecim, & sic paulatim omnes morte consumerentur, ita vt nullus

B. Amb. li. de fide resurrect. & immortali.

Matth. 24.

Simile.

eorum

19 eorum sciret, qua die esset morti tradẽdus, dicite, obsecro, mihi quales essent illi miseri homines? quid cogitarent? in quo tempus consumerent? Nunquid in ludis, voluptatibus aut murmurationibus? Nũquid in rixis aut contentionibus? Non illos adeò insanos esse existimo, vt hoc agerent, quin potius cogitabundi ac tristissimi animas suas ad Deum dirigerent, & ab ipso suorũ peccatorum veniam postularent. O appositissimam similitudinem status miserabilium post peccatum filiorum Adæ. Omnes in hoc mundo velut in carcere inclusi sumus, circundati in expugnabilibus muris, videlicet, potentia Dei, àqua nullo modo fugere possumus, & in nos omnes prolata est mortis sententia, àqua nulla est appellatio, excepto quod diuina prouidentia instituit, nè omnes vno die moreremur, sed hodie aliqui, cras alij
20 & alia die alij &c. Et hoc eo ordine decreuit, vt diem nec horã, in qua hæc diuina iustitia in nobis executioni mandanda est, penitus nesciremus. Quales ergò cogitationes nostras, desideria, opera, atq; conuersationes oportet esse? Si illos, quos modo retulimus vltimo supplicio dãnatos, vidisses tis ludis atq; alijs mundi vanitatibus vacare, non nè in admirationem raperemini, & illos insanos & amentes appellaretis? Quare ergo vos ipsos non admiramini? Eos alloquor, qui tempus in effræna tis ac turpibus appetitibus suis satiandis consumunt. O pater luminũ & Deus immensæ charitatis, illumina, obsecro, per infinitam clementiã tuam hos cæcos, vt tempus sciant consumere, & ab eo, siquidẽ modo licet, vtilitatẽ educere, antequã eos furor tuus absorbeat, & nullũ sibi remediũ inuenire possint. In sacro Exodi volumi-
21 ne legitur, quod cùm Pharao & famuli eius ac sequaces morti propinquos se aspicerent, voluerunt ab incepto desistere, & à persecutione Hebræorum retro cedere. Dixerunt nanq; (ait sacer textus) fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eis contra nos. At sero sapuerunt, nam (vt statim dicitur) Fugientibus Aegyptijs occurrerunt aquæ, & inuoluit eos Dominus in medijs fluctibus. O quot miseris hominibus hoc contingit: quos cũ Dominus ad pœnitentiam, sicut Pharaonem sæpenumero vocauerit, ipsi surdi efficiuntur: postea verò quando vltionem Dei ac supplicium fugere volunt, portas remedij occlusas inueniunt, sicut Pharao vndas maris obseratas comperit & intercluſas. Deus nos minimè creauit, vt in sola mortis hora ei ser-

Exod. 14.

Universidad de Deusto
Biblioteca

uiremus, sed vt omnem vitam nostram in eius seruitute impenderemus; & nihil faceremus modò de quo posteà nos pœniteret: quod si fortasse egimus, nũc illud lugeamus: sicut S. Dauid fecit, qui, postquã peccauit, dixit: Anima mea turbata est valde sed tu Domine vsq; quo? Conuertere Domine, & eripe animã meam: saluũ me fac propter misericordiam tuã, quoniã nõ est in morte, qui memor sit tui. Nunquid Rex sancte, nullus est qui Dei in morte sua recordetur? Experientia quotidie contrariũ videmus, siquidem, non solum probi, verum etiam improbi & scelerati homines, qui in vita sua quam plurima flagitia perpetrarunt, Dei tũc recordantur, & Christũ crucifixum amplectũtur suorum peccatorum veniam humiliter postulantes. Ad hoc respondetur, sanctũ Regem ibi mortem appellare infernum. Et ita statim se explicuit dicens: In inferno autem quis confitebitur tibi? Sed quanuis mortis tẽpore peccatores Deũ reminiscantur, & in memoriã reuocent, tamen sancti maxime de hac recordatione trepidant, quoniã in illa hora nimis parua opportunitas est, vt sicut oportet Dei recordẽtur. Et quoniã tẽpus illud adeò importunũ est, idẽ S. Dauid orabat dicẽs: Exaudi Deus orationem meã, & nè despexeris deprecationẽ meã, intende mihi & exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea, & conturbatus sum à voce inimici, cor meũ conturbatum est in me, & formido mortis cecidit super me. Timor & tremor venerunt super me, & cõtexerunt me tenebræ. O vtinã spiritum D. Pauli & vocem sonoram haberem ad exclamandũ, & cum spiritus feruore hæc sancti Prophetæ verba explicando quæ vnum quemq; nostrum dicere oportet, in memoriam reuocando illud seueriſsimũ & periculosissimum mortis spectaculum.

Pſal. 6.

Pſal. 54.

Hæc omnia occasione huius adolescentis defuncti diximus, nè quis in ætate confidat, nec se vllo tẽporis momẽto securũ putet: quin potius illam continuo ante oculos habeamus. Maxime vero, qui adolescentes sunt hoc fræno plus egent, vt suã rebellẽ sensualitatẽ cohibeãt, & in cordis puritate ac corporis mũditia viuãt, quã Domino creatori suo magnopere placebũt. Atque ita Dñs per prophetã Oseã ait: Quia puer Israel & dilexi eũ. Sicuti etiã idẽ Dominus elegit Saul, quando ita purus & mũdus erat, vt cũ esset adolescens de eo sacra scriptura dicat: Filius vnius anni erat Saul, cũ regnare cœpisset. Et in paraphrasi Chaldaica

Oſea. 11.

1. Reg. 13.

daica habeẽ, Saul vir erat innocẽs sicut puer vnius anni, in quo nulla sunt peccata. Purus etiã erat nobilis quidã adolescẽs, diues ac delicatus, qui præceptorũ ordinẽ ingressus fuisse legitur cumq; ab amicis cõmoueretur, vt religionẽ, quam susceperat, relinqueret: futurũ enim erat, vt ipse, qui tot illecebris educatus fuerat, asperitates illius sanctæ religionis minime perferre posset, ipse respondit dicẽs: Quin potius ob id huius sanctæ religionis habitũ susceperi, quoniã, inquit, cõsideraui me esse nimis delicatũ, & quẽcũq; laborẽ licet paruũ difficillimè sustineo, & quęlibet asperitas mihi grauissima apparet, qualiter ergò acerbissimas & ęternas inferni pœnas potero tolerare? Satius igitur mihi erit, hos breues ac paruos religionis labores quam illos æternos gehẽnæ perferre. Itaq; ipsum delicatũ esse, huic pio adolescenti causa fuit, vt mundũ desereret, & in cordis puritate Domino inseruiret. Similes huic in sacris religionibus nũc quã plurimi reperiũtur, qui cũ pueri, diuites, nobiles, ac delicati sint: quadã fere angelica puritate viuunt, sua tenera corpuscula ieiunijs, cilicijs, disciplinis, atq; alijs pœnalibus exercitijs mortificãtes. Et diuina prouidentia, atq; ingenti Dei beneficio fit, vt in sacro sancta Ecclesia ex his quã plurimi sint, quã diuinus Psalmographus in quodã psalmo vitẽ appellat dicẽs: Vxor tua sicut vitis abũdans, Sicut enim ex vite racemi, qui nondũ ad maturitatem peruenerũt, colligũtur, ex quorũ succo ab ipsis premẽdo extracto efficitur salsamentũ, quo insipidæ epulæ sapidè mãducari possunt, sic in sancta Ecclesia maximè in sacris religionib⁹ sunt quã plurimi iuuenes ac puellę sancti, qeũ sanctis exercitijs in sua tenera ætate contriti & expressi velut racemi sint, ab eis suauissimus boni exẽpli liquor emanat, qui est quoddã salsamentũ efficacissimũ, quo omnes, qui in mũdo estis, operationẽ virtutũ degustare, & gaudia ac voluptates humanas fugere valeatis: quę quidẽ plenæ sunt veneno illis, qui ipsis fruũtur. Atq; ita eis dici potest illud Prophetę Isaiæ: Oua Aspidũ ruperũt. Hæc oua ferè cãdida sunt, & oculis aspicientiũ pulchra, si autẽ cõfringũtur, intus veneno mortifero ipsi aperiẽti sunt plena. Sic humanę deliciæ, quę tã pulchræ foris apparẽt, intus lethali veneno quod animas interficit, refertæ sunt. Ex quo patet, quã vera sit sententia illa Philosophorũ, scilicet: In regno voluptatis virtuti nõ est locus. Quẽadmodũ enim emortuæ carnes in aqua dulci corrũ puntur

Pſal. 127. Simile.

Iſai. 59. Simile.

Simile.

pũtur, vermibusq; scatere incipiũt, in falsa vero quãdiutissime conseruantur, & à nauigantibus ad extremos vsq; mundi fines incorruptæ deferuntur: sic humanus animus laboribus perficitur, & conseruatur, & probatur, delicijs vero ex vitæ blandimẽtis dissoluitur. Iccirco S. Ieremias ait: Vsq; quò delicijs dissolueris filia vaga? Ierem. 32.

Eia ergo iuuenes & virgines oculos aperite, & bona exempla inspicite, quæ vobis alij eiusdẽ vestræ ætatis & conditionis præbent. Illos imitari omni solicitudine contendite: cauete nè vos sic dissolutos & deprauatos mors arripiat & in infernum sempiternis flammis arsuros detrudat.

Ecce inquit, defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ, & hæc vidua erat, & turba ciuitatis multa cum illa. Ex hoc conspicitur, viduam hanc diuitem esse, nam mundus eos, qui diuitijs abundãt, honorat, pauperes vero & egenos nec aspicere vult. O quã pauci pauperes infirmos inuisere dignantur, & ipsis decedentibus corpora eorum ad sepulchra comitantur: sed quibus mundus deficit, non deficiunt exercitus angelorum, qui animas eorum, super æthera collocent, sicuti animæ pauperis Lazari fecerunt. In quo maximè perpendendũ est solere sacrosanctã Ecclesiam in obitu cuiuscunq; fidelis defuncti, siue rex sit, aut imperator, vel mũdi monarcha, orare & dicere hæc verba: Et cum Lazaro quõdam paupere æternam habeas requiẽ. Vt plane videatis quãti Deus pauperes faciat, quos vos immeritò contemnitis, & nec in vita nec in morte illos sed diuites ac potentes sociare vultis, quibus fortasse Deus vestro comitatu aliqua bona opera vult persoluere. Nam in vitis Patrũ legitur fuisse quidam in solitudine eremita, Domino fideliter ac deuote seruiens, ad quem vir quidam pius ex vrbe cibum deuotionis causa deferebat. Cumq; in illa vrbe quidam nefarius & crudelis homo valde diues esset, factum est, vt tandem moreretur, & sicut in vita magno honore affectus fuerat, sic & in morte: nam episcopus & omnes clerici & magna populi frequentia multis luminibus incensis eum comitantes ipsius funera egerunt. Cum autem pius homo portionem ad eremitam deferret, ipsum mortuum & à bestijs dilaceratum inuenit. Quem postquã sic vidit, in terram proiectus & cupidus sciendi tam varia Dei iudicia ad ipsum Dominum orare cœpit, vt causam sibi aperiret. quare diues ille, cũ adeo crudelis Luc. 16. 28 29 30

31 lis & sceleratus in vita extiterit, in morte tanto hõnore affectus fuerit: at verò sanctus vir, qui tam fideliter ei diu noctuq; seruierat, cur à feris ita discerpi & cõminui permiserit? Cui angelus quidam apparuit, eumq; sic allocutus est: Scias frater illum nefariũ hominem aliquot in hac vita bona fecisse, in quorũ remunerationem illo honore pro præmio affectus est, siquidẽ in alia vita nullum aliud accepturus erat. Hic autem eremita licet in vita sua virtute præditus fuerit, tamen aliquot defectus cõmisit, ob quos hanc pœnam in hac vita sustinuit, vt per illã penitus mũdaretur. Ecce igitur fratres, qualiter nec diues, quia multitudine stipatus in sepulturam ducitur, saluabitur, si in peccato mortali obijt, nec pauper, si ingratia decessit, damnabitur, ex eo quod funera eius sine pompa & absq; hominum comitatu fiant. Fateor
32 tamen bonorum orationes maxime adiuuare illum, qui in purgatorio aliquid satisfacturus est.

Quam cum vidisset Dominus misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. O fœlices lacrymæ, quæ talem habere meruerũt cõsolatorem. O fœlix miseria, quæ talem habuit depulsorem. En fratres calamitatum fructus. Aristoteles in suo de generatione volumine ait: Motus solis in obliquo circulo causa est generationis, quia si semper directè luceret super hemisphæriũ nostrũ ita terram aridam faceret, vt efficeretur sterilis. Sic cõtinua prosperitas multis esset occasio sterilitatis: ideo res admodum vtilis est, aliqua pati infortunia, vt huic viduæ contigit. *Arist. 2. de generat.*

Hic etiam maxime ostẽditur, qui sunt cœlesti consolatione digni non, plane illi, qui ducunt in bonis dies suos: qui tenent
33 tympanum in manu, & gaudent ad sonitum organi, ait S. Iob, sed eos visitat Christus, & eorum lacrymas abstergit, qui labores patienter sustinent, & in creaturis solatium nullum habere volunt. O nos beatos, si quisq; nostrum cum Rege Dauid corde & ore dixerit: Renuit cõsolari anima mea. Et quid ex hoc sequutum fuit, nempè: Memor fui Dei & consolatus sum & exercitatus sum & defecit spiritus meus. Videte scalã Iacob, per quã quotidie angelici viri super æthera conscendunt: & (ni fallor) horum quinq; gradus prior est, & quasi basis aliorum renuntiare gaudijs fucatis huius sæculi. Delicata est enim consolatio diuina, ait D. Bernardus, & non patitur alienam. Ideo orabat S. Iob dicens: Hæc mihi sit consolatio, vt affligens me dolore, non par- *Iob. 21.* *Psal. 77.* *Iob. 6.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

B. Augst. cat. Et B. Augustinus eodem spiritu inflammatus aiebat, Domine hic vre, hic seca, & nihil mihi parcas, vt in æternũ parcas. O viros robustos, ò Gigantes strenuos, qui nõ diuitias aut honores vmbraticos postulabant, sed squalentes carceres, flagella, & rogos ardentes, quo omni solatio humano orbati diuinum solamẽ accipere mererentur. O nos pusillos & fragiles, qui quauis ærũna cruciante statim succumbimus, & tanquam infirmi ad gaudia mundi conuolamus. Precemur ergo Christum bonũ nostrũ vt sua gratuita dignatione suaq; virtute roborati sanctorũ Patrũ vestigia sectemur, ita vt prorsus sæculi huius gaudio posthabito spiritualia & quæ vera sunt gaudia omni solertia quæramus & assequamur. Discamus ab hoc cœlesti magistro viduarũ & pupillorum misereri: quia (vt ait B. Iacobus) Religio munda & immaculata apud Deum & Patrem hæc est, visitare pupillos & viduas in tribulatione earum. Et ad hoc notandum est, misericordiam (vt ait B. Thomas) dici eo quod quis miserum habeat cor super misericordia alterius. Hinc à Philosopho misericordia tristitia vocatur super apparenti malo. Vnde sequitur quòd si quis alienam miseriam videns pro sua virili non subuenit, is misericors neutiquam est: vera enim misericordia hominem cõpellit ad patrocinandum eo modo, quo potest. Ideo Christus Dominus, qui fons est misericordiæ videns plorantem viduam eius miseratione commotus dixit, *Noli flere*. B. Paulus ad Thessalonicenses scribens ait: Nolumus vos ignorare de dormientibus, vt non contristemini sicut & cæteri, qui spem non habent: si enim credimus, quod Iesus mortuus est & resurrexit, ita & Deus, eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo. Non ait S. Apostolus, vt non contristemur propter mortuos, sed quod non tantam, sicut infideles, capiamus animo tristitiam, siquidẽ gloriosam morientium in Domino resurrectionem credimus. Huic sententiæ cohæret Ecclesiastic. Fili in mortuum produc lachrymas & fac luctum secundum meritum eius vno die vel duobus propter detractionem, ideſt: propterea quod si id non egeris, existimabunt circunstantes te illum vel odio fuisse prosecutum, vel saltim non tanto, sicut par erat, amore dilexisse. Ideò in signum amoris iustum est, vt plores: sed hoc secundum meritum illius facito. Si enim qui mortuus fuit. Reipublicæ vtilis & exemplaris erat, ipsum ob detrimentum & iacturam, quæ ex eius

Iacobi. 1.
D. Tho. 2. 2. q. 30. art. 1.
Arist. 2. Rhetori.
1. Thess. 4.
Eccle. 38.

eius morte proueniet, deplora. Sicut Rex Ioas fecisse à sacra scriptura narratur. Qui cum Sanctus Eliseus morti esset propinquus, descendit (ait sacer textus) ad eum, & flebat coram eo, dicebatq; Pater mi Pater mi, currus Israel & auriga eius. Hoc est: Tu Israelitico populo murus eras tu defensor & ars munitissima: plus enim tu ad regni munimentum, quam omnes currus & equites, omnesque hominum armatorum phalanges conferebas. Ex eo autem quod obitum iustorum non sentiamus & magnopere deploremus, sanctus Isaias conqueritur dicens: Iustus perit, (ideſt moritur) & non est, qui recogitet in corde suo: & viri misericordiæ colliguntur, quia non est, qui intelligat, à facie enim malitiæ collectus est iustus. Ex his verbis infertur, debere nos iustorum mortem lugere, tum quia ipsis deficientibus maximum inde nobis incommodum prouenit, tum etiam quia ipsi propter peccata nostra ab hac vita in cœlum rapiũtur. Si vero peccator erat & in peccato obijt, tunc multo maior ad ipsum lugendum se se offert occasio, sicut Sanctus Dauid pro filio suo Absalon plorauit dicens: Fili mi Absalon, Absalon fili mi, quis mihi tribuat, vt egò moriar pro te? At cùm puer, qui ex Bethsabee ei ortus fuerat, è vita migrauit, quoniam innocens erat, pro eo lacrymas profudisse non legitur. Licet enim quando infans ægrotabat, dicat sacer textus: Deprecatus est Dauid Dominum pro paruulo, ieiunauit ieiunium, & ingressus seorsum iacuit super terram: tamen vbi primum audiuit, illum mortuum esse, surrexit de terra & lotus vnctusque est &c. erudiens in hoc non debere homines exceptis causis, quas retulimus, propter aliud mortuos deplorare. Narrat Plutarchus inter Licaonios legem fuisse, qua prohibebatur, nequis pro morte aut pro alio infortunio se tristem vel lugubrem ostenderet, nisi in habitu fœmineo: sola enim fragilitas mulierum tristitiam, quæ pro casibus accipi solet, excusare potest. Multò profecto melius hæc lex istis temporibus seruire poterat, cùm pro defunctis, qui Christiano ordine mortui sunt, confidenter cantamus, Requiem æternam dona eis Domine & lux perpetua luceat eis. Ex his, quæ diximus, infertur, quod cum Dominus ac Saluator noster huic viduæ dixit. Noli flere, lacrymas minime damnauit, quæ cum respectibus, quos diximus profunduntur

4. Reg. 13.
Isaiæ. 57.
2. Reg. 18.
2. Reg. 12.

sed ideo hoc ei dixit, quoniam filium eius defunctum resuscitare volebat. Quæ quidem verba nos illis dicere possumus, qui filios, cùm adhuc in tenera ætate erant, antequã eos mundus contaminaret, amiserunt. Licet enim verum sit, Deum sæpenumero vitam peruersorum & impiorum abbreuiare, nè plura scelera committãt. (Et ad hoc propositum explicat Titel manus verba illa psalmi, Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhãnum, sicũt viuentes sicut in ira absorbet eos. Rhamnus genus quoddam est spinarũ, quæ postquam crescunt, sunt velut acutissimæ acus & cũ sanctus Dauid ait, quod antequam tenera spina indurescat eam furor Domini consumet & absorbet, perinde est acsi diceret, Deum plurimis sceleratis vitam esse breuiaturum, ne deteriores fiant. Hoc etiam aperte S. Iob ait de peccatore loquens: Antequam dies eius impleantur, peribit, & manus eius arescẽt, ideſt, opera & machinæ ipsius in nihilum redigentur, & morte eius arescent. Et in contextu Græco atq; in paraphrasi Chaldaica habetur: Et ramus eius. Et in translatione Syriaca legitur: Arescet, ideſt, omnis pompa & pulchritudo eius immature arescet) quamuis inquam Deus cum impijs sic agat, tamen alios, qui puri & synceri sunt, antequã macula inficiantur & inquinentur à rebus mundanis, ad se per mortem attrahit: sicut cùm quis vineam aliquam iuxta iter habet, fructus eius nondum maturos colligit, ne viatores, qui illinc transeunt, vuas ipsius furentur, & ipse, cùm sit dominus, eas penitus amittant. Atq; ita de iuuene iusto in sapientia dicitur: Viuens inter peccatores translatus est raptus est, nè malitia mutaret intellectum eius, aut nè fictio deciperet animam illius, placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Ille, qui noctu amicum suũ ludentem videt, sciens, si ludus in longũ differretur, illum omnes suas diuitias ac numos esse amissurum ingens ineum beneficium conferret, si candelam extingueret, ne vltra ludus progrederetur, & suam dilectus amicus pecuniã amitteret. Sic, quia Deus est noster fidelis amicus, & scit, quòd si aliquorum dies in longius tempus differantur, animas suas facillimè amittent innumerabilia peccata committentes, solet lucernam vitæ eorum, nè penitus destruantur, extinguere. Qua propter, tu Pater seu mater, qui filium amisisti, noli flere, scilicet, numis, siquidem Deus illum à te, vt in bonum ipsius redundaret

Titelma. super psal. 57.

Iob. 15.

Simile.

Sapien. 4.

Simile.

daret, auferre dignatus est. Solet etiam Dominus parentes filijs priuare, vt, videlicet, ipsi magis expediti sint ad ipsius Dei seruitium, sicut hortulanus solet fruticationem arboris & superflua eius, vt ipsa magis crescat, & vberiores fructus proferat, abscindere. B. Hieronymus refert, quandam piam & deuotam fœminam, cùm vna die vir eius & duo filij ex vita migrassent magno animi feruore dixisse: Scio Christe quid quæras, quæris totum meum amorem. O fœlix mulier, quæ sic illa sancta consideratione ex laboribus commodum & vtilitatem sciuit educere. Facite & vos sic fratres mei, & hanc prudentem fœminam imitari contendite, cũ vos filijs orbatos videritis, omnem vestrum amorem in eo, qui illum meretur, videlicet, in Deo collocate.

Simile.

B. Hierony.

Igitur post consolatoria verba *Accessit Christus Dominus & tetigit loculum.* Vbi B. Cyrilus ait: Non solum verbo peragit miraculum, sed & pheretrum tangit, vt agnoscas efficax esse Christi corpus ad humanam salutem: est enim caro verbi omnipotentis cuius habet virtutem. Sicut enim ferrum adiunctum igni perficit opus ignis: sic postquam caro vnita est verbo, quod viuificat omnia, ipsa caro facta est viuificatiua & mortis expulsiua. O appositissimam similitudinem & annotatione dignam. Mira res. Non vt Helias aut Eliseus super corpus mortuũ incubuit, nec vt Petrus pro Thabita suscitanda orauit, sed tãquam Dominus omnipotens vocauit adolescentem delatum ad sepeliendum dicens: *Adolescens tibi dico, Surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui, & dedit illum matri suæ:* Siquidem propter eius amorem illũ suscitauerat. Ex quo patet, lacrymas & orationes proborũ parentum erga filios plurimum coram diuino conspectu valere, sicuti è contra improborum parentum scelera filijs multorũ laborum causa esse solẽt. D. Augustinus & B. Thomas inquiũt filios nunquam puniri pœna spirituali pro parentibus, nisi cõmunicent in culpa, vel per originem vt peccatũ originale: quia (vt dicitur in Ezechiele propheta) Filius non portabit iniquitatem patris. Pœna autem corporali interdum iudicio diuino vel humano filij pro parentibus puniuntur, in quantum, scilicet, sunt aliquid patrum' secundum corpus. Et alibi idem S. Doctor aliam distinctionem adhibet, dicens, quòd pœna consideratur bifariam, primò pro ratione pœnæ, secundò sub ratione medicinæ peccati. Pœna primo modo sumpta non debetur nisi peccato,

Simile.

B. Hieron.

D. Augus. in epist. ad Anium.

B. Tho. 2. q. 81. art. 2. ad. 3. Ezech. 18. B. Tho. 2 q. 87 art. 8.

tato, quoniam per pœnam reparatur æqualitas iustitiæ, & hac46
pœna non punitur nisi peccator. Pœna autem secundo modo
sumpta, pro vt est medicina, irrogatur aliquibus absque culpa
propria sed non absq; causa: & hoc solum in bonis tẽporalibus,
non in spiritualibus & æternis. Et resedit, qui erat mortuus, ad
vnum tantum verbum, quod Dominus locutus est. Tu autem
ò miser peccator non vis à culpa suscitari, Deo ipso te quã plu-
rimis vocibus, diuinis inspirationibus, ac suis prædicatoribus
admonente.

Accepit autem omnes timor. Cur, quæso, timor? Quia in effectu
causam cognouerunt, hoc est, in hoc diuinitatis opere, diuinita
tis omnipotentiam & gloriam præsentem adesse senserunt. Ea
enim est diuinæ maiestatis amplitudo, vt cùm ea aliquo signo
manifeste proditur, non possit humana infirmitas non præ eius47
admiratione obstupescere atque trepidare. Ex hoc fratres licet
deducere, quale erit irati iudicis in die illa tremenda vultum ex
pectare, quis pauor, quis mæror, quis horror, quæ trepidatio, cũ
reprobi homines scissuras petrarũ & saxorũ cauernas requirãt
ne vultũ iudicis iratum cernant. Si modo accepit homines ti-
mor, cùm Dei omnipotentis gloriam in mortui huius excitatio
ne viderunt, quid facient, cùm eundem non mortuos ad vitam
reuocantem, sed viuentes sempiterna morte mulctantem vide-
rint? Nunc autem fratres in potestate nostra est, vt in illo die nõ
iratũ sed placidũ iudicẽ ad cœleste regnũ inuitantem cernere va
leamus. Fœlix, qui hoc semper animo agitat. Fœlix & verè pru
dens, qui sic vitam instituit, vt se semper ad illum diem præpa-
ret: hac enim præparatione diuinam gratiam adquiret, qua com48
paratur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amẽ.

AD LECTOREM.

PRo hac Dominica decimaquinta duas conciones inuenies in Quadragesimali nostro in feria quinta post quartam Dominicam Quadragesimæ.

DOMI-

DOMINICA XVI.

Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Phæ risæorum Sabbatho manducare panem, & ipsi ob- seruabant eum. Lucæ. 14.

IN sacro Deuteronomij volumine Sãctus
2 Moyses nomine Dei populum Israeliti- Deuter. 13.
cũ sic allocutus est: Si audieris in vna vr-
bium tuarum dicentes aliquos: Egressi
sunt filij Belial de medio tui, & auerterũt
habitatores vrbis tuę, & dixerunt: Eamus
& seruiamus Dijs alienis, quæ re solici-
te, & diligenter rei veritate perspecta
si inueneris certum esse quod dicitur, & abominationem hanc
opere perpetratam, statim percuties habitatores vrbis illius in
ore gladij, & delebis eam, omniaque, quæ in illa sunt vsq; ad pe-
cora. Quidquid etiam supellectilis fuerit, congregabis in me
dio platearum eius, & cum ipsa ciuitate succendes, ita vt vniuer
sa consumas, non ædificabitur amplius. Quid quæso fratres hac
3 lege seuerius? Quid agis Domine? quid hac lege præcipis?
Quænam huius legis æquitas & iustitia est? Satis enim
esse videbatur, vt rei criminis huius ferro atque igne interi-
rent. Quid pueri infantes commeruerunt? Quid varia do-
mus supellex? Quid pecora? Quid parietes domorum &
mœnia ciuitatis, vt ea destruere, solo æquare, & comburе-
re iubeas? Quod si iudicia Domini vera sunt & iustificata in
semetipsa, quis hanc adeò seueram legem iustificabit? Sed quæ
ro à te, quis illã contra primũ parentem latam sententiã iustifi-
cabit, per quã omnis eius posteritas æternę pœnæ damnata fuit
propter vnã duntaxat rem tam facilem, qualis fuit ex vno pomo
vetito mãducare? Ecqs etiã obsecro legẽ iustificabit, quę iubet,

vt pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt propter vnum tantum modo peccatũ mortale, quod breuiſſimo tẽporis ſpatio cõmittitur, ille, qui illud perpetrat, in æternis inferni cruciatibus patiatur? Nullus profecto eam, niſi infinita & immenſa Dei bonitas iuſtificat. Quæ etiã hanc legem iuſtificat, vt videlicet non ſolũ peccator, ſed quidquid ſuis manibus tetigit, & quidquid ei inſeruiuit, penitus deſtruatur. Ex quo patet, quam immẽſa ſit Dei bonitas, ſiquidẽ qui eũ offendit, tanta pœna dignus eſt. Hinc etiam infertur, quantum malum ſit peccatũ, & quod ſi vnũ peccatũ totã vnam vrbem, quin imo & totũ mundũ Deo odibilem reddit, (ſicuti peccatũ Adę primi parẽtis fecit) quanto magis quodlibet opus licet bonũ ſit, ſi cũ peccato coniũgitur, odibile reddet? Hoc D. Paulus mirabiliter ad Corinthios ſcribẽs docet. Nolo inquit, vos ignorare fratres, quoniã Patres noſtri omnes ſub nube fuerũt, & omnes mare tranſierũt, & omnes in Moyſe baptizati ſunt in nube & in mari, & omnes eandẽ eſcam ſpiritualem manducauerũt. Id eſt, omnes ſancto Moyſi, crediderũt & obtemperarunt, omneſq; verbis eius cõfidentes per mediũ maris tranſierũt, ac doctrinæ ipſius paſti fuerũt, eamq; ſecuti ſunt, ſed nõ in pluribus eorũ beneplacitũ eſt Deo. Hoc eſt: Quamuis hæc bona opera egerunt, tamẽ Deo nõ placuerũt, quoniã cũ illis bonis operibus quã plurima ſcelera miſcuerũt. Quæ quidẽ ſtatim ſanctus Apoſtolus incipit recẽſere dicẽs: Hæc autẽ in figura facta ſunt noſtri, vt nõ ſimus concupiſcẽtes malorũ, ſicut illi cõcupierũt, nec idololatræ efficiamini, ſicut quidã ex ipſis, nec fornicemur, ſicut quidã ex ipſis fornicati ſunt &c. Ecce igitur qualiter peccatũ venenũ eſt, quod opera, licet de ſe ſtudioſa ſint, inficit.

4

1. Corin. 10.

5

6

Excellens profectò opus erat, Chriſtũ Redemptorẽ noſtrũ ad manducandũ inuitare, ſed peccato deprauatę intẽtionis hoc opus corruptũ & vitiatũ eſt, ſiquidem ſacroſanctũ hodiernum Euangeliũ inquit: *Ipſi obſeruabant eum*, Quaſi dicat, Princeps Phariſæorũ, qui Dominũ inuitauerat, alios etiam Phariſæos ſibi ſimiles in malitia inuitauit, vt omnes ſimul attente inſpicerent, in quo eum calumniantes notare poſſent. Hæc eſt mũdi perditio: nullus ſuis peccatis & ſceleribus contentus eſt, ſed omnes in ipſis volunt ſociari, ſicut huic improbo Phariſæo contigit. Leo, quem Sanſon interfecit, in ore mel habuiſſe, viſcera verò & reliquum corpus corruptum fuiſſe, legitur. Sic hi miſeri Phariſæi in ore

Iudic. 14.

7 in ore mel habebant, hoc eſt, dulcia verba, quibus Dominũ inuitabant: at viſcera & corda eorũ inuidia & malitia penitus corrupta & inquinata erant. Iſti cum populi concionatores eſſent, diſſecabantur cordibus ſuis, videntes ſummi prædicatoris Ieſu Chriſti acceptationẽ, & ferre non poterant, vt populus ipſis relictis eum ſequerentur. Cain & Abel fratres erant, & credere dignum eſt, illos initio maxima familiaritate & amicitia coniunctos fuiſſe, ſed cum ambo ſacrificium offerre, & idem munus exercere cœperunt, ſtatim in altero videlicet, Cain inuidia regnare cœpit, & fratrem ſuum Abel tanto odio proſecutus eſt, vt, quouſq; eum interfecit, non quieuerit. Ideò in prouerbio dicitur. Quis es tuus inimicus? Ille qui idem munus exercet Hiſpanè, *Quien es tu enemigo el hombre de tu officio*. Propterea Phariſæi

Gene. 4.

8 adeò aduerſarij erant immaculato agno Ieſu Chriſto, quia, ſcilicet, prædicationis munus etiam exercebant, & ideo, *Obſeruabãt eum*. Vtinam hoc malum in Phariſæis tantum remaneret, nec vlterius progrederetur. Sed proh dolor ſiquidẽ tot hodie in populo Chriſtiano inſidiatores ſuorum proximorum inueniũtur, ſuper quos, ſi ipſi ſe non corrigunt, incidet illa Prophetæ Habacuc maledictio: Væ qui potum dat amico ſuo, mittens fel ſuum & inebrians, vt aſpiciat nuditatem eius. Fel eſt malitia, inuidia, & odium, quo improbus ac ſceleratus conatur proximi ſui defectus detegere, de eo iniuſte male ſuſpicans. Auertite fratres inuidias & malitias de cordibus veſtris, ſi ab hac maledictione liberi eſſe vultis, & diuinam miſericordiam conſequi deſideratis. Nam S. Iſaias ait: Anteibit faciem tuam iuſtitia tua, & gloria

Habacuc. 2

9 Domini colliget te. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet, clamabis, & dicet, Adſum. Si abſtuleris de medio tui cathenã, & deſieris extendere digitum, & loqui quod non prodeſt. Longè certè admirabilia ſunt hæc dona & alia, quæ hic nomine Dei ſanctus Propheta pollicetur tibi ò homo, ſi cathenas, quibus anima tua ligatur, id eſt, ſcelera ac peccata alijs ſceleribus coniũcta, abſtuleris atq; exolueris: ex malitia enim inuidia oritur, & ex inuidia odium, & ex odio ſuſpicio, proditio, homicidium, atq; alia quam plurima ſcelera naſcuntur. Et ſi deſieris extendere digitum. Quando aliquis digitum erigit, ſignum eſt, quo pollicetur ſe promiſſa adimpleturum. Atq; ita dicere ſoletis promittẽti aliquid: Eleua digitum tanquam fidelis homo & ſic res confirmata

Iſai. 58.

Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

mata remanet. Iccirco, Si desieris extendere digitũ, perinde est ac si diceretur, si te in malo non confirmas. Vel secundũ sanctũ Hieronymũ, Si desieris extendere digitum, hoc est, si desieris ostendere digito proximum tuũ de eo male iudicans & dicens illum digito ostendens, Ecce ille talis aut talis est, vel, sine dubio ille ad aliquod scelus perpetrandum pergit. Igitur frater charissime hæc mala depone, & tantorũ malorum particeps non essi cieris. Et implebit Dominus splendoribus animam tuam, & eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cuius non deficiẽt aquæ, sicut statim inferius promittitur. Disce bona opera sancta intentione patrare, nam (vt ait D. Augustinus) non solũ bonus est, qui bonum facit, sed qui propter bonum facit. Magnus peccator fuit Saul, & magnus peccator Rex Dauid, & vterq; de suis sceleribus pœnituit & ea publice confessus est. Saul enim dixit: Peccaui, quia præuaricatus sum sermonem Domini Dauid autem, Peccaui inquit, Domino. Deus verò pœnitentiam Regis Dauid admisit eo quod sancta intentione facta fuit, pœnitentiam autem Saulis, quoniam eam debita intentione non egit abiecit. Similiter infœlix Iudas & B. Petrus ambo Christũ Dei filium prælatum habuerunt, ambo in eodem collegio commilitones fuerunt, ambo peccatores, ambo proditores suo magistro, siquidem alter semel illum vendidit, alter ipsum ter negauit: ambo dixerunt, Peccaui: sed Iudas reprobatus fuit, quoniã illud sancta intentione & fiduciæ plena nõ dixit: at Diuo Petro condonatum est peccatũ, quia bona intentione dixit, Peccaui. Ex his stupendis exemplis patet deprauatam intentionem ipsa bona opera mala facere: intentionem vero rectam eadem bona opera diuinæ maiestati grata & accepta reddere. Sed dicet aliquis, si Dominus deprauatũ illorũ Pharisæorum cognoscebat animũ & intentionẽ, quare cũ illis voluit manducare? Ad hoc B. Cyrilus respondet dicens: Quãuis Dominus malitiam Pharisæorũ cognosceret, in eorũ tamẽ aderat cõiuiijs, vt prodesset præsentibus per verba & miracula. In quo diuinus magister nos docuit animũ, quẽ ergaillos, qui nos odio prosequũtur, habere debemus. Si esset imago quædã Christi crucifixi, quẽ ipsemet Christus Filius Dei depinxisset, qua reuerẽtia & honore haberetur? Et si hæc imago cadẽs caput tuũ percuteret, & postquã ecidit, in luto remaneret, forsan deuotionẽ & reuerẽtiã, quã erga illam

B. Hiero.

D. August. sup. Ioan.

1. Reg. 15.
2. Reg. 12.

B. Cyri. sup. hunc loc.

Simile.

illã habebas, ob id amittere? Minime, profecto, quin potiꝰ diligẽter eã à luto educeres, & ipsam omni sedulitate mũdares. Quis enim esset adeò insanus & mẽte alienus, vt, quia imago cadẽs eũ percussit, de ipsa vltionẽ sumere volẽs, eã frangeret, & in frusta redderet? Deus nos à tãta insania eripiat, qui enim tale facinus perpetraret, crudeli supplicio dignus esset. O vtinã fratres mei hinc intelligatis obligationẽ, qua astricti estis, vt proximis, qui vobis nocẽt, benefaciatis, & intelligatis etiã crimẽ, quod cõmittitis malũ pro malo reddentes. Optimè scitis proximũ vestrũ esse quandã Dei imaginẽ ipsius propriis manibus depictam & fabricatã. Si igitur ob malitiam suam imago hæc incidit, & aliquem vestrũ vexat & dolore afficit, atq; hoc modo cadens ipsa in luto culpæ remanet, propter reuerentiam & amorem immen
si Dei, qui eã suis manibus pinxit & fabricauit, ad suiq; imaginẽ fecit, obligatione astricti estis, damnũ & nocumentũ, quod vobis suo casu intulit, per ferre, ipsamq; è luto, in quod incidit, omni cũ diligẽtia extrahere. Si autẽ dicitis: Qualiter illã à luto extrahemus? B. Apostolũ audite, qui modũ egregie ostendit dicẽs: Si esurierit inimicus tuus, ciba illũ, si sitit, potum da illi: hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Excellẽs profecto hoc artificiũ est ad extrahendũ impiũ & sceleratũ ab ira, inuidia, & malitia sua, ipsumq; in amore & charitate inflammandũ, videlicet, bonis operibus eũ afficere. Sed, proh dolor, quã pauci sunt, qui sic Deũ diligãt, vt hoc modo proximos suos à peccato auertere atq; extrahere cõtendãt. Quin potius velut canes rabidi imagines Dei in luto iacẽtes aggrediũtur, ipsasq; cõ
fringũt eis omnibus, quibus possunt, modis damnũ inferentes. O infernales belluæ, quã aperte ostẽditis nullo amore illũ summũ Deũ prosequi, à quo tot beneficia accepistis, & accepturos vos esse speratis. Nã (vt ait B. Ioãnes) Qui non diligit fratrẽ suũ quem videt, Deum, quem nõ videt, quomodo potest diligere? Pertimescite fratres seueriſsima Dei supplicia, quibus ob huiusmodi impatientiam, & propter crudelitates, quas erga proximos vestros exercetis, dignos vos esse reputamini. Oculos in illo cœlesti magistro collocate: attẽdite quo amore velut agnꝰmã suetus se se inter dẽtes illorũ voraciũ luporũ dilacerandũ iniecerit, vt eorũ insanam rabiem, quæ vsq; ad ipsorum corda penetrauerat, sanaret. Quanto magis illorum sceleratorum malitia

Rom. 12.

1. Ioan. 4.

& vene-

& venenum augebatur, tanto magis bonus Iesus ipsos ad se cō- 16
uertere & attrahere contendebat. Calamum quassatum non cō
Isai. 42. teret & linum fumigans non extinguet, inquit S. Isaias de ipso
Matth. 17. Christo Saluatore mundi ad literam loquēs: atq; ita hanc autho
ritatem Beatus Matthæus citauit. Quo aliquis pluribus la-
queis irretitur & illaqueatur, eò Dominus plura ei media & iti-
nera ad ipsum ad se attrahendum patefacit. Quamuis Prophe-
3. Reg. 18. ta Helias plurimam aquam in holocaustum proiecit, non ideo
ignis, qui è cœlo descendit, ipsum totum holocaustum destitit
incendere & consumere. In quo significatum est, quod licet ho
mines madefiant & immergantur in aquis plurimorū peccato
rū, nō ideo ignis diuini amoris nō descēdit ad ipsos inuitandos
& ad veram pœnitentiam commouendos, ita vt, velut prunę in
censæ, sic ipsi charitate inflammati remaneant. 17

Domino igitur manducante, *Ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.* Si aliquis ab hoc hydropico quæreret, & ei diceret, Nonnè æquum esset frater & rationi cōsentaneum, vt parumper expectares, quousq; prandio finis imponeretur, & tunc opportuniori tempore te venisse diceremus? Respondere posset: Nunquid cum dominis huius sæculi à misericordia & pietate alienis mihi agendum est, quos humana superbia pernicioſe docuit, vt pauper licet septies & octies ipsos adeat, vix eorum conspectū captare possit, & eos vno verbo alloqui? Prius enim quā ad eos ventum sit, sunt ianitores, custodes, & pædagogi, qui adi tum nonaliter interludūt, quam si esset arx fortissima seu mœnia publica, vbi nobiles ob aliquod scelus includuntur. Non mihi agendum est cum ijs crudelibus & inflatis principibus, Re- 18
gem clementiæ & principem bonitatis ac fontem misericordiæ adire contendo, in cuius pijssimi Domini ædibus nullus est, qui dicat: Non est modo hora alloquendi Principem nostrū, reuertere postea, quia ipse prādet, reuertere quia dormit meridianū tempus: ipse enim ianua & ianitor est, ipse qui nos vocat, & ipse, qui nobis ad ingrediendū aperit. Quomodo ianuas suas occlusas habebit, qui ad ostia animæ meę cōtinuo pulsat? Quomodo à sua mensa vacuū aliquē abire iubebit ille, qui in cruce pendens tot locupletauit? Erga hunc Dominum nulla hora est extra horam: nec tempus extra tempus: nec locus vbi non sit locus nec occasio vbi non sit adpostulandum occasio, & vt ab illo maxima

19 xima dona ac beneficia obtineātur. Ah fratres, vbi charitas est &
amoris ignis, semper hora est benefaciendi & semper occasio ac
ianua est manifesta. Mihi credite fratres, impietas & crudelitas,
quam dæmon in hominū cordibus seminauit, in causa est quod
pauperibus famuli dicere solent: Dominus meus dormit, man-
ducat, aut in alia re est occupatus: illum nūc minimè alloqui po
teritis. Erat Patriacha Abraham in conualle Mambre sedens in Gene. 18.
ostio tabernaculi sui, expectans transeuntes pauperes & peregri
nos, vt eos inuitaret, atq; hospitio acciperet, tunc vidit tres via
tores ad se venientes, cū quibus singulari pietate vsus est. Et quo
ta hora id contigit? In ipso (ait sacer textus) feruore diei. Nun-
quid Patriarcha sancte hoc tempus non postulat, vt in interiori
tabernaculi te cōtegas & includas, vbi à solis calore minime op
20 primaris, & non meridiano soli & æstui, quando maiorem vim
habet, te esse expositum? Minimè profectò: quoniam seruis Dei
nec frigus nec calor nec cibus nec potus nec somnus nec aliquid
aliud impedimento esse debet, quominus proximorum necessi
tatibus absq; vlla mora non subueniant. Audiens S. Tobias, iu- Tobiæ. 2.
gulatum iacere in platea statim exiliens de accubitu suo & relin
quens prandium ieiunus peruenit ad corpus, & postquam illud
sepeliuit, manducauit panem cum luctu. Omnia tempus habēt, Eccle. 3.
(inquit Ecclesiastes) Tempus nascendi, tempus moriendi, tem-
pus plantandi, tempus euellendi, quod plantatum est &c. Omni
bus rebus sapiens tempus signauit, præter quam ad diligendum
Deū, & ad subueniendū egeno proximo: hæc enim duo quoli-
bet tempore fieri possunt, & quacūq; oblata occasione illa exer
21 cere debemus. Dic mihi frater, si domi tuæ, quæ pro carcere in Simile.
quodam crimine tibi data fuisset detentus esses, & cum tu mensę
accumberes, quidam tibi diceret: Quid mihi Domine dabis, &
ego ab hoc infortunio te eripiam, ecce adsunt testes in tui fauo
rem, tu ne forsan responderes, & diceres, Abite hinc tu & testes
tui: ego enim nunc manduco & ad id opportunius aliud se se
tēpus offeret? Profecto hoc absq; dubio minime diceres, quin
potius statim scribam vocari iuberes, vt illorum testiū dicta in
album reciperet, & cibos, qui coram te appositi erant, auferri &
obseruari imperares. O humanam miseriam dignam: quæ lacry
mis sanguineis deploretur. An nescis, ò homo animam multò
maioris valoris esse quam corpus, & spiritualia vincula deterio

rae esse quam corporalia, & cùm in peccato sis, ad gehēnæ furcā damnari? Quid autem sunt pupillus & vidua, pauper & egenus, qui à te eleemosynam postulant, nisi testes, qui te in seuerissimo die iudicij erepturi sunt, & patroni, pro quibus Deus te dispositurus est, vt modò ab iis peccatorum vinculis exire & liberari valeas? Quomodo ergò eis dicere audes. Ite & à me recedite, qa per tempus nunc vobis subuenire non vacat, cū illos apertis brachijs excipere deberes dicens, Bene veniatis fratres, siquidē ad eripiendum me à furca venitis? Deus te, ò frater, illuminet, vt hoc intelligas, & post hac illud adimplere studeas.

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Optimum sibi pauper hic remediū quæsiuit ad salutem & misericordiam consequendam, videlicet, cum se corā Domino posuit: efficax enim valde est alienę necessitatis visus, vt viscera videntis compassio- 23
ne commoueantur, & vt humanū cor cōpellatur ad succurrendū egenti. Si Iudex proprijs oculis carcerem videret, diues hospitalia, nobilis viduam debilem & pauperem iacentem in humo hyberno tempore, ò quot remedia miseris pauperibus adhiberent, sed cùm illos proprijs oculis non aspiciant, ipsis ne
Tobi. 4. quaquam compatiuntur. Beatus senex Tobias filio suo dicebat: Noli auertere faciem tuam ab vllo paupere, ita enim fiet, quòd nec facies Domini auertatur à te. Attendite qualiter iustus senex iubeat filio suo oculos in pauperibus figere, si enim ipsos contemplatur, visus suo munere fungetur, videlicet, cor præ teneritudine emolliet, & manus soluet, ipsasq; liberales reddet.
Gene. 47. Postquam AEgyptij omnia, quæ habebāt, consumpserunt, ad Patriarcham Ioseph dixerunt: Quare morimur coram te? Ac 24
si dicerent: Si non videres nos quam plurimam penuriam ac miseriam patientes, non mirum esset, si nobis minime compateremur, sed videns tuis proprijs oculis egestatem nostram, qualiter commiseratione ductus nobis non subuenis? Iccirco supernus
Matth. 25. Iudex Iesus Christus die iudicij impijs dicet: Infirmus eram & in carcere, & non venistis ad me. O pijssime Domine, siquidem per illud, Me, intelligis pauperem, quid obsecro cō modi aut vtilitatis egeno prouenit, ex eo, quod ego ipsum inuisam, si necessaria ei non suppeto? Et ei, qui in carcere est, quid meus visus prodest, si eius debitum non soluo, ac eius remediū non inquiro? Ah fratres mei hinc poteritis vos visus efficaciam colligere. Iubet Dominus, vt ægrotum & eum, qui in vinculis est, proprijs oculis aspiciatis, quoniam si hoc facitis, adeò naturale est, ex visu pietatem quandam & compassionem oriri, vt non positis non illis totis viribus vestris opem ferre & auxiliari. Iccircò id, de quo magis bonus Iesus conqueretur, est. *Quia non venistis ad me.* Hoc verbum, Ad me, nos docet, debere pauperibus remedium quærere, non propter humanos respectus sed quia in nomine Iesu Christi postulant. Olim cùm Iudæi nimis angusto corde essent, eos Prophetā Isaias ad misericordiam persuadens sic est allocutus: Cùm videris nudum, *Isai. 58.* operi eum, & carnem tuam nè despexeris. Vbi alius vertit, & domesticos seminis tui nè despexeris. Hebræi vix sciebant misericordia vti, nisi erga consanguineos suos: nunc autem, vt pietas
26 sit meritoria, pauperibus opem ferre debemus, non tantū quia consanguinei nostri sunt, sed consanguineis & non consanguineis egenis subuenire debemus, ipsi enim loco Christi Redemptoris nostri in terris sunt.

Et respondens Iesus ad impias cogitationes astantium dixit ad legis peritos & ad Pharisæos: Si licet sabbatho curare? Vt intelligamus quorsum Dominus hanc quæstionem proposuit, notandum est id, *Exod. 20.* quod in Exodo dicitur, scilicet: Memento vt diem sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, septimo autem die sabbathū Domini Dei tui est, non facies omne opus in eo tu & filius tuus & filia tua, seruus tuus & ancilla tua, iumentum tuum & aduena qui est intra portas tuas. Vbi valde perpendendum est Dominū huic duntaxat præcepto illam particulam, Memento, addidis-
27 se. Non dixit, Memento, vt diligas Deum, Memento, quòd non assumas nomen Dei tui in vanum, sed memento, vt diem sabbathi sanctifices, quod quidem non sine magno mysterio *Alex. Alē.* additum fuit. Alexander Alensis inquit, nouem præcepta *3. par. q. 22.* Decalogi esse à rationis dictamine indita, in humanis cor- *memb. 3. ar* dibus seminata, hoc vero tertium per inspirationem Spiritus *tic. 1.* sancti fuisse edoctum. Sicut enim certa tempora necessitatibus corporalibus, scilicet, ad comedendum, dormiendum, & familiam nostrā gubernandā cōstituimus, sic certū tempus ad va- *Simile.* candū rebus diuinis & ad reformanda corda nostra, atq; ad reparādas ex quotidianis stragibus aīas nostras destinare necesse erat. Deus autē particulariter ad hoc diem sabbathi signauit. Et cùm

hoc præceptum de die sabbatho seruando non sit à dictamine ra- 28
tionis, sed ab inspiratione & imperio Dei, ideò hic doctor ait, Dominum huic præcepto addidisse, Memento. Alia singularis ratio huius verbi, Memento hæc est, scilicet, voluisse Deum in adimpletione huius præcepti modũ tribuere ad impletionẽ alio rum omniũ. Qui enim festiuis diebus, vt æquum est, Deo vacat, ipsosq; sanctificat sese in sanctis exercitijs & cogitationibus exercens, atq; in memoriam reuocans accepta à Deo beneficia, & ipsum Deũ, qui illa sibi contulit, apud se cum animi tene ritudine redamans (hoc enim verè est sabbathum sanctificare: otium nanq; pietate & ratione vacuũ adeo nihil confert, vt etiã de eo scriptum sit, Multã malitiam docuit otiositas: & ideò sab- 29
bathi otium tanta religione obseruandũ Deus sanxerat, vt homo curis & negotijs sæcularibus vacuus, eo die rebus diuinis atque animæ suæ saluti operam daret) ijs rebus ad obseruationem aliorum præceptorum facillime disponitur. Iccirco Dominus hic adiecit, Memento vt diem sabbathi sanctifices, ad significã dum quantum huius præcepti obseruatio ad aliorũ impletionẽ conducat. Hic etiam valde notandũ est S. Moysen in nullo alio rum præceptorũ præter quam in hoc rationem reddidisse eius,

Ecclc. 33.

B. Chrysos. quod Dominus imperauerat: Sicut etiã hoc B. Chrysostomus animaduertit causam assignans, quia cætera omnia præcepta à dictamine sunt rationis, & ipsa naturalis ratio ea nos docet. Et

Psal. 118. ob hanc rẽ S. Dauid dixit: Præuaricãtes reputaui omnes pecca tores terræ. Præuaricator est, qui aliquam legem soluit: ergo illi, qui legem non acceperunt, neq; eis prædicata fuit, qualiter à san cto Dauid legis præuaricatores appellari possunt? Respõdetur 30
illos legem naturalem confregisse. Ideò quoniam præcepta legis naturæ ipse homo per se scire potest Deus rationem non red didit, propter quam illa imperabat, cum autem ad hoc præcep tũ deuenit, adiectũ est. Sex enim diebus fecit Deus cœlũ & terram & mare & omnia, quæ in eis sunt, & requieuit die septima, iccirco benedixit Dominus diei sabbathi & sanctificauit eum. Et cùm particulariter præcipere hunc diem obseruare non esset à rationis dictamine, ideo causam assignat obseruationis, videlicet, creationis beneficium, quasi admonens, vt parenti & cõdito ri rerũ omniũ peculiariter in illo die homines gratias agerẽt, eũ que obtam admirandã fabricam feruida prædicatione celebrarent.

trent. At post creationem Deus hominibus aliud longe maius be 31
neficiũ cõtulit, videlicet, beneficiũ reparationis & redẽptionis. Quid enim prodesset, Deũ nos creasse, si infectã & quodãmodo deletã imaginẽ animæ nostræ, ipse non reformasset, & suo sacra tissimo sanguine illustrasset? Ideò cũ Christus Redẽptor noster die dominico à mortuis resurrexerit, sabbathũ, quod olim propter creationis beneficiũ, vt festiuũ celebrabatur, ppter benefi ciũ redẽptionis in diẽ dominicũ trasla tũ est. Hanc autẽ cõmutationẽ tẽporib⁹ Apostolorũ inceptã fuisse existimo. Fuit etiã dies Dominica alijs mirabilibus operibus, quæ Deus in ea operatus est, summopere adornata. Nã primus dies fuit, in quo Deꝰ cœlum ac terram creauit, & eodem die arca Noe in montibus Armenię quieuit: in hoc Dominus populũ Hebręorũ ab AEgy 32
ptiorum seruitute eduxit, in hoc cœpit manna è cœlo effluere, in hoc Christus Redemptor noster ex purissima Virgine matre sua nasci dignatus est: in hoc sanguinem suum in circuncisio ne primò profudit: in hoc resurrexit, & sua sanctissima resurrectione omnia nostræ redemptionis mysteria confirmata remanserunt: in hoc deniq; die Dominico Dominus Spiritum sanctũ in suos sacros discipulos misit. Quo circa meritò sancta Ecclesia his altissimis mysterijs adducta sanctificationẽ sabbathi in diẽ Dominicam commutauit. Quanuis autem verũ sit, quod propter creationis, & conseruationis beneficiũ Deo gratias agere debeamus tamẽ multo magis propter redẽptionis beneficiũ obligatione astringimur, & debemus creatorem ac Redemptorem nostrum laudare & glorificare. Ad hoc enim nos sancta Eccle- 33
sia in quotidiano sacrosancto missæ sacrificio voce sacerdotis hortatur, cùm ait: Gratias agamus Domino Deo nostro. Et posteaad Deum orationem conuertens inquit: Vere dignum & iustũ est, æquũ & salutare, nos tibi semper & vbiq; gratias agere. Obseruate obsecro, quomodo nullis verbis poterat magis hoc officiũ commendari, quam, vt semper & vbiq; fieret, hoc est, vt omni loco & omni tempore Deo gratias ageremus, ita vt ipsa vita nostra nihil aliud quã perpetua gratiarũ actio & vox laudis esset. Quid enim iustius quã vt semper illũ cogitemus qui semper nobis adest, semper vitam inspirat, semper in conseruandis, tuendis, & alendis nobis ita occupatus est, vt si vel tantillum prouidentiæ suæ oculos à nobis auerteret, in nihilum prorsus, vn-

Universidad de Deusto Biblioteca

Simile.

de cõditi sumus, recideremus? Mos apud mercatores est, vt di- 34
uersis in locis positi mutuas sibi operas præstẽt, vt ille mea, ego
cõtra illius negotia curem: cũ enim ego sim Salmanticæ, ille Cæ
saraugustæ, dum ille Cæsaraugustæ agit, quæ mea sunt, ego
Salmanticæ diligenter, quæ illius sunt, exequor. Cur ergo non
præstem ego Deo quod homini præsto? Si in cœlo residens in
defessa cura & prouidentia salutis meæ curam gerit, cur ego, qui
in hoc inferiori mundo vitam ago, non illius cultus & honoris
rationẽ habebo? Et si propter dona corporalia hoc facere debeo
quanto maiori obligatione hoc propter spiritualia beneficia fa-
ciam quæ ille sua acerbissima morte mihi lucratus est? Insen-
Isai. 44. sibiles creaturas S. Isaias inuitat dicens: Laudate cœli, quoniam
misericordiam fecit Dominus: & in paraphrasi Chaldaica ha-
betur, Laudate cœli, quoniam salutem populo suo fecit Domi- 35
nus. Vbi apparet, quod dum dicitur, Misericordia, absolute mũ
di redemptio per Antonomasiam intelligitur. Dum autem
sanctus Propheta cœlos inuitat, vt propter illam Dominum col
laudent, perinde est, ac si significaretur, beneficium redemptio
nis adeò magnum fuisse, vt etiam creaturæ insensibiles, & quæ
gaudij minime sunt capaces obligatione (si ita dici potest) ad ip
sum Dominum propter illud collaudandũ astringuntur. Quod
profecto, est magna exaggeratio vt hinc homines ratione præ-
diti, & in quorum vtilitatem illud collatum fuit, summam obli-
gationem, quam ad hoc habemus, intelligamus. Quanuis autem
magna sit ingratitudo nos continuo in diuinis laudibus & vbi-
que non occupari, multò tamen maior est, nos diebus solenni-
bus, qui ad hoc peculiariter destinati sunt, ab operibus cessantes 36
diuinis colloquijs & contemplationi minimè vacare, quin po-
tius illos in mille nęnijs & vanitatibus cõsumimus adeò illius su
perni benefactoris nostri obliti, ac si nihil ex ijs, quæ fides nos do
Exod. 1. cet crederemus. In sacro Exodi volumine legitur, quod mor-
tuo Ioseph, surrexit rex nouus, qui filios Israel crudeliter cœ-
pit odio prosequi. Meritò illum, regem nouum appellat, quippè
qui adeò erat ingenio differens ab eo, qui regni sceptrum tene-
bat eo tẽpore, quo Israel in AEgyptũ ingressus est: ille enim ex
traneos iustos regno suo benigne excepit, hic eosdẽ iustos, qui
in terra ipsius incolæ erant tyrannide persecutus est: iccirco illi
omnia ex animi sententia ac prospere eueniebãt, huic vero mil
le ca-

37 le casus & infortunia contigere, ita vt ipse cũ suo exercitu in me
ri summersus fuerit. Horum autem infortuniorum causa fuit,
quoniam ignorabat Ioseph, ideſt, immemor erat beneficiorũ,
quæ in AEgyptũ ipse sanctus Ioseph contulerat, cũ illa in eius
memoria continuo deberent residere. Fecerat enim sanctus Io-
seph, vt omnis AEgyptus quintam suorũ bonorũ partem Regi
persoluere: atq; ita si tam potẽs erat rex ille, ipse sanctus Ioseph
in causa fuerat. Et quoniam horũ omniũ non est recordatus eò
dementiæ venit, vt multas tyrannides, quibus & se & regnũ suũ
perdidit, exercere non dubitauerit. Ecce igitur fratres mei om-
niũ malorum nostrorum fontem & originem, illa enim ex eo
profluunt & dimanant, quia verum Ioseph Iesum Christum sal
uatorem nostrum, & eorum, quæ ipse pro nobis fecit, ac benefi-
38 ciorum, quæ in nos contulit, obliuiscimur: atq; ita horũ omniũ
immemores tanquam ingrati eum omni tempore & maxime il
lis diebus, qui ad Deo seruiendũ & ipsum glorificandum dedica
ti sunt, impudentissime offendimus.

His præhabitis oportet vos scire, apud Iudæos nefas esse non
quidem ex diuina religione, sed ex eorum superstitiosa obserua
tione in die sabbatho ægrotos curare, iccirco Domino insidia-
bantur, vtrũ hydropicum, quem ante oculos habebat, eo die
sanaret. Tanta enim erat Domini misericordia, vt ipse etiam
aduersarij hoc sibi de ea pollicerentur, atque ita pro certo habe
bant ipsum posse ab eis accusari, eò quod diẽ festũ nõ seruabat.

Cum ergo saluator consilia eorum intelligeret, quærit ab eis:
Si licet sabbatho curare? At illi tacuerunt, ne, videlicet, respon-
39 sione sua aditum insidijs suis præcluderent: cogitabant enim in
tra se: Si dixerimus, licet, non poterimus illum testimonio no
stro damnare, quin & nos ipsos damnemus, qui factũ ante pro-
bauimus. Si vero dixerimus: Non licet, fortasse nostri metu à
curando ægroto, desistet, atque ita consilia nostra, quibus eum
illaqueare conamur, irrita erunt. At pijssimus Dominus prau-
am malignantiũ consilia & õdia despiciens apprehensum sacra-
tissima manu sua hydropicum subita sanitate donauit. Qua in
re immensa Christi Dñi misericordia apparet, qui sæpe etiã nõ
rogatus misericordiam miseris impendit: sic enim hydropicum
hũc nihil rogantẽ, nihil petentem sanauit. Cum ergo cœlestis
medicus hydropicum sanasset, Pharisæos etiam, qui grauio-

ris superstitionis & cæcitatis morbo laborabant, sanare curauit, eos docens diē festū nō frangi, dum quis erga egenos proximos in eo misericordiæ opera siue spiritualia siue corporalia exercet: hoc enim magis Deo placet, quā sacrificia legis veteris illi placuerūt. Et in hoc significatur id quod Dominus apud D. Matthæū dixit, scilicet: Misericordiam volo & non sacrificium. Nūquid Domine sacrificiū non vis? Quare ergo in toto Leuitici libro iubes, vt tibi vituli, arietes, tauri, atq; alia animalia in sacrificijs offerrentur. Respondetur, hæc verba esse quandam diuinā exaggerationem ad significandū quanti Deus opera misericordiæ quæ erga proximos fiunt, æstimet: ideò inquit, se nolle sacrificia, quanuis vere & realiter illa velit. Quanuis (vt ait B. Augustinus) sacrificiū est, quidquid Deo ad eius honorē impēditur, vt placetur. Igitur ad significandū se illa sacrificia veteris legis tā ti non æstimare, quanti opera misericordiæ, ideo dixit, Misericordiam volo &c. sicut cū etiam ait: Scindite corda vestra & nō vestimenta vestra, i. dest, opera exteriora non curo sed interiora. O Deus infinitæ maiestatis, nūquid exteriora opera tibi grata non sunt? Maxime profecto, imò & qui contrariū diceret, pessimè erraret. Quatè ergò inquis, tibi non placere? Hoc dicit ad significandū se pluris facere interiora opera quā exteriora, quinimo & exterius opus ab interiori valorem accipit. Rursus, Misericordiā volo & nō sacrificiū, perinde est ac si diceret, quando duo concurrūt, quorū alterū tantūmodò adimpleri potest, nolo sacrificiū, sed misericordiā, plus enim volo vt ęgrotū cures & egeno necessaria impertiaris, quā vt rē sacram audias: tunc enim hoc sacrificiū nolo, sed potius illud mihi placet. Quemadmodū si tibi duo vasa ad eligendū proponerentur, quorū alterum aureum, & alterū argenteū esset, & diceretur tibi, Ex his duobus vnū elige: ambo enim tibi dari minime possunt, diceres, vas aureū volo, siquidem ambo accipere nō possum: sic Dominus ait, Si duobus mihi seruitijs simul possetis inseruire, ambo illa libenter acceptarem, at si fieri nequeunt, Misericordiam volo & non sacrificium.

Matth. 9.

40

S. Augustin. lib. 10. de ciuitate Dei.

41

Ioel. 2.

Simile.

42

Vt autem hoc eos diuinus Magister doceret, eis hāc quæstionem proposuit. *Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit, & non extrahet illū continuo in die sabbathi?* Et *non poterant ad hæc respondere.* Quid enim respondere possent, si boni quidem periclitanti succurren

43 currendū esse in sabbatho dicerent, homini verò ægrotanti negarent, cū non homo propter bouem, sed boues & oues & pecora campi hominis gratia condita sint? En fratres, quomodo sapiētia vincit malitiam. Sed quid, quæso, homines in lege atq; Prophetis eruditos in tantum errorem impulit, vt boui periclitanti in sabbatho subueniendū esse crederent, homini verò ægrotanti minime? Non aliud certè, quā quòd bouem suum magis quam proximū amarent, ideoq; pluris apud eos bouis, quā hominis periculū erat: cùm tamen vera charitas nō quæ sua sunt, sed aliorum quærat. Quisquis autem seipsum nimis amat & huic errori & pluribus alijs obnoxius erit. Quò enim vehemens aliquis affectus propendet, eò secum trahit intellectum, qui facile rationes inuenit, quibus affectui suo morem gerat: magnus enim erroris magister est affectus corruptus, ex hac enim radice omnes pe

44 ne mortaliū errores egrediuntur. Sic frequenter iniquum iudicē vel immodicus amor, vel etiam odium erga litigantes à recto deducit, iniustāq; innocentis damnationē iustam esse sibi persuadet. Sic lucri cupiditas facit, vt aduocatus rationes inueniat, quibus vel dubiam vel iniustam causam litigantis iustam esse discernat: similiq; affectu litigantes ipsi decipiuntur, dum iustam esse litē credunt, quę vere iniusta est & sic de alijs. Ac deniq; nunquā his, qui animi ægritudine laborant, ficta ratio deerit, qua seipsos decipiant, atq; errorem suum tueantur. Ideo sapiens ait: Pec

Similia.

Eccle. 32.

cator homo vitabit correptionem, & secundum voluntatē suā inueniet comparationem, hoc est, aliquam apparentem rationē qua sibi imponat, & mendacium pro veritate amplectatur, ne-

45 mo tamen hac ignoratione errorem suum apud æquissimum iudicem defendere posse arbitretur. Quapropter oportet nos in nostris negotijs nobis ipsis minime confidere, quoniam (vt ait D. Bernardus) Amor & odium nesciunt iudicium veritatis: & ideo in exterioribus iudicijs non admittuntur iudices aut testes, qui contrariæ partis sunt amici, quanto igitur minus erit bonus iudex quilibet in propria causa, siquidem sui ipsius adeò amicus est? Vnde fit consequens, vt homo sibi suspectus sit, atq; alieno consilio & iudicio vtatur, diuinam clementiam exorans, vt ipsum sua diuina illuminet luce & gratia, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

D. Ber. de gradib. humilit.

Universidad de Deusto Biblioteca

In eadem Dominica XVI. Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cum intraret Iesus in domum cuiusdam Principis Phariſæorum Sabbatho manducare panem, & ipſi obſeruabant eum. Luc. 14.

PRhaſis & modus loquendi eſt Hebraicæ linguæ quē cunq; cibum panem appellare, vt patet in primo Regum volumine. Vbi Rex Saul edictum in hunc modum legitur iuſsiſſe proferri: Maledictus vir, qui comederit panem hodie: & quoniam Ionathas filius eius fauum mellis manducauit, eum tanquam edicti regij trangreſſorem punire volebat, quoniam ſub nomine panis quicunq; alius cibus intelligebatur. Et alibi: Accerſito Dauid Miphiboſeth filio Ionathæ dixit ei: Ne timeas, quia ego faciam miſericordiam in te, tu comedes panem in menſa mea ſemper. At in regali menſa non ſolum panis ſed alia cibaria apponebantur. Et rurſus, quærenti Regi Iſrael ab Eliſeo, an famulos regis Syriæ, qui ad ipſum capiendum venerant, interficeret, ipſe reſpōdit: Non percuties, ſed pone panem & aquam coram eis, vt comedant & bibant, & vadant ad Dominum ſuum. Et ſequitur ſtatim: Appoſitaq; eſt eis ciborum magna præparatio. Vnde in oratione: quam Saluator noſter nobis edidit, quotidie precamur Dominum, Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie, hoc eſt, Da nobis hodie neceſſariam ſuſtentationem. Ex hoc infertur hic, vbi ſanctus Euangeliſta inquit, Dominum in ædes cuiuſdam principis Phariſęorum ingreſſum fuiſſe ad manducandum panem, nomine panis alios etiam cibos intellexiſſe vel dicere poſſumus, quod licet hoc conuiuium ſplendidum fuerit, ſacer Euangeliſta noluit abundantiam ciborum referre, qua princeps ille Phariſæorum Dominum

1. Reg. 14.

2. Reg. 9.

4. Reg. 6.

Luc. 11. Matth. 6.

num inuitauit, ſed potius modeſtiam & temperantiam, qua bonus Ieſus ibi manducauit, voluit recenſere. Ideò ait: Cum intraret Ieſus ſabbatho manducare panem. Nam adeo parum fuit, quod manducauit, vt nihil præter panem eum manducaſſe dicere poſsimus. Ab hoc cœleſti magiſtro ſeraphicus noſter Pater Diuus Franciſcus ſobrietatem didicit, qui licet aliquando Cardinalium menſis accumberet, tamen fruſtis panis oſtiatim emendicatis veſcebatur, & pretioſos cibos, qui ipſi ab illis principibus apponebantur, minimè curabat. Hoc Eccleſiaſticus conſulit dicens: Noli auidus eſſe in omni epula tione, & non te effundas ſuper omnem eſcam. In multis enim eſcis erit infirmitas, & auiditas appropinquabit vſque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt, qui autem abſtinēs eſt, adijciet vitam. Vbi obſeruandum eſt, poſſe hic per infirmitatem & per mortem, infirmitatem & mortem corporalem & ſpiritualem etiam intelligi: hæc enim omnia ſecum intemperantia affert. Nam ſicut ex humida terra exhalationes & vapores ſolem perturbantes, nè illuminet, aſcendunt, ſic ex corpore ciborum pleno vapores rationem obſcurantes aſcendunt: quod quidem occaſio eſt homini ad multa ſcelera committenda. Vbi etiam cum hic dicitur, Qui autem abſtinens eſt, adijciet vitam, vita ſpiritualis intelligi poteſt. Sicut enim aquila ablato pullis ſuis cibo eſt in cauſa, vt ipſi à nidis exeant, & volare diſcant ad vitam ſuſtentandam: ſimiliter & auceps cum accipitrem cibo priuat, ipſam in altum ad ſectandam prædam aſcendere facit: ſic corpus à cibis priuatum & fame oppreſſum & vexatum cogitur, voluptatum ac deliciarum nidum relinquere, & animam non impedire, vt prædam, videlicet, Deum ſuum inſequatur. Socrates Philoſophus legitur homines docuiſſe, vt à ſapidis epulis & appetitū excitantibus abſtinerent, dicebatq; nullum aliud eſſe melius obſonium & condimentum quā famē: hæc etenim omnia dulcia reddit, & ipſa nihili ſtat. Cum autem quidam eius amicus ei diceret, Quare tam paucam diligentiā ad accipiendū hoſpitio quoſdā nobiles hoſpites adhibuerit, lepide & perdocte reſpōdit: Si boni ſunt, hoc ſufficit, ſi vero mali, hoc ſupereſt. In quo innuit, probū ſemper debere paruo eſſe cōtētū improbū verò nulli rei dignū eſſe. O admirabilē ſententiā & in maiorē cōfuſionē noſtrā ab ore Ethnici, qui æternis nūc inferni

4 Eccle. 37. Simile. Simile. Aliud. 6

tormen-

formentis cruciatur, prolatam. Nos autem, qui in cœlum ascendere contendimus tantum ab eius sobrietate & doctrina absumus. Et quanuis hoc in omnibus reprehensione dignum sit, multò magis est in sacerdotibus & Euangelij concionatoribus, quos vere imitatores sobrietatis & paupertatis Iesu Christi esse oportet, vt sic expediti possint facilius (vt ait B. Thomas) orationi & prædicationi instare. Atq; ita B. Hieronymus inquit: Delicatus magister est, qui pleno ventre disputat de ieiunijs, sacerdotis lingua, mens, manusq; concordent.

7

B. Tho. 3. p. q. 40. art. 3. ad 3. Hiero. ad Nepotia.

8

Et ipsi obseruabant eum. O vala me la beatissima Trinidad, Et quâ variæ ac diuersæ sunt proborum & improborum intentiones. Bonus enim si alicui benefacit, est propter bonum eius, si vero male ei facit illum reprehendens aut increpans, id etiam propter bonum eius facit. At improbus si alicui malefacit, id propter malum eius facit: si autem benefacit, id etiam propter malum facit: itaque finis eius semper prauus est. Vnusquisq; stylum sui capitis imitatur: scelerati omnes vnum corpus efficiũt, cuius caput est diabolus, probi vero omnes etiam vnum corpus efficiunt, cuius caput est Christus Iesus: quodlibet autem corpus ingenium & conditionem sui capitis insequitur. Conditio Dei hæc est, si tibi diuitias, honorem, atque alia bona elargitur, id in tuum commodum & vtilitatem facit vt, videlicet, his beneficijs magis in eius diuino amore inflammeris, si vero te corrigit atq; ægritudine seu paupertate opprimit, & hoc modo tibi malefacit, id etiam perpetuum bonum facit, vt, scilicet, ad ipsum, si peccasti, conuertaris, aut si non peccasti, cum patientia aliquid

Iob. 2.

merearis. Hoc optime S. Iob intellexit, cum dixit: Si bona su- 9
scepimus de manu Dei, mala autem quare non sustineamus? Quod perinde est, ac si diceret: Siquidem cum bonis, quæ Deus nobis contulit, gauisi sumus, quare patienter mala non sustinebimus? Siquidem Deus vtrumque eodem fine facit. E contra verò dæmon, si mentitur, vel si verum tibi dicit, ideò est, vt te decipiat, si conatur, vt temporalia bona possideas, hoc ideò efficit, vt tu cum illis in plurima peccata incidas: si contendit, vt alij te persequantur, hoc etiam ideò est vt tu in patientia tenteris: deniq; siue bene siue male tibi faciat, omnia, vt tibi noceat, efficit. Hoc idem ingenium & conditionem improbi habent, sicuti & boni Dei conditionẽ sequũtur. Animaduertite hos Pharisæos

Pharisæos Sathanæ membra, qui Christum filiũ Dei ideo inuitabũt, vt ipsi nocerent, & ideò maxima cũ attentione attendentes, in quo illũ calumniari possent, obseruabant eum. Bonum opus, quale erat, Dominum inuitare, deprauata intentione fœdabant. Deus nos ò fratres, à tanta malitia & peruersitate eripiat, vt opera nostra bona mala aliqua intentione inficiamus. Artifex, siue sit pictor, siue faber, siue aurifex, semper in memoria retinet voluntatem eius, qui opus sibi commendauit, illudq; iuxta eius intentionem, & non secundũ propriam fabricare contendit, & si hoc non obseruaret, diceret ille, Nolo opus tuũ, siquidem in eo conficiendo non meam, sed tuam obseruasti voluntatem: atque ita inanis esset eius labor, Sic nos semper, quantum possibile fuerit, Dei volũtatẽ ante oculos ponere debemus, & quidquid egerimus, iuxta eius imperiũ facere debemus, sicuti S. Dauid faciebat, qui sic ait. Prouidebã Dominũ in conspectu meo semper. Id vero quod in nostris operibus dominus à nobis præcipue postulat, est conscientiæ puritas & recta ac sana intentio. Oportet etiam super hũc locũ adnotare, quod cũ sponsus sponsam laudaret, eam in hũc modũ alloquitur: Pulchra es amica mea, suauis, & decora. Quibus verbis docuit, quod, vt anima ei placeat, non debet virtutes cũ peccatis coniungere. Nam (vt ait D. Augustinus) Forma & pulchritudo corporalis in proportione conueniẽti partiũ ad inuicem consistit. Si enim quis conforme os habeat, nares verò disformes, & si oculos pulchros, frontem verò rugatã, & maxillas rubicũdas, dentes verò nigros ac putridos, pulcher minimè dici potest. Ad hoc enim, vt pulcher & decorus ha-
12 beatur, omnes corporis eius partes conuenienti proportione debent cõponi. Idem in spirituali possumus dicere. Nam qui in intellectu plurimam scientiam habet, in voluntate autem nullum amorem, eius mens pulchra nequaquam dici potest. Qui eleemosynas erogat, & luxuriosus est, aut qui castitatem colit, & eleemosynas facit, sed superbus est, eius anima minime pulchra appellabitur. Itaq; omnes virtutes anima iusta habere debet, vt coram diuino conspectu pulchra & decora reputetur. Hæc est quærela, quam Deus aduersus episcopum Ephesinũ habebat, cui in Apocalypsi dixit: Scio opera tua & laborem & patientiam tuã & quia non potes sustinere malos, sed habeo aduersum te pauca quod charitatem tuam primam reliquisti: memor esto itaq; vnde ex-

Simile.

Psal. 15.

Cant. 6.

D. Augus. Simile.

Apoc. 2.

de exciderís, & age pœnitentiam & prima opera fac. Attendi- 13
te obsecro quot virtutibus prælatus ille insignitus erat, & nihilo minus Deo non placebat, quoniam suam priorem charitatẽ reliquerat. Quo circa fratres nè ita securi sitis, nec aliquibus vestris bonis operibus decipiamini, si illa alijs deprauatis operibus fœdatis, sicut isti Pharisæi agebant, qui eleemosynas, orationes, & sacrificia malitia superbia, atq; inuidia polluebant.

Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Mirificum certe est artificium, quo improbi & scelerati homines in sceleribus & malitijs suis exercendis euigilant, propter quod Dominus apud Lucæ, 16. S. Euangelistam dixit: Filij huius sæculi prudentiores sunt filijs lucis in generatione sua. Hoc sanguineis lacrymis nobis deplorandũ erat, si verè res ac negotia diuina sentiremus. Nam eò dementiæ totus mundus peruenit, vt cùm in omnibus artibus & 14
mechanicis officijs singulares inuentiones quotidie reperiãtur videlicet, in mercaturis, in vestiũ cultu, in picturis, in modis loquendi, in excellentijs, in murmurationibus, in proditionibus &c, in his deniq; omnibus sunt valde singulares artifices, & qui in arte sua primas tenere se iactant, at in seruiendo Deo nunquã mũdus adeo tardus, incultus & agrestis, sicut nunc, extitit. Videbitis puerum vix duodecim annos natum, qui tanta dexteritate patris sui officiũ exercet, vt quemlibet in admirationem rapiat: & si filius mercatoris est, iã mille technis & fraudibus vti scit. Si ab eo quæratis qualiter crimina sua confiteri, & quomodo preces Deo fundere, ipsumq; pro venia peccatorum deprecari debeat, nec penitus vnum verbum loquetur. Scit famulus licet paruus maxima ingenij acie seruatis mundi primoribus fœminã 15
ex nomine Domini sui alloqui, folia lusoria voluere mirifica arte, atque alia huiusmodi scelera committere, & vix orationem dominicam aut rationem animæ suæ habere scit. Itaque cùm in rebus mundi isti pueri acutissimi appareant, in diuinis sunt velut bruta animantia. Si impios Pharisæos in magistros haberetis (qui in malitia adeò periti erant, vt coram Domino hydropicum posuerint ad ipsum vel ad impatiẽtiam prouocandũ illa ægritudinis corruptione, atq; ita ipsum de crudelitate calũniari possent, vel ad misericordiam incitandum, vt, videlicet, illum die sabbatho curaret, & ita Dominum de festo non obseruando accusare possent, alias vero adeo rudes & stulti erant, vt

cogita-

16 cogitarent solennitatem sabbathi quodam tantæ pietatis opere, quale erat, infirmos curare, violandam esse) si hos, inquam Pharisæos in magistros haberetis, non admirarer, si adeò vuidi & expediti ad res mundi & tam hebetes ac tardi ad res diuinas essetis. Sed cùm tot euangelici viri sint, qui suo exemplo & religioso ac sancto viuendi modo suaque cœlesti doctrina vos docerent ómnia huius sæculi contemnere, & vere cœlestia inquirere, vos nihilominus adeò sitis imperfecti, hoc magis mirandum & deplorandum est.

Subijciunt ergo oculis Domini hydropicum, Existimantes vno aut alio modo occasionem esse offerendam, qua illum possint destruere & euertere. At possumus hic dicere, quod sanctus Dauid ait: In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est *Psalm. 9.*
17 pes eorum, cognoscetur Dominus iudicia faciens. Recte enim S. Iob dixit de hoc superno Domino loquens: Qui apprehẽdit sapientes in astutia sua. O insignem benignitatem & stupen- *Iob. 5.*
dam Christi Iesu mansuetudinem. Qui quamuis intelligeret, qua intentione lupi illi ipsum ad conuiuium vocarent, ea tamen animi synceritate & candore vsus est, vt quasi nihil horum intelligeret, & conuiuium eorum minime repudiaret, quia hydropicum sanare & eos à cæcitatis & superstitionis suæ morbo liberare volebat. Vbi ergo Christi pietas tanta est, vt mentes liuidas non horreat, quin etiam & persecutoribus & æmulis suis per verba & miracula prodesse intendit, oportet vt nos fideles illius vestigia sectemur. Ita D. Paulus de hoc etiam nos admonet, cùm ait: Noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Ig- *Rom. 12.*
18 nis alio igne non extinguitur, quin potius magis incenditur, si ergò illum extinguere velis, oportet super ipsum aquam infundere, quæ ad illum extinguendum efficax est. Sic si proximus tuus ira & odio aduersus te inflammatur, & tu contra ip- *Simile.*
sum velut ignis ad ipsum te confers, plus illum incendis, & peruertis, si vero benignus & mansuetus eum alloqueris, atque in ipsum beneficia confers, hoc velut aqua est, qua ignem, quem in corde suo retinet, facillimè extingues. Oportet etiam fratres hic animaduertere, qualiter hydropicus iste ante oculos clementissimi Iesu positus integram & perfectam sanitatem est consecutus. In quo docemur debere nos ad hoc vniuersale refugium in omnibus nostris angustijs, &

affli-

Universidad de Deusto
Biblioteca

afflictionibus confugere, ac cum Propheta Daniele sic dicere: 19
Daniel. 9. Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuã & audi, aperi oculos tuos & vide desolationem nostram. Si addiscimus fratres charissimi nos ipsos ante oculos pijssimi Dei nostri proponere, ipse non solum ægritudines nostras curabit, sed etiam animas nostras donis suis cœlestibus exornabit. Quis Patriarchæ Iacob animum tribuit, vt coram fratre suo Esau apparere auderet? Antea cùm frater eius pauper & inops erat, ab eo fugit, cùm autem potens ac diues erat, & postquam ei minatus fuerat,
Gene. 32. cum ipso congreditur: vnde ei tanta fortitudo? Ipse in sacro Geneſis volumine ait: Vidi Dñm facie ad faciẽ, & salua facta est anima mea. Coram Deo se se posuit, & cum eo lacrymis & suspirijs luctatus est, & inde illum animum & fortitudinem acquisiuit. Et tu S. Dauid, qualiter à potentissimo Rege Saule in suo 20
Psalm. 24. regno & magno exercitu stipato cùm esses pauper & sine potentia te defendisti? Ipse respondet dicens: Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos: ipse est fons fortitudinis & totius virtutis refugium. Heliotropiũ
Plin. lib. 18. cap. 27. seu herba solaris, vulgo, Tornasol, solis ortum (vt ait Plinius) manè expectat, & eius iter vsq; ad occasum ipsius insequitur, & sa-
Dioscori. lib. 4. cap. 203. tis manifestè apparet, illam ab ipso sole multas influentias accipere: in ea enim producitur rosa quædam adeò pulchra, vt solẽ ipsum cum suis radijs rubicundis in figuræ orbicularis modum præseferre videatur. O anima Christiana attende, vbi Dominus sol iustitiæ effectus, quos producere solet in illis, qui cum animi affectione in diuino ipsius conspectu perseuerare sciunt, 21
sapientissime effinxit. Consuesce igitur te coram hoc lucidissimo sole proponere, & in anima tua pulcherrimam quandam sui ipsius effigiem transformabit. O sancte Moyses, vnde venis tantis splendoribus circundatus, qui à facie tua tanquam radij oriuntur? Non enim solent homines talem splendorem exsemittere? Nè miremini, quoniam ex monte Sinai, vbi cum Dño
Exod. 34. egi, descendi. Atq; ita inquit sacer textus: Ignorabat, quòd cornuta esset facies sua ex consortio sermonis Domini. O fratres mei, & quæ luces atq; splendores bonorũ exemplorũ à nobis dimanarent, si frequenter ad orationis & contemplationis montẽ ascenderemus. Qua propter vos adiuro & obsecro, (id quod sæpè fecisse memini & in posterum faciam, nõ enim defecisca r) vt

22 vt saltim aliquam diei & noctis partem in hoc sancto exercitio impendatis.

Respondens autem Iesus dixit ad legis peritos & Pharisæos, si licet sabbatho curare? Nemine interrogante respõdit, nam abscondita cordis prorsus agnoscit. Vnde verba eius sunt illa Ieremiæ, scilicet, Ierem. 17
Prauum est cor hominis & inscrutabile, quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans corda, & probans renes. Iccirco cogitationibus illorum, qui eũ malitiosè interrogabant hac etiam quæstione, Si licet sabbatho curare? diuinitus respondit. O Christe summa Patris sapientia: videris Domine in hoc interrogare, an liceat charitatis opera exercere, ac si facultatem ad id faciendũ postularesẽ? Is videtur esse mundi stylus. Nunc in more positum
23 est, vt multi opus habeant facultatẽ petendi ad bona opera exequenda, ad opera autem vanitatis minime, libere enim illa exercere possunt. Vultis hoc experientia videre? Ite ad rectores & gubernatores cuiusque vrbis & dicite illis: Domini, hospitale quoddam ruinam minatur, & pauperes, qui ibi recipiuntur, magnam patiuntur necessitatem: tale pium opus in hac Republica necessarium est: tale monasterium incensum & combustum est, his, obsecro, necessitatibus, siquidem vobis per facultates licet, prouidete & consulite. Respondebunt ipsi: Oportet ad hæc bona opera Regem consulamus, & ab eo copiam impetremus. Si autem volunt tauros agitare, aut æquatis hastis certamen habere, aut alios profanos ludos exercere, ad hęc omnia nulla opus est facultate, libere illa agunt magnos sumptus ex ærario publico facientes atq; ita ad malum licentiam habent, ad bonum ve-
24 rò minime. Fateor quidem aliquas iustas esse causas, ob quas ciuitatum gubernatores facultatem postulent ad pietatis opera, exercenda, sed eædem causæ & multo plures extant, vt ipsi ad impendendum numos in operibus vanis licentiam peterent, nè libertatem haberent, vt pro libito ærarium publicum in profanitatibus consumerent, Dico igitur. Dominum in præsentiarũ non postulasse facultatem ad opera pietatis exercenda, sed interrogasse, vtrum liceret die sabbatho ægrotos curare. Quisquis veteris testamenti volumina paulo diligentius euoluerit, non satis mirari poterit, quanta cura Dominus sabbathi religionem cõmendauerit, maxime in sacro Exodi libro: vbi sic ait: Videte, vt sabbathum meũ custodiatis, quia signum est inter me & vos. Exod. 23.

Universidad de Deusto Biblioteca

Hoc est, publico signo volo, vt ab omnibus nationibus religio- 25
nis meæ cultores, cæteriſq; hominibus diſsimiles agnoſcamini.
Atq; ita hoc præceptum in cordibus quorundam religioſorũ
Iudęorum impreſſum eſt, vt nec arma quidem, quibus ſe ab inua
ſoribus tuerentur, die ſabbathi capere auderent, priuſq; ab ho-
1. Mach. 2. ſtibus trucidari, quam ſabbathum violare mallent, quod ex ſa-
Isai. 4. cra ſcriptura manifeſte patet. Cæterum cùm Chriſtus Domi-
nus ait: Deus ſpiritus eſt, ſpiritualium etiam præcipue virtutum
hoc eſt, charitatis, benignitatis, iuſtitiæ, miſericordiæ, & humi-
litatis, cæterarumq; ſimilium virtutum eſt amator, cur ergo ex-
ternam ſeruilium operum ceſſationem in die feſto commenda
uit? Ad hoc reſpondemus hanc ceſſationem & otium non admo
dum Deo gratam eſſe, ſed illud tamen officium eſſe illi gratiſſi-
mum, quod ſine aliorum vacatione commode exerceri non po- 26
teſt. Hoc autem eſt mentis in Deum ſalutis & vitæ noſtræ au-
torem eleuatio, quæ animum requirit vacantem, liberum tran-
quillum, & ab omnibus non modo curis ſed etiam externis occu
Pſal. 45. pationibus expeditum. Ideò ipſe Dominus ait: Vacate & vide
te, quoniam ego ſum Deus. Ad hoc ergò dies feſti diuina & hu
mana autoritate ſanciti & conſecrati ſunt, vt contractas cæteris
diebus peccatorum ſordes in illis expiemus. Sed væ, væ & mil-
lies væ vſq; adeò enim vulgus Chriſtianorum Dei & eccleſiæ
Pſal. 118. præceptum inuertit, vt nullo die licentius viuat. Vnde meritò
cum ſancto Dauid clamare poſſumus: Tempus faciendi Domi
ne diſsipauerunt legem tuam, vbi alij tranſtulerunt: Tempus fa
ciendi Domino: & ſic eſt in contextu Græco: & ſic etiam legũt
S. Auguſt. B. Auguſtinus & B. Hilarius. Et iuxta hanc tranſlationem in præ
S. Hilarius. ſentiarum ſignificatur, quod homines tempus Dei ſeruitio pecu 27
liariter dedicatum, & quando ipſi ſe ſe in eius laudibus atq; alijs
ipſius diuini amoris actibus exercere debebant, fruſtra conſu-
munt, eum offendentes & diuinam eius legem diſsipantes. Hoc
enim tempus ad epulas, ad conuiuia, & ad ludos præſtolantur
in quibus ſanè ludis rixæ & contentiones & iuramenta & periu
ria & interdum etiã horrendæ blaſphemiæ in Deum ſanctoſq;
iactantur. Die etiam ſacro feſti puellæ ſe diligentius comunt &
ornant variſq; pigmentis naturæ colorem adulterant, vt formo
ſus diabolilaqueus efficiãtur, cũ ſcriptũ ſit in ſacro Eccleſiaſtici
Eccle. 9. libro: Propter ſpeciem mulieris multi perierunt, & ex hoc con-
cupi-

ſcupiſcentia quaſi ignis exardeſcit. Hoc die adoleſcentulorũ gre
ges vrbem inambulantes turpiſsima interſe colloquia miſcent,
& laſciuos oculos percuncta eius loca circuducunt, quibus cor-
rupto ſaltem affectu prauiſq; deſiderijs animas ſuas polluant.
Quis verò iuſtis lacrymis innumerabiliũ aliorũ hominum abu-
ſum deflere queat, qui toto tempore, quo diuinũ ſacrificiũ feſtis
diebus celebratur, à ſæcularibus colloquijs non ceſſant, quiq;e
dum Dei verbũ populo annuntiatur, quo animæ ſuæ morbis &
ſaluti conſulere deberent, ſimili modo garrire, ridere, & nugari
cum magna totius populi offenſione minime deſiſtunt? O gentẽ
peruerſam, ò animos tenebris & denſiſsima cæcitate oppreſſos:
quæ obſecro vobis ſalutis ſpes reliqua erit, ſi quo tempore Dei
verbo mala veſtra curare deberetis, nõ modo non curatis, ſed
29 nouis etiam abominationibus cumulatis? O quam iuſte nobis
Dominus nũc dicere poteſt, quod per Prophetam Iſaiam olim Iſai. 1.
dixit, ſcilicet: Neomeniam & ſabbathum & feſtiuitates alias nõ
feram, iniqui ſunt cætus veſtri: calendas veſtras & ſolennitates
veſtras odiuit anima mea: facta ſunt mihi moleſta, laboraui ſuſti
nens. Per immẽſam igitur ſummi Dei charitatem fratres chariſ-
ſimi vos obſecro, ne id, quod ad animarum veſtrarum ſalutem in
ſtitutum fuit, hoc modo peruertere ſeu deprauare velitis. Me-
mẽtote, aliter Hebręos dies feſtos obſeruaſſe, nos autem non ſic,
ſed alio modo eos colere debere: illis nanq; tanquam hominibus
multis voluptatibus deditis in hunc modum ſanctus Moyſes di-
xit. Epulaberis in omnibus bonis, quæ dederit tibi Dominus Deut. 26.
Deus tuus, tu & filius tuus & ancilla tua. Nunc tamen, quia nox
30 præceſsit, dies appropinquauit, (inquit B. Apoſtolus) non
in comeſſationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudi Rom. 13.
citijs, ſed induimini Dominum Ieſum Chriſtum, & carnis curã
ne feceritis in deſiderijs (ſcilicet eius adimplendis.) Quapro-
pter feſta ſanctis exercitijs ſpiritualibus & operibus corporali-
bus pietatis obſeruate, ægrotos pauperes viſitantes & eis me-
dicinam adhibentes, ſiquidem creditis opus ſeruile non eſſe, ſi-
cut iſti cæci Phariſæi credebant. Deus enim adeò amicus
eſt hominis, vt nolit feſta ſua nec in minima re neceſsitati
& remedio eius præiudicare. In memoria reuocate id, quod
Beatus Apoſtolus ad Theſſalonicenſes ſcribens ait: Ve- 2. Theſſ. 2.
niet Antichriſtus in omni virtute, & ſignis, & prodigijs

Universidad de Deusto
Biblioteca

mẽdacibus, & in omni seductione iniquitatis his, qui pereunt, eò quod charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Quid obsecro his verbis formidabilius illis, qui duro & incompassiuo sunt corde? Siquidem S. Apostolus inquit, illum execrandum & maledictum hominem decepturum esse illos, qui charitatis doctrinam & amorem proximi minime receperunt. Notate quæso, quod nomen hic sacrosancto Euangelio imponitur. Animaduertite, quomodo illud doctrinam charitatis & amoris erga proximum S. Apostolus appellet, aitque Dominum in illos, qui illud cum animi affectione non acceperunt, & diligenter obseruarunt, sed impij & crudeles erga proximos suos extiterunt, esse animaduersurum, permittẽdo ipsos ab Antichristo decipi, & in quam plurimos errores atq; hæreses incidere. Vere locus hic efficacissimus est, vt per illum intelligamus, quantum malum sit charitatis defectus erga egenos proximos. Quoniam vero apud Pharisæos immane sacrilegium erat, ægrotos in sabbatho curare, ideò Dominus eis hanc quæstionem proposuit. *At illi tacuerunt.* Vt erant crudeles & absque charitate nec verbis quidem huic pauperi infirmo fauere voluerunt. Qui pius est pauperes verbis & operibus tuetur & adiuuat, quod si operibus non potest, saltim suauibus verbis consolatur: sicuti sanctus Elisæus fecisse legitur, qui cum temporalibus bonis careret, hospitæ suæ dixit: Nunquid habes negotium, & vis, vt loquar regi siue principi militiæ? Siquidem illi operibus opem ferre non poterat, saltim sermonibus ei auxiliari volebat. Sic serui Dei facere debent, qui ijs, quæ potuerint, pauperes & eorum causas tueri debent, pro ipsis coram Regibus & magnatibus intercedentes. Et hoc est, quod D. Paulus ad Corinthios scribens testatur dicens: Sicut egentes multos autem locupletantes. Si egentes sunt qualiter alios ditare possunt? Postulantes, deprecantes, atque intercedentes pro illis coram potentibus.

4. Reg. 4.

2. Cor. 6.

Beda sup. hunc locum.

Isti autem Pharisæi, quoniam nullum charitatis vestigium habebant, tacuerunt. De quibus venerabilis Beda sic ait: Tacuerunt, quia quidquid dixissent, contra se dictum fuisset. Si enim quæstioni annuissent, posset eis obijci: Ergo quare obseruatis? Si autem renuissent, tunc hoc efficacissimo argumento possent conuinci: *Cuius vestrum asinus aut bos in putcum cadit, &*

non

non continuò extrahet illum die sabbathi? Et quidem sine dubio conuicti fuerunt, cum Dominus ipsis tacentibus hoc proposuit. Atque ita statim in sacro textu sequitur. *Et non poterant ad hæc respondere.* Animaduertite ad quantam isti miserrimi homines ex pœnam suorum delictorum deuenere cæcitatem. Cum enim constet, charitatis legem ab omnipotenti Deo non ad brutorum, sed ad hominum salutem latam fuisse, isti ita obcæcati erant, vt eam erga pecudes non autem erga homines seruandam esse discernerent, siquidem periclitantes boues cum summo labore in sabbatho curandos, homines verò negligendos esse iudicabant. Quo quid dementius, quid à pietate humana magis alienum esse poterat? Sed, proh dolor, proh dolor, in quot Christianis hodie alia longè maior cæcitas reperitur. Quam multi enim sunt, qui maiorem iumentorum suorum, quam animarum suarum curam gerunt. Iccirco B. Bernardus hanc calamitatem deplorans sic ait: Cadit asinus, & est qui subleuet, perit anima, & non est qui recogitet. D. Augustinus explicans illa Genesis verba, Vallis syluestris habebat multos puteos bituminis, inquit: Per hanc vallem mundus significatur, in quo sunt multi bituminis putei, qui sunt vitia, quæ peccatores ita apprehendunt, & alligant, vt sicut bos si in puteum cadit inde per se exire non potest, nisi adiuuetur, ita peccator per se à suo scelere exire minime queat: est q; infœlix adeò erga se crudelis, vt boui remediũ diligenter inquirens sibi illud nequaquam procurat. Deplora igitur frater, & cum Regio Propheta dicito: Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vsq; ad animam meam: infixus sum in limo profundi & non est substantia. Animaduerte, quomodo in limo peccati infixus sis, & quomodo in te non est præcipua substantia, videlicet, diuina gratia, quæ animam tuam sustentabat: instanter à Domino postula, vt te à luto peccati separet & euellat, ac tibi cœlestem illam substantiam, qua reuiuiscas, communicet.

34

35

B. Bernard.

D. August. sup. Gen. 40

Simile.

Psal. 68.

36

Videns igitur clementissimus Dominus quæstioni suæ Pharisæos non respondere, *Apprehensum, (scilicet hydropicum) sanauit, ac dimisit eum.* O immensam Dei pietatem: quis adeo lapideus est, qui eam considerans ipsius Dei amore non liquescat? Cibum dimisit bonus Iesus, à mensa surrexit, & ægrotum apprehendit, atq; sanauit. Quis nostrum somnum aut mensam

relinquit, vt infirmis pauperibus inseruiat? O ignauia nostra, 37
quantum & quam amplum sibi vendicauit imperium. Ob oculos habeamus, obsecro, vbiq; exemplum hoc præclarum, quod nobis reliquit diuinus saluator, & verbi illius minime obliuisca
Matth. 25. mur dicentis: Quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis. Alios cœlestis medicus non tantum suo verbo curabat, verum etiam sui vestimenti tactu sanos reddebat, hunc autem dextera apprehendit. In quo insinuauit, hunc morbum magnum ac difficilem esse, siquidem ad illum curandum manu vsus fuit. Nec hoc admiremini, vt enim Christus verus saluator mundi verbum diuinum erat, etiam tacens loquebatur & docebat: & quoniam hic hydropicus auarum significabat, ipsi non verbis, sed manibus remedium adhibet, non quod verba eius ad hanc ægritudinem expellendam, sicut ad cæteras tam potentia non 38
essent, (illis enim mortuos suscitabat) sed ad significandum quã difficulter cor ab auaritia & cupiditate semel ligatum curetur. Cum aliquis magno & incurabili morbo laborat, dicere soles: Magna profectò ægritudo hæc est, si Deus manum suam ei non adhibet, ægrotum hunc mortuum reputare possumus. Ideo S.
Psal. 68. Dauid, ad significandum ingens mundi malum, dicebat: Emitte manum tuam de alto. Quasi diceret: Si tu Domine manũ tuã non admoues, mundus funditus peribit. O execranda & maledicta auaritia, quas strages in mũdo facis, postquam semel alicuius animum occupasti, ita vt si Deus manum suam nõ adhibeat,
Simile. frustra profecto laboretur. Omnes autem tui possessores, qui nõ pauci sunt, merito hydropici vocantur, quandoquidem flagrãtissima diuitiarum siti opprimuntur, Quid, obsecro, diceretis 39
de illo, qui iter faciens æstu fatigatus, defessus, & sitibundus, videns alium viatorem sudantem ad eum anhelans & maxima cum anxietate accederet sudorem vultus eius bibere volens? O quam vehementem sitim huiusmodi homo pateretur, siquidem alterius viatoris sudorem bibere non dubitat. Non nè vides hũc sudorem tibi nocere posse, & forsan mortis causam futurũ esse? Non aliud, inquit, facere possum, siquidem ingenti siti moribũdus opprimor. In hunc modum auari tanta siti diuitiarum & cupiditate vexantur, vt pauperum sudores bibere non dubitent. Quantum miser agricola per totum integrum annum in sudore vultus sui comparauit, id ipsum tu, ò auare vna fraude & versutia

40 otia atq; vno die bibis. Diximus, quam plurimos esse auaros, quo-
niam ita S. Ieremias testatur dicens: Omnes à maiori vsq; ad mi- *Ierem. 6.*
norem auaritiæ student: à propheta vsq; ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Omnes, inquit, hanc inexplebilem sitim habẽt, de qua Aristoteles ait: Appetitus diuitiarũ appetit in infinitũ. *Arist. 3.*
Hoc non carent aliqui religiosi, quorũ nunquam desideriũ ex- *AEthicor.*
pletur optandi plurimas suis monasterijs diuitias, & id sanctum esse existimant. Isti velut hydropici bibunt aquam mulsam, videlicet, siquorem aqua & melle confectũ, Hispanè, *Aloja*. Et *Simile.*
sicut aqua melli coniuncta, quanuis degustetur, non sentitur, sic isti auaritiam non sentiunt, & ipsam quodam modo contegunt dicentes, se illa omnia ad monasterium suũ atq; seruitium Dei desiderare. Quibus illud Prophetæ Habacuc dici potest: Væ
41 qui congregant auaritiam malam domui suæ. Auaritia reli- *Habacuc. 2.*
giosorum peculiariter improba & detestanda appellari potest, quoniam sub specie boni exercetur, atque ita difficilius agnoscitur, & difficillime curatur. Hydropici etiam sunt aliqui sacerdotes, qui nunquam multitudine beneficiorum, præbendarum ac dignitatum saturantur. Isti velut tartari sanguinem bibunt, quoniam insatiabilem sitim suam beneficijs ecclesiasticis, quæ in sanguine Christi fundãtur, extinguere cõtẽdunt. Quibus etiam illud Prophetę Habacuc exprobrare pos- *Habac. 2.*
sumus: Væ ei, qui multiplicat non sua. Hydropici etiam sunt quam plurimi nobiles ac potentes huius sæculi, qui cum subditis suis crudeliter agentes ipsorum diuitias tyrannicè vsurpant. Super quos maledictio illa Deuteronomij cadet, vbi dicitur: *Deute. 23.*
42 Maledictus qui transgreditur terminos alienos, & omnis populus dicat, Amen. Isti vinum, quod inebriat, videlicet, põpam & gloriam mundanam bibũt, quæ illos amentes & insanos reddit. De quibus S. Isaias ait: Væ qui potentes estis ad biben- *Isai. 5.*
dum vinum. Hydropici etiam sunt aduocati, cum quibus & scribæ & procuratores atq; alij iustitiæ ministri numerantur. In horũ officio ac munere vnũ satis periculosum & etiam diabolicum experimur, scilicet, quod quanuis causa, lis, seu contentio iniusta sit, si pecunia adsit, nunquam ei aduocatus deficiet. Ah Deus vos ab officio auertat, quod homines desiderare facit, vt in Republica non sit pax, quod profecto ingens malum est. In Prouerbijs enim dicitur: Sex sunt, quæ odit Do- *Prou. 6.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

minus,& septimum detestatur anima eius, scilicet,eum,quise- 43
minat inter fratres discordias: & idem de eo dicendum est, qui
eas desiderat,quique ipsis obuiam ire potest,litigantem admo-
nens de iniustitia ipsarum, & id non facit. Quid amplius de
hoc dicam? Hoc vnum pro comperto habete, nunquam in san-
ctorum calendario aliquem aduocatum fuisse repertum,nisi so-
lum vnum,qui pauperum causas egit.Et hic Iesus Christus est,
1.Ioan. 2. de quo D. Ioannes inquit: Aduocatum habemus apud patrem,
Dominum nostrum Iesum Christum,quem plurimi ex istis ad
uocatis non imitantur, qui lites ita differunt & prorogant, vt
quanuis miser litigator ius obtineat, omne tamen commodum
& emolumentum in ipsorum, atque scribarum domibus rema
net:plus nam q; ipse litigans cum illis consumpsit, quam fuit vti
litas & commodum, quod ex lite præter suum laborem repor 44
tauit. Isti hydropici iusculum auro conditum bibunt Hispa-
nè,*Caldo esforçado con oro*. Si enim eorum manus numis aureis
non imples, statim animo cadunt, & à lite deficiunt. Quibus
Prouer. 22. etiam illud Prouerbiorum dici potest: Qui calumniantur pau-
perem, vt augeat diuitias suas, Nam hoc animo atque intentio
ne multi eorum literis operam dant,& rationes quærunt, vt mi
serum pauperem facultatibus & peculio spolient. Hydropici
etiam sunt medici. Isti aquam stillatiuam bibũt, marsupia enim
pauperum ægrotorum exhauriunt:dico pauperum,quoniam di
Prouer. 1. uites eis contribuere,rationi consentaneum est. De his illud Pro
uerbiorum dici potest: Semitæ omnis auari animas possiden-
tium rapiunt. Vitas à pauperibus eripiunt, siquidem ab eis
substantiam,videlicet,numos,quibus in ægritudine sustentan- 45
di erant,tyrannice extorquent. Hydropici etiam sunt merca-
tores,quim ẽdacijs,technis,versutijs,versuris,fraudib⁹, &(quod
peius est)diabolicis vsuris diuites fiunt. Isti liquorem quendam
quem vocant musculum, vulgo,*clarea*,bibunt,nam clare & ma
nifeste furantur, & clare etiam in infernum proficiscuntur. In
aliquibus locis etiam nobiles vsuras committunt,sed non in hac
vrbe,quoniam,proh dolor,ne obulum quidem habent. Omnia
Eccle. 10. enim in ludis atq; alijs vanitatibus consumunt. De his vsurarijs
illud Ecclesiastici dici potest: Auaro nihil est sceleslius,nihil est
iniquius,quam amare pecuniam:hic enim & animam suam ve-
nalem habet. Quod igitur his hydropicis medicamentum ad-
hibebi-

46 hibebimus? Hoc ipsum certe,quod nobis hic hydrõpicus Euã
gelij ostendit, cum se ante verum animarum atq; morborum
omnium medicum præsentem exhibuit. Hic enim ab eo non
quidem verbis sed miseriæ suæ ostensione & vehementi deside
rio salutem petebat:quod genus petitionis (vt docet B. Tho- D. Tho. 2.
mas) Deo gratissimum est. Sic igitur vos ipsos fratres huius 2.q 83. arti
hydropici exemplo ante cœlestem medicum constituite,vt tot cul. 12.
mala animarum vestrarum curare dignetur. Vbi ergo Dominus
superstitionis morbum, quo Pharisæi laborabant adhibita ra-
tione sanare aggressus est,aliud multo grauius ambitionis malũ
quo ægrotabant proposita quadam parabola curare voluit.

Ait ergo:*Cum inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo
loco*, & cætera, quæ sequuntur vsq;, *Quia omnis qui se exaltat, hu-*
47 *miliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur*. Super hoc notandum est,
cœlestem magistrum vrbanitatem & sedilium ordinem, qui in
congregationibus seruari solet, non hic prohibere, quia vrba-
nitas, hæc quamcunque Rempublicam seu congregationem
summopere illustrat,qua deficiente omnia Babylon & confu-
sio sunt. Ratio enim postulat vt ordo sit,& principalia sedilia at-
que loca principalioribus,& qui dignitate præeminent,tribuã-
tur:nec aliud iustitia distributiua permittit. Et D. Paulus ad Ro
manos scribens sic ait: Reddite omnibus debita, cui honorem, Rom. 13.
honorem, cui tributum,tributum. Et in Ecclesiastici volumi- Eccle. 37.
ne dicitur: Sapiens in populo hæreditabit honorem. Quẽad
modum contra ius & æquitatem est, Regi tributum non sol-
48 uere, ita contra ius & æquitatem est honorem & primum lo-
cum ab eo, cui debetur, auferri. Nam inter Angelos in cœlo-
rum regno ordo reperitur:de inferno autem inquit S. Iob: Vbi Iob. 10.
nullus ordo. Ex quo fit, illas Respublicas, in quibus omnes
æquales esse volunt, nullamque rationem senectutis, literarum
ac nobilitatis habere, inferni esse viua exemplaria. Quæ enim
sunt à Deo ordinata sunt, inquit Beatus Apostolus. Ex eo ve
ro quod hic ordo atque vrbanitas non seruatur, plurimæ discor
diæ & contentiones vbique oriuntur. Inter ea autem quæ Rom. 13.
in hac re Dominus persuadere contendit vnum est, quod no-
biles vrbaniter alios inuitare velint, *Vsando con ellos de cumpli-
miento, de buena crianza*, Vrbanitas nanque amoris causa est. At-
que ita Diuus Paulus ait: Charitatem fraternitatis inuicem di- Rom. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ligentes, honore inuicem præuenientes. Hac enim inuitatione, ideſt, *comedimiento*, quamuis alius oblatum locum non ſit acceptaturus, eo fauore, tanta lætitia afficietur, vt in poſterum maiori te amore proſequatur. Valde etiam hic notandum eſt, non dixiſſe dominum: Qui exaltatur, humiliabitur, ſed: Qui ſe exaltat. Nam qui dignitatem abſque aliqua negotiatione, ſed duntaxat per obedientiam accipit, ſi ea dignus eſt, non malum, quin potius meritorium eſſe reputatur. Dicimus abſque negotiatione eius, quoniam eo ipſo quod ad illam adquirendam ambitionibus vtitur, ſe ipſum exaltat, dicente philoſopho: Honor eſt præmium virtutis & per conſequens non debetur ambitioſis. In huius rei ſignum Auguſtinus narrat potētes Romanos duo templa coniuncta ædificaſſe, quorum alterū Deæ virtutis, alterum verò Deæ honoris conſecratum erat, ita vt ad templum Deæ honoris ingredi non liceret, niſi per templum virtutis. In quo ſignificabant, eum, qui virtutem non habet, honore aut dignitate minime dignum eſſe. Vnde idem B. Auguſtinus ait: Superior locus, ſine quo communitas regi non poteſt, & ſi adminiſtretur, vt decet, indecenter tamen appetitur. Et B. Thomas egregie docet, ſatis periculoſum eſſe actum epiſcopalem deſiderare, eò quod ei annexa eſt dignitas. Hinc vehementer aurea verba eiuſdem D. Auguſtini notanda ſunt. Otium, inquit, ſanctum quærit charitas veritatis, negotiū iuſtū ſuſcipit neceſsitas charitatis: quā ſarcinā ſi nullo imponit, percipiendæ atque intuendæ vacandum eſt veritati: ſi autem imponitur ſuſtinenda eſt propter charitatis neceſsitatem. Et cum hoc merebitur quis diuinā gratiam qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Ieſus Mariæ filius.

Amen.

Ariſt. 3. Ethico.

D. Auguſt. lib. 4. de ciuitate Dei.

B. Auguſt. ſup. c. 9.

D. Tho. 2. 2. q. 185. arti. 1.

B. Auguſt. lib. 19. de ciuitate Dei. cap. 19.

DOMI.

DOMINICA XVII.
Poſt pentecoſten

CONCIO PRIMA.

Acceſſerunt ad Ieſum Phariſæi, & interrogauit vnus exeis legis doctor tentans eum. Matth. 22.

1 DOctores & ſapientes abſque virtute & amore Dei ſacroſanctæ Eccleſiæ maximè nociui & pernicioſi ſunt, vt egregie Beatus Paulus docet, de quibuſdam Iudęis ad fidem nouiter conuerſis loquens, qui ſe ſapientes eſſe iactabant, & iuxta ſapientiam ſuam non operabantur, ſed de ſe ipſis alijs malum exemplum præbebant: gentiles autem videntes Chriſtianos non operantes iuxta ea, quæ docebant, magis in infidelitate ſua confirmabantur, ac ſacroſanctum Euangelium mendacium eſſe reputabant, & ita ſanctiſsimum Dei nomen blaſphemabant. Iccirco in eos ſic inuehitur: Si autem tu Iudæus cognominaris, (ideſt, ſi te iactas ex tribu Iuda originem trahere, ex qua Ieſus Chriſtus Filius Dei ſecundum carnem ortum duxit) quieſcis in lege, (hoc eſt, in tam ſancta lege & ab omni errore tam immuni, qualis eſt lex euangelica viuis) & gloriaris in Deo, (ideſt, ſummæ tibi gloriæ ducis, habere veram Dei cognitionem, qualiter ipſe Deus ſit honorandus ac diligendus) & noſti voluntatem eius, & probas vtiliora inſtructus perlegem, (hoc eſt, tanta ſapientia polles, vt illa, quæ in lege magis aut minus obligent, & quæ plus aut minus meritoria ſunt, diſcernere ſcias) & confidis te ipſum eſſe ducem cæcorum, lumen eorum, qui in tenebris ſunt, eruditorem inſipientium, magiſtrum infantium habentem formā ſcięti & veritatis in lege, (hoc eſt, & cum gloriaris te eſſe ducem, lumen, magiſtrum, & doctorem infidelium atq; ignorantium

Rom. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rantium, & gloriaris etiam te habere formam scientiæ & veritatis, (hoc est, perfectionem scientię in docendo veritatem) & iuxta ea, quæ doces, non operaris, magna profecto confusio tua est, cũ tot rationes habeas, quæ te ad bonitatem moueant, tu ipse improbus sis, & aliter doceas, quã operaris. Qui ergo aliũ doces, te ipsum non doces? Qui prædicas nõ furandũ, furaris? Qui dicis nõ mœchandũ, mœcharis? Qui in lege Dñi gloriaris, per præuaricationẽ legis Deũ inhonoras? O verba terribilia. O asperrimã reprehensionem in prælatos, magistros, & prædicatores, qui per præuaricationem Deũ inhonorant. Nam peccare est, propriam volũtatẽ, Dei volũtati anteponere, sicut & seruire est, voluntatẽ Dei propriæ præferre. Deo autem magna in hoc fit iniuria, hinc enim oritur id, quod statim sequitur, scilicet, Nomẽ Dei per vos blasphematur inter gentes. Sed dicet aliquis: Miror maxime, q̃ cum homines prudentes sint, suos depranatos appetitus sequantur, & tentationes suas non vincant: sapientia enim homines potentes facit. Atq; ita vbi nos legimus: Eligę viros sapientes, alij

Exod.18. transtulerunt: Eligę viros potentes, & sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi significatur, idem esse dicere sapientes, quod potentes. Qualiter ergò multi sapientes ita se superari sinunt, & tantam fragilitatem in suo viuendi modo ostendunt? Ad hoc respondeo, vitam sapientiæ & id, quod ei vigorem tribuit, esse diuinam gratiam, sine qua sapientia mortua est. Iccirco D. Paulus ad Corinthios scribens dixit: Gratia Dei sum id quod sum: & alibi: Omnia (inquit) possum in eo,

1. Cor. 15. Philip. 4. D. Tho. 3. p. q. 70. art. 4. in Cor. & 1. 2. q. 111. art. 3. in cor. qui me confortat. Vnde perquam docte ait D. Thomas, minimam gratiã posse cuilibet concupiscẽtiæ resistere, & omne peccatum mortale, quod committitur in transgressione mandatorũ Dei, vitare. Hinc intelligetis, quare sacra scriptura sæpenumerò victoriam, quam Christus Redemptor noster de dæmone ac de peccatis reportauit, exaggerat, vt cũ in Apocalypsi ait: Vicit

Apoc. 5. & 17. Iean. 16. leo de tribu Iuda. Et ibidem, Agnus vincet illos, quoniam Dñs dominorũ est, & Rex regum. Et alibi idem Dominus inquit, Cõfidite, ego vici mundũ. Prima enim facie vile & abiectum esse videbatur, filiũ Dei de hoc laudari, cum eius potestas omnium dæmonũ vires ac fortitudinem longe superet. Sed tamen quia omnis hæc superni ducis Iesu Christi victoria in viribus & gratia, quã ipsemet nobis meruit, nititur, vt nos etiam victoriam conse-

7 consequeremur, hoc mirabile est, scilicet, in mẽbris debili carne & ossibus compactis tantam esse fortitudinẽ, vt omnia, quæ natura renuit, facile contemnat & aspernetur: atq; ità omnes victoriæ Iesu Christo totius gratiæ fonti præcipue tribuuntur. Quoniam autem peccatores licet scientia polleant, gratiam tamen non habent, iccirco debiles sunt, & miserrime superantur. De huiusmodi inquit S. Ieremias: Stultus factus est omnis ho- *Ierem.10.* mo à scientia sua. O incommutabilis Deus, quid est hoc? Nunquid albedine homo niger efficitur, & calore frigescit, hoc est, scientia imprudens redditur? Ita sane, quoniam sapiens sine Deo ab ipsa sapientia occasionem sumit, vt superbus fiat tyrannus ac malitiosus, & vt proximis suis fraudulenter noceat, quod quidẽ maxima insania est. Nonnè vobis insanus videtur ille, qui ex re
8 tam excellenti tam q̃; præclara, qualis est sapientia, gladium acutum efficit quo se atq; alios interimat? In hanc miseriam deuenit infœlix ille legis doctor, de quo sacrosanctum Euangelium in præsentiarum agit: cuius occasione hæc omnia diximus. Iste cuiusdam turmæ Pharisæorum dux factus cum illis velut lupis ad mansuetissimum agnum Iesum Christum mordendum accesserunt. Deus nos, fratres mei, à tanto malo eripiat. Qui literis operam datis, Dominũ obsecrate, & ab eo summis precibus contendite, vt vos veros sapientes efficiat, vestramque scientiam sua diuina gratia viuificet, vos autem quantum in vobis fuerit, ad hoc vos ipsos disponite, in duobus libris, quos ego dicam, continuo legentes. Alter est propria cõscientia, cuius tria folia præcipuè lectitabitis, attẽte quilibet vestrum considerans,
9 quis fuerit, quis est, & quis erit. O quantum vtilitatis & commodi ex vera sapientia perciperes, si sæpenumero tibi in mentem veniret, quam male præteritum tempus consumpsisti, & quoties in eo creatorem tuum offendisti, atq; amaritudine cordis hoc deplorares: quo perlecto folio secundum aggredereris, animo euoluens quam imperfectus & miserijs plenus nunc es: tandem tertium euolueres maximo timore dicens: Heu mihi, quid in posterum de me erit? Si plurimi, qui cùm sanctitate inceperũt infœliciter vitam suam finierunt, ego, qui tam improbe cœpi, & tam parum in virtute profeci, quo perueniam? Deus te ò frater, illuminet, vt huius libri hæc tria folia scias perscrutari, ãqua lectione singulare tuo spiritui commodum resultabit. Al

ter

ter liber est Iesus Christus Dei filius cruci affixus & in omnibus 10
membris suis cruciatus, liber inquam duorum foliorum humanitatis, videlicet, ac diuinitatis. Prius in eius sacratissima humanitate legere debes, contemplans paupertatem in qua natus est, & vsq; ad mortem vixit, obedientiam, humilitatem, charitatem atque alias singulares virtutes, quæ in eo clarissime enituerunt, contemplans etiam quanta liberalitate amantissimus ille tuus sponsus omnem sanguinem suum pro te effudit, & nunc, si ad salutē cuiusq; animæ opus esset iterū lbētissime effunderet. Post quam vero hoc folium euolueris, aliud, videlicet, diuinitatem eius diligentissimè peruoluta, cōsiderās, eū, qui hæc omnia pro te passus est, Deum infinitæ gloriæ esse atq; maiestatis. O fœlicem illūac nimiū fœlicem, qui partē diei ac noctis scit in his vti
1. Reg. 2. lissimis lectionibus cōsumere, superās cōtinuo impij Sathanæ 11
cōtradictiones, qui omnibus vijs ac modis hæc sancta exercitia impedire contēdit. Quidā crudelis tyrānus nomine Naas (vt sacra refert historia) inimicis suis sic dixisse legitur: I. hoc feriā vobiscū fœdus, vt eruam omnium vestrum oculos dextros. Hoc etiam infestissimus Sathanas intendit. Nam cùm interior homo duos oculos habeat, alterum, quo cœlestia contemplatur, alterū vero quo corporalia intuetur, ipse dęmonita eum peruertere conatur, vt solā oculos habeat ad terrena inspicięda, ad cœlestia au
Isaiæ. 32. tem penitus sit ipsis oculis priuatus. Ideò S. Isaias inquit: Excutere de puluere, consurge, sede Hierusalem. Id est: Excute hos terrenos affectus, & erigere, atq; à rebus terrenis erectus sede in rerum æternalium contemplatione, & ita in amore earum insta maberis, & tandem veram sapientiam consequeris.

12 Antequā isti Pharisæi ad Dominum accederent, iam prius Sadducæi, *Qui dicunt, non esse resurrectionem*, Ad ipsum accesserant, quæstionem proponentes de muliere, quæ septem viris nupserat, & interrogabant eum, cuius vxor ex illis septem in vniuersali resurrectione futura erat, Quibus ipse Dominus respondit: *Erratis nescientes scripturas, nec virtutem Dei. In resurrectione enim nec nubent, nec nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in cœlo.* O rem admirandam. Ecce qualiter ille, de quo S. Da-
Psal. 48. uid inquit: Comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis, in cœlo sicut angelus futurus est. Non inquit: Comparatus est iumento, sed iumentis, quoniam omnes ferarum

13 rū & brutorū bestialitates in misero homine inclusæ esse videtur videlicet, leonis crudelitas, lupi voracitas, vrsi turpitudo, vulpiū astutiæ atq; calliditates &c. Quapropter merito D. Paulus in- Rom. 8.
quit: Fratres debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus, si enim secundum carnem vixeritis moriemini. Quasi diceret: Nescio quomodo ita euigilatis in carne vestra delicijs ac voluptatibus affucienda, etenim parum admodum ei debetis, & si viuitis eius appetitibus satisfacientes, in æternum moriemini, sicut illi, de quibus regius Propheta dixit: Transierunt in affe- Psal. 72.
ctum cordis, id est, in bruta animantia conuersi sunt: Nam se se à passionis impetu & non à ratione duci & gubernari permiserunt. Quocirca si angelis in cœlo similes esse cupimus, totis viribus contendamus à carnis passionibus minime gubernari: illa
14 enim etiam in iustis ac pijs viris, qui eam opprimere & domare Similes.
conantur, rebellis & immunda esse solet. Cum nobilis eques pretiosum equum & furibundum habet, ipsum quotidie suis famulis stringere & mundare iubet, & cum ei placet, illum pretioso stragulo insternere, & fræno, tintinnabulis argenteis, atque alijs phaleris adornari imperat, & in ipsum ascendit, & dum coram illa, cuius amore flagrat, incipit spaciari, ecce equus in cōspectu charissimæ immunditias è corpore suo mittit. Videte, obsecro, quò peruenit equi compositio, & ornatus? Deniq; fecit, vt iumē tum rationis expers. In hunc modum caro vestra est, quæ, cùm magis domitam & spiritui subiectā, ac bonis moribus plus adornatam esse existimatis, tempore, quo orationi vacatis, aut sacerdos rem sacram facere, vel quis sacrā eucharistiam sumere vult,
15 tunc ipsa stimulos quosdam immundos ac turpissimos ex se producit, quos & vos fateri coram sacerdote, & ipse eos audire erubescitis. Iccirco merito diuinus Psalmographus ait: Filia Baby- Psal. 136.
lonis misera, beatus, qui retribuit tibi retributionem, quam retribuisti nobis. Quæ verba miserę carni filiæ confusionis applicari possunt: est enim phrasis Hebræa, remillam, in qua maxima confusio est, filiam Babylonis appellare.

Pharisæi autem audientes, quod silentium imposuisset (scilicet Dominus) *Sadducæis, conuenerunt in vnum*, Vt omnes simul in eum irruerent. Super quod B. Hieron. inquit: Pharisæi & Sadducæi, qui B. Hier. sup.
inter se pugnabāt, ad tentandū Christum pari mente consentiūt. hunc locum.
Hoc idē ad pedem (vt aiunt) literæ, his infaustis tēporibus apud

impios

Universidad de Deusto
Biblioteca

impios hæreticos contingit, qui licet inter se ob diuersitatem hę- 16
resum contrarij sint, (eò enim miseriæ isti deuenerunt, vt in eadem domo patres diuersas à filijs hæreses sequantur, & frater aliam ab alio fratre sectam amplectatur) tamen omnes vnanimiter sacrosanctam Dei Ecclesiam persequuntur. In quo illud
Isai. 9. Prophetæ Isaiæ adimpletur. Succensa est (inquit) quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit: & succendetur in densitate saltus, & cõuoluetur superbia fumi. In ira Domini exercituum conturbata est terra, & erit populus quasi esca ignis: vir fratri suo nõ parcet. Vnusquisque carnem brachij sui vorabit: Manasses Ephraim, & Ephraim Manassen, simul ipsi contra Iudam. O immense Deus, & qualiter hoc in plurimis regnis, quæ ab hinc paucis temporibus catholicam amplectebantur fidem, adimpletum videmus. At quoniam spinæ & tribuli erant regna 17
ista, ob innumera & horrenda scelera, quæ perpetrabant, ignis tantæ impietatis & tot hæresum ea ita apprehendit & incendit vt propter diuersitatem hæresum ipsi parentes filios, & fratres ad inuicem se ipsos corrodant, dilacerent, ac deuorent: & ipsi simul contra Iudam, videlicet, contra Iesum Christũ, qui ex tribu Iuda secundum carnem ortus est. Faxit Deus optimus maximus, vt ad hoc tam necessarium negotium, fratres mei, aduertatis, & intelligatis, quod, quia homines vepres & spinæ sunt, succensa est in eis quasi ignis impietas, hoc est, in pœnam suorum horribilium scelerum se ipsos peruerterunt, & hæretici facti sunt: cognita autem causa, vnde tantum malũ oritur, vestras cõscientias, nè in illud incidatis, emundare & abstergere laboretis.
Simile. Si esset pestis, & causam eius intelligeretis, omni cura & vigilan- 18
tia ab illa vos ipsos auertere contenderetis. Ie circo, siquidẽ hæc spiritualis pestis à superbia, ambitione, luxuria, & cupiditate &c. oritur, multo maiori cura & solicitudine oportet vos hæc omnia mala omninò deponere: & siquidem hæretici contra Iesum Christum & eius sacrosanctam sponsam Ecclesiam vnanimes fiũt, nos etiã singulari amore, spiritu, & efficacia ad eius honorem defendendum & pro eò propugnandum simul conuenia-
Simile. mus. Quãdo duo canes rabido impetu inter se rixantur, & adinuicem se se mordent, si, cum in hoc conflictu sunt, lupum in ore ouem portantem transire vident, statim pugnam relinquunt, & ipsum vno animo, vt prædam deponat, insectantur. Sic his tem-

poribus

poribus, si quidem videmus infernalem lupum regna Germa- 19
niæ, Vngariæ, Angliæ, & Flandriæ, & magnam Galliæ partem in ore portantem, oportet nos lites, contentiones, factiones, atque alia huiusmodi relinquere: & omnes vno animo & voluntate hunc crudelissimũ lupum lacrymis, suspirijs, ieiunijs, ciliciis, atque orationibus, nè tantum illis miseris animabus damnũ inferat, persequamur. Nam hæc sunt præcipua arma, quibus nos ab illis infestissimis hæreticorum regnis, qui tanta rabie sacrosanctam Ecclesiam euertere conantur, tueri ac defendere valebimus.

Cũ filij Israel (vt sacra refert historia) à Philisthæis in quodã 1. *Reg. 4.*
prælio superarentur, iterum cum illis bellum committere decreuerunt, secum arcam Domini, vt ipsos defenderet, portantes: sed factum est, vt iterum vincerentur capta Domini arca & interfectis sacerdotibus. Videns autem ingentem stragem, quam Philisthijm in Hebræis fecerant, ait Samuel ad vniuersam domum Israel, (inquit sacer textus) si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philisthijm. Ipsi autem dictis Prophetæ obtemperauerũt, & deos alienos à se abiecerunt, hauseruntq; aquã & effuderunt in conspectu Domini, in signum quòd quemadmodum aquam ex illis vasis effundebant, ita à cordibus suis iniquitatem expellebant. Et ieiunauerunt in die illa, atq; dixerũt: Tibi peccauimus Domine: quibus peractis statim victoriam reportauerunt. Antequam peccata à se expellerent, & veram
21 pœnitentiam agerent, nihil eis profuit, arcam testamenti secum portasse. Sic nunc fratres mei plurimas supplicationes, seu litanias facimus, sacrosanctum altaris sacramentum à sacrarijs, educimus, & illud in ecclesijs ad suscitandum deuotionem nostram publicè reponimus, & nihilominus ferè semper vincimur, hæretici vero & infideles barbari de nobis victoriam cum opprobrio nostro consequũtur. Huius autem rei causa est, quoniam malitiam & iniquitatem à cordibus nostris per veram pœnitentiam non auertimus, quin potius cõtinuo in nostris idololatrijs perseueramus, detestanda vitia sicut Deos adorantes. Conuertimini igitur vere ad Dominum, fratres mei & veram omnium peccatorum vestrorum pœnitentiam agite, & hoc modo supplicatio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nes, quas facimus, & sanctæ cæremoniæ, quibus vtimur, nobis 22
proderunt ad iram Dei optimi maximi placandam, ac ne hostiũ
nostrorum infidelium contradictiones nobis nocere valeant.

Accesserunt ergo ad Iesum Pharisæi. Et sceleratus doctor velut
malitiæ dux quæstionem pro omnibus proposuit. *Et tentans
eum dixit: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Ie
sus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima
tua, & ex omni mente tua. Hæc est maximum & primum mandatum.*
Dominus in hoc præcepto tot conditiones apposuit, vt aliqui di
xerint, ipsum Deum illud dedisse, vt in alio mundo adimplere-
tur: in hoc enim impossibile videtur, posse adimpleri eò quod
tot tantasq; conditiones in se includit, & nos adeò id malũ pro-
ni & procliues sumus. Sed hoc falsum est, & à veritate alienum,
nam in gloria iusti aliqua lege nequaquam astringẽtur. Vbi pri 23
mum enim iustus in cœlũ ingreditur, illicò intellectus eius quo
dã mirabili artificio, quod lumen gloriæ dicitur, eleuatur, vt ita
eleuatus possit Deum, sicuti est in sua essentia & existentia, vide
re atq; intelligere: quem postquam idẽ intellectus percipit, adeò
efficaciter ipsum volũtas apprehendit, vt nullo modo retrocede
re queat: quoniã in Deo nullũ defectũ inuenit. Et cùm eum ne-
D. Tho. 2. cessario voluntas diligat, (vt egregie docet D. Thomas) statim
2. q. 5. ar. 4. necessariò sequitur possessio. Et cũ memoria illũ possideat, ne-
cessario ipse possidens delectatur. Et cũ per fruitionem delecta-
tur, necessariò cor quiescit. Et cũ quiescit, per fati sfactionẽ &
adimpletionem omnium desideriorũ, necessario anima beatifi-
catur: eò quod ipsa coram omnibus bonis est, & ab omnibus ma- 24
lis abest. Et vbi tam fœlix necessitas futura est, præcepto non
opus erit, nec etiam necessarium erit, Dominum beato iubere
vt ipsum toto corde diligat. Et siquidem ipse beatus toto corde
& animo in Dei amore absorptus erit, illi non imperabitur vt to
ta anima & mente diligat: non solum enim ipsa anima, sed etiam
corpus in modum spiritus factum in eius amore transformabi-
tur. Nec iubebit Dominus ibi ex omni mente à beatis diligi,
quoniam intellectus voluntas, ac memoria eorum se se omnino
huic sancto operi dicabunt. Fateor equidem hoc præceptum
(licet in hac mortali vita, dum nihil contra charitatem opera-
B. Tho. 2.2 mur, pro modulo nostro (vt docet B. Thomas) illud expleam⁹)
q. 44. in patria tamen à beatis perfecte adimpleri: sed hoc non erit tan

quam

25 quam præceptum, sed tanquam meritorum præmium. Præ-
mium enim seu remuneratio gloriæ est, quod omnia iustorum
desideria ibi expleantur: inter quæ vnum magis efficax, quod
in hoc mundo habent, est, vt Deum perfectè diligant. Quod
quidem desiderium hic perfectè adimpleri non potest propter
miserias & pœnalitates, quibus circundati sumus: in gloria verò
Deus hoc desiderium beatis in præmium suorum meritorum
adimplebit. Restat ergo fratres nos pro comperto habere, Deũ
hoc præceptum dedisse, vt illud meliori modo, quo possimus,
in hac vita adimpleamus. Sed dicet aliquis: Si hoc præceptum
in hac vita perfectè adimpleri non potest, quorsum Dominus
illud dedit? Ad hoc sacri doctores respondent, Dei voluntatem esse, vt continuo vnusquisq; se ipsum humiliet, & sui ipsius
26 verecũdetur & pudore afficiatur. Iccirco nobis hoc præceptũ
• proposuit, quod quidem semper nos antecedit: licet enim plu-
rimum in eo adimplendo elaboremus, semper inueniemus pluri
mũ, ex quo pudore conficiamur. At sicut viator, qui iter vigin- *Simile.*
ti millia leucarum conficiendũ haberet, quanuis quingentas, aut
sexcentas iam ambulasset, existimaret nihilominus se parum
aut nihil confectum habere respectu plurimarum parasangarũ,
quæ eiad ambulandum restabant, & oculos considerationis in il
lis, quæ supererant ad ambulandum poneret: ita Dominus vult
vt Christiani licèt plurimum dilexerint: semper cogitent ipsos
parum dilexisse respectu plurimi, quod ad diligendum eis re-
stat: atque ita humiliter viuent & cum B. Paulo dicentes. Quæ *Philip. 3.*
retro sunt obliuiscens, ad ea vero, quæ sunt priora, extendens
27 me ipsum, magis ad currendum per amoris cursum festina-
bunt. Poterit etiam quis dicere: Aliquem amare est ei bo-
num velle, ergo Deum amare est ei bonum velle: sed Deus
est summum bonum, cui aliud addi non potest, ergo Deum
non possumus diligere, quoniam non possumus ei bonum vel-
le. Ad hoc respondetur, duplicem esse amorem, desiderij, scili
cet, & complacentiæ. Amor desiderij est, quando alicui deside
ramus bonũ, quod ipse non habet, & tunc est verus & perfectus
amor desiderij, cũ nos omnibus viribus & tota animi cõtẽtione
studemus, vt ipse bonũ, quod ei deest, consequatur. Amor verò
cõplacẽtiæ est, quãdo cõsideratis bonis, quę aliquis habet, ego lę
titia afficior, & mihi cõplaceo, eo q; ipse ea habeat. Quoniã autẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

proximi nostri omnia bona necessaria non habent, ipsos amorē 28
desiderij diligere debemus: quanuis enim gratiam & virtutes habeant, possunt tamen plures acquirere, eisq; præcipuum, videlicet, gloria deest. Et quoniam Dominus infinita bona habet, eū non possumus amore desiderij, sed amore complacentiæ diligere, lætantes & nobis ipsis complacentes, quod ipse bona, quæ habet, quibus plura esse nequeunt, possideat. Hoc amore B. Augustinus inflammabatur, cū dicebat: Si qualiter ego sum Augustinus essem Deus, & tu Domine vniuersæ creaturæ Augustinus esses, ego me verterem in Augustinum, vt tu esses Deus meus omnipotens. O admirabilem charitatis inflammationem. Hanc

S. August. up. Ioan.

phrasim & loquendi modū frigidi atq; amore carentes non intelligunt, iccirco idem S. Doctor aiebat: Da amantem, & sentiet quod dico. Da desiderantem, da feruentem, da in ista solitudine 29
peregrinantem, atq; sitientem, & ad fontem æternæ patriæ suspirantem, da talem, & sciet quid dicam. Res plane certissima est, eum, qui non diligit, nequaquam posse intelligere, qualiter homo ad tantum tamq; efficacem amorem peruenerit, vt diceret, quòd si ipse esset Deus deponeret deitatem, vt Deus esset Deus. Hinc etiam intelligetis, fratres, quantum plerique homines huius sæculi decipiantur, qui plurimos dies consumunt, absq; memoria bonorum Dei atq; excellentiarum eius. Nam si Deus amore complacentiæ diligendus est, qualiter de bonitate infinita, de ineffabili pulchritudine, de immensa misericordia, de incomprehensibili sapientia, de innumerabilibus perfectionibus eius lætabitur & complacebit sibi ille, qui nunquā in his cogitat? O miseros vos & quam cæcos vos diabolus reddidit. Resipiscite 30
fratres & aliquot diei & noctis horas in consideratione admirabilium excellentiarum Dei consumite: atq; ita eius amore flagrabitis, & maxime gaudebitis, quod ipse ea bona possideat, & hoc erit, illum amore complacentiæ diligere. Vt autem magis hoc diuino amore inflammemini cum B. Augustino dicite: O

D. August. in soliloq. capit. 18.

ignis, qui semper ardes, & nunquam extingueris. O amor, qui semper vris & nunquam tepescis, accende me & accendar: accendar in quam, vt totus diligam te solum, minus enim te amat, qui tecum aliquid amat. Ob defectum harū considerationū tam frigidi tā q; tepidi in amore Dei viuimus, ac si voluntatem non haberemus. O ingentem confusionem & ignominiam hominū qui,

31 qui se Christianos esse iactant. Non nè, ò homo, magna miseria est, te amorem & affectionem erga vineam, erga domum, erga equū, erga palliū, & etiam erga calceum habere, & erga illum Deū qui gloriæ infinitæ atq; immensæ bonitatis est, nullam affectionem in te sentire? O cœli, ò terra super tanta ingratitudine obstupescite. Pudeat vos fratres mei in vobis ipsis tantū amoris defectum sentire erga illū, cui tantum debetis, & eius amorē sanctis exercitijs suspirijs, lacrymis, & orationibus acquirere cōtendite. Et scitote, tantā excellentiam inter alias virtutes amorem habere, vt aliæ vos homines efficiant, hæc vero deos. Sine temperantia enim sine castitate, sine prudentia, sine misericordia, quid aliud estis quam bruta animantia, & his virtutibus homines efficimini. At verò amor vos ad altiorem dignitatis gra-
32 dum euehit: nam per illum Dij facti estis, sicut B. Apostolus te- *1. Cor. 6.*
statur dicens: Qui autem adhęret Domino vnus spiritus est, scilicet, cum eo.

Diliges ergo Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Super hoc B. Augustinus perpendit, ex parte Dei non esse modum, quo *B. August. sup. hūc. loc.*
ipsum diligamus. Si enim aliquis cogitat, Deum velut patrē esse diligendum, profectò multo magis diligendus est, qui non solum te totum condidit sed & modo etiam conditum seruat, sine quo neq; esse, neq; viuere, neq; spirare, neq; loco moueri posses. Hac ratione Daniel Propheta Regis Assyriorum impietatem amplificauit, quod illum ad iracundiam prouocaret, qui flatum ipsius haberet in manu sua. Si autem cogitas, Deum sicut filium diligendum esse, certè multò magis diligendus est: si tanquam
33 vxorem tuam, multò magis: si sicut tuum fratrem, aut amicum, multò magis. Deniq; multo magis te ipso & omnibus creaturis eum diligere debes. Quo circa ex parte Dei non potest exponi, qualiter à nobis diligendus sit, ex parte vero nostra hic nobis declaratur, cùm dicitur: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Ait, Dominum Deum tuum, vt sic te ad amorem inuitaret, siquidem Deus ita tuus est, vt nemo illum à te si nolueris, auferre possit. Michas (vt refert sacra scriptura) plorās seque batur filios Dan. Qui cum respexissent, dixerunt ad eum: Quid *Iudic. 18.*
tibi vis? Quid clamas? Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, & sacerdotem & omnia, quæ habeo, & dicitis: Quid tibi est? O Micha, Micha si tu Deum, qui te fecit & creauit, haberes,

Universidad de Deusto
Biblioteca

beres, nemo illum à te inuito auferret, sed quoniam fiduciã tuã & amorem in Deo, quem manibus tuis conflasti, posuisti, ideò contra voluntatem tuam ipse surreptus & sublatus est. Dilige ergo, ò homo hoc summũ bonum, siquidem ita tuum est, illudq; ex toto corde tuo amore prosequere. Deus ex alijs, quæ cor nõ sunt, partem postulat: postulat, inquã partẽ diuitiarũ: Quod su per est, date eleemosynam: postulat partem frugum, videlicet, decimas: postulat partem temporis, dies, scilicet, festos: at verò ex corde non partem sed totum integrum exigit. Nec mirandum est, Deum, cum sit infinitæ maiestatis & magnitudinis, non nisi toto corde, tota anima, tota mẽte, ac deniq; toto homine esse contentum, siquidem homo cũ sit vilissimus terræ vermiculus non nisi cum toto Deo contentus est. Cum S. Dauid ad huc pauper & abiectus pastor esset, Dominus illi vires ad superandos vrsos ac leones tribuit: & posteà dedit illi animum ac fortitudinẽ ad vincendũ Gigantem Goliath: tandem ipsum exercitibus Israel præfecit: postremo eum regem populi. Hebræorũ constituit: ac non solum cum magnũ bonis temporalibus fecit, verũ etiam ipsum gratijs & donis spiritualibus ditauit. Atq; ità ipse animam suam inuitat dicens: Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis, qui sanat omnes infirmitates tuas, qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia & miserationibus, hoc est, qui te circuit & suis supernis donis exornat. Si tunc ab eo aliquis quæreret: Rex sancte, nunquid contentus es? responderet vtiq; id quod in Psalmo inquit: Satiabor, cum apparuerit gloria tua. Non satiabor, quo vsq; totum Deum habeam, hoc est, quousque Deum simul per gratiam & gloriam possideam: & hoc voco, totum Deum habere: nam ipsum dum taxat per gratiam habere, est eum ex parte possidere: Atq; ita D. Paulus dixit: Cùm venerit, quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Si igitur homo non nisi cum toto Deo (vt supra explicuimus) contentus est, (& ita B. Augustinus inquit: Fecisti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec perueniamus ad te) non est mirandum, Deum non nisi cum toto homine esse contentum. Quo circa, ò frater dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, animo euolue quantũ Deus meretur, & considera pãrũ, quod tu ei potes offerre,

Luc. 11. 34

Psal. 102. 35

Psal. 16. 36

1. Cor. 13.

B. August. in confessio.

37 re, & id parum diuidere noli, quin potius illud integrum ei libentissimè tribue. Cor tuum adeò paruum est, vt ipsum quilibet passer in suo rostello portare valeat, & tu illud diuidere intendis, & partem Deo, partem verò mundo, & partem diabolo vis tribuere? Magnam profectò illi summo Deo, qui ipsum totum integrum vult, & ei iure optimo debetur, iniuriam irrogas. Animaduerte, Dominum de Hebræis per Oseam prophetam dixisse: Diuisum est cor eorum, nunc interibunt. Sic tu peribis, si cor tuum diuidere constituis. Vsq; quò claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum, si autem Baal, sequimini illum, dixit S. Elias Hebræorum populo. Qui volue rit vno pede per locum excelsum, & altero per locum infimum incedere, certum est ipsum tortum & inæqualem & vtroq; pe-

Osee. 10

3. Reg. 18.

Simile.

38 de claudicãtẽ ambulaturum. Talis est, qui Deum & mundum simul diligere cõtendit. Pedes namq; animæ sunt affectiones & amores, Deus autem infinitæ altitudinis est, mundus vero infimæ profundatis: atque ita fiet omnino, vt ille, qui affectiones suas in rebus tam inæqualibus collocat, claudicet & facile à recto deuiet. Siquidem ergo, ò homo, soli Deo tuum amorem debes, illi soli cor integrum & omnia, quæ in te sunt, tribue: sicuti B. Anselmus tribuebat, quando dicebat: Veni Domine, veni, ò bone Iesu, iam enim pedes meos nolo, nisi vt te quæram: nolo manus meas, nisi, vt tibi seruiam: nolo genua, nisi vt te adorem: nolo linguam, nisi vt te laudem: nolo denique cor nisi vt te amantissime diligam. Iustũ namq; atq; æquum est, vt me totum integrum tibi tradam, siquidem tu te ipsum integrum mihi tribuendum seruas: atq; ita tanta familiaritate me di

B. Anselm. su per hoc.

39 ligis, acsi quem diligeres præter me alium non haberes. Si igitur ego præter te alium non habeo, quare te solum amantissime nõ diligam? O dulcissime Redemptor, quam vere nos Christiani dicere possumus, nos à te singulari amore diligi: siquidem illis verbis, Iam non dicã vos seruos, docuisti, nos à te de crudeli captiuitate redemptos fuisse, nè iam amplius serui essemus: illis autem verbis, vos amici mei estis, ostendisti, qualiter nos amicos elegeris: & illis, Ascendo ad patrem meũ & patrem vestrũ, manifestasti, qualiter nos, vt fratres elegisti: & illis, Ascẽdo ad Deũ meũ & Deũ vestrum, nos docuisti, qualiter nos tuos socios & cohæredes feceris, vt simul tecũ tui ipsius regno fruerem ur. Qui ergo

Ioan. 15.

Ibidem.

Ioan. 20.

Ibidem.

nos tantis beneficijs auxit, æquum est, vt in eo duntaxat totum cor nostrum collocemus. Sed heu, heu, heu, & quam aliter ferè omnes faciunt, si quidē vbi primum ad rationis vsum perueniūt, cor suum, quo Dominus diligi vult, ab ipso auertūt, & alienant illud vitijs & voluptatibus tradentes: atq; ita erga res diuinas adeò sine corde viuunt, vt de eis illud quod Propheta Oseas de alijs tam nefarijs sicut ipsis inquit, dici posset, scilicet, Ephraim quasi colūba seducta non habens cor. O miseri homines, qui rē tam pretiosam, qualis est cor, pro vilibus & caducis rebus hui? sæculi commutastis. Redite præuaricatores ad cor sicut S. Isaias hortatur, hoc est, cor vestrum inquirite, nec quiescatis donec illud inueniatis, & à misera, in qua est, seruitute, ipsum redimatis, vt totū in Dei amore impēdere positis. Post quam autem redē ptum fuerit, vnusquisq; id, quod sapiens consulit, amplecti stu- deat, scilicet, Omni custodia serua cor tuum, quoniam ab ipso vita procedit. Si enim coluber tam astute caput suum obseruat, illud omni corpore protegens (ab ipso nanq; capite vita in alia membra procedit.) Et si natura arborum radices sub terra absc ōdit, quoniam ex illis rami, & folia vegetantur, floresq; ac fructus producuntur, vt ita latentes, à nulla re lædantur, ne sic arbor ipsa arefcat & pereat: quantò maiori iure tu cor tuum seruare debes, quippe quod pars præcipua est, qua Deus vult diligi, atq; ita ex eo aliquo modo vita oritur. Et sicut impossibile est vas quod manibus alicuius tenetur, perfectè adimpleri, si tremēs est & non quiescit: sic impossibile est, humanum cor perfectè Deum diligere, & amore charitatis adimpleri, si inquietum est & mutabile. Ideò sapiens ait: Omni custodia serua cor tuum. Et B. Paulus inquit: Bonum est gratia stabilire cor. Satis hoc te terrimus Sathanas intelligit, & ideò omni cura & solicitudine nos à quiete & tranquillitate semouere conatur. Atque ita vbi nos legimus: In Domino confido, quomodo dicitis animæ meæ, Transmigra in montem sicut passer? alia translatio habet, Quomodo dicitis animæ meæ, Transmigra in montes sicut passer: & sic est in contextu Græco, & sic legunt etiam B. Hieronymus, & B. Augustinus. Vbi significatur, quod inter ea, quæ diabolus magnopere contendit, vnum est hoc, videlicet, vt inquieti & instabiles reddamur, ex monte in montem, & ex vno negotio in alia negotia, & ex vna voluptate in aliā voluptatem transeū tes,

Osee. 7.

Isai. 46.

Prouer. 4.

Simile.

Simile.

Simile.

Hebr. 13.

Psal. 10.

B. Hieron.

B. August.

tes, vt ita cor nostrum Dei amore nequaquam valeat adimpleri. Quidam pater eremita à Domino continuo postulasse legitur, vt eum doceret, in quo magis ad æternam salutem consequē dam ipsi placere posset. Ad quem diabolus in angelum lucis trās formatus venit, eumq; sic allocutus est: Oratio tua exaudita est, ego à Domino missus sum, vt te docerem, si saluus esse vis, tria facere oportere, & illa pro peccatis tuis offerre, scilicet, lunam nouam & solis circulum & quartam rotæ partem, & si hæc tria coniungis, & ipsa Deo offers, saluus eris. Quibus dictis amplius non apparuit. Eremita autem hæc impossibilia reputans cœpit de salute sua desperare. At vero Deus misericordia commotus angelum lucis ad eum misit, qui ei sic dixit: Ille qui antea tibi apparuit, diabolus erat, qui te ipsum in fraudem & ad desperationem adducere volens illa, quæ humano videri impossibilia videbantur, licet non sint, si rectè intelligantur, tibi proposuit. Per lunam nouam hanc literam, C, quæ figuram lunæ præ se fert, intellexit: per solis circulum, intellexit literam, O, per quartam de niq; partem rotæ hanc literam, R, significauit: hæc enim est prima litera huius nominis, Rota, quod quatuor characteribus constat. Iūge ergo has tres literas, C, O, R, & ex illis hæc dictio, Cor resultabit, & si id, quod ipsa significat videlicet cor Deo amore plenum obtuleris, saluus eris, si vero minus damnaberis. Offeramus ergo fratres hanc tam acceptam superno creatori nostro oblationem eum ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente, hoc est, omnibus viribus & possibilitate nostra diligentes. Nam (vt ait B. Augustinus) Immensus est, & sine mensura debet amari. In omnibus virtutibus saltim cardinalibus requiritur terminus amandi. Summa enim iustitia crudelitas est, & summa misericordia inertia, & summa prudentia curiositas, & summa fortitudo ferocitas: amor verò quanto magis extenditur, tanto magis excellentior est. In eo enim terminum aut mensuram nequaquā ponere debemus: sed quanto magis potuerimus, tanto magis diligere debemus: & sic maiorem gratiam merebimur, & maiorē gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius,

Amen.

B. August. lib. de contēpla. Christ. cap. 17.

Universidad de Deusto
Biblioteca

In eadem Dominica XVII. Post pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Accesserunt ad Iesum Pharisæi &c. Matth. 22.

Simile. SIquis aliquam tabulam singulari manu depictam cõ spiciat, licet eã sæpenumero intueatur, semper aliquid denuo in ea considerandum inuenit, & attente ipsam contẽplans aliquid peculiàre, quod alias nõ attenderat, discernit. Qui etiam in hortum odoriferis rosis & pulcherrimis floribus refertum ingreditur, licet sæpenumero per illum tranſeat, semper aliqui flores, quos antea non viderat, se se ad aspiciendum offerunt. Arbores quotannis nouos fructus & nouos flores proferunt: & præcedentis anni fertilitas abundantiam sequentis non aufert. Sacrosancta euangelia & cœlestis doctrina Christi reparatoris nostri sunt quædam tabulæ diuersis ac excellentibus imaginibus depictæ, & sunt quidam horti ac topiaria plurimis floribus rosisque pulcherrimis refertа: sunt etiam quædam arbores fructibus admirabilibus oneratæ: iccirco quanuis sæpenumero, & à tot prædicatoribus prædicentur, semper in illis noua quædam tractanda & considerandа reperiuntur: & quanuis superioribus annis quam plurima dicta fuerint, non ideo præsentibus ac sequentibus quid dicendum sit, deficiet. Hoc verba illa Canticorum significant. Fauus distillans labia tua, hoc est, doctrina tua. O sacratissima humanitas diuini verbi sponsa: velut fauus sunt quæ semper dulcissima mysteria distillant labia tua, idest, doctrina tua, & nunquam exhaurientur.

Simile.

Simile.

Aliud.

Cant. 4.

Hæc dicta sunt, quoniam huius sacri Euangelij materia, in qua de amoris præcepto agitur, non solum singulis annis, sed vno quoque anno sæpenumero prædicatur, & semper in eo admira-

admirabilia de nouo aduertenda & considerandа se se offerunt. Vt autem expositionem eius aggrediamur, ex supra dictis in eodem sacro textu notandum est, sanctum Euangelistam dicere, quòd ante quam Pharisæi quæstionem suam proponerent, Sadducæi ad supernum mundi Saluatorem alia quæstione tentandum accesserant, quæ de mortuorum resurrectione, quam ipsi negabant, agebat.

Pharisæi autem audientes, quod silentium imposuisset Sadducæis, conuenerunt in vnum, & interrogauit eum vnus ex eis legis doctor tentans eum, Magister quod est mandatum magnum in lege? Quanuis Pharisæi Sadducæis contrarij erant; & alterius sectæ, (nam illi resurrectionem fore asserebant, quod satis rudes Sadducæi negabant) veruntamen, vt Christum persequerentur, amici facti sunt. Sed quæro, cùm constet, Christum Iesum perfectissimum virtutum omnium exemplar fuisse, & ita inter homines versatum esse, vt merito dicere potuerit, Quis ex vobis arguet me de peccato, quare isti sic eum persecuti sunt? Ad hoc breuiter respondemus dicentes quod Propheta Amos multis retro sæculis diuino afflatus spiritu loquens de eo dixit: Odio habuerunt in porta corripientem, & loquentem perfectè abominati sunt. Saluator noster, fratres, veluti in porta stans pharisæos superbiæ & inuidiæ necnon auaritiæ (sicuti in plærisque Euangelij locis conspicuum est) arguebat. Et sicut qui in porta alicuius domus stat, partim foris, partim verò intus stare videtur: sic Christus Iesus simul viator & comprehensor erat: anima enim eius sacratissima verbo diuino fruebatur, quanuis sacrum illius corpus fami & siti & morti obnoxium erat. Vel in porta eos arguebat, qui palam eorum scelerибus exprobrabat, adeò vt diaboli filios illos appellaret, nec non hypocritas benemerito esse indicaret, idque non semel sed sæpe. Quamob rem odio eum habuerunt, ita vt grauis esset eis etiam ad videndum, iccirco eum tentare, & multimodis quæstionibus illum adoriri moliebantur. Semper in hoc miserabili sæculo non tantum reprehensio, verum etiam ipse reprehensor odio habitus est. Iccirco sicuti pauci sunt Dei gloriam & proximorum bonum zelantes, & qui virtute fortitudinis adornati sint: sic etiam pauci reperiuntur, qui libere

4

5

Ioan. 8.

Amos. 5.

Simile.

6

Ioan. 8.

libere peccatores audeant corripere, eorumq; vitia grauiter in 7
crepare. O miserrimam vitæ humanæ infœlicitatem. Ferri ne
potest, vt propter ignauiam & pusillanimitatem mundus re tã
necessaria ac tam meritoria, qualis est reprehensio, careat? Si-
cuti hac appositissima similitudine intelligi potest. *En el juego*
Simile. *de los birlos a cada mano se derriban muchos dellos con las bolas, por lo*
qual es necessario que aya quien tenga cuydado de leuantarlos y aunque se
lo paguen porque de otra manera no se podra conseruar el juego. Este
mundo es vn juego de birlos, porque assi como en aquel juego vno vale
diez y otro veynte, y en quanto dura el juego, y acabado el los echan
todos juntos en vn rincon sin hazer mas caso del que valio veynte, que del
que valio diez: sic in hoc mundo alij sunt magni & plurimi valo-
ris, alij parui & minimi valoris: finito vero ludo huius vitæ
omnes æqualiter in sepulturam conijciuntur, & à terræ ver- 8
mibus ita consumuntur, vt nullum sit discrimen inter corpus
potentissimi imperatoris & corpus infimi & abiecti agricolę.
A estos birlos arroja el demonio en quanto dura el juego de la presen
te vida, las bolas, que son las tentaciones, y con ellas los derriba en
culpas y peccados, y assi como dando la bola en vn birlo, y derriban
dolo aquel haze caer a otro y a otros: sic victus & superatus à tenta-
tione peccator & per malitiam cadens efficit suo malo exem
plo & nefarijs persuasionibus alium atque alios cadere.
Maximè ergo necessarium est, esse aliquos, qui hos caden-
tes in plurima scelera suis sanctis admonitionibus & pru-
dentibus ac feruidis reprehensionibus erigant, & magno-
pere confidant, se ipsos, si tam pium opus exercent, à Do-
mino magnis muneribus afficiendos esse atque augendos. Si- 9
Iacob. 5. cut Beatus Iacobus testatur dicens: Fratres mei, siquis ex vo-
bis errauerit à veritate, & conuerterit quis eum, scire debet,
quoniam qui conuerti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ,
saluabit animam eius à morte, & operiet multitudinem pec-
catorum. Vbi, qui conuerterit peccatorem, perinde est ac si-
diceretur: Qui ex parte sua omnia, quæ opus sunt, ad pecca-
torem conuertendum, præstauerit, tantum merebitur ac si ve-
rè & realiter illum conuertisset. Oportet autem in corre-
ptione & reprehensione seruare modum, quo Dominus in-
Apocal. 2. crepans episcopum Ephesi vsus est, quem in Apocalypsi
sic alloquitur: Scio opera tua & laborem & patientiam
tuam

totuam, & quia non potes sustinere malos, sed habeo aduersum te
pauca, quod charitatem tuam primam reliquisti. Singularis pro
fectò hic reprehendendi modus est: prius eum de virtutibus lau
dat, & postea ipsum de culpa, in quam inciderat, reprehendit.
Super quod Abbas Cassianus sic ait: Quemadmodum chirur- *Cassian. sup.*
gus in sua arte peritus membrum putridum, vel sauciatum sine *Apoc.*
læsione aliorum membrorum curat: sic prudens prælatus debet *Simile.*
corrigere in subdito id quod corruptum inuenerit ea lege & cõ
ditione, vt id, quod in eo boni est, minime annihilet vel infi-
ciat. Ex quo infertur quam perditi & deprauati erant Phari-
sæi illi, siquidem Dominus vix aliquid laude dignum in eis in-
uenit præter quam quòd sinapis & aliarum similium rerum de
cimas soluebant. Atque ita eis dixit: Væ vobis scribæ & *Matth. 23.*
11 Pharisæi hypocritæ, qui decimatis mentham, & anethum, & cy
minũ, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & mi-
sericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa nõ omittere.
Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Et
quanto minorem virtutem habebant, tanto magis reprehensio-
nibus se exasperabant, & in Dominum, qui eos increpabat,
indignabantur eo animo, vt si possent, ipsum penitus euerte-
rent. Et quanuis Sadducæos confusos & superatos pharisæi vi
derint, cogitabant inuicem & dicebant: Sadducæi ignari sunt,
quid mirum si Christum non vicerint? nos vero sagaci ingenio
& scripturarum scientia præditi eum superare poterimus. Pro-
pterea in vnum conuenerunt, vt multitudine vincerent, quem
ratione anteà vincere nequiuerũt. O vtinam inter fideles hoc
12 malum non esset inuentum. Dolendum quippe est, quam mul-
ti conueniunt, vt Christum Iesum persequantur vt vindictam
de proximo sumant, vt in spectaculis & puellarum choris la-
sciuiæ suæ indulgeãt, nec non vt in ludis periurantes omnipoten
tem Deum offendant. Satis vsitatum semper hoc malum in mũ
do fuit. Atq; ita Dominus Hebræis per Isaiam Prophetam di-
xit: Iniqui sunt cœtus vestri. Et in psalmo, vbi nos ligimus, Sagit- *Isai. 1.*
tæ tuæ acutæ, populi sub te cadent in corda inimicorum Regis, *Psal. 44.*
alij transtulerunt, incorde in imicorum Regis, & sic est in con-
textu Græco, & sic legit etiam B. Augustinus. In quo insi- *D. August.*
nuatur, quod omnes improbi & scelerati ad malum operandũ
vnum cor habent, & omnes in miserabili quadam concordia
viuunt,

viuunt, quæ quidem pax neutiquam potest appellari. Nam (vt ait B. Augustinus, & D. Thomas docet) Pax est ordinata concordia. Atque ita S. Isaias dixit: Non est pax impijs. Hæc autem maledicta & execranda concordia eos constantiores in suis sceleribus facit. Et hoc significat id, quod sanctus Iob de Sathana loquens inquit: Corpus illius quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus, vna vni coniungitur. Corpus diaboli est malorum & impiorum congregatio, qui sunt velut scuta fusilia, & velut squamæ aliæ alijs compactæ, quæ difficillime penetrari possunt. Sed nullus iccirco à suo remedio diffidat, quoniam sagittæ superni venatoris Iesu Christi (vt ait S. Dauid) acutissimæ sunt, & operationem facient in corde inimicorum regis, idest, peccatorum: atque ita populi eadent sub eodem Saluatore Iesu Christo, in eius obedientia viuentes. Ergo, ò peccatores, venite venite ad diuinos sermones audiendos, quanuis enim corde durissimi huc conueniatis, huius superni venatoris sagittis percussi absque dubio exibitis. Sed hoc varijs modis contingere solet. Sicut enim cum venator sagittam in ceruum emittit, si eius cor penetrat, statim incidit absque eò quòd vltra progrediatur, & ore incipit vomere, quo vsq; vitam finit: rursus sagittã in alium ceruum emittit, & quamuis illum percutiat, ipse tamẽ fugit, & tandem longe inde cadit: atq; ita venator illum aliquo alio labore comparat: tertiam deniq; sagittam emittit, & quanuis ceruum fixit, ipse tamen longissime inter rupes & præcipitia cecidit, vbi nullam ab eo vtilitatem ipse venator aut aliquis alius potuit educere, sed à coruis & alijs auibus ibi comeditur: sic Deus per ora prædicatorum sagittas suas, videlicet, diuina verba emittit, & aliquando cor peccatoris, qui velut brutum animal per montes in vitijs & sceleribus pascebatur, ita transfigit, vt ipse statim ad pedes confessoris cadat, & ibi velut ceruus iniquitates suas incipiat euomere, quo vsq; ipse à culpa moritur. O peccator, qui tanquã ceruus liber & expeditus per mõtes & prata voluptatũ ac deliciarũ humanarũ pascebas, qs te huc aspor tauit? Diuinũ verbũ quod instar sagittæ acutissimæ cor meum percussit, & me hoc modo succũbere & summittere fecit. In aliũ quoque peccatorem Deus sagittam dirigit, & ipsum etiam percutit, sed non statim in eo sagitta operatur, pergit velut cervus, & nihilominus per vitia & peccata currit, & tandẽ procul inde cadit.

S. August. lib. 19. de ciu. Dei. c. 13
D. Tho. 2. 2. q. 29. art. 1.
Isaiæ. 59.
Iob. 41.
14
Simile.

16 cadit. Nam Deus illũ ægritudine quadam, aut alio labore opprimit, & cùm se ita afflictum & omni gaudio priuatũ videt, in se reuertitur & ait: Væ mihi peccatori, hoc & hoc in tali die à tali prædicatore audiui, qui cor meũ percussit, & proposui me ipsum in meliorem viuendi modum vitam meam commutare. Heu mihi qualiter illud nunquã opere cõpleui. O ingens malũ: & quomodo infernorum cruciatibus dignus sum. Nũc vere id, quod tunc non egi, facere volo: & ita ad cõfessionariũ cadit, vbi peccata sua euomit, & mundo per pœnitẽtiã moritur. Ecce qualiter diuinus sermo illũ percussit: & quamuis statim non cecidit, tamen adhuc tẽpore & loco opportuno cecidit & eius casus vtilis & fructuosus fuit. Alios quam plurimos Deus percutit, sed longissime inter rupes & præcipitia cadũt, & ita ab eis nulla vti-
17 litas educi potest, sed à coruis comeduntur. Hi sunt peccatores adeò indurati, vt quanuis eos diuinum verbum percusserit, ipsi tamen non resipiscunt, quo vsq; ab hac vita migrarũt, cũ iam in inferno cruciantur. Tunc ad se redeunt, & in memoriã reuocãt, quoties cum venia & misericordia à Domino per concionatores inuitati fuerunt. Et tunc (vt in libro sapientiæ dicitur) viden- *Sapien. 5.*
tes turbabuntur timore horribili, & præ angustia spiritus dicẽt: Errauimus à via veritatis, & iustitiæ lumen nõ luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Et paulò inferius ait sapiens: Talia dixerunt in inferno hi, qui peccauerunt. O infœlices vos, nunc loquimini? nunc sapitis, quando iam nullum habetis remedium? Nunc, cum in rupes, præcipitia, & fauces infernales cecidistis? Ibi vos comedent corui, & ibi in æternum cruciabi-
18 mini.

Per immensam igitur Dei charitatem vos, fratres, obsecro, vt nunc id, quod vobis prædicamus, animaduertatis, vt pœnitentia vestra fructuosa sit, & non rabida & sicut damnatorũ inutilis: omnes vnanimes & vno corde ad Dei seruitium & non ad offensionem eius effici contendite.

Ait ergo legis doctor: Quod est mandatum magnum in lege? Super hoc B. Chrysostomus sic inquit: De magno præcepto interrogat, qui nec minimũ obseruabat. Ille debet interrogare de maiori iustitia, qui iam minora compleuit. Hic defectus hodie in quã plurimis Christianis regnat, qui statim initio suæ conuersionis,

B. Chrysos. sup. hunc. loc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sionis, cùm nequidem duo spatia peractiuam vitam fecerint, imi-
19 prudenter de vita vnitiua, purgatiua, & illuminatiua agunt. Ve-
rum est tamen quod sicut aranea cùm videt ruptam telam suam
Simile. cam à medio incipit reficere: ita oportet peccatorem vitæ suæ
ruptæ ac deprauatæ remedium adhibere, incipiens à medio, vi-
delicet, à corde, ipsum sanctis considerationibus reformans, &
ad donum contritionis disponens. Tamen ad hoc maxime con
ducunt pœnalia vitæ actiuæ exercitia, quibus sensualitas morti-
ficatur, & in libertatem spiritus iter dirigitur, qua mens ipsa in
alta ac profunda vitæ contemplatiuæ mysteria disponitur. S. Pa
Gene. 29. triarcha Iacob (vt sacra scriptura refert) ingrediens domum so-
ceri sui Laban statim ab eo pulcherrimam Rachelem vxorem
sibi postulauit, ipse autem ei Liam, quæ erat deformis & lippis
oculis, tradidit dicens: Non est in loco nostro consuetudinis, vt
20 minores antea tradamus ad nuptias. Sic plurimi Christiani vix
Iesu Christo seruire cœperunt, cum iam pulcherrimæ Racheli,
videlicet, vitæ contemplatiuæ gaudijs spiritualibus & consola
tionibus plenæ nubere volunt. Sed non ea est domus Dei con-
suetudo: prius enim oportet cũ deformi ac lipposa Lia nubere,
quæ est vita actiua, informis, & ad sensualitatem insipida pro-
pter continuas lacrymas & cordis amaritudinem, propter pec
cata contra diuinam maiestatem commissa, propter ieiunia,
cilicia, flagella, atque alia pœnalia exercitia, qualia sunt, ægro-
tos curare, carceres inuisere, mortuos sepelire &c. & cum
per hæc minora ingressus fueris ad maiora posteà ascen-
des. Aliter enim magna fraus est & fallacia. Atque ita Diuus
Colossen. 2. Paulus ad Colossenses scribẽs dicebat: Hoc autem dico, vt ne-21
mo vos decipiat in sublimitate sermonum, nam & si corpore ab
sens sum, sed spiritu vobiscum sum gaudens, & videẽs ordinem
vestrum, & firmamentum eius, quæ in Christo est, fidei vestræ.
Et paulo inferius: Nemo vos seducat volens in humilitate &
religione Angelorum, quæ non vidit ambulans frustra inflatus sen
su carnis suæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus per ne-
xus & coniunctiones subministratum & constructum crescit
in augmentum Dei. O mirifica verba. Dominus nobis spiritum
suum conferat, vt ea, sicut oportet, intelligamus, & ab eis vti-
litatem educere sciamus.

Primum

22 Primum igitur, quod in præsentiarum vellem notetis, est quan
tum B. Apostolus cupiebat, ne Christiani ab aliquibus vanis &
superbia inflatis magistris deciperentur, qui in animum creden-
tium inducebant, vt statim initio suæ conuersionis res profun-
das & altissimas addiscerent, atque ita vitæ spiritualis ordinem
peruerterent. Secundò animaduertite, qualiter Sanctus vir ma-
gnam capiebat voluptatem videns ordinem credentium & in fi-
de Iesu Christi firmamentum. Quiquidem ordo consistit in hoc,
quod omnes initio conuersionis suæ à vita actiua incipiãt tenen
tes caput, quod est Christus, ex quo totum corpus vitæ spiritua-
lis per nexus & coniunctiones subministratum & coniunctum
crescit: quod nequaquàm docebant illi ambulantes frustra infla
ti sensu carnis suæ, & sic non Christum caput tenebant. Ecce qua
23 liter B. Apostolus vitam spiritualem corpus appellat, quod per
nexus & coniunctiones paulatim crescit, quo vsque ad perfectio
nem deueniat, hoc est, vt à minoribus exercitijs ad maiora & per
fectiora ascendatur.

Sed notandum est, quòd quemadmodum Patriarcha Iacob
quanuis postquàm Liam vxorem duxit, & Rachelem obtinuit,
non ideò Liam deseruit, quinimò vtriusque coniux fuit, & mari-
tus gratissimus: sic oportet nos licèt ad contemplatiuam vitam
perueniamus non ideo actiuam relinquere, sed in vtraq; pro tem
poris opportunitate nos ipsos exercere. Nam si in exterioribus
vitæ actiuæ exercitijs nos prudenter gubernare scimus, optimè
etiam vita cõtemplatiua vtemur. Cùm enim in corporalibus ope
ribus exercemur, oportet animum & cor nostrum expeditum
24 ad cogitandum in Deo relinquere, ad instar auium, quæ mare vo *Simile.*
lando transmeant, & (vt aiunt naturales) cùm defecisc̃untur, in
aquam descendunt, & alteram alarum sub se ponunt, alteram ve
rò in altum porrigunt, quæ sit velut linteum (ideſt, *Vela*) Ac
dux suæ nauigationis, & ne omnes earum plumæ madefiant. Si
enim hoc eis contingeret, posteà aduolare non possent. Sic qui
per mare huius mundi in gloriæ portum nauigamus, postquàm
defessi fuerimus volantes per contemplationem descendere de-
bemus in mare vitæ actiuæ insipidæ atque amarissimæ, sed non
omnino: oportet enim semper alam desiderij in cælum erectam
dirigere. Ala est plumarum congregatio, & sicut aues duplicem
alam habent, ita nos duas etiam habemus: quarum altera est con

gregatio potentiarum animæ, altera verò est etiam sensuum 25
corporis congregatio. Et ita alam sensuum corporalium in
mare vitæ actiuæ summergere debemus, vt alam potentia-
rum spiritualium in altum, hoc est, in diuinam contemplatio-
nem erigamus, ne omnis pluma nostra madefiat: quod si ita
fecerimus, remis & velis nauigabimus.

Interrogauit itaque legis doctor: *Quod est mandatum magnum in lege?* At mitissimus agnus, qui è cælo in terram venerat, vt non solùm hominum Redemptor, sed etiam iustitiæ doctor esset, quanuis non ignoraret, qua mente atque consilio Phari-
sæi hanc illi quæstionem proposuissent, nihilominus tamen do-
cendi officium nec hac quidem occasione intermisisset, vt si
illis minus prodesset, nos tamen (quibus præcipuè consul-
tum esse volebat) hac responsione erudiret; & vt etiam scien- 26
tes quale esset maius præceptum, maiorem curam in eius obser
uationeadhiberemus.

Atque ita ei, qui interrogabat, respondit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omni mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum.* Vbi maximè no-
tandum est, Beatum Marcum, cùm hanc sacram historiam
referret, dixisse, quòd postquàm diuinus magister hanc re-
Marc. 12. sponsionem dedit, dixit illi Scriba: Bene magister in veritate
dixisti, quia vnus est Deus, & non est alius præter eum, & vt
diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota ani-
ma, & ex tota fortitudine, & diligere proximum tanquàm se
ipsum, maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs. Et
sequitur statim: Iesus autem videns, quòd sapienter respon 27
disset, dixit illi: Non es longè à regno Dei. Super quod Bea-
B. Aug. de cõcord. euã gel. tus Augustinus sic ait: Fortasse quanuis tentator insidians ac-
cesisit, audiens Christi Iesu verba conuersus est, & ideo re-
sponsionem Saluatoris vehementer laudauit. Allusio est ad il-
lud, quod legimus apud Diuum Ioannem, quosdam voluisse
ipsum Redemptorem capere, audientes verò illius mirifica
verba admiratione rapti, & mira virtute verbi Dei capti dixe-
Ioan. 7. runt, Nunquàm sic locutus est homo. Ex hoc intelligere po-
teritis, quam vtilis ac necessaria res sit, cum Iesu Christo age-
re & conuersari. Etenim si hic depranata intentione ad ipsum

Domi-

28 Dominum accedens tantam ex hoc accessu vtilitatem edu-
xit, vt ei summa veritas dixerit, Non longè es à regno Dei,
qualiter, obsecro, commodum non reportabit ille, qui sa-
na ac recta intentione ad hunc cælestem Dominum accesse-
rit? Si is, qui ad audiendam concionem eo animo ad ec-
clesiam conuenit, vt eam, quam turpiter amat ibi videat, so-
let aliquando confusus & contritus remanere, quomodo ille,
qui sancta intentione venit, vtilitatem non eliciet? Vos er-
go fratres, per salutem vestram obsecro, vt assiduè & ma-
xima cum affectione ad hunc diuinum magistrum accedere
contendatis. Animaduertite id, quod in Ecclesiastico scri-
ptum est: Qui timent Deum, præparabunt corda sua, & in *Eccles. 2.*
conspectu eius animas suas sanctificabunt. In eo enim velut
29 in clarissimo speculo defectus suos contemplantur, & ab ip-
so fauorem accipiunt, quo ipsis remedium adhibeant. Et
non existimetis conuersationem eius amaram esse, aut insi-
pidam. De eo nanque dicitur: Non habet amaritudinem *Sapien. 8.*
conuersatio illius, nec tædium conuictus illius, sed lætitiam
& gaudium. O fœlices, ac perbeati illi; qui tantum tam-
que singulare bonum sciunt apprehendere: nam ex hac vi-
ta æternam illam in animabus suis incipiunt sentire beatitu-
dinem, cuius dulcedine, ac suauitate capti & allecti ab ipso
Domino nec per temporis momentum discedere sciunt. Quan-
do Iudæi scandalizati fuerunt, ex eo quod Dominus eis di-
xit, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sangui- *Ioan. 6.*
nem, in me manet, & ego in illo, eo relicto abierunt, cælestis
30 magister duodecim discipulos suos sic allocutus est, Nunquid &
vos vultis abire? Cui Beatus Petrus respondit: Domine ad quem
ibimus? Verba vitæ æternæ habes, & nos credimus & cognoui-
mus, quia tu es Christus filius Dei. Vbi alia translatio habet, Et
nos credidimus, quia tu es Christus filius Dei viui, & sic est in cõ-
textu Græco, & sic legit etiam B. Augustinus. In quo significa- *B. August.*
tur illorum Apostolicorum virorum perseuerantia, qui & cre-
diderant, & ab ipsa fide non defecerant, licet plurimos etiam
ex ijs, qui peculiares Domini erant discipuli, defecisse vi-
derant. Mansuetudo, qua innocentissimus agnus huic legis
doctori respondit, fortasse fuit in causa, vt ipse conuertere-

Sf 2 tur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur, & odium, quo ipsum prosequebatur, deponeret: hæc enim virtus corda ira inflammata mitigare solet, vt apertè in sacro
Iudic. 8. Iudicum libro conspicitur. Vbi legitur qualiter Sanctus Gedeon eos, qui ex tribu Beniamin erant, in ipsum indignantes humilitate & mansuetudine placauerit, dicens: Non ne melior est racemus vindemijs Abiezer? Id est, Meliores sunt illi, qui ex tribu tua, quàm qui ex mea originem trahunt. Quod cùm
Prou. 15. locutus esset, requieuit spiritus eorum, qui tumebant contra eum; nam (vt in Prouerbijs dicitur) Responsio mollis frangit iram. O quot iras proximorum nostrorum mitigaremus, & quot offensiones in Deum vetaremus, si cum eis leniter, blandè, & mansuetè loqueremur.

Ait ergo Dominus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c.* Inquit: Deum tuum, vt te ad ipsum diligendum in- 32
uitet, siquidem ille qui summum bonum est, & qui te maximo amore prosequitur, tuus est. Hoc sponsam docuit, vt ipsa fatetur, dicens: Introduxit me Rex in cellam vinariam, ordi-
Canti. 2. nauit in me charitatem: & alia translatio habet: Introduxit me Rex in cellam vinariam, cuius vexillum erga me charitas. Quod perinde est acsi diceret: Ostendit mihi Dominus viscera sua, & in eis charitatem eius sicut vexillum pro me extensum, & quodammodo me inuitans aspexi. Et quem-
Simile. admodum cùm in arce vexillum Regis Castellæ, aut Regis Galliæ apparere videtis, intelligitis, arcem illam esse illius Regis, cuius est vexillum: sic ego videns in visceribus Dei vexillum positum pro me, intellexi viscera Dei mea esse. O admirabilem excellentiam piæ ac iustæ animæ, quæ visceribus 33
Dei dominatur. Quis ergo non diliget illum, qui sic amat, vt cor suum & viscera infiniti valoris diligentibus tribuere non dubitet? Hoc igitur summum bonum, ô homo dilige, quippe qui Dominus Deus tuus est. Volens Deus præcepta decalo-
Exodi. 20. gi Hebræis ferre, vt populi animum ad obseruantiam eorum inclinaret, incepit dicens: Ego sum Dominus Deus tuus. Vbi valde notandum est omnes excellentias ac perfectiones infinitas in hoc nomine, Deus, includi, qui (vt aliquibus placet) dicitur à, Dando. At verò secundum alios dicitur Deus, quia ei nihil deest: alij denique putant, dici à verbo Græco, quod significat, speculari: quoniam Deus omnia videt & contemplatur.

34 platur. Et non ait, Ego dicor Deus, sed, Ego sum Deus, eo quòd suapte natura infinitas perfectiones essentialiter habet. At ne homines curiosè eius diuinam essentiam scrutari vellent, adiecit: Qui eduxi te de terra Ægypti, de domo seruitutis, vt, videlicet, eos ab hac cogitatione auerteret, & in suorum operum considerationem duceret; nam ipse per illa in hoc mundo vult cognosci. Atque ita ibi per illa opera, quæ tunc recentiora erant, se nominauit, cum anteà Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Iacob appellatus fuisset. Quasi diceret; Non solum sum Deus, qui creaui omnia, sed sum Deus, qui homines iustos facio, quod opus admirabile est. Nunc autem (vt ait Beatus Apostolus) vocatur Deus, & pater Domini nostri Iesu *Ephes. 1.*
Christi, vt magis nos ad amorem inuitet, ex admirabili re-
35 demptionis beneficio nomen accipiens. Vnde sequitur, nullam diligendi rationem esse, quæ non acres nobis ad eum diligendum stimulos addat. Si enim iustitiæ debitum attendas, nulli magis amor noster, quam illi debetur. Si beneficia spectes, nullius beneficia maiora sunt. Si amicitiæ rationem habeas, nullius amicitiæ signa euidentiora vnquam extiterunt. Si autem eximia bonitatis & pulchritudinis species amorem promeretur, quis immensam illius pulchritudinem, & immensas bonitatis eius opes mente & cogitatione comprehendere queat? Rursum, si amor pretio emitur, quis maius pro illo pretium impendit, quàm qui vitam æternam pollicetur? Si verò gratis donandus est, cui, quæso, dignius possit exhiberi? Si verò non donandus, sed extorquendus est, quis il-
36 lo potentius extorquere possit? Qui velut euaginato gladio illum postulat, & fulmen excommunicationis æternæ aduersus ingratos per Apostolum iaculatur, cùm ait. Si quis non *1. Cor. 16.*
amat Dominum Iesum, sit anathema, maranatha, id est, quando Dominus noster aduenier. Quod si ita est, quid superest fratres, nisi, vt dicamus cum Beato Augustino: Quis ego sum *B. August.*
Domine, vt te à me amari iubeas, & nisi id fecero, mineris mihi ingentes miserias? Parua ne est hæc ipsa miseria, si non amem te? In confusionem populi rebellis, eò quòd Deum offendebat, dixit illi Moyses: Generatio praua atque peruersa, hæccine reddis Domino populo stulte & insipiens? Non- *Deut. 32.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te? 37
Quod perinde est ac si diceret: Si adeò naturæ consentaneum
est, vt filij parentes diligant, & venerentur, à quibus existendi
principium & vitam acceperunt, quanto iustius erit, vt homo
Deum, quem parentem agnoscit, multo maiori ardore diligat &
obseruet? Parentes enim corporis tantùm mei autores extite-
runt. Deus autem animam immortalem meam solus creauit.
Quid igitur erit, si cum hoc gratuitum esse, quod nobis donauit,
Simile. coniungimus? Partus viperæ inter omnes difficilior, & labo-
riosior est, vt enim filij in lucem prodeant, ipsi matris viscera cor-
rodunt, & locum quo exeant, aperiunt, & sic matrem interfi-
ciunt. O Deus infinitæ bonitatis, hic Domine tuus est partus;
non ne peccatores genimina sunt viperarum? Ita profectò eos
Lucæ. 3. Beatus Lucas, & Diuus Ioannes appellarunt. Hos igitur Domi- 38
ne ad regenerandum, & pariendum veniſti, sicut per Beatum Lu
Lucæ. 15. cam Euangelistam dicis; Non veni vocare iustos, sed peccato-
res. Isti te interfecerunt ac comederunt, & nunc in Sanctissimo
altaris Sacramento comedunt. Quem ergo amorem tibi pro tan
to tamq; singulari beneficio debent? O duri & ingrati, qui tanto
beneficio & amori ingrati sunt.

B. Chryso. *Diliges Dominum Deum tuum.* Super hoc Beatus Chrysostomus
ait, Non dixit, Timeas Dominum Deum tuum, quia diligere ma-
gis est quàm timere. Timere enim ad seruos attinet, amare verò
1. Ioan. 4. ad filios. Vnde scriptum est, Perfecta charitas foras mittit timo-
Simile. rem. Ad coniungendum & cõsuendum duos pannos filo & acu
opus est. Acus præcedit, & locum aperit, per quem filum ingre-
diatur, remanente autem ibi filo, quod pannum iungit, acus ipsa 39
Isaiæ. 19. foras exilit. Apud Sanctum Prophetam Isaiam dicitur: Iniquita-
tes vestræ diuiserunt inter vos & Deum vestrum. Filum, quod
nos cum Domino iterum consuit & coniungit, est amor, acus ve
rò est timor, qui præcedit, & iter, quo hic amor intromittatur, pa
Eccles. 1. tefacit, quia initium sapientiæ timor Domini; & ingrediente filo,
quod est amor, acus, videlicet, timor foras exit, quia perfecta cha
ritas foras mittit timorem. Non ergo vult Deus optimus maxi-
B. Chryso. mus (ait Beatus Chrysostomus) vt timeatur ab hominibus seruili-
ter, sed vt diligatur quasi pater, qui adoptionis spiritum eis do-
nauit, vt cum toto corde diligant. Diligere autem ex toto corde
Deum,

40 Deum, est vt cor tuum non sit inclinatum ad alterius rei quàm
ad Dei amorem & dilectionem. Diligere ex tota anima, est cer-
tum habere animum in veritate, & firmum esse in fide. Diligere
ex tota mente, est vt omnes sensus Deo vacent. Itaque cuius in-
tellectus Deo ministrat, cuius sapientia circa Deum est, cuius co-
gitatio ea, quæ Dei sunt, tractat, cuius memoria, quæ bona sunt,
recordatur, is tota mente Deum diligit. Hæc Beatus Chrysosto-
mus. Ex quo infertur, quòd quemadmodum non solùm quæ in-
tra templum, sed etiam quidquid in porticu erat omnia auro co-
operta erant, vt ex sacra Regum historia colligitur: sic nihil in *3. Reg. 6.*
templo animæ nostræ nec in porticu templi, videlicet, in corpo-
re esse debet, quod non sit amoris auro contectum. Beatus Au- *B. Aug. lib. de doctrin christ.*
gustinus hic ait: Ad quid ex toto corde præciperis Deum dili-
41 gere? Vt omnes cogitationes ex tota anima, vt omnem viam
tuam ex tota mente, vt omnem intellectum in illum conferas, à
quo habes ea, quæ confers. Nullam ergo vitæ nostræ partem
reliquit, quæ vacare debeat, & quasi locum dare, vt alia re frui
velis, sed quidquid aliud diligendum venerit in animum, illuc
rapiatur, quo totus dilectionis impetus currit, tunc enim opti-
mus est homo, cùm tota vita sua in incommutabile bonum per-
git. Glossa verò sic ait: Ex toto corde, id est, ex toto intellectu;
Ex tota anima, id est, ex tota voluntate; Ex tota mente, id est,
ex tota memoria. Adeò vt nihil ei contrarium velis, sentias,
aut recorderis. Huc pertinet, quod Dominus in Prouerbijs *Prou. 25.*
inquit, scilicet: Fili præbe mihi cor tuum. O verba quo-
uis igne ardentiora! Quid hæc eloquia sunt fratres, nisi fa-
42 ces quædam accensæ, quibus pectora nostra gelida in sum-
mi numinis dilectione incalescant? Fili præbe mihi cor tuum,
hoc est, gratis da quod gratis accepisti, Nec vendas, quan-
uis ego in te plurima beneficia contulerim [*Y lo tengo bien comprado.*] Nec accommodes illud mihi, sicut quam plurimi faciunt, qui quadragesimali tempore conuertuntur, & peccata sua confitentur, ipso autem transeunte ad illa redeunt, quoniam cor suum mihi non præbuerunt, sed accommodarunt. Quapropter tu illud omnino mihi trade, vt nunquàm amplius ipsum à me auferas. Hoc est, in amore meo perseuera, sicut faciebat sponsa, quæ in Canticis ait: Num quem diligit *Canti. 3.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

anima mea vidistis ? Vbi alia translatio habes, Num quem dilexit anima mea vidistis : & sic est etiam in contextu Græco. Et paulò inferius, vbi nos legimus , Inueni quem diligit anima mea, alia translatio habet, Inueni quem dilexit anima mea, & sic est etiam in contextu Græco. Vbi sanctæ sponsæ perseuerantia manifestè ostenditur , siquidem ait , quod dilexit & diligebat. Quando rex Babyloniæ Hierosolymam euertit , quis dubitat , potuisse sacerdotes plurima abscondere , sed (vt sacra Machabæorum historia refert) ignem tantummodo absconderunt . Sic iustorum præcipua cura , licèt tyranni illos persequantur, & quidquid possident, ab eis auferant , debet esse in conseruando amoris ignem. Rapiatur aurum , comburatur domus, destruantur prædia, & omnia temporalia amittantur , siquidem tam parum valent, & ignis charitatis non amittatur , hic maxima cum vigilantia obserue-
2. Mac. 1.
tur . Præbe mihi , inquam, cor tuum , non mundo fallaci, non Sathanæ cruento , non honoribus futilibus , nec fœtidæ carnis oblectamentis . Quid tibi vis in via Ægypti , vt
Ierem. 2.
bibas aquam turbidam (inquit Sanctus Ieremias) & quid tibi cum via Assyriorum , vt bibas aquam fluminis ? Depone , depone , fili , hæc omnia , & ab eis cor tuum aufer , & illud mihi , qui vita tua & omne bonum sum, præbe. O fœlix & nimium fœlix ille , qui suo cælesti patri in hoc obtemperat , & ei cor suum ita præbet, vt quidquid agit, propter eius diuinum amorem faciat . Hæc omnia visibilia Deus ad hominis seruitium & vtilitatem creauit , atque ita ipso homine deficiente illa in quatuor elementa resoluentur , nec pisces erunt , nec aues , nec animalia , nec plantæ , nec herbæ, nec denique cæli mouebuntur. Nam cum hæc omnia ad hominem ordinentur , ipso deficiente omnia deficient . Iustum est ergo , vt siquidem Deus hæc cuncta propter hominem fecit , ipse homo omnia , quæ egerit, propter Deum faciat, & ipse amor eum mouebit ad facienda opera munda & ab omni peccati macula aliena : hæc enim est vna ex rationibus, ob quam amor morti comparatur , cum dicitur : Fortis est , vt
Cant. 8.
Simile.
mors dilectio. Nam sicut , qui aliquo vitio ita captus est , vt nullus sit , qui eum ab eo auertat, mors potens est ad ipsum ab eo

ab eo separandum , nec prædicatores, nec increpationes, sed sola mors eum à peccato auertere potuerunt : sic ergo (ait Spiritus Sanctus) in homine amor operabitur illud , quod mors factura erat : Fortis est enim vt mors dilectio. Itaque tu, qui per mortem à sceleribus & peccatis auertendus eras, nunc per amorem , qui potens est , ad id in tuo corde operandum facere contende. Atque ita dicere possumus amorem esse velut ignem comburentem & inflammantem. Dominus (vt in sacro Exodi libro dicitur) Moysi apparuit in flamma ignis de
Exodi. 3.
medio rubi , & videbat quòd rubus arderet, & non comburetur. Hoc fuit quoddam cælestis gloriæ exemplar, vbi quilibet iustorum est velut rubus in amoris igne ardens, sed ipse ignis , qui eum inflammat , illum non consumet, ibi enim nihil est imperfectum , quod consumi aut purificari possit. In hoc mundo iusti etiam sunt tanquam rubi amoris igne incensi, sed is ignis inflammat & consumit; quibusdam nanque vitam consumit. Quis enim tot martyres impulit , vt tam terribilia tamque atrocia tormenta paterentur, & tandem vitam suam amitterent ? Amor, qui ignis est hic ardens & comburens. Vidistis aliquando iuuenem pulcherrimum diuino amore captum , qui cum asperrimam pœnitentiam agere incipe-
Simile.
ret , adeò macilentus & prauo colore affectus apparet, vt vix dignosci possit. Quis huius pulchritudinem consumpsit? Amor, qui ignis est vrens & consumens. Alijs autem diuitias, ac libertatem ipse amor consumit. Quam multi in hoc seculo diuites ac liberi fuerunt , qui ipsis diuitijs, ac libertate relicta sanctis religionibus dicarunt , vbi in paupertate & subiectione vitam degunt ? Quis hoc fecit ? Amor qui ignis est vrens & consumens non solùm imperfectiones verumetiam alia, quibus homines licitè vti poterant , vt sic perfectiorem vitam agant. Vt autem magis huius cælestis virtutis desiderio inflammemini , oportet vos aliam eius longè admirabilem scire excellentiam , videlicet , quòd omnibus virtutibus (vt ait Beatus Thomas) formam præbet . Et ratio est , quia in moralibus forma actus attenditur principaliter ex fine. Principium autem moralium actuum est voluntas, cuius obiectum & quasi forma est finis : semper autem forma actus consequitur for-
B. Th. 2. 2. q. 23. ar. 8

Sſ 5 mam

Universidad de Deusto
Biblioteca

mam agentis. Vnde oportet, quòd in moralibus id, quod 49
dat actui ordinem ad finem, det ei & formam. Et quia per charitatem omnes virtutes ordinantur in finem, ideò dicitur forma omnium virtutum.

Ex his, quæ diximus, ostenditur quàm merito Dominus dixit, *Hoc est maximum & primum mandatum.* Et adiecit statim. *Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Legis doctor tantum ab eo quæsiuit: *Quod est mandatum magnum in lege?* At Dominus tanto hominem amore prosequitur, vt illius rei, quæ sibi gratissima est, qualis est, ab hominibus diligi ipsum participem esse velit, vt ipse ea fruatur. Aduertendum tamen est, quomodo diligendus sit proximus. Sicut te ipsum, ait, non ex toto corde, anima, & mente, sicut ipse Deus, nempe, quia in Deo est ratio & me- 50
ritum absque mensura, quoniam infinita bonitas est, & infinito amore dignus, quem planè ei omnes angeli & homines simul dare nequeunt: sed ipse duntaxat se se diligit, vti
B. Bernar. lib. de dilig. Deũ. diligendus est. Ideò Beatus Bernardus ait: Modus diligendi Deum, est eum diligere sine modo. Quapropter in hac re excessus inueniri non potest, sed quanto plus attingitur
B. Th. 2. 2. q. 27. ar. 6 regula, tanto melius est, vt egregie Beatus Thomas docet. At homo mensurabilem habet bonitatem, & ideo mensuratur eius dilectio, scilicet, sicut te ipsum. O vtinam illum diligeres sicut tuum equum, quem abundanter sustentas, aut sicut canem, quem fame perire non sinis, aut sicut parietes domus tuæ, quos pretiosis tapetibus contegis, aut sicut calceum, quem à puluere & luto mundari iubes. O infer- 51
nalem crudelitatem: O monstruum horrendum: O detestabilem nequitiam: O execrandum facinus sempiterno supplicio sempiternisque ignibus merito vindicandum. Ferendum ne est, vt tu homo erga bruta animantia maiori clementia vtaris, & maiorem rationem lapidum & aliarum creaturarum insensibilium, quàm proximi tui habeas, quem Deus sicut te ipsum diligere iubet, & eum fame perire sinas, & nudum, & omni humano auxilio destitutum videas, & ei non subuenias, eiusque necessitatibus non miserearis? Vix reperitur aliquis, qui proximo suo benefaciat, nisi eum ab eo vti-

52eo vtilitatem educere intendit: sicut ille, qui super humeros suos scalam imponit, licèt grauis sit, cum illa opus habet ad ascendendum in aliquem locum: postea verò illam in angulo deponit, & nunquàm eius amplius recordatur. Hæc omnia ex eo oriuntur, quoniam verus Dei amor in nobis deficit. Quando vitrum in fornace ardenti est, ipsi artifici nimis obediens est, & tractabile, ita vt vno flatu ex eo quidquid vult, efficiat; vno flatu magna, & capacia atque pulcherrima vasa conflat: at verò postquàm ex fornace ipsum vitrum extrahitur, adeò fragile est, vt minimo ictu digiti frangatur. Sic dum homines in igne diuini amoris sunt Deus, vno flatu, & vna inspiratione ex eis quid quid vult, facit, eorum corda dilatans, & ipsos varijs ser- 53uitutibus proximo suo seruire faciens, absque eo, quod ipsi per impatientiam deficiant, vel frangantur. Quis Diuum Paulum ita ampliauit, vt ipse diceret, Omnibus omnia factus sum? Charitas profecto. O admirabilem apostolici cordis amplitudinem! Hic Sanctus vir de omnibus rebus proximis suis seruiebat: orphanorum erat pater, viduarum refugium, tristantium consolator, & ignorantium magister. Si in hac fornace essemus fratres mei inclusi sufficeret certe, Deum illud nobis iussisse, vt corda nostra ita ampliarentur, vt proximos nostros capere possent, & necessitates eorum nostras reputaremus, ipsisque remedium diligentissimè quæreremus. Sed quia in hac fornace non sumus, inde oritur, vt in visceribus nostris tanta sit erga proximos nostros tri- 54giditas. Denique, quod postremo hic se se notandum offert, est, quòd cùm homines maiori obligatione astringantur ad Deum diligendum, quàm proximum, nihilominus Deus Optimus Maximus, hominibus tria tantum præcepta erga se posuit, at verò erga proximum septem. In quo voluit significare quantum sibi placeat, vt homines se se adinuicem diligant, non se mutuo interficiant, nec alter alterius bona furetur, nec denique alij alijs noceant, siue in mente, siue in honore, aut denique in facultatibus. Atque ita quando aliquis in Deum peccat, nihil habet, quod restituat. Si enim eum non diligit, si iurauit, aut blasphemauit, aut festa

Simile.

Simile.

1. Cor. 9.

eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius non seruauit, solùm de quolibet horum pœnitere debet, & 55
illud cum animo & firmo proposito se se in meliorem frugem recipiendi confiteri: at verò si contra proximum peccat, hoc non sufficit, quinimo tenetur damnum proximo suo illatum resarcire: vel enim ab eo opes vel famam aut aliud aliquod bonum abstulit, quod quidem ei satisfacere debet.

In his duobus mandatis (inquit cælestis magister) *Vniuersa lex pendet & prophetæ.* O Christe superne cæli ac terræ imperator, qui, cum immensus esses, intra purissima viscera Sanctissimæ Virginis Mariæ matris tuæ claudi dignatus es, & verbum abbreuiatum fecisti super terram. Curas abbreuiasti, cùm dixisti: Porrò vnum est necessarium. Abbreuiasti consilia, cum iussisti, vt homo relictis omnibus, & se ipsum negans te cum cruce 56
sua sequeretur. Abbreuiasti cæremonias & innumera legis veteris sacrificia, & ea in septem Sacramenta reduxisti. Abbreuiasti sexcenta & tredecim præcepta illius grauissimæ legis in hæc tantummodo duo suauissima. Abbreuia obsecro passiones nostras; abbreuia vires & appetitum nostræ sensualitatis, & auge vires spirituales nostrarum animarum, vt hæc perfectissimè obseruemus, & obseruantia illorum mereamur plurimam gratiam, vt postea fruamur ingenti gloria. Amen.

* *
*

DOMI-

DOMINICA DE CIMAOCTAVA, POST Pentecosten,

CONCIO PRIMA.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit & venit in ciuitatem suam. Matth. 9.

2 Elebratissima veritas est in sacra Scriptura, quòd licèt Christiana charitas in omnes extendi debeat, multò magis tamen erga propinquos, vicinos & amicos ipsa exercenda est: ad hoc enim non solum charitas, gratia, & fides nos inuitat, sed etiam ipsa natura sic à Domino instituta. Quapropter B. Ambro- *B. Ambro.*
sius explicans illa Canticorum verba, Introduxit me Rex in cellam vinariam ordinauit in me charitatem, sic ait: Scire quid *Cant. 2.*
facias & ordinem ignorare, non perfecta scientia est, ergo ad perfectam scientiam pertinet, modum in rebus tenere. Atque ita Diuus Paulus licèt omnium improborum maximè dolebat perditionem, multo tamen magis Israelitarum, à quibus ipse origi-
3 nem trahebat, vt apertè ex ijs colligitur, quæ ipse ad Roma- *Roma. 8.*
nos scribit. Vbi sic ait: Veritatem dico in Christo Iesu, non mentior, quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo: optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, qui sunt Israelitæ. Et quanuis pro omnibus peccatoribus orabat, multo magis pro Israelitis peculiariter deprecabatur. Et ita in eadem epistola inquit: Voluntas quidem cordis mei & obsecratio ad Deum fit pro illis in salutem. Et ad Galatas scribens, Nolite, ait, errare, Deus non irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet. Et paulò inferius concludit, dicens: Ergo *Galat. 6.*
dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes maximè ad do-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad domesticos fidei. Quam ob causam cum Christus filius Dei 4
quàm peculiariter Hebræos dilexerit, & honore affecerit, ex
eis carnem assumens, & ad ipsis prædicandum personaliter ve-
Matth.15. nieus (& ita dixit, Non sum missus nisi ad oues, quæ perierunt
domus Israel) cùm inquam eos sic dilexerit, vnaquæque ciuitas
Hebræorum posset ciuitas Iesu Christi appellari: sed nulla hoc
titulo insignita est præter Capharnaum, vt in sacra hodierni
Euangelij lectione apparet, vbi sic dicitur. *Venit Iesus in ciuita-*
tem suam. Non dicitur, sua, eo quòd ipse in ea natus fuerit vel
educatus: constat enim, In Bethlehem natum fuisse, & multo
suæ vitæ tempore in Nazareth conuersatum: sed dicitur ci-
uitas sua, quoniam incolæ eius doctrinam ipsius, ac sermo-
nes magna cum deuotione audierunt, eumque maxima cum
animi promptitudine, & affectione secuti sunt. Vrbes ac po- 5
pulos, in quibus hoc fit, Dominus suos appellare vult, non
autem rebelles & inobedientes. Atque ita quando Hebræi
debitam amicitiam diuinæ Maiestati seruabant, populi Dei
Exodi.3. vocabantur, vt patet in sacro Exodi volumine, vbi ipse Do-
minus sic ait: Vidi afflictionem populi mei in Ægypto. Et
Isaiæ.32. in sancto Isaia, Sedebit, inquit, populus meus in pulchri-
Isaiæ.52. tudine pacis, & alibi, In Ægyptum descendit populus meus
in principio, vt colonus esset ibi. Denique nunquam finem
faceremus commemorandi, quoties in sacra Scriptura gens
illa populus Dei appellatus fuit. Sed postquam in deserto per
Exod. 33. adorationem vituli peccauit, Dominus ad Moysem dixit: Va-
de descende de loco isto tu, & populus tuus, quem eduxisti
de terra Ægypti. Quare Domine Hebræos populum Moy- 6
si vocas? Quoniam peccarunt, & ideo nolo, vt populus meus
vocentur, siquidem mihi non obtemperarunt. Et prophe-
Oscæ.1. tæ Oseæ etiam dixit: Voca nomen eius, non populus meus,
quia vos non populus meus, & ego non ero vester Deus.
O terribilem comminationem: quomodo peccatores tam se-
ueram sententiam contra se audientes non perhorrescunt?
Vultis, fratres mei, scire cuius estis, attendite cui seruiatis, si
Deo an diabolo, & illius certè serui estis. Si quando se se
offert iniustum lucrum, aut iniuriarum vltio, aut turpis vo-
luptas, &c. & ipse Sathanas vos ad hæc inuitat, & vos illum
auditis & sequimini, res quidem certissima est, vos popu-
lum

7 lum eius esse. At si ipsum contemnentes magna cum animi
affectione diuina colloquia auditis, & illis libenter obtempe-
ratis, euidens argumentum est, vos esse Dei populum: nam
summa veritas inquit, Qui ex Deo est, verba Dei audit. At- *Ioan.8.*
que ita nos illa benedictio psalmi comprehendet: Beatus po-
pulus, cuius Dominus Deus eius. Vt autem hoc modo au- *Psal.143.*
diatis diuina verba, oportet vos ad concionem præparatos
accedere. Cùm quis ignem incendere vult, silicem ferro per-
cutit, & ex venis ipsius silicis candentes scintillas prodire vi- *Simile.*
det, & cùm fomitem, ideſt (*La yesca*) Adhibuerit, admiratur qua
liter ignem non concipit, & tandem causam esse reperit, quia
fomes ipse humidus & madefactus erat. O patres prædicatores,
quoties lapides percutitis, ideſt, [*Quantos golpes days.*] Et quot
8 scintillæ micantes ab oribus vestris exeunt, quot rationes,
quot modos ad seruiendum Deo, quot reprehensiones, & quot
documenta præbetis, & nunquàm ignis incenditur, tam frigidi
in fine concionis, & etiam in fine quadragesimæ auditores rema
nent sicut in principio. Et huius rei causa est, quoniam fomes,
videlicet, voluntas multis affectionibus carnalibus, multis cupi-
ditatibus, ac multis inordinatis desiderijs madida est. Exicca-
te, exiccate fratres fomitem, exprimite voluntatem ex aquis
deprauatorum desideriorum. Id est (*Dessecad hermanos essa yesca,*
exprimid essa voluntad de las aguas de los malos desseos) Et statim in ea
scintillæ incendentur, & simul etiam cum illis in eadem vo-
luntate ignis diuini amoris inflammabitur, atque ita digni e-
ritis, qui populus Dei vocemini. Vt autem magis in hu-
9 ius magni Dei amore inflammemini, notate quòd Deus non
solùm magni facit esse Dominum alicuius populi boni, sed e-
tiam alicuius animæ iustæ. Atque ita cum iussit Moysi, vt
iret in Ægyptum ad redimendos Hebræos ipse Moyses ei di-
xit: Domine si interrogatus fuero, Quis me misit, quid di-
cam eis? Respondit Dominus, hæc dices filijs Israel: Deus A- *Exodi.3.*
braham, & Deus Isaac, & Deus Iacob misit me ad vos. Hoc
nomen mihi est in æternum, & hoc memoriale meum in genera
tione in generationem. O Deus infinitæ maiestatis, quare non
inquis, Dominus Indorum, Africæ, Asiæ, & Europæ, &
Dominus cæli & terræ me mittit ad vos? Ad hoc nobis respon-
dere potest: Quoniam pluris facio esse Deum, ac Dominum
Abraham

Universidad de Deusto
Biblioteca

Abraham & Isaac atque alicuius animæ iustæ, quàm esse Domi- 10
nũ totius cæli & terræ, & ideo hoc mihi nomen est in æternum
& hoc memoriale meum in generatione in generationem. O be-
nedictus & glorificatus sit talis Deus, te omnes cælestes hierar-
chiæ Domine collaudent pro tam ineffabili clementia, qua erga
homines vteris. Magnificite obsecro fratres hunc supernum Do
minum, ipsum super omnia diligite, & ab eo summis precibus
postulate, vt hoc in cordibus vestris operetur, sicut ipsum regius
Psal. 107. propheta deprecabatur dicens: Exaltare super cælos Deus & su
per omnem terram gloria tua. Quid postulas Rex sancte? Nun-
quid gloria Dei non est exaltata super cælos ac terram, licet tu
id à Domino non petas! Ita profecto: sed ego deprecor vt in pe
ctore meo & in anima mea gloria Dei omnibus, quæ in cælo & 11
in terra sunt, ita præferatur, vt vitam & quidquid in ea mihi pre-
tiosum est, cum animæ promptitudine prò eius seruitio offe-
ram. Hoc autem, quod Sanctus vir postulabat, apertè ostendit
se ab ipso Domino obtinuisse, quando Sauli, qui ipsum perse-
1. Reg. 26. quebatur, dixit: Quam ob causam Dominus meus persequi-
tur seruum suum? Nunc ergo audi Domine mi Rex verba ser-
ui tui, Si Dominus incitat te aduersum me, odoretur sacrifi-
cio. Id est, Si Dominus vult, vt ego moriar, libenter pro gloria
eius & pro obedientia me ipsum morti offeram, & diuina maie-
stas accipiat odorem sacrificij mortis meæ. Nam vbi melius vi-
tam meam & quidquid habeo expendere potero, quàm in eius
seruitio & obedientia? Petamus ergo instanter à Domino, &
ipsum fratres mei obsecremus, vt hanc promptam obedien-
tiam & spiritus summissionem, sicut huic Sancto viro dedit, no 12
bis conferat.

Et venit in ciuitatem suam. Ciuitas, quam concionator suam reputare debet, est illa, in qua prædicans fructus facit, & ab auditoribus attentè ac deuotè auditur. Ob cuius rei defectum tam parum proficimus; non enim attendimus, in quo loco cum maiori animarum profectu audiemur, sed attendimus locum, qui magis ad nostrum commodum aut honorem, vel delicias condu
Philip. 2. cit: quærimus enim nostra & non Christi.

Et, *Ecce* (inquit Euangelista) *offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Videns autem Iesus fidem illorum, &c.* Res planè notatu digna est in præsentiarum, quòd aliena fides huic homini ad salu-

tem

13 tem animæ & corporis profuit, in quo articulus fidei enitet, quẽ
quotidie confitemur dicentes, Credo Sanctorum cõmunionem
& remissionem peccatorum.

Est communio inter nos & Christum Saluatorem nostrum, sicut inter corpus & caput eius: habemus enim communionem cum sacratissimo Iesu Christi sanguine, cum meritis ac sacramentis eius, & cum Euangelio, doctrina, atque exemplo ipsius. Prima communio est inter Christum & Ecclesiam, sicut communio membrorum cum capite. De hac communione inquit Beatus Apostolus: Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem fi- *1. Cor. 1.*
lij eius Iesu Christi Domini nostri. Et apud Diuum Ioannem dicitur: Vita manifestata est, vt & vos societatem habeatis no- *1. Ioan. 1.*
biscum, & societas nostra sit cum patre & filio eius Iesu Christo.
14 De hac communione fusius agit Alexander Alensis, & Beatus *Alexã. 4. p.*
Augustinus exponens illa verba: Particeps ego sum omnium *q. 33. de of-*
timentium te. Alia est communio inter Sanctos & Ecclesiam *fic. miss.*
triumphantem, & inter Ecclesiam militantem, quoniam omnes *B. Aug. su-*
illæ beatæ mentes nobis suis orationibus coram diuino conspe- *per psalm.*
ctu fauent. Atque ita Diuus Ioannes dixit, se vidisse viginti & *118.*
quatuor seniores, qui ceciderunt coram agno, habentes singuli *Apocal. 5.*
citharas & phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum. Cum igitur sancti non opus habent pro se deprecari, consequens est, vt preces & orationes, quas Domino fundunt, pro nobis sint: quod quidem contra miserabiles huius tempestatis hæreticos efficacissimum est argumentum.
Alia est communio inter Sanctos respectu bonorum operum:
15 nullus enim vir Sanctus sibi soli, sed toti mystico corpori bo- *Simile.*
num opus operatur, ad instar corporis naturalis, cuius oculus cùm videt, non sibi soli videt, & lingua non sibi soli loquitur, & pes non sibi soli ambulat, sed ad totius corporis vtilitatem. Sic in corpore mystico vnito eodem spiritu nullus iustorum sibi soli operatur. Atque ita non inquit, Pater mi, qui es in cælis, sed Pater noster, & panem nostrum quotidianum da nobis *Luc. 11.*
hodie, & dimitte nobis debita nostra, &c. Hoc in virtute charitatis fundatur, & ideo nos Diuus Paulus admonet, vt simus *Ephes. 4.*
solliciti seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis, cuius rationem reddit, Quia vnum corpus & vnus spiritus, scilicet, estis,

sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Non solùm 16
autem probis societas sanctorum vtilis est & fructuosa, sed etiam
Alexã. vbi supra. improbis. Atque ita Alexander Alensis vbi suprà inquit, quòd in communione & societate sanctorum fit remissio peccatorum. Idcirco mysteriosè Simon Chananæus Apostolus hunc articulum pronunciauit his verbis: Credo sanctorum communionem remissionem peccatorum. Quod in hunc modum est intelligendum: Licet remissio peccatorum & iustificatio fiat gratis à Christo Iesu, quia si gratia ex meritis non est gratia, tamen à tota societate Sanctorum adiuuatur peccator, vt resurgat. Et ideo postquàm dixit, Credo sanctorum communionem addidit statim, Remissionem peccatorum. Maximè tamen oportet, quòd vt fides, ac merita aliena peccatori prosint, ipse ex parte sua se disponat, vt iustificetur. Atque ita verbum hoc: *Videns* 17
Iesus fidem illorum, ad fidem eiusdem paralytici etiam referendum est, quoniam si fidem non haberet, se à Domino sanandum fore, non se tantis laboribus, ac periculis exponeret, vt
D. Chryso. super hunc locum. egregiè Beatus Chrysostomus super hunc locum adnotauit. Est etiam notandum, quòd licèt Christus Redemptor noster hoc verbo, Fides, omnium fidem comprehenderit, non inde sequitur, fidem in eis omnibus fuisse æqualem & eiusdem va-
Origen. super Nume. 2. loris. Nam (vt Origenes inquit) sicut facies à facie differt, sic magnum discrimen est inter corda & voluntates, & inter virtutes, quæ cum ipsis exercentur. Atque ita fides & quæcunque alia virtus, quæ in vno est, habet nescio quid, in quo differt ab alia, quæ in alio est: explicat ipse hoc per quandam
Similè. similitudinem. Literæ, inquit, Alphabeti viginti quatuor sunt 18
(quod in lingua Græca reperitur, de qua ipse loquebatur) & omnes quotquot sunt scribæ, iis characteribus Alphabeti scribunt, non enim aliæ sunt, sed vnusquisque diuerso modo ab alio scribit; omnes quidem scribunt, A, B, C, D. &c. sed vix vnquam reperies characteres ab vno scriptos, qui omnino cum characteribus alterius similes in omnibus existant. Sic, ait, virtutes Sanctorum septem sunt, tres Theologicæ, & quatuor cardineæ, at virtutes vnius quasdam (vt ita dicam) peculiaritates habent, per quas ab alijs aliorum differunt. Sed quoniam in huius ægroti, & multorum aliorum curatione Dominus

minus fidei virtuti edita miracula tribuit, quænam hæc fides 19
sit, differre oportet, constat enim variam esse ac multiplicem huius vocis significationem. Et quidem his in locis non debet fides accipi simpliciter pro credulitate firmoque assensu eorum, quæ de Deo & Christo credenda sunt. Nec rursum accipi debet, vt idem sit quod fiducia, quæ à spe nihil aut parum differt, quomodo multi in multis locis exponunt, & quomodo videtur accipi, cùm Saluator ait: Si habueritis *Matt. 17.* fidem sicut granum sinapis, dicetis monti huic: Transi, &c. Et alibi, Si fœnum agri, quod hodie est, & cras in clibanum *Luc. 12.* mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos modicæ fidei? Nam cùm dicitur de Centurione, Non inueni tantam fidem *Matth. 8.* in Israel, fides Centurioni tribuitur, non tam propter fidu- 20
ciam, quam habuit, quàm propter opinionem, & æstimationem, quam habuit de Christo filio Dei, credens illum tantæ esse virtutis, vt absens ægrum sanare posset. Sic & posteà cùm apud eundem Euangelistam duobus cæcis dixisset, Creditis, quia hoc possum facere vobis? Et deinde illis di- *Matth. 9.* centibus, vtique Domine, responderet, Secundum fidem vestram fiat vobis, manifestum est nomine fidei credulitatem, & firmam persuasionem potentiæ Christi Iesu significari: non enim fiduciæ, quæ ad voluntatem pertinet, est credere quòd Christus posset cæcos illuminare, sed credulitatis, quæ ad rationem & intellectum attinet. Proinde rectissimè, vt apparet, dicetur nomine fidei in Euangelijs sacris, cùm ei tribuitur salus, aut consecutio omnium, quæ volumus, com- 21
plecti vtrumque, nempe, & assensum illum firmum in credendis de Deo, ac Christo Iesu, & fiduciam ex illius omnipotenti bonitate conceptam: quamuis in quibusdam locis magis videatur haberi ratio ad credulitatem, & assensum illum mentis, in quibusdam verò ad ipsam fiduciam. Ita enim duo hæc adinuicem cohærent, vt nec fiducia esse possit sine credulitate, nec credulitas sine fiducia quidquam impetret à Deo, vtque fiduciæ magnitudo ex credulitatis perfectione nascatur. Equidem dum dicimus: Confido huic verbo Dei, Quorum remiseritis peccata, remittentur eis, *Ioan. 20.* in verbo illo, Confido, duo illa simul comprehendi viden-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur. Est enim sensus, Adeò persuasus sum, illud esse verum, vt inde etiam mihi certo sperem per sacerdotes remissionem peccatorum. Sic ergo & hoc loco fides accipitur, cùm dicitur Dominus vidisse eorum fidem. Magnam de Christi potentia simul & bonitate conceperant opinionem, atque ex hac opinione firmaque credulitate magnam etiam fiduciam, & spem consequendæ salutis, quam desiderabant: quam de Christo opinionem & fiduciam declarabant, dum tantùm laboris & molestiæ subire non dubitarent, vt ægrum Christo Domino præsentem exhiberent. Etenim (vt sacri narrant Euangelistæ) Cùm præturba per ostium domus, vbi erat Saluator ingredi, non valerent, sublatis tegulis paralyticum submittentes coram Domino posuerunt. O quàm operosa est fides charitati adiuncta. Sanè nihil est quod ei obsistere possit. Ideo Beatus Paulus ad Hebræos scribens ait: Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis. En trophæa sacræ fidei quàm sint miranda & stupenda. Huius cælestis virtutis, quæ cæterarum est fundamentum, nimis cupidi esse, eaque diuites fieri totis viribus contendere debemus. Nam (vt Diuus Thomas, & Theologi testantur) ad hoc quod homo perueniat ad perfectam visionem Dei, vbi eius fœlicitas sita est, præexigitur, quòd credat Deo tanquam discipulus magistro docenti. Sed fides hæc oportet, quòd sit operosa, similis ei, quam isti homines habuerunt, qui tanta pietate erga illum ægrotum vsi sunt. Et hæc ita Domino placuit, vt sacer Euangelista dicat, *Videns Iesus fidem illorum dixit*, &c. Quænam erat illa fides? equidem charitati coniuncta, de qua Beatus Apostolus inquit: Fides, quæ per dilectionem operatur. Estote fratres charitate pleni, & erga proximos egenos misericordes, quoniam Dominus defectum huius virtutis seueriss. punire solet; cuius rei nobis exemplum esse potest synagoga, de qua Propheta Oseas inquit: Ablactauit eam, quæ erat absque misericordia. Vbera Dei sunt diuina eius beneficia, quibus ipse immisericordes priuat. O tremendam vltionem. Cùm Dominus à te pectora sua aufert, videlicet, quòd cùm sis monachus vitam monachalem perinde degustes, acsi esses Turca, aut

Marci. 2. *Luca. 5.* *Hebr. 11.* *D. Th. 2. 2. q. 2. art. 3.* *Theologi in. 3. d. 24* *Galat. 5.* *Osea. 1.*

aut infidelis: & cùm sis sacerdos, res diuinas & rem sacram facere perinde gustes, ac si esses barbarus: & cùm sis Christianus, de lege Iesu Christi perinde sentias, ac si esses paganus: & cùm ad concionem venias, nullam inde vtilitatem percipias; & cùm te concionator increpet, & tibi gehennam minetur, vel cum gloria inuitet, nihil horum tibi prosit, nec tu ex eis commodum aliquod elicias: hoc est ablactare eam, quæ erat absque misericordia. Quamobrem de crudelibus peculiariter in Prouerbijs dicitur: Abominantur impij eos, qui in recta sunt via. Pro quo in contextu Græco habetur: Abominantur impij viam rectam. Impij omnia, quæ recta sunt, odio habent, virtutem & virtutis studiosos, qui ipsos increpant vel docent, abhorrent, & in pœnam suæ immanitatis intestino odio prosequuntur. Quis ergo adeo lapideus est, qui tam magna tamque nociua supplicia non pertimescat, & misericors esse totis viribus non contendat? Econtra verò animaduertite, quid de misericorde sacra scriptura dicat: Qui miseretur pauperi, beatus erit. Et paulò inferiùs: Misericordia & veritas præparant bona. Et postea, Honorat eum (scilicet Deus) qui miseretur pauperis. *O Sancta Maria Señora*, & quàm singularia bona Spiritus Sanctus in præsentiarum viro misericordi pollicetur. Quis ergo, vt tanta mala fugiat, & tot bona consequatur, hanc virtutem ex integra animi & cordis affectione non diliget?

Prouer. 29 *Prouer. 14*

Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. O infinita filij Dei clementia, Benedicta sit lingua tua, & benedictum os tuum dulcissimum, ó Christe mundi Saluator, quo tam sancta tamque gloriosa verba locutus es. Attendite, fratres, qualiter bonus Iesus pauperculum pertractat: euoluite Sacrosancta Euangelia, & non reperietis eum peculiariter aliquem Apostolorum filium nuncupasse, sicut hunc paralyticum filium appellat; vt planè videatis, quantum ipse Dominus pauperibus faueat, siquidem similem huic fauorem nec regibus, nec imperatoribus dedit. Benedicta sit paupertas & ægritudo, quæ patienter tolerantur, quandoquidem coram diuinis oculis tantum valent.

Remittuntur (ait) *tibi peccata tua.* Quid Domine? homo iste non à te modo postulat suorum peccatorum veniam, sed quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

à te exigit, est vt corporis ipsius remedium adhibeas. Quor- 28
sum ergo ei dicis, *Remittuntur tibi peccata tua?* O ineffabilem immensi Dei liberalitatem, qui sicuti plus quàm promittit, donat, ita plus quàm ab eo petitur præbere solet. Promisit Ezechiæ Regi, nullum Assyriorum in vrbem Hierusalem emissurum esse sagittam aliquam: at non solùm hoc præstitit, sed per manum Angeli centum octoginta quinque millia militum in castris Assyriorum interfecit. Item apud eundem Prophetam sic ait: Omnes sitientes venite ad aquas; & paulò inferius adiecit, Comedite bonum, & delectabitur in crassitudine anima vestra; diabolus verò multa pollicetur, & nihil dat, nisi crudelissima tormenta & nihilominus illum homines tanquàm cæci sequuntur. O si nunc resurgerent cadauera mortuorum, qui in hoc templo sepulti sunt, qui illum in vita secu- 29
ti fuerunt, & nobis dicerent, quid præmij pro eius sequela reportarunt, qualem nobis ipsorum tormenta audientibus terrorem incuterent? Relinquite ergo fratres mei, relinquite dæmonium, qui vos decipit, & liberalissimum Dominum Iesum Christum sequimini, qui non solùm plus quàm promittit, sed etiam plus quàm ab eo postulatur, elargitur. Petebat Centurio à Domino salutem seruo suo, ipse autem salutem &
Matth.8. diuinum conspectum suum ei promittit dicens: Ego veniam & curabo eum. Petebat Chananæa, vt è corpore filiæ suæ dæ-
Matt. 25. monium expelleret, & non tantùm benignissimus Dominus id ei concessit, verùm ipse hospes animæ eius remansit. Petebat denique paralyticus iste corpori suo salutem, & ipse Dominus illam ei in anima præbet, & postea in corpore. Super 30
B. August. quod Beatus Augustinus ait: More periti medici causam morbi prius expellit. Solet enim aliquando Deus corporalibus morbis atque alijs quàm plurimis laboribus homines ob ipsorum
Iona. 1. peccata punire. Et hoc nautæ illi, qui cum Propheta Iona nauigabant, intellexerunt. Cùm enim essent Gentiles, & nihil eorum, quæ in diuinis literis continebantur, intelligerent, crediderunt nauigantium scelera tempestatis illius causam fuisse: atque ita sortibus scire conati sunt, quis tantæ turbationis reus esset, vt ab eis puniretur. Nos autem Christiani, cùm tot vndique Turcis, tot hæreticis, tot pestilentijs, tot ægritudinibus,

tot ste-

rilitatibus, tot infortunijs, ac tot laboribus circundati 31
simus, adeò stulti sumus, vt hæc omnia casu euenire existimemus. Ægrotat quis per quatuor mensium spatium, & cum me- *Similc.*
dicis ac medicamentis quidquid possidet, dispendit, & quotidie ægritudo eius in deterius procedit, ipse verò crimina sua confiteri minimè recordatur, nec cogitat morbum illum ei ob multa scelera sua superuenisse, & forsan si animæ suæ salutem quæreret, illam etiam corpori suo inueniret. Ideo meritò Innocentius Papa iubet, vt medicus ægrotum visitans ante omnia ipsum hortetur, *Cap. cũ infirmitas de pœn. & remissio.*
vt scelera sua spirituali medico confiteatur. Quæ lex si obseruaretur ægroti non terrerentur, cum peccata sua confiteri iubentur. Ad hoc medici respondere solent dicentes: Galeni, & Auicennæ sententiam esse, ne ægrotis tristia nuntiẽtur, ego verò vo- 32
bis domini mei dico, Galenum, & Auicennam nunc in inferno ardere, & vos, si illos in hoc sequimini, & quod debetis non facitis, easdem pœnas & supplicia esse subituros. Vos autem ægroti ne incuria tepescatis circa hoc negotium, licèt medici vos ad id faciendum non admoneant. Sit vobis corporalis ægritudo occasio ad animæ salutem consequendam, hoc enim Dominus intendit, cùm propter peccata homines ægritudinibus vexat, quãuis præsciti nullam ex eis sciunt vtilitatem educere. Plinius natu- *Plin. natu. hist. lib. 32*
ralis Philosophus inquit, ex eadem terra, ex qua argentum depromitur, si in cacabo aqua ebulliente igni apponatur, plumbum etiam educi hoc modo: nam ipsa terra in aqua decocta partim sursum ascendit, & in superficie ipsius aquæ enatat, & ex hac argentum efficitur, partim verò deorsum descendit, & ex hac plũ- 33
bum conflatur. Omnes homines eiusdem naturæ sumus, ex luto nanq; seu ex terra nos fecit Deus. Atque ita Sanctus Iob inquit, *Iob. 33.*
Ecce & me sicut & te fecit Deus: & de eodem luto ego quoq; formatus sum. Princeps, Rex, Imperator, & rusticus ac pastor de eodem luto formati sunt. At propriùs lutum & terra dicimur, cùm in peccato sumus ad terrena & immũda procliues & inordinata affectione propensi. Ideo S. Isaias ait: Cor impij quasi mare ferens, quod quiescere nõ potest, & redũdant fluctus eius in cõcul- *Isaiæ. 57.*
cationem & lutum. Venustissima similitudo comparare hominẽ impium cũ maris inquietudine: nihil enim eo similius mari, cùm vir impius sit amarus contentionibus: nihil in eo dulce reperi-

tur, nec vnum bonum verbum, tumidus superbia, liuidus inui-34
dia, spumidus libidine, mutabilis inconstantia, turbulentus, fluctuosus, & aliarum maris qualitatum imitator. Et hunc, inquit Sanctus Propheta, ignominia & contemptu tanquam immundum lutum dignum esse. Hanc ergo terram & lutum Deus in cacabum & ignem ægritudinis & tribulationis includit, & ibi pars huius terræ in ima descendit tanquàm plumbum, hi sunt præsciti, qui infirmitatibus, laboribus, ac tribulationibus magis peruertuntur, & tanquàm graue plumbum efficiuntur. De qui-
Exodi. 15. bus illud Exodi dici potest: Summersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. At verò prædestinati cum à Domino in tribulationes includuntur, statim se se erigunt, & ex luto in pulcherrimum argentum conuertuntur. O admirabile Dei artificium, qui dolores & ægritudines tanquàm voces & reprehen35
Iob. 33. siones suas hominibus mittit. Atque ita in Sancto Iob dicitur: Increpat quoque per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit. Fœlices illi, qui dolores morbi sui tanquàm voces & reprehensiones Dei acceperunt, & per illas à suis sceleribus se se
Ezec. 33. auerterunt. Nam Spiritus Sanctus per Prophetam Ezechielem inquit: Sonum buccinæ audiuit, si autem se custodierit, animam suam saluabit. Vbi alia translatio habet, Animam suam saluauit; & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. In quo significatur eius saluatio adeò certa esse, acsi iam accepta fuisset, quod quidem admirabilis est amplificatio.

Cælestis igitur medicus paralytico dixit, *Confide fili.* Super hoc vobis rem quandam dicere volo, quæ in hominibus pijs magnam generat tristitiam, & vtinam vos ex ea tantum fru-36
ctum percipiatis, quantum ego ipse desidero. Ingens profecto scelus est vt homines malum ad alia mala exequenda vt medium assumant, sed non valde illud admiror. Et quòd ex creaturis, quas Dominus fecit, vt homines ipsum laudarent, retia ad scelera sua ipsi efficiant, & quòd ex eis, quæ Dominus fecit tanquam quædam calcaria, quibus homines celerius ad ipsum vias suas per cognitionem, & amorem diligerent, ex his (inquàm) ipsi homines fræna efficiant, ne ad ipsum Deum accedant: hoc maius malum est, sed nec hoc multum admiror. Quod autem me in magnam rapit admirationem, & in

37 genti stupore afficit, est, quod ex ea re, quam Dominus fecit, vt peccata nostra condonarentur, homines adeò peruersi, & nefarij sint, vt ordinem, quem Deus instituit, subuertentes, illa longè aliter vtantur, ne, videlicet, peccata eorum remittantur, ô diabolicam abominationem. Ferendum ne est, vt medicinam, quæ ad sanandum, & ad præbendum vitam ordinata est, vos ipsi eam ad accipiendam mortem applicetis?

Ait Dominus huic paralytico, *Confide fili.* Et paulò inferius dixit cuidam mulieri, *Confide filia.* Quorsum Dominus ad sananda, & dimittenda peccata hanc fiduciam postulat? Vult Dominus, vt quanuis peccator sis confidas tamen te sanandum esse: impossibile est enim peccatorem sanari, nisi fiduciam habeat, se salutem fore consecuturum. Nam licèt à
38 corporali salute homines sæpenumero diffidant, & posteà sanitatem consequantur, tamen in salute animæ longè aliter se res habet: nunquam enim peccator spiritualiter sanitatem comparabit, nisi in Domino confidat, se illam esse consequuturum. Quod autem hac fiducia homines ita abutantur, vt plæraque peccata, quæ committunt, ideo perpetrent, quoniam confidunt magnam esse Dei misericordiam, qui facilè ea omnia condonabit: hæc est infernalis peruersitas. Proijcis te, ô peccator, in abyssum scelerum, & in voraginem iniquitatum te immergis, atque diu in illis te esse finis: & posteà dicis bonus Deus, qui ea omnia mihi parcet. O proditor, proditor, qui medicinam in venenum conuertis, & ex fiducia occasionem sumis, vt deterior fias. O cæli, ô terra, ô creaturæ insensibiles
39 transgredimini naturæ vestræ limites, & simul nobiscum tam horrendum facinus sentite & deplorate. O fratres in Christo Iesu charissimi, aperite, obsecro mentis oculos, & perpendite qua pœna, eo quòd re tam excellenti tamque præclara veluti est fiducia abutimini, digni sitis. Vtimini igitur hac cælesti virtute ad animarum vestrarum salutem, & non ad ipsarum damnationem, Sicuti Sanctus Dauid faciebat, cùm dicebat: In te *Psalm.* 43. inimicos nostros ventilabimus cornu. In te non in me, non in virtute nostra, & in nomine tuo, id est, potentia tua, spernemus insurgentes in nobis. Vbi alia translatio habet spernemus insurgentes in nos: & sic est in paraphrasi Chaldaica, & sic legit

B. Augusti. etiam Beatus Augustinus. Vnde, Surgentes in nobis, referri po-40
test ad passiones, quæ in nobis oriuntur; Surgentes verò in nos,
ad dæmones eorumque ministros: & hos omnes aduersarios. In
te ventilabimus cornu & in nomine tuo spernemus, in te enim
est Domine, mirabilis ad omnia fortitudo ac potentia. In hac e-
Psal. 41. tiam fortitudine suam sanctus vir collocabat fiduciam, quando
aiebat, Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuum. Vbi alij tran-
stulerint, Ad Deum fortem; & sic est in cõtextu Græco & in pa-
raphrasi Chaldaica. O singularem tam Sancti viri fiduciam, non
vt à peccatis se superari sineret, sed potius, vt ea diuino auxilio ac
fauore adiutus vinceret & penitus euerterent. Hac etiam virtute
Psal. 53. ipse erat munitus, cùm dicebat: Auerte mala (scilicet contra me
concitata) ab inimicis meis, vbi alia trãslatio habet: Auertet mala
ab inimicis meis; & sic est in contextu Græco & in paraphrasi41
Chaldaica. In quo significatur fiducia, quam sanctus Rex habe-
bat, Deum sibi concessurum, quòd ab eo postulabat. Idem insi-
Psal. 54. nuauit, dum alibi postea dixit: Ego autem ad Dominum clama-
ui, & Dominus saluabit me: & in cõtextu Græco ac in alia trãsla
tione denotatur, satis Dauid persuasum esse, Deum animum ha-
ctenus paratissimum habere, & deinceps semper habiturum om
nibus subueniendi: ait enim, Et Dominus saluauit me: atque ita
est sensus illius verbi, Dominus saluauit me, & saluabit me.

Quæ hactenus à me inducta sunt, fratres, vehementer nobis
fiduciæ virtutem commendant: & vt ea bene vtamur, quam vt
commendatiorem vobis faciam, quàm sit diffidẽtiæ vitium Deo
detestabile, proposito ex diuinis voluminibus insigni exemplo
Num. 13. demonstrabo. Inciderunt enim in hoc crimen filij Israel, quando42
ab exploratoribus audierunt ingentes difficultates, quas, vt in
terram promissionis ingrederentur, passuri erant: qui vehemen-
ter exterriti, seque terram illam expugnare posse diffisi, de redi-
tu in Ægyptum tractare cœperunt. Quæ vis autem orationis
explicare queat, quantus Domini furor ob huius diffidentiæ
Num. 14. crimen aduersus populum fuerit concitatus? Vsquequo (ait
Dominus ad Moysem) detrahet mihi populus iste? Quo vs-
que non credent mihi in cunctis mirabilibus, quæ feci co-
ram eis? Feriam ergo eos pestilentia atque consumam, te au-
tem faciam principem super gentem magnam, atque fortio-
rem,

43 rem, quàm hæc est. Cumque multis precibus longaque oratio-
ne iram Domini lenire conaretur, atque inter alia diceret, Di-
mitte obsecro peccatum populi huius secundum magnitudi-
nem misericordiæ tuæ, sicut propitius fuisti egredientibus de
Ægypto vsque ad locum istum, respondit Dominus: Dimisi
iuxta verbum tuum, attamen omnes homines, qui viderunt
maiestatem meam & signa, quæ feci in Ægypto & in soli-
tudine, & tentauerunt me iam per decem vices, non vide-
bunt terram, pro qua iuraui patribus eorum, Viuo ego, ait
Dominus: sicut locuti estis audiente me sic faciam vobis. Ve-
stra cadauera iacebunt in solitudine, filij vestri vagi erunt in
deserto annis quadraginta, & scietis vltionem meam. Ani-
maduertite quæso fratres quam graue, quàm ingens pecca-
44 tum sit diffidentia, siquidem Deus eam tantis tamque seue-
ris supplicijs afficit. Si ergo magnum malum diffidentia est,
quod eius pœnæ magnitudo declarat, necesse est, vt magnum
bonum fiducia sit, quæ nos à tanto malo liberat. Et si in
illis diffidentia tanta pœna fuit digna tantaque seueritate pu-
nita, multo magis erit in nobis, qui à diuina liberalitate lon-
gè maiora accepimus beneficia: propter quod strictiori obli-
gatione astringimur, vt in ea fiduciam nostram sitam, ac po-
sitam nostris in necessitatibus tam spiritualibus quàm corpo-
ralibus firmissimè habeamus.

Cùm igitur Dominus peccatorum remissionem paralyti-
co donasset, Scribæ, qui tunc aderant, *Dixerunt intra se, Hic
blasphemat*, quia quod Dei proprium est, scilicet peccata di-
45 mittere, sibi arrogare vult. Deus enim per Sanctum Isaiam
ait: Ego sum, ego sum ipse, qui deleo iniquitates propter *Isaia. 43.*
me. At Dominus IESVS occultas cordium eorum co-
gitationes diuina virtute inspiciens, dixit: *Vt quid cogitatis
mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere, Dimittuntur ti-
bi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Quod perinde est
acsi diceret: Vos me blasphemum iudicatis, quod hac remis-
sione peccatorum mihi Dei vendicem potestatem, sed vestrum
hîc requiritur iudicium, vtrùm horum minoris sit potestatis
verè ac seriò dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dice-
re, Surge & ambula? Non dubitem, quin vtrumque sit æqua-
lis imò

lis imò eiusdem potestatis, vt pote diuinæ, cùm solius Dei sit 46
quidquid voluerit solo verbo efficere. Cùm ergo videatis me
modo hac tanta vti potestate, vt solo verbi imperio paraly-
ticum hunc subitæ sanitati restituam, consequens est, vt qui
hoc præstare potest, possit & peccata condonare, cùm vtrum-
que eiusdem sit potestatis. Hoc igitur firmissimo argumen-
to se Dominus remittendi peccata potestatem habere facilè
comprobauit. Ad eum ergo omnes confugiamus, vt pecca-
ta nostra remittat, & gratiam nobis largiatur, qua acquiri-
tur gloria, ad quam nos perducat idem pijssimus Iesus Mariæ
filius. Amen.

In eadem Dominica decima 1
OCTAVA, POST Pentecosten,

CONCIO SECVNDA.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit & venit in ciuitatem suam. Matth. 9.

Exodi. 22.

INTER NOTABILIA, QVÆ 2
Dominus in veteri testamento iussit, vnum
est illud Exodi, scilicet: Si pignus à pro-
ximo tuo acceperis vestimentum, ante so-
lis occasum reddes ei; ipsum est enim so-
lum, quo operitur, indumentum carnis eius,
nec habet aliud, in quo dormiat. Si cla-
mauerit ad me, exaudiam eum, quia misericors sum. Velim Do-
mine te interrogare (siquidẽ hîc iubes, vt cùm alicui pauperi mu-
tuarentur numi super aliquod pignus, quod vestis esset aut indu-
mentum, cum quo dormiret & operiretur, ante solis occasum
ei redderetur; si enim ob defectum pignoris ipse pauper fri-
gus

3 gus de nocte pateretur, & coram te de creditore conquereretur,
te ipsum auditurum promittis, rationem assignans, Quo-
niam misericors es: in quo innuis, quod ex eo quòd tu mise-
ricors es, tibi prouenit, vt nobis necessitates proximorum
nostrorum tantopere commendes) Velim, inquam, te inter-
rogare, quod misericordiæ genus sit, hominem punire, eo quòd
pauperis necessitatibus, non succurrit, siquidem tu ipse eum in
illis collocas, & illarum causa es? Si tantoperè pauperum ne-
cessitates doles, facilè eis remedium poteris adhibere; si au-
tem cùm possis, eis remedium non adhibes, quare me sup-
plicio afficis, eo quòd eis non succurram? Impone Domine
huic aliud nomen, voca illud iustitiam, rigorem, iram, non
autem misericordiam. O incomprehensibilia Dei mysteria.
4 Diuinus eius spiritus nos illuminet, vt aliquid illorum ad vti-
litatem animarum nostrarum possimus intelligere. In hoc,
quod hîc Dominus præcipit, duo nobis singularia manife-
stantur. Alterum est, Deum maxima misericordia erga di-
uites vti in hoc, quòd pauperes sint in mundo, erga quos
ipsi etiam pietate vtantur. Alterum verò est, ingentia esse
spiritualia bona, quæ Deus in anima tribulantis operatur, si
quidem, cùm tam misericors sit, corpora paupertate, fame,
& ægritudine opprimit. Qui enim ex eo quia misericors est,
me punit eo, quòd corporalibus proximi mei non subuenio
laboribus, quorum ipsemet Deus est causa, sine dubio maxi-
ma futura sunt spiritualia bona, quæ per hoc medium ipse
non solùm patientibus necessitates, sed etiam in illis fauen-
5 tibus facere vult. Hoc fratres mei, æquum est, vt quilibet
vestrum, cum laboribus circundatus fuerit, consideret, & in-
tra se dicat. Siquidem Deus adeò misericors est, vt non so-
lùm illum, qui meis necessitatibus minimè fauet, puniat, sed
etiam mecum tam seuere agat, magna absque dubio sunt bo-
na, quæ ex his meis laboribus educere contendit. Vnde San-
ctus Ieremias explanans causam, quare Moab nunquam à pec-
catis suis exierit, inquit: Fertilis fuit Moab ab adolescentia *Iere. 48.*
sua, & requieuit in fæcibus, nec transfusus est de vase in vas,
& in transmigrationem non abijt: ideirco permansit gustus
eius in eo, & odor eius non est immutatus. Id est, semper
popu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

populus ille in prosperitate fuit, nunquàm à patria sua exu- 6
lauit, nec captiuus, vt alij populi, extitit; & ideo in suis
peruersis moribus continuo permansit multis peccatis diffa-
matus. Et notandum est, quód cùm eis Dominus minaretur, se
ob scelera eorum Assyrios, qui eos euerterent, missurum esse, in
Hebræo habetur, Mittam euacuatores & euacuabunt eos: vbi
nos legimus, Mittam ordinatores. In quo loco Spiritus San-
ctus persecutores appellat euacuatores & ordinatores, signifi-
cans persecutiones & labores quantum ex se est efficere, vt ho-
Simile. mines ordinentur & peccata relinquant. Sæpenumero euenire
solet, vt cùm piscator arundine piscetur, hamo piscem magnum
apprehendat, & quoniam si magna violentia illum vellet ab a-
qua extrahere, ipsa linea piscatoria facilè frangeretur, & ita pisces
liber euaderet, ideo piscator illum per violentiam non extrahit, 7
quin potius lineam protrahit, quo vsque pisces defecisceatur, &
sic lassatum ipsum ad ripam fluminis facilè apprehendit. O exi-
mie piscator Iesu Christe fili Dei, quot artificijs, vt peccatores
ad te attrahas, vteris. Hamus, quo illos piscaris, est tuus diuinus
amor, esca verò est præmium tuæ gloriæ, quam illis polliceris.
Quilibet Christianus hanc escam libenter deuorat & deglutit,
sed difficulter peccatum statim relinquit. Si repente Dominus
ipsum à suarum affectionum aqua in qua maximè immersus est,
educere vellet, ita hinc inde volutaretur, vt lineam facilè frange-
ret, & nullius esset vtilitatis: hoc est nullum emolumentum à di-
uinis inspirationibus educeret. Quilibet concubinarius, vsura-
rius, ambitiosus, vel alius id genus peccator, licèt hamo diuini
timoris capti sint, & gloriæ desiderio detenti difficilè tamen su- 8
bito sua scelera relinquunt. Quid igitur remedij? Defatigen-
tur & torqueantur prius multis laboribus & infortunijs, & hoc
modo facilè ad ripam trahentur, & ab aquis suorum peccato-
rum educentur, ac tandem in viridi littore gratiæ colloca-
buntur. Quanuis autem verum sit omnes labores vniuer-
saliter esse efficaces ad peccatores lassandos, peculiariter tamen
morbi corporales hunc effectum operantur. Nam alijs labori-
D. Th. 2. 2. q. 118. artic. 5. bus homo plerunque diuitias amittere solet; quæ quidem (vt
ait Diuus Thomas) inter bona exteriora vltimum locum ob-
tinent; at cùm ægritudinibus homines vitam amittere, & se-

uerum

9 uerum Dei iudicium subire pertimescunt, & hic timor efficacior est ad peccatorum conuersionem omnibus alijs mundi in-
fortunijs. Atque ita experientia videmus, quod emergente in
mari tempestate vix ex omnibus, qui in naui portantur, cogno-
sci potest, qui boni aut mali sint. Tunc enim omnes Deum in-
uocant, omnes misericordiam postulant, omnes, si confessor
adest, crimina sua confitentur, & tunc difficulter deuoti, &
honesti à dissolutis & inhonestis dignoscuntur: omnes nanque
timore perterriti bona opera faciunt. Quod idem in magnis
ægritudinibus contingere videmus, probi enim atque improbi
tunc boni videntur: omnes Deum inuocant, omnes sanctissi-
ma Sacramenta accipiunt, & alia pietatis opera agunt, & vti-
nam omnes in sanctis propositis, quæ cùm aliquo graui mor-
10 bo laborant, habent, postquam sanitatem consequuntur, per-
seuerarent. Sed proh dolor, & quam multi sinita ægritudine, &
salute obtenta retrocedunt ac peruertuntur. Rex Ezechias (vt re-
fert Sanctus Isaias) luctum & lacrymas, quas, cùm ægrotabat,
profudit, & quod tunc Domino promisit, his verbis enarrat: *Isaiæ. 38.*
De mane vsque ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis
sic clamabo, meditabor vt columba, attenuati sunt oculi mei
suspicientes in excelsum. Et paulò inferius, Viuens viuens
ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie, pater filijs notam fa-
ciet veritatem tuam. Domine saluum me fac, & psalmos no-
stros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domi-
ni. Animaduertite obsecro ad quid ægrotus vitam desiderabat,
videlicet, vt eum cunctis diebus vitæ suæ laudaret & glorifi-
11 caret, & vt suos diuinam legem ac voluntatem doceret. At
postea quàm sanitatem est consequutus, & ab illa ægritu-
dine liber, quando nuntij Regis Babylonis ad eum venerunt
(vt idem Sanctus Propheta refert) cùm deberet de diuinis laudi- *Isaiæ. 39.*
bus, sicut in ægritudine proposuerat, cõram ipsis agere, per vani-
tatem (quod peccatũ plerunq; Reges & etiam non reges cõmit-
tunt) ostendit eis (inquit sacer textus) cellam aromatũ, & argen-
ti, & auri, & odoramentorum, & vnguenti optimi, & omnes apo-
thecas supellectilis suæ, & vniuersa, quæ inuenta sunt in thesauris
eius. Quæ omnia ideò eis ostendit, vt magnus ac potentissimus
Rex ab ipsis reputaretur: quod quidem euersionis Hierusalẽ fuit

causa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

causa. Ecce de quo huic regi recuperata salus profuit, atten- 12
dite, qualiter sanctas intentiones, quas in morbo habuit, con-
seruauit. Væ, væ, væ, & millies væ, & quot Ezechiæ hodie
in mundo sunt, qui eorum, quæ promiserunt, cùm ægro-
tabant, facilè obliuiscuntur, & ex ipsa salute obtenta ensem
efficiunt, quo Dominum, qui eam donauit, offendunt.

Omnem hanc vtilissimam doctrinam retulimus occasione
sumpta huius paralytici, cui infirmitas corporalis fuit medium
quoddam, vt à peccatis, in quibus erat, exiret, & spiritualem
salutem consequeretur, veniens ad cælestem medicum, qui il-
lam ipsi communicauit, ad quem forsan non veniret, nisi æ-
grotus & paralyticus esset.

Ait igitur sacer Euangelista, quòd vbi Dominus Gerase- 13
norum terram reliquisset, conscensa nauicula, *Transfretauit & venit in ciuitatem suam*, Scilicet, *Capharnaum*. *Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto.* Atque (vt ex Diuo Marco, & ex Diuo Luca apparet) cùm illi, qui eum portabant, propter confertissimam turbam, quæ domum circumsidebat, sistere illum ante Dominum minimè possent, tantus erat salutis amor, vt noua ratione excogitata scalis admotis supra tectum ascenderint, teguliscque, ac tabulis sublatis paralyticum in lecto iacentem magno labore ad supera loca sublatum funibus dimissum ante Dominum Iesum posuerint, nihil morantes Domini domus iniuriam, cuius tectum perfoderunt, nec eorum periculum, qui subtus erant, animaduerterunt, nec (quod erat grauius) concionantis Domini sermonem intercidere, atque impedire veriti sunt; hæc enim omnia impedimenta fla- 14
grans salutis amor superauit. O si tanto studio animæ suæ homines, quanto corporis salutem quærerent. Quid enim non faciunt, vt corporis saluti prospiciant? Quas opes non profundunt? Quibus se laboribus non addicunt? Et quid non tandem huius rei gratia patiuntur? Si ob hoc enim ad longinquas terras peregrinandum sit, peregrinantur. Si corpus diuturna inedia extenuandum, extenuant: si à solitis voluptatibus atque delicijs abstinendum, abstinent: si ferro & igne atque incisionibus opus sit, ferrum patiuntur, & ignem, vt corporis dispendio maius redimant eiusdem corporis dispendium.

Marci. 2. Luca. 5.

Quæ

15 Quæ igitur insania est, cum morituri corporis gratia tam multa fa-
cias, nihil propter immortalem animam pati? Cùm tam multis partibus anima corpori præstet, quæ dementia est, omnem curam & studium in tuenda corporis salute ponere, nullamq; omnino huius diuinæ partis rationem habere? Fateor nulla esse verba, nullam dicendi vim, quæ huius tantæ cæcitatis indignitatem, qua maxima generis humani pars laborat, pro meritis valeat explicare.

Videns ergò Dominus fidem illorum ait paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Vbi S. Hieronymus bene meritò exclamat, dicens: B. *Hiero. super hunc locum.*
O mira humilitas, despectum & debilem ac totis membrorum compagibus dissolutum filium vocat; Mirabili lenitate peccatorem filiũ appellat, vt blandientis affectu eum alloquens cor eius emolliat, & in amorem Dei viscera eius incalescant, & absq; eo quòd veniam peccatorum postulet, ei dicit: *Remittuntur tibi peccata tua.* Hic manifestè ostẽditur, quantũ Dominus peccata detestetur, & quãtum gaudeat ipsorum veniam condonare, siquidem venia illorum non petita ipse ea condonat. O clementissime Domine, si hoc facis, quid obsecro facies, quando peccatores suorum scelerum veniam à te postulauerint, ipsa humiliter deplorantes, siquidem huic minime lugenti nec veniam postulanti dicis, *Remittuntur tibi peccata tua.* Qua propter confidenter Regius Propheta dicebat: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam. Magna infirmitas, licèt ipsi ægroto nociua sit, est tamen medico curanti magnũ decus & gloria. Sic peccata grauia & horribilia, quanuis committentibus ipsa noxia sint, Deo tamẽ, qui illa condonat, honorifica sunt: in illis enim benitas ac misericordia eius ostenditur. Iccircò peccator Dauid ingentem diuinam misericordiam implorabat ac si diceret: Domus tuæ magnæ misericordiæ
17 Domine omnes capit; & si aliqui extra sunt, sine dubio sunt illi, qui in eam ingredi nolunt. Si ego ob magnitudinem peccati mei diffidere volo, existimans, te mihi veniam non esse daturum, iniuriam certè tuæ infinitæ veritati facio, siquidem per Ezechielem prophetam in- *Ezech. 18*
quis: Si impius egerit pœnitentiam, ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vita viuet & non morietur, omnium iniquitatum eius, quas operatus est, (siue magnæ siue paruæ sint) non recordabor. Si verò cogito, te ipsa condonare non posse, magnam tuæ omnipotentiæ irrogo iniuriam: si deniq; cogito, te illa parcere nolle, tuam infinitam bonitatem grauiter offendo. Quarè ergò in te Domine non confidã, siquidem adeò singularis tuus erga nos amor est, vt non solùm pec-

catorum nostrorum veniam concedere, sed etiam nobis gratificare velis, eo quod à te veniam postulamus? O immensam Dei liberalitatem. Perpendite quæso, qualiter Dominus se debitorem nostrum ostendat, eo quòd ab eo petimus debiti solutionem, siquidem non tantum vult peccata condonare, sed peccatoribus ipsis iam conuersis suam statim diuinam gratiam elargitur, & ex eo quod eis gratiam impartitur, ipsis, si in ea perseuerant, debitor est suæ gloriæ. Prius Dominus huic ægroto salutem animæ, quàm corporis tri-
B. Chrys. buit. Hinc Beatus Chrysostomus egregiè asserit, neminiin corpore salutem Christum dedisse, quin simul eius animam sanaret, salutem verò spiritualem non dabat nisi habenti fidem atque dispositionem. Nàm vt egregie Diuus Thomas & theologi docent, ad iu-
D Tho. 2. 2. q. 2. art. 3. Theologi in. 3. d. 24 stificationem peccatoris requiritur propria fides & propria dispositio, & ob hanc causam Dominus huic paralytico dixit: *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua*, Quasi actum fidei illius postulans, quia, *Hebr. 10.* vt Apostolus ait, sine fide impossibile est placere Deo, vbi etiam notandum est, Dominum potuisse dicere: Confide fili, ego remitto tibi peccata tua; sed maluit modestius loqui dicens, remittuntur tibi peccata tua, nè æmuli, qui circumcirca erant, magis ira succenderentur. De quibus statim sequitur: *Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se, Hic blasphemat.* Cùm peccatum iniuria quædam in
Psalm. 50 Deum sit, nemo præter eum illud delere potest. Hinc Sanctus Dauid inquit: Tibi soli peccaui & malũ coram te feci, ideſt; Tu solus, Domine, potes delicta mea dimittere, cuius legem ipse transgressus sum. Ceterum creaturã sibi arrogare, quod soli Deo peculiare est, ad blasphe-
B. Hieron. miam attinet. Consequenter ergò ait Beatus Hieronymus, quia scribæ tantum hominem putabant, & verba Dei nõ intelligebat, arguũt eum vitio blasphemiæ, dicentes ipsum Dei potentiam vsurpare.

Et cùm vidisset Iesus cogitationes eorum dixit: Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Dum cogitationes eorum cognouit, se eis Deum
3. Reg. 8. verum esse ostendit. De Deo namque Salomon inquit: Tu nosti solus cor omnium filiorum hominum. Ex hoc apparet, quanto errore inducantur illi, qui videntes siue audientes aliquid à proximis suis statim de ipsis præcipitanter malè iudicant. Olim licet Dominus permiserit hominibus, vt animalium carnibus vescerentur, sub grauibus tamen pœnis vetuit, nè sanguinem manducarent. Et rationem reddens inquit, ideò iussisse, quoniam ipse sibi sanguinem elegerat, quem in sacrificio homines pro patratis sceleribus offerrent,

offerrẽt: ideirco voluit, facinorosum esse eum, qui sanguine vesceretur. Ita cùm Dominus sibi soli reseruauerit cognitionem cordium humanorum, mumus Dei vsurpat ille, qui cogitationes atq; intentiones proximorũ suorum iudicat. De illis quatuor mysteriosis animalibus sic ait Sanctus Ezechiel: Planta pedis eorum, quasi planta pedis vituli. Vitulus animal est, quod grauiter figit pedem, & in hoc significatur, non debere seruus Dei, sese in cogitationibus suis præcipitare, sed omnia magna cum grauitate & consideratione facere debere. Nõ debet (inquam) male iudicare de proximis suis, siquidem eorum cogitationes & cordis interiora minimè potest cognoscere. *Ezech. 1.*

Vt quid cogitatis mala in cordibus vestris? Eis dicit cordium scrutator. O quam multis hodie possumus hoc exprobrare, qui non sine magno animarum suarum dispẽdio nihil bonum in cordibus suis co-
22 gitare sciunt: vnde eis oritur vt quam plurima scelera & atrocia flagitia committant. Res quidem certissima est, quod cogitatio dilatata voluntatem inuitat, vt consentiat ijs, quæ intellectus cogitat. Atque ità cogitatio in malo extensa peccatum est, & tale qualis fuerit materia, in qua quis cum aduertentia detentus est. Itaque si materia est mortalis, peccatum erit mortale, & si venialis veniale, quoniam se periculo exponit, vt voluntas tali materiæ consentiat. Hanc dilationem & moram Sanctus Hieremias reprehendit dicens: vs- *Hiere. 4.*
que quò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Non increpat, (inquit Beatus Gregorius) eò quod veniant, sed quia morentur; quo- *B. Grego. lib. 27. mo*
niam primus motus (ideſt, *La primera assomada*) Prauæ cogitatio *ral. c. 1.*
nis non est in manu nostra, & si statim illam expellimus minimè peccamus, quin potius meremur. Atque ità illa comminatio pro-
23 phetæ Michææ scilicet, Væ, qui cogitatis inutile, & operamini malum in cubilibus vestris, de cogitationibus dilatatis intelligenda est. Quod aperte constat ex eo quia Sanctus Propheta cum illis loquitur, qui cogitationes impias ità protraxerunt, vt eas tandem opere compleuerint. Et adiunxit statim; In luce matutina faciunt illud; nã deprauatæ cogitationes ità voluntatem inflammant, vt improbos ad improbe operandum ante lucem surgere faciant. O ingentem filiorum Adæ confusionem: qui cùm ad bonum exequendum nã pigri & ignaui sint, ad malum diligentissimi sunt. Fons & origo tanti mali est bonarum cogitationum defectus, & improbarum abundantia. Sicuti egregiè testatur Sapiens dicens: Qui confidit in cogitationi- *Mich. 2.* *Prou. 12.*
bus suis, (scilicet pessimis) impie agit: & in contextu Græco habetur,

impie aget. Qui in cogitationibus suis confidit, signum est, quòd in 24
ipsis delectatur. Ex quo fit, vt non solum opera impia de præsenti
operetur, sed quòd etiam perseueranter illa in futurum operabitur.
Hoc etiam Beatus Apostolus erudit ad Romanos scribens. Vbi cum
Roma. 1. naturalibus philosophis loquens inquit: Qui cùm Deum cognouis-
sent, non sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt, sed eua-
nuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eo-
rum. Ecce qualiter Sanctus Apostolus ostendit, fontem & originem
malorum omnium illis hominibus fuisse, se ipsos vanis ac pessimis
cogitationibus tradidisse. Atque ità sicut cogitatio impia in scelere
prolongata voluntati occasionem præbet, vt consentiat, ex quo alia
2. Isidor. plurima mala oriuntur (nam vt ait Beatus Isidorus cogitatio parit de
lectationem, delectatio consensum, consensus opus, opus con-
suetudinem, consuetudo legem) ità cogitatio sancta dilatata occa- 25
sionem præbet voluntati, vt illi se per affectionem adiungat, & il-
Psal. 118. lam desideret, atque opere compleat. Ideò ait Regius Propheta: Et
meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi, & exercebar in iustificationi-
bus tuis. Ideſt, ex meditatione diuinorum præceptorum me ipsum
ad ipsorum obseruantiam incitaui. Idcirco postquam dixit San-
Deute. 6. ctus Moyses, diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo,
subiecit protinus, Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi ho-
die, in corde tuo, & narrabis ea filijs tuis, & meditaberis sedens in
domo tua, ambulans in itinere, dormiens atque consurgens, & ligà-
bis ea quasi signum in manu tua, eruntque & mouebuntur ante ocu-
2. Hiero. super c. 23 los tuos. Hinc ortum est, vt pharisæi (inquit Beatus Hieronymus
Matthæi. super illa verba Matthæi, dilatant philacteria sua) decem præce-
pta legis in membranulis scribentes ea è manibus suspensa portà- 26
rent; & sicut in alijs errabant, in hoc etiam errore ducebantur. Deus
enim his verbis significare voluit, vt homines continuo in memo-
ria & cogitatione sua diuina præcepta portarent, vt ità ea opere adim
plerent, non autem volebat, vt ea è manibus suspenderent. Quòd si
tantam curam studiumq; res ista meretur fratres, quid quæso de his
dicendum erit, qui vix vnquàm huius tantæ rei meminerunt, qui
Dei suique ipsorum prorsus obliti more pecudum vitam degunt?
Qui nec, quid Deus mereatur, quid ipsi debeant, quis eos maneat exi
tus, quę spes, quę pœna, vnquam recordantur? Vt per hoc facile appa
reat, quot aculeis à propheta ad huius rei memoriam excitentur, toti-
dē eos frandibus à diabolo excæcari, & ad obliuionem tantarū rerū in-

duci.

27 duci. Vos ergo obsecro fratres per viscera misericordiæ Dei nostri,
huic tantæ miseriæ & calamitati remedium adhibeatis. Auferte (vt in
quit Sanctus Isaias) malum cogitationum vestrarum de cordibus ve- Isai. 1.
stris: & resistite (vt ait Diuus Iacobus) diabolo, & fugiet à vobis. Et si- D. Iaco. 4.
cut S. Abraham tempore sacrificij volatilia omni cura abigebat, nè in Gene. 15.
siderent carnibus Deo iam dicatis; ita & vos cogitatus nociuos à cordi
bus vestris Deo iā dicatis depellite. Et non solùm cogitationes impias
à cordibus vestris abigere curetis, sed etiam ipsa sanctis cōsiderationi
bus adimplere contendite, vt ità ex anima cuiusq; vestrum illud dici
possit, quod sponsus sponsæ in Canticis dixit: Comæ capitis tui sicut Cant. 7.
purpura regis iūcta canalibus. Ideſt: cogitationes cordis tui sunt velut
purpura regia non trita, vel vsu consumpta, sed recenter tincta. Iuncta
canalibus, hoc est, (*Quando luego sale del tinte*) Viuissimum colorem ha
28 bens. Quod perindè est ac si diceret, cogitatus illius esse purissimos, il-
lustrissimos, & amore & charitate plenissimos. Vbi Septuaginta in
terpretes transtulerunt; Comæ capitis tui sicut purpura regis ligati in
canalibus. Eadē ferè vtriusq; versionis sententia est, sed hęc modo ma
gis amatorio & verbis dulcioribus procedit, estque singularis exagge
ratio pulchritudinis cogitationum, quæ sunt veluti funiculi, quibus
rex regum ligatur. In canalibus, ideſt, in capillis, quos per similitudi-
nem canales nuncupat. Sicut enim aqua in canalibus diuiditur, quæ Simile.
per ipsos maximo cū splendore, crispa & retorta præterlabitur, sic pul
chri capilli diuisi extensi & separati per humeros sponsæ velut cana
les oblongi & effusi crispantur. O admirabilem amplificationis mo-
dum. Si vidissetis pulcherrimam virginem sparsis & effusis per hu-
meros capillis, & Regem potentissimum illis ligatū, eò quòd ei mag-
29 nopere placebant, profectò hoc maximum signum pulchritudinis il-
lorum esset. Hoc igitur Spiritus sanctus animæ iustæ hîc ait: cogita-
tiones cordis tui adeò pulchræ sunt, vt rex æternus iuxta te illis liga-
tus sit: ipsi enim sunt velut funiculi, quibus ipse amore captus est. Fœ
lices animæ, quæ sic Deum redamare sciunt, & suis sanctis cogitatio-
nibus apprehendere. His certè non dicetur, *Vt quid cogitatis mala in cor
dibus vestris?* Peculiariter Dominus hoc scribis dixit, quoniā id quod
paralytico dixerat, ipsi sceleri tribuerunt, atque in malam partem
acceperunt. Super quod oportet vos considerare, quā impium erit, de
proximis vestris detrahere, & ipsos aliqua ignominiæ nota inurere, si
quidē de eis male cogitare non licet, quod longè aliter multi ex vobis
facere solent, qui ad refrænandum linguam nullā fere virtutē habetis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

D. Iaco. 3. Iccirco B. Iacobus rem stupendã super hoc negotium inquit, scilicet; 30
Omnis natura bestiarum & volucrum & serpẽtium domatur, & domita sunt à natura humana, linguam autem nullus hominum domare potest, inquietum malum, plena veneno mortifero. O magnam hominum confusionem, siquidem propter malitiam nostram linguam domare non possumus, & illam velut ferum animal proximis nostris
Simile. mille damna inferre permittimus. Quãuis sartor imperitus sit, & quãuis pannus, ex quo vestem conficere vult, sit vilis, prius quã ipsum forcipe scindat, semel & iterũ eum metitur & sapone signat, nè aliquid illius deperdat: vos autẽ cùm fama proximi vestri sit velut pannus pretiosissimus nõ perpẽdentes malũ quod cõmittitis illã forcipe, hoc est, lingua vestra ità prosciditis, vt vix posteà scissura, quam in illa feci-
Simile. stis, aliquo modo cõsui aut resarciri possit. Experiẽtia videmus, quod ex duobus nodis, qui facilius efficiũtur, difficilius posteà soluitur. Hoc 31
manifestè apparet in funibus sparteis, in quibus si nodum efficiamus, difficillimè illũ facimus propter ipsarũ funiũ asperitatẽ, postea verò ipsum facile dissoluimus: at è cõtra in filo serico facile nodus efficitur, difficillimè verò dissoluitur. Sic inter peccata peccatum linguæ facili ter cõmittitur, & difficilius soluitur, quia difficilis est famæ restitutio.
Simile. Nàm quemadmodũ si in albam papyrũ attamentũ siue litura incidit, licèt posteà diligenter radatur, semper tamen remanet signum seu macula: si enim papyrus ipsa multũ radatur, facilè rumpetur: sic infamia, quæ est litura quædam inficiens proximi tui famam, maxima cum difficultate raditur, & posteà semper remanet aliqua macula, quin imò fæpenumerò vt ei remedium adhibeatur, papyrus rumpitur, hoc est, fama eius magis rupta & infecta remanet.

Denique quamuis Dominus cogitatus eorum pessimos arguens se 32
Deum esse ostendit, tamen, vt eos euidentius conuinceret, statim addidit: *Quid est facilius dicere, Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Vt sciatis autẽm quoniam filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico; *Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam: & surrexit & abijt in domum suã.* Placuit altissimo Dño per id quod visibile erat probare quod erat inuisibile: remissio nãq; peccatorũ ab hominibus videri nõ potest, paralyti cum autem sanum à lecto surgere videri potuit. Et in hoc egregio miraculo clarissimè se Deum omnipotentẽ indicauit eo, quod non orã-
B. Tho. 3 p. q. 43. ar. 4 do, vt patres antiqui & Apostoli miracula operabatur, sed tanquã ex propria virtute imperãdo paralysi; vt rectè docet B. Thomas. Annota

tu.

33 tu etiàm hîc dignum est, quòd saluator quatenus Deus propria potestate miracula faciebat, vt autèm homo erat, potestate excellentiæ id faciebat, vt idem etiã Sanctus Thomas docet. Atque ità quæstioni in præsentiarum à cœlesti magistro propositæ, scilicèt, *Quid est facilius dicere, Remittuntur tibi peccata tua, an dicere, Surge & ambula?* Respondetur, quòd ex parte Dei tam facile est vnum sicut & alterum, ex parte verò ipsius rei, inquit Beatus Augustinus, magis est impium pium facere, quàm cœlum & terram creare. Si autem quis obijciat dicens, Contrarium omninò verius esse, nàm iustificare impium, est gratiam in eius anima creare, at cœlum & terram creare, est etiam aliquid ex nihilo facere; ergò non maius est vnum quam alterum, respondetur maius esse peccatorem iustificare, si ad ipsum opus & ad modum, quo efficitur, attendamus. Quemadmodum siquis in aliqua *Simile.*
34 vrbe terrenam domum nemine contradicente ædificaret, & erigeret etiam atq; construeret arcẽ fortissimam, ipsa eadẽ vrbe renuente: hoc secundũ esset absq; dubio maius tùm ex parte operis (plus enim arx inexpugnabilis, quã domus lutea valet) tũ etiã ex parte contradictionis: sic dicimus, esse maius opus peccatorẽ iustificare, quã mundũ creare, primò, quia gratia cœlos ac terrã multis antecellit. De illa enim in Sapiẽtia dicitur; Prepositi illam regnis & sedibus, & diuitias nihil esse dixi in cõparatione illius, neq; comparaui illi lapidem pretiosum, quoniam omne aurum in comparatione illius, arena est exigua. De indè maius opus est, peccatorem iustificare propter modum, quo fit: nàm in hac iustificatione obstaculum est & contradictio, quæ in cœli creatione non fuit. Si autem quæritis, Quis huic operi obstat, illudq; impedit? fortasse peccatoris voluntas? de hoc obstaculo non loquor, *Sapien. 7.*
35 quoniàm si peccatoris volũtas cõtradiceret, nunquã Deus ipsum iustificaret. Nã (vt inquit B. Augustinus) Qui creauit te sine te, non iustificabit te sine te. Obstaculum autèm, de quo hic agimus, est peccatum mortale, quod in anima residet, & hoc, licet ipse peccator ad Dominũ se cõuertere velit, & ad iustificationem disponatur, obstaculum & impedimentum est. Mirabile profectò, quod cùm peccatũ nihil sit, (vt idem B. Augustinus testatur super illa verba D. Ioannis, Sine ipso factum est nihil, id est peccatũ) hoc nihil dicatur impedire & obstare peccatoris iustificationem. Ex quo apparet, quàm pernicio sum sit id nihil. Dicite mihi, obsecro, nox quid est? Est tenebræ. Et tenebræ quid? Est priuatio lucis. Non est quid positiuum nec habens esse, sed est nihil. At nox est quoddam nihil, quod impedit artificem &

B. Aug. 33
B. Aug. 34
D. Aug. super Ioa. c. 1.
Simile.
B. Aug. 35

Universidad de Deusto
Biblioteca

quemcunque alium laborantem ac cunctis terrorem incutit. Sic pec- 36
catũ mortale, quod in anima sistit est quædã nox, quædã tenebræ, &
quoddã nihil, quod Angelos terret, sanctis timorem inijcit, & diuinã
potentiam impedit, nè iustificationem operetur, & propter hanc con
tradictionem est etiam maius iustificare peccatorem, quã cœlum &
terram creare. Ex parte verò hominum quoniam ab ipsis iustificatio
non conspicitur, magis in admirationem raperẽtur, cùm viderent ali-
quid corporale creari, & paralyticum repente sanitatẽ consequi, quã
cùm audirent Dominum dicentem, *Remittuntur tibi peccata*, Vt verè
in huius paralytici miraculo contigit.

Ideò sequitur, *videntes autem turbæ, timuerunt & glorificauerunt Deum qui dedit potestatem talem hominibus*. Hic est vnus ex præcipuis
fructibus, qui percipiendus est ex visione operũ Dei admirabilium,
Psal. 76. videlicèt, propter illa ipsum glorificare & collaudare. Ità Sãctus Dauid 37
faciebat, sicut ipse fatetur dicens: Memor fui operum Domine, quia
memor ero ab initio mirabilium tuorum, & meditabor in operibus
tuis, & in adinuentionibus tuis exercebor. Deus in sancto via tua.
Quis Deus magnus, sicut Deus noster? Tu es Deus, qui facis mirabi-
lia. Notã fecistis in populis virtutẽ tuam. O feruida verba & grati cor
dis atq; in igne diuini amoris succensi signum indicantia. Omnia illa
maxima põderatione digna sunt: sed præcipuè hęc, Deus in sancto via
tua, idest, via, quæ nos ad te, ô Deus perducit, est in sancto tuo, idest,
Christo, qui suis admirabilibus operibus nos illuminauit, mouit & in
B. Augi. lib. de Vti. creden. c. 17. amorem suum attraxit. Atque ita inquit B. Augustinus, Multitudo
credẽtium miraculis saluatoris congregata est. Admirabilis certè fuit
Dei prouidentiã, & singulare beneficium in nos contulit, cum in diui
nis literis prodigia, quæ à principio mundi operatus est, nobis reuela- 38
uit: hæc enim reuelatio magna diuinarum laudũ materia est. Nimis
durus ac lapideus homo est, qui admiranda creationis mundi & inef-
fabilia redemptionis nostræ mysteria, atq; miracula, quæ tunc Domi
nus edidit, contemplans, cœlesti quodam amore non inflammatur
cum Sancto Propheta dicens: Repleatur os meum laude, vt cantẽ glo
riam tuam, tota die magnitudinem tuam. Nec cogitare debetis hęc ad
mirabilia opera vsq; ad finem sæculi defutura, nam quotiescunq; ne-
cessitas postulauerit, Dominus suę sanctę Ecclesię cũ illis fauebit. Ait
1. Cor. 12 enim D. Paulus: Diuisiones gratiarũ sunt, alij gratia sanitatũ, alij ope-
ratio virtutũ, idest, miraculorũ. Vbi illud verbum, sunt, quod præsens
tẽpus significat, maximè perpendendũ est, quoniam in sancta Eccle-
sia

39 sia semper sunt gratiarum diuisiones, & Christus Redemptor noster *Ioan. 14.*
dixit: Qui credit in me opera, quæ ego facio (idest miraculosa) faciet,
& maiora horũ faciet: quia ego ad Patrem vado, idest, propter meã ab
sentiam corporalem nomine meo ministros meos operatores miracu
lorũ in Ecclesia relinquo. Vel aliter, quia ad patrẽ vado, vbi mea præ-
sentia fidelibus meis, vt miracula possint facere, vsq; ad sæculi consum
mationẽ impetrabo: atq; ità noui credentes semper ad Dominũ glori
ficandum & collaudandũ incitabuntur. Oportet autẽ fratres mei, vt
hæ laudes corã diuina maiestate sint acceptæ, à pura conscientia proce
dant. Glossa ordinaria perpendit, quod primus, qui nomen Dei nomi
nauit, fuit diabolus, qui (vt patet ex diuinis literis) mulieri dixit: Cur *Gene. 3.*
præcepit vobis Deus &c. Et primus, qui Christũ Redemptorem no-
strũ Iesum Nazarenum nuncupauit, fuit etiã diabolus, (vt patet apud
40 D. Lucam) vbi dicitur: Erat homo habens dęmoniũ immundũ, & ex *Lucæ. 4.*
clamauit voce magna dicẽs: Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? Veni
sti perdere nos. Sed Domino non placuit, vt Res tàm improba, immũ
da, atq; execrãda, qualis est diabolus, ipsum nominaret. Quapropter
Sanctissimum nomen Dei, atq; eius diuinas laudes non sicut diabo-
lus corde immundo pronunciare studeamus, sed illud corde mundo
& amoris pleno nominemus: hęc enim est laus, quę illi placet, & quę
animam laudatoris lętificat. Atq; ità vbi nos legimus, Lauda sterilis & *Isai. 54.*
quæ non paris, alia translatio habet, lætare sterilis & quæ non paris: &
sic est etiam in contextu Græco. Vbi significatur, quòd laus animam
lætificat, sed hoc intelligitur, dum modò anima ipsa mũda sit, & amo
ris plena. Ex ijs autẽ, ob quæ maximo cum gaudio Deum glorificare
debemus vnum est, quia talem potestatem, scilicet, dimittendi pecca
41 ta dedit hominibus. Magnas Deus amicis suis olim cõmunicauit po-
testates. Prophetis mysteriosas reuelationes futurorũ dedit, & aliqui-
bus hominibus potestatem suscitandi mortuos & alia miracula faciẽ-
di tribuit; sed nemini ante legem gratiæ dimittendi peccata, quousq;
ipse venit in mundum, concessit potestatẽ, quam sacerdotibus tribue
re dignatus est dicens: Accipite Spiritum sanctũ, quorum remiseritis *Ioan. 10.*
peccata, remittuntur eis. Quæ quidem potestas (vt docet B. Thomas) *D. The. 3.*
ministerialiter eis data est à Christo Iesu, & nusquam Angelis collata. *p. q. 64.*
Sed obserua, quòd licet bona sit definitio peccati, quam tradit Diuus *D. Augu.*
Augustinus dicens, Peccatum est dictum, vel factum, vel concupitũ *li. 2. contra*
contra legem Dei, quæ definitio confirmatur ex illis verbis Ecclesia- *Faustum.*
stici: Væ duplici corde, & labijs scelestis, & manibus mala facienti- *Eccle. 2.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus, vbi apertè Spiritus sanctus docet esse peccatum cordis & linguæ 42
& prauorum operum, sed tamen non omne dictum, vel factum, vel
concupitum contra legem Dei est peccatum mortale; quoniam sæpe
numero propter materiæ paruitatem multa dicta vel facta vel concu
pita contra legem Dei sunt peccata venialia, ad quæ in sacrosancta
D. tho. 3. Ecclesia præter confessionem alia multa remedia collata sunt. Et D.
p. q. 67. Thomas ad idem tria adhibet. Primum est, quacunq; gratia, quã Do-
art. 3. minus animæ tribuit, peccatum veniale dimittitur: verbi gratia, cum
quis mortalia confitetur, ei gratia tribuitur, & ibi eius venialia condo
nantur. Secundum remediũ est interior cordis dolor. Exempli gratia,
audis rem sacram & cùm recordaris tuorum peccatorum, ex intimo
corde suspiria trahis eò quod Deum offendisti, ob hoc venialia tibi di
mittuntur. Tertium demiq; remedium est propter quamcunq; reuerẽ
tiam Deo & sacris Ecclesiæ rebus adhibitam, aut propter aquam be- 43
nedictam, aut propter cinerem prima feria quarta Quadragesimæ
Christianis impositum, aut propter benedictionem episcopalem, &
his exceptis propter quemcunq; laborẽ aut afflictionẽ, quã quis pro
Dei amore patitur. Hoc aperte constat in ijs, qui in purgatorio sunt,
vbi peccata venialia purgantur, & pœna, quæ in hoc mundo pro mor
talibus non est purgata, licèt isti contra voluntatem suam patiantur;
mallent enim in gloria, quàm ibi esse. Igitur fratres mei omni purita-
te, affectione, & amore altissimum misericordiarum patrem glorifice
mus, qui tot remedia ad peccata nostra nobis contulit: & his laudibus
merebimur abundãtiam gratiæ, qua comparatur gloria, ad quam nos
perducat Iesus Mariæ filius, Amen.

DOMINICA. XIX.
post Pentecosten.

CONCIO PRIMA.

Loquebatur Iesus principibus Sacerdotũ & Phariſæis in parabolis dicens: Simile factum est regnum cœlorũ homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. 22.

Dicatur tota parabola vsq;, Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.

Occa-

2 OCCASIONE Vltimorum horum verborum vobis rem quandam maximæ consolationis dicere volo scilicèt, quòd licet D. Paulus ad Ephesios scri Ephes. 1.
bens de diuina electione & prædestinatione loquens,
agat de illa per verbum de præterito dicens; Benedictus Deus & pater Domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos
in omni benedictione spirituali in cœlestibus (id est, vt bona cœ-
lestia suauissimæ gloriæ consequeremur) in Christo: (id est,
per merita Christi) sicut elegit nos in ipso, ante mundi constitu-
tionem, vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in cha-
ritate, qui prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum
Christum. Vbi verbum illud, Elegit, &, prædestinauit, non ad
præteritum tempus, sed ad æternitatem referendum est, vt sit sen-
3 sus, Elegit nos & prædestinauit nos in æternitate sua, in qua om-
nia sunt præsentia, & in ea nihil præteritum aut futurum est. Ideò
plurimi (vt inquit Scotus) decipiuntur, quoniàm de diuina præ- Scotus in
destinatione tanquam de re præterita loquuntur, existimantes ip- 1. d. 40.
sam iam præteritam esse, & tanquam rem præteritam non posse ad. 1.
non esse. Idcircò dicunt isti, si Deus nos prædestinauit, securus est
campus, dormire possumus tranquillè & quietè; si autèm nos repro-
bauit, quid nobis prodest laborare, siquidem infallibiliter in æter-
nas gehennæ flammas ituri sumus? Si Deus ità constitutum habet,
non mutabitur, quia inuariabilis est, apud quem (vt ait Diuus Iaco- D. Iacob. 1
bus) non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Falsa opi-
nione ducimini, fratres, & nimis decepti viuitis, metiẽtes Deũ ad mo
dum creaturarum. Cogitatis nè, quòd sicut ea, quæ feeistis, iam tran
4 sierunt, & id quod præteritum est, de necessitate præteritum est, sic
etiam diuina electio, vel reprobatio est iam præterita, & siquidèm
præterita est, quòd de necessitate vos saluabimini aut condemnabi-
mini? Non ità est, vt existimatis: hoc enim opus Dei tempore non
metitur sed æternitate, & ideò non habet futurum, aut præteritũ. Atq;
ità inquit ibi Scotus, Deũ tàm liberè modo nos eligere ac si nunquã
volũtatem suam ad aliquã partium determinatam haberet. Quo circa
fratres mei sancti & immaculati esse contendite, in charitate & in om
ni virtute perseuerantes, & eritis electi ac prædestinati, & post hanc
vitã illis cœlestibus perennis gloriæ nuptijs fruemini. Quũ enim in il-
la tuũphãte Ecclesia habitaturi sint, oportet vt prius se disponãt, & in
hoc mũdo illa addiscãt, in quib⁹ postea coram diuinæ spectu se exerce
re de-

Universidad de Deusto
Biblioteca

re debẽt, videlicẽt, in cognitione & dilectione altissimę maiestatis eius 5
& proximorũ sicut se ipsos, ppter ipsius Dei amorẽ. Narrãt diuinę lite
Daniel. 1. rę Nabuchodonosor præpotito domus suę iussisse, vt inter filios Israel
eligeret pueros, in quibus nulla esset macula, decoros forma, & erudi-
tos omni sapientia, qui per triũ annorum spatium in regis palatio es-
sent, & ibi literas & sapientiam Chaldæorum docerentur. Et intereà
dùm hæc addiscebant, constituit eis Rex annonam per singulos dies
de cibis suis & de vino vnde bibebat ipse, vt enutriti tribus annis
posteà starent in conspectu eius. Itaque non licebat eis coram Rege
apparere, quousque linguam & scientiam Chaldæorum perdiscerẽt.
Ita decretum & constitutum est à Deo, vt nullus in Regium glorię pa
latium ingrediatur, quin prius in legibus & lingua cœlesti doctus &
exercitatus sit. Et dũ hęc addiscimus, ipse nobis cibũ de mensa sua, vi- 6
delicet, diuinam essentiam prębet, quam in ineffabili Eucharistiæ sa-
cramento sumimus, in quo Christus verus Deus & verus homo conti
netur. Quòd si hìc hanc cœlestem scientiam non addiscimus, nunquã
corã superno Rege apparere posse, aut in domo eius ingressuros nos
Apoc. 21 esse expectemus. De illa namq; in Apocalypsi dicitur: Nõ intrabit in
eã aliquid coinquinatũ aut abominationẽ faciens & mendaciũ. Si ve
rè fratres mei in illis fœliciss imis nuptijs vos ipsos videre cupitis, hæc
omnia deponite, quę vos à spiritualibus studijs, in quibus Deus vult,
B. Augu. in confess. vt vos hìc exerceatis, auertere & sẽmouere possunt. Nàm (vt ait B. Au
gustinus) Ille cœlestem hæreditatẽ verè & ex animo desiderat, qui eã
ijs, quę in terra præstantissima habentur, facilè anteponit; & potius
vult omnia huius mundi quam illã amittere. Sed quàm parum huius
desiderij in hominibus sit, ex eo apparet, quòd ipsi miseri homines
quæcunq; caduca huius sęculi ei præferunt, & vt ipsa nõ amittant, vo 7
lunt potius cœlum amittere. Quoties enim, ô frater, lethaliter peccas,
eam amittis. Attende ergò ob quæ delinquere non metuis, & apertè
videbis ob quę ipsam amittas. Quo circà primus passus ad illã est quę
Origen. su per Leuit. dã terrenarũ rerũ abnegatio. Atq; ita Origenes definiens hoc nomen,
Sanctitas, quod in sacra scriptura toties reperitur, recurrit ad nominis
Græci etymologiã, quòd significat, rẽ absq; terra. Et ità id quod B. Pau
lus dixit, Elegit nos, vt essemus sancti, vult secundum Origenem sig-
nificare, vt essemus sine affectione rerũ terrenarum. Et ex hoc sequi-
tur, quod statim dicit scilicet, Et immaculati in charitate: ex eo enim
quod homo desideria sua à terrenis rebus auertit, oritur, vt immacula
tus & cum charitate viuat. Notãter dixit D. Augustinus, Ille cœlestẽ
hære-

8 hæreditatem verè & ex animo desiderat. Nam multi aut ferè omnes
eam desiderant, sed perpauci verè & ex animo: pauci enim volunt
suscipere onus, quod ipsa secum affert.

In Deuteronomio iussit Deus hoc scilicet, Quando habitauerint *Deut. 25.*
fratres simul, & vnus ex eis absq; liberis mortuus fuerit, vxor defuncti
non nubet alteri, sed accipiet eam frater eius, & suscitabit semẽ fratris
sui: & iuxta hanc legem dixit Booz propinquiori consanguineo vi- *Ruth. 4.*
ri Ruth iam defuncti: Partem agri vendidit Noemi, quæ reuersa est
de regione Moabitide, si vis possidere iure propinquitatis, eme & pos
side, si autẽ displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, vt sciã quid facere de
beam: nullus enim est propinquus excepto te qui prior es, & me qui
secundus sum. At ille respondet, Ego agrum emam; cui dixit Booz,
quãdo emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoq; Moabitidẽ, quæ
9 vxor defuncti fuit, debes accipere, vt suscites nomen propinqui tui in
hęreditate sua. Qui respondit: Cedo iuri propinquitatis. Volebat ille
hæreditatẽ sed nõ cum onere, quod secum importabat; rẽ enim grauẽ
existimabat, Ruth vxorẽ ducere. In hunc modũ si à plurimis quæras,
an gloriam velint, dicent, Maximè profecto, imò nihil aliud se deside
rare asserẽt. Sic inquit B. Augustinus, omnes naturaliter volumus esse *B. Augu.*
beati. Deus est obiectũ, scopus, meta, & tranquillitas nostræ volũtatis,
sicut color & lux sunt obiectum visus, vnde oculi delectantur, cũ lapi
des pretiosos vident, quoniã in illis est viuacitas coloris & splẽdor at-
que claritas. Sed quanuis visus ipsis delectetur, nullus tamen ei per se
solum satisfacit, quia nullus solus omniũ lapidũ perfectiones habet.
At si esset aliquis lapillus, qui omnes colores, splẽdores atq; perfectio
nes omnium gemmarum haberet, ille profectò integrum oculis tri-
10 bueret delectamentum. Cùm Deus sit infinita bonitas qui in se om-
nes perfectiones continet, ipso solummodo humana corda satisfiũt;
itacircò, Inquietum (ait Beatus Augustinus) est cor nostrum, donec *B. Augu.*
veniamus ad te. Si igitur illam supernam hæreditatem optatis, & il-
lam consequi cupitis, vos ipsos diuina lege velut per matrimonium
coniungere debetis. Quid autem est cum illa vos coniungere, nisi in
obseruatione eius viuere & onera ipsius humeris vestris imponere ac
tandẽ ab illa gubernari? Propter hanc relinquet homo patrem & ma-
trem sicut illi faciunt, qui habitũ alicuius sanctæ religionis suscipiũt.
Hinc intelligetis mysterium, ob quod cùm Christus redẽptor noster
in cruce penderet, suam sacratissimam matrem dulcissimo matris no-
mine non appellauit, sed eam mulierem vocauit. O Christe humanæ

næ vitæ reparator, superne nostrarum animarum magister, quare lo- 11
Luca. 23 quens in cruce cum æterno patre ei dixisti, Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt. Et posteà dixisti etiam, Pater in manus tuas commendo spiritum meum, at vero loquens cum sanctissima matre tua inquis; Mulier ecce filius tuus? Quare illam matrem non vocas, sicut & patrem tuum vocasti? Hoc fecit, vt nos doceret, quod postquam in cruce religionis positi fuerimus, nec patrem, nec matrem si fieri posset nominare deberemus, & quod nec pater nec mater nec affines nos à quiete & tranquillitate ipsius religionis semouere debent: quin potius Deum instanter obsecrare debemus, vt à nobis amorem ipsorum auferat, quo eos non plus quam alios proximos diligamus atque ita maiori cum libertate spiritus dicere possimus, Pater noster qui es in cælis. Qui autem religiosi non estis etiam propter amorem diuinæ legis, quæ est propria mulier, cum qua vsque ad mor- 12
tem vobis est viuendum, debetis in eo quod vobis fuerit impedimento ad eius obseruantiam, patrem & matrem libentissimè relin-
Prouer. 5. quere. Hæc est mulier illa, de qua in Prouerbijs dicitur, scilicet: Lætare cum muliere adolescentiæ tuæ; vbera eius inebrient te omni tempore, & in amore eius delectare iugiter. Quare seduceris, fili mi, ab aliena, & foueris in sinu alterius? Respicit Dominus viam hominis & omnes gressus eius considerat. O verba perenni memoria digna, quæ si attento animo euoluantur, nimis efficacia sunt, vt quodcunque cor, licet durum & lapideum sit, emolliant & effringant: felix ille, qui mundanas & caducas voluptates fugit, & se à terrenis & impertinentibus expediens à prima sua ætate diuinam legem maximo cum delectamento & amore amplectitur, & dulcia eius pectora suggit, hoc est, altissima ipsius mysteria intelligere conatur, vt sic 13
in diuino amore absorptus & inebriatus remaneat. Et hoc est, non seduci ab aliena permittere, & non foueri in sinu alterius. Ad hæc autem omnia ei magnopere fauet, perpendere quod respicit Dominus viam hominis, & omnes gressus eius considerat.

Vultis ergò, fratres mei, siquidem gloriæ hæreditatem cupitis, hanc mulierem ducere? Quid respondetis? Sed quid mea verborum vestrorum? Parum refert vos dicere, sic, si opera vestra, negocia, ac mores vestri respondent, vos sicut Hebræum illum Domini hære-
Prou. 13. ditatem velle, sed diuinæ legi coiungi nolle. Vult & non vult piger, ait Salomon. Vult hæreditatem, & non vult onus hæreditatis. Vnusquisque in se oculos figat, & hoc verissimum esse inueniet. O quam pau-

14 pauci sunt sicut Booz, qui hæreditatem & mulierem voluit, existimantes & reputantes rem grauem esse diuinæ legis obseruantiam, seque vires non habere ad tantum onus subeundum, & ad voluptates deponendas. Hanc ignauiam & timorem Beatus Augu- *D. Aug. in confess.*
stinus ante conuersionem suam habebat, cui impossibile videbatur concubinam, cum qua diu vixerat, posse relinquere, sicut ipse in suis confessionibus humiliter fatetur. O quam multi adolescentes, dicunt, Ego castitatem seruare volebam, sed me continere non potero, & hac diffidentia in continuo peccato sunt miseri cogitantes, se hoc opus per se solos facturos esse ac si non esset Deus, qui peculiari suo auxilio eis faueret.

Interea, ob quæ Dominus de Hebræis maximè conquestus est, vnum fuit, quoniam fortissimos terræ promissionis Gigantes se superare non posse diffiderunt, ac si ipsum Deum adiutorem non haberet. 15
Et ità Diuus Paulus inquit: Propter quod venit ira Dei in filios diffi- *Ephes. 5.*
dentiæ. Nè cogites homo, te solum difficultates, quæ in obseruatione legis diuinæ sunt, posse superare, confide te diuino fauore ipsas licèt magni Gigantes sint, victurum esse. Caleb qui (vt in Numerorum *Nume. 13.*
volumine dicitur) fidelis terræ promissionis explorator, & etiam fidelis contemplator mysterij, quod significabat, videlicet, gloriæ extitit, voce sonora cunctis audientibus clamare cœpit, dicens: Ascendamus & possideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam. Ità oportet nos ad inuicem animari dicentes: Ascendamus per diuinæ legis obseruantiam: bonum enim Deum habemus, qui nobis fauebit, in spem mutuò prouocemur, & fortes reddamur, nos aliquando hæreditatem illam fore possessuros. Quantò enim plures sunt cau- 16
sæ ad aliquem effectum consequendum, quam ad illum amittendũ, tantò maior debet esse spes ad ipsum obtinẽdum. Vna duntaxat causa est, quę timorem damnationis inferni generat, & hæc est peccatum commissum, aut quod committi potest. Christianus autem prudens magis pertimescit damnationem propter peccata futura, quam propter peccata præterita. Nàm pro præteritis medicinã diuinorũ sacramentorum cum rationabili præparatione accepit, sed pro peccatis futuris, in quæ ob fragilitatem suam incidere metuit, (licèt de præsenti firmissimum propositum habeat non peccandi) pertimescit etiam, nè in pœnam suæ ingratitudinis Deus ipsum in illis vitam finire permit- *Psal. 118.*
tat. Hoc verebatur Sanctus Dauid, cùm dicebat; Iustificationes tuas custodiam, non me derelinquas vsquequaque. Hoc est, licèt modo

firmis-

Universidad de Deusto
Biblioteca

firmissimum propositum habeam continuò tua diuina præcepta ob- 17
seruandi, si tamen propter fragilitatem & miseriam ego cecidero, si à
potenti manu tua dimissus fuero, non me propter infinitam clemen-
tiam tuam Domine in æternũ sic permanere sinas, statim ad te fac vt
reuertar, & non me derelinquas vsquequaq;. O singularem humi-
lis cordis orationem, quod firmitati & stabilitati suæ non confidebat.
Si ergo rex Dauid tam Sanctis propositis & intentionibus diu es ti-
mebat, quis non timebit & dicet, Non me derelin quas vsquequaq;?
Habemus ergò fratres charissimi quod timor ex vna duntaxat causa
oritur, spes verò consequendi gloriam ex multis nascitur, in primis
ex infinitis meritis Christi Redemptoris nostri & ex eius sacratissima
Hebr.9 morte atq; efficacissima oratione, quia (vt ait Apostolus) Introuit in
ipsum cœlum, vt appareat vultui Dei pro nobis, & ex medicina san-
ctorum Sacramentorum & ex pœnitentia atque orationibus iusto- 18
rum, & ex bonis operibus, & ex tota sacrosancta Ecclesia, ac denique
(quod omnium fundamentum est) ex infinita Dei misericordia.
Tot igitur sunt causæ, quę nos ad expectandum mouent vt confiden
ter & animose dicere possimus. Ascẽdamus ad terram illam, quia po-
Heb.10. terimus illam obtinere. Hoc nos D. Paul. erudit dicens: Habentes ita-
que, fratres, fiduciam in sanguine Christi, quam initiauit nobis viam
nouam & viuẽtem, accedamus cum vero corde in pletniudine fidei as
persi corda (id est, habentes corda aspersa) à conscientia mala, teneamus
spei nostræ confessionem indeclinabilem: fidelis enim est, qui repro-
misit, & consideremus inuicem in prouocationem charitatis & bono
rum operum. Quodlibet horum verborum maxima põderatione di-
gnum est. Illis omnibus S. Apostolus nos docet, vt pleni fiducia ad in
uicem nos ipsos excitemus, & mutuo prouocemus in charitate funda- 19
ti, cum puritate conscientiæ in meritis Iesu Christi & eius æterni pa-
tris promissionibus firmissimè expectãtes: fidelis est enim, qui repro-
misit. Magnopere etiã nos ad hanc spẽ & fiduciã confirmat, id quod
Psal. 120 S. Dauid inquit: Dominus custodit te, pro quo in cõtextu Græco ha-
betur Dominus custodit te, & sic est etiam in paraphrasi Chaldaica. Et
vbi in eodẽ psalmo nos legimus Dominus custodit te ab omni ma-
lo, alia translatio habet, Dominus custodiet te ab omni malo, & sic
est etiam in contextu Greco & in paraphrasi Chaldaica. Et rursus vbi
inferius nos legimus, Dominus custodiat introitum tuum & exi-
tum tuum, etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica ha-
betur, Dominus custodiet introitum & exitum tuum ex hoc nunc
& vsque

20 & vsque in sæculum. In quo ostenditur singularis Dei constan-
tia, qui nos seruat & vsque in æternum absque eo quod aliquan
do defecisatur, obseruabit.

Ait ergo sanctum Euangelium: *Simile factum est regnum cælorũ homini Regi. &c.* Regni cælorum nomine quo frequentissime Saluator in euangelica doctrina vtitur, non modo ipsum regnũ, quò omnium fidelium vota aspirant, sed omnia etiam, quæ ad hoc regnum consequendum pertinent, intelligimus. Regnum autem cælorum, de quo in præsenti Euangelio agitur, Ecclesia est, Rex verò Deus pater. Sed quæro, non sufficeret dicere: Regi qui fecit nuptias? Quorsum Saluator addidit, Homini Regi, si quidem pater non factus est homo, quia solum verbum caro fa- *Ioan.1.*
ctum est, & habitauit in nobis? Fuit enim conueniens, vt filius
21 tantum homo fieret, quia sapientia patris est, in quo omnia pa-
ter condidit. Et artifex per formam artis conceptam, qua artifi
ciatum condidit, ipsum si collapsum fuerit, restaurat, vt egregie
D. Thomas docet. Si de regibus terræ loqueretur, necessarium *D. Tho. 3. p.*
esset, expresse nomini Regis hominem addere. Nam cum Rex *q. 3. ar. 8.*
terræ magnitudinem status sui considerat, videtur quodammo-
do obliuiscisi se esse hominem: & ideo oportet, vt in memoriam
eius reuocetur ipsum esse hominem. Atque ita B. Hieronymus *B. Hieron.*
in quadam epistola refert, quòd cum olim Romæ propter victo
riam partam alicui imperatori dabatur triumphus, tempore ma-
ioris gloriæ, & laudum ipsius populi, quidam voce magna clama
bat ad eum dicens. Recordare te esse hominem, recordare te esse
hominem: quando populus eum honore afficiebat, tunc homo
22 ille ei in memoriam reuocabat, ipsum esse mortalem, nè videli-
cet, honores ac laudes iudicium eius peruerterent. Et siquidem
modo cum per Dei infinitam misericordiã Christiani simus, nul
lus est, qui hoc regibus & principibus mundi dicere audeat, ipsi
vt pote Deum timentes, & suæ saluationis cupidi illud sæpenu-
mero deberent memoria euoluere. At siquidem Christus sum-
ma sapientia loquitur de patre omnipotenti Rege, qui nõ est ho
mo, quorsum illum hominem appellat? Ad hoc respondeo, non
ab re hoc dictum esse. Primo, quia pater amantissimus hominis
est, ideo nomine amici sui gaudet nuncupari. O quam nos vni-
ce amat, qui instar hominis dolore intrinsecus tactus quondam
dixit: Delebo hominem, quem creaui à facie terræ. Quem amo- *Genes.6.*

Ioan. 3 rem etiam summa veritas explicuit dicens: Sic Deus dilexit mun 23
dum, vt filium suum vnigenitum daret. O nos miseros, si tantam
tamque preciosam gratiam neglexerimus creaturas magis quam
creatorem tam benemeritum amantes. Qui ergo tantopere ho-
mines adamauit, iure optimo homo vocatur. Secundò dicitur ho
mo ab officio, quod quotidiè exercet, quandoquidem solo ver-
bo cœlos omnes, & elementa cuncta effecit Deus, nec nõ mirabili
virtute sua omnes spiritus in cœlo empyreo creauit, ita vt nullũ
posthac creabit vnquam. At ipsemet Deus sic amator hominum
est, vt quotidie imò quauis hora animas hominum creet, easq; cor
poribus puerorum in vtero matrum suarũ existentium infundat.
Psalm. 11. Ideò ait S. Dauid: Secũdum altitudinẽ tuã multiplicasti filios ho
minum. Quid est, secundum altitudinem tuam, nisi secundũ exi
miã charitatem & potentiam tuam, sic decreuisti homines non vt 24
Angelos verbo vno creare sed quasi in manibus tuis eos tenẽs sem
per alias & alias denuo animas hominum creas, creãdoq; singulis
simile. corporibus singulas infundis? Verum si pictorem eum iure appel
lamus, qui imagines depingit, cur non Deum patrem hominẽ di
cemus, quia semper est hominum creator? Ad hæc homo, Rex, pa
ter dicitur, quia pius & benignus suapte natura extat. In sacris
enim literis humanũ dicitur, quod lene & blandum est. Vnde B.
Roman. 6. Paul. ait. Humanũ dico propter infirmitatẽ carnis vestræ. Quod
perinde est ac si dicat. Rem satis suauẽ & facilem vobis persuadeo,
Sicut exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ & iniqui-
tati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire iu-
stitiæ in sanctificationem. Equidem cum hominem dicimus, piũ
misericordem, & clementia præditum significamus. En igitur 25
quid causæ est quod Pater, homo, & rex vocatur. Hic fecit nup-
tias filio suo, quãdo verbum inexplicabili ratione humanam na
turam in vnitate personæ ita sibi coniunxit, vt in duplici natura
vna tantum persona consisteret.

Et misit seruos suos vocare inuitatos ad nuptias. Vocari ad has nuptias,
nihil aliud est, quam ad bonorum omnium communionẽ, quę fi-
lij Dei incarnatio in mũdũ attulit, inuitari. Quidquid enim gratia
rum Sacra illa humanitas recepit, in salutem hominum redunda
Iob. 31. uit. Christo nãq; seruatori vox illa Sancti Iob maximè conuenit.
Si comedi buccellã meã solus, & alius non comedit ex ea. Quid
hoc est? Nimirum quod Apostolus breui oratione explicauit, cũ

26 nos & Christi participes effectos & Christum induisse ait: Hic
igitur fratres (vt vno verbo dicam) harum cœlestium nuptiarũ &
apparatus & fructus est. Itaq; in hac sancta Ecclesia sub Dei obe
dientia & obseruatione eius diuinæ legis cum vsu diuinorũ Sacra
mentorum viuere, est adesse regijs nuptijs, vbi maxima satietas,
gaudiũ & voluptas reperitur. Nã si de iusto, qui legem illã grauẽ Proverb. 15
& difficilem obseruabat, in Prouerbijs dicitur, secura mens quasi
iuge conuiuiũ, quantò maiori cum ratiõe hoc de iusto dici potest
qui legem gratiæ suauem & non difficilẽ obseruat? O nos fœlices
qui si tales, quales esse debemus, sumus, per vnam Paradisum ad
fruẽdũ multo maioribus voluptatibus in aliã ibimus. Hæ nuptiæ
per totũ mundũ prædicatæ & annũciatę fuerũt. Atq; ita in Apo Apocal. 19.
calyp. dicitur: Et audiui vocẽ quasi vocẽ tubæ magnæ, & sicut vo
27 cem aquarum multarum, & sicut vocem tonitruorum magnorũ
dicẽtium; Gaudeamus & exultemus & demus gloriam Deo, quia
venerũt nuptiæ agni & vxor eius, scilicet, sancta Ecclesia, præpa-
rauit se, & datũ est illi, vt cooperiat se byssino splendenti & can-
dido: byssinum enim iustificationes sunt sanctorum. His verbis
apertè conspicitur, quod per mulierem in præsentiarum Spiri-
tus Sanctus Ecclesiam intelligit. Prima vox tanquam vox tubę
(prima inquam in dignitate) fuit vox ęterni patris, cum dixit. Hic Matth. 17.
est filius meus dilectus, in quo mihi bene compl. cui, ipsum audi-
te. Alia vox tanquam aquarum multarum fuit vox omnium pro
phetarum, de qua in actibus Apostolorum dicitur: Huic omnes Actu. 10.
Prophetæ testimonium perhibent, remissionem peccatorum ac
cipere per nomen eius omnes, qui credunt in eũ. Et alia vox sicut
28 tonitruorum magnorum fuit vox sacrorũ Apostolorum, de qua
alibi dicitur: Virtute magna reddebant Apostoli testimonium Ie Actuum. 4
su Christi Domini nostri, & apud B. Marcum: Illi autem prædi- Marci vlt.
cauerunt vbique. Quod autem hic dicitur, *Misit seruos suos vocare in-
uitatos ad nuptias*, de sanctis prophetis intelligendum est, qui suis
sanctis vaticinijs Hebræos ad sanctam Iesu Christi Saluatoris mũ
di obedientiam vocarunt.

Et nolebant venire. *Iterum misit alios seruos dicens: Dicite inuitatis,
Ecce prandium meum paraui, tauri mei & altilia occisa sunt & omnia
parata, venite ad nuptias.* Vt quid Domine tauros occisos &
aues mortuas esse, dicis, Omnia parata sunt? Nũquid inuitati hos
tauros & hæc altilia cruda mãducaturi sunt? Apud nos cũ inuitati Simile.

vocantur, & dicitur, Omnia parata sunt, tunc est, cum iam epu- 29
læ conditæ, & præparatæ sunt, cum aues assæ, & caro animalium cocta, & omnia paratissima. Hic autem animalia, & aues mortuas esse tantummodo dicitur, Omnia parata sunt. Respondeo, Omnem præparationem harũ nuptiarum fuisse Iesu Christi mortem, & cum morte sua virtutem sacramentis, quæ instituit, dedisse, & postea resurrexisse, & sua resurrectione euangelium quod docuit confirmasse: & hoc est, Omnia parata sunt. Idcirco primi nuntij, qui Prophetæ fuerunt, non dixerunt: *Tauri & altilia occisa sunt, & omnia parata.* Sed tantum Hebræos suis prophetijs ad nuptias vocarunt. Secũdis autem nuntijs, qui fuerunt Apostoli, non solum iussum fuit, vt inuitatos vocarent, sed vt eis annuntiarent, Omnia parata esse, videlicet, Messiam, quem ipsi expectabant iam venisse, & cruci affixum ac mor- 30
tuum fuisse, & resurrexisse, ac denique omnia, quæ ad salutem humani generis necessaria erant, paratissima esse, & nihil ad faciendum ex parte ipsius reparatoris restare, ideo, Debere illos ad nuptias, id est, ad fidem Iesu Christi, & ad eius obedientiam venire.

Omnia parata sunt, venite ad nuptias. O ineffabilẽ pijssimi Dei bonitatem, & qualiter hic ostẽditur desiderium, quod supernus hic Dominus habet, vt eius nuptijs perfruamur. Sicut cùm amicus tuus te inuitat, & tu teipsum excusas dicens te non posse ire, & ipse cupidus te conuiuam habendi inquit, Domine hoc nõ ideo facias, quia ego te obsecro, sed quia expensæ factæ sunt, & non æquum est vt amittantur: ita Dominus ait, Iam expensas infinitas factas esse, videlicet, mortem filij mei Iesu Christi, & si hç expensæ Angelis fierent, nõ esset tam grauis, ò homines, vestra in- 31
gratitudo. Cùm igitur tantæ expẽsæ vobis factæ sint, ab ipsis vtilitatem educite, & illas amittere non sinatis.

Simile.

Sed quid inuitati ad hæc respondeant, expendamus. O deplorandam hominum cæcitatem atque dementiam. *Neglexerunt* (inquit) *& abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suã.* Mirabile profecto hoc fuit. Si isti ad laborãdum vocati fuissent, non mirum esset, si renuerent: homines enim suapte natura prõcliues sunt ad otium & inimici laboris: at cùm ad nuptias opulẽtissimas vocati essent, & ire noluissent, hoc nullo modo potest culpa vacare. O insania diris plectenda supplicijs. Vocat Sathanas ad

32 ad labores quos velint nolint, superbi perferunt in adipiscendis honoribus, & homines currunt nullas trahẽtes moras: vocat mũdus fallax ad atroces cruciatus, quos vltro subeunt auari, maria transfretantes, variaque terrarum climata perlustrantes, & spõte obediunt: vocat autem Deus summæ bonitatis ad gaudium nuptiarum filij sui: & cæci homines tantum bonum negligunt. Saul vt filijs Israel persuaderet, ne Dauid in Regem acciperent, eis dixit: Audite me nunc filij Iemini: Nunquid omnibus vobis 1. Reg. 22.
dabit filius Isai agros & vineas, & vniuersos vos faciet tribunos & centuriones, quia coniurastis omnes aduersum me? Quasi diceret: Quare hominem pauperem sequimini, qui vos ditare minime valet? O Deus diuitiarum infinitarum ac potẽtiæ immensæ, quàm merito de hominibus potes conqueri, & eis dicere: Qua
33 re sequimini diabolum, qui præter tormenta æterna nihil habet quod vobis prębeat, me autẽ derelinquitis, qui vos ditare ac potentes facere in æternum possum? Hoc plane rebellionis vestrę indignitatem auget.

Reliqui vero tenuerunt seruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. Quis hunc tantũ perditorũ hominum furorẽ non miretur, nõ detestetur, non exhorrescat? Ferendũ ne est, vt isti morte afficerent illũ, qu eos ad æternam fœlicitatẽ vocabat? Satis antiqua & vsitata semper in mũdo fuit hęc infernalis abominatio. In quo infinita Dei misericordia apertissime ostenditur, qui hominũ peruersitatem cognoscens non cessauit mittere seruos suos ad vocandum ipsos, cũ tanto vitæ eorum discrimine. Et hoc est quod per Oseã *Osea. 6*
prophetã his verbis inquit: Propter hoc dolaui in Prophetis, &
34 occidi eos in verbis oris mei, quia misericordiã volui & non sacrificiũ. Pulchra metaphora vtitur omnipotens cõparans se cũ lapicida lapides dolãte, nam eo verbo Iudæorũ duritiã detexit, quorum corda lapidea erãt, & pijs monitis resistentia. Animi verò cõstantiã & fortitudinẽ vatũ ostendit, qui in fracto pectore in tũdendis Iudæis desudarũt, quãuis tantus eorũ labor nõ profuerit. Quẽadmodũ nãq; lapicida seligit instrumẽta ferrea, cõflat, acuit, *Simile.*
& probat, ac post tantã operã contingere solet, vt dũ lapides colit: ictu ferrei instrumenti frustũ lapidis excidat, quo sibi vulnus infligat, & caput cõterat: in eundem modũ sancti vates à Iudæis sunt affecti opprobrijs & cõtumelijs, ac tandẽ acerbissima morte dũ illis expoliẽdis dabant operã. Cùm ait in Prophetis significa

uit, se illos pro instrumentis accepisse, nam præpositio, in, ratio- 35
nem habet instrumenti: vt dixerunt Apostoli, Si percutimus in
gladio, & alibi dicitur, Infunda in lapide. Et occidi eos in verbis
oris mei, dupliciter exponitur. Vno modo cũ dicimus, *Tengo mo-*
lidos los huessos a fulano con mis importunaciones, Sic & sanctos vates di
cat Deus à se occisos. Vel alio modo, occidi eos, quoniam vere,
& realiter permisit vt ipsi pro prædicatione verbi ipsius more-
rentur: & rationem assignat, Quia misericordiam volui, & non
sacrificiũ. Idest, cũ Deum nõ colimus per externa sacrificia, aut
B.Tho.2.2.q munera propter ipsum (vt perquã docte B. Thomas obseruat)
30.ar.4 sed propter nos & propter proximos, nõ enim indiget sacrificijs
nostris, sed vult ea sibi offerri propter nostrã deuotionẽ & proxi
morũ vtilitatẽ: ideò misericordia, qua subuenitur defectibus alio
rum, est sacrificiũ Deo magis acceptũ, vtpotè propinquius vtili- 36
tatẽ proximorũ inducens. O patres cõcionatores per immẽsam
Dei charitatem vos obsecro, vt ad hæc attendatis, animaduertite
vos esse Dei instrumẽta, & debere esse velut ferreos, constantes,
fortes, & austeros ad lapides scindẽdos, quod si ipsi lapides prosi
luerint, & vos percusserint, ne miremini: ex lapidibus enim sæ-
penumero id oriri solet: vos autem peccatores qui velut lapides
estis, quare nõ emollimini & afficimini teneritudine audiẽtes cu
ram quam Dñs remedij vestri & cõmodi habet, & quod magis
vult misericordiã, qua erga vos ministri sui vtuntur, quã aliqua
sacrificia, quæ ei offerri solent? Si vero hãc tantam misericordiã
contẽnitis, pertimescite huius altissimi Dñi iram super vos esse
venturã, sicut, venit super illos, de quibus in præsentiarũ ait.

Rex autem cũ audisset, iratus est, & missis exercitibus suis, perdidit ho- 37
micidas illos, & ciuitatẽ illorum succendit. Hic euidenter Dñs Iudæo
rum populũ notat, qui Messiã suum & euangelicam gratiã reci-
pere noluerunt, aduersus quos diuina iustitia desæuit, dum eorũ
ciuitatẽ, atque rempublicam deleri permisit. Hic notandũ venit
quod vbi leniter Deus cũ hominibus agebat vocãs eos ad nuptias,
homo appellatur: nunc vero quãdo reos pœna cõmerita plectit,
Rex vocatur: & ira succẽsus depingitur. Æquum enim est, vt qui
Deũ piũ patrẽ habere nolũt, habeant iudicẽ iratum. Vbi etiã ad
uertendũ occurrit, quòd ira in Deo esse nõ potest, nisi trãslatiue:
tũc enim irasci dicitur, quãdo vltionẽ in iniquos exercet: & quia
effectus hominis irati est iniquos punire: ideò Deus irasci, & ex-

candes-

38 candescere in sacris literis discitur. Ira sane proprie dicit quandã
passionẽ: passio autẽ appetitus sensitiui ob id erit bona in quãtũ
ratione regulatur: si vero cum ea nõ reguletur, tunc erit mala, vt
optime suo more D. Thomas docet. Vnde Apostolus ad Ephe *D.Tho.2.2.*
sios clamat: Omnis indignatio & ira tollatur à vobis. Ira autẽ in *q.158.ar.2.*
Deo zelus sanctus est, quo improbos iuste punit, quæ nõ ira, sed *Ephes.4.*
iudiciũ rectum dicitur, Sic enim scriptũ est: Tu autẽ dominator *Sapi.12.*
virtutis cum trãquillitate iudicas. Et modum hunc irascendi nos
oportet pro modulo nostro imitari. Hinc perpulchrè, B. Chry- *B.Chryso.*
sostomus inquit, Qui cũ causa (scilicet, subest) nõ irascitur, peccat
patientia enim irrationabilis vitia seminat, negligentiam nutrit,
& non solum malos sed bonos inuitat ad malum. Nempe verba
hæc adnotatu dignissima sunt, & potissime reipublicæ guberna
39 tores, prælatos, & patres familias tangunt.

Tũc ait Rex seruis suis, Nuptiæ quidẽ paratæ erant, sed qui inuitati erãt
non fuerunt digni. Hoc realiter est, quod D. Paulus & Barnabas Iu *Act.13.*
dæis constanter dixerunt: Vobis oportebat primũ loqui verbũ
Dei, sed quoniã repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ
vitæ: ecce conuertimur ad gentes. Sic enim nobis præcepit Dñs,
maxime cum in hac parabola dixit. *Ite ergo ad exitus viarum, &c.*
vsque, *Intrauit autem Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi homi-*
nem non vestitum veste nuptiali. Hanc nuptialem vestem omnes cha
ritatẽ esse interpretãtur. Dicitur autẽ vestis multis de causis. Et e
nim vt vestis corpus tegit, sic charitas tegit animæ nuditatẽ, ope
rit multitudinẽ peccatorũ, ornat mẽtẽ sicut splẽdida vestis, & pul
chriorẽ reddit, ac tandẽ tuetur à frigore huius gelidæ regionis, in
40 qua tantũ alget charitas, quantũ flagrat turpis cupiditas. Nuptia
lis vero dicitur, quoniã potissimũ ea indutus Dei filius venit, quã
do ad nuptias cũ humanitate nostra celebrãdas processit, quãuis
enim omniũ virtutũ fulgore ornatus fuerit, cũ ad has nuptias ve-
nit, præcipue tamen in eo charitas emicuit, quæ illũ impulit, vt
humanã sibi naturã copularet. Hic maxime aduertẽdũ est, duo
genera hominũ in hac parabola designari, in quos diuina censu-
ra desæuit, alterũ eorũ qui ad nuptias venire renuerunt, alterũ eo
rũ qui inuitati quidẽ venerũt, veste tamẽ nuptiali caruerũt. Prio
rũ nomine infideles accipimus, qui ad fidei conuiuiũ inuitati no
luerũt venire: posteriorũ vero nomine eos qui fidẽ quidẽ susscepe
runt charitate tamẽ fidei socia destituti erãt. Vtriq; tamẽ à Dño

damnantur, illi quia sine fide, isti quia sine charitate ex hac vita 41
decesserunt. Quod si ita est quid illi dicent qui de solo sibi fide
sine charitate blandiuntur, & dicunt, Ego fidelis sum Christum
colo & adoro. Id quidem bonum est, sed cum illo si charitatem
Simile. non habes, sine dubio æternam damnationem patieris. Homi-
nes, qui obtusam aut debilem oculorum aciem sortiti sunt, con-
spicilijs vtuntur, quæ res maiores quàm sunt repræsentant. Ca-
su euenit, vt quis in naribus positis cõspicilijs, pontem traijciat,
qui ei amplior quàm est apparet: & ob hanc causam existimans
se pedes in ipso figere, extra illum eos collocat, & sic in profun-
dum pelagi delabitur, vbi miser suffocatur. Pons est Dei miseri
cordia, & qui per illum cum præsumptionis vanæ conspicilijs
transeunt existimantes se, quia Christiani sunt à Deo minime
damnandos esse, quin potius vno atque altero anno ab eodem 42
expectandos, quousque pœnitentiam agãt, & hac vana fiducia
pedes suarum affectionum ibi figunt vbi non oportet, quando
minus cogitant, à morte inopinate rapiuntur, & in æternas in-
Eccle. 5. ferni flammas miserrime labuntur. Idcirco in Ecclesiastico dici-
tur: Ne dicas, miseratio Domini magna est, peccatorum meorũ
miserebitur, misericordia enim, & ira ab illo cito proximãt. Pœ-
nitentiam age, & hac nuptiali veste te induere omni cura & vi-
gilantia stude: aliter enim vana est fiducia, quã habes in Dei mi
Michæa. 2. sericordia. Et si hoc credere nolueris: attende quid per Michæam
prophetã ipse licet obscure dicat: Ne alloquamini loquentes, di-
cit domus Iacob. Nunquid abbreuiatus est spiritus Dñi, aut tales
sunt cogitationes eius? Nonne verba mea bona sunt cum eo, qui
recte graditur? Vaticinabatur propheta Michæas Hebræis ingẽ 43
tia supplicia: & ipse prophetа in persona populi rationes propo
nit, quibus Hebræi se ipsos consolabantur, & prophetiã Prophe
tæ repellebant dicentes, se optime nouisse Dei ingenium, qui mi
sericors erat, & antiquam pietatem nõ amiserat, & fieri non pos-
se, vt Deus tam pius pateretur, quòd cùm ipsi populi eius essent,
& fidem in ipso haberent, ab eo euerterentur. Et hanc vanam fi-
duciam Dominus increpat dicens. Nonne verba mea bona sunt
cum eo, qui recte graditur, ideſt, erratis toto cælo, si vobis persua
detis bonitatẽ meã sceleribus vestris esse fauturã. Vere ego sum
talis ac tã bonus sicut vos dicitis, sed cum eo, qui recte graditur: at
cum proteruis, & impijs durus sum atq; asperrimus. Hoc satis in
præ-

44 præsentiarum apparuit siquidẽ hunc non vestitũ veste nuptiali
in ęterna infernorũ supplicia mitti iussit. O incõmutabilis Deus
nunquid possibile est, vt hoc in cordibus eorũ, qui te infallibilis
veritatis esse credunt nullã faciet impressionẽ? Quarè fratres mei
totis artubus nõ cõtremiscitis audiẽtes diuinę iustitię seueritatẽ?
Quid ergo in cogitationibus vestris euoluitis? Quid apud vos cõ
stituitis? Vultisnè in vestris sceleribus sic perseuerare vt in medio
ipsorũ vos atrocissima mors rapiat, & in infernum perpetuò arsu
ros detrudat? O Deus infinitę pietatis, illumina, obsecro, hos fra
tres meos, & eorũ corda efficaciter moue, vt per verã pœnitentiã
ad te reuertãtur, & ità adornati charitate & gratia paradisi gloriã
obtinentes ibi te suauissimè perfruantur. Amen.

In eadẽ Dñica. XIX. post Pent.

CONCIO SECVNDA.

Loquebatur Iesus Principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis dicẽs, Simile factũ est regnum cælorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Mat. 22.

IN Hac parabola sacri hodierni Euangelij nobis Dei
bonitas apertissimè ostenditur, & quanta liberalitate
sua ineffabilia dona nobis communicat, siquidem nõ
2 expectat vt illa ab eo postulemus, quin potius ipse
nos inuitat & ad ea vocat. In illa etiam ostenditur, quam iustè
impij puniantur, quandoquidem tam singularia bona contem-
nunt. Conuiuium gloriæ merito appellari potest nuptiæ Regiæ
quas supernus Rex alicui filio suo facit: ita enim immẽsus Deus
quolibet iusto gaudet, ac si alium præter illum non haberet, qui
libet enim iustorum Deo vnicus & singularis est. Itaque nuptias
esse, & nuptias Regales, quas magnus Rex non seruo suo, sed
filio facit, circunstantiæ sunt, quæ gloriæ Cælestis magnitudi-
nem ostendunt. Quapropter sicut, qui in hoc sæculo sumus, il-
lud Psalmi dicere possumus, Circundederunt me mala, quorum
non est numerus, multo maiori cum ratione quilibet beatorum *Psal. 39.*

dicere potest: Circunded erunt me bona, quorum non est nume 3
rus. Ex malis autem, quæ nos in hoc mundo circundant, maiora
sunt illa, quæ animæ nocent, & inter hæc maiora sunt peccata
mortalia, quibus diabolus corda nostra opprimit. Et ad hoc ap-
Prouer. 26. plicari possunt verba illa Prouerbiorum: Quando summiserit
vocem, hoc est, quando diabolus te tentauerit, ne credideris ei,
quoniam septem nequitiæ sunt in corde illius: & ab his omnibus
malis in illis cœlestibus nuptijs liberi erimus. Hic nos superbia
& desiderium honoris affligit, in cœlo verò maiores esse non op-
tabimus: ibi enim tam magni sunt iusti, vt minor sit maior Diuo
Ioanne Baptista cum in terris commorabatur. Sicut Christus Re
demptor noster testatur: qui postquam ingentes laudes de illo
Matth. 11. cœlesti viro dixit, adiecit statim? Qui autem minor est in regno
cœlorum maior est illo. Hic nos cupiditas torquet, sed ibi nihil 4
erit quod desideretur: erunt enim ibi tot tantaque bona, quæ ac-
cipiemus, vt desideria nostra perfectissimè adimpleantur. Atq;
Psalm 16. ita regius propheta inquit: Satiabor cum apparuerit gloria tua.
Vbi alia translatio habet, satietas deliciarum erit cum vultu tuo.
Hic inter ea, quæ iustos magis opprimũt, est stimulorum carna
lium molestia, ibi verò omnino erũt ab hac peste libera corpora
Prouerb. 3. nostra. Adimplebitur enim quod in Prouerbijs dicitur: Sanitas
erit vmbilico tuo (idest sensualitati tuæ) & irrigatio ossium tuo-
rum, illa nanque erunt velut arundines, ex quibus sacharum de
promitur, vulgo (*Cañas de açucar*) & hoc voluptate, quæ ex ani-
mę gloria in corpus redundabit. Hic motiões iræ nos opprimũt,
Isaiæ 32. ibi omnes cessabunt: nam (vt apud S. Isaiam dicitur) Sedebit po-
pulus meus in pulchritudine pacis & in tabernaculis fiduciæ & 5
in requie opulenta. Tabernacula fiduciæ erunt corpora glorifi-
cata. In hoc mundo corpora sunt tabernacula animarum, sed nõ
tabernacula fiduciæ, siquidem quotidie paulatim corrumpũtur.
Hodie nanque oculorum lumen amittimus, mane dẽtes, alia die
vires & corporalem pulchritudinem, quæ omnia in vniuersali
resurrectione restaurabuntur, vt non amplius amittantur. Hic
nos gula vexat, & ad desiderium multorum ciborum prouocat,
ibi verò diuina essentia erit cibus nostris appetitibus perfectissi-
mè satisfaciens. Atq; ita S. Dauid cœlestẽ illã Hierusalem inui-
Psalm. 140. tans, vt Dominum collaudaret, inquit: Lauda Hierusalem Domi
num, lauda Deum tuum Sion. Et inter ea, quæ ibi recensẽt, ob
quæ

6 quæ ipsum laudibus efferre debet, vnum est, Quia adipe frumen
ti satiãtur te. Granũ frumenti est Christus, & adeps huius frumẽti
est diuinitas, in qua fœlices illius Hierusalẽ ciues beatificantur.
Hic inuidia nos torquet, & causa eius esse solet, eo q̃ vn⁹ possidet
id quod alius exoptat, aut etiam quia alius vsurpat id, quo alius
eget: in cælo vero nullus arripiet quod alij necessarium est, nec
quia vnus multum possidet, ideo alijs quid possideant deficiet,
omnes ibi manus pleniſsimas habebunt. O pelagus infinitæ cle
mentiæ, quando in aquis tui diuini amoris natabimus? O mare
infinitæ puritatis, quando in te immergemur? O abysse infinitæ
dulcedinis, quando in te balneabimur. *Y nos sumiremos en los golfos*
suauissimos de tu gloria. Ibi nihil quod desiderari possit, deficiet: *D. August.*
quoniã (vt ait D. Augustinus) Beatus est qui habet omnia quæ *lib. 3. de ciui.*
7 vult, & nihil mali vult. At contra ad miseriam huius sæculi attri- *Dei. cap. 5.*
net, vt homo patiatur, quæ non vult, vt eleganter B. Thomas do *&.8.*
cet: & hinc oritur, vt ipse inuideat ei, qui non patitur ea, quæ ipse *D. Tho. 2. 2.*
patitur. Certissimum est, quòd si plurimi ad fontem aliquem per *q. 30. a. 1.*
gunt vasa inæqualia portantes, cùm redierint, alius alij non inui- *Simile.*
debit, eo quòd minus aquæ in suo vase, quã alius portet, sed vnus
quisq; cum aqua, quã fecit, contentus veniet, siquidẽ omnes vasa
sua plena deferunt. Sic iusti ingredientes in illũ infinitæ lætitiæ
fontẽ, qui est Deus, vasa suorũ meritorũ adimplent: & ita omnes
contenti remanent. Nunquid metretæ, quibus caupo vtitur ad *Simile.*
vendendũ vinum, cõquerẽtur, eo quòd in vnãquanq; ipsarũ tan
tum vini quã in alias nõ immittatur? Minime profecto. Ità non
conquerentur iusti, eo quod vinũ gloriæ eis æqualiter Deus non
8 impartiatur. Æternus pater omnes seruos suos, qui sũt beatę mẽ
tes in cælo induit, *De vna mesma pieça de brocado de tres altos*, videli-
cet, gloria, quę est tẽtio, visio, & fruitio illi⁹ summi boni. Quãuis
qui maiores sunt merito maiorẽ gloriæ vestẽ induũt minores ve
10 minorẽ, *Y a todos les viene al talle*, Absq; eo quod aliquis eorũ con *simile.*
tentus nõ sit, sicut illi contẽti sunt, qui cum sint paruæ staturæ vi
dẽt alios homines maiores staturæ maioribus vestibus indui. In
hoc mortali corpore nostro licet ipsum difficile satiatur, & quieta
tur, nunquã videmus vnũ mẽbrũ de alijs cõqueri: nõ enim pedes
querũtur q̃ maior honor capiti habeatur, nec quia brachia elegã
ti⁹ induta sũt. Hoc igitur perfecti⁹ in corpore mystico Iesu Chri,
quod perfectissimũ est, cũin cęlo fuerimus adimpleri videbimus.

Nam

Nam licet, vt Dominus ait, In domo patris mei mansiones multę sunt, tamen alius sanctus habitaculum alterius non optabit, quia si illud haberet, non melius quam suum ei quadraret. Sicut enim limax, vulgo, *Caracol*, In alio domicilio ab eo, quod natura ei dedit, non bene habet: sic nullus sanctorũ in alia mãsione melius se haberet, quam in illa, quæ prius iuxta merita sua ei data est. Hic etiam pigritia nobis amaritudinis & afflictionis causa est, ibi vero nulla pigritia aut tepiditas erit: atq; ita maximo impetu & singulari charitatis feruore beati cõtinuo operãtur, & gaudio ineffabili perfruũtur, quoties aliquis ab hac lachrymarũ valle exit, vt ibi ipsum Deũ simul cũ eis collaudet, & diligat. Cũ enim aliqui opus conficiendum habent, ad quod multi operarij desiderantur quò plures aduenerint, eò magis primi lætitia afficientur. Opus infiniti exercitij, quod sancti in cælis habẽt, est diligere eum, qui infinite bonus est, quiq; infinite ipsos diligit. Iusti ibi sunt velut littus, qui ex diuino mari, scilicet, immenso Deo, vndas diuini amoris recipiunt, & illas pro viribus suis ad eum iterũ mittere conãtur, ideo quo plures sunt, maiori lætitia perfunduntur. Plures enim socios habent ad redamandũ illum, qui eos infinite diligit. Quãto plures pisces in stagnũ aliquod intrãt, tanto magis aqua ipsius augetur, sic quò plures sancti in cælũ ingrediuntur, eò magis gaudium & voluptas ibi cõmorantium augetur. Vltra hæc sicut in nuptijs & conuiuijs regijs, qui circunstant non solum epulis fruuntur, verum etiam vrbanitatem conuiuarũ videre gaudẽt: sic in cælo præcipuũ, quo beati fruũtur, est diuina essentia quam reficiuntur, & in qua omnes iusti beatificantur: sed tamen maximum gaudium erit videre tantam inuitatorum multitudinem, qui omnes illustrissimi sunt, & singulari splendore adornati. Dicite mihi, si sol tam magnus esset, sicut totum stellatum cęlum & terra plana esset & speculis crystallinis clarissimis instrata, cum sol ille in omnibus reuerberaret, qui obsecro, huius reflexionis splendor oriretur? O *sancta Maria Señora*, & quæ claritas ac splendor est gloriæ, vbi Deus infinitus sol, & infiniti splendoris in illis innumerabilibus speculis crystallinis, videlicet, iustis reflectitur. Et non solum vnusquisque eorum tãquam speculum crystallinum eniteret, verũ etiam de omnibus Dns dixit: Tunc fulgebũt iusti sicut sol in regno patris eorum. Quid autem esset videre centum soles in cælo? Et quid cẽtum millia? Et quid millia

Ioan. 10.

Simile

Simile.

Simile

Simile

Simile

Matth. 13.

millia millia? Quid ergo erit, videre tot millia millium iustorũ instar solis splendentium, quinimo: & plusquam sol, nitet optimo; atque ineffabili ordine in cælis micantium. Quod secũdum Scotum debet intelligi de proprio colore, qui clarificabitur: quia gloria non destruit, sed perficit, sicut ensis quando est politus eundem colorem habet, sed prius obscurum, & postea clarum & fulgidum. Sanguineus homo rubicundus est, flegmaticus albus, cholericus niger, & vnusquisq; in sua natura ibi perficietur, sicut ensis in manibus politoris. Vnde etiam in gloria nigri & Æthiopes futuri sunt, ne ergo qui hunc colorem sortiti estis, tristitia afficiamini. De vobis enim si digni fueritis illud psalmi dicere possumus: Ecce alienigenæ & populus Æthiopum hi fuerunt illic. Nigri erunt ibi sicut carbones, qui licet nigri sunt, si tamen eis ignis applicetur, in candidas prunas conuertuntur: sic illi in gloria inclusi erunt, velut prunæ, & tanto candidiores, quanto meliores in hac vita extitere Christiani. Idcirco plurimi eorum ibi multos albos pulchritudine antecellent. Scriptũ est enim, Æthiopia præueniet manus eius Deo: id est, multi nigri & Æthiopes albos operibus ante ibunt: & ita etiam gloria illos superabunt.

Hic etiam notandum est, D. Augustinum, & Alexandrum Alensem quærere, vtrùm corpora martyrum cum vulneribus resurrectura sint. Et respondent affirmatiue, dicentes partes illas, quæ pluribus vulneribus fauciatæ, & vulneratæ fuerunt, maiori cum splendore ad ostendendã animi virtutem resurrecturas esse. Illa enim signa & cicatrices in corporibus gloriosis apparebunt velut pulcherrimæ aureæ rosæ, in pretiosa purpura, vulgo, (*Como Alcachofas de oro en fino carmesi.*) Quis ergo hæc audiens ex intimo corde suo suspiria non trahit incensus desiderio videndi se in tanta fœlicitate, & gloria constitutum? Lætamini fratres, quoniam ad has regias nuptias vos Deus inuitat, & singulis momentis vos diuinis inspirationibus vocat. Et non ait vos esse pro rata solutu ros, vulgo, *Pagar a escote*. Sicut apud homines fieri solet, *Que ya tienen por grangeria, ò por mejor dezir, por galloseria, hazer bodas para sacar dinero*. Vbi si quis quatuor manducat, viginti pendere solet: at nuptiæ Dei gratiosæ sunt. Sed quomodo gratiosæ? Nunquid Christus Redemptor noster apud D. Matthæum non dixit: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata? Nonne hoc non est soluere? Ad hoc respondeo tantum esse illud gloriæ bonum, vt quid-

Scot. in. 4. di. 49. q. 5

Psal. 36.

Psal. 67.

D. Aug. libro. 22. de ciui. Dei. c. 20. Alex. 4. p. dis. 49. ar. 5. q. 4

Matth. 19.

quidquid Dominus petit, nihil vocati possit in comparatione il- 15
Esai. 55 lius, quod ipsa valet. Atq; ita inquit S. Isaias, Venite, emite absq; argento & absque vlla cõmutatione vinum & lac. Dicitur etiam gratis donari, quoniã Dominus ex operibus nostris nullam vti-
Lucæ. 17. litatem accipit. Et ideo apud D. Lucam ait, Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis dicite, Serui inutiles sumus. O Christe fons abũdantissime totius gratitudinis, vt quid Domine tam parum æstimas fidelium seruorum tuorum seruitia, vt eos inutiles appelles? Nunquid martyrum tormẽta, & pia confessorum opera inutilia sunt? Ad hoc respondeo illa erga Deum esse inutilia,
Canti. 2 quamuis erga ipsos sint maxime fructuosa. De Sponsa in Canticis ait Spõsus: Sicut lilium inter spinas, sic anima mea inter filias.
D. Bernar. homi. 45. in Cantica. Et quidem fuit hæc magna laus sponsæ, vt D. Bernardus egregie adnotauit. Nam sicut lilium inter spinas pulchrior videtur, sic iu 16
stus inter pessimos diuinæ maiestati gratior est. Sponsa vero statim sponsum suum laudans inquit: sicut malus inter ligna syluarum, sic dilectus meus inter filios, sub vmbra illius, quem desideraueram sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo. Attendite
Simile. differentiam laudis sponsi & sponsæ. Sponsus enim comparatur malo arbori quæ sapidissimum fructum pulcherrimum, atque vtilissimum ex se profert, quo omnes sensus recreantur, & qui fatigati sunt ardore solis vmbra illius proteguntur, & pomis ipsius fruentes nunquam inde discedere vellent: sic anima amore perculsa nescit à diuini sponsi conuersatione discedere. Sponsa autem comparatur lilio, quod quanuis illam exteriorem apparentiam pulchram habeat, nullius tamen vtilitatis est, nec fructũ nec vmbram præbet. In hoc insinuatur, quod anima nullius vti- 17
litatis erga Deum est, Deus vero ipsi animæ maximum cõmodum affert. O admirabilem considerationem, qua elatus spiritus humiliari debet, & superbiam vitare: quæ quidem hominibus, vsque adeò pernicioſa est, vt Deus multas inuentiones quæ
Iob. 33. rat ad ipsos ex ea eripiendos. Hoc in illis verbis sancti Iob ostenditur, scilicet, Per somnium in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo. Tunc aperit aures virorum, & erudiens eos instruit disciplina, vt auertat hominem ab ijs, quæ fecit, & liberet eum de superbia. His verbis innuitur, qualiter bona opera, quæ homo operatur, ipsum capere, & in superbia captiuare solẽt, & vt Dominus illum ab his, scilicet, bonis operibus

18 operibus, quæ fecit, ne, videlicet, incidat in superbiam somnijs horribilibus terrere solet, quando ille in lectulo suo dormit. Quanuis verum sit quòd hic vbi nos legimus, vt eripiat eum ab ijs quæ fecit, in paraphasi Chaldaica habetur, vt eripiat eum ab opere malo, & contextus Græcus habet, liberet eum ab iniustitia. Et iuxta has translationes vult dicere, quòd Deus horribilibus somnijs solet peccatorem ab iniustitia conuertere, & simul à superbia liberare.

Singularis etiam medicina est ad hanc pestiferã ægritudinem curandã considerare, & animo euoluere, Deum esse principalẽ nostrarũ virtutũ, & bonorum operũ autorem, sicuti D. Paulus ad *Philip. 2.* Philippẽses scribens admonet dicens: Deus est enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere pro bona sua volũtate. Atq; ita
19 vbi nos legimus, quod S. Dauid inquit, Mansuetudo mea multi- *2. Reg. 22.* plicauit me, alia translatio habet, Mansuetudo tua multiplicauit me, & sic est in cõtextu Græco, & in Paraphrasi Chaldaica. In quo Rex sanctus significauit, mansuetudinem suam esse donum Dei, qui est præcipuus illius author, & ipse vix plusquã bonum vsum liberi arbitrij ponit, & ideo nihil habet de quo glorietur.

At inter omnia remedia, quæ ad curandã superbiã conducũt, hoc vnicũ & singulare est, videlicet, q̃ si homo bona opera facit, existimet se præcipuũ cõmodum & vtilitatẽ ex illis cõparare, at vero erga Deũ seruũ esse inutilẽ. Et ita merito dicimus, ipsum gratis nobis gloriã & gratiã donare. Quis ergo adeo sui ipsius inimicus erit, vt tam supernũ bonũ contẽnat? Licet mille vitę nobis cõcederẽtur, & Dñs nobis præciperet, mille mortes subire ad illud
20 obtinendũ, omnes illas libẽtissime offerre debebamus, nedũ rẽtã facilẽ, qualis est decẽ pręceptorũ obseruãtia, perfecte adimplere.

Quæro à vobis ò fratres, si vobis nuntiaretur, Christũ redẽptorem nostrũ simul cum sacratissima virgine matre sua forma visibili, & gloriosa in vrbe Hierusalẽ nũc esse, & vos illos videre posse, & alloqui, & cum eis consolari, quis vestrum licet debilis, claudus, & pauper esset, qui iter statim libentissime non aggrederetur? Omnes labores & pericula ipsius itineris, atq; expensas, quę necessariæ futuræ erãt, parui faceretis. Quã plenũ esset iter hominũ ac mulierũ multitudine? Qua diligẽtia omnes ambularetis, vt vno saltim die aut hora rẽ tantã & tantæ consolationis videretis? Si ergo tot labores subire non recusaretis, vt glorioſas illas facies

cælestis

cælestis filij & sanctissimæ matris, vel vna dumtaxat hora con- 21
templaremini, quid obsecro æquum est, faciatis, vt in æternum
sanctissimã Trinitatem, & gloriosam eandẽ Iesu Christi humanitatem verbo diuino vnitã, & beatissimam matrem eius cũ tota
cælesti curia ipsa diuina essentia fruentes, intueamini? O pater luminum, & Deus infinitæ pietatis, illumina obsecro, & doce hos
fratres meos, vt hæc sicut oportet intelligant, & illa omni studio
& possibilitate adipisci contendant. Quanuis beatitudo vere regalis nuptiæ appellari potest, vt initio diximus, tamen hoc sacrum euangelium ad literam de illis nuptijs non loquitur, sed de
illis, quæ in hac militanti ecclesia celebratæ sunt & celebrantur.
B. Hieron. Hoc B. Hieronymus, & D. Chrysostomus hanc parabolam ex
D. Chrysost. plicantes tenuerunt, & affirmarunt.

Pro cuius intelligentia notandum est, fuisse ingens & ineffa- 22
bile beneficium, quod æternus pater Rex vniuersalis mundo impendit, cùm ei vnigenitum filium suum factum hominem dedit
& talem hominem, vt esset ecclesiæ sponsus. Hoc beneficiũ in
præsentiarum vocatur, nuptiæ, quæ duæ fuerunt: nam verbũ diuinum vniuit sibi, & coniunxit naturam humanam per vnionem
hypostaticã, & personalẽ, & statim in illo instanti anima illa sanctissima fuit effecta glorioſa, quia diuino verbo fruebatur, imo
D. T. ho. 3. p. q. 9. ar. 2. (vt egregie D. Thomas ait) habuit scientiam beatorum, quæ in
Dei visione consistit. Si autẽ alia sponsalia præter hoc nõ essent,
hæc licet nobis nimis honorifica essent, non tamen vtilia: si enim
Simile. quis regis cõsanguineus est, & ipse in eum nullũ beneficium con
fert, hoc certe honor est absq; vtilitate tamẽ. Ita si Christus Redẽ 23
ptor noster ecclesiã sponsam non accepisset, & nobis merita sua
non cõmunicasset, licet fuisset magnus honor noster, esset tamen
honor sine cõmodo: at cum ecclesiam sponsam accepit, & ei diui
tias suas, ac merita cõmunicauit, hoc fuit honor cũ vtilitate. Vt autem homines in cognitionem horum beneficiorum venirent, &
his nuptijs fruerentur, misit Deus seruos suos Patriarchas & Pro
phetas, qui aduentum Iesu Christi saluatoris mundi prædicarũt.
Act. 7. Atq; ita B. Stephanus de omnibus prophetis loquens dixit, Qui
prænuntiabant de aduentu iusti. Quid autem fecerunt? qua celeritate ad has nuptias properarunt? *Noluerunt* (inquit) *venire*. O stupendam hominum dementiam, ô detestandam humanæ mentis
cæcitatem. En fratres summa Dei nostri bonitas, & summa filio
rum

rum Adæ peruersitas. Deus homines inuitat, vt diuitijs filij sui per- *Simile.*
fruantur, & ipsi venire nolunt. Omnes huius mundi res nos inuitant,
& ad se attrahere volunt, & nos omnia sequimur, & ad omnia præter
quàm ad Deum confugimus, sicut ille qui ad forum pergit ad aliquid
emendum, & vocatus ab vna officina seu taberna & ab alia atque ab
alia ipse confusus nescit quò vadat, & tandem in eam se confert, vbi,
deterius & carius emit. Sic nobis euenire solet, honor nanque nos inuitat, inuitat voluptas, inuitat lucrum, inuitat odium, inuitat denique
quodcunq; scelus huius mundi. Et cùm Deus ad gloriã suam nos inuitet, plærique; homines deterius amplectuntur, & quod carius est, videlicet, res mundi, quæ tanto labore comparantur, emere volunt; Deum
autem, qui infinitum bonum est, & gratis se præbet, derelinquunt.

De istis inuitatis, de quibus dicit sacer textus, quòd venire noluerunt, Dominus postea agens inquit: *Qui inuitati erant, nõ fuerunt digni.* 25
Hoc est, non meruerunt conuiuium illud. In hoc ostenditur, quòd
vna ex præcipuis radicibus, vnde meritum nostrum oritur est voluntas. Quis enim meretur ad nuptias ire? Qui habet voluntatem efficacem quæ est titulus, quo disponitur, vt ipsis fruatur: cuius defectus
quemlibet indignum facit. Atque ità Propheta Isaias inquit: Omnes *Isai. 55.*
sitientes venite ad aquas & qui non habetis argentũ, properate, emite
& comedite, venite emite absq; argẽto. (*Valame la beatissima Trinidad*)
Si non habent aurum nec argentum, aut numos, quo modo ement?
Iam dixit, cum ait, Properate venite; nam voluntate efficaci volendi
accedere, hoc summum bonum ement. O diuina clementia, & quàm
manifestè in hoc te ostendis. Quid est dicere, venite, nisi explicare no
bis se omnes velle & neminem cõtemnere? Si Dominus dixisset, Af- 26
ferte mihi pulchritudinem, & aperiam vobis cœlos, licèt in hoc iniustitiam non committeret, siquidẽ vnusquisq; de suis bonis pro libito
disponere potest, tamẽ videretur deformes carentes pulchritudine. Et
si Dominus dixisset, Afferte literas & ingenia omniũ examen subeãt,
etiàm molestè ferret ille, qui obtusum ingenium sortitus est. Et si
Dominus dixisset, Qui à nobiliori origine ortũ duxerit, & qui magis
diues fuerit, nuptijs fruatur, ignobiles & pauperes etiam grauiter tristarentur. Vt igitur intelligamus, Deum neminem lædere velle,
quin potius omnes ad se attrahere cupere, inquit; Omnes venite ad
me, quia omnes volo. Pretium autem tantæ rei assigno id quod omnes habetis, quodq; magis in vestra manu est, & quod maiori facilitate potestis applicare, & hoc voluntas est. Benedictus & glorificatus sit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Simile. talis Deus, qui vult vt tam facilè sibi ab hominibus seruiatur. Non 27
sic terreni Reges faciunt. Siquis enim eis seruire intendit, opus est
illi habere pretiosas vestes, equos pulcherrimos, & multos famu-
los ac redditus: (& ità dicere soletis, Solus filius noster, qui in curia
regia est, maiores expensas quàm nos & tota domus nostra facit)
at verò ad seruiendum Deo non sunt necessarij equi nec vestes,
Luca.14. nec famuli aut numi. Ideò ipse Dominus debiles, claudos, pau-
peres, ac cæcos vocari iussit; omnes enim efficacem voluntatem ad
ei seruiendum habere possunt. Nàm quid magis ad manum (vt aiunt)
Gene.4. hominis est, quam eius propria voluntas? Ideò Deus ad Cain dixit;
Nonnè si benè egeris recipies, si autem malè, statim in foribus pecca-
tum tuum aderit? Et subiungit ilico, sed sub te erit appetitus eius, 28
& tu dominaberis illius. Prius de merito atque demerito agit dicens,
si benè operatus fueris, cœlum mereberis, sin autem malè, peccatum
tuum in foribus erit, vt ab omnibus pœna dignus iudiceris: & statim
de voluntatis libertate agit. Quasi dicat, Ne dicas, ô Cain, Non possum
quod iubes facere, magnum enim pretium à me postulas, & facultas
non suppetit mihi, ideſt, (*No llega ay mi caudal*) ne, inquàm, dicas ta-
lia, mereri enim aut demereri, cœlum emere aut infernum in tua ma-
nu est, & à voluntate tua dependet. Verba hæc omnibus filijs Adæ
maximæ sunt consolationis. In illis docemur, quid nostra efficaci vo-
luntate obtinere possumus: id enim quod ex parte Dei est, nunquam
nobis deficiet, si nos ex nostra hoc, quod valemus, ponimus.

Ait igitur sacer textus: *Et nolebãt venire*. Beatus Chrysostomus per
pendit eloquia prophetarum non fuisse antea suscepta, nisi post eo-
B. *Chryſ. in opere imperfecto ſup. Matt. 22.c.220.* rum mortem. Itaque postquam mortui sunt Prophetę, tunc populus
Hebræus prophetias eorum magni fecit, & eas legere cœpit. Ingeniũ 29
est filiorum huius sæculi deuotionem erga sanctos, qui mortui sunt,
habere; qui autem viuunt, & cum eis loquuntur, odio prosequi: viuen
tes enim sancti impios increpant & reprehendunt, mortui verò mini
mè. Quamuis autem prophetias eorum legebant, venire noluerunt, &
in scelere suo perseuerarunt. Quo tamen clementissimus Rex non ità
offensus fuit, vt ab hac pia inuitatione cessaret; sed alios iterùm seruos
destinauit, quibus dedit in mandatis, vt inuitatos in hunc modum allo
querentur. *Ecce prandiũ meũ paraui, tauri mei & altilia occisa sunt, & om
nia parata, venite ad nuptias*. His verbis Domũus sub splẽdidissimi cõ-
uiuij metaphora omnes diuinę gratię opes, quas nobis incarnati verbi
mysterium attulit, hoc est, omnia salutis nostræ instrumenta & adiu-
men-

30 menta, quibus ad fælicitatem æternam adiuuamur, complexus est, &
tunc harum nuptiarum lautissima fercula manducamus, cùm saluato
ris doctrinam legimus, cùm varia eius beneficia atq; mysteria conside
ramus, cùm eius sacramenta frequentamus, cum in eius nomine à cœ-
lesti patre diuinam opem & gratiam postulamus. O infœlices illos,
qui tantorum bonorum nullam sciunt vtilitatem educere Christi nã
que doctrina mentem illuminat, beneficia autem voluntatem diuini
amoris igne succendunt, sacramenta verò animarum morbos sanant;
oratio cœlestem opẽ & gratiã impetrat; gratia deniq; virtutes omnes
secum affert, quibus homo ad omnium virtutum officia excitatur. Et
his omnibus bonis, quę amplissima sunt, miseri carent, qui hoc lautis-
simo conuiuio frui nolunt. Hi secundi nuntij fuerunt sacri Iesu Chri-
sti discipuli, qui hæc omnia Hebræis prædicarunt.

31 *Illi autem neglexerunt &c.* vsque *& contumelijs affectos occiderunt.*
Vereor maximè nos his temporibus, sicut decet, ad populũ nõ concio
nari, siquidem totus mundus adeò perditus & corruptus est: nihilomi
nus tamen nullus est, qui prædicatores persequatur, omnes (vt aiunt)
cursum suum in pace conficiũt, Hispanè (*Passan en paz su carrera*). For
tasse causa erit, quoniam vitia, vt debemus, non increpamus. In sacro
Ioſue volumine legitur, Achã filius Carmi ex ciuitate Iericho regulã *Ioſue.7.*
auream fuisse furatus, eamq; ad castra Hebræorũ portauisse, ob quod
ab omni populo lapidatus fuit. Et vbi nos legimus, Regulam auream,
in Hebræo habetur, linguam auream, quia lamina illa erat in linguę
similitudinem facta. Et sicut ille Achã ab infidelibus in exercitu He-
bræorum linguam auream furto sublatam asportauit; propter quod
grauiter punitus fuit: sic nunc quam plurimi prædicatores profana
32 Gentilium & inanium librorum verba ac modos loquendi furantur,
& eos in sanctã Ecclesiã afferunt Euangelicã doctrinã profanãtes, ob
quod si se in meliorem frugem non receperint, grauissimè illos pu-
niendos fore non dubito. Animaduertite obsecro patres concionato-
res id quod Sanctus Dauid ait: Eloquia Domini argentum igne exa- *Pſalm.11.*
minatũ, purgatum septuplum, ideſt, multum. Nam in sacra scriptura
sicut numerus dualis parum significat, ità & septenarius plurimum.
De duali patet ex illo Euangelistæ Lucę, vbi dicitur: Vidit quandam *Luca.21.*
viduam pauperculam mittentem æra minuta duo, ideſt parum. Et
in libro Regum vidua illa Prophetæ Eliæ dixit: En colligo duo lig- *3.Reg.17.*
na. Et apud Sanctum Isaiam: Sicut excussio oleæ duarum vel trium *Iſaiæ.13.*
oliuarum in summitate rami. In his omnibus locis, duo, signi-

1. Reg. 2. sicat parum, sicuti & alibi, Septē, significat multum. Quale est illud in 33
oratione Annæ, in qua vbi nos legimus, Donec sterilis peperit plurimos, in Hebræo, habetur, Donec sterilis peperit septem, quod idē est. Sint igitur eloquia vestra nō plena floribus vanæ rhetoricę, sed purgata & ab omni errore ac vana curiositate aliena. Alij autē ex suggestis, in quibus concionantur, cathedras vniuersitatum efficiunt omne tempus consumentes in ventilandis quæstionibus scholasticis, atq; ità nulli eorum de moribus agunt, & vix est qui vitia quamuis grauissima audeat increpare nè auditores molestia afficiat. Ferè omnes, (*Disparamos los tiros sin pelota ni perdigones, sino solo con papeles viejos*;) Atque ità corda auditorum non percutimus, & solum strepitum inanem at-
Hiemi. 48 que inutilem facimus. Maledictus, qui prohibet gladium suum à sanguine, inquit Sanctus Hieremias. Hoc est, maledictus, qui auertit lin-
guam suam à peccatorum reprehensione. Non ex horum nume- 34
Actu. 20. ro erat Diuus Paulus, qui in Actibus Apostolorum dicebat, Contestor vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine omnium: non enim subterfugi quominus annuntiarem omne consilium Dei vobis. Perpendite obsecro qualiter Sanctus Apostolus inquit; Mundus sum à sanguine omnium. In quo innuit, peccata illorum omnium animam suam esse infectura, si ipse eos, vt decet non increpasset, veramque doctrinam non docuisset. Nullus timor sanctum virum terrebat, quominus à prædicatione veritatis desisteret. Et ità paulò ante dixerat: Vincula & tribulationes Hierosolymis me manent, sed nihil horum vereor, nec facio animam meam pretiosiorem quàm me, dummodo consumem cursum meum & ministerium verbi, quod accepi à Domino Iesu testificari euangelium
2. *Tim.* 2. gratiæ Dei. Eandem animi constantiam alibi ostendit dicens: Me- 35
mor esto, Dominum Iesum Christum resurrexisse à mortuis secundum Euangelium meum, in quo laboro vsque ad vincula quasi malè operans, sed verbum Dei non est alligatum. Et quoniam nos sicut Diuus Paulus non prædicamus nec vitia reprehēdere cum seueritate audemus, ideò à peccatoribus molestia non afficimur, nec persecutione vexamur. Beatus Ioannes in Apocalypsi inquit, se vidisse equi-
Apoc. 19. tem sedentem in equo albo, oculis velut igne micantibus & vestibus sanguine aspersis, & vocabatur nomen eius verbum Dei. Quo insinuauit, eum, qui verbum diuinum cum spiritus feruore concionatus fuerit, sanguine conspersum ambulaturum esse. Atque ità Sanctus
Threno. 3. Hieremias dixit: Aperuerunt super nos os suum omnes inimici (id est

36 (ideſt peccatores) formido & laqueus facta est nobis vaticinatio. Magnam profectò Deus sumit de mundo vltionem, cum ei prædicatores robur & constantiam habentes in carpendis vitijs non præbet. Atque ità Prophetæ Ezechieli dixit, Adhærere faciam lin- *Ezech.* 3.
guā palato tuo, & eris mutus & quasi vir non obiurgans, quia domus exasperans est.

Rex autem cum audisset iratus est, & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos & ciuitatem illorum succendit. Rex hìc præcipuè suos exercitus ad puniendos homicidas misit. Non tamen impunes abierunt illi, qui conuiuium contempsēre, siquidem ait sacer textus iratum Regem eos ipsos & eorum vrbem succendisse. Ecce fratres mei causam & originem tot bellorum, pestium, discordiarum, sitiū, famiū tempestatum, atque infortuniorum, quot hodie & quotidie videmus:
37 omnia ista sunt vltiones quædam & supplicia Dei contra homines, eo quod tam paruam rationem concionum, quas audiunt, habent, & tam parum in Dei seruitio proficiunt. Iccirco Sanctus Dauid nos hortatur dicens: Apprehēdite disciplinā ne quādo irascatur Dominus & *Psalm.* 2.
pereatis devia iusta. Vbi Fœlix ex Hebræo transtulit: Osculamini filium, vel amplexamini & adorate filium, ne quando irascatur Dominus. Hoc est, si vultis à patris æterni ira liberari, reuerenter eius filium Iesum Christum colite, mysteria eius sanctissimæ fidei amplectimini, doctrinam, quam vobis prædicatores eius concionantur maxima cū affectione accipite, si nō vultis in diuinam indignationem incidere & in hac vita varijs ac crudelibus flagellis vapulare. Quæ omnia si cum acerbissimis alterius vitæ tormentis comparentur, parū aut nihil esse videbuntur; sicut idē Dñs nobis per Sophoniā Prophetam mini *Sophon.* 3.
38 tatur his verbis: Væ prouocatrix & redēpta ciuitas colūba, nō audiuit vocē, & non suscepit disciplinam; ad Deū suum nō appropinquauit: principes eius in medio eius quasi leones rugientes; iudices eius lupi vesperi, prophetæ eius vęsani, viri infideles, sacerdotes eius polluerūt sanctum, iniustè egerunt cōtra legem; Dominus iustus in medio eius non faciet iniquitatem, mane mane iudicium suum dabit in luce & non abscondetur. O terribilia verba digna, quæ æternæ memoriæ mandentur: omnia enim populo Christiano comminari videntur. Ciuitas hæc Ecclesia catholica est sacrosancto Iesu Christi sanguine redēpta, quo ipse eam candidā mundā, & sicut columbā deargentatā fecit: nunc autem in multis ex membris suis est diuinæ iustitię prouocatrix. Non audiuit vocem eius & non suscepit disciplinam. In qua-

cũq; ſtatus conditione plurimi mali reperiũtur. In principibus ſunt alii qui velut leones tyrãni. In iudicibus ſunt quam plurimi velut lupi ſa-
39 melici. Prophetæ eius, ideſt, prædicatores. Nonnulli eorum inſani ſunt; viri infideles, qui fidelitatẽ Deo debitam non obſeruant, eò quòd magis proprium honorem quam Dei attendunt, & plurimi ex ſacerdotibus eius polluerunt ſanctum. Quid igitur de tantis ſceleribus expectari poteſt, niſi id quod ibidem dicitur, ſcilicet, Mane mane iudicium ſuum dabit in luce & non abſcondetur, hoc eſt, quàm citiſsimè ſuper eos ira Dei incidet, & iudicabuntur, atque in æternum damnabuntur.

Tunc ait Rex *ſeruis ſuis: Nuptiæ quidem paratæ ſunt ſed qui inuitati erãt, non fuerũt digni, Ite ergò ad exitus viarum, & quoſcũq; inueneritis, vocate ad*
Marc. vlt. *nuptias.* Hoc idem Dominus ſuis ſacris diſcipulis apud Sanctum Marcum dixit: Ite in vniuerſum mundum & prædicate Euangeliũ omni
40 creaturę. Sed quid ſignificat, ite ad exitus viarum? Nõnè melius eſſet Domine, vt eis diceres: Ite in plateas, in nundinas, in domos magnatum, atque in alia loca, vbi magna eſt hominũ multitudo, quã eis dicere, ite ad exitus viarũ? Minimè profecto, quoniã in his omnibus locis homines quãplurimis diuerſorũ peccatorũ occaſionibus detẽti ſunt, & inquietudine atq; tumultu ad audiẽdos diuinos ſermones imparati. Cùm Dominus concionatoribus inquit, Ite ad exitus viarum, perinde eſt ac ſi eis diceret, vt de fine ac de morte ad populum concionentur. Quaſi dicat, eos ad finem perducite, dicite eis. Attendite res, quas tanto ſtudio comparatis, finem eſſe habituras, id quod tanta vigilãtia inquiritis, quem exitum habiturum putatis? Quid de vobis & ipſis rebus erit? Omnes ante viginti annos, & forſan manè conſumemini. Cũ
41 dixerint, pax & ſecuritas, tunc repentinus eis ſuperueniet interitus,
1. Theſ. 5. inquit Beatus Paulus. Finis dat eſſe rebus, qualis enim finis eſt, tales ſunt res, quibus quiſque delectatur. Finis voluptatum eſt æternum ſuppliciũ, finis gulæ & voracitatis ſunt ægritudines, finis peccati mortalis eſt infernus. Conſiderate ergò hæc omnia & non peccabitis. Duo amici ſunt mors & vita, ſed vita amicus eſt infidelis, ſi non benè conſulit. Quem enim peccator conſulit, quando peccare audet, niſi vitam? Atque ità cogitatione longæ vitæ quamplurima ſcele-
Eccleſ. 6. ra committit. Mors amicus eſt fidelis, de ea illud Eccleſiaſti dicere poſſumus, Amico fideli nulla eſt comparatio, & tanquam amicus fidelis bona conſilia præbet. Si igitur ò frater peccare non vis, in
Eccleſ. 7. omnibus tuis mortem conſule. Et hoc eſt, quod Eccleſiaſticus ait,

Memo-

42 Memorare nouiſsima tua & in æternum non peccabis. Prophetizans Sanctus Iſaias Babyloniæ ſuperbiam, quando Perſæ & Medi vicos ipſius vrbis ſanguine habitantium irrigarunt, inquit: Non po- *Iſai. 47.*
ſuiſti hæc ſuper cor tuum, nec recordata es nouiſsimi tui. Quibus verbis Sãctus Propheta calamitates Babyloniæ tribuit mortis obliuioni. Idem conſiderabat Sanctus Hieremias, cùm euerſionem Hieruſalem deplorans dixit: Sordes eius in pedibus eius, & non eſt recordata finis eius. Et in Deuteronomio Propheta Moyſes de Hebræis ſic ait, Gẽs *Deute. 32.*
43 abſque conſilio & prudentia, vtinam ſaperent & intelligerent atque nouiſsima prouiderent. Ex his omnibus locis infertur, quàm efficax remedium ſit, vt homines à peccatis auertantur, mortis aſsidua conſideratio. Ite ergò, ò patres concionatores, ad exitus viarum, hoc eſt, hominibus de morte & de fine, quem habitura ſunt illa, quæ inquirunt, conſtantiſsimè prædicate; & ita eos ad Dominum conuertetis. Cæterum impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentium. Quanuis ſingulis ætatibus impleantur nuptiæ ſecundum definitam à Deo plenitudinem illius temporis tamen vſque ad conſummationem ſæculi prædeſtinatorum numerus non implebitur.

Intrauit autem Rex, vt videret diſcumbẽtes, & vidit hominẽ nõ veſtitũ veſte nuptiali, & ait illi, Amice quomodo huc intraſti nõ habẽs veſtẽ nuptialẽ? Intrat planè Deus in iudiciũ qui foris manet tolerãdo, intrat inquã ſingulos diſcutiendo, cũ vel in morte viſitat, aut in iudicio diſcutit merita cuiuſuis morientis. In his Hiſpaniæ populis vix Dominus aliquẽ vili veſte indutum inueniret, quoniam omnes pretioſis veſtibus indui, totis viribus conantur: quod profectò grandis eſt inſania ac de-
Simile. 44 mentia. Nonnè eſſet demens ille, qui à ſancta inquiſitione damnatus eſſet, vt habitum, quem Sambenitum vocamus, portaret ſi illum auro intextum aut ſericum vel bombycinium portare vellet? Ità profectò. Sic veſtes, quibus induimur, ſunt velut (*Sambenitos*) nobis in ſcelerum noſtrorum pœnam datæ. *El Sambenito, con que Dios Jacoa nueſtros Padres Adan, y Eua al cadahalſo deſte mundo, fue* (Vt dicitur in ſacra ſcriptura) Fecit Dominus Adæ & vxori eius tunicas pel- *Gene 3.*
liceas, & induit eos, & ſtatim eiecit eos de paradiſo. Magna ergò inſania eſt, *Querer traer Sambenitos tan preciosos y tan curioſamente guarnecidos*. Attendite fratres mei fabricam, quæ in vobis eſt, & videbitis margaritam pretioſam, videlicet, animam, quæ tanti valoris eſt, vt Deus ipſe pro ea redimenda mori non dubitauerit. Cum igitur anima tanti voloris ſit, vt ſi omnes ſimul Angeli vende-

rentur, non sufficerent ad vnam tantummodo redimendam, & 45
hanc Dominus voluit tam vili & abiecta materia indui, qualis est caro, certè qui ità nos composuit, nolebat, vt corpora nostra tam pretiosis vestibus ornarentur, siquidem animam, quæ corporis Domina est, tã vili tegumento induit. In hunc errorem oportet iustos nõ incidere
Simile. sequentes peccatorũ prophanitatẽ. Magnũ enim discrimen versatur inter vulpẽ & Phasianum (*Vulgo fayſan*): nam plumæ Phasiani parum aut nihil valent, caro verò eius pretiosissima est. Sic iusti esse debent, qui exterius cilicijs & abiectis vestibus indui debent, (nisi aliud dignitatis & status eorum conditio postulauerit) interius verò coram diuino conspectu pretiosis virtutibus adornari. At verò improbi sunt velut vulpes, quæ præter pellem nihil boni habent, ita vt eius caro non nisi canibus prosit. Sic peccatores exterius pretiosis vestibus sunt induti, interius verò corrupti, & canibus infernalibus tantummodò 46
prosunt. Licet autem in omnibus hoc malum reprehensione dignum sit, maximè tamen in fœminis & multò plus in virginibus. Nàm
Plutar. Plutarchus, cum esset gentilis, dixit; virgines nullo cultu melius ornatæ sunt, quam simplici: sericis enim & gemmis & auro magis deformantur quam ornantur, eo quod vestium luxus arguit animum parum sobrium: decet enim virgo tota & vndique virgo sit, nec vlla parte det corruptæ mentis significationem. Sed quæro Domine, siquidem iussisti tam diuites quam pauperes vocari, quare miraris, quòd vnus vilè & abiectè indutus ad nuptias accedat? Quinimo & pauperes licèt velint, nullomodo pretiosè indui possunt. In hoc Dominus innuit, se nequaquam de exteriori veste loqui; melius est enim vt homines ea abiecta & vili vtantur, quàm pretiosa. Loquitur ergo Dominus de charitate, quæ omnibus tam diuitibus quam pauperibus, sa- 47
pientibus & insipientibus possibilis est. Hunc autem, malè indutum nuptijs manducantem adesse, significat, eum non solùm in domum conuiuij per fidem ingressum fuisse, sed ad mensam etiã cum alijs cõuiuis accessisse ad diuina sacramenta recipienda; & tamen quia hac veste nuptiali caruit, nec fides illum nec percepta sacramenta à tã acri Domini obiurgatione & sententia eripuerunt. Iccircò contra hos qui
Hiere. 11. indignè diuina sacramẽta suscipiunt, merito propheticum illud iactari potest: Nunquid carnes sanctæ auferent à te malitias tuas, in quibus gloriata es?

Sed quid expostulanti Regi conuiua hic responderit, videamus. Nihil omnino respondit, sed obmutuisse memoratur: iniquitas enim oppi-

48 oppilauit os suum. Quod quidem verbum non vulgarem continet emphasim; quod enim nihil habuerit, quod pro se responderet, quã sit iusta improborum damnatio tacite innuit. Duo enim illos acriter accusabunt. Alterum gratiarum atq; donorum cœlestiũ dignitas gratis à Deo oblata, quam contempserunt; alterum rerũ vilitas & indignitas, propter quas tã magnifica dona despexerunt. Hæc autem accusatio adeò illos in iudicio premet, vt omnes alię quanuis grauissimę sint huius cõparatione sileant. Quod iudex ipse testatur, cum ait: Hoc est autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines *Ioan. 3.*
magis tenebras quam lucem. Lux, inquit, venit in mundum hoc est, sapientia, veritas, vita, iustitia, gratia, sanctificatio, redemptio, peccatorum venia, cœlorum regnum, ac ipse deniq; Dei filius venit in mundum. Peruersi autem homines hæc tam ampla & magnifica dona cõ-
49 temnentes errorum & cupiditatum suarum tenebris obcæcati falsa bonorum simulacra cunctis eius donis & muneribus prætulerunt. Quò ergo maior gratia & misericordia, maioraque salutis adiumenta, eis data sunt, hoc minus habebunt, quòd causam suam apud supernum iudicem tueantur, in cuius rei argumentum infœlix conuiua obmutuisse memoratur. Cùm ergò reus nihil haberet, quod pro se diceret, sententia iudicis aduersus eum pronuntiata est.

Ligatis (inquit) *Manibus & pedibus mittite eũ in tenebras exteriores.* Ligantur manus reprobi, quibus homicidia, furta, aliaq; id genus mala patrauit, vt iam non ei sit liberum quidquã boni operari. Pedes rursus alligantur, vt nec affectum queat habere ad bonum. Ideo Sanctus Gregorius & Beatus Augustinus dicunt: Tunc ligabit pœna quod *B. Greg. ſu*
modò ad bona non patranda ligat culpa. Atqui tenebræ interiores *per hunc lo.*
50 cæcitas cordis est, iuxta illud Psalmi, in tenebris ambulant, nescie- *& S. Au*
runt, neque intellexerunt; tenebræ verò exteriores externæ damna- *gu. lib. 11.*
tionis nox est. In his tenebris miserrimus peccator ligatis manibus ac *de Trinit.*
pedibus in æternum erit. Inter homines & bruta hoc discrimen est, *Pſalm. 81*
quòd bruta animantia, quando parua sunt, non ligantur, sed liberè *Simile.*
incedere permittuntur, postquam verò sunt magna, capistris alligari solent: homines autem econtrà, cum parui sunt & infantes fascijs ac vittis inuoluuntur, at postquam creuerũt & ab illa infantia ac puericia exierunt, liberi relinquuntur. Sic inter iustos & peccatores hęc differentia versatur, quòd iusti, dum in hac vita sunt, quæ est pueritiæ & infantiæ status, diuinis præceptis vinciuntur, in alia autem liberi & soluti viuent, velut homines magni & perfecti. Peccatores verò instar

brutorum in hac vita liberi & soluti viuunt; in omnibus enim volun 51
tati suæ placere volunt, nec à diuinis mandatis se ligari aut guberna-
ri permittunt; in alia verò manibus & pedibus in æternum alliga-
buntur.

Ibi erit fletus & stridor dentium. Metaphorico sermone hîc omnes pœnæ sensus describuntur: erit enim ibi fletus magnus ob cruciatum atrocem æterni ignis, stridor verò dentium, eo quòd transibunt damnati ab aquis niuium ad calorem nimium. Verè equidem nescio quo modò hęc audientes non cõtremiscimus, & stupefacti, atq; attoniti re-
Dan. 4. manemus? Quod quidẽ longè dissimili supplicio Danieli Prophetæ contigisse legimus. Vbi enim proposito Nabuchodonosoris somnio inauditum illud supplicium, quo rex ille plectendus erat, Deo reuelã te cognouit, & insignem illum orbis monarcham ab illa tanta celsitu dine deiectum inter bestias agri more pecudum septẽnio vitam actu 52
rum, & rore cæli tingendum esse intellexit, adeò perterrefactus est vt vnius horæ spatio attonitus & elinguis effectus, nec vnum quidem verbum ipsi Regi exigenti reddere potuerit. Quale autem hoc suppli tium est, si cum damnatorum hominũ supplicijs conferatur? Quantò enim grauius est inter Dæmones, quàm inter feras vitam agere? Quã tò atrocius flammis vltricibus cruciari, quam rore cæli tingi? Quantò acerbius in omni æternitate, quam septem annorum spatio torqueri? Si illud Prophetam tantopere perterrefecit, vt vnius horæ spatio mu tus & elinguis fuerit, quid homines facere debẽt, cùm in extremo iudi ei die tot mundi principes & monarchas ad nunquã finiendos crucia tus cum dæmonibus damnandos esse audierint? Sed heu, heu, quia li-
cèt hoc credimus, non tamẽ profundè illud animo euoluimus: & ideò in cordibus nostris sicut æquum erat, non operatur. 53

Concludit igitur diuinus magister parabolam dicens. *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.* O Christe summa veritas, quomodò in-quis, Pauci electi? E contrà mihi videtur, siquidem in nuptijs vnũ dun taxat non indutum veste nuptiali expulisti & repudiasti. Ergò mul-ti sunt electi, siquidem vnum tantummodo reprehendis, eo quòd nõ vestitus fuerit nuptiali veste? Huius rei mysterium est, quòd omnes peccatores licèt innumerabiles sint, meritò vnius nomẽ obtinẽt, quo niam omnes necdum pro vno valent ad subueniendum proximo. Ad furandum, ad decipiendum, & ad nocendum, atque alia quam plurima scelera perpetrãda vnus pro multis valet; at verò ad bene ope randum multi pro vno non prosunt. Si auxilium quis ab improbo postu-

54 postulet, statim respondet, se non posse, satisque efficere si sibi ipsi sub ueniat: itaque ad omnia bona opera se excusat dicens, vix sibi sufficere necdum alijs. Iustus autem longè aliter procedit: est enim vnus sibi, erga proximum verò velut plurimi. Siquis ægrotat, eum libenter visitat; siquis eget, ei necessaria prouidet; siquis tristitia afficitur, eum consolatur: siquis ignorans est, eum docet. Atque ità vnus duntaxat iustus pro multis & ad multa in Republica deseruit, ità vt cum Diuo Paulo meritò dicere possit; Omnibus omnia factus sum. Qua propter iure optimo hîc per vnum omnis improbo- 1. Cor. 9.
rum congregatio designatur, licèt ipsi re vera plurimi sint, sicuti summa veritas in præsentiarum testatur dicens; *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* O terribile verbũ. Quis hoc tonitruũ audiens nõ stupescit: Si vnus tantũ reprobandus esset, vnusquisq; apud se cogitare deberet di
55 cens; væ mihi si vnus ille ego sum. At pauci sunt, qui ad cœlestem gloriam eliguntur, multi qui in gehẽnam ignis descendunt; nos proh dolor, somno indulgemus, stertimus, & voluptatibus frena laxamus. Ex his verbis Domini infertur, quantus error sit, quod communiter ab aliquibus dici solet: qui consulentes alijs eis dicunt, Relinquite singularitates, & vitam communem & non vitam paucorum sequimini, siquidem pauci sunt electi. Communiter euenire solet, vt cum aliqui homines ab aliquo de defectibus suis reprehenduntur, respondeant; Domine id de quo me increpas, omnes faciunt. Ita nè, multos æmulari vis, certa sine dubio erit damnatio tua; quia Ecclesiasticus Eccles. 7.
nos sic hortatur: Non pecces in multitudine ciuitatis, nec te mittas in populum, id est, Quia multos peccare videas, non ideò tu pecces. Quid enim tibi cum multis est? relinque illos & de salute tua omni
56 cum diligentia labora. Vsque in hodiernam diem non vidi virum iustum, qui in se ipso filum populi non frangeret; omnes singulares extiterunt; & quia à communi turba recesserunt, ideò optimũ sibi viuendi genus elegerunt, quoniam pauci sunt electi. In die, quo Diuus Bernardus obijt, ab hac vita etiam quadraginta tria millia hominũ decesserunt, & ex eis tres tantũmodò salui facti sunt. Ex exercitu Regis Sẽnacherib vna tantummodo nocte centum & octoginta quinque millia animarum in infernum descẽderunt. Quid de diluuio & de ciuitatibus Sodoma & Gomorrha dicam, quot millia millium in gehennã ingressa fuerunt? Rem admirandam reputamus vno die vndecim mille virgines in cælum introijsse, & quidem huic dici quã paucissimi dies similes extiterunt. Hæc autem omnia credentes tam segniter & ne-

& negligenter viuimus acsi illa nõ crederemus. Animo quæso perpẽ 57
dite fratres mei, si nunc vos supernus rex vocasset, qua veste vos indu
tos inueniret. Comperiret forsan aliquẽ episcopum, cui diceret; Ami
ce quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Nonnè
Domine vides rochetum lintheum, perpolitum & serico intextum,
baculum etiam pastoralem in manibus & mitram in capite? Hic igi
tur meus habitus est: Rectè dicis, nam vestis exterior interiorem ani
mæ vestem denotat. Rochetum enim conscientiæ puritarem signifi
cat, texturæ verò ipsius, idest, (*Los labores*,) Ostendunt, te virtutum
exemplar esse debere, ex quo subditi tui addiscant, tiara verò duo cor
nua habens insinuat duorum testamentorum sapientiam, qua pollè
re debes, (*El baculo hecho a manera de escaruadientes*) Nam de diabolo
Iob. 14. Sanctus Iob inquit: Fœnum quasi bos comedet. Et Sanctus Isaias ait;
Isaiæ. omnis caro fænum. Ergò omnis homo carnalis & peccator est cibus 58
diaboli, & ipse eum dentibus mandit. Baculus igitur significat, (*Que
vuestro officio es escaruar los dientes del Demonio*) Et peccatores ab ipsis
extrahere, antequam in stomachũ ipsius, videlicet, in infernum ingre
diãtur. Et si omnia, quæ vestis tua repræsentat, vere in te sunt, benè ve
stitus es: si autem hanc vestem nuptialẽ non habes, cũ multis in infer
num detruderis. Inueniret etiam Rex monachum aliquem cui dice
ret, Quomodo huc intrasti &c. Nunquid Domine habitum meæ pro
fessionis non affero? Planè quidẽ; sed vide quòd cum ad modũ crucis
factus sit interiorem mortificationem designat; & capilli rasi signifi
cant, te ità Deo vnitum esse, vt nec cogitationibus ab eo auertaris. At
si hoc ità non est, etiam cum reliquis in exteriores tenebras detrudẽ
Gen. 31. ris. Iccircò caue, nè sis sicut Rachel, quæ exiens è domo Labã patris sui
tulit secum idola & abscondit ea sub clitella cameli: siquidem ergò à 59
mũdo existi, idola eius furtim sublata ne sub sancto habitu abscõdas.
Hoc est, ambitionẽ, superbiã, integritatẽ voluntatis, affectionẽ carna
lem, & odiũ, quæ sunt idola quæ mundus veneratur, omni cura & so
licitudine depone; aliàs enim æternis suppliciorũ generibus cruciabe
ris. Nunquid erit aliquis clericus, cui dicere possit: Amice quomodo
hûc intrasti nõ habens vestẽ nuptialẽ? Nõ nè Domine vides superpel
liceum candidum, quo contegor? Id etiam animæ synceritatem desig
nat; capilli autem rasi in corona insinuant cogitationes vanas & curas
huius mundi penitus debere esse ex cordibus vestris auulsas. Ideò in
Deuteronomio iussit Dñs, vt homines cultui diuino addicti nõ habe
rẽt hereditates aliquas seu possessiones, nè, videlicèt, cũ ipsis distraherẽ
tur.

60 tur. Et adiecit statim sacer textus; Dominus enim ipse est hæreditas *Deut.* 18.
eorum sicut locutus est illis. Maior igitur puritas & tranquillitas
spiritualis nunc in Euangelicis sacerdotibus quam in illis requiritur.
Et tu minister iustitiæ, quomodo huc intrasti &c? Nonnè Domi
ne habitum affero, quem virga, quam manu porto, significat? Ità
planè, nam iustitia recta esse debet, nec in vnam, vel aliam partem
flecti. Ideò olim iudices induebantur purpura, quæ est rubicunda &
in pilis æqualis: iudex enim cum amore omnibus æqualitatem ser-
uare debet. (*Y vos venis vestido de frisado y traeys el coraçon con los pe-* *Simile.*
*los muy largos de la codicia. Y como la ropa frisada con los pelos largos en
cubre el poluo*) Ità pili cupiditatis tuæ pulluerem, id est, culpam de-
linquentium propter oblata munera contegunt. Cùm Sanctus Moy *Exod.* 4.
ses (vt sacra refert historia) virgam in terram proijceret, ipsa in ser-
61 pentem vertebatur, & dum ipsam à terra erigeret, rursus propriam
formam virgæ sumebat. Sic cum iudex virgam in terram proijcit,
hoc est, id quod facit propter terrenum lucrum facit, tunc iustitia,
quam exercet, in serpentem & peccatum vertitur, & si ipsam à ter
ra erigit, fugiens omnia lucra & cupiditates, recta erit, vt oportet,
hoc est, iustitiam ipse iudex cum æqualitate exercebit. Quid au-
tem de aduocatis, de scribis, de nobilibus, ac de reliquis de popu-
lo dicemus? Heu quam pauci sunt, qui veste nuptiali sint induti.
Vnusquisque in se oculos considerationis figat, & videat, si Deus ip-
sum modò ad nuptias vocasset, qualis esset. Quapropter siquidem
nec horam vnam certitudinis vitæ habemus, omni studio contenda-
mus nuditati nostræ remedium adhibere per veram pœnitentiam,
qua induti gratia tandem fruamur gloria. Amen.

1

DOMINICA. XX.

post Pentecosten.

CONCIO PRIMA.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Ioannis. 4.

In-

INTER Peccata, quæ Diuina maiestas magnoperè odit, vnum est superbia, de qua in Ecclesiastico dicitur, Initium omnis peccati est superbia. Dicitur superbia esse initium omnis peccati, non solum quoniam peccatum Angeli, quod primum fuit peccatum superbiæ extitit, sed etiam quia in omni peccato principium eius est superbia: in quolibet namque peccato sunt duo actus, alter auersio à Deo, alter verò conuersio ad creaturam. Primus actus, qui est auersio à Deò, est principium peccati, & hic est superbia. Atque ità Dominus per Hieremiam Prophetam loquens cum Hebræo populo inquit: A sæculo confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti, non seruiam. Hoc nolle obedire, quod est superbia, est principium omnis peccati. Ex quo infertur superbiam omnibus peccatis fauere, vt, videlicèt, ab hominibus perpetrentur, & ideò Deo magis odibilis est. Cum habes aliquem inimicum, & ipse mutuo ab alio numos petit ea intentione, vt tibi molestiam inferat, si alius libenter inimico tuo numos mutuat, potiori iure posses de eo quàm de tuo proprio inimico conqueri. Sic munus & officium superbiæ est omnibus peccatis numos mutuare, vt, videlicèt, Deus offendatur. Atque ita, licèt verum sit, quòd vitia bellum cum virtutibus sibi contrarijs habent (scilicet, luxuria, cum castitate, gula cum temperantia &c.) tamen superbia aduersus omnes virtutes bellum gerit. Diffinitio autem superbiæ est inordinatus appetitus propriæ excellentiæ. Ex quo deducitur, quot radices hodiè peccatum hoc in mundo egerit, siquidem in omnibus ferè hominibus hic effrænatus appetitus regnat, quo diu noctuque euigilant, vt ab omnibus magni æstimentur. Dum viuunt, maximè laborant, vt magni fiant, & de eorum laudibus, si quæ sunt, nulla etiam post mortem memoria conticescat. Cùm generatio Noe post diluuium (vt sacræ literæ referūt) in terra Senaar esset, dixit alter ad proximum suum; Venite faciamus turrim, cuius culmē pertingat ad cœlum & celebremus nomen nostrum, antequam diuidamur in vniuersas terras: Magna profectò superbia hæc fuit, & ob illam isti in suis linguis fuerunt à diuina sapientia confusi, sed multò maior est hodie multorum hominum superbia. Illi enim opus ædificare volebant, vt memoria totius eius congregationis & communitatis in sæculo remaneret, at nūc quilibet hominum per se opus instruere vult, quo vuiuscuiusque etiam memoria perennis & æterna sit, & cuncti modos atque inuentiones

Eccle. 10. 2

Hierem. 2 3

Simile. 4

Gene. 11.

tiones quærunt, quibus in terris immortales efficiantur, ipsis fortasse in æternum apud inferos morientibus. Cùm aliquis eorum duos (vt ità dicam) teruntios vel obolos comparat, statim grandia ædificia erigere incipit, in quibus depicta scuta signo superbiæ suæ figunt. Hebræis Dominus dixit; Quomodo potestis credere, qui gloriam ad inuicem accipitis, & gloriam, quæ à solo Deo est, non quæritis? Nobis autem meritò dici potest; Quomodo potestis esse boni Christiani, siquidem in omnibus vestris operibus non Dei gloriā sed vestram quæritis? Non solum autem istorum superbia excedit superbiam eorum, qui turrim Babyloniæ ędificabant, sed etiam superbiam Luciferi aliquomodo superare videtur. Nàm maledictus ille Angelus dixit: Ascendam super altitudinē nubium, similis ero altissimo, superbia verò humana plus etiam vult ascendere. Lucifer sedile suum tantummodo iuxta Dei sedile ponere voluit; homo verò altius illud collocare vult: vult enim plusquam Deum obediri, & quòd mandata sua magis quam Dei obseruentur. Nunquam Dominus imperauit nec imperabit rem impossibilem, homo autem impossibilia iubet. Rex Babyloniæ somnium, quod somniauerat volebat, vt sapientes sui sub pœna mortis sibi indicarent: & de scribis & Pharisæis Dominus dixit; Alligant onera grauia & importabilia, & imponunt in humeros hominum. Superbia itaque quibusdam ex genere nobilitatis suæ oritur. De ijs Oseas Propheta inquit: Gloria eorum à partu, ab vtero, & à conceptu. Hæc est vanitas quædam absque fundamento, maximè quando verā maiorū nobilitatem, quę est virtus, minores nō imitantur. Etenim si pater tuus per virtutem nobilis extitit, tu verò peccator es, hæc non gloria est, sed confusio tua.

Iohann. 5. 5

Isai. 14. 6

Danie. 2.

Matth. 23

Osee. 9.

Simile. 7 Quid prodest esse filium alicuius nobilis, si ipse per se impius est? Si pomum est putridum, quid valet licèt ab arbore bona productum sit? Cum alieno oleo volebant fatuæ virgines lampades suas accendere, sed non eis profuit, quin potius ab sponso expulsæ fuerunt. Duo filij Aaron, quoniàm alieno igne thura redolebant, statim miraculosè combusti fuerunt. Nullus igitur in aliena virtute aut nobilitate confidat: ipsam propriam habere contendat, nē ei contingat, quod virginibus fatuis & sacerdotibus illis euēnit. Quam plurimæ sunt arbores, quæ spinas habent, & pulcherrimos fructus à se proferunt, nullaque ipsis ignominia est, à talibus arboribus ortos esse, nec idcirò ipsos contemnere solemus, sicut odorem rosarum, quæ ex spinosis arboribus oriuntur, non parui facimus; & tandem à

Matth. 25

Leuit. 10.

Simile.

Simile.

terra

terra oritur aurum, sed non ideò ab hominibus parui penditur. Sic il- 8
li, qui ab improbis atque infidelibus parentibus oriuntur, si ipsi per se
boni sunt, nequaquam contemni debent; licèt enim quis genere nobi
lis non sit, sufficit tamen eum nobilem esse per virtutem, quæ est ve-
lut sapo, quo maculæ ignobilitatis extrahuntur. Quando Rex Dauid dixit se pugnam & certamen cum Gigante subire velle, quoniam in alijs multò maioribus expertus erat, qualia erant, vrsos ac leones dilacerare, & ei ad pugnam subeundam data est facultas, post-
quam reportata victoria & mortuo Gigante reuersus est, Rex Saul
1. Reg. 17 ipsum interrogauit, Qua progenie es, ò adolescens, ac si vrsos leonesque interficere, & Gigantem superare, ei pater eius dedisset. A paren
tibus hæc solummodò debilia corpora & mille miserijs plena accipimus, Deus autem animas creat, vnde ipsis corporibus bonum, quod
habent, oritur & procedit. Non inficior tamen generis nobilitatem 9
Simile. esse rem excellentem, sed non, si sola est & absque virtute. Nam sicut
aurum & argentum metalla sunt nimis apta, vt in ipsis melius quam
in ferro aut in plumbo lapides pretiosi cælentur & sculpantur; sic nobilitas metallum est minis aptum, vt in ipsa quæcunque virtus cæ-
M. Tulli. letur. Marcus Tullius nobilitatem ceræ molli comparauit, quæ ad
recipiendum in se quascunque figilli figuras disposita est; sic nobilitas habet quandam dispositionem vt in ea quæcunque virtus imprimatur. Ex eò autem quod homo nobilitatem absque virtute habet, oritur, vt ipse miserrimam vitam agat: inde enim pompæ in
anes & multitudo famulorum ac superflui sumptus, quibus se quo-
dammodo pignerat, oriuntur: si verò virtutem haberet, sumptus
Marci. 15. iuxta possibilitatem suam metiretur, & sic dulcem ac suauem vi-
tam ageret. De Sancto Ioseph sic ait Beatus Marcus: Ioseph ab Ari- 10
mathia nobilis decurio, qui & ipse erat expectans regnum Dei, &
audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Iesu. Cum quis nobilis est & simul cum hoc regnum Dei expectat multa præclara ope
ra edet. Quam plurimi nobiles cines erant in vrbe Hierusalem, & nul
lus eorum præter hunc commotus est vt sacratissimum Iesu Christi
corpus postularet, quoniam nullus forte erat præter Sanctum Ioseph,
qui ita regnum Dei expectaret. Vidistis aliquando amatorem, qui
per totam integram noctem frigori & aquæ expositus stans inde-
fessè suo ensi incumbit, at verò domi suæ in lectulo non nisi quatuor aut quinque culcitris & totidem ceruicalibus quiescere potest,
illuc verò omnes noctis ac temporis iniurias patienter perfert, limèq;

domus

11 domus suæ charissimæ suauissimam culcitram reputat. Quid huius rei causa est? Amor. O anima Christiana, si cælestem amorē
haberes, si diligeres, & expectares æternam vitam, sicut ipsa me-
retur, quomodo omnes labores, & difficultates huius mundi li- Gen. 32.
benter subires, & audacter perferres. Quoniam S. Iacob benedi
ctionem Angeli expectabat, non multum sensit per totam integram noctem cum illo luctari. O vtinam tu, ò homo firma spe
benedictionē Dei expectasses, qualiter cum vitijs luctareris, &
te per totam noctem huius vitæ sanctis exercitationibus cōmit
teres, audereseque cum angelis de sanctitate contendere. Ideo, S.
Ioseph ausus est sanctissimum Christi corpus à Pilato petere.
Qui hoc modo nobilis est, cum ipsa nobilitate non mouetur, vt
superbiat, sed vt in republica virtutis sit exemplum. Alijs autem
12 superbia à dignitate, in qua cōstituti sunt, oritur. Nam sicut qui Simile.
in locis altis ambulant, licet à nemine impellantur, ipsamet alti-
tudo in causa est, vt euanescant, & sic incidant: ita sublimes dignitates homines prouocant, vt euanescant, & in superbiam incidant. Idcirco optime nobis Ecclesiasticus consulit dicens: Noli Eccles 7.
quærere ab homine ducatum, nec à Rege cathedrā honoris. Qui
igitur in dignitatibus & honoribus sunt collocati oportet magno
pere attendant, ne euanescant, & in superbiam cadant, & ex illa
in infernum. Saul vir iustus fuit, & ita vt de eo dicat sacra scriptu
ra: Erat Saul electus & bonus, & non erat vir de filijs Israel me- 1. Reg. 9.
lior illo. Postquam autem Rex factus est, superbus, inobediens,
ac tyrannus extitit, & innocentē Dauid iniustè persequutus est.
Dauid etiam, dum pauper fuit, & ab ipso Saule odio habitus, bo
13 nus extitit, tantamque patiētiam habuit, vt cum ipsum Saul ini-
micum suum interficere posset, id facere noluerit: at postquam
regnum obtinuit, & in prosperitate erat, Vriam seruum suum fi- 2. Reg. 11.
delissimum vita priuari iussit. Cùm pauper erat ei, qui morte di
gnus fuit, pepercit, in prosperitate vero eum, qui vitam optime
merebatur, tyrannide necauit. Natura nostra adeo debilis & fragilis est, vt cum fauoribus, & etiā Dei sæpenumero deterior fiat,
ipsis fauoribus abutens. Laudauit Christus Redēptor noster bea Matth. 16.
tum Petrum dicens: Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus, qui in cælis est. Sed forsan hoc fuit illi motiuum, vt postea passionem saluatoris mundi
voluisset impedire dicens: Absit à te Domine, nō erit tibi hoc: ob Matth. 16.

quod meritò à Domino grauiter reprehensus fuit. Si ergo fauo- 14
ribus Dei tam male vtimur quid in nobis mũdi fauores efficiẽt?
simile, Si coram imagine recẽter depicta fax incensa ponatur, figuram
taliter amittere videtur, vt minime videri possit an sit imago nec
ne: perfectio enim pennicilli, & colorum varietates nequaquam
dignoscuntur. Idem contingit homini, in quo Deus imaginem
suam effinxit. Cùm enim ei splendor gloriæ mũdi ab ipso Deo
donetur, ille nitorem, gratiam, ac pulchritudinem amittere solet,
vt vix imago Dei appareat, & ipse homo se ipsum non cognos-
cat. Quapropter quidam deuotus vir, curiali seu aulico homini
dixit: Attende frater quôd non semper in curia vno vento naui
gabis, aliquãdo enim à principe faueberis, aliquando vero mini
me: cũ fauoris ventus flauerit, tu teipsum non cognosces, & om-
nes te cognoscere curabũt, at flante aduerso fortunæ vento tu te 15
ipsum agnosces: alij autẽ, nec notitiam tui habuisse videbũtur: vt
Chrysosto. super Ioan. plane videas quantũ alterũ alteri excedat. Idcirco B. Chrysosto
mus inquit: Superbia in nobis existẽte omnis vita nostra immũ
da fit, & si sobrietatẽ, & si virginitatẽ, & si ieiuniũ, & si orationes,
& si eleemosynã, & si quodcũq; aliud perficiamus, omnes isti co
lores pulchritudinem amittunt in animæ imagine, quãdo splen
dor fauoris humani in ea superbiã generat. Quis ergo hæc audiẽs
Psal. 35. vitiũ tam abominabile magnopere nõ execratur, & cum Sãcto
Dauid dicit, Non veniat mihi pes superbiæ, hoc est, Eripe me
Dñe, ne saltim primus superbiæ motus ad me accedat? Omnia,
quæ hactenus dicta sunt, occasione huius hominis diximus, de
quo in sacro hodierno Euangelio agitur: qui maxima cum neces 16
sitate, & afflictione ad Christũ Redẽptorem nostrũ accedens in
Matth. 8 modo, quo locutus est, superbiã & elationẽ cordis sui ostẽdit. De
Matth. 15. leproso sic ait, B. Matthæus. Ecce leprosus veniẽs adorabat eum:
Matth. 20 & de Chananæa: At illa venit & adorabat eum dicẽs: Dñe adiu-
ua me. Et de muliere Zebedęi alibi inquit: Accessit ad eum ado-
rans & petens aliquid ab eo. De alijs deniq; in sacro Euãgelio di
citur, quôd ad Dominum accesserunt ipsum adorantes, de hoc ve
ro in præsentiarũ inquit B. Ioãnes: *Abijt ad Iesum & rogabat eum vt descenderet & sanaret filium eius.* Non adorabat sed rogabat, ac si
cum altero minori quam ipse erat, loqueretur, eiq; diceret: gra
tum mihi feceris, vt in domum meã te conferas. Vnde ei tanta su
perbia, & inurbanitas orta est? Quia erat quidã Regulus. Super
quo

17 quo B. Chrysostomus sic ait: Vocabatur Regulus, aut quia de ge *B. Chrysost. super hũc lo.*
nere regali erat, aut quia dignitatem aliquam principalem sic vo
catam habebat. Hi sunt duo fontes, ex quibus, vt diximus, super
bia hominibus oriri solet, & ex eo quod superbi sunt, fit, vt in
urbani atque elati erga proximos sint. B. Petrus in sua canonica *1. Petri, 5.*
nos sic hortatur: Omnes inuicẽ humilitatem insinuate, quia Do-
minus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humilia-
mini igitur sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tẽpore visi-
tationis. O cælestem doctrinã. Fœlices illi, qui eam corde ample
ctuntur. Contrarium eius mundus ac diabolus pater superbiæ,
& humilitatis inimicus suos docet eis persuadens, vt progeniem,
ex qua ortum trahunt, & magnitudinem, atq; amplitudinẽ ma-
iorum suorum magnopere obseruent, & quando alios fuerint
18 allocuti, eos tàm inurbaniter tractent, (hoc est, *Le echen vn vos, de tal manera.*) vt corda eorum amaritudine impleant. Hinc etiam
oriuntur circumloquia, quibus vtuntur, ne eis, cum quibus agũr,
dicãt, *Vuestra merced, ò Vuestra Señoria, buscando para esto mas perifrases, y rodeos, y circunloquios, delo que pudo imaginar Despauterio.* Ex quibus
atque alijs similibus Sathanas quotidie non parum lucri repor-
tat. At humilis seruus Dei his circumloquijs, id est, pundonores
non vtitur, omnes venerabiliter, & vt decet alloquitur, quinimo
quanto debilius, & abiectius est subiectum, cum quo agit, tanto
ei maiorẽ honorẽ adhibet ad instar corporis humani, quod partes
minoris nobilitatis magis honorat & exterius plus adornat. Atq;
ita. D. Paulus inquit: Quæ putamus ignobiliora mẽbra esse cor- *1. Cor. 12*
poris, his honorem abundãtiorẽ circumdamus: & quæ inhonesta
19 sunt nostra, abundantiorẽ honestatẽ habent. Et superbia magna
tum, & principũ mundi eò deuenit, vt etiã cum Deo suas regulas
detestãdas seruare velint. Atq; ita in ecclesijs strata, sedes reclina
torias, & puluinos genibus indulgentes habent, autoritatem suã,
etiam còram Deo obseruare volentes, nec se humiliare, aut incli
nare volũt imitantes in hoc Michol regis Dauid vxorẽ, quæ ip-
sum reprehendit, quoniam coram arca Dñi saltauit dicens, non
esse regiam dignitatem rebus tam infimis subdendam. O super-
ba mulier, quæ erga Deum grauitates mundi seruare volebat. *2. Reg. 6.*
Ideò ei sanctus Dauid humiliter respondit, dicens: Viuit Domi
nus, quia ludam ante Dominum, qui elegit me, & ludam & vi-
lior fiam plusquam factus sum, & ero humilis in oculis meis,

Universidad de Deusto Biblioteca

Significans in hoc, quod quantò quis altiorem dignitatis gradum obtinuerit eo magis coram Deo, qui ipsum in ea constituit se debet humiliare. Cuidam magnati, qui sibi thronum in domo Dei parauerat, Dominus per Isaiam prophetam dixit: Quia excidisti in excelso memoriale diligenter, ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur gallus gallinaceus, hoc est captiuus in Babyloniam duceris, ibi morieris, & ibi erit currus gloriæ tuæ, & ignominia domus Dominitui. O Domini mei cauete ne ob superbiã vestram super vos immensi Dei ira veniat, per veram pœnitentiam humiliamini, antequam furor eius vos absorbeat.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. Omnis potestas ac diuitiæ, quas hic Regulus possidebat, non poterant filium eius à mortis imperio nec ipsum ab ea afflictione liberare. Vnde apparet quam bene meritò S. Propheta dicat: Non saluatur Rex per multam virtutẽ, & Gigas non saluabitur in multitudine virtutis suæ. Fallax equus ad salutem, in abundantia autem virtutis suæ non saluabitur. Grandis profectò fallacia est, hominem in aliquo præterquam in Domino confidere. Id autem in quo homo inaniter spem suam collocat, hic equus vocatur: quoniam sicut eques in equo sedens in eius fortitudine ac velocitate confidit, qua iter conficere indefesse & à periculis, quæ offerri possunt, liberari, & lammas transire, ac flumina taijcere valeat: ita mundanus in rebus mundi confidit, & in illis sedet. Sed equus iste fallax est, quoniam herum suum à se expellit & pedibus conculcat, & lassatum alium relinquit. Nam omnes res mundi non possunt homines ab afflictionibus oblatis in vita humana eripere. Sed (vt ait Lucianus) quemadmodum statua exterius depicta aurata, & composita, intus verò clauis, paleis, pice ac glutine plena est, sic principes ac potentes Reges licet foris aurati atque adornati appareant, intus quamplurimas sustinent molestias & afflictiones. Idcirco non immeritó Regum coronæ in summitate pinnas seu flores quosdam habent, qui non cõiuncti, sed separati alij ab alijs sunt, itavt inter florẽ & florem sit quidam posticus, (*Quede Vn portillo.*) In quo significatur, quòd licet in regum statibus sint flores, deliciæ ac voluptates humanæ, non tamen vna voluptas adeò iuncta est alij, nec vna consolatio ita alteri adhæret, vt molestiæ & angustiæ locum non inueniant, quo in ipsorum Regum corda ingrediantur: nam verè ac reipsa

Psal. 32.

Simile.

Lucianus.

re ipsa inter florẽ & florem sunt postici, per quos in eos intrant, (vt aiunt, *à montones,*) amaritudines labores ac molestiæ.

Hic eum audisset, quòd Iesus veniret à Iudæa in Galilæam, abijt ad eum, & rogabat, vt descenderet & sanaret filium eius. Perpendite verbum illud, Cum audisset, in quo denotatur hunc hominem noluisse occasionem amittere, quinpotius animaduertens opportunitatem eundi ad Dominum, statim illam arripuit. Maxime oportet homines tempus & bonam occasionem capere, vt inde vtilitatem educant. In quo maxime deploranda est hominum miseria, siquidem tot occasiones, quot modo habemus ad Dominum eundi, & ab ipso singularia dona ac beneficia obtinendi facile amittimus. Quo circa meritó nos D. Paulus hortatur dicens: De temporibus & momentis fratres non indigetis, vt scribamus vobis: ipsi enim diligenter scitis, quia dies Dñi sicut fur in nocte ita veniet: cum enim dixerunt, Pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus sicut dolor in vtero habentis, & non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris, vt vos dies illa tanquam fur comprehendat. O efficaciſsima, verba & velut gladio acuto humana corda penetrantia. Vos (inquit S. Apostolus) ò fratres charisſimi prudentes esse cogito, qui non solum tempora annos, menses, dies, horas, atque etiam momenta male non consumetis, sed omnia in mortis vestræ præparationem dispendetis: quæquidem tanquam latro veniet. Mortem appellat latronem, tum quia furatur nobis id quod melius in hoc mundo habere possumus, videlicet, vitam & merendi opportunitatem: tum etiã, quia venire solet, quãdo miser homo se magis securũ esse putat, & tunc dolores eius erunt ad instar parturientis. Et hoc est, quod ait Apostolus, quòd in illa die improbis repentinus superueniet interitus, sicut dolor in vtero habentis. Hoc est: Exibunt animæ eorum à corporibus omni bono nudæ & destitutæ, vt in æternis flammis crucientur. Eia peccatores, quid agitis? Quomodo nõ cõtremiscitis, hæc sancti Apostoli stupenda verba audientes? Quare ex opportunitate, quã nunc habetis, cõmodũ nõ educitis? Si sicut ego vobis modo prædico, & vos ad pœnitentiã voco: Deus me in infernum ad ibi prædicandum mitteret, & voce sonora velut præco sic clamarẽ: Iubet omnipotentissimus Deus & misericordiarum pater, vt omnes, qui pœnitentiam agere voluerint, illam faciant, & sceleribus suis remedium adhibebitur.

1. Tes. 5.

Quid obsecro maledicti illi agerent? Sed quid non agerent, vt ab 26
iilis æternis supplicijs liberarentur? Qui in peccato mortali estis
& iuxta præsentem iustitiam ad æternas flãmas damnati, animo
concipite, vos iam in terribili illo infernorum igne crudelissima
tormenta pati, siquidem absque dubio, si scelera vestra nõ depo
nitis, quam citissime ibi eritis. Et simul etiam animo concipite,
quòd postquã in inferno fuistis, vobis hæc libertas, quã nunc ha
betis, concessa est, & ab ipsis gehennæ faucibus ad agendã pœni
tentiam extracti & educti estis, facite ergo, obsecro, id quod tunc
Eccle. 14 omni cum diligentia faceretis. Vnusquisque vestrum consilium
Ecclesiasticì capiat, qui sic ait: Memor esto, quoniã mors nõ tar-
dat. Et paulo inferius: Ante obitum tuum operare iustitiã, quo-
niã non est apud inferos inuenire cibũ. O mnis caro sicut fœnum
veterascet, & sicut folium fructificans in arbore viridi. Arbor vi 27
ridis est homo, dum gratiam diuinam habet, sanctarum intentio
num ramis adornatus, foliis bonorũ verborum, ac floribus sancta
rum cogitationũ, & fructibus bonorũ operum oneratus, qui si in
hoc statu ab hac vita discederet, viridis ac pulcher in æternum re
maneret: sed per peccatũ ita fœdatur & arescit, vt ad nihil aliud
Ioel. 1. deseruiat, nisi vt per mortẽ abscissus in perpetuas inferni flãmas
arsurus mittatur. Hanc ariditatẽ, & sterilitatem optime prophe-
ta Ioel depinxit dicens: Residuum erucæ comedit locusta, & re-
siduum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit
rubigo. Hi quatuor vermiculi, qui viridem arborem corrodere
solent & arefacere, quatuor peccatorum genera insinuant, quæ
animæ virtutem euertunt, arefaciunt, & labefactant. Eruca fo-
liũ comedit, locusta fructus, bruchus, id est (*Elpulgon.*) corticem 28
exteriorem, & rubigo, id est, (*carcoma.*) interiorem medullam,
Ideò eruca, quæ corpore reptat, luxuriam significat: quoniam
appetitus sensualis hominem continuo reptare facit, & cogita-
tiones in cælum erigere prohibet. Hic omnem spiritualem viri-
ditatem consumit, corpus marcescere facit, & amissionis bonæ
æstimationis causa est. Locusta, quæ pedes habet, & ambulare
non vult, & expeditas alas non habet & aduolare contendit, vt
statim in terram incidat, superbiam, & inanẽ gloriam designat,
quæ fructũ bonorum operũ edit & corrumpit. Bruchus, qui ma
iorẽ ventrem quam totũ corpus habet, gulam denotat, quæ effi-
cit, vt homines sint velut venter, de quibus D. Paulus dixit. Quo

rum

29 rum Deus venter est. Hæc corticem destruit, videlicet, diuitias,
ægritudines in corpore generat, præter alia spiritualia damna,
quorum ipsa est causa. Rubigo, quæ medullam edit, auaritiam
insinuat, quæ interiorem cordis quietudinem corrodit, vt, videli
cet, homo ad ea, quæ bona sunt, nequaquam attendat. Et his ma-
lis miser velut arbor arida remanet, dispositus quidem vt in æter
num ardeat. Est ne hic aliquis, qui hæc in se damna sentiat? Ego
per viscera Iesu Christi eum oro, & contestor, vt siquidem mo-
do opportunitatem habet, eis remedium adhibeat. Ne prætermittas, obsecro, frater talem occasionem: ante mortem tuam
operare iustitiam, quoniam non est apud inferos inuenire
cibum.

Hic cum audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæam, abijt ad
30 *eum, & rogabat eum, vt descenderet, & sanaret filium eius, incipiebat*
enim mori. Attendite, quæso, quo medio, & quibus modis beni-
gnissimus Dominus hunc hominem attraxit, videlicet, per filij
eius ægritudinem. O infinitam bonitatem Dei, qui omnes vult,
& omnes quærit, aliosvno modo, alios autem alio pro necessita-
tis cuiusque ratione: alios quidem per labores attrahit, alios ve-
ro per fauores & delicias.

Sed dicet aliquis, ô pater, videovicino meo omnia ex animi sen
tentia euenire, mihi verò quotidie mille casus, & infortunia con-
tingunt. O frater ea est Dei prouidentia: nam si illum per aspe-
rum iter laborum duceret, forsan cum impatientia periret, te au-
tem si per flores & suauitates duceret, tui obliuisceretis: vt igitur
alterum impatientia, alterum incuria liberaret, vobis diuersi-
31 mode p'rouidet. Incolæ ciuitatis Iericho ad Prophetam Elisæũ 4. *Reg.* 2.
de aquis illius vrbis conquerentes venerunt, dicentes illas insipi-
dissimas esse: at sanctus Propheta sal in illas proijciens ipsas sa-
pidas reddidit. Postea vero filij prophetarum ad eundem Pro-
phetam accesserunt dicentes: Mors in olla vir Dei, & hoc ideò 4. *Reg.* 4.
dicebant, quoniam olla, in quam herbas agrestes nomine co-
locyntidas infuderant, amarissima erat, & cibum, quem in
ipsa coxerant, edere non poterant: at Sanctus Propheta pa-
rum farinæ misit in ollam, & statim non fuit amplius quid-
quam in ea amaritudinis. Animaduertite obsecro, quàm di-
uersa sunt sal, & farina, & Sanctus Propheta hoc fecit, vt
diuersis medijs, diuersa remedia applicaret: ollæ namque

Universidad de Deusto
Biblioteca

insipidæ cum farina remedium adhibuit, aquis vero cum sale. Sic 32
Deus homines sanat, alios quidem farina, alios verò sale, hoc est,
alios cum fauoribus & delicijs: alios vero laboribus & infortunijs.
Tobiæ, 11 Scriptum etiam in sacra pagina reperimus, Deum cuidã cęco adhi
bito felle: alteri vero adhibito melle sanitatem tribuisse. Tobias
enim cum cęcus esset, cuiusdã piscis felle sanatus est, De Ionatha
1. Reg. 14. verò filio Saul, sic sacra refert historia. Extẽdit summitatem vir
gæ, quam habebat in manu, & intinxit in fauum mellis, & conuer
tit manũ suam ad os suũ, & illuminati sunt oculi eius. O admirã
da Dei artificia, & quã diuersis medijs hos duos cæcos illumina-
uit. In quo significauit varios modos, quibus obcæcatos peccato
Soph. 1, res sanat. Loquẽs propheta Sophoniasde peccatorib⁹ sic ait: Am
Treno. 4 bulabũt, vt cęci, quia Dño peccauerũt. Et alibi. Errauerunt cæci
simile. in plateis. Quẽadmodũ cęci vno è tribus remedijs in suum cõmo
dum vti solent, alij enim secum afferunt puerum, quo ducuntur 33
alij canem ligatum, alij baculum in manibus: sic peccatores in-
star cæcorum duci solent. Cæci peccatores, qui à pueris ducun-
tur, sunt plurimi Ecclesiastici. Cum enim aliquis eorum pue-
rum, videlicet, consobrinum, aut fratrem habet, ipsum redditi-
bus ecclesiasticis replere contendit, eique regressum ad canonica-
Michæ. 3 tum seu ad pinguẽ præbẽdam omni diligentia quærit. Istis il
lud prophetæ Michęæ dici potest: Audite hæc principes domus
Iacob, qui omnia recta peruertitis, qui ædificatis Sion in sanguini
bus, propter hoc causa vestri Sion, quasi ager arabitur, & Hieru-
salem quasi aceruus lapidum erit. O terribilem cõminationem,
in qua ostenditur, quòd propter hos abusus & simoniacas inuen
tiones pluritmorũ ecclesiasticorum Christiana respublica iusto
Dei iudicio multis in locis passa est detrimentũ. Alij cæci sunt, 34
qui canibus ducũtur. Hi sunt litigatores, & qui iurgia ac conten-
tiones quærunt. Magna profecto cæcitas est, numos vestros ac
vitas in prætorijs maxima cum amaritudine & afflictione con-
Eccles. 28. sumere. Nolumus dicere, illicitum esse ei, qui ius habet litigare:
sed dicimus lites multorum peccatorum causam esse. Idcirco spi
ritus sanctus quẽlibet nostrũ peculiariter admonet: Abstine te
à lite, & minues peccata. Vos igitur, litigatores cæcos reputo,
eo ꝙ leges ac modos procedẽdi in vestris negotijs ignoratis. O pa
rer vide quid dicas, ideo ego aduocatũ, procuratorẽ, & scribam ha
beo, qui me in lite ducunt. Gaudeo frater siquidẽ tetigisti quod
ego

35 ego dicere cupiebã. Isti igitur sunt canes cæcorũ. O aduocati, ò
procuratores, attẽdite quòd aliqui ex vobis sunt velut canes fa-
melici cæcorũ, qui cum intelligãt aliquos litigatores iustitia care
re, litẽ nihilominus admittũt, caueant sibi, & attendãt se sub pec
cato mortali obligari, testibus & decretis operã dare, an lis sit ad-
mittẽda, nec ne: quod si nõ faciunt, ad restitutionẽ eorũ, quæ in li
te cõsumũtur, obligantur. Canis, qui cæcũ ducit, videns os aut fru *Simile*
stũ panis eò tendit, cæcus autẽ existimans se in ecclesiã ire, ab ip-
so cane in præcipitiũ ducitur, vbi caput miserrime confringit. O
aduocati, procuratores, & scribæ, *Que si os vntan las manos*, statim
cauillationibus, & faudibus vtimini, procurator ignauus fit, &
lis amittitur, scriba verò debitas testium interrogationes integre
non facit: & sic estis velut canes cæcorum, *Que se van tras el hueſſo.*
36 Hos maledictio illa, quã Dominus in Deuteronomio dedit, com *Deut. 27*
prehendet: vbi dicitur, Maledictus, qui errare facit cæcum in iti
nere. Alij cæci à baculo ducuntur: hoc est, alij sunt, qui in repu-
blica muneribus semper fungi volunt, & baculos ideſt, virgas iu
stitię in manibus portare. O ambitiosi quam cæci estis? Quis vos
ducit? Lignum dignitatis, virga iustitiæ, quam habere contendi
tis. Hos igitur cæcos Deus sanare solet, alios quidem melle, hoc
est fauoribus, eis honores, salutem, ac diuitias præbens, alios verò
felle, eos paupertate ignominiaque afficiens, vt sic vtrique pœ-
nitentiam à suis sceleribus agentes ab ipsis deterreantur. Vt autẽ
Dominus huic Regulo remedium adhiberet, ex his duobus iti-
neribus non viam fauorum & deliciarũ, sed laborum & afflictio
num sumit. In quo significatur, quã difficile sit diuitem ac potẽ-
37 tem curare, eumque ad diuinum amorem perducere, siquidem
oportet ipsum per viam timoris &, supplicij ad pœnitentiam du *Smile.*
cere. Satis corruptum, & (vt aiunt) fistolatum est vulnus, quan *Dani. 4*
do ignis cauterio indiget. Cùm S. Daniel somnium Nabucho-
donosor explicuit, elaborauit sanctus vir ipsum verbis dulcibus
& suauibus conuertere ei dicens: Quam ob rem Rex consilium
meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime, forsitan
ignoscet Deus delictis tuis. Ipse autem plus superbire, & tumes-
cere cœpit, eique respondit: Nonne hæc est Babylon ciuitas ma
gna, quam ego ædificaui in domum regni, & in robore fortitu
dinis meæ, & in gloria decoris meiꝰ Beatus Hieronymus super *B. Hiero. su*
Esaiam ꝓphetam inquit: Babyloniam vrbem fuisse magnitu- *per Isai.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

dinis triginta duarum leucarum per circuitum: & ex hoc super- 38
bo Regi tanta præsumptio oriebatur, vt putaret, nullam potentiã posse tantã vrbẽ euertere, & solo æquare. At dũ in hæc superbissima verba prorũpebat, vox de cælo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor Rex: regnũ tuum transibit à te, & ab hominibus ejcient te, & cum bestijs & feris erit habitatio tua, fœnũ quasi bos comedes, & septẽ tẽpora mutabuntur super te, donec scias quod dominetur excelsus in regno hominũ, & cuicunq; voluerit, det illud. Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor, & ex hominibus abiectus est, & fœnũ vt bos comedit, & rore cæli corpus eius infectũ est, donec capilli eius in similitudinẽ aquilarũ crescerẽt, & vngues eius quasi vngues auiũ. Rex iste, qui dul cibus sancti prophetæ verbis se ad Dñm cõuertere noluit, magnis laboribus & afflictionibus à Deo missis cõuersus est. Atq; ita 39
cõuersus dixit: Nũc ego Nabuchodonosor laudo & magnifico, & *Isaiæ.26* glorificọ regẽ cæli, quia omnia opera eius vera, & omnes viæ eius iudicia. Ideò S. Isaias inquit, Indulsisti genti Dñe indulsisti gẽti: nũquid glorificatus es? Quasi dicat, nõ ideò, quia duros & obstinatos peccatores laborib⁹ & afflictionibus nõ oppressisti ipsi ad te cõuertentur, imo addit: Elõgasti omnes terminos terrę, hoc est, quãto magis vltionẽ dissimulas, tãto ipsi se à te auertunt: Dñe in angustia requisierunt te. Et paulo anteà dixerat idem prophe ta: Misereamur impio, & nõ discet iustitiam. Ideſt, si ego indulgentia, & misericordia erga impium vtor, nunquã ipse addiscet *Prouerb.1.* bonus esse. Idcirco in Prouerbijs dicitur: Prosperitas stultorum *B. Aug. ser.* perdet illos. Atq; ita B. Augustinus explicans illa verba Exodi, *48. de tẽpo.* Indurauit Dominus cor Pharaonis, interrogat, quomodo illũ in 40
Exod. 9. durauit, & respondit, Induratio nõ proficiscitur à Dei potentia cõpellẽte, sed Dei indulgẽtia generatur: quoties enim ipse Deus Pharaonẽ aliqua plaga percutiebat, tũ ille emolliebatur: sublata vero indurescebat per malitiã suam: vt plane videatis, quã efficacia sunt Dei flagella ad dura corda conuertẽda. Quid igitur de nobis erit, fratres mei, qui cum tot tantaq; flagella à Domino ac *Ieremi.3* ceperimus, quotidie deteriores sumus. De Hebræis. S. Ieremias sic ait: Percussisti eos & non doluerunt, attriuisti eos & renuerunt accipere disciplinam, indurauerunt facies suas super petrã, & noluerunt reuerti. Hic est vnus ex magis periculosis statibus, ad quẽ miseri peccatores peruenire possunt. His enim Dominus per

41 per Isaiam prophetam dicit: Super quo percutiã vos vltra adden *Isaiæ.1.*
tes prævaricationẽ? Et in Hebræo habetur, alme, ideſt, ad quid percutiam vos vltra, siquidem ad me conuerti non vultis, quin potius magis vos ipsos peruertitis? Manete sic obdurati in æternum. Deus nos à tam seuero supplicio eripiat. Pertimescamus fratres, ne Dei vltio super nos cadat, siquidem fortasse illa magis digni, quam Hebræi sumus. Quanuis autem Deus nos, vt flagellat, non flagellaret, tamen videntes qualiter tot regna fidem Romanæ Ecclesiædeseruerint, & se in tam nefarias hæreses immerserint, à nostris sceleribus conuerti debemus, ne sicut illi à Domino relinquamur. De hoc Deus olim loquens de regno Iudææ per prophetam Ieremiam conquerebatur dicens: Et vi- *Ierem.3.*
42 dit prævaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo quod mœchata est aduersatrix Israel, dimisissem eam, & dedissem ei libellũ repudij, & non timuit prævaricatrix Iuda soror eius, sed abijt, & fornicata est etiam ipsa, & facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. Vellet Dominus, vt supplicio, & repudio, quod Israel (videlicet decem tribubus, qui in Samaria erant) tribuerat, omnis Iudęa pertimescerer ne sibi aliud simile eueniret, sed quia in alieno capite sapere noluit, seuerè etiã punita fuit. Heu heu fratres, quid proprius nobis his infœlicibus temporibus dici poterat? ò Angeli glorioſi, ò Seraphici spiritus diuino amore inflammati, vtinam è cœlis huc descenderetis, vt rem hanc angelicis & Seraphicis linguis vt oportet, amplificaretis. O diabolicam cæcitatem. Ferendum ne est, quod videamus supplicia, quę potentissimus Deus in Germania, Vngaria, Bohemia, atq; in Gallia in-
43 tulerit, & quomodo eos in pœnã suorum scelerũ in tot abomina tiones atq; errores incidere permiserit, & periculo alieno non sapiamus, quin potius in eisdẽ peccatis, quę anteà cõmisimus, per sistamus, & absq; timore & pudore alia longè deteriora tã impudenter perpetremus, ac si contra Deum ligneum aut lapideũ, qui nec videt, nec audit, nec sentit, delinqueremus? O stulti, stulti, stulti, Deus vos resipiscere faciat, vt tantum malum animaduertatis, & illud omni cura & diligentia vitare curetis.

Incipiebat enim mori. Homo iste Dominum adiuit, cum iam omnia humana remedia quæsiuerat, & hanc diligentiã adhibuit *B. Chrysost. sup. hæc verba.*
(vt ait D. Chrysostomo) licet absq; fide & de filij sui salute despe rans, ne cũ hac molestia & anxietate remaneret, videlicet, quòd

omnem

omnem posibilem diligentiã non adhibuerit: quæ quidem con- 44
tra nostram incuriã, & negligentiã est quædam aspera reprehen
sio. Magna profectò miseria est, videre qualiter ad corporalia ne
gotia nullum lapidẽ relinquimus, quem non moueamus, ad spi
ritualia vero quæcunq; diligentia licet parua sit, nobis magna vi
Similia. detur. Quis nõ esset sanctus, si tantam curam ac diligentiam in
comparanda diuina gratia & virtute, quantam adhibet in adi-
pisscenda salute corporali, adhiberet? Quis non esset diues, si tam
facile corporales diuitias, sicut spirituales consequi posset? Quæ
mulier non esset pulchra si tanta facilitate corporalem pulchri-
simile. tudinem sicut spiritualem obtinere posset? Dicite mihi, ò domi
næ, si ad hanc vrbem medicus veniret, qui fixis in angulis vi-
corum, & platearum schedulis hortaretur fœminas, vt illa: quæ
ex vetula fieri vellet adolescentula, & ex nigra alba, & ex lip- 45
posa pulchra oculis, pergat in domum talem, & ibi remedium
inueniet, quæ vestrum remaneret, absque eo quod illuc perge-
ret? Qualiter adinuicem vos inuitaretis? Qua diligentia numos
quæreretis ad tribuendum illi medico? Qualiter deniq; illuc
omnes confluueretis? Et quædam medico diceret: Domine da mi
hi faciem albam, colorem rubicundum, dentes albos ac propor
tionatos: alia vero diceret, Da mihi frontem ampliorem, collum
altius, & manus delicatas, &c. Qua lætitia & quo gaudio in do-
mos vestras rediretis medico ipsi bene precantes? Vobis igitur
Matth. 11. annuntio perquam excellentem medicum è cælo veniisse, qui
schedulas figit dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & one
rati estis, & ego reficiam vos. Seruate obsecro fratres & sorores
huius cælestis medici schedulas, vulgo, *Receptas*, quæ sunt di- 46
Simile. uina eius præcepta, & angelos Dei pulchritudine æquabitis.
Sicut per quindecim dierum spatium, *Con vuestras loieles y mieles*,
Delibutæ estis, vt vna die pulchræ videamini: ita parum vitæ,
quod vobis restat, antiquos mores cõmutate. Vngite vos felle
pœnitentiæ, & suaui orationis melle iugum sanctissimi Euan-
gelij vestris humeris imponentes: & his vnctionibus pulchrio-
res sole apparebitis in illa die, quo omnes, vel bonorum ope-
rum præmium accipient, vel deprauatorum dignissimas pœ-
nas dabunt. Sed cum spiritualia non ita diligamus, sicut cor-
poralia, vereor certè, ne hoc, quod vos moneo, facere noli-
tis. In sacro Leuitici volumine legimus, fuisse in sanctuario,

quod-

47 quoddam particulare pondus seu statera, quares ipsius Sanctua- *Leuitic.* 5.
rij ponderabantur: nolebat enim Deus, vt communi Reipublicę
statera, quæ non tam subtilis & delicata erat, appenderentur. Ita
que in lege veteri res sanctæ statera communi non appendeban
tur, nec profanæ subtili statera sanctuarij põderabantur. In quo
significatum est, Deum velle vt tam in rebus ad suum seruitium
& cultum pertinentibus, quàm in illis, quæ ad vitam humanam
pertinent, cum mensura, & statera viuamus, Y *que aya peso para*
lo vno y para lo otro. In Sapientia enim dicitur: Omnia in mensura, *Sapient.* 11.
& numero, & pondere disposuisti. Sed oportet, habeamus duo
pondera, alterum subtile, quo spiritualia & diuina appenda-
mus, alterum verò non ita delicatum, quo corporalia ponderemus. Videbitis hominem, qui quoniam filium aut amicum ami
48 sit, aut aliud ei accidit infortunium, adeò tristis est, vt nullo mo-
do lętitia affici possit, si autem mortaliter peccauit, & Deum ami
sit, non tristatur, quin potius ridet, & sicut anteà contentus est.
Videbitis alium, qui vt aliquam rem huius mundi consequatur
neque comedit, neque dormit, nec diu ac noctu quiescit, vt au-
tem crimina sua confiteatur, & conscientiã purget, existimat in
illis sufficere cogitare, dum confessor vocatus è cella descendit.
Vnde hoc oritur? Profectò ex eo quia res huius sæculi subtili põ-
dere appendunt, res verò diuinas pondere non subtili. Qui ta-
lia agunt, longè aliter quam appẽdendum sit, ponderant. Iccircò
S. Dauid ait: Mendaces filij hominum in stateris. Ne igitur fra- *Psal.* 61.
tres mei res vestras falso pondere appendatis: & ita illa, quæ dig-
na sunt, vt quærantur, maxima cum diligentia & affectione in-
49 uestigabitis.

Dixit ergo Iesus ad eum: *Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.* Quod perinde est ac si diceret: Vsq; adeò adamãtini cordis estis vt verbis meis credere nullatenus velitis, nisi portenta coram vo bis patrarim. Illorum autem fiducia mihi gratissima est, qui nudo sermoni nullis miraculis confirmato credunt. Vbi notãdum est, quod signa miracula sunt communia, prodigia verò miracula maiora. In miraculo autem duo sunt, vnũ quidem id quod fit, & hoc excedit facultatem naturæ, & ob id miraculum dicitur. Aliud est propter quod fit, videlicet, ad manifestandum aliquid *D. Tho.* 2.2 supernaturale, & ideò dicitur signum seu prodigium, quasi pro- *q.* 178. *arti.* cul aliquid ostendens, vt egregie D. Thomas docet. O Christe *1. ad* 3.

man-

mansuetissime agne & Deus totius consolationis, qui consolaris afflictos in omni tribulatione sua? Qualiter Domine tam aspere reprehendis hunc hominem, qui tanta cordis sui angustia à te solaminis causa venit? Cum filius eius morti appropinquabat, (quo quidem tempore parentes nec per horæ momentum à filiorum capite discedere solent) tunc ipse eum deseruit, & bonam itineris distantiam ad te quærendum confecit, & diligenter ambulauit: quæ omnia non parua sunt fidei signa: & tu Domine ità eum tractas? Scitote, fratres mei, esse quædam peccata visibilia, alia verò quæ non videntur: quædam statim apparent esse peccata, alia quæ bonis apparentijs contecta & occulta sunt. Exempli gratia, adulterari, furari, interficere, blasphemare, peccata quidem sunt visibilia, & facilè cognoscuntur. At vero cum quis sub specie iustitiæ iram suam exercere, & iniuriam sibi illatam vlcisci vult: aut sub habitu Sancto ambitiose honores ac dignitates intendit, vel cum sub specie eleemosinæ suos turpissimos appetitus cum paupercula virgine aut misera vidua explere contendit, hæc sanè & alia similia peccata sunt occulta, quæ non nisi à Deo & ab ipso committente conspiciuntur. Hæc flagitia curatu difficillima sunt. Atque ita vbi nos legimus, qui attonitis oculis cogitat praua, mordens labia sua, perficit malum; alij transtulerunt, Perficiet malum; & sic etiam legit venerabilis Beda: in Hebræo vero habetur, Perfecit malum. In qua temporum differentia significatur, nimia in peccato assiduitas & perseuerantia eius, qui ex proposito suo intellectui libertatem præbet, vt male cogitet, siquidem ait, perfecit, perficit, & perficiet malum. Si igitur vna duntaxat improba cogitatio tantam in homine stragem facit, estque tam difficilis curatu, (vt dicat hic Spiritus Sanctus, Mordens labia sua perficit malum, vbi denotatur, quòd vix impius libertatem habet ad peccatum suum relinquendum) quid obsecro, efficiet quædam deprauata intentio, quæ nimis continuatur? hoc enim significat, Mordens labia sua perficit malum. Inter causas autem, ob quas hoc malum tam difficilè curatur vna est quia nec proximus nec prælatus ei medicinam aliquam adhibere possunt, quippè cum occultum & secretum sit. Quapropter maximè conducit, nos ab his inuisibilibus peccatis auerti. Huiusmodi erat istius Reguli peccatum, qui quoad

50 51 52

Prouer. 16.

Beda.

53 quoad exterius fidem habere videbatur, eam tamen nequaquam habebat, quoniam Christum saluatorem nostrum verum Deum esse, qui ægrotos absentes sanare poterat, & mortuos resuscitare minimè credebat, iccirco à pijssimo magistro tanta seueritate reprehensus fuit. At vt erat potens & in Republica præcipuus reprehensionem ferre non potuit, & ita de illa non curans dixit: *Domine descende priusquam moriatur filius meus*. Loquens Diuus Paulus cum iustis eis inquit: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo. Quandò medicus scire vult, an homo omninò mortuus sit, pulsus eius, brachia, ac tempora ipsius tangit, sentiens autem ibi nullum esse motum, absolute ait: Mortuus est hic homo. Sic inter signa ad cognoscendum, an quis ex numero horum mortuorum sit, de quibus Beatus Apostolus hic agit, hoc vnum singulare est, videlicet, Si cum pulsus eius tanguntur, nullus motus est in eis. Si enim alicui pulsus honoris tangatur, aut cupiditatis, aut voluptatis, & ipse nullo modo ad hæc mouetur, signum euidens est, eum mortuum esse mundo & viuum Christo. At inter tactus, id est, *Toques*, qui hanc mortificationem magis ostendunt vnus est aspera reprehensio. Si enim quis seuere increpetur, & ad iram vel indignationem non moueatur, quin potius illud patienter perfert, euidens profecto est signum, quod mortuus est, & vita eius cum Christo abscondita. Sed proh dolor, quis est hic, & laudabimus eum? siquidem ferè omnibus hæc salutaris medicina amara est, sed magnatibus & potentibus huius sæculi multo magis amara, vt pote qui amplius cum illa exasperantur & indignantur, & ideò perpauci sunt qui eos efficaciter increpare audeant. Opus fuit vt Sanctus Isaias Regi Ezechiæ duas prophetias prædiceret, quarum altera bona nuntia continebat, & hanc per quosdam nuntios ei nuntiauit, vt ex eodem Sancto Propheta patet: vbi sic dicitur: Misit Isaias ad Ezechiam dicens: Hæc dicit Dominus de Rege Assyriorum, non intrabit ciuitatem hanc & non iaciet ibi sagittam, &cæt. Altera verò reprehensionem continebat, & qualiter ipse bonis, quæ famulis Regis Babyloniæ ostenderat, spoliandus erat, & hanc ipsemet propheta ei proprio ore nuntiauit, existimans nullum alium, ei hoc quod magnæ reprehensionis ac veritatis erat, audacius quam se posse nuntiare

54 55

Coloss. 3.

Simile.

Isaiæ. 35

Isaiæ. 39.

Universidad de Deusto
Biblioteca

O serui Dei attendite mundum esse corruptum & deperditum 56
eo quod vix est, qui veritatem prædicet, & vitia, vt oportet, carpar. Animum concipite, & Dei honorem totis viribus tueri contendite: ipsum obsecrate, vt vobis vires, robur, atque animum præbeat ad omnia conuitia, quæ in vos ob hoc conijci possunt, tolerãda. O qualem animum & pectus Sanctus Helias habebat, quando execrando regi Achab dicenti sibi, Tu ne es ille, qui conturbas Israel? ille ait: Non ego turbaui Israel, sed tu & domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, & secuti estis Baalim. O Deus infinitæ maiestatis præbe obsecro tuis prædicatoribus spiritus feruorem, vt cum magnatibus huius mundi hac sancta libertate vtantur. Nam cum ipsi sint, qui suis deprauatis exemplis vrbes respublicas, ac regna perturbant, tamen dicunt, concionatores tuos suis reprehensionibus ea conturbare: eis Do- 57
mine patientiam concede, vt has omnes contradictiones æquo animo patiantur.

3. Reg. 18.

Sed iam ratio ipsa postulat, vt attentius quid pijssimus Iesus huic Regulo dixerit, auscultemus. *Vade*, inquit, *filius tuus viuit*. O summi numinis stupendam clementiam, quis admiratione raptus saluatorem non ardentissimo diligat affectu? Quis inquã adeò rudis est, qui diu noctuque pietatem eius & mansuetudinem non laudet? Sane cui paulò anteà seueritatem ostenderat exprobrans eius incredulitatem, statim afflictum summe consolatur, incolumitatem filio morienti impendens. Cùm primo Regulus hic à Domino postulauit, ab ipso reprehenditur & obiurgatur, cum verò secundò petijt in oratione perseuerans ei quod desiderabat conceditur, vbi perseuerantia defectum fidei 58
eius suppleuit. Satis apertè hic ostenditur, quantum ad inclinandam diuinam misericordiam perseuerantia valeat. De liberali-

Roma. 11. tate nostri magni Dei inquit Beatus Apostolus: Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia. Iccircò nos idem Apostolus inuitat dicens: Sine

1. *Thessa.* 5. intermissione orate. In quo nos docet quantum conducit assidua oratio ad obtinenda singularia beneficia ab illa superna li-

Luca. 18 beralitate. Et ipse Dominus postquam apud Diuum Lucam dixit, Oportet semper orare, statim parabolam iudicis adiecit dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat, & hominem nõ reuerebatur. Vidua autem quędam erat in

59 in illa ciuitate, & veniebat ad eum dicens: Vindica me de aduersario meo, & nolebat per multum tempus. Post hæc autem dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem reuereor, tamen quia molesta est mihi hæc vidua, vindicabo illam, ne in nouissimo veniens suggillet me. Ait autem Dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit, Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Aduertite quæso fratres quam impari exemplo nos cælestis magister ad orationis fiduciam, & perseuerantiam inuitat, dum se ipsum iniquissimo iudici comparat. O ineffabilem Dei pietatem, qui cum ipse sit summa bonitas, cum extrema iniquitate se componit. Si se carnis nostræ parentibus compararet, quem-

60 admodum apud D. Lucam dixit, Si vos cum sitis mali nostis *Luca.* 11. bona data dare filijs vestris, quanto magis pater vester cælestis dabit spiritum bonum petentibus se? quantum enim ipse cælestis pater patres carnis nostræ superat bonitate, tantum etiam paterna erga ipsos superat charitate. Potuisset etiam se vel alicui magnifico principi, vel certe cuiuis homini, qui non esset ab humanitatis affectu alienus comparare. Sed his omnibus prætermissis se ipsum cum iniquo iudice componit, vt mirabilem perseuerantiæ, atque fiduciæ virtutem clarius ostenderet, quæ non quemuis hominem, sed iniquissimum etiam hominem ab omni religione, & humanitatis affectu alienum (vt pote qui neque Deum, neque hominem reuerebatur) impulit, vt postulata concederet. Si ergo sic se cum importuna vetula inhu-

61 manus ille, atque impius iudex gesit, quid quæso summa illa, & immensa bonitas non faciet? Quid non donabit, cum electi eius filij die ac nocte ad illum clament? Si enim tantum præstitit iudicis iniquitas, quid infinita Dei bonitas? Si eo vsque processit iniquitas hominis crudelis, quò perueniet diuina largitas? Si ille viduæ, quam contemnebat, perseuerantia victus est, quid ille faciet continuis filiorum suorum precibus excitatus? Quid non faciet rogatus, qui tam multa beneficia in genus humanum contulit non rogatus? Quid non faciet in gratiam iustorum, qui tam multa propter salutem pertulit peccatorum? Non video fratres quo alio argumento cælestis magister orationis perseuerantiam, & diuinæ miserationis fiduciam potuerit

Universidad de Deusto
Biblioteca

commendare quam cum secum iniquo iudice comparare digna 62
tus est. Sed quoniam non satis hanc tantam Domini dignationem explicare scio, vos ipsi eum deprecamini, vt qui hac similitudine misericordiam suam vobis declarare voluit, eius vim aperire dignetur. Illud autem dissimulare non possum quôd quisq; nec hoc argumento conuictus aut in fiducia diuinę misericordiæ parentem hoc iniquo iudice deteriorem, & crudeliorem facit, quippèqui non præstet, quod inhumanus, & crudelis iudex præstitit. Quod cuius blasphemię sit, facilè ipsi cernitis. Oremus ergò fratres, & in oratione perseueremus, & fidenter oremus: nunquam enim hoc frustra faciemus.

Hac pijssima Domini responsione audita nõ nihil confirmata 63
est Reguli fides, quod sequentia verba docent, scilicet, *Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus & ibat*. O summi Dei indulgentissima largitas, pro salute filij adipiscenda adijt Iesum Regulus & salutem animæ suæ quamquam immeritus sibi conciliauit. Ex ijs, quibus homo magis indiget, est fides, quoniam cum eius fœlicitas in visione Dei sita sit, ad hanc visionem homo deuenire nequit nisi per modum addiscentis à Deo Doctore. Vnde
Ioan. 6. saluator ait, Omnis, qui audit à patre & didicit, venit ad me. Omnis autẽ talis addiscens oportet credat, vt ad perfectam scientiã
D. Tho. 2. 2. q. 2. artic. 3. ad. 3. perueniat, sicuti egregie D. Thomas docet. Et ità ait Philosophus, Oportet addiscentem credere. Quapropter hoc, quod Dominus huic Regulo beneficium contulit, dum eum fidei luce illuminauit, singulare fuit. Est autem maximè ponderandum 64
artificium, quò sacer Euangelista hanc historiam prosequitur, qualiter huius adolescentis patrem varijs nominibus appellat. In primis enim eum Regulum nuncupauit, genetis eius nobilitatem ac dignitatem insinuans; aliud quippe in eo præter hoc laude dignum non inuenit. Postquam verò ipse credere cœpit, hominẽ vocat, dicens, *Credidit homo*. Iam cum regulum nequaquã nominat, neq; etiam hominẽ, cum infra dixit, *Credidit ipse, & domus eius tota*: Quando de eius fide ac bono exemplo, quo tota ipsius familia credidit, agit, nullam mentionem facit de munere, quo fungebatur, nec de nobilitate ipsius. Vbi enim de virtute & christianitate agitur, nulla ratio originis aut proauorum, nec

65 muneris in republica habiti habenda est. Hoc eodem artificio vsus est Euangelista Lucas, qui de beata Martha loquens, in-
Lucæ. 10. quit: Mulier quædam Martha nomine excepit illum. Non ait, Soror illius nobilissimi Lazari domina quædam ab illustribus originem trahens excepit illum: sed ipsam per fidem & virtutem nominat, quam in credendo & excipiendo Iesum Christum domi suæ magna cum deuotione habuit. Hæc tanta res est, vt nullus pluribus egeat ad sui generis nobilitatem amplificandam. Sed, proh dolor, nunc omnis ratio dignitatum & titulorum habetur, & nulla aut saltim parua de virtute. Non hæc
B. Damasce. doctrina est, quam cælestis magister nos docuit. De quo B. Damascenus sic ait: Quando filius Dei in cruce mori & expirare voluit, non humeros à cruce nec manus & pedes à clauis separa-
66 uit, sed tantummodò suum sacratissimum caput à regio titulo seiunxit, vt nos doceret, veros seruos eius debere honores atque humanas pompas & dignitates fugere, ignominiasque ac dedecora, libenter amplecti. Inquit etiam B. Ioannes, Credidit homo, vt significaretur, quòd ille, qui in Iesum Christum redemptorem nostrum non credit, nomine hominis nequaquam dignus est, sed brutum potest appellari. Nam (vt sacra scrip-
Eccles. vlt. tura inquit) Deum time & mandata eius obserua, hoc est enim omnis homo. Quod perinde est ac si dicat; Qui Deum timet, eiusque sanctam legem adimplet, is tantũ homo appellari meretur. Hæretici verò & omnes infideles more iumentorum viuẽtes iumẽta merito dicuntur. De quibus propheta Ioel ait: Com
Ioel. 1. putruerunt iumenta in stercore suo.

67 *Iam autem eo descendente serui occurrerunt ei & nuntiauerunt ei dicentes, quia filius eius viueret.* Interrogabat ergo horã ab eis, in qua melius habuerat. Ex hoc infertur (vt B. Chrysostomus perpendit)
B. Chrysost. hunc hominem verbis Iesu Christi perfectè non credidisse, siquidem interrogauit de hora, in qua filius sanatus fuerat, vt videlicèt certior fieret, an per virtutẽ Dñi puer salutẽ cõparasset.

Postquã autẽ ei dictũ est, *Quia heri hora septima reliquit eũ febris, cognouit quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit, & credidit ipse & domus eius tota*. Beatus ille, qui sic ad Dñm accedit, & tãto feruore ei inseruit, vt suo bono exẽplo familiã suã ad idẽ faciendũ prouocet. Cõtẽdite ergò fratres mei tales esse, qui nõ solũ domesticos vestros, sed omnes vicinos virtutẽ doceatis verissima est enim illa

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eccles.10 Ecclesiastici sententia, Qualis rector ciuitatis, tales habitantes in 68
ea. Quod si feceritis non tantum ob vestra bona opera, sed ob il-
la, quæ propter vestrum bonum exemplum alij egerint, afficie
mini præmijs æternæ gloriæ, ad quãos perducat Iesus Mariæ
filius, Amen.

In eadem Dominica. XX.
post Pentecosten
CONCIO SECVNDA.

Erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Ca- 1
pharnaum. Ioan. 4.

RES Certissima est, Deum propter iustorum preces & orationes multa dona tam spiritualia, quàm corporalia ijs, pro quibus ipsi deprecantur, communicare. Multa huius rei in sacra pagina extant exẽpla, inter quæ illa, quæ in præsentiarũ referã, singularia sunt. Quando An-
2. Reg. 24 gelus ille (vt in sacra Regum historia dicitur) tanquã diuinæ iustitiæ minister populum Israeliticum peste grauissima percutiebat, Dominus ei dixit: Sufficit nunc, contine manũ tuam. Non autem ob id Angelus cessasse legitur, sed statim inferius refertur qualiter sanctus Dauid orauerit dicens: Ego sum, qui peccaui, & ego inique egi, vertatur obsecro manus tua contra me. Ad 2
quam orationem sanctus Rex solenne sacrificium Domino oblatum adiecit, & protinus addit sacer textus: Cohibita est plaga ab Israel. O rem admirandam. Voluit Dominus vt Angelus potius orationi iusti quàm præcepto suo obediret. Admirabile etiã
3. Reg. 17. huius veritatis testimonium est, quod in sacra pagina de prophe-
B. Iacobus in ta Helia narratur, quod & B. Iacobus refert. Qui postquã dixit,
sua cano. 5. c Multum valet deprecatio iusti assidua, statim addidit: Helias homo erat similis nobis passibilis, & in oratione orauit, vt non pluere super terram, & non pluit annos tres, & menses sex: & rursum orauit, & cælum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suũ. Quorsum, ò sancte Apostole, siquidem referre volebas, qualiter

3 ter per orationem huius Sancti prophetæ Deus hominibus in illa tanta necessitate subuenit, mentionem simul facis, quod etiã per preces, quas Domino fudit, multo tempore cælum nõ pluit? Hoc B. Apostolus inquit, vt nos doceret, quantum Deus iustorum voluntati sit alligatus, & quam efficaces eorũ orationes sint coram ipsius diuino conspectu. Cum autem Deus sit magis proclinis ad conferenda bona, quã vt ipsa auferat, plus efficacia orationis Sancti prophetæ ostensa est in obtinendo quod prius postulauit, videlicet, ne plueret, quàm in obtinẽdo quod posterius postulauit, videlicet, vt plueret. Huius etiã veritatis testimoniũ
1. Ioan. 5. præbet D. Ioannes dicens: Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat & dabitur ei vita. Peccatum ad mortẽ est illud, in quo aliquis moritur, peccatum vero nõ ad mortẽ est,
4 quod aliquis commisit & posteà tempus habuit pœnitendi de illo, & pro hoc inquit S. Apostolus: Si iustus deprecatus fuerit dabitur ei vita. Atque ita Deus amicis Sancti Iob dixit. Ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis. Iob seruus meus orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, vt non vobis imputetur stultitia. Ex hac cælesti doctrina sequitur, quam salutare sit homines iustorum qui in hoc mundo viuunt orationibus commendari. Quod si iusti, qui in carne mortali viuunt nobis coram diuino conspectu fauere possunt, securius profectò debemus sanctorum, qui in cælo sunt, opem & auxilium implorare, siquidem certiores & securiores sumus de eorum gratia, at-
que acceptatione, quam erga Deum habent. Et quoniam Theologorum sententia est, beatos ibi maiori amore quam cum in mũ
5 do erant nos diligere eo quod ex visione Dei, qua fruuntur, perfectior in eis eiusdem Dei amor generatur, quam qui in hoc mũdo ex fide producitur. Ex perfectiori autem Dei amore oritur etiam perfectior erga proximos amor. Super quod velim etiam notetis, quod vt B. Dyonisio placet, amor chori superioris si cũ in-
D. Dionysius de cælesti hierarchia. feriori cõparetur, est velut circumferentia cũ suo centro cõparata. Atq; ita dum nos Angeli & sancti chori infimi magnopere diligũt, multò magis nos Archãgeli & sancti, qui cũ illis sunt in choro superiori diligũt, & multo magis Throni: & sic ascendẽdo de choro in chorũ vsq; ad supremos Seraphin, multiplicãdo semper amorẽ quo ipsi nos plus cæteris inferioribꝰ prosequũtur. Ex quo res quædã maximæ consolationis cordibus nostris sequitur. Vi-

delicet, quod sicut sacratissima virgo Maria Domina nostra su- 6
per omnes cælestes Hierarchias in cælo ita exaltata est, vt ipsa
per se nouam ac singularem hierarchiam efficiat. Sic amor, quo
nos cuncti Seraphin & perfectiores sancti diligunt, si cum amo-
re huius supernæ imperatricis conferatur, est velut centrum ter-
ræ cum circumferētia ipsius & omnium cælorum comparatum.
Cū hoc igitur ita sit, licet magna fiducia orationib⁹ vniuscuiusq;
beati nos cōmendare possumus, multò tamen maiori huius sa-
cratissimæ Dominæ matris misericordiæ opem & auxilium im
plorare debemus. Quod autem sancti in patria magnam de no-
2. Mach. 15 bis curam habeant, euidenter probatur ex illo Machabæorum:
vbi de propheta Ieremia iam mortuo sic dicitur: Hic est fratrum
amator & populi Israel, hic est, qui multum orat pro populo, &
vniuersa sancta ciuitate, Ieremias propheta Dei. Vnde bene D. 7
D. Hieron. Hieronymus ait: Si Apostoli & martyres adhuc in corpore mor
contra Vigi tali constituti, quando pro se debent esse soliciti: pro alijs orant,
lantium. quantò magis post coronas victoriasque & triumphos? Vberius
D. Tho. 2.2 etiā hoc D. Thomas pertractat. Et hæc est vna ex causis, quę red
q. 83. ar. 11. di solent, quare Deus voluit, vt corpora sanctorum in terris vs-
Apocal. 6. que ad vniuersalem resurrectionem manerent. Vnde D. Ioan-
nes in sua Apocalypsi sic ait: Vidi subtus altare animas interfe-
ctorum propter verbum Dei & propter testamentum, quod ha
bebant, & clamabant, voce magna dicentes: Vsquequo Domi-
ne sanctus & verus non iudicas & non vindicas sanguinem no-
strum? Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ, & dictum est illis,
vt requiescerent, adhuc tempus modicum donec compleātur cō
serui eorum & fratres eorum. Sancti in gloria vltionē non postu 8
lant: Quoniam dum in hac vita erant, cum eorum charitas mi-
nor erat, quam nunc est, pro inimicis suis deprecabantur. Sed
quoniam sciunt, Deum in illa die de impijs & tyrannis supplici-
um esse sumpturum, vt dicerent, Domine cur non appropin-
quat iam iudicij dies? hoc dicunt per effectum, quem die illo ipse
facturus est. Et his verbis significatur desideriū, quod iusti in cęlo
habent vt iudicium vniuersale celebretur, & omnium mortuo-
rū resurrectio appropinquet, vt, videlicet, in ea corporibus suis
gloria tribuatur: nunc enim stolas simplices habent, hoc est glo-
ria in animis tantummodo fruuntur. Quia vero sciunt iudicium
vniuersale non esse celebrādum, quo vsque electorum numerus
adimplea-

9 adimpleatur, sciuntque corpora sua vsque ad id tempus non es-
se glorificanda, hoc eis præter amorem quo nos prosequuntur,
singulare incitamentum est, vt pro nobis ad Dominum efficaci-
ter deprecentur: quantò enim plures sancti extiterint, tantò ci-
tius vniuersale iudicium, atque resurrectio corporum appropin
quabit, & tantó citius ipsi integre glorificabuntur. Hæc omnia
diximus occasione sumpta ex hodierni sacri euangelij historia,
in qua agitur, qualiter quidam homo nobilis ad hunc cælestē cō
solatorem Iesum Christum filium Dei maxima cum afflictio-
ne cordis sui accesserit, & sibi fidem obtinuit, suo autem filio ægro
to salutem. Si enim hic sine fide accedens tam multa à Domino
Iesu Christo adeptus est, quid iusti pleni charitate non conse-
quentur.

10 Ait igitur sacer textus: *Erat quidā Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaū. Hic cū audisset, quia Iesus veniret à Iudæa in Galilæā abijt ad eum.* Constituit pijssimus Dñs Iudæam propter malitiam atque
ingratitudinem Pharisæorum deserere, & in Galilæam pergere vbi & magno honore habitus erat, & eius sacratissima doctrina libēter audiebatur. Loca quærebat pijssimus Iesus in quibus homines ipsum honore afficerēt, non quia honoris cupidus erat, sed quia bonum animarū magnopere exoptabat. Et quoniam si ipse non estimaretur ab hominibus, à salutifera eius doctrina illi vtilitatē non educerent, ideò volebat honorari & magnifieri. Et hoc fuit mysterium, quare cùm in medio illorū sanctorum patrū testamēti veteris, videlicet, Moysi & Heliæ, & in conspectu triū principaliū Apostolorum transfiguratus & gloriosus esset, Pa- *Matth. 17.*
11 ter æternus protulit illa verba: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. O admirabile mysteriū. Quomodo hæc vox nō audita fuit, quādo sanctissimus Iesus in præsepe Bethlehem inter duo animalia frigore trem ebat, aut quādo inter duos latrones in cruce pēdebat? Nūquid pater æterne tu es sicut alij parētes, qui cū filios pauperes & ignominia affe
ctos vidēt, eos filios negant, & dicunt: Hic filius meus nō est, si autem diuites & prosperos aspiciunt, statim se iactant dicentes: Hic est filius meus? Quare ergò, ô Pater ęterne Iesum Christum cum gloriosus & honore condecoratus erat, filium fateris? Huius rei causam esse dico, quoniam ibi æternus pater ei gradum doctoris & magistri tribuit, id est, *Gradu lo de Doctor*, dicens:

Ipsum audite: & ideo tunc eum voluit autoritate confirmare, & 12
filium suum charissimum nuncupare, affirmans omnia sibi in
eo gratissima esse. In quo docuit, quod, vt doctrina eius in ho-
minum cordibus operaretur, & fructus faceret, oportebat, vt fi-
lius eius naturalis crederetur, atque vt talis ab hominibus hono
raretur, atque in magna haberetur veneratione. Ob defectū hu-
ius rei sacratissima eius doctrina non multum in Iudæa proficie
bat. Ideò ipse Iudæis dixit: Vos inhonorastis me: vbi alij transtu
lerunt, vos inhonoratis me, & sic est etiam in contextu Græco
& in translatione Syriaca. Vbi significatur, qualiter execrandi
illi & maledicti homines Regem gloriæ ignominia & dedecore
afficere nunquam defecisse cebantur. Hoc velim magnopere euan
gelicos concionatores adnotare, vt, videlicet, bonis operibus & 13
sanctis exemplis in populis nomen & autoritatem acquirere cu-
rarent, non propter id, quod eos tangit, sed propter audientium
S. Gregor. vtilitatem. Nam (vt ait B. Gregorius) cuius vita despicitur, restat
vt eius prædicatio contemnatur. Dum autem Christus Repara-
tor noster ex prouincia in prouinciam, & ex vno loco in alium
ambulabat, significauit, Ecclesiam suam atque fidem ex regno
in regnum & ex prouincia in prouinciam esse transituram,
Buscando reputacion y estima. Fuit Ecclesia & fides in Palæsthina: &
quoniam ibi in honore & in æstimatione, vt decebat, habita non
fuit, in Græciam atque in alia plurima regna & prouincias se trā
stulit, in quibus per multos annos resedit, & ibi magnis honori-
bus afficiebatur, multis operibus & multis virtutum exercitijs.
Quoniam autem illarum regionum homines honorem illum fi-
dei & Ecclesiæ tandem non tribuerunt, ideò indè translata est, 14
atque ita experientia videmus quam plurima regna, quæ ob sce
lera sua sine fide remanserunt. Qua propter, fratres, siquidem fi-
dem, ex vno in alium locum migrare conspicimus, eam detine-
re contendamus, & sanctis exercitijs atq; operibus charitatis hono
remus. Simus charitate intensi, pacifici, casti, mansueti, & om
nium virtutum generibus adornati; & hoc modo fides à nobis
non discedet: quia (vt ait Regius propheta) Intellectus bonus om
nibus facientibus eum. Hoc est: Illi bonum intellectum in rebus
Psalm. 118. diuinis habebunt, qui se in Dei obedientia exercuerint sanctā
eius legem obseruantes: & sicut cum perseuerantia Sanctarum
exercitationum diuina gratia augetur, ita fides magis corrobora-
tur.

15 tur. Ita D. Paulus illis contigisse testatur, de quibus ait: Et nos
in Christo Iesu credimus, vt iustificemur ex fide Christi, vbi Galat. 2.
alia translatio habet: Et nos in Christo Iesu credidimus, & sic
est in contextu Græco, & sic legit etiam Beatus Hieronymus.
Vbi denotatur perseuerantia in fide eorum qui in principio pri
mitiuæ Ecclesiæ credebant, & qualiter in eis diuina gratia auge
batur: nam hic, vt iustificemur, significat, in eis gratiam & iustifi-
cationem creuisse, ita vt quotidie in fide firmiores & constantio-
res redderentur.

Vt ergò Regulus audiuit, quia Iesus venerat à Iudæa in Galilæam abijt ad eum. Perpendite quomodo ipsemet ad fontem pietatis
Iesum Christum Redemptorem nostrum venerit, vt ab eo auxi
lium in sua necessitate imploraret.

16 Plurimi sunt, qui etiam saluationem per alienos labores lu-
crari velle videtur, & dicere solent, Pater in tuis orationibus me
Deo commenda, ipsi autem ex parte sua nullam volunt adhibe
re diligentiam. Id quidem bonum est fratres, nec ego reprobo,
sed oportet, vt vos ipsi ad Dominum accedatis & ab eo fauorem
postuletis. In vitis patrum legitur quidam monachus adolescēs
alium senem vitæ sanctitate præstantem precibus obsecrasse, vt
ipsum Deo commendaret, quoniam grauem tentationem pa-
tiebatur. Licet autem senex sanctus adolescentem in suis oratio
nibus Domino instanter commendabat, nunquam ille apud
se aliquid proficere sentiebat. Considerans verò senex vene-
randus causam illius rei fortasse ignauiam & incuriam adoles-
centis fore, ei hoc singulari modo significauit. Volentibus igitur
17 ambobus iumentum quoddam canistris onerare, vt in vrbe ven-
derentur sustentationis gratia, adolescens ex parte sua pro vi-
ribus laborabat, vt onus iumento imponeretur, senex, verò ni-
hil adiuuabat. Cui adolescens dixit: Eleua pater, eleua ex parte
tua, quoniam licet ego ex mea pro viribus laborem, nisi tu etiā
adiuues, nunquam iumentum onerabimus. Ah, fili mi, inquit
Sanctus senex, hinc intelliges causam, ob quam nullum lena-
men hactenus sensisti, licet ego tuis importunationibus omni
cura & solicitudine te Domino commendauerim, & quoniā ex
parte tua debitam diligentiam non adhibuisti, remedium non
obtinuisti. Et sanctus frater Ægidius nostri ordinis circa hoc in
hunc modum dicere solebat: Si pro comperto haberetis, esse

in agro quodam quam plurimos lapillos pretiosos, contenti nè 18
esse tis alium deprecari, vt pro vobis gemmas illas tanti valoris
colligeret? Minimè profectò: quin potius omni cura & solici-
tudine illas proprijs manibus colligere studeretis. Cùm igitur
Deus sit campus abundantissimus plurimarum diuitiarum, non
debemus esse contenti alios obsecrare, vt pro nobis in illo infi-
nitos thesauros colligant, sed vnusquisque curare debet, colli-
gere etiam per se quantum potuerit. Animum ergo concipite,
Psalm.33 fratres. Accedite ad eum, (vt ait Sanctus Dauid) & illumina-
mini & facies vestræ non confundentur, maximè, quia idem
Matth. 11. Dominus nos inuitat dicens: Venite ad me omnes qui labora-
tis & onerati estis, & ego reficiam vos. O Christe Reparator
vitæ, & amor dulcissime nostrarum animarum, si hæc tua non
essent verba, quis tam magnis promissis credere posset? Tu Do 19
mine è cælis in hunc mundum venisti, vt nos exonerares, & ip-
sa onera tuis humeris imponeres. Benedictum sit os tuum, & be-
nedicta lingua tua, qua tam sancta & gloriosa verba locutus es,
qualia sunt: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis
& ego reficiam vos. Res quidem magna ponderatione digna est,
clementissimum Iesum in probatica piscina vnum tantum mo-
do sanasse; in domo Pharisæi vni duntaxat, videlicet, Mariæ
Magdalenæ peperciſſe, ex omnibus adulteris vnam solum,
quã Iudęi lapidare volebant, defendisse, ex latronibus vni tan-
tum dixisse, Hodie mecum eris in paradyso, ac deniq́ue ex om
nibus diuitibus soli Zachęo dixisse, Hodie salus Domini huic fa
cta est, eo quod & ipse sis filius Abrahæ, in his autem verbis,
Venite ad me omnes, cunctos vocat, & neminem expellit, vt 20
omnes ad eum confugiamus. Accedite ergò, fratres, ne tepesca-
tis: ipse enim expectans vos apertis & extensis brachijs inuitat:
nam qui in horto Gethsemani eis, qui ipsum apprehendere vo-
lebant, obuiam exijt, sine dubio illos, qui ei seruire volunt,
amplectetur. Hanc occasionem ne amittatis, sicut Regulus iste
non amisit, sciens Dominum à Iudæa in Galilæam venisse. Sic
2.Corinth.6 nos Beatus Apostolus admonet dicens: Hortamur vos, ne in va-
cuum gratiam Dei recipiatis. Hic obseruandum est, Sanctum
Apostolum per antonomasiam vocare opportunitatem, quam
ad agendam pœnitentiam & ad consequendam diuinam mise-
ricordiam habemus, gratiam Dei. Et quod hic sit verus ac legi-
timus

timus huius loci sensus ex eo patet, quia statim adiecit: Ait 21
enim, scilicet Deus, tempore accepto exaudiui te, & in die sa-
lutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies
salutis. Meritò quidem tempus hoc Euangelij gratia Dei nun-
cupatur, quando quidquid erat in thesauris diuinæ misericordiæ
in terram effusum est. Et iuxta hunc sensum explicari possunt
verba illa eiusdem Apostoli, scilicet, videte ne quis desit gra- *Hebr.12.*
tiæ Dei, quasi diceret: Imitamini nautarum morem, qui, vbi
secunda spirare aura cœperit, protinus à litore soluunt, & ve-
la ventis permittunt, & vectores vel paululum morantes de- *simile.*
serunt, ne opportunitatem illam serò redituram prætermittant.
Sic vos opportunitatem, quam habetis, quæ est singularis gra-
tia Dei, apprehendere contendite, nec in vobis diligentia de-
sit, hoc enim est diuinæ gratiæ deesse. Postquam autem dixit, 22
videte ne quis desit gratiæ Dei, subiunxit: Ne qua radix ama-
ritudinis sursum germinans impediat, nempè, hanc diuinam
gratiam. Radix amaritudinis germinans innumera peccata,
est pigritia, ignauia, & inordinatus sui ipsius amor, quo ho-
mo per voluptates & delicias huius mundi se diffundit: & hoc im
pedimento est, quatenus ipse à tempore sibi ad agendam pœ-
nitentiam concesso vtilitatem non eliciat. Euellite itaque fra-
tres per immensam Dei charitatem, euellitè à cordibus vestris
hanc maledictam & execrandam radicem, & sic diuinæ gratiæ
non deeritis.

Abijt ergo Regulus ad Iesum, & rogabat vt descenderet & sanaret filium eius. Ex diligentia, qua homo hic de salute filij sui curauit, 23
inducimur aliquid de amore parentum erga filios, & de obliga
tione filiorum erga parentes tractare. Amor parentũ in filios ni-
mis efficax esse solet: præcipua autẽ huius amoris ratio est, quod
cũ natura, hoc est, naturę conditor & moderator nõ deficiat in ijs
quę ad humanã vitã conseruandã necessaria sunt, (erat autẽ ma-
ximè necessarium, vt parentes filios diligenter educarent, eos-
q́ue ab iniurijs teneræ ætatis vindicarent) nihil ad hoc naturæ
autor commodius facere potuit, quàm ardentissimum prolis
amorem in parentibus generare: hoc enim vno naturæ beneficio
satis superq; huic educationis officio cõsultum erat: nimis enim
fortis est amor & ad labores perferendos potens. Ideo D. Ber- *S. Bernard.*
nardus ait: In eo quod amatur, aut non laboratur, aut etiam

ipse

ipse labor amatur. Sed oportet sciatis in sacra Scriptura pro bene- 24
ficio & benedictione Dei reputari & recenseri filiorũ multipli-
Psalm. 127 cationem. Atque ita postquam S. Dauid dixit, Beati omnes qui
timent Dominum, qui ambulant in vijs eius, paulò inferius ad-
didit: Vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ, filij
tui sicut nouellæ oliuarum in circuitu mensæ tuæ: & conclusit
dicens: Ecce sic benedicetur homo, qui timet Dominum. Et in
Num. 24 Numerorum volumine benedicẽs Propheta Balaam populũ Is
raeliticũ dixit: Et semen illius erit in aquas multas, vbi alia trans-
Simile. latio habet: In gẽtes multas, sumpta metaphora ex eo quod quẽ
admodum semen, quod iuxta aquas est, fructum valdè multipli
cat: sic populus ille per diuinã gratiã erat multiplicandus. Quod
si donum & beneficium Dei est filiorũ multiplicatio, præcipua
eius causa est propter efficacissimam occasionem, quæ parenti- 25
Simile. bus prębetur, vt plurima merita in instruendis & docendis filijs
virtutẽ & sanctitatem tam verbis quã operibus acquirant. Tene
ra namq; ætas instar speculi est, quod omnia ea repręsentat, quæ
sibi obijciuntur. Paruuli enim, qui nihil per ætatem nouerunt,
hoc, natura ipsa docente faciunt, quod parentes facere vident, ad
quorum imitationem ipse illos amor impellit. Hinc intelligetis
quicũq; patres estis, quãta obligatiõe astringamini corã filijs ve
stris & loqui & viuere sanctissimè: Id enim facillimè in eorũ cor
1. Oecon. c. 3 dibus imprimetur. Vnde Aristoteles inquit, filiũ erudire esse pa
Simile. tris, sicut nutrire matris. Quemadmodum enim viscera terræ au-
rum & pretiosos lapides proferunt, sed impolitos & rudes, quos
postea artifex limat, & sua opera perficit: sic patris studio incum
bit filios à matre genitos & editos erudire, nascuntur enim velut 26
indigesta materia, apta tamen vt miram virtutum varietatem
& pulchritudinem suscipiant. Arbores, cum teneræ sunt, ligare
Similia. soleamus, & alicui fulcimento adhærere facimus, vt, videlicet,
cum rectitudine crescant: equis etiam, cum parui sunt, fræna adhi
bemus, vt in posterum ipsi effrænati nõ sint: aues deniq; in nido
capimus, & in caueas, vt domesticæ fiant, includimus. Sic paren-
tes filios suos à pueritia docere & educare debent, vt posteà man
sueti, humiles, casti, & Deum timentes sint. Postquam B. Paulus
excellentias sacrosancti Euangelij & admirabiles effectus, quos
Roma. 1. in mentibus operatur, recẽsuit, protinus adiunxit: Iustitia enim
Dei in eo reuelatur ex fide in fidem. In quo docuit, diuina sacri
Euan-

gelij mysteria minores à maioribus & prouectioribus esse 27
docendos. In quo, si parentes euigilarent, non tot essent in filijs
quot sunt, miseriæ: & si senes & ætate prouecti honorem Dei at-
que vtilitatem proximorũ zelarent, non esset tanta, sicut hodie
videmus, in adolescentibus dissolutio. Quemadmodum enim ro Simile.
ta, si magno impetu ab aliquo moueatur, posteà licet qui eam
mouebat, cesset, ipsa per se mouetur, ab impetu mouentis im-
pulsa: sic adolescens si in pueritia doctrina boni parentis aut bo
ni magistri edoctus fuit, licet postea hæc doctrina cesset, ipse per
se ad bonum mouetur vi atque impetu doctrinæ præteritę. Sed,
proh dolor, & quam magna confusio est videre curam ac diligen
tiam, quam parentes in acquirendis diuitijs, & in inquirenda cor
porali salute filiorum adhibent: at verò in acquirenda eorum sa-
28 lute spirituali ignaui ac negligentes sunt. In sacra scriptura Deus
ciuitatem Hierusalem, cum in ea doctrina deficiebat, compa-
rat teneræ puellæ, quæ inter barbaros orta est, & in eam nul-
lum beneficium ex ijs, quæ infantibus quando nascuntur fie-
ri solent, collatum est, quin potius in terram magno cum despe-
ctu, & contemptu proiecta fuit. Pater (inquit) tuus Amorrhæus Ezech. 16.
& mater tua Cethæa, hoc est, parentes tui, & maiores tui er-
ga te velut crudeles barbari extiterunt. Quando nata es, aqua
non es lota, nec sale salita, nec inuoluta pannis. Non pepercit
super te oculus, vt faceret tibi vnum de his, misertus tui. Hoc
est, non fuerunt oculi, qui tibi compaterentur. Videntes te tan-
ta necessitate oppressam, & à refrigerio atque auxilio, quod re-
center natis impendi solet, omnino priuatam. Sed proiecta es
29 super faciem terræ in abiectione animæ tuæ in die, quando na-
ta es: transiens autem per te vidi te conculcatam in sanguine
tuo. O terribilem crudelitatem, & æternis supplicijs dignam.
Quomodo non contremiscitis omnes, qui filijs vestris ac sub-
ditis remedium non adhibere, eosque de spiritualibus damnis
curare non laboratis, intelligentes hac comparatione ab ipso
Domino proposita vos erga illos crudeliores, quam lingua hu-
mana explicare potest, extitisse, Siquidem ergo, ò fratres, vi-
lia & abiecta vestrorum filiorum corpora ita diligitis, multò
magis vos eorum animas oportet diligere, quæ tanti valoris sunt
vt filius Dei pro illis vitam profundere non recusauerit. Qui au-
tem ex vobis parentes habetis, maximo eos amore prosequi-
mini.

mini, siquidem illum eos tot vijs, & rationibus debetis. 30

Eccles. 3. Vbi nos legimus, Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, in contextu Græco habetur, Qui diligit Patrem, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Hoc est, qui in aliquod malum propensus fuerit, diligat Patrem suum, & postulet à Deo, vt ab illa improba inclinatione, & à peccatis, quæ cum illa perpetrat, liberetur, & Deus illud ei concedet. Quare autem noster interpres Deum pro Patre posuit? Quoniam Pater vester, est Deus vester. Si igitur sacra scriptura iudices Deos appellat: eó quòd dominium super homines habent, iure etiam parentes Deos appellare poterit, siquidem tantum dominium super filios habent, & ipsi eis tam promptam debent obedientiam. Atque ita idem Ecclesiasticus statim inferius inquit: Qui timet Deum, honorat parentes, & quasi dominis seruiet ijs, qui se genuerunt, in opere & sermone, & in omni patientia. 31 Sed heu, & millies heu, & quæ tam ampla materia se se nobis hic offerebat, vt quam plurimas lacrymas profunderemus, videntes quam pauci sunt filij, qui hoc modo parentes suos honore afficiant, & quam multi sunt, qui non solum eos non honorant, sed ipsos ita affligunt, vt à domibus suis exulare faciant. O miseri homines, vt quid non pertimescitis iram Dei pro tanta ingratitudine? quin aduertite quod Spiritus sanctus circa hoc dicat, vt sic contremiscatis,

Prouer. 19 & in meliorem vos frugem recipiatis. Qui affligit Patrem, & fugit matrem, ignominiosus est, & infœlix. Et in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur: Qui affligit patrem & fugat matrem, ignominiosus est, & infœlix. Vbi denotatur, 32 quod non solum ille, qui matris conspectum fugit, sed etiam ille qui talem vultum ei ostendit, & talibus operibus illam commouet, vt eam fugere faciat, ignominiosus est, & infœlix. O quam multi casus, & infortunia quotidie illis eueniunt, qui tam horrendum scelus perpetrare audent: & inter illa vnum est Deum permittere, quòd filij eorum eis non obediant, sicut ipsi parentes suos non honorarunt. Mater Salomonis ipsum monuit, vt à mulieribus caueret, & pauperes magnopere consolaretur. Ne dederis, inquit, mulieribus substantiam tuam. Da-

Prouer. 31. te siceram mœrentibus, & vinum ijs, qui amaro sunt animo. Quoniam autem matri suæ non obtemperauit, mulieres illum euer-

33 euerterunt. Et ipse Salomon consulens filio suo Roboam, & Prou. 1. dicens ei, Fili mi si te lactauerint peccatores, ne acquiescas eis, (hoc est, caue ab adulatoribus) Domino permittente sicut matri suæ non obtemperauerat, sic à filio suo non est auditus: qui, quoniam adulatoribus fidem adhibuit, maiorem sui regni partem amisit.

Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa & prodigia videritis non creditis. Hæc verba asperitatem quandam præ se ferre videntur, quæ Re- Simile. guli incredulitatem arguunt. Fructus odoriferus licet solijs arboris contegatur, ipse se per odorem, quem è se emittit manifestat: fructus verò mali odoris, licet solijs arboris contegatur, ipse etiam se illo malo odore manifestat. Sic virtus & peccatum sunt. Nam virtus, licet iustus eam solijs humilitatis ope-
34 rire contendat, ipsa vt est odorifera se ipsam ostendit: peccatum verò, cum sit abominabilis odoris, quamuis ille, qui illud perpetrat, ipsum contegere studeat, suo malo odore se detegit, siue per os, siue per oculos, aut alios sensus corporales: sicuti huic homini contigit, qui suo proprio ore incredulitatem, quam habebat in corde, propalauit Dominum orans, vt descenderet, & sanaret filium eius. Quæ quidem incredulitas ipsi Domino adeò molesta erat, vt aduersus discipulos suos exclamando dixerit: O generatio incredula, quandiu apud vos ero? Quandiu vos Marci. 9. patiar? Hæc obiurgatio perlucide declarat, quanto maior seruatori nostro animarum quam corporum cura sit, qui non corpora, quæ, velimus nolimus, paulò post interitura sunt, sed im-
35 mortales animas curaturus aduenerat. Regulus namque de filij morbo, Dominus verò de patris infidelitate solicitus erat, vt pote qui bene nouerat, quantò morbus hic grauior erat, & pernicioſior, ideò eum prius ab infidelitatis morbo, quàm filium à febri curare cœpit, cum ait, *Nisi signa & prodigia videritis, non creditis.*

Sed hic non leuis insurgit quæstio, qua ratione incredulitatis arguitur Regulus, cum simili modo archisynagogus laboranti filiæ salutem à Domino petierit, dicens: Veni, impone ma- Matth. 9. num tuam super eam, & viuet: aduersus quem nihil Dominus aspere respondit, sed cum eo benigne profectus ipsum etiã in fide vacillantem in itinere confirmauit? Noli timere, (dixit illi,) crede tantum, & salua erit. Cur igitur in tam simili causa tanta

in

Universidad de Deusto
Biblioteca

in responsione disparitas est? vterq; salutem petebat, & vterque 36
præsentiam Domini necessariã esse, & credebat, & postulabat.
Nullum hic discrimen intercedit, nisi quòd alter filio, alter filiæ
salutem implorabat. Cur ergò Dominus illi obsequitur, cum eo
descendit, & nutantẽ confirmat & consolatur, ad hunc verò neq;
venire voluit, & eum verbis grauissimis exacerbauit? Quis pro
dignitate huic quæstioni respondere potest? O quam meritò D.
Roma. 11. Paulus inquit: Quis cognouit sensum Domini, aut consiliarius
eius fuit? Hoc igitur in loco fatendũ est aliquid aliud, vel in fide,
vel in oratione, vel in humilitate alterius fuisse, quod nos legen-
tes non videmus. Viderunt autẽ illi oculi, de quibus dictum est:
Iob. 10. Nunquid oculi carnei tibi sunt, aut sicut videt homo, & tu vides?
Prou. 16. Hinc Salomon ait: Omnes viæ hominum patent oculis eius, spi
rituum ponderator est Dominus; homines enim externam ope- 37
ris speciem contuentur. Appendit autem (vt dicitur in sacra Re-
2. Reg. 17. gum historia) corda Dominus, vnde valor ac meritum operum
præcipuè oritur: quo fit, vt simili horum specie dissimile pre-
tium atque meritum existat. Hinc etiam euenit, vt cum duo ho-
Matt. 8. mines Dominum sequi vellent, & alter diceret, Magister se-
quar te, quocumq; ieris, alter verò à Domino vocatus respon de
rit, Permitte, me primum ire, & sepelire patrem meum; huic di-
citur, Dimitte mortuos sepelire mortuos suos, ille verò á Do-
mino repulsus audit, vulpes foueas habẽt, & volucres cęli nidos,
filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Quid
ergò Dominus in vtriusque pectore videbat, quando alterum
quodammodo recusantem trahit, alterum verò sequi volentem
repellit? Quis enim hoc temerè factum esse credat? sed aliquid in- 38
tus latebat diuinis oculis conspicuum, quod oculi hominum
non videbant. Hinc discant quicunque bonis operibus vacant,
animum demittere & humiliari, quandoquidem, quod in ipsis
Prou. 16. animi penetralibus lateat, non agnoscunt. Alioquin nunquam
Salomon diceret: Est via, quæ videtur homini recta, & no-
uissima eius ducunt ad mortem: cuius rei gratia in timore con
1. Petr. 1. uersandum nobis esse incolatus nostri tempore à Beato Petro
monemur.

Post hanc autẽ increpationem subdit regulus, *Domine descende priusquã moriatur filius meus.* Cui pijssimus Iesus respondit, *Vade, filius tuus viuit.* O ineffabilem filij Dei clementiam, fœlices illi, qui eam

39 eam imitantur. Sunt homines tam duro corde, vt si semel dicãt,
se aliquid nolle, sint inexorabiles, & quod peius est, hoc maxi-
mam fortitudinem reputant: dicunt enim magni animi & fortis
simi esse precibus deprecantium non flecti. Atque ita si illo simportunè aliquis nobilis obsecrat, inflati respondent, se iam semel
id quod modo ab eis postulatur, negasse, & hominum inconstan
tium esse sententiam mutare. O duri corde & adamantino, pro
comperto habete id omne ex defectu nobilitatis & ex nimia in
urbanitate oriri: qui enim suopte ingenio nobilis est, licet semel
& sæpius dixerit, Non, tamen bonorum ac nobilium preces ad-
mittit, atque, id quod prius non fecit, postea obsecratus conce-
dit. Aspicite Iesum Christum filium Dei totius clementiæ prin
cipem, qui licet initio erga hunc regulum seueritatem quandam
40 ostenderit, quoniam ita oportebat, tamen vbi primum eum se-
cundò exorauit, protinus illi plusquam petebat, concesit. Si au-
tem dicitis, ô Pater nonne vides me iam semel hanc rẽ negasse? si
nunc eam concedo, inconstans reputabor. Imò potius nobilissi-
mæ conditionis homo iudicaberis, & si hoc non concedis rudis,
vilis & abiectus habeberis.

Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus & ibat. O mirũ fidei in-
crementum, quod ab illa Domini obiurgatione manasse cre-
dendum est. Credidit quod absens Dominus verbo reddere salu
tem posset, & ita credidit, vt hac fiducia fretus iter arripuerit, nõ
amplius ipsius præsentiam exigens, vt aperte liqueat, vno eo-
demque tempore Dominum & filio salutem, & patri fidem de-
disse. Quo beneficio admonemur, ne cum à Domino corripi-
41 mur, aut acerbius tractamur, animo concidamus, imò verò hoc
ipso tempore in maximam salutis spem erigamur: Quo enim
Dominus seuerior in principio, eo dulcior apparere solet in fi-
ne. Dixit Dominus de suo æterno Patre: Qui solem suum oriri *Matth. 5.*
facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Et
sicut Deus bona temporalia probis & improbis communia facit
sic malorum temporalium eosdem probos & improbos partici-
pes pariter reddit. Bona, quibus impij non fruentur, & mala,
quæ iusti non patientur, sunt æterna alterius sæculi. Quapro-
pter iustus, non quia in hoc mundo laboribus opprimitur, af-
fligi solet, nec peccator, licèt ei omnia prosperè succedant, so-
latium accipit. Nam cum bonus in hac vita vexatur, argumen-

tum est æternæ eius fœlicitatis, cum verò improbo omnia ex ani42
mi sententia eueniunt, etiam ipsius damnationis æternæ est argumentum: sicut enim iustus debito præmio remunerari debet, ita impius absq; merito supplicio non remanebit. Iccircò merito iustus dicere potest, cũ se afflictũ & oppressum viderit, id quod
Genes.30. Patriarcha Iacob, licet ad aliud propositum dixit: Respondebit mihi cras iustitia mea. Fœlix ille, qui non cupit, vt iustitia sua sibi respondeat, hodie, hoc est in hac vita, Sed cras videlicet in alia. De illis enim, qui volunt, vt sibi in hac vita iustitia sua respondeat, dicit Dominus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Patientiam igitur habete, & lætamini, cum videritis iustitiam vestram vobis in hac vita non respondere: hoc enim non ideò est, quia Dominus illius obliuiscitur, sed quoniam ipse eam vobis æternis præmijs vult per-43
Psalm.9. soluere. Atque ità regius propheta dixit: Patientia pauperum
Exod.24. non peribit in finem. In sacro Exodi volumine sic legitur: Ascenderunt Moyses & Aaron, Nadab & Abiu & septuaginta de senioribus Israel & viderunt Deum. Sub pedibus eius quasi opus lapidis Sapphirini & quasi cælum cum serenum est. Vbi alij ex Hebræo transtulerunt: Sub pedibus eius sicut opus lateris. Vnde infertur, quod cum Dominus illis sanctis patribus in monte apparuit, habebat sub pedibus suis thronum lateribus luteis nitentibus ad instar lapidis Sapphiri & cælici coloris lustribus adornatum. Acsi in hoc eis aperte diceret: Hi sunt lateres, quos in Ægypto maximo cum labore faciebatis & quibus ab impio Rege opprimebamini; illos tanti facio, vt ex ipsis thronum maiestatis meæ efficiam. Ex quo manifestissime44
apparet, quam excellentem exitum habeant iustorum labores. Hoc in loco etiam inquisitione dignum est, quare Dominus ab hoc principe rogatus, vt in domum suam curándi filij gratia descenderet, acquiescere noluit, cum à Centurione rogatus, vt seruum suum curaret ipse non solum curare, sed etiam in domo eius se venturum esse pollicitus sit.

Huic quæstioni dupliciter responderi solet, vno modo à Di-
B.Gregor. Theophyl. uo Gregorio, altero verò à Theophylacto. Beatus Gregorius inquit, Dominum hoc ideo fecisse vt suo exemplo errorem quendam maximum à mundo auferret, videlicet, quòd personas propter res, quæ eis ab extrinseco veniunt, æstimamus

45 mus, & non ita debet esse, quin potius vnusquisque æstimandus est propter id quod in se est, & non propter bona temporalia, quæ possidet. Stultum quippè est honorem alicui tribuere propter solam prosperitatem eius & bonorum temporaliũ abundantiam. Si enim ob id tantummodò eum honore afficis, potiori titulo iumentum auro oneratum, siquidem tot diuitias vehit, poteris honorare. Considera ergò hominem absque diui- *Simile.*
tijs, & ita quanto honore dignus sit, videbis. Noli eum bonis temporalibus affluentem considerare; facile enim decipieris, si cut decipitur ille, qui cum videt mulierem magnas soleas seu *Simile.*
sandalia portantem, idest, *Grandes y altos pantuflos*, statim ipsam magnæ & proceræ staturæ esse iudicat. In hunc modum si hominem super bona temporalia constitutum iudicas, ipsum cer-
46 te magnæ staturæ ac magni meriti esse iudicabis: eum per consi derationem illis temporalibus bonis priua, & tunc facile videbis ipsum non maiorem sed minorem esse quam pauperem. Casu euenire solet, vt quis globum ex filo aureo glomeratum, *Simile.*
vulgo, (*Vn ouillo de hilo de oro*,) habeat, & dum deglomerat, filum vnum extrahit, & aliud atque aliud, & tandem omnia extrahit, & intus castaneam putridam aut papyrum veterem & immundam inuenit. Sic fortasse euenit tibi, si ab homine diuite ac potente per cogitationem tuam diuitias, officia, maioratus, pretiosas vestes, vineas, domos, & quidquid possidet, abstraxeris, inuenies fortasse subtus hæc omnia, peccatorem quendam esse, turpem corruptum, & non solum honore sed omni ignominia & confusione dignum. Sed nos adeò mi-
47 serabiles sumus, vt non ad interiora hominis sed ad exteriora bona, quæ possidet, attendamus. Res quidem notatu digna fuit, iussisse Nabuchodonosor statuam suam adorari, & *Danielis. 3*
non iussisse, vt ipsemet adoraretur. Quare hoc fecit? Videtur voluisse obseruare stylum, quem semper mundus obseruauit, in quo statuæ & non personæ adorantur: pluris enim facimus diuitias, & dignitates, ac pompas quam illos, qui eas possident, quos, si illas non haberent, sine dubio contemneremus & vilipenderemus. Videns igitur Dominus peruersitatem nostram, qui vsque adeò ad huius sæculi diuites ac potentes honorandos & pauperes negligendos propensi sumus, quia in hominibus non imaginem Dei, non naturam, non

Universidad de Deusto
Biblioteca

merita, non virtutes, sed solas opes ac potentias suspicimus & 48
miramur, voluit nos suo sanctissimo exemplo ab hoc errore
eripere, nolens in domum principis ac potētis ire, vt filium eius
curaret, licet ab eo precibus exoratus fuerit: in domum autem
centurionis non obsecratus iuit, vt non filio sed famulo eius sa-
lutem tribueret. Et hunc casum peculiarem esse non putetis,
solumque filium Dei hoc egisse, nam multi serui eius hunc sty-
4. Reg. 4. lum obseruarunt. Elisæus enim (vt sacra refert historia) in do-
mum Sunamitidis ad filium eius suscitandum ire non dedigna-
tus est: & incubuit super puerum, posuitque os suum super os
eius, & calefacta est caro pueri. In domo huius pauperculæ mu-
4. Reg. 5. lieris nullum horrorem Sanctus propheta de puero mortuo con-
cepit. At verò (vt statim sequenti capite dicitur,) cum veniret
Naaman princeps militiæ Regis Syriæ, & existimaret se ab ip- 49
so honorificè excipiendum esse, (ait sacer textus.) Misit ad eum
Elisæus nuntium dicens, Vade & lauare septies in Iordane, &
recipiet sanitatem caro tua. Quare propheta sanctè non egrede-
ris ad excipiendum tantum principem, qui est vir magnus apud
Regem Syriæ & honoratus? Animaduerte eum fortasse iram
esse concepturum, dum putat te illum contemnere, & verè ita
contigit, vt ibi testatur sacer textus. Iratus (inquit) Naaman rece
debat dicens, putabam quod egrederetur ad me, & stans inuoca-
ret nomen Domini Dei sui, & tangeret manu sua locum lepræ
& curaret me. Nihil horum Sanctum prophetam commouit, vt
ad tantum principem excipiendum exiret. Sed væ væ quã pauci
Elisæi hodie in omnibus statibus reperiũtur: si enim aliquis pau
per litem exercet, nec scribam inuenit, qui ei scripturam faciat, 50
nec aduocatum, qui ipsius causam suscipiat, denique vix ab ipso
iudice auditur; si autem diues aut potens prætorium ingreditur,
vt litem aliquam dirimat, statim scribæ, aduocati, & iudices ei se
se offerunt dicentes, se ad eius seruitium paratissimos esse. Si pau
per ægrotat, vix medicus est, qui eum visitet, diuite verò labo-
rante omnes se fœlices reputant, si ab ipso vocentur. Quid plura?
religiosi etiam, qui paupertatem & humilitatem profitentur, se
iactant & magnificiunt esse principum & magnatum confesso-
res. O detestabilem vanitatem? Hoc est malum illud, àquo
Iacobi. 2. Beatus Iacobus Apostolus nos grauissimis his verbis reuocare
conatur, Fratres mei nolite in personarum acceptione habere
fidem

51 fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ. Etenim si introierit
in conuĕtum vestrum vir aureum annulum habens, in veste can
dida: introierit autem, & pauper in sordido habitu, & intenda-
tis in eum, qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei, Tu se-
de hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub sca-
bello pedum meorum, nonnè iudicatis apud vosmetipsos, &
facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite fratres mei
dilectissimi: Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diui-
tes in fide, & hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus
se? His verbis apparet, Apostolum nostros mores in spiritu
præuidisse. Quid enim in nobis hoc abusu frequentius? Si enim
vir potens, aut nobilis opera nostra indigeat, qua celeritate, qua
fronte, qua verborum lenitate ei obtemperamus. At si pupil-
52 lus, si vidua, si aduena, si peregrinus fores nostras necessita-
te motus, paulò frequentius pulsauerit, qua verborum aspe-
ritate repellitur, & exploditur, & insolens atque importunus
appellatur. Quo quid inhumanius, quid crudelius esse potest?
Quantò aliter fieri Ecclesiasticus monet, cum ait: Congre- Eccles. 4.
gationi pauperum amabilem te facito, & presbytero (hoc est
seniori) humilia animam tuam, & magnati humilia caput tuum.
Declina pauperi sine tristitia caput tuum, & redde debitum
tuum, & responde illi pacificè in mansuetudine. Hæc est igi-
tur Christiana Philosophia, hic modus & ratio, qua cum pau-
peribus agendum esse cælestis magister docet. Vbi & illud prę-
tereundum non est, quod seniorem demissa anima, magnatem
aperto capite honorare præcipimur, vt intelligamus plus hono
53 ris ętati quàm terrenis opibus deferendum, siue quod plus sapien
tia senectutis comes honoris quam opes mereatur, siue quod illi
prius ad cõmunis omnium Domini cognitionem venissent. Ita-
que fratres si de Christi nomine hac doctrina gloriamur, nõ mun
di legibus & institutis, sed Christi spiritu atq; ductu vitam & lin
guam nostram instituamus. Nequis vero consiliũ hoc parui æsti
met, audiat eundē Ecclesiasticum magnā religionis nostræ par-
tem ad hoc officium referentem. Sic enim ait: Gloria diuitum ho Eccles. 20.
noratorum & pauperum timor Dei est. In quo verò timor Dei
maxime cernatur, declarat protinus: Nõ despicere hominem ia-
stum pauperem, & non magnificare virum peccatorem diuitem.
Hoc est autē, quod inter præclaras iusti viri virtutes Regius vates

Psalm. 14. enumerat, cum ait. Ad nihilũ deductus est in conspectu eius ma- 54
lignus, (siue vt alij vertet ũt, Despicitur in oculis eius malignus)
timentes autem Dominum glorificat. Hoc est, vir iustus im-
probos quanuis genere, opibus, & gratia florentes pro nihilo du
cit, colentes autẽ Deum veretur & obseruat, licet pauperes sint,
& apud homines abiecti & contempti. Hoc autẽ Abdias vir iu-
stus regiæq; domus præpositus cumulatissimè præstitit, qui cũ
Heliam prophetam vilissimo cultu atq; habitu indutum in iti-
3. Reg. 18. nere obuium habuisset, tanta illum reuerentia atq; honore affe-
cit, ac si numen aliquod cæleste in illo cerneret, nam & in faciem
suam coram eo procidit, & se illius seruum, illum verò Dominũ
suum appellauit. Nunquid, ait, non indicatum est tibi Domino
meo, &c. O vtinã in nobis amor Iesu Christi Saluatoris nostri ar
dentissimè regnaret, quo ad omnes pauperes honorandos, in qui 55
bus ipse repræsentatur, moueremur: & vtinam à nobis hãc inhu-
manitatem auerteremus, qua illos contemnimus.

Secunda responsio, quæ supra positæ quæstioni adhibetur,
Theophyl. est Theophylacti dicentis, Dominum in domum Reguli non
iuisse eò quòd illum errorem habebat, vt existimaret, ipsum
Dominum absenti ægroto salutem non posse tribuere, vt autem
ipsum à tanta infidelitate curaret, voluit filium eius in absentia
curare.

*Iam verò eo descendẽte serui occurrerunt ei dicentes, quia filius eius viue
ret. Interrogabat ergo ab eis, qua hora melius habuisset.* Ex hoc loco quã
dam cælestem doctrinam educere possumus, videlicet, vt nun-
quã velimus scire, quis nos odio prosequatur, aut quis nobis no-
cuit. In sacro Geneſis volumine Deus ad Abraham sic dixisse le 56
Genes. 15. gitur: Scio quod peregrinum futurum sit germen tuum in terra
non sua, & subijcent eos seruituti, & affligent quadringentis an-
nis. Vbi valdè perpendendum est, non ei dixisse Dominum,
qua in terra peculiariter captiuitas illa futura erat, an in Ægyp-
to, an in Syria an verò in Babylonia, sed solum dixisse in terra
aliena: nè videlicet Patriarcha Sanctus haberet occasionem,
odio prosequendi illam AEgyptiorum nationem. Benefactor
vero inquirendus est, vt beneficia, quæ fecit ei, gratificentur, &
vt etiam diligatur. Quod longè aliter communiter fieri solet:
non enim homines inquirunt, quis in eos beneficia contule-
rit, & si aliquod malum eis euenit mundum euoluunt, quous-
que

57 que reperiant, qui ipsis damnum intulit, vt posteà de illo vindi-
ctam sumant. O Christe superne mundi magister, te omnes hie
rarchiæ cælestes collaudent, qui permisisti, vt sacratissimi oculi
tui velo operirentur, cum te ignominijs, & alapis Iudæi afficie-
bant, & in tuam pretiosissimam faciem sputa conijciebant. In
quo nos docuisti, vt cum nobis iniuriæ illatæ fuerint, cæci effi-
ciamur, & nolimus scire qui illas fecerit. Siquidem adeò ad ira-
cundiam procliues sumus, vt quacunque minima occasione in-
dignemur. Regulus iste horam interrogauit, in qua melius ha-
buerat filius eius, vt, videlicet, certior factus esset, an Christus
Redemptor noster eum sanasset, & sic ei gratias pro beneficio
ageret.

Et dixerunt ei, quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognouit ergo
58 *pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus, Filius tuus viuit, & credidit*
ipse & domus eius tota. An non iam crediderat, cum dictum est de
eo: *Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus*? Crediderat planè, sed
tamen cum modò dicatur credidisse, necessario fatendum est, fi-
dem eius edito miraculo auctam fuisse. Anteà enim credidit ser-
moni Christi, modò verò credidit in Christum, ipsum esse verũ
Messiam ac mundi Saluatorẽ profitens: nec modò ipse credidit,
sed etiam domus eius tota, Domini sui fidem imitata eodem-
que miraculo conuicta. In quo videre est, quantum ad eruditio-
nem seruorum exempla conferant dominorum. In sacra Regum
historia legitur: Arripuit Saul gladium suum, & irruit super eũ.
Quod cùm vidisset armiger eius, videlicet, quod mortuus esset *1. Reg. vlti.*
Saul, irruit etiam ipse super gladium suum & mortuus est cum
59 eo. Existimauit infœlix ille, æquum esse, quòd siquidem Domi
nus ipsius se interfecerat, idem etiam ipse faceret. Et cum Domi-
nus ante Herodem præsentatus fuit, inquit B. Lucas, quod vidẽs
ipse eum in conspectu suo nullum miraculum facere, nec ad quæ
stiones propositas respondere, spreuit illum cum exercitu suo, & *Luca.* 23.
illusit indutum veste alba: infidelis enim dominus & illusor in-
fideles & illusores quoque seruos suos fecit. Et in libro Sapien- *Sapient.* 14.
tiæ dicitur, quomodo idololatria in mundo inuenta est. Olim nã
que quãdo alicuius filius dilectus moriebatur, pater ipse effigiẽ *Simile.*
filij mortui aureã, vel argenteam cõflabat, eamq; domi suę in lo-
co, per quem transiturus erat, collocabat, vt sic filij sui recordare-
tur, famuli verò existimantes suis dominis placere imagines illas

Universidad de Deusto
Biblioteca

colebant & venerabãtur. Cumq; aliquid ab ipsis petebãt, id per 60
intercessionem imaginis filij mortui postulabant: cum autẽ scelus aliquod perpetrabant, propter eandem imaginem veniã petebant ad ipsam humiliter confugientes. Et hinc orta est idololatria seruorum, qui illa, quæ Dominos suos colere videbant, ipsi etiam venerabantur. Et hoc est, quod ibi sacer textus inquit loquens (vt dicimus) de modo, quo abominabile hoc peccatum in mundum introductum est. A cerbo, ait, luctu dolens pater rapti citò sibi filij fecit imaginem, & illum, qui tum quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam Deum colere cœpit, & constituit inter seruos suos sacra & sacrificia: deinde interueniente tempore conualescente iniqua consuetudine hic error tanquam lex custo-
Nume. 26. ditus est. In Numerorum volumine sic legitur: Factum est grande miraculũ, vt Core pereunte filij illius nõ morerẽtur. O admira 61
bile mysterium. Ecce qualiter sacra Scriptura amplificat fuisse grande miraculum, quòd pereunte Core (qui fuit vnus ex rebellibus contra Sanctum Moysem) & in terræ abysso summerso filij eius simul non perirent, atq; impij sicut ipse pater non essent: communiter enim quales parentes sunt, tales filij, & quales domini tales famuli. Quicunque ergo domini estis, videte obsecro quæ viuendi exempla subditis præbeatis. Cum enim homo priuatus delinquit, soli sibi nocet: patres autem familias, si improbi sunt, tot scelerum rei fiunt, quot praua exempla suis præbuerunt, cum illis apud inferos arsuri, quos malitia sua corruperunt.
Proverbi. 7. Et sic vbi nos legimus, Non pecces in multitudine ciuitatis, in contextu Græco habetur: Non pecces in multitudinem ciuitatis, & sic legit etiam Rabanus. In quo significatur, eum, qui 62
cum plurimis peccat, omnibus nocere, siquidem omnibus est incitamentum peccandi. Quod si hoc de quocunque peccatore dicitur, multo magis de patre familias & de domino, quorum exempla plus mouent, dici potest. Hoc attendant domini, qui in ludo atque alea dies noctesque consumunt, quique alienæ castitati insidiantur, qui linguam suam quotidianis iuramentis inficiunt, quos tota penè familia imitatur. Hoc etiam attentius attendite, quicunque patres estis, nam sicut infirmæ arbores, (quales vitis, hedera, & reliquæ similes sunt) quia per se in altum sub
Simile. rigi nequeunt, nexibus quibusdam in hoc à natura datis finitimas arbores prehendunt, atque illarum adminiculo fulciuntur,

63 tur, ac se se in sublime erigunt, sic natura paruuli, cum per se nihil sciant, aliorum ductum sequuntur. Quomodò ergo crescent, & in virtute proficient, si in parentibus suis nõ nisi scelera ac peccata conspiciunt? In mari producuntur quidam pisces plurimos *simile.* pedes habentes dicti cancri, vulgo (*Cangrejos*,) qui retro ambulant. Et cum mater ipsorum plurimos pariat, animo obsecro, fingite, istam loqui scire, & eos sic alloqui: Iam scitis filij nos in loco periculoso vitam degere, in quo pisces maiores minores comedunt, ideò oportet, vt illos fugiamus, nos ante ambulare & non retrò. Ipsi autem ambulare incipientes, retrò sicut solent ambulant, & illa ait: Non sic filij, sed ante ambulare debetis, quoniam hoc modo in ora inimicorum vestrorum incidetis. Ipsi verò, Ambula, inquiunt, mater & videbimus quomodo gradiaris, & à te
64 libenter addiscemus. At ei retrò ambulare incipienti filij sui dicunt: Nunquid mater nos ante ambulabimus, cum tu retrò gradiaris? O Domini ò prælati ò patres familias, animaduertite obsecro, quomodo inferiores, filij ac subditi antè incedent, si vos retrò ambulatis. Præite, præite de virtute in virtutem & nõ retrocedatis de peccato in peccatum, & statim inferiores vestri vos ipsos sequentur, sicut serui huius Reguli fecerunt, qui cum domino suo in Christum saluatorem crediderunt. Hic est fructus, quem supernus Redemptor ex suis miraculis prætendebat, scilicet homines ad fidem, amorem, & obedientiam sui æterni patris attrahere. Atque ita Regius propheta inquit: Quã *Psal. 103.* magnificata sunt opera tua Domine, omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua, id est, fidelibus tuis. Quod per-
65 inde est ac si diceret: Tuis Domine operibus miraculorum & magnificentiæ plenis, quæ tua ineffabili sapientia & potentia operatus es, peccatores ad tuam diuinam obedietiam conuersi sunt, & quia à dæmone possidebantur, nũc à tua diuina clementia possidentur. Atque ita impleta est terra possessione tua. Ex quo sequitur, nos magnam iniuriam miraculis supernis Iesu Christi Redemptoris nostri irrogare, si cum ea audimus, ad eius diuinum amorem & obedientiam non incitamur. Quocirca profundè nos ea considerare oportet, ne ob defectum huius considerationis si singulares effectus in nobis deficiant, imitantes Sanctum Dauid, qui ea alte considerabat, cum dicebat confitebor tibi *Psal. 138.* quia terribiliter magnificatus es, mirabilia opera tua & anima

Universidad de Deusto
Biblioteca

mea cognoscet nimis, id est, non superficialiter. Notate quæso 66
qualiter S. Propheta hic dicat, se, quia profunde mirabilia opera
Dei cõsideraturus erat, & in magnam ipsorum cognitionem de-
uenturus ipsum semper esse glorificaturum. O vtinam nos ea sic
meditaremur, & animo euolueremus, longe aliter sine dubio vi-
ueremus. Sed videamus quo miraculo ad hanc fidem adducta sit
familia illa: nimirum quia pernicioſissimam febrem, quæ adoles
centis corpus penè ad mortem adduxerat, subito ad verbum Iesu
Christi sublatam vidit, quam nullam ars, nullaque medicamẽta
curare poterant. Non desunt tamen quotidie in sancta Ecclesia
similes animarum curationes, quæ instar miraculi huius piorum
fidem miro modo illustrant atque augent. Videas enim plerosq;
ante conuersionem suã ardore febrium spiritualiũ æstuare, quia
sicut febris corporalis est calor inordinatus in membris plus quã 67
requiritur, sic febris spiritualis est amor inordinatus tempora-
lium. Atque ita de anima peccatrice in Ecclesiastico dicitur.
Eccles. 23. Anima calida quasi ignis ardens, nõ extinguetur, donec aliquid
deglutiat. Ex hac febri oritur corruptio gustus & ciborum spi-
ritualium fastidium. Atque ita de his peccatoribus dici potest
id quod Sanctus Dauid de Hebræis dixit: Omnem escam abo-
minata est anima eorum, & appropinquauerunt vsque ad por-
Psal. 106. tam mortis. Quapropter sicut qui magnis febribus laborant, li-
Simile. cet in epulis nullum saporem inueniant, si vident alios maximo
cum gustu & sapore manducantes iram concipiunt non contra
cibos, sed contra se ipsos & contra ægritudinem ipsorum, quæ
est causa sui deprauati gustus: sic peccatores in se ipsos irasci de-
bent, videntes quam male eis virtutum exercitium sapiat, & 68
qua pœna ipsos ieiunium, cilicium & iniuriarum condonatio af-
ficiat. Hæc enim & alia similia, quæ iustis nimium suauia sunt
& illis amarissima, ægritudo & febris eorum efficit, iccirco con-
tra se ipsos irasci debent omni cura & solicitudine contendentes,
vt à se tam periculosam ægritudinem expellant. Ab hac etiam
febri solet hominibus oriri quædam inquietudo & magna affli-
ctio, sicut ægroto magna febri vexato, *Con la qual tiene tan terribles*
Simile. *vascas, que da mil buelcos en la cama*, Et absq; otio & quiete huc atq;
illuc volutatur. Sic peccator inordinato sui ipsius & terum hu-
ius mundi amore absque aliqua quietudine viuit: in nulla enim
earum otium & tranquillitatem inuenire potest, nec, dum in per

uerso

69 uerso illo calore perstiterit inueniet, qui quidem nõ nisi liquore
diuinæ gratiæ extinguitur. Ideò Ecclesiastic⁹ in præallegatis ver
bis inquit: Anima calida quasi ignis ardens non extinguetur, do
nec aliquid deglutiat. Vbi maximè põderandũ est illud, Donec
aliquid deglutiat: Sola enim diuina gratia & dona cęlestia possũt
aliquid vocari: nã omnia mundi nihil sunt, & omnia illa nõ suf-
ficiunt ad extinguendum animæ peccatricis ardorem, nec extin
guetur donec aliquid deglutiat, id est, diuinam gratiam. Cum igi
tur in peccatoribus hanc pestiferam febrim extinctam videri-
mus, & ipsos maxima cum affectione & gustu sese in sanctis ope
ribus, quæ antea abhorrebant, exercentes, intelligamus, hanc ad-
mirabilem mutationem esse opus manus Dei potentissimi, qui-
nos inuitat, vt magno cum gaudio & lætitia spirituali ipsum glo
70 rificemus & collaudemus, atque in eius diuino amore magis in-
flammemur: vt sic ditati gratia consequamur gloriam, ad quam
nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA. XXI.

post Pentecosten,

CONCIO PRIMA.

Simile est regnum cælorum homini regi, qui voluit ra-
tionem ponere cum seruis suis. Matth. 18.

DILECTISSIMVS Deo Beatus Ioannes in 1. Ioan. 3.
sua Canonica sic ait: Qui odit fratrem suũ, homici-
da est. Non vult dicere Sanctus Apostolus, eum
qui fratrem suum odio habet, esse homicidam eius
non enim omnis, qui alium odit, ei statim mortem
desiderat, sed homicida est sui ipsius, quia (vt ait Ecclesiasticus)
Quasi rhomphea bis acuta hominis iniquitas. Peccatum mortale Eccles. 21.
dicitur rhomphea bis acuta, quoniam hominem gratia & iure
gloriæ priuat, & hoc ense ipse se ipsum interficit, iccirco qui

odit

Universidad de Deusto
Biblioteca

odit fratrem suum homicida est sui ipsius. Hoc bene intellexit 3
Gene.4. Lamech, qui suum auum Cain interfecit, & domum suam rediens sic lamentari cœpit: Audite vocem meã vxores Lamech, quoniam occidi virum in vulnus meum, hoc est, in vulnere animæ meæ: Interemi Cain in corpore, & me ipsum in anima. Ex quo infertur, quòd ille, qui odit proximum suum, licet ei illo odio noceat, multo magis sibi ipsi obest. Nec intelligatis in hoc loco nomine fratris Christianum duntaxat intelligi: non enim ipse solus: sed quicunque alius homo intelligitur, omnes nanque fratres nostri sunt, vt potè filij Dei sicut & nos per creationem, & eis amorem debemus, quamuis Christianos magis
Gene.46. singulari amore diligere debeamus. Quando Patriarcha Ioseph in Ægypto Beniamin vidit, quia erat frater eius ex patre & matre commota sunt magnopere viscera ipsius. Atque ita inquit 4 sacer textus: Attollens autem Ioseph oculos vidit Beniamin fratrem suum vterinum, & ait: Deus misereatur tui fili mi. Festinauitque in domum, quia commota fuerant viscera eius super fratre suo, & erumpebant lacrymæ: & introiens cubiculum fleuit, Quod ei nõ contigit, cum alios vidit fratres, quia non erant vterini sicut Beniamin, & ideò eos tam tenere non diligebat. Sic licet omnibus hominibus amorem debeamus eo quòd omnes patris nostri Dei per creationem sunt filij, tamen peculiariter Christianos debemus diligere, qui sunt fratres nostri ex parte parentis, scilicet, Dei, & matris, videlicet, sanctæ Ecclesiæ, quæ nos per virtutem diuinam in sacro baptismate regenerauit. Ait igitur Sanctus Apostolus, eum, qui odit quemcunque homi nem, sui ipsius homicidã esse. Cælestis magister Iesus Christus, 5 vt hoc odium à cordibus nostris longissime auerteret, paulò antequam parabolam hanc hodierni Euangelij proponeret, dixit: Si peccauerit in te, (id est, contra te) frater tuus, vade, & corripe eum intra te & ipsum solũ. Quibus verbis pijssimus Dominus iubet, vt cum à proximo tuo offensus fueris maiorem rationẽ habeas, magisque cures eum ab illo peccato auertere, (quod in te offendẽdo cõmisit) quam iniuriam, & dãnum tibi illatũ vindicare. O admirabilẽ puritatem, ac perfectionẽ legis Euangelicæ, & admirabilẽ charitatẽ illius, qui eam instituit. Quãquã in cælo plurimi planetæ & stellæ sunt, omnes simul non sufficiũt ad expellendas ab ipso tenebras, nisi sol, qui eas sua excellẽtia explodit.

Sic

6 Sic licet quam plurimi in mundo extitere sapientes, qui lucem hominibus ipsos docendo dederunt, solus tamen Iesus Christus qui est verus sol noctem ab eo atq, omnes tenebras expulit. Magnã lucem Tullius licet Gentilis dedit, dum libros de amicitia scripsit admonens & inuitans homines ad pacem, amorem, & tranquillitatem seruandã & quod nullus alteri iniuriã faciat, nisi quando ab eo fuerit iniuria lacessitus, tunc (inquit) poterit huius modi iniuriam sibi illatam vlcisci. At diuinus sol vult omnino vt homines clari sint & angelis æquales, & non solum de iniurijs sibi factis vindictam non sumant, sed quando iniuria fuerint affecti, maiorem rationem habeant de damnis, quæ illatores iniuriarũ sibi ipsis inferunt, animas suas per peccatum interficientes quam de iniuria, quæ eis fit, & ita omni cura & possibilitate eos
7 ab illo damno & peccato mortali auertere conentur. Docente igitur & iubente Domino hæc tantæ perfectionis & charitatis inquit Sacer Euangelista: Tunc accedens Petrus dixit, Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vsque septies? Existimauit Sanctus Apostolus, *Que se auia alargado mucho, y que auia tirado la barra hasta lo vltimo donde se podia tirar. Y cierto conforme a lo que agora hazemos harto se alargo.* Tam arcta & angusta est charitas nostra, vt si aliquando iniuriam condonemus, dicere soleamus, *Esta yo la perdono*, Sed si ille aliam mihi intulerit, non impunè abibit, & simul vtriusque pœnas luet. Quis est, qui proximo suo secundam iniuriam parcere velit, si primam ei condonauit? Profectó difficile reperietur, qui hoc agat. Iccircò diximus, quòd iuxta charitatem nostram, *Se alargo mucho Sant Pedro,*
8 *pero con todo quedo corto*, secundum charitatem, quam Dominus postulat habeamus. Et ideò ei ipse Dominus respondit: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies: vbi numerus determinatus pro indeterminato ponitur. Quod perinde est ac si diceret, debes iniuriam proximo tuo condonare, quotiescunque te offenderit. Ita sacri Apostoli fecere, & nos, vt idem faceremus, docuerunt. Atque hoc significat, quod ait Diuus Pau- 2. Corinth. 6
lus, Cor nostrum dilatatum est, tanquam filijs dico, dilatamini & vos. Inquit Sanctus Apostolus se suosque socios corda dilatata habere, non solum quia ipsa amicos & inimicos capiebant, & erga omnes amplus in illis erat amor, verum etiam quia omnes iniurias capiebãt. Tam amplũ enim cor habebant, vt omnes

sibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

sibi illatas iniurias libenter perferrent, & eos, qui ipsos persequebantur, diligerẽt: in quo certe vera patientia consistit, vt B. Gregorius egregie testatur dicens: Patiẽtia vera est, cũ amas persecutorem tuum. Et de his omnibus Sanctus Apostolus nos admonet, cum ait: Tanquam filijs dico, dilatamini & vos. Et vt melius hoc nobis persuaderet, adiunxit paulo inferius, vos enim estis templum Dei viui, sicut dicit Deus, Quoniam in habitabo in illis & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus. O admirabilem dignitatem Christianæ gentis, siquidem illis Dominus pollicetur, se in ipsis tanquam in templo suo habitaturum. Si ergo huius summi Dei templa sumus, oportet magnam in cordibus nostris amplitudinem habeamus. Sanctus propheta Ezechiel refert, se quoddam permagnum ædificium in mõtis cacumine ædificatum vidisse. Et ecce, inquit, murus forinsecus in circuitu domus vndiq;. Et vidisse, ait, virum, qui ædificiũ illud metiebatur, & in manu viri calamus mẽsuræ sex cubitorum, & palmo mensus est latitudinem ædificij, calamo vno, altitudinemq; calamo vno. Hoc ædificium & hæc domus Dei est iustus, qui domicilium suum ac fundamentum in monte alto habet: suã enim affectionem & voluntatem in cælo retinet. Tale est fundamentum hominis, qualis est affectio eius. Etenim qui affectionẽ suã in voluptatibus, diuitijs, & bonis temporalibus sitam habet, ibi etiam suum fundamentũ habet, qui autem in Deo affectionem suam collocat, ibi & fundamentum eius est. Qui hanc domũ circundat, est Christus Saluator noster, sicut propheta Isaias asserit dicens: Saluator ponetur in ea murus & antemurale. Et quanuis ad literam hic sanctus vir de sancta Ecclesia loquatur, recte tamẽ de quolibet iustorum intelligi potest. Mẽsura verò, qua hoc ædificium mensuratur, est virga sex cubitorum & vnius palmi, per quam vita actiua & contẽplatiua significatur. Nam per sex cubitos vita actiua denotatur; senarius enim numerus operationem & laborem designat, siquidem sex diebus omnia Deus fecit, per septimum verò otium & trãquillitas intelligitur: die nanq; septima requieuit Deus ab omni opere, quòd patrarat. Atq; ita per septimũ, qui est palmus significatur vitæ contẽplatiuæ quies & tranquillitas. Sed quæro quare sanctus ille vir septimũ non fecit cubitũ, sicuti & sex priores? Certe ad insinuãdum omnẽ adimplectionẽ vitæ actiuæ in hac vita futurã esse, in gloria enim nullæ mi-

B. Greg. homil. 7. 9

Ezech. 40. 10

Isai. 26. 11

seriæ nullęq; sunt necessitates, quib⁹ subuenire oporteat. Nõ est famelicus, qui satiari debeat, siquidẽ omnes saturati sunt; non est ęgrotus, qui visitãdus sit, quoniã omnes perpetuã habẽt salutem, &c. At vita contẽplatiua è contra est; hic enim incipitur, & in cęlo perficitur. In nullo nanq; puro homine contẽplatio in hoc sæculo perfecta fuit: quia (vt ait Apostolus) Videmus nunc per speculũ in ænigmate, tunc autẽ facie ad faciem. Iccircò non per cubitum sed per palmũ, qui nunquã ad cubiti magnitudinẽ accedit, significatur. Dum autẽ, inquit S. propheta ædificiũ in amplitudine hanc mensurã habuisse, ostendit iustũ debere cor amplum & ad omnia misericordiæ opera tã spiritualia, quã corporalia exercenda paratissimũ habere. Nõ solũ autẽ in spiritualibus, quæ (vt scitis) septem sunt, scilicet, docere, cõsulere, corrigere, consolari, sufferre, orare, & parcere, tantummodo se exercere debet, sed super omnia sanctã rerum diuinarum contemplationẽ assiduè amplecti. Dum autem sanctus ille vir eandem mensurã in altitudine atq; in latitudine ædificij reperit, insinuat, tãtam futuram esse gloriã, qua iustus in cœlo fruetur, quãta fuerit charitas, qua in his se se exercuit in hoc sæculo. Et ideò Diuus Paulus ait, Tanquam filijs dico, Dilatamini & vos.

12 13

Cum igitur Dominus Beato Petro dixerit, debere proximo suo toties iniuriam cõdonare, quoties eum offenderit, vt eum & nos omnes doceret obligationẽ, quã ad hoc faciẽdum habemus, immediatè parabolã hãc proposuit dicẽs: *Simile est regnum cœlorũ homini Regi, qui voluit rationẽ ponere cum seruis suis. Et oblatus est ei vnus qui debebat decem millia talenta, &c.* quæ sequũtur vsq; ad finẽ. Hic homo Rex, qui rationem à seruis suis exigit, non dubium, quin ille sit, qui (vt D. Ioannes ait) habet in veste & in fœmore suo scriptum; Rex regum, & Dominus, dominantium, qui constitutus est â Deo iudex viuorum & mortuorum, vt ait B. Petrus. Huius autem Regis serui homines sumus, quibus hoc seruitutis nomen magis etiam quam ipsis Angelis quadrat: illi nanq; creationis iure, nos verò & creationis & redemptionis titulo eius serui sumus. Rationis verò exigendæ tempus extremi iudicij dies est, in quo (vt Apostolus inquit) oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis, prout gesit siue bonum siue malum. Qua quidem sententia Salomon longam illam rerum expetendarum

14 *Apocaly. 19.* *Act. 10.* *2. Corin. 5.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

Eccleſia. 12. diſputationem integro volumine abſolutam concluſit Eccleſiaſtes dicens: Cuncta, quæ fiunt, adducet Deus in iudicium pro omni errato ſiue bonum fuerit ſiue malum. In qua quidem ratione exigenda cum multa improbis formidabilia ſint, ira certè iudicis tanto improbis terrori erit, vt quemadmodum B. Ioan- 15
Apocaly. 6 nes ait, ingrediantur in ſpeluncas & in petras montium, & dicãt montibus & petris: Cadite ſuper nos & abſcondite nos à facie ſedentis ſuper thronum & ab ira agni, quoniam venit dies magnus iræ ipſorum, & quis poterit ſtare? Iram autem agni appellat, vt indicet talem eius diei iram futuram, qualis eius manſuetudo anteà præceſſit. Sicut ergò eius manſuetudo fuit ſupra omnẽ modum, (quãdo à ſeruis & pro ſeruis Dominus maieſtatis colaphis cædi ſuſtinuit) ita ſupra omne quòd cogitari poteſt, illius tunc ira deſæuiet, quando quos tantoperè dilexit & tam caro pretio 16
Simile. redemit, tam diro ſupplicio mulctabit. Qualis quæſo eſſet erga filium matris furor, ſi ipſa illum manibus correptum in ingentem ignis pyram flammis abſumendum proijceret? Cum ergo nos pijſsimus ille agnus plusquam materna charitate dilexerit, quos tantis in cruce doloribus parturiuit, qualis ille furor æſtimandus eſt, quando quos ita parturijt, vltricibus flammis perpetuò cruciandos committet? Hanc porrò iram non ſolum pectore concipiet, ſed ipſo etiam vultu demonſtrabit, quæ res tanto im-
2. Chryſoſt. probis terrori erit, vt B. Chryſoſtomus ſatius eſſe dicat, decem millia fulgura ſuſtinere, quam faciem illam manſuetam videre à nobis auerſam. At hunc terrorem iuſti non habebunt, quin potius maximo cũ ſolatio & ſecuritate erunt. Atq; ità S. Dauid loquens, qualiter Deus nunquã Eccleſiã ſuã & iuſtos, qui in ea ſunt 17
Pſalm. 93. deſeret, inquit: Quia non repellet Dominus plebem ſuam, & hæreditatem ſuam non derelinquet quoad vſq; iuſtitia cõuertatur in iudiciũ, & qui iuxta illam omnes, qui recto ſunt corde. Populus & hæreditas Dei eſt ſacroſancta Eccleſia pretioſo Ieſu Chriſti Redemptoris noſtri ſanguine redempta, quã ipſe non deſeret, quoad vſq; iuſtitia conuertatur in iudicium extremum vnicuiq; quod meruerit, tribuens. Vbi alia translatio habet: Quoad vſque in iuſtitiam conuertatur iudicium, id eſt, Quouſq; id quod iudicatum fuerit, executioni mandetur, Deo ipſo vnicuiq; quod meruerit tribuente. Et qui erunt iuxta illam iuſtitiam, qui illam ſecurè expectare poterunt? Omnes certè, qui recto ſunt corde.

Con-

18 Contendamus ergò fratres & omni cura ſtudeamus corda recta habere, & in illa die nos ipſos in magna confuſione non videbimus.

Et cùm cæpiſſet rationẽ ponere, oblatus eſt ei vnus qui debebat decẽ millia talentorũ. B. Gregorius, D. Hieronymus, ac B. Auguſtinus inquiunt, *8. Grego. B. Hiero.* hãc hominẽ ſic tanto debito oppreſsũ eſſe peccatorẽ in peccato morta- *ſuper. hũc* li exiſtentẽ. Peccatũ enim mortale vocatur debitũ ab effectu, nõ quod *loc.* eſſentialiter ſit debitũ, ſed quia nos debitores facit, & hoc eſt figura in ſacra pagina nimis vſitata, ob cuius ignorantiã quã plurimi errãt. Figu- *D. Augu.* ra vero hęc dicitur ſynecdoche, quãdo, ſcilicèt, pars pro toto accipitur, *lib. de ver.* vel totũ pro parte, vel effectus pro cauſa aut cauſa pro effectu: vt in epi- *Domini.* ſtola ad Romanos ait B. Apoſtolus, Spiritus poſtulat pro nobis gemiti- *Roma. 8.* bus inenarrabilibus. Nũquid Spiritus Sãctus aliquẽ ſuperiorẽ habet, à quo poſtulet? & cũ ſumma lętitia ſit in eo gemitus & ploratus eſſe po-
19 teſt? Reſpõdeo, hîc accipi cauſam pro effectu; dicitur enim ſpiritus poſtulare pro nobis, quia poſtulare nos facit gemitibus inenarrabilibus. Et in actibus Apoſtolorũ de Iuda ſic ſcriptũ eſt: Hic poſſẽdit agrũ de *Actuũ. 1.* mercede iniquitatis. Quãdo ager ille empt⁹ fuit, iã impius Iudas mortuus erat, quomodo ergò illũ poſſẽdit? Dicitur illũ poſſẽdiſſe, quoniã poſsidere fecit: niſi enim ille fuiſſet, ager nõ emptus eſſet. Sit igitur regula tenẽda: quotieſcũq; Deus in ſacra ſcriptura humano more loquitur, & dicit ea, quę ei cõuenire nõ poſſunt, cũ hac figura intelligenda ſunt: vt videre eſt apud S. Iſaiam. Super quẽ, inquit, requieſcet ſpiritus *Iſai. 66.* meus, niſi ſuper humilẽ? Deus ſuper humilẽ nõ requieſcit, ſed requieſcere dicitur, quoniã ipſum requieſcere facit, & quietũ reddit, nè à fluctibus mundi rapiatur. Ità in propoſito peccatũ appellatur debitũ, eò quod peccatorẽ æternæ pœnæ debitorem reddit, in peccato enim eſt
20 auerſio à Deo; & quia peccator faciẽ affectionis ſuæ auertit à Deo, ipſe Deus faciẽ ſuã ab eo auertit, nè ipſum amplius videat, & hęc eſt pœna damni. Et quia inordinate ipſe peccator ſe ad creaturas vertit, vult Deus, vt creaturę illũ in ęternũ torqueãt, & hęc vocatur pœna ſenſus. Atq; ità quęrens ſubtilis Scotus, quid ſit, quod in anima remanet, poſt *Scot. in. 4.* quã peccatũ mortale cõmiſſum eſt, reſpondet per peccatũ remanere *d. 14.* obligationẽ pœnæ æternæ. Et D. Thomas inquit remanere quandã *D Tho. 1.* in anima maculam & turpitudinẽ. Nè autẽ cogitetis, verbũ hoc, obli- *2. q. 86.* gationẽ ad pœnam, eſſe denuo inuẽtum, audite in Actibus Apoſtolo- *art. 2.* rũ B. Petrum cuidam peccatori ſic dicentem: In fèlle amaritudinis & *Actuũ. 8.* obligatione peccati video te eſſe. Hinc etiam intelligetis illa diuini *Pſal. 114.* Pſalmographi verba, ſcilicèt, Declinantes autem, hic ſiſtẽdum eſt, In

Universidad de Deusto
Biblioteca

obligationes adducet Dominus cum operãtibus iniquitatem. In hoc 21
Cassiodo. Sup. Psal. loco (vt eruditè Cassiodorus explicat) duo peccatorum genera denotantur. Est enim peccatum cõmissionis, ideſt, operari positiuè malũ: aliud est peccatum omissionis. Eos autẽ qui hoc secundum genus peccatorum committunt, Sanctus Dauid vocat declinantes, quoniam à regula boni deuiant, & inquit eos, qui benefacere omiserũt, cùm possint, æternam esse pœnã subituros, sicut illos, qui malum exercuerũt: vtrosq; enim Dominus inferni supplicijs puniet. Ideò sic ordinanda est litera, Declinantes, scilicèt, per omisionem, adducet Dominus cũ operantibus iniquitatẽ; In obligationes; id est, vtriq; scilicèt perpetrãtes peccatũ cõmissionis & omissionis ad pœnã æternã remanẽt obligati. Non solũ autẽ peccatũ dicitur debitũ, sed etiã debitũ maximum: &
Budæus in suis annot. ideò Dñs de hoc debitore ait, *Qui debebat ei decem millia talentorũ*. Guilelmus Budęus in suis annotationibus inquit, talentũ esse sexcentos 22
aureos, atq; ità decẽ millia talenta esse, (*seys millones de ducados.*) Peccatum verò lethale dicitur tã magnũ debitũ eò quòd nullus per se solũ illud soluere potest: imò dicitur debitũ infinitũ, quia est infinitę malitiæ obiectiuè, & quia est destructiuũ gratiæ, quę includit in se pretiũ
vitæ Christi; de quo B. Paulus ait, Empti enim estis pretio magno.
1. Cor. 6. Qua propter æquissimũ est, nos magnificare Dei gratiã, siquidẽ in ea thesaur⁹ vitę & mortis Iesu Christi, qui est infiniti valoris, inuoluitur. Hinc intelligetis, vos, cũ peccatũ aliquod mortale cõmittitis, nõ solũ dignos esse vt puniamini tãquã transgressores mãdatorũ Dei, & offensores diuinę maiestatis, sed tanquã diuini eius thesauri ac pretiosissimi sanguinis & sanctissimę gratię dissipatores. Quocirca quãtò maiores gratias & fauores accepistis, tãtò grauiꝰ est peccatũ, quod perpetratis.
Et hinc intelligetis etiã illa verba prophetę Isaię: Nouissimo aggraua- 23
Isai. 9. ta est via maris Galilææ Gentium. Terrã Genesaret, Capharnaũ, & Bethsaida hûc S. Propheta viã maris appellat, eo quòd indè in Tyrum munitissimã vrbẽ nauigari solebat, quæ, quoniam maritima erat, à S. Propheta mare vocatur. Aitq; has duas vrbes, quæ in prouincia Galilææ erant, nouissima culpa aggrauatas esse, ideſt, (*se les haze nueuo cargo.*) Et peccata eorũ esse grauissima propter multitudinẽ miraculorũ, quę Christus Redẽptor noster in illis edidit, quib⁹ noua obligatio eis, vt boni essent, oriebatur. Huc spectat id, quod idẽ Dñs de ijs duabus ci
Matth. 11 uitatibus dixit: Vę tibi Corozain, vę tibi Bethsaida, quia si in Tyro & Sidõne factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pœnitentiam egissent. Veruntamẽ dico vobis Tyro & Sidoni remissius erit in die iudicij quã vobis. Ecce igitur qualiter sum- 24
ma veritas affirmat, peccata illarũ vrbiũ grauiora esse propter maiores fauores, quos à diuina liberalitate acceperant. Vnde sequitur, neminẽ debere seipsum iactare eò quod plura à Dño siue spiritualia siue corporalia beneficia receperit, quin potiꝰ se submittere & humiliare debet, cũ tot tantis sq; oneribus se oneratũ conspexerit. Cũ enim quis de ingenio, de viribus, de pulchritudine, de nobilitate de diuitijs tã spiritualibus quã corporalibus gloriatur, perinde est ac si diceret, plurima debita, quę soluere non possum, debeo. Nã (vt ait D. Paulus) Quid habes, *1. Cor. 3.*
quod nõ accepisti? Omnia, quæ habes, à Deo sunt, & ei illa debes, nec soluere potes: igitur insania est magna, te laudare, & cum ità oneratus sis te de acceptis beneficijs iactare. Peccatũ etiã dicitur infinita malitia, quia quantũ ex se est, est contristatiuũ & expulsiuũ Dei. Cõtrista- 25
tiuũ, quia si Deus tristitiæ esset capax, peccatũ in eo tristitiam infinitã efficeret. Tantò enim quis odit, & tantã tristitiã accipit propter offensam & iniuriã sibi illatam, quantus est amor, quo se diligit; & cũ Deus se infinito amore diligat, infinita, si capax esset, tristitia afficeretur cũ ab hominibus offenditur. Atq; ità quãdo Apostolus inquit, Nolite cõ *Ephes. 4.*
tristari Spiritũ sanctũ Dei, nõ est intelligendũ, Spiritũ sanctum tristitiã accipere; sed vult dicere; Non peccetis, quoniã peccatũ quantũ ex se est, est contristatiuũ Spiritus sancti, & si ipse tristitiã nõ accipit, ideò est, quia ipsius capax nõ est. Est etiã peccatũ expulsiuũ Dei, nã quantum ex se est, ipsum Deum ab anima expellit. Si autem quis sic obijciat, cùm Deus sit infinitæ potentię, quomodò potest eũ peccatum expellere? ad hoc subtilis Scotus respondet dicẽs, quòd gratia expellitur *Scot. in 2. d. 37.*
per peccatũ non formaliter, nec effectiuè sed demeritoriè: nulla enim 26
vis est, quę possit Deũ effectiuè expellere, licèt demeritoriè sic. Et hoc est, vt dici solet, Non dicam tibi, (*Que te vayas, pero yo te hare obras pordõ de te vayas.*) Constituens Patriarcha Iacob è domo soceri sui Laban di *Gene. 31.*
scedere, dedit pro causa huius discessus dicens vxoribus suis: Video faciẽ Patris vestri, quòd nõ sit erga me sicut heri & nudius tertiꝰ, hoc est, (*No le veo buẽ rostro*) Et ideò ab eius domo discedere volo: hinc enim iudico cor eius nõ esse rectũ erga me. Nã (vt in Ecclesiastico dicitur) Cor *Eccles. 13.*
hominis immutat faciem illius, siue in bona siue in mala. Hæc est etiã causa, ob quam Deus ab anima peccatoris discedit, videlicet, (*Porque no le muestra buena cara, ni tiene para el buen coraçon.*) O infœlix peccator attende quid agas, licèt enim Deo nõ dicas, vt à te discedat, (*Hazes le obras con que el se vaya:*) Peccata tua demeritoriè illum à te expellũt:

animaduerte qualis anima tua remanebit, ab ea tanto bono discedente. Quid obsecro vrbs magna & opulentissima appareret, si eam omnes vicini eius desererẽt? qui timor, & qui horror esset, eã sic desertã videre? Deus cũ in anima est, & Angeli eius circũcircà; instar vrbis opulentissimæ est, quo decedente ipsa tam deserta remanet, vt si homo eã intueri posset, horrore & timore perculsus perhorresceret, & à se ipso fugeret. Itaq; his omnibus de causis peccatũ debitũ maximum appellatur, & ideò Dñs illud per summã decẽ milliũ talentorũ significauit. *Simile.* 27

Est autẽ maximè notandũ, hunc seruũ debitũ hoc regi solũmodò debuisse, atq; ità cum ab eo petijt, vt expectaret, (id est *Quando le pedia espera*) Ei dixit, *omnia reddã tibi*. Mirabile profectò, si seruus hic debito oppressus peccator est, ergò peccator nũquã cõtra suũ proximũ delinquit, & omnia peccata cõtra Deũ sunt? Ad hoc respõdeo, in operibus nostris nõ tantũ esse considerandũ bonũ vel malũ, quod proximis faci- 28
mus, quantũ attẽdendũ est seruitiũ, vel iniuria, quã Deo irrogamus. Cũ enim pauperẽ induis, aut illũ cibas, vel ægritudinẽ eius curas &c. non tantũ attendendum est ad illam necessitatẽ, qua fratri tuo subuenis, quantũ ad voluntatẽ Dei, qui tibi præcipit, vt hoc pro eius amore facias. Sic cùm peccatum committis, non tantùm considerare debes malum, quod proximo infers, quantum ad obedientiã Dei & transgressionẽ diuinorum mandatorũ. Aq; ità Sanctus Dauid cùm vxorẽ fidelissimi famuli sui Vriæ violasset, ipsumq; interfici iussisset, postu- *Psalm. 50*
lãs à Domino veniã inquit: Tibi soli peccaui, cũ etiàm alios offendisset. Quod ideò fecit, quia licet iniuria & iniustitia, quam aduersus illos virũ & vxorẽ commisit, magna fuit, tamẽ respectu iniuriæ, quam Domino fecit, ea omnia ferè nihil erãt. Et ob hoc asserunt Theologi, auersionem à Deo in peccato cum maiori supplicio, videlicet, pœna dam- 29
ni puniendam esse, quàm conuersionem ad creaturas, quæ pœna sensus puniẽda est. Hoc etiam verbum, Tibi soli peccaui, plus manifestauit metum, quem rex sanctus habebat, se à Deo puniendum esse, eo quòd vnum, qui solus est Deus, offenderet. Nam si, vt Romani. Ethnici existimabant, plurimi essent dij, ille, qui vnum illorum offenderet, si alios tamen placatos & amicos habebat, posset ad illos recurrere; sed cùm vnus duntaxat Deus existat, si hunc amittis, illum offendẽdo, non est alius, ad quẽ confugias. Et hic est verus ac legitimus sensus *Iacobi. 2.*
illorum verborum Diui Iacobi; Quicunq; autem totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Et subiunxit statim Sanctus Apostolus singularem rationem inquiens: Qui enim dixit;

dixit; Non mœchaberis, dixit, & non occides, quia si non mœ- 30
chaberis, occidis autem, factus es transgressor legis. Quod perinde est ac si diceret; Attende, ô homo, Deum tuum nè in puncto quidem legis offendas, vnum etenim tantummodò Deum habes, quem si læseris, non est alius, ad quem placatum possis confugere. Si sicut decem sunt legis præcepta, essent & decem dij, licèt vnum confringeres, vel duo, aut tria, & Deos illorum præceptorum offenderes, adhuc tamen alij placati remanerent. Sed cùm Deus, qui vnum præceptum dedit, dedit & omnia alia, quoniam vnus solus est Deus; sicuti si essent decem dij & decem præcepta, si omnia decem confringeres, nullum Deum, ad quem confugeres, placatum haberes; sic modò, si vnum tantummodo præceptum non seruas, remanes, vt antea remaneres, si om- 31
nia decem confringeres, non habens aliquem Deum placatum cum vnus tantum sit Deus, qui omnia decem præcepta seruare iubet. Iccircò ait Sanctus Apostolus, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Quapropter ô peccator vide quid agas, quando peccas aduersus vnum Deum, qui infinita potentia & sola voluntate hanc mundi machinam fabricatus est. Quòd si res facilius dissoluuntur, quam fiunt, & ipse Deus tam facilè totum mundum ex nihilo creauit, vide quanto facilius te euertere & annihilare poterit, qui ferè nihil es respectu totius mundi. Et si vnum solummodò peccatum tam magnum debitum est, miser ille, qui plurima & atrocia perpetrauit, quomodo dormire potest, quomodò ridere, quomodo manducare, cùm tantis sit oneribus oppressus? O insane insane, Deus te faciat resipiscere, & te à
pestifero somno suscitet. Narrat Macrobius fuisse Romæ quen- 32 *Macrobi⁹ in saturnalibus.*
dam equitem, qui cum multis debitis oppressus esset, adeò incuriosus & maximo cum gaudio ac voluptate viuebat: Facta autem post mortem eius de bonis ipsius auctione ideſt, (*Almoneda*) Traianus Imperator famulo suo iussit, vt stragulum seu culcitram veterem, in qua eques ille dormiebat, sibi emeret. Cui famulus; Nunquid, ait, imperator potentissime & mundi monarcha in culcitra veteri, & ab alio trita dormies? Ità profectò, respondit Imperator, siquidem eques ille cum tanto ære alieno oppressus esset, tam lætus & contentus viuebat, non dubium est, culcitram illam virtutem aliquam ad obliuionem generandam habere.

bere. Hoc prudens Imperator dicebat, illum hominem deri- 33
dens, qui cum tantis debitis oneratus esset, ità otiosè viuebat, ac si nullum haberet. O infœlices nos, quæ culcitra nos cooperit, & in nobis tantam obliuionem efficit, siquidem cùm tot scelera & peccata commiserimus, ac tantis debitis onerati simus, ità ridemus, gaudemus, & tanta incuria viuimus, acsi quidquid sacrosanctum Euangelium docet, ridiculum & mendacium esset. Sine dubio malitia nostra culcitra est, quæ nos contegit, & in nobis tantum malum efficit. Quòd si imperator equitem illum deridebat, quanto maiori cum ratione dæmones nos deridere, & ludibrio habere possunt, cum nos ita oblitos in re tam graui ac tanti ponderis aspiciant.

Oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta. O rem admirandam. Mirum sanè videtur, quòd cùm Christus Iesus Rex ac 34
Dominus sit vniuersalis totius mundi, qui ponit cum seruis suis rationem, quomodo nō plusquam vnum debitorem habet? Non- *Psalm.* 13
nè Sanctum Dauid inquit, Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat, si est intelligens aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum? Ità verum est. Nàm sicut in grammatica, cùm pueri docentur per casus declinant, qui sunt nominatiuus, genitiuus, datiuus, accusatiuus, vocatiuus, & ablatiuus, sic peccatores declinant, & per diuersa peccata à diuina lege deuiant, quæ quidem conuenientissimè casus appellari possunt, siquidem peccata mortalia sunt ipsius animæ casus. Magister autem huius execrandæ grammaticæ diabolus fuit, qui homines docuit à diuina lege hoc modo declinare. Quidam 35
enim per nominatiuum declinant; & hi superbi & inanes sunt, qui inaniter se iactant à nobilissima Guzmanorum, vel Manriquorum &c. origine ortum trahere. De quibus meritò illud Psal- *Psalm.* 48
mi dici potest; Vocauerunt nomina sua in terris suis. Et hac superbia inflati proximos suos ita contemnunt, ac si non essent homines. Alij per genitiuum declinant; hi sunt, qui, vt filios suos diuites ac potentes in officijs & dignitatibus Reipublicę post mortem suam relinquant, multa & grauissima scelera committunt. Alij per datiuum declinant; hi sunt, qui munera offerentes iustitiæ ministros corrumpunt, vt, videlicèt, iniustè eis faueant. Per hunc

36 hunc etiam casum declinant illi, qui muneribus & donis honestas fœminas & pauperes virgines peruertunt, vt sic ipse honorem suum amittant & suis turpissimis appetitibus satisfaciant. Alij per accusatiuum declinant: hi sunt, qui proximos suos falso de aliquibus criminibus accusant, & eos suis execrandis linguis ignominiæ notant. Alij per vocatiuum declinant; hi sunt qui grauia scelera perpetrantes nomina ipsorum mutant, videlicet, pigritiam vocant recreationem; turpitudinem sensualem fragilitatem humanam: superbiam, honoris æstimationem: iram, choleram, murmurationem zelum: murmuratores verò, zelantes. Alij denique per ablatiuum declinant; hi sunt omnes, qui artificia & inuentiones quærunt, vt iniustè proximos suos diuitijs & facultatibus priuent. Deus nos ò fratres à tam maledicta grammatica liberet.

37 Cùm igitur ità sit, quòd tam multi peccatores in mundo existant, quare Dominus in præsentiarum ait: *oblatus est ei vnus*? Respondeo Dominum hîc vnius tantùm mentionem facere ad significandum, quòd licèt peccatores penè innumerabiles sint, tamen diuinus iudex, à quolibet illorum tam seueram exiget rationem, acsi non esset in mundo alius quam ille solus. Non igitur peccator dicat: Siquidem debitores plurimi futuri sunt, (*Muchas cosas se passaran alli por alto, al tomar de la cuenta.*) Nàm quilibet tam arctam rationem reddet, ac si vnus solus debitor esset. Quis igitur tam ferreus est, qui hæc audiens non expauescat? Quis tam amens, qui statim non incipiat seuerum Dei iudicium pertimescere, & se ad illud præparare? De iusto in Ecclesiastico dicitur; Qui diligit Do- *Eccles.* 3.
minum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. Si est amicus Dei, pro quibus peccatis deprecabitur? Pro iam condonatis. 38
Nàm iustus si semel in peccatum lapsus est, nunquam illud dolere desinit; & quanuis Deus ipsius iam oblitus fuerit, ille tamen semper ipsum præsens & in memoria retinet, & de eo semper veniam postulat, quo sancto exercitio se ab alijs abstinet. Hoc ei prouenit ex eo, quia quò magis diligit Deum, tantò magis ipsum pertimescit. Vnde manifestè ostenditur, quantum bonum sit, Deum timere. Agens Propheta Baruch de idôlis, & quo- *Baruch.* 6
modò hominibus nec obesse nec nocere possunt, inquit: Vnde vobis notum sit, quià non sunt dij, non ergò reueremini eos. Vbi alia translatio habet: Non ergò timueritis eos; & sic est etiam in

Universidad de Deusto
Biblioteca

contextu Græco. In quo significatur, in modo loquendi & in 39
phrasi prophetarum idem esse reuereri, quod timere; atque ità timere Deum est ipsum venerari. Quòd si iusti postquam de suis peccatis maximè pœnituerunt, seuerũ Dei iudicium ità pertimescunt, quantò maiori ratione peccatores, qui sceleribus pleni nunquam pœnitentiam egerunt, perhorrescere debent. Cum Beatus Pater Agathon inter Ægypti patres celeberrimus in extremo vitæ agone constitutus timere valde cœpisset, & ab eo disci puli timoris causam quærerent, (quem sciebant innocentissimè vixisse) respondit; Longè alia sunt filij iudicia hominum & iudicia Dei: est enim via quæ videtur homini recta, nouissima autem eius ducunt ad mortem. Hinc etiam Regius Propheta ait: Si ini-
Psal.129. quitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? Non ait, Ego non sustinebo, (vt Beatus Augustinus hoc loco adno- 40
B. Augu. tauit) sed quis, licèt pius & iustus sit, sustinere poterit? væ enim laudabili etiam vitæ, si remota pietate iudicetur. Quare ergò tu, ô peccator, non pertimescis id quod sancti timuerunt? Finis, quem cœlestis magister Iesus Christus habuit, cùm hanc horribilem parabolam & alias similes proposuit, fuit, vt homines timorem conciperent, & per illum ad agendam pœnitentiam excitarentur, & à peccatis in posterum abstinerent. Quemadmodum venenum vbi
Simile. primùm ad cor accedit, statim & non anteà necat, sic peccatum non interficit, quousque ad consensum voluntatis perueniat. Et hinc oritur, quòd sicut animalia, quæ venas angustas habent, cum veneno non facile pereunt, quoniam virus locum non inuenit, quo ad cor fluere queat; quæ autem venas amplas sortita fuêre, facilius cum veneno moriuntur: sic qui conscientiam angustam pro 41
Simile. pter diuinum timorem habent, difficulter cum peccati veneno moriuntur, quoniam coarctatio conscientiæ illud ad consensum voluntatis accedere non sinit; qui verò ampla sunt conscientia, & absq; timore facilè cum hoc veneno pereunt, quoniam illud ad voluntatis consensum accedere permittunt. Iccircò Christus Redemptor noster tot artes & inuentiones quæsiuit, vt in cordibus humanis diuinus timor regnaret.

Cùm autem non haberet, vnde redderet, iussit eum Dominus eius venundari & vxorem eius & filios & omnia, quæ habebat, & reddi. O stupendam & valde mirandam summi Dei iustitiam. Meritò dictum

42 dictũ est, horrẽdum esse incidere in manus Dei viuentis. Quorsum, ô æterne Deus, siquidem iubes huius hominis filios vendi, imperas etiam vxorem ipsius venundari? Quid mulier vetula valebit? Quis pro illa aliquid pretij reddere volet? Sine dubio maioris erant pretij & æstimationis olim mulieres quam nunc sunt: atque ità legimus, homines fœminas, quas vxores ducere volebant, emisse. De Patriarcha Iacob inquit sacra Scriptura: Seruiuit ergò Iacob septem annis, & statim inferius alijs septem annis pro eadem seruisse refertur: nunc *Gene.29.* autem parentes, vt illas in matrimonium collocent, numos præbent, & vix homines illis se onerare volunt; tam multas enim expensas faciunt, vt thesauro magno opus sit ad earum pompas ac vanitates sustentandas. Nihilominus tamen, Dominus, vt existimo, de his corporalibus venditionibus non loquitur, sed voluit in hoc signifi-
43 care, quòd non solùm peccator, sed omnes eius complices & coadiutores, si pœnitentiam non egerint, cum ipso in æternis flammis cruciabuntur. Si vetula gallinam cum pullis habens, & videns *Simile.* miluum super illos volitantem, pertimescens, nè aliquem illorum vnguibus raperet, eos omnes simul cum gallina funiculo ligaret, ipsa autem terga vertente miluus descenderet, & vnguibus funiculum illum prehenderet & attraheret, certum est, quod siquidem mater cùm filijs vnà vincti erant, miluus omnes simul arriperet. In hunc modum, si vir & vxor filij ac famuli eius vnius criminis participes sunt, & omnes eodem peccati fune ligati, omnes absque dubio, si pœnitentiam non egerint, ab impij Sathanæ vnguibus rapientur. Diuitię per vsuram & cum peccato comparatæ sunt velut funes ligan tes eos omnes, qui ipsas tangunt, & ipsis fruuntur; & sicut omnes in
44 eadem culpa sunt, omnes eadem pœna punientur. Narrat Cæsarius *Cæsarius.* quòd ægrotans quidam magnus peccator iussit vocari scribam & ab eo petijt, vt testamẽtum, eo ordine, quo ipse disponeret, scriberet. Scriba autẽ consentiente illo sic orsus est: Mando, vt hæc anima mea, quoniã creatorem suum offendit, à diabolis in æternas flammas crucianda eripiatur. Item mando, vt vxor mea, quoniã scelera mea nunquam impediuit, quin potius vsuris meis & latrocinijs gaudebat, quibus posteà abundantius viueret, & haberet, quo melius se componeret & ornaret, volo inquã vt à diabolis rapiatur. Item, quia filij mei contendebãt, vt ego plurimis versutijs & technis multo ære alieno me oppri mẽs irretirer, vt posteà plures eis diuitiæ & facultates remanerent, mãdo vt à diabolis etiã rapiantur. Item mando, vt pater cõfessor, quoniã

Universidad de Deusto
Biblioteca

crimina mea dissimulabat, meq; ab iniustitijs & latrocinijs absolue-45
bat, à diabolis etiã rapiatur. Et finito testamento omnes iusto Dei iu-
dicio à dæmonibus sublati fuerunt, quoniã hoc supplicio digni erãt.
Exec. 29. S. Prophetam Ezechielem Deus sic allocutus fuisse legitur: Fili homi
nis pone faciẽ tuam contra Pharaonẽ Regẽ Ægypti, & prophetabis
de eo vniuersa: loquere, & dices: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego
ad te Pharao Rex Ægypti draco magne, qui cubas in medio flumi-
nũ tuorũ & dicis; Meus est fluuius, & ego feci memetipsum. Et ponã
frænum in maxillis tuis & agglutinabo pisces fluminum tuorũ squa
mis tuis, & extraham te de medio fluminũ tuorũ, & proijciam te in de
sertũ, & omnes pisces fluminis tui, bestijs terræ & volatilibus cæli dedi
te ad deuorãdum. (*O sancta Maria señora*) & quam apertè nobis hîc Spi
ritus Sanctus ostẽdit, eos peccatores, qui eodẽ peccato cooperantur, ea
dẽ pœna esse puniendos, siquidẽ nõ solum Pharaonem punit, qui su46
perbia inflatus nõ recognoscebat à diuina manu bona accepisse, quin
potius magnitudinẽ suã & potestatẽ suæ industriæ tribuebat, verum
etiã inquit, se eodẽ supplicio esse puniturum eos omnes pisces, qui in
circuitu eius enatabant in eisdẽ voluptatibus & sceleribus cũ Pharao-
ne immersi. Isti omnes eius sequaces erant, qui in cunctis flagitijs ei
fauebant. O diues auare & superbe quã meritò tibi dicere possumus:
Draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorũ, & dicis: Meus est
fluui⁹ & ego feci memetipsum: Quarè instar draconis cupiditate inflã
maris, teipsum in flumine voluptatũ & bonorum huius sęculi immer
gẽs, & omnia ea bona, quæ possides, tuę diligentiæ tribuis, & cõgluti
nasti tibi omnes pisces, videlicèt, filios tuos fautores & familiares, tuo
rum scelerum participes effectos. Tibi ergò & illis omnibus Deus fræ
num mortis inijciet, & vos in horribile desertum, scilicèt infernum47
detrudet, vbi infernales illæ bestiæ crudelissimè vos deuorabunt. Te
filij tui, vxor tua & omnes, qui tibi in sceleribus fauebant, comitabun
tur. Quapropter vos per immensam Dei charitatẽ obsecro, vt, siqui-
dem nunc per tempus licèt, à vestris malis pœnitentiam agentes, hãc
opportunitatem arripiatis & flagitia deponere curetis.

Procidens autem seruus ille rogabat eũ dicens, Patientiam habe in me & omnia reddã tibi. Ex his verbis infertur Dñm in præsentiarũ nõ loqui de vniuersali iudicio, nec de particulari ratione, quã quisq; statim post mortẽ suã redditurus est; ibi enim nulla erit venia aut appellatio; sed loqui de quodam iudicio, quod in hac vita inter Deum & animã pec catricẽ celebrari solet, quando, scilicèt, ipsa sua grauissima peccata cog

noscens

48 noscens se coram diuino conspectu repræsentat, considerat q; iam ad
æterna supplicia in superno tribunali diuinæ maiestatis esse dãnatã.
Atq; ità pro eo quod nos in Psalmo legimus, Quoniam iudicas popu
los in æquitate, in cõtextu Græco & in paraphrasi Chaldaica habetur: *Psal. 66.*
Quoniã iudicabis populos in æquitate. Vbi apertè insinuatur, quòd
easdem gentes, quas Deus in hora mortis earum iudicaturus est, ipsas
nunc de præsenti iudicat. Hoc est vnum ex horribilibus, quæ in hoc
sæculo cogitare possumus, scilicet, omnes, qui mortaliter aliquando
deliquimus per certitudinem fidei, quàm habemus, scimus nos iãm
ad æterna infernorum supplicia damnatos fuisse, nescimus autem an
hæc sententia commutata & reuocata sit, quanuis enim crimina no-
stra confessi fuimus, & diuina sacramenta accepimus, adhuc tamen
ignoramus an illa dignè susceperimus. Quo igitur timore, & qua
49 cordis amaritudine eum, qui hoc credit, viuere oportet? Illi verò,
qui in actuali peccato mortali sunt, sine dubio plus omnibus time-
re & perhorrescere debent. Sanctus Propheta Zacharias sic ait: Le- *Zacha. 2.*
uaui oculos meos & vidi, & ecce vir & in manu eius funiculum
mensorium. Vtinam sic leuaremus oculos nostros, & videre-
mus, quo pacto Deus habet in manu funiculum, & metiatur ope-
ra nostra, vt cum impleta fuerit mensura illa, qua ipse constituit nos
expectare, tunc puniat. Iccircò Sanctus Hieremias ait: Vlulate pa- *Hiere. 25.*
stores & clamate, aspergite vos cinere optimates gregis, quia com-
pleti sunt dies vestri, vt interficiamini. Ad hanc rationem nos Deus
per diuinas inspirationes, per voces prædicatorum, per sanctam li-
brorum lectionem, per labores & infortunia vocat. Icteritia ægritu- *simile.*
do est, quæ licet illa laboranti alicuius molestiæ & afflictionis cau-
50 sa sit, tamen qui illam patitur, facilè ipsam non curaret, nisi facies &
oculi eius signum ostenderent, nam illos pallidos reddit: ità vt illi, qui
ipsos sic pallidos vident, statim dicant; Tu domine plenus ictentia es,
quoniam faciem & oculos pallidos habes, & nisi ei medicinam adhi-
bueris, facile ea ægritudo aliam corruptionem attrahet, & morieris:
& sic illa admonitione ægrotus remedium quærit, antequam malum
vltrà progrediatur. In hunc modum Deus permittit, vt peccata, quæ
aliqui secretò perpetrarunt, (*Les salgan al rostro*) & publicentur, vt
cùm se ignominia & infamia ità notatos viderint, se ipsos con-
fundentes conuertantur, & veram agant pœnitentiam*. Cogno-
scens ergò peccator ingens debitum, quod Domino debet, se coram
clementissimis eius oculis prosternat, & ab eo remedium profun-

dissi-

dissima humilitate postulet, non se ipsum excusans, quin potius ma 51
ximo cordis sui dolore accusans. Nã (vt inquit B. Augustinus) si Adã
B. Augu. Sermo. 19. de Sanctis Tomo. 10. se ipsum à culpa non excusasset, dicens, Mulier, quam dedisti mihi
decepit me, nunquam Deus ipsum à terrestri paradiso ejiceret. Cuidã
viduę Propheta Elisęus consuluit, vt parum olei, quod habebat, in va
4. Reg. 4. sa mitteret, & illud vẽderet, & sic filios suos à seruitute, in qua illos cre
ditores eius ponere volebant, redimeret. Sic tu, ô peccator, facito. Of-
fer aliquot pietatis opera; quæ cum pauperibus, qui sunt vasa vacua
exercere debes, ac tandem lacrymas contritionis profunde, ipsasq; in
illa vacua vasa, videlicèt, vulnera Christi Saluatoris nostri proijce, eas
æterno patri offerens, quibus ipsum sine dubio placabis. Animaduer
te qualiter postquam seruus ille dixit, *Patientiam habe in me, misertus
Dominus illius dimisit eum, & debitum dimisit ei.* O benedictus sit talis
Deus, glorificatus tam clemens Dominus, te omnes, ô superne Rex, 52
Hierarchię cœlestes collaudent, qui sic peccatorum misereris, vt plus
quã à te postulant, eis concedas. Seruus hic solummodo petebat, vt eũ
pro debito expectares, tu verò omne illud ei remisisti. Sic latro in cru
B. Augu. ce tantũ obsecrabat dicens; Dñe memento mei, & (vt B. Augustinus
perpendit) singulare beneficium reputaret si Dominus sibi peccata
quoad culpã cõdonaret, & hoc erat quod deprecabatur: sed liberalissi
mus reparator multô plus ei largitus est dicens: Amen dico tibi, hodie
mecũ eris in paradiso. O quàm benemeritò Sãctus Apostolus dixit:
Ephes. 2. Deus autem, qui dives est in misericordia. Quid ais Apostole sancte?
In quo non est dives Deus? Certè dives est in Sapientia, & in potẽtia,
& in scientia, & in infinitis perfectionibus, cur ergò de sola misericor
B. Bernar. dia eius mentionẽ fecisti? Ad hoc respõdit B. Bernardus dicẽs: Laudo
Domine tuã mirabilem sapiẽtiam: magnifico tuã omnipotentiã: sed 53
misericordia miseris sapit dulcius; & quia B. Paulus post tot delicta
patrata misericordiam Dei consequutus est, quod dulcius ei videtur,
hoc modis omnibus in Deo peculiariter laudat, vocãs eũ diuitẽ in mi
sericordia. Sed animaduerte, ô peccator, Sacratissimã virginẽ Mariam
Luca. 1. huiꝰ altissimi Dei matrẽ dixisse: Misericordia eius à progenie in pge
Simile. nies timẽtibus eũ: quoniã hi solũmodò ab illa efficaciter vtilitatẽ edu-
cere volũt. Si flumen abundãtissimum præterlaberetur, per omnes vi
cos huius vrbis, vt omnes in eo sitim suam explerent, si per ianuam
tuã etiã flueret, & tu ex eo bibere non vis, tua profectò culpa erit. O
flumẽ placidissimũ Iesu Christe, qui ais, Siquis sitit, veniat ad me, & bi
bat, omnes vocas & neminẽ expellis, qui accedere noluerit, sibi impu

tet,

54 tet, tu enim erga omnes misericordiam habes abundantissimam. Sed
iam opõrtet videre quàm fuerit ingratus seruus hic Domino suo om-
nia ei debita dimittenti.

Egressus autem seruus ille inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios, & tenens suffocabat eum dicens, Redde quod debes. Et procidens conseruus eius rogabat eum dicens; Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Ille autem noluit, sed abijt & misit eum in carcerem, donec redderet debitum. Videte qualis sit genius nostræ carnis, multa nobis con
donari volumus, & in minimis alijs parcere renuimus. Delictũ huius
serui nõ parum aggrauat, quòd tam citò beneficij accepti est oblitus,
deinde quòd non extraneus erat, quem tam acerbè tractat, sed conser-
uus; tertiô quòd pro vili pretio illum cruciat; deniq; non modo verbis
exigit, sed eũ suffocare audet. O humanã duritiã. Optime S. Dauid,
55 quando ei optio data fuit, respondit Prophetę Nathan, Malo incidere
in manus Dei, quàm in manus hominum, multæ enim sunt miseratio *2. Reg. 24.*
nes eius. Maximè notãdum, est quod dũ corã rege hic seruus fuit, hu
milis erat, & orationi instabat, egressus ira plenus manus violenter po
suit in fratrem suum. Sic pleriq;, quando in templo Dei sunt, rem sa-
cram audiunt, verba Dei attentius percipiunt, sancta desideria habẽt,
magna patrare proponunt, at egredientes confestim horum illorum
obliuiscuntur, & minima occasione oblata irascuntur, & cõturbantur
contra proximum suum, & verbis furorem atq; operibus ostendunt.
De quibus in Prouerbijs dicitur: Os fatuorum ebullit stultitiam. Isti, *Prouer. 15.*
vt habent cor ad instar ollæ feruentis, producunt effectus, quos ipsa fa *Simile.*
cere solet, scilicèt, quod emittens ex se aquam ebullientẽ, eos, qui circũ
circà sunt, comburit suo vehementi calore, & ignem extinguit, ac pin
56 guedinem à se expellit, tandẽ ipsa vacua remanens vi caloris confrin
gitur. Sic cor ira efferuescens per os verbis improbis & deprauatis ope
ribus diffunditur, quibus proximos suos comburens & damnificans
ità lumẽ rationis extinguit, vt vix iratus homo, quid faciat, intelligat;
& hac ira incensus expellit à se deuotionis ac diuinæ gratiæ pinguedi
nem, & culpa confractus remanet, sicut Ecclesiasticus testatur dicens: *Eccles. 21.*
Cor fatui quasi vas confractum. Obsecrate ergò fratres Deum, vt vos *Roma. 12.*
à tãto malo eripiat, & (vt ait Beatus Paulus) Date locum iræ. Si ad vos
peruenerit, non ipsum detineatis, cataq; celeriter transire sinite, & san-
ctis considerationibus excutite. Attendite grauia; quę in Deum quoti
die scelera committitis; & siquidem vultis, vt ipse vobis parcat, parci-
te & vos offensoribus vestris. Sed quia hoc non attendimus, tã faciles

& pro-

B. Augu. & properasi sumus ad vltionem. Atq; ità Beatus Augustinus inquit: O quicunq; es, attendis quid tibi fecerit homo & non attendis, quid tu feceris Deo? Adeò cæcus & ira inflammatus hic seruus nequam re mansit videns debitorem suum, vt nullam in corde eius operationem humilis illius pauperis fecerit oratio,

Et misit illum in carcerem. O duritiam execrandam cordis humani, quod nec precibus fratris sui emollitur. Totius debiti remissionem acceperat, & conseruo suo misereri non vult saltim dilationem temporis illi exhibens. Vos fratres non ità, sed parcite vltrò & non vindictã de aliquo accipiatis; neminem in carcerem mittatis, sed potius soluite

Hebr. 13. eos, qui vinculis alligati sunt. Mementote vinctorum (ait Beatus Paulus) tanquam simul vincti. O philosophiam cœlestem cœlestibus hominibus cœlitus datam. Vtinam efficaciter eam teneamus, & pectoribus nostris inscribamus. Mementote vinctorum non vtcunque, sed 58 perinde ac simul cum illis vincti essetis. Hoc planè est, proximum amare vti nos ipsos, quod heu, heu, heu, quàm paucis contingit.

Videntes autem conserui eius, quæ fiebant, contristati sunt valdè, & venerunt, & narrauerunt Domino suo omnia, quæ facta fuerant. Hi conserui

Apoc. 19. Angeli sunt, vnus enim eorum Beato Ioanni dixit, cùm eum adorare vellet: Vide nè feceris, conseruus tuus sum & fratrum tuorum. Et licèt in Angelis bonis tristitia esse non possit tamen potest esse origo eius, videlicet, nolitio, quia (vt ait Beatus Augustinus) tristitia est de ijs, quę nobis nolentibus accidunt, atq; ità cum ait, Angelos tristitia affici perinde est ac si diceret eos illud opus malum odisse.

Et narrauerunt Domino suo omnia, quæ facta fuerunt. Non ait, eos inter se murmurasse, sed Dño quæ contigerant, narrauisse. Malũ quod per petrari vides, non debes illud detegere, vbi nihil prodest, quin potiùs 59

simile. ad eũ, qui ipsi remediũ adhibere valet recurre. Exẽpli gratia: si famulus alicuius Domini flagitium aliquod cõmittit, non debent alij famuli de illo inter se agere, quin potius illud ipsi Domino aperire & manifestare debent, vt sic remediũ adhibeatur, quod etiam in Rebuspublicis, congregationibus, & conuentibus seruandum est, eo semper animo, vt cuiusque delicta corrigantur, eisque remedium applicetur.

Rex autẽ rem gestã audiens accersit seruũ improbũ & excandescens in eũ

B. Chryso. *exprobrat crudelitatem eius vocans ipsum seruũ nequam.* Nẽpè (vt notat B. Chrysostomus) quando hic misericordiã postulabat nõ iniuria illum affecit, sed clementer pepercit, & omnia debita dimisit, quanuis tot talenta debebat: nunc verò, quia crudelis fuit in fratrẽ suũ contumelioſè

cum

60 eũ alloquitur dicens. *Serue nequam nonnè oportuit, & te misereri conserui tui, sicut & ergò tui misertus sum?* Hoc est, mea clementia & lenitas docere te debuit, quã misericorditer quamq; piè cum fratre tuo te habere oportebat. Vbi obseruandũ est hanc vocationem per mortẽ fieri, quã obrẽ nihil respondere potuit; etenim post hanc vitam omne argumẽ tũ omnisque excusatio cessabit. Et ità Sanctus Dauid ait, omnes vias Psal. 138. meas præuidisti, quia non est sermo in lingua mea. Vbi S. Propheta vias appellauit excusationes, quas filij Adæ prætexere conantur, vt malefacta sua tutari valeant. Sic ordinãda sunt hæc verba; Non est sermo in lingua mea, quia omnes vias meas præuidisti, & scis nullam me excusationem habere.

Sed quid rex iustus ira succensus fecerit, audiamus. *Tradidit eum tortoribus quoad vsque redderet ei vniuersum debitum.* Quærat hîc quis & 61 rectè, Deus non punit bis in idipsum, vt Propheta Naum recenset, & in S. Ezechiele pollicetur, Si impius relinquat viam suam malam, & Ezech. 18. pœnitentiam egerit, omnium iniquitatum, quas operatus est, non recordabor amplius, si ità se res habet, quomodo post veniam datã huic seruo Dominus debiti dimissi recordatur, & ait: *Donec reddat vniuersum debitum?* Non planè in reciduãte peccata dimissa numero redeũt, sed ob ingratitudinem peccator grauius punitur in inferno, vt egregiè docet Beatus Thomas. Et sic oportet intelligi quod Beatus Gregorius ait, scilicet: Ex dictis euangelicis constat, quòd si aliquis in nos delinquit, & ex corde non dimittimus illud, rursus exigitur, quod nobis iam per pœnitẽtiam dimissum fuit. An autem illa ingratitudo sit speciale peccatum, vel quid annexum cuilibet peccato explanat Angelicus doctor.

B. Th. 3. p. q. 38 ar. 2. B. Greg. li. 18. moral. B. Th. 3. p. q. 88. ar. 4.

62 Concludit tandem Dominus dicens; *Sic faciet pater meus cælestis vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Ecce quò tendebat tam longa parabola. Vult quidem Saluator docere nos, fideles propensos esse ad indulgendum eis, qui nobis nocuerunt, & quod remissio & pax vera sit, & non ficta, quippèquæ si non falsa fuerit, in corde sita est, dicente Beato Augustino, Pax hominum est ordinata concordia. Cui sententiæ alludit Sanctus Dionysius dicens, Pax est omnium vnitiua & consensus operatiua: quod etiam docet Beatus Thomas. Hanc igitur præcellentem gemmam totis viribus quæramus; quã profectò habentibus Deus pacis erit nobiscum hic per gratiam & tandem per gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

B. Augũ. libr. 19. de Ciuit. Dei, c. 13. B. Dionys. c. 2. de diui. nomi. B. Tho. 2. 2 q. 29. ar. 3.

In ea-

In eadem Dominica. XXI. post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Sic Pater meus cœlestis faciet vobis, si non remiseritis vnusquisq; fratri suo de cordibus vestris. Matth. 18.

SANCTVS Propheta Zacharias agens de aduentu Dei in mundũ in carne humana inquit; Deũ inter alia singulare quoddã in homines beneficiũ esse collaturũ, his verbis: In die illa proteget Dominus habitatores Hierusalẽ, (ideſt Ecclesiæ) & erit, qui offenderit ex eis in die illa quasi Dauid, & sicut Angelus Domini in cõspectu eius. Vult in hoc innuere, verbũ factũ hominẽ ità esse peccatores conuersurum, vt quilibet ipsorũ similis maneret Sancto Dauidi, qui (vt patet ex sacra Regum historia) Dei amore Sauli suo infestissimo inimico, quẽ cùm sæpissimè posset interficere, vitã condonauit. Cumq; (vt alibi cõmemoratur) securam totius regni Israel obtinuisset possessionẽ, interrogauit: Nunquid supereſt aliquis de domo Saul, vt faciam cum illo misericordiam Dei? Quid autem est misericordia Dei? Benefacere illis, qui nos molestijs afficiunt & incommodis. Et hoc misericordia Dei & non hominis vocatur, tum, quia de Deo in diuinis literis traditur: Hospitabit, & pascet, & potabit ingratos, & ad hæc amara audiet; hoc est, plurimas iniurias & blasphemias accipiet ab ijs, quos innumeris auxit beneficijs, tum quia ad faciendam hanc misericordiam necessaria est Dei gratia & auxiliũ. Itaq; non tantùm voluit Spiritus sanctus, vt diceretur, Christianos Dauidi similes futuros, sed voluit vt adderetur, Et sicut Angelus Dñi in cõspectu eius. O mirabilẽ amplificationem, in qua significatur, quòd sicut Angelus, eò quòd sit in gratia confirmatus & glorioſus existat (quia Dei faciẽ conspicit) nõ potest patientiam amittere, licèt ille, cuius custos est, grauiter eum offendat, multa committens coram ipsius oculis peccata, nec ideò eũ desinit amore prosequi, & quam plurimis beneficijs ornare: sic Christiani propter beneficia à Deo accepta aliquomodo impotentes se esse intelligere debebant, vt eos, à quibus ipsis iniuriæ inferuntur diligere

Zacha. 12. 2

1. Reg. 24 & 26.

2. Reg. 9.

Eccles. 29 3

4 gere & benefacere non sinerent. Et cùm filius Dei hoc peculiariter intendat, videlicet, homines ad hunc amorem & charitatem attrahere & adducere, apud S. Matthẽũ dixit: Audistis, quia dictum est antiquis: Diliges proximum tuum & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Cùm ait; Ego autem dico vobis, quadam se astrinxit obligatione potentissimus Dominus auxilium præbendi suis obedientibus seruis ad obseruantiam huiusque cœlestis præcepti executionem. Atque ità per Zachariam Prophetam promiserat dicens: In die illa, (ideſt in lege gratiæ) erunt lebetes in domo Domini, (hoc est in Ecclesia sancta) quasi phialæ coram altari. O admirabilem promissionem. Cùm pollicetur hic Dominus, quod ollæ, quæ coquendis carnibus terreniſque cibis addictæ erant, vasa forent & calices ad cultum diuinum, promittit carnalia corda, in quibus igne concupiscentiæ atque iræ quam plurima condiebantur scelera, vltiones & iniquitates, ità esse conuertenda, vt in eis amor, charitas, & virtus condirentur. Vt autem nobis ad hoc tam insigne opus animum præberet, adiecit in præfatis verbis diuinus magister: *Vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est.* Nõ reperitur in diuinis literis, quòd Angeli verbis claris & manifestis filij Dei nuncupentur, quod vero serui eius ac ministri sint passim inuenitur. Nàm Sanctus Dauid ait: Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem vrentem; & in præsentiarum inquit Dominus homines non tantum nomen filiorum Dei obtenturos esse, verum etiam re ipsa futuros. Atque ità Diuus Ioannes ait: Videte qualem charitatem dedit nobis pater, vt filij Dei nominemur & simus. Vnde, quemadmodum Diuus Paulus ad probandum quòd Christus Redemptor noster quatenus homo sublimior sit Angelis, hoc vtitur argumento; Tantò melior Angelis effectus, quantò præ illis excellentius nomen hæreditauit; cui enim Angelorum aliquando dixit Deus, Filius meus es tu? & siquidem excellentius nomen quàm illi omnes hæreditauit, sequitur inde dicendum omnibus illis maiorem esse: sic nos idem argumentum aliquomodo facere possumus, scilicet, quòd Angelos superamus hoc nomen, filij Dei, consequendo. Verùm si arguis, diuersum ab hoc Regium Prophetam asserere, cùm de homine ait, Minuisti eum paulominus ab Angelis; cur ergò dicis, eos qui hoc nomen obtinent, ipsis Angelis esse meliores? Respondeo, quòd licèt homines in hoc Angelis antecellant, non sequitur in cunctis es-

Matth. 5.

Zachar. 14.

Psal. 103.

1. Ioan. 3.

6 *Hebræ. 1.*

se intelligendum, nam in alijs quam plurimis rebus homines ab An 7
gelis superantur. Vides aliquando adolescentem pulchrum omni- *Simile.*
busque sui corporis membris bene dispositum, & circa eum conspi-
cis etiam Æthiopem, qui licèt deformis sit ac illi dissimilis, candi-
diores tamen dentes & pulchriores quàm ipse adolescens habet; &
si dicis Æthiopem meliores quam illum habere dentes, non tamen ni
ger iuuene pulchrior est & elegantior, siquidem cæteris omnibus
nigrum antecedit. Sic nos, si cum Angelis comparemur, instar
Æthiopum sumus, quanuis verum sit, nos, si hoc nomen filij Dei ob-
tinemus, aliqua in re ipsis esse præstantiores. Ad consequendam igi-
tur tam singularem excellentiam oportet, vt tam præclaram virtu-
B.Th. 2.2. tem, qualis est inimicorum dilectio, habeamus. Beatus Thomas per
q.72.ar.7 docte asserit, dilectionem inimici præeminere dilectioni amici, eò
simile. quòd dilectionis amici poterit esse alia ratio quam dilectio Dei; in di 8
lectione vero inimici non ità sed vnica ratio est, videlicèt, summi
Dei amor. Videmus solis radium vitrum penetrare, & vsque ad pari-
tem non cum magna vi se extendere, eò quòd in ipso vitro vis eius
debilitatur: alter verò directe & nulla re interposita eundem pa-
rietem percutit, & in eo reflectens magni caloris causa est. Sic ex
claritate, quæ est sicut sol, gemini procedunt radij, videlicet, dile-
ctionis amici & dilectionis inimici. Dilectio amici est instar ra-
dij, qui vitrum penetrat & in eo non sistit, sed vlterius vsque ad
parietem peruenit, & quia vitrum petransijt, eius caloris vis debili-
tatur. Sic amor, qui à voluntate charitate inflammata oritur, in vi-
trum, scilicet, in amicum deuenit, & aliquas in eo inuenit rationes,
quibus diligi meretur, quando ad vltimum finem, videlicet, Deum
accedit, iam eius vis debilitata est, quoniam in amico aliquantis- 9
per quieuit (ideſt, *Porque se paro en el amigo.*) Procedit alius ex cha-
ritate radius, qui est amor inimici, & ad vltimum finem, scilicet,
Deum tendit, absque eo quòd in inimico detineatur, quoniam nul-
lam in eo inuenit virtutem, quæ ad eius amorem ipsum attrahat &
Simile. commoueat, & sic efficacius in Deo reuerberat. Cùm plurimi canto-
res simul suauiter canunt, licèt inter eos vnus sit, qui cæteris vocis
suauitate præmineat, non tamen placidè ea frueris, eò quòd alio-
rum vocibus coniuncta sit, iccircò si cupis illa perfrui, fac vt cæteri
taceant. Sic perfectio amoris Dei in amore amici non rectè conspici-
tur, eo quòd alijs quam plurimis respectibus, propter quos illū amas
inuoluatur, at in dilectione inimici solus ac purus Dei amor interue-
nit,

10 nit, cuius sic perfectio clarius & fulgentius apparet. Magnes, qui li- *Simile.*
bram ferri ad se attrahit, perfectior est, quam qui solum acum attrahe
re potest. Sic amor, qui perfert & diligit inimicum nimis grauem, per *Simile.*
fectior est illo, qui diligit amicum, qui grauis non est. Ignis lignum
viride & humidum comburens efficacior est, quam qui aridum com
burit. Sic cùm animus sit instar ligni viridis & humidi respectu amo- *Simile.*
ris multò maioris efficaciæ est amor, qui in ipso operatur. Maior ignis
est ille, qui eos qui procul sunt, calefacit, quam qui tantummodò eos,
qui propè sunt, potest calefacere. Solent in domibus diuitum tã magni
ignes fieri, vt, qui procul, quique propè sunt, omnes calefiant, at in
domibus pauperum vix quatuor prunæ sub cinere positæ reperiun-
tur, super quas, vt tibi suum calorem communicent, te oportet pone-
re, & cinerẽ, qui eas contegit, flando amouere. Iusti similes sunt diui-
11 tum ac potentissimorum domibus, in quibus vsque adeò ingens est
ignis charitatis, vt cum ipso diligant & calefaciant eos, qui prope sunt,
nẽpè amicos, & qui procul, scilicèt, inimicos: at peccator est velut pau
peris domicilium, vbi adeò exiguus viget amoris ignis, vt non nisi eos
qui propè sunt hoc est amicos & calefacere & amare possit. Multò
etiam præstantior est inimicorum dilectio, quam amicorum ob ma-
iorem quam in illo voluntas ponit efficaciam, nam vbi maior infer-
tur vis, ibi perfectius opus & maioris meriti esse reperitur ob ingen-
tem laborem, quem voluntas patitur: nam (sicut Beatus Apostо- *1.Cor.3.*
lus ad Corinthios scribens ait) Vnusquisque propriam mercedem
accipiet secundum suum laborem. Si ergo vnusquisque secundum
suum laborem præmium & remunerationem est accepturus, certum
est, laboriosius esse diligere inimicum, quã amicum. Et sicut maioris
12 meriti est credere mysteria, in quibus maior inest difficultas, & quæ
aliquomodo rationi nostræ videntur repugnare: ità maius meritum
est diligere id quod amori nostro magis contrarium est. Nihil autem
est, quod amori tantum contradicat, sicut odium; hæc enim duo
(nempe amor & odium) magis contraria sunt ac discrepantia quam
aqua & ignis. Excellentior etiam hic amor est eò quòd tam singula-
ris boni, videlicèt, conuersionis inimici est causa: vt egregiè asserit *Roma.12.*
Diuus Paulus dicens: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, po-
tum da illi, hoc enim faciens carbones ignis cõgeres super caput eius.
Hoc est: Peccator licèt durus sit ac lapideus, amore tamẽ & beneficijs
à te in illum collatis efficies, vt eius cor igne singularis amoris ardeat & *Simile.*
inflãmetur. Animal dictum tiro, quod ex viperarũ genere est, nimis

Universidad de Deusto
Biblioteca

venenosum esse dicitur: Cum hoc, si Pharmacopola septuaginta seu 13
plura salutifera medicamenta coniungit & admiscet, ipsum animal in theriacam, quæ est vnguentum quoddam aduersus venenum mirabile, conuertitur. Inimicus tuus vipera est veneno plena, & sicut vipera è se emittit iniuriarũ venenum ac falsorũ in te criminum. Cupisnè hanc viperam in vnguentum salutare conuertere, & eum ex malo bonum reddere, permisce cum eo multa materialia medicamenta; amoris signum ostende; hilarem ei & beneuolum te præbe; dulcibus eum verbis saluta; singularibus auge beneficijs; ac deniquetot tantaque medicamenta illi viperæ poteris adhibere, eique simul miscere, vt ex ea theriacam facias: hoc est tot in eum ac tanta possunt conferri beneficia, vt emolliatur ipse, & confundatur, in cognitionemque sui criminis veniens à Domino summa cum humilitate veniam postulet. Ex omnibus his rationibus perspicuè 14
colligitur, quam excellens quamque perfectus sit inimicorum amor. Sed fortasse dices, credo equidem omnia à te dicta vera esse, sed velim scire, vtquid multiplicati sunt qui tribulant me, multi insurgunt aduersum me? Vtquid Deus permittit, tot inimicos aduer-
Psal. 117. sum me castra mouere? Huic quæstioni satisfacit Regius Propheta dicens; Circundederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spi-
simile. nis. Apes licet stimulum habeant, quo pungunt, fauum tamen circundant, vt eius casulas melle impleant; & hoc solent facere, nisi aliqua molestia afficiantur. Sic ex inimicorum ambitu & circuitu prouenit, vt iustus instar faui maneat melle refertus, nam si eos nec vexat, nec illatas sibi iniurias vindicat, sed tolerantius eos suffert, generat Deus in animæ casulis, quæ sunt eius potentiæ, innumerabilia dona, gratias, & fauores. Et exarserunt sicut ignis in 15
spinis. Inter alia, quæ excogitari possunt, vt terra, quæ spinis abundat, fructum proferat, hoc vnum est remedium, vt eis ignis, qui eas adurat, applicetur, & ita terra ab spinis immunis & cinere plena atque ad ferendos multos fructus apta remanet. Sunt animæ
simile. nostræ velut terra spinis & tribulis peccatorum ac imperfectionum plena, inimici verò sunt velut ignis, qui suis nos persecutionibus adurentes nobis occasionem præbent has spinas & tribulos consumendi, & quòd animæ nostræ mira humilitate plenæ, temperatæ, & ad ingentes meritorum fructus ferendos dispositæ remaneant. Ad hanc etiam interrogationem, scilicèt, vt quid multiplicati sunt, qui tribulant me? responderi potest his Domini ver-

16 verbis, vt sitis filij patris vestri, qui in cœlis est: hoc est, multiplicantur inimici vestri, & inde vobis datur occasio, vt sitis filij Dei. Hoc potissimùm differunt filij imperatoris à filijs pastoris, quòd hi *simile.*
vix ambulare sciunt cum iam ad pascendum gregem & sues mittuntur, & inter eos vitam degunt, filijs autem imperatoris statim multi adhibentur pædagogi, qui eos diligenter educent, accurate erudiant, ipsorum commodis & emolumentis rectè prospiciant, & tam in moribus, quàm in locutionibus, atque alijs, quæ ad vrbanitatem & corporis elegantiam maximè pertinent, summa cum diligentia obseruent, ac denique quidquid in eis inuenerint imperfectionis & indecentiæ, corrigant & seruere reprehendant. Hoc igitur discrimen inter præscitos & prædestinatos reperitur, quòd præsciti tanquam filij teterrimi patris, videlicet, Sathanæ in-
17 ter bruta & sues maxima cum libertate & ferè nulla contradictione educantur; at prædestinati tanquam filij patris cœlestis multos habent pædagogos, videlicet, inimicos qui eis prospiciant. Exempli gratia, loquitur quis & veniente inimico tacet, nè ab eo in sermone deprehendatur, ecce qualiter pedagogus in causa est, vt ille silentium seruet. Hic etiam eoquod inimicos se intelligat habere, noctu ambulare non audet, nè eum de medio tollant, ecce qualiter pedagogi eum clausuram faciunt custodire, idcircò inimici perutiles sunt. Nam cùm quis aduersarios habet, verba, quæ loquitur velut in trutina pendit & examinat, responsiones, quas reddit, & omnia quæ operatur, diligenter considerat, necnon à quam plurimis iniquitatibus, nè ab ipsis aliqua notetur calumnia, se auertit & seiungit. Itaque cùm magnates ac principes bonam partem sua-
18 rum diuitiarum cum filiorum pædagogis dispendant, tu absque vllo prorsus cum eis consumpto stipendio multos, qui te circunstent & obseruent, pædagogos comparasti. Orate ergo pro persequenti- *Matth. 5.*
bus & calumniantibus vos. Sed, proh dolor, quánta nunc obliuio huius rei in hoc sæculo est? Factiones, populorum partialitates, inimicitiæ diutinæ & etiam multorum annorum, necnon damna alijs ab alijs illata, testes sunt, quàm malè & peruerse hæc sancta cœlestis magistri doctrina seruetur. Eò nanque dementiæ mundus deuenit, vt si aliquis Dei seruus ab huiusmodi hominibus summis precibus petat, vt iniuriam sibi factam dimittant, hoc præbent responsum, se tunc nequaquam posse, eo quòd res adhuc recens & vulnera (vt aiunt) sanguine sint conspersa, sed quod adue-

niente tempore aliqua se offeret opportunitas, in qua fortasse quod 19
modo ab eis petitur, concedetur. O stulti stulti, quarè cupitis, vt
anima fistulam gignat, & odium altas in cordibus vestris agat radi-
ces, sitque euulsu difficilius? facilius enim vulnera recentia cura-
ntur quam corrupta & inueterata. Cùm igitur animarum nostrarum
medicus & humanæ salutis amator morbi huius magnitudinem &
periculum animaduerteret, salutare nobis antidotum in hodier-
na Sancti Euangelij lectione prouidit proposita quadam elegan-
tissima parabola, qua docet, salutis viam esse omnino illis præclu-
sam, qui inplacabiles cum alijs inimicitias exercent & ad erratorum
veniam tribuendam inexorabiles sunt.

Huius verò parabolæ tradendæ occasionem Beatus Petrus Do-
mino dedit; cùm enim toties illum de charitate differentem audiret,
(cuius propriũ est iniuriarum obliuisci & errata condonare) quærit 20
ab eo, *Domine quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? Vsque*
septies? Cui Dominus; Non dico tibi, Vsque septies, sed Vsque septuagies se-
pties. Hoc est, nullum tibi numerum certum præfinio, semper enim
ad dandam veniam paratus esse debes, neque vllus delictorum nu-
merus fraternam in te dilectionem extinguere, aut minuere debet, si
vis propitium tibi cœlestem patrem esse. Alioquin si tu te inexorabi
lem fratri veniam petenti præbueris me ipsum quoque erga te inexo
rabilem inuenies. Hic est fratres huius parabolæ scopus.

Ait igitur Dominus: *simile est regnum cœlorum homini regi &c.*
quæ sequuntur vsque in finem. Hæc igitur est parabola, nunc ali-
quas eius partes excutere incipiamus. *Regni cœlorum* nomine quid-
quid ad regnum cœleste consequendum pertinet, intelligi frequen-
ter audistis, nihil autem magis nos ad hoc regnum perducit, quàm 21
charitas, & ad hanc Dominus nos allicere intendit hac parabola. Hic
autem Rex ipsemet Christus Saluator noster est, ante cuius tribunal
omnes homines sistendi sunt, vt de perceptis à Deo beneficijs & de
lictis aduersus eum commissis ad verbum vsque otiosum rationem
reddant. Ingens fuit creationis beneficium, & ingens etiam est conser
uationis. Et vt planius intelligatis eius magnitudinem, notate quod
Aristot. 17. de anim. Aristoteles de animalibus differens inquit: Omnis substantia viuens
melior est & nobilior non viuente. Vnde infertur meliorẽ esse & no-
biliorẽ formicã aut vermiculũ, qui vitam viuit sensitiuã, quam stel-
las omnes & solẽ atque omnes cœlos nõ viuentes. Quod cùm ità sit,
perpendite, quot aues, quot pisces, & quot animalia (quodlibet enim
eorum

22 eorum melius est ac nobilius omnibus cœlis) in vestræ vitæ sustenta
tionem & conseruationem quotidie occidantur: & hinc intelligetis,
quàm pretiosa sit, & quanta obligatione astringamini inseruiendi cũ
ipsa vita Deo & non Sathanæ, siquidem eam ipse sustentat maximo
cum dispendio aliarum creaturarum, quarum quælibet tanti est valo
ris. Quid igitur fratres charissimi erit, si his beneficijs immẽsum illud
Redemptionis beneficium iungamus, cum quo liberi & absoluti sui-
mus à peccato, & tot spiritualia dona accepimus? Qua igitur re fratres
Deo hoc solum beneficium persoluetis, cùm vos in cognitionẽ fidei
adduxerit, innumeros homines erroribus plenos absq; ea & in tam in
fœlici statu relinquens; vt enim dicit D. Paulus, Omne quod non est *Roma. 14.*
ex fide peccatũ est? Quæstio est grauissima inter Doctores, vtrũ om-
nia infidelium opera sint mala? Et B. Augustinus videtur partem af- *B. Augu.*
23 firmatiuam sectari, quoniam (inquit) omnia illa opera vero & vltimo *lib. de ve-*
fine, qui est Deus, carent, atq; ità non possunt ad eum referri, ex quo *ra innoce.*
fit vt opus absq; fine, debise, & malum remaneat. Hoc alij doctores be *c. 16.*
nignius expendunt & distinguunt dicentes, infideliũ opera esse pessi
ma, quæ ab ipsorum infidelitate procedũt iuxta illud D. Pauli, omne
quod non est ex fide peccatum est, nullumq; bonum opus ex his quę
faciunt ipsi infideles vsq; adeò rectũ esse, vt propter illud nec gratiam
nec gloriã cõsequi valeant. Atq; hoc modo est intelligẽdus D. Augu-
stinus, qui ait, omnia infideliũ opera esse mala. Si igitur solũ fidei be-
neficiũ tãta nos obligatione obstringit, quãto maiori obligationis vin
culo ob reliqua omnia spiritualia dona in sacro baptismi lauacro per-
cepta deuincti & ligati remanebimus? Et horũ omniũ beneficiorũ, &
ingẽtis ingratitudinis nostrę, & omniũ quę aduersus hunc summum
24 benefactorem commisimus peccatorum nobis ratio reddenda est.

Et oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta. Quis est tam in
gentis summæ debitor? Certè quisquis vel vnius tantùm lethalis cri-
minis reus est. Si enim præcipuas huius criminis circunstantias ex-
cutias, infinitam eius grauitatem facile deprehendes: auget enim
peccati grauitatem Dei offensi infinita dignitas & offendentis vi-
litas & ipsius etiam offensionis causa. Sed hac tamen computatio-
ne prætermissa si vnusquisque nostrum vitam omnem ad hunc vsq;
diem excusserit, inueniet planè se decem millium talentoriũ, hoc est,
innumerabiliũ peccatorũ debitorem esse: sola enim cordis, linguę, &
oculorũ peccata (vt cætera sileantur) hãc tantã summã conficere pos-
sunt. Numerate, quæso, cupiditates omnes & illicita desideria cordis

vestri, quis eà vllo numero comprehendere valeat? Numerate, obse- 25
cro, etiam oris & linguæ delicta, tot, videlicet, iurandi & peierandi excogitatas formas & nomina, vt vix aliquid sacrum in cœlo vel in terris sit, quod non iuramenta & periuria nostra contaminauerint; tot in alios iactata conuitia, tot quotidianas imprecationes, tot mendacia, tot ventosa, inania, contumeliosa, impura, & obscæna verba. Quid hîc oblocutiones & detractiones memorem? Quando cum alijs longiorem sermonem habuimus, in quo præcipua sermonis nostri portio aliorum fama & vita non fuerit? Iam oculorum concupiscentias quis comprehendere possit? cum multi homines inueniantur, qui si rogentur, an quod periculosè viderunt, diuini numinis metu adacti concupiscere desierunt, apertè respondeant, vix
Eccles. 2. sibi hoc vnquàm in vita contigisse, sed illud Salomonis vsurpare posse: Omnia, quæ desiderauerunt oculi mei, non negaui eis, neque pro 26
hibui cor meum quin omni voluptate frueretur. Denique multi dicere verè poterunt; Sic vixi ac si nullum numen, nullam prouidentiam, nullam vitæ rationem futuram, nullum bonorum & malorum delectum esse crederem, nec me aut mors, aut iudicium, aut supplicium vllum post hanc vitam maneret. Sic igitur vita mea futurorum bonorum & malorum oblita quid Deo deberem, quid is mihi præciperet, quas leges tulisset, quid promitteret, quid minaretur, oblitus totum me mundi obsequio mancipaui. Ideò cum
Paralipo. Vlti. c. Rege illo pœnitente verè dicere possum: Peccaui super numerum arenæ maris. An non ergò vobis videtur, eum qui sic vitam omnem traduxit decem millium talentorum, hoc est, innumerabilium peccatorum debitorem esse? Sed quæro, cùm tot sint peccatores, quarè hîc non nisi vnius duntaxat fiat mentio, siquidem 27
inquit sacer textus; *oblatus est ei vnus, qui debebat decem millia talenta*? Ad hoc respondeo, Dominum in quibusdam parabolis peccatores hoc nomine, vnius, comprehendisse, vt apud Diuum
Matth. 22 Matthæum in parabola nuptiarum ait: Intrauit Rex, vt videret discumbentes, & vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et
Luc. 16. apud Diuum Lucam in parabola villici inquit; Homo quidam erat dives, qui habebat villicum. Et hoc multis de causis fecit, quarum aliquot super eisdem locis iam retulimus; nunc verò aliam in medium adducimus in hunc modum; quia, videlicet, peccator suæ depravatæ voluntati & iniquæ sententiæ adhæret, vultque etiam in diuitijs suis solum & integrum esse, nec minimam earum partem pau-

28 pauperibus & egenis distribuere: quod quidē Deo odibile est. In cuius rei detestationem in sacro Leuitici volumine iussit Deus, vt animal, quod sibi offerretur, non integer esset, sed in frusta scissum, his verbis: Sacerdotes effundant sanguinem iuxta altare, & detracta pel- *Leuit. 1.*
le artus in frusta concidant. In quo apertè significauit se nolle homines in ipsorum voluntate integros, nec eos, qui intactas omnes suas diuitias habere volunt absque minima prorsus earum cum pauperibus distributione, sed homines pios, deuotos, & contritos, qui liberales ac per magnifici sunt, quique in plurimas diuiduntur partes, nunc in hospitalia, nunc in carceres, nunc denique in alia innumera id genus pietatis opera. Atque in huius significationem iussit etiam Dominus, vt obscænum & impurum haberetur animal illud, quod in duas partes vngulam non finderet, vtpotè asinus
29 & equus, quorum typum gerunt parci & auari. Nunc ergò vnum- *Deut. 4.*
quemque vestrum fratres appello, hoc exigo, vt ad mentem reuocetis vos omnes, quotquot hîc modò integri & incolumes adestis, futurum aliquando, vt in extremo vitæ agone constituti, omnibusque huius vitæ rebus à tergò relictis, & futuri sæculi æternitate ante oculos posita de futura sorte vestra cogitare incipiatis. Ibi ex altera parte gehennam, ex altera verò animarum beatarum sedem mentis oculis perspicietis, vos verò inter vtramque tam disparem sortem positos, Deum verò supernè vobis imminentem & ad iudicium venientem. Hîc solicita & anxia mens incertum ferendæ sententiæ exitum formidare incipiet, quam suo iam capiti impendêre sentiet: animaduertit enim intra trium vel quatuor horarum spatium diuinæ sententiæ decreto statuendum esse, quid de se in tota
30 æternitate futurum sit. Quod enim tum semel statutum fuerit, in æternum mutari non poterit, quid autem illud futurum sit, prorsus ignorat, quandoquidem nemo scit, vtrum odio vel amore dignus *Eccles. 9.*
sit. In qua obsecro perplexitate & in quo agone se tunc peccator videbit, qui totum ferè vitæ suæ cursum tam segniter & ignauiter peregit? Nulla certè verborum vis, nulla dicendi facultas huius desiderij magnitudinem satis explicare poterit. Si hoc semper ob oculos haberemus, non ità profanè & dissolutè viueremus. Sed, proh dolor, sumus vsque adeò miseri, vt vix ferè in tota vna hebdomada rei tam vtilis ac necessariæ recordemur, in quam fortasse hodie aut manè possumus deuenire. Quando in academijs super aliqua primaria cathedra feruntur suffragia, quæ quidem plura habenti conse-

renda est, tota vniuersitas, tota ciuitas ac denique omnes suspensi sunt 31
& ancipites eius euentũ expectantes. Qua tunc anxietate oppositorũ pectora cruciantur? Qua animi inquietudine & qua afflictione afficiuntur, expectantes an eligantur, an verò repulsam ferant? Et si hoc cum momentaneum & caducum sit, ità nos solicitos reddit, qualiter ergò incertitudo æterni ignis, aut æternæ gloriæ nos anxios & nimis solicitos faciet? O terribilem & diabolicam cæcitatem, Deus sui diuini luminis radijs nos illuminet, quò deinceps nos ad illam vsque adeò laboriosam horã præparemus. Sed quæro, quid sibi velit quod Dominus paulò inferius ait, loquens de seruo, qui talenta illa debebat, scilicèt, cùm non haberet, vnde redderet, iussit eum dominus eius venundari & vxorem eius & filios? Ad hoc respondeo, voluisse hîc diuinum magistrum nos erudire, filios & vxorem illius hominis peccatorum ipsius fuisse participes, & fortasis ad illa committenda ei fuisse incitamento, & ideò æquum esse, vt omnes vna eademque pœna punirentur. Vnde patet, à quam multis inconuenientibus eripiatur homo ille, qui se alicui religioni omnibus rebus retrò relictis dicat. Verum est tamen in sacris religionibus multos esse corporales labores, nempè, ieiunia, vigilias, flagella, aliaque id genus sancta pœnalia exercitia, quoniam nec mancipia nec seruos, qui eis inseruiant, habent. In sacro Numerorum libro refertur Dominum *Numer. 7.* iussisse plaustra & boues Leuitis dari ad portanda instrumenta à sanctuario remota; sed de Caathitis ibi dicitur: Filijs autem Caath nõ dedit plaustra & boues, quia in sanctuario seruiunt, & onera proprijs portant humeris. Sic in perfectis religionibus omnes religiosi, velut serui aliorum obsequio mancipantur, maximè cùm adolescentes sunt. Hoc etiam in veteri lege adumbratum fuit, vbi Leuitæ quin- *Numer. 8.* 33
que annos nouitiatus in addiscendis cæremonijs dicuntur peregisse; videlicèt, à vigesimoquinto anno vsque ad trigesimum, & cum quinquagesimum agerent, non amplius elaborabant: florem suæ ætatis in subeundis laboribus consumebant, posteà verò in alijs sanctis exercitijs facilibus & suauibus se se exercebant. Verùm licèt tot in sanctis religionibus ac tanti sint labores, maxima tamen securitas est, siquidem homines alieni sunt ac remoti ab omnibus ijs occasionibus, quas coniuges cum liberis, vxoribusque & familijs habent, propter quas ingentia sæpenumero contra Deum peccata committunt. Voluit etiam hîc Dominus docere peccatorem ob peccatum mortale deuinctum manere & obli-

ga-

34 gatum, vt totus in anima, videlicet, & corpore dæmonijs in omnibus ipsius sensibus & membris vexandus ac torquendus tradatur. Præcipuus debitor est anima, in qua est voluntas, quia peccatum ideò peccatum, quia voluntarium: vxor verò est caro, & filij eius appetitus sensusque corporales, quiquidem omnes miseram animam ad peccandum incitant. Vnde apparet quo in discrimine miserabilis anima in carne inclusa viuat. In quo obsecro *Simile.* periculo versaretur virgo illa, quæ inter lasciuos & impudicos adolescentes commoraretur, à cuius latere quidam eius frater, quem ipsa tenerè diligeret, nunquam discederet, qui quamuis frater eam sæpenumero solicitaret & quasi compelleret ad turpissima cum eo committenda? Simili ergò periculo anima nostra exposita est, quam diu in hoc infœlici sæculo fuerit, quam non solùm ad malum res
35 exteriores, quæ sensibus offeruntur, inuitant & allectant, sed ex eadem etiam carne ab ea tam dilecta, quam plurimæ erumpunt instigationes, qui eò magis periculosi sunt, quo magis assidui, & quanto plus se se ad inuicem diligunt. Quam ob rem nos maximè oportet Spiritus Sancti fauorem maxima cum instantia implorare, vt eam tueatur; sicut Diuum Paulum, qui ad Roma- *Roma. 8.* nos scribens sic inquit: Lex spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me à lege peccati & mortis. Idest, virtus Spiritus Sancti (quam hîc legem spiritus appellat Sanctus Apostolus) mè à tyrannide carnis & formitis liberauit, qui lex peccati & mortis appellatur, quòd, videlicet, à peccato ortus sit, & ad pecccatum semper soliciter. Et ait, in Christo Iesu, quia per merita Iesu Christi hæc virtus Spiritus Sancti ei præstabatur. Sed quoniam omnes hi
36 sensus mentem prouocant ad peccatum, omnes etiam vna cum ea miserè torquebuntur. Atque ità Deus nomine Israel & Samariæ obstinato & pertinaci peccatori ostendit gehennæ cruciatum, quem ipse & omnes sui criminis participes subituri sunt, apud Sanctum Isaiam sic dicens: Succensa est, quasi ignis impietas, ve- *Isai. 9.* prem & spinam vorabit & succendetur in densitate saltus, & conuoluetur in superbia fumi. Vir fratri suo non parcet, vnusquisque carnem brachij sui vorabit, Manasses Ephraim, & Ephraim Manassem. Quibus verbis significat Spiritus Sanctus supplicium, quo se damnati mutuo in inferno torquebunt; quoniam in hac vita se se ad peccandum prouocarunt, quamuis sint sicut Manasses & Ephraim fratres ex vno eodemque ventre editi. Succensa

est,

est, quasi ignis impietas, veprem & spinam vorabit. Hoc est, peccatores sunt velut aridæ assulæ & tanquam fomes ignis æterni; & quò plura hîc scelera commiserint, qui spinæ sunt & tribuli, eô maior in eis tunc ignis & tormentum accendetur. Quocircà auarus ille dives in inferno sic aiebat: Abraham rogo te pater, vt mittas Lazarum in domum Patris mei; habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, nê & ipsi veniant in hunc locum tormentorum, grauius enim mihi tormentum erit. Quod autem tormenta illa graviora facit, est quia æterna sunt, nam si non nisi per spatium mille, aut duo millia seu centum millia annorum protraherentur, aliqua damnati cõsolatione afficerentur expectantes illa finem aliquando esse habitura: sed in æternum duratura sunt. 37

Luc. 16.

Ad significandam verò hanc æternitatem summa veritas dixit: *Iussit enim Dominus eius venundari & vxorem & filios.* Non dixit, eos pignori dedisse, sed dæmonijs omninò vendidisse, vt ipsos ab eorum potestate nunquàm extraheret. *O vala me la beatissima Trinidad.* Vt quid non obstupescimus hæc audientes, & deserta ac remota loca non petimus, vt ibi herbarum radicibus vescentes nostra peccata continuò lugeamus? Nullus ex nobis per vnius duntaxat horæ spatium manus super prunas ferre potest, & vt ab hoc tanto labore liberaremur in crudelissima captiuitate nos captiuos esse permitteremus: quid igitur sentiemus, si nos ipsos in illis flammis in æternum arsuros viderimus? Intelligitis nè hoc Christiani? Credite ergò, hæc & multò plura, si à prauo vestro viuendi modo non recesseritis, super vos certissimè esse ventura. Iccircò postquàm Sanctus Propheta de illis ingentibus tormentis mentionem fecit, adiecit dicens: In omnibus his non est auersus furor eius, sed adhuc manus eius extenta. O si bonus Iesus hîc sisteret, & vlteriùs parabolam exponens non progrederetur, quales nos, & in quo animi mœrore positos reliquisset? Quàm miseri & infœlices maneremus? Sed dum viuimus à tribunali Dei viui ad Dei mortui tribunal appellatio est. 38 39

Hoc remedio peccator hic vsus est, *Qui procidens rogabat dominum dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Sed videre licèt, quænam patientia est ista, quam hic à Domino postulabat, possumus dicere, eum illam patientiam postulasse, qua omnes mundi labores pertulit. Qui (vt ait Diuus Petrus) cum malediceretur, non maledicebat: qui cùm pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudi-

1. Petri. 2.

40 iudicanti se iniustè, qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, vt, peccatis mortui iustitiæ viuamus.

Patientiam habe in me, Aiebat, hoc est, illam Domine patientiam, quam habuisti coram Anna & Caipha, coram Herode & Pilato, illam qua tot iniuriarum genera subijsti, illam qua crudeliter fuisti flagellatus & cruci affixus, hanc habe in me, si enim hanc mihi tribueris, Omnia reddam tibi. Lacrymæ meæ & pœnitentia, quam egero, absque tuis meritis nullius erunt ponderis ac momenti, at verò cum eis omnia debita mea plenissimè potero persoluere. Hoc est enim, quod passim in Theologorum scholis resonat, nempè Christum Dominum primam nobis gratiam promeruisse. Sed ò quantum in his vulgatissimis verbis cœlestis philosophiæ latet, quam tamen ego breuissimè attingam, vt intelligant 41 qui à Deo decem millium talentorum remissionem perceperunt, quantum Christo Seruatori debeant, & quam merito Ecclesiasticus dicat; Gratiam fideiiussoris nè obliuiscaris; dedit enim pro te animam suam. Fuit Christus Iesus fideiiussor & hostia pro peccatis nostris oblata; fuit candela & cereus paschalis, qui coram æterno Patre pro amore nostro exarsit. Ad hoc igitur scire oportet hominem, quandiu in peccato manet, nullum opus agere posse, quo Dei gratiam & amicitiam promereatur: Scriptum est enim; Victimæ impiorum abominabiles Domino. Non enim Deo gratum esse potest quod homo ingratus & inimicus Dei facit. Christus autem Dominus passionis suæ sacrificio meruit, vt cœlestis paterà peccato ad iustitiam vocaret, quoscunque vocare dignatur. Hoc est enim quod Sanctus Isaias significauit, cùm de Christo Domino loquens ait: Si 42 posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur. Hoc est, ipso Christo cooperante & promerente voluntas Domini quæ vult homines saluos fieri, adimplebitur.

Ecclc. 29.

Prouer. 25

Isaia. 53.

Vt autem huius beneficij magnitudinem (quam nulla neque hominum neque Angelorum lingua pro dignitate poterit amplificare) aliquomodo intelligatis, cogitate Christum Dominum in cruce pendentem sic ad patrem orasse: Pater mi ego tibi hoc passionis meæ sacrificium, hanc crucem, hunc sanguinem, hæc acerbissima vulnera, verbera, vincula, spinas, clauos, sputa, irrisiones, & opprobria, ac ipsam denique mortem suppliciter offero, vt peccatorum misereàris, vt illis errata condones, eosque acce-

lerata

Universidad de Deusto
Biblioteca

lerata vita ad pietatem, ad tui nominis cultum & amorem trahas. 43
His igitur precibus atque hoc infinitæ virtutis sacrificio placatus Pater æternus ad gratiam & amicitiam suam vocat, quoscunque vocat. Hoc est ergò, quod Theologi dicunt Christum Dominum primam vocationis & iustificationis gratiam nobis promeruisse.

Nunc ad vos fratres, siquis est inter vos, qui aliquando in profundo vitiorum gurgite summersus in superas auras euasit, & ab illa malorum colluuione emersit, & iam pietatem & iustitiam, quam antè despexerat, rebus omnibus antefert, seque his indicijs ad Dei gratiam & amicitiam & cœlestem hæreditatem Dei filijs promissam vocatum conijcit, intelligat planè Christi meritis & sanguini hoc tantum se beneficium debere, humique prostratus sacratissima illa Domini vulnera osculetur, illique immortales gratias 44
agat, quòd per illa tantum hoc beneficium sibi fuerit collatum, & quod ille cum lacrymis seminauit, ipse cum gaudio & exultatione metat. Cum ergò hic seruus prostratus ante Dominum patientiam peteret, misertus Dominus illius dimisit eum & debitum dimisit ei. O mirabilem Dei clementiam ac summam liberalitatem.

Ephes. 3. O benedictus sit talis Deus, qui (vt ait Beatus Paulus) Potens est omnia facere superabundanter, quàm petimus aut intelligimus. Quæ verba magnam emphasim habent. Nos vt pauperes & fragiles minora petimus bona, ipse verò vt magnificentissimus maiora ero-

Isaiæ. 40. gare solet, quin imò (vt ait Sanctus Isaias) Clamat populus ille, duplicia suscepit pro omnibus iniquitatibus suis. O stupenda res. Reges terræ pro obsequijs sibi impensis seruis suis, vt multum, dona 45
tribuunt, rex autem noster clementissimus & liberalissimus pro sceleribus nostris, de quibus dolemus pœnitentiam agentes, duplicia bona impartit: dat enim statim suam gratiam, vt post hoc exilium præbeat gloriam. Inducias seruus hic petierat, & omne debitum dimisit ei. O quanta est vis & energia humilis orationis. Vos charissimi precationibus instate, vt vobis quoduis debitum Saluator remittat. Ex peccatorum remissione, quæ in hunc seruum collata fuit, infertur, Dominum hîc non loqui de ratione, quam reddituri sumus, cùm primùm animæ nostræ à corporibus nostris exierint; quoniam in illo iudicio non erit remissio peccatorum, sed loqui de ratione, quam peccatores in hac vita solent facere, quum in delictorum suorum veniunt cognitionem, & cum vero dolore eorum

46 rum veniam postulant. Et ad hanc rationem solet Deus cum inspirationibus vocare; & quando hæ non sufficiunt, iterum vocat cum laboribus. Hoc liquidò constat in Canticis. Vbi cum sponsus sponsam vocasset, eique sic dixisset: Aperi mihi soror mea &c. ipsa respondit: Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? In quo significatur quòd peccator eò dementiæ, cæcitatis, & miseriæ deuenire solet, vt existimet se à virtutibus aliqua macula esse inficiendum; & talis conditionis est homo, vt vile & abiectum reputet se esse humilem, dicatque, si ego iniuriam cõdono, in qua apud homines ero existimatione? Ideò Sanctus Dauid aiebat: Amputa opprobrium meum, quod suspicatus sum, quia iudicia tua iucunda. Hoc est: Auerte Domine à me hanc 47 falsam & inanem, quam habui, cogitationem: putabam enim ignominiosum mihi futurum, si iniurias inimicis meis dimitterem, quod quidem ità non est, quia iudicia tua iucunda. Videns sponsus sua dulcia verba non sufficere, vt ex lecto sponsa surgeret, misit manum suam per foramen & tetigit eam, quæ confestim surrexit, vt ipsa paulò inferius confitetur dicens: Venter meus intremuit ad tactum eius, surrexi vt aperirem dilecto meo, manus meæ stillauerunt myrrham. In his omnibus ostenditur peccator, qui diuinis inspirationibus non excitatur & ad Deum conuertitur, ægritudinibus tactus ac laboribus non solùm è lecto peccatorum surgere per veram pœnitentiam, eique ipsius cor ac viscera aperire, verum etiam in operibus pietatis & misericordiæ se se continuò exercere. Et hoc est, Manus meæ stillauerunt myrrham. Mors vicini, aut amici, aut fratris, aut cuiuslibet alterius proximi Dei quo- 48
que nuntius esse solet, cum quo te ipse vocat, ô peccator, qui in lethali crimine commoraris. Quocircà fratres nè illos improbos homines æmulemini, qui (vt fertur) cum feria quinta anserem furto sublatum propè duodecimam noctis horam manducarent, cumque inter cœnandum duodecima hora vnius horologij sonaret, vnus ex illis dixit; Ad horologium talis Ecclesiæ appello, quod tardè circulum suum peragit. Hunc plurimi vestrum imitantur. Nam cum quis, ô peccator, tibi annorum numero æqualis ex hac vita discedit, hora est ista, vt pessimi cibi morsum ab ore euomas, tumque deprauatum viuendi modum relinquas, & in iudicium Dei intres, tu verò inquis: Ad aliud horologium appello, hoc est, licèt ille, qui me adolescentior erat, ex hac vita migrauit, adhuc tamen

Cant. 5.

Psal. 118.

Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

men aliquod mihi solamen restat, quoniam alij quam plurimi sunt 49
prouectioris ætatis quam ego, & non moriuntur, quibus me similem spero esse futurum. O cæce, cæce, quis te securum reddidit, te tandiu, sicut illi, esse victurum? Vnde scis vitam tuam hodie aut mane non fore finiendam, vt in infernum descendas, vbi grauissimis tormentorum supplicijs breues, quibus modò frueris, voluptates exactissimè persolues? Quocirca confestim in iudicium cum Rege superno habendum intra: contemplare quanta cum pietate tam ingens illi seruo dimisit debitum, & qualiter eum non confundit nec ignominia afficit, eò quod diuitias suas dissipauerit, & te sic ab eo accipiendum esse confide.

Hactenus clementiam & lenitatem Domini vidimus, nunc serui crudelitatem & inhumanitatem inspiciamus. *Egressus enim seruus ille inuenit vnum de conseruis suis, qui debebat ei centum denarios,* 50 *& tenens suffocabat eum dicens*; Redde quod debes. *Et procidens conseruus ille rogabat eum dicens*; Patientiam habe in me, *& omnia reddam tibi. Ille autem noluit sed abijt & misit eum in carcerem donec redderet debitum.* O feritas hominum, qui leonibus ipsis crudeliores aliquando apparent. Seruus hic miser, cui Rex sua gratuita dignatione tam magnum debitum donarat, is inquam, qui maiora accepit, quam expostulauerat, adeò crudelis factus est, vt debitum vsque adeo exiguum noluerit dimittere. Quid agis homo? Tam cito ne tibi excidit tam ingens misericordia Domini tui? Cur non valeat apud te oratio conserui, quando tantum tua apud Regem & Dominum valuit oratio? Cur istorum verborum vim non agnoscis, quibus totius debiti veniam impetrasti? His similes existunt quam plurimi huius sæculi magnates, qui, cum multo opprimantur ære alieno, vo- 51
lunt; vt dies solutionis sui debiti in longius differatur; ipsi verò vix vna die post transactum solutionis tempus creditores suos quiescere sinunt; quin potius multis eos molestijs ac vexationibus afficiunt, & in carceres miserrimè conijiunt, vt ibi fame pereant, pro comperto habentes, illos vnde possint soluere nequaquam habere: alios denique non minus vexant, dum eorum peculium & exiguas opes iniquis executionibus destruunt & consumunt.

Hiere. 50. Chaldæos per Prophetam Hieremiã horribilibus supplicijs Deus minatus est, & rationem assignat dicens: Quoniam exultatis & magna loquimini, diripientes hæreditatem meam, quoniam effusi estis sicut vitulus super herbam, & mugistis sicut tauri. Vbi alij trans-

52 transtulerunt: Quoniam effusi estis sicut vituli super herbam: & sic est etiam in contextu Græco. In quo illorum tyrannorum crudelitas magis aggrauatur. Notate obsecro fratres, qualia hîc Dominus nomina tyrannis imponat, scilicet, vituli & tauri super herbam, qui eam pascuntur & omnino comedunt, nam sic ipsi pascuntur & comedunt inopes ac pauperes. Cum igitur Deus temporalibus & æternis illos gentiles tyrannos affecit supplicijs, timendum est, ne isti Domini grauioribus pœnis puniantur, siquidem, cum sint Christiani, vituli & tauri super herbam sunt. Nonnulli etiam mercatores hunc seruum imitantur, qui debita creditoribus soluere nolunt, atque ideo creditores ipsi bonis erga eos vtuntur commoditatibus, eos expectantes & debitorum partem dimittentes; ipsi verò pauperculos debitores suos
53 nolunt expectare, quin potius eos suffocant, destruunt, & in carcerem detrudunt. De tyrannis, qui vrbem Hierusalem euerterunt, inquit Propheta Ieremias. Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui fremuerunt dentibus suis & dixerunt: Deuorabimus, en ista est dies, quam expectabamus, inuenimus & vidimus. Vbi alia translatio habet, Deuorauimus; & sic est etiam in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica. In quo denotatur, illos, dum irent, tanto desiderio & tanta rabie illius crudelitatis exequendæ incensos fuisse, vt iam eos deuorasse existimarent: tanta est peccatorum inhumanitas. Et nunc aliquos inter Christianos non deesse credo, inhumanitatem illorum imitantes, qui nisi ad meliorem se viuendi statum non receperint, veramque egerint pœnitentiam, non erunt à debitis supplicijs li-
54 beri, quibus Sanctus Dauid vnumquemlibet eorum minatur dicens: Constitue super eum peccatorem, & diabolus stet à dextris eius. Cum iudicatur, exeat condemnatus, & oratio eius fiat in peccatum, fiant dies eius pauci. Cumque hæc horribilia & alia huiusmodi dixisset, adiecit, rationem designãs: Pro eo quod non est recordatus facere misericordiam & persecutus est hominem inopem & mendicum, & compunctum corde mortificare, scilicet, voluit. O Deus infinitæ maiestatis, & quã graue peccatũ hoc est, siquidẽ illud tot ac tantis flagellis etiã in hac vita punis! Omnia quæ Rex Sanctus per modũ imprecationis & deprecationis hîc refert, ne deprecatio quidẽ est, sed prophetia, vbi prænuntiat supplicia, quibus Deus immanem tyrannum afficit.

Thren. 2.

Psal. 108.

Universidad de Deusto Biblioteca

Atque ita, Constitue super eum peccatorem, perinde est ac si di 55
ceret, Cõstitues super eum peccatorem, videlicet, Sathanam (qui
per antonomasiam vocatur peccator) & diabolus stet, ideſt, ſta-
bit, à dextris eius, hoc est, quilibet minorum dæmonum de eo re
portabit victoriã. De iusto enim inquit idem Propheta: Cadent
à latere tuo mille & decem millia à dextris tuis. Hoc est, omnes
dæmones superati, ó amice Dei, ad dextram & ad siniſtrã tuam
corruent: & plures ad dextram quàm ad siniſtram, quoniã cum
voluptatibus & prosperitatibus sæpius tentamur quàm cũ labo-
ribus & infortunijs. Et hoc modo cæteræ huius Psalmi maledi-
ctiones sunt exponendæ. Quis igitur tam horrendum peccatum
patrare non pertimesceret? Quamobrẽ meritò Bethsabee filio suo
Prou. 31. Salomoni consuluit dicens: Aperi os tuum, decerne quod iustũ 56
est, & iudica inopem & pauperem, vbi alij transtulerunt, vindica
inopem & pauperem. In quo significantur reges & domini tem-
porales, & eorum iudices debere has tyrãnides atq; crudelitates
in pauperes cõmissas magna cũ seueritate punire: tametsi hi om-
nes illius improbi serui sunt æmulatores, maximè tamen illi, qui
cum multorum & horribilium peccatorum à Deo veniam impe
trauerint, postea iniurias sibi à proximis illatas (quæ quidem prę
illis, Deo infinitæ bonitatis ac potentiæ factis minimæ sunt, pro
pterea quòd vilibus creaturis sint irrogatæ) nolunt dimittere.

Contristati sunt valde conserui illius debitoris. Cum contemplati fue
runt illum, qui paulò antea coram Rege humillimè & ore in ter-
ra fixo prostratus erat, paulò post alium pauperem oculis flam-
miferis ac ira & furore plenis suffocare velle. Et nos tristitia affi- 57
ci debemus animaduertentes quomodo hoc in mundo quotidie
opere completur. Videbitis quendam hominem ante imaginem
crucifixi proiectum lngentes lacrymas profundentem & cordis
dolore ac amaritudine plenum, cui si aliqua, dum primum illinc
exit, irrogetur iniuria, eam non vult condonare, sed morsibus of-
fensorem lædere & suffocare cupit. Videbitis quoque & aliam
fœminam sanctam communionem humiliter ac deuotè suscipiẽ
tem, quæ in tertio cælo quodãmodo posita esse videtur, ob mini
mam quamq; iniuriã sibi factam, cum primum illinc est egressa,
in serpentem conuerti, & ira & odio excandescere & inflãmare.
O mortalium cor, quis in te confidet? Non credebat semetipsum
(ait D. Ioannes de Christo redemptore nostro) ipse enim scebat,
quid

58 quid esset in homine. Quanuis eum illi summis laudibus effere-
bant, non tamen de eis confidebat, haud enim ignorabat quàm
variabile & volubile solet esse cor hominis. Prauum est cor ho-
minis, quis cognoscet illud? Quis Iudam vidit, qui filium Dei diu
noctuq; maximo cum labore sectabatur, eum postea triginta de
narijs vendere? Quis D. Petrum promittentem prius se emoritu-
rum quàm negaturum suum cælestem magistrum, eundẽ posteà
minima oblata occasione negare? Non est profecto, cur verbis &
propositis hominum confidamus: cum primum enim à Deo ipsi
veniam impetrant, mox proximos suos suffocant. O nefanda &
vehementer detestãda ingrati hominis feritas. O duris supplicijs
plectenda ingratitudo. Hoc vitio fratres maxima hominũ cater-
ua laborat. Seneca enim inquit: Ingratus est, qui dissimulat; ingra
59 tus est, qui non reddit: & ingratissimus omnlũ, qui beneficij obli *Seneca lib. 3. de benefic.*
uiosus est. O quam probe scriptum est: Ingrati spes tanquàm hy *Sapiẽ. 16.*
bernalis glacies tabescet. Ideo perquã doctè diffinit B. Thomas, *B. Th. 2. 2. q. 106. artic. 4.*
ab ingrato auferenda esse beneficia, vbi malè eis vtitur.

Tunc vocauit illum Dominus suus, & ait illi: Serue nequam omne debitũ dimisi tibi, quoniam rogasti me, non ne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Perpẽdite fratres hoc verbum, Om-
ne debitum, vt pudore afficiamini, qui dimidiũ tantum modo de
biti dimittitis. Cum enim aliquis vestrũ cuiuspiam pij viri preci-
bus exoratus inimico parcere vult, id conditione apposita facere
decernit, dicẽs: Pater ego ei ignosco, ea tamen lege, vt nullũ cum
eo habeam sermonem. Id non est, omne debitum dimittere: non
fidem, vt æquum est, seruas. Non sufficit vt cordis odiũ deponas,
60 verùm quodã obligationis vinculo obstringeris indicandi signis
exterioribus, te nullo eũ odio ac maleuolentia prosequi: & si ipse
per se vel aliquo quouis modo à te hoc postulauerit, ei satisface-
re debes. Magnopere etiam occurrit cõsiderandũ verbum illud,
Quoniam rogasti me, vt confundamini, qui parcere renuitis, nisi
prius à personis nobilibus & principalibus rogati fueritis. Deus
in hora rationis reddendæ te interrogabit, Condonasti ne iniu-
rias? Tu verò respondebis, Ita Domine, sed cuius (inquit) amore?
Episcopi, Ducis, Comitis, aliorumq; multorum grauissimorũ ho
minum, qui me id rogauerũt. Ita ne propter eos iniuriam remi-
sti, nunc ergo ad eos perge, vt tibi gratiam referant, gloriamque
præbeant, siquidem eorũ adductus precibus inimico tuo veniam

Universidad de Deusto
Biblioteca

dedisti. Illis autem, qui eius causa pepercerũt, sic ipse dicet: Siqui 61
dem amore meo commoti iniurias remisistis, æquum & iustum
est, vt ego vos præmio & remuneratione afficiam.

In hoc quoque verbo, *Quomam rogasti me*, Docemur, quòd quanuis ijs, qui nos offendunt, veniam concedere debeamus, multo tamen magis illis, quos sui sceleris cognouerimus pœnituisse, & qui à nobis veniam humiliter postulant. Quapropter
Gene. vlti. vbi nos legimus in sacro Geneseos volumine, quòd mortuo Iacob filij eius pertimescentes, ne forsan Ioseph de ipsis vlciscì vellet, sic dixerunt: Nos quoque oramus, vt seruo Dei patri tuo dimittas iniquitatem hanc; alij transtulerunt, Nos quoque oramus, vt seruis Dei patris tui dimittas iniquitatem; & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Et iuxta hanc translationem voluerunt in hoc dicere: Iam peccati, quod com- 62
misimus, nos pœnitet, atque Dei serui sumus, ideo potiori iure nobis venia debetur.

Et iratus eius Dominus tradidit eum tortoribus. Super hoc vellem notetis, Deum in alia vita illos, qui suis inimicis parcere nolunt, æterno supplicio non solùm punire, sed in hac etiam supplicio eosdem afficere solere, dum permittit vt plures aduersus eos in-
Simile. surgant inimici, qui eos vexent, opprimant, & affligant. Nam sicut herus temporalis puerum seruum suum fuste flagellans, si videt eum rabie & ira incensum in virgam irruere, & eam in frusta confringere, maiori eum cum asperitate iterum flagellat, & si antea eum quatuor verberauerat flagellis, postea quadraginta ei infligit: sic inimici nostri virgæ sunt, quibus Deus nos corripit & castigat. Quocirca Sanctus Ieremias agens de Pha 63
Iere. 47. raone aduersus Palæsthinam aciem dirigente, sic dixit: O mucro Domini vsquequo non quiesces? Quomodo quiescet, cùm Dominus præceperit ei? Et per eundem Prophetam inquit
Iere. 25. Deus Hebræis timorem injciens: Assumam Nabuchodonosor Regem Babylonis seruum meum. Vocat Dominus illum idololatram seruum suum, eo quòd eum aduersus illos peccatores erat in flagellum accepturus.

Cùm igitur inimici virgæ sint, & flagella Dei, timendum est illos, qui se his virgis cæsos conspicientes, eas ira, rabie & furore accensi frangunt & in frusta dissecant de ipsis vindictam sumentes (permittente Deo) si antea vnum solùm inimicum habebant,

64 bebant, postea viginti habere, qui eos insectentur, agitent, & flagellent. Et sicut bonus pater postquàm filiolum suum verberauit, ei dicit: Osculare fili & amplexare virgam hanc, si puerulus cum mansuetudine accedit, virgam sumit, amplectitur, & osculatur, ipsemet pater sibi complacet & ei benedictionem impartitur, eo quòd tam obediens extiterit: sic Deus post quàm nos inimicis nostris flagellauit, nobis inquit, Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos; quod perinde est, acsi diceret: Osculamini & amplectimini libentissimè ista flagella. Illis autem, qui hoc amoris visceribus commoti faciunt, hic æternus pater suam elargitur benedictionem. O quam libenti animo Sanctus Dauid illa amplectebatur, qui sic aiebat: *Psal. 22.* Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Baculus meus
65 est ille, qui meis in necessitatibus mihi subuenit, virga verò inimicus, qui me molestijs & verberibus insectatur & opprimit. Tantoque solamine hic Sanctus Rex afficiebatur ex eo quod essent inimici, qui eum persequerentur, quanto quòd essent amici, qui ei vt baculus ad se ipsum in virtute sustentandum opitularentur; quam ob causam vtrosque amicos & inimicos vltro amore complectebatur. *Simile.*

Et tradidit eum tortoribus, quo ad vsque redderet vniuersum debitum. Quod sanè nunquàm in inferno persoluet, quia sine dono gratiæ nulla potest esse solutio, quandoquidem per charitatem culpa purgatur, & reatus tollitur, vt docet Beatus Thomas. Et ita cum iusserit, vt iste vsque ad vltimum quadrantem solueret, cum *B. Th. 4. distin. 21. art. 2.* primum quadrantem soluere non posset, significat pœnæ æter-
66 nitatem, quam in inferno passurus est. Omnes omnium damnatorum pœnæ coniunctæ non sufficiunt ad persoluendum Deo primum obolum debiti, quod peccator debet. Nam cum ad solutionem debiti opus sit, vt Deus id, quod datur acceptet, & cùm ipse illas pœnas nequaquam acceptet, quia eos, qui illas patiuntur, odio habet, sequitur eos nũquam posse soluere, atque ita ipsi miseri in perpetuum æternis flammis cruciabuntur. Cùm verò dicitur, regem hunc repetijsse debita, quæ iam dimissa erant, non significat, Deum peccata à se semel remissa punire: sed vult innuere, quòd si secundum hominum iustitiam, & iuxta plurimum, quod nostra meretur ingratitudo, id faceret, ita sanè id ab ipso faciendum erat. Et ideo illud inseruit in hac parabola, vt

Universidad de Deusto
Biblioteca

contemplaremur summam eius bonitatem, quia non secundum 67
iniquitates nostras retribuit nobis.

Cæterùm quod tota hæc parabola ad inhumanitatis detestationem referenda sit, in fine Dominus apertè ostendit, cum ait: *Sic & pater meus faciet vobis, si non remiseritis vnusquisque fratri suo de cordibus vestris.* Quàm sit vero hæc sententia æquitatis & iustitiæ plena, Ecclesiasticus confirmat his verbis: Homo homini reseruat iram, & à Deo quærit medelam; in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecabitur, quis exorabit pro peccatis eius? Quis enim à misericordiarum patre petere audeat, vt erga immisericordem misericors esse velit, & veniam neganti veniam tribuat? Hoc planè non sancti, qui in cælo resident, non angeli, non & angelorum & hominum Re- 68
gina facere audebit, cùm frustra se id tentaturos sciant. Contra verò si quis placabilis & facilis fratri ad exorandum fuerit, facilem quoque & placabilem Dominum experietur, eodem Ecclesiastico ibidem testante, qui ait: Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata maxima cum gratiæ abundantia soluentur. Recordare ergo frater mi, quòd illi, qui vinum habent, illud in montanas, terram, videlicet, ipsum non ferentem asportare solent, vt carius ibi & melius vendatur; sic si cupis, vinum amoris tui magni sit valoris, porta illud in montanam sterilem, quæ est inimicus tuus, in quo nullum inest amoris vinum, & ibi tuus amor magis meritorius erit. Si habes amicum, cuius famulus iniuriam tibi irrogauit, cum iamiam ipsum percutere vis, ab ipsa vltione desistens dicis: Te esse famu- 69
lum amici mei quem ego maximo amore prosequor, fœlicem ac beatum reputa. Hoc idem vult Deus, vt, cùm te passio & ira ad vindictam de aliquo sumendam inuitauerit, dicas: *Agradesce que eres hijo, de quien yo tanto amo, y de aquel*, Qui pro me tam multa passus est, & tantis me affecit beneficijs. Illa impia Iezabel prophetarum insectatrix membris dilacerata vitam finiuit, quam cùm sic videret Iehu, dixit famulis suis: Sepelite eam, quia filia Regis est. Ita in inimicum tuum, licèt sit maledictus, beneficia conferre debes, eò quòd filius sit Regis æterni per creationem. Quando aliquis frater fratri suo nocet, ille, qui molestiam passus est tanquàm bonus filius inquit: Nolo vindictam sumere de fratre meo, ne patrem meum maiori pœna afficiam. Nam Esau etiam

Ecclef. 28.

Simile.

Simile.

4. *Reg.* 9.

Simile.

70 etiam, cum impius esset, dixit: Venient dies luctus Patris mei, & occidam Iacob fratrem meum. Siquidem ergo tuus pater, qui est Deus, nunquàm est moriturus, nunquam tibi licebit de aliquo vlcisci, ne patri tuo molestiam inferas: quanuis enim iniurias non vindices, quin potius illas dimittas, Deus ipse, quando viderit oportere pro te vltionem sumet. Licèt Sanctus Dauid dixerit suis ducibus (vt patet ex sacra Regum historia) Obseruate mihi puerum Absalon, Deus tamen iussit equo, super quo incedebat, Absalon, vt sub quercu transiret, & iussit aeri, vt capillos erigeret, eosque in ramis euolueret, & iussit capillis, vt eum suspensum haberent, quousque veniret Ioab, & tribus eius cor lanceis confoderet atque eum de medio tolleret. Sanctus Dauid ei veniam præbet, & pro illo obsecrat, & Deus illius iniuriam suscipit vindicandam: sic enim promiserat dicens, Mihi vindictam & ego retribuam. Si cui autem, quæ hactenus diximus, ad ignoscendum non sufficiunt, illam Ecclesiastici vocem prudenter
71 perpendat, Memento nouissimorum, & desine inimicari. Magnum certè in his verbis ad placabilitatem argumentum est. Recordare illam extremam horam, in qua strictam es redditurus rationem, & sicuti Deum vis clementem & propitium inuenire, sic te tuis proximis clementem ac propitium exhibe. Ignosce, vt tibi ignoscatur, inueniat gratiam, qui te læsit, in oculis tuis, & in oculis Domini tu etiam gratiam inuenies, qua comparatur gloria, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Genes. 27.

2. *Reg.* 18.

Eccles. 28.

* *
*

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINICA VIGESIMASECVNDA Post Pentecosten,

CONCIO PRIMA.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Matth. 22.

SICVT vrbs patens & absque murorum ambitu, ita vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum, ait Sapiens. Ex his verbis infertur, quemlibet iustorum esse velut vrbem munitam, & circumuallatam plurimis muris; quorum præcipuus est amor, qui animam à peccatis tuetur. Hic murus adeò fortis est, vt D. Paulus eo circundatus dicat, Quis nos separabit à charitate Christi? hoc est, Quis poterit murũ nostri amoris in Christum rumpere? Tribulatio, an angustia, an fames, an nuditas, an periculum, an persecutio, an gladius? Certus sum, quia nec mors, nec vita, nec angeli, nec principatus, nec creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu Domino nostro. O admirabilem amoris fortitudinem, quam nulla potentia creata euertere & deturbare poterit: Fœlices illi, qui hoc muro circumuallati sunt, facillimè profectò omnibus peccatis poterunt resistere: nam vbi charitas & amor, ibi Deus, qui pijs hominibus vires præbet, fouet, eosque protegit. Atque ita vbi nos legimus, Saluum me fecit, quoniam voluit me, alij transtulerunt, Saluum me faciet, quoniam voluit me, & sic est etiam in contextu Græco. In quo significatur Deus nunquam deficere suis amatoribus fauere. O vtinam cùm tentationes patimur, responderemus, Deum super omnia diligo, & offendere non possum, quem tanto amore prosequor, & cui tantum debeo. Quando vxor illius generalis ducis Regis Pharaonis Sanctum Ioseph ad nefarium & impudicum opus inuitauit, non dixit honestissimus

Prou. 25. *Roma. 8.* *Psal. 17.*

4 mus iuuenis, Nolo huiusmodi scelus patrare, quia forsan videbimur & interficiemur, sed inquit, Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habeat in domo sua; quomodo ergo possum hoc malum facere, & peccare in dominum meum? Animaduertite obsecro qualiter amor, quo dũm suum prosequebatur, & obligatio beneficiorũ acceptorũ eum ita ligauerit, vt existimaret se iam deperditam habuisse libertatẽ ad ipsum vel minimare, nedum in tam magna offendendum. Si igitur amor, quo vnus homo alium diligit, frænum tam forte est, vt ipsum ferè, si verè amat, non possit offendere (atq; ita Aristoteles dixit, Amator non est, qui non semper amat) quantò fortior erit diuinus amor, & summa obligatio, quam iustus erga Deum summum benefactorẽ suum habet? ¶ Alius murus ad non peccandũ est diui-
5 nus timor: & ita inter alias quã plurimas excellentias, quas Ecclesiasticus de timore refert, vna ex præcipuis, hæc est: Timor Dñi expellit peccatũ, nam qui sine timore est, non poterit iustificari. Idcirco inter ea, quæ magis diabolus intẽdit, vnum est à nobis timorẽ auferre; hoc eñ muro deiecto & solo æquato facillimè peccata in animã ingrediunt. Atq; ita, vt ipse primæ mulieri Euæ ad peccandũ persuaderet, prius conatus est ab illa timorẽ depellere dicẽs: Nequaquã moriemini, quasi diceret, Ne timeas pœnã mortis super te & virũ tuũ esse venturã. Et cũ etiã Christũ Redẽptorẽ nostrũ tentauit, existimãs iam eũ esse purum hominẽ cũ in secunda tẽtatione dixisset: Mitte te deorsum, statim ab eo, timorẽ expellere curauit, adijciẽs, Quia angelis suis mãdauit de te, & in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidẽ pedem tuum. Quod
6 perinde est acsi diceret, ne timeas hinc te præcipitare, quoniã nullum damnũ accipies. Permulti sunt, qui destructo muro amoris se tuentur, & à plurimis peccatis se liberãt, hoc timoris muro suffulti. Et hoc etiã rupto & deturbato est & alius singularis murus, quo plurimi se à sceleribus auertũt, & hic est verecundia, de qua in Ecclesiastico dicitur: Gratia verecundiæ super aurum. Qui quidem murus si ruit, misera anima ad instar ciuitatis muro carentis remanet, in quam hostes absq; aliqua contradictione ingrediuntur. Amisso enim amore, timore, ac verecundia cui vitio aditus in humanum cor non patebit? Huc impij Pharisæi peruenerunt, de quibus sacra Euangelij hodierni lectio meminit, qui non solùm amorem & timorem Dei, sed etiam pudorem adinuicem amiserunt.

Genes. 39. *Aristot. 1. Rhet. c. 21* *Eccle. 1.* *Genes. 3.* *Matth. 4.* *Eccles. 7.* *Simile.*

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt. Omnes isti hypocritæ erant, quorum ingenium est nõ tantum celare se ab ijs, qui non sunt hypocritæ, verùm etiam alijs hypocritis boni apparere cupiunt, atque ita alij hypocritæ ab alijs se celant. Ideo isti Pharisæi colores quærebant, vt iniusti adinuicem non reputarentur in procuranda innocentissimi agni Iesu *Ioan. 11.* Christi morte; &, vt videre est apud D. Ioannem, aliud concilium ante hoc habentes dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum & venient Romani, & tollent locum nostrum & gentem. Quibus verbis alij alijs malitias, inuidias, & odia celabant sub colore, quod tam sancta ciuitas non euerteretur. At verò in hoc concilio, de quo sacrum Euangelium hîc loquitur, amisso pudore alij alijs suas diabolicas intentiones manifestarunt, atque ita sacrosanctum Euangelium inquit: *Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone.* Est autem notandum, quod ante hoc verbum, *Abeuntes*, in sacra euangelica historia est hæc dictio, *Tunc.*

B. Chryso. Super quam inquit Beatus Chrysostomus, Tunc, quando maxime eos compungi, expauescere & credere oportebat, *Abeuntes consilium inierunt Pharisæi, vt caperent Iesum in sermone.*

Hebr. 3. Loquens Diuus Paulus de hoc superno Domino inquit: Considerate fratres Apostolum & pontificem confessionis nostræ Iesum Christum, qui fidelis est ei, qui fecit illum. Et tanquam fidelis Apostolus & prælatus, suum munus exercuit seuere peccatores increpans, quoniam de eo scriptum erat: Percutiet terram virga oris sui, ideſt, reprehensionibus suis terrenos peccatores percu*Isaiæ. 2.* tiet. Quod præcipuè die martis ante suam sacratissimam passionem fecit, quo die cælestis prædicator illam altissimam concionem habuit, in qua omnium comminationum Dei per prophetas fecit epilogum, & in ea omnia, quæ in vita sua prædicauerat, recensuit. Hic molestias & vexationes, quas maiores eorum nuntijs Dei intulerãt, eis in memoriam reuocauit, hîc solicitudinem, qua pater misericordiarum salutem animarum ipsorum curabat explicuit, ac denique sermonem conclusit illis horribilibus verbis; Multi sunt vocati, pauci verò electi. Videte ergo vtrum hæc sufficerent ad confundendum illos, ipsorumque animos cõpungendos: sed tunc cùm se conuertere deberent, magis indignati ab illo sermone exierunt, & exhausto rubore & absq; timore Dei, *Abeuntes consilium inierunt, &c.* Deus nos à tanto malo eripiat. Hippocra-

tes in quodã aphorismo inquit, Solentia iuuare si suo tẽpore nõ iuuant, mala proculdubio est significatio, ideſt, signũ mortis est. Nã ægrotus, qui cum medicamentis infirmior est, quod remedium ei adhiberi potest? Idem possumus dicere in spiritualibus ægritudinibus. Medicamentum validum est Dei verbum & sancti Euangelij prædicatio ad animas cõuertendas, sicuti regius Prophetate stat ur dicens, Lex Domini immaculata conuertens animas: ergo signum mortis atque æternæ damnationis est à cul pis non sanari, nec tam efficaci medicamento salutem spiritualem accipere. Quapropter fratres, qui ex vobis à concione, à missa, & à pedibus confessoris tam frigidi, tam sine Dei timore, & cum tam deprauatis intentionibus sicut antea exitis vestram ex nunc infœlicitatem deplorate, quoniam proeul dubio mala est significatio. Inquiunt naturales esse quendam lapidem (quem vocant Calatiam) qui adeò frigidus est, vt licèt in ardentem fornacem mittatur, nullum calorem recipiat. O miseri peccatores omnes vos hoc lapide & multò plus frigidiores estis. Dominus enim per Ieremiam prophetam inquit: Nũquid non verba mea quasi ignis? Et hic tam validus ignis nullum in vobis calorem generat: siquidem adeò frigidi & proterui post quàm cõcionem audistis, remanetis, sicut antea, cùm in ea suauissimas Dei promissiones, quibus ad veniam, gratiam, & gloriam inuitat, terribilesq; comminationes, quibus impijs minatur æterna supplicia audieritis. In sacra scriptura legitur Deũ post quã Hebræos perditos, corruptos & nimis dissolutos vidit, misisse prophetas, qui eis terribiles cõminationes annuntiarẽt, & (vt ibi inquit sacer textus) Illi subsannabant nuntios Dñi, & parui pendebant sermones eius, donec ascenderet furor Dñi in populũ, & esset nulla curatio. Atque ita idem Dñs Nabuchodonosor misit, vt Regem Sedechiam, qui tunc regnabat, prehenderet, & non solùm eum post expugnatã vrbem Hierusalem cepit, sed etiam ipsum oculis priuauit, & filios eius iugulauit, pueros que & puellas interfecit, templũ cõbussit, & thesauros eius deprędatus est. Quæ omnia damna ei euenerũt, eo q; sermones Dñi per ora prophetarũ prolatos contempsit. Hanc etiã arbitror esse causam, ob quã nũc Deus tam dura & aspera flagella Christianis quotidie mittit. Et quod magis deplorandũ est, pòstq; toties flagellati sumus, deteriores reddimur: sicut illis rebellibus Hebræis contigit, qui post quàm ab illa euersione Hierusa-

Hippocrates. *Simile.* *Psal. 118.* *Simile.* *Ierem. 22.* *2. Paralip. 36. & 4. Reg. 35.*

lem

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ierem. 44. lem euasere, dum in Ægypto essent, prophetæ Ieremiæ dixerũt: 13
Sermonem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audiemus abs te, sed facientes faciemus omne verbũ, quod egredietur de ore nostro, vt sacrificemus Reginæ cæli, & libemus ei libamina, sicut fecimus nos & patres nostri, Reges nostri, & Principes nostri in vrbibus Iuda; ex eo autem tẽpore, quo cessauimus sacrificare ei, indiguimus omnibus, & gladio & fame consumpti sumus. O diabolicam cæcitatem hominum, qui eo dementiæ deuenerunt, vt existimarẽt, se melius habere, dum in peccatis & offensionibus Dei summersi erant, quàm cum in gratia ipsius. Perpendite, obsecro, illum modum loquẽdi: Facientes faciemus omne verbum, vbi impetus & efficacia, qua nefarij illi Hebræi sua execranda opera facere volebant, apertissimè ostenditur. Nam hæc geminatio eiusdem verbi, Facientes faciemus significat ope- 14
rari aliquid magna cum efficacia: atque ita iusti bona opera magno cum feruore operantur (& ideo vbi nos legimus: Tulit Aaron virgam coram Pharaone & seruis eius, in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica habetur, Proiecit Aaron virgam coram Pharaone & seruis eius, in quo denotatur efficacia, qua Sanctus vir opere complebat illud, quod sibi à Domino præcipiebatur) sic peccatores sua impia opera efficaciter operantur. In pertinacia horum improborum hominum apertè conspicitur quam parum diuina verba & flagella Dei in cordibus plurimorum peccatorum efficiant, & ideo in ipsorum pœnam & duritiem solet
Exodi. 7. *Isaiæ. 1.* Dominus ipsos à suis flagellis priuare. Atq; ita vbi nos legimus, Super quo percutiam vos vltra addentes præuaricationes, in Hebræo habetur, alme ideſt, ad quid percutiam vos vltra, siquidem 15
vos ipsos tot flagellis in meliorem frugem non estis recepturi? Quapropter qui ex vobis flagellati estis, & nunquam vos correxistis, non afficiamini lætitia, cùm vos à flagellis liberos videatis: hoc enim manifestum est vestræ damnationis signum.

Consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Procurauerant isti perditi homines, vt bonum Iesum in malo aliquo opere caperent, sed non potuerunt, nunc autem in sermone capere conan-
B. Chryso. super hunc locum. tur. Super quo B. Chrysostomus, inquit: Si quis aquæ currentis meatum claudere voluerit, aliunde sibi semitam prærumpit: sic istorum malignitas ex vna parte confusa, aliundè sibi aditum adinuenit. Isti suum patrem Sathanã æmulabantur, qui hoc ingenium

16 genium habet, quod sicut illi, qui ciuitatem aliquam euertere, & solo æquare contendunt, eam per infirmiorem partem aggre- *Simile.*
diuntur, vbi muri minus fortes apparent. Sic diabolus per debiliorem partem homines inuadit: nam, vt est magnus scrutator, scire studet ad quam rem quilibet homo animum inclinet, & per illam vt pote debiliorem illum tentare & euertere contendit. Inimici oculos lynceos habere dicuntur, vt defectus suorum aduersariorum intueantur, & eorum vitas scrutentur. Hoc voluit Regius Propheta significare, cum dixit: Super inimicos *Psal. 118.*
meos prudentem me fecisti mandato tuo. Et paulò inferius: Super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est. Et iterum: Super senes intellexi, quia mandata tua quæsiui. Hìc aperta est comparatio & amplificatio, nam doctoribus ac
17 senibus sapientia conuenit, & hos omnes Sanctus vir superauit, eo quòd diuinæ legis contemplationi se tradidit. Sed quid significat dicere, se hac meditatione factum fuisse suis inimicis prudentiorem? Nescio cur hanc exaggerationem posuerit, nisi quia intellexit, inimicos habere oculos apertissimos ad inspiciendas miserias & defectus suorum aduersariorum; & multo maiorem prudentiam, ingenij aciem, & solicitudinem habet ille, qui diuinam legem in eo, quod ad vitam & conscientiam suam attinet, meditatur. Cùm igitur inimici lucidos oculos habeant ad scrutandum suorum aduersariorum miserias, diabolus, quippe qui crudelissimus aduersarius noster est oculos multo clariores simul cum ingenti sagacitate & astutia habet ad scrutãdum ingenium nostrum & complexionem, & vt sciens ad quid magis propensi
18 simus, inde nos tentet & funditus euertat. Quocirca oportet nos habere oculos lynceos, vt ab eius insidijs & astutijs liberemur. Ideo Beatus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, animalia illa sancta plena esse oculis ante, & retro, intus & in circuitu. In quo do- *Apocal. 4.*
cemur iustos retro ad præteritam vitam aspicere, vt sic de offensis, quas in illa contra Deum commiserunt, doleant. Aspiciunt etiam ante considerantes Dei iudicia, & vnusquisque maximo timore dicens, Quid de me erit? Sicut Sanctus Dauid dicebat: A iudicijs enim tuis timui. Et oculos habent ad dexteram, quoniam *Psal. 118.*
vanitatem rerum huiusmodi considerant, & illas contemnunt. Et oculos ad sinistram habent, eo quòd animo euoluunt breuitatẽ laborum huius seculi, vt eos patiẽter perferant. Et sunt pleni oculis in-

lis intus, quia interiora cordium suorum contemplantur, vt ipso- 19
rum defectus corrigant. Denique oculos in circuitu habent, vt
se ab infernalibus inimicis, qui vndique insidias ad nos per-
dendum parant, tueantur. Cùm autem Pharisæi essent filij Sa-
Ioan. 8. thanæ, vt Beatus Ioannes inquit, Vos ex patre diabolo estis,
in hoc suum parentem imitati sunt, atque ita Dominum per lin
guam expugnare decreuerunt. Solet quippe lingua in homi-
Iacobi. 3. nibus esse vna ex debilioribus partibus: atque ita Beatus Iaco-
bus dixit: Qui non offendit in verbo hic perfectus est vir.
Quamuis diabolus Sanctum Iob diuitijs, honore, authorita-
te, & salute spoliauit, tamen linguam eius sanam, & intactam
reliquit, existimans eum in gentibus doloribus, & magnis la-
boribus commotum aliquod verbum fore locuturum, quo
Iob. 19. Deum offenderet: Atque ita Sanctus vir hoc Sathanæ artifi- 20
cium perpendebat dicens. Adhæsit os meum carni meæ,
& derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Quod
perinde est, acsi diceret: Quis vnquam talem astutiam & saga-
citatem aspexit quali impius Sathanas me afflixit, & oppres-
sit, qui in toto corpore meo nihil sanum præter dentes ac la-
bia reliquit, vt tempore tantorum dolorum loquerer. Sed his cru
delissimus hostis non contentus est, quinimo, & vxorem San-
cti Prophetæ solicitauit, vt ipsum ad male loquendum incita-
ret: quæ quidem Sathanam adiuuare tanto animi conatu ela-
borauit, vt virum suum ad impatientiam prouocaret dicens: Be-
Iob. 2. nedic (idest, Maledic) Deo, & morere. O mala fœmina, quæ, si-
quidem maritum tuum ad praua opera impellere non potes, eo
quòd graui vlcere percussus est, ipsum in lingua prouocas, vt 21
creatori suo maledicat. Sed (vt inquit ibi sacer textus) In omni-
bus his non peecauit Iob labijs suis, nec stultũ quid cõtra Deum
locutus est. *O Sancta Maria Señora,* Et quã in paucis teterrimus Sa-
thanas linguas adeò munitas sicut sancto Iob inuenit: & quã mul
tos superauit ipsos hac parte expugnans. Non immerito natura
prouidit, vt cũ omnia membra corporis humani detecta nascerẽ
tur, lingua gingiuis ac labijs cooperta esset, & cum puer loqui in
ciperet ei dentes nascerentur, & sic ipsa lingua tanquam mu-
Plinius. ro, & antemurali esset munita. Et Plinius inquit illam habere
duas venas, alteram tendentem ad cor, alteram vero ad cerebrũ,
vbi ratio residet. In qua philosophia nos rerum omnium crea-
tor

22tor docuit non debere hominem aliud in corde habere, & aliud
lingua proferre, nec etiam debere loqui quidquid in corde ha-
bet, nisi solummodo illud quod æquum & rationi consentaneũ
fuerit. Et qui se hoc modo gubernauerit arcana sibi à proximo
suo commissa non reuelabit, ex quo non parua mala & incom-
moda oriri solent. Ideo in Prouerbijs dicitur. Qui ambulat frau- *Prouer. 2.*
dulenter reuelat arcana: qui autem fideles est, celat amici com-
missum. Vbi alia translatio habet celat animi commissum: &
sic est in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Quod
vna litera amicum vocat, altera animum appellat. Vt hinc in-
telligat quisque amicum suum esse animum suum: & qui ambu-
lat fraudulenter, id est, qui vt materiam loquendi detrahendi,
ac murmurandi suppeditet id quod animus suus, videlicet, ami-
23cus ei credidit impudenter, reuelauit, quod quidem pernicio-
sum infidelitatis genus est. Quapropter maximè oportet te, ô
homo, quidquid in corde habes, ore non proferre, nam pru-
dens vir prius quàm verbum ex ore euomat, illud in statera ra-
tionis ponderare debet. Idcirco Ecclesiasticus ait: Verbis tuis
facito stateram & frænos ori tuo rectos, & attende ne forte la- *Eccles. 28.*
baris in lingua & cadas in conspectu inimicorum, id est, dæmo-
num, insidiantium tibi, & sit casus tuus insanabilis in mor-
tem. O diuina verba, digna profecto quæ maximè perpen-
dantur: Spiritus Sanctus ea in cordibus vestris affigat, vt om-
ni tempore ex illis vtilitatem & commodum eliciatis. Nota-
te obsecro, qualiter Spiritus Sanctus non solum vult vt vnum
duntaxat frænum ori nostro adhibeamus sed plura, quæ sunt
24diuinus amor, sanctus timor, atque vtilis verecundia. Aduerti-
te etiam quomodo peccatum linguæ hîc casum insanabilem ap-
pellat. Damna enim quæ maledicta & effrænata lingua secum
affert curatu difficillima sunt. Atque ita Beatus Iacobus de ea *Iacobi. 3.*
loquens sic ait: Ecce quantus ignis quàm magnam syluam in-
cendit, hoc est, quanuis lingua res parua sit, magnum dam-
num inferre solet, sicut scintilla ignis totam vrbem solet ali-
quando incẽdere & inflammare. Vnus autem ex fontibus, vnde
peccata linguæ dimanare consueuerunt, est otiositas. Nam sicut *Simile.*
cum caballi onera vehentes iter faciunt, omnes demisso capite &
ceruice mansuete ambulant se se adinuicem nequaquam mor-
dentes, cum vero exonerati ducuntur mutuo se ipsos mordent.

Sic dum

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sic dum Christiani sanctis exercitationibus Euãgelicæ legis, vel honestis occupationibus sunt onerati, iter vitæ suæ prosequũtur absque eo, quòd de vitis aliorum agant: at si otiosi sunt & tanquàm equi exonerati ab aliqua honesta occupatione liberi statim se adinuicem detractionibus, murmurationibus atque infamijs crudelissimè mordent.

Num. 12. Quanquàm verò hoc vitium omnibus commune sit, multo tamen frequentius in fœminis reperitur. Vnde in Numerorum volumine sic legimus: Locuta est Maria & Aaron contra Moysem propter vxorem eius Æthiopissam, & dixerunt: Num per solum Moysem locutus est Dominus? Et nobis similiter est locutus. O rem stupendam. Animaduertite personas adeo notabiles & dono Prophetiæ illustratas in tantam miseriam incidisse. Aaron ille, per quem Dominus tot mirabilia in libertate filiorum Israel ab AEgyptiaca seruitute operatus est, & Maria illa, quæ inter fœminas Hebręas prima tympanũ in manibus sumens post egres-
Exodi. 15. sum ab AEgypto cecinit dicens: Cantemus Domino, glorioſè etenim magnificatus est, ecce qualiter ambo facti sunt cõtra sanctum Moysem fratrem suum detractores, qui aliàs eos, qui de illo murmurare vellent, carpere & seuere increpare debebant. Sed quis adeò iustus est, qui non delinquat, maximè in lingua? Quapropter valde oportet nos huic tam debili & periculosæ parti in ter omnia corporis summa humani membra prædominari. Atq;
Psalm. 18. ita S. Dauid dixit: Si mei (scilicet sensus) non fuerint dominati, tũc immaculatus ero & emũdabor à delicto maximo, & erunt vt cõplaceant eloquia oris mei, & meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Domine adiutor meus & redemptor meus. Id est, Si ego meis sensibus dominatus fuero, & ipsi non de me, sine dubio quam plurimas vtilitates educam, videlicet, Immaculatus ero, & etiam à superbia, quæ est vitium maximum, à quo pauci euadunt, me eripiam, & emundabor à delicto maximo. Et erunt vt complaceant eloquia oris mei, hoc est, Meæ tibi Domine orationes erunt acceptæ. Et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper, id est, cor meum dispositum & præparatum erit, vt semper in te ac tuis diuinis mysterijs cogitem: qui enim ianuas sensuum claudit, vix habet in quo præterquam in Deo meditetur. Quoniam autem hoc perdifficile est, ideo Sanctus Prophetaillud à Domino efficaciter postulabat dicens: Domine adiutor

28 tor meus & redemptor meus. Quasi diceret: A te Domine hoc tantum bonum in me venturum est. Idem nos facere decet, & præcipuè fauorem implorare debemus, vt peculiariter ex omnibus sensibus linguam nostram prædominemur, siquidem quotidie videmus quam plurima mala, quæ etiam sanctis illa abutentibus euenire solent. Sed est maximè notandum in his sacræscripturæ verbis, Mariam fratri suo Aaron: antepositam fuisse, cùm ipsa fœmina & ille summus sacerdos esset. Hoc non ideo fuit, vt ei plus quam fratri suo honoris tribueretur, sed, vt significaret sacer textus, illam murmurationẽ incepisse, & fratrem suum ad id faciendum prouocasse: nam (vt diximus) fœminæ in hanc miseriam plerumq; propensiores esse solent. O incõmutabilis Deus, & quem mulier ad hoc vitium non inducet, & deturbabit, siqui-
29 dem illa sufficit, vt tantum virum, qualis erat Aaron, deijceret? Hîc etiam ostenditur, quãto se periculo exponit, qui dignitates & prælaturas acceptat. Quis enim est, qui omnibus valeat satisfacere, siquidẽ sanctus Moyses, quem D. Paulus in tota domo Dei *Hebr.* 3. fidelem fuisse testatur, non potuit aliorum detractiones & murmurationes deuitare? Sed non ideò boni & virtute præditi animo cadere debent, quia (vt ait B. Petrus) Quæ enim est gratia, si *1. Petr.* 2. peccantes, & colaphizati suffertis? Sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum; in hoc enim vocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplũ, vt sequamini vestigia eius. O cælestem doctrinam, & quàm aperte hîc ostenditur error illorum, qui cùm absque culpa sua de ipsis detrahitur, ira excandescunt, dicentes: Si culpam haberem, nihil
30 de hac murmuratione curarem, sed cum illam nõ habeam, & muneri meo pro virili parte satisfaciam, molestissimè fero, vt de me detrahatur. Attende frater & animo euolue, quàm aliter hîc Sanctus Apostolus nos doceat, cùm ait: Si benefacientes patienter sustinetis hæc est gratia apud Deum.

Denique ponderandum est, sacrum textum dixisse hos duos fratres cõtra sanctum Moysem propter vxorem eius Æthiopissam murmurasse. Super quo ait quidam interpres, illos per contẽptum Æthiopissam vocasse, etenim Madianitæ, à quibus illa originem trahebat, licet propè Æthiopiam habitent, Æthiopes tamen nequaquã sunt. Ex quo apertius constat, Mariam huius detractionis causam fuisse propter aliquam inuidiam aut conten-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iacobi. 1. tionem inter vtramq; habitam. Meritò ergo Diuus Iacobus ani- 31
maduertens tot incommoda, quæ ex locutione oriuntur, nos sic admonet: Si quis putat se religiosum esse non refrænans linguã suam, sed seducens cor suum, huius vana est religio. Ideo viri prudentes, vt ab his damnis & malis liberentur, se se ad securissimũ silentij portum recipiunt. Inter causas, ob quas gloriosus Baptista in solitudinem se contulit, vna fuit, ne, videlicet, aliquo otioso sermone vitam suam macularet. Et ita sacrosancta Ecclesia in eius hymno decantat, vbi sic habetur: Antra deserti teneris sub annis,
Ciuium turmas fugiens petisti, Ne leui saltem maculare vitam
Famine (idest, leui verbo quod à for faris deducitur) possis. Atq;
Eccles. 5. ita Spiritus Sanctus quemlibet nostrum hortatur dicens: Ne temerè quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendũ ser- 32
monem coram Deo, quia Deus in cælo & tu super terram. Idcirco sint pauci sermones tui. Quod perinde est acsi diceret: Homines infimi & abiecti coram principibus ac potẽtibus dominis loqui non audent; & qui parum sciunt, coram literatis conticescũt; & cùm Deus sit Dominus infinitæ maiestatis & sapientiæ, & tu vilissimus terræ vermiculus mille ignorantijs plenus coram eius diuino conspectu, vbi scis ipsum verba tua ponderare, vide quomodo loquaris: non sit velox cor tuum ad proferendum sermo-
Simile. nem, & quãtum potueris, silentium obserua. Si in domum Regis ingrederis, hũc ordinem obseruari videbis, q illi, qui coram ipso rege sunt, parum & summissa voce loquuntur: decet enim Regis authoritatem, vt in conspectu eius famuli ipsius silentium præ-
sentẽt; *Pero en la otra sala mas afuera ya hablan vn poco mas alto*: in atrio verò, quod ab ipso rege maximè distat, omnes magnos cla- 33
mores & absque ordine edunt ita vt insani & amentes esse videãtur. Inter Christianos hoc discrimen versatur, quòd illi qui sunt deuoti, cum orationi assiduæ vacent & coram diuino conspectu per considerationem incedant maximum silentium obseruant, parum loquuntur, & cum magna ædificatione procedunt: alij qui non ità deuoti sunt nec tam assiduæ orationi dediti, non tam astrictè silentiũ obseruant, nec tam moderatè loquuntur: qui denique ita viuunt acsi à Deo non viderentur nec audirentur (vix enim corda sua in cælum erigere sciunt) hi ingẽtes clamores extollunt, incõcinne loquuntur, & damnum vel cõmodũ quod ex verbis corũ oriri potest, non attendũt. Nec ad vitanda peccata so-
lum

34 lum sed ad internam quoque animi quietem & tranquillitatem (qua vera sapientia comparatur) plurimum hæc curã silentij iuuat. Cùm ergo tam magnas vtilitates linguæ custodia pariat, æquum profecto est, vt omnes nos virtutis huius amore & studio incensi ad eam consequendã omni cum diligentia cõtendamus, eamq; à Domino votis omnibus impetrare studeamus, qui nunquàm pijs suorũ conatibus deest. Sic enim apud Salomonẽ legimus: Hominis est animã præparare, & Dñi gubernare linguam. *Prou. 16.* Quemadmodũ enim clemẽtissimus Deus ad peccatorũ veniam largiendã exigit, vt conuertamur ad ipsum, quo ipse cõuertatur ad nos, ita hoc in loco studiũ, diligentiã, & curã nostrã requirit, quo opem suam nobis ad hanc virtutem obtinendam largiatur.

35 *Et mittunt ei, vt caperent eum in sermone, discipulos suos cũ Herodianis.* Tales discipuli erãt, quales magistri. Si fons insipidus & turbidus *Simile.* est, quomodo riuuli, qui ab eo profluunt, dulces & clari erunt: Et *si ala corriẽte y creciẽte del rio no reſiſte la preſa hecha de arganaſſa, como reſiſtira la preſa hecha de vimbres tiernos?* Hoc est, si torrenti passionum non resistit senectus, experientia, & dignitas magisterij, quomodo effrænata iuuentus resistet? Iugum, quod fortis bos ferre nõ potest, qualiter iuuencus tener illud sustinebit? Idest, si il-
li, qui sunt magistri & prælati colla sua iugo sanctæ legis nõ sum- *Simile.* mittunt, qualiter subditi & discipuli eorum, videntes in eis tam deprauatum exemplum, se illi subijcient? O quam magnum Reipublicæ damnum inferunt impij magistri & prælati: è contra ve-
rò quantam vtilitatem probi Reipublicæ afferunt. Idcirco Do-
36 minus per Ieremiam Prophetam pro singulari beneficio populo *Ierem. 3.* Israelitico hanc promissionẽ fecit, Dabo, inquit, vobis pastores iuxta cor meũ, & pascent vos scientia & doctrina. O Deus infinitæ misericordiæ, & si hãc his tẽporibus promissionẽ adimpleres, quot quãtisq; malis remediũ adhiberet, & quã multa bona perpetrarentur. In sacro Exodi volumine iussit idem Dominus sancto Moysi dicẽs. In veste summi sacerdotis deorsũ, vel ad pedes eius- *Exod. 28.* dẽ tunicæ per circuitũ, quasi mala punica facies mixtis in medio tintinnabulis, ita vt tintinnabulũ sit aureũ & malũ punicũ, & vestiet in ea Aarõ in officio ministerij, vt audiat̃ sonitus, qñ ingredi-
tur & egreditur in Sanctuariũ in cõspectu Dñi, & nõ moriatur. O immẽse Deus, vtquid Dñe tantã pœnã, p re, quæ tã parui põderis & momẽti videt esse, imponis? Quid em̃ p, dest, vt tintinna-

 bula

Universidad de Deusto Biblioteca

bula vestis summi sacerdotis personent, necne, vt dicas, Vt non 37
moriatur? Grande mysterium hîc latet. Cùm Dominus iubet, vt
sacerdos, quando in Sanctuarium ingressus fuerit, veste pontifi-
cali induatur, significat, sacerdotem, qui tam altum ministerium
exercet, charitate debere indui. Atque ita Propheta Dauid dixit:
Psal. 131. Sacerdotes eius induantur iustitiam. Per tintinnabula voces præ
dicatorum denotantur, quibus omnes ad seruitutem Dei conuo
cat & inuitat. Per mala punica fructus bonorum operũ designan
tur, & cùm præcipit, vt sonitus tintinnabulorũ audiatur, quod si
non fecerit sacerdos, pœna mortis puniatur perinde est (vt glossa
explicat) acsi iuberet, vt sacerdos populũ increpet, doceat, & ar-
guat. Ideo B. Paulus ad Timotheum, qui episcopus erat, scribens
2. Tim. 4. sic ait: Testificor coram Deo & Christo Iesu &c. Prædica verbũ, 38
insta, opportunè importunè, argue, obsecra, increpa in omni pa-
tientia & doctrina. Super quod Venerabilis Beda, & B. Chryso-
stomus perpendunt agonẽ, vim, & conatum, quo Sanctus A po-
stolus hoc discipulo suo commendauit, in quo magnã huius ne-
gotij insinuauit necessitatẽ. Personent ergo, ô patres sacerdotes
& prælati vestra tintinnabula, & verbis feruidis conclamate. Sed
oportet, vt ipsa tintinnabula malis punicis misceãtur & interpo-
nantur, hoc est, maximè cõducit, vt vestri sermones & colloquia
cum bono exemplo Sanctorum operum & perfectæ vitæ cõiun
gantur, vt non moriamini. Naaman princeps militiæ Syriæ (vt sa
4. Reg. 5. cra refert historia) propter merita prophetæ Elisæi non solùm à
lepra, sed ab infidelitate sanatus fuit, atq; ita cum fide dixit, Verè
scio, q̃ non sit alius Deus in vniuersa terra, nisi tantùm in Israel.
Et statim inferius eundem Sanctum prophetã sic est allocutus: 39
Obsecro concede mihi seruo tuo, vt tollam onus duorũm burdo
num, non enim faciet vltra seruus tuus holocaustum aut victimã
dijs alienis, nisi Domino. Mira res, adeò iste bono sui sancti magi
stri exemplo cõmotus fuit, tantamq; fiduciam in eius sanctitate
sitam habebat, vt existimaret, terram illam, quã Sanctus Prophe
ta pedibus suis calcauerat, sibi futuram esse refugiũ, quo se à pec-
catis defenderet. Animo, quæso, perpendite, quanti faceret prin-
ceps iste illius iusti societatem, siquidem terram, quam pedibus
cõculcauerat, tanti pendebat. Quàm dispares ac diuersi erant isti
Pharisæi à sancto Elisæo: & tales ipsi erant, quales discipuli eorũ.
Ideo mittunt eos cum Herodianis.

Acce-

40 Accedentes igitur ad Dñm peruersi discipuli legationis suæ
causam his verbis proposuerunt: *Magister, scimus quia verax es, &
viam Dei in veritate doces, & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis
personam hominum, Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censum dari Ca-
sari, an non?* Verum de huiusmodi orationibus propheta Dauid *Psal.* 54.
ait: Molliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula, si-
ue vt alius vertit: Et ipsi sunt lanceæ. Et sanctus Ieremias ait: Sa- *Ierem.* 9.
gitta vulnerans lingua eorum dolum locuta est, in ore suo pacẽ
cum amico suo loquitur, & occultè ponit ei insidias: nunquid su-
per his non visitabo, dicit Dominus, aut in gentem huiusce modi
non vlciscetur anima mea? In his omnibus infallibilem dicebant
veritatem, quanuis ipsi eam non crederent. Sic solus Iesus Chri-
stus vera sapiẽtia patris est omnium magistrorum magister, qui
eos docuit, quæ docenda erant. Atque ita per Isaiam Prophetam
dixit: Ego Dominus docens te vtilia. Non ait, Ego Dominus do *Isaiæ.* 48.
cens te subtilia, sed: Ego Dominus docens te ea, quæ ad vtilitatẽ
41 conducunt. O quam multa se se nobis hîc offerebant ad increpandos huius miserrimi tẽporis prædicatores, qui in integra con
cione vix vnam rem vtilem auditoribus prædicant. Imitamini,
imitamini patres concionatores hunc cælestem magistrum vti-
lia magis quàm subtilia docentes.

Dicũt ei etiã: *Et viam Dei in veritate doces.* Nunquid via Dei cũ
mendacio ostendi potest? Si enim cum mendacio ostenditur,
iam non via Dei erit. Ad hoc respondeo, illos in hoc dicere vo-
luisse, Viam Dei verè doces, ideſt. *Enseñas de veras, y como se ha de en
señar.* Medicus cum ægroto potionem præbet ex ruibarbaro & *Simile.*
42 casiafistula confectam, si cum his res adeò impertinentes immi-
scet, vt efficiat, quòd potio amara non sit potio, ideſt, *que la purga
no sea purga, y que el ruybarbo no haga su operacion*: non elicitur fru-
ctus ab infirmo desideratus. Sic vaniloqui prædicatores tot ina-
nes rhetoricas cum Sacrosancto Euangelio coniungunt, totq;
dicendi modos, & curiosa verba inquirunt, vt efficiant q̃ ipsum
sanctum Euangelium in auditorum cordibus non operetur, nec
suum faciat effectum. Vitium curiositatis etiam gentilibus adeò
odibile fuit, vt Plutarchus aduersus illud integrum librum edide-
rit. Quod quidem vitium licet in omnibus officijs odibile & no-
ciuum sit, multò magis in sancto prædicationis ministerio: nam
præ nimia curiositate multi non gloriam Dei aut vtilitatem ani-

Universidad de Deusto
Biblioteca

marum quærũt. Sed bonã tantũmodo de eloquentia & Sapiẽtia 43
sua existimationẽ habere contendũt, auditores ipsos demẽtes &
ab omni spirituali bono vacuos reddentes. Quocirca B. Paulus
Coloss. 2. Colossenses hortatur dicens: Videte ne quis vos decipiat per phi
losophiã & inanem fallaciã. Vbi illa dictio, Et, declaratiua est, at-
que ita vult dicere Sanctus Apostolus, Videte ne quis vos decipiat per philosophiã, ideſt, per inanem fallaciã: sicut in sacro Ge-
Genes. 2. nesis volumine dicitur: Benedixit diei septimæ, & sanctificauit eam. Vbi illud, Et, significat etiã, ideſt, ita vt sit sensus, Benedixit, ideſt, sanctificauit. Cum igitur Sanctus Apostolus iam suo tẽpore Christianos admonuerit, vt vaniloquos cõcionatores, qui viã Dei in veritate nequaquam docent, euitarent, multo magis profectò hac admonitione nunc opus est, siquidem in modo prædicandi tantam hodie corruptionem videmus. 44

Et nõ est tibi cura de aliquo, Quasi dicerent, cõcionaris absq; alicuius lucri tẽporalis spe. *Non respicis personam hominum.* Sic Deus in Deuteronomio præcipiebat inquiens: Non accipietis cuiusquã personam: acceptio enim personarum sine peccato esse nequit, quia opponitur iustitiæ, nihil autem opponitur virtuti, nisi pec-
B. Th. 2. 2. catũ, vt perdocte B. Thomas asserit: & ideo acceptio personarũ
q. 63. ar. 1. reperiri non potest in eo, qui ex liberalitate dona largitur.

Dic ergo nobis, quid tibi videtur, licet censum dari Cæsari an non? Ioseph. lib. 8. antiqui. phus libro de antiquitatibus inquit, hãc quæstionẽ ortam fuisse ab eo tempore, quo Octauianus imperauit, vt scriberetur vniuersus orbis, & vnusquisq; certũ & determinatũ tributum solueret. Et quia solutio census seu tributi professio quædam subiectionis
Deuter. 6. erat, videbatur Hebræis, ꝙ siquidẽ Deus in Deuteronomio eis 45
iusserat, Dñm tuum adorabis & illi soli seruies, Deo ipsi tantum modo obsequiũ præstare debebãt. In quo sanè à veritate recedebant, qm̃ Propheta Ieremias nomine Dei huic populo dixit: Ego
Ierem. 27. feci terrã, & homines, & iumenta, quæ sunt super faciem terræ, & dedi eam ei, qui placuit in oculis meis. Et nunc itaq; ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor Regis Babylonis serui mei, & seruient ei omnes gentes. Gens autem & regnum, quod non seruierit Nabuchodonosor regi Babylonis, & quicunque non curuauerit collum suum sub iugo regis Babylonis in gladio & in fame & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam eos in manu eius. Et alibi in Sacra scriptura dicitur;

46 citur: Inculpatur Rex Sedechias, eo quod non impleuit iuramen- 2. Paralip. vltim.
tum, quod præstiterat Regi Nabuchodonosori de tributo reddendo. Vnde infertur, quod si Deus volebat, vt Hebræi tributum soluerent Regi tyranno & idololatræ, quantò magis volet, vt tributum pendatis, & faueatis alijs longè maioribus seruitijs tam Catholico Regi, tamque fidei defensori, qualem nunc habetis, maximè his temporibus, quibus infestissimus Christianorum hostis Turcarum Rex tot copias & exercitus ad effundendum Christianorum sanguinem parat, quique ad labefactandam sacrosanctam Iesu Christi Ecclesiam facultatibus, ac diuitijs suorum, necnon & personis ipsorum tanto imperio dominatur, acsi omnes eius serui essent, & ipsi ei absque aliqua con-
47 tradictione obtemperant. Si noster Catholicus Rex exercitus, quos habet, non haberet, & in Hispaniam hæretici, Mauri, & Turcæ ingrederentur, quid de vestris facultatibus, quid de vitis, quid de animabus vestris esset? Quam multi miseri à sanctissima fide Iesu Christi Saluatoris mundi deficerent, ipsumque negarent? Si ergo Rex vester vos in tanta iustitia, pace, & tranquillitate ab hostibus tuetur, quare ei amore atque integra, & prompta voluntate non seruietis? Deum igitur fratres mei pro tam singulari beneficio collaudate, & ab ipso summis precibus cõtendite, vt vitam ac salutem eius, qui vos ita protegit & tuetur, fœliciſsimè augeat. ¶Itaq; cum hęc quæstio tunc ventilaretur inter Hebræos ipsi eam ad cælestem magistrũ detulerunt, vt illum vel apud populum traducerent, vel apud Herodianos læsæ maiestatis reum agerent. In Actibus enim Apo-
48 stolorum legimus quendam Iudam Galilæum, & alium nomine Theudã popularis seditionis autores fuisse, quod censum Cæsari dandũ esse negarent, qui tamẽ capitali supplicio audaciæ suæ pœnas dederunt. In hoc igitur tantũ vitæ discrimen Phariſæi Dominum conijcere nitebãtur. Ad hoc autem Herodianos, hoc est, Herodis milites in huius criminis societatem asciuerunt, partim, vt Dominum continuò ad vincula raperent, si tributa Cęsari pendenda esse negaret, partim vt illi huius criminis testes essent. His igitur insidijs callidiſsimè excogitatis egregiam se victoriam de Domino adepturos sperabant. Sed tamen (vt in libro Prouerbiorum dicitur) Non est scientia, non est sapientia, non est consilium Prou. 21.
contra Dominum; nec fieri poterat, vt incomprehensibile Dei

Universidad de Deusto
Biblioteca

verbum in verbo caperent, & ita sequitur: *Cognita autem Iesus ne-* 49
quitia eorum ait: Quid me tentatis hypocritæ? O Christe reparator vitæ & agnus māsuetissime, vt quid Domine tanta asperitate illis respondes, qui te tam dulcibus verbis alloquuntur, & tam singularibus & eximijs laudibus honorāt? In hoc diuinus magister nos docet, quē vultū illis ostendere debemus, qui nobis blandiuntur.

Simile. Nostra enim natura in hoc velut natura cicadæ est, quæ si oleo aspergatur, moritur, si autē aceto, reuiuiscit. Sic nos, si adulationibus & suauibus sermonib⁹ collaudamur, superbia mortificamur, si verò increpationibus asperis castigamur, humilitate viuimus.

Psal. 140. Idcirco Regius Propheta dicebāt: Corripiet me iustus in misericordia & increpabit me: oleū autē peccatoris non impinguet ca-

Prou. 27. put meū. Et ob hoc etiā dicitur in Prouerbijs, Meliora sunt vulnera diligētis, q̄ fraudulēta oscula odiētis. Vnde infertur quā crude- 50
lis ille sit, & quantū peccatū cōmittit, qui alijs adulatur, siquidem

D. Th. 2. 2. q. 115. artic. 2. ꝓximi sui homicida est: quāuis D. Thom. egregie dicat, attendēdā esse adulationis materiā ad huius criminis malitiā cognoscendam. Nā si cōtra charitatē est, vt cum aliquis peccatū alterius laudat, tunc erit peccatū mortale, si ipsum de peccato mortali laudat, erit autē veniale, si de veniali. Solet etiā esse peccatū ratione intētionis, & ita qui verbis dulcibus alicui adulatur, vt ei grauiter noceat corporaliter vel spiritualiter, peccat mortaliter, vt ibidem sanctus doctor asserit. Et quāuis nō habeat intentionē inferendi ei damnum, si tamen ei occasionē præbet, vt adulatione ipsius delinquat, tantū peccat, quantū est peccatū, ad quod ei occasionem dedit. O miser adulator, & quāti tibi stant adulationes tuæ, licèt

Philopon⁹. tu adeò cæcus es, vt eas vix peccatū esse reputes. Narrat Philopo- 51
nus, quendā tibicinem à militibus in bello captū ipsos sic fuisse allocutū: Ego nunquā aliquē interfeci, quare vos me pauperculū hominē vultis interficere? Cui milites sic respōderunt, si manibus nō necasti, saltim tua tuba alijs fuisti ad interficiendū incitamen-

Simile. to. Nimis aptè adulator tibicini cōparatur, nā tibicen, cum tuba clangit, delectationē generat, & affectiones monet. Atq; ita Sene-

Seneca libro. 2. ca inquit, ꝙ Xenophonte tubā personante, Alexander audiens illam subitò ensem è vagina eduxit, acsi dimicare vellet, sicut cum quis ad saltandū animū habet propensum, dum primū sonitum alicuius musici instrumēti auribus suis placidum audit, statim pedes ipsius saltare videntur, q̄m musica affectiones mouere facit.

Sic adu-

52 Sic adulator tibia, seu fistula linguæ suæ & suorū verborū cōcinnitate suauem musicā illi, cui adulatur, efficit. Nā (vt in Ecclesiastico dicitur) Tibiæ & psalterium suauem faciunt melodiā, & super vtraq; lingua suauis. Hic igitur adulator, qui musica suarū adulationū proximos suos delectat, ipsorūq; passiones ad peccata cōmittēda excitat pro illis sic punietur, acsi illa commisisset. Et si dixerit, Quare ego puniar, siquidē adulteria nō patraui, iniuriā non vltus fui, homicidiū non feci, & tyrannidē non exercui? Parum refert ea crimina non perpetrasse: nā si ea non cōmisisti, proximos tuos multis blandimētis & adulationibus ad ipsa cōmittēda inci-

Eccles. 40.

tasti. Idcirco de adulatoribus possunt illa Prophetæ Oseæ verba explicari: Peccata populi mei comedent. Mira res, qualiter pecca-

Osea. 4.

ta comedi possunt? Ad hoc respōdetur, ꝙ sicut cibus post q̄ ab ali- *Simile.*
53 quo māducatur, efficitur eius, qui ipsum mandit, q̄m in substantiā ipsius vertitur: sic adulatores suis peruersis cōsilijs efficiūt, vt aliena peccata sua sint, & in ipsos cōuertātur. O ingentē cęcitatē, ó deplorādā dementiā, velle homines pro alienis peccatis se ipsos in infernū perpetuò arsuros detrudi. Quapropter siquidē adulatores adeo nocius sunt, nos ad imitationē nostri diuini capitis Iesu Christi ostēdamus, illos nobis nequaquā placere, vt sic seipsos cōfundāt & cōuertantur, ac sibi & nobis minimè noceāt. Hæc sancta doctrina plus reges, principes ac magnates huius mūdi opus habēt: illos enim plerūq; isti Sathanæ ministri peruertere solent, ipsosq; lætificāt ac delectāt, eorū peccata collaudātes, sicut olim regibus & principibus Israel fecerunt. De quo sanctus Prophęta Oseas cōquerebatur dicēs: In malitia sua lætificauerūt regē, & in *Osea. 7.*
54 inēdacijs suis principes. O diabolicā crudelitatē. Cùm Rex Ieroboā regnū suum ad idololatrandū cōmouisset, nō defuerūt homines spiritu sathanico pleni, qui dū de tam graui scelere ipsum ac principes necnon cōsiliarios eius increpare deberent, illos laudauerunt, & nefarium atq; execrandū illud facinus approbarūt. Ex quo id, quod statim Sanctus Propheta inferius dicit, ortū est, scilicet, Dies regis nostri, cæperunt principes furere à vino. De eo die loquitur, quo impius rex cōstituit colendos esse Deo aureos. Nā peccatores illū diem suū reputant, in quo aliquod pergrande scelus cōmittunt. Cùm autē illa die nullus extiterit, qui ipsum ac priuatos eius reprehenderet, quin potius multi factū laudarunt, ideò cœperunt principes furere à vino, nimis hilares & lætabūdi

propter scelus, quod perpetrarunt. Cùm pecora exultant, & in- 55
Plini libr. decora lasciuia ludunt certum, teste Plinio, præsagium est futu-
18. c. vlti. ræ tempestatis. Et sicut cantus oloris, ideſt, *Cisne*, signum est im-
minentis sibi mortis, in eundem modum, cum peccatores exul-
tant ob peccatum præsagium est euidens iam ipsorum instare
supplicium. O infœlices peccatores, qui tam sufficientem cau-
sam ad deplorandum habentes inebriati voluptatis vino exul-
tant & lætantur. Sed quæro, cur eum diem, quo ingressi sunt filij
Israel in Ægyptum, non memoriæ tradit Sacra scriptura, sed dies
Gene. 46. egressionis eorum? Apud Genesim enim narrat sacer textus,
quomodo Iacob cum filijs suis ingrediens non peculiariter diem
Exodi. 12. refert. Et alibi mentionem faciens de Hebræorum egressione in-
quit: Eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra
Ægypti, nox ista est obseruabilis Domini. Certe hoc factum fuit 56
vt Spiritus Sanctus doceret nos, non esse lætitiæ dies, cùm pec-
cas, sed maximæ tristitiæ, siquidem in crudelissimam dæmonis
captiuitatem ingrederis: at cùm per veram pœnitentiam egre-
deris, & per virtutes incipis in terram promissionis gloriæ, videl-
cet, tendere, is dies iubilationis & lætitiæ est.

Ex supradictis infertur, quòd vna ex magnis infœlicitatibus,
quas Reges habent, est id, quod ipsi maximam fœlicitatem &
tranquillitatem reputant, scilicet, non habere in terris aliquem,
cui de factis & operibus suis rationem reddant, & neminem esse,
qui eos de malis ipsorum reprehendat, quin potius ea laudet, &
ideo ipsi per quam raro se ipsos corripiunt. Quid plura? etiam in
planctu & ploratu principibus ac magnatibus huius mũdi solẽt
homines adulari, sicut contigit Sancto Ioseph. Nam (vt in sacro 57
Genesis libro scriptum est) postquam mortuus est Patriarcha Ia
Genes. 50. cob, Fleuit eum Ægyptus septuaginta diebus, & quanuis vniuer-
sum regnum patris Ioseph mortem deplorauit, non tamen de-
plorasse legimus nec per vnum diem mortem ipsius sancti Io-
seph. Ex quo apparet illos luxisse patrem, vt filio tunc Ægy-
ptum gubernanti complacerent: at in morte filij iam non habe-
bant, cui assentarentur, & ideo non plorarunt. Amicitia enim hu
ius vitæ communiter mercenaria est & in lucro fundatur, & ideo
non nisi præsentibus ostenditur. Hic etiam adnotatione dignum
est, non solùm improbum esse laudare peccatorum vitia, sed
etiam reprehensibile esse iustorum virtutes, plus quàm merentur,

58 tur, commendare. Nam sicut meritò reprehenduntur illi, qui ve-
stem magnam ei, qui corpore pusillo est, conficiunt: sic iure opti *Simile.*
mo reprehensione digni sunt, qui magnas laudes ei, qui parua me
rita habet, tribuere solent.

Iam vidistis quàm benemeritò Dominus his improbis homi-
nibus dixerit: *Quid me tentatis hypocritæ?* & adiecit statim, *Osten-*
dite mihi numisma census. O Christe superne imperator cæli & ter
ræ, aperi Domine thesauros tuos, & ex eis monetam deprome,
in qua imaginem, quam ipsa habet, intueri possis, quorsum eam
ab ijs nefarijs hominibus petis? O singularem diuini Saluatoris
paupertatem, de quo Sanctus Propheta dixit: Pauper sum ego, *Psal. 87.*
& in laboribus à iuuentute mea. Tanta erat eius inopia & pau-
pertas, vt ad soluendũ tributũ, quod ab eo exigebatur, Beato Pe-
59 tro sic dixerit: Vade ad mare, & mitte hamũ, & eum piscem, qui *Matt. 17.*
primus ascẽderit, tolle, & aperto ore eius inuenies staterem, illum
assumens da eis pro me & te. Hãc paupertatẽ ipse suis sacris disci
pulis pro sponsa reliquit. Atq; ita B. Petrus cuidam eleemosynã
à se petenti dixit: Argentum & aurum non est mihi. Quare, ó fra *Actuũ. 3.*
tres, vos ipsos non confunditis hæc audiẽtes, & cupiditatẽ, quę in
cordibus vestris regnat, ac solicitudinẽ diuitiarũ contẽmplantes?
B. Thomas inquit, inter omnia bona infimum locum tenere diui *D. Th. 2. 2.*
tias: at homines adeò insani & amentes sunt, vt propter hæc infi- *q. 118. ar-*
ma bona summũ bonum, videlicet, Deum amittere velint: Amit *tic. 5.*
tunt etiam pacem & trãquillitatẽ, quæ sanctæ paupertatis sociæ
sunt. Sanctus Esdras in suo libro sic ait: Precatio nostra apud *Esdræ libr.*
Dominum Deum nostrũ vt daretur nobis pax illius in loco san- *1. cap. 9.*
60 cto eius, & illuminaret oculos nostros Deus noster: vbi alij trans-
tulerunt, vt daretur nobis pax illius in loco sancto eius. Vbi ap-
paret, quòd ad pacem consequendã & ad illuminatos oculos ha
bẽdos multum conducit tenues opes in hoc mundo possidere.
Et quoniam homines paupertatem despiciunt, maximè cum la-
bore viuunt, & tanqeàm cæci quam plurima mala perpetrant, vt
diuitias, quas morte, velint nolint, relicturi sunt, cõparent, ipsi au-
tè cum peccatis remanebũt, quæ ad ipsas acquirendas cõmiserũt.
Quando aliquis princeps vel Reipublicæ primarius vult alteri fe- *Simile.*
stum celebrare, iubet, vt omnes agricolæ rus petant ad cuniculos
capiendos. Ipsi verò retibus & alijs ad venationem pertinenti-
bus onerati iussa domini adimplent: & postquàm defessi & fati-

gati

Universidad de Deusto
Biblioteca

gatl, sunt omnes cuniculos, quos cæperunt, domino offerunt, 61
& ipsi defessi retibus onerati absque aliqua vtilitate remanent.
Sic auari retibus fraudum & mendaciorum onerati incedunt, vt
perituras diuitias consequantur, at morte appropinquante quid
quid venati sint, Domino relinquunt, videlicet, mundo, cui ser-
uierunt, ipsi verò defessi cum retibus peccatorum & fraudum
manent, pro illis æterna supplicia patientes. Sic ipsi in libro Sa-
Sapien. 5. pientiæ fatentur dicentes: Lassati sumus in via iniquitatis & per-
ditionis, & ambulauimus vias difficiles, Diuitiarum iactãtia quid
contulit nobis? Transierunt omnia tanquàm vmbra, omnia in
hoc mundo remanserunt.

At illi obtulerunt ei denarium. Quibus Dominus: *Cuius*, inquit, *est*
imago hæc, & superscriptio? Dicunt ei, Cæsaris. Tunc ait illis, Reddite ergo,
quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. Hac breui responsio- 62
ne improborum ora obstruxit, nullamque eis calumniandi cau-
sam reliquit: quando & principibus honorem habẽdum & Deo
debitum cultum & obsequium exhibendum esse docuit. Domi-
Isaiæ. 60. nus per Sanctum Isaiam populo Hebræorum promiserat dicẽs:
Gens & regnum, quod non seruierit tibi peribit, & gentes soli-
tudine vastabuntur, & venient ad te curui filij eorum, qui humi-
liauerunt te & adorabunt vestigia pedum tuorum, omnes qui
detrahebant tibi, & vocabant te ciuitatem Domini Sion sancti
Israel. Omnes has seruitutes exteræ nationes Hebræo populo
exhibituræ erant, eo quod ipsi serui Dei erant, & hos omnes fa-
uores ob nimia scelera sua amiserunt, & infidelibus subiecti facti
sunt, eisque seruierunt, nunc Assyrijs, nunc Chaldæis, nunc Ægy
ptijs, & tempore Machabæorum, & postea Romanis obtempe- 63
Iudith. 5. rarunt. Atque ita quidam dux filiorum Amon nomine Achior
ad Olophernem dixit: Non fuit, qui insultaret populo isti, nisi
quando recessit à cultu Domini Dei sui. Quotiescunque autem
præter ipsum Deum suum alterum coluerunt, dati sunt in præ-
dam & in gladium & in opprobrium. Cùm igitur nos Deo ma-
iori obligationis vinculo astringamur, & simus modo quales su-
mus, pertimescamus, ne eisdem & multo maioribus flagellis pu-
niamur, Veram pœnitentiam agamus, & cum illa immensi Dei
iram placabimus, & hic consequemur diuinam gratiam,
& postea gloriam, ad quam nos perducat Iesus
Mariæ filius. Amen.

In eadem

In eadem Dominica Vigesi-MA SECVNDA POST Pentecosten,

CONCIO SECVNDA.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Ie-
sum in sermone. Matth. 22.

1 IN huius sacrosancti Euangelij lectione aper
tè ostenditur quis Deus sit erga homines, &
quales ipsi homines erga Deum, Deus enim
ex malis hominum occasionem accipit, vt
ipsis benefaciat: homines verò ex bonis Dei
occasionẽ sumunt, vt ipsum offendant. San
ctus Propheta Isaias refert qualiter tempo- *Isaiæ. 28.*
re quo Hebrei vaticinia ipsius paruipendebant dicentes, Manda
remanda, expecta reexpecta (quod perinde erat acsi dicerent, Pa
rum curamus dicta tua, & quòd nobis dicas, non post multos
dies mortem esse venturam, nosque peccatorum nostrorum ra-
tionem esse reddituros, ideo in Dei misericordia expectemus, &
veram de illis pœnitentiam agamus, hæc inquam parum cura-
mus, sed percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus
3 pactum) tunc eos diuinus vir sic est allocutus: Idcirco hæc dicit
Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem
probatum angularem pretiosum. O ineffabilem Dei misericor-
diam! Nonne isti peruersi & nefarij homines digni erant, qui di-
uina iustitia iubente à terra absorberẽtur, & propter tantum sce-
lus deuorarentur? Deus verò non solùm id nequaquã imperauit,
sed ab illa peruersitate occasionem sumpsit ad tantum beneficiũ
in eos conferendum, quale fuit, eidem prophetæ iubere, vt pro-
missionem ineffabilis incarnationis verbi diuini tunc eis vatici-
naretur, qua dura eorum corda emollirentur. Et rursus increpans
Sanctus Isaias illius populi duritiem, qua Deo molesti erant, adie
cit: Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum, Ecce virgo *Isaiæ 7.*

con-

concipiet, & pariet filium, &c. Vbi est ponderandum illud, Propter hoc, in quo significatur Deus ex abominatione illius gentis occasionem cepisse, vt eis illam singularē promissionē faceret. Et 4
Ioan. 6. apud D. Ioannem, cùm Iudæi per contemptū saluatori mundi dicerent, Quod tu facis signū, vt videamus & credamus tibi? Quid operaris? quod perinde fuit ac si dicerent, Opera, quæ tu facis, nō sufficiūt, vt per illa verbis tuis credamus, tunc quādo propter tantam blasphemiā annihilari merebātur, eis clementissimus Dominus dixit, Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita; & ipsis altissima mysteria ad eorū obscuratos intellectus illuminandos ostendit. Et cùm etiam Dñs Paralytico, qui in piscina erat, salutem tribuere voluit, ait sacer textus: Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multū tempus haberet, dicit ei, Vis sanus fieri? Ex quo apparet, Dominū ex magnitudine miseriæ illius hominis occasionem sumpsisse, vt in eum misericordiā faceret, qui propter peccata sua in illam ægritudinem inciderat. 5

Ioan. 5.

In hoc etiam sacro Euangelio hoc manifestè cōspicitur. Nam cùm Pharisæorum discipuli ad ipsum nociuis & odio cōmotis visceribus accederent, vt caperent eum in sermone, cognita nequitia eorum eis pijssimus Iesus salutare consilium dedit, vt & cum Deo & cum hominibus pacem haberent. *Reddite*, inquit, *quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Ecce igitur qualis erga homines Deus est, qui ex ipsorum peccatis occasionem sumit, vt in eos beneficia conferat, ipsi autem homines ex acceptis à Deo bonis occasionem ad illum offendendū capiunt. De hoc diuina maiestas
Ezec. 16. per Ezechielem Prophetam conqueritur, loquens cum synagoga, & in ipsa cū peccatoribus, qui ex salute, ex pulchritudine, ex 6
scientia, atq; ex alijs multis bonis, quæ à Domino acceperunt, & ex doctrina, quam eos docuit, occasionem ad ipsum offendendū sumunt. Perfecta (inquit) eras in decore meo, quem posueram super te, & habens fiduciam in pulchritudine tua fornicata es. Tales isti Pharisæi extiterūt, qui Domino saluatore grauissimos eorum morbos salutaris doctrinæ suæ medicamentis curare volente aduersus pium medicum insanierunt, & continuas illi insidias moliti sunt: pluries nanque malitiæ suæ machinis eius vitam petere, & gloriam obscurare conati sunt. Quapropter de quolibet
Iob. 41. eorum illud Sancti Iob dici potest, scilicet: Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris incus; quæ, videlicet,

7 cet, frequentibus ictibus concussa adeo non emollitur, vt magis etiam obduretur. Sic tamen Dominus se in omnibus eorum calumnijs gerebat, vt Ipsius quidem gloria illustrior, eorum verò malitia magis conspicua fieret, nec tamen tot artibus frustra tentatis finem sceleratis suis conatibus posuerunt. Qua in re à parente suo diabolo minimè degenerabant, qui nec multoties quidem victus & superatus defatigatur, nec lacessendi atque tentandi officium intermittit; sic enim à saluatore in deserto primo congressu superatus iterum ac tertio nouis illud machinis aggressus est. Quo exemplo monemur, fratres, vt nunquam post insignem aliquam victoriam solicitudinem, & arma deponamus, sed semper velut in acie stantes ad noua prælia expediti atque parati simus. Hinc de magno illo Antonio post dæmo-
8 nes ab ipso profligatos, Beatus Athanasius scribit, quòd neque *B. Athanas. in vita S. Antonij.* Antonio vincendi securitatem dedit primus ille triumphus, neque diaboli fractæ defecêre vires. Hoc igitur animo ac mente Pharisæi erant, qui ab eodem spiritu acti parentis sui mores imitabantur; toties enim à Domino superati alias atque alias nocendi artes excogitabant.

Itaque nunc *abeuntes consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone.* Quia enim præclara eius opera accusare non poterant, ad eius verba conuertuntur, in quibus facilius capi homines solent. Et quia populo Domini facta miranti illum odiosum facere desperabant (cuius metu sæpè manus ab illo abstinuerunt) modo apud Reges & Principes inuisum facere nitebantur, si eum ad hoc inducerent, vt Cæsari soluenda tributa esse negaret. Ecce
9 qualem isti Sathanici homines ab illo cælesti ac efficacissimo sermone, quem summus eis mundi concionator prædicauit, vtilitatem eduxerint. Videns Deus illius rebellis populi pertinaciam & obstinationem dixit Prophetæ Oseæ: Veruntamen vnusquisq; non iudicet, & non arguatur vir. Hoc est, Iam alij alios non corri- *Osea. 4.* gāt, nec peccator in eo populo reprehēdatur, eos desine, & vnusquisq; ad libitum & arbitrium suum viuat. O terribile malum, ô pœnam grauissimā, Deum illos homines absq; punitione & flagellis relinquere. Hoc idem est, quod apud D. Matthæum Domi- *Matth. 15* nus dixit: Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum. O Deus pietatis infinitæ, & quæ peccata populus iste tam grauia commisit, vt sic eum velis deserere? Ipsemet Dominus paulò inferius hoc ex-

plicat

Universidad de Deusto
Biblioteca

plicat adijciens: Populus enim tuus sicut ij, qui contradicunt sa-
10 cerdoti. *O Sancta Maria Señora,* Et quàm flagitiosum flagitium est, sacerdoti contradicere, ciusque imperio non parêre, siquidem, vt Deus exaggeraret, quàm corruptus ac deprauatus Oseæ tempo ribus Iudaicus populus erat, eum comparauit ijs, qui contradicunt sacerdoti? Quod ergo peccatum erit ipsi Deo contradicere? O cæli, ô terra, ô insensibiles creaturæ ob tantum facinus obstupescite. Veremini fratres, ne propter vestra innumera delicta in id præcipitium, in quod isti miseri deueniatis. Sanctam doctrinam, quæ vobis quotidie prædicatur, tota animi cõtentione amplectimini, & eã accipite amoris & affectionis viscеribus ne ma-
Simile. ioris vobis damnationis sit causa. Radij solis etiam si vitrum feriant, ignem in eo non incendunt, quia ibi non sistunt, nec in ipso reuerberant: at verò in speculo reflectentes statim ignem
11 incendunt, quoniam vlterius non progrediuntur, sed ibi detinen tur, & in eo faciunt reflexionem. Sic diuina eloquia, quæ per vnã ingrediuntur aurem, per aliam verò exeunt, cum nullam in memoria faciant reflexionem, sed protinus obliuioni tradãtur, non excitant in mente diuini amoris ignem, sunt velut radij per vitrum transeuntes: tam frigidus enim post concionem remanet sicut antea miser peccator. At, si diuina verba in memoria reflexionem faciant, & anima ea detineat atque cum affectione meditetur in ipsa sanè diuini amoris accendetur ignis, vt in pectore
Psal. 118. sancti Regis Dauid incendebatur, qui, quoniã diuina verba con-
Psal. 38. seruabat (vt ipse fatetur dicens, In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi) ait: Concaluit cor meum intra me, &
12 in meditatione mea exardescit ignis. Propter quod illi culpa di-gni sunt, qui cum iam sermonem audiant, eum statim à memoria sua excidere permittũt. Quòd si isti culpa notantur, eo quod nullum cõmodum ex tam salutifera medicina eduxerint, quanto maiori culpa illi digni erunt, qui cum ipsa quotidie deteriores
Simile. fiunt. Inter omnia desperatæ salutis argumenta illud præcipuũ esse constat, cùm æger adeo nihil adhibitis medicamentis iuuatur, vt etiam grauius ægrotet. Hoc idem in spiritualibus animarũ morbis simili ratione cõtingit: nemo enim periculosius ægrotat, quàm qui remedijs fit deterior. Quod in ijs præcipuè locum habet, qui cum vel à Deo vel ab hominibus corripiũtur, adeo nihil proficiũt, vt aduersus corripientẽ acrius insaniant. In quo autem isti pe-

13 isti periculo versentur, Salomon exponit, cum ait: Viro, qui corripientem dura ceruice cõtemnit, repentinus superueniet in
Prou. 29. teritus, & eum sanitas non sequetur. Deus nos à tam pernicioso malo liberet. Quid igitur erit de illis, qui non solum dura ceruice corripientem contemnunt, sed eum etiam persecutionibus, opprobrijs, & contumelijs afficiunt & insectantur? Huiusmodi homines impios istos Pharisæos imitantur, qui à sermone Domini abeuntes consilium inierunt, vt caperent eum in sermone, quò ipsum vita priuarent. O diabolicam duritiem hominum, ad quorum animos emolliendos nec miracula, nec sermones nec rationes tali ore, talique spiritu prolatæ suffecere. Deus vos à consilio & congregatione impiorum liberet: mutuò enim se ipsos adiuuant ad malum inceptum prosequen-
14 dum, quo vsque illud opere compleant. Atque ita Dominus
Gene. 11. de illis, qui superbia elati turrim Babylonis ædificabant, dixit: Ecce vnus est populus & vnum est labium omnibus, cœperunt que hoc facere, nec desistent à cogitationibus suis, donec eas opere compleant. Venite igitur descendamus, & cõfundamus ibi linguam eorum, vt non audiat vnusquisque (id est, non intelligat) vocem proximi sui. Atque ita diuisit eos Dominus ex illo loco in vniuersas terras, & cessauerunt ædificare ciuitatem. Attendite remedium, quo Dominus vsus est, vt illi ab illo prauo opere desisterent, scilicet, eos diuidere, & alios ab alijs separare. Hoc eodem remedio S. Patriarcha Ia-
Gene. 49. cob vtendum esse docuit, cum iniquæ congregationes ad aliquod scelus committendum paratæ essent, cum dixit: Simeon
15 & Leui fratres vasa iniquitatis bellantia (id est homines pleni iniquitate & ira ad bellandum contra proximos suos) in concilium eorum non veniat anima mea, & in cætu illorum non sit gloria mea (id est, nunquam ego glorier nec honore afficiar tali societate) Quia in furore suo occiderunt virum. Maledictus furor eorum, quia pertinax: & indignatio eorum, quia dura. Sed, ò Patriarcha sancte, quod remedium adhiberi potest contra illos, qui sic in vnum congregantur, ne suis sceleribus & iniquitatibus vlterius progrediantur? Ipse statim ostendit adijciens: Diuidam eos in Iacob & dispergam eos in Israel. Hoc etiam remedio oportet nunc vtantur illi, qui ciuitates ac populos gubernant. Et siquidem in hac republica sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

congregationes lusorum, hominum turpium, atque aliorũ, qui 16
sicut Pharisæi, ad parandos laqueos & insidias suis proximis
congregantur (de quibus illud Michææ dici potest: Omnes in
Michæa. 7. sanguine insidiantur, vir fratrem suum ad mortem venatur ma-
lum manuum suarum dicunt bonum) maxime oportet, vt pu-
niantur & alij ab alijs separentur, quò ab inceptis malis desisti ãt.
Et siquidem dæmon tot in mundo congregationes habet, quæ
ei obsequantur, ego vos fratres per immensam Dei charitatẽ ob
secro, toto conatu operam detis vt inter vos sint Iesu Christi
congregationes, & ad inuicem vobis faueatis, & animum præ-
beatis, quo ad sacram confessionem & sacrosanctam commu-
nionem suscipiendam accedatis, in carcere positos consolemi-
ni, hospitalia visitetis, & alia id genus pietatis ac misericordiæ
opera exerceatis. Nam (vt in prouerbiorum libro dicitur) 17
Prouer. 18. Frater, qui adiuuatur à fratre, quasi ciuitas firma.

Consilium inierunt, vt caperent eum in sermone. Inter ea quæ in
homine ad peccandum magis parata sunt, vnum est lingua: ic-
Iob. 39. circo isti malenoli homines Dominum per eam oppugnare de-
creuerunt. Quanuis S. Iob in sacra scriptura tantis virtuti-
bus commendatur, ipse tamen de se inquit: Vnum locutus
sum, quod vtinam non dixissem, & alterum, quibus vltra
non addam. Et propheta Dauid, cùm tam sanctus esset, &
Psalm. 38. tam firmum propositum non loquendi haberet, vt apparet
ex illis verbis, Dixi, custodiam vias meas vt non delinquam
in lingua mea (seruare vias ad non peccandum cum lingua, est
abstinere se à nimijs sermonibus: per has enim vias paulatim
murmuratio, peruicacia, adulatio, & mendacium ingreditur) 18
cum inquam hoc propositum haberet, inquit, Pone Domine cu
Psal. 140. stodiam ori meo & ostium circũstantiæ labijs meis. Quare, rex
sancte, tu ipse custodiam illã & ostiũ linguæ tuæ nõ ponis? Quo
niam hoc est adeo difficile, vt absq; peculiari Dei fauore illud
Eccle. 22. nequaquam valeam obseruare. Quocirca Ecclesiasticus suspira
bat dicens: Quis dabit ori meo custodiam & super labia mea si-
gnaculum certũ, vt non cadam in ipsis, & lingua mea perdat me.
O quantam horũ sanctorum verba nobis confusionem injciũt.
Nãcũ ipsi Spiritu sancto essent illuminati pertimescebant tamẽ
nè linguis suis laberentur, & in aliquod insanabile malum inci-
derent: ideò nouum fauorem & auxilium à Deo summa cum
humi-

19 humilitate implorabant. Nos verò miseri peccatores tam liberi
ab omni timore viuimus, & tanta libertate loquimur, ac si iam
in gratia essemus confirmati, & cum lingua securam non peccan
di haberemus potestatem. Petamus igitur, fratres mei, vos obse-
cro, cum timore & humilitate à misericordiarum Patre opem
& auxiliũ, & ita linguas nostras moderemur, vt ipsum illis mini
me offendamus. Nam quia homines hoc non faciunt, malum,
quod hoc miserabili instrumento fit passim, tam vniuersale est.

Diuus Ioannes in sua Apocalypsi inquit, se quandam in
hunc modum visionem vidisse: Et ecce Draco magnus ruffus *Apocal. 12.*
habens capita septem & cornua decem, & in capitibus suis
septem diademata, & cauda eius trahebat tertiam partem stel-
larum cœli: & misit eas in terram. Beatus Gregorius super illa *2 Greg. lib.*
20 verba sancti Iob, Frater fui draconum, ait, per dracones ho- *19. mor. cap.*
mines malitiosos & suorum proximorum detractores intelli- *28. sup. Iob.*
gi. Sicut enim draco solo anhelitu interficit, sic versutus mur *cap. 30.*
murator & detractor. Atque ita inquit Salomon, si mordeat
serpens in silentio, nihil eo minus habet, qui occulte detrahit. O
maledicte & execrande murmurator, qui sicut draco anheli- *Eccle. 10.*
tu & serpens ore, quos mordet, interficit, sic tu non solum ani-
mam occidis illius, qui te libenti animo audit proximorum fa-
mam infamiæ nota maculantem, verum etiam animam tuam in- *Simile.*
terficis, & fratris tui famam maculas. Quocirca per draco-
nem, quem D. Ioannes vidit, apte detractor significatur. Ait
nanque Draconem ruffum esse, quia murmurator, vt ei habea-
tur fides, mille quærit colores. Deinde dicit, septem illum
21 habuisse capita: hæ sunt septem murmurationum species.
Quarum prima est, quando falsum alicui imponitur crimen.
Secunda, quando aliquis malitiosè publicauit, quod alius
falso ei dixit. Tertia, quando rem, quæ secreta erat, licet
vera, quisquam manifestat. Quarta quando multo plus
addis, quam res se habet, vt eam exaggeres. Quinta, quan
do opus bonum est, & tu illud coinquinas dicens, proximum
tuum non sana nec recta id fecisse intentione. Sexta, quan-
do aliquasè se offert occasio laudandi aliquem, & tu non
ignoras, illum in aliqua re se bene gessisse, eique fauere
potes, bene de eo cum veritate loquens, & illum scis apud
alios in mala haberi existimatione, & tu malitiosè.

Universidad de Deusto
Biblioteca

taces: Septima, quando audis aliquod falsum crimen in illum 22
dici, qui tuus amicus habitus est, & quanquam id intelligis fal-
sum esse, siles: cùm taces, ijs, quæ alij dicunt, assentiri videris.
Hæc sunt septem draconis capita. Diademata verò septem, quas
super his capitibus habebat, innuunt, vitium hoc in septem mun
di partibus regnare, cætera autem vitia in aliquibus regionibus
præcipuè magis quam in alijs prædominari. Ebrietas, in quibus-
dam locis magis quam in alijs regnat: in alijs latrocinium, in alijs
insidiæ, in alijs furor & ira, in alijs denique inimicitiæ, simultа-
tes, & vindictæ, &c. at vitium hoc detractionis vbicumq; pluri
mum regnat. Non est populus, quantumcunque sit minimus,
cui hoc vitium non dominetur, & de eo ipsi habitatores non cō-
querantur dicentes, ò quot pessimæ linguæ sunt in isto oppido.
Progreditur vlterius B. Ioannes dicens: Cauda eius trahebat ter 23
tiam partem stellarum cœli, & misit eas in terram. Super quo
notandum est, nonnulla esse peccata caudam habentia, & hæc
sunt omnia illa, quæ ad restitutionem obligant. Hæc autem cau
da est, quæ magnam animarum Christianorum partem in infer
num detrudit, eo quod nolunt damnum proximis illatum resti
tuere atque resarcire. Contendite ergo fratres, ab huius draconis
anhelitu vos eripi, & si aliquādo pollui & coinquinari ab eo per
miseritis de proximis vestris detrahentes, confestim eis de dam
no satisfacite, quod intulistis, nè vos cauda illa in æternam ge-
hennæ damnationem impellat.

Et mittunt ei discipulos cum Herodianis. Non hi maledicti Phari 24
sæi discipulos suos mittebant, salutarem doctrinam Iesu Christi
Saluatoris mundi audiendi gratia, sed capiendi eum in sermo-
ne, vt videatis quam boni magistri erant isti. Existimabant pa-
tres filios suos ex societate Pharisæorum ingentes in sanctitate
facturos esse progressus: sed attendite, quā aliter eos instituebāt.
O quam multis hodie contingit patribus filios suos perdere &
destruere, eo q; illos in domibus collocāt, in quibus nihil aliud
addiscunt, quā Deum offendere, ac maligne, callidè, versute, de
prauate, & inhoneste viuere. Qua propter maxime cōducit ijs,
qui filios habent, oculos recte aperire, & prospicere, quibus in
domibus eos constituant, & quibus dominis aut quibus magi-
B. Tho. 1. 2 stris eos educandos, vel erudiēdos tradāt. B. Thomas perdocte
q. 8. art. 3. asserit, duo in peccato inesse, causam videlicet, principalem &

causam

25 causam accessoriam. Principalis (vt ait Beatus Augustinus) B. August.
est voluntas, alia vero est accessoria, & hæc est multiformis, lib. 1. & 3.
vt puta occasiones, sensuum obiecta, mundi pericula, om- de libe. arbi.
nia hæc solent esse accessoria peccati causa: dæmon etiam
est causa accessoria. Sed inter omnes vna ex efficacioribus est
deprauata societas, ex deprauatis autem societatibus vna ex
perniciosis est magistri corrupti & improbi domini consuetu-
do. Tribus, quæ Regem Ieroboam sequutæ fuerunt, omnes
eius malo exemplo adductæ idololatriam commisere. Atq;
ita de eis sanctus Isaias verba faciens inquit: Væ coronæ super- Isa. 28.
biæ ebrijs Ephraim. Vocat eos Ephraim, non quia vniuer-
si ex tribu Ephraim originem ducebant, sed quia ille detestan-
dus Rex, qui super eos tunc regnabat, ex hoc tribu ortum tra-
26 hebat, & ab eo omnes se decipi ac peruerti permiserant. Eos
autem ebrios appellat, quoniam deprauato exemplo atque il-
lius nefarij hominis persuasionibus ita corrupti fuere, vt quasi
amentes & rationis expertes remanserint: ex quo videre po-
teritis malum, quod vnus duntaxat sceleratus Dominus per-
petrat. Et non minoris efficaciæ est damnū, quod improbus
magister discipulis infert, eo quod ipsi dum eruditiuntur, tenerio
resac debiliores esse solent.

Adeuntes ergo Pharisæorum discipuli Dominum, blandis-
simis illum verbis compellare cœperunt. *Magister* (inquiunt)
scimus, quia verax es &c, vsque *Licet censum dari Cæsari an non.* Hæc
commendatio verissima erat, quæ tamen, quoniam à fraudu-
lento pectore manabat, erat perniciosissima: venena enim mel
27 lita Domino propinare volebant. Bene profecto de impio ho-
mine loquens S. Dauid ait: Tota die iniustitiam cogitauit, Psal. 51.
lingua tua sicut nouacula acuta fecisti dolum. Acuta quip-
pè nouacula absque vllo doloris sensu leniter pilos capitis ab-
scindit: atque in hunc modum prauorum hominum lingua
suaui quadam blandiloquentia quasi nouacula virtutes men-
tis radit.

Cum igitur fraudulentæ illæ vulpes quæstionem hanc Domino
proposuissent, cognita eorum nequitia tanto is acrius aduersus
illorum fraudem excanduit, quanto ipsi blandius cum eo agere
cœperunt. *Quid me* (inquit) *tentatis hypocritæ? Ostendite mihi numis-
ma census. At illi obtulerunt ei denarium: ait ergo illis, Cuius est ima-*

Universidad de Deusto
Biblioteca

go hæc & superscriptio? Dicunt ei, Cæsaris: Ait illis, Reddite ergo, quæ 28
sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo. O admirabilem clemen
tiam Dei, qui hoc contentus est, quod homo tantum ei præstet
obsequij ac seruitutis, quantum Regi terræ exhiberi solet. Quo
circa antequam legem Dominus Israelitico populo tribueret,
permisit, ipsos in captiuitate esse regibus AEgyptiorum ser-
uientes, vt sic confunderẽtur, si eius diuinam legem non cu-
stodirent, sicuti iussa Regum & imperia seruauerant, sub quo-
rum ditione ac potestate positi fuerant. O quam merito nunc
confundi ac verecundia affici possumus, videntes quam prom-
pto, quamque parato animo simus ad dominis temporalibus
seruiendum. Qua animi voluptate homines illorum seruitu-
tes consumunt ac profundunt vitas, opes, & honores, quo ve-
ro mœrore atque tristitia vniuersali Domino inseruiunt, à quo 29
esse acceperunt, & omnia, quæ possident, & à quo residuum
etiam, quod eis deest, se accepturos esse sperant. In sacro Gene-
Genes. 47. sis volumine legitur, quòd, vt S. Ioseph AEgyptijs parũ tribue
ret frumenti, ipsi eum sic allocuti fuerunt: Tantummodo respi-
ciat nos Dominus noster, & læti seruiemus Regi. Quantò
igitur maior est ratio, vt læti seruiamus Deo, qui est infinitæ
bonitatis, quique tot habet bona, quæ nobis elargiri potest?
His verbis, Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari &c, vt Domi-
nus Pharisæorum malitiam retudit, ita mentem nostram sa-
lutari maximeque necessaria doctrina breuiter instituit: quid-
quid enim Christiana Philosophia docet, hac breui oratio-
ne complexus est. Quisquis enim Deo & Cæsari, hoc est, Deo
& hominibus, quod suum est, fideliter reddiderit, is certè totum
iustitiæ munus plenissime absoluit. Cùm autem homines di-
co, nos etiam ipsos & quoscumque alios hominum appellatio-
ne intelligo. Nam quoniam nobismetipsis & alijs hominibus
quod debemus reddimus tunc iustitiæ munus adimplemus. Ad
hoc igitur sciendum est, summum omnium sanctorum deside-
rium fuisse, scire, qua potissimum ratione Deum sibi propitium
redderent. Huius autem desiderij flammam nobis illa Pro-
Micheæ. 6. phetæ Michææ verba exprimunt, Quid dignũ offeram Domi
no? Curuabo genu Deo excelso. Nunquid offeram ei holocau
sto mata? Nunquid placari potest Dominus in millibus arie
tum? Nunquid dabo primogenitum meum pro scelere meo?

His

31 His igitur sanctus Propheta sacrificiorum generibus enumera-
tis, & magna his interrogationibus attentione & expectatione
concitata tandem ait: Indicabo tibi, ò homo, quid sit bonum, &
quid Dominus requirat à te, vti q; facere iudicium, & diligere
misericordiam, & solicitum ambulare cum Deo tuo.

Ex his autem tribus officiorum generibus primum quidem
spectat ad nos, nempe, Facere iudicium, secundum ad alios, scili
cet, Diligere misericordiam, tertium verò ad Deum, quod ipsa
Prophetæ verba declarant, cum ait: Solicitum ambulare cum
Deo tuo. Cum igitur Dominus prophetica voce à nobis exi-
git, vt iudicium faciamus, hoc petit, vt iuxta rationis & legis di-
uinæ decreta (quæ rationem nostram illuminant atq; perficiũt)
non iuxta appetitus nostri desideria vitam instituamus. Ille igi-
32 tur iudicium facit, qui cupiditatum suarum libidine compressa
solo rationis & diuinæ legis iudicio vitam moderatur. Quod
quidem regius vates se præstitisse dicebat cum ait: Nam & testi Psal. 118.
monia tua meditatio mea est, & consilium meum iustificationes
tuæ: siue (vt alij verterunt) Iustificationes tuę cõsiliarij mei sunt.
O miros vitæ nostræ consiliarios. Fœlix, qui eis vitam suam du
cit. Hoc enim, quod ait S. Dauid, perinde est ac si dixisset: Non
audio quid cordis mei intemperantia flagitet: nõ quid male cor
rupta caro concupiscat: non quid antiquus serpens mẽdacio suo
cõfingat: non quid sæculi voces auribus meis insonent: non quid
subdola adulatorum lingua consulat: non quid syrenarum vo-
ces suaue canentium & ad carnes blanditias inuitantium à me re
quirant: non postremo quid mihi aut falsi amici, aut praui con-
33 siliarij, aut prudentia carnis præscribant. Horum igitur voces
nullo modo mihi audiendas esse decreui. Audiam verò quid
loquatur in me Dominus, quid ab ipso illuminata ratio, quid
ius & æquitas requirant. Denique omnibus alijs consilijs repu-
diatis, iustificationes tuæ Domine fidissimi atq; certissimi consi
liarij mei sunt. Hoc est ergo facere iudiciũ. Sequitur deinde aliud
quod cæteris hominibus præstare debemus, scilicet, misericor- Eccle. 17.
diã. De qua in Ecclesiastico legimus: Misericordia viri quasi sac & 29.
culus cũ ipso, gratiã hominis quasi pupillam conseruabit. O miri 2. Corin. 4.
fica laus misericordiæ. B. Paulus inquit: Habemus thesaurum in Primas. su-
vasis fictilibus. Primasius Doctor antiquus & D. Augustini disci per D. Pau.
pulus ait, thesaurum esse diuinam gratiam, atq; amicitiam Dei, epistolam.

regniq̃ cœlorum hęreditatem: & hunc thesaurum portamus 34
in vasis fictilibus, videlicet, in humana fragilitate, propter quã
eum amittimus sæpissime. Vt autem Spiritus sanctus nos con
solaretur de angore, quem concipere possemus, videntes tam
pretiosum thesaurum in tanto periculo versari, nobis ait: Miseri
cordia viri quasi sacculus cum ipso, gratiam hominis quasi pu
pillam conseruabit. Vbi nos docet, quod aliquem misericor
dem esse, est ei admirabilis defensio ad gratiam atq; alia diuina
dona conseruanda. De huius virtutis laudibus cùm multa ac pe
ne innumera dici possint, solum Diui Ioannis Baptistæ testimo
nium in medium proferam. Cum is enim aduersus mundi scele- *Luca. 3.*
ra non tam clamare, quam tonare aut fulminare cœpisset, geni
mina viperarum sceleratos homines appellans, eisdemq; inextin
guibilem gehennæ ignem incredibili acrimonia & verborum 35
asperitate minans, ad ipsum protinus omnes omnium ordinum
homines perterriti accurrerunt, quid sibi facto opus esset inqui
rentes, quo tamen illam diuini Numinis iram auerterent. Ita q;
turbæ illum interrogauerunt dicentes: Quid ergo faciemus?
Habet autem non vulgarem emphasim illa vox, ergò: perin
de enim est ac si dicerent: Si iam, vt prædicas, omnis arbor,
quæ non facit fructum bonum, excidenda, & in sempiternũ
ignem coniicienda est, si paleæ inextinguibili igne comburen
dæ, quid faciemus, quo hoc tantum incendium fugere valea
mus? Hæc erat igitur populi interrogatio. Quid ad hæc Ioan
nes? Existimabit fortasse aliquis illum laborum patientiam, ci
borum abstinentiam, aut similes alias virtutum actiones illis
commendaturum, quamuis omnia hæc ad salutem maxime cõ 36
ducunt. Quid ergo ait? Qui habet duas tunicas, det non ha
benti, & qui habet escas, similiter: quia verissimè à Domino di
ctum est: Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam con- *Matth. 5.*
sequentur. Fecit sanctus vir huius duntaxat virtutis mentio
nem, quia per eam disponitur homo ad cæteras omnes, quæ ad
vitam æternam necessariæ sunt. Quo circa dixit S. Dauid, Mi- *Psal. 88.*
sericordia ædificabitur in cœlis. Et in Prouerbiorum volumine
scriptum reperitur, Benefacit animæ suæ vir misericors. Sed
fortasse dices: Arbitrabar equidem virum misericordem pau- *Prouer. 11.*
peri benefacere. Recte cogitas: Sed maius in se ipsum bene
ficium confert: nam inopi vestem elargitur, quæ duos tan-
tum

37 tum numos aureos valet, animæ verò suæ inæstimabilis pretij
ac valoris gloriam comparat: qui misericors est, licet pauper
ex ijs, quæ petens accipit necessitati suæ moderate subuenit,
& quod supereſt, reliquis egenis impartitur: in quo plurimũ
meretur, quoniam Deus ita in suis præceptis suauis est, vt ve-
lit, quod quando fieri potest plurimi in vna eademque re me-
reantur. In cuius significationem iussit filijs Israel, vt fructuũ, *Nume. 18.*
qui cõlligerentur Leuitis decimas impenderent, & ipsis Leui-
tis præcipiebat, vt decimam partem illarum decimarum sum-
mo sacerdoti tribuerent. Optime quidem Deus posset impe-
rare, vt populi decimas partirentur, partemque earum Leui-
tis, partem verò summo sacerdoti darent, & quod Leuitæ ni-
hil earum soluerent: sed tamen voluit, vt ipsimet Leuitæ ex
38 illis, quæ eis oblata fuerant, aliquid etiam tribuerent, vt
sic vna eademque decima omnes mererentur, & opera pie-
tatis exercerent. Quòd si æquum est vt pauperes ex tenui
facultate sua partem cum reliquis pauperibus distribuant,
quanto igitur longe iustius erit vt diuites hoc faciant, siqui-
dem opibus ac diuitijs tantum possunt? Quod quidem sum-
ma cum hilaritate atque libenti animo facere debent, cùm
hoc nihil aliud sit, quam in cœlis thesaurizare. Loquens
Deus de illis rebus, quas Hebræi erant in vrbem Hierusalem
portaturi, adiecit: Cùm autem longinquior fuerit via, & *Deut. 14.*
locus, quem elegerit Dominus Deus tuus, nec poteris adeum
hæc cuncta portare, vendes omnia, & in pretium rediges,
portabisque manu tua. Sic vos diuites, cum diuitias vestras
39 quas in hac vita modo possidetis in aliam ferre non possitis
eas à vobis auferte, & egenis pauperibus erogate, & sic pre-
tium (hoc est meritum) in manibus vestris certissimum fere-
tis, quod ibi vobis perfectissime remunerabitur.

Supereſt tertium, nempe, quid communi omnium Do-
mino debeamus. Hoc autem quæ mens aut hominum aut
etiam Angelorum non dico verbis explicare, sed cogitatione
comprehendere poterit? Ad hoc enim necesse erat, vt par-
tim quidem omnia, quæ in nos contulit, beneficia, partim
etiam omnes eius perfectiones perspectas & cognitas habere-
mus, quo par eius beneficentiæ & dignitati obsequium præsta-
remus: quod vtrumque ineffabile & incomprehensibile est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quia igitur nulla vis humanæ mentis concipere hoc pro dig- 40
nitate potest, superest, vt humano more ex humanis ad diuina gradum facientes diligenter causas expendamus, propter quas hominibus obseruantiam, honorem, ac beneuolentiam exhibemus, easque omnes, ac multo etiam plures infinitis accessionibus cumulatas in vno Deo reperiemus. In alijs enim cognationem, in alijs dignitatem, in alijs virtutem, in alijs sapientiam, in aliis ætatem, in alijs denique collata beneficia, & amicitiam, cæteraque similia attendere, debitisque obsequijs honorare solemus. Itaque & parentibus, & cognatis, & magistratibus, & viris virtute ac sapientia præstantibus, & senioribus, & amicis, ac postremò benefactoribus cultum quendam & beneuolentiam exhibemus: cæterum cùm omnes hæ diligendi rationes in vno Deo cumulatissime reperiantur, quis iam 41
dubitare poterit, omnia hæc obsequia in vnum collecta illi vni deberi, & ita deberi, vt illi quidquid obtuleris infinitis partibus minus sit, quam quod eius immensæ maiestati debetur? Quid enim siue in cœlo siue in terra est, quod cum eius meritis & laudibus aliqua ex parte conferri queat, cùm omnis etiam beatarum mentium puritas cum illa comparata, impuritas, omnis dignitas vilitas, omnis pulchritudo deformitas, omnis sapientia ignorantia, omnis denique potentia infirmitas & imbecillitas sit? Neq; verò hic supernus Dominus minorem ideò cultum, & honorem promeretur, quòd vnus omnia donet, *Simile.* quam omnes illi, qui singuli singula præstant. Neque enim auream monetam minoris facimus, quæ multarum instar est, quam multas inferioris metalli, quæ, cum multæ sint, illius 42
valorem non adæquant. Quia igitur in vno illo omnia habemus, omnes vtique in vnum illum amores & honores, omnemque pietatem & religionem conferre debemus. Quid igitur ex his, quæ hactenus dicta sunt, sequitur? Hoc profecto, quam merito Dominus requirat à te, solicitum ambulare cum *Isai. 8.* Deo tuo. Faciens S. Isaias verba de Christo mundi Saluatore ait: Et dixit Dominus ad me: Voca nomẽ eius, Accelera spolia, festina. Vbi significatum fuit, qua celeritate & diligentia ipse Dominus mundo subuenit. Et Beatus Apostolus inquit: Deus pacis conteret Sathanam sub pedibus vestris velociter. Siquidem igitur hic supernus Dominus tanta velocitate

43 citate & solicitudine de rebus egit, quæ tantopere nobis conducebant, rationi etiam consentaneum erit, vt nos maxima cum solicitudine ac diligentia ea, quæ ad eius seruitutem attinent, exequamur, intelligamusque nihil iustius, neque honestius, neque sanctius, neque vtilius, neque pulchrius, neque pluribus modis debitum, quam communem hunc Dominum, atque parentem toto corde, tota mente, totis viribus diligere, reuereri, honorare, illi obsequi, illius diuinis præceptis obtemperare, illiũs amore liquefieri laudes vbique decantare, illum semper ante oculos habere, illius gloriam votis omnibus desiderare, ante illius maiestatis conspectum pauere, illius diligendi causa nos natos esse putare, propter illius gloriam millies, si ita opus fuerit, vi-
44 tam profundere, omniumque hominum & angelorum linguas optare, vt eius magnificentiam & innumera beneficia meritis, laudibus, & vocibus efferre valeamus. Quæ omnia vbi præstiterimus, certum est, nihil nos immensæ eius bonitati æquiualens præstitisse: solus enim ipse, qui se plenissime cõprehendit, digne se laudare & diligere potest: omnis autem alia siue hominum siue angelorum laus infinitis partibus ea, quæ illi debetur, inferior est. Quæ cum ita sint, expendite nunc quæso mecum fratres, quale sit, quod passim fieri videmus nempe hanc tantã maiestatem ab hominibus contemni, leges eius perfringi, iura conculcari, beneficiorum eius obliuisci, nullamque maiestatis eius rationem haberi. Quid enim aliud tam multi mortales faciunt, quam peccatis peccata & scele-
45 lera sceleribus addere? Quotus enim quisq; conditorem suum atque parentem super omnia diligit? Quis lethale peccatum super omnia detestatur? Quis diuinæ seueritatis iudicium metuit? Quis iustitiam vtilitati præfert? Quis virtutem magis quã pecuniam diligit? Quis diuinas leges omnibus vitæ commodis anteponit? Quam enim multos passim videre licet, qui pro rebus nihili, pro fœdis pecudũ voluptatibus, pro leuissima iniuria vindicanda, aut exiguo lucro captando omnia diuina mandata prætergredi nõ verẽtur. Quo fit, vt quem rebus omnibus ante ferre deberẽt, rebus omnibus posteriorẽ habeant. Quo quid indignius, quid iniustius, quid execrabili⁹ esse potest? Deniq; eo stu-
poris multi homines venerũt, vt nihil sit, qd minus metuãt, nihil

eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

cius autoritas minus apud eos valeat, nihil cuius offensionem 46
minus pertimescant, nihil cuius gratiam & amicitiam minoris faciant, quandoquidem illam exigui lucelli aut cuiuscunque voluptatis causa amittere non verentur. Hac in re fratres desunt animo verba, sensus deficit, mens stupet, intellectus hebescit, atque omnes animæ & corporis vires plane flaccescunt, & in tantæ indignitatis consideratione horrent, ideoque quod satis digne deplorare non possumus mentibus vestris ponderandum atque cogitandum relinquamus. Quisquis igiturtantum hoc nefas pro meritis detestatur, atque huic tam magno iustitiæ debito satisfacere cupit, tres illas iustitiæ partes, quas propheticis verbis initio proposuimus, implere studeat, nempe, Facere iudicium, diligere misericordiam, & solicitum ambulare cum Deo suo: & sic quæ sunt Cæsaris, cæsari, & quæ sunt 47
Dei, Deo reddet: hoc est, quæ sunt debita Deo & hominibus, persoluet.

Hic quoque perpendendum est, Dominum secundum imaginem, quæ in illa moneta insculpta erat, sententiam tulisse, dum dixit, vt (siquidem imaginem habebat Cæsaris) Cæsari etiam ipsa tribueretur. Quod profecto euidens fuit significatio illius, quod idem supernus iudex Iesus Christus singulis cum animabus acturus est, cùm coram ipsius diuino conspectu in iudicio comparuerint, scilicet, iuxta imaginem, quam quis retulerit, sic ipsum sententiam esse pronuntiaturum. Pro quo est notandum, quod creaturæ intellectuales duntaxat sunt ad ima-
B. Tho. 1.2 q. 83. art. 2. ginem Dei creatæ, vt præclare docet B. Thomas. At non suffi- 48
cit, vt creati simus ad imaginem Dei secundù naturam, sed oportet quod ad imaginẽ Dei simus per similitudinẽ gratiæ & gloriæ
B. Tho. 2.2 q. 93. art. 4. vt ait idẽ B. Thomas. Vbi enim actu vel habitu Deum quis cognoscit & amat, etsi imperfectè tunc in eo est imago Dei per conformitatem gratiæ, dum autem homo Deum actu cognoscit, & amat perfectè, tunc est in illo imago Dei secundum similitudi-
D. Bernar. nem gloriæ, vbi perfectè Deus diligitur. D. vero Bernardus homine m ad imaginem & similitudinem Dei conditum esse, sic interpretatur, vt imago ad bona naturæ, similitudo autem ad bona gratiæ referatur. Est enim homo substantia intellectualis, immortalis libera & actionum suarũ domina, quibus in rebus Dei imaginẽ refert: ideoq; dicitur ad imaginẽ Dei conditus ad similitu-

49 litudinem vero, quia innocens, sanctus, purus, & immaculatus à Deo conditus est & in gratia constitutus. Est autem gratia quædam similitudinis & sanctitatis participatio: vt enim ferrum igne succensum ignis candorem, atque calorem suscipit: sic illo tempore per gratiam homo Deiformis effectus est adeò vt siquis illum in fœliciſsimo statu cerneret, velut in puro quo *Simile.*
dam speculo quandam diuinæ bonitatis effigiem videret. Voluit enim Deus, vt similis esset homo in vita, cui similis futurus erat in gloria: & imitaretur bonitatem, cuius assecuturus erat fœlicitatem: viueretque in hoc mundo tanquam filius Dei qui futurus erat in altero sæculo hæres Dei. Aliter enim præposterum foret, si viueret in hoc sæculo tanquam pecus, qui in altero victurus esset vt Deus, vitamque imitaretur bruto-
50 rum, qui honorem postea esset percepturus angelorum'. Sed (vt Regius vates inquit) Homo cùm in honore esset, non in- *Psal. 48.*
tellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Quemadmodum enim iumenta, quæ vt ratione ita spe alterius vitæ carent, nihil aliud nisi bona corporis, vt *Simile.*
pastum, vt latibula, atque alia eiusdem generis, ad quæ sola nata sunt, captant: ita plerique homines adeo Dei & sui obliti, adeo que terrenis opibus & voluptatibus dediti sunt, vt nihil neque de animæ suæ immortalitate, neque de futuræ vitæ fœlicitate cogitent. Solam enim terram diligunt, terrena meditantur, terrena ambiunt, & in hoc vno curas suas omnes atq; cogitationes insumunt, quibus extrema illa infœlicitas contin
git: de qua S. Ieremias ait: Domine omnes, quite derelique *Iere. 17.*
51 runt, confundentur, recedentes à te in terra scribentur, quia dereliquerunt venam aquarum viuentium Dominum. Quibus verbis aperte docuit, huiusmodi homines cœlestem beatitudinem terrena commutasse. Multos enim homines inuenies, quos si interroges, Heus quæso, Num aliquando ad te reuersus tecum cogitari cœpisti, quid de te tandem futurum sit? Num ita tecum philosophatus es, Homo sum, mortalis sum, Christianus sum, fidem habeo, spem habeo, iudicem habeo, qui mecum rationem initurus est, de verbo etiam otioso quæsturus, qui pijs regnum cœlorum promittit, improbis gehennam minatur? Num igitur hisce de rebus aliquando tecum commentatus es? Plurimi sane erunt, qui respondeant,

Ista

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ista nec per somniũ quidem vnquam attigi: omnis enim mea cũ 52
ra & cogitatio de terra est, & planè ita viuo, ac si alterius vitæ præmium aut supplicium ad me minime pertineret. Quid igitur hoc aliud est quam pecudes imitari, quæ ad solum pastum natæ sunt? Meritò ergò Propheta, hominem, qui ante in summo honore conditus erat, iumentis insipientibus similem effectum esse ait. O infœlices illos, quos in hora mortis inuenerit supernus iudex imaginem & brutorum similitudinem gerentes, hoc est, in terrenarum rerum amorem transformatos, sicuti primus post peccati lapsum homo remansit: hos enim iubebit infernalibus bestijs in æternum torquendos tradi. Quid igitur faciemus, vt à tanto malo eripiamur? Hoc plane Apostolus de-
1. Cor. 15. clarauit, cum ait: Primus homo de terra terrenus, secundus homo de cœlo cœlestis, sicut ergo portauimus imaginem ter- 53
reni, ita nunc portemus imaginem cœlestis. Vt recte hæc ver
Eccle. 15. ba intelligatis, alia oportet, quæ in Ecclesiastici volumine sunt scripta, diligentissime notetis, scilicet: Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Et paulò inferius: Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam. Hoc est, Deus hominem in eius libertate reliquit, vt ipse quidquid adlibitum voluerit, in anima sua
Simile. depingeret. Potest quidem homo imaginem terreni Adam, vel imaginem cœlestis Christi in se effingere. Si speculũ ad terram vertas, in se terræ imaginem recipit, si verò ad cœlum, imaginem cœli repræsentat. Vniuersæ creaturæ sunt velut specu-
Simile. la, in quibus bonitas, sapientia, ac potentia Dei aperte ostenditur. Et sicut ille: qui ad speculum accedit, non ideo hoc facit, 54
vt ipsum tantum modò intueatur, sed vt ea, quæ in eo repræsentãtur, conspiciat: sic nos creaturis vti debemus, non propter id, quod ipsæ in se sunt, sed vt per eas in cognitionẽ illius, quod referunt, videlicet, Dei, deueniamus, & ex hac cognitione ad
Simile. eius possimus diuinum amorem ascendere. Sed vereor ne dæmon his nos speculis decipiat, sicut venatores tigrides fallunt: qui post quam catulos earum ipsis dormientibus surripiunt, maxima cum velocitate fugiunt. At nè tigrides è somno euigilantes & prænimio amore filiorum suorum prædam insectantes ipsos consequantur in itinere quædam specula ponunt, in quibus ipsæ tigrides imaginem suam contemplantes detinentur, cogi-

tan-

55 tantes illam esse aliquem ex filijs suis: in quo tantam moram faciunt, vt venatores satis temporis habeant se in tutum ac securum locum recipiendi. Et hoc modo tigrides catulos sibi ablatos nequaquam recuperant. Sic dæmon postquam nobis propter somnum ac negligentiam nostram merita atq; bona proposita deprædatur: nè ea iterũ recuperemus, nobis ob oculos hæc specula ponit, quæ sunt pulchræ huius mundi creaturæ, in quibus per inordinatam affectionem detineamur, atq; ita obliuiscamur resarcire animabus nostris illata damna. Sed quanuis creaturæ omnes sint specula, conuenientius tamen hoc nomen creaturis ratione vtentibus tribuitur, quales sunt homines, quia in eis clarius & splendidius perfectiones Dei ostendũtur. Hæc autẽ spe-
56 cula quando per affectionem & amorẽ ad terram inclinantur, in eis facile terræ imago imprimitur: cũ verò ad cœlum per amorẽ etiam & affectionem vertuntur, cœli imaginem repræsentant. Quod perinde est ac si dicamus: Cũ homo inordinate diligit peccata primi hominis, superbiam, videlicet, eius, inobedientiam, gulã, ingratitudinẽ, ac reliquas spirituales miserias, & se in eis exercet, tunc terreni Adam induit imaginem: cùm autem ad cœlestes Iesu Christi virtutes animum inclinat, & se ipsum eis totum tradit tunc eius recipit imaginem. Et quia homo ad vtrũque faciẽdum libertatem habet, ideò inquit sapiens. Deus ab initio constituit hominem & reliquit eum in manu consilij sui. At quoniam propter malitiam nostram animum ad terram inclinauimus, & in nobis imaginẽ Adam coloribus superbiæ & inobe-
57 dientiæ &c, depinximus, propterea ait S. Apostolus: sicut portauimus imaginem terreni, ita nunc portemus imaginem cœlestis. Eia agite peccatores, & vera contritione illam, quam in vobis imaginẽ deformẽ depinxistis, omnino delete: & ea affectione, cura, & solicitudine, qua antea peccata cõmittebatis, eadem nũc virtutes operamini. Attente respicite illud omniũ virtutũ ac perfectionum summarium Iesum Christum filium Dei: & operam date eius perfectissimam imaginem coloribus patientiæ, mansuetudinis, humilitatis, obedientiæ ac cæterarum virtutum, quæ in eo nituerunt, in vobis ipsis aptissime depingere: & hæc omnia maxima cum perseuerantia agite, ne vllo modo colores in vobis semel insculptos iterum deleatis, ne vos ita fœdos & delimitos mors inueniat. Vbi nos legimus, Beatus vir, *Psalm. 31.*

cui

cui non imputauit Dominus peccatum, alij transtulerunt: Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatum: & sic est in Paraphrasi Chaldaica, & sic legit etiam B. Hieronymus. In quo plane iusti perseuerantia denotatur, qui non solum de præteritis peccatis pœnitentiam agere conatur: verum etiam ita viuit, vt Deus in posterum nullum, quod ei imputet, peccatum in illo inueniat. De hoc pœnitentiæ modo loquitur D. Paulus, cum ait: Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Stabilem inquit, id est, perseuerantem. Propter quod ij, qui cùm primùm delicta sua lugent, iterum illa aut alia committunt, maximè pertimescere debent, non fuisse forsan secundum Deum tristitiam illam, siquidem tristitia secundum Deum pœnitentiam operatur in salutem stabilem. Vos igitur fratres obsecro, vt pro animarum vestrarum salute ac stabilitate faciatis, quod pro domorum firmitate, quas construitis, facere contenditis. Quos labores perpetimini, quas expensas & sumptus facitis pro ædificandis supra firmam petram domibus, non cessantes laborare, quoad vsque viuum lapidem detegatis? & omnibus his diligentijs fulcimenta etiam, quibus ædificium fortius permaneat, adhibetis. Quare ergò has & multò plures non adhibebitis diligentias, vt cor vestrum firmũ & stabile in bono permaneat? Date operam, vt altas in charitate agat radices, & fortissimè in ipsa fundetur. Pro fulcimentis, id est, *Per ieiunium*, ieiunium, assiduam orationem, atque cætera operum misericordiæ & pietatis exercitia adhibete: hæc enim omnia valde adiuuant, vt cor in bono perseuerare faciant: qua perseuerantia suauiter peruenietis ad veram in animabus vestris fixam habendam Iesu Christi imaginem.

B. Hiero. 58 2. Corin. 7. 59 60

Sed quæro fratres, si omnes nos Deus modo vocaret ad extremam, quam debemus, rationem reddendam, & vnumquẽque nostrum peculiariter interrogaret, Cuius est hæc imago? quid ei responderemus? O immense Deus, & in quam multis imaginem Cæsaris inuenires: Cæsar tyrannus fuit, superbus, carnalis, Gentilis, idololatra, vindictæ cupidus &c, & tu peccator, qui eadem scelera abominationesque committis, imaginem Cæsaris geris: & si tibi remedium quam citissime non adhibueris, vna cum eo in infernum perpetuo comburendus descendes,

61 scendes. O quam celeriter Cæsaris pompa, honores, voluptates, diuitiæ tyrannicè comparatæ transierunt, tormenta verò, quæ pro his modo patitur, nunquam finientur: quod quidem tibi sine dubio, si pœnitentiam non egeris, continget. Quo circa merito dixit S. Dauid: In imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur. Mos est apud Christianos in festo sanctæ Catherinæ, aut Diuæ Luciæ, siue alius cuiusq; sanctæ ad earum imaginem ornandam petere à quadam matrona vnam pretiosam vestem, ab alia aliam, ab alia pretiosa velamina, ab alia annulos, torques, ac monilia aurea, quibus sic ornatam imaginem celebri pompa, hoc est, solenni processione comitantur. Dum autem pompa illa celebratur, omnes eam maximo honore ac reuerentia insequuntur, capita detegentes ac in terram se prosternentes propter id, quod ipsa refert, & merito quidem. Finita verò illa pompa imaginem exuunt, vestes ac cætera ornamenta illis, qui ea commodauerant, reddunt, & tandem ipsam imaginẽ sic denudatam in angulo sacri sacelli reponunt, & vix aliqui est qui eius amplius recordetur. O quam proprie in hoc sancto opere repræsentatur tyrannis, pompa, honor tyrannorum, & exitus eorum, qui alios decipiunt, alios vero bonis priuant, vt ipsi diuites fiant, & se componant. Incipit pompa, quando superbus ac tyrannus incipit rebus huius mundi potiri. Videbitis eũ tam adornatum & tam coopertum auro & serico, ac si esset templi imago, Et dum pompa celebratur, hoc est, dum eius vita durat, omnes illum comitantur, omnes illi summam adhibent reuerentiam, omnes deniq; illum in magna habent æstimatione. 62

63 Finita verò pompa, hoc est, finita vita, exuto & spoliato omnibus diuitijs & ornamẽtis corpus eius in sepultura miserrime collocatur, & anima in infernum perpetuo arsura descendit, diuitijs eius in hoc sæculo remanentibus. Ergo frustra conturbatur homo, ait regius vates, in acquirendis per modos & vias illicitas bonis temporalibus, siquidem in imagine pertransit homo, hoc est, ad modum imaginis. Delete igitur ex vobis fratres & radite Cæsaris imaginem, ne vos Deus cum ea in hora mortis vestræ inueniat. Sed transformati in vitam perfectissimam supernĩ nostri Saluatoris, & eius gratia adornati illam extremam expectemus horam, qua Deo fruituri in gloriam ascendemus, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

Psal. 38. Simile.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DOMINICA XXIII.
Post pentecosten

CONCIO PRIMA.

Loquenti Iesu ad turbas, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicens. Matth. 9.

Hebr. 11. FIdes (vt ait B. Apostolus) est sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium. Oculi rationis humanæ de se bona æterna, quæ expectamus, non vident. Et Apostolus inquit, fidem non solum esse substantiam, hoc est, fundamentum, ac principium ad ipsa obtinenda, verum etiam efficacissimum argumētum & firmissimam rationem, quod vere & re ipsa existant. At qui (vt Græci doctores animaduertunt) vocabulum: Argumentum, quo sanctus Apostolus hic vtitur, & Græce dicitur: Elenchos, significat medium, quod sine discursu aut syllogismo D. Ambro. intellectum conuincit. Et ita explicat D. Ambrosius hunc locum dicens, sanctum Apostolum his verbis affirmare, fidem esse fundamentum eorum, quæ expectantur, & argumentum firmissimum idest (*Conuencimiento*) eorum, quæ non videntur. Hæc autem fides in homine duos actus importat: alterum ex parte intellectus, qui est credere & assentiri firmiter, licet obscure: alterum ex parte voluntatis, qui est captiuare intellectum in obsequium fidei, quæ est motio, qua voluntas intellectum mouet, vt credat. Humiliatio ita q; & obligatio, qua voluntas intellectum humiliat & obligat, sub fide continetur. Hinc infer- Iacob. 2. tur q licet verū sit id quod B. Iacobus inquit, scilicet, Dæmones credunt & contremiscunt: tamen ipsi Dæmones non habent fidem, quæ virtus sit, sed quandā credulitatem coactam, & de hac loquitur B. Iacobus. Quæ quidem credulitas nec fides etiam informis dici potest, quoniam fides informis Dei quoq; donum est,

4 est, quam Christianus peccator habet, qui licet absque charitate sit, firmiter tamen credit. Hanc autem fidem diabolus nequaquam habet, quoniam ex actibus, quos fides importat, non habet illum, qui ex parte voluntatis est, eo quod non credit, quia se ad credendum obligat, neque quia credere vult, sed credit inuitus & coactus: & ideo non est fides, de qua Beatus Augustinus ait: Cætera potest homo etiam nolens, D. Augus. credere autē non nisi volens. Atque itaillā quā dæmones habent, fidem non vocamus, sed credulitatem. Cùm igitur fides sit totius spiritualis vitæ, & omnium, quæ expectamus, fundamentum, voluit filius Dei illam, vtpote rem maxime necessariam in cordibus humanis plurimorum miraculorum operatione confirmare. Nam sicut humanæ scientiæ argumentis 5 & rationibus probantur, sic fides miraculis: quia miracula & modus, quo Dominus ea operabatur, & finis, propter quem ipsa faciebat, erant infallibilis suæ cœlestis doctrinæ comprobatio. Cumque (vt iam diximus) ad fidem necessaria sit quædam voluntatis obedientia, quam Theologi piam affectionem appellant, ideo opus erat, vt miracula affectione quadam voluntates hominum attraherent, & sic ipsi ad cœlestem doctrinam, quam Dominus prædicabat, credendam amore inflammarentur.

Ex hoc sequitur responsio cuiusdam grauis quæstionis, quam Alexander Alensis & B. Thomas mouent videlicet, Alex. Alē. an vna fides possit esse maior altera, hoc est, vtrum fides cre- 3. par. q. 81. scat, & si quis maiorem fidem, quam alius habeat. Ad quod memb. 2. 6 hi grauissimi doctores respondent, fundamentum fidei (quæ B. Tho. 2. 2 est omni firmitate diuinæ atque infallibili veritati assentiri) q. 5. art. 4. in omnibus Christianis esse æquale, in quo absque differentia aliqua omnes Christiani æquales sumus, quoniam omnes absque contradictione credimus, quidquid Deus loquitur infallibilis esse veritatis: & quia omnis sacra scriptura à Deo est, & sacrosancta Ecclesia est eius annuntiatrix, quidquid ipsa prædicat, illud infallibilis veritatis esse reputamus. Et de hoc fundamento loquitur B. Petrus dicens: Petrus seruus Apostolus Ie- 2. Petr. 1. su Christi, ijs, qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia Dei nostri.

At secundū hos doctores in tribus reb⁹ fides vni⁹ augeri potest.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Prima est in notitia & cognitione Dei, quia licet in vniuersali, 7
omnes catholici credunt cunctos fidei articulos, alij tamen illos magis explicite quam alij sciunt, eorumque rationem & causam distinctius intelligunt. Isti sunt Christiani sapientes, qui non solum credunt verbum diuinum fuisse incarnatum, factum hominem, & in cruce mortuum &c. verum etiam horum causam non ignorant. Et ita esse oportet, siquidem B. Petrus in 1 Pet. 3.
sua Canonica sic ait: Dominum Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem, de ea, quæ in vobis est, spe, sed cum modestia. Plurimi autem conscientiæ puritate ad tantam in cognitione fidei nostræ perfectionem accedunt, vt in suo intellectu gustum, & quasi experientiam eius, quod credunt, consequantur, vt egregiè Alexander Alensis hoc, vbi supra disserit. Vnum tamen 8
vobis hic animaduertere volo, quod B. Paulus ad Romanos scribens commendat inquiens: Dico enim per gratiam, quæ Rom. 12.
data est mihi omnibus, qui sunt inter vos non plus sapere quã oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, & vnicuique sicut Deus diuisit mensuram fidei. Dignitatem & officium, quo sanctus vir fungebatur, hic gratiam Dei appellat. Atque ita, Dico per gratiam Dei, quæ data est mihi: perinde est ac si diceret. Dico per officium ac dignitatem, in qua Deus me licet indignum collocauit. Hoc etiam æquum est, vt vnusquisque concionator & prælatus dicat veratúrque nè officium, quod per gratiam Dei illi datum est. *No se le buelua en desgracia.* Quid ais, ô sancte Apostole. Per officium & gratiam, quam habes? Dico vnicuique datum esse ascendere ad cognitionem diuinorum 9
secundum mensuram fidei, quam accepit. Verbi gratia: agricola & artifex mechanicus, qui certam fidei mensuram & articulorum cognitionem habet, nolit scrutari aut curiosius plus scire, quam ad eius statum pertinet: facillime enim in errorem incidet. Alij sunt, scilicet, doctores & prædicatores, qui amplioremfidei mensuram acceperunt, quique in studio diuinorum mysteriorum sunt exercitati, & hi altius euolare poterunt: cum illis enim B. Petrus in præfatis verbis loquitur, eosque admonet, vt sint parati ad rationem de fidei mysterijs reddendam. Vnusquisque ergo attendat statum, in quo Deus ipsum posuit, & secundum eum scire studeat illud, quod ad salutem suam necessa-

rium est, & nolit plus sapere, quam oportet sapere. Secunda autem res, in qua fides plus in vno, quam in alio antecellit, est in constantia & firmitate, qua anima aduersitates & contradictiones superat, sicut eam habebant illi, de quibus B. Paulus in Hebr. 11.
quit: Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, obturauerunt ora leonum, extinxerunt impetum ignis &c.

Tertia denique in deuotione consistit: nam cum quis inde ãote credit, si alius cum deuotione & affectione credit, huius profecto fides illius fidem antecellit. Ad omnia autem hæc, quæ hactenus de fide diximus, valde necessaria erant miracula, quæ filius Dei operabatur. Ex multis vero, quæ cœlestis Dominus propter hunc finem fecit, in sacra hodierni Euangelij lectione duorum singularium præcipue fit mentio: quod sic
11 incipit: *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps vnus &c.*

Princeps iste Synagogæ Capharnaum erat sicut modò est Abbas ecclesiæ collegiatæ. Nam summus sacerdos in vrbe Hierusalem habitabat, in alijs vero locis erant Synagogæ, ad quas conueniebat populus offerendi preces gratia, & vt ibi à sacerdotibus & Leuitis in lege instrueretur. *Accessit ergo princeps hic ad Iesum, & adorabat eum dicens, Domine filia mea modo defuncta est, sed veni, impone manum tuam super eam, & viuet.* Beatus Marcus ait hunc principem non solum adorasse Dominum sed etiam ad pedes eius prouolutum fuisse. Summum certe hoc reuerentiæ genus extitit. Et quidem Dominus (si externam faciem spectes) humilis personæ speciem atque habitum referebat, & populi opinione fabri filius putabatur: atque eo
12 tempore à Ioannis discipulis & pharisæis accusabatur, quod cũ publicanis ac peccatoribus ederet atque biberet, inhilominus tamen hic synagogæ princeps non in domo aut in angulis sedentem, sed præsente & spectante populo se pedibus eius prosternit, illumque adorat, quod genus reuerentiæ neque ipsis quidem mundi regibus atque imperatoribus exhibetur. Quid igitur hunc principem sic humiliauit, sic ad Christi pedes abiecit? Non dubium, quin maxima illa calamitas, qua premebatur, qua si caruisset, nunquam se ad Christi pedes proiecisset. Hic est fratres, primus calamitatum fructus. Sæpenumero Deus cum laboribus, ægritudinibus & captiuitatibus quibus aliquos opprimit ipsos purgare intendit, & alios corrigere. Intelligens

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tobiæ.13. hoc sanctus Tobias Hebræis captiuis dixit: Confitemini Do- 13
mino Filij Israel, & in conspectu gentium laudate eum, quoniam ideo dispersit vos inter gentes, quæ ignorant eum; vt vos enarretis mirabilia eius, & faciatis scire eos, quia non est alius Deus omnipotens præter eum. Ipse castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Ex fame, quæ in terra Chanaan fuit, Iacob & filij eius hoc commodum eduxerunt, quod fratrem suum Ioseph præpositum Regis in AEgypto inuenerunt. Sic fames, necessitas, & ægritudo sunt in causa, quod cùm multi Deum per peccatum amiserint, ipsum per gratiam inueniant. Sed adeo cæci sumus, vt hoc minimè cognoscere velimus. Plorare solet infans, cum è manibus eius gladius aufertur, quoniam non intelligit bonum, quod in eum confertur, sic tu luges, 14
quando imperio, officio, numis, ac salute priuaris, quæ forsan erant velut gladius, quo te ipsum interfecturus eras. Vere equidem in tribulationibus tanquam in lucido speculo conspicitur, quam admirabile sit prouidentiæ Dei consilium dum homines in cœlum per aspera itinera ducit: & quanta sit eius bonitas, ostenditur in hoc, quod illa, quæ erant materia iræ & indignationis, materiam clementiæ facit. Et hic est sen
Psal.4. sus psalmi Dauidis, quem ipse composuit post quam ab Absalone reportauit victoriam, scilicet: Cum inuocarem, exaudiuit me Deus iustitiæ meæ, in tribulatione dilatasti mihi. Vbi verbum illud, Dilatasti, maxime ponderandum est: habet enim per grandem emphasim, & hunc sensum facit: Quando Domine in medio tribulationum, timorum, & periculorum, qui 15
bus oppressus & circumdatus eram, ad te confugi, & oculos in te fixi, subito videbar mihi, in amplissimum & amœnum atque expeditum campum exire, in quo nihil, quod timerem habebam, nec ibi aliqua timoris occasio erat. Intelligebã enim quantò maior bonitas tua erat, vt me consolareris, quam Absalonis malitia, vt me persequeretur, & quò securior erat fragilitas mea sub protectione tua, quam furor inimicorum meorum multis ducibus & militibus comitatus. Ex quo infertur, quòd vt homines à magnis laboribus eripiantur, & ingentes victorias comparent, tutiores præparationes sunt, corda voluntati Dei subijcere, & diuinum auxiliũ eius implorare, quã vt i omnibus armis & inuen-

16 & inuẽtionibus, quas industria humana excogitauit. Sed, proh dolor, quomodo Christiani his miserrimis temporibus de infidelibus victoriam reportabunt, siquidem tales sumus, vt verear maiores esse fauores, quos Turca infestissimus noster hostis apud Christianos habet, quam in suo regno. Perpendite obsecro fratres mei & considerate ex vna parte voces totius populi Christiani, qui pro remedio tanti infortunij preces Domino fundit: & ex alia in auribus eiusdem Dei voces latrociniorum, vsurarum, vltionum, iniustitiarum, ambitionum, atque aliarum plurimarum abominationum personantes, & petentes vltionem, sicut sacra pagina refert, sanguinem iusti Abel clamasse. Quomodo securi esse poteritis, vtrum ex his vocibus efficaciores sint illæ, quibus misericor-
17 diam postulamus, quam illæ, quibus iustam vltionem petimus? Dicetis fortasse, Deum, cum misericors sit, magis propensum esse ad audiendas orationes eorum, qui misericordiam postulant quam eorum, qui vltionem quærunt. Ego equidem in eius infinita bonitate ita futurum esse confido, sed ad hoc ex parte nostra pœnitentiam, emendam, & lacrymas cum humilitate debere interuenire necessarium est: ad quæ omnia nos ipsa infortunia, & labores, quibus circumdati sumus, inuitant. Qua propter licet plurimi sint fructus, qui ex calamitatibus & laboribus percipi solent hic tamen primus est. Sic Beatus Gregorius testatur dicens: Mala, quæ nos hic premunt, ad *D. Greg.* Deum nos ire compellunt. Ideò orabat S. Dauid: In cha- *Psalm.31.*
mo & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximant
18 ad te. Chamus minorem aduersitatem, Frænum verò maiorem afflictionem præsignat, quibus plerosque Deus ad se adducere solet: quamuis nonnulli, peccatores adeò proterui ac duri sunt, vt nec cum laboribus velint se subijcere. Sicuti erant illi, quibus Dominus per prophetam Amos inquit: *Amos.4.* Ego dedi vobis stuporem dentium in cunctis vrbibus vestris & indigentiam panum in omnibus locis vestris, & non estis reuersi ad me. Et paulo inferius: Misi in vos mortem in via AEgypti, percussi in gladio iuuenes vestros, & non redijstis ad me. O execrandam duritiam eorum, qui saltem cruciatibus afflicti ad Deum non reuertuntur. Non similis fuit his hominibus princeps iste, siquidem cum afflictione ad

clementissimum Iesum confugit, & pronus & in terram proiectus mira reuerentia atque humilitate ab eo auxilium implorabat. Hic manifeste ostenditur, quam grauiter ac moleste sentiant patres liberorum damna, quantamque curam in eorum remedio quærendo adhibeant. In quo filiorum crudelitas atque ingratitudo erga parentes reprehenditur. Hinc oritur, quod perrarò videamus filios pauperes, quorum parentes diuites fuerint, licet multi sint patres inopes, quorum filij diuites sunt. Non enim fert paterna pietas, vt parentes abundantiam temporalium bonorum habeant absque eo quod illorum faciant filios suos participes. Iccirco Deus peculiare præceptum parentibus non imposuit, vt filios suos diligerent, quoniam hoc ipsi suapte natura præstant, imò sæpenumero plus quam oportet: filios vero peculiari præcepto astrinxit, vt parentes suos honorarent, eisque obedirent, & vt ipsos ad hoc incitaret eis pœnas ac præmia proposuit. Mirum profectò est, quod sicut patriarcha Abraham in filio suo immolando Deo obtemperauit sic filius eius Isaac cũ sacrificandus erat, Deo & parenti suo obediuit, qui tam prouectæ ætatis erat, vt super humeros suos tantam struem lignorum portare valuerit, quanta opus erat ad corpus humanum omninò comburendum: futurũ enim erat, vt (sicut Deus præceperat) offerretur in holocaustum, quod genus sacrificij erat, vbi quidquid offerebatur, consumendum erat. Et hæc sancti iuuenis obedientia maxima cõfusio est contra plurimos inobedientes. Videbitis aliquos monachos & etiam Christianos, qui ieiunant, silentium obseruant & in alijs sanctis operibus, quando ipsis placuerit, se se exercent, si verò id prælatus eorum eis præcipiat, illud moleste ferunt, & indignantur. Isti se ipsos onerare volunt, sed non patiuntur, à suis prælatis onerari. O sancte Isaac, quid obsecro humeris portas? Profecto onus, quod pater meus mihi imposuit, illud libenter per arduum montis iter veho: & illud non ego suscepi, sed pater meus mihi imposuit. Hæc admirabilis obedientia est & plurima laude digna. Quod cùm ita sit, tamen in sacra scriptura obedientia Patriarchæ Abrahæ multo magis quam filij eius Isaac commendatur, vt ex sacro textu colligitur: vbi Dominus ad Abraham patriarcham sic loquutus est: Per memet ipsum iuraui, quia feci-

Gene. 22.

19

20

21

sti hanc rem, & non

22 & non pepercisti filio tuo vnigenito, benedicam tibi &c. Non legitur autem sancto Isaac dixisse: Quia obedisti mihi, benedicam tibi. Huius rei causa fuit, quoniam pater plus filij sui vitam, quam propriam suam diligebat. Et hinc intelligetis artificium, quo Sathanas in sancti Iob tentatione vsus est. Prius enim poterat filios eius interficere, & posteà ipsum diuitijs priuare, & tunc sanctus Iob calamitatem illam minus sentiret: posset enim dicere, Mortuis filijs quorsum diuitiæ mihi opus sunt? Sed infestissimus hostis prius eum diuitijs spoliauit, quam filijs, vt sic ipsum magis vexaret, maiorique tristitia afficeret, cum sanctus vir se filijs & filiabus oneratum videret, & diuitijs atque opibus, quibus eos sustentare posset, omnino careret: sed nihil horum satis fuit vt sanctus vir patientiam amitteret.

23 Hic etiam consideratione dignum est, quod licet princeps iste corporalem Domini præsentiam desiderabat dicens, Veni impone manum tuam super eam & viuet, propter quod reprehensione dignus fuit sicut Regulus, tamen pijssimus Iesus illum reprehendere noluit, quia sacerdos erat & prælatus. In quo nos docuit maximam reuerentiam adhibendam esse sacerdotibus & multo maiorem si prælati sunt, & quod eorum peccata coram sæcularibus non detegamus. Cum Dominus sancto Moysi & Aaron dixit: Loquimini ad petram coram filijs Israel & illa dabit aquas, ipsi dubitauerunt an aqua de petra exiret: nihilominus tamen cum petram S. Moyses percussit aquæ liquidissimæ fluxerunt. O rem nimis prodigiosam. Ecce virga hominum non credentium aquam ex

Num. 20.

24 durissima petra emanare facit. Quid hoc est Domine? Nonne tu miracula fidei tribuere soles? Quare ergo isti illa carentes & virga lapidem percutientes aquam eduxerunt? Quoniam virga illa, qua aqua educebatur, erat sacerdotum, quos (licet ipsorum fides id nequaquam merebatur) Dominus honore vult coram populo afficere. Et in Leuitico iubet ipse Dominus quod domus, in quam sacerdos ingressurus erat, ab omnibus immunditijs prius purgaretur. In quo ostendit honorem, qui sacerdotibus legis veteris ob dignitatem muneris ipsorum debebatur. Quod si illis tantus honor debitus erat, quanto maior nunc sacerdotibus legis gratiæ debetur siquidem horum dignitas ita dignitati illorum præ-

Universidad de Deusto
Biblioteca

minet propter excellentiam & altitudinem mysteriorum, quæ 25
pertractant?

Et surgens Iesus secutus est eum. O inauditam & vehementer mirabilem Christi Domini humilitatem ac pietatem. Sermone relicto confestim iter arripuit, & hominem afflictum comitatur. Discite, fratres, ab hoc cœlesti magistro, quanta cum diligentia proximis vestris suis in necessitatibus opem
Prou. 30. ferre & subuenire debeatis. Nè dicas (inquit sapiens) amico tuo, vade & reuertere, cùm statim possis dare. Non iuit clementissimus Dominus cum Regulo in domum eius, licet ipse importunis precibus id ab eo postulauerit: cum hoc autem principe pergit, eo quod ex Pharisæis erat, qui inter alios de populo maiori eum odio prosequebantur, & in- 26
uidia pleni illud sæpenumero ostendebant. In quo pijssimus Iesus nos docuit, debere nos publicos inimicos nostros non solum patienter ferre, sed etiam eos quam plurimis beneficijs ornare, quibus ipsos placemus, & ab illo peccato & odio amo
Rom. 12. ueamus. Hoc nos D. Paulus admonet dicens: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi, hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput eius. Solet aliquando ve-
Simile. hemens ventus domum totam solo æquare, & idem ventus per debilem arundinem absque nocumento aliquo transit. Ratio huius discriminis est, quod cùm in domo repugnantiam inuenit, maiori impetu eam deiecit: at vero fragilis arundo inclinans se, vento locum dedit, & ita ab eo nec euulsa nec confracta fuit, aut damnum aliquod accepit. Sic quando inimi- 27
cus tuus aduersum te, velut ventus rapidissimus, ira & odio plenus excandescit, si tu contra ipsum te etiam durum, iratum & inflammatum ostendis, eique cum furore resistis, tunc oblata tali occasione maiori ira & passione incenditur: at si ipsum cum mansuetudine alloqueris, eique hilarem vultum præbes, & bonis operibus faues, ira eius transit, sedatur & mitiga-
Rom. 12. tur te illæso & incolumi, ipso verò confuso & mitigato remanente. Ideo Diuus Paulus nos hortatur, vt locum iræ demus, ne proximis nostris noceamus, quod tunc facimus, cùm non solum eis nequaquam resistimus, sed etiam ipsos mansuetudine & amore recipimus bonum pro malo reddentes. Ex sacra scriptura colligi videtur perfectionem Christianam in di-

uersis rebus cõsistere, quoniã D. Iacobus inquit: Si quis verbo non offendit, hic perfectus est vir. Vbi apparet perfectionẽ Christianam sanctum Apostolũ in linguæ custodia constituere. Et Christus Redemptor noster eandem perfectionem cuidã adolescenti ostendens sic ait: Si vis perfectus esse, vade & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, & sequere me. D. Paulus ad Colossenses scribens illã in charitate collocat, dicens: Super omnia autem charitatem habentes, quod est vinculũ perfectionis. Deniq; ipse Dominus eam in amore inimicorum constituit. Nam cum dixisset, Diligite inimicos vestros, benefacite ijs, qui oderunt vos &c, adiecit: Estote ergo vos perfecti, sicut & pater vester cœlestis perfectus est. Quod cùm ita sit interrogo, quomodo potest perfectio Christiana in tãvarijs rebus cõsistere?
Iacob. 3. Matth. 19. Coloss. 3. Matth. 5.
29 Ad hoc respondeo, ipsam essentialiter in charitate cõsistere: hæc enim nos Deo coniungit, nobisq; ius ad regnum cœlorum præbet: at verò manifestatio perfectionis Christianæ in multis diuersarum virtutum actibus consistit, videlicet, cùm lingua ita regitur & gubernatur, vt nunquam, nisi iuxta rationis iudicium loquatur. Atq; ita cum D. Iacobus ait, Hic perfectus est vir, idem est ac si diceret, Hic perfectionem suam ostendit: cùm autem Dominus adolescenti dixit, Si vis perfectus esse &c. viam perfectionis docuit, quæ est, omnia huius mundi propter eius amorem relinquere. At licet manifestatio perfectionis multis modis fieri possit inter eos vnus ex efficacioribus est, inimicis benefacere, hoc enim est euidens signum, quod ij, qui hoc faciunt, Deum diligunt, quod licet factu difficile sit, non ta-
30 men impossibile est, sicut aliqui falso affirmant. Nam voluntas (vt egregie D. Thomas docet) adeò potens est, vt per modũ agentis omnes animæ potentias ad suos actus moueat, & multo potentior diuina gratia & fauore efficitur, qui nunquam facienti, quod in se est, deesse solet. Quid igitur erit, si cum his homo consideret vtilitates, quæ ex hoc oriuntur? Quanuis scala grauis sit, tu, si ea indiges, humeris tuis portas, vt per eam in locum, quem desideras, ascendas. Cum igitur omnes in cœ-
D. Tho. 1. 2. q. 82. art. 4. Simile.
lum ascendere cupiatis, & inimici sint velut scalæ, quibus ascendere potestis, oportet vos grauitates eorum ac molestias patienter perferre, siquidem ad tantũ bonũ sunt scalæ. Ad hoc etiã maximè mouet cõsiderare, q̃ inimicus, qui te persequitur,

est

Universidad de Deusto
Biblioteca

est virga Dei, sicut erat Rex Syriæ in Hebræos, vt idem
Isaiæ. 10. Dominus apud sanctum Isaiam testatur dicens: Assur virga furoris mei. Et (vt Beatus Augustinus inquit) si iumenta virga percutis, vt tibi subiecta sint, cur nos cum iumenta Dei simus, non debemus ab eo flagellari? Et si vestem
B. August. tib. de verb. Dñi. serm. 4 quis puluere consperſam habeat, virga toties eam percutit, quo vsque ipsa puluerem expellit, & munda remanet: sic ad hoc inimicus tibi inseruit, nam cum illo Deus te percutit, vt sic culpæ puluerem à te excutiat. Ergò sicut virgam seruas, & eam frangi non permittis, quoniam ad hoc nimis apta est, quare non æstimas inimicum tuum & ei benefacis, siquidem est instrumentum, quo anima tua mundatur? In hoc insinuas, te pluris facere vestis tuæ puritatem, quam animæ, siquidem virgam seruas, & inimicum tuum confringis, ei damnum in illis, quæ potes, inferendo. In quo impium Sathanam omnis nequitiæ parentem imitaris, qui perditionem hominum adeo dilexit, vt se periculo exposuerit accipiendi tot Dei maledicta, quot in sacro
Gene. 3. Geneſis libro ipsum, vt eos deciperet, accepisse refertur. Sic tu vis Dei gratia priuari, vt inimicum tuum honore, diuitijs, ac salute priuatum videas. Nè obsecro frater, tam execrandam creaturam, æmuleris: imitare mansuetissimum agnum Iesum Christum, animaduerte, quo amore ijs, qui publicos inimicos eius se ostendebant, benefacit.

Insuper obseruandum est, Dominum aliquando verbis homines reprehendisse, sicut Regulum increpasse legitur, aliquando operibus, quemadmodum hunc principem reprehendit, dum simul cum illo pergit, vt filio eius salutem tribueret. Singularis reprehensionis modus est cum Deus in eum qui infernum meretur, noua beneficia confert, vt sic pudore afficiatur, & dicat, Magna profecto ingratitudo mea est, dum tam pio Domino, qui tot beneficijs me auget, non seruio. Cum eo autem, qui ita durus est, vt ex hoc suaui reprehensionis modo vtilitatem educere nesciat, loquitur B. Paulus
Rom. 2. cum dicit: An diuitias bonitatis eius contemnis? Ignoras, quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Hoc etiam reprehensionis modo S. Ioseph in fratres suos vsus est, simul cum illis mensæ accumbens, qui cum ipsum tam grauiter offendis-

offendissent nescio quomodo verecundia non perierunt, videtes se ab illo tantis illecebris & delicijs affici, quem in cisternam
Gene. 43. incluserant, & tanquam vilem seruum vendiderant. Hoc modo vult Deus optimus maximus, vt inimicos nostros reprehendamus eis beneficia impendentes, quibus ipsos amore inflammabimus,

Cæterum dum pergit Dominus ad mortuam puellam suscitandam, *Ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, Et tetigit fimbriam vestimenti eius.* Hæc enim mulier partim celeberrima miraculorum Domini fama permota partim etiam diuini spiritus beneficio illuminata tantam de virtute & potentia Domini fidem conceperat, vt absq; vlla mentis hæsitatione intra se diceret, *Si tetigero tantum vestimentum eius, sal*
ua ero? & tangens mirabiliter sanata est.

Multa sunt in huius mulieris curatione notatu digna. Primũ est, quo pacto Dominus omni tempore, & in omni loco, diu ac noctu in domibus & in itineribus opera pietatis faciebat nunc prædicans, nunc vero egenis suis in necessitatibus subueniens. In quo docuit nos quoque debere in sanctis exercitijs nos ipsos
Prou. vlti. omni loco ac tempore exercere. De anima sancta sic in Prouerbijs dicitur. Considerauit semitas domus suæ & panem otiosa non comedit. Quibus verbis Spiritus sanctus nos singulare iter erudit ad otiositatem vitandam: videlicet, considerationem nostrarum miseriarum, & bonorum, quibus egemus: & qui profunde animo euoluerit animæ suæ semitas otiosus non erit, quoniam tam multa, quibus remedium adhibeat, inueniet, vt longum tempus ei breuissimum ad tantum opus conficiendum videatur. Perpendite, qualiter non inquit, considerauit semitas domus alienæ, sed domus suæ, quoniam prima ac præcipua iusti viri cura est, suæ propriæ animæ mederi, post ea verò alijs remedium adhibere contendit. Considera ergo frater semitas domus tuæ, & panem otiosus non comedes: ex eo enim, quia eas, vt oportet, non consideras, otiose & maximo cum discrimine tuæ saluationis viuis. Aqua, quæ non fluit, sed in aliquo lacu detenta est, facile corrumpitur, & venenosa quæque in se generat: quæ autem præterlabitur, clarificatur, & sapidos pisces alit. Hoc etiam discrimen est inter hominem otiosum, & eum, qui in sanctis operibus se diligenter exercet, quòd ille est velut lacus
Simile.

cus vitiorum, diligens vero quotidie magis perficitur, clarifi- 37
catur, & pluribus meritis impletur. Ligones & instrumenta
artificum, quando cum illis laboratur, lucida sunt ac micantia,
Simile. si autem otiosa, rubiginem contrahunt & nigra efficiuntur. Idē
solet hominibus erga sensus ac potentias suas contingere, nā san
ctis exercitijs illas purificant & perficiunt, otiositate vero eas di
strahunt, & deprauant. Et sicut venatores consuescunt, in aues,
Simile. non cùm per aerē volant, sed cū in terra quiescunt, sagittas dirigere ad eas occidendum: sic dęmones magnam occasionem inue
niunt ad interficiendas animas, cū ipsas otio vacare conspiciūt.
Hæ omnes rationes fratres mei, mirum in modum ad otiositatē
fugiendam & nos ipsos nunc in sanctis operibus exercendos
Oseæ. 10. inuitant. Hoc etiam nos ipse Dominus per Oseam Prophetam
admonet dicens: Seminate vobis in iustitia, & metite in ore mi- 38
sericordiæ: vbi alia translatio habet, Seminate vobis iustitiam,
Simile. & in alia translatione habetur, Seminate vobis in veritate iusti
tiam. Quando aliquis rem quampiam tepide & negligenter fa-
cit, dicere soletis, videtur ille rem non serio sed per iocum ope-
rari: si autem diligenter & cum feruore rem operatur, dicitis: *Isto de veras ya.* Sic cùm sanctus Propheta ait, Seminate vobis in veri
tate iustitiam, perinde est ac si diceret: Facite opera bona sedulò
& cum feruore, & metite in ore misericordiæ. Eleganter iustitiā
componit cum semine, misericordiam verò cum messe. In quo
nos docet, quantum præmia iustorum in alia vita operibus iu-
stitiæ, quæ in hoc mundo fecerunt, antecellant. Quis enim non
videat messem exuberiorem esse seminatione?

Secundum autem, quod hic notandū occurrit, est, qualiter 39
mulier ista sciuit occasionem & opportunitatem arripere. Non
dixit, Alia die pertransibit hinc cœlestis medicus, & tunc ab
Eccle. 4. eo sanitatem postulabo, sed protinus ad eū accedere curauit. Ic-
Vatablus. circo Ecclesiasticus inquit: Fili conserua tempus & deuita à ma
lo. Vbi Vatablus legit: Fili occasionem obserua, hoc est, insi-
diare occasionem ad benefaciendum, vt eam arripias. O singula
rem hortationem: fœlix ille, qui ab ea vtilitatem educere scit.
Vult Spiritus sanctus, vt attentis oculis occasionē expectemus,
vt eam illico ad commodum nostrū apprehendamus. Atq; ita
Ios. 4. in libro Iosue legitur: Festinauit populus & transijt. Cùm flumē
apertum viderunt, & bonam atq; opportunam occasionem ad
traijcien-

40 traijciendum illud, protinus occasionē arripuerunt, & ad id cō-
plendū festinarūt. Sic quando, ò frater, vides apertum flumē &
aquas tibi locum ad transeundum præbere, quid amplius expe-
ctas? Quare statim non aggrederis? Occasiones malorum, quan-
uis eas non quæras, se se tibi persæpè offerūt: at vero occasiones
bonorum raro inueniuntur, iccirco oportet nos eas, cū ipsas in-
uenimus, diligenter arripere. B. Marcus de hac muliere ægro- *Marci. 5.*
tante sic ait: Et mulier, quæ erat in profluuio sanguinis annis duo
decim, & fuerat multa perpessa à complurimis medicis, (quili-
bet enim illorum forsan in ea periculum facere voluit, quibus ex
perientijs miseram fœminam labore oppresserunt) & erogaue-
rat omnia sua neq; quicquam profecerat. Magnam profectò ad
mirationem facit, videre perseuerantiam, quam mulier hæc in
41 quærendis remedijs ad salutem corporis comparandam adhi-
buit: siquidem per duodecim annorum spatium à remedijs li-
cet laboriosis & magnas expensas facientibus, & quę ipsam pau
perem reddebant, nunquam cessauit. In quo quidem negligen-
tia nostra & minima perseuerantia, quam in quærendis animæ
remedijs habemus, grauissimè reprehenditur. Ostenditur etiā,
qualiter quacunq; parua difficultate, quæ ad hoc se se nobis of-
fert, defeciscamur & fatigemur. De hoc Deus per Oseam pro- *Oseæ. 6.*
phetam conqueritur dicens: Quid faciam tibi Ephraim? Quid
faciam tibi Iuda? Misericordia vestra, quasi nubes matutina,
& quasi ros mane pertransiens. Satis aperte Dominus his verbis
in constantiam virtutis populi sui ostendit, eam comparans nu-
bi & rori matutino, qui vbi primū à sole pertingitur, statim abs
42 que aliqua resistentia liquefit. Et quia nimis inconstans erat po- *Simile.*
pulus ille, ei Dominus per sanctum prophetā ait, Quid faciam
tibi? Hoc est, ad nihilum prodes. O quā multa bona obtinerem?
si in sanctis exercitijs constanter persisteremus. Videbitis in do
mibus nobilium lapides planos in atrijs instratos, qui præ nimia
assiduitate aquæ è canalibus fluentis perforati sunt. Mirabile *Simile.*
profecto, quod cum aqua res quædam nimis mollis, & lapis
nimis durus sit, assiduitate tandem ipse lapis perforatur: sic nullum cor (vt arbitror) adeo lapideum erit, quod assi-
duitate non emolliatur. Si difficile reputas crimina tua mul-
toties confiteri, carceres inuisere, & infirmos curare &c, perse-
uera, frater, & hæc omnia tibi dulcia & facillima videbun-
tur.

Hebr. 12. tur. O vtinam hanc virtutem in omnium cordibus imprimere possemus. Ne simus (ait B. Apostolus) paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ: & rursus: In disciplina perseuerate. Hoc sæpenumero repetit, eo quod mentibus nostris maxime conducit. Et loquens Dominus de sancto Iob inquit, Nunquid consideraſti seruum meum Iob, quòd non sit ei similis in terra, vir simplex, & rectus, ac timens Deum, & recedens
Iob. 1. à malo, & adhuc retinens innocentiam? Quasi cumulus esset aliarum virtutum perseuerantia, in postremo loco dixit: Et adhuc retinens innocentiam.

Accessit retro, & tetigit fimbriam vestimenti eius. Est erubescentia adducens gloriam, inquit Ecclesiasticus: talis erat huius
Eccle. 4. mulieris verecundia, & ideò, *Accessit retro*, Et Dominum cum deuotione tangens salutem ab ipso obtinuit. O vtinam nos hoc modo etiam tangeremus, certe quam multa bona ab eo cõsequeremur. V tignis in solitudine incendatur, oportet prius
Simile. silicem ferro percutere, à quo, dum ictibus percutitur, scintillę exeunt ex quibus fomes ideſt, *la yesca* ignem concipit, & posteà ignis incenditur. Lapis est Christus filius Dei, quem si per consideratione m altissimorum eius mysteriorum cum intellectu tangimus, protinus diuini amoris ignis in voluntatibus nostris inflammatur. Et hoc debet esse continuum exercitium nostrum. Sed adeò miseri & negligentes sumus, vt dies, menses atq; anni
simile. sine harũ rerũ memoria nobis pertranseant, atq; ita in alijs longe diuersis rebus occupamur. Si aliquis adolescens in vrbe Parisiensem magnis sumptibus literarum addiscendarum causa à nobilibus suis parentibus mitteretur, & ipse ibi se totum ludis & addiscendis mechanicis artibus, (quales sunt, clitellas & calceos conficere) dediſſet, quanta reprehensione & supplicio dignus esset? Nõ minus igitur impertinẽtia sunt opera, in quibus nosipsos exercemus, ad vitã æternã consequendã. Qua molestia & qua ignominia afficerẽtur illius adolescẽtis parẽtes cũ viderẽt filiũ suũ post tã magnos sumptus tã parũ in literarũ studio profeciſſe? Maiorẽ profectò noster cœlestis pater, si illius esset capax, molestiã acciperet, vidẽs nos ita à fine, ad quẽ nos creauit deuiantes, & terrenis rebus animũ nostrũ tanta affectione adiungentes. De miserabili vrbe Hierusalem S. Ieremias plorans
Threnor. dicebat: Sordes eius in pedibus eius, & non est recordata finis

36 finis sui. Idẽ possumus de omnibus peccatoribus dicere, si quidẽ affectiones suas in stercore huius mundi fixas habent, & finis, ad quem sunt creati, non reminiscũtur. Non sic iusti non sic, sed terrenis affectionibus semotis recordantes ad quod fuerunt creati, videlicẽt, vt summum bonum intelligerent, intelligẽdo amarẽt, amãdo possiderẽt, se ipsos integro corde in sanctis operibus exercent. Plato in libro, quem de republica edidit, animo cõcepit do- *plato. lib. 7. de repub.*
mũ quãdam nimis obscurã vnũ tantũmodò luminare habẽtem, in qua essẽt homines annulis ferreis per colla ligati, & ad colũnã posteq; rationis vsum habuerũt, cõstricti, à quibus si aliquis quęreret, Quid miseri videtis? respõderent vtiq;; vmbras quasdam cõspicimus, & putamus non esse alium mũdum nisi hãc obscuram & tenebrosam domũ, quoniam hîc nati fuimus, & hîc vitã finie
37 mus. At si aliqui ex illis ab illo tetro carcere exirẽt, quã perterriti manerent, videntes tã pulchrũ cælum, tam splẽdidum solem, tot virides arbores, tot diuersa animalia, ac tot formosos homines tã pulchris vestibus adornatos, quomodò dicerent; O infelices illos, qui in teterrimo illo carcere inclusi sunt, siquidẽ his bonis, quæ nũc videmus, minimè frui potuerũt. Si verò ad tenebricosam domum descendentes eis, quæ viderant, nuntiarent, & ipsi fidem adhibere nollent, quin potius eos illuderent & deriderent dicentes, se potius ibi commorari velle, quàm scire, vtrùm id, quod dicebant, verum esset, nec ne, quis obsecro hos homines insanos & amentes non iudicaret? Hac imaginatione magnus ille Philosophus discrimẽ, quod inter iustos & peccatores versatur, explicabat dicens, domum obscuram esse hunc mundum, in quo nihil
38 præter vmbras est, diuitiæ enim, honores, voluptates, imperia, &c. quid aliud sunt, quàm vmbræ verorum bonorum, quæ in alia vita sunt? Et in hac tenebricosa domo ligati sunt peccatores vitiorum & passionum suarum catenis; at verò iusti ab his catenis liberi & soluti per contemplationem tanquàm gradibus in cœlum ascẽdunt, vbi vera lux, verus honor, ac vera voluptas est. Hi peccatoribus compatientes eos admonẽt, vt se abillis, quibus vinciti sunt, catenis liberent, & per contemplationem ascendant, vt fruantur eis, quibus ipsi fruuntur, illi autem misero suo statu contenti parui faciunt ea, quæ ab ipsis dicũtur. O Deus infinitæ maiestatis, vtinã ego haberẽ spiritum & efficaciam ad amplificãdum id quod dicere volo. Plato solo naturali lumine ductus eos

Universidad de Deusto
Biblioteca

iustos appellauit, qui se à peccatis soluũt, & cõtemplationi diui- 39
narum rerum se tradunt, illas nimio amore prosequentes. Nos
autem fidei lumine & sacrosancti Euangelij doctrina illuminati
(quæ aperte nos docet, omnia huius mundi esse velut vmbram
respectu cælestium, & quòd non solùm qui vitijs ligati illis sunt
contenti, æternis non fruentur, sed æterna supplicia patientur)
adeò cæci & miserabiles sumus, vt credentes hoc infallibilis esse
veritatis, ad has vmbras animum adiungimus, in illis cogitamus,
& illas diu noctuque viribus omnibus inquirimus, verorum &
æternorum bonorum ita obliti, ac si non crederemus id quod de
illis nobis prædicatur. O infœlices captiui animaduertite vos ni- 40
hil præter vmbras videre. Soluite vos ipsos à laqueis passionum
vestrarum, & per scalam contemplationis ascendite, vt Dei pul-
chritudinis amore capiamini, & eius ineffabilibus diuitijs, si qui-
dem ad illas creati estis, fruamini. Si hoc modo lapidem, qui Chri
stus est, tangimus, sine dubio ignem educemus, & diuino eius
amore inflammabimur, sicut hæc mulier incensa fuit. Cæterùm
cùm corporũ morbi, quos Dñs depulit, spiritualiũ morborũ ima
ginem gerant, quis animæ morbus per hunc sanguinis fluxum
intelligatur, quærendum est. Et quidem per hunc morbum, quo
sanguis ità à corpore dissoluitur, vt nullo medicamento aut arte
retineri possit, eos intelligi arbitror, qui sic peccatis assueti sunt,
vt diuturna consuetudine in naturam quodammodo transeunte
variorum desideriorum & cupiditatum fluxum patiantur, quas
vix cohibere possunt. Imo verò sunt quidam, qui eò improbita-
tis deuenerũt, vt dicant se non posse cupiditatib⁹ suis imperare,
easq; rationis imperio cohibere. Nè autẽ ad hanc tãtam deprauа- 41
Eccle. 18. tionem perueniamus, maximè nobis cõducit, illud Ecclesiastici
præcepti ob oculos semper habere, scilicet: post concupiscentias
tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Valdè etiam oportet
Prouer. 7. occasiones præsertim carnales vitare. Nam de muliere loquens
ait sapiens, multos vulneratos deiecit, & fortissimi quiq; inter-
S. Augus. fecti sunt ab illa. Et B. Augustinus quædam terribilia verba &
maxima admiratione digna profert, videlicet: Crede mihi, ce-
dros Libani, & ductores gregis sub hac specie corruisse vidi, de-
quorum casu non magis dubitabã quã Ambrosij, aut Hieronymi. Orem stupendam, quis hæc audiens non contremiscit? Quis
B. Isidor. de se cõfidet? Idcircò D. Isidorus inquit: Iuxta serpentem positus

non

42 non eris diu illæsus, & propè ignem consistens, ferreus licèt sis,
comburèris. Quamobrem cùm improba cogitatio te inuadere
inceperit, protinus eam à te illa celeritate proijce, qua prunam,
quæ in manum vel pedem tuum cecidit, proijcis. Hoc significãt
illi septuaginta fortes, qui custodiebant lectulum Salomonis, de
quibus in Canticis dicitur; Omnes tenentes gladios & ad bella do Cant. 3.
ctissimi: vniuscuiusque ensis super fœmur suum propter timo-
res nocturnos. Lectulum veri Salomonis est anima fidelis, & hoc
tanta est cura & diligentia obseruandum, vt propter custodiam
eius enses euaginati sint, eo modo vt detineri non oporteat ad
ipsos è vagina educendos: quæ omnia promptitudinem signifi-
cant, qua malæ cogitationes expellendæ sunt. Sed quæro, post-
quàm homo ad hanc deprauationem & corruptionem peruênit,
43 qua medicina curatur? Ad hoc respondeo, quòd sicut hæc mulier
huius morbi periculũ nobis indicauit, ita eadem remedium osten
dit, dicens. *Si tetigero vestimentum eius, salua ero.* Fateor enim multa
ac varia huius morbi esse remedia, nullũ tamen præsentius quã
Christi vestem tangere, sed ea tamen fide, ea deuotione, ea reue-
rentia, ea fiducia, ea postremò religione, qua hæc mulier illam
tetigit. O nunquã satis laudandã fidem. O nimis extollẽdam præ
conijs fœminæ fiduciam? Mira res, quis vnquam docuit eam so-
lam vestem posse sanare? Et si tãta erat virtus vestis Christi Iesu,
quantò maior & præexcellentior erit corporis & sanguinis sui
efficacia? Vos ergo obsecro fratres, frequenter Sacrosanctã Eucha
ristiam sumite; tũc enim vestem Christi tangitis, eam nimirum,
qua sacratissimum eius corpus tegitur. In sacra enim Hostia ve-
44 rum Christi corpus latet, in quod panis substãtia versa est, quod
tamen cãdore illo, hoc est, panis imagine atque specie ità tegitur
ac velatur, vt propheticũ illud dicere possimus: Verè tu es Deus
absconditus, Deus Israel Saluator. Inter mirabiles autem sacramẽti Isai. 45.
huius virtutes & effectus præcipuè numeratur fomitis mitiga-
tio: à quo fomite omnes prauæ cupiditates tanquã fluxus san-
guinis deriuantur, quæ tamen huius ineffabilis Sacramenti
virtute restringuntur. Hinc B. Bernardus ad monachos suos ait: B. Bernar.
Si quis vestrum iracundiæ, aut libidinis, aut inanis gloriæ turbi-
dis motibus minus agitatur atque vexatur, gratias agat cor-
pori & sanguini Domini, quoniam virtus sacramenti in eo ope
ratur, quæ cupiditatum nostrarum fluxus reprimit & continet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed ad hiſtoriæ finem veniamus, cum Dominus in principis 45
domum deueniſſet, turbamq; lamentantem & tumultuantem
compeſcuiſſet, ſolumq; Petrum, Ioannem, atque Iacobum dile-
ctiſsimos diſcipulos & parentes inſuper puellæ ſecũ ingredi per-
miſiſſet, ad iacentis cadauer accedens apprehenſa eius manu ait:
Thabita Cumi, hoc eſt: *Puella ſurge*. O mira diuinæ potentiæ virtus.
Ad hanc vnam vocem ſubitò excitata puella aperiens oculos
parentes, qui aderant, ſummo ſtupore ſummoq; gaudio comple
uit. O quam meritò potuit dicere illud Pſalmi: Dextera Domi-
Pſalm. 117. ni fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me; non moriar, ſed
viuam & narrabo opera Domini. Res quidem notabilis fuit, q
Dominus ad hanc defunctam ſuſcitãdam tenuerit manum eius.
O ſumme Deus, quid ſibi vult, vt tua benedicta manu eius ma-
num apprehendas? Nonnè eam ſolo tuo verbo excitare poteras? 46
vt quid tenuiſti manũ eius? Voluit in hoc cæleſtis magiſter nos
docere clementiam, qua ſingulis diebus erga peccatorem vtitur,
qui cùm per peccatum mortuus ſit & inimicus eius factus ipſum
ad veniam & amicitiam ſuam inuitat dicens: Simus poſthac
amici. *Da aca la mano y no ay a mas peccado de aqui adelante*. O bene-
dictus & glorificatus ſit talis Deus. Talis profectò clementia ta-
lem maieſtatem decebat. Eia miſer peccator tam ineffabile bo-
num nè contemnas, attende quid tibi dicat omnipotens Deus,
culpam tuam cognoſce, & qua pœna dignus ſis, niſi tantis bene-
ficijs & tam ſingulari clementiæ te gratum præbueris, contem-
plare.

In hoc etiam ſignificata fuit infinita immenſi Dei miſerico-
dia, qui cũ hominem in morte peccati ſummerſum videt, ei ma- 47
Pſalm. 143 num fauoris ſui porrigit, vt ille ſubleuetur. Hanc manum S. Da
uid poſtulabat dicens: Emitte manũ tuam de alto, eripe me de
aquis multis. At non ſufficit, q Deus manũ ſuam peccatori por-
rigat, ſed oportet vt ipſe peccator manum ſuam extẽdat, eamq;
cum Dei petentis manu coniungat, id quod in ſe eſt, faciens. Sed
væ, væ, væ & millies væ, & quam multi ſunt, à quibus cùm Dñs
manum petat, ipſi chirothecam, ſeu manicã (quæ manus dunta-
xat ſimilitudinem habet) porrigũt. O infœlix hypocrita, à quo
cùm Dñs manum bonorum operũ & nõ fictæ, ſed veræ ſanctita
tis poſtulet, tu manicam operis & ſanctitatis fictæ præbes. Depo
ne has hypocriſes & porrige manũ veram, quæ eſt vera pœniten
tia,

48 tia, atq; ita vitam accipies. At Dominus edito hoc inſigni mira
culo (vt refert B. Marcus) vehementer parentibus præcepit, vt
nemo id ſciret. O incommutabilis Deus, & quam profunda & ſe
creta ſunt iudicia tua. Mulierem illam, quàm nullus vidit, vtrùm
te tetigiſſet & an ſanitatem accepiſſet, tu ipſe ſtatim publicaſti di
cens; quis me tetigit? Hæc verò, quam multi viderunt te reſuſci-
taſſe iubes, vt à nemine manifeſtetur. In hoc oſtẽditur apertè Do
minum vnicuiq;, quod plus ei conuenit, imperare. Cuidã enim
inquit apud S. Matthæum: Tè faciente eleemoſynam neſciat *Matth. 6.*
ſiniſtra quid faciat dextera tua: illum nãq;, qui vanitatis amicus
eſt, hoc modo oportet admonere, apoſtolis verò, qui viri perfe-
cti erant, ait; Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant *Matth. 5.*
opera veſtra bona & glorificent patrem veſtrum, qui in cælis eſt.
47 Chriſtus Redemptor noſter, vt erat peritiſsimus & ſapientiſsi-
mus medicus diuerſis pro diuerſitate ægritudinum vtebatur re-
medijs: quibuſdam enim imperabat, vt tacerent, alijs verò, vt lo-
querentur. Sancto prophetæ Oſeæ iuſsit, vt meretricem quãdam *Oſeæ. 1.*
vxorem duceret, at Beatũ Ioannem à nuptijs auocaſſe dicitur, vt
ſic in virginitate conſeruaretur. In hoc etiam exẽplo nos docuit,
bona opera noſtra atque diuina munera aliquando quidẽ prædi
canda, aliquando verò ſilentio tegenda eſſe. Prædicanda quidem
ſunt, vbi hoc vel proximorum vtilitas, vel diuinæ gloriæ ratio
poſtulat. Sic B. Paulus dona, quæ à Deo perceperat, & labores,
quos euangelicæ prædicationis gratia pertulerat, longa oratione
in poſteriori ad Corinthios epiſtola deſcribit; quod hoc ad eorũ
fidẽ corroborandã & pſeudoapoſtolorum deprimendam perfi-
50 diam maximè conducebat. Sic etiam Dominus ſanatæ mulieris
beneficium publicari voluit, vt nutantem principis fidem hoc in
ſigni miraculo confirmaret. At in altero miraculo cùm tam acri-
ter parentibus ſilentium imponebat, non ſibi ſed nobis vtique
proſpiciebat, qui ob naturæ lapſæ infirmitatem inanis gloriæ
morbo vehementer laboramus, vt hinc diſcamus hanc crudeliſsi-
mam peſtem vitare, & humilitatem omni ſtudio diligere, quæ
eſt radix & fundamentum omnium virtutum, qua animę ditan
tur gratia & magnam conſequuntur coronam gloriæ, ad quam
nos perducat Ieſus Mariæ filius. Amen.

In eadem Dominica. XXIII. post Pentecosten

CONCIO SECVNDA

Confide filia, fides tua te saluam fecit. Matth. 9.

RES valdè necessaria est omnibus Christianis scire quid sit fiducia, nam ex ignorantia eius multæ his miserrimis tẽporibus, sicut ex radice oriũtur rami, hæreses nefariæ prodierunt. Hæretici Germanici fidem & fiduciã idem esse, & nullum inter vtramq; discrimen versari, sed per omnia identificari existimant. Quod quam sit à veritate alienum, ex his, quæ Dominus dixit, cum in nauicula transfretauit, apertissimè conspicitur; discipulis enim admirantibus ipse Dñs
Matthæ. 14. ait: Habete fiduciã, ego sum, nolite timere. Prius eos admonuit, vt fiduciam haberent, & ad hoc eos nè pertimescerent, hortatus est: in quo optima arte & stratagemate vsus est; voluit nãq; vnũ cõtrarium auferre, vt aliud introduceret. Habete, inquit, fiduciã, & vt illam habeatis, timorem & ignauiam deponite. Ex quo apertè constat, fidem non esse fiduciam. Nam contraria secundũ
Arist. ca. de contrarijs in post prædi. Aristotelem habent fieri circa idem, in eodemq; subiecto reponuntur; at contrariũ fiduciæ est timor, contrarium verò fidei est hæresis, & timor est in volũtate, in qua inest fiducia, fides deniq; in intellectu cõsistit, ergô fides & fiducia latissimè differũt, verũ est tamen, quòd fiducia ex fide oritur: nam quia credis aliquem hominem veracẽ esse, inde fit, vt cõfidas eum promissa sua esse
B. Tho. 2. 2, q. 129. ar. 6. ad. 3. præstiturũ. Quid autem sit fiducia, explicat eruditè D. Thomas dicens: Fiducia est spes roborata ex aliqua firma opinione procedens. Vbi sanctus Doctor non sentit illã esse virtutem à spei virtute distinctam, sed modum esse spei, nõ qualemcunq;, sed associatũ fortitudine. Ideoq; B. Paulus fiduciã cũ spe cõiũgit inquiẽs:
Hebr. 3. Nos sumus Christi domus, si fiduciã & gloriã spei vsq; ad finem firmã retineamus. Hãc fiduciam in Deo & nõ in bonis tẽporalibus

4 bus habere debemus, vt plurimi miseri homines faciũt. De quo rum quolibet in Prouerbijs dicitur: Substantia diuitis quasi murus validus circũdãs eũ. Existimat qui diues est, diuitias suas esse fortissimum murũ quo se ab omnibus casibus & infortunijs tueri poterit. Si annus sterilis est, non timet dicens; Nummos habeo, quibus me à fame defendam. Si quis ei minatur, ipse securum se reddit dicens; Multæ sunt mihi pecuniæ, nõ deerit aliquis perditus & dissolutus nebulo, qui de hoc hoste meo pro me vindictam sumat. O vana fiducia. Diuitiæ sunt velut murus papyri, siquidẽ nec à morte, nec ab ægritudine, nec à tristitia, nec ab ignorantia quempiam tuentur. Iccirco in Prouerbijs dicitur; Qui cõ
Prouerb. 18. *Prouerb. 11.* fidit in diuitijs suis corruet. Et B. Paulus hoc satis benè intelligebat, siquidem ad Timotheum scribens ait: Diuitibus præcipe,
1. Timoth. 6. 5 nõ sperare in incerto diuitiarum suarũ, sed in Deo viuo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum, bene agere, diuites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, vt apprehendant veram vitam. O cælestem doctrinam, Dominus eam cordibus vestris affigat, vt nunquam obliuiscamini vos ipsos in ea exercere. Præcipe ait, id est, Doce, vnde etiam præceptor dicitur. Doce ergo diuites, ne in re tam caduca, quales sunt diuitiæ, confidant, sed omnem fiduciam in Deo collocent. Vt autem hæc fiducia bonum habeat fundamentum, eos sanctus vir hortatur, vt bene agere studeant. Sed, proh dolor, & qualiter modo deplorare possumus id quod Sanctus Isaias lugebat dicens: Non est, qui inuo-
Isai. 59. cet iustitiam, neque est qui iudicet verè, sed confidunt in nihili,
6 & loquũtur vanitates. Telæ eorũ non erunt in vestimẽtum, nec operientur operibus suis. Opera eorũ opera inutilia. O diuites ac potentes huius mundi per reuerentiam Dei aperite oculos & attendite, quam apertè Sanctus propheta vestram hîc miserabilem vitam depingat. Omnia huius sæculi, pro quibus vos tot labores perfertis, & in quibus vestram fiduciam collocatis, Sanctus Propheta nihil, & telas, araneæ atq; opera inutilia appellat. O quam merito eis hæc nomina imponit, & inutilia esse testatur, siquidem ex illis omnibus vos illam vtilitatem educetis, quam muli ex oneribus auri & argenti, quæ vehunt, solent educere. Iam aliquando vidistis mulos auro & ar-
Simile. gento oneratos, qui, cum iter faciunt, cooperti sunt pretio-

sis tapetibus & pulcherrimis pectoralibus adornati, & tunc eos 7
multitudo hominum comitatur. Denique hoc tanto apparatu
incedũt per iter, *En quanto dura la jornada*, at cum ad diuersorium
accedunt, auro, argento, & pulchris pectoralibus exonerantur,
atque omnibus ornamentis priuati in fœtidum stabulum inclu-
duntur, & ex cunctis illis diuitijs, & tam magno apparatu nihil
eis remanet præter quàm vlcera, quæ ipsis ex magno onere facta
sunt. Ecce quò põpa & apparatus mulorũ peruẽnit. O incõmu-
tabilis Deus, & quã propriè hac similitudine apparatus magnatũ
huius sæculi depingitur. Quid enim diuites ac potẽtes huius mũ
di sunt, nisi quidã muli auro & argento onerati, qui dùm per viã
huius vitæ iter faciunt, suis dignitatibus & bonis temporalibus
onerati, tanta pompa, tam pretiosis ornamentis, & tot famulis
comitati incedunt, vt admirationem faciant. At cùm ad mortis 8
diuersorium perueniunt, omnibus illis diuitijs & apparatu spo-
liãtur, ipsi autem ijs, quæ possederant, exuti in fœtidam sepultu
ram includuntur, & vtinàm animæ eorum in horrenda infer-
norũ tormenta non detrudantur. Ex illis autẽ omnibus oneribus
nihil eis remanet præterquã vlcera, videlicet, peccata, quæ cum
illis commiserunt. Quid nanque Comiti, quid Duci, quid
Regi, quid Imperatori ex suis dignitatibus & imperio hora mor
tis remãsit, si illis abusi fuerũt? Profecto nihil aliud pręter vlcera,
quæ sunt negligẽtiæ & culpæ, cum illis dignitatibus commissæ.
Iccircò S. Propheta opera eorum inutilia nuncupat, qui confi-
dunt in nihili. O cæci cæci, & quomodo vos diabolus decipit, vo
bis q̃ue credere, & existimare facit esse aliquid id, quod verè &
reipsa nihil est. Optimè Regius vates de dolis huius versipellis cũ
Psal. 103. Domino loquens inquit: Draco iste, quem formasti ad illuden- 9
B. Aug. Cassiodor. Sup. Psalm. 103. dum ei. B. Augustinus & Cassiodorus explicãtes hæc verba aiũt,
illud, Ei, facere relationem draconis, ità vt sit sensus, quod Deus
posuerit dæmonẽ, vt homo ei illuderet videns ipsum depressum
& de cælo vsque ad profundum terræ deiectum, eo quòd ipsi
D. Hieron. Deo se voluerit æquare. At D. Hieronymus, cui maior fides hac
in re est adhibenda, quia melius Hebraicam linguam callebat,
asserit illud, Ei, debere referri ad id, quod paulò antè præcesserat,
scilicet, Hoc mare magnum & spacioſum manibus, quod est hic
mundus, cui diabolus illudit; & ità est sensus, Draco iste, quem
formasti ad illudendum hominibus. Sed obijcies, Nũquid Deus

vult

10 vult, vt à diabolo subsannemur? Nequaquã profectò, sed permit
tit, vt ipse nos tẽtet, ad materiã maioris meriti; mundani verò ob
malitiam suam ab illo se decipi sinunt. Videtur mihi diabolus
cum hominibus vti illo, quo vtuntur, *Los jugadores de juego de passa* *Simile.*
passa, embaydores que haẽ mil illusiones a la vista. Toma el embaydor dos
vasos debaxo del vno pone tres pelotas, y debaxo del otro nada: y cõ la gran
sutileza de sus manos sacadas de donde estauan y pone las debaxo del otro
sin que sea visto. Et tunc quærit ab ijs, qui adsunt, quid est hic? Ipsi
verò respõdẽt, Tres pilulæ. Rursus interrogat, Quid sub hoc vase
est? Et ipsi respondent: Nihil. Tunc ille vas eleuat, & ipsi decepti
remanent, quoniam vbi cogitabant, illas tres pilulas esse ibi nihil
vident, vbi autem putabant nihil esse, ibi tres illas pilulas conspi-
ciunt. Dum vasa super mensam posita erant, fraus & dolus non
11 apparuit, postquàm verò ablata fuerunt, statim fallacia ostensa
est. Sic diabolus est illusor & subsannator qui nos mille illusioni
bus decipit, malũ pro bono & bonum pro malo nobis ob oculos
proponens; aliquando homines cum dignitatibus inuitat, eis per
suadens in illis honores, voluptates, ac diuitias esse. Sed caue,
ô miser, nè te decipiat, sub dignitatibus enim quàm plurimę mur
murationes, odia, labores, & peccandi occasiones sunt quæ te in
infernum pertrahẽt: at in illis non verum honorem, sed ignomi-
niam, non tranquillitatem, sed tormentum, non diuitias, quibus
satieris, sed cupiditatem plures habendi inuenies. Sub exercitijs
verò sanctis, quæ sunt viæ ad æternam gloriam comparandam
idem diabolus persuadet, nullam vtilitatem aut commodum in
esse. Quis obsecro facit, vt Sathanas nos hoc modo illudat? Vasa
12 certè, quæ supra mensam posita sunt, videlicẽt, hæc terrena cor-
pora, quæ sunt animarum tegumentum. Dum his miseris corpo
ribus induti sumus, diabolus nos hoc modo seducit. Nã vasa, quę
suprà sunt, impediunt, nè fraus appareat, at cum per mortem hęc
vasa auferuntur, animæ sine velo & à carne expeditæ remanent,
& vt sunt spirituales, vident facilè dæmonis astutias & callidita-
tes: tunc in diuitijs, quibus hic infestissimus hostis eos inuaserat,
paupertatem inueniunt, in honoribus dedecus, & in voluptati-
bus æternam damnationem. Hoc apertè conspicitur in illis duo- *Luc.* 16.
bus hominibus, de quibus Dominus apud D. Lucã in quadam
parabola mẽtionem facit. Quorum alter diues erat, qui epulaba-
tur quotidiè splendidè, & induebatur purpura & bysso, alter ve-

rò mendicus Lazarus, qui iacebat ad ianuam diuitis vlceribus 13
plenus. Si quis ab eis, qui eos videbant, quæreret, quid sub illis
duobus vasis esset? responderent vtique in hunc modum; Sub
hoc vase, qui est diues epulo plurimæ sunt deliciæ, nimia satie-
tas, otiũ, trãquillitas, fœlicitas, & paradisus quædã: sub altero aũt
vase, qui Lazarus est, multæ sunt miseriæ, afflictiones tristitiæ, &
amaritudines. O quomodo vestra opinione decipimini. Id Sa-
thanæ est illusio: auferantur vasa, & fallaciam conspicietis. Itaq;
ablata fuerunt vasa, cum isti duo homines ê vita decesserunt. Et
de diuite sic ait sacer textus: Sepultus est in inferno, & cum esset
in tormentis, vidit Abraham à longê, & exclamans dixit; Pater
Abraham mitte Lazarum, vt intingat extremum digiti sui in
aquam, vt refrigeret linguam meam, & hæc ei etiam denegata 14
fuit. De paupere verò sic dicitur: Factum est, vt moreretur men-
dicus & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. Non ergo fra-
tres mei, vestram in rebus tam caducis fiduciam collocetis, siquí-
dem vere nihil vocantur: & ingens insania est propter hoc nihil
totum, videlicet, vitam æternam amittere.

Alij sunt qui fiduciam suam in hominum fauoribus ponunt.
Isti vident aliquos ad fastigium multarum dignitatum immeri-
tos ascendisse eo quôd inuenerunt qui eis faueret iccircò ipsi hu-
manos etiam fauores assequi conantur. Vna ex magnis huius
mundi miserijs est, nunquam deficere aliquem, qui improbis
simile. faueat. Hedera licet planta inutilis est, & quæ per se solam ascen-
dere crescendo nequaquam potest, tamen si parieti adhæret, sæ-
penumero altius quàm proceræ arbores ascendere solet. At, vt 15
experientia patet, paries nouus, & ex lapidibus politis ac sibi in-
uicem cohærentibus confectus, & ædificatus ipsæ hederæ infru
ctiferæ locũ minime præbet, vt in altum ascendat: vetus autem
paries foraminibus plenus & qui vndiq; rimas facit hederæ ipsi
pro fulcimento magnopere inseruit, vt in altum se protrahens
ascendat. Sic in sacrosancta Ecclesia iusti qui sunt parietes noui
per gratiã pleni fortitudine (in quibus multæ virtutes tãquam la
pides iuncti cõnectæ & cõpactæ sunt nõ consentiunt inutiles, ac
pessimos homines sibi adhærere, nec eis fauẽt, vt ad alicuius di-
gnitatis gradũ ascendãt. Homines verò improbi ac scelerati, qui
instar veterum parietum, pleni sunt foraminibus, & vndique
multitudine peccatorum & imperfectionum rimas faciunt, ruir

namque

16 namque minantur, isti alios sibi similes protegunt & sustentãt,
eisque fauent ad ascendendum in dignitatum culmen, vt sic abo-
minationes quas commiserint, protegant & tueantur, non aliter
quam hedera defectus parietis, à quo sustentatur, operit. Væ au-
tem vtrisque, videlicet, illis, qui fauent & quibus fauetur, om-
nes enim æternis supplicijs hoc persoluent. Væ filij desertores, *Isaiæ. 30.*
dicit Dominus, qui ambulatis sperantes auxilium in fortitudine
Pharaonis & habentes fiduciam in vmbra AEgypti & erit vo-
bis fortitudo Pharaonis in confusionem & fiducia AEgypti in
ignominiam. Verba ista scripsit Sanctus Isaias, in quibus Spi-
ritus sanctus nos docet, fauores hominum esse velut vmbram
absque existentia & vtilitate, à quibus ignominia & confusio
magis quàm vtilitas educi solet. Cucurbita, id est, *La calabaça,* *simile.*
17 Si planteturiuxta cupressum tantum crescit, vt intra quatuor
hebdomadarum spatium ipsam cupressum altitudine æquet,
quinimò & superet, quæ hybernotempore appropinquãte, vbi
primum pruina ê cęlo cecidit in ipsam, statim marcescit & arefit.
Sic plures sunt, qui breuissimo temporis spatio ad altissimas di-
gnitates ascendunt, fauoribus magnatum huius sæculi adhæren
tes. Mirabile profectò est videre cupressum quinquaginta an-
norum spatium crescendo tardare, cucurbitam verò intra quin-
quaginta dies ipsam altitudine æquasse & superasse. Sic sæpenu-
mero euenire solet, quòd vt aliquis Comes, Dux, Princeps, Rex,
aut Imperator sit, plurimos annos expectauit, antequam digni-
tatem illam hæreditate obtineret possideretque, posteà verò
alius homo perditus & flagitiosus, eo quòd adulator, parasitus,
18 seu forsan leno alicuius extiterit, ità breui tempore humanis fa-
uoribus ad tantum dignitatis gradum peruenit, vt ipsi princi-
pi vel Regi imperare videatur. Ità ne, tam cito ascendisti, igitur
expecta. *Vendra vna elada, y vereys qual quedays.* Hoc est, iusta
Dei permissione eueniet tibi aliqua tribulatio, videlicet, fal-
sum crimen contra te dicetur, vel aliud infortunium huic simi-
le patieris, quo à Principis gratia decidas, & sic marcidus,
confusus, & ignominia affectus remanebis. Et sicut aliquan-
do contingit, quod antequam pruina decidat, cucurbita mar-
cescit, eo quòd cupressus ab aliquo scinditur; sic sæpenume-
ro vani à fauoribus suis & statibus decidunt, quoniam princi-
pes, qui eis fauebant, à morte proscinduntur. Quocirca conue-

nien-

nientissimè sacra pagina fauores humanos vmbram appellat; & S. Dauid nos admonet dicens; Nolite confidere in principibus, nec in filijs hominum, in quibus nõ est salus; exibit spiritus eius, & reuertetur in terram suam. In illa die peribũt omnes cogitationes eorum. Quid ais, ô Rex sancte vt non in filijs hominum confidamus: Iesus Christus homo est; ergò in eo non debemus confidere. Ad hoc respondetur quòd omnes homines vocantur filij hominũ, quia geniti sunt ex hominibus, scilicet, ex patre & matre: at Christus Redemptor noster solummodò vocatur filius hominis, quia genitus est de matre sine patre, atq; ità non inuenietis in sacra scriptura ipsum filium hominum nuncupari; quin potius Spiritus sanctus inter eum & omnes homines hãc differentiã ponit dicẽs: Speciosus forma præ filijs hominum. In his ergò filijs hominũ nolite confidere, Quia exibit spiritus eius, scilicet, eius hominis, in quo tu confidis, & sic qui in homine confidebatis decepti remanebitis. Narrat Plinius, Elephantes hoc modo à venatoribus capi: videlicèt, prius scire procurant quibus arboribus ipsi Elephantes ad dormiendum adhæreãt & nitantur, quas venatores ità serrant, vt cùm elephas ipsis ad dormiendum adhæserit, statim arbor ipsa simul cum elephante cadat, & ità à venatoribus capitur. Sic principes ac domini temporales, in quibus cõfiditis, quid ob secro sunt, nisi arbores in sylua huius sæculi plãtatæ; & cùm ipsis adhæretis, in eorum fauoribus cõfidentes, quãdo minus cogitaueritis (Iam enim, vt dicitur apud D. Matthæũ. securis ad radicem arborum posita est) mors ipsos secabit, & vos decepti remanebitis amissa omni fiducia vestra. In illa die peribũt omnes cogitationes eorum. Quapropter (vt adiecit S. Propheta) Beatus, cuius Deus Iacob adiutor eius, spes eius in Dño Deo ipsius, qui fecit cælũ, & terrã, mare & omnia, quę in eis sunt, quoniã omnipotẽs est. Qui custodit veritatem in sæculum, quia verus est. Facit iudicium & iustitiã, quia iustus est: & quia misericors est, Dat escam esurientibus. Si incarcere es, Dñs soluit compeditos: si ignorantiã habes, Dñs illuminat cæcos. Si aduena es & amicis cares, accede ad eum: Quoniam Dñs custodit aduenas pupillum & viduam suscipiet. Fœlices illi, qui omnem suam fiduciam in hoc pijssimo & clementissimo Patre collocãt, & ad ipsũ in suis necessitatibꝰ cõfugiũt. Nam (vt in Prouerbiorũ libro dicitur) Turris fortissima nomẽ Dñi, ad ipsã currit Iustꝰ, & exaltabitur.

Psal. 145. 19

Psal. 40. 20

Plinius.

Simile.

Matth 3. 21

Prouerb. 18.

22 tur. Vbi alia translatio habet: Ad ipsum (scilicèt, nomen Domini) currit iustus: & in paraphrasi Chaldaica habetur, Ad ipsum curret iustus, & exaltabitur. In quo significatur, quàm perseueranter iustus in hac turri fortissima confidit, siquidem ait, currit, & curret. Atque ita vbi etiam nos legimus, Quoniam ipse liberauit me de laqueo venãtium, alia translatio habet, Quoniam ipse liberabit, &c. & sic legit etiam Beatus Hieronymus, & Beatus Augustinus: & in paraphrasi Chaldaica & in contextu Græco habetur, Quoniam ipse liberabit te de laqueo venantium. In quarum translationum varietate ostenditur infinita Dei protectio, siquidem tanta longanimitate mihi & tibi atque omnibus fauet, & fauebit. Et vbi nos legimus, custodit Dominus animas Sãctorum suorum, & de manu peccatoris liberauit eos, alia tran-
23 slatio habet, De manu peccatoris liberabit eos. Vbi etiam ostenditur, quam meritò quilibet in Domino confidere potest: qui enim te ab vno labore seu persecutione eripuit, te etiam ab alijs quam plurimis, quæ tibi euenerint, facillimè liberabit. Scire tamen vos hic volo, hæc duo nomina, Fides & fiducia hoc nostro sæculo quibusdam fidelium non perindè grata esse, vt olim fuerunt. Sicut enim pretiosos aliquos cibos, vbi canis ore fœdati sunt, fastidire solemus, ità cùm infœlicis ætatis nostræ hæretici rabido ore, hæc duo sacra nomina conspurcauerint, & ad sacrilega figmenta sua detorserint, horret quodammodo animus has virtutes attingere, easque fidelium mentibus commendare. Venìm quoniam fides Christianæ religionis fundamentum, fiducia verò incomparabilis Christianæ vitæ thesaurus est (quo mi-
24 sericordiam Domini impetramus, & tranquillam ac placidam vitam sine vlla inani formidine per illam Deo protegente ducimus) nullo modo committendum est, vt propter hæreticorum calumnias has tantas virtutes sua laude fraudemus. De fide nanque Beatus Cyprianus ait: Quantum vas fidei capacius afferimus, tantum gratiæ inundantis haurimus. Dei enim misericordia velut inexhaustus quidam bonorum omnium fons est, à quo plus hauriet qui capacius fidei vas ad illum affert. Et de fiducia certum est esse etiam efficacissimum instrumẽtum ad opem, & misericordiam Domini impetrandam. Ad cuius rei fidem non vnum aut alterum locum sed omnes penè Dauidicos hymnos afferre possem: vix enim vllus reperietur qui non virtutis huius

Psalm. 90

Psalm. 16

Simile

Cyprian. in Epist. ad Do.

ius fructus,laudes,& exempla cõtineat.Inte(inquit) sperauerũt 25
patres nostri,sperauerunt & liberasti eos,ad te clamauerũt & sal
Psalm.21. ui facti sunt,in te sperauerũt &nõ sunt cõfusi.Et iterũ:Expectãs
expectaui Dominũ & intẽdit mihi & exaudiuit preces meas,
& eduxit me de lacu miseriæ & de luto fæcis,& statuit supra pe
trã pedes meos,& cætera quæ sequuntur.Quæ omnia mirabiles
huius virtutis(scilicet spei fortitudine roboratæ quæ fiduciaest)
Isai. 25. fructus & effectus declarant. Et sanctus Isaias quã multis modis
hanc quoq; virtutẽ cõmẽdat dicẽs:Deus noster iste spectauimus
eũ,& saluabit nos,iste Dñs sustinuimus eũ exultabimus & læta
bimur in salutari eius.Idẽq; alio in loco pios omnes inducit cũm
deo loquentes:Seruabis pacem Dñe pacẽ quia in te sperauimus,
Pro mensura etiam istius spei munera sua Deus fidelibus donat.
Psalm.32 Quod intelligens Regius Propheta Dñm precatur dicens: Fiat 26
misericordia tua Dñe super nos quẽadmodũ sperauimus in te.
Psalm.39 Huius virtutis diues erat idẽ sanctus Dauid cũ dicebat:Dñs soli-
citus est mei.Hoc est,quorsum ego rerũ mearũ curã & solicitudi
nẽ habebo siquidẽ omnipotẽs Deus de illis curã habet & pro me
solicitus est? O dulcissima verba cũctis mũdi opibus anteferẽda.
Atq; ita existimo quod siquidẽ cœlestis magister Iesus Christus
tot verba cõsumpsit totq; rationes adiecit ad persuadẽdã homi-
Matth.6 nibus hãc curã,quã nõ solum de necessitatibus spiritualibus suo
rũ verũ etiã de tẽporalibus habet (dicens apud D. Matthæum:
Respicite volatilia cœli,&c.Quis vestrum cogitans potest adijce-
re ad staturã suã cubitũ vnũ, & Considerate lilia agri quomodo
crescunt, &c.) Omnia hæc non tantũ retulit Dñs vt vos securos
redderet,se vobis pannũ ad corp⁹ induẽdũ & panẽ ad mãducãdũ 27
& alia corpori necessaria præbiturũ esse,sed vt ostẽderet quã im-
merito vos ipsos affligitis & præangustia oppressi estis quando
hæc vobis deficiũt:siquidẽ Deus,qui vestrarũ rerũ singularẽ soli
citudinẽ habet,& qui facile vobis prouidere põt optime scit illa
vobis deficere,credere enim debetis,q̃ si de illis vobis non proui
det ideo est,quia vos has necessitates pati decet. Singulare etiam
Hier.39 exẽplũ fiduciæ fuit Abdemelech Aethiopis,cui Propheta Hiere-
mias,antequã Nabuchodonosor Hierosolymã euerteret nomine
Dei sic est allocutus.Ecce ego inducã sermones meos super ciuita
tẽ hãc in malũ,& nõ in bonũ & liberabo te in die illa ait Dñs:&
nõ traderis in man⁹ virorũ quos tu formidas sed eruens liberabo

te

28te,& gladio non cades sed erit tibi anima tua in salutẽ quia in me
habuisti fiduciã.O admirabilẽ huius sanctæ virtutis efficaciã.No
tate obsecro,fratres, qualiter Deus à tãta strage mortuorũ quãta
in vrbe Hierusalẽ fuit,hũc hominẽ gentilẽ propter fiduciã ipsius
eripuit.Hæc autẽ tãta spei & fiduciæ virtus nõ ad mortuã & in-
formem, sed ad viuã pertinet quã Christus Dñs (vt Beatus Pe- *1.Petr.1,*
trus ait)resurrectione sua nobis contulit. De qua etiam Beatus *Roman.5.*
Paulus dicit:Spes autem non confundit(hoc est)nunquam fru-
stra,& inaniter iustus sperat. Ideo Sanctus Dauid vnunquen-
q̃ue nostrum admonet dicens:Spera in Domino & fac bonita-
tem. Nam super hac bonitate omnes Dei promissiones fundan-
tur. Hoc Diuus Paulus erudit dicens: Non quod exciderit ver- *Roman,9.*
bũ Dei:nõ enim omnes qui ex circuncisione sunt Israel hi sunt
29 Israelitæ, neq; qui semen sunt Abrahæ omnes filij, sed in Isaac
vocabitur tibi semen. Id dest, Non qui filij carnis hi filij Dei,
sed qui filij sunt promissionis æstimantur in semine. Hoc est,
tam infallibilis est diuina promissio de hæreditate cœlesti con
ferenda filijs Israel, vt quantum est ex parte Dei nunquam
sit defutura, sed firma, esto, quod in magna Iudæorum par-
te non compleatur propter eorum incredulitatem. Hic no-
bis ostenditur quam iusta sit Iudæorum & malorum Chri-
stianorum damnatio: quoniam sicut Abrahæ, & Isaac atq; eius
posteritati in vmbra,& figura promissa fuit gloria:sic in nouo
testamento eadem gloria non in vmbra, sed in veritate promis-
sa est. At quia Iudæi in fide defecerunt, & mali Christiani in
operibus,ideo merito vtriq; ab æterna hæreditate expelliũtur,
30 firma semper Dei promissione remanẽte. Atq; ita assignans Bea
tus Paulus rationem ob quam in his Dei promissio non adim-
pletur inquit: Non qui filij carnis hi filij Dei,sed qui filij æstimã
tur in semine, idest,in veros Dei filios. Iustos hic Sanctus Apo-
stolus filios promissionis appellat,quoniam vitas suas cum Dei
promissionibus conformant. Exẽpli gratia, Promissio Dei est
illa,quæ apud Diuum Matthæum habetur, Regnum cœlorum *Matth,21*
dabitur genti facienti fructus eius: ergo fructus pœnitentiæ
necessarij sunt ad hanc promissionem accipiendam. Et apud
eundem Euangelistam dicitur, Regnum cœlorum vim pa-
titur. Et à quo vim patitur, statim infra explicatur, sci-
licet, violenti rapiunt illud. Et alibi, Qui diligit me diligetur

à patre

à patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei me ipsum. 31
Et sacratissima Virgo mater Dei apud Diuum Lucam inquit:
Luc.1 Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.
Vbi misericordia Dei ipsum timentibus promittitur. Deniq;
Matth.19. ipse Dominus cuidam adolescenti & in eo omnibus dixit, Si vis
ad vitam ingredi serua mandata. Qui autem hæc præstant filij
sunt promissionis, quoniam adimplent cõditiones, quibus Deus
dona sua pollicetur. Idcircò horum fiducia viua est atque firmis
sima. Ideo de vno quoque illorum in Prouerbijs dicitur, iustus
Simile. quasi leo confidens absque terrore erit. O singularem metapho
ram. Leo omnem suam fiduciam in capite & in pectore habet
eo quod ibi præcipuas vires retinet: sic iustus omnem fiduciam
suam in suo capite, qui est Iesus Christus, & in pectore suo, vide
licet, in bona conscientia collocat. Et quia quasi leo confidit ab- 32
sque terrore erit. Hoc modo Sanctus Dauid confidebat, sicut ip-
Psal.51. se testatur dicens: Ego autem sicut oliua fructifera in domo Dei
speraui in misericordia Dei in æternũ. Sed forsan dicet aliquis:
O pater ego non sum oliua fructifera in domo Dei, quin potius
arbor arida & sterilis: nec pectus bonæ conscientiæ habeo, imò
si oculos in vita præterita colloco mille abominationes, qui-
bus creatorem meum offendi intueor nec bonum aliquod opus
conspicio: nunquid à Dei misericordia diffidam? Nequa-
quam profecto. Sed diligenter animaduerte quod Beatus Ioan-
1.Ioan.2. nes inquit: Filioli mei hæc scribo vobis vt non peccetis sed & si
quis peccauerit aduocatum habemus apud patrem Iesum Chri-
stum & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris 33
autem tantum, sed etiam pro totius mundi. Quam igitur fidu-
ciam poteris habere sub vmbra alarum & sub tanti intercessoris
protectione atque meritis quæ in conspectu æterni patris infini
ti sunt valoris? Si autem dicas te quotidie peccare & nunquam
meliorem vitæ modum accipere, ex quo tibi quædam diffiden-
tia oritur, ad hoc ego à te quæro si quotidie Iesus Christus filius
Dei pro peccatis, quæ tu committis mortem pateretur æquum
ne esset vt animo caderes? Minimè profecto. Firmissime igitur
crede mortem illam iam præteritam non minus tibi prodesse,
quam si quotidie pro te denuo ipse pateretur. Nam (vt Diuus
Hebr.10. Paulus testatur) vna oblatione consummauit in sempiternũ san
ctificatos. Quapropter, ô peccator cum fiducia ad thronum di-
uinæ

34 uinæ misericordiæ accede, siquidẽ ibi tã fidelẽ tamque potẽtem
aduocatum habes & integro corde, atq; sancto ac firmo proposi
to non peccandi remedium ad tua scelera postula. Pertimesce in
indignationẽ Dei clemẽtissimi incidere si de eius opẽ & misericor
dia, vel paululum diffidas. Quam rem exemplo Moysi & Aarõ
intelligere licẽt qui quoniam populo ad aquas contradictionis
sitiente non nihil de diuinæ prouidentiæ cura propter perfidiam
populi hæsitauerunt, in huius diffidentiæ pœnam ab ingressu
promissæ terræ prohibiti sunt. De quo idem S. Moyses sic ait: *Deut.4.*
Iratusq; est Dominus contra me propter sermones vestros, &
iurauit, vt non transirem Iordanem nec ingrederer terram opti-
mam, quam daturus est vobis. Ecce morior in hac humo non
transibo Iordanem vos transibitis & possidebitis terram egre-
35 giam. Quam quidem pœnam iure iurando firmatam amicissi-
mus Dei Moyses, qui facie ad faciem cum Deo loquebatur nul-
lis potuit precibus reuocare: quod & ipse significauit his ver- *Deut.3.*
bis: precatus sum Dominum in tempore illo dicens: Domi-
ne Deus tu cœpisti ostendere seruo tuo magnitudinem tuam ma
numque fortissimam, nec enim est alius Deus, vel in cælo,
vel in terra, qui possit facere opera tua, & comparari fortu-
dini tuæ. Transibo igitur & videbo terram hanc trans Iorda-
nem? Iratusque est Dominus mihi propter vos nec exaudiuit
me, sed dixit mihi: Sufficit tibi, nequaquam vltra loquaris de hac
re ad me. Ascende cacumen phasge & oculos tuos circunfer ad
Occidentem & ad Aquilonem, Austrumque, & Orientem &
aspice, nec enim transibis Iordanẽ istum. Hactenus verba Moysi,
36 quibus intelligere licet, quam graniter & molestè Dominus fe-
rat, vel paululum de immensa eius bonitate ac prouidentia quẽ-
piã dubitare. Quæ à me hucusq; dicta sunt fratres magnũ vobis
huius virtutis amorem & cupiditatẽ inijcere potuerunt, quæ ha-
bita tot fructus parit, neglecta verò tantam diuini numinis offen
sionem continet. Verum scire oportet virtutis huius assequẽdæ
nõ minorem fortasse difficultatem, quã vtilitatem esse. Sic enim
natura comparatum esse videmus, vt quæ sunt in rebus præstan-
tissima, sint etiam ad assequẽdum difficillima. Quod in hac vir-
tute deprehendimus quæ vt præstantissima, ita etiam rarissima
est. Itaq; animaduertere licet multos homines pietatem sectãtes
varijsq; virtutum opibus, hoc est, abstinẽtia, patientia, & miseri-

cordiæ, atq; eleemosynę operib⁹ ornatos, qui tñ vbi noua aliqua 37
calamitas impẽderit animum desponden t, affligũtur, anguntur,
spirituq; pusillanimitatis absorbentur, nec deficiẽtem animum
diuinæ miserationis & prouidẽtiæ spe fulciunt atq; sustentant;
qđ nõ leue infirmæ spei atq; fiduciæ argumẽtũ est. Id quod fre-
quẽter nec aduertimus neq; delictũ esse iudicamus nec in Sacra-
mento confessionis huius delicti mentionẽ facimus, cum tamen
hac animi cõsternatione aduersus diuinã misericordiam, bonita
tẽ atq; paternã prouidẽtiam delinquamus, cui debitũ honorẽ ne
gamus cũ hoc modo diffidimus. An non pijssimũ patrẽ filius of-
fenderet qui tristis & mœrens incederet eo *simile.* q̃ dubitaret an neces-
saria sibi ad vitæ vsum præbere vellet, cum maximè posset? Hoc
ergo peccati genere cõmunem illum piorum parentem offendit
quisquis præsidiũ ab illo calamitate aliqua circũuentus non spe- 38
rat. Ideo labãtem animũ atq; pene deficientem regius vates con-
fortat cũ ait: Quare tristis es anima mea, & quare cõturbas me:
Spera in Deo quoniã adhuc cõfitebor illi salutare vultus mei &
Deus meus. In hodierna sancti Euãgelij lectione mira fiducię vir
tus apertè mõstratur. Duo quippè miracula, quæ in ea referũtur
quia cũ fiducia hi duo necessitate oppressi ad Dñm accesserunt
patrata sunt. Quocirca ne ab Euangelicæ lectionis proposito re-
cederemus de huiusmodi fiducia copiosę egimus.

Ait ergo sanctum Euangelium, *Loquente Iesu ad turbas ecce princeps vnus accessit & adorabat eum dicẽs: Dñe filia mea modo defuncta est, sed veni impone manum tuam super eam & viuet.* Afflictio & labor hunc principem cõmouerunt vt ad Dñm tanta reuerentia acce-
deret. Vnde infertur nos quotiescũq; à Dño laboribus opprimi- 39
mur ei ob id gratias agere debere siquidẽ nos incitãt vt ad ipsum
confugiamus. *Hase Dios con nosotros como el muchacho, que juega a la peonça, que tiene vn açote en las manos con que la açota para que corra. No es su intencion quebrarla con los golpes y açotes que le da, sino hazerla correr: porque en cessando de açotalla luego dexa de andar y se cae en el suelo.* Sic cum Dñs nos flagellat non ideò est, vt nos euertat, sed, vt per
Psal. 15. iter suæ diuinæ legis nos currere faciat sicut illi, de quibus S. Da-
uid ait, Multiplicatæ sunt infirmitates eorum postea acceleraue-
runt. Adeo enim miseri & negligẽtes sumus vt cessantibus Dñi
flagellis nos etiã à bonis operibus cessemus & velut mortui rema
neamus. Quid autem erit si necdum flagellis ad ipsum accedere
volumus,

40 volumus, quin potius ipsis deteriores reddimur? In sacro Iudicũ *Iudicum. 3.*
libro loquẽs Sacra scriptura de illis barbaris nationib⁹, quas Dñs
in terra promissionis inter Hebræos reliquit sic ait: Hæ sunt gen-
tes, quas Dñs dereliquit vt erudiret in eis Israelẽ, & oẽs, qui non
nouerãt bella Chanan æorũ & postea discerẽt filij eorũ certare cũ
hostibus & habere cõsuetudinem præliandi: dimisitq; eos, vt in
ipsis experiretur Israel vtrũ audirẽt mandata Dñi, quæ præcepe
rat patribus eorũ per manũ Moysi an non. Illas etiã nationes ibi
reliquit vt Hebræi cum timore Dñi incederent animaduertẽtes
se eius auxilio passim egere vt ab hostibus defenderẽtur. Sed tã-
tum fuit illorũ ingratorum scelus, vt cum aduersarijs non ad præ
liãdum addiscerẽt, sed cum ipsis sacrilege cõfœderati sunt vt im
pietatẽ eorum imitarentur. Atq; ità inquit ibi sacer textus: Itaq;
41 filij Israel habitauerũt in medio Chananęi & Ethęi & Amorrhęi
& duxerunt vxores filias eorũ ipsiq; filias suas filijs eorũ tradide
runt & dijs eorũ seruierunt. O diabolicam peruersitatẽ gentis sa-
crilegæ, quæ omnia quæ Dñs in bonũ ordinauit ipsi in malũ cõ-
uerterũt. Sic sunt miseri peccatores qui ex laboribus à Deo mis-
sis, vt ad ipsum cõuertantur occasionem peruersionis & indura-
tionis accipiunt. Qui ex paupertate, ex persecutione, ex infa-
mia, &c. occasionẽ sumit ad horrenda scelera cõmittenda iste id,
quod Deus ad bonũ ad emendam ipsius ordinauit in malum cõ-
uertit. Per infinitã ergo misericordiam Dei vos obsecro fratres ne
admirabilibus Dei artificijs abutamini & in vestris necessitatib⁹
ad ipsum cõfugite siquidẽ ad subueniendum vobis paratissimus
est, attẽdite qualiter postquã hic homo ab illo fauorẽ implorauit
42 maxima prõptitudine surgens sequebatur eũ. Sic ipse per Regiũ
psalmographũ promiserat dicẽs: Clamauit ad me & ego exaudiã *Psal. 90.*
eum, cum ipso sum in tribulatione eripiam eum & glorificabo
eum. Hoc est (vt Sanctus Theodoretus exponit) non modo eum
à grauioribus rebus liberabo verumetiam illustrem faciam.

Et surgens Iesus sequebatur eum. O singularẽ clemẽtiam & mise-
ricordiam huius cælestis magistri, qui vt homini afflicto & maxi
ma necessitate oppresso subueniret cõcionẽ interponit erudiens
in hoc ecclesiasticos vt munera sua propter pietatẽ & nõ propter
lucrum aut mercedem exerceãt. Inter corpora lucida quædam lu
men gratis præbent, vt sol, luna atq; stellæ, quæ gratis illuminãt
absq; eo q̃ cum illis nutrimentum aliquod dispẽdatur. At verò

si ignis lumen præbiturus est oportet vt ei ligna, aut fomites aut aliqua nutrimẽta, in quibus operetur applicẽtur. Sic enim Sacrosancta ecclesia quidã velut sol, luna, & stellæ absq; aliquo lucro *Baruch. 3.* & mercede illuminãt: de quibus illud Baruch dici potest: Stellæ dederunt lumẽ in custodijs suis & lætatæ sunt: vocatæ sunt & dixerũt, adsumus. Non ait, vẽdiderunt lumen, sed, dederũt, & hoc maxima cũ lętitia atq; diligẽtia. Alij sunt inferni titiones, quib⁹ vt lumen præbẽãt maximã lignorũ copiã applicari oportet, hoc est magno lucro & mercede afficiẽdi sunt alias nihil efficient. O *2. Corint. 12* quam paucæ stellæ nũc in mundo sunt quæ cũ D. Paulo dicãt; *Philip. 2.* Nõ quæro quæ vestra sunt sed vos. Oẽs enim (vt idẽ Apostolus ait) quæ sua sunt quærunt, nõ quæ Iesu Christi. Hic etiã diuinus magister diuites oẽs docuit, vt cũ diligẽtia & pietate egenis proximis subueniãt: nam (vt ait Apostolus) Qui seminat in benedi- 44
2. Corin. 9. ctionib⁹ de benedictionib⁹ & metet: hoc est, Qui seminat in eleemosynis de eleemosynis & metet. Vocat Sãctus Apostolus eleemosynam benedictionẽ, quoniã ipsa sola in vltima benedictione specificãda est, quãdo, scilicet, Dñs dicturus est, Venite benedicti patris mei, esuriui enim & dedistis mihi manducare, &c. *Matth. 25.* Et quoniã eleemosyna pauperes prouocat, vt ipsum Dñm & benefactores benedicãt ac pro ipsis deprecentur. Insuper & ait ibi S. Apostolus: Qui parce seminat parce & metet. Idcirco oportet *Oseæ. 5.* nos illis esse similes, de quibus Propheta Oseas inquit: In gregibus suis vadẽt ad quærendum Dñm. Sic qui diuites ac potentes estis Deũ in pauperibus magnis donis onerati quærere debetis, quibus nõ de peioribus, sed de melioribus quæ possidetis donandum est. *Num. 13.* Quãdo filij Israel in terram promissam ingressi sunt (vt 45 sacra refert historia) tempus erat cũ iã præcoquæ vuæ vesci possunt, in quo apparet quanta pulchritudine nobis Deus dona sua elargitur & quãrum desideriũ nobis placendi ostẽdit, vt nos etiã illi placere studeamus. Noluit vt Hebræi terrã promissionis hyberno tẽpore ingrederentur quãdo terra arida & infructifera est: sed voluit vt ingrederẽtur tempore verno cum terra pulchra est & fructus arborũ maturi sunt. Et ob hanc etiã causam hominib⁹ mundum dedit mẽse Septẽbris (vt Hebræi Doctores testãtur) cũ terra & arbores foliis, fructib⁹, ac pulchritudine abũdant. Nos autem tãquam mali deterius & vilius Deo reddimus, id verò quod melius est dæmonis seruitio dicam⁹. Ne simus igitur fratres sicut

Hebræi

46 Hebræi illi, qui (vt sacra pagina cõmemorat) ad cõflandum idôlũ *Exod. 32.* monilibus, annulis aureis, atq; inauribus se eo tẽpore spoliarũt, cũ ad emẽdum ea, quæ sibi ad vitã sustentãdam necessaria erant inter hostes cõmorantes auro atq; alijs diuitijs indigebant. Atq; ita sacer textus ibi ait: Inter hostes nudũ cõstituerat Aarõ populũ. O quam multi hodie istos impios idôlolatras imitãtur, qui vxores suas ac filios suos diuitijs & facultatibus spoliãt, vt cum ipsis, idôlis suis, videlicet, ludo ac voluptatibus inseruiãt, illi autẽ nudi & impotentes ad auxiliandum pauperibus remanẽt.

Et ecce quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro & tetigit fimbriam vestimenti eius, & repente sanata est. Mirabile certe; q̃ puella quã Dñs resuscitauit, duodecim annos nata erat, & hæc mulier etiã per duodecim annorũ spatiũ ægritudine fluxus sanguinis 47 laborabat. Itaq; cũ puella ista in lucẽ edita est, vetula hæc suo morbo ægrotare cœpit; & cum vetula sanitatem accepit. In itinere puel la vitam finiuit, vt ex B. Marco Euangelista patet, vbi sic dicitur: *Marc. 5.* Adhuc eo loquente veniunt nuntij ad archysinagogum dicentes: Quiá filia tua mortua est. Hæ sunt sortes & mutationes quas Deus in nostris negotijs facit: super quosdam enim manum dexteram ponit, super alios verò sinistram, hoc est, alijs otium & tranquillitatem, alijs labores & afflictiones præbet. Huic desideratissim⁹ filius nascitur, illi peroptatus moritur. Sed ne existimetis has manus ità perseuerare: solet enim, *Cruzar las manos como Iacob.* Nam si tibi hodie prospere successerit, pertimesce, ne mane quid aduersum cõtingat, vel è cõtra. Ad hoc propositum S. Propheta psalmum illũ composuit, qui sic incipit: Confitebimur tibi Deus, cõfi 48 tebimur & inuocabimus nomen tuũ narrabimus mirabilia tua. Afflictus erat Rex Dauid & populus eius, eo quod in quodã prælio ab hostibus superati essent, & illi nimis elati Dijs suis pro victoria reportata gratias agerẽt. Ipse verò sic ait: Cõfitebimur tibi De⁹, &c. Hoc est: Aliquãdo Dñe tibi gratias agemus pro victoria, quam de hostibus, qui nos modo superarũt, tuo auxilio reportabimus. Nam hîc est potẽtissimi Dei stylus, scilicet: Hũc humiliat, & hunc exaltat, ne quis cum prosperitate in superbiã efferatur, vel cũ laboribus in desperationẽ veniat. Proiecto sancto Daniele in lacũ leonum, sa *Dan. 27.* cerdotes idolorum superbia elati & maxima lætitia affecti sunt eo quod existimabant iã à cordibus suis spinã ablatã esse: sed nõ post multos dies sanctus Daniel liber & incolumis euasit, ipsi autẽ mesa

Universidad de Deusto
Biblioteca

rij sacerdotes in lacũ missi breuissimo tẽporis momento à leonibus
49 deuorati fuerunt.

Cæterũ Dñs, qui piũ mulieris furtũ placidissimè tulit, miraculũ, quod patratũ erat, latere noluit. Itaq; conspiciẽs ait: *Quis me tetigit?* cui Petrus, *Præceptor* (inquit) *turbæ te comprimũt & dicis, quis me tetigit.* Cui Dñs: *Tetigit me aliquis, ego enim sensi de me virtutem exijsse.* Ab illa ergo fœmina, quæ pie, humiliter, ac fidenter solã vestis eius fimbriã tetigit se tactũ fuisse ait; nõ ab illis, qui corpore tantũ non etiã mẽte ac spiritu ipsum cõprimebãt. Quo exẽplo (vt alia prætermittamus, quæ in superiori cõcione diximus) hoc etiã aliud colligere possumus quod Apostolus ait: In ecclesia malo quinq; verba sensu
1. Cor. 14. meo loqui quã decem millia verborũ in lingua. Hoc quod Apostolus de prophetiæ atq; linguarum donis intellexit, nõ incommodè ad prædicãdi rationẽ trãsferre possumus. Quisquis enim precibus
50 suis ac fide & reuerẽtia, ac humilitate atq; fiducia (quibus hæc fœmina instructa erat) diuinæ misericordiæ viscera pulsat, verè Dñm
Psalm. 65. tãgit, eiusq; in se spiritũ & virtutẽ trahit. Fœlix ergo ille qui vere cum sancto Propheta dixit: Holocausta medullata offerã tibi. Ille holocausta medullata Deo offert, qui ei oratiões amoris, humilitatis, fiduciæ, ac deuotiõis plenas offert: & ille holocausta sine medulla offert, qui orationes absq; amore & absq; deuotione atq; attentione offert. Hi verò, siue clerici, siue laici sint licèt magnum psalmorum, aliarumq; precationũ numerũ, vel vt pẽsum quoddã sine vlla animi attẽtione exoluũt, ore quidem Dñm benedicẽtes, corde aũt per circulos & plateas delicijs operã nuãtes, premũt quidem illi Dñm non autẽ tangunt, quia solo corpore & nõ spiritu tangũt: iccircò virtutẽ & gratiã ab eo minimè percipiũt. Quid igitur super
1. Corin. 14. est fratres? Nempè illud B. Pauli: Orabo spiritu, orabo & mẽte psallam spiritu, psallã & mẽte. Cæterũ ad eorũ solatiũ qui dũ piè atq; religiosè orare proponũt mens ipsa ex insita naturæ fragilitate huc ac illuc sine cõsensu vagatur hoc adijciẽdum putò, scilicet, q̃ horũ oratio vsq; adeo ingrata Deo non sit, vt etiã immerito suo & impe trãdi vi nõ careat. Hoc enim à prima illa animi destinatione habet, quæ nisi cõsensu nostro reuocetur, piæ orationis fructũ atq; meritum retinet. Est etiam super hũc locũ valde notãda miserrima sors scelerati Christiani & improbi sacerdotis. Nã mulier hæc est fimbria vestimẽti Iesu Christi Saluatoris mũdi medicinã ad suã ægritudinẽ fecit: ipsi verò ex sacratissimo corpore huius superni Dñi venenum

52 nenum faciũt, quò se ob suam malitiã interimũt, ad ipsum mortali peccato accedẽtes. Nisi mãducaueritis meã carnẽ, & biberitis meũ sanguinẽ nõ habebitis vitã in vobis: dixit summa veritas. Res quidem certissima est, carnem nostrã esse multorũ malorũ radicem & fundamentũ. Quã obrem merito beatus Apostolus inquit: Debitores sumus nõ Carni, vt secundũ Carnẽ viuamus si enim secũdũ carnẽ vixeritis moriemini. Iccirco cũ nobis primus parens Adã carnẽ suam Cõmunicauit, simul etiã transitũ id est, *passo y corriente* dedit quò mala eius ac miserię in nos fluerẽt. At Deus Optimꝰ Maximꝰ aliã purissimã & sanctissimã carnẽ, videlicet Iesu Christi filij sui condidit, eamq; in nobis collocat, vt per ipsam trãsitũ in nos suorũ bonorũ faceret. Atq; ità idem S. Apostolus inquit: Sicut in Adam
53 omnes moriuntur ita & in Christo omnes viuificabuntur. Caro primi parẽtis Adã nobis nocuit, & caro Iesu Christi Saluatoris mũdi nobis prodest & remediũ præbet. Serpentẽ sanctus Moyses contra serpentẽ posuit: nunc autẽ Deus carnẽ suã ad hibuit vt vulneribus, quę caro nostra generat, medeatur. Ex vipera vnde venenum exit, Inde etiam theriaca medicamentũ, videlicet, cõtra ipsum venenũ, conficitur. Venenum viperæ suaptè natura tendit ad cor, ipsumq; penetrat & inficit: Hæc autẽ vipera venenosa ità à pharmacopola præparatur, vt iam interficere nõ possit. Quinimo certis quibusdã medicamẽtis cor ipsum cõfortantibus sic prę̃paratur & cõponitur, vt ei tantum modo remaneat hoc quod est in cor velociter tendere: at cũ tot medicamentis præparata sit, potius ipsi cordi prodest quam obest. Sic caro nostra venenũ est, quod statim suis turpibus, ppẽsio
54 nibus & appetitibus in animã tendit. Sed ità Deus hanc carnẽ in se ipso, in sacratissimo Virginis Mariæ vtero præparauit, ipsam cum diuinitate cõiungens, vt ex carne quę venenũ est, quandã diuinam cõfecerit theriacã, quæ illico ad cor atq; animã tuã tẽdit, & id quod caro tua veneno infecit, sanat, & cor fortificat ne veneno carnis succũbat. O benedictus & glorificatus sit talis Deus. Collaudate fratres hũc cœlestem reparatorem, qui tot tales q̃ inuentiones in nostrum remedium quæsiuit. Sed væ improbo sacerdoti, cui propter scelera sua, hæc cœlestis medicina in venenum conuertitur. O patres sacerdotes, aperite, obsecro, mentis vestræ oculos animaduerti te statum, in quo Deus vos cõstituit, & nè rebus terrenis cõtamine
mini. Attendite illud, quod Dñs cùm sacerdote Aaron loquens ali- Num. 18.
xit, scilicet: Nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos: Ego

pars & hæreditas tua in medio filiorũ Israel. Vbi alia translatio ha 55
bet: In terra eorũ nihil possidebis, nec habebis: & sic est etiã in con
textu Græco & in paraphrasi Chaldaica. Vbi singularis abdicatio &
priuatio rerũ terrenarũ, quę in cuiuslibet sacerdotis corde debet es-
se, apertissimè significatur. Cęterũ si hoc Deus sacerdotib⁹ legis ve
teris præcipiebat, quid, obsecro, æquũ est vt sacerdotes legis gratię
faciant, siquidẽ tã ineffabiliũ Sacramentorũ ministri sunt? O vtinã
patres mei vis huius argumẽti vos cõuincat ad corda vestra ab his
terrenis reb⁹ & multò magis à vitijs euellẽda, & omninò separãda.
D. Ioan. Clymac. c. 15. Vt aũt cõspiciatis, quantũ hoc malũ sit, vobis rẽ quãdã admirabilẽ,
quã refert D. Ioãnes Clymacus, narrare volo. Scilicèt, q cùm sapiẽ
tissim⁹ vir quidã ab ipso audiret, hæresim esse grauissimũ peccatũ,
ei hãc dubitationẽ proposuit; Si hoc ità est, quomodò sancta Eccle
sia illũ, qui hęreticus fuit, & iterùm puro corde ad fidẽ cõuertitur, 56
ad diuina sacramenta recipit, illũ verò, qui fornicationẽ commisit,
licet ab illa retrahatur, ipsamq; cõsiteatur, apostolica cõstitutio à sa
cra cõmunione per aliquot annos priuari iubet? Et sanctus vir fate
tur, se quæstionis propositæ causam penitus ignorare: vt planè vi-
deatis quid luxuria sit, siquidẽ hominẽ etiã post pœnitentiam indi
gnũ aliquo modo sanctę cõionis relinquit. Ego tñ existimo huius
prohibitionis causam esse, quoniã hoc libidinis peccatũ cùm carne
cõmittitur, & hoc diuinũ cõmunionis sacramentũ in carne & cor-
pore, ore ac manibus recipitur, & ob hoc luxuria huic diuino my-
sterio tã cõtraria est, ipsiq; fornicario tã iusta pœna imposita fuit.
Loquẽs B. Apostolus de mulieribus sic ait: Debẽt mulieres velamẽ
1. Corin. 11. habere super caput suũ propter angelos. Iàm eo tempore mulieres
profanè se cõponere solitæ erãt, licèt non tantũ, vt his tẽporibus fie 57
ri videmus, & ideò S. Apostolus eas hortatur, vt ad ecclesiã non di-
scoopertis capitibus cõuemãt propter angelos, qui sunt sacerdotes.
Maximè oportet eum, qui ad celebrandum tã altum ministerium
ad altare accedit, nimiam puritatem & quietudinẽ habere, iccircò
fœminæ admonentur, vt cum maxima honestate & pudicitia ad
Ecclesiam conueniant, nè angelis, videlicèt, sacerdotibus sint ali-
cuius inquietudinis seu dissolutionis occasio. Sed, proh dolor, &
quantæ obliuioni hæc sacrosancta doctrina his miserrimis tempo-
ribus tradita est: siquidẽ mulieres in Ecclesia tanta profanitate in-
gre diuntur, vt suis ornatibus & corporum cõpositionibus miseros
homines ad cupiditatem ipsarum ne dum ad lasciuiam inuitare
videan-

58 videantur. Tot sibi adhibet illices quæ se ornat, ideſt, *Tantos señueles pone la que se compone*, quot partes sui corporis eleganter componit.
Atq; ità cuilibet illarum illud Ezechielis dici potest: Ad omne ca- *Ezech. 16.*
put viæ ædificasti signum prostitutionis tuæ, & abominabilem fe
cisti decôrem tuum. Caupones, qui domũ in triuijs habent, ramos *simile.*
aut signa indicãtia ibi vinum venundari, in qualibet illarũ viarum
pro foribus aut in parietibus appendunt, vt sic omnibus pateat ibi
aliquid vendi. In hunc modũ faciunt mulieres se profanè exornan
tes: in omnibus enim sui corporis partibus signa vẽditionis vanita
tis collocãt. Incapite, *só señales desto los enriçados, volantes, y guirnaldas, en la cara los falsos y artificiosos colores, en el cuello los ricos collares, joyas y ca denas, &c.* Atq; ità omnia sui corporis membra vanitatẽ & impudi
citiam prædicant. Atq; vtinam in ecclesias nõ veniant aliquę quæ
59 seruos Dei solicitent: hoc enim improbum & Sathanicum munus
plerunque magis à fœminis quã à viris exercetur. Ipsæ enim illud
à matre Eua hæreditasse videntur, quæ primum officium, quod
exercuit, *y el primer passo, que echo, fue para ser alcahueta del demonio.* Nõ
enim Sathanas per se solum ausus est primum parẽtem Adamum
vincere; & ipsa adeò efficax fuit, vt primo verbo, quod ei locuta est,
ipsum & nos omnes deiecerit & prostrauerit. Deus nos à tã crude-
li peste eripiat. Cùm Alexander Magnus iuuenis & Gentilis esset,
& ab amicis suis fuisset inuitatus, vt pulcherrimas Darij filias, quas
bello captas detinebat, videret, respondit, Se occasionem non esse
præbiturũ, vt ille, qui homines superauerat, à fœminis vinceretur.
O magnam in christianos & maximè in sacerdotes, Cõfusionem,
si id, quod hic iuuenis æthnicus fecit, præstare non studeant. Quan- *simile.*
60 dò pauo noctu è somno euigilat, maximos clamores edit, existi-
mans se pulchritudinem amisisse, & pulcherrimas, quas habebat,
plumas sibi fuisse sublatas. Sic Christiani & præcipuè ecclesiastici
magnã curam de suæ castitatis pulchritudine habere debẽt, & si for
san in aliquo negligentes extitêre, pertimescere debent, an illam
amiserint. In hoc corpore mystico, quod est ecclesia, ipsi sunt cor,
in quo præcipue vitæ fundamentũ & sensus atq; operatio cõsistit;
sic in eis omnis virtus & sanctitas splẽdescere debet. Et sicut mem-
bra viciniora cordi viuaciora sunt, sic eos, qui cũ ipsis cõuersantur,
ad seruitiũ & amorẽ Dei inducere debẽt, ità, vt q eos viderint, dice-
re possint, satis apertè cõspicitur hos cũ ecclesiasticis cõuersari, si qui
dem in sanctis exercitijs adeò feruidi & diligẽtes existunt. Inter ea

simile. autẽ, ad quæ nos suo sanctο exẽplo magis prouocare debent, vnũ 61
est castitas. Nã sicut in humido pariete colores & picturæ nõ benè
signãtur propter quod oportet prius, vt illa humiditas arescat: sic in
hominib⁹ sensuali turpitudine humidis nõ benè virtutes imprimi
possunt, iccircò oportet, vt prius in ipsis hæc humiditas arefiat. De
niq; hîc notãdũ est, q̃ cũ primũ hęc mulier fimbriã vestimẽti Dñi
tetigit, in eodẽ instãti sanata est. Vbi apertè ostẽditur, quã ad pun-
ctũ (vt aiũt) Deus suorũ fideliũ seruorum necessitatibus subuenit.

Theodor. in hist. religiosa. B. Theodoretus narrat, quãdam deuotã & diuitẽ fœminam hospi-
tio domi suæ excepisse quẽdam seruũ Dei eremitã nomine Iulia-
nũ. Cui cum ipsa ad mẽsam magna cũ deuotione ministraret, ecce
famuli ei nuntiant, filiũ ipsius septenariũ in puteum cecidisse: illa
autẽ eos tacere iussit, insuper & puteũ cõtegi, & q̃ nullus seruitiũ,
quod Deo in seruo suo fiebat, impediret. Cui tam prõpto seruitio, 62
quale hæc pia mulier exhibebat, oblita ferè amoris materni pijssi-
mus Dñs alia singulari prõptitudine subuênit: nã sanctus senex to
ties vbi esset puer quæsiuit, quousq; ipsi id, quod euenerat ei narra
uerũt. Qui statim simul cũ omnibus à mẽsa surgẽs in puteũ perre-
xerũt, & ibi infantem super aquã sedẽtem & virga ipsam percutiẽ
tẽ, ac si super firmã terrã, maxima cũ lætitia perspexerũt. O bene-
dict⁹ & glorificatus sit talis Deus, q̃ tãta celeritate & prõptitudine
suorũ fideliũ seruitutib⁹ correspõdet. Quis ergo hęc audiẽs ei⁹ diui
no amore nõ inflãmat, eiq; maximo cũ feruore inseruire nõstudet?

Confide filia, fides tua te saluã fecit. O Christe summa veritas, quo-
modo Dñe cũ tu sis, q̃ miracula facis, ea fidei recipientis attribuis?
simile. Nũquid miracula edere nõ sunt tuæ dũtaxat omnipotẽtiæ operaꝫ
Maximè profectò. Quare ergò ea fidei attribuis? Ad hoc respon- 63
deo, q̃ quia Deus fidei est fideiiussor, ideò ait, illã miracula facere.
Debet tibi aliquis centũ aureos, & ad hoc fideiiussorẽ præsentat, q̃
fideijussor posteà tibi numos soluit. Si verò ab aliquo interrogêris,
an debitor tuus, qui tibi cẽtũ aureos debebat, soluerit, dicis q̃ sic; &
Marci. 9. verè ipse nõ soluit, sed eius fideiiussor. Sic cũ Dñs sit fideiiussor fi-
dei, siquidẽ dixit, Omnia possibilia sunt credenti, licèt ipse sit, qui
miracula facit, dicit tñ ea fidẽ operari, sicut etiã quia iustorum fidei
iussor est, inquit de illis: Qui vos persequitur, me persequitur. At-
Actuũ. 9. q̃; ità in Actibus Apostolorũ ad Paulũ dixit: Saule Saule, quid me
persequeris? Et q̃ eis benefacit, ipsi etiã benefacit, vt idẽ Dñs apud
Matth. 25. D. Matthæũ testatur dicens; Amen dico vobis, quãdiu fecistis vni

de

64 de his fratribus meis minimis mihi fecistis. Et ità hæc bona præ-
mijs remunerat in hac vita cũ gratia, & in alia cùm gloria, ad quã
nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen.

DOMINICA. XXIIII.

post Pentecosten

CONCIO PRIMA.

*Dixit Iesus discipulis suis, cũ videritis abominationem de-
solationis, &c.* Matth. 24.

AD intelligẽdum quorsum Dñs hæc verba dixerit,
oportet scire, q̃ ipso *De templo quadam die exeũte ac-
cesserũt discipuli eius, vt ostenderẽt ei ædificationes templi,
ipse autẽ respondens dixit illis, Videtis hæc omnia? Amẽ
dico vobis, Non relinquetur hîc lapis super lapidem, qui nõ
destruatur.* Voluit diuinus magister in hoc nos docere, vt quoties
res pulchrę, magnę & sumptuosæ nobis ante oculos ꝓpositæ fue
rint, statim ad memoriã finis, quẽ cito habituræ sunt cõfugiam⁹,
atq; ita nos minimè turbabunt. Si tibi aliquid voluptuosum in
memoriam venit, ne te cõturbet, & Deum te amittere faciat, pro
tinus remediũ applica; videlicet, recordare omnia huius mundi
quam breuissimè peritura esse: Recordare finẽ voluptatũ esse tor
mentũ ęternum, finẽ voracitatũ esse ægritudines, finẽ, & metam
huius vitæ esse vermes & corruptionẽ, finẽ denique peccati mor
talis esse infernũ: & (vt Beatus Apostolus ait cũ dixerint pax & *1. Ad Thes-*
3 securitas, tunc repẽtinus eis superueniet interitus. Sic eis euenit, *sa. 5. cap.*
de quibus sanctus Dauid ait: Manducauerũt, & faturati sunt ni- *Psalm. 77.*
mis & desiderium eorũ attulit eis, adhuc esæ eorum erant in ore
ipsorum & ira Dei ascendit super eos. Ecce finem, quem volupta
tes, luxuriæ atq; abũdantiæ huius sæculi habent. Vnde apparet
q̃ licèt aliquãdo Deus permittat, vt impij ac scelerati ea, quæ de
siderant, consequãtur, tamen in medio suarum voluptatũ & gau
diorum ab ipso Domino puniũtur, sicut Balthasar & Holopher *Danie. 5.*
nes puniti fuerunt. Atq; ita quidã ex amicis sancti Iob agens de *Iudith. 16.*
improborum fœlicitate inquit: Velut somniũ auolans nõ inue-
nietur trãsiet sicut visio nocturna. Nam si illi, qui somniant le vo
luptatib⁹ affici, veldiuitissimos thesauros reperire, aut sapidissimas

epulas

Universidad de Deusto
Biblioteca

epulas mãducare, cũ è somno euigilant, deceptos se se inueniunt, 4
multo profecto magis deceptos & illusos se peccatores in hora
mortis reperient, quando tota vita præterita eis somnus breuissi-
mus apparebit. O vtinã hæc peccatores, pfunde animaduerterẽt:
magnã sine dubio ex illis educerent vtilitatem. Quando sanctus
Rex Ezechias in suæ ætatis flore nuntiũ à Deo missum accepit se
statim esse morituru, cùm posteà profusis lacrymis quindecim
annorũ spatium ad viuendum obtinuisset, considerãs vitæ breui
tatem quid sibi in residuo tempore vsq; ad mortem faciendũ erat
Isai. 38. dicere cœpit his verbis: Recogitabo tibi omnes annos meos in
amaritudine animæ meæ, vt cum me in iudicium vocaueris, pa-
ratum inuenias. Et statim cum ipso Deo in hunc modum loqui
cœpit: Dñe si sic viuitur, & in talibus vita spiritus mei, corripies
me & viuificabis me. Idest, siquidẽ vita hominis adeò breuis, mo 5
mẽtanea, & laboribus atq; miserijs plena est, hoc Dñe argumẽto
meã planè negligentiam increpasti, & me ità conuicisti, vt (siqui
dem res ita se habet) alium viuendi modũ deinceps sumere consti
tuã, atq; ità, Fiet in pace amaritudo mea amarissima. Quæ verba
alij clarius verterunt hoc modo: Cedet mihi in incolumitatẽ hæc
amaritudo amarissima; hoc est, ex his amarissimis lacrymis sua-
uissimos vitæ & iustitiæ fructus carpam. Quãdo olim homines
initio mundi maiori simplicitate viuebant, eis Dñs largiorẽ vitã
præbebat, at, vt vidit eorum malitiã crescentem, ipsosq; tempore
abutentes eam abbreuiare constituit. Ita Regius Propheta testa-
Psal. 89. tur dicens: Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, quoniã
omnes dies nostri defecerũt, & in ira tua defecimus. Anni nostri
sicut aranea meditabũtur. Ob scelera nostra, inquit S. Dauid De⁹ 6
nobis vitã abbreuiauit & sicut tela aranearũ (quæ vno flatu rum
pitur & dissoluitur) reputata est. Et de hominib⁹ peruersis ait idẽ
Psal. 36. S. Propheta, Noli æmulari in malignãtibus, nec zelaueris facien
tes iniquitatem; quoniam tanquam fœnum velociter arescent,
vt in gehennæ fornacem mittantur. Atq; ità loquens B. Ioannes
de execranda Babylonia inquit: In vna die venient plagæ eius,
mors, & luctus, & fames, & igne cõburetur, quia fortis est Deus,
qui iudicabit illam; vbi alij transtulerunt, Fortis est Deus, qui iu-
Apocal. 18. dicauit illam: & sic est etiam in contextu Græco. In quo significa
tur, q⁹ tam cito vltio & condẽnatio impiorum veniet, vt iam pro
præterita reputari possit. Et est notandum hîc, idem esse, Iudica-
bit,

7 bit, quod, condemnabit, cùm actualiter mittet illam in gehennam.
Et apud D. Matthæum, vbi nos legimus, Omnis arbor, quæ non *Matth.* 3.
facit fructum bonum, excidetur, & in ignẽ mittetur, alia translatio
habet, Exciditur, & in ignem mittitur: & sic est etiam in contextu
Græco. Vbi quoq; significatur breuitas, qua super improbos sup-
plicia veniẽt. Si autẽ aliquem peccatorẽ diu & per multorũ anno-
rũ spatiũ viuere cõspicitis, recordamini eius, quod in sacra pagina *Eccles.* 8.
scriptũm est. Attamen peccator ex eo quod cẽties facit malum, &
per patientiam sustentatur, ego cognoui, quod erit bonum timenti
bus Deum. Nàm centum vel mille aut duo mille anni sunt velut
momentum respectu æternitatis alterius sæculi, in quo impij se
ipsos in perpetua confusione videbunt, sicut ille, de quo in sacra
scriptura dicitur; Dñs omnipotẽs tradidit eum in manus fœminæ, *Iudit.* 16.
8 & confodit eum; vbi alij transtulerunt, Et cõfudit eum: vbi signifi
catur, illum per mortem ad æternã inferni confusionẽ descendisse.
Cõmodum igitur & vtilitatẽ fratres mei ab hac vtilissima doctrina
à cælesti magistro tradita educite, & huius mundi res cõsideratione
breuitatis earum cõtemnere addiscite; animaduertite enim omnes
illas & vos breuissimè esse finiendos, sicuti verè alij vobis meliores
perierũt. Cũ S. Patriarcha Iacob (vt refert sacra scriptura) in AEgy
pto morti iã esset propinquus, filiũ suũ Ioseph sic est allocutus: Si *Gene.* 47
inuẽni gratiam in conspectu tuo, facies mihi misericordiã & verita
tem, vt non sepelias me in AEgypto, sed condas in sepulchro maio
rum meorum. Nec contentus fuit venerãdus senex hoc sibi filium
suũ promisisse, sed ei dixit, Iura ergò mihi. Voluit hic S. Patriarcha
in medio terrę, in qua filij eius habitaturi erãt, sepeliri, vt videlicẽt,
9 ipsi sepulchrum parẽtis sui ante oculos haberent, & recordarẽtur,
se alia die esse morituros. Videntes enim sepulchrum occasionem
haberent ad sic dicendum, siquidem mors tantum Patriarcham su
perauit, sine dubio nos etiam vincet. Cùm autem iure iurando S.
Patriarcha filium suum Ioseph astrinxit, nõ ideò fuit, quià de eius
obediẽtia dubitauerit, sed vt ipse occasionẽ haberet, qua Pharaoni
diceret: Adiurauit me Pater meus, in Sepulchro meo sepelire me,
nè Rex Pharao existimaret, sanctum Ioseph ex propria voluntate
voluisse parentem suũ in terrã Chanaan ad sepeliendũ asportare:
eò quod ille terrã AEgypti non diligebat. Et circa hæc omnia San
ctus vir prudẽtia calluit. Inquo docemur, non debere nos alicui oc
casionẽ præbere, vt cogitet nos eum non diligere, & beneficijs eius
esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse ingratos. Maiorem igitur nunc occasionẽ habemus ad assiduè 10
in nostro fine ac morte cogitandum, siquidèm ante oculos nostros
in Ecclesijs, vbi quotidie cõuenimus tot sepulchra nobilium habe
mus, qui maxima põpa & grauitate vixerunt, & tandẽ per mortis
ianuas, sicuti quilibet pauper, transierunt. Cũ ergò fratres intelliga
tis, quam citò per easdem ianuas ingressuri estis, in quo confiditis?
Quarè diuinã maiestatẽ vestris horrendis peccatis offendere aude-
tis? Oquã meritò cuilibet vestrũ id dicere possum, quod famuli Re
4. *Reg.* 18. gis Syrio Regi Ezechiæ dixerũt, scilicèt: Quæ est ista fiducia, qua
niteris? In quo cõfidis, vt audias rebellare? An speras in baculo arũ
dineo, atq; confracto Aegypti, super quem si incubuerit homo, cõ
minutus ingredietur manũ eius, & perforabit eam? O infœlix pec
cator, qui in vita fragiliori arundine confidis, quæ cum minus cogi
taueris, confringetur, & tu in infernũ perpetuò torquendus cades. 11

Cæterùm Dño è templo egresso atq; in monte Oliueti consi-
dente accesserunt ad eum discipuli secretò, & ab eo huius tantæ rui
næ tempus quæsierũt. *Dic (inquiũt) nobis, quando hæc erunt, & quod si-*
gnum aduentus tui, & consummationis sæculi? Quia enim discipuli tem
plum illud perpetuò duraturum arbitrabantur, neq; vnquam nisi
cum ipso mũdo ruiturum, ideò de vtraq; re simul quærũt, simulq;
Dñs vtriusq;, scilicet, ruinæ atq; iudicij signa prodit in sacro ho-
dierno Euãgelio, vbi sic ait: *Cum videritis abominationem desolationis,*
quæ dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto qui legit, intelligat.
Dan. 9. Hoc in loco Dñs Danielis Prophetæ clarissimũ vaticinium citat,
qui sic ait: Post hebdomadas sexaginta duas occidetur Christus, &
non erit eius populus, qui eum negaturus est: & ciuitatem & san-
ctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis eius vasti 12
tas, & post finem belli statuta desolatio, &c. vsq; ad finem capitu-
li. Vocatur hic hebdomada numerus septem annorum, quia sicut
hebdomada dierum, septem diebus constat ita hebdomada anno-
rum septem annis constabat. Non segniter certè Dominus ani-
maduerti voluit, nempè vastationem ciuitatis & templi post mor
tem Christi à Propheta prænuntiatam, quæ est efficacissimum ar-
gumentum aduentus Christi Redemptoris nostri. Si enim post
eius mortem ciuitas illa desolanda erat, & desolatio perpetuò du-
ratura prædicatur, sequitur ergò Messiam non modò iam venisse,
sed etiam pro mundi salute immolatum fuisse. Quia igitur salutis
& vitæ nostræ fundamentum, fides in Christum est, quæ hoc ar-

gumento

13 gumento euidentissimè confirmatur; ideò Dominus ait; *Cùm vide-*
ritis abominationem, &c. Qui legit, intelligat: hoc est, Quisquis deso-
lationem hanc viderit, manifestè colligat, venisse, ac passum esse
iam Christum, post cuius aduentum & mortem abominatio de-
lationis cõsecutura erat. Vocat autem illam abominationem, quo-
niãab idololatris & abominandis hominibus ciuitas vastãda erat,
nempè ab exercitu Romanorum. Et ait, stantem in loco sancto,
quia verè stetit Romanorum exercitus in eo; non enim obiter oc-
cidit Hebræos, sed perseuerans desolando locum illum sanctum
& ciuitatem. Quòd autem hæc sit abominatio, de qua hic loqui-
tur Dominus, apertè D. Lucas testatur, qui hanc diuini Magistri *Lucæ.* 21.
responsionem referens ait: Cum videritis circundari ab exercitu
Hierusalem, tũc scitote, quia appropinquauit desolatio eius. Deus
14 in desolatione illius magnificentissimi templi ad instar medici se *Simile.*
habuit, qui, cum ægrotus aliquis acutissima febri laborat, iubet ad
euitandum maius malum, vt ei vas aquæ frigidissimæ potandum
præbeatur, at prætermissa ea occasione iubet, ne aquam bibat, q̃
si non vult, vas ipsum, per quod ægrotans potabat, frangi præci-
pit. Sic Deus Hebræis in malum propensis propter consuetudi-
nem AEgypti carnes in templo sacrificare imperauit, ne, videli-
cet, in idololatriam laberentur. Sed postquam diuinus medicus in
cruce dixit, Consummatum est, iam non erat tempus illas carnes
offerendi; & quoniam ab illis mortiferis sacrificijs se se abstinere
noluerunt, ideò ipse templum deturbari & solo æquari iubet. Ma
gnam certè Deus pœnam illis imponit, à quibus occasionem ac
dispositionem loci, temporis, atque aliorum mediorum aufert,
15 quibus ipsi ad seruitium eius commoueri solent: nam cum hæc
habent, magnum ab eodem Deo beneficium accipiunt. Satis be-
nè hoc Regius Propheta intelligebat: Siquidem cùm à facie Ab- 2. *Reg.* 15.
salonis filij sui fugeret, Sadoch sacerdoti dixit; Reporta arcam
Domini in vrbem, si inuenero gratiam in oculis Domini, redu-
cet me, & ostendet mihi eam. Non dixit, Si inuenero gratiam
in oculis Domini, restituet mihi regnum, sed, Ostendet mihi ar-
cam. De regno verò dixit; Si autem dixerit mihi, Non places, præ-
sto sum; faciet mihi quod bonum est in cõspectu suo. Vbi apparet,
ipsum pluris fecisse, arcã videre, quam regnum cõsequi: arca enim
ei motiuũ erat, quo plus Deũ diligeret, in memoriã nanq; ei reuo-
cabat ingentia beneficia, quæ in populũ Israeliticum contulerat.

Hæc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hæc etiã veritas ex illo, quòd in Regũ historia legitur, cõprobatur. 16
3. Reg. 9. Vbi Dns cũ Salomone sic locutus est: Si autẽ auersione auersi fueritis vos & filij vestri, non sequẽtes me neq; custodientes mandata mea, sed abieritis & coluerintis Deos alienos, auferã Israel de superficie terræ, quã dedi eis, & templum, quod ædificaui nomini meo, proijciã à conspectu meo. Q ã le proiectò suppliciũ sint, Hebræos tantũ fanorẽ amisisse, q ale erat tẽplum, in quo Deus eos auditurũ se esse promiserat. Et cũ Dns ait, Si auersione auersi fueritis: significat, se non ob quæcunque peccata hoc supplicio homines punire solere, sed ob illa, quæ ipsi maxima cũ malitia & ex proposito ac perseuerãtia cõmittunt, hoc enim in illa verbi reduplicatione denotatur. Est autẽ hic valdè põderandũ, Dominũ peccatores, antequã eos cũ diluuio puniret, per centũ annorũ spatium expectasse. Nàm
Gene. 6. licet in sacro Geneseos libro dixerit, Non permanebit spiritus meus 17
(ideſt anima, quæ à me creata est) in homine in æternum, (ideſt, per longũ tempus) quia caro est, (hoc est, carnalis) eruntq; dies eius centũ & viginti annorũ, ideſt, eos ad pœnitentiã expectabo per centum & viginti annorũ spatiũ, antequã ipsos cũ diluuio euertam, tamẽ quoniã ab illa Dei patientia, & cõminationibus, quibus dum fabricaretur arca Noe, eis minabatur, vtilitatem educere noluerunt, ideò ex illa tota summa centũ & viginti annorũ Deus viginti ab-
F. Hierony. stulit & abbreuiauit, sicut B. Hieronymus super hunc locũ adnotauit. Itaq; ipse post centũ annos istos puniuit, Aegyptios verò octo-
super Gene. 6. ginta expectauit, vt ex sacro Exodi volumine colligitur, vbi volẽs
Exodi. 7. Sacra scriptura recensere flagella & euersionem illius infœliciſsimi regni inquit: Erat autem Moyses octoginta annorum. Dùm annos sancti Moysi Prophetæ cõmemorat, voluit spiritus sanctus in hoc 18
duo significare. Alterũ, vt videremus, cui Deus populũ suũ cõmendabat, videlicèt, Viro seni & non adolescentibus profanis & inexpertis. Atq; ità per Isaiam Prophetã minatur, se ob populi peccata pueros principes esse daturum. Alterũ verò, vt intelligeremus quã lõgo tẽpore Deus AEgyptios expectauerit, antequã ipsos puniret. Nã cũ S. Moyses in lucem editus fuit, iã AEgyptij nefariam illam crudelitatẽ, qua pueros Hebræos suffocabant, & alias quã plurimas tyrannides committebant, ob quas funditus euerti merebãtur, sed pijſsimus, Deus eos octoginta annis, vt cõuerterentur, expectauit. Minus spatiũ tẽporis eis cõcesſit, quã illis quos diluuio subuertit, eò q maiora beneficia accipiẽtes atrociora crimina perpetrabant.

Hebræos

19 Hebræos autem quadraginta annis tantum modò expectauit, quoniam iniquitates eorum maiores, quam Ægyptiorum erant, & his quadraginta annis innumerabilia portenta & miracula Dominus in omni illa terra operatus est, vt ex Apostolorum Actibus apparet, à quibus perpauci vtilitatem eduxerunt se ipsos ad sanctiſsimam Iesu Christi fidem conuertentes respectu plurimorum, qui in infidelitate sua summersi remansere: quam obrem eos Dominus in hoc mundo tanta seueritate punire voluit.

Exponens ergò cœlestis magiſter magnitudinem illius vastationis inquit. T*une qui in Iudæa sunt, fugient ad montes*: Tanta enim erit vis atque potentia inimicorum, vt nulli nisi per fugam pateat ad salutem aditus. Fugient, inquam, ad montes, vt inter feras tuti lateant, quibus inter homines nullus erit tutus latendi locus.

20 Exaggerat deinde fugæ necesſitatem, cum ait. *Qui est in tecto non descendat, tollere aliquid de domo sua, & qui in agro non reuertatur tollere tunicam suam*: Tãta enim fugiendi necesſitas erit vt relictis omnibus vitæ suæ quisque consulat. Quid igitur, qui fugere non poterunt? Horum miserrimam conditionem protinus exponit, cùm ait: *Væ autem prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, Quæ, videlicèt, dum vel ventrem gestant, vel pueros lactant, ad fugiendum minus expeditæ sunt. Atque ad ipsum facit, quod deinde sequitur: *Orate, nè fuga vestra fiat in hyeme, vel Sabbatho*, Quando non licèt longum iter conficere. His omnibus modis vastationis huius magnitudinem Dominus significat. In hoc ostensum fuit odium magnum, quo Deus peccatum insequitur, siquidem populus ille, quem elegerat ob suã infinitam clementiam, & non pro meritis ipsius, tanto rigore ab eo
21 postea destructus & euersus fuit. Non ipsum elegit, quia populus magnus erat, vt Sanctus Moyses in Deuteronomio perpendit di- *Deut. 32.*
cens; Cõstituit terminos populorum iuxta numerũ filiorum Israel. Hoc est, (vt interpres quidam ait) Tot erant populi gentiũ & adhuc plures, quot erant capita, & singulares personæ Israelis; & cùm tam multi essent gentium populi ex tot gentibus & linguis solos tantũ filios Israel in populum & peculium sibi altiſsimus elegit. Quod be-
neficium amplificãs Moyses ait. En Domini Dei tui cœlum est, & *Deut. 10.*
cœlum cœli, & tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & elegit eos, & semen eorum post eos. Quod perinde est acsi diceret; Non egebat Deus vestro famulatu, qui cœlorum Dominus est, sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

sola bonitate sua elegit vos atq; dilexit, & non vulgari quidē sed ar- 22
ctissima dilectione. Id enim significat cū ait, Conglutinatus est &c.
Nihil certè erat in illo populo, siue gratiæ, siue naturæ, siue fortunæ,
quod Dominum ad huius tātæ electionis beneficiū excitare potuis
set. Ruditatē enim eius apertissimè extrema illa dementia declarat,
qua morante diutius Moyse in monte cū Domino ad Aaronē cō-
Exod. 32. uenientes dixerunt: Fac nobis Deos, qui nos præcedāt; Moysi enim
huic viro, qui nos eduxit de terra Ægypti, ignoramus quid acciderit. Quod perinde est acsi dicerent: Hic Moyses, qui nos promis-
sis suis ex terra Ægypti eduxit, intelligens, se quod promisit, im-
plere non posse, vt nos, videlicet, in terram lacte & melle manantē
introduceret, pudore & metu correptus in recōditas rupes aut obscu
ra nemora se abdidit, nosq; dereliquit; quo circa tu nobis Deos fac,
qui nos in hoc itinere præcedāt, quorū auspicijs & virtute Chananæo 23
rum terrā occupare valeamus. Animaduertite quæso fratres cæcita-
tis huius magnitudinem, ab homine exigunt, vt Deos faciat. Quis
truncus aut saxum hoc postularet? Quin & illud non minoris insaniæ
conflato iam vitulo dicunt: Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxe-
runt de terra Ægypti. Recentissima adhuc extabant insignia illa
miracula atque portenta, quæ Dominus in eorum gratiam patraue
rat; præsertim cū ipsis etiā stupentibus undis per mediū maris nouū
& inuium humanis gressibus iter aperuit, & phalanges atq; currus
Pharaonis contortis inter se maris vorticibus summersit. Tamen ea
cæcitatis magnitudo eorum mentes oppresserat, vt conflato recenter
vitulo dicerent. Hi sunt Dij tui Israel, qui te eduxerūt de terra Ægy-
pti. Satis vel hoc vno argumēto liquere puto fratres, quanta eo tem
pore fuerit huius populi ruditas & ignorantia, vt omittam eius rebel- 24
lionem & perfidiam, quæ hoc eodem indicio perspicitur. Cæterùm
hoc non obstante Deus hunc populum in tantæ dignitatis gradum
Deute. 32. perduxit, vt Moyses in Deuteronomio dicat; Circunduxit eum, &
docuit, & custodiuit, quasi pupillam oculi sui; sicut aquila prouo-
cans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas
suas, & assumpsit eos, & portauit in humeris suis. Quibus igitur alijs
verbis paternam erga hunc populum prouidentiam potuit sanctus
vir significare, quam his, quibus testatur, Deum eos tanquam pupil
lam oculi custodisse? Quid enim diligentius, quàm pupillam ocu-
li custodimus? Quid illud etiā, quod instar aquilæ alas suas expādit,

& por-

25 & portauit in humeris suis? Sed videamus, quò hæc tanta sublimitas
(vbi peccatū interceserit) collapsa sit: vt hac ratione intelligamus, quò
nos eleuet gratia, quò culpa deijciat. Cùm igitur in hanc dignitatem
populus ille euectus esset, ad Deos alienos conuersus est, quo scelere
ità Dominus fuit ad iracundiā prouocatus, vt totum illū adeò vehe-
mentē amoris ignem in ardentissimum ignē verteret indignationis,
quem tremendis verbis & longa oratione Moyses in cantico suo ex Deute. 32.
pressit, cùm Dominum sic loquentem inducit: Ignis accensus est in
furore meo, & ardebit vsq; ad inferni nouissima, deuorabitq; terram
cum germine suo, & montium fundamēta comburet. Congregabo
super eos mala, & sagittas meas complebo in eis. Foris vastabit eos
gladius, & intus pauor; iuuenem simul ac virginem lactentem cum
homine sene. Et dixi, Vbi nam sunt? Cessare faciam ex hominibus
26 memoriam eorum. Expendite quæso fratres singula huius indigna-
tionis verba. Quot enim verba, tot fulmina sunt, quibus Dominus
iræ suæ magnitudinem & peccati odium hac tam multiplici atque
horrenda pœnarū atrocitate declarauit. Deniq; vbi diuina patientia
& misericordia immissis quotidie nouis Prophetis eos ad meliorem
mentem reuocare voluit, nec impetrauit, vbi diu illos frustrà expe-
ctauit, eos tandem repulit à conspectu suo. Sic enim dixit ad Sanctū
Hieremiam: Eijce illos à facie mea, & egrediantur. Quòd si dixerint Hiere. 15.
ad te, Quò egrediemur? dices ad eos: Qui ad gladium, ad gladiū, qui
ad famem, ad famem, & qui ad captiuitatem, ad captiuitatem, dicit
Dominus. Et visitabo super eos quatuor species: gladiū ad occisio-
nem, & canes ad lacerandū, & volatilia cœli & bestias terræ ad deuo
randū & dissipandū, & dabo eos in feruorem, hoc est, (vt alius inter-
27 pres vertit) in diuexationem vniuersis regnis terræ. En fratres quan-
tum sit peccati virus atque malitia, quòd tantam amicitiam in tan-
tā inimicitiam cōmutauit. Verùm hæc omnia, quę impleta fuerūt,
eùm Chaldęi Hierusalē destruxerunt, quanuis fuerunt maxima, le- 4. Reg. vlt.
uia tamen sunt præ his, quæ sequūtur: illa enim captiuitas Babyloni-
ca septuaginta annorum fuit, ea verò, quæ per Romanos facta est,
(de qua in præsenti Euangelio Dominus agit) per mille iam & quin
gētos annos & eo plus durat, neq; vnquā reuocata est. Cuius lamen-
tabilem historiam Iosephus, qui in ea obsidione interfuit, describit.
De quo B. Augustinus ad Isichium sic ait: Nū & Iosephus talia mala B. August.
dixit populo illi accidisse, vt vix credibilia videantur. Tanta enim ad Isichiū.

strages hominum in illa ciuitate facta fuit, vt fame, ferroq;, & peste 28
vndecies centena millia hominum conciderint (Hinc patet quod
B. Tho. 2. 2. q. 108. ar. 4. ad. 2. perquàm doctè ait Beatus Thomas, scilicet, filios optimo iure puniri propter peccata parentum, sicut propter peccata Ægyptiorum pe-
rierunt primogeniti eorum, & propter peccata Hebræorum eorum
filij in hac vastitate mortui sunt) Reliqui verò, qui mortem euaserũt
in duriorem morte captiuitatem inciderunt. Nonaginta enim mil-
lia hominum in captiuitatem ducta fuerunt, qui per varias mundi
plagas iusto Dei iudicio dispersi sunt. Habitantibus enim illis He-
bræis inter fideles ad fidem conuersos eis esset motiuum & occasio
continuò in memoriam reuocandi sacratissimam Christi Redem-
Psalm. 58 ptoris nostri mortem. Quod videtur in Psalmo quinquagesimo
octauo prædictum fuisse & prænuntiatum, vbi dicitur: Deus osten
dit mihi super inimicos meos, nè occidas eos, ne quando obliuiscan- 29
tur populi mei: Disperge illos in virtute tua, & depone eos protec-
tor meus Domine, quia, scilicet, in tuæ pretiosissimæ passionis me
moriam remanent. Denique tanta fuit calamitas illa, vt hîc summa
veritas dicat: *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mũ
di vsque modo, nec fiet.* Quæro, non erit maior tribulatio tempore An
tichristi? Dico, hanc fuisse maiorem, siquidem hîc Christus Seruator
noster hoc dicit, sed intelligitur maiorem fuisse apud Iudæos tantũ.
Nihilominus longè maior erit tempore Antichristi in toto orbe po-
tissimè aduersus fideles.

Et addit Dominus, *Nisi breuiati fuissent dies illi, non fiet salua omnis
caro: sed propter electos breuiabuntur dies illi.* Super quo inquit Beatus
S. Augu. ad Isichiũ Augustinus; Non debemus ambigere, quando euersa est Hierosoly
ma, fuisse in illo populo electos Dei, qui ex circuncisione credide- 30
rant. Quanquàm Israelitæ in deserto peccauerũt, cum vitulum ado-
rarũt, (vt sacra narrat historia) rectè tamen intellexit Sãctus Moyses
Exod. 32. inter plurimos malos aliquot bonos esse solere. Ideò ait; Siquis est
domini, iungatur mecum, statimque congregati sunt ad eum om-
nes filij Leui. Sic cum Hierusalem euertebatur, licet in ea plurimi es-
sent mali, aliqui etiam boni erant, quos Dominus ibi ad maiorem
ipsorum coronam torqueri voluit. Sancto Thobiæ Angelus hic di-
Tobiæ. vltim. xisse à sacra pagina memoratur: Quia acceptus eras Deo, necesse
fuit, vt tentatio probaret te. Nunquid virtus illius sancti viri in mul-
tis misericordiæ operibus, quæ quotidie faciebat, non probata erat?

Nequa-

31 Nequaquã omnino. Apertius enim cognoscimus, quis fuerit san-
ctus vir in occasione, qua habuit amittendi timorem & amorẽ
Dei propter paupertatem & cęcitatem, ad quã deuenerat, quam
in sepeliendis mortuis & alijs sanctis operibus, cũ Deus ei faue-
bat, exercendis. Apertius etiã ostensum fuit, quã armatus his ar-
mis erat S. Iob in infortunijs, quę passus est, quã in operibus pie-
tatis, quæ exercuit, siquidẽ cũ tot casibus & infortunijs, videlicet
amissione facultatũ salute, & filiorũ mortẽ expugnatus esset, ta-
men casus ita repẽtinus eũ nunquã imparatũ potuit inuenire, vt
vnũ duntaxat verbũ incõpositum loquereretur. Sic voluit Dñs,
vt electi, qui in Hierusalem commorabantur, illis grauissimis tri
32 bulationibus probarentur. Et licet verissimum sit, ipsum Deũ iu- Ezech. 3.
stis ad resistendũ contradictionibus aduersariorũ vires & fortitu
dinẽ præbere, atq; ita sancto Ezechiel dixit, Vt adamantẽ & ve
silicẽ dedi faciem tuã; in quo significauit, illum, qui iustũ perse-
quitur, sibi ipsi nocere, siquidẽ Deus pollicetur, se ei faciẽ adamã
tinam præbiturum, (*Que dando en el el golpe, resulte en quien lo tira, y
no haze impression en el diamante*) nihilominus tamen sanctus pro-
pheta inquit: Non relinquet Dominus virgam peccatorũ super Psal. 124.
sortem iustorum, vt non extendant iusti ad iniquitatem manus
suas. Ideò hic dicitur: *Propter electos breuiabuntur dies illi.*

En fratres, qualis à radice peccati fructus proueniat, en quale
sit stipendiũ eius, en magnitudo diuinæ iustitiæ: en quo odio Do
minus prosequitur impios; dũ quos ipse plãtauit, euellit; & quos
vsq; ad fidera eleuauerat, vsq; ad inferos detraxit. Quam misera-
bilem tragœdiam & causam eius breui Dominus sermone per
33 Hieremiã Prophetam cõplectitur, cum ait: Reliqui domũ meã, Ieremiæ. 12.
dimisi hæreditatẽ meam, dedi dilectã animam meã in manus ini
micorũ meorum. Ecce quã appellat domum suam, hæreditatem
suam, (quodq; tenerrimum est) animam suã. Summũ enim erat,
appellare eos animã suam: sed supra summum etiam adiecit ali-
quid maius, nẽpe dilectam animã suam, quam tamen, vbi pecca
tum intercessit, tradidit in manus inimicorũ. Hoc etiã idem Do-
minus significauit, cũ Prophetã Ieremiã vocãs, ei dixit: Vade & Ieremiæ. 13.
posside tibi lũbare lineũ, & pone illud super lũbos tuos: (hoc est,
cinge corpus tuũ quadã fascia lintea) quod prœceptũ sanctus vir
opere cõpleuit. Et factus est sermo Domini ad eũ secũdò dicens:
Tolle lũbare, quod est circa lũbos tuos, & vade ad Euphratẽ, &

abscõdeabi illud in foramine petræ. & abscõdit illud in Euphrate 34
sicut præceperat illi Dñs. Post dies autem plurimos dixit Dñs ad
eũ: Vade ad Euphratẽ & tolle inde lũbare, quod præcepi tibi, vt ab
sconderes illud ibi. Et abijt S. Propheta ad Euphratẽ, & tulit lũ
bare de loco, vbi absconderat illud, & ecce cõputruerat lũbare ità
vt nulli vsui aptũ esset. Et factũ est verbũ Dñi ad eum dicens, sic
putrescere faciã superbiã Iuda & superbiã Ierusalẽ multã: popu
lum istum pessimũ, qui nolunt audire verba mea, & ambulant in
prauitate cordis sui, abieruntq; post Deos alienos. Sicut enim ad
hæret lũbare ad lũbos viri, sic agglutinaui mihi omnẽ domum Is-
rael & omnem domũ Iuda, vt essent mihi in populũ, & in nomẽ,
& in laudẽ, & in gloriã, & nõ audierunt. *O vala me la beatissima Trinidad*, & quæ res tam stupenda videre populũ, quem Deus tã sin- 35
gulari amore sibi coniunxit, tam ingratũ extitisse, vt à Dño tãto
odio habitus esset, vt dicat, computrescere faciã eum, & erit sicut
lumbare istud, quod nulli vsui aptũ est. O tetribilẽ Dei seueritatem: O tremendã omnipotentis iustitiã. Quis tam ferreus est, qui
hæc audiens non contremiscat? Ideò dilectissimi fratres, incredu
lis relictis ad nos ipsos veniamus: hęc enim Philosophia nõ ad eos
modo, sed ad nos quoq; multò magis pertinet, vt porè qui longè
maiora beneficia quã illi per Christum Saluatorẽ nostrum recepi
mus. Quantũ enim à lege distat euangeliũ, tantum beneficia no-
stra illorum beneficia superant: illorũ enim beneficia magna ex
parte ad corporis vsum pertinebant, nostra verò ad mẽtis cultum
& ornatũ spectant. Quæ cùm ita sint, quid hic aliud consequi ne
Hebr. 2. cesse est, nisi quod Apostolus admonet, cum ait: Propterea abun
dantius oportet obseruare nos ea quæ audiuimus, ne forte pere- 36
fluamus. Si enim qui per Angelos dictus est sermo, factus est fir-
mus, & omnis præuaricatio & inobedientia accepit iustã mercedis retributionẽ, quomodo nos effugiemus, si tantã neglexerimꝰ
salutẽ? Si enim diuinorũ beneficiorũ abusus & ingratitudo talem
illi populo cladẽ peperit, quid nobis ab eodẽ iudice Deo timen-
dũ est, qui longè plura & maiora recepimus, nec illis tamẽ melio
res, sed forsan peiores redditi sumus? Volens aliquando Dñs He-
Oseæ. 10. bræos illos supplicio afficere, dixit per Oseam Prophetã: Iuxta
desiderium meũ corripiam eos, congregabuntur super eos populi
cũ corripientur propter duas iniquitates suas. Perpendite fratres
quomodo ꝓpter duas iniquitates eos Dñs iuxta desideriũ suum
punire volebat, nũc autẽ inter nos, qui cælesti euangelij doctrina

37 sumꝰ illuminati & eruditi, nõ duę solũ iniquitates sed innumerabi
les reperiẽtur. Certè si quis cõmunes Christianorũ huiꝰ ętatis mo
res & vitã diligẽter considerauerit, eãq; cũ fide, quã profitẽtur cõ
tulerit, nõ poterit, si vel micã cerebri habeat, nõ vehemẽter admi
rari, cũ tãtũ inter vitæ regulã & vitã ipsam intersse videat. Certè
infideles ipsi, si vtũq; perpẽderent, vix in animũ inducere pos-
sent, nos ea firma & vera esse credere, quę cõfitemur. Cicero enim *Cicero. lib. 2. de nat. Deorum.*
de diuina prouidentia cũ Epicuro philosopho disputans, vel suo
vel Epicuri nomine impossibile esse ait: eũ, qui Deũ proborum
& improborũ rationẽ habere credat, nõ dies noctesq; diuinũ nu-
men timere. At nos fratres hoc ipsum & incõcussa fide credimus,
& suppliciorum atq; præmiorũ magnitudinẽ eadẽ fide instituti
nouimus: cũ tamen multi ab hoc trepidationis affectu adeò lõgè
38 absint, vt vix hoc ipsum illis vnquã in mentẽ veniat. Quid igitur
dicemus hos ob innumera flagitia, quæ passim cõmittunt, amisis-
se fidẽ? sicut illi, de quibus Dñs per Sophoniã Prophetã ait: Scru- *Sophoni. 1.*
tabor Hierusalẽ in lucernis, & visitabo super viros defixos in fœ-
cibus suis, qui dicunt in cordibus suis: Non faciet bene Dñs & nõ
faciet malè. Hoc est: Ita ego Hierusalẽ scrutabor, vt nec vnus ma
neat, ad omnes illos supplicio afficiendos, qui suis in peccatis fixi
sunt, ob quorum multitudinẽ eò deuenerunt, vt amiserint fidem
dixerintq; in cordibus suis, (quod ore nequaquã proferre audẽt)
Nec Deus nos puniet propter flagitia nostra, nec nobis propter
virtutes nostras aliquod præmiũ cõpensabit. An dicemus hos im
probos Christianos sic fidẽ amisisse? Nullo modo: sed eã multis
modis impeditã & obscurã eos habere. Vt enim arbitrij nostri li-
39 bertas peccatorũ multitudine debilitatur, quanuis non extingua
tur, (semper enim liber ad peccandũ vel non peccandũ homo re-
manet) ità fides quo magis homo delinquit, & peccata peccatis
addit, eò magis obscuratur & impeditur, nunquã tamẽ nisi hære-
sis perfidia intercidit. Vt igitur lucerna intra modiũ cõdita splen- *Simile.*
dorẽ quidẽ suum detinet, sed obiectu tamẽ adiuncti corporis, ne
aerẽ illuminet, impeditur ità fides, quę in Christiani hominis mẽ
te in baptismi sacramẽto infusa est, incõcussa semper manet quã
uis peccato intercedente non perindè vt anteà vim suam emittat.
Hoc igitur in causa est fratres, cur tã multi fideliũ, q fidei lumine
instituti imperuestigabiles cęlestis glorię diuitias & sempiterna
Gehennæ supplicia pijs & improbis cõstituta, & rationẽ de tota

Universidad de Deusto
Biblioteca

vita ad verbũ vsq; ociosum esse reddendã firmissimè credũt, sla-40
gitiose tamen viuant; quia quãuis harũ rerũ fidẽ habeant, mortuã
tamen habent, quę vitalẽ illam vim & acrimoniã, quã ante habe-
bat, amisit: propter quod in eandem ferè calamitatẽ & vastatio-
nem, in quam Hebręi deuenerunt, nos quoque incidimus. Olim
enim per totum penè terrarum orbem florẽte adhuc Romanorũ
imperio Christiana religio protendebatur, at vero nostra ætate
quota nobis Christiani orbis portio relicta est? An nõ apertè hic
videmus eundẽ Dominũ in eadẽ causa eandẽ omninò sententiã
protulisse, eademq; seueritate vsum fuisse? An non videmus hic
Rom. 11. illud Apostoli vaticiniũ impletũ? Ait enim: Si aliqui ex ramis fra
cti sunt, tu autẽ cũ oleaster esses, insertus es in bonã oliuã, noli al-
tũ sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis nõ pepercit,
nec tibi parcet. Vere enim Iudæi legitimi & germani filij Dei 41
erãt, nos cõtra hospites testamẽtorũ & peregrini; illi naturales ra
mi oliuę, nos insertitij. Si ergò adeò seuerè Dñs cũ naturalibus ra
mis egit, vbi aduersus eũ peccatũ est, quid nos sperare par erat, si
in similia crimina inciderimus? Hoc ergò nomine multò magis
nobis quã illis timendũ est. Sic enim Dñs per Prophetã Ieremiã
Ieremiæ. 25. ait: Ecce in ciuitate, in qua inuocatũ est nomen meũ, ego incipio
affligere, & vos eritis immunes? Non eritis immunes dicit Dñs.
Ierem. 6 Vbi autẽ nos apud eundẽ legimus, Ecce ego adducã mala super
populũ istum, quia verba mea non audierunt, alia trãslatio habet
Ecce ego adduco mala; & sic est etiã in contextu Græco, & in pa
Ierem. 23. raphrasi Chaldaica. Et vbi nos legimus, Ecce turbo dominicę in-
dignationis egredietur, & tẽpestas erũpens super caput impiorũ,
alia translatio habet, Ecce turbo dominicæ indignationis egredi- 42
tur: & sic est etiã in contextu Græco, & in paraphrasi Chaldaica.
In quo significatur, adeo citò ac adeò ineffabiliter super impro-
bos suppliciũ venturũ esse si se in meliorẽ viuẽdi statum nõ rece-
perint, vt illud iam præsens putare possint. Cæterũ cũ hięc tanta
diuinę seueritatis atq; iustitię vis mẽtes hominũ perterrefaciat, &
pœnitẽtiã inducat, nõ desunt impijs sua diuerticula, ad quę cõ
fugiant, quo se in sceleribus suis perdurãtes cõsolentur & tueantur: inter quę vnũ vulgatissimũ est spes pœnitẽdi in hora mortis.
Ait enim miser peccator: Cũ morti proximus fuero, tunc testamẽto restituã, tũc salutaribus sacramẽtis deuotè susceptis in pace discedã. O stulte stulte, memẽto quòd sicut Dñs de illa Hierosolymę
vastita-

43 vastitate loquẽs dixit in euãgelicæ lectionis initio: *Væ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, sic ad nostrũ propositũ potest dici:
Væ illis, qui in instanti mortis agone salutaris vitæ propositũ cõcipiũt. Parũ enim idoneũ tempus est inchoandi nouã vitã, cum
vita deficit, sine qua noua vita esse nõ potest. Nemo igitur salutis
suæ præsidiũ in sola extrema pœnitẽtia ponat. Ante oculos sem
per illa Beati Iob sententia habenda est: Si repẽte interroget, quis Iob. 9
respondebit ei? Repentè autẽ Dominus interrogat, cũ hominẽ in
ea hora imparatũ & multis sceleribus irretitũ inuenit. Quid ergò
tunc tẽporis homo peccatis assuetus respondere æquissimo iudi-
ci poterit, qui toties ab eo etiam admonitus respicere noluit? De
quibusdã peccatoribus dixit Propheta Oseas: Quia ventũ semi- Osee. 8.
nabũt, & turbinẽ metẽt. Insanum & ab omni ratione alienum est
44 existimare, quòd si seminas in corde tribulos, collecturus sis triti-
cũ satietatis & consolationis. Ventus peccatũ est, & turbo tempe
stas æterna; dãnatio, quã in hora mortis, si verã nõ egerit pœni-
tentiã, certissimè peccator percipiet. Et quã laboriosum quamq;
difficile sit, eam vt oportet, in illa extrema hora agere, vos quodã
exemplo Antiochi Regis Asiæ in mortis agone constituti docere
& significare volo. Hunc enim crudelissimũ carnificẽ, templiq;
& religionis euersorẽ superius ille iudex acerbissimo viscerũ & 2. Macha. 9.
internorũ dolore percussit; & ita factũ est, vt qui supra humanum
modũ elatus erat, tũc humiliatus ad terrã ingestatorio portaretur,
manifestã Dei virtutẽ in semetipso contestans, ita vt dẽ corpore
impij vermes scaturirẽt, ac viuẽtes in doloribus carnes eius efflue
rent, odore etiã illius & fætore exercitus grauaretur. Itaq; his do-
45 loribus pressus multis mirisq; modis se Domino satisfacturũ pro
mittebat. Primũ enim Hierosolymã pollicitus est libertate se do-
naturũ, & Iudæos pares Athenien sibus facturũ, & tẽplum etiam
sanctũ (quod prius spoliauerat) optimis ornaturũ, & pertinentes
ad sacrificia sumptus de redditibus suis præbiturũ. Quid his am-
plius requires? Addit etiã aliud nouũ atq; mirandũ, se, videlicet,
Iudæũ futurũ, peragratoq; omni loco terrę prędicaturũ Dei potẽ
tiã, quã in dolorũ suorũ acerbitate cognouerat. Quid his maius à
Rege Iudæorũ nationi & religioni infestissimo promitti potuit?
Audistis fratres, quã multa atq; miranda rex hic instante mortis
hora pollicitus fuerit: sed quẽ tandẽ fructũ hac pœnitentia, quã
nõ Dei sed ipsius amor expresserat, fuerit assecutus, declarat;

sermo diuinus, cũ protinus subdit: Orabat ille scelestus Dominũ, 46
à quo nõ esset misericordiã cõsecuturus. Quis igitur eorũ, qui vitam omnem in ludo & otio varijsque voluptatibus consompserũt; qui periurijs, odijs, detractionibus, adulterijs, & terrenis opibus inexplebili cupiditate congerendis, omniq; turpitudinis genere animã suam commacularunt, certam sibi salutem in extrema illa pœnitentia polliceatur, qui regem hunc tam magna eodẽ tempore proponentẽ à diuina misericordia exclusum & ad sempiterna supplicia damnatum videat? O deplorandam perditorũ hominum cæcitatem, o amentiam, o delusarum mentiũ stuporem, quæ hanc tantam rem neq; aduertunt, neq; cogitant, neque sibi opportuno tẽpore consulere volunt, quoniã illa extrema hora ad veram agendam pœnitẽtiam impeditissima est, quę totam hominis mentẽ atque animum requirit, quam alio atq; alio vocãt 47
mille dolorũ & curarũ agmina, quæ ægrotantem & migrare parantem vndiq; obsident, & velut captiuũ tenent: hoc est enim, quod mystice in hac sacra lectione Dominus significauit, cum dixit: *orate ne fuga vestra fiat in hyeme*, Quod hoc tẽpus ad fugam minus commodum sit. Non minus autem ad fugam sæculi atq; peccati tempus mortis parum aptum est. Quando vxor deflet parui plangunt, familia perstrepit, medici vadunt & & redeunt, ingrediuntur & egrediuntur, alia subinde atque alia medicamenta nihil profutura mutantes, dolores verò ipsi atque corporis æstus & imbecillitas vsque adeò hominis mentem occupatam tenet, vt vix aliud cogitare possit, quam quod illum pungit. Quisquis igitur peccatum hoc tempore deserere vult, is verò in Sabbatho atque hyeme, hoc est, tempore valdè difficili fugã meditatur. Hæc 48
igitur extrema pœnitẽtia periculi pleniss ima est, vt potè quę magis ab instanti necessitate magisq, ab amore sui, quam ab amore Dei proficisci videatur.

Sed dicetis forsitã: Quid igitur faciemus, vt hoc tantũ periculũ effugere valeamus, & vt ad pœnitentiã statim agendã incitemur? Ad hoc respõdeo, vnũ ex efficacioribus remedijs esse, ob oculos semper habere id, quod Dñs in fine huius sancti Euãgelij tractat, scilicet, tremẽdũ iudiciũ, post quod ęterna inferni supplicia impios expectant. Solẽt medici in grauioribꝰ morbis septimũ quẽq; diẽ diligenter obseruare, quẽ illi criticũ appellãt, in quo aiũt naturã ipsam ad vim morbi repellendam acrius incitari. Quo fit, vt si eo

Similis.

49 si eo die quo aliquã spem salutis concipere poterant, æger nihilo melius valeat, periculosissimè illum ægrotare dicant. Si igitur fratres, hoc adeò insigni fidei nostræ dogmate (quod ad cõmouendos animos potissimum est) nihil obdurati homines mouentur, non video quid illis aliud proponi possit, quo ad agendam pœnitentiam moueantur. Hoc efficacissimo remedio vtebatur sanctus Dauid, & pœnarum illarum æternitate stupefactus & attonitus aiebat: Cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui: meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar & scopebam spiritum meum. Quid autem cogitabat? Nimirum inextinguibilis illius ignis æternitatem, & implacabilem diuini numinis iram. Subdit enim: Nunquid in æternum proijciet Deus, aut non apponet vltra, vt complacitior sit adhuc? aut in finem misericordiam suam abscindet à generatione in generationem? aut 50
obliuiscetur misereri Deus? & continebit in ira sua misericordias suas? Videte quam multis verbis eandem æternitatis sententiam repetierit. Sed singula, quæ so, huius loci verba expendamus. Meditatus sum (inquit) nocte cum corde meo. Nocte inquam (cum omnia silent, nec tumultuantes familiæ strepitus mentis aciem aut perturbat, aut alio deflectit) tunc inquam terrena omnia atque temporaria infra me relinquens in ipsam ęternitatem, quæ omne tempus continet mentis oculos attollo, & non modò sempiternam beatarum mentiũ fœlicitatẽ, sed sempiternã etiam improborũ pœnam considero: quibus, videlicet, nullus ad diuinã misericordiã promerẽdam aditus patet, quę res vsq; adeò animũ meũ stupefacit & attonitum reddit, vt in hęc admirationis verba 51
mẽ prorumpere faciat: Nunquid amator hominũ Deus, quos ad imaginẽ suam cõdidit, & acerbissima morte redemit, in æternũ à se proiecturus est? neq; vllis aut precibus aut sacrificijs placandus? Itàne fiet, vt gratiæ ac misericordiæ suæ fluenta à generatione in generationem, hoc est, in omnia sæcula sæculorũ abscindat nec illam fluere solito cursu patiatur? Ità nè fiet, vt obliuiscatur misereri Deus, qui ab ipso mundi exordio, etiam cum improbos puniuit, nihil vnquam fecit, quod non misericordiæ suæ sale condiret? Quomodo ergo fieri potest, vt eius rei obliuionem capiat, in qua semper versatur? Denique cur is, cui semper proprium est misereri & parcere, tantum iræ suæ permittet, vt misericordiam, quæ in omnibus eius operibus elucet, quasi victam

&

& captiuam teneat? Huius ergò æternitatis consideratione stupefactus sic vitam meam instituere decreui, vt ante tremẽdi iudicis tribunal iudicatus appaream, non iudicandus: scio enim eos, qui seipsos iudicãt, ab eo minimè iudicari. Quid nos ad hęc dicemus fratres, qui has tam longas hyemis noctes non in hac pia meditatione, sed in somno aut chartarũ ludo insumimus, cùm sancti omnes sacris vigilijs integras noctes consumpserint? Cur quæso vel vnã tantum noctis horã huic studio nõ impendimus? Per infinitã Dei misericordiam vos obsecro, vt posthac sic faciatis, quo his sanctis considerationibus cõmoti vos ipsos incitetis ad agendã de hinc verã pœnitentiã; cum qua ditati gratia consequamini posteà gloriam, ad quam nos perducat Iesus Mariæ filius. Amen. 52

In eadem Dominica. XXIIII. post Pentecosten

CONCIO SECVNDA.

Cùm videritis abominationem desolationis stantem in loco sancto, qui legit, intelligat. Matth. 24.

B. Hilar. B. Hieron. BEATVS Hilarius hoc Danielis Prophetæ vaticiniũ de Antichristo exponit. Et B. Hieronymus in homilia huius Sancti Euãgelij ait: Potest autem hoc (scilicet quod Dñs inquit) simpliciter aut de Antichristo accipi aut de imagine cæsaris. Venerabilis etiam Beda de Antichristo posse intelligi affirmat: quia abominatio est illud, quod maximè abhorretur; & qui maiori quã omnes homines odio habebitur, erit ille perditionis filius; ideò per antonomasiã vocatur absolutè abominatio. B. quoq; Augustinus inquit: Antichristus ideò abominatio dicitur, quia aduersus Deũ veniens honorem Dei sibi vendicabit; desolationis autem, quia bellis & cædibus terram desolaturus est. Et ità ait Diuus Paulus, quòd reuelabitur homo peccati, filius perditionis, qui aduersatur & extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ità vt in templo Dei sedeat ostendens se tanquàm sit Deus. 1 2

Beda. B. Augu. super Matth. 2. Thess. 2

Hic

3 Hic infœlicissimus homo (vt ait B. Hieronymus & alij multi) nascetur Babyloniæ quæ significat confusionem, quoniam omnẽ mũdum in confusione ponet, & ex tribu Dan originẽ ducturus est. Et hæc est causa (vt ait Magister & alij Doctores) quia tribus Dan inter cæteras tribus in Apocalypsi designatas nõ numeratur, sed loco eius ponitur tribus Manasse, qui fuit filius Ioseph, vt patet in Genesis vo lumine, quia ex eo nasciturus est Antichristus, qui cum eius sectatoribus ab illo sacro numero expelletur. Quod prævidens patriarcha Iacob dixit: Fiat Dan coluber in via, cerastes in semita mordens vngulas equi, vt cadat ascensor eius retro. In sancta Dei Ecclesia est via & semita; Via est vita plana & communis necnon vulgaris sæcularium, semita verò est arcta Ecclesiasticorum religiosorumque vita. Et erit coluber in via, quia sæculares quasi coluber tortuosus multis laqueis atque astutijs seducet, scilicet, per miracula falsa. Atque ità inquit Diuus Paulus; Cuius est aduentus secundum operationem Sathanæ in omni virtute & signis & prodigijs mendacibus & in omni seductione iniquitatis. Et Beatus Gregorius inquit, quòd dũ eius ministri Christianos torserint falsa facient miracula. Pensemus ergò (ait) quæ erit humanæ mentis tentatio illa, quando pius martyr corpus in tormentis subijciet, & tamen tortor ante eius oculos miracula faciet. Quis tunc non formidabit, quando is, qui flagris cruciat, miraculis coruscat? Habebit etiam ad homines decipiendos insignes ac præclaros literatos & prædicatores. Quod testatur Beatus Iob dicens: Sub ipso erunt radij solis. Super quod ait Beatus Gregorius: Quid per radios solis nisi cacumina sapientium designãtur? Im-

4

5 pendet etiam hominibus ingentia bonorum temporalium dona, quibus eos ad suam obedientiam attrahat: erit enim ditissimus, quià secundum Beatum Hieronymum nullus rex tunc regnabit præter illum, ipse enim solus erit rex in toto terrarum orbe. Qui modò ob quamcunque rem & minimam occasionem oblatam mortaliter delinquunt, quid, obsecro, facerent, si eis magna dona offerrentur, aut grauissimis tormentis ipsi opprimerentur? De Iudæa Dominus per Hieremiam prophetam conquerebatur dicens: Facilitate fornicationis suæ contaminauit terram. In hoc verbo, Facilitate, amplificat Dominus grandem illius gentis peruersitatem. Et Sanctus Dauid ait: Propter quid irritauit impius Deum (*Que palabra tan sentida si el hõbre sintiesse. Pero es tal su peruertido que no la siente.*) Quare, ô homo miser,

B. Hieron. sup. Dani. Magist. li. qui dicitur speculũ naturale. Apoca. 7. Gene. 38. Gene. 49 2. Thes. 2 B. Greg. li. 32. Mora. c. 26. Iob. 41. B. Gregi. B. Hieron. sup. Dani. Hiere. 3. Psalm. 9.

miser, peccas, quando peccas, & iram Dei prouocas? Videtur S. Prophe 6
ta hic cœlum (vt aiunt) manibus voluisse capere, & verba hæc magna
spiritus sui afflictione dixisse. O humanam miseriam eorum, qui absq; lu-
cro vel mercede infinitam sui creatoris maiestatem pro quacumq; re mi
nima offendunt. Sicut faciebant illi, de quibus ipse per Ezechielem
Prophetam ait: Violabant me ad populum meum propter pugillum
hordei & fragmen panis, hoc est, pro rebus vilissimis & absq; aliqua
Simile. occasione. Venator postquam aues circumdedit, & retia tetendit, manibus
strepitum facit, & tunc ipse perterritæ ad volandum se eleuant, &
in retia incidunt. Sic diabolus cum hominibus se gerit, eos enim ma
nuum strepitu terret, (idest, *Con vna palmada*). Et in retia sua incidere
facit. O incommutabilis Deus, & quam magna confusio est, vide-
re quàm facile & quàm paruis rebus Sathanas nunc homines decipit, & in retia suarum tentationum incidere facit. Quid igitur face- 7
ret ille, qui modò propter bestiarum voluptatem, aut propter hono-
ris cupiditatem, aut propter parum lucrum horrenda scelera
committit, si tam crudeliter oppugnaretur, sicuti homines tempo-
re Antichristi expugnabuntur? Ex hoc infertur, quàm innumeri
futuri sunt illi, qui ab Antichristo superandi sunt, maximè ex disso
D. Paulus. lutis & in suis moribus deprauatis. Iccircò Diuus Paulus postquam di
vbi supra. xit, Cuius aduentus est in omni seductione iniquitatis, addidit; His,
qui pereunt eo quòd charitatem veritatis non receperunt, vt salui
fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, vt credant men
dacio: & ijs, qui per semitam gradiuntur, (qui sunt perfecti) erit
cerastes, qui est serpens cornutus. Per cornua significantur cru-
delissima tormenta, quibus ipse ac ministri eius iustos cruciabunt. Per quæ etiam significatur eius potentia, quæ tanta erit, vt de 8
Iob. 41. eo Sanctus Iob dicat: Non fugabit eum vir sagittarius, hoc est se-
2. Grego. cundum Beatum Gregorium; Non fugabit eum aliquis prædicato-
rum nec omnes simul. Elias quoque & Enoch licet ipsum terre-
bunt, eum tamen non fugabunt, quin imò ipse eos interfici iubebit,
& eorum corpora in forum vrbis Hierusalem proijci, neq; consen-
Apoc. 11. tiet illos sepeliri, vt verbis clarissimis in Apocalypsi habetur. Quæ
omnia Deus in maiorem illius perditissimi hominis confusionem
permittet, quia (vt ibidem dicitur) Post dies tres & dimidium re-
surgent à mortuis immortales & impassibiles, & videntibus eos ini
micis eorum ascendent in cœlum. Et concluſit Sanctus Patriarcha
Iacob

9 Iacob dicens, quòd hic coluber & cerastes erit mordens vngulas equi,
vt cadat ascensor eius retro. Equus est tota virtutum machina, vngu
læ, earum fundamenta, quæ sunt articuli fidei. Præcipuum autem,
quod Antichristus violare ac destruere conabitur, erit fides, vt homi
nes ea destructa ab omnibus virtutibus & earum exercitijs decidant.
Tremenda profectò res est, Deum tantam dæmoni concedere fa-
cultatem, vt tam magnam tempestatem aduersus Ecclesiam exci-
tet, quam tam singulari amore prosequitur, & cui (vt scriptum est)
in fine singulariter est fauturus.

Vt autem hoc rectius intelligatis, notate obsecro, quòd (quemad
modum Sanctus Daniel exposuit) statua illa diuersis metallis compa *Daniel. 2.*
cta monarchiam Babyloniæ Regis Nabuchodonosor significabat;
ità explicari potest descriptio illa, quam sponsa in Canticis de imagine *Cant. 5.*
10 Christi sponsi sui posuit, quæ non solùm significat, qualis ipse in se
sit, verum etiam eius monarchiam & regnum, quod in hoc mundo ha
bet, denotat. In hac imagine caput est aureum, reliquæ verò partes non
sunt tantæ perfectionis; quia, cùm dixisset, Caput eius aurum optimum,
adiecit statim, Comæ eius sicut elatæ palmarum, oculi eius sicut co-
lumbæ &c. & tandem concludit dicens: Crura illius columnæ marmo
reæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas. Itaq; principium & finis au-
rea sunt. Iam de fide habemus, quanta charitate & perfectione initium
huius monarchiæ Christianæ in Sanctis Apostolis ac cæteris credenti
bus floruerit; scriptam etiam reperimus innumerabilem sanctorum
martyrum, Doctorum, & confessorum multitudinem, qui vsque ad
Constantinum extiterunt, & in fine Ecclesiæ credentes etiam maxi
mæ perfectionis futuri sunt, quibus Deus tùm ingentes fauores & gra
11 tias cõmunicaturus est. Hoc autem probatur primò, quia tunc sacro
sancta Ecclesia maiores quam vnquam pertulit, afflictiones passu-
ra est, & in maioribus periculis versabitur propter Antichristi perse
cutionem, quæ maior & vniuersalior omnium erit, & siquidem victoriam
reportatura est, quibus obsecro armis eam reportabit, nisi eisdem
quibus in initio ipsa tyrannides imperatorum superauit, hoc est, fir-
missima fide, abundantissima charitate, & perfectissimis virtutibus,
sicut Beatus Paulus fatetur dicens, arma, quæ tunc mundi potesta-
tes vicerunt spiritualia fuisse? Arma inquit militiæ nostræ non car- *2. Cor. 10.*
nalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum, consi-
lia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus
scien-

scientiam Dei & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in 12
obsequium Christi. Illo etiam tempore Iudæorũ natio, quæ eo vsq;
in infidelitate & perfidia sua futura est, ad Christianam fidem con-
uertetur, & Christum Redemptorem nostrum verum Messiam &
verum Deum cognoscent, sicut vtrumq; asserit testamentũ. Et cre-
dere est, Dominum ipsis tunc esse fauturum, qui in Ecclesiam eius
magnis donis gratiæ ditati ingredientur; ad quod facit illa celebris
Zacha. 12 Sancti Zachariæ Prophetia, in qua sic habetur: Effundam super do-
mum Dauid & super omnes habitatores Hierusalem spiritum gra-
B. Augu. lib. 20. de ciuit. Dei. c. 30. tiæ & precum, & aspicient ad me, quem confixerunt. Beatus Augu
stinus testatur, hanc prophetiam de extrema mundi ætate & de He
bræorum conuersione loqui: quod & apertè colligitur ex illo Apo-
calypsis, vbi Diuus Ioannes de eo tempore loquens, & ad hæc Za-
Apoca. 1. chariæ verba alludens inquit, Ecce veniet cum nubibus, & videbit 13
eum omnis oculus, & qui eum pupugerunt, & plangent se super eũ
Israel. 2, omnes tribus terræ. Insuper obseruandum est, Prophetam Ioelem,
cum de Ecclesiæ Christianæ initio vaticinaretur, hæc verba dixisse;
Et effundam de spiritu meo super omnem carnem; quibus verbis Sã
ctus Zacharias de eiusdem principio agens loquitur, cùm ait; Effun-
dam spiritum gratiæ & precum. Ex quo apparet vtraque tempora
in abundantia gratiæ & virtutis similia futura esse. Sed ad hoc nihil
Roma. 11. apertius & clarius est quam illud, quod B. Paulus de Hebræis lo-
quens inquit, scilicèt: Quòd si delictum illorum diuitiæ sunt mun-
di, & diminutio eorum diuitiæ gentium, quantò magis plenitudo
eorum? Et infra: Si enim amissio eorum reconciliatio est mũdi; quę
assumptio, nisi vita ex mortuis? Videlicèt, à minori argumentum cõ
cludens. Nam si Iudei magna ex parte nõ recipientes fidem Christi 14
se se virtute, religione, & gloria spoliarunt, & Deus Ecclesiam ex
Gentibus sibi confecit, eamque ingentibus bonis locupletauit, quo
vel ista ratione, inuidia, atque æmulatione studio accensos Iudæos
in eiusdem fidei assensum induceret, vt ibidem paulò anteà dicit B.
Paulus: Dico ergò; Nunquid sic offenderunt, vt caderent? Absit: sed
illorum delicto salus est Gentibus, vt illos æmulentur. Idest, illorum
offensio & ruina salus est Gẽtibus, vt ad æmulationẽ Iudæos prouo
carent. Si igitur (quod Beatus Paulus & Beatus Augustinus illum
enarrans argumentantur) Deus, vt gentium exemplo ad verã Chri-
sti fidem Iudæos pertraheret, gentes ipsas amore complexus saluas
esse

15 esse voluit, & non tantum saluas, sed etiam donis cœlestibus dita-
tas, rationi maximè consentaneum est dicere, quòd Dominus eos-
dem Iudæos, cùm se conuerterint, ipsumque singulari amore prose
quuti fuerint, eos in quàm & sanctam Ecclesiam, in quam fuerint in
gressi, donis ingentibus ditabit: atque ità erunt pedes aurei sicut &
caput, hoc est, finis sicut principium. Hoc etiam Regius Propheta
in quodam Psalmo elegantissimè dixit, vbi de Christi Saluatoris
mundi regno ac de natiuitate & augmento eius quadam singula-
ri metaphora rerum rusticarum agit, & inter alia inquit: Exitus ma-
tutini & vespere delectabis. Quemadmodum in die, quo æstus vi- *Psal. 64. Simile.*
get, tempora hilariora & magis læta sunt mane & vespere, quandò
recedente calore aura lenis hinc indè sufflat: sic in hoc regno Iesu
Christi principium & finis læta erunt, & spiritualibus consolationi
16 bus plena. Cùm hoc igitur ità sit, quarè Deus permissurus est, quòd
Ecclesia, quam ipse tanto amore prosequitur, sic vexetur & oppri-
matur? Ad hoc respondeo, Deum quidem id esse permissurum, ad
maiorem electorum imperfectorum purgationem, & ad maiorem
perfectorum coronam, & vt etiam nunc peccatores confundantur,
qui pluribus sceleribus onerati saluari absq; pœnitentia & labore
aliquo cogitant. Quapropter Beatus Petrus ait: Tempus est, vt inci- *1. Petr. 4.*
piat iudicium à domo Dei. Et si iustus vix (idest laboriose & diffi-
culter) saluabitur, impius & peccator vbi apparebunt? Sed est valdè
ponderandum, quòd loquens Propheta Dauid de sacrosanctæ Ec-
clesiæ principio, (vbi iusti grauissimos labores & tormenta passi
sunt) & de fine, in quo (etiam vt Dominus hîc testatur) ipsi ingentes
labores sunt perlaturi, inquit; Exitus matutini & vespere delectabis.
17 Quomodò illos voluptatibus afficiet, siquidem alij plurimos labo-
res passi sunt, alij verò patientur? Ad hoc respondeo, hunc esse Dei
erga fideles suos stylum, quòd in maioribus corporalibus laboribus
eorũ corda voluptatibus & spiritualibus consolationibus adimplet.
Idcircò in Prouerbijs dicitur: Non contristabit iustum quidquid ac- *Prouer. 12.*
ciderit ei, impij autem replebuntur malo. Satis aperte hoc in Diuo
Petro apparuit; de quo in Actibus Apostolorum sic dicitur: Cùm *Actuũ. 12*
proditurus esset eum Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens in
ter duos milites vinctus catenis duabus, & custodes ante ostium cu-
stodiebant carcerem. Mirabile profectò, quòd cùm sanctus vir in tã-
to esset periculo, sciretq; sequenti die mortis supplicium se esse subi

turum, tamen maxima cum tranquillitate & quiete dormiebat, 18
nam lætitia cordis omnes labores ac pericula corporis superabat. Inter iustos & impios hoc differt, quòd iusti magna cum tranquillitate in catenis & carceribus dormiunt, impij verò suarum conscientiarũ stimulis in mollibus lectulis & suauissimis sindonibus quiescere nequeunt. Hæc autem suauitas & consolatio est vnus ex fontibus, vndè iusto perseuerantia in bono profluit: sicut peccatori ex voluptate oritur debilitas & inconstantia, ità vt de eis dici possit illud Ecclesiastici, Homo sensatus in sapientia manet sicut sol, nam stultus
Eccles 27. sicut luna mutatur. Quis verus sapiens est, nisi iustus? Quis verò amens, nisi peccator, qui res æternas cum huius mundi caducis & pe-
Simile. rituris commutat? Lux solis propria ipsius est, lux verò lunæ est participata: sic lux iusti propria ipsius est: non enim virtute aliena nitet, non gloriatur de maiorum suorum nobilitate, aut honore, aut mune 19
ribus, aut bonorum temporalium abundantia, sed propria virtute
Galat. 6. sua nititur, sicut Beatus Apostolus scribit dicens: Opus suum probet vnusquisque, & sic in semetipso tantum gloriam habebit, & nõ in altero. At demens peccator, quia in se obscurus est, lucem alienã mendicatur, vt sic nitere possit, de maiorum suorum operibus se iactans. Lux quoque iusti plena est ad instar solis, quoniam vndique perfectus est; peccator verò quamuis ex vna parte lucem habeat, ex alia tenebrosus est; hoc est, si partim virtute præditus est, ex alijs par-
Similia. tibus vacuus & sicut luna obscurus est. Nam si liberalem se exhibet, iracundus & ad vltionem pronus est: si honestus, superbia inflatus est &c. Deniq; sol in luce, quam habet, permanet, luna verò minimè: sic iustus in virtute perseuerat, & licèt plurimis laboribus oppri
matur, nunquam impatientia obtenebrescit; peccator autem sicut lu 20
na passim mutatur, & quæcũque minima occasio ipsum, paruam, quam habet, lucem amittere facit.

Sed valde hic notandum est, quarè Dominus in præsentiarum dicit; *Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.* Nunquid solùm aduersus eos, qui in Iudæa fuerint, hæc tribulatio ventura est? Ad hoc respondent aliqui, cœlestem Magistrum eos, qui in Iudæa fuerint, vo-
luisse peculiariter recensere, quoniam primi, qui Antichristo credi-
Ioan. 5. turi sunt, obstinati Iudæi erunt. Quod & insinuasse videtur Dominus, cùm dixit: Ego veni in nomine patris mei, & non recepistis me, si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Et Diuus Paulus

ait,

21 ait, Antichristum esse venturum in omni seductione iniquitatis his, *2. Thess. 2.*
qui pereunt, eo quòd charitatem veritatis non receperunt, vt salui fierent. Ideò mittet illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio.

Fugiant ad montes. Quorsum ad montes ire iubentur. Quoniam cùm peccandi est periculum, securiores sunt homines inter bestias quam inter alios homines. Teterrimus enim Sathanas adeò pernicio-
sus est, & adeò pernicioſæ eius astutiæ sunt, vt Spiritus sanctus nobis consulat, ab ipsis tanquam à manibus eiusdem dæmonis fu-
giendum esse. Atque ità vbi nos legimus. Eruere quasi auis de ma- *Prouer. 6.*
nu aucupis, alia translatio habet, Eruere quasi auis de insidijs aucupis: & in alia translatione habetur, Eruere quasi auis de laqueo aucupis: & sic est etiam in contextu Græco & in paraphrasi Chaldaica.
21 Nihilominus tamen dixit Sanctus Dauid: Eripe me Domine ab *Psal. 139.*
homine malo & à viro iniquo eripe me; & non ibi dicit, Eripe me Domine à diabolo malo. Vndè colligitur, quàm valdè necessarium sit impiorum consortium & familiaritatem vitare, qui aliquomodo ipso dæmone magis nociui sunt. Et apertè hoc conspicitur, siquidem diabolus eos pro adiutoribus & instrumentis suis accipit, vt cum ipsis efficiat, quod per se solum facere non potest. Idcircò sanctus vir tanta instantia à Domino postulabat dicens: Eripe animam
meam ab impio, frameam tuam ab inimicis manus tuæ; vbi alij *Psalm. 16.*
transtulerunt, Eripe animam meam ab impio, framea tua, hoc est, ense tuæ potentiæ.

Et qui in tecto sunt, non descendant tollere aliquid de domo sua &c. Hîc nos Dominus admonet, vt ad vitandum mortis spiritualis peri
23 culum nihil curemus de rerum temporalium amissione, quin imò cùm Dominus nos illis priuauerit, oportet, vt ob id ei gratias agamus ipsum deprecantes, nè à nobis gratiam suam, fauorem, ac diuinum spiritum auferat. Pro singulari beneficio Sanctus Dauid hoc *Psalm. 89*
postulabat inquiens: Dexteram tuam sic notam fac, & eruditos corde in sapientia, vel (vt alij verterunt) Et offeremus cor sapiẽtię. Id est, cum potentiam tuam declaraueris nobis flagella mittens, ea, quæ firma reputabamus, & quæ non animaduertebamus in tua esse potestate, experientia malorum nostrorum cognoscemus non esse plus, quàm tu Domine ea disponis & conseruas: atque ità confidemus in vitio, sicut in vitio tantum. Sed væ væ & millies væ & quàm ali-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter inter Christianos fit. Quot enim nunc existunt qui res temporales tanti faciunt, vt nè illas amittant, grauia & horrenda scelera committant. O insani insani, non intelligitis quantum malum sit peccatum? Nullum venenum interficit animal, vbi ipsum generatur. *Simile.* Venenum basiliſci ipsum basiliscum non interficit, sicut nec venenum viperæ ipsam necat; solum peccatum tale venenum est, vt id in quo concipitur, videlicet animam interficiat: vos autem miseri vultis potius vitam animæ quàm res temporales amittere.

At verò vt diuinus Magister doceret, illos futuros esse fœlices, qui tunc conuersationem Antichristi & ministrorum eius vitauerint, addit; *Væ prægnantibus & nutrientibus in illis diebus*, quia expedite fugere non valebunt. Atque hoc ipsum facit, quod inde sequitur; *Orate autem, vt non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbatho*; quando non licet longum iter conficere. *Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vsque modò nec fiet*. Per Ezechielem Prophetam *Ezeche. 5.* minatus est Dominus Hebræis dicens: Quia superastis gentes, quæ in circuitu vestro sunt, & in præceptis meis nõ ambulastis. Ecce ego ad te (scilicèt Hierusalem) & ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium, & faciam in te, quod non feci, & quibus similia vltrà non faciam. O Deus infinitæ maiestatis, quid ais Domine? An tribulatio Antichristi non erit qualis non fuit ab initio mundi nec fiet? Ità quidem. Vel tribulatio etiam, qua Ægyptum flagellasti, maior fuit, quàm illa, qua Hebræos percussisti, Quomodo ergò inquis, Faciam in te quod non feci & quibus similia vltra non faciam? In hoc Dominus suum tenerrimum amorem, quem erga Hebræos habebat, demonstrauit, siquidem minus supplicium maius appellat. Ac si diceret; Maius mihi videtur hoc supplicium quàm Ægyptiorum, quoniam ibi seruos puniebam, nunc autem supplicium in filios exerceo. Benedictus sis Deus meus, siquidem ità in manibus tuis flagellum crescit, vt enim illud accipis ad flagellandos filios, *Simile.* semper tibi maius quàm est, apparet. Cùm mulier aliqua in vico graues ictus audit, & cùm è domo exit, videt puerum aliquem percuti, parum de illo curat; at verò si videt filium suum ab aliquo percuti, vix puerulus tangitur, cùm ipsa vociferari & conqueri incipit. Non mirum, ille enim filius eius est, & ictus paruus ipsi matri magnus apparet, quippè qui ictus, quo filius cæditur, matris viscera pertangit. Sic Deus magnum flagellum vocat illud, quo Hebræos, qui

27 sui filij erant, flagellare volebat. Hic autem sine aliqua exaggeratione intelligitur illud, quod Dominus ait videlicet, *Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit &c. Et in tantum quòd nisi breuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro, sed propter electos breuiabuntur dies illi.* Nõ enim labor ille plus quàm tres anni & dimidium durabit, vt ex Apo *Apoca. 13* calypsi patet, vbi dicitur; Data est illi potestas facere menses (id est facere mala in mensibus) quadraginta duos. Et Sanctus Propheta Daniel inquit, se audiuisse virum iurantem per viuentem in æternum, quia in tempus & tempora & dimidium temporis. Et paulò *Danie. 12* inferius hoc de Antichristo explicat dicens: A tempore cùm ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem dies mille ducenti nonaginta, qui sunt tres anni & dimidium. Et hoc, quia non relinquet Dominus virgam peccatorum super sor *Psal. 124.*
28 tem iustorum, vt non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Quod hinc ad nostram doctrinam educere possumus, est (vt Beatus Hieronymus testatur) hanc abominationem iam incepisse, quoniã licèt Antichristus non nisi prope finem mundi venturus est, eius tamen sequaces à primo reprobo, qui fuit Cain inceperunt, & in vltimo finientur. Itaque sicut electi membra sunt Iesu Christi Saluatoris mundi, ità præsciti sunt Antichristi desolatoris mundi membra.

Vt autem videamus vtrùm illius maledicti capitis simus membra nec nè, oportet, qualia sint eius membra sciamus, quæ Sanctus Iob in figura cuiusdam immanis belluæ depinxit dicens: Quis reue *Iob. 41.* labit faciem indumenti eius? & medium oris eius quis intrabit? Per gyrum dentium eius formido. Corpus illius compactum squamis
29 se prementibus, vna vni coniungitur: halitus eius prunas ardere facit, & oculi eius vt palpebræ diluculi; de ore eius lampades procedunt, sicut tedæ ignis accensæ: de naribus eius procedit fumus, sicut ollæ feruentis, in collo eius morabitur fortitudo, & faciem eius præcedit egestas: membra carnium eius cohærentia sibi; cor eius indurabitur quasi lapis. Hæc pessima membra repræsentant decem peccatorum genera, quæ partes Antichristi sustinent. Facies debilis significat hypocritas, qui exterminant facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes, & qui falsa humilitate fingunt se honores fugere, cũ ipsi nihil aliud desiderent. Et hæc est ars & artificium, quo ad ipsos comparandos vtuntur, instar accipitris, qui, cum ardeam inuadere

Universidad de Deusto
Biblioteca

simile. intendit ab illa se elongat, & nullam ipsius rationem habere videtur, in vnam atque aliam partem volans, quo vsque ipsam in volatu superat, & ità facilius ipsam capit. Quæ licèt illum à se longè semoueri videat, ipsa tamen clamores edit, quoniam instinctu naturali cognoscit illum id facere, vt facilius ipsam capiat. Sic hypocritæ fingunt, se nolle honores & dignitates, vt sancti & humiles reputentur, & ità animos magnatum decipiant, vt ipsos maioribus dignitatibus afficiant. Os significat mendaces, de quibus lampades procedunt, sicut tedæ ignis accensæ. Teda, quando comburitur, bene olet & malè illuminat, eo quòd flamma eius fumo miscetur; sic mendacium benè sapit ei, qui illud audit. Sunt enim multi, qui ab ore recitantium mendacia per multum temporis spacium pendent, quia ipsis delectantur, sed malè illuminant, quin potius non illuminant, sed obcæcant & decipiunt. Dentes significant murmuratores & detractores famæ proximorum, nam dentes dicuntur à demendo, & isti honorem proximi demunt. Nares significant iracundos & impatientes, qui quacunque minima occasione indignantur, & ab illis procedit fumus, sicut ollæ feruentis, quæ sunt verba aspera, quibus proximos suos conturbant. Oculi incensi significãt cupidos, qui nihil vident, quod nõ cupiãt. Halitus, qui prunas ardere facit, significat libidinosos, qui suis obscenis verbis proximos in sensualitatis igne accendũt. Collũ forte significat inobediẽtes & rebelles, qui diuinę volũtati parere nolũt. Cor lapideũ significat duros & obstinatos, qui nulla reprehensione aut inspiratione emolliũtur. Mẽbra deniq; carnis significant effeminatos, qui sese mutuò ad libidinẽ prouocant. Hoc autẽ corpus totũ squamis, videlicèt, excusationibus cooperitur, quoniam omnes isti peccatores si ab aliquo reprehẽdũtur, se ipsos à suis sceleribus excusant, & nullus eorum culpã suã cognoscere vult.

Vnusquisque igitur vestrum fratres charissimi oculos in se ipso figat, & aspiciat, an in se ipso aliquod horum flagitiorum regnet, & hinc cognoscet, vtrum membrum sit Antichristi nec nè. Quòd si membra eius vos esse comperitis, per viscera misericordiæ Dei nostri vos oro, vt nunc, siquidem per tempus licet, vera pœnitentia conuertamini, & cœlestis capitis Iesu Christi membra efficiamini, vt ità pleni gratia ad gloriam eius tendatis, ad quam nos perducat idem Iesus Mariæ filius, qui cum patre & Spiritu Sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. Amen. Amen. Amen.

FINIS.

SALMANTICAE,
Excudebat Ioannes Ferdinandus.
M. D. LXXXV.

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX OMNIVM
concionum huius operis.

Dominica in Albis; Euangelium, cum esset sero die illa &c. Ioan. 20, pag. 1. & pagi. 12. &. pag. 23.
Dominica. 2. post Pascha; Euange. Ego sum pastor bonus Io. 10. pag. 33. &. pag. 43. &. p. 53.
Dominica. 3. post Pascha; Euan. Modicū & iam non videbitis me Ioa. 16. pagin. 62, &. pagin. 24. &. pagin. 83
Dominica, 4. post Pascha, Euang. Vado ad eum qui misit me Ioan. 16. pag. 92. &. 104. &. pagin. 116
Dom. 5. post. Pascha Euang. Amen Amen dico vobis siquid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis Ioa. 16. pa. 125. &. pag. 136. &. pagin. 246
Feria. 2. in litanijs maioribus: Euang. Quis vestrum habebit amicum. Lucæ. 11. p. 159. &. p. 172
Feria. 4. in litanijs maioribus, Euang. Subleuatis Iesus oculis in cœlum Ioan. 17. concio vnica. p. 185.
Dom. infra oct. ascensionis domini, Euang. cū venerit paracletus quē ego mittam vobis à patre. Ioan. 15 p. 197, & pa. 209. &. pagi. 218
Dom. 2. post Pentecost. Euangeliū homo quidam fecit cœnam magnam, & inuitauit multos Lucę. 14. p. 227. &. pag. 238. in cuius sermonis fine, nempe. p. 245. de sanctissimo eucharistię Sacramēto agitur
Domini. 3. post Pentecost. Euang. erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores vt audirēt illum, Luc. 15. p. 250. &. pag. 260.
Domini. 4. post Pentecost. Euange. Cum turbæ irruerent in Iesum, vt audirent verbum Dei, Luc. 5. pag. 272. &. pagi. 283
Domin. 5. post Pentecost. Euange. Amen dico vobis nisi abundauerit iustitia vestra Matth. 5. pa. 295. &. pag. 306
Domi. 6. post Pentecost. Euang. Cū turba multa esset cum Iesu, nec haberet quod manducaret. Marci. 8. p. 317. &. pagi. 328.
Dom. 7. post Pentecost. Euan. Dixit Iesus discipulis suis Attendite à falsis prophetis Matth. 7. p. 340. &. pag. 352
Dominica. 8. post Pentecost. Euang. Homo quidam erat dives, qui habebat villicum Lucæ. 16. pag. 364. &. p. 378
Dominica. 9. post Pentecost. Euang. quum appropinquaret Iesus Hierosolymam, Lucæ. 19. pag. 392. &. pag. 406
Dom. 10. post Pentecost. Euange. Dixit Iesus ad quosdā qui in se cō fidebant. Lucæ. 18. p. 420. &. p. 432

Domin. 11. post Pentecost. Euangelium. Exiens Iesus de finibus Tyri Marc. 7. pag. 445. &. pag. 447
Domin. 12. post Pentec. Euang. Beati oculi qui vident quæ vos videtis Lucæ. 10. pa. 469. &. pa. 483
Domin. 13. post Pentecost. Euange. cum iret Iesus in Hierusalem transibat per mediam Samariam. pag. 497. & pag. 52
Domi. 14. post Pentec. Euan. nemo potest duob⁹ dominis seruire Matthei. 6. p. 525. &. p. 538
Domin. 15. post Pentecost. Euangelium ibat Iesus in ciuitatem quæ vocatur Naim Luc. 7. pagin. 555. &. pag. 571
Domin. 16. post Pentecost. Euang. cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisæorum. Lucæ. 14. pa. 587 &. pa. 682
Dominica. 17. post Pentecost. Euan. Accesserunt ad Iesum pharisæi & interrogauit vnus ex eis legis doctor Matth. 22. p. 619. & p. 634.
Dom. 18. post Pentecost. Euan. Ascendens Iesus in Nauiculam Matth. 9. pag 653. & pag. 668
Domin. 19. post Pentecost. Euang. loquebatur Iesus principibus Sacerdotum & Pharisæis in parabolis Matth. 22. p. 682. &. 697
Dom. 20. post Pentecost. Euang. erat quidam regulus Ioan. 4. pag. 717. &. pag. 740
Dominica. 21. post Pentecost. Euan. simile est regnum cœlorum homini regi Matthei. 18. pagin. 766. & pagi. 784
Domin. 22. post Pentecost. Euange. abeuntes Pharisæi consilium inierunt &c. Matth. 22. pagin. 808. &. 829.
Domin. 23. post Pentecost. Euange. loquēti Iesu ad turbas. &c. Matth. 9. pag. 860. & p. 870
Domi. 24. post Pentecost. Euang. dixit Iesus discipulis suis cum videritis abominationem &c. Matth. 24 p. 891. &. p. 908

IN-

INDEX AVTHORITATUM Sacræ scripturæ, quæ sparsim in hoc opere ab authore explicantur, secundum ordinem veteris ac noui testamenti.

Ex Genesi.

1 *Factum est vespere & mane dies vnus. pagina. 314. nume. 23.*
2 *Faciamus hominem ad imaginem. p. 28. num. 16. &. p. 844. nume. 48*
Et factus est homo in animā viuentem. pag. 13 num 12
Tulit Deus vnam de costis Adam. p. 33. nume. 30
Formatis Dominus Deus cunctis animantibus terræ. p. 48. nume. 16
3 *Cur præcepit vobis Dominus. p. 26. nume. 11*
Quia fecisti hoc. p. 217. num. 26
Timui eo quod nudus essem pag. 347. numer. 21
Adam vbi es. p. 410. nume. 15
Inimicitias ponam inter te & mulierem p. 461. nume. 15
Fecit dominus Adæ, & vxori eius tunicas pelliceas. p. 711. num. 44
4 *Possedi hominem per Deum. pag. 187. nume. 7*
Sanguis fratris tui Abel clamat. p. 372. num. 26
Respexit Dominus ad Abel & ad munera eius. p. 429. num. 29
Nonne si bene egeris recipies &c. p. 706. nume. 28
6 *Fac tibi arcam de lignis leuigatis. pa. 3. num. 8*
Non permanebit spiritus meus in homine, pagi. 374. num. 33. &. pagi. 896. nume. 17.
Ponam fœdus meum tecum & ingredieris arcam tu & filij tui. p. 414. nu. 55
8 *Ædificauit Noe altare Domino pag. 172. nume. 2*
9 *Nequaquam vltra interficietur omnis caro pag. 378. num. 38*
13 *Erat Abraham dives valde. p. 474. num 14*
14 *Da mihi animas cætera tol e tibi. pa. 49. num. 19*
15 *Scio quod peregrinum futurum sit. p. 758. num. 56*
17 *Tu ergo custodies pactum meum pag. 37. num. 11*
18 *Scio quod præcepturus sit filijs suis. p. 126. num. 6*
Quia semel cœpi loqui. p. 128. num. 12
Clamor Sodomorum multiplicatus est. p. 372. num. 26

Universidad de Deusto
Biblioteca

Descendam & videbo vtrum clamorē. pag.373.num.29
Nunquid perdes iustum cum impio. pag. 414.num.27
10 Rēdde viro suo vxorem & orabit pro te.p.192.num.24.&.p.401.nu.28
Et ego scio quia in simplici corde feceris. p.454.nume.29.
21 Non tibi videatur asperum super puero.pa.111.num.21
In Isaac vocabitur tibi semen pagin.137. nume.5
Exaudiuit autem Deus vocem pueri.pag. 151.num.26
22 Creuit igitur puer & ablactatus est. p.103.nu.34
Expectate hic cum asino ibidem.
25 Si sic mihi futurum erat.p.156.nu.30
Deprecatus est Isaac Dominū pro vxore sua.pag.195.num.31
26 Quare imposuisti nobis. pagin. 401. num.30
29 Videbātur pauci dies præ amoris magnitudine.p.64. num.7
Simeon & Leui fratres vsa iniquitatis &c.p.833.num.15
Diuidant eos in Iacob.& c.ibidem.
30 Da mihi liberos alioquin moriar. pag. 156.num.30
Respōdebit mihi eras iustitia mea.p.754 num.42
31 Immutasti mercedem meam.p.281. nume.28
32 Si contra Deum fortis fuisti.pagi.128. num.11
37 Ito & vide an fratres &c. pagi.25. nume.6
38 Fiat Dan coluber in via &c. p.809. num.3
42 Non descendet filius meus vobiscum. pa.109 num.17
43 Non videbitis faciem meam. pa.143. num.23
47 Cum vocauerit vos Rex.p.15.num.11
Sed condas in sepulchro maiorum meorū. p.893.nume.8
48 Do tibi partem vnam extra fratres tuos.p.198.nu.26
49 Sicut aqua effusus es.p.51.num.23
50 Asportate ossa mea vobiscum de loco isto.p.566.num.33

Ex Exodo.

1 Surrexit rex nouus &c.pag. 598.numer.36
2 Ascendit clamor eorū ad Deum. pa. 372.num.27
3 Vidi afflictionem populi mei. pa.226. num.27.&.p.654.nume.5
Immolabis Deum super montem istum. p.313.num.21
Videbat quod rubus arderet & non comburetur.p.649.num.46
4 Sponsus sanguinum tu mihi es. pagin. 105.nume.4
Non sum eloquens ab heri & nudius tertius.p.148.num.7
Virga in terram proiecta in serpentē vertebatur.p.717.nume.61
7 Erat autem Moyses octogintaannorū, p.296.nu.18
8 Fecitq; Dominus iuxta verbum Moysi.p.173.nume.4
11 Descendent omnes serui tui isti ad me, p.129.num.13
12 Non comedetis ex eo crudum quid.p. 283.nume.1
Factum est in noctis medio percussit dominus.p.107.nu.9
13 Signum est inter me & vos.pag.609. nume.24
14 Et videte magnalia domini. pagin. 130.num.17
15 Inimicos persequar & comprehendā. pag.52.num.28
18 Prouide viros potentes. pagin. 48. nume.14
20 Ego sum dominus Deus tuus fortis Zelotes.pag.43.nume.1
Ego sum Dominus Deus faciens misericordiam.p.143.nu.12
21 Si quis proximum percutiat &c.pagi. 381.num.12
22 Si egressus ignis inuenerit spicas.pagi. 293.num.11
Si pignus à proximo tuo acceperis &c.p. 668.nu 2
23 Aut dimitte eis hanc noxam.p.153. num.20.&.p 44.num.3
Ne forte peccare te faciat in me.p.259. nume.26
Sub pedibus eius quasi opus lapidis Sapphiri.pag.754.nume.43
28 In veste summi sacerdotis &c.pag. 819.nume.36
32 Dimitte me vt irascatur furor meus. p.50.num.20
Fac nobis Deos qui nos precedant.pagin. 898 num.22
Ostende mihi faciem tuam. pagin. 86. nume.9
Reuersus est Moyses de Monte portans duas tabulas.p.117.nu.2
Occidet vnusquisque fratrem suum. pag. 415.num.28
Iratusq; valde proiecit de manu tabulas & confregit eas p.518.num.23
33 Videbis posteriora mea. p.355.nu.10
Populus tuus quē eduxisti de terra Ægypti.pa.654.nu.6

Ex Leuitico.

1 Sacerdotes effundant sanguinem &c. pagi.793.nu.28
5 Sacrificium ab oleo & incenso immune fit p.439.nu.25
6 Quē nutriat sacerdos subijciens ligna. pag.55.nume.6
10 Sanctificabor in his qui appropinquāt mihi.pag.38.nume.16
Oblata est hodie victima pro peccato.pag. 62.nume.2
14 Si pauper est pro delicto assumat agnum pag.32.nu.28
26 Nullus hominum sit in tabernaculo, p.156.num.29
Quod si non audieritis me. pagin. 169. nume.29

Ex Numeris.

16 Nunquid parum est tibi quod eduxisti nos.pag.322.nume.17
Et omnis globus tuus stet contra Dominum p.572.num.4
Prouideat dominus hominem.pagin 50. num.20
24 Et semē illius erit in aquas multas.p. 748.num.24
26 Factum est grande miraculum &c. Dom.

pagina.760.numer.61
32 Filij autem Ruben & Gad habebant pecora multa.pa.13.nu.7

Ex Deuteronomio.

2 Neque dabo vobis de terra filiorũ Esau pa.143.num.22
6 Erunt q̃ hæc verba quæ ego præcipio tibi.pa.349.num.29
Diliges dominum Deum tuum &c.pag. 479.Vsque ad.482.&.pagin. 488. &.489 &.405
7 Deus magnus & terribilis &c.pagi. 502.nu.16
8 Adduxit te dominus quadraginta annos.p.60.nu.21
10 En domini Dei tui cælum est &c.pa: 897.num.21
13 Non audies verba prophetæ illius.pag. 352 nume.2
Iam præcoquæ vuæ vesci possunt.pagina. 848.num.45
Si audieris in vna vrbium tuarũ dicentes aliquos &c p.587.nu.2
18 Nihil possidebitis,nec habebitis partẽ inter eos.p.887.nu.54
21 Non arabis bue simul & asino.pagi. 40.num.21
23 Ingressus vineã proximi tui comedes. vuas pa.146.num 31
24 Memẽto quæ fecerit dominus Deus vester Mariæ in via.p.98.num.21
28 Si audire nolueris vocem domini Dei tui p.164.n.5.&.p.406.num.2
29 Custodite ergo verba pacti huius. pa. 105.num.39
32 Videte quod ego sim solus.p.139.n.10
Vtinam saperent & intelligerent. pagi. 167.nu.25
Inuenit eum in terra deserta. pagin.271. nume.32

Ex Iosue.

1 Sicut obediuimus in cũctis Moysi ita & obediemus tibi.pa.336.nume.36
2 Innoxij erimus à iuramento hoc. pagi. 474.num.15
6 Vociferamini,tradet enim vobis Dominus ciuitatem.pa.176.nume.13
7 Iosue vero scidit vestimenta sua. pag. 166.nume.21
Achan filius Charmi regulam aureã furatus.pag.707.nume.31
10 Sol contra Gabaon ne mouearis. pagi. 129 num.15
14 Nosti, quid locutus sit dominus ad Moysen.p.361.nume.30

Ex libro Iudicum.

2 Fecerunt filij Israel malum, in conspectu domini pa.406.nu.2
4 Addiderunt filij Israel facere malum in conspectu domini.pag.406.num.3
5 Quare habitas inter duos terminos.pa. 179.num.22
7 Clamauerunt que gladius domini & Gedeonis.p.176.num.14
Videbatur mihi quasi subcineritius panis pag.249.num.34

Ex primo Regum.

1 Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati.pag.133.num.25
2 Arcus fortium superatus est.pagina. 166.num.20
Impij in tenebris conticescent.pagi.215. nume.20
Donec sterilis peperit plurimos. pagina. 768.num.33
11 Inuasit timor domini populum. pagin. 413.num.24
12 Nolite recedere à tergo domini.pagin. 335 num.23
13 Egressi sunt de castris Philistinorum. p.167.num.24
15 Apprehendit summitatem pallij eius. pag.152.nume.18
16 Et dominus est cum eo.p.380.nu.7
17 Qua progenie es,ò adolescẽs.p.720.n.8
18 Acceptus in oculis omnium.pag.467 nume.32
Anima Ionathæ conglutinata est animæ Dauid.pag.3.num.8
23 Saul & vir eius in modũ coronæ cingebant Dauid.p.7.nu.19
25 Nabal erat pessimus & malitiosus. pag.375.num.35

Ex secundo Regum.

2 Recede & noli me sequi.pagin.430. nume.32
7 Inuenit seruus tuus cor suum.pag.183. num.35.&.p.408.num.32
8 Filij autem Dauid sacerdotes erant p. 29 nume.19
9 Nunquid superest aliquis de domo Saul &c.p.784.nume.2
22 Mansuetudo mea multiplicauit me.p. 703.num.19
24 Immisit dominus pestilentiã in Israel. p.80.num.20
Ego sum qui peccaui & ego iniquè egi.p. 343.num.10

Ex tertio Regum.

2 Si custodierint filij tui vias meas. pag. 276.nume.14
5 Nunc non est sathan.pa.4.nu 9
8 Ne putandum est quod vere Deus habitet super terram.pa.416 nu.32
8 Nebula impleuit domum domini.pag. 453.nume.26
9 Si autem auersione aversi fueritis &c. p.896.nume.16
17 En colligo duo ligna.p.707.num.32.

Ex quarto Regum.

1 Homo Dei Rex præcepit vt descendas. pagi.160.num.4
2 Pater mi,pater mi,currus Israel.pagi. 54.nume.3
4 Mors in olla vir Dei.pa.727.num.31
5 Iratus Naaman recedebat.pagi.756. nume.49
7 Videbis oculis tuis & inde non comedes.p.99.num.22

Ex secũdo Paralipomenõ.

1 Postula quod vis vt dem tibi.pagina. 136.num.2
6 Audi preces, quas fudit famulus tuus coram te.pag.424.nu.14
16 Confortamini & agite diligenter.p. 573.nume.9

Universidad de Deusto
Biblioteca

19 Sit timor domini vobiscum. pag. 373. num. 30
28 Non introducetis huc captiuos. pagin. 22. num. 31
36 Peccaui super numerum arenæ maris. pag. 129. num. 15

Ex primo Esdræ.

8 Erubui petere auxilium à rege. &c. p. 542. num. 52

Ex Tobia.

3 Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum. p. 88. num. 15
Et nunc domine secundum voluntatem tuam fac mecum. p. 106. nu. 8
12 Tempus est vt reuertar ad eũ qui misit me. p. 118. nume. 6
Bona est oratio cum ieunio &c. pagin. 161. nume. 7
14 Qui acceptus erat Deo necesse fuit vt tentatio probaret. p. 900. nu. 30

Ex Iudith.

1 Si defecerint tibi ista. pagin. 137. numer. 15
4 Scitote quod exaudiet Dominus orationes vestras. p. 163. num. 11
15 Fugit mens & consilium eorum. pag. 107. num. 10

Ex Iob.

1 Manus tuæ fecerunt me. pagin. 141. num. 18
Vir erat in terra Hus, nomine Iob. pagin. 114. num. 31
Circuiui terram & perambulaui eam. &c. pag. 536. num. 34
Erat vir simplex. p. 307. num. 2
Ego euasi solus vt nunciarem tibi. pagi. 382. nu. 15
3 Quasi effodientes thesaurum gaudent ą. pa. 51. nu. 25
5 Ingredieris in abundantia sepulchrũ. pa. 278. num. 20
Erue te de manu gladij in bello. pag. 392. nume. 3
8 Si diluculo surrexeris ad Deum. pa. 147. num. 3
Vsquequo loqueris talia. p. 435
9 Si repente interroget, quis respondebit ei. p 900. nu. 43
11 Defossus securus dormies. pagin. 393. nume. 5
13 Manum tuam longe facã me. pagin. 452. num. 22
14 Tu quidem gressus meos dinumerasti. pag. 451. num. 21
Fœnum quasi bos comedet. pagina. 716. nume. 58
15 Ante quam dies eius impleantur peribit. p. 584. num. 41
16 Rugæ meæ dixerunt testimonium contra me. pa. 372. nu. 27
19 Miseremini mei quia manus domini tetigit me. p. 452. nu. 22
Fugite à facie gladij. pagina. 215. numer. 33
Adhæsit os meum carni meæ. pag. 814. num. 20
20 Gaudium hypocritæ ad instar puncti. pag. 91. nu. 25
Non videat riuulos fluminis torrentis mellis

& butyri. pag. 241. num. 10
21 Quoties lucerna impiorum extinguetur. pag. 228. nu. 4
Quid est omnipotens vt seruiamus ei. pag. 372. num. 26
24 Ad modicum eleuati sunt & non subsistent. pag. 69. nu. 23
26 Ædificauit sicut tinea domum suam. pag. 370. num. 20
28 Semitam ignorauit auis nec intuitus est oculus vulturis. pa. 264. nu. 11
Omne pretiosum vidit oculus eius. pagi. 358. nu. 21.
30 Quasi rupto muro & aperta ianua. p. 104. nu. 37
Pharetram suam aperuit. p. 408. num. 8
31 Quis mihi tribuat auditorem. pa. 176. num. 15
Ab infantia creuit mecum miseratio. p. 331. nume. 9
32 Non accipiam personam viri. pag. 6. nume. 16
33 Nunquid nosti ordinem cœli. pagina. 327. nu. 31
Per somnium in visione nocturna. &c. 702. num. 17
36 Depone magnitudinem tuam absque tribulatione. p. 279. num. 8
41 Halitus eius prunas ardere facit &c. p. 101. nu. 29. &. pa. 917. nu. 29
Corpus illius quasi scuta fusilia. pag. 638. num. 13
Non fugabit eum vir sagitarius. pagina. 910. nume. 8

Ex Psalmis.

1 Erit tanquam lignum quod plantatũ est pag. 356. num. 13
Et folium eius non defluet. pagina. 431. nume. 34
2 Apprehẽdite disciplinam nequando irascatur dominus. p. 709. nume. 37
4 In tribulatione dilatasti mihi. p. 73. n. 35. &. p. 854. num. 14
Irascimini & nolite peccare. pagin. 301. nume. 19
Quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me. p. 336. nume. 26
5 Mane astabo tibi & videbo. pagina. 142. num. 3
6 Quoniam non est in morte qui memor sit tui. p. 578. nu. 22
8 Domine Dominus noster quam admirabile. p. 142. num. 21
9 Præparationem cordis eorum audiuit auris tua. p. 148. nu. 7
Tibi derelictus est pauper orphano tu eris adiutor. p. 224. nume. 19
Cognoscetur dominus iudicia faciens. pa. 23. nume. 2
Secundum multitudinẽ iræ suæ non quæret. p. 385. nu. 23
Propter quod irritauit impius Deum. pa. 909. nume. 5
10 In domino confido. p. 7. nu. 19. &. pa. 632. num. 42
11 Secundum altitudinẽ tuã multiplicasti filios hominis. p. 690. nu. 24
Tu domine custodies nos p. 180. nume. 25
Eloquia domini argentum igne examinatum &c. p. 707. num. 32
13 Ne vnquam obdormiam in morte. pa. 358. num. 20
14 Qui ingreditur sine macula. pagin. 30. nume. 21

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX AVTHORITATVM.

Ad nihilum deductus est in cõspectu eius maliguus p.758.num.54
15 Dominus pars hæreditatis meæ.pagin. 252.num.14
Sanctis qui sunt in terra eius. pagin. 333. nume.16
Multiplicatæ sunt infirmitates eorum.pa. 882.num.39
16 Clamaui quoniam exaudisti me.pag. 134.num.29
Oculos suos statuerunt declinare in terrã. pa.180.nume.27
Ego custodiui vias duras. p.500. num.11
Et de manu peccatoris liberauit eos.pagi. 877.nume.22
Auribus percipe lacrymas meas. pagin. 145.nu.28
Eripe animam meam ab impio pag.915 num.22
17 Clamor meus in conspectu eius introibit in aures eius.p. 148.nu.6
Ignis à facie eius exarsit.p.210.nu.4
Saluum me fecit quoniam voluit me.pa. 125.nu.3.&.p.808.num.3
Cum sancto sanctus eris. p. 351.num.34
18 Eripuit me de inimicis meis fortissimis pa.137.nu.6
Conuertẽtur ad vesperam & famem patiẽtur vt canes.pag.228.num.4
Si mei non fuerint dominati &c.p. 816. num.27
Exultauit vt gigas.p.233.num.17
20 Deus Deus meus respice in me.pa.92. nume.3
Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis.p.452.nu 23
21 Erue à framea Deus animam meam. pa.119.nume9.
Tu autem domine ne elongaueris &c.p. 336.num.2
22 Dominus regit me.pag 59.nume.20. & interger iste Psalmus explicatur.p. 287.nume.17
Virga tua & baculus tuus.p.56.num.10 & pa.805.num.65
24 Oculi mei semper ad Dominum.pagi. 61.num.26
25 Lauabo inter innocentes manus meas. pa.436.num.12
26 Exquisiuit te facies mea. pagina.88. nume.15
Vnam petij à domino hanc requirã. &c. pa.417.num.34
Exaudiat illum de cælo sancto suo. pagi. 458 num.6
27 Ad te domine clamabo Deus meus ne fileas à me p.290.nume.21
29 Ad vesperam demorabitur fletus & ad matutinum lætitia.p.314.num.24
Ego dixi in abundantia mea nõ mouebor amplius p.75.nu 6.&.p.197.num.3
30 In manus tuas commendo spiritũ meũ pag.135.num.31
Factus sum tanquam vas perditum. pag. 9.n.26
31 Beatus vir cui non imputauit dominus &c p.848.nu.48
In chamo & fræno maxillas eorum constringe &c. pa.855.nu.18
Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea. p.488.nu.12
Fallax equus ad salutem. pagina. 724. nume.21
32 Non saluatur rex per multam virtutem.p.355.nume.11
33 Gustate & videte.pag 497.nu.3
Non derelinquent omnes qui sperant in eo.pag.355.num.12
34 Dissipati sunt nec compuncti. pagin. 287.nu.13
Omnia ossa mea dicent tibi.p.448.n.12
35 Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ p.493.num.3
36 Subditus esto domino & ora eum.pa. 135.num.33
Delectare in domino.p.158.nu.35
37 Sicut onus graue grauatæ sunt super me.p.455.&.pa.456
Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ.pa.381.nu.11
38 In imagine pertransit homo &c. pa. 849.nume.61
39 Gladium enaginauerunt peccatores. pa.76.nu.9
Cor meum dereliquit me.pa.183.nu.35.
Annuntiaui iustitiam tuam in Ecclesia magna.pa.378.num.3
Dominus solicitus est mei.pa.878.nu 26
41 Quemadmodum desiderat ceruus.pa. 94.nume.3
Quare tristis es anima mea.p.7.num.18
Sitiuit anima mea ad Deũ fontem viuũ.
43 In te inimicos nostros ventilabimus cornu.p.665.nu.39
44 Diffusa est gratia in labijs tuis. pagi. 110.num.19
Vnxit te Deus Deus tuus.p.261. nu.2
45 Deus noster refugium & virtus.p. 137.nume.6
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam.pa.153.num.22
46 Quoniam dy fortes terræ vehementer elenati sunt.pa.343.nu.9
48 Laborabit in æternum.p.543.nu.16
Comparatus est iumentis insipientibus. pag 845.num.50
Confitebitur tibi cum benefeceris ei.pagi. 108.nume.14
Inclinabo in parabolam aurem meam.p. 77.nume.12
49 Inuoca me in die tribulationis. pagi. 139.nume.11
Eruam te & honorificabis me.p.459.n.7
50 Lauabis me & super niuem dealbabor.p.442.nu.31
Cor mundum crea in me Deus.pag.479. nume.29
Tibi soli peccaui.pa.772.nu.28
52 Dixit insipiens in corde suo non est Deus.pa.372.nu.25
54 Vespere & mane & meridie narrabo.p.41.n.24 & p.314.nu.23
Ecce elongaui fugiens.pag. 484.nu.3
Virum sanguinum & dolosum.pa.403. nume.35
56 Exurgam diluculo.pa.147.num.3
57 Priusquam intelligerent spinæ vestræ rhamnum.p.584.nu.40
Superceeidit ignis & non viderunt sol. p.85.nu.7
58 Deus meus misericordia eius præuenict me pag.290.nu.22
60 Dum anxiaretur cor meum.pagin.7. nume.18
62 Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea.pa.34.nu.2
In terra deserta inuia & inaquosa. pagi. 320.num.11
In matutinis meditabor in te.pagi.147. nume.4
64 Visitasti terram & inebriasti eam. pag.398.num.21

Nota

Exitus

Universidad de Deusto
Biblioteca

INDEX AVTHORITATVM.

Exitus matutini & vespere delectabis. p.913.nu.15

65 Transiuimus per ignem & aquam.p. 23.num 5

Holocausta medullata offeram tibi.pagi. 886.nume.50

67 Pluuiam voluntariã segregabis Deus. p.108.num.26

Cogitaui dies antiquos.pag.907.nu.44

Meditatus sum nocte,ibidem.

Sicut deficit fumus deficiant.pagin. 200 nume.12

Mirabilis Deus in sanctis suis.pag. 416. nume.31

68 Veni in altitudinem maris pagi.105. nume.3

Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueũ. pag.249.num.34

72 Domine in ciuitate tua imaginem illorum ad nihilum rediges.p.90.nu 21

Ad nihilum redactus sum & nescini.p. 41.num.24

Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum.p. 198 nume.4

73 Ne tradas bestijs animas confitentes tibi p.394.nu.7. & p 145.nu.28

74 Cum accepero tẽpus ego iustitias iudicabo.p.307 n 3.& p.358.num.20

75 Quoniã cogitatio hominis confitebitur tibi & reliquiæ cogitationis.&c pag. 204.num.24

76 Deus in sancto via tua pa 680.n.37

77 Elegit David seruum suũ p.59.n.19

Panem Angelorum manducauit homo, pag.248.nu.30

Filij Ephraim intendentes & mittentes arcum p.325.nu.19

Immissiones per Angelos malos.pagin. 410.nu.13

78 Dixi custodiã vias meas.p.834.n.17

79 Singularis ferus depastus est eam. pa. 28.nume.17

Qui deducis velut ouem Ioseph. pagi.37. nume.11

Respice domine vineam istam &c. pagi. 519.num.26

83 Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.p.221.num.12

Ibunt de virtute in virtutem.p.67 nu.7

84 Iustitia & pax osculatæ sunt.p.25. nume.7

85 Lætetur cor meum vt videat nomen tuum.p.158.nu.35

88 Si dereliquerint filij eius legem meam p.346.name.19

89 Non profanabo testamentum meum. pag 37.nume.11

Et eruditos corde in sapiẽtia. p 915.n.23

90 Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium.p.877.nu.22

Scapulis suis obumbrabit tibi p.25.n.8

93 Quia non repellet dominus plebem suã &c.p.768.nu.17

97 Qui regis Israel intende. pagin. 59. nume.20

100 Oculi mei ad fideles terræ.pag.254. num.11

101 Factus sum sicut nicticorax in domicilio.p.257.num.20

102 Benedic anima mea domino & omnia quæ intra me sunt.pa.308.num.7

103 Quam magnificata sunt opera tua domine.p.761.num.54

Draco iste quem formasti p.872.num.9

104 Dilexi quoniam exaudiet Dominus. p.316.num.30

106 Errauerunt insolitudine. pag. 564. num.29

Omnem escam abominata est. pag.762. num.67

107 Exaltare super cœlos Deus &c. pag. 655.nume.10

109 De torrente in via bibit. pagi.80.numer.19

114 In Obligationes adducet Dominus eum operantibus iniquitatem.p.770. nume.21

115 Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis.pa.187.nu.8

Quid retribuam domino.p.182.num.31.

117 Circumdederunt me sicut apes &c. p.788.nume.14

118 Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum.p.779.num.46

Constitue super eum peccatorem & diabolus stet à dextris eius.p.801.nu.14.

Tempus faciendi domine, dissipauerunt legem tuam.p.610.nume.26

Iustificationes tuas custodiam nõ me derelinquas.p.687.num.16

Prævaricantes reputaui omnes peccatores terræ.pag.596.nu.29

Et veniat super me misericordia tua domine.p.518.num.21

Fiat ei maledictio sicut vestimentum quo operitur.p.512.nu.5

Operiatur sicut diploide confusione sua ibidem.

Nam & testimonia tua meditatio mea est pag.839.num.32

Prius quam humiliarer ego deliqui. pag. 433.nume.5

Anima mea in manibus meis semper, p. 309.num.10

Et meditabar in mandatis tuis quæ dilexi.p.676.nu.25

Funes peccatorum circumplexi sunt me. pa.306.nu.33

Iniquos odio habui p.301.num.19

Da mihi intellectum & scrutabor legẽ tuam.p.78.num.15

Reuela oculos meos & considerabo. pagi. 71.nume.29.

Nisi quod lex tua meditatio mea est.p. 61.nume.26

Errauisti sicut ouis quæ perijt.p.267.nu.22 & 24

Longe à peccatoribus salus.pa.262.nu.5,

Omnis consummationis vidi finem. pagi 89,nume.19

Præueni in maturitate & clamaui.pag. 147.nume.3

Viam mandatorum tuorum cucurri, pa. 158.nu.36

Cantabiles mihi erant iustificationes tuæ p.310.nume.10

Tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandatis tuis.p. 350.nu.31

Intellectus bonus omnibus facientibus cũ pa.644.nume.14

Hæreditate acquisiui testimonia tua in æternum p.163.num.34.

120 Leuaui oculos meos in montes.pagin. 147.num.2

Dominus custodit te ab omni malo.pagi. 688.nume.19

121 Regate quæ ad pacem sunt Hierusalem.p.1,num.1

122 Ecce sicut oculi seruorum in manibus dominorum suorum p.540.nume.7

124 Qui confidunt in domino sicut mons Sion.p.138.nume.9

Universidad de Deusto
Biblioteca

127 Labore manuum tuarum quia manducabis. p.81. num.24
128 Dominus iustus concidet ceruices peccatorum p.407.nume.5
129. Sustinuit anima mea in verbo eius. p.37.nu.6.& p.323.nu.19
130 Domine non est exaltatum cor meũ. pag.421.num.5
132 Ecce quam bonum & quam iucundum p.26 num.9
133 Ecce nunc benedicite Dominum omnes serui Domini p.368.nume.13
Benedicat tibi Dominus ex Sion ibidem. nume.15
136 Filia Babylonis misera. pagin. 623. num.15
138 Omnes vias meas præuidisti. pagin. 783.num.60
Confiteor tibi quia terribiliter magnificatus es. p.761.nu.65
140 Dirigatur domine oratio mea. pagi. 143.num.24
141 Effunde in conspectu eius orationem meam.p.154.num.24
143 Immitte manum tuam de alto. pag. 452.nu.25.& p.868.num.47
144 Prope est dominus omnibus invocantibus eum.p.76 num.8
Voluntatem timentium se faciet. pagin. 143.num.24
145 Nolite confidere in principibus &c. pag.876.nume.19
147 Lauda Hierusalem dominum. pagi. 498.num.4
150 Laudate dominum in sanctis eius. p. 416.num.31

Ex Prouerbijs.

1 Filij misi te lactauerint peccatores. pa. 751.num.33
2 Qui ambulat fraudulenter revelat arcana &c.pa.815.nume.22
3 Honora dominum de tua substantia. p.42.nume.13
4 Iustorum semita quasi lux splendens pa.308.num.7
5 Quare seduceris fili mi ab aliena & foueris in sinu alterius p. 686. nume.12
6 Fauus mellis composita verba.pa.116 nume.1
Erueris quasi auis de manu aucupis. pag. 915.num.21
7 Vade ad formicam & considera vias eius pag.508.nume.34
Non pecces in multitudine ciuitatis. pag. 760.nume.62
8 Legem ponebat aquis ne transirent fines suos.p.206.nume.30
10 Substantia diuitis vibs fortitudinis eius p.235.num.24.
14 Risus dolore miscebitur. pagin.91. nume.24.
Vbi non sunt boues præsepe vacuum est.p. 448.nume.10
15 Melius est vocari ad olera cum charitate.p.320.num.12
Os fatuorum ebullit fultitiam. pag.781. num.55
16 Qui attonitis oculis cogitat prava perficit malum.p.734.num.51
18 Substãtia diuitis quasi murus validus pag.871.nume.4
Turris fortissima nomen domini &c. pa. 876.num.21
21 Desideria occidunt pigrum. pag.285. nume.6

22 Dines & pauper obuiauerunt sibi.pag. 83.nume.28
25 Fili præbe mihi cor tuum. pagi.647. nume.41
28 Beatus homo qui semper est pauidus. pag.39.num.17
Qui declinat aurem suam ne audiat legẽ. p.143.num.24
29 Qui ad indagandum facilis est. pagi. 305.num.30
31 Mulierem fortem quis inueniet.pagin. 102.nume.31
Considerauit semitas domus suæ &c.p. 861.nume.35

Ex Ecclesiaste.

1 Generatio præterit & generatio aduenit.p.69.num.23
Ad locum vnde exeunt flumina reuertũtur.p.128.nume.10
2 Omnia quæ desiderauerunt oculi mei. pag.120.num.13
4 Funiculus triplex difficile rumpitur. p.174.num.7
6 Amico fideli nulla est comparatio p. 710.nume.41
9 Nescit homo finem suum. p. 107.n.9.
35 Fortissimus non habebit in illis patientiam.p.389.nume.36

Ex Canticis.

1 Botrus cypri dilectus meus mihi.pagi. 317.num.2
Filij matris meæ pugnauerunt contra me. pagi.101.nu.28
Trahe me post te.pag.13.num.4
Vineam meam non custodiui pagin.102. nume.33
Equitatui meo in curribus pharaonis.pa. 276.num.14
2 Dilectus meus qui pascitur inter lilia. pa.246.num.24.& pag.35.num.7
Vox turturis audita est in terra nostra.p. 145.num.28
Introduxit me rex in cellam vinariam.p. 93.num.4.& p.644.nume.32
En ipse stat post parietem nostrum.p.76. nume.7
Sicut malus inter ligna siluarum.p.702. nume.16
Sicut lilium inter spinas.p.702.num.16
Dilectus meus mihi & ego illi.pa.350. nume.32
Vox turturis audita est.p.451.nume.19.
Ordinauit in me charitatem. pagin.482. num.38
3 Egredimini filiæ Sion.pa.42.nu.2
Tenui eum nec dimittam.p.109.num.16
Num quem diligit anima mea.pag.647. num.42
Vnius cuiusq; ensis super femur suum &c. pa.867.num.42
4 Fauus distillans labia tua.pagin.148. nume.6
Veni coronaberis de capite Amana. pag. 251.num.4
Sicut vitta coccinea labia tua. pagin.33. nume.1
Sicut fragmen mali punici genatuæ. pag. 430.num.31
5 Venter meus intremuit ad tactũ eius. pag.799.nume.45
Manus meæ destillauerunt Myrrham. ibidem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Caput eius aurum optimum &c. pagin. 911. num. 10
Totus desiderabilis. p. 55. nu. 8
Descendat dilectus meus in hortum nouũ. pag. 362. nu. 32
Manus eius tornatiles. p. 446. nu. 6
Crura eius columnæ marmoreæ. pagin. 523. num. 37
6 Pulchra vt luna. pag. 67. num. 6
Descendi in hortum nucum. pagin. 201. nume. 14
7 Quid videtis in Sunamite nisi choros castrorum. p. 503. nu. 19. &. pag. 222 nume. 15
Coma capitis tui sicut purpura regis. pag. 677. num. 27
8 Quæ est ista quæ ascendit de deserto &c. p. 533. nu. 26. &. pa. 119. nu. 10.
Fortis est vt mors dilectio. pagin. 648. nume. 45
Quæ habitas in hortis, amici auscultant. pag. 131. num. 19
Fuge dilecte mi & assimilare capreæ hinnuloque ceruorum. p. 212. nume. 11

Ex libro Sapientiæ.

2 Liberabit illum de manibus contrariorum. p. 447. nume. 8
Dixerunt impij cogitantes apud se non recte. p. 52. nu. 26
Inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarum. p. 257. num. 21
Coronemus nos rosis. p. 120. num. 11
3 In paucis vexati in multis bene disponentur, p. 81. num. 22
5 Err auimus à via veritatis, quid nobis profuit superbia. pa. 71. nu. 7.
Tanquam vmbra transierunt. pagin 131. nume. 20
Lassati sumus in via iniquitatis. pag. 280 nume. 26
6 Initium sapientiæ, verissima est disciplinæ concupiscentia. p. 285. nu. 5
9 Corpus quod corrumpitur aggrauat animam. p. 95. nume. 12
10 Transuexisti illos per aquam nimiam p. 24. num. 3
Deduxit iustum per vias rectas. pa. 276. nume. 13
14 Acerbo luctu dolens pater &c. pagi. 759. nume. 59

Ex Ecclesiastico.

1 Timenti domino bene erit. pagin. 96. nume. 13
2 Serua timorem Dei & in illo veterasce. pag. 359. num. 24
3 Plurima super sensum hominis ostensa sunt tibi. pa. 347. nume. 27
Qui diligit Deum exorabit pro peccatis. p. 750. num. 30
Quanto magnus es humiliate in omnibus pag. 15. num. 10
Deus honorauit patrem in filijs. pag. 143. nume. 22
4 Congregationi pauperum amabilem te facito &c. p. 757. num. 52
5 Noli anxius esse in diuitijs iniustis pa. 541. num. 10
7 Noli quærere fieri Iudex &c. pagin. 413. num. 22
9 Colloquium eius quasi ignis exardescet pag. 101. nume. 29
10 Principatus sensati stabilis erit. pag. 277. num. 15

Initium omnis peccati superbia. pagina. 718. num. 2
11 Ne laudaueris hominem in vita sua. pag. 470. num. 3
Est qui locupletatur parce agendo. pagin. 365. nume. 6
12 Pondus super se tollit qui honestiori se communicat. pa. 258. nu. 25
14 Viro cupido & tenaci ad quid aurum pa. 366. nume. 7
Omnis caro sicut fœnum veterascet &c. p. 726. num. 27
Ante mortem benefac amico. pagi. 358. nume. 19
15 In medio Ecclesiæ aperuit os eius. pag. 24. nume. 4
Reliquit hominem in manu consilij sui. p. 446. nume. 53
17 Posuit oculum ipsorum super corda illorum. p. 467. nume. 31
Misericordia viri quasi sacculus. p. 243. n. 15. &. pag. 839. num. 33
18 Effundet super eos misericordiam suã pa. 457. nume. 3
Nihil est tibi in hoc seculo. pa. 463. nu. 20
Cum consummauerit homo. p. 51. nu. 25.
Ne fueris medioeris in contentione ex fœnore. p. 354. num. 8
21 Non est sensus vbi est amaritudo. pagi. 108 nume. 12
Quasi rhomphea bis acuta hominis iniquitas. p. 763. nume. 2
23 Gloria magna est sequi dominum. pa. 555. nume. 1
Anima callida quasi ignis ardens &c. p. 762. &. num. 67. num. 69
24 Spiritus meus super mel dulcis. pagi. 12. num. 2
In omnibus requiem quæsiui. pagin. 120. nume. 12
28 Verbis tuis facito stateram & frenos. p. 815. nume. 23
31 Amaritudo animæ minorans virtutẽ. pag. 108. nu. 12
33 Homo sensatus credit legi Dei & lex illi fidelis. p. 350. num. 32
35 Qui cõseruat legem multiplicat oratione m. p. 350. nu. 31. &. p. 147. num. 4
Oratio humiliantis se nubes penetrabit. p. 129. nume. 14
39 Iustus cor suum tradidit. pagin. 147. nume. 2
51 Modicum laboraui & inueni multam requiem. p. 70. nu. 26

Ex Isaia.

1 Super quo percutiã vos, vltra addentes prævaricationem. p. 731. nume. 41
Cum multiplicaueritis orationem. pagi. 144. nume. 23
Super quo percutiam vos vltra. pa. 22. nu. 31. &. p. 812. nu. 15
Incensum abominatio est mihi. pa. 429. nume. 28
Lauamini mundi estote. pa. 328. nu. 2
3 Vestimentum tibi est, princeps esto nostri. pag. 58. num. 16
Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi. pag. 133. nume. 29
4 In die illa erit germen domini in magnificentia p. 209. num. 2.
5 Væ qui coniungitis domum ad domũ. pa. 234. num. 21
Væ qui trahitis quasi vinculum plaustri peccatum. pa. 324. nu. 22

Universidad de Deusto
Biblioteca

7 Propter hoc dabit vobis signum. pagi. 229. num. 3
8 Accelera, spolia, festina. pagina. 842. nume. 42
9 Succensa est quasi ignis impietas &c. pa. 795. num. 36. & p. 624. num. 16
Nouissimo aggrauata est via maris Galilææ. p. 770. nume. 23
Latabuntur coram te sicut lætantur in messe. pag. 284. num. 2
Vocabitur princeps pacis. pa. 1. num. 1
10 Computrescit iugum à facie olei. pagi. 389 nume. 36
Væ Assur virga furoris mei. pagin. 175. num. 12
Consummatio abbreuiata inundabit iustitiam pa. 121. nu. 16
11 Et erit iustitia cingulum lumborum eius & c. p. 512. nu. 5
13 Sicut excussio olearum vel trium oliuarum. p. 707. num. 32
Super montem caliginosum leuate signum pag. 215. num. 19
15 Dominus fundauit Sion & in ipsa sperabunt. p. 224. num. 20
16 Audiuimus superbiam Moab pagin. 99. nume. 24
Emitte agnum domine. p. 53. nu. 1
19 De radice colubri egredietur regulus. pag. 449 nume. 14
20 Væ coronæ superbiæ ebrijs Ephraim. pa. 837. nume. 25
23 Sume tibi Citharam. pa. 404. num. 39
26 A facie tua domine concepimus. pagi. 424. num. 12
Misereamur impio & non discet iustitiã. pag. 730. num. 39
Indulsisti genti domine &c. ibidem.
Vade populus meus in cubicula tua. pagina 8. num. 19
Viuent mortui tui. p. 17. nu. 17
27 In illa die visitabit dominus in gladio suo duro. p. 123. nume. 20
28 Pedibus conculcabitur corona superbiæ pag. 231. nume. 12
Coangustatum est stratum. pagi. 119. n. 9. & pa. 540. num. 7
Idcirco hæc dicit dominus: ecce ego mittã &c. pa. 829. num. 3
30 Ad vocem clamoris tui. pagin. 128. num. 12
Habentes fiduciam in vmbra. pag. 875. num. 16
32 Et erit fructus iustitiæ pax, pagin. 25. num. 7
38 Recogitabo tibi omnes annos meos & c. p. 892. num. 4
In pace amaritudo mea amarissima ibidẽ
40 Duplicia suscepit pro omnibus iniquitatibus. p. 748. nume. 44
Sicut pastor gregem suum pascet. pagin. 56. nume. 9
44 Laudate cœli quoniam misericordiã fecit dominus p. 598. num. 53
46 Facta sunt simulacra eorum bestijs & iumentis & c. p. 538. num. 1
Redite preuaricatores ad cor. pagi. 632. num. 41
Ad fontes aquarum potabit eos. pa. 532. num. 23
49 Nunquid obliuisci potest mulier. pag. 35. num. 5
51 Væ qui trahitis iniquitatem. pag. 529. nume. 13
Vnum vocaui eum & benedixi eum pa. 35. nume. 7

53 Quasi agnus coram tondente se obmutescet. pa 53. num. 2
Si posuerit pro peccato animam suam. pa. 797. num. 41
54 Filij mendaces &c. pa. 97. nume. 16
Ad punctum in modico dereliqui te. pag. 79. num. 28
Lauda sterilis quæ non paris. pa. 432. nu. 2. & pa. 681. num. 40
55 Omnes sitientes venite ad aquas. pagi. 705. num. 25
56 Lætificabo eos in domo orationis meæ. pa. 158. nu. 36
57 Iustus periit & non est. pagina. 74. nume. 3
Veniat pax. pa. 1. num. 2
58 Si vere conuerteris pag. 78. nu. 14
Si abstuleris de medio tui cathenam. pag. 589. num. 9
59 Telas araneæ texuerunt. p. 279. n. 23. & p. 871. num. 6
Oua aspidum fregerunt. p. 579. num. 27
Elongatum est iudicium à vobis. pag. 98. nume. 19
61 Spiritus dñi super me p. 265. num. 15
Misit me vt consolarer. pag. 74. nu 2
62 Voluntas mea in ea pa. 207. nume. 31.
63 Tu domine Pater noster, & Redemptor noster. pa. 154. nume. 23
65 Ante quam clament ego exaudiam. pa 404. nu. 15
Qui ponitis fortunæ mensam. pagin. 296. nume. 3
66 Ad quem respiciam nisi ad pauperculum. p. 320. nu. 10
Egredietur & videbunt cadauera virorum. pa. 11. num. 30
Super humilem requiescet spiritus meus. pagin. 769. num. 19

Ex Hieremia.

1 Ecce ego conuocabo omnes cognationes pa. 174. nu. 8
Quid tu vides Hieremia p. 300. num. 15. & pag. 374. nu. 32
2 Recordatus sum tui quoniam secuta es me in deserto. pa. 189. nu 14
Prohibe pedem tuum à nuditate. pagin. 247. num. 28
Aperuerunt super te os suum. & c. pagi. 801. num. 53
3 Facilitate fornicationis suæ. pag. 909. nume. 5
4 Denigrata est super carbones facies eorum. pa. 31. nu. 25
Vsquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ. pa. 329. nu. 5
Si reuerteris à me Israel. pagina. 464. nume. 22
5 Stupor & mirabilia facta sunt in terra pag. 47 nume. 16
Iccirco percussit eos Leo de Silua pagina. 164. nume 5
6 Ecce ego adducam mala. pagin. 904. num. 41
7 Noli orare pro populo hoc. pagin. 150. nume. 13
10 Israel virga hæreditatis eius pag. 161. num 6
12 Vsquequo lugebit terram, & herba omnis siccabitur. pa 74. nu. 3
Si cum peditibus curreris laborasti. p. 82. nu. 25
Nunquid auis discolor hæreditas mea mihi. pa 522. nu. 35

17 Perdix fouit, quæ non peperit. pagin. 363.nume.35
21 Ecce ego conuertam vasa belli. pagin. 165.nu.17
Et erit anima sua tanquam spolium. pa. 386.num.26
23 Si interrogauerit populus iste. pagin. 46.num.9
Ecce turbo dominicæ indignationis egredietur. pag.904.nu.41
25 Misit dominus prophetas consurgens diluculo.p.383.nu.1
Assumam Nabucho donosor seruum meũ pagi.804.nume.63
44 Facientes faciemus omne verbum.p. 852.num.13
Quia plus fecit quam potuit iccirco perierunt.pag.99.nume.24
47 Ecce aquæ ascendent ab aquilone.pa. 80.nume.19

Ex Threnis.

1 Peccatum peccauit Hierusalem. pagi. 164.nume.6
2 Cogitauit dominus dissipare murum filiæ Sion.p.175.nume.10
3 Sedebit solitarius & tacebit.pag.77. nume.10
Nos iniquè egimus.p.127.nume.7
Bonum est viro cum portauerit iugum ad adolescentia sua.p.484.num.5

Ex Baruch.

3 Stellæ dederunt lumen.p.884.nu.43
6 Vnde vobis netum sit quia non sunt Dij &c.p.775.nu.38

Ex Ezechiele.

1 Planta pedis eorum quasi planta pedis vituli.pa.675.num.21
2 In pascuis vberrimis pascam oues meas pa.41.nu.23
3 Si dicente me ad impium morte morieris.pag.49.nume.17
5 Sume gladium acutum & capillos tibi rade p.370.num.21
Ecce ego ad te, & ipse ego faciã in medio tui iudicia.pa.616.nu 25
10 Rotas vocauit volubiles audiente me. pa.571.nume.2
13 Violabant me propter pugillum hordei.pa.311.núm 14
15 Lignũ vitis eo modo quo dedi igni ad deuorandum.pa.195.nu.33
16 Hæc fuit iniquitas sororis tuæ Sodomæ. p.102.num.31
Ecce ego extendam manum meam. pag. 318.num.6
18 Omnes animæ meæ sunt. pagin. 309. nume.9
19 Quare mater tua leæna. pagina, 333. num.15
23 Insaniuit libidine super concubitum eorum.p.306.nu.34
29 Ecce ego ad te Pharao Rex Ægypti. &c.p.778.nu.45
32 Qui cum circuncisis dormierunt. pagi. 69.num.21
33 Die ad eos Viuo ego.pa.138.nume.9
34 Suscitabo super eas pastorem vnum.p. 35.num.6
40 Et ecce murus foris secus &c. & vidi virum qui ædificium illud metiebatur. &c,pag.766.nume.10

44 Et facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. pagina. 342. numer.7.
47 Ab hoc templo aquæ egrediuntur.p. 213.num.13

Ex Daniele.

4 Regnum tuum transibit à te. pagina. 195.nume.32
9 Post hebdomadas sexaginta duas &c. Vsq; ad finem capitis.pa.894.num.12

Ex Osea.

1 Ablactauit eam quæ erat absq; misericordia pa.660.num.24
2 Ecce ego lactabo eam. pa.483. nume.2
Perditio tua ex te Israel p. 392.nu.7
Vadam post amatores meos p.260.n.24.
Iccirco conuertam & sumam fœnum meum p.169.nume.29
Comedent eam bestiæ agri. pagin.394. nume 7
4 Particeps idolorum Ephraim dimitte eum.pa 40.nu.20
Vnusquisq; non iudicet & nõ arguatur vir.
Super capita montium sacrificabant.pa. 313.num.21
Peccata populi mei comedent. pagi 825. num.52
Oblitus es legis Dei tui obliuiscar filiorum tuorum & ego.pa.318.nu.4
Dilexerunt afferre ignominium protectores eius.pa.342.num.8
Spiritus fornicationis decepit eos.p. 426. num.18
5 Ego scio Ephraim & Israel non est absconditus à me.p.502.num.17
Et respondebit arrogantia Israel in facie sua pa.297.num.6
6 Propter hoc dolaui in prophetis &c p. 693.num.33
Misericordiam volui & non sacrificium. pa.694.num.35
7 Reuelata est iniquitas Ephraim. pagi. 380.num.9
Dies regis nostri, cæperũt principes furere à vino.pa.825.nu.54
Ephraim quasi columba seducta pag.40. nume.20
8 Me inuocabunt Deus meus. pag.194. num.28
Quia ventum seminabunt & turbinem metent.p.905.num.43
Quasi aquila in domum domini. pagina. 393.nume 4
9 Quasi vuas in deserto inueni Israel.pa. 284.num 4
Gloria eorum à partu, ab vtero & à concep tu.pa.719 num.6
Ephraim quasi auis aduolauit.pagin 251. num.2
Area & torcular non pascet eos. pagin. 169 num.30
Noli lætare Israel, noli exultare.pag. 84. nume.3
10 Ephraim vitula docta diligere naturã. p.386.nume.25
Seminate vobis in iustitia & metite in ore misericordiæ.pagin.313.num.20. &.p.862.nume.37
11 Ego quasi nutritius Ephraim. pa.34. nume.3
12 Manibus prophetarum assimilatus sum.pag.55.num.8

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et inualuit ad Angelum.pa.128.nu.11
14 Eius qui in te est misereberis populi.p.517.num.20
Ero quasi ros Israel germinabit sicut liliũ. pag.377.nume.19
21 Diues effectus sum.p.235.num.24

Ex Ioele.

1 Vocate cœtum congregate senes. pagi.174.nume.7
Gens ascendit super terram meam. pagi.431.nume.34
Residuum erucæ comedit locusta &c.pa.726.num.27
2 Scindite corda vestra & non vestimẽta vestra p.600.num.41
Effundam spiritum meum super omnem carnem p.170.n.34.pa.912.num.13
Filij Sion exultate in domino &c. pagi.378.nume.3

Ex Amos.

3 Si eruat pastor de ore leonis p.46.nu.7
6 Væ qui opulenti estis in Sion.pag.552.nume.41
8 Occidat sol meridie p.96.nu.14
Emittam famem in terram non famem panis pa.273.num.3

Ex Michæa.

2 Væ qui cogitatis inutile pa.675.nu.23
Ne alloquamini loquentes &c.pag.696.nume.42
4 Et nunc quare mœrore contraheris pa.7.nume.18
6 Indicabo tibi ò homo quid sit bonum &c.pa.839.num.31
7 Væ mihi quia factus sum sicut qui colligit racemos vindemiæ.p.535.nu.32

Ex Naum.

1 Dominus patiens & magnæ fortitudinis.pa.30.nume.13

Ex Abacuc.

1 Væ qui congregat auaritiam malam domui suæ.pa.327.nu.33
2 Si moram fecerit expecta eũ.p.8.n.21

Ex Sophonia.

1 Vlulate habitatores pilæ pa.287.nu.13
Scrutabor Hierusalem in lucernis &c. pag.903.num.38
3 Væ prouocatrix & redempta ciuitas &c.395.nu.12.&.pa.309.num.38

Ex Zacharia.

1 Reuertar ad Hierusalem in misericordijs pa.328.nume.2
11 Si bonum est in oculis nostris afferte mercedem p.46.nume.8
Sume tibi vasa pastoris stulti p.46.n.10
Sumpsi mihi duas virgas.pag.407.nu.6
12 In die illa proteget dominus habitatores Hierusalem.p.784.nu.2
Effundam super domum Dauid &c.pa.912.nume.12
14 In die illa erunt lebetes in domo Domini pa.785.nume.5

Ex Malachia.

2 Labia sacerdotis custodient scientiam. pag.348.num.26.
3 Ego Deus & non mutor.pa.126.nu.6

Ex Matthæo.

3 Sic enim decet nos implere omnem iustitiam.pag.424.nu.13
Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur.pag.893.nu.7
6 Quærite primum regnum Dei & iustitiam eius.pag.365.num.19
Si lumen quod in te est tenebræ sunt pagi.185.num.5
9 Non veni vocare iustos sed peccatores. pag.265.num.14
Misericordiam volo & non sacrificium, pag.600.num.40
10 Exeuntes foras excutite puluerem.pa.112.num.25
11 Venite ad me omnes qui laboratis.pag.746.num.19
12 Progenies viperarum,pa.257.num.21
13 Fulgebunt iusti sicut sol,pag.82.n.27
14 Hic est sanguis meus.pa.42.num.26
Habete fiduciam ego sum, nolite timere. pag.870.num.2
16 Vade post me Satana pag.93.num.6
Pater noster qui es in cœlis pa.145.n.30
18 Dico vobis quia si duo ex vobis.pagina.176.num.14
19 Facilius est camelum per foramen acus transire.pag.365.num.4
20 Filius hominis venit dare animam suã pag.41.nu.25
Potestis bibere calicem.pa.63.num.4.& pag.104.num.2
Conuentione autem facta ex denario diurno pag.205.num.26
Sustinete hic & orate mecum.pagi.532.nume.22.
21 Nunquam ex te fructus nascatur.pag.356.nume.14
23 dicunt & faciunt.pag.59.nu.19
Dilatant philacteria sua.pa.676.nu.26.
24 Quemadmodum gallina congregat pullos suos pag.35.nu.5
25 Quandiu fecistis vni de his minimis, pag.163.nu.13
26 Et progressus pusillum procidit in faciem suam.pag.129.num.13

Ex Marco.

10 Potestis bibere calicem quem ego bibo. pag.104.num.2
Erant autem in via ascendentes Ierosolymam.pag.105.num.4
13 De die autem illo vel hora nemo scit, pag.188.num.11

Ex Luca.

1 Ad dirigendes pedes nostros in viam pacis.pag.25.num.8
Inuenisti enim gratiam apud Deum,pag.163.nume.11
2 Gloriam in excelsis Deo p.493.nu.32
6 Beati qui nunc esuritis p.40.num.22
9 Neque duas tunicas habeatis. pagina.366.num.8
Factum est dum complerentur dies assumptionis illius p.105.num.3
10 Videbam Sathanã sicut fulgur de cœlo caden-

Universidad de Deusto
Biblioteca

cadentem pagin.299 nume.24
11 *Si oculus tuus fuerit simplex . pa.306. nume.1*
12 *Magister dic fratri meo vt diuidat mecum hæreditatem p.357. nu.16*
Ignem veni mittere in terram.pag.146. nume.31
Quis putas es fidelis dispensator & prudens pag. 47 nume.13
Baptismo habeo baptizari.pa.63. num. 4
Stulte hac nocte repetent à te animã tuã. pag. 106 nume 7
13 *Requiritur sanguis prophetarum.pag. 193.nume.25*
15 *Gaudium erit in cœlo super vno peccatore.pa. 103.num.55*
Congratulamini mihi quia inueni ouem. pagin 62.nume.27
16 *Recordare fili quia recepisti bona in vita tua p 83. nu.28. & pa.90. nu.22.*
18 *Oportet semper orare pag. 130. nu.17*
21 *Vidit quandam pauperculam viduam &c.pa.707.num 31*
22 *Quod facis fac citius pa.92.num.2*
Orate ne intretis in tẽtationẽ.p.179.n.24

Ex Ioanne.

1 *Erat lux vera quæ illuminat.pa. 196. nume.36*
Dedit eis potestatem filios Dei fieri pagin. 338.num.30
Gloriam quasi vnigeniti à patre . pagin. 371.num.24
3 *Lux venit in mundũ & dilexerunt homines magis tenebras.pa.713.nu.48.*
4 *Ego cibum habeo mãducare p.54.n.4*
6 *Ego sum panis viuus p.44.num.2*
7 *Si quis sitit veniat ad me. pagi.12. nu. 1. & .pag.44.nu.2*
7 *Spiritus Sanctus nondum erat datus. pag.100.nu.25. & .pag. 16.nu.15*
8 *Qui ex Deo est verba Dei audit. pagin. 275.num.9*
Ego sum lux mundi.p.44.nu.2
9 *Scimus quia peccatores non exaudit. p. 135.num.33*
10 *Qui pastor est ouium proprias oues vocat.pa.48.nu.16*
12 *Princeps huius mundi ejcietur foras.p. 123.num.20*
Ego sum lux mundi.p.78.num.15
Videntes discipuli indignati sunt. pagin. 381 nume.10
Sinite illam vt in diem sepulturæ meæ seruet illud.pa.567.nu.38
14 *Quia ego ad patrẽ vado. p.681.nu.39*
Ego sum via veritas & vita.pagin.44. nume.2
Pacem meam do vobis pacem relinquo vobis.pa.2.nume.5
15 *Iam non dicam vos seruos.pagin.631. num.39*
Ego sum vitis vera.pa.317.num.2
16 *Iterum videbo vos & gaudebit cor vestrum pa.11.num.31*
Venit hora vt omnis qui interficit vos.pa. 80.num.19. & p.306.nu.1
17 *Manifestaui nomen tuum hominibus. pa.270.nume.31*
18 *Si me quæritis sinite hos abire. pagin. 50.num.21*
20 *Ascendo ad patrem meum.pagi.141. nume.16*
21 *Cum esses iunior cingebas te.pagina. 65.num.9*

Ex Actis Apostorum.

1 *Hic possedit agrum de mercede iniquitatis.pag.769 nume.19*
3 *Scio quia per ignorantiam feciſtis.pag. 426.num.20*
5 *Ibant gaudentes à conspectu Concilij.pag.106.num.8*
8 *Quomodo possim si non aliquis ostenderit mihi.pag.71.nume.29.*
In felle amaritudinis & obligatione peccati video te esse.pag.769.nume.20
9 *Quis es Domine.pa.18.nu.8*
Ibat per viam gaudens.pag.222.num.13
15 *Iugum quod neque nos neque patres nostri,&c. pagi.121.nu.15*
20 *Ego scio quod post discessionem meã intrabunt lupi rapaces.pa.144.nu.13*
Attendite vobis & vniuerso gregi. pag. 48.nume. 14.
Mundus sum à sanguine omnium.pagina. 708.num.34

Ex Epistola ad Roma.

1 *Qui factus est ex semine David. pagina.35.num.7*
Accepimus gratiam & apostolatum ad obediendum.pag.37.num.12
Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum.pag.240.num.7.
Sicut non probauerunt Deum habere in notitia.pag.321.num.13
Quia cum Deum cognouissent non sicut Deum glorificauerunt.pagi. 475. numero. 19
Reuelatur ira Dei de cælo.pa.409.nu.11
Non est acceptio personarum apud Deũ. pagina 6.num.16
Tu autem secundum duritiam tuam & impœnitens cor.pag.21.30.
An diuitias bonitatis & patientiæ & longanimitatis eius contemnis, ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit,&c.pa.514.numero. 11. Vsque ad pag.516.num.16
Si autem tu Iudæus cognominaris, &c. late explicatur. pa.619.nu.3
Iniquitas nostra iustitiam Dei commendat.pag.265.num.15
4 *Traditus est propter peccata nostra.pa. 16.num.13*
5 *Tribulatio patientiam operatur, pagina 10.num.28*
Iustificati ergo ex fide.pagin.25. nume.7
In similitudines carnis peccati. p.251.n.3
Gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. pa. 222.num.14
Spes autem non confundit. pagina, 879. num.28
6 *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ. pag.69.nu.24.*
Sicut exhibuistis membra vestra.pagina. 35.num.19
7 *Non quod volo bonum hoc ago pagina. 186.num.5*
Video aliam legem in membris meis.pag. 96.num.13
Peccatum operatum est mihi mortem.pa. 41.num.24
8 *Lex spiritus liberabit me à lege peccati & mortis,pag.795.num.36*
Fratres debitores sumus non carni, &c. pag.623.nu.13
Spiritus adiuuat infirmitatem nostram. pag.133 nu.27

Universidad de Deusto
Biblioteca

Postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.pa.111.nu.23
Certus sum quod nec mors, nec vita.pagi.109.nume.16
Spiritus sanctus postulat gemitibus inenarrabilibus.pa.769.nu.18
Omnis creatura ingemiscit. pagina.75.num.4
Si spiritus eius, qui suscitauit Iesum à mortuis.pag.17.nu.16
9 Vt ostenderet diuitias gloriæ suæ. pag.252.num.6
Non quod exciderit verbum Dei &c.p.879.nume.28
10 In omnem terram exiuit sonus eorũ. pag.376.nume.6
Dines in omnes qui inuocant illum. pagi.367.nume.11
11 Quandiu ego sum gentium Apostolus pag.572.num.5
Illorum delicto salus est gentibus. pagin.912.num.13
12 Date locum iræ.pag.781.nu.56.&.pa 858.num.27
Reformamini in nouitate sensus vestri.p.545.nume.16
Sicut in uno corpore multa membra habemus.p.357.num.18
Dico enim per gratiam quæ data est mihi &c.pa.852.num.8
Qui miseretur in hilaritate.p.243.n.16
Spe gaudentes.pa.222.num.14
Habentes donationes secundum gratiam pagin.134.nume.30
Qui præest in solicitudine pa.58.nu.17
13 Induimini dominum nostrum Iesum Christum.p.512.num.5
Qui diligit proximum, legem implenit. pag.121.num.15
15 Vt refrigerer vobiscum.p.258.nu.24
Quæcunq; scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt.p.74.nu.2
Deus autem repleat vos omni gaudio & pace in credendo.p.222.num.13

Ex Epistola prima ad Corinthios.

1 Placuit per stultitiam prædicationis saluos facere credentes.pa.114.nu.16
1 Contemptibilia elegit Deus & ea quæ non sunt ibidem.
2 Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus.pa.235.num.23
3 Tanquam paruulis in christo lac vobis potum dedi.pa.340.num.2
4 Quid habes quod non accepisti pagin.365.num.16
Quid vultis in virga? veniam ad vos.pa.348 nume.25
Tanquam purgamenta huius mundi pag.225 num.24
Vsque in hanc horam & esurimus.pagi.38.num.14
5 Si mortui non resurgunt neq; Christus resurrexit.p.16.nu.14
6 Iam quidem delictum est in vobis omnino.pag.24.nu.5
Cadite supernus & abscondite nos &c.pa.768 num.15
Glorificate & portate Deum in corpore vestro.pa.469.nume.37
7 Nolite fraudare inuicem.p.190.num.18
9 Omnia omnib⁹ factus sum p.258.n.24
Nescitis quod in stadio currunt &c.pag.511.num.1

Qui in agone est ab omnibus se abstinet.p.387 nume.28
10 Nolo vos ignorare fratres &c. pagin.838.num.5
Omnia in gloriam Dei facite pagin.557.num.8.&.pagi.299.nu.12
Petra autem erat Christus. pagina.160.nume.3
Tentatio vos non apprehendat nisi humana.pa.108.nume.13
Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id quod potestis pa.81.nu.22
11 Iudicium sibi manducat & bibit.pag.250.nume.35
Quoti scunque manducabitis panem hũc. pag.10.num.29
Mulieres velamen habeant propter Angelos.pa.888.num.57
12 Diuisiones gratiarum sunt pagi.680.num 38
13 Charitas omnia credit pagina. 376.nume.37
Videmus nunc per speculum in ænigmate pag.347.num.22
Tempum Dei sanctum est quod estis vos. pag.224.num.21
14 Si orem lingua, mens mea sine fructu est.pa.183.nume.36
15 Gratia Dei sum id quod sum. pagin.41.num.24
Fratres mei dilecti stabiles estote. pagin.41.num.24
Primus homo de terra terrenus &c. pag.846.nume.53

Ex Epistola secunda ad Corinthios.

1 Benedictus Deus & pater domini nostri Iesu Christi.pa.87.nu.13
Deus de tantis periculis nos eripuit. pagi.173.num.6
2 Ex multa tribulatione & angustia scripsi vobis.pa.84.num.4
Id quod in præsenti est momentaneum.pa.80.num.19
4 Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus.pa.216.nume.22
5 Charitas Christi vrget nos. pagin.50.nume.22
Deus erat in Christo mundum reconciliãs pag.274.num.6
6 Cor nostrum dilatatum est. pagi.765.nume 8
Vos enim estis templum Dei viui. pagin.766 num.9.&.pa.416.num.32
Hortamur vos ne in vacuum gratiã Dei recipiatis pa.253.num.10.& pa.113.num.28.& p.746.num.20
Pro Christo enim legatione fungimur.pa.39.num.12
7 Repletus sum consolatione superabundo gaudio pa.213.nu.14
9 Qui seminat in benedictionibus &c. pag 844.nume.44
11 Huiusmodi pseudoapostoli sunt operarij subdoli pag.345.num.15
12 Signa apostolatus mei facta sunt super vos in patientia. pagina. 266. nume.18
Ne magnitudo reuelationum extollat me pag.133.num.27
13 Pacem habete & Deus pacis erit vobiscum.pag.5.num.14

Ex Epistola ad Galatas.

2 Tu cùm Iudæus sis gentes cogis iudaizare. pa.244.nume.19
Et nos in Christo Iesu credimus. pagina. 745.nume.15
4 Quoniam estis filij Dei misit Deus spiritum filij sui. pag.154.nu.23.
5 Fructus spiritus est charitas, gaudiũ, pax p.157.nu.33.&.p.211.nu 8
Manifesta sunt opera carnis. p.437.n.17
6 Operemur bonum ad omnes maxime ad domesticos fidei. p.326.nu.29

Ex Epistola ad Ephesios.

1 Qui operatur omnia secundum consiliũ voluntatis suæ. pag.125.nu.3
Benedictus Deus & Pater domini nostri Iesu Christi &c. p.683.nume.2
Caput super omnem Ecclesiã. p.261.n.3
2 Deus autem qui dives est in misericordia. p.780.num.52
Ipse est pax nostra qui fecit vtraque vnũ pag.1.num.1
4 Dedit quosdam pastores & doctores. pa 48.nume.14
Soliciti seruare vnitatem in vinculo pacis. pa.3.nu.8.&.pa.171
Nolite contristari Spiritum sanctum. p. 771.nu.25.&.pag.170.nu.34
Donec occurramus omnes, in vnitatem fidei. pa.312.num.17
5 Estote imitatores Dei pa.555. num.2

Ex Epistola ad Philippẽses.

1 Desiderium habeo dissolui & esse cum Christo. pag.106.nume.7
Confido quod qui cepit in vobis bonum epus perficiet vsque in diem Iesu Christi. pag.507.nu.33
2 Si qua consolatio in Christo si quod solatium &.pa.443. num.34
In similitudinẽ hominũ factus p.251.n.2
Lucetis sicut luminaria in mundo. pagin. 28.num.15
3 Si quomodo occurram ad resurrectionẽ. pag.17.nu.16
4 Petitiones vestræ cum gratiarũ actione. p.127.num.9
Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. pag.198.num.5

Ex Epistola ad Colossẽses.

1 Adimpleo ea quæ desunt passionis Christi. pa. 42.nu.28.&.p.220.n.7.
2 Spolians principatus & potestates pa. 123.num.21
Neq; vos decipiat per philosophiã & inanem fallaciam. p.828.nu.43
3 Mortui enim estis & vita vestra abscondita est cum Christo. p.82.nu.27

Ex Epistola prima ad Thessalonicenses.

4 Nõ vocauit nos in immũditiã p.571..3

Ex Epistola secunda ad Thessalonicenses.

5 Spiritũ nolite extinguere pagin. 170. num.34

Ex Epistola prima ad Timotheum.

6 Diuitibus præcipe &c. pa. 871.num.5

Ex

Ex Epistola secunda ad Timotheum.

4 Prædica verbum, insta opportune importune. pa.278 nu.18

Ex Epistola ad Titum.

1 Omnia munda mundis. pa.563.nu.26

Ex Epistola ad Hebræos.

2 Propterea abundantius oportet nos obseruare &c. pagin 122. num.19.& potissimum. pa 850.num.2
5 Factus est omnibus obedientibus sibi. pa.143.nume.24
10 Habentes itaque fratres fiduciam in sanguine Christi &c. pa.888.nu.18
11 Christus assistens pontifex. p. 54. nu.5
Fides est substantia rerum sperandarum. pa.104.nu.37
Fide obtulit Abraham Isaac. p.137.nu.5
12 Pacem sequimini cum omnibus. pagi. 291.nume.24
Contemplantes nequis desit gratiæ Dei. p.747.num.21
13 Iesus Christus heri & hodie ipse in sæcula. p.400.nu.25
Ipsi enim perui gilant. p.371. num 23
Beneficentiæ eius nolite obliuisci. pagin. 370.nume.19

Ex Epistola Sancti Iacobi.

1 Si quis vestrum indiget sapientia. pag. 139. num.11
Omne datum optimum. pag.5.nume.13
Quidat omnibus affluenter. p. 243.n.16
2 Dæmones credunt & contremiscunt. pa 850.num.3
Qui offendit in vno factus est omniũ reus. pa 772.nu.29
3 Fructus iustitiæ in pace seminatur. pa. 293.nu.29
Si quis verbo non offendit hic perfectus est vir. pa.859.num.28.&.29
5 Tristatur autem aliquis vestrum, oret æquo animo. p.194.nu.28
Multum valet deprecatio iusti assidua. p. 135.num.31
Si quis ex vobis errauerit à veritate & cõuerterit quis eum. p.636.num.9

Ex Epistola prima D. Petri

1 Certus sum quod velox est depositio tabernaculi mei. p.65.num.10
Scientes quia non corruptibilibus auro & argento redempti estis pa.270.nu.30
4 Vnusquisq; sicut accepit gratiam. pag. 357.nume.18
5 Deus autem omnis gratiæ qui vocauit nos. pa.87.nu.13
Cum apparuerit princeps pastorum. pagi. 44.nume.3

Ex Epistola secunda Diui Petri.

1 Vt per hæc efficiamini diuinæ consortes naturæ. pa.16.nume.13

Ex Epistola prima Diui Ioannis.

2 Ipse est propitiatio pro peccatis nostris. pa.41.num.25

3 Qui

3 *Qui odit fratrem suum homicida est.p. 763.num.2*
Si reprehenderit nos cor nostrum &c.p. 458.nume.4
Videte qualem charitatem dedit nobis Deus.pag.141.num.26
Si cor nostrum non reprehenderit nos: pa. 127.num.7
4 *Perfecta charitas foras mittit timorē p.7.num.20*
5 *Qui scit fratrem suum peccare peccatū non ad mortem pa.74.nu.4*

Ex Apocalypsi.

1 *Hæc dicit qui tenet stellas septem.pag 44.num.3*
Similem filio hominis vestitum podere.p. 329 nume.5
2 *Scio vbi habitas, vbi sedes est Sathanæ p.114.num.31*
Dedit illi Deus vt pœnitentiam ageret. pa.21.num.3
3 *Vtinam frigidus esses aut calidus.pag. 437.num.15*
Suadeo tibi emere à me aurum.pagi.505. nume.26
Si quis mihi aperuerit cœnabo cum ipso.p. 246.nu.25
Tene quod habes.p 61.nume.25
Vidi animalia sancta plena oculis ante & retro p.813.nume.18
Ecce sedes posita erat & supra sedem sedens.pa.376.nume.38
5 *Redemisti nos Deo in sanguine tuo. pa. 61.nume.24*
Dignus es domine accipere librum.pagin. 11.nam.30
6 *Et exiuit alius equus rufus.pa.4.n.10.*
Vidi subtus altare animas interfectorum &c.pag.742.num.7
7 *Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna pa.512.num.4*
12 *Ecce draco magnus rufus &c.pagin. 835.num.20*
Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli.p.836.nume.23
13 *Et vidi de mari bestiam ascendentē. pag.352.num 3*
Data est illi potestas facere menses.pagin. 917.nume.27
18 *Fortis est Deus qui iudicabit illam.pa. 892.nume.6*
Poma desiderij animæ tuæ discesserunt à te pag.241.nume.9
19 *Vidi vnum Angelum stantem in sole pa.239.num 3*
Byssinum iustificationes sunt sanctorum pa.248.nu.30
Et audiui vocem quasi vocem tubæ magnæ.pa 691.nu 27
Vidi equitem sedentem in equo albo &c. pa.708.num.35
20 *Beatus & sanctus qui habet partē in resurrectione prima.pa.17.num.6*
21 *Ego sitienti dabo de fonte aquæ viuæ gratis.pa.12.num.1*
Et absterget Deus omnem lachrymam. pag.72.num.32

FINIS.

INDEX RERVM ET SENTENtiarum memorabiliū, quæ toto hoc opere continentur, ordine Alphabetico digestus.

¶Prior numerus Paginam, secundus numeros in paginis contentos indicat.

A

ABSENTIA amorē sedat. pagina. 101. nu.28
Absentia Dei deplorada.pag.109 nu.17
Absentia Christi vtilis fuit ad aduētum spiritus sancti in discipulos. p.110.19.&.p,99.23.& p.125
ABRAham quare in die ablactationis Isaac cōuiuium fecerit, & nō in die natiuitatis.p.103.34
Per absolutionem pœna æterna in temporalem commutatur,& aliquando omnis. p.30.23
ABSTinentiā ad legis diuinæ obseruātiā maximecō ducere.p.512.3
Abstinentia subtilem facit intellectum.p.72.30.&.p.605.5
ACCIpere aliquid à Deo maior libertas est quā alteri elargiri.185.3
Acceptio personarum sine peccato esse nequit.p.822.44
ACCEDERE ad Christum curare debet peccator.p.254.11.
Accedit homo ad Deum & abeo recedit non passibus corporeis,sed affectibus mentis. Ibidem.
ADVENtus Christi, omnia bona nobis attulit.p.398.19.& eisdem inuitat.Ibidem.nu.21
Aduentus Christi causa fuit pax,& reconciliatio inter Deum & homines.p.1.1
ADAM fuit sapiētissimus scientia à Deo sibi infusa.p.487.13
Adæ non cōicauit Deus sciētiā particularē,& quare.Ibidē.nu.14
Adā fuit à paradiso ablegatus, quia se excusauit.p.780.51
ADIMplere quæ defuerunt passioni Christi quid sit.p.220.7
Adulatores aliorum peccata persoluent p.820.52.regesq; præcipue lędunt.Ibidem.
ADVlator est proximi homicida.p.824.49. vbi malitia huius criminis detegitur adulator aptē tibicini comparatur. p.824.51
ADVOcatorū,scribarū,& procuratorū vitiū quoddā periculosissimū.p.615.42.& 729.35
Aduocatorū nullus in sanctorū calēdario repert⁹,vno dēpto,p.616.43
Aduocatos,& procuratores sub reatu peccati mortalis obligari scire & manifestare, an lis sit admittenda nec ne, pag.729.35.
ÆGRITudo, vide in verbo, labor,& in verbo, tribulatio.
Ægritudines impartitur Deꝰ hominibus propter ipsorum peccata, & vt sint occasiones saluādæ animæ.p.663.32
Ægritudo corporis maximē conduci

cit ad dona Dei comparanda.pa. 162.10
AFFECtionum nostrarum inclinatio signum est salutis aut damnationis,pag.68.18.
B. Agathę spontaneus ad martyriũ accessus,pag.106.8
Aiot vtraq; manu pro dextera vtebatur,pag.197.2
Alexandri Magni notanda sententia,pag.889.50
D.Ambrosij notabilia verba in hora suæ mortis,pag.222.15
AMICI Dei necessitatis tempore cognoscuntur,pa.368.13
Amicitiæ Hierogliphica explicatur.p,495.37
Amici,qui ad bonum inuitant conseruandi, qui vero ad malum deferendi,pag.461.15.&462.20.
Inter amicos primum præceptum obseruandum est ne vnus propter alium peccet, pag.461.15
Amicitia huius vitæ communiter mercenaria est,pagi.826.57
AMOR, vide etiam in verbo dilectio,& in verbo Charitas.
Amor Christi erga homines,pagi. 92.1.& pagi.105.3.& pa.270.30.
Amor Dei erga homines. pa.34.3. &78.14.&673.17.
Amor iustorum erga Deum, pagi. 65.nume.10
Amoris vis effecit,vt crudelissimã mortẽ Christus parui penderet, pag.63.3
Amor Dei origo est omniũ beneficiorum,quæ nobis confert, pag. 125.2.
Amoris remedium,pagi.101.28
Amoris magni & parui discrimen, pagin.66.12.conspicilijs comparatur ibidem
Amor proximorum & Dei, idem, pag.479.31
Amoris ratio clauditur in his duobus verbis Deum &tuum, pagi. 491.25.
Ex defectu amoris doloris defectus procedit,pag.493.31
Amor & odium nesciunt iudicium veritatis,pag.601.45
Amor quare morti comparatur,pa. 648.45.
Amoris fuit prima lex, quã Deus homini dedit, pagi. 486. vsque ad 488.
Amoris præceptum in lege Scripturæ Deus maximè cõmendauit pag.488.16.
Amor conciliatur maximè per sensum visus,p.467.32.
Amoris præceptum cur mãdatum nouũ appelletur à dño,p.490.21
Amor Cifræ Arithmeticæ apprime comparatur, pagin. 424.34.
Amori diuino omnis animæ virtus est subijcienda,pag.495.36.
Amare debem⁹ Christũ quia ꝓ nobis ꝓpriũ sanguinẽ fudit,p.105.5
Amoris vis,pa 649.46,& 651.53.& 628.24.&.pa.808.2.
In Amore Dei superfluitas inueniri nequit,pag.650.50.
Amor salutis flagrans omnia impedimenta superat. pag.672.14.

Amo-

Amoris virtus excellens super omnes alias virtutes.p.629.31
Amator non est, qui non semper amat.p.809.4
ANIMÆ rationales opes & diuitiæ Dei sunt, hominum fidei cõmissæ, & Deo cum libuerit reddendæ. p.309.9
Animæ rationalis excellentia. pa. 310.11
Anima rationalis à solo Deo creatur. Ibidem.
Animam quidam peccatores pignorant, quidam vendunt. pagi. 311.14
Anima,vt coram diuino conspectu pulchra & decora reputetur non debet habere vitia cum virtutibus coniuncta. p.605.12
Anima sancta lunæ assimilatur.pagi. 67.16
Anima per cõuersionem ad Deum pulchra redditur, & si conuertatur ad terram decorem, & virtutem amittet. p. 16.17
In Animã transferre laborem, quẽ corpus passurum erat iniustissimum esse scelus.p.385.24
Anima nostra quanti sit valoris.pa. 79.44
His qui Animi ægritudine laborãt nunquam ficta ratio deerit qua seipsos decipiant atque errorem suum tueantur.p.601.44
ANGELOS à Deo relinqui quo modo intelligatur, p.266.19
In Angelis licet tristitia esse non possit potest tamen esse origo eius,& quo pacto.p.782.58.
ANNVLVM ad significãdam fidelitatem,nõ ad decorem manus inuentum.p.247.28
Antichristi tempore ecclesia in maiori quam nũquam periculo versabitur.p.91.&.913.
Antichristi tempore sancti perfectissimi erunt. Ibidem.
Antichristo credituri sunt primi omnium Iudæi.p.914.20
Antichristi partes sustinent decem peccatorum genera. p. 917. 29
Antichristus potissimũ fidem violare conabitur.p.911.9
Antichristus abominatio dicitur, & quare.p.908.2
Antichristus in Babylonia, & ex tribu Dan nasciturus est,& quare.p.909.3
Antichristi tempore maxima erit humanę mẽtis tentatio. p.909.4 & ideo innumeri tunc sunt superandi.p.910.7
APOStolorum fortitudo in prædicatione euangelij, ex Spiritus sancti gratia.p. 226.21
Apostolis quare commissa sit prædicatio euangelij. p. 214.16. & quare ad id, rudes Deus elegerit. p.337.29
Apostolis dati sunt labores ad eorum meritum & nostrum exemplum.p.72.32
AQVILÆ naturalis instinctus, vt filios veros cognoscat.pa.299 nu.13
ARGVERE quid sit. p.121.14

Arguì mundum de iustitia à Spiritu sancto quid sit. p. 114. 30. & argui de iudicio. p. 122. 19
ARMA concessit animātibus irrationalibus natura, & hominibus illa negauit. p. 4. 11
Aristotelis superbia. p. 240. 5
Arca Noè comminatio fuit diuinę vltionis. p. 377. 41
ARROgantia definitur. p. 297. 7 Vide etiam in verbo superbia.
D. Augustini de dignitatibus aurea sententia. p. 618. 50.
AVARITIA curarum & solicitudinum fons & origo. 537. 37
Auarus seruit diuitijs & non imperat, iustus imperat illis & non seruit. p. 837. 38. & 544. 19
Auari cupiditas. p. 234. 21. p. 236. 26. p. 334. 19. p. 365. 4. & 541. 10
Auarus alijs & non sibi diuitias cōparat. p. 366. 7. & p. 541. 10
Auari miseria. p. 541. 10
Auaritia difficulter curatur. p. 614. num. 38
Auari quare vocantur hydropici. 614. 39
Auaritia religiosorum inter omnes difficillime agnoscitur, & difficillime curatur. p. 615. 41
Auari Idolorum cultores quare nūcupentur à D. Paulo. p. 537. 38
Auaritia est capitale vitiū. p. 538. 41
Auaritia execratur. p. 614. vsque ad 617.

B

BEATITudinis definitio ex Aristotele. p. 240. nu. 5
Beatitudo huiusq; sęculiquę. p. 470. 10
Beati habent bona secura & perpetua, & vnde proueniat illis hæc firmitas. p. 4. 4
Beatitudo nimia solicitudine quærenda. p. 553. 46
Beatos esse omnes naturaliter volumus. p. 685. 4
Opus infiniti exercitij quod beati habēt est diligere eum qui infinite bonus est quiq; infinitè eos diligit. p. 700. 10
Beati colorē suæ naturæ seruāt, etiā si nigri fuerint, perfectius tamen & nitidius redditum. p. 701. 12
Beati è cęlis reprobos in inferno vidēt, vnde maiores gratiarū actiones Deo reddunt. p. 10. 29
Beati nullis legibus ibi sunt adstricti. p. 626. 23
Beati eadem diuina essentia, qua Deus, beatificantur. p. 229. 6
Beatus sua gloria gaudet nec alteri⁹ beati gloriæ inuidet. p. 230. 10
Beati omnes simul, nec quilibet se solo non possunt cōprehendere Deum omnibus modis quibus possit comprehendi. p. 232. 15
Beati quo pacto sint cōtenti gloria à Deo illis tributa exēplis apposi tissimis manifestatur. p. 699. 7
Beati plus ibi nos diligūt, quā cum erant in mundo. p. 741. 5
BEneficiorū origo in Deo est amor in hominibus liberalitas. p. 125. 2.
Beneficia impetrat & ad ea idoneos facit oratio. p. 126. 6
Beneficia largiri hominib⁹ ab æterno decreuit Deus & quare. Ibid.
Beneficiorū memoria. p. 140. 13. & 400. 27. & 401. 29. & 781. 54
Beneficiorum est exposcēda à Deo stricta ratio. p. 790. 21
Beneficij conseruationis magnitudo. Ibidem.
Beneficia Dei homines quodāmodo cōpellūt ad eūdiligēdū. 244. 17
Cū de beneficijs quę Deus homini bus cōfert sacra scriptura loquitur inquit ipsum Deū illa accipere, & quare. p. 246. 24
Cū ad beneficia recipiēda homines accedunt Deus magnā, si posset, caperet lætitiā, tristitiā vero cū eius dona respuunt. p. 258. 23
Beneficia hominibus collata post incarnationē antecellunt præstitis ante incarnationē. p. 317. 2
Beneficia à Deo collata magni æstimāt iusti, improbi vero patui pēdunt. p. 322. 26
Propter beneficium redemptionis magis quā propter alia Deo gratias reddere tenemur. p. 77. 32
Beneficia Dei sūt prędicāda. 469. 37
Benefactorē ipsum, bonis à Deo acceptis offēdere sūma abominatio, p. 475. 18. propter quam cōsueuit Deus reges ab ipsorū regnis priuare, ibidē: hæc solet esse fons & origo omnium errorum. ibi. nu. 19
Summo benefactori summe tenemur. p. 531. 19
Pro beneficijs aceptis nemo se iactare, sed humiliare debet, & quare. pag. 771. 24
BELLorum pestiū, tempestatū, & famis, quæ sit causa. p. 709. 37 & p. 811. 12
Bellū Christianis inferētes nō censendi sunt homines, sed ira Dei peccata vlciscens. p. 174. 9
Bellandum est non solū oratione, sed armis. p. 178. 20
D. Bernar. peccatorē conuertit sua prędicatiōe miro quodāmodo. 275 10. & eiusdē pro cōuersione alteri⁹ peccatoris notāda industria. 459. 8
BLAsphemia est creaturā sibi arrogare ꝙ soli Deo datū est. 674. 19
BONOrum spiritualium gustus eorum desideriū auget. p. 12. 2
Bona spiritualia in hac vita gustam⁹ in patria eisdē inebriamur. 497. 3
Bona cęlestia superabundantia, firmia & stabilia sunt. 498. 4. bona huius vitæ èconuerso. 5
Bona tēporalia, vide etiā in verbo consolatio, & in verbo voluptas.
Bonis huius vitæ venari licet æternæ vitæ beatitudinem. 229. 7
Bona huius vitæ mēsuram habent, alterius vero tormenta nequeūt mensurari. p. 90. 21
Bona tēporalia quæ nobis De⁹ elargitur per pauperes repetit, quodsi ea libēter tribuimus ipsis De⁹ ac si nō dedisset gratificat. p. 440. 25
Bona tēporalia mutuo homines ab alijs separare faciunt. p. 520. 29
Bonorū temporaliū nimia solicitudo increpatur. 546. & 23. & 548 29. 553. 44. hæc à fidei nostræ confessione dissentit. 552. 41
Bonorum temporalium abundātia plu-

plurimorum malorum esse fontem. p. 82. 29
Bonorum huius vitæ inconstantia, & mutabilitas. p. 885. 47
Bonorum temporalium cupiditas desiderium æternorum impedit. p. 234. 22
Bonorum & malorum sors, & sortis discrimen. p. 81. 26
Boni communis desiderium laudatur. pag. 445. 2

C

CAPREÆ & hinnuli ceruorũ proprietas in fugiendo venatorem. pagi. 213. nu. 11
Charith quid sit, & quid significet, & cuius rei sit figura. p. 69. 18
CARO spiritui repugnat. p. 186. 5. & p. 438. 20
Qui carni seruit plurimis dominis seruit. p. 529. 13
Quo caro imbecillior est eo debiliores sunt passiones ab ea prodeuntes, & è contra. p. 549. 33
Caro etiam in iustis rebellis est, & immunda. p. 623. 14
Capharnaum sola, ciuitas Dei nuncupatur, & quare, p. 654. 4
CÆLI delicias quodammodo ex huius vitæ delicijs cognoscere possumus. p. 229. 7
Cæli pulchritudo. p. 230. 10
Cælum quare desertũ appellatur. p. 266. 21.
Cælorum duplex motus. p. 286. 8
Cæleſtiũ rerum sermo licet sit clarissimus improbis obscurus videtur. p. 77. 11
CÆREMONIÆ sanctæ ecclesiæ sunt magni faciendæ. p. 431. 33. & quare nu. 35
Cœna Dei quare magna dicatur. p. 229. 6
CHRISTVS comparatur Gryphoanimali. p. 33. 43
Christus pastor & princeps pastorum est. p. 44. 3
Christus quare pluribus voluit nominibus appellari. p. 55. 8
Christus nunquam in sacra pagina filius hominũ vocatur, & quare. p. 876. 19
Christus necessitatem, & salutem nostram, suam esse reputat. pa. 61. 26
Christus venit in mundum vt esset consolator. p. 74. 2
Christus libenter obtulit se morti pro hominibus. p. 94. 7
Christus verus hominum amicus. p. 188. 11
Christus vulturi assimilatur. pagi. 264. 12
Christus quare pro peccatoribus venisse dicatur. p. 265. 15. eorum q; peccata in suis humeris portauit. p. 271. 32
Christi diuitiæ. p. 367. 10
Christi diligentia in conquirendis peccatoribus. p. 269. 26
Ex Christi clarificatione orta est clarificatio Dei in mundo. pagi. 196. 35
Christus cur plus gentibus se communicauit cũ præcipue Iudæis promissus fuerit. p. 432. 2
Christum imitare debemus. p. 555. & p. 556. & quo pacto. p. 557. nu. 6. & p. 517. nu. 18. & p. 470. 3
Christi cor sua natura misericors erat, & quare. p. 569. 44. & nunc est etiam in cælo sicut antea exorabilis. p. 517. 18
Christus sepissime etiam non rogatus misericordiam miseris impẽdit. p. 599. 39
Christi conuersatio quam vtilis & necessaria. p. 642. 27
Christus quare à Pharisæis persequebatur. p. 635. 5
Christi paupertas. p. 827. 58
Christi humanitas quicquid gratiarum recepit in salutem hominũ redundauit. p. 690. 25
Christus neminem sanabat corporaliter, quin simul spiritualiter. p. 674. 18. & pro diuersitate ægritudinum diuersis vtebatur medijs. p. 869. 48
Christi corpus efficax ad humanã salutem. p. 585. 44
Christus nunquam promouendæ salutis humanæ officium intermisit. p. 562. 22
In Christo dicuntur propassiones illi affectus, qui in nobis passiones appellantur. p. 569. 43
Christus quatenus Deus faciebat miracula propria potestate: at quatenus homo potestate excellentiæ illa faciebat. p. 679. 33
Christum nobis promeruisse primam vocationem & iustificationis gratiam quid sit. p. 797. 40
Christus cur suos laudauit. p. 472. num. 8
Christus pro corona habet peccatores. p. 252. 5
Quare Christus tantum factus fuit homo. p. 589. 21
Christus quare peccatoris habitum assumpsit. p. 251. 2
CHARITAS vide in verbo, amor, & in verbo, dilectio.
Charitas non amittitur per partes, sed tota simul. p. 527. 7
Charitas omnibus virtutib⁹ formas præbet. p. 649. 48. & sine ea nulla absolute virtus vera dicitur. p. 494. 35
Charitatis erga proximos defectus quam grande malum. p. 612. 31 & p. 653. 2
Charitas quare dicitur vestis. p. 695 39. & quare nuptialis vestis. 40
In charitate perfectio christiana essentialiter constituitur, licet huius perfectionis manifestatio in varijs virtutum actibus. p. 899. 28
Vbi charitas est semper est hora benefaciẽdi & ianua aperta. p. 593. 29. & ad hoc nihil illis est impedimento. nu. 20
Ex charitatis defectu prouenit cõpassionis defectus. p. 334. 18
CIBI spiritualis & corporalis discrimen. p. 98. 21
CIVITAS quando fugienda. p. 294. 34
CLERICORUM pelliceum candi-

dū, & capilli rasi in corona, quid significent. p. 716. 59
COGItatio mala fons omnium malorum. p. 329. 5. & p. 675. 23. earūq; expulsio à charitate prouenit. Ibidem.
Cogitatio rerum cælestium necessaria. p. 147. nu. 2
Cogitatio morosa peccatum est, m. & increpatur. p. 675. 22
Cogitationis prauæ primus motus non est in manu nostra, & si illā illico expellamus nō peccamus, sed meremur. p. 675. 22
Cogitationib⁹ bonis Deo ligamur. p. 677. 28
Cogitatio morosa bona, laudatur. p. 679. 25
COGNoscere potest aliquis probabiliter ex se ipso qualis habeatur à Deo. p. 351. 33
Cognitio sui per humilitatē hominimaxime necessaria. p. 15. 10
COMunio est inter nos, & Christum sicut inter corpus, & caput eius. p. 657. 13
Communio est inter sanctos ecclesiamq; triumphātem, & inter ecclesiam militantem. p. 657. 14
Alia est cōmunio inter sanctos respectu bonorū operū. p. 657 15
CONfugatorum labores & defectus. p. 237. 30
CONFessor ad imponendas pœnitentias prudentia indiget. pa. 32. nu. 27
Confessoris finis non propria vtilitas, sed gloria Dei esse debet. p. 244. 18, & p. 294. 34
Confessio annua intemperātiæ frēnum est. p. 345. 17
Confiteri sępe peccata & cum conscientię examine maxime vtile. p. 31. 24
CONCionator cum Deo cōuersari debet, nec totum tempus cōsumere in studio librorum mortuorum. p. 204. 23
Cōcionatoris finis, qui esse debeat. p. 214. 17
Concionator est legatus Dei. pag. 274. nu. 6
Concionator oblata occasione nimius, idest largo, in concione esse potest. p. 278. 18
Concionatoris constantia quanta esse debeat. p. 699. 36
Concionatoris munus. p. 97. 17
Concionator scelera cōmunia, vt propria sentire tenetur. p. 98. 19 & non debet defatigari in cōcionando. p. 278. 18
Concionatores se mutuo adiuuare debent. p. 298. 18.
Cōcionatores oportet esse vere imitatores sobrietatis & paupertatis Christi. p. 604. 7
Cōcionatores curare debent bonis operibus & exemplis nomen & autoritatē comparare. p. 744. 3
Concionatores quare nullum fructum faciunt. p. 281. 29
Concionatores ijs temporibus non recte munus suūobire, signo quodam demonstrat. p. 707. 31
Concionatores, qui gentiliū & aliorum

rum huiusmodi librorum, verba & modos loquendi furantur, increpantur. p. 707. 32. & p. 821. 42 & qui subtilia & non vtilia prædicāt, p. 821. 41. & qui quęstiones scholasticas exagitāt, & flosculos rhetoricæ adducunt. p. 708. 33
In Concionatoribus vitium curiositatis summe odibile. p. 821. 42
Concionatores nutrices sunt populi. p. 340. 1
Cōcionator verba operibus, & opera verbis ęquare debet. p. 245. 20
Concionatores omnes quare vnus nūcius dicantur. p. 244. 17
Concionatoris finis nō propria vtilitas, sed gloria Dei esse debet. p. 244. 18
Concionatores, oratores sunt Christiani. pag. 348. 24. & quales esse debeant. Ibidem.
Cōcio, vide in verbo eloquiū diuinū
Quod concionatur omnibus, id quilibet sibi prædicari debet existimare. p. 98. 21
CONsolatio diuina delicata est non patitur aliena. p. 582. 33
Cōsolatione cælesti quis indigne. p. 581. 31
Consolationes humanę, consolationes diuini spiritus impediunt. p. 119. 8. vide etiam in verbo, bonum temporale, & voluptas.
CONSilium ab hominibus sapientibus, & virtuosis sumendum. p. 332. nu. 14.
Consilio maxime indiget iracundus. Ibidem. 13
Sine consilio negotia grauia non sunt expedienda. Ibidem nu. 12
CONTemplatio, vide etiam in verbo, oratio.
Contemplandum assidue est vilificationis rationem reddendam esse. p. 384. 20
Contēplationis mysteriorum Dei necessitas. p. 544. 18. & hoc debet esse nostrum cōtinuum exercitium. p. 864. vsque ad 867
Contemplatio non sine exercitijs pœnalibus exercēda. p. 641. 23
Cōtemplatiua vita debet simul cū actiua copulari. p. 641. 23
CONVersatio cum Deo. p. 67. 15 & p. 283. 1. eiusdem necessitas. p. 68. nu. 19. & p. 75. nu. 5. & p. 76. 7. eiusdem vtilitatis. p. 293. nu. 31 & p. 320. n. 11. & ex absentia eius maxima proflunt incommoda. p. 321. nu. 13
Conuersatio hominum fugienda. p. 76. nu. 8. & potissimum fœminarum. p. 454. 28.
Conuersatio hominis à muliere vitari debet. p. 101. 29
Conuersatio malorum fugienda. p. 114. nu. 31. & p. 453. nu. 27
Conuersatio & ocium amorem accendit. p. 101. 28
Cōuersatur Deus cum hominibus iustis iucunde. p. 284. 3
Cōuersatio nostra de salute animę semper deberet esse. p. 476. 22
Quælibet vero alia impertinens & perniciosa est. p. 477. 23
Cum Conuersationē iusti peccator

admittit saluti proximus est.
CONuiuium Dei quare cœna nõ prandium appellatur, pagi. 28.3
COR hominis quam variabile, p. 802.57
Cor hominis maius est omnib⁹ quę sunt in toto terrarũ orbe, p. 131.21
Cor est primũ & prȩcipuum, quod nobis à Deo postulatur, & quare p. 478.28. circa quod quoddã ænigma explicatur, pa. 633.43.
Ex alijs quę Cor nõ sunt, partẽ De⁹ postulat, ex corde vero non partem, sed totum integrum exigit, pag 630.34
Ex Corde exeunt duo vberrima amoris flumina, pa. 479.29
Cor nostrum est inquietum donec ad Deum veniat, pag. 685.10 & pag. 630.33
Cor hominis mitigandum non est vi, sed ratione pag. 155.27. & qualiter in oratione est sedandum. ibid. nu. 28. & pag. 156. num. 29
Coram Deo esse dicuntur homines & cũ eo conuersari quãdo alicui laudabili operi incũbũt, p. 284.2
COR Rectio fraternalis laudatur, pag. 451.19. & ab ea cessandum quando nullus speratur fructus, pag. 451.20
Correctio iusti virga est in peccatorẽ, pag. 290.20. & est gratia quod Deus illi fauet. Ibidem.
CREAtura cum inseruit peccatori seruitute & tirannide opprimitur, p. 169.29
Creaturæ irrationales ingratitudinẽ peccatoris accusant, p. 372.27
Creaturæ vniuersæ sunt specula in quibus attributa Dei enittent, p. 846.54
CRV Delitas hominum execratur, pa. 175. n. 11. & pag. 394. nu. 7. & pag. 593. nu. 19. & pag. 800. vsque ad pag. 803.

D.

DAMNA spiritualia non sentire stultorum est, pag. 84.3
Damnatorum dolor, pag. 68.20.
Damnatorum maximum tormentum pœna damni, pag. 69. num. 22. & pag. 360. nu. 26. huius tortor est Deus, pa. 69, nu. 22.
Damnati patiuntur in inferno pot pocas cosas, pagi. 69. nu. 20. & 22
DÆMOnes non habent fidem, pag. 850.3.
Dæmon cum aliquem tentat prȩcipue Deum ignominia afficere prętendit, pag. 454.30
Dæmones Deum odio habent non secundum quod Deus est, sed secundum quod punitor eorum est, pag 526.6
Dæmon conatur, vt iugum Dei nõ suaue sed arduũ nobis videatur, pag. 533.27.
Dæmonis onus ingens, pag. 538.1. & non potest saluare nec iuuare portantem, pag. 539.2
Dæmonis conditio quæ, pag. 604. 9. quam improbe sequuntur. ibidem.
Dæmonem plurima polliceri & nihil dare nisi crudelissima tormẽta. pag. 662.29
Dæmon nunquam tentandi officium intermittit, nunquam lassatur, pag. 831.7.
Dęmonis mos est si quempiam persequi incipiat eum velle omnino perdere, si Deus permiserit, idẽ & mos iniquorũ. pa. 212.10.
Dæmon monachi habitu indutus prædicationem habuit ad populum, pag. 286.8.
Dæmonis vultus horror. pa. 361.28
DECEptio maxime abominanda est, pag. 217.26
DELEctatio conseruat operantẽ in opere. p. 508.63. & p. 563. n. 24
Deliciarum huius mundi breuitas consideranda, pag. 693.8
DESIderium Christi domini moriendi pro hominibus, p. 92.1
Desiderium operandi sancta exercitia maxime conducit ad ea operanda. 284. nu. 4
Desiderium verum & fraudulentum, pag. 285.6.
Desideria floribus comparantur. Ibidem. num. 5
VtDesiderata homines obtineant, maximis se exponunt periculis, pag. 13.5.
DESPeratio est maximum omniũ peccatorum, pag. 449. nu. 14
DETractio & murmuratio in fœminis communis morbus, pagi. 816. & 817.
Detractionem præcipuè fugere tenentur maiores reipublicæ, pag. 259.27
DEVS omnibus adest eorum desideria & necessitates cognoscẽs antequam illum deprecentur. p. 78. num. 14
Nomen Deus vnde dicatur, pagina. 644.33
Deus qui est vera lux consulendus est in nostris difficultatibus. ibidem. num. 15
Nomen Deus omnes excellentias ac perfectiones infinitas in se includit, pag. 644.33
Deus asperitate inuenitur. p. 89.17
Deus solus diligi vult. p. 111. nu. 21
Deus quare orare velit. p. 126.6.
Deus Leo, Vrsus & alijs huiusmodi nominibus appellatur ad insinuandum iram suam, homo vero vt indicet amorem & humanitatem. pag. 228.2
Deus quare dicatur pars hæreditatis beatorum, pa. 232.14.
Deus dedit filium suum vt esset doctor & interpres suæ voluntatis, pag. 378.2.
Deum vt impios & sceleratos puniat diuersis vti ministris, pagin. 409. nu. 12
Deus non solum quærit quia peccamus sed quia ad eum non conuertimur, pag. 410.15.
Quod Dei ministros minas ac potentias hominum non pertimescant, pa. 414.25
Deus occasionẽ quærit ad hominũ peccata excusanda, pagi. 426.18

Deus superabundanter beneficia nobis largitur. pa. 458. 4
Deus omni tempore paratus est audire peccatorem & ei subuenire, pag. 458. 6
Ita Deus homines diligit vt bonum quod alij in alios conferunt sibi imputet, pag. 493. 32
Deus nunquam lassatur peccatoribus remedium adhibere si ipsi ad eum se conuertere volunt, pa. 517. 19
Deus antequam hominem creasset non appellabatur Dominus sed Deus, pag. 525. nume. 1. & quare num. 3
Deus nequit dominiũ ius & actiones, quam super hominem habet relinquere, pag. 626. 4
Deo seruire regnare est, pag. 527. 7
Deus seruos suos in laboribus reficit, pag. 532. 23. & quo res difficiliores sunt eo maioribus auxilijs eos adiuuat, pag. 533. 25
Deus cum difficilia imperat difficultates amouet, pagi. 532. 27
Deus paucos quos in mundo seruos habet magnifacit, pagi. 536. numero. 34.
Deus qui maiora præstitit vtique & minora præstabit, pagi. 537. num. 39
Dei munera aliquando prędicanda aliquando silenda, pa. 869. 49
Deus secundũ se nõ est odibilis: per accidens tamen aliquãdo oditur ab impijs quatenꝰ punitor illorũ est & pœnarum illator, p. 539. 4
Deo & Diabolo simul seruire nõ possumus, pagi. 540. 7
Dei prouidentia, pag. 551. num. 40 & pag. 720. nu. 30
Deus non tantum Dominus, magister, ductor, tutor, & custos vitę nostræ est sed etiam pater, pa. 552. nu. 43
Deo nos esse similes desiderandum est, pagina. 555. nume. 2. quare hoc intelligitur.
Deus paratus est cuilibet poscẽti auxilium suffragari, pagina. 592. nume. 17.
Dei conditio quæ, pa. 604. 8. quam probi sequitur. ibidem.
Deus tantũ gaudet peccata remittere, & tantum illa detestatur vt venia illorum non petita ea sępe condonet, pa. 635. 16
Deus se debitorem nostrum ostendit eo quod ad eo petimus, debiti solutionem. pa. 674. 18
Deus queritur frustra & veraciter, pa. 285. 6
Deus non expectat vt sua ineffabilia bona ab eo postulemus, sed ipse nos inuitat & ad ea vocat, pag. 697. num. 2
Deum gratis donare quomodo intelligatur, pag. 791. 14. & pa. 72. 15. & pa 73. 19
Siquidẽ Deus omnia visibilia propter hominem fecit congruũ est, vt homo propter Deum omnia faciat, pag. 648. 45
Deus plusquam ab eo petitur prębere solet diabolus viceuersa pag. 662. nu. 28. & p. 780. 52
Deus in lege veteri nomina iustitiæ, & rigoris sibi imponebat in lege vero gratiæ nomina amoris. p. 43. nu. 1
Deus omnes vult & neminem contemnit. p. 750. 26
Deus diuersis modis homines sanat. 728. 32
Deus ex hominum peccatis occasionem sumit vt ipsi benefaciat, homines vero ex acceptis à Deo beneficijs è contra. p. 831. à nu. 1. vsque ad. 8
Deo cõtradicere grauissimum malum. p. 832. 10
Deo quantũ debeamus explicatur. p. 841. 39. vsque ad. 844
Deo gratias suauissimum verbum est, & ex ore beatæ Mariæ prodijt. p. 435. 10
Deuotio lætũ reddit iustum in suis tribulationibus. p. 290. 22
Dies hominis quare suus & nõ Dei appelletur. p. 402. & pa. 403. & pag. 404
Dies quos nuntiauimus, dies nostri appellantur: dies vero rationis, dies Christi dicitur, & quare. p. 507. & 508
Dies spiritualis iusti quid sit, vnde incipiat, & vbi terminetur. p. 314
DIFFIDENTIA increpatur. p. 687. 14 vide etiã in verbo, fiducia.
Diffidentia Deo summe detestabilis, & quã seueris supplicijs ab eo puniatur. p. 646. nu. 42. & 667. nu. 44. & p. 881. 34
Diffidentes efficaci ratione conuincuntur, p. 551. 38
Diffidentia fons est omnium scelerum. p. 138. 8
DIGnitates sapientes viri renuũt, insipientes vice versa. p. 379. 6. & p. 380. 8
DILECTIO, vide etiam verbo amor, & charitas.
In dilectione proximi quis ordo seruandus. p. 482. 39
Dilectionis præceptum adimpleri summe Deus desiderat. p. 488. 17
sine cuius adimpletione nequit gratia aut gloria consequi. pagi. 489. nu. 20
Diligere Deũ ex totis viribus quid sit, p. 481. 36. ex tota virtute. nu. 37. & ex omni mente. p. 482. 38 & p. 647. nu. 40. & 41. & ex toto corde p. 479. nu. 30. &, 480. n. 34. & p. 481. nu. 35. & p. 647. nu. 40. & cur addatur ex toto corde tuo. p. 480. nu. 32. & p. 629. n. 33
Diligere proximum sicut te ipsum quid sit. p. 482. nu. 39. & p. 650. num. 50
Modus diligendi Deum est eum diligere sine modo. p. 650. nu. 50
De dilectione Dei præceptum, in hac vita potest adimpleri. pagi. 626. nu. 23. sed non perfecte. pa. 627. nu. 25. à beatis tamen perfecte adimpletur. p. 629. 25
Circa dilectionem Dei cur tria tantum præcepta sint à Deo posita circa dilectionem vero proximi septem. p. 651, nu. 54

Diligere proximos debemus amore desiderij. pa. 628. 28
At Deum amore complacentiæ, p. 629. nu. 27. & 628. nu. 28
Diligendus est magis coniunctus quã extraneus, pag. 482. 40
Diligendi nulla est ratio quæ non incitet ad Dei dilectionem, pagi. 645. nu. 35.
Cur de dilectione Dei est præceptum, & non de diligendo nos, pa. 490. nu. 23
Dilectio qua Deus aliquem diligit eius electionem præcedit, in nobis è conuerso, pag. 125. n. 2.
Diligere ad filios attinet, timere ad seruos, pa. 646. 39
Dilectio Dei & subuentio proximi quolibet tẽpore fieri & non statuto, pag. 593. 20
Id quod diligimus nimis, plerumque Deus à nobis tollit vt ipsum solum diligamus, pag. 585. num. 43. & pag. 111. num. 21
Diligentia seruorum Dei, pag. 562. nu. 22. & pa. 563. nu. 24. & vnde proueniat. nu. 23
Diligentia pro salute spirituali proximorum & in virtutum operatione summa adhibenda, pagina 459. nu. 8. & pag. 573. nu. 9.
DISCOrdias seminare Sathanæ munus est: vnde susurrones illi assimilantur, pa. 26. 11.
DIVItiæ temporales vide etiam in verbo bonum temporale,) vires & idolum sunt diuitis, pa. 235. num. 24
Diuitiæ temporales non sunt prohibitæ, sed iniquus affectus eas acquirendi, pag. 241. nu. 8. & nimia earum solicitudo, pag. 548. nu. 29. & pag. 553. nu. 44
Diuitiarum appetitus appetitur in infinitum, pag. 615. 40
Diuitiæ inutiles à pagina. 871. vsq; ad pag. 874
Diuitiæ inter bona exteriora, infimum locum obtinent, pa. 670. 8
Diuitiæ & dignitates nequeunt homines ab afflictionibus vitæ humanæ liberare, pa. 724. 21
Diuitiæ quot malorum sint causa & occasio, pa. 521. n. 31. & pa. 541. nu. 10. & quot afflictionũ & tribulationum, pa. 542. n. 13. & quã graue onus sint, pa. 545. n. 20. & quam fallaces, pa. 547. nu. 27.
Diuitiarum dispensatio, pagi. 370. num. 21
Diuitiæ cur iniquitatis nomine à Christo insigniuntur, p. 391. 40
Diuitiæ non sunt honorandæ, sed virtutes, pa. 755. nu. 45
Diuitiæ neq; in vita neque in morte proderunt, pa. 542. 11,
Diuitũ modus execrandus in augẽdis diuitijs, pag. 370. 20
Diuitem ac potentem curare quam sit difficile, pa. 724. 37.
Diuitis & pauperis diuersus finis, pag. 242. 13
Diuites ne in diuitijs confidant, pa. 871. 4.
Diuites naui mercibus & iumento numis oneratis appositissimè comparantur. pagi. 542. 12
Si diuites esse cupitis veras diuitias amate. p. 547. 26
Diuitum & voluptuosorum hominum minima perseuerãtia in virtute. p. 325. 26. & quare nu. 27
Dominus temporalis sibi subditos benigne gubernare debet. pagi. 276. 13
Donis acceptis, qui bene vtitur meretur copiosiora accipere. pagin. 524. 39.

E

ECCLESIA locus pascuæ dicitur. p. 284. 17
Et spicæ comparatur. p. 70. nu. 24. & horto. p. 353. 6. & subuculæ comparatur. p. 261. 4
Ecclesia quid significet, & in quo differat à synagoga. p. 136. 3
Ad Ecclesiam vocari mera gratia Dei est. p. 289. 17
Ecclesiæ immunitatem frangendo magna Deo fit irreuerentia. pa. 412. 19. quæ à Deo seuere punitur. Ibidem nu. 20
Quando Ecclesias magnis redditibus Constãtius ditauit mira vox in aëre audita. p. 367. 10
Ecclesiasticorum auaritia, pa. 366. nu. 8
Ecclesiastici redditus in vsibus ecclesiasticis sunt expendendi. Ibidem nu. 9
Ecclesiastici sunt cor Ecclesiæ. pa. 889. 60
Ecclesiasticos in exercitijs spiritualibus priores debere esse probat. p. 558. 10
Ecclesiastici sunt alijs dignitate priores. p. 858. 10
Ecclesiastici sunt qui peculiariter discipulorum Christi nomen habent. p. 558. 10
ELEEMOSYNA vide in verbo, misericordia in pauperes.
Eleemosynæ celeriter priusquã importunis precibus cogatur elargiendæ. p. 390. 37
Eleemosyna præcipue facienda ijs qui Christum sequuntur. p. 326. 29. & p. 333. 16
Eleemosynã elargire quantum pro sit. p. 439. 25
Eleemosynæ elargiendæ obligatio p. 331. 11
In eleemosynæ largitione ad Deũ & non ad pauperem est attẽdendum. p. 333. 17
ELOQVIA diuina vide etiam in verbo, concionator.
Eloquia diuina diligentissime, & auide audienda sunt. p. 273. 3
Ex diligentia aut tepiditate qua homo diuina eloquia audit dignoscitur sit ne peccator an iustus. p. 275. 9
Eloquia diuina à peccato hominẽ extrahunt. Ibidem.
Eloquij diuini virtus ac efficacia. Ibidem nu. 10
In eloquio diuino audiendo tepiditas, & negligentia, eius fructum & mirabilem effectum impedit

dit,pag.286. 8
Eloquium diuinum audiẽtibus aliquãdo nocet propter eorum malitiam. Ibidem.
Eloquia diuina audire negligentes duplici pœna solẽt puniri a Deo p:218.15
Eloquium diuinũ audiẽdum est in ieiunio cibi corporalis, & inordinatarum passionum. p.319.13
Qui eloquia diuina, aut nõ audiũt, aut paruam rationem earum habẽt, quibus supplicijs a Deo puniantur.p.309.39
Cum eloquia diuina alicui nõ prosunt periculosissimum habere morbum significat,p.462,17
Eloquij diuini mysteria non sat est intelligere, sed gustare oportet. p. 466. 28. & ob id ad audienda eloquia diuina sæpe illiterati sũt propensiores. Ibidem.
Eloquia diuina medicamentũ validum ad animas conuertendas.p. 811. 10
Ad eloquia diuina præparatos nos debere accedere.p.655. 8
Eloquium Dei qui spernunt grauiter à Deo punientur.p.112. 26
Eloquium Dei remediũ est nostrorum scelerum.p.113. 27
Eloquiũ diuinũ quiete prędicandũ & audiendũ est.p.277. 16
Eloquiũ Dei est vnũ ex præcipuis instrumentis ad salutem animæ. p.448.10
Eloquium diuinum aliqui audire nolunt,& ideo sæpe fidem amittere solent.p.448. 11
EPIScoporum rochetus,tiara,Bãculus,quid significet. p.716.57. & annulus eorũ quid significet. p.24. 28
EVCHAristia quæ diuinus est cibus debet multoties ruminari vt prosit.p. 56. 10
Verba legis, quæ præcipiebant agnum edendũ esse non crudũ, sed assum significant gustum quo conari debemus edere cælestem agnum Iesum Christum in eucharistia.p.283. 1
Cælestẽ agnũ Iesum Christũ spiritualiter manducat qui aliquod sanctũ exercitiũ operatur. Ibidẽ
In Eucharistię sũptione vult Deus vt gaudio & gustu afficiamur.p. 284.2
Eucharistiæ assiduitas contemptũ minime parit, quinpotius reuerentiam.p.293.31
Eucharistiæ assumptionis mirabiles effectus.p.667.42. inter quos pręcipuus est fomitis mitigatio. Ibidem nu.44
Eucharistiæ excellentia.p.245.22
In Eucharistia magnificẽtia Dei erga homines ostẽditur,p. 246.23
Eucharistia est vitæ spiritualis cõplementum. Ibidem: & spirituales vires auget p.248.30
Eucharistia vocatur cœna. Ibidem
Ad Eucharistiam accedens purus, humilis & fidelis esse debet. pa. 247. nu.26.& pag'248.n. 29. & p.887. 52

Eucha-

Eucharistia quare sumentibus non prosit. p.248. 30
Eucharistia digne sumentibus gladius est inimicos interficiẽs: indigne vero sumẽtibus gladius quo iugulãtur.p.749.34.& p.887.52
Eucharistiã præcedere debet reconciliatio cum fratre læso, & quando. p.316. 29 Et, aliquando sumitur pro, quia.p.1.nu.1. & 2
Ethnicæ cuiusdam mulieris ad fidẽ conuersæ mirabilis euentus ex colloquio & conuersatione hominis.p. 101. 29
Euangelica doctrina secundum necessitatem audientium prædicãda.p.365. 4
Euangelium comparatur agro floribus referto.p.272. 2
In euangelica & cælesti doctrina etiã si millies prędicetur semper noua & admirabilia cõsiderãda, & tractãda reperiẽtur. p.634.2
EXEMplum malorũ quantã vim habeat p.571.&.p.572.&.p.819. 35.& p.820. 30.&.p.759. 18
Exẽplo deprauato & pessima persuasione, proximum qui decipit eum interficit.p.217. 26
Exemplum maioris magnã habet vim.p. 244.19.&p.571.3.& p. 572. 4
Exemplum bonum proximis debetur.p.313. 21
Pro exemplo malo quantum persoluendum.p.382.13
Exercitia pœnalia corporis præcedere debent contemplationem. pag.278. 20
Excusant se homines quaque minima re ab obedientia Dei. pagi. 239. 3
EZECHIÆ regis vita incolumis seruata fuit propter successionem & natiuitatẽ Christi domini.p.153. 20

F

FACIES & contrafacies animæ.p.88. 16
FAVORES non minoris periculi sunt homini, quam labores p.212. 11
Fauores & numi in mundo duo lauacra sunt cuiuscunque maculæ. p.329. 4
FESTVM diem nõ frangi dum quis erga egenos proximos misericordiæ opera siue corporalia siue spiritualia exercet. pa. 600. nu.40.
Festos dies quibus exercitijs celebrare debemus: & vitium quod in ipsorum celebratione cõmittitur increpatur.pag.598, 56.& p. 606. vsque ad.612
Festa quare sunt sancta.p.610. 26
In festis diebꝰ quare exposcit Deꝰ seruilium operum cessationẽ. p. 610, 25
Fœlix homo quem Christus ârudi turba segregat.p.463. 19
FLATVS Dei quid effecerit in homine.p.15. 12
Flatus Dei & flatus hominum effectus,& discrimen.p. 28. 15.

Fidei

FIDEI definitio p.850. 2
Fidem qui habent sunt à Deo benedicti.p.473. 11
Fidei & obedientiæ vigor ostenditur.p.504, 23. & p.520. 27
Fidei plures acceptiones. p. 619. 19
Fidei necessitas.p.738. 63
Fides quot modis possit esse maior in vno quam in alio. p. 851. vsq; ad 813. 11
Fidei laus.p.877. 24
Fides in peccatoribus non amittitur,sed debilitatur & obscuratur. p.903. 39
Fides virtutum omniũ est ductrix. pa. 103. nu. 36
Fidei labefactata est ex eo quod multi non prædestinati ad eam se conuerterunt.p.282.32
Fidem amittere aliquando permittit Deus,& quare.p.346.19
Fidei & fiduciæ discrimen.p.870.2
Fidelitas Dei erga homines.p. 323. nu.20
Fidelitas erga hospites. Ibidem.
Fidelis tantum appellari meretur homo, infideles & hæretici bruta animantia.p.479. 66
Fidelitas duplex in dispẽsandis, & acquirendis diuitijs. pagi. 370. nu.20
FIDVCIA adhibenda verbis Dei.p. 137. 4. & p. 139. 12. & p. 154. 23. & p.687. 15
Fiducia quid sit.p.870. 3
Fiducia & spes perfecta animi formidinem depellit. pag. 6. vsque ad pagi. 19. 20
Fiduciam in Deo, & non in bonis temporalibus habere debemus. p. 871. 4. & p.876. 21. neque in fauoribus humanis.p.874.14.& & p 875. 17.& p.876. 19
Fiducia laborãtium & afflictorum in Deo figenda.p.335. 23
Fiducia nimia misericordiæ Dei in peccatoribus ad peccandum. pa. 336. 24
Fiducia sine credulitate esse nequit & credulitas sine fiducia nihil impetrat à Deo.p.659. 21
Fiduciam nisi habeas impossibile est sanari.p.665.38
Fiduciæ virtus commendatur.pa. 665.& p. 966
Fiducia efficacissimum instrumentum ad Dei misericordiã,& alia bona comparãda,à p.877. vsque ad p. 881.
Ad fiduciam habẽdam exhortatio. Ibidem.
Fiducia vt præstantissima sit rarissima.p.881.36
FILIVS Dei,vide in verbo Christus
Filius Dei ille dicitur, qui actiones suas in Deum dirigit.p. 299. 13
Filiorum verorũ Dei ab ijs qui vere non sunt discrimen. p.363. 35
Filiorum multiplicatio beneficiũ Dei.p.748.24
Filius nunquam punitur pœna spirituali pro patre, nisi communicet in culpa: bene tamen corporali.p.585.45
Filij huius sæculi quare deuotionẽ habent erga sanctos qui mortui sunt, non tamẽ erga sanctos qui ipsis conuiuunt, & conloquuntur.p.706. nu.29
Filiorum crudelitas erga patres execratur. p.856.nu. 19
Filij inobedientes,& inhonorantes patres quibus supplicijs puniantur.p.750.nu.32
Filiorum erga parentes obedientiç & honoris obligatio. p.750. 30
FINIS, vide etiã in verbo mors.
Finis dat esse rebus,& quare.p.710 nu. 40
Finem esse omnium rerum,semper est considerandum. Ibidem.
Finis consideratio legem diuinam facilem & omnes labores suaues reddit.p.89.19
Finis voluptatũ huius sæculi quis sit,& quòd sit semper meditandus.p.891.2
D.Francisci sobrietas extollitur.p. 605. 4. & eiusdẽ profundissima humilitas.p. 423. nu. 9

G

GAVDium,vide in verbo voluptas,& in verbo,bonum.
Gaudium spiritale non solũ voluptates humanas expellit, sed animum reficit ad expellendos labores. p.157.34
Gaudium spiritale generat in mente castum timorem ad non peccandum.p.158.35
Gaudium verum à Spiritu sancto profluit.p.211.8
Gaudium maius sit in cçlo de innocente iusto, quàm de peccatoris conuersione,& oppositum quomodo intelligatur. p. 271. 34
GLORIA,vide in verbo, cælũ.
Gloriæ desiderium.p. 106.7
Gloriæ pulchritudo. p. 230. nu. 10. & p.338. nu.32. tranquillitas,& satietas.pag.698.&.699. & gaudium.p.700
Gloria accidẽtalis Christi non fuit sufficiẽs præmium laboribus suç passionis.p.205. 26
Gloriæ retributio iustis facienda quare in singulari ponatur. pag. 368. nu. 13
Gloriam quo plures ingrediuntur eò magis gaudẽt beati.pag 700. num. 10
Ad gloriam consequendam diuina lex obseruanda.p. 685. 10
Ad gloriam primus passus est terrenarum rerum abnegatio.p.684. num.7
Gloriæ inanis cupidus creatori suo iniuriam irrogat, p.307. 4
Glorificare Deũ sicut Deum quid sit.p.476. nu.20. aliud est glorificare Deum. nu. 21
Grammatica diaboli p.774.35
Gratia hominibus data est in mensura:Christo autem nõ ita, pagi. 261. nu.2
Gratia effluxit à Christo in apostolos, & in totam ecclesiam, Ibidẽ nu. 3
Gratiæ excellentia.p.270.29

Gratię amissio excæcat mentem, pag.347.21
GRATItudo(vide etiam in verbo ingratitudo,) in brutis etiam reperitur,pag.524.40
Grati vt simus quærere debemus modos & inuentiones, pa. 474. num.16
Vt gratus Deo sit ille, qui in prosperitate est debet suæ paupertatis reminisci,pag.474.15
Gratias Deo reddere, debet esse cõtinuum nostrum exercitium,pa. 473.13
Gratiarum actio post mensam, pa. 339.num.34
Gratiarum actio pro beneficijs acceptis & bonis tẽporalibus, pa. 180.nu.26.& pa.364.n.16.& pa. 596.vsque ad pa.680.nu.37
Gratiarũ perpetua actio,debet esse vita nostra,pag.597.33
GVLA quot pariat incommoda,pag.605.nu.4.
Gulæ dediti magno supplicio debent puniri,pag.439.21
Gustus bonorum spiritualium.eorum desiderium auget, pagina 12.num.2

H

HEBRÆOrum cæcitas, pagina,264.num.11
Hebræi vnde sibi arma parauerint ad bellandum,pag.151.15.
HÆREticorum calliditas, pagina,343.num.11
Ex hæreticorum falso Euangelio damna subsecuta, pagina. 345. num.17
Hæretici meritò spinæ & tribuli appellantur, pagina. 346. numoro.18
Hæreticorum multiplices sectæ argumentum sunt sui mendacij, pag,353.4
Per hæreticos experitur Deus diligamus illum nec ne. pagin. 352. nume.2
Hæretici licet inter se ob diuersitatem hæresum digladientur, tamen vnanimiter ecclesiam Dei persequuntur,pag.624.16
HEDEræ vas aquam retinet & vinum refundit.pag.275.11
HISTOria notanda cuiusdam qui bona opera inani concitatus gloria exercebat, pagin. 388. nume.32
HOMINem, habere Deum in patrem summa dignitas est. pa. 141.num.16
Homo arbori inuersæ comparatur,pag.146.1.
Homo non in minori periculo versatur cum fauores accipit, quam cum labore vexatur, pagin.212. nume.11
Hominis ignauia in quærendo Deum,pagina. 269. num. 26. & pag.842.nume.42
Homo adiutus gratia ad maiorem dignitatem quam ea quæ est angelorum euehi potest, pagina. 270.num.29
Quare hominem creauit Deus post alia omnia.p.491.nu. 25
Hominis centrum Deus.p.492.27 & hæreditas & possessio propria eius.nu.28
Homo quare mundi voluptatibus non satiatur p.492.28
Homines in bono ab incepto statim desistũt, in malo diutissime perseuerant.p.506.28
Hominibus multa mala euenire solent quando à bonorum societate segregantur. pagi. 521. nume. 30
Hominum fortunæ pendent à prouidentia diuina. pag. 551. 40
Homines sua natura procliues ad otium & inimici laboris.pa.692 num. 31
Hominum cæcitas.pagi.693. 33. & p.845.nu.50
Hominum duritia, & malum genium.pag.781. num.54. & pag. 782. nu. 57
Hominem esse Dei imaginẽ quid sit.pag.844. nu.48
HONOR est præmium virtutis & perconsequens ambitiosis indebitus p.618. nu.49
HONestas Romanarum matronarum.p.237.nu.31
HOSTEM superare arte potius quam viribus glorioſius est. pa. 180.25
HVMILitas qua ratione dicatur temperantiæ pars. pagi.421. numero. 3
Humilitatem vt doceret hominibus, Christus Dominus manifestatus est discipulis in vulneribus clauorum.pag.14.nu.8.vbi, mira de humilitate.
Vt humilitatis esset magister filius Dei à patre æterno fuit missus. pag.420. 2
Humilitatem sibi imputare, & appropriare vnaquæq; virtus cum alijs contendit. p.421. nu.3
Humilitate omnes tentationes iustus superat. pag.422.nu. 6
Humilis bona quæ habet licet magna sint parui pendit. pagi.422. num. 8
Humilitate profundissima fuit prędituS Diuus pater noster Franciscus. pagin. 423. num. 9. quæ ab altissima Dei cognitione processit. Ibidem.nu.11
Humilitate mediante iustitia exercetur,pag.424.nu.12
Humilis debet esse anima & pudore affecta in conspectu Dei licet sancta sit, quanto magis si sit peccatrix. pagina.430.numero. 31
Quod humilitas in mente operatur hoc anchora in naui.pag.443 num.33
Ad humilitatem consequendam duo esse singularia itinera.p 443 cum sequentibus.
Ad humiliandum iustos aliqua permittit Deus in eis leuia peccata. pag.574.nu.10
HYpocrita operatur bene vt hominibus placeat. p.296.nu.5

Hypocrisis radix superbia est, pag. 297.6
Hypocrita creatori suo iniuriam irrogat, pag 307.4
Hypocrita vulpi & alijs rebus assimilatur, pag.341.4
Hypocritæ ab alijs etiam hypocritis secelant, pagina. 800. numero.7
Hypcrisis execratur, pagina. 868. num.47
IACOB lucta cum angelo, planctus suspiria, & oratio Iacob fuit pag.128.11
IDOLOlatria quomodo inuēta est, pag.759.nu.59
IEIVNIum orationi fauet, & sensualitatem reprimit, pagina. 161.num.7
Ieiunium, abstinentia, & mortificatio carnis laudatur, pagin.438. num.19
IESVS vide in verbo Christus.
Iesus nomen mirabilia continens, pag.516.17
Ad imaginem Dei cur factus homo, pag.472.9
Imago Dei per fidem, spem & charitatem in homine restauratur, pa. 472.num.10
IMPRObus vide in verbo peccator.
Impius vide in verbo peccator.
IMPœnitentes additionem peccatorum peccatis propter impœnitentiam merentur, pagina. 222. nume.31
Ante Incarnationem cupere Deo assimilari multorum malorum fuit causa, post incarnationem vero omnium bonorum est fons & origo, pagi.556.7
INCONstantia hominum ostenditur, pagina. 513. numero. 7. & vnde profluat, numero.8. & pagina.514
Inconstantia vnum est, ex reprobationis signis, pagina. 514. numero.9
Inconstantia hominum in bonis operibus, pagina. 505. numero. 25.
Inconstantiores esse solent voluptatibus dediti, pagina. 505. numero.27
INFERni pœnæ profunde considerandæ, pag.907.nu.49.& pa. 714.num.52
Inferni æternitas ponderatur, pagin.796.38.&.pag.907.nu.49
INFIDelitatis peccatum grauissimum est omnium peccatorum pag.103.35
Infidelium omnia opera an sint mala, pag.791.23
INGRATITVdo nostra erga Deum execratur, à pag. 522. nu. 33. vsque ad pagi. 524. nume.39. & pag. 599.num.37. & pag.902. num.35
Ingratitudo non est mortale peccatum nisi interior adsit contemptus, pag.524.40
Ingratitudo omnium malorum fons & origo.p.599.37
Ingratus soli assimilatur, pagi.169. num.31
Ingratos qua vltione Deus puniat. pag.475. 17
Ingratitudo malum Deo nimis odibile. pag.474.nu.16. & pag.524 num. 89
INIMICI quam vtiles sint. p. 789.16.&p.860.31
Inimici virgæ sunt & flagella Dei. p.804.nu.63 & 860.n.31.
Inimici dilectio præeminet dilectioni amici: & de excellentia huius dilectionis. pag.786.nu.8 vsque ad nu.12
Vt inimicis benefaciamus considerationes. pag.859.nu.30
Inimicorum dilectione perfectio Christiana constituta. pag. 859. num.28
Inimicorum dilectionis præceptū vt obseruetur, Deus se obligat opem ferre. p.785.4
Inimicis, qui parcere nolūt non solum in vita æterna, sed in hac, à Deo puniri probat. pagi. 804. num. 62
Inimicos diligendos esse. pagi.590 num.12. &.pag 591.& pag.784 & pag. 785
Inimicos alicui multiplicari quare permittit Deus. pagina. 788. numero. 14
Inimicos non tantum diligere, sed beneficijs afficere debemus, & quare. p.858.nu.26
INIVRiarum remissio quomodo debet fieri pagi. 803. nu. 60. & pag. 804. num. 61
Iniurias illatas priferre maximum signum est hominem cum Christo spiritualiter resurrexisse. pagi. 9. nu. 25
Ad iniuriarum remissionem faciendam notanda exhortatio. p. 806 vsque ad 808. &. pa. 765. nu. 6. &. p. 316. nu. 30
Cum iniuria afficimur magis dolēdum de peccato proximi quam de iniuria nobis illata. pag. 765. num. 6
Iniurias proximo remittendi nullus est numerus. pag. 790. nu. 20 & p. 765. nu. 7
Iniurias proprias maxime dolent homines, Deo vero illatas parū sentiunt. p. 108. 12
Iniurias improborum, iusti verborum mansuetudine superant. p. 266. nu. 18
INNOcētia excellentior est, quā pœnitentia. p. 271. nu. 34
INSPirationes diuinas admittere filiorum Dei est. pagina. 363. num. 35
INTELlectus subtilitas pingui ventri aduersatur. p. 72. 30
INTEntio bona in operibus quā necessaria. p. 590. 10
Intentio bona se solā non facit opus aliquod laudabile. pag. 306. num. 1
Intentio deprauata, bona opera, mala reddit: bona vero intentio grata & accepta Deo efficit. pa. 590. nu. 12

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ab intentione opus bonitatem habet. p.605.nu.10
INVIDIA definitur.pag.257. num.21
Inuidia à diabolo ortum habet. Ibidem.
IOSIÆ regis religio vnde ortum habuerit.p.364.nu.2
IRA origo multorum malorum. p.302.nu.21
Ira ratione regulata bona, viceuersa mala.p.695.nu.38
Ira grauius peccatũ est eorum quæ in proximum committuntur. Ibidem.
Ira instrumentum est virtutis.pag. 303.nu.24
Ira anteire non debet reprehensionem & supplicium, sed zelus honoris Dei. Ibidem.nu.25
Irasci in fratrem, & irasci in vitia fratris non sunt idem.pagi.301. num.19
Ira in principio comprimenda est. pag.305.nu.30
Ira in Deo esse non potest, nisi translatiue, & qua ratione.pag. 694.nu.37
Ira in Deo iudicium rectum dicitur. pag.695.38
Iracundus maxime consilio indiget.pag.332.nu.13
Ismael quare eiectus fuerit à domo Abraham. p.301.31
IVDÆORum natio superba semper extitit.p.297.6
IVDEX debet esse iustitiæ executor.pag.374.32
Iudices & gubernatores debent esse iustitia, & misericordia adornati. pag.411.nu.17
Iudex iniquus qui dicatur.pag.113. num.28
Iudex condemnare aliquem non debet, nisi admissa prius rei confessione.pag.373.nu.29
Iudex non debet esse pauper, nec cupidus. pagina.374.nume.31. & 32.
Iudex eligendus non est, qui non est mansuetus. pagina.376. numero.38
Qui iudicat intentiones, & cogitationes suorum proximorum munus Dei vsurpat.pagin.675. num.21.
Iudices prætendere debent, vt timeantur non tanquam homines simpliciter, sed tanquam homines Dei authoritatem habentes. pag.413.24
Iudex non debet esse acceptator personarum. pagina. 412. numero 20.
IVDICIVM facere quid.pag. 839.nu.32
Iudicium temerarium pagina.375. numero.34. & pagina. 674. numero.20
Iudicium diligens examinatio præcedere debet.pagin.374. nume. 33. nec præceps debet esse. Ibidem.
Iudicium finale futurum vix iniqui sibi persuadere possunt. pagina.114.nume.32. & pagi.115. num.35.
In iudicio finali quantum trepidandum, pag.389.nume.34. & pag.586.nume.47. & pag.775. nume.37. & pag.776.nume.39. & pag.793.num.29
In iudicio finali quam arcta sit reddenda ratio, pagina.775. numero.37
In iudicio finali quanta erit ira Dei pag.768.num.15
Iudicare idem quod declarare, pag. 121.num.21
IVSTIficationem, quam nobis Dominus moriendo meruit resurgendo largitus est, pagina.16. nume.14
Ad iustificationẽ peccatoris requiritur propria fides & propria dispositio, pagina.674.numero.19. & pagina.679. numero.35
Iustificationem impiorum Deus desiderat, pag.265.nu.14
IVSTItiæ varię definitiones, pa. 309.num.8
Iustitia alia vera alia ficta & simulata, pag.307.num.3
Iustitia aliquãdo significat omnes virtutes.pag.309.num.8
Iustitia triplex ad Deum, ad nos, ad proximum. ibidem.
Iustitia non fit nec iudicium quando iustus cum impio punitur, pag.414.nu.27
Iustitia & misericordia sunt duo Dei manus, pagina. 452. numero.22.
Iustitia ministrorum virga & purpura quid significent, pagina. 717.num.60
IVSTus viscеribus Dei dominatur, pag.644.nu.33
Iustus dignius meretur spiritualem & corporalem consolationem, quàm mercenarius mercedem, pag.199.num.8.
Iustus non cogitat se aliquam peculiarem gratiam habere, quam alij non habeant, pagina. 436. num.13
Iustus habet virtutem in omnibus suis actionibus, pagina.354. numero.9
Iustus arbori comparatur. Ibidem. & nuci comparatur cum tribulationibus est oppressus.pag.201 num.14
Iusti spiritualia pascua animæ suæ omni tempore præbere contendunt, pagi.41.23
Iusti quo magis morti appropinquant rectius operantur & viuunt, peccatores verò è contra. pag.51.num.24
Iusto res quę seruit Deo seruit, pag. 74.nu.3
Iusti verè & realiter sunt reges, pa. 528.num.10
Iustis quomodo tristitia conuertatur in gaudium, pag.81.23
Iusti non solum sua sed aliorum scelera lachrymantur, pagina. 84. num.3
Iustorum & peccatorum hominũ discrimen.pag.210.num.5

Iustis quare Deus mittat tribulationes. p. 218. 3
Iusti fasianibus, & impij vulpibus apprime comparantur. pag. 712. nu. 45
Iusti in aliorum iustorum conuersatione, & communicatione requiescunt ac delectantur. pagi. 258. num. 24.
Iusti cum peccatoribus libēter conuersantur, vt eos lucri faciant. Ibidem.
Inter iustos & peccatores, quæ differentia versetur, pagi. 713. numero. 50
Iusti cupiunt perfectiones occultare imperfectiones vero manifestare. p. 418. 37
Iniustis cur dicantur esse imagines sanctissimę Trinitatis, Iesu Christi Beatæ Mariæ, & Apostolorum. p. 419. 41
Qui se iustum esse existimat magis periclitatur, quam qui maiora scelera commisit. pag. 437. num. 15
Iustis debet esse incitamentum in conspectu Dei esse. pagi. 502. nume. 18. & ex hoc illis prouenit æquanimitas, & tolerantia in afflictionibus. p. 503. 20
Iustorū præcipua diligentia debet esse in conseruando Dei amore. pag. 648. nu. 43
Iusti filij Dei nuncupantur in sacris literis, quo nomine nec dum Angeli insigniuntur. pagi 785. num. 5
Iustorum orationes quantum prosunt. pag. 740. nu. 1

L

LABORVM calamitatum, seu tribulationum fructus maximus, & eximiæ vtilitates. pagina. 581. num. 32. & pagi. 882. num. 39. & pagi. 853. nume. 12. & pag. 855. nu. 17. & à pagi. 670. vsque ad pag. 673. & p. 73. nu. 33 & pagi. 81. nu. 22
Labor seu tribulatio iustum pūrgat, & improbum consumit. pagin. 23. nume. 1. & pagi. 287. num. 13
In laboribus omnibus, seu tribulationibus ad Deum nos debere confugere, & in eius esse cōspectu. pagi. 608. nu. 19. & pagina. 192. num. 22. & fructus quos ex hoc capiemus. pagina. 608. numero. 19
Labor, seu tribulatio à peccato præseruat. pag. 72. nu. 31
Laborem si Deus non immiserit quærere debemus. Ibidem.
Labores iustorum solatur Dominus. Ibidem numero. 32. & pagina. 198. nume. 6. & pagi. 212. nume. 10. & pag. 913. nu. 17
Labor qui patienter perfertur, post modum cōuertitur in gaudium. pagi. 88. nu. 14
Labores & tribulationes quare iustis immittat Deus. pagin. 218 num. 3. & pagi. 287. nume. 13. & quare plures ipsis tribuantur. pag. 80. nu. 21
Laborum, tribulationum, pestium tempestatum, & calamitatum, quæ sit causa. pagina. 709. numero. 37
Post labores & tribulationes delicias dat iustis Deus. pagina. 23. num. 3
In laboribus ingentia spiritualia bona Deus operatur. pagina. 669. num. 4
In laboribus non animo linquendum. pag. 753. nu. 41
Labores quantum est ex se, efficiunt vt homines ordinentur, & peccata relinquant. pagina. 670 num. 6
Labores iustorum breuissimi. pag. 79. num. 18. malorum vero vice versa. Ibidem. & pagina. 87. num. 13
Labores iustorum dulcissimi reddūtur ex consolatione Christi. pagi. 213. nume. 13. & pagi. 554. num. 47
Labores à manu Dei emanare nobis, considerandum, quod sufficiens patientiæ causa est pag. 38 num. 15
Laboris præmium non solum in cęlo, sed in terra Deus aliquando persoluit. pagin. 81. nu. 23
Labores ægritudines, & tribulationes concordiam, & confraternitatem gignunt. pagin. 520. num. 28.
Labores impium debilitāt, iustum vero fortiorem reddunt. pag. 22 num. 16
Laborum tolerantia pro adimplendis humanis appetitibus. pagi. 323. nu. 21
Laborum excellens exitus. pa 754 num. 43
In laboribus & tribulationibus enitet Dei prouidentia, & quare. pag. 854. 14
In laboribus, & infortunijs iustus cognoscitur. pagina. 901. numero. 31.
Vt à laboribus magnis eripiamur fœliciter, quid faciendum. pagi. 854. nu. 15
Ex laboribus quos ad conuersionem eorum Deus mittit, impij occasionem peruersionis, & indurationis assumunt. pagi. 883. num. 41
Labor, vide paupertas, & patientia.
LABYrinthus. idest, laborintus. pag 256. nu. 17
LACEDÆMOnum sacrificiū pro victoria parta. pagina. 180. num. 24
LACHRYMAS quare Deus profudit super Hierusalem. pagina. 395. num. 11. & pagin. 397. num. 17
Lachrymarum, & calamitatum fructus. pag. 581. 32
LAVDES Deo reddere. pagi. 680. & pag. 681
Vt laudes coram Deo sint acceptæ à pura conscientia procedere oportet.

oportet. pag.681. nu.39
Hunc laudandi Deum vocibus, & canticis modum, Christus docuit. pagi.527. nume.32. & postea eo vsus est Paulus.pag.522. num.33
In laudibus humanis prudentia & temperantia est necessaria, vt prosint & non noceant. pagina 471. num.7
LECTIONIS sacræ vtilitas. pagina.117. num.4.& pagi.78. num.26
Lectio sacrarum scripturarum mẽsa est in qua mens reficitur.pag. 290. num.27
Ex lectione sacrarum scripturarũ oritur deuotio. Ibidem.
Lectio sanctorum librorum animi tristitiam tollit. pagina, 117. numero. 2
LEX diuina definitur. pagi. 276. num.13
Lex gratiæ quare sic appelletur.pagina.121. num.16. quæ præstantior est antiqua. Ibidem,numero. 15. & pag.232.nu.36
De legis executione notanda historia.pag.411.num.18
Legis executio cum cordis compassione debet coniungi.pagin. 412.num.19
Lex Dei quare iugum appelletur. pagina.532. num.22.& pag.534 num. 28
LIBERALITAS Dei immẽsa. pagina.674. num.18. & pagi 967. num.2. & pag. 662.nu. 24. & pagi. 780. num. 52
Liberalitas erga pauperes ostendenda.pag.146.num.41
Liberali iniuria fit, si eius dona non accipiantur. pagina. 242. num. 11.
Liberalitas, quare tribuatur Spiritui sancto.pag.140.nu.15
LIBIDO hominum mentes excæcat. pag.85. nu.6
Libidinis remedia. Ibidem.nu.8
LINGVA difficillime & à nemine fere frænatur.pagina. 638. nume.30. & pagina.814. nume. 19.vsque ad pag.820.& pag.834 num. 18
Linguæ peccata facile committuntur,& difficillime soluuntur: & quare.pag. 678.num.31. & pagi. 815. nu.24
Linguæ custodia quot afferat vtilitates. pagina. 817. & pag.818. & 819
Lingua inter alia quæ homo habet magis ad peccandum prona. pagi. 884.num. 17
LITERARVM, & characterum primus autor fuit Deus.pagi. 117. nu.3
Literarum & characterum Græcorum author fuit Cadmus. Ibidem.
Literarum & characterum Latinorum author fuit Nicostrata, vel Carmenta, Ibidem.
LVX diuina necessaria est ad perscrutanda, & custodienda Dei mandata. p.79.nu.16

Lucis diuinæ effectus. Ibidem.
LVXVRIA hominẽ ligat. pagi. 240. num. 6
Luxuria hominem reptare facit.pag.726. nu.28
Luxuriam esse lepram omnes inficientem, & facile adhærentem. pag.501. nu. 13
Luxuriam statui nullo peculiari esse nuptam, vt omnes aggrediatur, & superet. pagina. 512. numero. 13
Luxuria sacramento Eucharistiæ maxime contraria,& quare. pagi.888. nu.56.
Ad luxuriam superandam, & extinguendam voluit Deus vt homines perferrent labores, & tentationes spirituales. pagina.501. num.15.
Luxuriosus non vnius tantum turpitudinis voluptate contentus est, sed plures alias inquirit. pagi. 240. nu. 7.

M

MALA quæ nos hic premunt ad Deum nos ire compellunt pag.855. nu.17
MANDATorum Dei obseruatio conducit ad reportandam victoriam temporalẽ de hostibus. pag.191. nu.20
Mandata Dei continuo præ oculis habenda.pag.349.nu. 29
MANSVETudo corda ira inflammata mitigare solet.pagin. 644. nu.31
Mansuetudo Christi Domini.pag. 112.num. 24. & pag.643.nu.30. & pag.376.nu. 38
Mansuetudo iudici & prælato necessaria.p.376.nu.38
MANVS duplex iusti, dextera & sinistra,spiritualis & temporalis.pag.147.nu.2
B.V.MARIA magistra fuit discipulorum post Ascensionem Domini. pag.203.nu.20
B. virgo Maria quare à Christo in cruce pendenti mulier, & non mater fuit vocata. pagina. 686. num. 11.
B.virginis Mariæ ordo vitæ,reuelatus ab ipsa. S. Elisabeth vidua. pag. 162. nu. 10
MARITVS vxorem docere, & reprehendere tenetur. pagi. 237. num. 31.
Martyrum corpora cum eisdemmet vulneribus resurrectura sunt pag.701.nu. 13
MATRImonij voluptatibus licitis aliquando non est fruendum.pag.190.nu.18
Matrimonium in remediũ animæ non in damnationem est institutum.pag.237. num.29
Matrimonij labores & defectus. pagi.237.nu.30
MEMENTO hæc particula quare in solo secundo præcepto decalogi fuerit addita. pagina. 595. numero. 27. & pagina. 596 num. 28

MENS nostra quibus detinetur vt in obedientia Dei perseueret. pag.61.nu.25
MERCATORES, & campsores quare infames reputentur.p. 252. nu. 8
MERCENarius dicitur qui propter mercedem temporalem ecclesiasticum accipit beneficium. pag. 57. nu. 14
MESSIÆ aduentum iam fuisse efficacissimo argumento probatur.p.894.num. 12
MILITVM insolentia.pag.167 num.24
MINISTRI Reipublicæ qui sint eligendi.p.253.nu.5
Miraculum quare dicatur.pag.733. num. 49
MISERI Cordiæ opera omni tempore exercenda.p. 861.nu. 35. & diligenter.858. 25
Misericordiæ laudes. p.839. 33
Misericors confidenter misericordiam à Deo exposcet: viceuersa immisericors.p.806.nu 67.
Misericordia disponitur homo ad omnes alias virtutes, quæ ad gloriam sunt necessariæ. pagi.840. num. 36
Misericordia Dei quid sit.pag.784 num. 2
Misericordiam cum à Deo efflagitamus petimus, vt leges quas ipse sanciuit violet. pagina. 518. num.21
Facies Dei est eius misericordia.p. 570. nu. 45
Quare dicatur misericordia. p.582. num. 35
Vt misericordiam exerceamus efficax remedium est alienæ necessitatis visus. pagina. 594.numero. 23.
Misericordiæ opera quanti Deus æstimet. pa.600.nu.41. & quod pluris facit ea quam audire rem sacram.Ibidem.
Misericordia Dei in condemnandis peccatis.p.675. 6
Qui misericors est pauperi operibus opitulatur, & si ijs non potest saltim verbis consolatur.p. 612. nu. 32
Misericordia Dei aliqui abutuntur male in illa confidentes ad peccata efficienda. pag.696. nu. 41. & pag.965.nu.38
Misericordia in spiritualibus necessitatibus magis vtilis est, & necessaria. p. 447. nu.9
Misericordiã à Deo postulare pro obsequio reputat Deus.pag.181 num.30
Misericordiæ defectus ex defectu charitatis procedit. pagina. 334. num. 18
Vt misericordiæ opera erga egentes proximos exerceamus oportet nos mutuo inuitare & congregari.p.447. nu.8
Misericordia homines afficere Deo nunquam cessat.pagina.457.numero. 3
Misericordia definitur.pag.339.nu. 18.& p.582.nu.35
MODI cum vocat Christus dira tormẽta quę pro nobis passus est propter singularẽ amorem erga nos.p.65. nu. 9
MODVS seruandus in postulandis, & obtinẽdis à Deo rebus necessarijs.p.159.nu. 1. vsque ad nu. 6
MONAchus, vide religiosus.
MORS per peccatũ Adæ in omnes homines est ingressa. pagi. 575. nu.13
Qui mortui sunt mundo, & viuunt cum Christo quo signo dignoscantur.p.375. 34
Mors Christi apta fuit ad redẽptionem totius mundi, quo ad sufficientiam, & non quo ad efficaciam.p.41.nu.25.& p.61.24
Mors Christi, calix, mare, & iter ad patrem appellatur. p.104. 2
Mors iusti deploranda.p. 74. nu. 2 p. 583. nu. 37. & quare.p.38. peccator autem qui in peccato obijt multo magis deplorãdus.nu.38
Mortem quare desiderant iusti dãnati verò eam abhorrẽt.p.74.nume.9.p,106.nu.7. &.8
Ad cõsanguineos & amicos in morte alicuius cõsolandos. pag. 382. nu.36. & 584. 42
Mors explementum est pœnitentię pro peccato inflictæ.p. 95.12
Mortis præparatio necessaria est.p. 107. nu. 9
Mortis tempore plures peccatores dolore mortis perculsi proclamant, sed Deum obsecrare nesciunt
Misericordia Christi Domini imitanda.p.328.nu.2.& p.331.nu. 9 & p, 582.nu.34
Qui miseretur pauperis, confidenter à Deo misericordiam postulare potest.Ibidem nu.11
Misericordia Christi Domini etiã in iudicio apparebit. pagi.376. num.38
Misericordia Dei ostenditur, & extollitur,. pagi.817.19.&.p.592. nu.16.&. 17. p. 599. nu. 39. & p. 607. nu. 17. & p.693. nu. 38. & p.780. nu. 52
Misericordiæ defectũ seueriſsime Deum punire probat.p.660.24.
Misericordia Dei erga homines.p. 165. 18. & p.36.nu.8
Misericordia in pauperes fructuosa. p.243. 14
Misericordiæ opera iustum & eius gratiam conseruant in hac vita. Ibidem,nu.15
Misericordia exercenda est cum lætitia,Ibidem nu.16
Misericordiæ Domini multę, quædam procedentes, quædam sequentes.p.291.nu.23
Misericordiæ affectum Deus præcordijs hominum infixit.p.569. nu. 42
Misericordiam efficienti innumera Deus pollicetur bona. p. 661. num.26.
Misericordia & pietas insignis Codri Athenienſium Imperatoris erga patriam.p.36.nu. 18
Misericordia, vide eleemosyna.

ciunt. Ibidem. nu. 10
Morte sua Christus Dominus nobis iustitiam attulit. p. 121. nu. 15 & p. 122. nu. 17
Mors Christi causa fuit supremi honoris quē in cælis, & in terris habet. p. 195. nu. 32.
Mortis hora cōtinuo vt præsens aduertenda. p. 376. nu. 39
In mortis hora quātum perhorrescit anima peccatrix. pagi. 404. num. 38
Mors est amicus fidelis. p. 710. 41
Lex pœnalis moriendi habet multam annexam misericordiam. p. 576. nu. 16
Mortis hora inopportuna est vt sicut decet Dei recordemur. p. 578 num. 23
Mortis memoria quam vtilis. pag. 566. nu. 33. pag. 568. nu. 39. & pa. 577. nu. 19
Mortis consideratio sensualitatem reprimit. pag. 567. num. 37. & p. 578. nu. 24
Morte præuenit Deus aliquādo bonos ante quam coinquinentur, & impios priusquam in deterius dilabantur. p. 584. 41
Ad mortis extremum instans non est differenda peccatorum pœnitentia. p. 905. nu. 43
Mortis debitum varijs ętatibus nos persoluere voluit Deus, & quare. p. 576. 7
Mortis exemptio nullis sanctorum concessa est, & quare. pagi. 575. num. 15
MOYSES quare terram promissionis ingressus non fuerit. pag. 160. nu. 3
Moysis lenitas & patientia. p. 376. num. 37
MVLIERIS conuersatio fugiēda. p. 101. 29
Mulierum conuersatio fortitudinem hominis tollit. p. 33. 31
Mulieris cuiusdam mirabilis euentus ex hominis conuersatione. pag. 101. 29
Mulieres olim magis æstimari quā nunc. p. 777. nu. 42
Pro mulieribus cum quibus nubere volebant homines, aliqua reddebant. Ibidem.
Mulierum comptus & ornatus huius tēporis increpatur. pag 889, num. 58
MVNDVS datus est mense Septembris, & quare. pagi. 884. num. 45
Mundi omnes res nihil sunt. pag. 132. nu. 22. & p. 231. nu. 13.
Mundi huius filij prudentissimi, & expediti ad res mundi, hebetes autem, & tardissimi ad res diuinas sunt. pagi. 606. nu. 14. & 675. nu. 23
Mundus Christum Dominum, & eius sectatores persequitur. p. 87 num. 12
Mundus honore afficit mundanos & deprauatos homines: iustos autem tribulationibus. pag. 218. num. 3
Mundus suis sectatoribus in hac vita

ta voluptates offert: in morte autem fletum & luctum. pa. 228 num. 3
Mundus mare est in quo mundani retia sua tendunt. pagi. 279. num. 23
Mundani suis negotiationibus intenti, araneis telas suas texentibus comparantur. Ibidem.
Mundanorum cura, & angor muscæ comparatur. pagina. 280. nu. 24
Quod mundanæ res gaudium non auferant damnati confitentur in inferno. Ibidem. nu. 26
Mundani ex hoc mundo pauperes egrediuntur, iusti vero diuites. Ibidem.
Mundus congruenter sacculus nūcupatur. p. 463. 20
MVRMVRator draco nuncupatur, & quare. pagina. 835. numero. 20
Murmurationum septem species. pag. 835. nu. 21
Murmuratio vbique regnat. p. 836. num. 22

N

NEGLIGentissimi sumus in rebus spiritualibus, & diligentissimi incorporalibus. pagi. 732. num. 44
NERONIS temeraria, & impia aliorum suspicio. pagi. 375. num. 35
NOBILitas metallum est aptū ad recipiendas quascunque virtutes. p. 720. nu. 9
Nobilitas cum virtute coniuncta plurima bona opera parit. pagi. 720. nu. 10
In nobilitate parentum neminem confidere nec gloriare debere. p. 719. nu. 6
Nobiles aliqui propter mercedem temporalem recipiunt ecclesiasticum beneficium. pagina. 57. num. 14
NONA Ginta nouem oues in deserto à pastore derelictę nouem choros Angelorum significat. p. 266. nu. 19
NVMI, & fauores in mūdo duo lauacra sunt cuiuscunque macule. p. 329. nu. 4

O

OBEDientiæ insignis vis. p. 520. 27. p. 54. 23.
Obedientia quæ laudabilis. pagi. 856. nu. 20
Obedientia à brutis disci potest. p. 291. nu. 24
Obediens est diuinę legi suapte natura iustus, peccator vero inobediens. p. 276. 14
Obedire Deo, & ad beneplacitum suæ voluntatis incedere nostræ saluationis est punctus. pag. 289 num. 17
OBLIGatur vnusquisq; ad exequendum officium quod accepit. p. 379. 5.

OBLIVIO in Deo quid sit. pa. 318. nu. 5
Obliuio parui pensionis est signũ. p. 318. nu. 5
OBSEquia hominum memoratur semper Deus. p. 300. 15
Obsequia hominum in eorum gloriam, & non in vtilitatem Dei cedunt. p. 299. 13
Obsequia exhibita magni æstimat Deus. p. 323. 15
OCCASIO bona non omittenda. p. 725. nu. 23. & 746. 20
Occasio præsertim carnalis vitanda. p. 866. 41
Occasio bene operandi, tempus est opportunum ad bene operandũ p. 356. 13
Oculi sunt cordis nuntij. p. 467. 31
In oculis animus habitat. Ibidem.
Oculi solent esse causa amissionis cordis. p. 480. 33
Oculos intueri significat in sacra scriptura intentionem attendere p. 254. nu. 13
OCCVLtatio peccatorum, vide in verbo peccatum.
ODIVM Dei non potest in aliquo homine reperiri. p. 449. 14
ODium intrinsecum cordis animã in infirmitate peccati detinet. p. 303. 26
Quod eum qui odit, aut nocet; nos nunquam velimus scire. pag. 758 num. 56
OFFENsio proximi etiam verbo vitanda. p. 315. 26
OPVS bonitatem habet à fine. p. 296. nu. 3. & ab intentione. p. 605 nu. 10. & vide, intentio.
Opus bonum publicum plurimos mouet ad aliud simile faciendũ. p. 313. 21
Opera pœnalia & flagella iusti, signa sunt æternæ lætitiæ. pag. 314. nu. 25
Opera nostra non sunt accepta à Deo sine diuina gratia. pag. 122. num. 17
In operibus nostris magis attenditur amor & deuotio quibus fiũt quam earum multitudo. p. 149. nu. 8
Opera nostra nisi à corde exeant nihil sunt. pag. 478. nu. 28. ex quo meritum operum præcipue oritur. p. 752. nu. 37
Opera nostra tantum valent quantum operibus Christi conformãtur. p. 557. nu. 6
Opera nostra aliquando prædicanda, aliquando tegenda. pag. 869 num. 49
Opera bona meritum habent à gratia. p. 262. 7
Opera bona facta reminiscere licet si non tanquam propria opera, sed vt Dei beneficia consideremus. p. 428. & 429. 27
Opera bona à deprauata cosscientia prodeuntia Deo sunt ingrata. p. 429. nu. 28
Opera nostra tantum valent quantum põderis in amoris statera habent. p. 494. 33
Opera interiora pluris Deus facit quam exteriora. pa. 600. nu. 41
Opera omnia nostra debent regulari voluntate Dei pag. 605. nu. 11
Quando opera laudabilia facimus coram Deo nos esse & cum eo conuersari p. 284. 2
Operari bene, semper expedit dũ tempus datur. pa. 354. n. 8
In operibus intentio, vide verbo, intentio.
Operandi recte quod sit opportunum tempus. pa. 356. nu. 13
Ex operibus dignoscitur Christianus non ex solis verbis pagi. 362 nume. 33
Opus exterius ab interiori valorẽ accipit. p. 600. nu. 41
Opitulatur Deus in se confidentibus. p. 323. nu. 19
ORATIOnis fructus pa. 126. & pa. 132. nu. 24. & p. 112. nu. 17. & pa. 466. nu. 30
Orationis efficacia pa. 129. nu. 14. & p. 172. nu. 2
Orationis effectus. pag. 136. num. 2
Oratio hominem cum Deo coniungit. pag. 127. num. 8
Oratio assimilatur catenæ qua à Deo homines trahuntur ibidem
Oratio beatorum est noua mentis explicatio. p. 127. num. 9
In oratione mens cũ omnibus suis potentijs disponitur ad maiora beneficia recipienda pagin. 128. nume. 10
In oratione cor potius quam genua flectendum est. pa. 129. num. 25
In oratione non curat Deus verborum elegantiam. pag. 148. nu. 7.
Oratio vnius, multos aliquando iuuat pa. 130. nu. 18
Orationis assiduitas necessaria. pa. 130. num. 17. &. pa. 182. nu. 32. & pa. 736. nu. 58
Orationis perseuerantia commendatur. 757. vsque ad. 759
Orare alios pro nobis non sat est, sed nosmet accedere ad orandũ debere. p. 741. nu. 16
In oratione quæ postulantur sæpe numero Deus differt vt in oratione persistamus pa. 182. nu. 18. & pa. 181. nu. 29
In oratione quid petendum est pa. 132. nu. 22. &. pa. 156. nu. 29
In orando segnities & negligentia magnatum & aliorum pag. 150. nu. 13. & pa. 152. nu. 18
In oratione vulnera nostra Deo sunt manifestanda p. 436. nu. 14
In oratione plusquam alibi tentantur homines à dæmone pag. 155. num. 26
In oratione cor colligi debet pagi. 183. nu. 35
Orationi omne tempus est opportunum p. 434. nu. 7
Orat apud se superbus non apud Deum, & quare. pa. 434. num. 8
Oratio quare inter dona Spiritus sancti connumeretur. pagi. 134. nume. 30
Oratio perfecta quatuor habet conditiones pa. 131. nu. 20. &. pagin. 135. nu. 31. vsque ad. 34
Oratio fieri debet in nomine Christi

sti domini. pa.141.nu,18.& pag. 157.num,32

Orationi hominis obedit Deus, quia homo obedit Deo pag.143. nu.24. & quia homo amat Deũ. pag.144.num.25

Oratio coniuncta lacrymis, iucunda nimis Deo est.pag.145.nu.28

Oratio nimis congrua est naturę rationali.pa.149.nu.4

Oratio maxime iucunda est Deo. p.148.n.6.&.p.187,nu.8

Orationes & preces iustorum quãtum prosint,pa.740.nu.1

Oratio cõseruat bona opera ac sine ea marcescit virtus p.149.nu.10.

Orationi alterius omnino fidendũ non est,ibidem & p.151.nu.16

Oratio propria magis prodest quã aliena,& quare pag.151.num.16

Oratio Dñica septẽ continet petitiones, in quas omnes nostræ necessitates referuntur p.145. n.29

Orationis dominicę verbum,panẽ nostrum,quotidianum explicatur p.602.nume.3

Oratio non debet esse proprietaria pa.154.n.24

Oratio debet esse attenta ibidem. nu.25.&.p.183.nu,35. &.37

In oratione qualiter cor hominis sedandum est,pag.155.num.27.& pag.156.num.29

Oratio ieiunio coniũgi debet vt dęmonis tentationes superentur. pa.162.num.9

Oratio simul cũ afflictionibus multum iuuat ad comparanda Dei dona.ibid.nu.10

Oratio duas habet alas quibus ad Deum conscendit, ieiunium & eleemosynam.ibid.

Oratio optimũ armorũ genus est ad victoriã tẽporalẽ reportandã p.168,num.26.pag.176. num.13

Oratio pluriũ potentissima est pa. 173.n.5.p.176.n,13.p.194.nu.28

Oratio funiculus est quo Dei manus liganturne de peccatoribus vindictam sumat.p.174. nu.7

Oratio tentationem fugat pa. 179. nu.24.pa.326.num.29

Oratio pretiũ est quo aliquo modo beneficia Dei emimus p.187.n.7

Oratio vt sit accepta Deo ab amico fieri debet p.188. 10.& p.190.16

Oranti iusto siccitas & tædiũ sæpe contingit ex diuina permissione ad maius illius meritũ pa.189. 13

Oratio alterius quærẽda & postulãda est,dummodo sit iustus pag. 192.num.24

Oratio vocibus sonoris decantata deuotionem prouocat & tristitiam expellit p.194.nu.28

Oratione interueniente decreuit Deus beneficia conferre hominibus pa.195.num.31

Oratio efficax cum cõscientiæ puritate ac bonis operibus coniuncta esse debet pa.224,nu.21

Orationes à peccatoribus factæ absque eo quod exeãt à peccatis nũ exaudiuntur.pa.407. nu.5

Orationes vt prosint cum amore& deuotione debẽt offerri.p886.49

Ordo maxime diligitur à Deo pag.326.num.30

OTIVM amplissimus Sathanæ & multorum malorũ aditus est. pa.102.nu.31.&.pag.45.num.22

Otium peccatorum linguæ fons p. 815.num.24

Otium execratur pa. 596. nu.8.&. 861.num.36

Ad otium vitandum consideratio optima p.861.nu.35.&exempla appositissima p.862.nu.37

OVIS animal timidũ nimis p.39 17.eadẽ animal sociabile p.39.19

Ouis à pastore inuenta humanã naturam significat pa. 266.num.19

Ouis nomine appellãtur homines, & Angeli propter innocẽtiã in qua fuerunt creati pa.269. nu.20

P.

PANEM appellare quẽcunq; cibum oblatum, phrasis est Hębraicæ linguæ pa.602. num.2

PACIS definitiones p.36.& pa. 638.nu.13.& pa.783.nu.62

Pax animæ cũ Deo fructus est iustificationis pa.25.nu.7

Pacis duplex genus pax Dei & pax mũdi p.2.5.& vtriusq, effectꝰ ibi.

Pax filia est charitatis & vnitas à charitate procedens pa.3.num.8

Pax est dulcius & suauius bonum omnium bonorum pa. 1.num.2

Pacẽ quærũt in omnibus suis actionibus creaturæ insensibiles & rationales pa.2.nu.3.& nu.4

Pacis nomine omnia bona simul intelliguntur pag.25.nu.6

Propter pacem venit dominus Iesus in mundum p.1,nu.1.& nu.2

Qui in pace erga Deũ viuunt etiã erga proximũ eã habent p.25.nu.8

Ex pace cũ Deo duplex effectus admirabilis circa pximos oritẽ ibi.9

PARENtes habere fideles ex mera gratia & liberalitate Dei est pa.289 nu.18

Parẽtũ in educãdis filijs negligẽtia p.460.nu.12. & pa.749.num.28

Parẽtibus quare inditus est, tã efficax erga filios amor p.747. n.23 de hocq; amore vide p. 856. 857

Parentes quibus in domibus & quibus magistris pueros educãdos tradant aduertere debent p.836.n.24

Parentes Deus aliquando filijs orbat,& quare pa.585.nu.43

Parentum bonorũ orationes erga filios plurimum inconspectu Deĩ valere, & improborũ parentum scelera filijs multorum laborum esse causam probat p.585.nu.45

Parentes relinquendi sunt quando impediunt obseruantiam diuinę legis pa.686.nu.12

Parentum obligatio erga filios pa. 748.nu.25

Quales patres tales filij, quales domini tales serui pa. 760. num.61

Pater æternus quare dicitur homo in Euangelio p.689,nu.22

Patris æterni facies est filius eius pa.210.nu.4

Pater æternus amantissimus homo est pa.689.num.22

Patrem nostrum esse Deum summa dignitas est p.141. nume.16
PASSIO quæcunque inordinata humanam excæcat mentẽ pa.85.nu.6
Passionum humanarum vis pagin. 301.num.18
PATIENTIA sanctorum in perferendis tormentis. pagi.225. nume.24
Patientia & mansuetudo iustorum pag.38.num.14
In patientia dignoscitur seruorum Dei probitas.pa.60.nu.11
PAVPERES esse permittit Deus vt erga ipsos diuites pietate vtantur, & hæc est ingens Dei misericordia erga diuites pagin. 669.nu.4
Paupertatis vtilitates. pagin. 827. nume.60
Paupertas est sponsa discipulorum Christi pa.827.num.59
Pauperes apositissime agasonibus comparãtur pag.390 nu.39
Pauperibus quantum Deus faueat & quibus afficiat honoribus pa. 661.num.27
Pauperibus opem ferre debemus, non tantum quia consanguinei sunt sed quia loco Christi in terris sunt,pa.595.num.26
Pauperes mundus contemnit & Deus magni facit pa.580. nu.29
Pauperi statim subuenire perfecta charitas est.pa.292.nu.28
Erga pauperes obliuio maxima est, & erga iumenta firma memoria pa.335.nu.22
PECCATA odio magno prosequitur Deus pa.897.nume.21. & pag.899.nu.26
Peccata & calamitates nostrorum fratrum, vt nostræ lugendæ sunt pa.396.num.13
Propter peccata Deus luget, & ipsi peccatores hilares sunt p.455.n. 32.&.468.nu.34
Peccati proprius locus sola est deprauata voluntas pa.456.nu.34. & non interficit quousque consentit voluntas pa.776.num.40
Peccata omniũ rerũ domini maiestatem violant.pag.467.num.33
Peccatorum graue pondus cur peccatores non sentiant p.455. n.33
Peccata singula quibus hominum statibus sint nupta pa.501.nu.13
Peccati definitio p.681.nu.41
Peccata infidelium magis merentur veniam quam fidelium.pag. 565.nu.32
Peccatum est nihil p.639.nu.35
Peccatum quam grande sit malum ostenditur p.587.588
Peccatum venenum est quod opera licet de se studiosa sint inficit & Deo odibilia reddit pag.584. nume.5
Peccata alijs peccatis semper sunt coniuncta.pag.589.nu.9
Peccati venialis multa remedia p. 682.nu.42
Propter peccata futura magis timetur dãnatio à Christiano prudenti, quam propter peccata præterita pagi.687.num.16
Peccata occulta curatu sunt difficillima pa.734.nu.51
Peccata proximorum nostrorum sunt excusanda non amplificanda pag.427.num.21
Primi motus peccata non sunt, & quare pa.301.n.20
Peccatũ mortale vocatur debitũ ab effectu p.769.num.18.& qua ratione num.20
Peccatũ magnũ debitũ est, & quare p.770.nu.22.&p.773.nu.21
Peccatũ Christianorũ tantò maius est, quãto maiores gratias & fauores acceperunt pa.770.num 22
Peccatum ex se est contristatiuum & expulsiuum Dei, & quare p. 771.num.25
Peccatum expellit gratiam demeritorie p.771.num.26
Peccati auersio, pœna damni, conuersio autem pœna sensus est punienda ibid.
Peccata casibus declinationum cõparantur p.774.num.34
Peccati mortalis grauitas p.791.24
Peccatum ideo peccatum quia voluntarium pa.795.nu.34
Peccata subditorum super reges & gubernatores ac super omnẽ populum incidere pa. 402.num.31
Peccata quibus mulieres præcipue damnantur quatuor p. 20.nu.27
Peccata nostra tela sunt quibus à Dæmone oppugnamur pag.164 num. 4
Peccata iræ Dei causa sunt, & Deũ excitant vt de eis supplicium sumat p.165.nu.19
Peccatum voluntatem malitia, & intellectum cæcitate tetigit pag. 209.num.3
Peccata manifesta facilius quam occulta vitantur p.234.nu.20
Peccata publica quare execranda. pag.313.nume.22
Peccatum esse maculam quomodo intelligatur pa.329.nu.3
Peccatum quodlibet in principio est comprimendũ pa.35. nu.30
Peccatum ignorantiam peperit p. 346.nu.20
Ex peccandi assiduitate aliquando fides amittitur ex permissone diuina pa.346.nu.19
Propter peccata nostra labores & calamitates Reipublicæ accidũt pa.392.n.3.& p.406.nu.2. & pa. 407.nu.15.ex quibus electi magnam capiunt vtilitatem, præsciti è conuerso p.407.nu.6
Peccati malitia perfecte non cernitur in hac vita, solũque effectus eius dignoscuntur pa.355.nu.10
Peccata delatoris officium habent erga Deum contra peccatorem. pa.372.num.26
Peccatum non solum peccatorẽ infamia afficit, sed totam Rẽpublicam inficit pa.381.nu.10
A peccato hominem liberari maximum est Dei beneficiũ p.355.11
Peccatum quod mox per pœnitentiã nõ diluitur suo pondere aliud trahit pag.450.nu.17

Peccata assuefacta difficillime eradicantur.p.450.nu.18
Peccati occultatio in cõfessione propter pudorẽ fugienda p.18.n.21.
Euentus mirabilis cuiusdam fœminæ quæ propter pudorem occultauit peccatum quoddam in cõfessione p.19.nu.23
Peccatum infame aut turpe non reputatur in mũdo omne quod est contra legem Dei pa.298.nu.10
Peccare est propriam voluntatem, Dei voluntati anteponere pagi. 620.num.4
Quando peccatur contra Deum sufficit pœnitere, quando verò cõtra proximum vltra hoc requiritur restituere pa.652.nu.55
Peccãdi assiduitas cor impœnitens reddit p.21.nu.30
Peccandi occasiones nõ minori studio quam peccata ipsa fugiendæ sunt pa.500.nu. 11. & pag.464. num.22.& pag.453.nu.25.& pa. 462.num.26
In peccatis commoratio signum est reprobationis pa.21.nu.29
Peccatis initio medendum est pag. 305.nu.31.& p.306.nu.33
Qui peccandi occasionem non fugit dignus est vt Deus in eis permittat cadere p.454.nu.30
Non peccare existente occasione donum Dei peculiare ibid.
PECCATores quos plus diligũt, inficiunt magis pa.500.num.10
Peccatores publicos separandos ab hominum consortio esse, gubernatorum industria pa. 499. nu.9
Peccatorem laudare magnum malum p.470.nu.30
Peccatoribus prodesse solet iustorum laus p.471.num.7
Peccatoribus confusionem parere deberet se in conspectu Dei, peccata comittere p.502.nu.17
Peccatores sua depravata voluntate diaboli serui efficiuntur & ei famulantur p.527.nu.7
Peccator seruus est tot dominorum quot vitiorum p 528.nu.11
Peccatoribus plurimis vitam Deus abbreuiat ne deteriores fiant pa. 584.num.40
Peccatorẽ iustificare magis est quã cœlum & terram creare pa.679. & pag.680
In peccatore omnes brutorũ bestialitates sunt inclusæ pa.623.nu.13
Peccator maris inquietudini apprime comparatur pag.663.nu.33.
Peccatores cum sint innumerabiles quare vnius nomen obtineant. pag.714.num.53
Peccatores non sunt suis sceleribus contenti, sed alios sibi associare studeant p.588.num.6
Vt peccatori fides & merita aliena prosint ipse ex parte sua se disponat oportet pa.658.nu.17
Peccatores remedio à Deo instituto ad cõdonanda peccata, abutũtur ad non cõdonanda p.665. 37.
Peccatores in vnum conueniunt & copulantur p.637.nu.12.quæ cõcordia constantiores in suis sceleribus facit p.638.nu.13
Peccatores semper, etiam quando proximos offendũt, Deũ principaliter offendunt pa.772. nu.28
Peccatores deridendi pagina.774. nume.33
Non peccatorem tantum sed omnes eius complices & coadiutores æternis flammis cruciandos. p.777.nu.43.& p.778.num.46.
Peccatoris testamentum horrendũ pa.777.nu.44
Peccatorum timor quantus esse debet p.779.nu.48
Peccatorem à peccatis se excusare quam malum pa.780.nu.51
Peccator ob ingratitudinẽ grauius punitur in inferno pa.783 nu.61
Peccatorum inhumanitas pagi.51. nume,53
Peccatoris debitum quam grande. pag.805.nu.65
Peccatores se mutuo iuuant vt malum inceptum compleant. pagi. 833.num.14
Peccatorum congregationes quo remedio curandæ pag.833.nu.15
Qui peccatori faueat nunquam desit p.874 n.15.& pag. 875.nu.17
In peccatoribus libertas liberi arbitrij non amittitur sed debilitatur & obscuratur, similiter & fides. pa.903.nu.39
Peccatoris cuiusdam mira conuersio eo quod D. Bernardum concionantem audiuit p.275.nu.10.
Peccator, qui promissum Deo præstitum non adimplet cui comparatur.pagi.11.nu.32
Peccatores dum alios nequiores se considerant innocentes se existimant p.436.nu.12
Peccatores, ad eorum damnationẽ quę acriter accusabunt p.713.48
Peccatorum luctus & pœna post discessum ab hac vita pa. 228.nu.3
Peccatoribus si res cœlestes dicantur ænigmata vidẽtur p.77.n.11
Peccatores suis prauis operibus dicunt non esse Deum p.372.n.25
Peccator vide præscitus,
Peccatorum impudentia in peccando.pa.371.num.24
Peccator publicus alijs est causa peccandi pa.298.nu.11.&.12
Peccatores perspicaciores sunt in suæ perditionis negotijs quam iusti in rebus suæ saluationis.p. 386.nu.27
Peccatoris finis semper est malu siue bene siue male faciat pagin. 604.nume.8
Peccator à paruis in maiora scelera deuenire consueuit p.449.n14
Peccatorem esse cæcum pagi.487. nume.16
Peccatoris cõuersionẽ maximi stimat Christus Dñs pag.252.nu.6
In peccatoris conuersione duplicẽ finem habet Deus p.252.num.7
Peccator in plangendis peccatis ni & cor acrẽ, seu noctuã imitari debet.pa.257.nu.20
Peccatoris cor labyrintho comparatur.pagin.256.nume.18.
Peccator dolorem peccatorũ perfectum

ctum non à se sed à Deo habet p. 256.n.17
Peccatorem iustificare magis est quam ei gloriam conferre ibid.
Peccator quare vitam iusti sustinere nequeat pa.258.nu.28
Peccatori quare res mũdi maximæ apparent p.262.nu.7
Peccator oui perditæ conueniẽtissime comparatur pa.267.nu.22
Peccatorem quærit Deus non propter id quod est, se propter id quod esse potest pa.269.n.27
Peccatores ex hoc mundo pauperes egrediuntur, iusti vero diuites p.280.n.26
Peccator publicus sibi & alijs nocet pa.298.n.9.&.11
Peccatorum bina facies p.301.n.19
Peccatorẽ odire quare liceat, ibi. 20
Peccator peccãdo non solũ est iniustus sed proditor p.310.nu.11
Peccatores quidam animã vendũt, alij eam pignorant pag.311.n.14
Peccatores & infideles quibus vt ministris Deus vtitur ad aliorũ vltionem, postmodum à Deo puniuntur p.275.n.11
Peccatores, absque corde esse dicũtur p.183.n.35
POENA dãni maxima est omnium quas damnati patiuntur. p.69.n.22.& p.360.n.26
Pœna est grauissima Deũ non punire aliquos peccatores p.83.n.19
POENA Alia vitæ actiuæ exercitia quantũ conferant p.640.n.19
POEN Itẽdũ est de peccato quotiescũq; memorię occurrit practice p.254.nu.13. Quid sit practice occurrere quidq; speculatiue, ibi.
POEN Itentiam protrahentes animam pignorant p.311.nu.14
Pœnitentiæ efficacia admirabilis pag.442.n.30
De pœnitentia nunquam cogitantes animam vendunt. ibidem.
Pœnitentiam Deus interuallo aliquo temporis sperat pa.399.n.23
Contra eos qui pœnitentiam differunt p.565.n.30.& pa.577.n.21. & p.905.n.43
Pœnitentiæ sacramenti institutio p.18.n.20.& quare post resurrectionem fuerit institutum & nõ in nouissima cœna p.21.n.28
Pœnitẽtia in extrema vitæ hora laboriosa & difficilis p.905.nu.44
PERSEcutiones non pati signũ est condemnationis p.218.nu.3
PERSEVErantiæ donum quotidie petimus cum dicimus sanctificetur nomen tuum &c. pag. 509.nu.37
Perseuerantiæ in bonis operibus necessitas p.505.n.25.& pag.508 nume.34
Perseuerantia diuinæ miserationis præcipua causa. pa.325.num.26.
Perseuerantia in peccato pagi.235. nume.15
Salus perseuerantibus solum datur pag.507.n.32
Homo perseuerans breuiter perfectionem consequitur p.508.n.36
Ad perseuerantiam consequendã valde conducit beneficiorum acceptorum memoria p.510.n.42
Qui nõ perseuerat in bono inceptο merita comparata amittit pa. 509.n.38.& deterior quam antea redditur pa.501.n.40
Perseuerantia in præmium aliarum virtutum à domino elargitur sicut & incõstantia in pœnã peccatorum p.813.n.6
Perseuerantia supplet defectum fidei p.736.n.58
Perseuerantia etiam iniquissimo homini vim infert vt postulata concedat p.737.n.61
PHARIsæorum opera ex defectu optimi finis condemnantur pa.296.num.4
Pharisęi existimabant praua desideria & odium non esse peccata, & quare p.300.nu.17
Pharisæos quare Christus dominus genimina viperarũ appellauerit pag.259.nu.22
Pharisæi nõ habebant verã iustitiã sed simulatam pa.307.nu.3
Pharisæorũ status inter Hebræos perfectissimus erat & quare nũc pharisæos infames appellamus pag.253.n.9
Pharisæi Christo aduersabantur quia ipsi etiam idem concionandi munus exercebant p.589.n.8
PHILIPPI Macedonis iussu, Philosophi sui regni celebrẽ quę stionem ventilarunt p.131.n.23
PHILOsophorũ nullus in quo beatitudo consisteret cognouit. pag.240.n.4
Philosophis gẽtilib⁹ quare nõ profuerũt virtutes morales p.564.29
PIETAS vide misericordia.
PIGRItia Christianorũ in rebus spiritualibus increpatur pa.564. nu.27.&.574.nu.11
Pigri sum⁹ ad bene operãdũ, & diligẽtes ad alijs nocendũ p.574.n.2
PISCIS cuiusdam cum ceto pugna pa.266.nu.17
PLAto ignorãtiæ tribuebat malitiã & peccata hominũ p.77.n.12
POLYpi natura pag.10.num.15
PORTIO superior & inferior. pag.186.nu.6
PRÆCEpta decalogi à pribus nos exonerant quam onerat p. 531.nume.21
Præcepta decalogi prius fuerunt in lege naturæ & in lege scriptę data ibid.
PRÆcipit Deus hominibus vt iustitiã operẽtur nõ propter suam vtilitatẽ sed propter gloriã & cõmodum hominum pa.299.n.15
PRÆdicator vide in verbo concionator.
PRÆDEstinationis signum est in bonis operibus perseuerantia 506.nume.29
Prædestinatio non est præteria p. 683.nu.4
Prædestinati salus adeò certa, ac si iam accepta fuisset p.664.nu.35
Prædestinatorũ numerus vsq; ad consummationẽ sæculi non implebitur p.711.nu.43

Prædestinati comparantur ouibus propter obedientiam pa.37.nu. 11.& nu.13. & nu.17
PRÆLATVS clypeus est, defendens subditum nõ solum à tyrannide corporis sedà dæmonis ictibus p.343.nu.9
Prælati subuenire debent necessitatibus corporalibus subditorum pag.339.nume.38
Prælati boni qui animã ponãt pro ouib⁹ suis vix reperiũtur p.46.10
Qui prælaturas acceptãt quãto periculo se exponant p. 817.nu.29
Prælati optimi conditiones p.47. n.13 & pa.54.nu.3
Prælatus qui non dat pro ouibus suis bona temporalia difficile dabit vitam p.47.nu.13
Prælatũ coadiutorẽ sui muneris ali quando habere laudabile est pa.293.nu.29
Prælatorum & principum obliuio in remunerandis obsequijs sibi exhibitis p.300.nu.16
Prælatus in conuentu suo pacem habere non potest si sit personarum acceptor p. 6.nu.16. assimilatur centri circumferentiæ ibid.
Prælatorum residentia necessaria. pa.48.nu.16
Prelatus ex officio prædicare tenetur, religiosi ex cõmissione.48.15
Prelatis subditorũ necessitates sunt impositæ & eis compati & remedium adhibere tenetur p.397.n.18
Prælatus magis dolere debet afflictionẽ subditorũ, quã bonorũ, tẽporalium amissionẽ p.49.n.18
Prælatus duplici indiget solicitudine p.59.num.18
Prælat⁹ subditos benigne gubernare debet p.276.n.14.&. p.287.11
Prælato obedire est Deo obedire, & ipsum spernere est Deum contemnere p.572.nu.4
Prælatus non est eligendus qui nõ est mansuetus p.376.nu.38
Prælati asperitas & arrogantia, destructionis subditorum est causa p.287.nu.11
Prælatus est cor populi, & quare p. 572.num.4
Prælatorum exemplum quantæ sit efficaciæ pagin. 571. &.572. & p.819.nu.35 &.pa.820.nu.39. & pa.759.nu.58
Prælati correctio difficilis pag.573. num.7
Oportet prælatum in Iesu Christi sequela subditos anteire p.522.4
Prælatus aut dominus temporalis licet tyrannus sit, ei obedientia & obsequium propter Dei amorem debetur, & id Deo placet. pag.536.nu.35
Prelatum debere vti asperis verbis p.820. nu.38. & quando, & quomodo, p.302.nu.33
Prælatis magnam reuerentiam deberi, & eorum peccata non esse publicanda p.857.nu.23
Prælatos debere esse senes pa.899. nume.18
PRÆLIARI contra fidem inimicos, in auxilium domini pergere re est.pag.179.num.22
PRÆMIVM aliquorum bonorum operum tribuitur malis in hac vita, vt in æterna vita omnino puniantur bonis è contra accidit pa.582.nu.31
Præmium Dei & præmium diaboli cõtinuo cõtẽplandũ p.534.29
PRÆSentiæ Christi gratia & virtus pa.318.nu.4
PRÆSciti ex punitionibus Dei paruam vtilitatem educunt pag. 407.n.6.&.408.n.7
Præsciti in tribulationibus, ægritudinibus, & laboribus magis peruertuntur pa.664.nu.34.contra prædestinati nu.35
PRINCIpes dissolutorum hominum consortia fugere debent p. 114.n.30.princeps vide Prelatus.
PROMISSA data custodienti bus diuina præcepta, fidelia sunt & magna p.350.nu.32
Promissiones Dei quomodo intelligendæ sint.p.361.nu.29
PROPINquorum perditio magis dolenda quam extraneorum pag.653.nu.2
PROSPEritas hominem dissoluit pag.198.nu.4
Prosperitatẽ cum labore aliquãdo coniungit Deus p.200.n 10
Prosperitatis finis maxime formidãdus precipue á malis p.200.12
Prosperitatis tempore aliqui Deũ diligunt, à quo aduersa fortuna recedunt p.108.nu.13
PROXImo qui subueniat vix inuenitur nisi quando ex eo vtilitatem educere intendit pagin. 651.num.52
PVBLIcanus quid significet pa. 253.num.8
IN PVRgatorio qui sunt contra suam voluntatem ibi existunt. pag.682.nu.43
PVRitas cordis ad orandum necessaria p.180.nu.16

Q.

QVARE vult Deus vt ab eo petamus aliquid p.185.n.2
QVÆSTIO, quid in toto orbe terrarum maius sit pa. 131.nu.21.

R.

RACHA quid significet pagin. 304.num.29
RATIO arcta Deo reddenda p. 368.num.13
Ad rationem reddendam diuersis modis homines vocat Deus pa. 799.num.46
RAZIÆ amor erga populũ Hebræum pa.45.nu.5
RECONciliatio cum fratre læsoante eucharistiæ, sumptionẽ quo modo facienda p.316.nu.29
REDDIT Deus bonũ pro malo p.260.num.29
REGNI cœlorum nomine quid intelligatur pa.669.num. 20. &. pag.790.nu.21
RELIGIO conseruat virtutes, quæ in sæculo marcescunt pag. 150.num.11

RELIgiosus status quam securus. pa.797.nu.33
Religiosi maxime sunt venerandi. pa.173.nu.5
Religiosi suis orationibus seuera Dei supplicia de peccatoribus sumenda detinent.ibid.
Religiones quare fundatæ fuerint. pagin.201. p.25. & .pa.207.n.32
Religiones etiam habent interiorem religionem,scilicet contemplationem & conuersationem cum Deo pag.205.nu.27
Religionis & mundi congressus ibid.nu.26
Religioni se dedicare relicto mundo quam bonum p.484.nu.5.& pa.485.vsque ad.pa.487
Religiosi deprauati mores lanceæ sunt eius oculos affigentes p.206 nume.28
Religiosorum scala quæ pagi. 486. num.9
Religionis vota fræni sunt quibus passiones mortalium cohibentur pa.206.nu.29
Religiosus promissa vota stricte seruare tenetur, nec voluntatē propriam habere.
Religioso negotia sæcularia interdicta sunt pa.337.nu.16
Religiosorum habitus & capilli rasi quid significent pa.716.nu.58
Religiosi præcipuum studium est, soli Deo placere & fugere mundi oculos p.485.nu.7
Religiosorum in tentationibus remedium quod sit p.486.nu.10
REPREhēsio &reprehensor semper in hoc sæculo odio prosequūtur pa.635.nu.6
Reprehēsio vt prosit nō debet esse sine feruore & ira pagina. 303. nume.25
Reprehensio quam necessaria sit p. 636.nu.7
In reprehensione oportet modum seruare & qualem pagina. 636. num.9
Reprehensio est potissimum signū addignoscēdam mortificationē alicuius p.735.num.54
Reprehensio omnibus amara, sed præcipue magnatibus p.735. 55.
Reprehensionis singularis modus quo Deus vtitur pagin. 860.numer.33.
RESVrrectio Christi dñi quomodo nos iustificauerit pagina.16. nume.13
Resurrectio Christi domini nō solum fuit causa exemplaris nostræ iustificationis, sed efficiens ibid.nu.15
Resurrectio Christi domini duplicem in nobis resurrectionē operata est.ibid.
Resurrectionis nostræ signum maximum est operari hominē contra carnis inclinationem pag.17. num.18
REGI licet tyranno tributum debetur pagi.822.num.45. quanto magis catholico pagin. 823. numer.46
Regibus incūbit tyrannitates seuere

repunire.pag.802.num.56
Quę sit regum maior infælicitas p. 826.nume.56
Rex in suo regno pacem habere nequit si sit personarum acceptor. p.6.nume.16. assimilatur centri circunferentiæ ibid.
Reges iusti vocantur in sacra pagina,& quare.pag.527.nu.8
Reges secundum subditorum merita munera conferre debent. pag. 527.num.8
REVS nisi audita eius confessione condemnari non debet pagi. 373.num.29
ROGATIOnes quare tali tempore celebrentur, quatuor dantur causę.pa.161.nu.6.&.nu.13. &.num.27.& nu.33

S.

SABBATHI festū cur in die Dominica fuit translatum pagi. 597.num.31
SACERdos de progenie & suorum nobilitate curare non debet pa 561.nume.18
Sacerdotis de remittendis peccatis dignitas quam magna sit.pagin. 681.nu.41
Sacerdotis nomine aliquando illustris excellēsque vir designatur pag.29.num.19
Sacerdotes nouæ legis præstantiores sunt sacerdotibus priscæ legis,sanctioresque esse debēt,ibidem nume.20
Sacerdotalium indumentorū significatio,ibid.
Sacerdotes nouæ legis Christi personam agunt,pag.30.nu.21
Sacerdotum est non solum iudicare sed etiā sanare spirituales animæ morbos pa.504.nu.2
Sacerdotes improbi aui discolori& Camæleoni comparantur pagi. 522.num.35
Sacerdotes cum primi sint in dignitate,primi etiam in reuerentia esse debent pag.559.12.& pag.29. nume.20
Sacerdotibus quanta reuerentia & obedientia debeatur. pagina.29. nu.20.&.pag.559.nu.13.&pagi. 857.num.23
Sacerdotes quales esse oporteat p. 560.num.15.& pag.888. num 55
Sacerdotes oportet virtutibus &bonis exemplis esse insignes. pagi. 561.num.19
Sacerdoti contradicere quam perniciosum sit pa.832.nu.10
Sacerdotum peccata non esse detegenda pa.857.nu.23
Sacerdotis status quam excellens. pag.887.num.44
SACRÆ scripturę certitudo, & infallibilitas.p.195.n.33
Sacræ scripturæ & diuinæ legis cognitio ad obseruationem eius ordinatur pag.72. nu.30
Sacra scriptura exigit ad sui intellectionem vt exponatur à Christo per prædicatorē aut doctorē pa.71.nu.28

Sacræ scripturæ cognitio extirpatione vitiorũ acquiritur. ibidem
Sacra scriptura afflicta corda consolatur. pag. 74. num 1
In scripura sacra numerus dualis parum, septenus autem multum significat, pag. 707. nu. 32
SALVOS fieri omnes homines qui carni & sanguini renunciant vult Deus, pag. 338. 30
SANCTORũ inuocatio quanti sit momenti, pag. 741. nu. 4
Sancti omnes tã angeli quam beati & homines, virga appellantur. pag. 161. num. 6
Sancti patiuntur ea quæ propter Deum patiuntur, Deus è contra ea extollit. pa. 65. nu. 10
In sanctorum orationibus quas pro nobis fundunt præsertim B. Mariæ magna fiducia est habenda. pag. 742. nu. 6
Quare sanctorum corpora in terris vsq; ad vniuersalem resurrectionem manere Deus voluerit, notanda causa, pag. 742. nu. 8
SAPIentia donum est Dei, pag. 124. num. 23
Vt sapientia vera præditi simus in duobus libris continuo legere debem⁹, & q sunt isti libri, p. 623. 9.
Sapiens sine Deo ab ipsa sapientia insipiens fit, pag. 621. num. 7
Sapientia vincit malitiam, pa. 601. num. 43
Sapiẽtes sine virtute & amore Dei ecclesiæ pernicioſissimi, pagina. 610. num. 2
Sapientia homines efficit potentes ad frenandas passiones & appetitus, pag. 620. num. 5
Sapientiæ vita, & quod ei vigorem tribuit est diuina gratia, sine qua sapientia mortua est. pa. 620. n. 5
SAPIentes gratia priuati miserrime superantur, pag. 621. n. 7
SATHanas vocatur in sacris literis qui proximũ suum immerito conturbat, pag. 4. 10
Sathan per antonomasiã, vocatur peccator, pag. 802. nu. 55
SATISfactio quid sit, pag. 531. num. 19
SCANDalum quid sit, pag. 461. num. 13
In eos qui scandalizant Dei commi natio, pag. 461. num. 13
Scandalum vide in verbo exemplũ malum.
SCIENtiam cœlestem si non ad discimus nũquam vitam ęternã consequuturos speremus, pagi. 684. num. 6
SCIPIonis sententia de Iudicis qualitate, pag. 334. 32
SCRIBarum, aduocatorũ, & procuratorũ vitiũ pernicioſissimũ. p. 616. nu. 46. & pa. 729. nu. 35
SEMInatio duplex alia actionũ humanarum alia frugum inter se oppositæ, pa. 313. nu. 20.
SENEcæ sententia de ingratitudine, pag. 803. num. 59
Senecæ sententia de solicitudine bonorũ temporaliũ. p. 546. n. 24
SICCitas in orando aliquãdo ex permiſsione Dei ad maius meritum, aliquando propter demeritum orantium contingit pagi. 189. num. 14
SILENTII virtus extollitur. pag 818. num. 31
Silentij cura non tantum ad vitanda peccata, sed ad animi trãquillitatem prodest pagin. 819. nume. 54
Silentium vide in verbo lingua.
Propter simonias Christiana repu blica passa est detrimentum pa. 728. num. 34
SIMPLEX, in sacra scriptura aliquando idem significat quod perfectus aut integer pagin. 307. num. 2
SINECdoche figura, in sacra pa na nimis vsitata pagin. 769. numer. 19
SINGVlaritas in vita & moribus non omnino vitada nec adeò reprehendenda pa. 715. nu. 55
SOCIEtas deprauata, præsertim magistri quam pernicioſa. pa. 837. nu. 25
SOCRAtis sententia de recipiẽdis hoſpitibus pa. 605. nu. 6
Socratis sententia de fame pa. 605. nume. 6
SOLItudo est quærenda, & quare pag. 483. num. 1. & pagi. 484. num. 3
Solitudinis & quietis amatoribus Deus sua dona communicat pa. 8. num. 22
SORSiustorum & malorũ p. 79. nu. 17. & pa. 82. nu. 26
SPES firma & fiducia animæ timorẽ & anxias curas depellit. p. 6. n. 17. & p. 7. nu. 18. nu. 19. & 20
Vt spem & fiduciam seruorũ suorũ experiatur & manifestet Deus, vtque illi maius præmiũ mereã tur, non statim ac calamitatibus anguntur eis subuenit, sed post aliquod tempus pa. 6. nu. 17. & pa. 8. num. 19
Spes consequendi gloriam ex quibus causis nascatur p. 688. nu. 17
Spei fructus & effectus pa. 878. nu. nu. 25. vsque ad. 881
Ad sperandum exhortatio ibid.
SPIRItuales boni vide in verbo bonum spirituale.
SPIRItus sanctus quare dicatur paracletus p. 118. nu. 5
Vt Spiritus sanctus ad Apostolos veniret necessarius fuit Christi domini recessus pa. 99. nu. 23. & p. 100. nu. 25. & pa. 109. nu. 19. & pa. 118. nu. 7
Spiritus sanctus quare dicatur spiritus veritatis p. 124. nu. 23
Spiri⁹ sancti missio infallibile fuit testimonium quod Christus dominus erat verus Deus p. 202. 18
Spiritus sancti aduentus mirabiles effectus operatus est in cordibus Apostolorum pa. 209. num. 2
A spiritu sancto verum solatiũ profluit & non aliunde pa. 211. nu. 8
Spiritus sancti consolatio quid sit pa. 221. nu. 12
Spiritus sancti consolatio quare fortitu-

titudinem afferat.pa. 223. nu.17
Spiritus sanctus quare digitus Dei in sacris literis dicatur p.497.n.2
STATVS sublimioris dilectio damnatur.pag.227.nu.32
Iuxta suum statum quilibet debet viuere.pa.357.num.16
STRVTHIO aspectu fouet oua sua.pag.49.num.27
SVBDITI Benigne gubernãdi sunt pa.276.nume.13
Subditi obedientia pag. 277.nu.15
SVMPTVS superflui pagin. 99.num.23
SVPERBIA inuidiæ mater, inuidia autem odij & iræ.pagin. 28.nume.17
Superbi & diuites afflictionibus & laboribus curantur.pag.729.nu. 37.& pagi.730.nu.39
Superbia hominibus adeo pernicio sa vt quærat Deus inuentiones ad homines ab ipsa eripiendos. pa.702.num.17
Ad superbiam vitandam singulare remedium pag.703. nume.18.& aliud singulare & vnicum. nume.19
Superbia grauissimum est omniũ peccatorum secũdum genus, & quare pa.236.nu.26
Superbia radix est hypocrisis pag. 297.num.6
Superbia semper coniuncta est cũ arrogantia ibid.
Superbia efficit homines impios & in proximos crudeles pa.425. nu.17.& pag.439.nu.23
Superbia Deo maxime odibilis p. 718.nu.2
Inquocunque peccato principium eius est superbia & quare.pagin. 718.num.2
Superbia omnibus fauet peccatis vt ab omnibus perpetretur pag. 718.nu.3
Superbia aduersus omnes virtutes bellum gerit pa.718.num.3
Superbia nostra Babyloniæ & Luciferi superbiam superat. pagin. 719.num.5
Superbia quibusdam ex genere nobilitatis suę oritur p.719. num.6
Superbia comparatur ex sublimibus dignitatibus & fauoribus p. 721.num.22
Superbia debet pulchritudinẽ alijs virtutibus pa.722.nu.25
Superbi inurbani & elati erga proximos pa.722.num.16.& vnde hoc eis accidat pag.723,num.17
Superbi etiam coram Deo authoritatem suam seruare volunt pagi. 723.num.19
SVRDVM quare Deus â turba separauit vt eum lucraretur pag. 463.& 464
SVSPIcio pagi.375.nu.34.vide verbum iudicium temerarium.
SVSTInere idem quod expectare aliquando significat pagi. 325.num.19

T.

TEMPLVM est peculiaris locus ad orandum & laudandum Deum.pag.415.nu.30
Cum templa vera Dei simus ab omni nequitia purificemur oportet. pagi.416.nume.32.& pagi. 417.nu.34
Inter hæc viua templa Dei quæ sit differentia: vide pagi.418.numero.38
In templum non debet quis ire nisi vt oret.pag.24.nu.14
In templo aliquod peccatum committere summa impudentia.pa. 425.nu.16
Tẽplum Dei quare vocetur Christianus.pagi.224.nu.2.& pagi. 416.nu.32.&.pag 766.nu.9
TEMPORalia omnia cum festi natione transire debemus. pagi. 515.&.516
TEMPVS vane perdere execratur.pag.562.nu.22.& pagi.563. nu.26.&,pag.564.nu.27
Tempus opportunum recte operãdi quod sit.p.356.nu.13
TENERitudo Dei erga eos qui ob eius gloriam & amorem patiuntur pressuram. pagina.226. num.27
TENTATionis fructus, & vtilitas. pag.133.nu.26.
Tentatio, vide in verbo labor.
TERRA habet se sicut mater respectu herbarũ quas vltro producit earum vero quæ in ea seminantur vt nouerca.p.118.nu.2
TERRÆ sterilitate punit Deus peccatores vt ad ipsum conuertantur.pag.168.nu.27
TIBERII Cæsaris sententia de qualitate iudicis.p.373.nu.30
TIMOR Dei bonis replet habentem illum.pag.359.nu.24
Timere Deum est ipsum venerari. pag.775.nu.38
Timor Dei quam vtilis. pagi. 775.& pag.776.num.4.& pagi.809 num.5.
Tyrãnorum tormenta breuissime peruenire faciunt martyres ad portum fœlicem.p.217.nu.25
Tyrãnos reges Deus permittit propter populi scelera. pagin.446. num.4
Tyrãni & crudeles increpantur. p. 801.& 802
TITVLVS à Deo largitus maxime differt ab eo quem homines largiuntur. p.141.nu.17
Per tormenta quæ in sua humanitate Christus Dominus passus est vult cognosci. pag.14.nu.8
TRIBVlatio, vide labor.
TRISTITIA spirituale iter impedit.116.nu.1
Tristitiæ remedium est illam pandere. Ibidem.
Tristitia nimia mentem perturbat. pag.62.nu.2.& pag.75.nume.5. & pag.96.nu.14
Tristitia, vide in verbo, labor.
Tristis & lugubris mentis dolor.p. 117.nu.2.
TVNICA vna id quod necessarium est ad vitam degendam significat.p.366.nu.8

Universidad de Deusto
Biblioteca

V

VErbum diuinum, vide in verbo Christus.
Verbum diuinum quod à concionatore profertur, vide in verbo, eloquia diuina.
Verba Dei, & Christi Domini dulcissima sunt. pagi. 34. nu. 3. & pagi. 35. nu. 5
Verba instigatractiua sunt, & plena charitatis. p. 33. nu. 1
Verba dulcia quæ ad misericordiã inuitant, baculus sunt quo peccator sustentatur ne in diffidentiã labatur. pag. 290. nu. 20
Verborum asperitas aliquando internam animi pacem turbat. pagi. 302. nu. 23
Verbis asperis quando vti debeant prælati. Ibidem.
Verbum priusquam ex ore promatur in statera rationis est ponderandum. pag. 815. nu. 23
VERECVNdia plurimos à vitijs se abdicare facit. p. 209. nu. 6.
VERITAS iniquos vexat. pag. 97. nu. 16
VESTES singulæ, Episcoporũ, monachorum, clericorũ, & ministrorum iustitiæ quid significẽt, pag. 716. nu. 57
Vestium profanitas increpatur. p. 711. nu. 43. & quot mala pariat. pag. 549. nu. 34 & p. 550. nu. 36
VICTORIAM quare infideles cum opprobrio nostro fere semper reportant. p. 625. nu. 21
Ad victoriam ab inimicis reportandam quid faciendũ. p. 854. nu. 15
Vim inferẽdi duplex modus & flagellis, & amore. p. 244. nu. 17
VINCI hominem à dæmone culpa hominis est non potentia dæmonis. pa. 123. nu. 20.
VIPERÆ catuli matris viscera rumpunt in suo ortu. p. 257. 22
VIRGA in manu Moysis cum oraret quid significabat. pa. 140. num. 14
VIRGINES nullo cultu melius ornatæ sunt quam simplici, pag. 712. nu. 46
VIRTVS ficta diu durare nequit. pag. 341. nu. 3
Virtus laudata crescit si vera virtus est. pag. 471. nu. 6.
Virtutis veræ & simulatæ discrimẽ. p. 341. nu. 5
Virtutes infusas ponendas esse ex sacra scriptura conuincitur. pag. 331. nu. 9
Virtutes omnes simul componunt verum Christianum. p. 363. 34
Quanto quis virtutibus plenior est tanto maiori cura, & præcaute viuere debere. p. 719. 7
Virtute maculę ignobilitatis extra huntur. pag. 720. 8
In virtute aliena neminem confidere debere. p. 719. nu. 7
Vbi de virtute, & charitate agitur nulla ratio prosapiæ & dignitatis sæcularis habenda. p. 438. 64
Virtutis præmium est honor. pag. 618. num. 49

Virtutes falsæ magis impediunt quod Deus in mente aliqua habitet quam maxima vitia. pagi. 433. nu. 3
Virtutes falsæ quæ sunt. p. 433. 4
Virtutis fictio & sanctitatis, persistere diu non potest. p. 341. 3
Qui virtuosum laudat iustitiã exercet, qui vitiosum cõmendat iniustitiam facit. p. 470. 2
VITA redemptoris nostri comparatur agro referto suauissimis floribus. pag. 8. nu. 23
Vita tempus est hominis ad bene operãdum, mors tempus Dei ad puniendum vel præmiandum. p. 356. nu. 19
Vitæ iustorum & malorum discrimen. p. 87. nu. 11
Vita iusti i improborum reprehẽsio est. p. 259. nu. 26
Vita actiua contemplatiuam præcedere debet. pagi. 314. nu. 24. & p. 640. nu. 20.
Vita hominis describitur. p. 90. 20
Vita peccatoris vmbræ aptissime comparatur. p. 402. nu. 33
Ex vitæ huius bonis, licet æternæ vitæ beatitudinem venari. pagi. 299. nu. 7
Vita actiua & contẽplatiua vespere, & mane appellãtur, & quare. pag. 314. nu. 25
Vita humana maxime pretiosa. p. 373. nu. 28
Vita actiua & contemplatiua Liæ, & Racheli cõparatur. p. 640. 20
Vita Christiana stadio apprimo cõparatur. p. 511. 2
Inter huius vitæ miserias est hominem pati quæ non vult, & sic inuidere ei, qui non patitur ea quę ipse patitur. p. 699. 7
In vita spirituali à minoribus exercitijs inchoantes ad maiora ascẽdendum. p. 641. nu. 23.
Vita contemplatiua hîc incipit, & in cælo finitur, actiua vero hîc incipit & finitur. p. 767. 1
Vita hominũ quare breuior sit his tẽporibus quam olim. pa. 892. 5
In vita & moribus singularitas non omnino vitanda, nec adeò reprehendenda. pag. 715. 55
VIVERE quilibet debet iuxta status sui conditionem. p. 357. 16
Dũ viuit homo pupillus est: & venditionem suæ animæ dæmoni factam, dum viuit irritare potest p. 312. nu. 17
VOCATIO ad ecclesiam maximum beneficium. p. 354. 7
Vocari ad ecclesiam ex mera gratia & liberalitate diuina prouenit. pagi. 289. nu. 17
Vocat Deus ad se homines diuersimode. p. 727. nu. 30
Vocat pecatores Deus, conscientiæ motu & cõmotione. p. 382. nu. 15. & prædicatorum vocibus p. 383. nu. 16
VOLVPTAS, vide bonum temporale.
Voluptates omnes huius vitæ cũ tormentis dãnatorum comparatæ, nihil præponderãt. p. 69. 22.

Voluptates huius vitæ non subsistunt. ibidē. nu. 23. & p. 91. n. 24.
Voluptates huius vitæ à Deo separant. p. 109. 15.
Voluptas temporalis duplex. pag. 120. n. 11.
Voluptas carnalis homines effœminatos facit, spiritualis autem fortes & constantes. p. 222. n. 15
Voluptatum huius mundi amatorum pœna post vitæ discessum. p. 228. n. 4
Voluptates huius mundi stuporē degustanti generant & desiderium cœlestium tollunt. p. 231. nu. 13
Voluptates temporales breuissimè finiuntur. p. 241. n. 9
Voluptates huius mundi exiguæ & parui momenti sunt. p. 268. 23
Voluptates peccatorum, amarissima acerbitas consequetur. pag. 358. n. 21.
Voluptatum consideratio necessaria est, nè in illis quis offendat. pag. 236. n. 28.
Voluptatum huius sæculi finis quis sit, & quod semper considerandus est. p. 891. nu. 2. & ipsatū bonitas. p. 893. nu. 8
VOLVNTAS diuina rem iustam efficit, & quidquid vult bonum est p. 126. n. 4.
Voluntas gubernatrix est animæ, & eius assessor est ratio. Ibidem.
Volūtas recta est cum à ratione gubernatur. Ibidem.
Volūtatis maxima vis mouēdi alias potētias ad suos actus. p. 355. 10.
Volūtas est vna ex præcipuis radicibus vnde meritū nostrū oritur.
Volūtate efficaci accedēdi ad Deū, summū bonum emitur. pa. 705. nu. 25. in quo maxime diuina clementia ostenditur. Ibidem.
VRBANITas non prohibetur à Christo. pag. 617. 47
Vrbanitas quamcunq; rempublicā seu congregationem summopere illustrat. Ibidem.
Vrbanitatem contēnens contra ius & æquitatem efficit. p. 617. 48
Vbi vrbanitas deest inferni exemplar reperitur. p. 617. nu. 48
Vrbanitas amoris est causa. pagina 617. nu. 18
Vrbanitas in sacra pagina cōmendatur. p. 618. & 619
VSVS licitus bonorum temporalium si immoderatus sit potest beatitudine priuare. pag. 234. nu. 19. p. 235. nu. 23
VXOR aliquādo est impedimētum ad gloriam comparandam. pag. 241. 8
Vulnera sanctissima in corpore Christi Dñi relicta sunt, & permanebunt in æternū vt eius passionis & maximi beneficij memoria recens semper habeatur. p. 10. 28
VVLTVRIS acutissimus olfactus. p. 264. nu. 11
Vulturis quædam species, cuius fœminæ absq; maris accessu concipiunt. Ibidem nu. 12

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca